Sven Wimnell 25 april 2017:
Tidningsartiklar 3-25 april 2017 om utrikes förhållanden och terrorism. Bland annat terrorn på Drottninggatan, Erdogan kan bli diktator i Turkiet, Franska presidentvalet, första omgången.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzh.pdf

Sven Wimnell 25 april 2017: Tidningsartiklar 3-25 april 2017 om utrikes förhållanden och terrorism. Bland annat terrorn på Drottninggatan, Erdogan kan bli diktator i Turkiet, Franska presidentvalet, första omgången.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzh.pdf

Innehåll:

Sida

13 DN MÅNDAG 3 APRIL 2017
Trump måste vara kinesisk agent
15 Kriminologen: ”Det går att bryta gängens makt
17 Så löser flygbolagen det dolda miljöproblemet
19 1 000 räddningsarbetare söker efter överlevande
21 Polisen slog till mot nya demonstrationer
22 Trump: USA redo att ta itu med Nordkorea
23 Två sparkas efter dödlig protest
24 Spanien dras in i spelet om Brexitförhandlingar
25 Flynn lät bli att redovisa ryska intäkter
26 Högerpopulisterna tappar efter serie av misslyckanden
27 Guidade turer till maffialand salt i såren för drabbade
28 Svårt kontrollera barnarbete
30 Den goda viljan

33 DN TISDAG 4 APRIL 2017
Hotet kommer från många håll
34 Splitterbomben inne i vagnen dödade 11
36 Många attentat kopplade till konflikten iTjetjenien
37 Bombningarna i Syrien gör Ryssland till måltavla för IS
39 Föreningsfriheten skyddar svenska ISterrorister
41 Misstänkta IS-män terroråtalas inte
43 Tonen skärps mot Macron inför kvällens tv-debatt
44 Regeringen anklagas för fusk i presidentvalet
45 EU:s svängning om Gibralter väcker kritik
47 Slutstrid om Berlins sista ruckel
48 Förstörelsen värre än befarat
50 Brexit ett spöke för svenska exportbolag
51 Sedelkaoset blev rivstart för digitala betalningar
54 Han skildrar makten i Ryssland
55 Björn Wiman: Nazismen är alltid ett hot mot andra människors liv och måste därför särbehandlas

56 DN ONSDAG 5 APRIL 2017
Norge har knäckt terrornätverken
58 Stöd går till moskéer under turkisk kontroll
59 Klungor av offer föll ihop
61 De skyldiga går fria när omvärlden ser på
63 Tågen rullar halvtomma dagen efter attentatet
65 Kirgizisk man pekas ut som skyldig
66 Homosexuella män bortförda och torterade
67 I USA har sekulariseringen inte dämpat konflikterna

68 DN TORSDAG 6 APRIL 2017
al-Assad kan tacka Putin
70 Någon får förklara världshandeln för Trump
72 Trump spelar ett högt spel och serverar Asien på ett silverfat
76 I dag kan handelskriget starta
82 10 saker du (kanske) inte vet om världshandel
84 Vi vet att Trump inte gör det han skriver på Twitter
86 Peking jobbar hårt i det dolda
87 It-attack riktades mot Sverige
88 Denna attacken är annorlunda. Den här gången har min fästmans familj drabbats.

90 USA till häftigt angrepp mot Ryssland om gasattacken
91 Att Bannon petas betyder inte att han är på väg ut
93 Trump petar Bannon ur sitt säkerhetsråd
94 Sex gripna efter bomben i tunnelbanan
94 Brett missnöje med nyvalde presidenten Aleksandar Vucic
96 Det unga Frankrikes kandidat
98 Kriget mot tanken. Den ungerska regeringen vill stänga universitet

99 DN FREDAG 7 APRIL 2017
Blåsigt på världstoppen
100 Det kontantlösa Sverige kan bli en smula världsfrånvänt
102 Kvinnor kämpar för sin rätt att gå ut
104 Trump hotar att ingripa militärt
106 Gunnar Hökmark beskyller Orbán för Putinfasoner
108 Trumpvän lämnar ryssutredning
108 Kvartett i täten inför valspurten
110 En rysk menedzjer kan vara precis vad som helst
111 Handelsministern: En sluten värld slår hårt mot Sverige
113 Inga extra kostnader för mobilen inom EU
113 Johan Schück: Glöm inte importen
116 Grekland tror på grönt ljus för räddningspaket
117 Lysande Jan-Werner Müller om ungersk populism
118 Plakat i London. Imponerande tidsresa till revolutionsåren
119 Därför hade förstörelsen av staten betydelse för Förintelsen i Norge
122 Nypremiär för Chaplinklassiker

123 DN LÖRDAG 8 APRIL 2017
Ni knäcker inte vår huvudstad
125 Gripne mannen kopplas till dådet
128 Lastbilen plöjde genom folkhavet
129 Dådet har likheter med attackerna i Berlin och Nice
131 Fordon är terroristernas nya vapen
131 Vittnet: Folk låg skadade mitt i gatan
133 Kungen: Våra tankar går till de drabbade
134 Inga hinder för bilar fanns på gatan
134 Flera sjukhus redo att ge krisstöd
135 Det är overklig stämning – det är folk överallt
137 Stefan Löfven: Ni kommer aldrig någonsin att vinna
138 Ewa Stenberg: Från och med nu står kampen mot terror överst på dagordningen
140 Mobilfilm från dådet visar skräckscener från gatan
140 Statsministern: Sverige har blivit attackerat
141 Polis och militär övade ihop dagen före attacken
141 Borde inte Säpos experter ha ryckt in?
142 Dagen då Stockholm blev en världsnyhet
144 Björn Wiman: Vi vill inte ha hatet. Det är hatet som vill ha oss.
144 Så pratar du med barnen
145 Sociala medier fulla av stöd
146 Terrorsamröre ska vara kriminellt
147 Anna-Lena Laurén: Jag ger tusan i vilken falang som försöker utnyttja mina rapporter
149 S-kongressen genomförs – men programmet ändras
150 Trump på farliga äventyr
152 Högerdebattörer: Ett tecken på att Trump hade rätt
153 Toppmöte i skuggan av den syriska krisen
154 USA på kollisionskurs med Moskva
156 USA på kollisionskurs med Moskva
158 Sunnimuslimer välkomnade USA:s ingripande
160 Svårt förutse framtiden efter detta skifte
161 Det var inte så här Putin ville ha det

162 Trump är vår hjälte i dag”
163 Gorsuch godkänd som HD:s nionde domare
164 Protester i hela landet mot president Zuma
165 Pensioner sänks i utbyte mot lån
166 Jacques Wallner: Ett förbud som är värt att ivra för
167 Giftmordet på Kim Jong-Nam. ”Utifrån deras egna syften agerar de förnuftigt”

173 DN SÖNDAG 9 APRIL 2017
Orbán den oangriplige
174 Hårdare terrorlagar stoppar få ensamvargar
175 Peter Wolodarski. Det hände här. Stockholm kommer att resa sig igen.
177 Extremism möter litet motstånd i Sverige
180 Han festade och drack som alla andra
182 Bitterheten jäser i Uzbekistan
183 Lastbilen vände runt för att köra in på gatan
185 Hela händelseförloppet – minut för minut
186 Tusentals stockholmare kom för att hedra offren
188 Det började brinna i fronten på lastbilen
189 Vittnet: Som en lavin som kom emot mig
190 Debatt om mer kontroll och övervakning väntar
191 Vi kommer inte att vika oss för terrorism
193 Oljiga lastbilsspår löper genom min trygghetszon
195 Terrorforskare: ”Betongsuggor skulle kunna dämpa farten
196 Ministern vill försvåra bilkapningar
198 Kungen finner tröst i svenskarnas omtanke
200 Manifestationer på flera platser runt om i landet
201 Barn behöver veta fakta – säg som det är
203 Migrationen en het fråga för S
205 Björn Wiman: Det är en ny erfarenhet som bränts in oss – i dag är vi allastockholmare
207 Det är upp till oss att bevara tilliten
208 Elisabeth Åsbrink: Se varandra i ögonen. Småprata. Ge terroristerna största möjliga motstånd
210 Dagens unga kan färre ord
212 Antropocen – ett ord för framtiden
216 Hongkongkines köpte en hamn åt försvaret
218 Ökad oro när ryska krigsfartyg flyttas
219 Nationalister till attack mot Trump
220 Tillerson är besviken på Ryssland
221 ETA har avslöjat sina vapenlager
221 Så har den kristna tron skapat Donald Trumps självförtroende
225 Singapore – både storstad och djungel

231 DN MÅNDAG 10 APRIL 2017
Blåa hårdhandskar på
232 Europa brottas med Tyskland
234 Viktigt att vi i medierna lyssnar till besvikna kritiker
237 39-årige mannen skulle utvisas från Sverige
239 Mannen ska ha gömt sig i Vårberg
240 Läkaren sprang mot Drottningatan
242 Företag erbjuder anställda krissamtal
243 Alla de fyra offren har identifierats
244 Hotnivån höjs i Norge efter bombfynd
245 Ytterligare tio lejon ställs ut
246 I Italien bevakas Rom av militärer
248 Bilder på svårt skadade sprids till barn på sociala medier
250 S vill samarbeta för att stärka terrorskyddet
252 Invandringspolitiken på bordet igen
253 S-väljare önskar stram flyktingpolitik

254 Kompromiss enade ombud i asylpolitiken
255 Man gripen vid nytt tillslag
256 Två bombattentat vid kyrkor – över 40 döda
257 Ryssland: USA-angrepp ska besvaras
258 Erdogan jagar röster i motståndarfäste
260 Laservapen har gjort entré
260 Propagandan fick snabb spridning efter terrordådet
265 Sergels torg. 14.53. Någon släpper en röd ballong formad som ett hjärta.
265 Klockan 14.53: Stockholm tystnar

267 DN TISDAG 11 APRIL 2017
Möt terrorn med kraft
268 Med oklar kurs mot Moskva
269 Generaliseringar om islam gör det svårt stoppa terrorn
272 Akilov kräver muslimsk försvarare
274 Regimen kallar alla kritiker islamister
275 Han bedömdes inte som trovärdig
277 Maïlys blev det första dödsoffret
278 11-åringens skolkamrater har sorg
279 Brittiska Chris arbetade i Stockholm
279 Vittnet: Jag tänkte direkt att det var ett attentat
281 Ministern: Tror att det funnits en naivitet
281 M kräver svar om attacken
282 Förenade i en tyst minut
284 Tyskland trappar upp terroristjakten
286 Merkels systerparti kräver tyskt Guantánamo
287 Vårdpersonal fick blommor av politiker på tackturné
289 Vardagen åter när Åhléns öppnade igen
290 Första försöken avbröts – men nu kom lejonen dit
291 Iskall stämning inför Tillersons Moskvabesök
293 Hur går USA vidare efter robotattacken?
294 Spänt läge i Egypten efter bombdåden
295 Marine Le Pen i kontrovers om deporterade judar
296 Chockade handlare trotsar rädslan
298 Många faktafel i kampen om att vara först
302 Står vi pall för vårt eget hat?
304 Jesper Högström: Åhléns gav flärd och fläkt till folkhemmet

306 DN ONSDAG 12 APRIL 2017
Fler poliser är en bra idé – synliga poliser ännu bättre
307 Storm och vrede utan mening
309 Myndigheter förberedde sig för en andra attack
312 Alla skyldiga ska inför rätta
314 Omöjligt att utvisa uzbeker till hemlandet
317 Vi behöver hundratals nya gränspoliser
319 Kampen mot terror ger tätare samarbete i EU
320 M-ledaren nöjd när S vill ha fler poliser
322 Risk att S vallöfte blir plakatpolitik
323 Stockholm fortsätter satsa på öppna gågator
325 Blommorna får ligga kvar tills vidare
326 Lena, 69, och Ebba, 11, dödades på Drottninggatan
326 Museer samlar in minnen från attentatet
327 Här hoppas de att Atatürks magi ska stoppa Erdogan
329 Syrien viktigaste ämnet för mötet
331 Nordkorea muckar gräl
331 Allt fler barn tvingas utföra självmordsdåd
332 Stort sug efter lyxprodukter
333 Dåligt väder sänkte vinproduktionen
333 Kändisskap blir plattform för budskap
338 När tyranner lägger schemat

339 DN TORSDAG 13 APRIL 2017
Vi lever i politiknördarnas tid
341 Turkiet bör säga nej till Erdogans envälde
342 Ge Polisen 800 miljoner för terrorbekämpning
344 Splittrad bild av misstänkte terroristen
346 Arlanda var helt obevakat
347 Riksdagen vill ha skärpta terrorlagar
349 Polischefen: Stödet för oss var överväldigande
351 Grannländer redo att vårda svenskar
352 Fortsatt låsta positioner om kriget i Syrien
354 President Trumps kovändning är en risk i sig
356 Spicer sitter inte längre säkert efter Hitleruttalandet
357 Att exkludera populister är moraliskt fel
359 Det dör som en stormvind i öknen bort
361 Nuncio är kung på travbanan

363 DN FREDAG 14 APRIL 2017
Allt fler plågas för sin tros skull
365 Polisen: Vi ska vända på varenda sten
368 Tyvärr – det finns inga säkra system mot kapningar
369 Bevakning av asylboenden trappas ned
370 Döva kritiska: Svårt att förstå vad som hade hänt
372 Teckentolk sände ideellt på Facebook
373 Krisexperter: Reaktionerna kan komma långt efteråt
376 Jättebomb stoppar inte terrorgrupper
378 USA-attack riktad mot IS-tunnlar
379 Byarnas ungkarlar lurades på miljoner i giftermålsbluff
382 al-Assad om gasattacken: Hundra procent påhittad
384 Flera kandidater vill lämna EU
386 Haveri för påvens pedofilkommission
388 Ahmadinejad anses matcha Trump bättre än Rouhani
389 Här tvingas du åka 3,5 timmar med buss från flygplanet till terminalen
391 Nordkorea redo för nytt test av kärnvapen
392 Stenlejon får förstärkning
393 Trump har släppt ut rasmonstret ur garderoben

397 DN LÖRDAG 15 APRIL 2017
Obligatorisk utbildning för statstjänstemän behövs
399 Skapad till människans avbild
401 MP-krav: Fotbojor som del i terrorbekämpning
402 Jag är så tacksam över att vi alla återtar gatan
403 Uzbekistans ”varning” avfärdas
404 Niklas Orrenius: Det är dags att på allvar uppmärksamma hotet som svenska islamistiska extremister utgör – mot oss alla
407 Trumps bomber bryter mot vallöften
408 En gripen för mordet på svenska FNarbetaren
409 Mer än hälften av lammköttet som äts är får
412 Lönsamheten är dålig så det är frestande för folk att luras
414 Vår Erdogan får världen att skaka och alla mödrar att gråta
421 Erdogan siktar in sig på status som nationell halvgud
425 Trängd ekonomi bakom maktfullkomlig Erdogan
427 En ovälkommen rysare
429 Ska Macrons optimism leda honom i mål?
430 Barndomsstaden har förlåtit Emmanuel Macron. Kan hans optimism bära hela vägen?

439 DN SÖNDAG 16 APRIL 2017
Syndikalisten i Västervik som tog strid för den svenska demokratin
442 Dags för akut hjälp – och långsiktigt stöd till Somalia
445 Besinning i chocken enorm styrka för Sverige

447 Brister i hur man följde regelverket
448 Samarbete splittrar Moderaternas väljare
450 Drömmen om en lyckad återuppståndelse
452 Karin Bojs: Konst och smycken var med i både öst och väst
454 Lyckan står den glade bi
456 Sekunderna av terror går aldrig att glömma
464 Vi kommer att besegra alla fiender
466 Paraden en uppvisning av militär styrka
467 Attack mot flyktingar kan ha krävt 100 liv
468 Expert: Oklart om ett nejresultat skulle accepteras av Erdogan
470 Säkerheten kring vallokalerna skärps
471 Gräsrotsaktivister försöker få soffliggarna att rösta i valet

476 DN MÅNDAG 17 APRIL 2017
Hungersnöden är tillbaka
477 Krav på omräkning efter knapp seger för jasidan
479 Storstädernas nej ger segern en bitter bismak
481 Erdogans nya lag splittrar turkiska familjer i Sverige
483 Livet i terrorns skugga
486 Franciskus fördömde förtryck
487 Tusentals falska konton i sociala medier stängs
489 Hamon tänker inte stiga åt sidan
490 Uppskjutning av missil misslyckades
490 Vi har aldrig sett ett hot som trumpismen
493 Hur går vi vidare? Tillsammans

494 DN TISDAG 18 APRIL 2017
Allt mindre andel behöver stöd från ersättningssystem
496 Polisen vinnare när tre miljarder fördelas
499 Stark ekonomi men snart väntar avmattning
501 Symboliskt ljus hyllade livet vid minnesgudstjänst
502 Natt över Erdoganistan
504 Kritiken växer efter misstankar om valfusk
507 Knapp seger riskerar stabilitet
508 Hård drabbning inom EU väntar efter valutgången
510 Splittring av tyskturkiska befolkningen skapar oro
511 Batongpolitik biter inte på terrorismen
514 Över tusen palestinska fångar i hungerstrejk
515 Den som är mest offer vinner
517 Kritiskt läge för djur i tropikerna

518 DN ONSDAG 19 APRIL 2017
Försök att se bortom populismen
519 Britterna får välja väg, igen
520 Nytt val ska öka Theresa Mays personliga makt
522 Brittisk inrikespolitik bakom beslutet
523 Enda sättet att garantera stabilitet
525 Missnöjet på landsbygden gynnar Le Pen
529 Därför röstar min familj på Marine Le Pen
532 Så leder underbarnet Macron ett hoppfullt uppror från mitten
535 Bröder i dödlig strid vid folkomröstningen
536 Förlorarna. Erdogans seger en repris av ett sårigt trauma
538 Protester mot presidenten skördar offer
539 Oro för framtiden trots ökad tillväxt
540 Zuckerberg vill visa att Facebook tar ansvar

541 DN TORSDAG 20 APRIL 2017
Flera sjukdomar nästan utrotade
542 Jag tänker ofta: Snart är de här för att skjuta oss
544 Klar majoritet för parlamentsval i juni
545 Blunda och välj May
546 Favorittippade Petry lämnar valrörelsen

547 Trots alla skandaler går det uppåt för välklädde Fillon
550 Tuff utmaning väntar den nya presidenten
552 Varnar för att lämna euron
553 Oron ökar när civila flyttas runt i landet
554 Trumps ”armada” var inte på väg till Nordkorea
555 Sextrakasserier blev tv-profils fall
556 Med krångliga banksystem är kontanter bäst
557 Sanningsfundamentalism är inte alltid svaret på vår tids lögner

560 DN FREDAG 21 APRIL 2017
USA väljer Gotland som övningsfält
563 Man öppnade eld med automatvapen
565 Säkerheten skärps inför presidentvalet
566 Marknaden hoppas på mitten i franska valet
567 Splittrat populistparti mot osäkert val
569 Ropen i Essen: ”Merkel måste bort
571 Bollsport upptäckt på testanläggning för kärnvapen
572 Oro över planer på ändrade visumregler för högutbildade
573 Parabolerna på väg tillbaka i Mosul
574 Kritikstormen får Facebook att agera
577 Vetenskapens viktiga gräns
579 Sverige och Kalifornien ska samarbeta

580 LÖRDAG 22 APRIL 2017
Våldet ska inte styra valet
581 Fransk oro inför helgens val
583 Susanne Ljung: Mélenchon är en modern revolutionär i Maojacka och jeans
584 Marine Le Pen är IS perfekta motståndare
586 I terroristens förort pyr rädsla och ilska
588 Polismördare bekände trohet till IS
589 Svensk läkargrupp: Bluff om gasattacker
592 Krigsbrott döljs av dimridåer
594 Våldet avslöjar hur Venezuela förvandlas till en diktatur
595 Jeff Sessions: ”Gripandet av Assange är prioriterat”
596 Vi övar för att slippa kärnvapen
597 Så vill Kina köpa sig till statusen som världens kulturella supermakt
602 Hela världen står upp för vetenskapen
603 Ojämlikhet hämmar tillväxten i världen
604 Uttrycken för godhet kommer inte ur tomma intet
606 Anna-Lena Laurén: Ondskan är oftast en platt historia
607 Polisen saknade skyddsutrustning
609 M vill stoppa terror med fler kameror
611 Metod för att minska biståndet får kritik
612 Nazister får plats i Almedalen
613 Bok- och Biblioteksmässan
616 Författare i stort upprop – hotar bojkotta Bokmässan

617 DN SÖNDAG 23 APRIL 2017
Peter Wolodarski: Inget är så dåligt att det inte kan vändas till katastrof.
619 Jobben största frågan i Le Pens starkaste fäste
624 Tiotusentals poliser bevakar valet
625 Frihet, jämlikhet, och taktikröster
627 Annika Ström Melin: Utan Frankrike i EU skulle det politiska pusslet i Europa rivas upp
628 Intern maktkamp hotar splittra AFD
630 Massprotest lamslog Köln
631 Över 140 uppges ha dödats i talibanattack
634 Tullverkets generaldirektör kallas till förhör
635 FN:s generalsekreterare vill se kvinnor på toppjobben

637 Dags att visa varför vetenskapen finns
638 Vi är alla en del av vetenskapens framgångshistoria
641 Professorn skapade hållbart batteri med flytande metall
643 Robotars jobb borde beskattas
645 Björn Wiman: Populismens krig mot vetenskapen är ett krig mot själva sanningen
646 Den fantasilösa ekonomismen har undergrävt demokratin
649 Fotboll. Zlatan har drabbats av en ”allvarlig korsbandsskada”
650 Landslagsläkaren om Zlatans skada: Ovanlig

651 DN MÅNDAG 24 APRIL 2017
Macron är det självklara valet
652 Nu väntar en historisk finalomgång
654 Le Pen i sitt tal: ”Ja, jag är folkets kandidat”
655 Oroligt i Paris sent i går
656 De möts i slutomgången – men vad vill de?
Löften om ”Frexit” lyfte Le Pen
658 De möts i slutomgången – men vad vill de?
Unge Macron är redan historisk
659 Macrons delseger symboliskt viktig för EU-samarbetet
660 Wallström gratulerar inte Le Pen
661 Statsvetare: Nu måste han mobilisera väljarna
662 Kraftig högergir för AFD inför valrörelsen
663 Trump sitter fast i träsket
665 Syna protektionisternas bluff
667 Barn ignoreras av surfande föräldrar
668 Protest hölls mot våld mot homosexuella i Tjetjenien
669 Ta i med hårdhandskarna – mot rätt personer

670 DN TISDAG 25 APRIL 2017
Macrons dubbla uppgift
672 För tidigt räkna ut Le Pen
674 Traditionella partier laddar för revansch
676 Johan Schück: Macrons öde bestäms av fransk ekonomi
678 Kraftig uppgång på börserna i Europa
679 Osäkert läge. Tre skäl till varför Le Pen kan vinna nästa omgång
680 Nya världsläget präglar debatten
682 de Mistura: Civilbefolkningen måste skyddas till varje pris
683 Utbildning som skyddar flickor från könsstympning får pris
685 Sydstatssymboler tas ned i skydd av mörker
685 Obama sätter hoppet till de unga i USA
686 Xi till Trump: Ta det lugnt runt Korea
687 Säpos hemlighetsmakeri kan ge fel terrorinsatser
688 Ännu en anhållen för terrordådet i Stockholm
689 Den anhållnes mor: Vi skulle finna lugnet här
690 Överenskommelse klar före sommaren

691 DN ONSDAG 26 APRIL 2017
Terrormisstänkt 26-åring släpptes
692 Trumps skattereform skapar budgetoro
693 Senaten i krismöte om Nordkorea

Kommentarer om tidningsartiklar med utrikes förhållanden.

Sven Wimnell 25 april 2017:
Tidningsartiklar 3-25 april 2017 om utrikes förhållanden och terrorism. Bland annat terrorn på Drottninggatan, Erdogan kan bli diktator i Turkiet, Franska presidentvalet, första omgången.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzh.pdf
En fortsättning på omr 36-39zzzzg.pdf

Det är cirka 400 artiklar, vardera i genomsnitt cirka 1,7 sidor , i genomsnitt cirka 17 artiklar per dag.

Sven Wimnell 5 april 2017:
Tidningsartiklar 27 februari -2 April 2017 om utrikes förhållanden. Kommentarer och sammanfattning om samhällsplaneringens problem. http://wimnell.com/omr36-39zzzzg.pdf

De handlar mycket om USA och litet om övriga Amerika.
Mycket om Europa. EU, Brexit, Ryssland
Litet om Centralasien.
Mycket om Mellanöstern och Nordafrika.
Liet om övriga Afrika.
Något om Kina, Indien, Pakistan, Japan och Korea.
Litet om övriga Asien.
Litet om Australien, Oceanien, Polarområdena, Världshaven och Rymden.

Sven Wimnell 5 mars 2017:
Läget i världen. Artiklar om läget 5-26 februari 2017. Utrikesdeklarationen och riksdagsdebatten. Utrikesdepartementets förbättringar av världen. http://wimnell.com/omr36-39zzzze.pdf

Artiklar om utrikes förhållanden före 5 februari 2017 finns i

Sven Wimnell 5 februari 2017:
Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Vetande från SIDA och Nationalencyklopedin och tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017. http://wimnell.com/omr36-39zzzzc.pdf

Artiklar för tider dessförinnan finns i tidigare dokument , bl a i

Sven Wimnell 9 november 2016:
Verksamheter och kunskaper som alla i en demokrati bör känna till och vad regeringen gör och borde göra. Och tidningsartiklar.
http://wimnell.com/omr36-39zzzy.pdf
Där finns Några tidningsartiklar 27 oktober 2016 och senare, bl a DN 9 nov 2016, sidorna 360-390.:Donald Trump USA:s nästa president.

Tidningsartiklar finns i tidigare dokument.

Redovisningen av de utrikes förhållandena behöver fortsättas och kommer att prelimnärt finnas på
http://wimnell.com/omr36-39zzzzi.pdf

Artiklarna om utrikes förhållanden.

De handlar litet om Förenta Nationerna och världen i allmänhet.

De handlar mycket om USA och litet om övriga Amerika.
Mycket om Europa. EU, Brexit, Ryssland
Litet om Centralasien.
Mycket om Mellanöstern och Nordafrika.
Liet om övriga Afrika.
Något om Kina, Indien, Pakistan, Japan och Korea.
Litet om övriga Asien.
Litet om Australien, Oceanien, Polarområdena, Världshaven och Rymden.

De handlar huvudsakligen om människornas verksamheter, folkens och ledarnas verksamheter, Det är deras handlingar man får veta något om, inte mycket om deras kunskaper och värderingar, hur de tänker.

Med hjälp av tidningsartiklarna får man gissa sig till vad de tänker. Folken röstar fram ledare med hjälp av vad ledarna säger och med ledning av vad folken tror vad ledarna menar. Ledarna förskönar sina avsikter och luras ofta.

Utvecklingen i världen domineras av Trump, ledare i Europa, Putin, Presidenter i Syrien, Turkiet, Iran, Saudiarabien, ledare i olika kategorier i Irak och ledare i Kina. I Afrika finns ledare som ger svåra konflikter av mer lokal karaktär.

Vad man kan se har folken inte tillräckligt bra kunskaper för att kunna rösta fram bra ledare. Det är också så att i folken finns det sådana som har bra levnadsförhållanden och sådana som är sämre ställda. De sämre ställda ser skillnaderna och vill ha det bättre, få jämnare levnadsförhållanden. De som har det bättre ser sig hotade och menar att de sämre ställda är revolutionärer som vill förstöra samhället, det samhälle de bättre ställda gynnas av. De bättre ställda är giriga och vill inte ha försämringar utan snarare ha det ännu bättre.

Kunskaperna och värderingarna är i alltför hög grad grundade på gamla förhållanden, på gamla traditioner och fördomar som männi-skorna har svårt för att överge. Religioner är traditioner grundade på gamla samhällsförhållanden och står för mycket av eländet i världen.

I statsskicken bör politiken vara överordnad över religionerna, eländet i Mellanöstern beror bl a på att den islamiska religionen kräver att kvinnor ska underordnas män. något som strider mot regler som Förenta Nationerna kommit fram till.

Människorna på jorden förstör klimatet och man måste förändra levnadsförhållandena för att kunna förhindra mänskligetens undergång, men den amerikanske presidenten förstår inte det. USA är ett ålderdomligt samhälle.

I Ryssland protesterar ungdomar mot Putins system.

Det mest hoppfulla är Kina, som trots brister i mänskliga rättigheter tycks förstå klimatproblemen och är på väg att förbättra levnadsförhållandena.

Populismen har varit på framgång men förhoppningsvis kommer en god demokrati vinna i EU.

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

I Svenska regeringen har biståndsministerns område omvandlats till ett område för klimat och internationellt samarbete. Sverige är ett litet land, men bör använda samarbetsministern för att förbättra världen utanför Sverige. Men regeringens huvuduppgift är de inrikes förhållandena.

Förbättringar både utomlands och i Sverige kräver i första hand förbättringar av människornas kunskaper och väderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

På Sven Wimnells hemsida (wimnell.com) på Internet, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har ordnats in i 129 verksamhetsområden i nio huvudområden numrerade 1-9. I områdena finns verksamheter som tillsammans formar världens framtid: myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, ele-ver, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesverksamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v

Människan har levt över sina tillgångar och kraftigt påverkat jorden. Men vår tid kan också ses som vändpunkten då vi börjar förstå att vi och jorden är evigt förbundna, skriver miljöhistorikern Sverker Sörlin i en artikel som finns på sidan 212 i det följande. Han skriver bl a:

“ Aldrig förr har världen haft så många flyktingar som nu, 65 miljoner.. ..Jordens befolkning har sedan 2000 ökat med 1,5 miljarder människor samtidigt som den allmänna levnadsnivån stigit i strängt taget hela världen. Välståndet växer, men är lika ojämlikt fördelat som under plutokraternas och massfattigdomens 1800-tal..... Terrorism har blivit en global angelägenhet. Kulturella och religiösa spänningar präglar politiken och nyhetsflödena mer än under hela efterkrigstiden fram till 1989....Den Stora Accelerationen efter andra världskriget har varit den epok då den ekologiskt destruktiva livsstilen utvecklats.”

Hans slutsats är att jorden och människorna hör samman och att vi färdas tillsammans i tiden, oupplösligt förenade.

Den svenska regeringen bör använda all sin förmåga till att förbåttra världen, genom FN. EU. andra organisationer och avtal och genom ledande personer.

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Trump måste vara kinesisk agent

President Trump skrävlar om att han ska sätta Amerika främst men det land som hans politik verkligen kommer att göra starkt igen är Kina. Med sin satsning på kol når hans kampanj för Kina nya höjder.

Den heta storyn alla jagar är om president Trump är en rysk lakej. Fel. Det där är bara rökridåer. I själva verket är Trump agent för Kina. Det är tydligt att han satsar på Make China Great Again. Det är bara att studera fakta.

Trump tillträdde sitt ämbete med löftet att fixa underskottet i handelsbalansen med Kina och vad är då det första han gör? Han kastar bort det frihandelsavtal med elva andra Stillahavsländer som USA utformat, en pakt vars medlemmar står för 40 procent av världens samlade BNP.

The Trans-Pacific Partnership (TPP) byggde till stor del på USA:s ekonomiska intressen och gynnade våra mest snabbväxande teknologier och agroindustrier och hade fler föreskrifter om arbetsförhållanden, miljön och mänskliga rättigheter än något annat handelsavtal någonsin haft. Och det uteslöt Kina. Det var vår baby som skulle prägla framtiden för handeln i Asien.

Tänk er att Trump satt i förhandlingar med Kina nu, inte bara som USA:s president utan också som ledare för ett tolvnationers handelsblock som byggde på våra värderingar och intressen. Det kallas s-t-y-r-k-a och den kastade Trump just bort….för det hade han lovat i valkampanjen – utan att, det kan jag slå vad om, nånsin ha läst TPP. Vilken dumskalle! Jag kan ännu höra klirret av champagneglas när de skålar i Peking.

Nu rättar flera asiatiska länder in sig i ledet i Kinas regionala handelsorganisation, The Regional Comprehensive Economic Parthership, som saknar sådana seriösa föreskrifter om miljö, immaterialrätt, trafficking eller arbetsvillkor som TPP hade. I en rapport från Peterson Institute hävdades att TPP skulle ”öka de årliga realinkomsterna i USA med 131 miljarder dollar” till år 2030 utan att det påverkade den totala sysselsättningsgraden i USA. Ajöss med det.

Men i tisdags lyfte Trump upp sin kampanj Make China Great Again till en högre nivå genom att tillbakavisa vetenskapens syn på klimatförändringarna och langa bort alla Obamaperiodens planer på att få ner vårt beroende av kolbaserad energi. Trump vill också försvaga de gällande reglerna för bränsleåtgång i bilar som tillverkats i USA. Idiotiskt.

Okej, mr President, låt oss för ett ögonblick anta att klimatförändringarna är en bluff. Tror ni på matematik? Nu bor det 7,5 miljarder människor på denna planet och år 2030 kommer de, enligt FN:s befolkningsbyrå, att vara 8,5 miljarder och de flesta av dem kommer att vilja köra bil som vi, äta proteiner som vi och bo i hus som vi. Och om de gör det så kommer vi att äta, bränna, röka upp och kväva planeten och glufsa i oss all fisk och förstöra korallreven, floderna och skogarna i en hastighet som vi aldrig upplevt tidigare. Större städer i Indien och Kina har redan svårt att andas. Vänta bara tills det finns ytterligare en miljard människor.

Detta betyder att nästa stora globala bransch måste gälla ren energi, rent vatten, ren luft, rena transporter och energieffektiva byggnader – alldeles oavsett om klimatet förändras eller inte. Efterfrågan kommer att vara enorm.

Vad gör då Kina? Den nya femårsplanen har en stark betoning på elektriska bilar, batterier, kärnkraft, vind- och solkraft och energi-effektivisering samt ett system med utsläppsrätter för koldioxid. Trumps plan? Mer kol och olja. Men hallå? Hur kan Amerika bli Great om vi inte dominerar världens nästa stora bransch, ren energi?

Den delstat i USA som är bäst på innovationer inom området ren energi är Kalifornien som också har de strängaste avgasreglerna och de hårdaste byggreglerna. Resultat: Enbart i Kalifornien finns mycket fler avancerade jobb i energisektorn än det finns gruvarbetare i USA och lönerna är högre och arbetet hälsosammare. CNN Money rappor-terade i januari 2016 att i USA är ”de som arbetar i solenergibranschen fler än de som arbetar i olje- och gasbranschen och nästan tre gånger så många som de som är sysselsatta i kolgruveindustrin.”

Avslutningsvis vill Trump slakta budgetarna för utrikesdepartementet och biståndet och göra det svårare för människor att invandra till Amerika, särskilt för muslimer. Detta öppnar vägen för Kina att öka sitt inflytande i alla utvecklingsländer och skickar en signal till världens smartaste matematik- och vetenskapsstudenter att etablera sina uppstartsföretag någon annanstans än i Amerika.

I förra veckan rapporterade NBC News att antalet inträdesansökningar från utländska studenter, främst från Kina, Indien och Mellanösterns ”har minskat med 40 procent i år bland de lärosäten som nyligen svarat på en enkät från The American Association of Collegiate Registrars and Admission Officers.”

Och sedan påstår ni att Trump inte är en kinesisk agent.

Den enda möjliga alternativa förklaringen är att han är okunnig och dåligt påläst, att han aldrig satt sig in i sakfrågorna eller dragit slutsatser av dem med följden att koljättar och oljejättar lätt kunnat manipulera honom till att bli deras nyttiga idiot som bara twittrade ut deras slagord för att vinna röster här och där – utan minsta tanke på någon övergripande strategi. Inte kan det väl vara så?

Thomas Friedman amerikansk journalist o ch författare. “
Översättning: Lars Ryding “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Kriminologen: ”Det går att bryta gängens makt”

Det går att bryta gängens makt över gaturummet, det går att få dem att sluta skjuta ihjäl varandra. Men det kräver ett strategiskt arbete, inriktat på att slå sönder det grupptryck som råder. Det hävdar kriminologen David Kennedy. Polisen i Malmö är intresserade av ett fördjupat samarbete.

David M Kennedy på John Jay College of Criminal Justice i New York är en reslig man. Han ger intryck av att vara lugn och lyhörd. För ett par veckor sedan besökte han Malmö, dels för att lära om den gängproblematik som lett till att 16 personer mördats på öppen gata under se senaste 14 månaderna, men också för att föreläsa inför 600 personer på Brottförebyggande rådets konferens ”Råd för framtiden”.

Han gick ut hårt:

– 1 promille av Malmös befolkning står för en majoritet av de grova brotten och förpestar livet för majoriteten. Polisen vet vilka de här individerna är. Om samhället ändå inte kan göra någonting åt det: ”Then shame on you”, inledde hans sitt anförande.

Själv är han hjärnan bakom ”Operation ceasefire”, en myndighets-gemensam insats som gjordes i gängmiljön i Boston i mitten på 90-talet.

– Det var en hemsk tid. En ton-åring i veckan sköts ihjäl. Och på varje mördat barn kunde vi räkna mellan fem och sex mordförsök, berättar David Kennedy för DN.

Två år efter att ”Operation ceasefire” inletts hade antalet tonårsmord i Boston minskat med 63 procent. I dag kallas strategin ”The group violence intervention” (gruppvåldsingripande) och har införts i ett 60-tal städer över hela USA. Hittills har forskarna bara sett goda resultat.

– Nu vet vi att gör vi rätt saker kan vi få bukt med det dödliga våldet. Vi måste börja med att förstå att det är en fråga om grupptryck och att grundproblemet är den hederskultur som utvecklas i gatugäng där man inte länge har förtroende för myndigheter, fortsätter han.

Han har tre grundläggande utgångspunkter:

1. Antalet personer som står för den grövsta brottsligheten är mycket lågt. De måste identifieras och ringas in.

2. De flesta som lever i brottsut-satta miljöer tolererar inte våld. De lider fysiskt och psykiskt av situationen. Typiskt sett är förtroendet för myndigheter lågt.

3. De som står för våldet skulle överge sitt destruktiva beteende om det vore möjligt utan att tvingas svika sina kriminella vänner och om de visste att de fick hjälp att bygga upp ett bättre liv.

Det är den grundsyn som präglar den metod som David Kennedy utvecklat.

– Vi förstod att vi måste prata med våldsutövarna, ge dem alternativ. Berätta vad de riskerar och vad de har att vinna på att bryta med sin livsstil, säger David Kennedy.

I Boston fokuserade man på en gängkonflikt. De som uppfattades som ledare söktes upp och kriminologer, polis och socialtjänst förklarade för dem att nästa gäng som kunde misstänkas för att ha begått ett mord skulle villkorslöst hamna under polisens lupp. Samtliga i nätverket skulle drabbas i form av ständiga kontroller, minst brott skulle rapporteras och i värsta fall skulle deras familjer drabbas i form av indragna bidrag och få sina hyres-kontrakt ifrågasatta. Inget skulle lämnas åt slumpen.

Även familjerna, så som föräldrar, syskon och flickvänner, drogs in i diskussionerna för att få gängmedlemmarna att förstå hur hårt även de drabbades av deras pågående brottslighet. De berörda möttes gemensamt i så kallade ”call-ins” där man helt enkelt samtalade med varandra om alternativen:

Antingen ett kriminellt liv i ständig rädsla och återkommande fängelsevistelser där anhöriga och offer drabbas hårt – eller försöka ta emot den hjälp som finns att få; terapi, jobb, bostad?

– Det viktiga här är att så väl hot som löften måste uppfyllas. Och att vi talar om för dem att vi inte vill att de ska skjuta ihjäl varandra, att vi inte vill att de ska skadas utan att vi tvärtom vill att de ska lyckas och få leva vanliga liv.

Enligt David Kennedy började många kriminella lyssna och respektera villkoren som ”Operation ceasefire” ställde upp. Det dödliga gängvåldet minskade drastiskt och sättet att arbeta har nu implementerats i flera amerikanska städer.

– Vi glömmer lätt att de flesta av dessa individer själva är brottsoffer, att de lever under stor stress. De är ofta fattiga och saknar fast adress. Efter ett eventuellt avtjänat straff har de ingenting annat än gänget att gå tillbaka till och därför förändrar ofta inte ett fängelsestraff någonting.

”The Group Violence Intervention”, som metoden kallas, fungerar för att forskningen visat att väldigt få av de berörda individerna från början vill skada någon, men att grupptrycket skapar ett behov av att visa och skapa ett slags hedersrelaterad ”respekt”.

Skjutningarna har sällan med narkotikan, fattigdomen eller upplevt svek från samhällets sida att göra, utan med – utifrån sett – ganska simpla, personliga vendettor och revirstrider. David Kennedys forskning har också visat att medlemmarna i nätverken är i princip lika rädda för de egna ”vännerna” som för rivaliserande nätverk.

– Men när de fick insikter i att andra människor faktiskt bryr sig om dem, hur mycket deras nära får lida för dem och hur stor skada de orsakat offren så förändrade det deras sätt att tänka, säger David Kennedy, som numera också är chef för The National network for safe communities i USA.

David Kennedy är noga med att understryka att de inte handlar om att ”förhandla med gängen”.

– Rättsamhället ska slå hårt mot den brottslighet de begår, något annat alternativ finns inte. Det viktiga är att de inser att vi vill – och kan – hjälpa dem.

Stefan Sintéus, polismästare i Malmö, är mycket intresserad av att inleda ett samarbete med det institut som David Kennedy leder. Polismyndigheten i Malmö för nu diskussioner med så väl Malmö högskola som med Malmö stad för att diskutera formerna. Enligt

honom är dagens största hinder de sekretessregler som råder mellan polis och socialtjänst.

Vidare har Brottsförebyggande rådet tagit på sig att inleda diskussioner med Kriminalvårdsmyndigheten för att se om även frivården har möjlighet att medverka.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

“ **Fakta. Resultat av ”The group violence intervention”**

Boston, Massachusetts: Det dödliga våldet mellan unga gängmedlemmar sjönk med 63 procent. (Källa: Braga. Kennedy, Waring and Piehl, 2001)

Stockton, Kalifornien: Antalet mord sjönk med 42 procent. (Källa: Braga, 2008)

Powell, Massachusetts: Antalet skjutningar minskade med 44 procent. (Källa: Braga, Pierce, McDevitt, Bond, Cronin, 2008)

Indianapolis, Indiana: Antalet mord sjönk med 34 procent. (Källa: McGarrel, Chermak, Wilson, Corsaro), 2006)

Chicago: Antalet skjutningar mellan kriminella nätverk som deltog i så kallade ”call-ins” sjönk med 23 procent. (Källa: Papachritos, Kirk, 2015) “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Så löser flygbolagen det dolda miljöproblemet

Flygets koldioxidutsläpp är ett miljöproblem som ofta diskuteras. Men de 5,2 miljoner ton avfall som förra årets flygpassagerare lämnade efter sig pratas det mindre om. Under de närmaste 15 åren väntas talet bli fördubblat. Samtidigt pågår ansträngningar för att få ner mängden.

Uppgifterna om avfallets omfattning har tagits fram av den internationella flygbranschorganisationen Iata.

Så fort ett passagerarplan har landat på en flygplats tas soporna om hand och slängs bort.

– Det kan liknas vid ett rör, som vänds upp och ner och töms. Och sedan säger man: ”okej, fyll det med avfall igen”, säger Matt Rance, vd för MNH Sustainable cabin services, ett konsultföretag som ger råd till flygbolag om avfallsreducering, rapporterar brittiska tidningen The Guardian.

Flygbranschen har under lång tid kritiserats för stora koldioxid-utsläpp och ett ständigt ökande antal passagerare. En nyckelfråga blir då hur man ska komma till rätta med det massiva skräpavtrycket, utan att branschens tillväxt tar stryk.

Det pågår projekt på skilda håll. Exempelvis driver spanska Iberia Airlines i samarbete med Ferrovial SA, ett spanskt företag som utvecklar transportlösningar, ett projekt med mål att vid halvårsskiftet 2020 återvinna 80 procent av det avfall som flygbolaget lastar av på Barajasflygplatsen i Madrid.

Det handlar om enkla åtgärder, som vagnar konstruerade för avfallssortering, slimmade måltidsförpackningar och återanvändning av bestick, uppger Juan Hermira, som leder Iberiaprojektet. 2 500 kabinanställda kommer att utbildas i grunderna för avfallssortering.

Vid Gatwick, Londons näst största flygplats, startades förra året ett mindre kraftverk som med avfallet från inkommande plan som bränsle producerar energi, visserligen en så begränsad energimängd att den endast räcker till för att driva själva anläggningen. Men ansvariga sätter stort hopp till att utfallet framöver ska växa, och då ge energi som ska hjälpa till att värma upp Gatwicks norra terminal.

American Airlines har börjat i en annan ände, genom att gå över till komposterbara pappersmuggar vid servering av drycker ombord. Förra året beslöt USA-bolaget att icke använda bekvämlighetspaket, innehållande främst hygienartiklar, hädanefter ska doneras till hemlösa och kvinnojourer.

American Air-lines beräknar att man framåt slutet av första verksamhetsåret har vidarefört artiklar till en vikt av 27 ton.

Det faktum att passagerarflygets avfall, trots åtgärder av denna typ, ändå kommer att öka har en enkel förklaring: Vi flyger allt mer. Desto viktigare då att effektivisera sophanteringen.

Iatas miljöchef Michael Gill säger till The Guardian att problematiken först som sist handlar om nödvändigheten av ett drivande regelverk för att få till en effektiv process. Exempelvis sätter EU-regler, med syfte att förhindra spridning av djursjukdomar som mul- och klövsjuka, gränser för vad flygbolag kan göra med cateringens livsmedelsavfall som förs in från länder utanför unionen.

– Det hanteras som högriskavfall och förbränns därför, eller deponeras djupt ner. Ta exempelvis en kaffekopp från USA – den behandlas som farligt avfall, eftersom den kan ha innehållit mjölk. Att donera matrester till välgörenhet är inte möjligt, säger han.

– En mer rationell inställning måste till, säger han, och exemplifierar med att Iata i en kommande rapport har kommit fram till att det hot som mejeriprodukter och honung kan utgöra för djur är försumbar.

Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se “

“ Fakta. Flygavfall

5,2 miljoner ton avfall motsvarar ungefär vikten av 2,6 miljoner personbilar.

Avfallet från toaletterna ombord på flygplanen är inkluderat i statistiken.

Bland övrigt som vägs in återfinns sådant som små vinflaskor, halvt uppätna lunchportioner, oanvända tandborstar och använda kräkpåsar. “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ 1 000 räddningsarbetare söker efter överlevande

Quito. Jordskredet i Colombia är allvarligare än vad som befarats. Mer än 300 personer kan ha begravts i lermassorna som sköljde över staden Mocoa under söndagsnatten. Ett intensivt räddningsarbete pågår för att finna överlevande.

– Vi är totalt isolerade och saknar el och vatten, säger borgmästaren i Mocoa, José Antonio Castro.

Hans villa är ett av alla hem som har lermassor upp till taket.

– Det är katastrof, säger han.

Utanför kommunhuset har familjer samlats och satt upp en lista på saknade barn.

– Vi har förlorat en bebis. Vi kan inte hitta honom någonstans, säger en pappa till nyhetsbyrån Reuters.

En av de första journalisterna på plats vittnar om kaos till följd av lermassorna och stenarna som floden förde med sig.

– Det finns ingen mat. De flesta matbutikerna är förstörda och de butiker som klarat sig håller stängt, säger journalisten Élver Monje till den colombianska dagstidningen El Tiempo.

Katastrofen inträffade natten till söndagen då tre floder svämmade över efter ett kraftigt skyfall. Under några timmar föll det lika mycket regn som det brukar falla på två veckor i staden som ligger i den colombianska regnskogen. De flesta låg och sov och hade ingen chans att komma undan. 283 personer har bekräftats döda och ytterligare 200 saknas. Flera hundra är skadade och flygs med helikoptrar till närmsta storstad som har resurser att ta hand om invånarna.

– Det var en ovanligt kraftig regnstorm, säger Mario Usale, 42.

På söndagsmorgonen saknade han sin svägerska och fann henne först två kilometer från hemmet.

– Hon var skadad, men vid medvetande, säger han till Reuters.

Colombias president, Nobelpristagaren Juan Manuel Santos, har flugit över katastrofområdet i heli-kopter och blev skakad över vad han såg.

– Vi kommer göra allt i vår makt att hjälpa. Mitt hjärta har brustit, säger han.

De senaste månaderna har väder-fenomenet El Niño som brukar drabba länderna vid Stillahavs-kusten i Sydamerika varit värre än vanligt. Den senaste månaden har Peru råkat ut för ett regnoväder som dödade 90

personer. -Ecuador har också drabbats av ovanligt många regn och jordskred.

Men det värsta som inträffat är lermassorna som dränkte staden Mocoa med 65 000 invånare. Den ligger där de tre floderna Mocoa, Sanguyaco och Mulato möts i provinsen Putomayo som tidigare var ett av Farc-gerillans starkaste fästen.

Över 1 000 räddningsarbetare är på plats och söker efter över-levande. Vad som försvårar arbetet är att det inte finns någon elektricitet och det lär dröja innan den kan kopplas på. Avslitna elkablar ligger på -marken och kan orsaka fler dödsfall.

De flesta dödsoffren har påträffats i stadsdelen San Miguel som är nästan helt täckt av lermassorna. En av alla som går från dörr till dörr med bilder på sina barn är 37-åriga Maria Dilia. Hon lämnade sina tre döttrar i fredags för att arbeta på en bondgård i grannkommunen över helgen. Det räddade hennes liv, men nu kan hon inte hitta sina döttrar som är 4, 13 och 22 år gamla.

– Min äldsta dotters mobil fungerade och jag ringde och ringde. Men nu är den död, säger hon till dagstidningen El Tiempo.

Hon står på lermassorna över vad som tidigare var hennes hem.

– Två meter under här var mitt sovrum, säger hon och pekar.

Förutom att hennes tre barn är -försvunna är Maria Dilia också ett offren efter den långvariga konflikten i Colombia. Hon tvingades lämna sin by i provinsen Antioquia på grund av Farc-gerillan och har tvingats starta om sitt liv i Mocoa. Hennes liv har kretsat kring att ge döttrarna en utbildning så att de skulle få ett bättre liv än vad hon haft.

– Jag kommer inte att ge upp -förr-än jag hittar dem. Mina barn hade stora drömmar, säger hon.

En av Colombias största mobil-operatörer har efterskänkt 50 min-uters samtalstid till alla mobiltelefoner som är registrerade i Mocoa för att familjerna ska kunna ringa runt och söka efter försvunna familjemedlemmar.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“ Fakta. El Niño bakom skredet

Flera dödliga jordskred har drabbat Colombia de senaste månaderna. I november omkom nio personer i staden El Tambo i sydvästra delarna av landet, efter flera dagar av häftiga regn, och i oktober omkom tio personer i norra delarna av landet vid ett annat skred.

2015 omkom nästan 80 männi-skor i ett jordskred i Salgar, Antioquia. Det hittills dödligaste i Colombias historia inträffade i Armero 1985, då över 200 000 omkom.

Intensiva regn har även orsakat flera dödsfall i området den senaste tiden, något som förklaras med ett lokalt El Niño-fenomen. I Peru har över 90 människor omkommit i översvämningar och jordskred.
Källa: AFP, Reuters, BBC “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Polisen slog till mot nya demonstrationer

Ett fyrtiotal personer greps i Moskva på söndagseftermiddagen efter att de hade deltagit i oppositionens så kallade promenad. I Novosibirsk gick 400 personer ut på gatan.

Minst 44 personer i centrala Moskva greps på söndagseftermiddagen efter att de deltog i en demonstration som oppositionen inte hade fått tillstånd att genomföra. Större delen av demonstranterna samlades på Manegetorget invid Röda torget, där livliga offentliga debatter uppstod mellan demonstranterna och förbipasserande som sade att de skulle gå hem.

Organisatörerna kallade det hela en”promenad” som skulle hållas utan att ropa slagord eller hålla i plakat. Trots att detta är lagligt började kravallutrustade poliser snabbt att gripa de fredliga demonstranterna. Motsvarande aktioner ordnades också i Sankt Petersburg, Tjeljabinsk och Novosibirsk.

De här så kallade promenaderna är en uppföljning på demonstrationen i söndags för en vecka sedan. Då gick sammanlagt över 60 000 per-soner ut och demonstrerade över hela Ryssland mot korruption i bland annat Novosibirsk, Vladivostok, Sankt Petersburg och Jekaterinburg.

Den största enskilda demonstrationen hölls i Moskva där enligt polisen mellan 7 000 och 8 000 personer samlades. (Enligt demonstranterna var de betydligt fler.)

Organisatören Aleksej Navalnyj sitter fortfarande av ett fängelsestraff på femton dagar, liksom en mindre del av de över tusen demonstranter som då greps. En stor del av deltagarna både förra veckan och under gårdagen var tonåringar.

Inför demonstrationen hade myndigheterna stängt ner ett antal sajter som förmedlade information om den.

I Sankt Petersburg greps ett femtiotal personer, inklusive organisatören Arsenij Vesnin. I Tjeljabinsk greps tio personer.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

Trump: USA redo att ta itu med Nordkorea

USA är redo att agera på egen hand mot kärnvapenstaten Nordkorea om Kina inte sätter press på sitt grannland. – Om Kina inte tar itu med Nordkorea, så kommer vi att göra det, säger Donald Trump till The Financial Times.

USA:s president kommer i veckan att diskutera kärnvapenhotet från Nordkorea vid mötet med sin kinesiske kollega Xi Jinping.

– Kina har stort inflytande över Nordkorea. Och Kina kommer antingen att besluta sig för att hjälpa oss med Nordkorea, eller att inte göra det, säger Trump till The Financial Times.

– Om de gör det, kommer det att gynna Kina mycket, om de inte gör det kommer det inte att bli bra för någon, säger han.

Vita huset betraktar Nordkorea som ett av de mest akuta hoten mot USA. Den slutna diktaturen har den senaste tiden genomfört flera robottester och genomförde två provsprängningar av kärnvapen i fjol.

På fredagen sade USA:s försvarsminister James Mattis att Nordkorea beter sig hänsynslöst och måste stoppas.

Liknande tongångar hördes nyligen från den amerikanske utrikesministern Rex Tillerson vid ett besök i Kina. Tillerson förklarade då att USA:s ”strategiska tålamod” med den slutna kommunistiska diktaturen är slut.

Filip Norman”

“ Fakta. Sanktioner

Nordkoreas officiella ideologi hyllar nationellt oberoende och självtillit. I praktiken har det inneburit isolationism, förtryck och svält.

Västvärlden försöker med olika straffåtgärder hindra Nordkorea att utveckla kärnvapen.

Källa: TT “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Två sparkas efter dödlig protest

Paraguays inrikesminister och polischef får sparken av presidenten efter det dödliga uppploppet i huvudstaden Asunción på fredagen.

Parlamentet stormades och sattes i brand efter en sluten omröstning i senaten om förändringar i landets konstitution, som banar väg för president Horacio Cartes att bli omvald.

En 25-årig man, ledare för ett av oppositionspartiernas ungdomsförbund, dödades. Övervakningskameror visar hur han sköts till döds av polis när han träffades i huvudet av en gummimantlad kula.

Omkring 30 personer skadades i branden och kravallerna, däribland tre parlamentsledamöter. En av dem träffades också av en gummikula och har opererats.

Fyra poliser har nu fått sparken, vid sidan av inrikesminister Tadeo Rojas och landets polischef Crispulo Sotelo. En utredning om dödsfallet har inletts.

Presidenten kallar i ett Facebook-inlägg dödsfallet för ”en katastrof” och lovar att de ansvariga ska ställas till svars och att han också kommer att rannsaka sig själv.

Under lördagen hade läget lugnat ned sig, men nya protester väntas nästa vecka när en omröstning om förslaget ska ske i underhuset, där det tros ha starkt stöd.

Landets konstitution har hindrat återval sedan den infördes 1992 efter att en brutal diktatur fallit 1989.

En del oppositionspartier anser att lagändringen om att göra återval möjligt skulle försvaga demokratin i landet och säger att omröstningen varit lagvidrig, medan den försvaras av senatorer lojala med presidenten.

TT-AFP-Reuters “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Spanien dras in i spelet om Brexit-förhandlingar

Spanien kommer inte att lägga in veto mot ett skotskt EU-medlemskap, avslöjar utrikesminister Alfonso Dastis i en intervju. Beslutet är ett tecken på att Bryssel dammar av alla pjäser inför Brexitförhandlingarna med London.

Hittills har Spanien motsatt sig EU-medlemskap för alla utbrytarregioner. Detta av princip, för att inte skapa prejudikat för ett katalanskt EU-inträde. Madrids eftergift i fråga om Skottland ger Bryssel ännu ett tillhygge i nervkriget inför Brexit-förhandlingarna: Om skottarna vet att ett ja i en folkomröstning om självständighet betyder automatiskt EU-medlemskap så torde utgången vara given: Skottland lämnar Storbritannien och träder in i EU.

En spansk diplomatisk källa säger till DN att påtryckningarna från Bryssel mot premiärminister Mariano Rajoy att öppet välkomna Skottland i EU varit avsevärda.

Utan tvekan hör den spanska kursomläggningen i den skotska frågan samman med EU:s deklaration häromdagen, då Bryssel lovade ge Spanien vetorätt i fråga om den brittiska kronkolonin Gibraltars fortsatta status. I klartext betyder detta att EU lovar Spanien att inte släppa in Gibraltar i EU efter Brexit, trots invånarnas massiva nej till Brexit.

Flera spanska bedömare betraktar Madrids steg som principlös opportunism. Miguel Murado, korrespondent för The Guardian, säger till DN:

– Att göra upp med Bryssel om Skottland och Gibraltar är detsamma som att hota förstöra Storbritannien som stat. Förr ledde sådana steg till krig. Om premiärminister Theresa May i gengäld skulle förkunna att London stöder ett fritt Katalonien skulle Madrid flyga i taket av indignation.

En före detta spansk politiker går ännu längre:

– Detta är häpnadsväckande. Är EU en maffia, där man hotar slå av benen på dem som vill lämna organisationen?

Spaniens styrande högerparti Partido Popular försöker nu värja sig mot anklagelserna för opportunism och cynism.

Efter att i alla år ha betraktat Skottland som en parallell till Katalonien säger man nu att Skottland inte har något med Katalonien att göra. Skottland, framhålls det, var ett självständigt kungarike under medeltiden, till skillnad från Katalonien. Katalaner protesterar förstås mot detta. Barcelona var på medeltiden huvudstad i ett av Europas största handelsvälden, med kolonier över hela Medelhavet. Att detta rike hette Aragonien och inte Katalonien är inte relevant, enligt Barcelona.

Om Brexit-förhandlingarna, vilket verkar troligt, blir blodiga, och Spanien försöker profitera på Storbritanniens utsatthet, så kan Madrid räkna med att London replikerar.

Det är inte bara London, utan också Madrid, som drar nytta av den fredliga samexistensen och de öppna gränserna Spanien-Gibraltar. Ett Storbritannien som inte är diplomatiskt bundet av sitt EU-medlemskap skulle vara fritt att agera diplomatiskt mot Spanien på dess svagaste punkt: Spaniens bägge nordafrikanska enklaver Ceuta och Melilla, som Marocko gör anspråk på.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Fakta.

England ryckte Gibraltarklippan från Spanien i samma krig där Spanien satte punkt för Kataloniens självstyre, det spanska tronföljdskriget 1701–1714.

Spaniens bägge enklaver i Marocko, Ceuta och Melilla, är de sista resterna av det spanska protektorat som upprättades 1912, på områden som erövrats i ett kolonialkrig 1860. Spanien vet att när man lyckas få tillbaka Gibraltar kommer omvärlden att kräva evakuering av Ceuta och Melilla. “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Flynn lät bli att redovisa ryska intäkter

Dokument som Vita huset släppt visar att Donald Trumps tidigare säkerhetsrådgivare Michael Flynn inte redovisat pengar som han tjänat från företag med kopplingar till Ryssland.

Flynn redovisade inte ersättningar från ett flygbolag med kopplingar till Ryssland, enligt nya handlingar som nu har släppts av Vita huset. Inte heller redovisades ersättning från den ryska nyhetskanalen RT, som av USA:s underrättelsetjänst betraktas som ett propagandaverktyg för Kreml.

Enligt tidigare uppgifter fick Flynn över 33 000 dollar från RT för ett tal han höll i Moskva 2015. En demokratisk kongressledamot har ifrågasatt om pengarna redovisats korrekt.

I ett dokument som Flynn skrivit under den 31 mars listar han intäkter från sina engagemang i Ryssland, inklusive dem från RT. Det framgår inte exakt hur mycket han fått betalt för sina tal. Pengarna var inte med i ett dokument som Flynn signerade elektroniskt den 11 februari, och som Vita huset nu också har släppt.

Den kontroversielle tidigare generallöjtnanten Flynn tvingades avgå i mitten av februari, efter en historisk kort sejour som president Trumps nationelle säkerhetsrådgivare. Detta sedan det framkommit att han inte hade sagt hela sanningen till vicepresident Mike Pence om sina kontakter med Rysslands USA-ambassadör.

I veckan kom beskedet att han vill vittna om sina ryska kontakter, på villkor att han slipper åtal. Trump själv är för åtalsfrihet för Flynn, men ett senatsutskott uppges vägra.

TT

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Högerpopulisterna tappar efter serie av misslyckanden

Analys.. För första gången faller stödet för Polens styrande höger-nationalistiska parti PIS i flera mätningar, samtidigt som det största oppositionspartiet, liberala PO, nästan är i kapp. Det är en dramatisk vändning efter två år som regeringsparti, där PiS har tyckts vara immunt mot politiska bakslag.

Enligt den senaste mätningen är PIS (Lag och rättvisa), som leds av Jaroslaw Kaczynski, nu nere på 27 procents stöd, en kraftig minskning jämfört med förra månadens 36 procent. Däremot har PO (Medborgar-plattformen) ökat kraftigt, från 14 till 24 procent.

En annan mätning visar på 29 procent för PIS mot 27 för PO, vilket är en skillnad inom den statistiska felmarginalen. Samma institut hade för två månader sedan 36 för PIS mot 19 för PO.

Det finns flera orsaker till opinions-kantringen. De flesta pekar på abortfrågan (där regeringen fick backa från försöket till totalförbud), den splittrande striden om Författningsdomstolen, en illa förberedd skolreform, förslaget att ”nationalisera” privata medier och inte minst regeringen Beata Szydlos havererade försök att stoppa omvalet av Donald Tusk till president i Europeiska rådet. Där förlorade den polska regeringen med de förnedrande röstsiffrorna 27–1.

Att PIS rasar i opinionen för första gången på drygt två år i regeringsställning tolkar oppositionen som att väljarna börjar inse att regeringen inte är så framgångsrik som den försöker framställa det.

– Man kan se de här mätningarna som en signal om att PIS inte längre är så teflonartad, och folk börjar få upp ögonen för att ”den goda ändring” som PIS talat om inte är så bra, sade PO:s partiledare Grzegorz Schetyna till tidningen Gazeta Wyborcza.

Störst anledning till nervositet har Polens de factoledare, PIS-ledaren Jaroslaw Kaczynski.

Hela hans politiska upplägg har varit att manövrera i bakgrunden. Men på senare tid har han kommit ut ur kulisserna. Ett exempel är att han för tio dagar sedan reste till London för att träffa premiärminister Theresa May för att diskutera vad som händer med de mer än 800 000 polska medborgare som har flyttat till Storbritannien efter Polens EU-anslutning 2004. Med Brexit riskerar de att förlora sin rätt att bo och arbeta i landet.

Att det inte var premiärminister Beata Szydlo eller någon annan medlem i den polska regeringen som besökte 10 Downing Street, utan ledaren för PIS, väckte uppseende.

Det var inte första gången Kaczynski gjort just så: tidigare har han haft egna överläggningar med Ungerns regeringschef Viktor Orbán, Slovakiens Robert Fica och Tysklands Angela Merkel.

Regeringen ställdes offside och det signalerade att den som vill tala allvar med ”Polen”, ska gå till partiledaren, inte presidenten eller premiärministern.

Polen faller därmed tillbaka till traditionen från kommunisttiden, då regeringen och parlamentet fanns till för att sätta en officiell stämpel på beslut som redan fattats av kommunistpartiets förste-sekreterare och politbyrå.

Strax före Londonresan drabbades Kaczynski av det svåra bakslaget att inte lyckas stoppa sin ärkefiende Tusk från att bli omvald. Men han visade att han inte tänkte ta nederlaget liggande. Det dröjde bara några dagar innan försvarsminister Antoni Macierewicz bad åklagare att utreda Tusk över hans påstådda roll i samband med flygkraschen i april 2010 nära den ryska staden Smolensk, där den dåvarande polske presidenten Lech Kaczynski, PiS-ledaren Jarosławs tvillingbror, omkom.

I skrivelsen till åklagaren hävdar Macierewicz att Tusk ”misstänks för brott mot republiken Polen”, och att Tusk begått ”diplomatiskt förräderi”. Konkret gäller anklagelsen att Tusk inte ska ha säkrat Polen full insyn i haveriutredningen och inte tvingat Ryssland att återlämna flygplansvraket. Detta ska enligt Macierewicz ha berott på att det fanns ”en illegal överenskommelse mellan Tusk och Putin”.

Macierewicz har i åratal spridit konspirationsteorier och desinformation, främst i samband med Smolenskolyckan. Han dömde ut haverikommissionen som hade fastslagit pilotfel som huvudorsak. I stället bildade han en egen kommission. Denna resulterade i – absolut ingenting. Men Macierewicz har ändå vidhållit att PO-regeringen, tillsammans med Putin, på något sätt var medskyldiga till att Tu-154-planet med 96 människor ombord störtade.

Det ryktas nu i Warszawa om att Kaczynski har börjat tröttna på Macierewicz solopiruetter. En öppen splittring inom PIS-lägret kan än en gång bli början till slutet på Kaczynskis maktinnehav – och en repris av hans fall 2007. Nästa parlamentsval inträffar dock först i november 2019. Dit är det mer än två och ett halvt år.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Guidade turer till maffialand salt i såren för drabbade

Olämpligt, säger många om att en resebyrå på Sicilien ordnar guidade turer till genuina maffiabyar. Arrangören försvarar sig och hävdar att turerna har ett pedagogiskt syfte.

”Mafia tour” har turer på västra Sicilien och utgår från staden Trapani. På resebyråns hemsida visas en video. Män i kostymer springer omkring i halvmörker och skjuter med pistol. Ingen flimrande dokumentär, utan perfekta scener, hämtade från någon tv-serie.

Ett par tidningsartiklar om turerna har lett till en ren folkstorm.

– Det finns inget fascinerande kring maffian. Den är en monstruös verklighet, säger Maria Falcone.

Hon är syster till domaren Giovanni Falcone som mördades av maffian i ett bombattentat 1992. Och hon talar för många. Trapanis borgmästare Vito Damiano gillar inte heller tilltaget, inte efter att staden nu lyckats tvätta av sig sin svarta maffiastämpel.

Gianni Grillo är både resebyråns ägare och guide. Han försvarar verksamheten.

– Vi arbetar huvudsakligen med utländska besökare. Många är nyfikna och vill veta mer om maffian. Intresset är stort, säger han till DN.

För motsvarande 500 kronor får turister åka på utflykt i maffialand. Till byn Corleone, som kallas för ”maffians vagga” på Sicilien. Både i verkligheten och i Mario Puzos romaner, som ”Gudfadern”. Turen inkluderar även ett maffiamuseum i byn Salemi. Men till staden Castelvetrano, där den sicilianska maffians ledare Matteo Messina Denaro har sina rötter, går inte turen. Denaro gäckar fortfarande polisen och har lyckats hålla sig gömd i decennier.

– I år har det gått 25 år sedan Giovanni Falcone mördades liksom kollegan Paolo Borsellino. Att fortfarande använda maffian som ett kommersiellt varumärke känns obehagligt, tycker journalisten Attilio Bolzoni, som ägnat en stor del av sitt liv till att beskriva Siciliens maffia Cosa nostra.

Bolzoni tillägger att man givetvis kan göra seminarier och låta skolelever komma och lära sig om maffian.

– Men inte mot betalning. Det är det som är skillnaden.

Falcone och Borsellinos bunker inne i Palermos justitiepalats, där de arbetade, är ett perfekt pedagogiskt litet museum. Den används inte längre av förundersökningsdomarna. Detta trots att den i dag ansvarige domaren Nino di Matteo ha”

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Svårt kontrollera barnarbete

Barnarbete på bomullsfälten är mycket vanligt i Indien. Fortfarande har H&M och andra modeföretag svårt att spåra att bomullen som barnen plockat inte hamnar i företagens plagg.

Bomull är en viktig inkomstskälla för Indien, men odlingen omgärdas av stora sociala problem och skadar miljön.

Under skördesäsongen söker sig tiotusentals gästarbetare och deras familjer till de bördiga provinserna. I stället för att gå i skolan plockar barnen bomull som sedan hamnar i plagg som säljs runt om i världen.

När Naturskyddsföreningens tidskrift Sveriges Natur besökte sju bomullsodlingar i delstaten Gujarat fann man barnarbetare på samtliga fält, även de som producerar ekologisk bomull.

I Indien är det förbjudet för barn under 16 år att arbeta, men det respekteras inte ute på bomullsfälten.

På de konventionella plantagerna sprutade arbetare gifter över plantorna. De hade ingen skyddsutrustning eller så var den bristfällig. En chefsläkare på ett sjukhus i området berättar för Sveriges Natur om arbetare som blir sjuka.

Ett problem är att många av gästarbetarna är analfabeter och har svårt att ta till sig informationen som finns på förpackningarna med växtgifter.

I området blir det dessutom problem med att grundvattnet sjunker eftersom bomull kräver mycket vatten.

Stora detaljhandelsföretag, som Hennes&Mauritz, har nolltolerans mot barnarbete. Problemet för dem är att ju längre bak i leverantörsledet, desto svårare är det att spåra varans ursprung.

– Vi, tillsammans med företag som till exempel Ikea, går i bräschen för att lämna den konventionella bomullen och bara använda hållbar bomull. Det är den bomullen som är spårbar och då kan man nå ända ut på det enskilda bomullsfältet, säger H&M:s presschef Camilla Emilsson-Falk.

H&M har som mål att senast 2020 ska 100 procent av bomullen i kedjans varor komma från hållbara källor, alltså vara ekologisk, återanvänd eller tillverkad enligt ett regelverk som samarbetsorganet Better Cotton Initiative tagit fram.

Förra året var H&M:s andel av hållbar bomull 43 procent, en uppgång med nio procentenheter från året innan.

– I dag är vi största köparen av BCI-bomull och näst största köpare av ekologisk bomull, men utbudet är begränsat och därför går det inte att nå 100 procent redan nu, säger Camilla Emilsson-Falk.

Hon konstaterar att flera andra handelsföretag inte har satt upp ett mål om vilket år de ska ha 100 procent hållbar bomull.

– Man måste ha de kraven på hela industrin och branschen, säger hon.

När det gäller barnarbete trycker H&M på sina leverantörer och samarbetar med flera organisationer, som FN:s arbetsorganisation ILO.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta. Indisk bomull

Naturskyddsföreningens medlemstidning Sveriges Natur besökte sju bomullsfält i Indien, både konventionella och ekologiska. På samtliga fann man barnarbetare.

En nederländsk rapport från 2015 uppgav att av de som arbetar på bomullsfälten är 25 procent, eller omkring 200 000, barn under 14 år.

Majoriteten är flickor. De arbetar mellan 8 och 12 timmar dagligen.

Ytterligare 35 procent av arbetskraften på fälten är mellan 14 och 18 år.

Källa: Sveriges Natur, India Committee of the Netherlands “

DN MÅNDAG 3 APRIL 2017

“ Den goda viljan

Allt fler länder går mot en narkotikapolitik som fokuserar mer på behandling och mindre på bestraffning. Magnus Linton läser en ny antologi som visar att synen på droger håller på att förändras.

När Jonas Sjöstedt i SVT:s partiledarutfrågning inför valet 2014 skulle försvara att Vänsterpartiet med hänvisning till landets galoppe-rande narkotikadödlighet inte längre stödjer kriminaliseringen av beroende-sjuka frågade programledarna föga förvånande: ”Varför vill ni göra det lagligt att använda narkotika?”

Sjöstedt blev mör på en millisekund och försökte under några svettiga ögonblick förmedla det många drogforskare vet; svenska ungdomars narkotikaanvändning hade stadigt sjunkit åren *innan* kriminaliseringen av eget bruk 1988 men ökade efter den. Lagen har inneburit en *narkoisering* av rättsväsendet så att polisens och domstolarnas resurser i dag slukas av att lösa ringa i stället för grova narkotikabrott. Drogberoende definieras nu som en multifaktoriell sjukdom och att fängsla människor på grund av en sjukdom är inte förenligt med demokratiska rättsprinciper.

Men partiledaren kapitulerade såklart nästan omedelbart.

Moderaterna hade i samma valrörelse krävt ytterligare höjda straff för narkotikabrott och med en väljarexodus för sitt inre såg Sjöstedt sig tvungen att inom loppet av någon minut fyrfaldigt ursäktande utropa: ”Vi vill inte släppa narkotikan fri! Vi vill inte släppa narkotikan fri! Vi vill inte släppa narkotikan fri! Vi vill inte släppa narkotikan fri!”

Det var sannolikt – om dagens nyauktoritära våg inte bär knark-populismen åter – sista gången drogfrågan fick en så infantil behand-ling i Sverige. Kriminaliseringen av eget bruk ligger förvisso fast men de senaste åren har utan tvekan varit de mest omprövande på många decennier. Eller som ansvarig minister Gabriel Wikström konstaterade vid ett av förra årets alla drog-ideologiskt dramatiska ögonblick: ”Det kommer uppfattas som att vi nu helt lägger om vår narkotikapolitik.”

Idén att med urinprov och fängelsestraff bygga det narkotikafria samhället försvaras snart bara av drottning Silvia och pensionerade moderater. Ideologiska hörnpelare har rasat, nolltolerans har ersatts av skadelindring och inför förra årets UNGASS – FN:s stora möte om narkotikan, världen och framtiden – satte Wikström ord på den svenska omvändelsen: ”Vi har målat in oss i ett hörn och uppfattats som extremister” men har nu ”inlett ett arbete för att ta oss ur detta hörn.”

Den definitiva begravningen av Sveriges klassiska nolltolerans-modell skedde den 11 januari i år, då riksdagen tog bort kommunernas vetorätt mot sprututbytesprogram, varpå ett kapitel i svensk samtidshistoria avslutades medan ett annat började. Aldrig mer ska livräddande insatser kunna förvägras sjuka människor med hänvisning till det narkotikafria samhällets högre mål. Och från och med nu erkänner en majoritet av även svenska politiker den komplexa och genomglobali-serade modernitet i vilken droganvändning för all framtid kommer vara ett inslag, ibland ett mycket olustigt sådant – men inte nödvän-digtvis hopplöst.

I antologin ”Dogmer som dödar – vägval för svensk narkotikapolitik” försöker ett antal högprofilerade forskare, politiker, brukare, anhöriga, FN-tjänstemän och anställda i svensk beroendevård dels beskriva den tid som varit men också lägga ut riktlinjer för vägar ur den katastrofala missbrukssituation nolltole-ransepoken efterlämnat. Nästan all statistik, skriver Börje Olsson, mångårig professor och forskningsledare vid Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet, pekar på en försämrad situation sedan den svenska narkotikapolitiska modellen fullbordades för snart tre decennier sedan: polis och tull gör fler och större beslag av i stort sett samtliga narkotiska preparat, priserna har sjunkit, det tunga missbruket har ökat lavinartat och den narkotikarelaterade dödligheten har mer än tredubblats.

Mest förfärad över epoken som varit är Markus Heilig – professor i psykiatri och chef för Centrum för social och affektiv neurovetenskap vid Linköpings universitet. Han är i dag en av världens mest citerade beroendeforskare och stångade sig i decennier blodig för att få skriva ut fullt tillgängliga mediciner mot opiat-beroende men hindrades av ”det genomruttna, genomideologiserade systemet”: ”Medan patienter dog tävlade politiker av alla kulörer om att vara bäst i sporten ’kamp för ett narkotikafritt samhälle’”.

Med hänvisning till nolltolerans-ideologins beroende av konsekvens, stigmatisering och politiskt konsensus begränsades antalet heroinberoende som fick behandling på godtyckliga och helt ovetenskapliga grunder medan normala principer för medicinskt arbete åsidosattes. ”En sjuk kultur utvecklades”, skriver Heilig, ”där opportunistiska läkare verkade i symbios med politikerna”.

Teorin om narkomaner som socialt smittsamma, avgörande för mobilisering av den politiska majoritet som till slut också kriminaliserade eget bruk, berövade ”knarkarna” deras människovärde så att ingen längre ”verkade reagera” när de dog. Nu, pustar Heilig ut, är detta mörka kapitel i svensk historia över men en återblick får tanken att svindla: ”Hur många som dog i onödan under det halvsekel det tog att komma hit är svårt att beräkna exakt, men antalet är stort. De som bär skulden borde klä sig i säck och aska – och avlägga tystnadslöfte.”

I ett mer framtidsorienterat bidrag argumenterar Christina Gynnå Oguz – tidigare departementsråd på socialdepartementet och chef för den svenska delegationen vid FN:s narkotikakommission CND – för avkriminalisering av eget bruk med en helt ny pondus och på sätt som inte hörts från personer på så hög tjänstemannanivå sedan tidigt 1980-tal. Det är ingen vild gissning att detta – efter metadon, sprutbyten och medicinsk cannabis – blir det narkotikapolitiska 2020-talets stora fråga. Kriminaliseringen har, menar Gynnå Oguz, skyfflat enorma summor skattemedel från socialpolitik och vård till kriminalpolitik och styrt polisresurser mot ringa narkotikabrott, framför allt eget bruk, på bekostnad av grövre narkotikabrottslighet.

Samtidigt, menar hon efter en bred genomgång av tillgänglig data, talar ingenting för att kriminaliseringen haft någon gynnsam inverkan på narkotikabrukets utveckling. Unga svenskars ”relativt låga benägenhet att pröva narkotika brukar lyftas fram som ett tecken på den svenska politikens framgång. Det är dock inget som kan tillskrivas kriminaliseringen; nedgången från det tidiga 70-talets höga nivåer hade redan inträffat och prevalensen var som lägst när kriminaliseringen infördes. Där-emot ökade den efter att fängelse införts i straffskalan.”

Tungt narkotikamissbruk – menar flera bidrag – etableras inte av cannabisrökning i tonåren utan oftast av en viss portion ärftliga faktorer i kombination med skolmisslyckanden, arbetslöshet, bostadsbrist, stress, ensamhet, depression eller obehandlade neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Ett mer betydande problem än till synes ostoppbar substanstillgång för den dryga miljon människor i Sverige som nu har ett riskbruk, missbruk eller beroende av alkohol eller narkotika är således social och ekonomisk marginalisering.

Frånvaro av trygghet och mening.

Sveriges narkotikapolitiska modell – konstruerad inom nationalstatens ramar för ett knappt halvsekel sedan och präglad av tron att praktiserad nolltolerans verkligen skulle leda till det narkotikafria samhället – hade blivit obsolet redan med 1990-talets ekonomiska kris. Det var då heroin i stället för amfetamin blev den dominerande drogen bland allt fler tunga narkomaner och den svenska missbruksbilden började likna den som länge präglat kontinentens länder.

Att modellen kom att överleva i ytterligare ett kvartssekel, trots att premisserna den byggts på visat sig felaktiga eller helt hade förändrats, förklarar Börje Olsson med Zygmunt Baumans teorier om hur seriös samhällsanalys i historiska globaliseringsskeden tenderar att undanträngas av fantasier om det förflutna, kopplade till en fast plats, en nation: ”Drömmen om det narkotikafria samhället är ett utmärkt exempel på en framtidsvision som kan förstås som ett uttryck för retrotopia, det vill säga en nostalgisk dröm om att backa in i framtiden.”

Såväl narkotikaproblem som narkotikapolitik är nu i alla meningar globala frågor, antalet människor i Sverige med tungt narkotikamissbruk har aldrig varit större, deras psykiska och fysiska status är ofta livshotande och landets narkotikarelaterade dödlighet är bland de högsta i västvärlden.

I denna tid av eskalerande ojämlikhet och kraftfulla vi och dem-mobiliseringar kan skadelindringen med sina ibland allt för snäva biologiska perspektiv, ytliga syn på ”evidens” och individinriktade åtgärder utan tvekan rädda eller förbättra livet för många. En human politik måste värna även människor som inte kan eller vill sluta använda narkotika.

Men någon reducerande effekt på narkotikaproblemens storlek på en högre samhällsnivå kan den knappast få, menar Börje Olsson, eftersom det skulle kräva helt andra insatser mot samtidens sociala och ekonomiska desintegrering: ”Vi borde kunna tänka längre än till en narkotikapolitik som begränsas till att upprätthålla den allmänna ordningen för de socialt väletablerade och leverera kemiska substanser till de som har ett problematiskt bruk av narkotika.”

Magnus Linton “

”Dogmer som dödar – vägval för svensk narkotikapolitik”
Red: Niklas Eklund & Mikaela Hildebrand
Verbal förlag, 252 sid. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Hotet kommer från många håll

Martin Luther King var inte någon naiv flummare. Tvärtom. Hans budskap anses uppenbarligen fortfarande vara mycket radikalt.

Det är i dag 49 år sedan -Martin Luther King lutade sig ut från sin motell-balkong i Memphis och bad en -musiker nere på parkeringen att spela ”Take my hand, precious Lord” under kvällens möte. Några sekunder senare träffades han i huvudet av kulan från en krypskytt, och hans saga var all. Men ändå inte.

Lorraine Motel är nu en del av Nationella medborgarrättsmuseet och besöks av mer än 200 000 personer årligen. Martin Luther King själv har fått skolor uppkallade efter sig, och biblio-tek och gator. Han är dessutom den enda person som har en egen helgdag i USA utan att ha varit president.

Han hade många fiender under sin levnad. Och fortfarande – snart ett halvt sekel efter att han dog – är han intensivt hatad. Internetadressen Martinlutherking.org har kapats av vitmaktrörelsen och beskriver därför inte en lika ickevåldsam som orubblig ledare för den svarta medborgarrättsrörelsen, utan ett otroget kommunistfyllo som inte hade mycket att komma med.

Om nazisterna trott på detta omdöme själva hade de förstås aldrig ansträngt sig så för en sedan länge död man. Men de vet att hans idéer är farliga. Särskilt nu. För våra tider påminner en hel del om 1960-talet. En stor andel afroamerikaner lever fortfarande i fattigdom. USA:s svarta möts med övervåld av polisen. Under president Donald Trump kommer icke-vita, inte minst då utlandsfödda muslimer, otvivel-aktigt att få det sämre.

Sprickan människor emellan är tydlig också i Sverige. Vi har aldrig riktigt gjort upp med vårt arv av undfallenhet under andra världskriget, och det märks tydligt nu när högerextrema vindar åter sveper in över Europa och rör upp det politiska landskapet.

Det stora populistiska partiet här, Sverigedemokraterna, har till skill-nad från många av sina systerpartier utomlands rötter i just vitmakt-rörelsen. Det märks. Deras representanter slinter gång efter annan på tungan vad gäller demokratins själva förutsättning, nämligen synen på alla människor som lika mycket värda. Den som förhåller sig ”neutral” inför sådan rasism är inte alls neutral, utan en del av problemet.

Politiker gör sannerligen rätt i att kräva krafttag mot islamistiskt betonad extremism, för den är nog så allvarlig. Men vi får inte glömma att även nazismen alltjämt är ett hot.

Bara de senaste veckorna har det rapporterats att sprängmedel hittats hos en nazist i Göteborgstrakten, och en lärare i Skåne avslöjades både ha gått på vitmaktmöten och spridit antisemitism på egen hand. I rasistiska Facebookgrupper med hundratusentals medlemmar blir tonen bara allt hetsigare och grövre mot invandrare, muslimer och judar.

Och i dagarna meddelade Judiska föreningen i Umeå – just den stad som av demokratiminister Alice Bah Kuhnke ironiskt nog pekats ut som särskilt framgångsrik i kampen mot våldsbejakande extremism – att verksamheten läggs ned efter hot från nazister.

Det är inte bara den alltmer inflytelse-rika rasismen och den tveksamma responsen på den som ger skäl till oro, utan även den nya, förvridna antirasismen. Den som väl borde sträva efter att vara en motröst, men

vars företrädare inte sällan önskar sig -separation och segregation, som även de framhåller vissa männi-skor som moraliskt överlägsna. Som, för att låna Martin Luther Kings röst, söker släcka sin frihetstörst genom att dricka ur bitterhetens och hatets bägare.

Överallt denna ressentimentsfyllda övertygelse om att vi är fundamentalt olika, och att ”de andra” aldrig kan förstå. Det passar förstås demokratins fiender utmärkt.

”Jag vägrar att acceptera att hopplöshet är det slutgiltiga svaret”, sade Martin Luther King när han emottog -Nobels fredspris. ”Jag vägrar att acceptera idén att människan bara är vrakgods och strandfynd i livets flod, oförmögen att påverka händelseförloppet.”

Nu som då anklagas han för att vara naiv, med sitt ickevåld och sin tilltro till individernas förmåga att tillsammans förflytta berg. Men den idén är inte flummig utan ytterst radikal. För i slutänden är just mänsklighet det enda som kan hindra mänsklighetens fiender från att vinna.

Det är givetvis också därför nazister fortfarande bemödar sig att ge sig på Martin Luther King. De känner sig, med rätta, hotade av hans budskap om att man ska vara en anständig männi-ska och behandla sina medmänniskor väl, att vi alla hör samman.

Detta är också både det läskigaste och mest hoppingivande för alla som oroar sig över de nya mörka tiderna. Att det faktiskt inte handlar om ”de andra”, inte egentligen. Att förändringen börjar med en själv.

Lisa Magnusson lisa.magnusson@dn.se “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Splitterbomben inne i vagnen dödade 11

Elva personer dödades och fler än fyrtio skadades vid en misstänkt bombattack mot ett tunnelbanetåg i centrala S:t Petersburg i Ryssland på måndagen. Explosionen inträffade samtidigt som president Vladimir Putin befann sig i staden. Den särskilda ryska åklagarmyndigheten har inlett en utredning om terrorbrott.

Det var vid 13.40-tiden svensk tid som vad som tros ha varit en splitterbomb utlöstes på ett tunnelbanetåg på den blå linjen mellan stationerna Sennaja Plosjtjad och Teknologiska institutet i hjärtat av S:t Petersburg. Tåget befann sig då i en tunnel på väg mot Teknolo-giska institutet.

– Vi var beredda att dö, men efter explosionen började alla ombord att hjälpa varandra. Alla var täckta av blod, berättar en person som befann sig ombord på den drabbade vagnen för nyhetsbyrån Tass.

Bilder från Teknologiska institutets tunnelbanestation visade hur flera dörrar till den drabbade vagnen slitits upp av en explosion inifrån vagnen. Rök vällde ut och fyllde snart tunneln och resenärer som befann sig i ett tåg bakom det drabbade har berättat hur panik uppstått sedan det blivit svårt att andas inne i vagnarna.

– Jag hade precis bytt linje till den röda när tåget plötsligt slutade röra sig. Vi väntade sju, åtta minuter. Sedan sade de att metron är stängd och att vi skulle gå ut. De meddelade inte vad som hade hänt. Men när jag kom upp ur metron såg jag en massa poliser och skadade som bars på bår. De var täckta av blod, säger Dmitrij Zjarov till DN per telefon.

En källa uppger för den ryska nyhetsbyrån Interfax att explosionen ägde rum i den tredje vagnen i tunnelbanetåget och att samtliga döda och svårt skadade befann sig där. Efter explosionen fortsatte tunnelbanetåget till nästa station där tåget utrymdes och de skadade och döda kunde tas om hand.

”Tunnelbaneföraren räddade sannolikt många liv genom att inte stanna i tunneln. Tack vare att han körde till nästa station blev räddningsarbetet lättare”, skriver den ryska åklagarmyndigheten i ett uttalande.

Ytterligare en sprängladdning hittades senare på en annan tunnelbane-station på samma linje, Revolutionstorget. Den var maskerad till en brandsläckare och kunde desarmeras av sprängämnesexperter från en antiterrorstyrka.

Ryska myndigheter efterlyser nu två misstänkta män, en av dem för att ha placerat bomben i tunnelbanevagnen och en för att ligga bakom bomben som desarmerades vid Revolutionstorget, skriver den ryska nyhetsbyrån Interfax. Enligt nyhetsbyrån, som hänvisar till en källa inom utredningen, ska det röra sig om ett självmordsdåd av en 23-årig man från Centralasien med kopplingar till islamistiska grupper som är förbjudna i Ryssland. En dna-analys kommer nu att genomföras för att kunna slå fast identiteten.

Enligt nyhetsbyrån Ria-Novosti, som inte bekräftar att det rörde sig om ett självmordsdåd, misstänks två män med kontakter inom radikala islamiska grupper för dådet.

Men uppgifterna går isär. Ögonvittnen uppger att en man lämnat en ryggsäck eller liknande efter sig innan han själv lämnade tunnel-banevagnen som sedan fortsatte mot nästa station. Innan tåget kom fram exploderade bomben.

De svårast skadade flögs till sjukhus med hjälp av ambulanshelikopt-rar som landade utanför tunnel-banestationen.

Den ryska säkerhetstjänsten FSB var tidigt på platsen för att undersöka det drabbade tunnelbanetåget i jakt på spår av sprängämnen.

Rysslands premiärminister Dmitrij Medvedev kallade på måndagen attacken för ”en terrorhandling”. Den ryska särskilda åklagarmyndigheten har också inlett en utredning om terrorbrott, men säger sig också undersöka andra förklaringar.

En talesperson för den särskilda ryska åklagarmyndigheten, Aleksandr Kurennoi, säger till nyhetsbyrån Tass: ”Vi kommer att göra vårt yttersta för att ta reda på vad som gjorde den här terrorattacken möjlig och för att förhindra liknande händelser i framtiden.”

Händelsen inträffade samtidigt som Rysslands president Vladimir Putin befann sig i staden, som är Putins hemstad, för ett möte med Belarus president Aleksandr Lukasjenko. Putin gick snabbt ut och sa att det inte går att utesluta att det rör sig om ett terrordåd. Senare på kvällen lade den ryske presidenten ned blommor vid tunnelbanestationen.

Stadens tunnelbanesystem är det 12:e största i världen med två miljoner passagerare dagligen. Det är första gången som det drabbats av något som misstänks vara ett terrordåd.

Kraven på att förbättra det ryska antiterrorarbetet kom bara timmar efter måndagens attack i S:t Petersburg. Anatolij Vyborny, ordförande i

den ryska dumans utskott för säkerhet och terrorismbekämpning, sade i ett uttalande att lagstiftningen måste förbättras.

Också boende i S:t Petersburg kritiserade på måndagen säkerheten i staden. Ekonomen Aleksej Janson är verksam i telekombranschen och har bott i S:t Petersburg i hela sitt liv:

– Jag använder inte metron så ofta men jag har alltid irriterat mig på att vi har så lite vakter till exempel på musikskolan där min son går. Där sitter en äldre dam, det är allt. Vad kan hon göra om något händer? Vi borde ha många fler vakter. Det är en mardröm när sådana här saker inträffar i ens egen stad.

När president Putin i mitten av februari höll tal inför den ryska säkerhetstjänsten konstaterade han att FSB tillsammans med and-ra brottsbekämpande organ förhindrat 45 terrordåd, inklusive 16 attacker under förra året.

I samband med talet pekade Putin ut Ukraina som det största terror-hotet mot Ryssland.

”Det står klart att de nuvarande myndigheterna i Ukraina inte är redo för en fredlig lösning när det gäller detta komplexa problem utan förlitar sig på en militär lösning. Dessutom talar man öppet om sabotage och terrorism, om omstörtande verksamhet, bland annat mot Ryssland. Vi kan inte annat än oroa oss”, sade Putin då.

Enligt svenska UD finns i nuläget inga uppgifter om några skadade svenskar.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Många attentat kopplade till konflikten i Tjetjenien

Många av de senaste årens terrorattentat i Ryssland har haft kopplingar till konflikten i Tjetjenien eller andra områden i Kaukasus. Tidigare har tunnelbanan i Moskva drabbats av flera självmordsattentat.

December 2013. Två attentat inträffade dagarna efter varandra i staden Volgograd i sydvästra Ryssland. Självmordbombare utlöste sprängladdningar på en järnvägsstation och trådbuss. Mer än 30 personer dödades i de två dåden.

Oktober 2013. Ett ryskt passagerarplan störtade i Sinaiöknen strax efter start från turistorten Sharm el-Sheikh i Egypten. Alla 224 ombord dog. Ryska myndigheter ansåg att det handlade om ett terrordåd.

Januari 2011. Mer än 30 personer dödades och 130 skadades vid ett självmordsattentat på Moskvas internationella flygplats.

Mars 2010. Närmare 40 människor dödades när kvinnliga självmordsbombare utlöste sprängladdningar på två tåg i Moskvas tunnelbana. Attentaten kopplades till konflikter i Kaukasus.

September 2004. Ett 30-tal gisslantagare höll omkring 1 200 barn och lärare som fångar i flera dagar på en skola i Beslan i Nordossetien. Av

de 340 personer som dödades var 155 skolbarn. Tjetjenska rebeller tog på sig attentatet.

Augusti 2004. Två ryska inrikesplan störtade ungefär samtidigt efter avfärd från Moskva. 90 personer dog. Ombord på varje plan fanns tjetjenska kvinnor som misstänks ha orsakat kraschen. Haveriutredarna fann spår av sprängämnen på båda nedslagsplatserna.

Februari 2004. Runt 40 människor dödades och över 100 skadades vid ett attentat på Moskvas tunnelbana. En självmordsbombare, med koppling till konflikten i Tjetjenien, utlöste sprängladdningen i morgonrusningen.

Oktober 2002. Tjetjenska rebeller tog mer än 800 personer som gisslan under en föreställning på Dubrovakateatern i Moskva. Dramat pågick under nästan fyra dygn. 170 personer dödades i samband med säkerhetsstyrkornas stormning av teatern, varav många av den gas som sprutats in för att söva gisslantagarna.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Bombningarna i Syrien gör Ryssland till måltavla för IS

Analys. Att Ryssland åter drabbas av ett misstänkt terrordåd kan ha ett samband med det ryska bombkriget i Syrien. Terrorgruppen Islamiska staten (IS) har upprepade gånger manat till angrepp mot Ryssland och andra länder som deltar i krigföringen mot islamistiska terrorgrupper i Syrien och Irak.

Sedan Vladimir Putin kom till makten 1999 har Ryssland drabbats av rader av terrordåd: det började med de mystiska hussprängningarna i Moskva och andra städer, därefter gisslantagningar på en teater och en skola, sedan bomber placerade på trafikflygplan och i tunnelbanetåg.

Samtliga hade koppling till norra Kaukasus och det andra kriget i Tjetjenien, som Putin inledde hösten 1999 och under vilket han lät jämna Groznyj med marken. Då förvandlades konflikten definitivt från att ha gällt tjetjensk självständighet från Ryska federationen till ett krig som drevs av radikala islamister och jihadister.

Det som på måndagen drabbade mångmiljonstaden S:t Petersburg har sannolikt en annan bakgrund. Det påminner snarare starkt om den serie blodiga terrordåd som ”ensamvargar” utfört i västra Europa under senare år: i Paris, Bryssel, Nice, Berlin och senast i London. Och i de flesta – om inte samtliga – fall tog IS på sig dåden, även om det inte går att veta om de bara tog åt sig äran av något de inte låg bakom.

Det som för Rysslands del utgör hela skillnaden mellan 2000-talets första årtionde och det som har hänt efter 2011 är kriget i Syrien, där den av Ryssland och Iran uppbackade regimen i Damaskus har anställt massakrer på civilbefolkningen och flyktingvågor i en skala som inte har haft sin like i Mellanöstern på mycket länge.

I september 2015, för ett och ett halvt år sedan, övergick Ryssland från att stödja diktatorn Bashar al-Assad i Syrien med vapen, diplomati och pengar till att gå in med sitt eget stridsflyg.

Med den interventionen räddade sannolikt Moskva sin bundsförvant i Damaskus från att bli störtad av de syriska rebellerna.

Eller som det framställs i Moskva: Vi räddade Syrien från att tas över av terroristerna.

Problemet med den ryska bombkampanjen i Syrien är inte bara att Moskva – som har gett sig in i konflikten med öppna ögon – gör det till väldiga kostnader i liv och pengar. Man exponerar sig för islamisternas hämnd.

Redan en månad efter att flygbombningarna inletts sprängdes ett ryskt passagerarplan över den egyptiska Sinaiöknen. En bomb hade smugglats ombord på planet, som var på väg från Sharm el-Sheikh till S:t Petersburg. Samtliga 224 ombord dödades.

Det var uppenbart att Ryssland nu blivit en måltavla för IS, på samma sätt som västländer med en historia av krig i arabvärlden – som USA, Storbritannien och Frankrike – tidigare varit.

Sommaren 2016 tog IS på sig sitt första dåd på rysk mark, då två unga män beväpnade med en yxa och ett gevär försökte skjuta mörda två poliser vid en vägspärr utanför Moskva. Poliserna skadades, men överlevde. Båda angriparna dödades, men innan dess hade de hunnit spela in en video där de svor trohet till IS-ledaren Abu Bakr al-Baghdadi.

I december 2016 uppgav säkerhetstjänsten FSB att man hade sprängt en större IS-cell i Moskva. Fyra gripna medlemmar i IS, medborgare i Tadzjikistan och Moldavien, hade enligt FSB planerat en serie terrorattacker i Moskva med användning av hemgjorda bomber.

Ett skäl som den ryska ledningen har angett för kriget i Syrien är just att det är ett försök att stoppa de beräknade 3 500 ryssar, centralasiater och tjetjener – som slagits med jihadister i Syrien – från att återvända till hem och fortsätta att sprida terror.

Enligt det ryska förvarsministeriet är dessa ”återvändare” ett nationellt säkerhetshot mot Ryssland. Man uppger att över 2 000 postsovjetiska jihadister har dödats i Syrien under det senaste året.

En av dem är den ledande IS-kommendanten Abu Omar al-Shishani – som kallades för ”Omar Tjetjenen”. Han ska ha dödats i en amerikansk bombräd i början av 2016.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se Utrikeskommentator “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Föreningsfriheten skyddar svenska IS-terrorister

Svenskarna som anslutit sig till terrorsekten IS skyddas av grundlagen. Trots EU-krav på skärpt lagstiftning fortsätter regeringen att prioritera föreningsfriheten framför ett förbud mot att ingå i terrororganisationer. – Vi har inte fått direktiv om att ompröva detta, säger Lars Werkström, som utreder en ny terrorlag.

Sverige tillhör de länder i Europa där IS haft lättast att rekrytera. 300 personer har anslutit sig till terrorsektens krig i Syrien och Irak och två män har deltagit i attentat i Europa.

Samtidigt har rättsväsendet haft svårt att ingripa. Bara två IS-krigare har hittills kunnat dömas. För att förbättra Säkerhetspolisens möjligheter kriminaliserade regeringen förra året så kallade terrorresor, samtidigt som myndigheten fick 60 extra miljoner kronor.

Men ännu efter ett år har inte en enda person lagförts. Inte heller har några IS-rekryterare eller IS-finansiärer ställts inför rätta.

Pressen på regeringen är nu hård – inte minst från EU – om att vässa lagstiftningen ytterligare. I julas presenterades ett nytt EU-direktiv som uppmanar medlemsländerna att med alla juridiska medel försvåra för IS och andra terrororganisationer.

”Vi diskuterar flera olika sätt att förstärka lagstiftningen kring terrorism”, meddelar Sofie Rudh, pressekreterare hos justitieminister Morgan Johansson (S).

DN kan redan nu berätta att Sverige kommer att gå mildare fram än majoriteten av övriga EU. Att tillhöra en terrorrörelse kommer inte heller i framtiden att vara straffbelagt, vilket är fallet i exempelvis Tyskland, Frankrike, Holland, Belgien, Estland och Österrike. Det gör att varje enskild gärning som skett i terrorsyfte måste bevisas – inte tillhörigheten i sig.

– Bedömningen är fortsatt att i Sverige reglerar vi brottsliga handlingar, inte brott genom medlemskap. Bland annat på grund av att det skulle kunna komma i strid med grundlagen, förklarar regeringens utredare Lars Werkström, rättschef inom Åklagarmyndigheten.

Paragrafen som Lars Werkström hänvisar till finns i grundlagens kapitel om grundläggande fri- och rättigheter. Här sägs att varje medborgare har ”frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften”. Och detta omfattar alltså även rätten att gå med i IS, al-Qaida eller andra rörelser som terrorstämplats av FN.

– Grundlagsändringar är ingenting vi kommer att titta på. Det hade i så fall krävts tydliga direktiv från regeringen, fortsätter Lars Werkström, som väntas överlämna sitt förslag om en ny terrorlag i september.

Parallellt har departementsråd Maria Kelt vid justitiedepartementet fått Morgan Johanssons uppdrag att samordna dagens tre olika lagar om terroristbrott, finansiering och utbildning/uppmaning/rekrytering. Inte heller hon kommer att utreda möjliga undantag från föreningsfriheten.

– Nej, vi har inte något sådant uppdrag. Att förbjuda medlemskap i organisationer som ägnar sig åt brott har man redan tittat på under 90-talet apropå kriminella mc-gäng, svarar Maria Kelt.

Slutsatsen då blev att en kriminalisering av medlemskap riskerade att ”träffa förfaranden som helt saknar straffvärde”. Med andra ord: om enstaka medlemmar i exempelvis Hells Angels MC faktiskt bara ägnade sig åt att köra motorcykel riskerade även dessa att hamna i fängelse.

Grundlagen säger emellertid att föreningsfriheten får begränsas för ”sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung”.

Men inte heller detta undantag kan alltså användas för att bestraffa svenskar som värvas av terrorrörelser, enligt regeringens bedömning.

– Det är omöjligt med svensk lagstiftning eftersom vi har organisationsfrihet, sa inrikesminister Anders Ygeman (S) till DN under Folk och försvar i Sälen i januari.

Justitieminister Morgan Johansson, som äger frågan, är inte beredd att kommentera regeringens juridiska överväganden.

”Just nu har ministern inget att säga i frågan”, hälsar pressekreterare Sofie Rudh via sms.

En som däremot menar att IS borde omfattas av det undantag för militära organisationer som redan finns i grundlagen är chefs-åklagare Agnetha Hilding Qvarnström, chef för Riksenheten för säkerhetsmål.

Hon har i flera fall misslyckats att få åtalade fällda för terroristbrott och tror att en kriminalisering av medlemskap i terror-rörelser skulle öka rättsväsendets chanser att nå framgång.

– Det skulle antagligen underlätta om vi vill utreda och lagföra dem som reser eller sympatiserar med organisationer som är terrorklassade, säger hon.

Säkerhetspolisens ledning är å sin sida tillfreds med nuvarande reglering – trots bristen på fällande domar.

– Vi arbetar utifrån den lagstiftning som finns, jag kan inte säga att den är dålig. Jag anser att vi har bra förutsättningar, sa general-direktör Anders Thornberg i mars i samband med att han och övriga ledningen presenterade årsresultatet för 2016.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“ **300 personer från Sverige har,** enligt Säpo, anslutit sig till IS i Syrien och Irak sedan 2013. Drygt 150 av dem ska nu ha återvänt till Sverige.
Bara två IS-män har hittills fällts för brott. Hassan al-Mandlawi, 32, och Al Amin Sultan, 30, från Angered i Göteborg dömdes ifjol till livstids fängelse för mord i terrorsyfte. Detta efter att den vanliga polisen hittat halshuggningsfilmer i en beslagtagen mobiltelefon. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Misstänkta IS-män terroråtalas inte

Den ene pekas ut för att ha propagerat för terror, värvat krigare och bedrivit pengainsamling. Den andre tog med sig barnen till IS i Syrien. Men Säpo kommer inte åt männen, som nu är tillbaka i Sverige. Det enda de åtalas för är bedrägeri.

De båda männen – 31 respektive 34 år gamla – tillhör den islamistiska miljön i stadsdelen Vivalla i Örebro. Under 2015 fick Säkerhetspolisen upp ögonen för dem och utredning inleddes.

34-åringen, som är medborgare i Libyen, hade för närstående berättat att han ville ansluta sig till IS. 31-åringen, som har rötter i Irak, misstänktes i sin tur värva krigare till terrorsekten.

– Många människor i Vivalla berättade att det förekom rekrytering. Ett av de aktuella namnen kom tidigt upp i utredningen, berättar Ronnie Jacobsson, pensionerad åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål.

DN har tagit del av myndighetshandlingar som bekräftar misstankarna mot 31-åringen:

”Det finns information om att han varit i ett land som befinner sig i ett krigstillstånd och att han har kopplingar till en extrem grupp. Det uppges vidare att han har bidragit till rekrytering till denna grupp och att han talat väl om resor till det krigsdrabbade landet.”

På hösten samma år växte utredningen. Anledningen var att 34-åringen tagit snabblån om drygt en halv miljon kronor hos olika kredit-institut. I samband med detta hade han lämnat Örebro och begett sig till IS strategiska fäste Raqqa i Syrien.

”Det pågår misstankar om penningtvätt till terroristorganisation. Du är en misstänkt person i ärendet”, skulle Skatteverket senare skriva i ett skattebeslut efter att ha engagerats i ärendet.

Även 31-åringen drogs in i den nya utredningen. Det visade sig att lånesummorna förts över till honom och att han hade tagit ut dem kontant. I slutet av 2015 greps 31-åringen och tjocka buntar med svenska sedlar beslagtogs.

– I hans bostad hittades även bilder där han poserade med ett automatvapen i ena handen och ett nyfött barn i den andra, berättar åklagare Anders Persson, som involverades i utredningen.

En tid senare fick Säpo ett oväntat samtal. 34-åringen ringde från södra Turkiet och ville ha hjälp.

”Jag sa att jag hade varit med i ISIS och att jag hade kommit ut. De var chockade, de trodde inte mig”, berättar 34-åringen i förhör.

Med sig hade mannen sina båda döttrar, 3 och 1 år gamla. Under sken av att han tänkt besöka en sjuk släkting hade mannen vilselett sin fru och tagit med flickorna på resan, och lämnat över dem till svenska IS-anhängare i Raqqa.

Med hjälp av utrikesdepartementet fördes mannen och flickorna hem till Sverige. Men nu nekade 34-åringen till att ha tillhört terrorsekten. I stället skyllde han på 31-åringen och hävdade att denne hade lurat i väg honom och döttrarna till Turkiet, där de blivit kidnappade av IS.

– Han påstår också att det är 31-åringen som lånat pengar i hans namn, vilket förnekas av 31-åringen, berättar Anders Persson.

Efter ett och ett halvt år är brottsutredningen klar. Trots IS-kopplingarna kommer åtalet inte att omfatta några terrorbrott. Eftersom medlemskap i en terrorrörelse inte är straffbart krävs bevis för specifika brott, och här lyckades Säpo varken styrka terrorfinansiering, rekrytering eller något brottsligt agerande utomlands.

– Vi fick inte fram några uppgifter som bedömdes räcka för ett åtal, säger åklagare Ronnie Jacobsson.

I stället begränsas rättegången till bedrägeri mot de drabbade kreditinstituten.

– Även om jag inte varit ansvarig i den delen är det förstås ett misslyckande när man inte når ända fram, säger åklagare Anders Persson som planerar åtal under april.

Säpo kommenterar aldrig enskilda utredningar.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“ 31-åringen

Svensk medborgare med irakiska rötter.
Bosatt i Örebro.
Utreddes av Säpo för misstänkt rekrytering och finansiering i terrorsyfte. Misstankarna nedlagda i brist på bevis. Väntar i april åtal för bedrägeri mot Handelsbanken, Canoxa Capital och ett dussintal andra kreditinstitut.

Nekar till brott.

34-åringen

Bosatt i Örebro. Libysk medborgare. Reste till IS i Raqqa tillsammans med sina minderåriga döttrar. Utreddes av Säpo för misstänkt finansiering i terrorsyfte. Misstanken nedlagd i brist på bevis. Väntar i april åtal för bedrägeri mot Handelsbanken, Canoxa Capital och ett dussintal andra kreditinstitut. Nekar till brott och anklagar 31-åringen för att ha utnyttjat honom. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Tonen skärps mot Macron inför kvällens tv-debatt

Är Emmanuel Macron en oberoende presidentkandidat – eller en förklädd arvtagare till Frankrikes sittande socialistpresident François Hollande? Frågan ställs allt öppnare av Macrons motståndare inför den tv-debatt som hålls på tisdagen.

Mindre än tre veckor återstår till presidentvalet i Frankrike, som beskrivits som det mest laddade i modern tid.

I opinionsmätningarna leder den förre ekonomiministern Emmanuel Macron med omkring 26 procent av väljarsympatierna. Men avståndet ned till Nationella frontens Marine Le Pen, Republikanernas François Fillon och den radikala vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon är inte större än att ledningen kan vara utraderad efter tisdagskvällens tv-debatt, om Macron skulle begå en allvarlig fadäs.

– Jag är långtifrån någon favorit. Jag är fortfarande en outsider, hävdade Emmanuel Macron i en intervju med Le Monde i helgen.

Men trots att många väljare fortfarande är osäkra, så får Macron nog finna sig i att ha favoritstämpeln. Om han ställs mot Marine Le Pen i en andra och avgörande valomgång – vilket i nuläget ser ut som det mest sannolika utfallet – spår de flesta opinionsinstitut att Macron skulle segra stort.

I så fall vore det en unik bedrift av en oberoende politiker i Frankrike, där presidentkandidater av tradition inte kommit långt utan stöd av etablerade partier.

Fast är då Macron och hans rörelse ”En Marche” (Framåt!) verkligen oberoende? Frågan ställs högljutt av hans motståndare i Frankrike, sedan flera tunga namn i Socialistpartiet gett honom sitt stöd. Såväl försvarsministern Jean-Yves Le Drian som den förre premiärministern Manuel Valls har kommit ut som Macronanhängare – något som Socialistpartiets kandidat Benoît Hamon kallat ”dolkstötar i ryggen”.

Macron är förhållandevis ny i politiken, men har vissa svårigheter att bagatellisera sin tid i Hollandes regering. Han är också väl medveten om att han behöver bygga broar till de stora partierna, såväl till höger som till vänster, om han ska ha en chans att få stöd av en majoritet i parlamentet. Frågan är dock om inte stödet från den kontroversielle Valls kom aningen för tidigt.

– Hollandes hela team finns nu hos Macron! Det här bevisar bara vad jag alltid har sagt: att Emmanuel Macron är François Hollande, säger högerkandidaten François Fillon.

Såväl François Fillon som Marine Le Pen har länge försökt frammana bilden av Macron som den hemlige arvtagaren till Hollande. De senaste veckorna har en aggressiv kampanj med samma budskap intensifierats på sociala medier, samtidigt som affischer dykt upp på Paris gator med budskapet ”Vem som helst utom Macron” (avsändaren är en ny privat kampanjgrupp).

Samtidigt har också vänsterkandidaterna Benoît Hamon och Jean-Luc Mélenchon skärpt tonen mot Macron.

Tisdagens tv-debatt handlar om kampen mot arbetslösheten, något som höjer insatserna ytterligare. Macron lär anklagas för att vara åtminstone delansvarig för François Hollandes stora fiasko som president: att han inte lyckats få ned arbetslösheten mer än några tiondelar under tioprocentsstrecket.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Debatt med kort talartid

Elva presidentkandidater ställs mot varandra i tisdagens debatt, som handlar om fransk ekonomi, arbetstid och åtgärder mot arbetslösheten. Talartiden väntas därför bli relativt kort per person.

De främsta kandidaterna är, från vänster till höger på den politiska skalan: Jean-Luc Mélenchon, Benoît Hamon, Emmanuel Macron, François Fillon och Marine Le Pen.

Presidentvalet i Frankrike hålls den 23 april. Om inte någon av kandidaterna får mer än 50 procent av rösterna hålls en andra och avgörande omgång mellan ettan och tvåan den 7 maj. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Regeringen anklagas för fusk i presidentvalet

Quito. Oppositionens kandidat Guillermo Lasso anklagar regeringen i Ecuador för att ha riggat presidentvalet. Han förlorade med endast 1,3 procent av rösterna mot vänsterkandidaten Lenín Moreno.

– Det här luktar smutsigt valfusk. Jag kräver omräkning, säger Guillermo Lasso som inte erkänner valresultatet.

Lasso har twittrat bilder som uppges visa hur röstmottagarnas dokument med resultatet ändrats i vissa valkretsar innan det skickats till valmyndigheten. Efter ett misstänkt arrangerat elavbrott under rösträkningen ökade även rösterna märkbart fort för regeringskandidaten Lenín Moreno. Oppositionen misstänker att den statliga valmyndigheten är involverade i det misstänkta valfusket och deras anhängare har samlats i tusentals utanför myndighetens huvudkontor i Quito.

– Vi kommer att stanna här tills valmyndigheten utlyser omval, säger Alejandra Rosario.

Hela natten har hon stått på gatan med sina väninnor för att visa sitt missnöje.

– Vårt vackra land är värt ett bättre öde än att det fuskas med demokratin, säger hon.

Utanför valmyndigheten har polisen placerat kravallstaket och ställt pansarfordon med vattenkanoner.

– I Venezuela har de haft sin så kallade revolution i 18 år. Här har den hållit på i 10 år. Om vi inte stoppar vansinnet nu kommer vi att sluta som Venezuela, säger Samuel Chamorra.

Hans son var valobservatör i en valkrets utanför Quito och menar att allt gick riktigt till där.

– Det är på landsbygden, där kontrollen är sämre, som regeringen passar på, säger han.

En av dem som kan andas ut efter valresultatet är Wikileaksgrundaren Julian Assange. Om Lasso vunnit hade han tvingats lämna ambassaden i London inom 30 dagar.

På Twitter gav Assange igen. ”Jag ber ödmjukast att Lasso lämnar Ecuador inom 30 dagar (med eller utan sina skatteparadismiljoner).”

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“ Fakta. Jämnt resultat

Enligt valmyndigheten har Lenín Moreno fått 51 procent av rösterna mot Guillermo Lassos 49 procent när 99 procent av rösterna var räknade. Valet innebär att president Rafael Correa, som styrt Ecuador i tio år, nu kommer att lämna makten. Hans partiallians står misstänkt för att tagit emot mutor av det brasilianska byggbolaget Odebrecht. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ EU:s svängning om Gibraltar väcker kritik

EU kommer hädanefter att stödja Spaniens anspråk på Gibraltar. Det uppger högt uppsatta EU-diplomater för den brittiska tidningen The Guardian.

Den sensationella uppgiften, som i ett slag trappar upp Brexitkonflikten, har vållat bestörtning både i Storbritannien och i Gibraltar, vars premiärminister Fabian Picardo begivit sig till London för konsultationer.

– EU:s mobbning av Gibraltar är resultatet av spanska intriger, sade Picardo på måndagen.

Redan på söndagen varnade den tidigare brittiske premiärministern Michael Howard för att EU:s löfte att ge Spanien vetorätt i fråga om Gibraltars relationer till EU kan betyda krig. De senaste uppgifterna tyder på att EU inte låtit sig skrämmas av brösttonerna från London.

– Tidigare har vi lyssnat till bägge sidor i Gibraltarfrågan, men nu kommer vi att stödja Spanien. Det finns inga skäl att tro att EU skulle mildra sin ståndpunkt, säger en av diplomaterna till The Guardian.

Den spanske utrikesministern Alfonso Dastis väckte britternas missnöje då han på söndagen l-ovade att Spanien skulle välkomna Skottland som EU-medlem. Tidigare har Spaniens position varit att ett skotskt medlemskap skulle skapa ett prejudikat i händelse av en katalansk ansökan. Dastis vädjade på måndagen till London att ta det lugnt:

– Britterna är kända för sitt lugn. Vi är litet överraskade över de tongångar vi hör från London.

En spansk diplomatisk källa säger till DN att han tar uppgifterna i The Guardian med en nypa salt:

– Tidningen är fanatisk i sitt anti-Brexit engagemang. Den tycks tro att ett bombardemang av skrämsel och dåliga nyheter skulle kunna få London att tänka om. Det kommer inte att hända. Det är inte EU som avgör Gibraltars öde utan de berörda regeringarna.

Hur som helst, tre sekler efter att klippan på Iberiska halvöns sydspets erövrades av brittiska, holländska och katalanska soldater, har det perifera hörnet på nytt hamnat i storpolitikens centrum. Under den långa diktaturen 1939–1975 drev diktatorn Francisco Franco en ilsken kampanj mot den brittiska kontrollen av den minimala landsändan. Men den var mest för inhemsk konsumtion, inga stater utom ett par latinamerikanska diktaturer stödde Spaniens anspråk.

När Spanien ansökte om EU-medlemskap i mitten av 1980-talet behövde man Londons samtycke, och staterna tonade ned konflikten. Gränsen mellan Gibraltar och Spanien öppnades och i dag pendlar tusentals spanjorer och Gibraltarbor till jobb på den andra sidan. Om inte London, vilket just nu verkar föga troligt, lyckas slå vakt om den öppna gränsen under Brexitmanglingarna, så riskerar det blomstrande och välmående Gibraltar att isoleras från Spanien. Ett sådant obehag, hoppas spanska nationalister, skulle kunna mjuka upp Gibraltarbornas envetna och totala vägran att höra till Spanien.

I Gibraltar och i London har Toryregeringen mött svidande kritik för att den inte ens nämnt kronkolonin i Theresa Mays brev till EU i förra veckan. En prominent Torypolitiker, Timothy Boswell, utfärdade på söndagen en kommuniké där han varnade London för att slarva bort den viktiga frågan:

– Vår premiärminister har inte förpliktat sig att slå vakt om Gibraltars intressen. Därmed har det skapats en öppning för EU att framställa Gibraltar som ett område med oklar status, utan rätt att självt välja sin väg.

Utrikesminister Boris Johnson, som bär ansvaret för försummelsen, har de senaste dagarna twittrat passionerat om sitt ”bergfasta” stöd åt Gibraltar.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“Britterna är kända för sitt lugn. Vi är litet överraskade över de tongångar vi hör från London.

Spaniens utrikesminister Alfonso Dastis. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“Slutstrid om Berlins sista ruckel

Jorden runt. Få europeiska storstäder har genomgått en lika snabb förvandling som östra Berlin. Men alla välkomnar inte att husen renoverats och stadsbilden snyggats till. Rucklen har en särskild plats i många Berlinares hjärtan.

”Vi stannar här” och ”vi låter oss inte bortrenoveras” står det på plakaten som de boende på Immanuelkirchstraße 35 hängt ut från sina fönster. Det slitna sekelskifteshuset i Prenzlauer Berg i östra Berlin är ett av få hus som undsluppit renoveringsvågen som sedan murens fall stöpt om stadsbilden – till många Berlinares förtret.

Fasadens puts flagnar, tegelstenarna är blottade och den gråbruna färgen står i bjärt kontrast till de piffigt renoverade husen runt omkring. Ett riktigt ruckel – eller skönhet – beroende på vem man frågar.

Få städer har genomgått en så snabb omvandling som östra Berlin. Själv saknar jag inte min första Berlinlägenhet som värmdes upp med koleldad ugn. Varmvattnet räckte i bästa fall till en halv dusch. En byggnadsställning stöttade upp fasaden för att skydda förbipasserande från nedfallande tegelstenar.

Då, för tio år sedan, var det en ganska genomsnittlig boende-standard även i de centrala delarna av staden. I dag är de halvt fallfärdiga husen så gott som försvunna. De fåtal som fortfarande finns kvar används som kulisser i filminspelningar av DDR-dramer och i reseguider till det ”autentiska” Berlin.

När ett av de sista rucklen i Prenzlauer Berg nu ska renoveras möts det med häftiga protester. Lägenheterna ska få toaletter, badrum och centralvärme. De boende intervjuas i lokaltidningarna om förändringarna som de anser hotar kvarterets karaktär – och innebär höjda hyror.

I takt med att kolugnarna kastats ut och de bruna fasaderna snyggats till har hyrorna stigit i en rasande takt. Hyreshöjningarna är en av de stora politiska stridsfrågorna i Berlin och ett givet samtalsämne. Försöken från stadens politiker att bromsa utvecklingen genom strängare regler och förbud mot så kallade semesterlägenheter har hjälpt föga. I stället har Berlinarna på sedvanligt vis tagit saken i egna händer. Runt omkring i staden hänger egenhändigt målade plakat med upprop att stoppa ”renoveringsvansinnet”. Plakaten är nu fler än husen som ska räddas.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Förstörelsen värre än befarat

Sjuttio länder samlas i dag i Bryssel för att diskutera behovet av humanitär hjälp i krigets Syrien. Flyktingmottagandet i grannländerna har nått smärtgränsen. Och förstörelsen i Syrien har visat sig vara värre än vad som tidigare befarats.

I förra veckan passerades femmiljonersvallen. Över fem miljoner syrier är nu registrerade som krigsflyktingar utomlands, enligt FN:s flyktingorgan UNHCR.

Mer än en femtedel av flyktingarna – 1,2 miljoner som är registrerade av FN och minst en halv miljon oregistrerade – finns i Syriens grannland Libanon, ett land i ständig politisk och ekonomisk kris, i storlek jämförbart med Skåne.

På måndagen kom ett nödrop från Libanons premiärminister Saad al-Hariri:

– Mitt land håller på att kollapsa. Ni i den rika världen måste förstå att Libanon ensamt inte kan bära bördan av Syrienkriget.

Mötet i Bryssel är en uppföljning på en internationell givarkonferens som hölls i London förra året i FN:s regi. Där samlades motsvarande 90 miljarder kronor in.

I Bryssel är det EU som håller i trådarna. Viktiga punkter på dagordningen är att granska om löftena från Londonmötet hållits och att bedöma hjälpbehovet framöver.

Det står redan nu klart att det lidande Syrien behöver minst lika mycket pengar som förra året. Saad al-Hariri kommer att kräva att omvärlden bidrar med motsvarande 100 000 kronor per år under en femårsperiod för varje syrisk flykting i Libanon. Han pekar på säkerhetsproblem, vattenbrist och på att skolor samt sjukvård håller på att bryta samman av flyktingtrycket.

Sedan förra årets Londonmöte har styrkeförhållandena i Syrienkriget ändrats. President Bashar al-Assad har stärkt sin ställning, med hjälp av ryskt bombflyg och iransk milis. Oppositionen, de så kallade rebellerna, är på reträtt.

Men den militära framgången har skett till priset av en ofattbar förstörelse. Inför Brysselmötet har den schweiziska biståndsorganisationen UOSSM gjort en omfattande studie av attackerna mot sjukhus och kliniker i icke regimkontrollerade områden under förra året.

Den kunde dokumentera 289 sjukhusattacker totalt och flera fall där sjukhus flygbombats mer än en gång – ibland upp till 25 gånger,

EU-ländernas utrikesministrar höll ett förmöte i Luxemburg på måndagen där de bland annat slog fast att president Bashar al-Assad inte kan sitta kvar på sin post i Syrien efter konflikten.

EU följer med andra ord inte den amerikanska kursändringen. Utrikesminister Rex Tillerson deklarerade ju i förra veckan att USA inte längre arbetar för Bashar al-Assads avgång.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

Varuexporten till Storbritannien faller

Sedan britterna folkomröstade om att lämna EU har svensk export av varor till landet fallit med 15 procent.

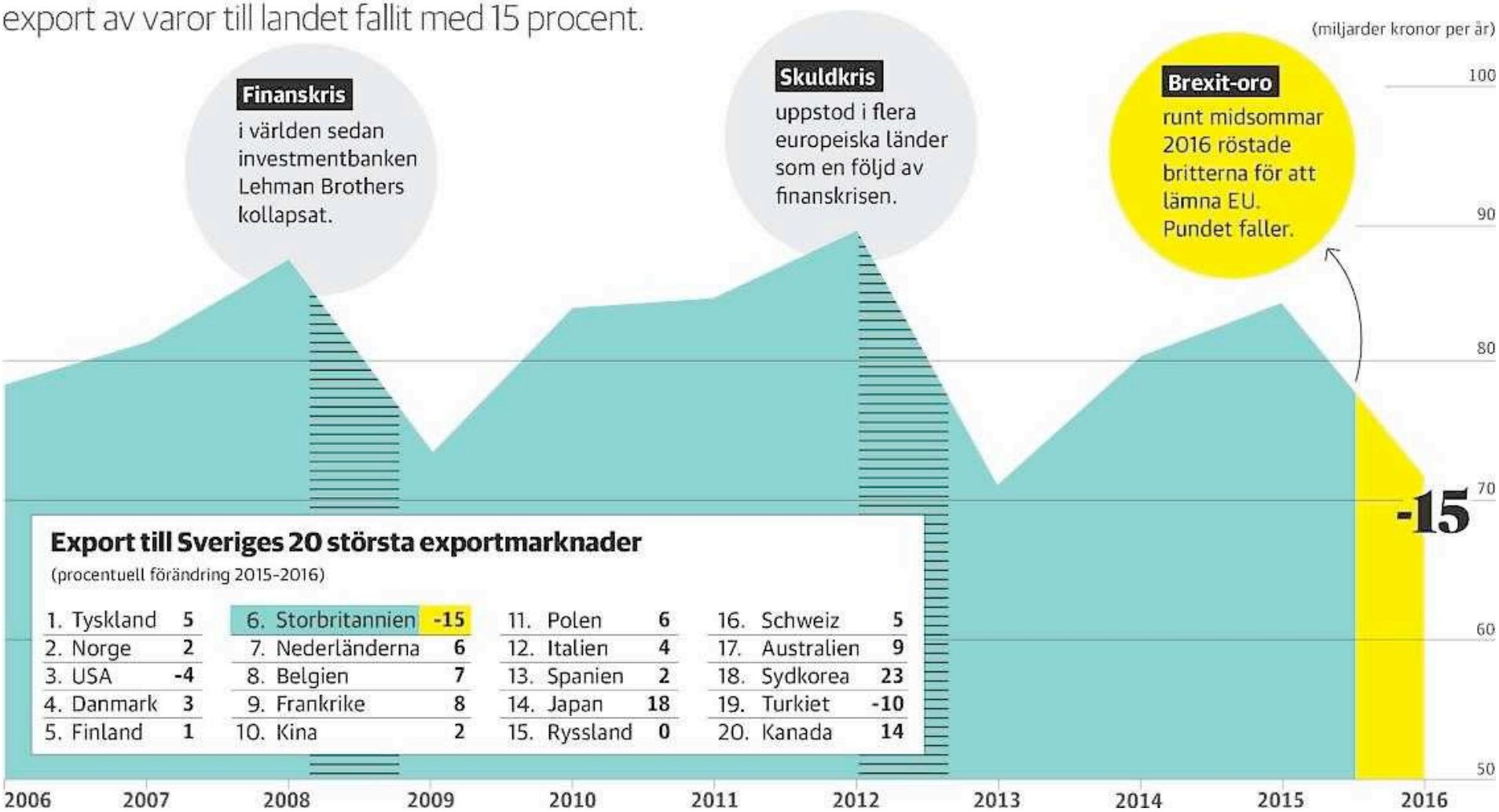

Export till Sveriges 20 största exportmarknader

(procentuell förändring 2015-2016)

1. Tyskland	5	6. Storbritannien	-15	11. Polen	6	16. Schweiz	5
2. Norge	2	7. Nederländerna	6	12. Italien	4	17. Australien	9
3. USA	-4	8. Belgien	7	13. Spanien	2	18. Sydkorea	23
4. Danmark	3	9. Frankrike	8	14. Japan	18	19. Turkiet	-10
5. Finland	1	10. Kina	2	15. Ryssland	0	20. Kanada	14

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Brexit ett spöke för svenska exportbolag

Brexit spökar redan för svenskt näringsliv. Förra året minskade svensk varuexport till Storbritannien med 15 procent. Mycket talar för att Brexit och den försvagning av pundet som följt efter folkomröstningen ligger bakom nedgången.

– Jag befarar att det är Brexit som vi ser spöka i de här siffrorna, säger Andreas Hatzigeorgiou, chefsekonom på Stockholms Handelskammare.

Han syftar på SCB:s statistik över svensk varuexport förra året. Den visar att bland Sveriges 20 största exportmarknader minskade den svenska försäljningen betydande bara till två länder – Turkiet och Storbritannien. Turkiet är allmänt oroligt och utsattes för ett försök till statskupp förra året. I Storbritannien var den stora händelsen folkomröstningen dagen före midsommarafton, där en majoritet av britterna ville lämna EU.

Andreas Hatzigeorgiou betonar att man ska vara försiktig med att tolka enskilda år.

– Det är svårt att säga om allt beror på Brexit. Men näringslivet är oroat för Brexit och en minskning av varuexporten med tolv miljarder kronor är betydande och exporten till Sveriges andra stora exportmarknader minskar inte.

En förklaring till exporttappet är förmodligen att pundet försvagats väsentligt sedan frågan om Brexit blev aktuell. Det innebär att svenska varor blir dyrare i Storbritannien.

– Pundförsvagningen beror ju på Brexit, så det är en indirekt effekt av folkomröstningen, säger Andreas Hatzigeorgiou.

Ytterligare en orsak till exportfallet, som inte har med Brexit att göra, kan vara att priset på oljeprodukter har fallit och Sverige exporterar raffinerade oljeprodukter till Storbritannien.

Köksspecialisten Nobia är direkt påverkad av Brexit. Företaget har nästan hälften av sin omsättning i Storbritannien och har såväl produktion som anställda i landet. Bolaget skriver i sin årsredovisning att folkomröstningen inledningsvis gjorde att brittiska kunder tog längre tid på sig innan de bestämde sig för att köpa företagets dyrare produkter. Någon dramatisk nedgång i efterfrågan ser man dock inte. Men det svagare pundet tynger bolagets resultat med 180 miljoner kronor.

– Den mest märkbara effekten 2016 var att pundet försvagades. Vi både producerar och säljer produkter i pund, så där blir det ingen inverkan. Men en hel del av våra insatsvaror köps i euro. Det är där vi förlorar i transaktionskostnader, säger Lena Schattauer, chef för investerarrelationer på Nobia.

För branschorganisationen Teknikföretagens medlemmar är Storbritannien en viktig marknad.

– Det är bekymmersamt om det skulle uppstå hinder i handeln med Storbritannien. Men det dröjer två år innan vi vet hur relationen till EU kommer att se ut. Det som hänt hittills är framför allt att pundet har fallit, säger Anders Rune, chefsekonom på Teknikföretagen.

När det gäller trävaror står Storbritannien för 21 procent av exporten, för massa- och papperstillverkare 9 procent. Skogsindustriernas

chefsekonom Mats Kinnwall konstaterar att det är viktigt hur Storbritanniens framtida avtal med EU kommer att se ut.

– EU och Storbritannien är tätt sammanlänkade när det gäller handel. Mest realistiskt är att man kommer överens i stora drag så att man kan fortsätta utbyta varor och tjänster.

Men han ser en risk för att förhandlingarna slutar utan något avtal. Då kommer WTO-reglerna att gälla.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta.

Totalt exporterade Sverige varor för 1 194 miljarder kronor 2016, en ökning med 1 procent.

Allra mest exporterade vi till Tyskland, för 126 miljarder kronor, en ökning med 5 procent.

Till Norge ökade exporten med 2 procent, till 124 miljarder.

Till USA var exporten värd 87 miljarder kronor, en minskning med 4 procent.

Till Danmark var varuexporten värd 83 miljarder kronor, en ökning med 3 procent.

Till Finland ökade exporten med 1 procent, till 81 miljarder kronor.

Till Storbritannien föll den med 15 procent till ett värde av 72 miljarder kronor. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Sedelkaoset blev rivstart för digitala betalningar

Sedelreformen i Indien har gett digitala betalningar en rejäl skjuts framåt. En tillväxt på drygt 7 procent ger Indien positionen som den snabbast växande av världens stora ekonomier. Kaoset i höstas, då 86 procent av alla sedlar blev ogiltiga över en natt, har inte lett till den inbromsning som en enig expertkår förutspådde.

Bombay.
När grönsakshandlaren Rajesh Gupta i Indiens största stad Bombay hörde premiärminister Narendra Modis oväntade tillkännagivande på kvällen den 8 november agerade han blixtsnabbt. Rajesh Gupta ringde banken direkt och frågade vad han behövde göra för att kunna ta emot betalningar med kontokort.

– Det var omöjligt att överblicka innebörden av att alla sedlar av valörerna 500 rupies (motsvarande 35 kronor) och 1 000 rupies blev ogiltiga bara några timmar senare. Men en sak förstod jag, och det var att det skulle bli kaos med betalningarna på grönsaksmarknaden innan de gamla sedlarna gick att byta mot nya, säger Rajesh Gupta.

Efter två dagar kom representanter från banken till marknaden i stadsdelen Vile Parle och installerade en kortläsare. I början var både han själv och kunderna ovana att hantera betalningarna med kontokort.

– Jag ringde och bad om hjälp och banken skickade ut folk flera gånger. Alla var nog lite misstänksamma mot nyordningen.

Samma vecka anslöt han sitt företag till betalningsappen Paytm. Den är enkel att använda och har blivit populär hos Rajesh Gupta och många av de andra handlarna i Vile. Vid ungefär hälften av stånden visar nu skyltar och klistermärken att kontokort och andra digitala betalningar accepteras. För ett halvår sedan var det omöjligt att köpa middagsmaten med annat än kontanter.

– Jag har uppmanat alla mina kollegor att ansluta sig. När tiderna förändras gäller det att inte hamna efter. Först såg jag sedelkrisen som ett hot mot hela verksamheten, men i stället blev den en möjlighet för både mig och kunderna att ta ett kliv in i framtiden, säger Rajesh Gupta.

Hemmafrun Manali Bhafkar, som plockat åt sig tomater, morötter och bönor för flera dagars matlagning, säger att hon håller på att ändra sitt tankemönster om pengar.

– Jag har ju pengar att spendera, även om plånboken är nästan tom på kontanter. Jag har haft ett betalkort i flera år, men bara använt det vid större inköp. Nu börjar jag vänja mig vid att plocka fram kortet här på marknaden.

Av världens stora ekonomier är Indien den i särklass mest kontantberoende. Mer än 95 procent av alla transaktioner görs med mynt och sedlar. 85 procent av indierna får sin lön i kontanter. Den informella sektorn består av hela 93 procent av Indiens ekonomi.

Efter valutareformen rapporterar bankerna att människor står på kö för att öppna bankkonton. Företag som erbjuder digitala betalningar har på kort tid mångfaldigat antalet kunder. Plötsligt går det att köpa småsaker utan kontanter även i byar på landsbygden.

Enligt ekonomen Perumula Gopinath, verksam vid Tata institute of social science i Bombay, ingår det i regeringens strategi för att modernisera den indiska ekonomin att begränsa tillgången på kontanter. Indierna har då inget annat val än att omfamna den digitala ekonomin.

– Efter sedelbytet finns det betydligt mindre pengar i omlopp. Regeringen avslöjar inte hur många sedlar som har tryckts upp, men jag uppskattar det till omkring 40 procent av det tidigare antalet. 1 000-rupiesedeln har bytts ut till valören 2 000, som är svårare att växla vid småköp. Bankerna har också infört avgifter på uttag i bankomater, säger Perumula Gopinath.

Hälften av Indiens 1,3 miljarder invånare saknar fortfarande bankkonto, men som ett resultat av valutareformen väntas den andelen minska. Och när fler får sin lön insatt på ett bankkonto väntas det leda till ökade skatteintäkter, då tillgångarna blir synliga för myndigheterna.

Hög tillväxt, företagsvänlig politik och en modernare ekonomi är de viktigaste ledstjärnorna för Indiens hindunationalistiske premiärminister Narendra Modi. Månaderna efter sedelreformen såg effekterna ut att bli helt andra. Kontantkrisen punkterade arbetsmarknaden för miljontals fattiga migrantarbetare i storstäderna och mindre företag slogs ut. På landsbygden hade bönderna inga pengar att köpa utsäde för och fiskarna såg sina fångster ruttna bort. För rickshawförare fanns det ingen möjlighet att ta emot betalning och många familjer hade svårt att köpa mat.

Den indiska riksbanken skrev ned tillväxtprognosen och en enig kår av analytiker spådde en rejäl svacka i valutareformens spår. När siffrorna för det sista kvartalet förra året presenterades var nedgången obefintlig.

Enligt Perumula Gopinath på Tata institute är åtminstone en del av förklaringen att regeringen valde ”rätt” kvartal.

– Årets två största konsumtionshelger, Diwali (det indiska nyåret) och jul, inträffar då. Det kompenserade sannolikt effekterna av valutareformen. Jag är säker på att vi kommer att se negativa konsekvenser längre fram.

En svacka i tillväxten väntas dock inte bryta den långsiktiga trenden. Indien ligger steget före men den höga tillväxttakten på över 7 procent gynnar i stort sett bara den lilla formella delen av den Indiska ekonomin. I världens näst folkrikaste land lever fortfarande 400 miljoner människor i djup fattigdom.

Med nya digitala betalningsmetoder och tiotals miljoner nya bankkonton ser Perumula Gopinath goda möjligheter att i framtiden kunna förenkla fördelningen av bidrag. Det skulle innebära att marknaden för de ”mellanhänder” som Indien genomsyras av försvinner.

– Uträkningar visar att 87 procent av en rupie försvinner innan den når fram till den bidragsberättigade. Det finns mycket att vinna om pengarna kan sättas in direkt på ett bankkonto, säger Perumula Gopinath.

På grönsaksmarknaden i Vile Parle har Rajesh Gupta dåligt med växel när Pankaj Sharma försöker betala sina auberginer med en 2 000-rupie sedel. I stället kommer ett kontokort fram.
– Förra året skulle den här situationen ha tagit lång tid att lösa, med jakt på växel bland de andra handlarna. Nu räcker det med att jag slår in min kod, säger Pankaj Sharma.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Kontantbristen försvårade vardagslivet

Den 8 november förra året, samma dag som Donald Trump vann presidentvalet i USA, meddelade Indiens premiärminister Narendra Modi att 86 procent av alla sedlar skulle bli ogiltiga bara några timmar senare.

Indierna fick 50 dagar på sig att byta in sina gamla sedlar mot nytryckta i valörerna 500 rupies och 2 000 rupies.

De nya sedlarna var mindre till formatet och det tog lång tid att programmera om alla bankomater. Under lång påverkade bristen på kontanter livet för en stor majoritet av indierna.

Huvudsyftet med reformen var att bekämpa korruption och den svarta ekonomin.

Den som försökte växla in stora summor pengar utsattes för kontroller och förhoppningen var att minst 10 procent av sedlarna skulle försvinna ur cirkulationen. Efter 50 dagar hade dock 98 procent av de gamla sedlarna växlats in till nya. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Han skildrar makten i Ryssland

Den ryska författaren Michail Zygar får strålande recensioner för sin bok om männen i Kreml, som nyligen kom ut på svenska. I kväll berättar han om sin bok på Kulturhuset i Stockholm.

– Jaså, den fick bra recensioner i Sverige? Kul, tack så mycket, säger Michail Zygar när jag talar om för honom att hans bok ”Männen i Kreml” har hyllats i de flesta stora svenska tidningar.

Zygar, som i dag framträder på Kulturhuset i Stockholm, har själv inte hunnit hålla koll på framgångarna i Sverige. ”Männen i Kreml” kom ut på ryska för två år sedan och har vid det här laget sålt i över 150000 exemplar bara i Ryssland. Den har blivit översatt till ett tiotal språk, bland annat engelska, tyska, franska, finska och kinesiska.

Boken, en elegant insiderskildring om hur beslutsfattandet i Kreml går till, var ett resultat av ett långt och målmedvetet journalistiskt arbete.

– Det som skiljer min bok från de flesta andra böcker i genren är att det inte är en bok om Putin. Det är en bok om systemet och det är väldigt kul att en fackbok kan bli så populär just i Ryssland. Jag samlade material i sju år. Det var ingen annan som gjorde det jobbet, att under en längre tid samtala med källor som nästan aldrig ger några intervjuer.

Det stora ryska intresset beror enligt Zygar på att ryssarna själva vill veta vad som sker. Framför allt vill den unga generationen veta det.

– De senaste demonstrationerna i Moskva visar tydligt att unga ryssar är väldigt intresserade av sitt samhälle. En stor del av dem som köper mina böcker och kommer på författarträffar är unga människor, under 25 år. De minns inte den epok jag beskriver i boken eftersom de var barn då och de vill veta mer. Folk över huvud taget vill förstå vad som sker.

Just nu jobbar Zygar på sin fjärde bok, som ska heta ”Imperiet måste dö” och kommer ut i höst, lagom till 100-årsjubileet av ryska revolutionen. Boken handlar om åren 1901–1917 och ges ut parallellt på ryska och engelska.

– Metoden är exakt densamma som i min bok om Kreml, det vill säga jag använder mig av ursprungskällor. Jag kan inte intervjua männi-skor från den perioden men det gör ingen-ting eftersom de har lämnat efter sig en så stor mängd skriftliga källor i form av dagböcker och brev – vilket till och med gör det enklare!

Zygars entusiasm är påtaglig. Det är den alltid så fort det handlar om att gräva och borra.

– Det här är så intressant för det är en väldigt illa studerad period. Vilket är konstigt för det borde ju vara helt självklart att vi har studerat ryska revolutionen! Men en stor del av forskningen har gått ut på ideologiserad propaganda. Vad som egentligen skedde i samhället vet vi däremot inte, vi har en väldigt schablonartad historieskrivning där klasskampen betraktas som en självklar utgångspunkt. Också historieskrivningen utanför Sovjetunionen måste förhålla sig till den här propagandan, som placerar Lenin och Nikolaj II i huvudrollerna

trots att det fanns en massa andra viktiga personer. De har helt och hållet försvunnit ur historieskrivningen.

En sådan person som Zygar har valt att lyfta upp i sin bok är Irakli Tsereteli, en mensjevikledare av -georgiskt ursprung.

– Tsereteli var otroligt inflytelserik, i alla förhandlingar mellan de olika partierna var han nyckelpersonen. Men i Ryssland har många aldrig ens hört talas om honom. Inte heller talar vi om att Ryssland mellan februari och november 1917 hade en av de mest progressiva lagstiftningarna i Europa, det första landet som avskaffade dödsstraffet och ett av de första som gav rösträtt till kvinnor.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“ Michail Zygar.
Ålder: 36 år.

Bakgrund: Född i Moskva. Examen från diplomatutbildningen MGIMO. Krigskorrespondent för Kommersant 2000–09. Chef för politiska avdelningen på ryska Newsweek 2009–10. Chefredaktör för Rysslands enda oberoende tv-kanal Dozjd 2010–15. I dag fri författare och publicist.

Böcker: ”Vojna i mif” (Krig och myter, krigsreportage) 2007, ”Gazprom – novoje russkoje oruzjie” (Gazprom – det nya ryska vapnet) 2008, ”Vsia kremljovskaja rat” (om det moderna Rysslands politiska historia) 2015. På svenska: ”Männen i Kreml” 2017 (Ordfront).

Aktuell: ”Imperija dolzjna umeret” (”The empire must die”) kommer ut på både ryska och engelska hösten 2017. “

DN TISDAG 4 APRIL 2017

“ Björn Wiman: Nazismen är alltid ett hot mot andra människors liv och måste därför särbehandlas

"Ulven ömsar sitt skinn, men inte sina vanor.” Författaren Hédi Fried använde ett rumänskt ordspråk när hon i måndagens DN skrev om sitt beslut att inte delta i Bokmässan i Göteborg i höst.

Men det hon beskrev var också ett skenande samhällsklimat, där mycket av det vi inbillade oss var historia har återuppstått med förnyad styrka. Nyheten om att Judiska föreningen i Umeå har beslutat att lägga ner sin verksamhet och säga upp sina lokaler efter ett flertal hot från nazister är av sådant slag. Händer detta här och nu? I Umeå? Uppgifterna om nazistiska symboler på väggarna och hot mot medlemmar är av den sorten att de riskerar att bli paralyserande. Vad ska man säga?

Man ska – än en gång – påminna om judehatets djupa rötter. Inte minst eftersom det i svensk samhällsdebatt under de senaste åren har funnits en tendens att isolera antisemitismen som en anfäktelse som endast finns hos invandrare från muslimska länder, företrädesvis i Malmö.

Det grovt ohistoriska i den synen ligger nu i öppen dag. Antisemitismen har en särställning i rasismens historia – alltid med förmågan att mutera, förnya sig och finna näring i nya omständigheter. Ibland klär den sig i jihadist- eller nazistuniform, ibland – och kanske oftare – i aningslöshetens eller ignoransens mer klädsamma kostym. Det är i dag

en grotesk ironi att Judiska föreningen i just Umeå för halvt-annat år sedan inte blev inbjuden till manifestationen ”Umeå mot nazism” till minne av Novemberpogromen 1938.

Men det finns också skäl att påminna om hur gatunazismens allt mer oblyga frammarsch inte heller den är någon isolerad företeelse. Nyligen manifesterade nazister utanför synagogan i Stockholm med samma retoriska figurer som finns i Vita huset i USA, en riksdagsledamot från Sverigedemokraterna motionerade om att minska den ”judiska” mediemakten, på Bokmässan i Göteborg bjöds en Förintelseförnekare in att tala hos tidskriften Nya Tider.

Därför ska man – än en gång – påminna om att även nazismen har en särställning. Den är, alltid, ett underförstått hot mot andra människors liv. Den och dess symboler ska särbehandlas av samhället.

Och när allt detta är sagt, vad kan vi göra? Vi kan stärka och stå upp för samhällets institutioner, motverka alla tendenser till bagatellisering och behålla förmågan att uppröras över det tidlösa hatet och dess drivkrafter. Det ömsar – som Hédi Fried säger – sitt skinn, men inte sina vanor.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se “

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

“Norge har knäckt terrornätverken

Norges mest ökända IS-anhängare, 31-årige Arslan Maroof, dömdes på tisdagen till nio års fängelse. Därmed sitter en stor del av landets extremistiska ledargestalter bakom lås och bom. Domen förstärker bilden av att Sverige hamnat på efterkälken i bekämpningen av den islamistiska terrorn.

Arslan Maroof, även kallad Ubaydullah Hussain, fälls för att ha deltagit i IS terrorverksamhet genom propaganda, logistik och rekrytering. Tusentals avlyssnade samtal avslöjar hur han har stått i tät kontakt med norska IS-krigare i Syrien och bidragit med råd, kontakter och pengar.

Genom sin ställning som ledare inom den hårdföra islamistiska gruppen ”Profetens Ummah” har Arslan Maroof även påverkat unga män i radikal riktning. En av dessa är den nu 20-årige Simen Andreassen som konverterade till islam och lät sig övertalas att bli IS-krigare. Andreassen har i Oslo tingsrätt gripande berättat hur han sommaren 2015 tog farväl av sin mamma, inställd på att dö som martyr i Syrien. Därefter skjutsade Arslan Maroof Andreassen till Landvetters flygplats utanför Göteborg och försåg honom med flygbiljetter, pengar och en mobiltelefon.

Norska säkerhetspolisen PST hade dock inlett övervakning och Simen Andreassen kunde gripas vid gaten av svensk polis. Också Andreassen döms nu för deltagande i terrorrörelse, men påföljden stannar vid fängelse i 2 år och 10 månader.

I och med tisdagens domar har PST fått fast sammanlagt åtta män som ingått i IS norska gren. Detta anses ha bidragit till att den extremistiska islamistiska miljön i landet pressats tillbaka, enligt PST:s senaste hotbildsbedömning.

– Centrala personer i den extremistiska islamistiska miljön sitter i fängelse. Det har varit viktigt för att bryta upp de islamistiska extremistiska miljöerna här i Norge, säger PST:s chef Benedicte Bjørnland.

PST:s framgångar bottnar i en lagändring från 2013. En ny paragraf infördes då som gjorde det olagligt att tillhöra en terrorstämplad organisation.

– Det innebär att vi inte behöver föra bevisning om att en person faktiskt har genomfört en terrorhandling. Det räcker att vi kan bevisa att vederbörande har tillhört exempelvis Islamiska staten, IS, fortsätter Benedicte Bjørnland.

Även om PST lagt stor kraft på spaning och telefonavlyssning har de dömda inte sällan avslöjat sig själva i sociala medier.

– Många har varit öppna i dessa sammanhang och berättat till exempel att ”jag har varit hos IS, jag har slagits i den och den staden och umgåtts med den och den personen”, berättar Benedicte Bjørnland.

Cirka 90 norska IS-anhängare har sedan 2012 rest till Syrien och Irak jämfört med 300 från Sverige. Men trots att de norska IS-nätverken bedöms vara betydligt mindre ligger landet långt före Sverige i fråga om fällande domar. Svenska Säpo, med större budget och fler anställda än PST, har hittills bara lyckats hitta fällande bevis mot två IS-krigare. Varken IS-rekryterare eller IS-finansiärer har dömts.

Säpos chef Anders Thornberg sa nyligen vid en presskonferens att terrorbekämpningen inte ska bedömas utifrån antalet lagförda personer, utan att det viktiga är att inga inhemska terrordåd sker. PST gör bedömningen att fängelsedomar i sig är ett viktigt mål för att avskräcka potentiella extremister.

– Jag tror att det har en preventiv effekt, säger Benedicte Bjørnland.

En förklaring till det magra svenska resultatet är att Sverige fortfarande inte har gjort det olagligt att delta i IS och andra terrorrörelser. Som DN berättat anses den grundlagsskyddade föreningsfriheten stå i vägen för en kriminalisering.

De juridiska skillnaderna blev tydliga bland annat då svenska åklagare för något år sedan besökte PST och norska åklagarmyndigheten. En av dem som deltog på studieresan var Ronnie Jacobsson, nyligen pensionerad åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål i Stockholm.

– Vi insåg att vi inte hade en chans att nå samma framgångar, det kändes otillfredsställande att inte kunna arbeta med samma verktyg, säger han till DN.

Att rätten att organisera sig får stå i vägen för en kriminalisering förvånar PST-chefen Benedicte Bjørnland.

– En terrororganisation, som har som mål att ödelägga demokratin och begå extrema våldshandlingar … jag ser ju inte att det finns något beaktansvärt i det. Varför ska man beskydda det?

DN har sökt justitieminister Morgan Johansson (S).

”Vi avböjer intervju”, hälsar han via sin pressekreterare.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“ Fakta. Fler dömda norska IS-terrorister

Simen Andreassen, 20. På tisdagen dömd till fängelse i 2 år och 10 månader för deltagande i terrororganisation. Greps på Landvetters flygplats när han var på väg att ansluta sig till IS i Syrien.

Ishaq Ahmed, 25. Dömd 2015 till fängelse i 8 år. Aktiv inom både IS och Nusrafronten.

Adam Magomadov, 23. Dömd 2016 till fängelse i 7,5 år. Stred för IS i Syrien.

Hassan Ahmed, 46. Dömd 2016 till fängelse i 6 år. Stred för IS i Syrien.

Valon Avdyli, 29. Dömd 2016 till fängelse i 4,5 år. Anslöt sig till IS i Syrien.

Visar Avdyli, 26. Dömd 2016 till fängelse i 8 månader. Hjälpte sin bror att ansluta sig till IS.
Djibril Bashir, 31. Dömd 2016 till fängelse i 4,5 år. Anslöt sig till IS.“

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

“ Stöd går till moskéer under turkisk kontroll

De moskéer i Sverige som har imamer avlönade av turkiska staten får även bidrag av den svenska staten, trots att många församlingsmedlemmar inte längre törs gå dit. Förra året fick de nio Turkietkontrollerade församlingarna sammanlagt nästan 1,5 miljoner kronor.

I ett undersökande reportage i helgen berättade DN om hur rädslan för den turkiska staten skrämmer bort församlingsmedlemmar från moskéer i Stockholm, Göteborg och Malmö. De handlar om nio moskéer vars imamer är hitskickade och avlönade från Diyanet, Turkiets jättelika religionsmyndighet.

Imamerna är turkiska statstjän-stemän och har, vid sidan av sina religiösa plikter, i uppdrag att sprida turkisk nationalism och att kartlägga regimkritiker.

Sammanlagt fick de svenska Diyanet-moskéerna förra året 1 453 400 kronor i organisationsbidrag och säkerhetsbidrag, enligt siffror som SST, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, sammanställt för DN:s räkning.

I Malmö muslimska församling har kassören tvingats bort efter att han kritiserat Turkiets president Erdogan. Annars hotade Turkiet att dra in Malmöförsamlingens imam.

På ett medlemsmöte i november dödshotades den Erdogankritiske kassören av en församlingsmedlem – ett dödshot som fångades på film.

– Jag ska skjuta honom i huvudet, hörs den hotfulle församlingsmedlemmen säga, samtidigt som han formar handen till en pistol.

Malmöförsamlingen fick förra året totalt 458 200 kronor i bidrag från den svenska staten, pengar som förmedlas genom SST.

– Om det visar sig att församlingarna gör något som strider mot svensk lag, då kan vi säga ”stopp och belägg” och dra in pengarna, säger Åke Göransson, SST:s generalsekreterare.

Även SST har hört att vissa turksvenskar inte vågar gå i moskén.

– Vi har tagit upp det med berörda muslimska riksorganisationer och uttryckt att vi är bekymrade över vad vi hör, säger Åke Göransson, generalsekreterare för SST.

Är det rimligt att svenska skattepengar går till de här moskéerna?

– Än så länge är det ju det. Det handlar om att se till så att troende även i fortsättningen servas av dem, att fredagsbönen kan äga rum, säger Åke Göransson.

Efter DN:s reportage tänker SST nu begära in ytterligare kommentarer från församlingens företrädare.

– Det är en religionsfrihetsfråga. De troende måste känna sig säkra i moskén, säger Åke Göransson.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

”Klungor av offer föll ihop”

Omvärlden fördömer giftgasattacken i Idlib i Syrien som uppges ha dödat mer än 100 människor, de flesta civila och många barn. Hundratals skadades. På onsdagen kommer FN:s säkerhetsråd att samlas med anledning av utvecklingen i Syrien.

Giftgasattacken skedde tidigt på morgonen i staden Khan Sheikhun i den rebellkontrollerade Idlibprovinsen, enligt Londonbaserade oppositionella Syriska människorättsobservatoriet. Minst 100 människor dödades av kvävning, uppger hälsomyndigheter i Idlib. Den schweiziska hjälporganisationen UOSSM talar om tiotals döda.

Under dagen träffades ett sjukhus, där vårdpersonal arbetade med att hjälpa offren, av bomber. Delar av byggnaden förstördes.

Offer för gasattacken ska ha drabbats av kräkningar, yrsel och fradga. Enligt New York Times, som citerar vittnen, kollapsade klungor av människor utomhus. I nyhetskanaler och i sociala medier spreds bilder på ett tiotal livlösa barn som ligger uppradade på ett lastbilsflak. På andra fotografier syns hur medlemmar i hjälporganisationen Vita hjälmarna sköljer skadade med vattenslangar.

Bilderna på dödade och skadade har väckt avsky i hela världen. Efter en begäran från Frankrike kommer FN:s säkerhetsråd att samlas på onsdagen. President François Hollande var en av flera statschefer som anklagade den syriska presidenten Bashar al-Assad för att vara ansvarig för en massaker.

– Kemiska vapen är de värsta av alla krigsbrott och vem som än ligger bakom det måste ställas till svars. Straffrihet är inget alternativ, säger EU:s utrikeschef Federica Mogherini.

Utrikesminister Margot Wallström skriver i ett uttalande:

”Uppgifterna om en dödlig attack med kemiska vapen i Idlib i Syrien väcker avsky, och måste nu skyndsamt undersökas. Sverige fördömer all kemvapenanvändning och är ett av de länder i FN:s säkerhetsråd som aktivt driver frågan om ansvarsutkrävande för kemvapenanvändning i Syrien.”

Syriskt och ryskt stridsflyg har tidigare genomfört bombanfall i området. Ryssland nekar till att ha utfört anfall i närheten av staden under tisdagen. Enligt FN finns det inga klara besked om vem som ligger bakom.

– Vad vi vet är att det var en kemisk attack och att den kom från luften, säger FN:s Syriensändebud Staffan de Mistura vid en presskonferens i Bryssel.

– Vad vi också vet är att det var något helt förfärligt för offren. Bilderna är ganska talande.

Vilken kemiskt gas som användes har inte gått att fastställa. Läkarteam som är lojala med rebellerna misstänker nervgasen sarin. En syrisk läkare, Feras al-Jundi, som befann sig på platsen för attacken säger till CNN att det rörde sig om en attack med nervgas och att det ska finnas hylsor kvar på platsen.

Saringas är svår att upptäcka. Den luktar inte, den är både färglös och smaklös och kan leda till en snabb kvävningsdöd.

Britt Karlsson, expert på kemiska stridsmedel på Totalförsvarets forskningsinstitut FOI, har studerat de bilder och tv-filmer som kablades ut efter morgonens attack. Förmodligen rör det sig om nervgas eller klorgas, men de fragmentariska bilderna ger inga entydiga svar.

– Det var ett lättflyktigt ämne som användes. Så mycket går att säga eftersom de som hanterar och spolar av offren klarar sig utan skydd, säger Britt Karlsson.

För att få klarhet krävs prover från både omgivningen och patienter – prover som på ett kontrollerat sätt kan föras till en säker plats för undersökning. Proven ska hela tiden vara under uppsikt för att inte kunna manipuleras.

– I det läge som landet befinner sig blir det svårt att verifiera proverna, säger Britt Karlsson.

Gasattacker har inträffat regelbundet under hela Syrienkriget, trots att användningen av stridsgas är ett krigsbrott.

Vita huset valde på tisdagskvällen att indirekt ge USA:s förra president Barack Obama skulden för gasattacken i Syrien.

– De här avskyvärda handlingarna genomförda av Bashar al-Assad-regimen är en konsekvens av den förra administrationens svaghet och obeslutsamhet, säger pressekreteraren Sean Spicer till CNN.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

“ De skyldiga går fria när omvärlden ser på

Analys. FN har bevisat att den syriska armén använt kemiska stridsmedel, även efter att regimen formellt har avskaffat de förbjudna vapnen. Det hindrar inte president Bashar al-Assad från att sitta säkrare på sin post än på länge.

Det är en ödets svarta ironi att gasattacken i syriska Khan Sheikhun inträffar samtidigt som ledare för 70 länder samlas i Bryssel för att diskutera den humanitära katastrofen i Syrienkrigets spår.

I ena synfältet har vi döda småbarn som likstela och marsipanbleka ligger utsträckta på bårar, offer för krigföring med gas – något som stämplades som omänskligt barbari redan under första världskriget, för hundra år sedan. De barn som inte dödats av gasen är inte heller utom fara, eftersom de sjukkliniker dit de förts också flygbombas.

I ett annat blickfång ser vi värdiga herrar och damer i kostym och dräkt som begrundar nya eländesrapporter från Syrien. Premiärministrar, utrikesministrar, sändebud. Ännu ett pampigt möte på behörigt avstånd från bombkrevader och dödliga gasmoln. De är inne på sjunde året nu, den här typen av internationella Syriensammankomster.

Men kriget fortsätter och krigsbrotten likaså. Rapporter från FN och människorättsorganisationer staplas på hög, men de skyldiga för övergreppen går fria.

Kan det internationella samfundets maktlöshet illustreras så mycket tydligare?

I augusti 2013 dödades upp till 1 400 människor i en attack med stridsgasen sarin mot den av oppositionen kontrollerade Damaskusförstaden Ghouta. Då liksom nu väckte bilderna av de döda förvridna kropparna avsky i hela världen. Då liksom nu anklagades den syriska regimen för massmordet, men president Bashar al-Assad blånekade.

USA:s dåvarande president Barack Obama hade tidigare kallat kemiska vapen för ”en röd linje” som Syrien inte fick överträda. Amerikanska örlogsfartyg skickades till Syriens Medelhavskust, men någon USA-attack kom aldrig.

I stället lovade Syrien, efter påtryckningar från Ryssland, att avskaffa sitt lager av kemiska stridsmedel och ansluta sig till det internationella fördraget om kemvapen.

Med hjälp av internationella inspektörer förstördes det syriska kemvapenlagret. Men gasattackerna fortsatte. I mars 2015 fällde syriska stridshelikoptrar två stycken så kallade tunnbomber över samhället Qmenas i Idlibprovinsen i nordvästra Syrien.

Tunnbomber består av bensinfat fullproppade med skrot och sprängämnen. De har ytterst dålig träffsäkerhet och anses extremt inhumana. Den här dagen fanns det också klorgas i tunnorna. Närmare 130 människor fick varierande typer av skador.

Klorgas ger andningsbesvär och lungskador. Vid stor exponering fylls lungorna med vätska och blod vilket leder till kvävning. Gasen har en stor fredlig användning och är i sig inte klassad som ett kemiskt stridsmedel. Däremot är det förbjudet att använda den som vapen.

Efter en 13 månader lång utredning av FN och Organisationen för förbud av kemiska vapen (OPCW) fastslogs det i oktober 2016 att det verkligen var syriska regeringsstyrkor som låg bakom klorgasattacken i Qmenas.

I februari i år lades det fram en resolution i FN:s säkerhetsråd med krav på skärpta sanktioner mot Syrien med anledning av klorgasattacken. Förslaget avvisades dock av Ryssland och Kina som lade in sina respektive veton.

President al-Assad har kategoriskt avvisat att hans krigsmakt använder de olagliga tunnbomberna, än mindre kem-vapen. Några veckor innan attacken i Qmenas fick al-Assad en fråga om tunnbomberna i en intervju med brittiska BBC.

– Tunnbomber? Har jag aldrig hört talas om. Inte kastruller heller, svarade al-Assad föraktfullt.

Den här inställningen hos Bashar al-Assad, att han står över krigslagar och internationella avtal, har snarast förstärkts sedan BBC-intervjun gjordes.

Då, för två år sedan, framstod det som en orimlig tanke att han skulle kunna sitta kvar vid makten. Vi talar trots allt om en man vars regim dödat hundratusentals civila och fördrivit miljoner, och som eftertryckligt vänder ryggen mot den internationella rättsordningen.

Men i dag är situationen en annan. al-Assad har med rysk och iransk hjälp smulat sönder den demokratiskt sinnade väpnade oppositionen. Det har skett genom ett totalt krig där civila har svälts ut och angripits med artilleri och bomber.

Det beväpnade regimmotstånd som återstår har förvisats till provinsen Idlib – en ohelig allians av al-Qaidaanknutna grupperingar som slukar resterna av den så kal-lade Fria syriska armén.

Denna del av Syrien bombas nu oupphörligt. Men i Idlib, stort ungefär som Småland, finns ju inte bara jihadister, utan också kvinnor och barn, prisgivna åt flygbomber och kemattacker som den i Khan Sheikhun på tisdagen.

Jag talade för ett tag sedan med en veterandiplomat med insyn i de fredsförhandlingar som ännu pågår, men som inte visat några påtagliga resultat. Diplomaten kallade lokaliseringen av al-Assadmotståndare till Idlib för ”en av de mest cyniska åtgärder jag sett”.

– För att styrka sin egen tes att upproret mot regimen enbart förs av internationella terrorister är al-Assad beredd att bomba sitt eget folk, säger diplomaten.

USA håller ändå på att svänga i sin syn på Bashar al-Assads framtida roll, likaså Turkiet. Även inom EU finns länder som förespråkar en normalisering av relationerna med Assadregimen.

Men när detta skrivs har fördömandena mot gasattacken kablats ut från EU och FN. Nya utredningar kommer att göras, nya förnekanden från regimen kommer att uttalas, nya biståndsmiljarder beslutas i Bryssel.

Syrienkriget fortsätter och de internationella normerna om krigets lagar och global humanitär rätt förkvävs ytterligare, likt ett barn som andas in klorgas.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ **Juli 2012:** Syrien erkänner för första gången att landet har kemvapen. USA:s president Barack Obama säger att användandet av kemvapen är en ”röd linje”.

21 augusti 2013: Mellan 300 och 1 400 människor (källmaterialet är osäkert) dödas i en attack med gasen sarin i Ghouta.

14 september 2013: Syrien går med på att avskaffa alla sina kemvapen till halvårsskiftet 2014.

September 2014: Kemvapenövervakarna OPCW säger att klorgas används ”systematiskt” i rebellkontrollerade Idlib.

Augusti 2015: Läkare utan gränser (MSF) säger att de behandlat offer för en misstänkt attack med senapsgas i Marea utanför Aleppo. Lokalbefolkningen anklagar terrororganisationen IS.

Oktober 2016: En expertkommitté från FN och OPCW slår fast att regimen använt klorgas när helikoptrar bombat samhället Qmenas i Idlibprovinsen.

Februari 2017: En FN-resolution om hårdare sanktioner mot Syrien som straff för kemvapenattacken blockeras av Ryssland och Kina. “

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

“ Tågen rullar halvtomma dagen efter attentatet

Mindre än 24 timmar efter att en bomb detonerat i en tunnelbanevagn i S:t Petersburg flöt trafiken som vanligt. Myndigheterna arbetade på tisdagen hårt för att återupprätta en känsla av normalitet. Men när DN besökte tunnelbanan i rusningstid var den halvtom.

– Ärade passagerare, alla linjer i tunnelbanan fungerar som vanligt!

Meddelandet upprepas med myndig stämma var femte minut i högtalarna.

Tunnelbanan i S:t Petersburg öppnade för trafik tidigt på tisdagsmorgonen. Alla linjer var då i gång, inklusive den blå, på vilken en bomb sprängdes på måndagen, mellan stationerna Sennaja plosjtjad och Teknologiska institutet.

Polisen har efter attentatet förstärkt sin bevakning och patrullerar överallt i tunnelbanan. Men vagnarna är halvtomma trots att klockan är åtta på morgonen och det är rusningstid i S:t Petersburg.

– Det är helt klart mindre folk än vanligt. Men vi överlever det här. Piter är en hjältestad som överlevde både kriget och belägringen. Jag tror att vi klarar det här också med värdighet, säger Dmitrij Michajlov.

Som många andra invånare i S:t Petersburg kallar han staden vid sitt smeknamn, Piter. Vi träffar Michajlov på tunnelbanestationen Teknologiska institutet. Han fotograferar en bänk där folk har lagt ned blommor för att hedra offren för attentatet.

På Sennaja plosjtjad, en hållplats norrut, där en misstänkt attentatsman klev ombord på tåget, sitter Roman Abrusimov och Larisa Rasjutkina. De är byggnadsingenjörer och brukar ofta hålla arbetsmöten på den här tunnelbanestationen eftersom deras vägar korsas här. Att bombdådet skedde i närheten bryr de sig inte om.

– Vi kom överens om den här platsen i går och beslöt att inte ändra den. Det är ett bekvämt ställe för oss båda, säger Roman Abrusimov.

Är alla lika orädda som ni?

– Tvärtom, nu är vi alla i samma båt. Jag är redo att hjälpa vilken främling som helst, att stödja personer jag inte känner moraliskt. Vi är inte det minsta rädda. Det här ger tvärtom en starkare känsla av sammanhållning. Vi tänker inte sluta åka tunnelbana, säger Larisa Rasjutkina.

Hur kommer det skedda att påverka S:t Petersburg?

– Det kommer inte att påverka oss. Det kunde ha skett var som helst. Så här är det i stora städer som Moskva och S:t Petersburg, vi är mer utsatta än andra städer och det får man leva med, säger Roman Abrusimov.

Vid entrén till tunnelbanestationen Sennaja plosjtjad träffar vi Jelena Zajtseva. Precis som alla andra vi talar med använder hon tunnel-banan dagligen – och har inga planer på att sluta med det.

– Visst var det tungt att märka hur få passagerare vi hade i morse. Metron brukar vara full den här tiden på dygnet, säger hon.

Men du tog tunnelbanan?

– Jag gjorde det i dag och jag gör det i morgon. Det är det bekvämaste sättet att resa. Dessutom är det viktigt att visa att livet fortsätter. Alla ska till jobbet på morgonen, vi kan inte sluta leva på grund av det här. Det går inte att skrämma männi-skor på det sättet.

Jag frågar Jelena Zajtseva om hon tror att dådet hade med Syrien att göra. Hon rycker på axlarna.

– Det vet jag inte. Det spekuleras så mycket just nu. Jag vet inte om det kommer att påverka den allmänna opinionen när det gäller kriget i Syrien.

Artur Chodyrjev, som arbetar för den lokala statliga tv-kanalen S:t Petersburg, konstaterar att bombdådet just här, i Putins hemstad, har flera dimensioner.

– Det här är det första terrordådet i S:t Petersburg. Inne i stan har något motsvarande aldrig skett. Vi har alltid haft känslan av att vara väl skyddade, att vår underrättelsetjänst fungerar. Det som vi känner nu, förutom chock och sorg, är därför en viss förundran. Vi är förvånade

över att vår underrättelsetjänst inte kunde stoppa terroristerna. Tidigare har de alltid lyckats göra det.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“ Fakta. Terrordåd i Ryssland

April 2017: Terrordåd, eventuellt en självmordsbombare, i Sankt Petersburgs tunnelbana. Minst 14 döda. December 2013: Två självmords-attacker i Volgograd, en på järnvägsstationen och en på en buss. 34 döda.

Januari 2011: En självmordsbombare utför ett attentat på Domodedovos internationella flygplats. 37 döda.

Mars 2010: Två självmordsbombare utlöser sprängladdningar i Moskvas tunnelbana. Över 40 döda.

November 2009: Självmordsbomb på ett snabbtåg från Sankt Petersburg till Moskva. 28 döda.

September 2004: Elever och vuxna tas som gisslan av terrorister på en skola i Beslan. Över 300 döda.

Augusti 2004: Självmordsbombare spränger sig i luften på två flyg från Domodedovos internationella flygplats. 90 döda.

Februari 2004: En självmordsbombare spränger sig i luften i Moskvas t-bana. 41 döda, över 100 skadade. “

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

“ Kirgizisk man pekas ut som skyldig

Ryska myndigheter pekar ut en 22-årig rysk medborgare med rötter i Kirgizistan som skyldig till måndagens terrordåd, där 14 människor dog och fler än 60 skadades i tunnelbanan i S:t Petersburg.

Under tisdagen fortsatte det svåra arbetet med att identifiera offren från måndagens terrorattack. Samtidigt gick myndigheterna i Ryssland och Kirgizistan tillsammans ut med namnet på den person som man säger låg bakom attacken.

– Det är fastslaget att en person som misstänks för att ha utfört terrorattacken är från vår republik, säger Rakhat Sulaimanov, talesperson för Kirgizistans nationella säkerhetskommitté till den ryska nyhetsbyrån Tass.

Det finns i nuläget inga misstankar om att fler personer var direkt inblandade i själva utförandet av dådet.

22-årige Akbarzjon Dzjalilov kom från staden Osh i Kirgizistan 2011 då han flyttade till S:t Petersburg, där han bott sedan dess. Enligt ryska medier har Dzjalilov arbetat som kock på en sushirestaurang och tagit kurser i olika kampsporter på ett lokalt gym.

Även om de ryska myndig-heterna ännu inte har slagit fast om Dzjalilov sprängde sig själv till döds på tunnelbanevagnen uppger man att hans dna hittats i vagnen. Enligt Ria-Novosti är det kvarlevor efter

22-åringen som har analyserats. Dessutom har hans fingeravtryck säkrats på den bomb som oskadliggjordes vid Revolutionstorgets tunnelbanestation strax efter sprängdådet i tunnelbanan. Dzjalilov har också filmats av säkerhetskameror i tunnelbanan.

Bomben vid Revolutionstorget var packad med små metallkulor för att göra största möjliga skada. Enligt uppgifter till Tass skulle den ha utlösts med hjälp av en mobiltelefon.

Explosionen ombord på tunnelbanetåget var mycket kraftig och flera av dem som dödades kastades ur vagnen och hittades senare i tunneln mellan stationerna. Sammanlagt omkom 14 personer.

Föraren av tunnelbanetåget, Alexandre Kaverine, berättar i en teveintervju om hur han hörde en kraftig smäll och sedan såg rök, varvid han kontaktade trafikledningen.

– Men jag förstod inte vad som hade hänt förrän jag stannade tåget vid stationen. Men det blev aldrig någon panik, alla passagerare hjälptes åt att ta hand om de skadade.

På tisdagen vårdades 49 av de sammanlagt 62 personer som skadats fortfarande på sjukhus. För tio av dem var tillståndet allvarligt. Fyra av de drabbade kommer från andra länder än Ryssland; Lettland, Belarus, Kazakstan och Uzbekistan.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se "

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

"Homosexuella män bortförda och torterade"

Tjetjenska myndigheter har fört bort och torterat ett hundratal män som misstänkts för homosexualitet. Minst tre personer ska ha dödats.

Den ryska tidningen Novaja Gazeta rapporterade i helgen om att männen gripits och förts bort i den ryska delrepubliken Tjetjenien.

Svenska RFSL har varit i kontakt med ryska hbtq-organisationer som uppger att männen har torterats och tvingats uppge namn på andra homosexuella. Flera personer ska ha mist livet till följd, enligt Novaja Gazetas och RFSL:s uppgifter.

– Det finns ögonvittnesskildringar som beskriver hur människor får elektrochockar, torteras och om hur männen stängts in i betongskjul, säger RFSL:s vice förbundsordförande Magnus Kolsjö.

Homosexuella kan inte leva öppet i Tjetjenien och hedersmord är relativt vanligt, enligt Kolsjö.

– Men den här jakten har vi inte sett tidigare, säger han.

Men det är omöjligt att uppgifterna stämmer, säger en talesperson för Tjetjeniens president till Interfax.

– Man kan inte arrestera eller förtrycka människor som inte existerar i republiken, säger Alvi Karimov.

TT "

DN ONSDAG 5 APRIL 2017

“ Matilda Gustavsson: I USA har sekulariseringen inte dämpat konflikterna

Allt färre amerikaner går i kyrkan – och många förutspådde att religionens minskade betydelse skulle tona ner de mest dramatiska politiska debatterna. Men det verkar ha blivit tvärtom.

Det har funnits en föreställning om att allt skulle lugna ner sig lite. Om bara färre var fanatiska abortmotståndare och bokstavstroende kreationister skulle den stora konflikten i amerikansk politik dämpas: den mellan konservativt kristna och progressiva liberaler som har dominerat landet i många decennier och brukat -kallas för ett kulturkrig.

Under de senaste tio åren har allt fler amerikaner slutat gå i kyrkan. Andelen människor som inte är medlemmar i någon församling har ökat från 6 procent i början av 90-talet till 22 procent år 2014, och i den unga generationen är siffran 35 procent, enligt en intressant artikel i senaste numret av tidskriften The Atlantic. I den skriver journalisten Peter Beinart om hur många spådde att sekulariseringen skulle komma som en skön svalka: att religionens minskade inflytande skulle föra människor närmare varandra, och att den teorin hittills har visat sig vara naiv.

I stället har Guds frånvaro blottat ett politiskt landskap som är ännu mer splittrat och dramatiskt färgat.

Kulturkrigets vi-och-dem-tänkande har inte försvunnit utan tagit sig nya uttryck.

I den allt större gruppen av republikaner som inte går i kyrkan är man visserligen mer positivt inställd till homosexuella men betydligt fientligare mot svarta, mexikaner och muslimer. Innanför och utanför definieras inte så mycket av religiösa moralfrågor som av etnicitet, och det var bland de väljarna som Donald Trump hade sitt största stöd som partiledare. Alt-right-rörelsen är helt enkelt ”ultrakonservatism för en sekulär era”, skriver Beinart.

Men inte bara till höger finns ett samband mellan minskad religiositet och en önskan om mer drastiska förändringar av samhället – en vilja att omvandla systemet i grunden.

Stödet för Bernie Sanders var störst bland demokrater som inte var aktivt troende, och en förklaring till att proteströrelsen Black lives matter är mer radikalt revolutionär än den tidiga medborgarrättskampen är enligt flera forskare att den inte har några starka band till kyrkan.

Om de ickereligiösa grupperna i USA i dag står längst ifrån varandra politiskt så förenas de i att ha tappat tron på den amerikanska drömmen. Att de oftare upplever den som en myt. Att de har en mörkare syn på världen. Medan kyrkligt aktiva har en mer hoppfull inställning till livet.

Beinart spekulerar i att det bottnar i hälsosammare vanor (mindre cigg, missbruk och sådant) men framför allt i att ett socialt sammanhang – en församlingstillhörighet – gör det lättare för människor att hantera kollektiva och personliga tragedier. I en ny uppsats från Uppsala universitet visas en liknande tendens i Sverige, där väljare som inte är

föreningsaktiva eller religiösa i högre utsträckning röstar på Sverigedemokraterna. Att SD:s nationalism lockar genom att erbjuda identitet och gemenskap är en av slutsatserna.

Men i analyserna av den religiöst ljusare bilden av verkligheten saknar jag själva tron som en faktor. I sin mest extrema form säger den att *You'll get pie in the sky when you die* men även hos den majoritet kristna som inte lojt väntar på himlen finns en tro på en annan final; en rättvisa som någon gång och på något sätt ska skipas. Ett yttersta hopp. Och utan den sortens perspektiv, som är en verklig punkt bortom oss själva, verkar de politiska konflikterna på den här jordens yta – och just nu särskilt tydligt i USA – ha blivit allt skarpare.

Matilda Gustavsson matilda.gustavsson@dn.se "

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

" al-Assad kan tacka Putin

Vladimir Putin och Bashar al-Assad sprider som vanligt sin alternativa sanning om inbördeskriget i Syrien. De hävdar att regimen i Damaskus inte hade något att göra med de kemiska stridsmedel som dödade ett 70-tal människor i tisdags. I stället påstås de härröra från en vapenfabrik tillhörig terrorister, som kom i vägen för ett flyganfall.

Så brukar det låta. Och det är rena nyset. FN-utredningar visar att den syriske slaktardiktatorn åtskilliga gånger har använt kemiska vapen mot civilbefolkningen. Att regeringssidan bombar vad som helst, från sjukhus till bostadsområden, är inbördeskrigets vardag sedan sex år tillbaka. Jihadisterna är skoningslösa, men al-Assad är landets överlägset värste mördare.

Ryssland (och Kina) brukar lägga in veto mot FN-resolutioner som pekar ut al-Assad, och lär så göra även denna gång. Inget förändras heller av att rådvilla företrädare för ett 70-tal länder samlas i Bryssel till konferens om den syriska tragedin, eller av så kallade fredssamtal i Genève.

al-Assad vägrar diskutera minsta tillstymmelse till maktdelning. Han backas upp av Ryssland, Iran och diverse shiitiska miliser. När regimen vacklade hösten 2015 ingrep Putin militärt. Men ryssar och iranier vill inte erkänna någon skuld ens när små barn dödas av stridsgas.

Rebellerna förlorade östra Aleppo i december, efter bestialiska ryska bombningar. Deras territorium är reducerat till Idlibprovinsen i norr. Det som är kvar av det en gång folkliga och fredliga upproret dirigeras numera av extrema islamister, så som al-Assad alltid har velat ha det.

I östra Syrien vacklar terrorrörelsen IS huvudfäste Raqqa under trycket från USA:s luftattacker och milisen SDF, understödd av amerikanska specialstyrkor. SDF innehåller arabiska soldater, men domineras av syrienkurder. De är i sin tur nära allierade med PKK-gerillan i sydöstra Turkiet, som utkämpar ett blodigt krig med landets armé.

Raqqa är en övervägande sunniarabisk stad. Att kurderna erövrar den är inte idealiskt och de har heller inget intresse av att hålla den. Turkiets huvudprioritering är att bekämpa kurder av alla slag. Det skapar konflikter med USA, som vägrar släppa in turkarna i slaget om Raqqa.

I all denna röra av fronter och oförsonliga intressen försöker nu Trump-administrationen hävda att allt är Barack Obamas fel. Den förre presidenten sa ju 2012 att användning av kemiska vapen var en gräns som den syriska regimen inte fick överträda, för då skulle militär bestraffning följa. När al-Assad året efter dödade 1 400 människor med stridsgas uteblev ändå repressalierna. Donald Trump var förvisso en av dem som uppmanade Obama att inte attackera Syrien, men försöker nu låtsas som om företrädarens passivitet är alla problems moder.

USA:s utrikesminister Rex Tillerson har fördömt Syrien för kemvapen-attacken, och sagt att Ryssland bär ett moraliskt ansvar. Men sedan en vecka tillbaka är den amerikanska linjen att al-Assad inte behöver lämna makten. Trumps strategi i övrigt tycks i grunden vara densamma som Obamas: att fokusera på IS.

Obama hade goda skäl att inte blanda sig djupare i Syrien, inte minst på grund av erfarenheterna från Irak, men resultatet är inget att vara stolt över. I dag står Trump inför samma dilemman. Vem ska styra Raqqa när IS har jagats bort? Går det att belöna krigsförbrytaren al-Assad med att han får fortsätta tortera det syriska folket? Hur ska avgrunden i Mellanöstern mellan sunni och shia överbryggas, eller den mellan turkar och kurder?

Sunnimajoriteten kommer inte att godta att al-Assad sitter kvar. Rysslands och Irans mål är att diktatorn gör just det. I Irak, där slutstriden mot IS i Mosul samtidigt pågår, finns samma sunnitiska bitterhet över marginalisering att hantera. Om USA smiter ut bakvägen kommer det aldrig att glömmas bort.

”Bomba skiten ur IS”, var Trumps paroll innan han blev president. Komplicerade internationella konflikter låter sig inte lösas så enkelt.

Oavsett hur inbördeskriget fortskrider behövs det en dag hundratals miljarder dollar för att återuppbygga Syrien. Det kan EU stå för, tycker Putin, som har hjälpt al-Assad att lägga landet i ruiner. Och européerna kommer inte att kunna titta bort, av medmänskliga skäl och för att inte riskera ännu en flyktingvåg.

Trump har skrutit med att han inte berättar vad han tänker göra, för att motståndaren ska överraskas. Det är tyvärr kodspråk för att inte heller han har en briljant plan för Syrien.
DN 6/4 2017 “
DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Någon får förklara världshandeln för Trump

En kapitalist har stämt träff med en kommunist och ska prata ekonomi. Vem av dem kommer att dra en lans för frihandeln?

Inför torsdagens möte mellan Donald Trump och Kinas president Xi Jinping är rollerna givna, fast ombytta. Den ena har just dragit sig ur ett stort regionalt frihandelsavtal. Han har mer än antytt att han struntar i vad Världshandelsorganisationen, WTO, säger om hans tullar. Motparten har han anklagat för ekonomisk ”våldtäkt” och illvillig valutamanipulation.

Den andre – president Xi – har hållit brandtal mot protektionismen. Efter maktskiftet i USA är det Peking som gör anspråk på jobbet som världskapitalismens väktare. Sedan landet blev medlem i WTO år 2001 har kinesisk BNP fördubblats nästan två gånger om. Hundratals miljoner har lyfts ur fattigdom. Kommunistpartiet säger tydligt: håll det globala regelverket vid liv.

Frågan är egentligen inte om, utan i vilken takt och hur mycket, Donald Trump nu kommer att skada de internationella normer som USA har format sedan åren efter andra världskriget. Än så länge befinner sig dock Washington i vänteläge. Avtalet Nafta, med Kanada och Mexiko, är föremål för granskning.

Vita huset har hunnit ta fram en särskild handelsstrategi. Kina pekas där tydligt ut som skurk, men det är först nu som regeringen har börjat undersöka vilka brott som Peking egentligen har begått.

När Trumps ansvarige minister Wilbur Ross i veckan skrev en debattartikel i tidningen Financial Times var det också mer av ett utkast till utredningsdirektiv än en programförklaring. På några få rader återfanns elva frågetecken.

”Ingen trodde att sjukvård var så komplicerat”, sa Donald Trump när han ville avveckla Obamacare. Vänta tills någon försöker förklara för honom hur amerikansk, mexikansk och kinesisk ekonomi hänger ihop. Hur starkt och mångsidigt ländernas utbyte egentligen är. Och hur fåfängt det vore att försöka återuppliva gamla industrier bakom nya tullmurar.

Mötet med Xi blir historiskt. Det går att tvivla, men någon gång blir väl den första då en kommunistledare upplyser USA:s president om marknadsekonomins förtjänster.

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se “

Så kan ett handelskrig uppstå

Exportsiffrorna gäller handel med varor.

USA

KINA

EU

1 Donald Trump gör allvar av hotet om att införa en tull på 45 procent på all import från Kina.

45%

14:50 $

10:00 $

2 Det leder till att en tröja som USA importerar från Kina och som tidigare kostade 10 dollar blir 4,50 dollar dyrare.

3 Kina svarar USA genom att höja tullarna på importerade varor från USA.

4 Kina väljer också att importera exempelvis flygplan från Frankrike i stället för från USA och slutar importera majs och andra varor från USA.

5 USA svarar med att ytterligare begränsa sin import av kinesiska varor.

6 Handelskriget är nu i full gång. Även flera länder kan dras in.

KINAS EXPORT TILL USA
409 491 miljoner dollar

USA:S EXPORT TILL KINA
115 878 miljoner dollar

USA:S EXPORT TILL EU
273 894 miljoner dollar

EU:S EXPORT TILL USA
347 369 miljoner dollar

KINAS EXPORT TILL EU
354 892 miljoner dollar

EU:S EXPORT TILL KINA
184 602 miljoner dollar

USA:s president Donald Trump

Foto: Andrew Harnik

Kinas president, Xi Jinping

Foto: Mark Schiefelbein

Det här kommer mötet handla om

- Mötet mellan USA:s och Kinas presidenter äger rum i Mar-a-Lago i Palm Beach, Florida. Donald Trump har kallat sin lyxiga golfanläggning "södra Vita huset".
- Högt på dagordningen står två frågor, Nordkoreas utveckling av kärnvapen, samt ländernas handelsrelationer. USA har ett handelsunderskott mot Kina och Trump har tidigare hotat med att höja tullar på kinesiska varor.
- Mötet har förberetts av Trumps svärson Jared Kushner tillsammans med Kinas ambassadör i Washington.

Liyuan Melania

- På torsdagskvällen är Donald Trump och hans fru Melania värdar för en gemensam middag där också Xi Jinpings fru Peng Liyuan deltar.

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Trump spelar ett högt spel och serverar Asien på ett silverfat

Donald Trump serverar Asien på ett silverfat till Kina när han drar sig ur ett frihandelsavtal med regionen. Hans politik ökar samtidigt riskerna för ett globalt handelskrig. När Trump möter Kinas ledare Xi Jinping väntas heta samtal. Vad ledarna kommer överens om får effekter för hela världsekonomin.

USA:s president Donald Trump är ofta svårtolkad och hans uppfattningar kan svänga från en dag till en annan. Men i handelspolitiken har han drivit en ovanligt konsekvent linje.

Med sin ”America first”-politik avfärdar Trump alla multilaterala handelsavtal, avtal med flera länder inblandade. Han har lovat riva upp dessa och sedan omförhandla dem, helst bilateralt med enskilda länder. Syftet, enligt honom, är att maximera vad USA får ut av handeln. Det lär också vara målet när Trump för första gången står öga mot öga med den kinesiska presidenten Xi Jinping när de två möts under torsdagen och fredagen.

Men Trumps politik innebär stora risker för världshandeln och den globala ekonomin i stort. Dessutom kammar USA inte hem de vinster i form av fler jobb och ökad tillväxt som han har utlovat, hävdar flera experter som DN har talat med.

De befarar nu ett slut på eran med en allt friare handel och färre handelshinder.

– Den liberala handelsordningen är en väldigt skör konstruktion som bygger på länders goda vilja. När någon rycker undan sitt stöd är det lätt att samarbetet faller ihop, säger Henrik Horn som är professor i internationell ekonomi med fokus på handel och investeringar.

Övergripande organ för den globala handeln är världshandelsorganisationen WTO, med 164 medlemsländer som tillsammans står för 95 procent av världshandeln. Organisationen, som styrs av medlemsländerna, är världens smörjmedel för det globala utbytet av varor och tjänster. Så få hinder i handeln som möjligt är grundbulten i hela dess existens. Men den har inga egna maktmedel för att tvinga igenom beslut och nu riskerar dess betydelse att försvagas väsentligt.

– När det gäller exempelvis skatten mot Mexiko för att betala muren som Trump har pratat om, är det ett uppenbart brott mot WTO-reglerna. Men han verkar på förhand strunta i WTO-systemet. Gör Trump allvar av det så är det stor risk att systemet spricker, säger Henrik Horn.

WTO-länderna har möjlighet att dra varandra inför ett skiljeförfarande. Hittills har medlemsländerna i hög grad följt de beslut som har fattats där. Men det bygger på att medlemsländerna accepterar systemet. Mycket talar för att Trump inte gör det. Joakim Reiter, biträdande generalsekreterare för FN:s handelsorgan UNCTAD och tidigare Sveriges ambassadör i WTO, ser läget som hotfullt:

– Trump motsätter sig multilateralt samarbete, därmed är dörren för att utveckla ett sådant troligen stängd. Frågan nu är om WTO:s nuvarande system för skiljedom överlever ifall USA åker på bakslag där.

Han varnar för att ett handelskrig kan bli följden om USA förlorar i WTO:s skiljeförfarande och Trump ignorerar utslaget.

– Det driver i så fall fram motåtgärder från andra länder. Det kan bli början till ett handelskrig där vedergällningen från flera håll trappas upp. Risken är att WTO:s form för konfliktlösning havererar.

Som ny president har Donald Trump gått ut hårt i handelspolitiken. Han har dragit USA ut ur TPP, ett färdigförhandlat – men ännu inte genomfört – frihandelsavtal som inbegriper tolv länder i Asien, Nordamerika och Sydamerika.

Trump har också gjort klart att det nordamerikanska frihandelsavtalet Nafta med Mexiko och Kanada bör omförhandlas. Dessutom har han vänt ryggen till TTIP, ett ännu inte färdigförhandlat frihandelsavtal mellan Nordamerika och EU. De förhandlingarna ligger nu på is.

Trump motiverar sin politik med att han ska ”make America great again”. Men den strategi han har valt riskerar att få motsatt effekt. När Trump lämnar frihandelsavtalet TPP serverar han Asien på ett fat till Kina vars utrymme att öka sin makt politiskt och ekonomiskt vidgas väsentligt.

– Kina vinner maktpolitiskt på att USA överger TPP. Följden blir att många länder i Asien inte längre vågar lita på USA och därför söker sig åt andra håll, säger Joakim Reiter.

Kina har lanserat ett alternativt handelsavtal i Ostasien. Här ingår alla de viktiga asiatiska ekonomierna samt Australien och Nya Zeeland. Detta avtal skiljer sig markant från TPP och handlar uteslutande om tullfri handel. Arbetsrättsfrågor, patentfrågor och miljöregler, lyser med sin frånvaro. Inte heller skydd mot otillbörlig konkurrens från statliga företag ingår.

– Kina är kanske inte det land som värnar mest om hållbar utveckling och miljövänliga standarder. Frihandelsavtal handlar inte bara om att sälja varor, utan även om tjänster, investeringar och att sätta standarder, säger Anna Stellinger, general-direktör för Kommerskollegium.

Joakim Reiter konstaterar dessutom att det finns en misstro mot de kinesiska ledarnas avsikter i deras strävan att expandera ekonomiskt och maktpolitiskt. Därför kan inte Kina ensamt fylla tomrummet efter USA, menar han och pekar även på att en del av deras produkter inte håller måttet.

Och även om Kina kan ta för sig, betyder det inte att kineserna blir vinnare på en mer protektionistisk politik, totalt sett. Trump har hotat att införa tullar på 45 procent på kinesisk import. Det skulle vara ett hårt slag för Kina, där USA är den klart största mottagaren av exporterade varor.

USA då? Vinner amerikanerna på fler handelshinder? Blir effekten den ökning av jobb och mer produktion på hemmaplan som Donald Trump utlovar?

Anna Stellinger tror att Trumps ”America first”-politik kan ge kortsiktiga fördelar för USA. Samtidigt konstaterar hon att handelsflöden i dag är alltmer komplexa. Under tillverkningsprocessen bidrar ibland ett hundratal företag med produkter från lika många länder – och en vara säljs sedan ofta tillsammans med en tjänst.

– För att tillverka en produkt behövs en idé, liksom råvaror, investeringar och tjänster från många länder. I dessa globala värdekedjor är USA i dag en vinnare. Men om Trump sätter tullar på import från Mexiko eller Kina riktas dessa också mot insatsvaror som amerikanska företag behöver, säger Anna Stellinger.

Möjligen kan vissa branscher gynnas av Trumps politik. En del produktion stannar i USA och skapar därmed flera jobb.

– En bransch som bilindustrin i Detroit har kanske drabbats hårdare än andra av frihandel. Men på övergripande nivå är det bara ett par procent av de förlorade jobben som beror på frihandel, resten handlar om teknisk utveckling, säger Henrik Horn.

Om det blir någon betydande ökning av antalet jobb för den lågbetalda arbetarklass som Trump ofta vänder sig till är ytterst tveksamt. Att bedriva lönsam industriproduktion i ett höginkomstland kräver automatiserade processer, med få anställda – som dessutom är välutbildade.

Samtidigt betyder höjda tullar att låginkomsttagare möts av dyrare produkter i varuhus som Walmart, där en stor del av varorna är importerade från Kina. Därmed drabbas just den väljargrupp som i hög grad har röstat på Trump.

Det hela blir därför ganska komplicerat. Amerikanska företag som Apple, vars telefoner monteras i Kina, skulle drabbas om importtullar till USA införs. I Trumps idévärld skulle det leda till att de flyttar monteringen till USA. Men det är inte alls säkert. Troligare är att den i stället hamnar i något annat låglöneland.

Dessutom är Kina den snabbast växande marknaden för flera amerikanska företag inom områden som flyg, telekom, bilar och livsmedel. Om Kina svarar på USA:s eventuella tullar genom att införa egna handelshinder, får dessa företag det svårare.

Tydligt är att Kina redan har börjat planera för en sådan situation. Den partitrogna tidningen China Global Times förklarar i en ledarartikel att Kina lätt kan straffa USA: ”En räcka Boeingorder skulle ersättas med Airbus. Amerikansk bil- och Iphoneförsäljning i Kina skulle gå bakåt och import av amerikanska sojabönor och majs skulle upphöra”, skriver tidningen.

Andra motåtgärder från Kina skulle kunna vara att hindra statliga företag från att göra affärer med amerikanska bolag och att man upphör med att motverka pirat-kopiering av patent från USA.

Nu framstår Kina som frihandelns stora förkämpe. När många av världens mäktigaste ledare samlades vid Världsekonomiskt forums möte i Davos för två månader sedan var det Kinas president Xi Jinping som talade varmast för öppenhet och mot handelshinder.

Men Kina är långt ifrån någon förebild vad gäller frihandel. Där finns regler som försvårar för utländska investerare, piratkopieringar pågår fritt och staten ger frikostigt stöd till sina favoritföretag.

Och Kina har länge fokuserat sin politik på ”make China great again”. Skillnaden är att Kina siktar in sig på att inta en ledande roll inom mer moderna områden som biomedicin och högteknologiska produkter. Trump riktar mer in sig på traditionell industri, som bilar och att väcka liv i kolgruvorna.

De största förlorarna i detta spel blir jordbrukare och bilarbetare i Mexiko, konsumenterna i USA, liksom utvecklingsländerna.

– Donald Trump är fixerad vid att skydda traditionell industri i USA. På kort sikt hotar detta de utvecklingsländer som har försökt att bygga upp en stålindustri eller liknande, säger Joakim Reiter.

Några vinnare finns inte över huvud taget, enligt Henrik Horn.

– Världens ekonomier är så integrerade i dag att det är svårt att se att någon drar fördel av protektionism.

För Sverige, som är ett litet, handelsberoende land, slår ökade handelshinder hårt. Samtidigt är USA en viktig exportmarknad som riskerar att krympa.

Anna Stellinger hoppas att EU gör sitt yttersta för att vända de protektionistiska vindarna.

– Nu är inte tillfälle att vända sig inåt. Vi behöver förklara vikten av att inte bygga murar. Europa har ju erfarenhet, vi har haft en mur som skar rätt igenom kontinenten, vi har erfarenhet av handelshinder, tullar och gränskrångel. Allt det har vi tagit bort från EU:s inre marknad, säger hon.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se
Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Fakta. WTO

World trade organization övervakar och liberaliserar sedan 1995 handeln. Det har dock blivit allt svårare att komma fram till nya handelsavtal. Senaste försöket är den så kallade Doharundan som har pågått i mer än 15 år utan resultat.

Fungerar även som konfliktlösare i handelstvister vilket hittills har fungerat väl, men är nu utsatt för attack från Trumpadministrationen.

TPP

Frihandelsavtal, förhandlades fram under Obama, hann inte bli godkänt av kongressen och skrotades av Trump.

TTIP

Avtal om handel och investeringar mellan EU och USA, världens två största ekonomier. Förhandlingar har pågått i flera år, men ännu inte lett till något färdigt resultat. Nu ligger allt på is, i väntan på om USA vill fortsätta förhandlingarna.

Nafta

Frihandelsavtal mellan Kanada, Mexiko och USA. Trädde i kraft 1994. Mexiko har fått höjd levnadsstandard, medan effekterna i USA är mer omstridda. Amerikanska företag har utnyttjat avtalet till att flytta verksamheter till Mexiko. Ska nu omförhandlas på initiativ av Trump.

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ I dag kan handelskriget starta

I dag, torsdag, möts ledarna för världens två största ekonomier. Gång på gång har Donald Trump utmålat Kinas och Xi Jinpings ekonomiska politik som ett hot. Når inte USA och Kina en samsyn finns risk för ett handelskrig. Det kommer att påverka hela världen, och Sverige är tre gånger mer beroende av utrikeshandel än USA.

Resultatet av Trumps första toppmöte med den kinesiske statschefen är omöjligt att förutsäga, som så ofta är fallet när det handlar om Trump. En del bedömare anser att toppmötet är det viktigaste sedan Richard Nixon år 1972 besökte Mao Zedong i Peking för att normalisera relationen mellan länderna.

Skillnaden är att mötet Nixon–Mao var noga förberett och koreograferat, medan det mesta inför mötet Trump–Xi tycks vara improviserat.

Ett skäl till osäkerheten är att Trump inte har presenterat någon klar och genomtänkt politik i någon av de frågor som väntas komma upp på mötet på den amerikanske presidentens residens Mar-a-Lago i Florida: Nordkoreas kärnvapen, de globala klimat- och miljöfrågorna, Kinas militarisering i Sydkinesiska sjön och handeln mellan USA och Kina.

I förra veckan twittrade Trump att han väntade sig ”ett mycket svårt möte”. Men han gör det inte lätt för sig; han saknar i sin närmaste omgivning professionella utrikespolitiska rådgivare med erfarenhet av stormaktsdiplomati. Hans chefsstrateg är den hårdföre högerpopulistiske ideologen Steve Bannon.

Det var sannolikt Bannon som stod bakom ett av Trumps utspel under valkampanjen: ”Vi kan inte längre fortsätta låta Kina våldta vårt land”. Uttalandet gällde handeln, som Trump anser att Kina orättfärdigt skor sig på, men den formuleringen lär han knappast upprepa inför Xi.

Normalt sett borde annars utrikesministern ange tonen vid ett toppmöte Kina–USA. Men Rex Tillerson, den förre toppchefen för oljejätten Exxon Mobil, är inte bara en novis inom diplomatin, utan anses också vara sidsteppad av Trump och därmed sakna större inflytande i Vita huset.

Trump använder sig i stället av sin rådgivare och svärson Jared Kushner, som ”back channel” för direktkontakter med den kinesiska ledningen. Frågan är bara om Kushner har lyckats få kineserna att bortse från Trumps alla verbala -attacker.

Den bokstavligen mest laddade frågan på mötet är Nordkorea: Tiden håller på att rinna ut för att stoppa Nordkoreas atombomb. På onsdagen avfyrade Nordkorea ytterligare en medeldistansrobot. Säkerhetsexperter befarar att diktatorn Kim Jong Un inom några år kan ha skaffat sig kärnvapenbärande missiler som kan nå USA:s fastland.

Det var därför som Barack Obama vid maktskiftet varnade Trump att Nordkorea kommer att bli den nya administrationens svåraste utmaning.

Hittills har Trump inte klargjort hur han tänker hantera denna utmaning. Å ena sidan har han sagt att Kina är det land som kan påverka Nordkorea. Å andra sidan har han sagt att om det inte sker så kommer USA att ta itu med problemet på egen hand.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

Sverige beroende av export

(Exportens andel av BNP)

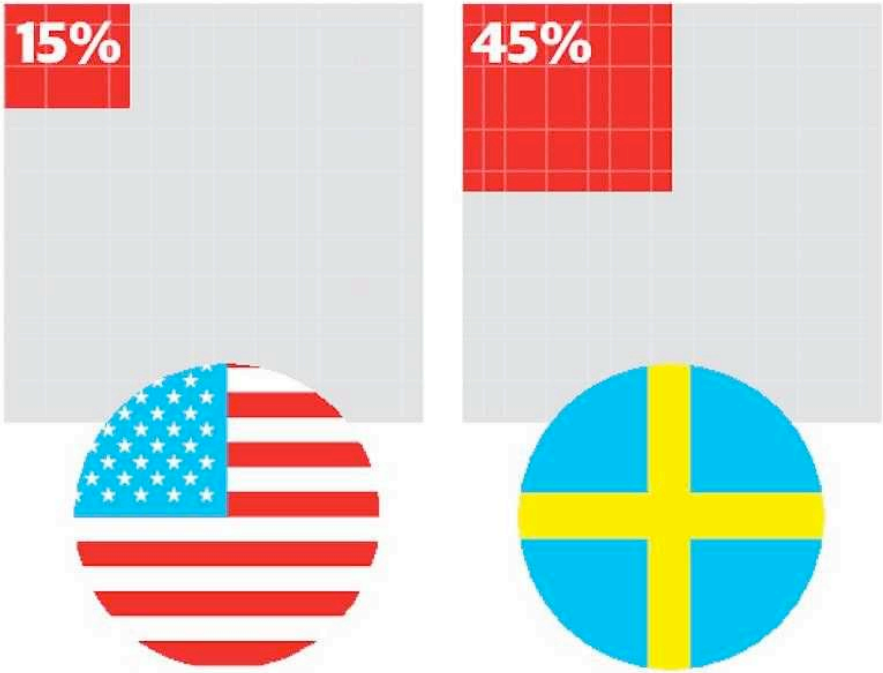

EU:s andel av världshandeln

(Varor)

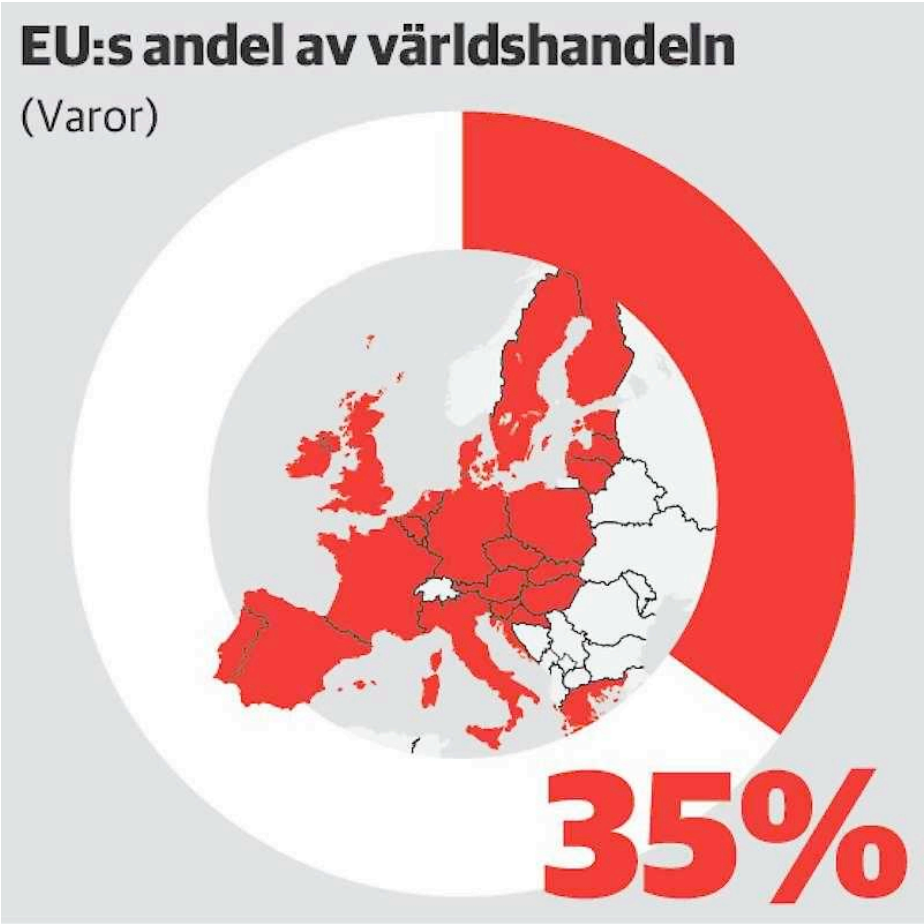

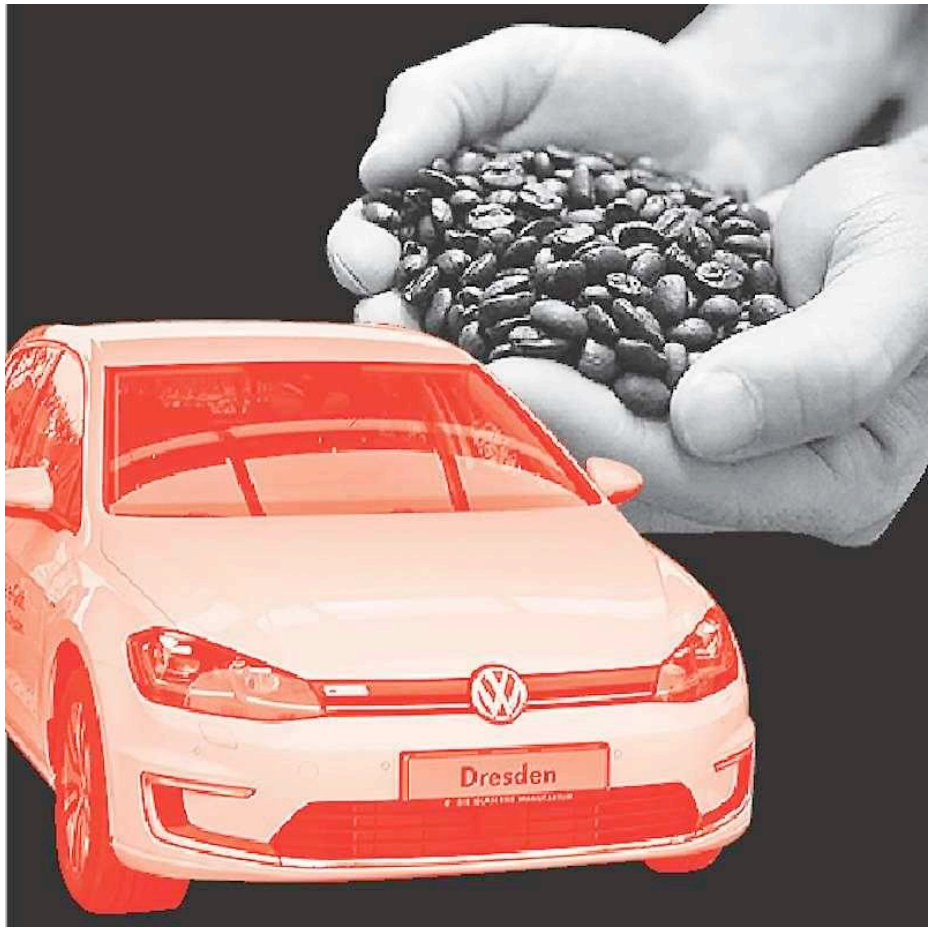
Dresden

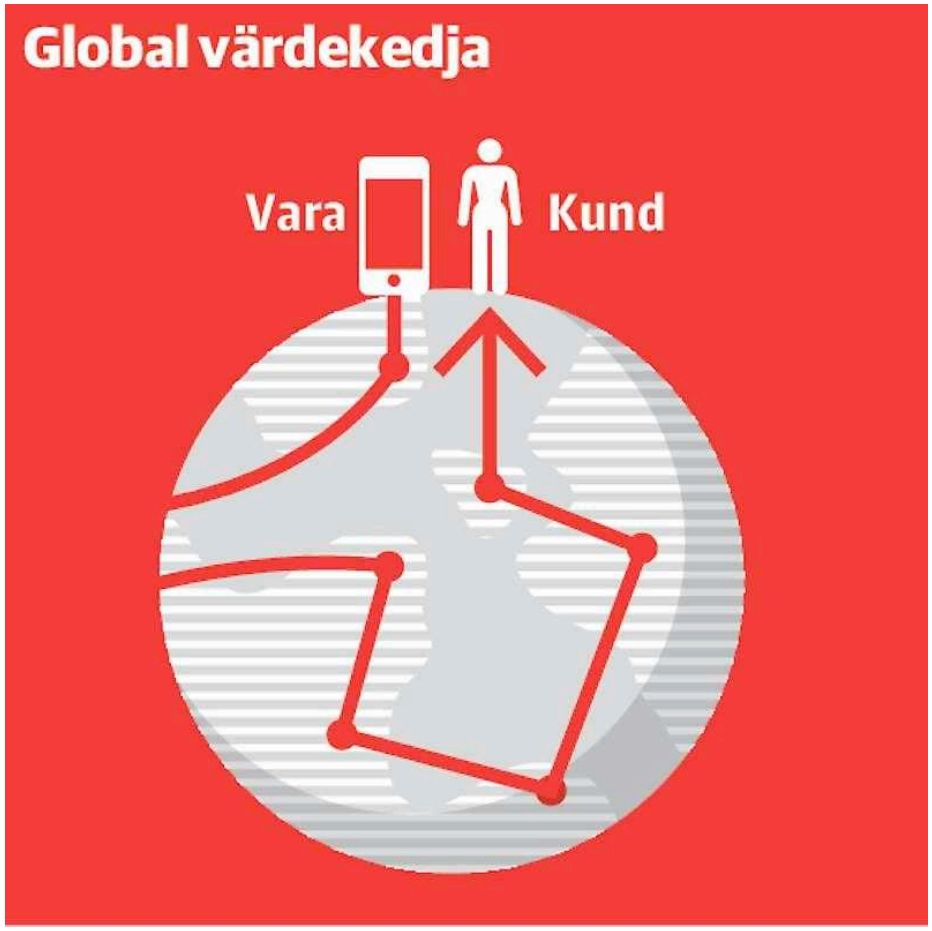
Global värdekedja
Vara
Kund

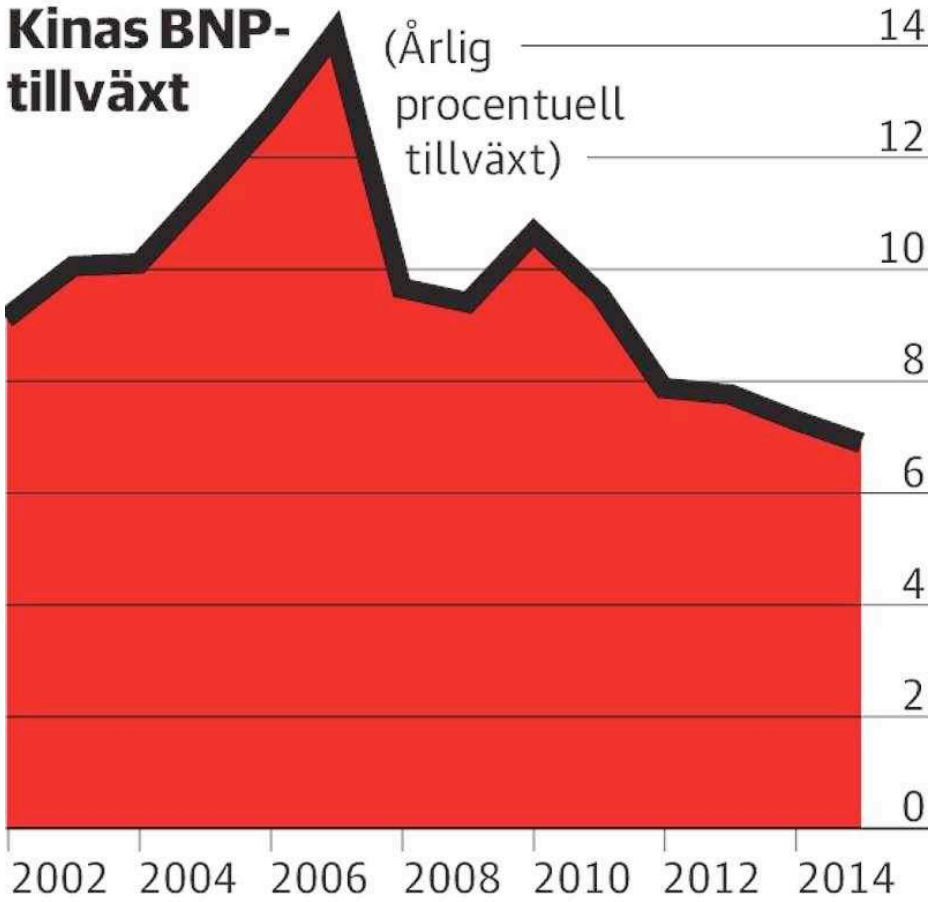
Kinas BNP-tillväxt
(Årlig procentuell tillväxt)
14
12
10
8
6
4
2
0
2002
2004
2006
2008
2010
2012
2014

Hit exporterar Sverige mest
(Miljarder kr, 2016)
1.Tyskland
126
2.Norge
124
3.USA
87
4.Danmark
83
5.Finland
81

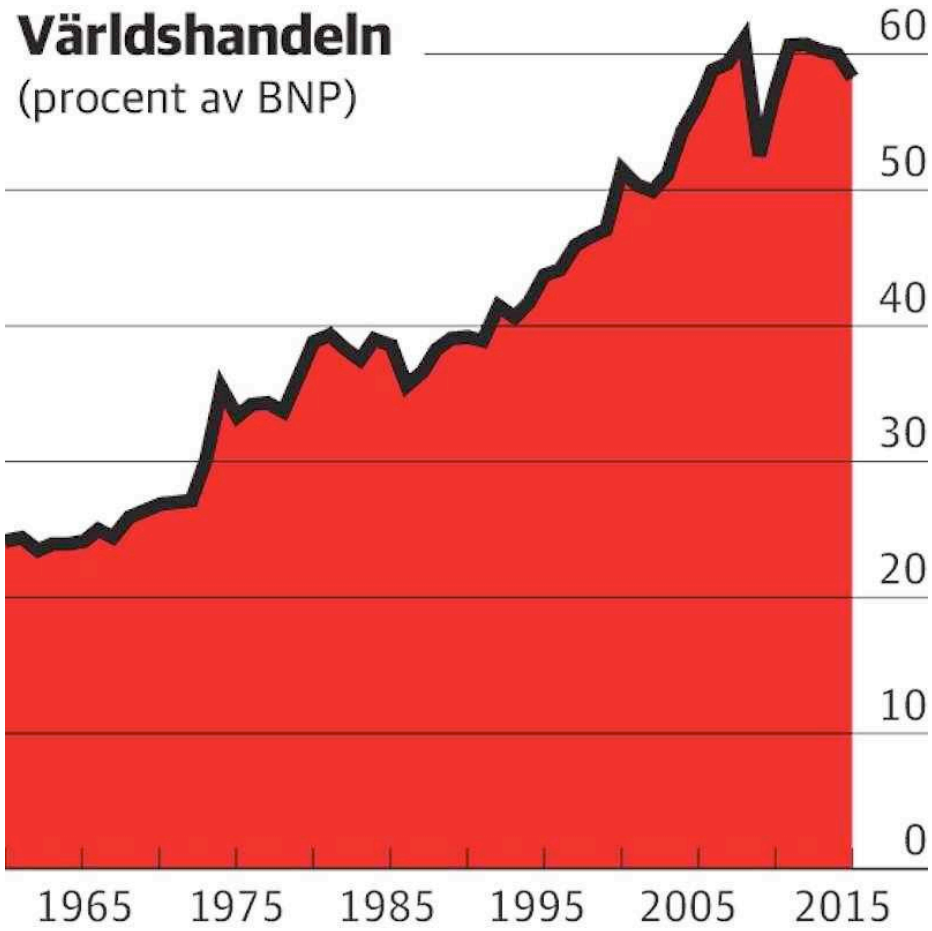
Världshandeln
(procent av BNP)
60
50
40
30
20
10
0
1965
1975
1985
1995
2005
2015

Export av varor
(Miljarder dollar, 2014)
497
1 620
2 262
2 342
Ryssland
USA
EU
Kina

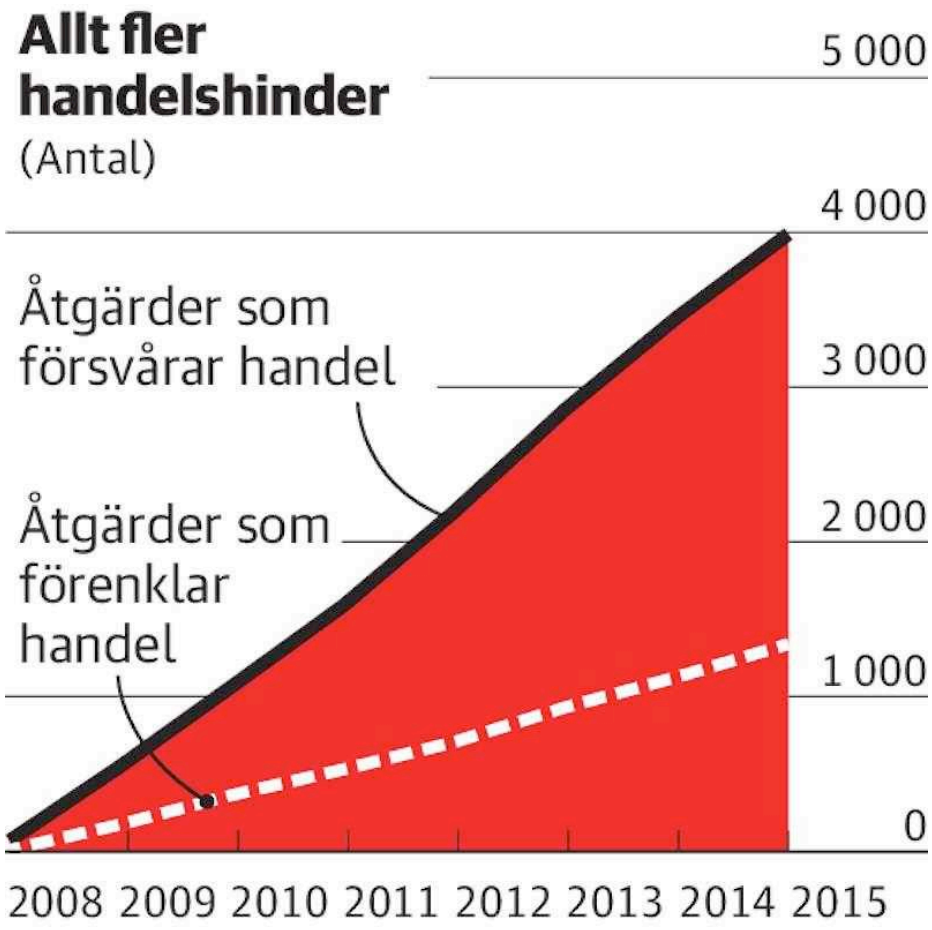
Allt fler handelshinder
(Antal)
5 000
4 000
3 000
2 000
1 000
0
Åtgärder som försvårar handel
Åtgärder som förenklar handel
2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ 10 saker du (kanske) inte vet om världshandel

1 Sverige är tre gånger mer beroende av utrikeshandel än USA.
Svenskar oroar sig mer för protektionism, alltså att våra handelspartner sätter upp tullar och andra slags hinder, än vad amerikaner gör. Det är inte så konstigt, med tanke på att Sverige är ett litet, exportberoende land, medan USA är stort och fortfarande i hög grad är självförsörjande.

Exporten utgör cirka 45 procent av Sveriges BNP, men för USA är den bara omkring 15 procent av BNP. För svenskarna står alltså utrikeshandeln för närmare hälften av hela vår produktion och vår konsumtion består till stor del av -importerade varor. Amerikaner kan i större utsträckning köpa inhemska produkter, även om de allt oftare är tillverkade med komponenter från andra länder.

2 EU är den största aktören i världshandeln.
Inom EU pågår en intensiv handel, särskilt mellan de länder som ligger nära varandra. Men Tyskland, som väger tyngst, är bland de allra största exportländerna även på världsmarknaden. EU-länderna är samtidigt beroende av import, både när det gäller råvaror och avancerade produkter inom, till exempel, elektronik.

EU:s andel av världshandeln är drygt 15 procent för varor och omkring 25 procent för tjänster, när det gäller den externa handeln med icke-EU-länder. Om handeln mellan olika EU-länder dessutom räknas med, blir EU:s andel av världs-handeln cirka 35 procent för varor och drygt 40 procent för tjänster.

3 Rika länder handlar mer med varandra än med fattiga länder.
När ekonomer ska förklara varför handel behövs utgår de ofta från länder som har helt olika produkter. Det ena landet tillverkar komplicerade produkter, såsom bilar eller flygplan, medan det andra landet – som kanske är fattigare – har gott om råvaror. Då vinner båda parter, väldigt tydligt, på ett utbyte.

Men i verkligheten handlar rika länder mest med varandra, eftersom de har specialiserat sig på olika produkter. Att tillverka på ganska få ställen i världen ger möjlighet till stordrift som pressar ned kostnaderna. Handeln med fattiga länder är mindre, eftersom deras köpkraft är mindre.

4 En stor del av handeln sker inom företag, inte direkt till deras kunder.
Mycket av handeln gäller sådant som vi, i egenskap av konsumenter, inte tänker så mycket på. Det gäller hur internationella storföretag organiserar sin verksamhet i så kallade globala värdekedjor. Företagen tillverkar i många länder och skickar halvfärdiga produkter över gränserna.

Dit hör att en Iphone sätts ihop i Kina, men att produktens värde – när det gäller utveckling och varumärke – främst uppstår i USA. När det gäller annan tillverkning, till exempel av bilar, skickas halvfabrikat fram och tillbaka över nationsgränserna. Företagen vill, bland annat, dra fördel av löneskillnader och möjligheter till stordrift.

5 Handeln bromsas av att Kinas ekonomi växer långsammare.
Kina, med sin mycket snabba ekonomiska tillväxt, har länge fungerat som en motor för världshandeln. Det gäller både den växande exporten av kinesiska produkter och landets enorma import av råvaror.

Men på senare har Kina gått in i ett nytt skede. Exporten växer inte längre lika mycket och kineserna är mer miljömedvetna, vilket gör dem sparsammare med råvaror. Ekonomin har samtidigt blivit mer inriktad på inhemska behov, alltså att höja kinesisk levnadsstandard. Kinas väldiga tyngd i den globala ekonomin betyder att världshandeln av dessa skäl växer saktare.

6 Sverige har en handelsminister, men ingen egen handelspolitik.
Sverige är medlem i EU, där det råder tullfrihet mellan medlemsländerna. Handelspolitiken utåt är samtidigt en gemensam angelägenhet. Det betyder att handelsavtal med icke EU-länder, till exempel USA, blir en fråga för hela EU och att EU-kommissionen representerar alla medlemsländer i förhandlingarna.

Svenska handelsministern Ann Linde (S) kan hävda svenska ståndpunkter och intressen i de interna EU-diskussionerna. Men hon måste verka genom EU för att få fram nya beslut. Det finns ofta olika åsikter mellan EU-länderna och svenskarna tillhör dem som vill ha mest frihandel.

7 Handeln sker mest med grannländer, inte med länder långt bort.
Sveriges främsta exportmarknad är Norge, annars sker det mesta av handeln med andra EU-länder. USA kommer också högt på listan, medan länder i andra världsdelar återfinns relativt långt ned. Svenska regeringens ambition är dock att försöka vidga handeln till fler marknader.

Det är på liknande sätt för USA: Handeln med grannländerna Kanada och Mexiko är stor.

Korta avstånd har betydelse, men också att det finns nära kontakter på många andra plan. Mellan USA och EU-länderna är handeln omfattande, trots det geografiska avståndet.

8 Världshandeln har tappat tempo i tio år, långt före Brexit och Trump.
Fram till finanskrisen 2008–2009 växte världshandeln mycket snabbt, ännu fortare än den globala BNP-ökningen. Sedan betydde den djupa krisen att produktionen i många länder minskade och att även handeln drogs med nedåt.

Återhämtningen ur krisen har sedan varit svag på många håll. Men handeln har inte hämtat sig, utan växer ännu långsammare. Världshandelns andel av BNP är därför lägre nu än för tio år sedan. Denna inbromsning gäller särskilt för tillväxtländerna, men är även märkbar för Sveriges del.

9 Ryssland är en stormakt, men är ändå litet i världshandeln.
Militärt och politiskt är Ryssland en stormakt, vilket man eftertryckligt har demonstrerat på senare tid. Men ekonomiskt är det annorlunda, även om rysk olje- och gasexport har kunnat användas för påtryckningar mot andra länder.

Men storleksmässigt gäller det att ge rätt proportioner: Rysslands export av varor utgör ungefär en sjättedel av Kinas export, mätt i absoluta tal. Dessutom är den ryska exporten ganska ensidigt inriktat på obearbetade råvaror. Rysslands import hålls tillbaka av att ekonomin

under flera år har varit i recession, liksom av att landet är utsatt för sanktioner.

10 Handelshindren har blivit fler, trots nya avtal om ökad frihandel.
Tullarna mellan olika länder är numera avskaffade eller är åtminstone låga. Det beror bland annat på de multilaterala avtal som har gjorts upp inom världshandelsorganisationen WTO och regionala avtal med nordamerikanska Nafta.

Trots detta har antalet handelshinder ökat under de tio senaste åren. Men då gäller det inte tullar, utan andra hinder såsom att olika länder har olika standard för hur produkter ska utformas. En del av dessa regler har tillkommit för att skydda egen produktion, men ibland är det nog oavsiktligt.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se
Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

”Vi vet att Trump inte gör det han skriver på Twitter”

Peking. Dagarna innan två av världens mäktigaste politiker – USA:s president Donald Trump och Kinas president Xi Jinping – ska träffas står bröderna Bai på ett tak i Peking och räknar duvor. – Jag bryr mig inte om Trump, säger Bai Di, den yngre brodern. Brevduvor är min hobby, inte politik och amerikanska presidenter.

I de här kvarteren i Peking kommer världspolitiken långt ned på dagordningen.

Bröderna är födda här i gränden i centrala Peking. De växte upp med mamma och pappa i en brödraskara på fyra. Föräldrarna tjänade motsvarande 45 kronor i månaden på sina arbetsplatser under kulturrevolutionen på 1960-talet. Det var svårt, men familjen svälte aldrig. Sedan dess har Kina tagit stora steg framåt.

– Allt är mycket bättre i dag. Samtidigt är livet likadant, säger Bai Di.

Också i dessa kvarter syns spåren av det ökade välståndet i landet. Cyklar har ersatts av bilar – ibland Mercedes eller BMW – som står parkerade längs husväggarna.

Det är till stor del exporten under 30 år som byggt upp Kina – den handel som Donald Trump kritiserat så hårt och beskrivit som en stöld av amerikanska jobb.

Många har redan skaffat sig en åsikt om den nye amerikanske presidenten. En man som driver en privat arbetsförmedling konstaterar att Donald Trump är medelmåttig, en sämre president än Obama.

Två kvinnor enas om att amerikanska presidenter brukar starta krig när de tillträder, men att det första mötet mellan Xi och Trump enligt den kinesiska synen bör betyda att de söker efter gemensamma saker som de kan komma överens om.

– Tidigare har vi haft att göra med vanliga presidenter, nu får vi testa Trump och se hur det går, säger Tian Li.

Bara timmar efter att mötet på Donald Trumps ägor i Florida hade bekräftats använde Trump Twitter för att kritisera Kina. Han påpekade att mötet med Kina blir mycket svårt eftersom USA inte längre kan acceptera stora handelsunderskott och förlorade arbeten.

– Vi kan inte använda Twitter i Kina (eftersom det är blockerat av censuren). Det vi vet om Trump har vi läst i tidningar. Men därför känner vi till att Trump inte brukar genomföra det han skriver på Twitter, säger en man, som inte vill ha sitt namn i tidningen.

Han tänker i första hand på den amerikanske presidentens utspel om att lämna USA:s långvariga policy att se på Kina och Taiwan som ett Kina – ett grepp Donald Trump senare övergav.

Vid mötet i Florida, tror mannen, kommer Xi och Trump att diskutera Nordkorea och Sydkoreas missilförsvar och handelsfrågor.

– Trump säger att det finns för många ”Made in China”-varor i USA. Men om det fanns färre kinesiska produkter skulle bara fler amerikaner bli arbetslösa eftersom så många industrier i dag är beroende av råvaror och produkter från Kina, säger han.

De kommer säkert också att ta upp känsliga frågor, men i stort sett bör mötet bli positivt för båda sidor – en vinn-vinn-situation, säger mannen.

Det är den synen som genomsyrat kinesiska medier de senaste dagarna.

– Vi i Kina behöver USA för att ekonomin ska fortsätta växa, säger han.

Men att Nordkoreas utveckling av kärnvapen skulle vara ett stort problem för USA kan han inte se.

– USA ligger på andra sidan jorden. Det är vi i Kina som har det största problemet. Vi är grannar med Nordkorea.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Peking jobbar hårt i det dolda

Analys. Peking. Kinesiska ledare har börjat vänja sig vid hot från Donald Trump. Men tvärtemot den amerikanske presidenten ger de sig inte in i någon offentlig strid. Däremot jobbar de hårt för att skapa sig inflytande i kretsen nära Trump – som hos svärsonen Jared Kushner.

Samtalen på Donald Trumps residens i Mar-a-Lago i Florida på torsdagen och fredagen mellan honom och hans kinesiska motpart Xi Jinping har beskrivits som en blindträff mellan två alfahannar.

Det är två olika skolor som möts. Traditionen inom det slutna kinesiska kommunistpartiet som helst vill göra upp om allt i förväg och bakom slutna dörrar. Och den yvige amerikanske presidenten som sluggar offentligt på Twitter.

Han har hotat med handelskrig och nu pressat Kina med att USA tar saken i egna händer angående Nordkorea. Det kan betyda alltifrån en gemensam hamburgermåltid med ledaren Kim Jong Un för att reda ut problemen, som han sa under valkampanjen, till en militär punktinsats mot kärnvapenfabriker. Eller så betyder det inget alls.

Kinesiska ledare har redan börjat vänja sig vid hoten från den nye amerikanske presidenten. Deras svar är att, bortom offentligheten, ringa upp hans närmaste män i telefon. De ger sig inte in i någon offentlig strid.

Enligt den statliga nyhetsbyrån ringde Kinas högste diplomat Yang Jiechi i söndags till USA:s utrikesminister Rex Tillerson – för att understryka vikten av presidenternas möte i Florida. Och för att sondera terrängen så att det gemensamma uttalandet efter samtalen kommer att beskrivas som en fullständig framgång.

Kina lägger ned ett stort arbete på att skapa personliga relationer och utöva inflytande i kretsen nära Trump. Enligt tidningen New York Times har Jared Kushner, Trumps svärson med en stor och viktig portfölj i regeringen, av Kina -identifierats som en nyckelperson.

Kinas ambassadör i USA Cai Tiankai har därefter upparbetat kontakter med svärsonen – samtidigt som Trump själv fortsatt att kritisera Kina. De nya förbindelserna har bidragit till att veckans möte kommit till stånd.

I kinesiska medier talas det allmänt om goda förutsättningar för lyckade samtal i Florida. Förhoppningarna är uppskruvade. Det påtalas att relationen mellan Kina och USA inte bara är viktig för två länder, utan för hela världen. Men det paranoida kinesiska kommunistpartiet hade inte suttit kvar vid makten efter 68 år om det inte alltid långt i förväg försökt identifiera konspirationer och faror.

Varningar finns för att mötet kommer till stånd för tidigt, innan Trump ens hunnit tänka efter hur han vill att förhållandet med Kina ska utvecklas. Ett fullskaligt handelskrig kan inte uteslutas. Oenighet om hur hårt Nordkorea ska bestraffas för sina kärnvapen är att vänta. Kinas expansion i Sydkinesiska havet är ett annat känsligt ämne.

På område efter område är det Donald Trump som kräver eftergifter av Xi Jinping. Den kinesiske presidenten kan sitta ganska lugnt. Framför allt vill han ha ett stabilt förhållande som han vet inte skapar kaos senare i år. I höst ska han cementera sin makt i toppen i Kina vid den viktigaste parti-kongressen på fem år. Då får inget störa ritningarna.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ It-attack riktades mot Sverige

En omfattande, internationell hackarattack har avslöjats. Sverige är ett av de drabbade länderna. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, beskriver händelsen som allvarlig.

Attacken har riktats mot företag som hanterar it-infrastruktur åt företag, myndigheter och organisationer. Flera länder ska ha drabbats, utöver Sverige även Norge, Finland, Storbritannien och Frankrike.

– Information kan ha stulits från svenska myndigheter och företag, säger en DN-källa som har informerats via myndighetskanaler. Men exakt hur många som har drabbats är enligt MSB ännu inte känt.

Däremot ska svenska ip-adresser ha använts för att samordna angreppen och för att hämta stulen data.

Angreppet har fått namnet ”Cloud hopper” och man har enligt myndigheten tagit sig in i system som tillhör flera driftleverantörer. Från deras nätverk har angriparen sedan fått tillgång till andra organisationers interna nätverk.

– Det som skett är allvarligt. Det har skett i en skala som vi inte har sett tidigare, säger Robert Jonsson, ställföreträdande enhetschef vid Cert-se på MSB.

Enligt MSB rör det sig troligtvis om stora mängder data och utöver angreppet i Europa har även USA, Taiwan och Japan varit mål.

MSB skriver i ett pressmeddelande att ”risken är stor att åtskilliga svenska organisationer berörts av angreppen.” De sektorer som särskilt pekas ut är offentlig verksamhet, it, kommunikation, sjukvård, energi och forskning.

Många spår bakom angreppet leder till Kina, visar en kartläggning från revisionsbolaget PWC och BAE Systems. Bland annat angrips mål som tidigare har utsatts i attacker spårade till Kina. Flera för Kina strategiskt viktiga mål har utsatts. Dessutom stämmer tidpunkten för aktiviteter väl överens med tids-zoner i Kina.

MSB betonar att attacker mot företag som dessa får värre konsekvenser när många företag anlitar utomstående företag för sin it-drift. Så sent som den 23 mars varnade Säkerhetspolisen för riskerna med outsourcing. Regeringen tillsatte nyligen en utredning om stärkt säkerhetsskydd för sådan verksamhet.

Inrikesminister Anders Ygeman (S) kommenterade på onsdagsförmiddagen nyheten om it-attacken:

– Regeringen är informerad och har en löpande dialog med de ansvariga myndigheterna. Dessa samverkar med varandra och stödjer utsatta aktörer, säger Anders Ygeman i ett pressmeddelande.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se

Linus Larsson linus.larsson@dn.se

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se”

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Terese Cristiansson: Denna attacken är annorlunda. Den här gången har min fästmans familj drabbats.

Efter att ha bevakat konflikter i 10 år har jag skrivit hundratals artiklar om hur civila drabbas.

Men med den misstänkta kemiska attacken i Syrien är det annorlunda.

Den här gången har min fästman Waels familj drabbats. Hans 21-åriga systerdotter Ola och hennes man Ahmed dödades. Gasen spred sig och de kvävdes till döds i hemmet. Bara deras ettåriga dotter lever.

Nästan varje dag kommer det information om bombningar i Syrien. Bilder på drabbade barn och förstörda hus passerar ständigt i nyhetsflödet.

När jag vaknar på tisdagsmorgonen står det i min mobiltelefon: ”18 döda i misstänkt kemisk attack i Syrien.”

Jag noterar det men går sedan för att koka kaffe och ordna frukost till vår ettåriga dotter. Då ser jag hur min sambo Wael sjunker ihop på balkongen. Han är från staden Idlib i Syrien. Tre av hans syskon med barn och barnbarn är fortfarande kvar i landet. För en tid sedan flyttade de till den mindre staden Khan Sheikhoun – eftersom de hoppades att den skulle vara säkrare.

Jag förstår direkt att han fått samtalet vi alltid befarat.

– Det är Khan Sheikhoun som bombats. De har dödat Ola och hennes familj. De har dödat dem, säger han när jag kommer ut på balkongen.

Jag har bara pratat med Ola på telefon, men hennes bror och syster har bott hos oss i perioder. För Wael är de alla som yngre syskon. Ola fick dessutom dottern Sham ungefär samtidigt som vi fick vår dotter. Vi har jämfört bilder via appen Whatsapp.

Den här morgonen har Wael som många morgnar skickat ett meddelande till sin syster Inas och frågat om allt är bra. Det är hennes 13-åriga dotter Farah som svarar:

”Morbror, morbror. Det är inte bra. Min syster Ola är död. Mamma är utom sig. Du måste lugna henne.”

Wael ringer omedelbart till sin syster som nyss kommit tillbaka från sjukhuset.

Hon säger att familjen drabbats av den misstänkta kemiska attacken. Vid hennes sida ligger dottern Ola.

– Hon ser i alla fall fridfull ut. Vacker som månen, som en brud på sin bröllopsdag, säger Inas. Förtvivlad förstås.

Inas berättar att de hörde bombningen tidigt på morgonen. Hennes man Mohannad tog sig snabbt ut för att kontrollera att alla i familjen var okej. Men när han kom fram till Olas hus var det alldeles tyst. Trots att

huset ligger flera hundra meter från platsen där bomben slog ned låg alla utslagna på golvet. Bleka som lakan och utan att andas. Han tog tag i sin dotter Ola och rusade till sjukhuset medan andra kom för att hjälpa de som låg kvar.

Det var för sent för Ola.

Wael frågar var Sham, Olas ettåriga dotter, är. Inas svarar att de inte vet, de tror att hon är död men att de inte har kunnat hitta henne.

Wael kommer från en stor familj, nio syskon. Tre har flytt till Europa och två till Qatar. Tre syskon är kvar i Syrien. De har klamrat sig fast vid hoppet att kriget ska ta slut. Med Turkiets allt strängare gränskontroller och den karga flykting-situationen i Europa har de inte känt att det fanns något alternativ.

För lite mer än ett år sedan skrev jag om Ola. Hon hade målande berättat om hur hon sopade bort damm efter bombningar. Hon sa också att hon ville lämna Syrien, hon var gravid och ville inte att hon eller barnet skulle bli krigsdamm.

Men under tisdagen begravdes hon tillsammans med sin man och andra döda efter attacken. Förutom Ola och Ahmed har runt 40 avlägsna släktingar dödats i samma kvarter. Många andra har drabbats. En av dem som mirakulöst överlevde är ettåriga Sham. Förmodligen för att hon sov på magen och hade ansiktet mot madrassen.

Nu är Sham med sin mormor, min svägerska Inas. Hon har fortfarande svårt att andas men kommer att återhämta sig.

Efter begravningen lämnade hela familjen sina hus i Khan Sheikhoun eftersom bombningarna fortsatte. De har tagit sig till en liten by där det inte finns några människor som de inte känner eller som kan vara en måltavla i kriget.

En dag kommer Sham att fråga vad som hände. Jag vet sedan tidigare att svar och rättvisa är det enda som kan läka. Nu kommer en period där anklagelser kommer att hagla. Jag hoppas att vi har ett svar den dag Sham vill veta. Den här gången är det familjen som undrar.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ USA till häftigt angrepp mot Ryssland om gasattacken

Hårda ord utväxlades under det extrainsatta mötet i säkerhetsrådet efter kemgasattacken i Syrien. USA:s FN-ambassadör Nikki Haley riktade stark kritik mot både Ryssland och Syrien och hotade med att USA kan agera på egen hand.

Säkerhetsrådets möte, som direktsändes av flera tv-kanaler, slutade i djup oenighet efter ett par timmar och utan omröstning.

USA, Storbritannien och Frankrike, som gemensamt har lagt fram ett resolutionsförslag, utgår från att Syriens regim ligger bakom gasattacken i Idlib. Ryssland lägger skulden för massdöden på rebellerna.

USA:s FN-ambassadör Nikki Haley höll upp flera starka bilder på livlösa barn när hon inledde sitt anförande. Hon riktade sin ilska mot både Syrien och Ryssland.

– Bashar al-Assad tänker inte sluta använda kemiska stridsmedel förrän Ryssland slutar att skydda honom, sade hon. Hur många fler barn ska behöva dö innan Ryssland bryr sig?

Ryssland och Syrien tillbakavisade anklagelserna. Ryssland hävdade att gasen läckte ut från en rebellkontrollerad byggnad som bombades av det syriska flygvapnet. Byggnaden ska ha använts för att tillverka kemvapen avsedda för inbördeskriget i Irak.

Sveriges FN-ambassadör Olof Skoog stödde resolutionsförslaget i sitt anförande. Efter det stormiga mötet säger han till DN att han är optimistisk till att säkerhetsrådet kan enas om att tillsätta en utredning som ska ge svar på vad som hände och vem som är skyldig.

– Det var ett mycket emotionellt och laddat möte där spänningar och motsättningar kastades över bordet inför öppen ridå. Det som har hänt i Syrien är otroligt upprörande och frustrerande och det är klart att man känner för att slå näven i bordet, säger Olof Skoog på telefon från New York.

– Nu är det viktigt att vi fattar beslut och undersöker vad som har hänt. Den som är ansvarig måste ställas till svars så att vi kan förhind-ra att det händer igen.

Ryssland har konsekvent lagt in sitt veto i frågor som gäller Syrien, men Olof Skoog hoppas att det blir annorlunda den här gången.

– Resolutionen handlar inte om att peka ut någon. Syftet är att ta reda på vad som hänt. Känslan just nu är att vi kommer att lyckas.

Förhandlingarna fortsatte under natten till torsdagen.

Gasattacken i Syrien har fått president Donald Trump att reagera. Han sade att USA kommer att ta ansvar, men gick inte in på hur.

– Det här gick över många gränser för mig. När man dödar oskyldiga, små bebisar, med så farliga kemikalier, det är att gå över många

gränser, sade presidenten vid en presskonferens tillsammans med Jordaniens kung Abdullah II.

Tidigare har Trumpadministrationen tonat ned sin inblandning i Syrien. För några veckor sedan sade utrikesminister Rex Tillerson att man inte längre hade som mål att avsätta Bashar al-Assad.

Det finns fortfarande ingen officiell dödssiffra efter tisdagens gasattack. Sjukhusen i provinsen Idlib var överfulla av krigsskadade civila redan innan massdöden i Khan Sheikhoun. Dödade och skadade har transporterats över hela regionen.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Att Bannon petas betyder inte att han är på väg ut

Analys. Att den högerextreme ideologen Steve Bannon, president Donald Trumps omstridde chefsstrateg, nu lämnar sin plats i Nationella säkerhetsrådet kan få långtgående följder för USA:s utrikes- och säkerhetspolitik. Men det betyder inte att Bannon är borta från Trumps inre cirkel.

Det var på onsdagen som det framkom att president Trump har omorganiserat det viktiga Nationella säkerhetsrådet, NSC. Steve Bannon avlägsnas från NSC:s ledningskommitté, medan USA:s ledande militärer och underrättelsechefer återinsätts.

Kort efter att Trump hade tillträtt som president den 20 januari ändrade han sammansättningen i Nationella säkerhetsrådets ledningskommitté (Principals committee), och satte in Bannon som en av de permanenta ledamöterna i denna grupp. Samtidigt berövades chefen för USA:s samlade underrättelsetjänster och högste försvarschefen (Chairman of the joint chiefs of staff) sina permanenta platser i kommittén.

Kritiken mot åtgärden var hård från såväl republikaner som demokrater i kongressen. De såg det som ett brott mot en etablerad tradition att en starkt profilerad politisk operatör som Bannon skulle ingå i ledningskommittén, och ett försök från Trumps sida att politisera beslut som rör nationens säkerhet.

Under tidigare presidenter, senast Barack Obama, hade denna ledningskommitté bestått av den nationelle säkerhetsrådgivaren, högste försvarschefen, utrikesministern, försvarsministern och underrättelsechefen.

Efter tio veckor som president har nu Trump återgått till den ordning som gällde under tidigare presidenter. Dessutom har spionorganet CIA:s chef, liksom FN-ambassadören fått plats i kommittén.

Uppenbarligen har det pågått en intensiv konkurrens och maktkamp inom presidentadministrationen; det är något som Trump sägs gilla. Denna gång tycks de traditionella säkerhetspolitiska aktörerna som tillhör militären och underrättelsetjänsten ha dragit det längsta strået, medan ideologer och populister har fått stryka på foten.

Men att Bannon petas från NSC betyder inte på något vis att Trump har tappat förtroendet för honom eller att han skulle vara på väg ut. Bannon, i egenskap av kampanjchef, spelade som ingen annan en avgörande roll för att Trump lyckades rida på – och förstärka – den våg av ekonomiskt missnöje, populism och främlingsfientlighet som ledde till det överraskande valresultatet i november.

Tvärtom tyder det mesta på att Bannon fortfarande har Trumps öra i alla ideologiska avseenden; invandringsmotståndet, högernationalismen, isolationismen (”America first”) och det praktiskt taget totala ointresset för demokratiska fri- och rättigheter.

Vilka följder ändringen av Nationella säkerhetsrådets sammansättning får för USA:s utrikes- och säkerhetspolitik är för tidigt att slå fast.

Men man kan utgå ifrån att den nationelle säkerhetsrådgivaren, general H R McMaster, rimligen får friare händer att tillsammans med ansvariga och sakkunniga från försvarsmakten och spionorganisationerna att ge råd om och samordna den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiken.

Det var trots allt på McMasters förslag som Trump genomförde omorganisationen.

McMaster är en respekterad generallöjtnant och krigshistoriker, som i februari ersatte general Michael Flynn som säkerhetsrådgivare. Flynn sparkades efter drygt två veckor på sin post, på grund av att han ljugit om sina kontakter med Rysslands ambassadör i USA, Sergej Kisljak, inför presidentinstallationen.

Till skillnad från företrädaren Flynn, liksom även Bannon och Trump, har McMaster en syn på USA:s roll i världen och på utrikespolitiken som är mer i samklang med den som republikaner hyser; främst en betydligt större skepsis gentemot Ryssland.

Det återstår att se åt vilket håll säkerhetsrådets nya sammansättning kommer att dra utrikespolitiken. Nu finns det åtminstone bättre förutsättningar att utarbeta en tydligare och mer konsekvent politik i alla de nyckelfrågor där Trumps administration hittills har varit så otydlig: Syrien, Nordkorea, Kina, Mellanöstern, Europa, Ryssland och Iran.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Trump petar Bannon ur sitt säkerhetsråd

USA:s president Donald Trump petade på onsdagen den mycket omstridde chefsstrategen Steve Bannon ur Nationella säkerhetsrådet.

Steve Bannon, tidigare chef för den högerextrema och populistiska sajten Breitbart News, var en av Donald Trumps mest överraskande utnämningar när han blev president.

Nu petas Bannon från sin post i Nationella säkerhetsrådet. Han kommer dock även i fortsättningen att fungera som president Trumps chefsstrateg. Enligt den amerikanska nyhetskanalen CNN, som citerar en anonym källa, kommer Bannon att kunna delta också i framtida möten ”om hans kunskap skulle behövas”.

Samtidigt kommer Dan Coates, den nationella underrättelsechefen, och chefen för den högsta militär-ledning, Joint Chiefs of Staff, general Joseph Dunford, att återfå sina ordinarie platser i det nationella säkerhetsrådet. Båda petades av Trump då denne blev president och har sedan dess enbart fått delta i säkerhetsrådet möten ”när de så behövts”.

Enligt The New York Times kommer även CIA-chefen, energiministern och USA:s FN-ambassadör nu att finnas med som ordinarie medlemmar i säkerhetsrådet.

Bannon utsågs till chefsstrateg i mitten av november sedan han fungerat som rådgivare åt Donald Trump under valkampanjen. Han anses av många ha varit mannen bakom den populistiska agenda som Trumps kampanj fick.

Utnämningen kritiserades starkt av flera medlemmar i kongressen och av dem som arbetade i utrikesförvaltningen i Washington, skriver Bloomberg.

En källa i Vita huset säger till Bloomberg att Bannon inte har deltagit i ett enda möte under sin tid i säkerhetsrådet. Enligt källan skulle Bannons roll ha varit att ”övervaka” Trumps förste nationelle säkerhetsrådgivare Michael Flynn. När Flynn tvingades avgå den 14 februari, sedan han vilselett vice president Mike Pence när det gällde sina kontakter med Ryssland, behövdes inte Bannon längre, uppger källan för Bloomberg Politics.

En Vita huset-källa säger till Washington Post att det inte handlar om en ”nedgradering” av Bannon utan att Bannon ”nu gjort det han var satt att göra” i säkerhetsrådet.

Ny nationell säkerhetsrådgivare efter Flynn blev H R McMaster, militärhistoriker och generallöjtnant i USA:s armé, som tillträdde den 20 februari.

New York Times beskriver förändringen som en seger för general McMaster som nu också får Rådet för inrikes säkerhet under sig.

Clas Svahn “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

Sex gripna efter bomben i tunnelbanan

Sex personer har gripits i S:t Petersburg efter bombdådet i tunnelbanan. De misstänks för att ha värvat terrorister till terrorrörelserna IS och Nusrafronten.

De misstänkta rekryterarna, sex migranter från Centralasien, greps i den första räden som polisen gjort efter attentaten i måndags. 14 människor dödades och mer än 60 skadades av självmordsbomben i tunnelbanan.

Det ska inte finnas någon direkt koppling mellan de gripna och självmordsdådet i tunnelbanan, enligt AFP. Däremot har IS och al-Nusra upprepade gånger hotat med terror-attacker mot Ryssland för att landet krigar på den syriska regimens sida.

Utredarna pekar ut den döde gärningsmannen som 22-årige Akbarzjon Dzjalilov. Enligt polisen kopplas han genom dna-spår även till den sprängladdning som oskadliggjordes. En film från en övervakningskamera visar hur Akbarzjon Dzjalilov lämnar hemmet bärandes på en bag och en ryggsäck.

Den misstänkte gärningsmannen är rysk medborgare, men född i Kirgizistan, enligt ryska medier.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se 2

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Brett missnöje med nyvalde presidenten Aleksandar Vucic

Flera dagar av gatuprotester i Belgrad och andra serbiska städer visar att det finns ett brett missnöje med premiärminister Aleksandar Vucic, trots hans överlägsna seger i söndagens presidentval.

Tusentals oppositionella har kvällstid samlats i centrala Belgrad. Det handlar om en brokig samling – mest liberalt sinnade studenter, men också hårdföra serbnationalister på högerkanten.

Gemensam nämnare är motståndet mot Vucic, den sittande regeringschefen som i söndags vann presidentvalet med hela 55 procent av rösterna i valets första omgång. Trots att han som president formellt får mindre makt än vad han har som premiärminister befarar många att valresultatet driver Serbien i auktoritär riktning – och demonstranterna tvekar inte att kalla Vucic ”diktator”.

Premiärministern själv kan kosta på sig en försonlig gest mot sina kritiker och anser att protesterna är ”okej så länge de är fredliga”.

– Vi är ett demokratiskt land och alla har rätt att vara glada eller ledsna över valresultatet. Men tänk om jag skulle be alla mina anhängare att gå ut och fira, sa Vucic till serbiska medier på onsdagen.

Många av demonstranterna kallar valet riggat. Men något organiserat valfusk i större skala tycks inte ha förekommit.

Samtidigt är det inte fel att tala om riggning på annat sätt: de flesta stora medier är lojala med Vucic och hans progressiva parti, SNS. Det har gett premiärministern en enorm fördel i valrörelsen att ständigt hamna först i alla tv-nyhetssändningar och på tidningarnas förstasidor.

Dessutom har den europeiska säkerhetsorganisationen Osse rest tvivel kring röstlängderna i Serbien. I en rapport påpekas att landets befolkning 2011 var knappt 7,2 miljoner, men att ändå hela 6,7 miljoner hade rösträtt i årets val enligt valkommissionen – trots att befolkningen tros ha minskat på grund av utflyttning.

Men samtidigt som Vucic kritiseras på hemmaplan fortsätter gratulationstelegrammen att strömma in från utlandet. Såväl Rysslands Vladimir Putin som Tysklands Angela Merkel har lyckönskat sin serbiske kollega. Det är en illustration så god som någon på en poäng Vucic själv aldrig försummar att driva hem: att han är den politiker som förmår att samtidigt lotsa Serbien in i EU och ha en nära relation till Moskva.

I Bryssel tycks många mycket riktigt vilja blunda för Vucics auktoritära tendenser. I en turbulent tid ses han som en stabiliserande faktor, en kraft som kan hålla mer hårdföra nationalister stången – så att uppblossande konflikter kan undvikas i Bosnien och Kosovo.

Det är också ett faktum att motståndet mot Vucic inte bara kommer från EU-kramande liberaler, även om de tycks dominera på Belgrads gator.

Vid de senaste dagarnas protester har också radikala nationalister deltagit – som Nemanja Ristic, en man som misstänks för inblandning i ett proryskt statskuppsförsök i grannlandet Montenegro i fjol, och Radomir Pocuca, en före detta polis som blev känd häromåret då han reste till Ukraina för att ta värvning hos de proryska rebellerna.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Vucic vann stort
47-årige Aleksandar Vucic är Serbiens premiärminister sedan 2014. I söndags vann han presidentvalet med drygt 55 procent av rösterna.

Vucic var som ung informationsminister under Slobodan Milosevic, som senare åtalades för brott mot mänskligheten i Haag.

Vucic tillträder som president den 31 maj. “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Det unga Frankrikes kandidat

Frankrike har svikit sina unga men förgiftad nationalism är ingen lösning. Felix Marquardt, verksam i Sverige, förklarar varför Emmanuel Macron är mannen att ta landet in i framtiden.

Den franska ungdomsarbetslösheten har pendlat runt 25 procent i snart 40 år nu, vilket gör det föga avundsvärt att vara en fransk ungdom. Varför inte pröva lyckan på en den globala arbetsmarknaden, där det snarare ses som en fördel att vara fransk och ung än en nackdel.

Med detta i tankarna startade jag 2012 tillsammans med en rappare och en journalist en rörelse som skulle uppmuntra Frankrikes unga att sluta demonstrera och tigga om jobb, och i stället packa sina väskor och lämna den övercentraliserade, orkeslösa gerontokrati som Frankrike har blivit: som ett sätt att utbilda och bemyndiga sig själva, som ett sätt att få den franska politiska klassen att uppmärksamma dem. Men också, menade vi, för att rädda en av de mest reformrädda nationerna i världen genom att skaffa yrkeserfarenheter utomlands och småningom tillämpa dem här hemma. Och att till på köpet erövra inte bara sitt eget land, utan världen.

Det behöver knappast sägas att vi träffade en nerv.

Ett år senare ombads president François Hollande att på tv kommentera vår rörelse. Vad kunde han säga till en ung kvinna som var på väg att flytta till Australien efter framgångsrika studier på den statsvetenskapliga elitskolan Science Po på grund av bristen på jobb i Frankrike? Hans svar: ”Hon borde stanna här; hennes land älskar henne.”

I ett tal vid Nationella frontens sommaruniversitet 2014 attackerades jag personligen av det kommande presidentvalets extrem-höger-kandidat Marine Le Pen, som kallade vår rörelse *Barrez-vous!* för ”postnationell nomadism” och menade att både rörelsen och jag var antifranska. Mitt svar, i dagstidningen Libération, var att det är just *därför* att jag förordar postnationell nomadism som jag inte är antifransk, lika lite som jag inte är antiamerikansk. För att parafrasera den polske författaren Witold Gombrowicz känner jag i själva verket att detta att vara fransk, liksom det att vara amerikan, är just att ta hänsyn till andra saker än blott dessa länder.

Så småningom följde jag mitt eget råd och flyttade 2015 från Frankrike till Sverige, nedslagen av det pågående skeppsbrott jag sett på nära håll sedan barndomen, och av oförmågan hos ett land med så stor potential att främja någon som helst meningsfull reform.

Fram träder Emmanuel Macron.

Inte olik Stephen Bannon och Marine Le Pen begriper Macron att Davosandan är död. Att World Economic Forums motto, åtagandet ”att förbättra tillståndet i världen”, klingar allt falskare för varje år. I motsats till dem tänker han använda dessa insikter till att stoppa den förgiftande högernationalismen.

Snarare än att se EU:s motgångar, Brexit och valet av Donald Trump som ett tecken på nationalstatens återkomst förstår Macron att detta är symtom på dess reträtt som fullständigt och slutgiltig modernt styre.

Han begriper att ryssarnas förmåga att drastiskt destabilisera ”världens oundgängliga nation” och att det ”själsmördande, uppmärksamhetskrävande svarta hål” som är den oändliga raden av skandaler kring Trumps presidentskap kommer att anstränga den globala demokratin. Han är mycket väl medveten om den ökande ojämlikheten mellan generationerna och att kriget mellan generationer, snarare än mellan civilisationer, är överhängande om inget görs för att hejda det.

Emmanuel Macron byggde sin generations- och partiöverskridande politiska rörelse från scratch. För honom är nationalstatens reträtt tydlig i sättet på vilka världens mest framgångsrika företag organiseras kring regioner och städer snarare än nationer. Det är tydligt i sätten på vilka unga människor identifierar sig med varandra (inte utifrån hudfärg, sexualitet eller nationalitet men utifrån värdegrunder) och förstår det naiva, om inte rent av fullständigt absurda, i att förvänta sig av dagens nationella politiska ledare att de ska kunna tackla lokala frågor eller frågor om exempelvis klimatförändringar, som är inneboende globala och i bästa fall kommer att ta decennier att hantera.

Likt dem vet Macron att lösningen på dessa frågor måste vara lokala och transnationella om de alls ska kunna vara verkliga lösningar. Det är därför han, likt dem, inriktar sig på småorter och städer, där de flesta av oss bor, och inte så mycket på nationer.

Jag kan inte tänka mig att det franska folket väljer François Fillon, ledaren för det konservativa partiet som under flera år hade sin fru och sina barn på lönelistan och som i varje annan modern demokrati hade tvingats avgå för länge sedan. Och magkänslan säger mig att de antagligen fortfarande är för chauvinistiska för att välja en kvinnlig president. Den 7 maj kommer resultatet av det franska presidentvalet betyda antingen att Europa är stendött och Brexit plötsligt och paradoxalt nog irrelevant. Eller att Frankrike lika plötsligt och paradoxalt har blivit världens mest intressanta politiska experiment på länge och att Europa, Atlantmakterna och, jo, den globala demokratin, har fått en ny förkämpe.

Om Emmanuel Macron väljs till president så kommer jag hem. Precis som många av de två och en halv miljoner franska medborgare som nu lever utomlands.

Felix Marquardt “

DN TORSDAG 6 APRIL 2017

“ Kriget mot tanken. Den ungerska regeringen vill stänga universitet

Under tisdagskvällen samlades tusentals människor för att bilda en mänsklig kedja runt Central European University i Budapest i protest mot den högskolelag som ungerska parlamentet just hade antagit. Många anser att den är skräddarsydd för att försvåra och rent av omöjliggöra fortsatt verksamhet.

För mig som i flera omgångar verkat på Central European University var det inte förvånande att se studenter från världens alla hörn samlas för att skandera slagord om akademisk frihet och utbildningens roll för kritiskt tänkande. Vad som gladde och överraskade mig och mina kollegor var att så många ungrare slöt upp och stödde oss. Vi stärktes av att ungerska institutioner har vågat trotsa den enhets- och tystnadskultur som brett ut sig över hela det ungerska samhället under åren med Fidesz som regerings-parti, och öppet deklarerat sitt stöd.

En lång rad framstående akademiska institutioner och regeringsföreträdare – bland dem Princeton University, British Academy och Tysklands president Frank-Walter Steinmeier – har uttalat sitt stöd, liksom tiotusentals akademiker och privatpersoner.

Central European University är inte som andra universitet i Ungern. Det har inga studenter på grundnivå, bara mastersstudenter och doktorander. Det har säte både i USA och Ungern, och utbildningsprogrammen har ofta ackreditering i båda länderna. Det är också ett universitet som är rikare än andra på grund av en generös grundplåt donerad av den som grundade universitetet på tidigt 1990-tal, den ungersk-amerikanske miljardären George Soros.

Det kan skapa avundsjuka, men denna mångfasetterade institutionella identitet i kombination med mångårigt hårt arbete och hundratals miljoner euro i investeringar har gjort det möjligt för Central European University att gå upp i toppen av internationella rankningar och har gjort Ungern till en regional ledare inom samhällsorienterande ämnen med studenter från 117 länder. Genom att vara oberoende av ungersk finansiering har det också varit möjligt att forska och undervisa i ämnen som genus och nationalism, något som troligtvis inte har gått regeringen förbi.

För regeringen har dock universitetet uppenbarligen erbjudit en annan möjlighet, nämligen att bli en bekväm syndabock för det som regeringen anser är fel med ett öppet samhälle präglat av mångfald, och att därmed mobilisera de egna leden inför nästa års val. Denna kombination av ideologi och maktpragmatism ligger i linje med det vi sett tidigare av Fidesz. Vad rege-ringen egentligen vill uppnå genom att försöka tvinga Central European University att lämna landet genom att ställa krav som knappt går att uppfylla kan bara bli spekulationer. Detta är en regering som lämnar minimal insyn och som stiftar lagar med några dagars varsel utan möjlighet för dem det berör att yttra sig.

Många ungrare förstår att attacken på CEU är en attack på den lilla mån av akademisk frihet och kritiskt tänkande som funnits kvar i Ungern. Svenska beslutsfattare kan fråga sig vad som händer om denna nationalistiska attityd gentemot forskning och utbildning får fortsatt spridning i andra EU-länder. De svenska EU-parlamentariker som sitter i samma politiska grupp som Fidesz i Europaparlamentet (Kristdemokraterna och Moderaterna) borde fråga sig hur länge ungerska Fidesz ska tillåtas vara kvar i den gemenskapen.

Sara Svensson “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Blåsigt på världstoppen

Att välja en favorit är inte lätt när den faktaresistente twittraren utan impulskontroll möter ledaren för världens största kommunistdiktatur. I grunden är det ändå viktigt och bra att USA:s och Kinas presidenter träffas. De två länderna måste ha en relation. Men ingen ska förvänta sig att Donald Trump och Xi Jinping åstadkommer några genombrott i Florida.

Bara för att vissa intressen sammanfaller behöver inte målsättningarna göra det. Trumps paroll ”Amerika först” har sin spegelbild i en mer subtil ”Kina först” hos Xi. Båda spelar framför allt för hemmapubliken.

Nordkorea står för tillfället överst på Trumps föränderliga agenda. Han har krävt rask kinesisk handräckning mot Kim Jong Uns kärnvapenhot, i veckan accentuerat av ännu ett missiltest. Traditionella allierade som Japan och Sydkorea är inom skotthåll. Dessutom vet ingen exakt hur långt Nordkorea är ifrån att kunna skicka en atombomb till Kalifornien. Om inte Peking agerar gör vi det själva, har Trump sagt.

Kina är också irriterat och har utan tvekan möjligheterna att utöva påtryckningar. Nordkorea är beroende av leveranser av bränsle och livsmedel, och 90 procent av handeln sker med Kina. Xi och Trump skulle kunna göra en gemensam lista som inkluderar stopp för missil- och kärnvapentest, nedmontering av anläggningar, garantier mot försök att störta regimen i Pyongyang, humanitärt bistånd och så vidare.

Men Kina har sina skäl att visserligen ställa upp på FN-sanktioner men inte strypa Nordkoreas ekonomi. Om grannstaten kollapsar fruktar kineserna en flyktingvåg och att amerikanska trupper hamnar vid den egna gränsen. En inte obetydlig faktor tillkommer: Kim Jong Un har ingen lust med eftergifter, eftersom han ser kärnvapnen som sin livförsäkring. Så vad Kina kan och vill leverera är högst osäkert. Och ett amerikanskt militärt företag skulle vara oerhört farligt.

Den gamle fastighetshajen Trump kanske tänker sig en bytesaffär: om Xi löser Nordkoreaproblemet får han fria tyglar i Sydkinesiska havet. Kina betraktar både det och Östkinesiska havet som sin egendom, trakasserar grannländer och markerar revir med konstgjorda öar.

Det finns lösningar, teoretiskt sett. Kina borde komma överens med andra kustnationer från Japan och Sydkorea till Filippinerna och Vietnam om hur fiske och råvaruutvinning ska delas, alltmedan vattenvägarna hålls fria för alla handelsflottor. Eventuella tvister avgörs i Internationella havsrättsdomstolen.

Fast Kina vill inte ha det så, utan anser sig ha rätt att skriva reglerna i sin region. Och Trump har hittills inte visat sig särskilt intresserad av vare sig allierade eller andra asiatiska länder som hukar inför Pekings maktspråk.

Trumpadministrationens signaler om Sydkinesiska havet har varit motstridiga. Presidenten själv har väckt förvirring om Taiwan, som Kina betraktar som sitt. Samtidigt håller USA på att installera missilförsvaret Thaad i Sydkorea, början till en sköld mot Nordkoreas kärnvapen. Kina är emot allt som kan begränsa den egna rörelse-

friheten, och har straffat sydkoreanerna med konsumentbojkotter men haft en dämpad ton mot USA.

Östasien är komplext, Trump en utrikespolitisk novis utan respekt för experterna på området. Det gör i sig framtiden svårspådd. Latenta ekonomiska konflikter gör det inte enklare.

Under valkampanjen riktade Trump föråldrade anklagelser mot Kina för att hålla valutakursen nere i syfte att exportera mer. Han hotade med höga tullar för att radera ut det amerikanska handelsunderskottet. Det skulle utlösa repressalier, drabba internationella leverantörskedjor och minska antalet jobb i både USA och Kina.

Frihandelsavtalet TPP var Barack Obamas projekt för att knyta asiatiska vänner närmare och fastslå normer som även Kina måste följa. Trump drog sig ur. Bättre hade varit att fullfölja TPP och bjuda in Kina att delta, för allas ömsesidiga vinning.

Men om det finns någon konsekvens i Trumps politiska budskap är det protektionismen. Kina är knappast heller frihandelns ädle riddare, utan gynnar de egna statliga bolagen och ställer upp hinder för utländska. Ett handelskrig mellan länderna skulle hur som helst få förödande konsekvenser för hela världen.

Samarbete mellan USA och Kina, om ekonomi, om klimat, om mycket, vore däremot till gagn för alla. Det skulle säkert också minska risken för farliga konfrontationer av annat slag. Men att båda skulle sätta ”världen först” verkar i dagsläget aningen naivt.
DN 7/4 2017 “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“Björn af Kleen: Det kontantlösa Sverige kan bli en smula världsfrånvänt

Häromdagen åt jag lunch med en folkhemsskildrare som jag lärt känna en smula. Mannen, som gärna håller sig med kontanter, hade just besökt sin bank för att begära ut pengar över disk. Men banken befattade sig inte med pengar längre. Beskedet fyllde honom med vemod. Banker utan pengar?

Jag berättade om Aretha Franklin, soulsångerskan som endast accepterar kontanter i betalning. Pengarna på sminkbordet eller inställd konsert. En reporter som nyligen besökte divans loge kunde rapportera om högar med hundradollarsedlar. Frågan är om Aretha Franklin skulle kunna uppträda i Sverige, där vi snart utrotat alla kontanter.

På väg från lunchen stannade jag till vid Karlaplan och tog ut 200 kronor i en bankomat. Det visade sig fortfarande möjligt. Jag tog sikte på Kommendörsgatan och antikvariatet Antiqua, där jag lagt undan en bok om den asketiska frikyrkosekten Shakers, som en gång revolutionerade designen av spånkorgar och knoppbrädor. Antikvariatet accepterar inte plastpengar, sa expediten på Antiqua och jag lämnade över mina sedlar.

Tur. För snart blev det måndag förmiddag och dags för mellanmål på Panini på Norrmalmstorg. I kön före mig stod en romsk kvinna i frottémorgonrock och skramlade med sin dagskassa. Hon höll upp en näve mynt och bad om kaffe. Expediten skakade på huvudet. Panini

Internazionale hade samma morgon slutat med kontanter, förklarade hon. Tiggaren fattade först inte, och vem kan klandra henne.

Över hela världen, oavsett religion, valutasystem och statsskick, brukar man kunna fiska upp ett par silvermynt ur fickan och få några droppar koffein på allmän plats. Och detta var ändå Norrmalmstorg, som gör anspråk på att vara kosmopolitiskt med inglasade parisiska gatuserveringar, blomsterhandel och snabbmat. På sådana urbana mötesplatser brukar alla vara välkomna, vilket är själva poängen med en storstad. Men i Stockholm krävs det snart ett American Express för att kunna köpa kaffe.

Utländska journalister reser just nu till Sverige för att undersöka den kontantlösa tillvaron. En ambitiös amerikansk reporter, Nathan Heller, talade med Per Bolund om saken, finansmarknadsministern som förra sommaren tog emot 140 000 underskrifter från pensionärer som vill kunna betala med kontanter på till exempel bussar. Nathan Heller liknade Per Bolunds lite duktiga utstrålning vid en pojkscout som klarat av att knyta alla knopar men som ändå oroar sig för att ha gjort det på rätt sätt.

Detsamma kan man säga om den svenska attityden till tekniska innovationer – många är så mån om att hänga med i förändringen att resultatet kan bli en smula världsfrånvänt.

Ta de svenska gaturånare som 2015 tvingade sitt offer att swisha över pengarna via mobilen. Bovarna kunde snart gripas eftersom transaktionen avtäckte den ena förövarens identitet.

Samma måndag som Panini slutade ta emot cash beställde jag en hamburgare i hörnet Observatoriegatan-Upplandsgatan i Stockholm. Bredvid mig i baren satte sig ett ungt utländskt par som såg ut som interrail-turister från Östeuropa. Besökarna hade uppenbarligen varit i Stockholm tillräckligt länge för ha lärt sig att vidta säkerhetsåtgärder i krogmiljö.

Innan de beställde kollade de med serveringspersonalen att deras bankkort var kompatibelt med restaurangens system, vilket det inte var. Kontanter? Tyvärr. De tog på sig ytterkläderna och gick.

Björn af Kleen bjorn.afkleen@dn.se”

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Kvinnor kämpar för sin rätt att gå ut

När en indisk minister avfärdade omfattande sexuella trakasserier med att kvinnorna var ”västerländska både i värderingar och i klädsel” var det många som fick nog. Ilskan blev starten för en ny rörelse: #IWillGoOut, som jobbar för att kvinnor ska känna sig säkra på gatorna oavsett klädval, sällskap och tid på dygnet.

Bombay.
Karishma Khelani kliver in på kaféet i stadsdelen Andheri i Bombay klädd i shorts, linne och en svart stickad väst. Hon är en av de drivande bakom ”I will go out”-rörelsen (jag tänker gå ut) i Indiens folkrikaste stad.

– Redan innan jag hann ut på gatan i morse sade flera grannar åt mig att gå tillbaka till lägenheten och sätta på mig någonting annat. Jag är väldigt trött på att försvara mig, men jag kommer aldrig att ge upp friheten och rättigheten att bära de plagg som jag själv vill, säger Karishma Khelani.

Synen på kvinnors klädsel är ett återkommande inslag i den indiska debatten om kvinnors säkerhet. Sedan några år pratas det öppet om våldtäkter och sexuella trakasserier, men fortfarande hörs åsikten att kvinnor som drabbas har sig själva att skylla.

Ofta har det varit politiker eller företrädare för polisen som kommenterar uppmärksammade fall med att säga ”det är inte vår uppgift att försvara kvinnor som är ute på kvällarna” eller ”hon bar ju västerländska kläder”. Traditionell klädsel med vida tunikor och byxor lyfts fram som ”lämplig”.

Det var en händelse i tech-metropolen Bangalore på nyårsafton som blev upptakten till den nya högljudda kvinnorörelsen. Enligt samma mönster som i tyska Köln ett år tidigare omringades ett stort antal kvinnor av grupper av män. Kvinnorna i Bangalore blev ofredade, men kunde ingenting göra för att försvara sig i trängseln runt tolvslaget. Polisen spärrade av flera kvarter i centrum, vilket innebar att ingen kunde ta sig därifrån under nästan en timme.

När en delstatsminister efter några dagar ifrågasatte kvinnornas ”västerländska” framtoning var Karishma Khelani en av många som skrek rakt ut.

Uppropet #IWillGoOut spreds snabbt från Bangalore till hela Indien. I Bombay tog Karishma Khelani och Shruthi Kutty kommandot.
– För mig var det självklart att engagera sig. I grunden är det ju synen på kvinnor som står på spel. Vi utbildar oss, deltar i arbetslivet, åker tåg och går på restaurang. Kvinnorna tar mer och mer plats i samhället, säger Karishma Khelani.

– Män vill skydda kvinnor genom att hålla dem hemma, men det går inte att vrida tillbaka klockan.

I januari genomförde ”I will go out”-rörelsen manifestationer i 31 städer i Indien. Uppmärksamheten blev stor och Karishma Khelani och Shruthi Kutty planerar för nästa steg. Nu ska aktiviteter arrangeras på platser i Bombay som anses olämpliga för kvinnor.

– Vi ska ha yogaklasser eller and-ra samlingar på mörka torg och platser som kvinnor har fått lära sig att undvika. Det ska kännas naturligt för kvinnor att vistas överallt, säger Shruthi Kutty. Tankegångarna om att staden måste erövras av kvinnorna delas av Nandita Shah. Hon är en av veteranerna bland kvinnoaktivisterna i Bombay och leder organisationen Akshah.

– Jag har ordnat nattvandringar för flickor som aldrig varit ute på kvällarna utan sina föräldrar. Förhoppningen är att det leder till att stärka deras självförtroende. För flickorna var det omtumlande att gå till stranden med sina kompisar klockan ett på natten.

Nandita Shah kan intyga att alla tabun som omgärdade våldshandlingar mot kvinnor bröts efter den brutala gängvåldtäkten på en buss i huvudstaden New Delhi för drygt fyra år sedan, då en 23-årig student dog av sina skador. Samhällsklimatet har förändrats och hela den indiska kvinnorörelsen har medvind.

– När jag började på 1980-talet var vi en liten grupp som alltid reagerade när kvinnor utsattes för kränkningar. Efter våldtäkten i New Delhi i december 2012 exploderade protesterna. Plötsligt hade vi en massrörelse där miljontals männi-skor från alla samhällsklasser var engagerade. Även män började kämpa för kvinnors rättigheter, säger Nandita Shah.

Efter gängvåldtäkten sattes många stenar i rullning. Nandita Shah blev själv överrumplad av ropen på förändring. Ett snabbt resultat blev att lagstiftningen för sexuella trakasserier skärptes. Anmälningarna har ökat, men hittills är de fällande domarna få.

Polisen, som anklagats för ovärdig behandling av kvinnor, har numera ögonen på sig och agerar mera professionellt. En viktig förändring för Nandita Shah är att Ak-shah numera samarbetar med polisen och andra myndigheter.

– Några år tidigare hade det varit helt omöjligt. Nu delar polisen med sig av information och lyssnar på våra erfarenheter. Attityden är en helt annan. Det innebär att alla kan arbeta mer effektivt. Ett konkret resultat av samarbetet är hjälptelefonen. På alla tågperronger och bussar i Bombay informerar skyltar om att kvinnor som känner sig hotade ska ringa 103. De senaste åren har många fått hjälp via den kanalen.

Nandita Shah arbetar med att förändra attityder hos både kvinnor och män. Att göra Bombay mer tillgängligt och välkomnande för kvinnor handlar också mycket om stadsplanering och infrastruktur. Bristen på offentliga toaletter försvårar tillvaron för många kvinnor

– Små förändringar, som att flytta parkeringsfickor från den ena sidan av gatan till den andra, kan göra stor skillnad. Bättre gatubelysning, riktiga trottoarer och kollektivtrafik som fungerar på kvällarna ökar säkerheten för kvinnor.

Det byggs mycket i megastaden Bombay och enligt Nandita Shah är den nya stadsdelen Bandra Curla Complex ett exempel på misslyckad stadsplanering, där många kontorskvarter känns ödsliga och mörka på kvällarna.

Uppmärksamheten kring våld mot kvinnor har lett till en mängd satsningar för att höja säkerheten. Många företag i Bombay skickar sina anställda på kurser i självförsvar. Det finns vakter på alla tågstationer och taxibolag erbjuder kvinnliga kunder att bli körda av kvinnor. Det

finns flera interaktiva kartor där kvinnor kan markera var de själva känner sig mest osäkra.

När Karishma Khelani funderar över ”I will go out”-rörelsens framtida roll tror hon att den kan göra mest nytta som samordnare mellan olika projekt.

– Jämställdhet och kvinnors säkerhet har blivit en självklar del av det offentliga samtalet. I början var det mycket som behövde komma upp till ytan. Nu tror jag att det är viktigt att välja sina krig och bestämma sig för vad som är viktigt för att åstadkomma förändringar.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Hårdare straff för trakasserier

I december 2012 var den 23-åriga studenten Jyoti Singh på väg hem från en biograf i Indiens huvudstad New Delhi när hon utsattes för en brutal gängvåldtäkt ombord på en rullande buss. Kvinnan misshandlades med järnrör och slängdes av bussen i farten. Även hennes manlige vän misshandlades svårt. Efter två veckor avled Jyoti Singh av sina skador.

Våldtäkten ledde till en protestvåg över hela Indien där miljontals människor gick ut på gatorna. Kvinnor trädde fram och berättade om trakasserier.

Mediernas bevakning ökade och våld mot kvinnor har sedan dess fått ett fortsatt stort utrymme.

Straffen för sexuellt relaterade brott har skärpts och de rättsliga processerna går snabbare. Dödsstraff kan nu utdömas för våldtäkt. “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Trump hotar att ingripa militärt

USA:s president Donald Trump skärper tonen mot Syrien och överväger militära insatser efter kemvapenattacken. Enligt utrikesminister Rex Tillerson kommer det inte att finnas en roll för Bashar al-Assad att fortsätta att regera.

Donald Trump uttalade sig om president Bashar al-Assad på väg från Washington till Florida på torsdagen:

– Jag tycker att det som hände i Syrien är en skam för mänsklig-heten. Han är där och jag antar att det är han som bestämmer, så något borde hända, sa president Trump.

Försvarsdepartementet Pentagon har för Vita huset presenterat en lista på möjliga militära insatser som USA kan ta till som svar på kemvapenattacken i Idlib-provinsen i Syrien. Bland alternativen finns attacker för att slå ut det syriska flygvapnet, uppger en tjänste-man för nyhetsbyrån AFP. Tjänstemannen understryker att inga beslut har fattats av president Trump.

På en pressträff i Florida sa utrikesminister Rex Tillerson att det inte kommer att finnas en roll för president Bashar al-Assad att i framtiden regera över det syriska folket, rapporterar Reuters.

Turkiets president Recep Tayyip Erdogan sa på torsdagskvällen att han är beredd att stödja eventuella amerikanska operationer i -Syrien, enligt Interfax.

Tidigare på dagen upprepade -Syriens utrikesminister Walid al-Muallim att landet aldrig har använt kemiska stridmedel mot den egna befolkningen. Han fick medhåll av Rysslands president Vladimir -Putin, som kallade påståendena om en gasattack för ”oacceptabla” och ”grundlösa”.

Den förklaring som både Ryssland och Syrien hänvisar till är att rebeller i Nusrafronten ska ha lagrat stridsgas i en byggnad som träffades under det syriska flyganfallet.

Obduktionen av flera offer för gasattacken pekar mot att de exponerats för stridsgasen sarin.

Tre av de skadade som fördes till Turkiet för vård har avlidit och experter från världshälsoorganisationen WHO deltog i undersökningen av kropparna. De senaste dagarnas spekulationer om att det var sarin som användes verkar nu kunna bekräftas. Den lättflyktiga stridsgasen skadar nervsystemet och förloppet är snabbt för den som får i sig gasen via andningssystemet. Den drabbade dör av nervkramper och av att andningen upphör. Resultaten av obduktionerna som genom-fördes i Turkiet kommer att skickas till Haag i Nederländerna, för att analyseras av Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW).

Det finns fortfarande ingen officiell siffra över hur många männi-skor som dödades, men flera källor talar om minst 80, varav många barn.

Efter denna upplagas pressläggning väntades FN:s säkerhetsråd rösta om en resolution om att tillsätta en utredning om vad som hände i Idlib tidigt i tisdags morse för att kunna ställa de ansvariga till svars.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“ Fakta. Kemiska stridsmedel

Sarin är en lättflyktig nervgas med den kemiska beteckningen isopropylmetylfluorofosfonat.

Gasen utvecklades av Tyskland under andra världskriget men togs då aldrig i bruk.

Namnet sarin kommer av upptäckarna Schrader, Ambros, Rüdiger och van der Linde.

Gasen är extremt giftig. Den drabbar nervsystemet genom att överstimulera muskler och vitala organ. En enda droppe sarin kan döda en människa om inte mot-medel snabbt sätts in.

I Syrienkriget har industrigasen klor använts vid flera tillfällen. Efter en klorgasattack får offren hosta och irriterade luftvägar. DN-TT “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Gunnar Hökmark beskyller Orbán för Putinfasoner

EU-kritiken mot Ungern växer. EU-parlamentarikern Gunnar Hökmark (M) tycker att den nya lagen, som kan tvinga Centraleuropeiska universitetet att lägga ned, är oacceptabel. Hökmark anser att Ungerns premiärminister Viktor Orbán har Putinfasoner.

Trots omfattande protester klubbade parlamentet i Budapest i början veckan lagändringar som kan leda till att CEU, Centraleuropeiska universitetet, tvingas läggas ned.

CEU är ett topprankat universitet som präglas av mångfald och grundades av finansmannen George Soros, vars verksamhet i Ungern regeringen i Budapest nu försöker stoppa på olika sätt.

Möjligen kan tisdagens beslut vara droppen som fick EU-bägaren att rinna över. Ungern har fått EU-kritik många gånger förut, men den här gången kommer invändningarna från flera håll. Gunnar Hökmark (M), ledamot i EU-parlamentet, reagerar mycket starkt.

– Det är helt oacceptabelt. Detta är inte förenligt med europeiska värderingar om frihet och mångfald, anser Gunnar Hökmark.

I EU-parlamentet är svenska moderater och kristdemokrater med i EPP, den partigrupp som också ungerska regeringspartiet Fidesz tillhör.

Gunnar Hökmark är alltså partivän med ledamöter som företräder Fidesz, och under ett möte med EPP i EU-parlamentet på onsdagskvällen kritiserade Hökmark utvecklingen i Ungern.

– Det finns också goda krafter i Fidesz och många är bekymrade. Jag vill så långt möjligt försöka tvinga fram de vettiga krafterna.

Däremot är Gunnar Hökmark mycket besviken på Ungerns premiärminister.

– En gång var Viktor Orbán en ledande liberal och frihetskämpe. Numera har han Putinfasoner, tycker han.

Kan ungerska Fidesz vara kvar i EPP?

– Det återstår att se. Risken om Fidesz kastas ut är att partiet hamnar i samman grupp som till exempel EU-fientliga brittiska Ukip, vilket vore värre.

Det kommer krav på att EU-kommissionen ska agera rättsligt mot Ungern. Håller du med?

– Ja, jag tycker att EU-kommissionen ska titta på detta och undersöka om Ungern bryter mot EU:s lagar. I så fall bör kommissionen inleda en rättslig process.

Gunnar Hökmark anser att det som sker i Ungern är en del av Rysslands försök att påverka utvecklingen i Europa.

– Vi får se upp så att vi inte spela Putin i händerna. Kritiken mot Ungern ska till exempel inte göras till partipolitik. Den socialiststyrda regeringen i Rumänien ville legalisera korruption, vilket stör mig väldigt mycket.

– Detta säger jag inte för att balansera det ena mot det andra, men frågor som rör frihet och demokrati är inte partipolitik, tycker Gunnar Hökmark.

EU-parlamentarikern Marita Ulvskog (S) håller i princip med, men hon är upprörd över att EPP-gruppen låter Orbáns parti vara kvar.

– Frågor om demokratins grunder är inte partipolitik. Men just därför borde EPP ha sagt ifrån på skarpen för länge sedan.

– Det farliga med Viktor Orbán är att han har hunnit skaffa sig en position i EU och att hans politik smittar, säger Marita Ulvskog.

Den S-ledda regeringen i Rumänien verkar också ha påverkats av Orbáns idéer?

– Jag vet inte om hoppet är ute med den rumänska regeringen, men när det gäller Slovakien tog vi snabbt och mycket tydligt avstånd från premiärminister Ficos flyktingfientliga uttalanden och politik.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ Fakta. Den kritiserade lagen

I tisdags (4 april) klubbade parlamentet i Budapest lagändringar som bland annat innebär att landets universitet enbart kan vara registrerade i Ungern.

För CEU, Centraleuropeiska universitet, som är registrerat i USA men bedriver undervisning i Ungern och vars studenter kan få både ungersk och amerikansk examen, innebär de nya reglerna att universitetet måste läggas ned.

Lagändringarna kritiserades på onsdagen av Carlos Moedas, EU-kommissionär med ansvar för forskning, som vädjar till regeringen i Budapest att respektera akademisk frihet.

Den 12 april ska EU-kommissionen ha en första diskussion om förändringarna innebär att Ungern bryter mot EU:s regler och därför ska dras inför rätta. “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“Trumpvän lämnar ryssutredning

Den amerikanske kongressledamoten Devin Nunes och ordföranden för representanthusets underrättelseutskott lämnar posten som ledare för den kom- mitté som arbetar med att gransska eventuella kontakter mellan Trumpkampanjen och Ryssland. Devin Nunes, som är republikan, säger i ett uttalande att han lämnar utredningen ”tillfälligt” och att de anklagelser som har riktats mot honom är ”fullständigt falska”.

I takt med att ”rysspåret” blivit allt hetare i Washington har kritiken ökat mot Nunes eftersom han anses stå allt för nära president Donald Trump för att på ett trovärdigt sätt kunna genomföra en utredning om Trump och hans kampanjs rysskontakter under valrörelsen.

Trycket ökade ännu mer sedan det nyligen blev känt att Nunes informerat Trump själv om vad han hade kommit fram till i frågan – innan han informerade de övriga kommittéledamöterna.

Representanthusets etikkommitté bekräftar också att Devin Nunes är föremål för en utredning.

Republikanen Mike Conaway kommer nu att ta över ledarskapet för undersökningskommittén.

TT-AFP-Reuters “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

Kvartett i täten inför valspurten

Spänningen stiger inför det franska presidentvalets första omgång den 23 april. Bakom favoriterna Emmanuel Macron och Marine Le Pen närmar sig nu konservative François Fillon och vänster-kandidaten Jean-Luc Mélenchon.

En duell mellan ultranationalistiska Le Pen och oberoende mittenpolitikern Macron är vad alla har räknat med i valets avgörande and-ra omgång den 7 maj.

Det är fortfarande det mest troliga scenariot, men de senaste opinionsunder-sökningarna visar att startfältet trycks ihop – och det går inte längre att utesluta att finalen blir en annan än den väntade.

I tre olika mätningar i veckan minskar gapet mellan tätduon och kandidaterna på tredje och fjärde plats. I en av dem, publicerad i onsdagens L’Express, får Le Pen och Macron 23,5 procent vardera – en minskning på 2 respektive 0,5 procentenheter. Samtidigt ökar Republikanernas Fillon med en procentenhet till 19 och vänsterkandidaten Mélenchon med 2 till 17.

Bakom de fyra är det tomt, och en kandidat som Socialisternas Benoît Hamon kan nu räknas bort ur striden, med sympatinivåer på under 10 procent.

Mélenchons uppgång de senaste dagarna förklaras till stor del av hans insats i söndagens tv-sända debatt mellan alla elva kandidaterna. Den

ärrade vänstermannen – som i år ställer upp som oberoende – förklarades som vinnare och var en av få deltagare som fick in tunga verbala käftsmällar mot Marine Le Pen.

Fillon å sin sida verkar åtminstone tillfälligt ha ridit ut stormen kring sin familjeekonomi – där han ju avslöjades ha avlönat sin fru med miljonbelopp i skattepengar för arbete hon av allt att döma inte hade utfört.

Med opinionstappet stoppat har Fillon de senaste dagarna gått till offensiv mot Macron. Den konservativa kandidaten satsar hårt på att koppla ihop sin rival med sittande presidenten François Hollande – inte särskilt svårt med tanke på att han tills i augusti var dennes ekonomiminister.

För en vecka sedan lanserade Fillons valstrateger ”Emmanuel Hollande”, en virtuell politiker, komplett med Twitterkonto, Facebooksida och med ett ansikte med drag av båda politikerna. Syftet är naturligtvis att framställa Macron som en yngre variant av Hollande, som 70 procent av fransmännen anser vara ”en dålig president” enligt en färsk opinionsmätning.

Men trots att han attackeras från höger och vänster skulle Macron vinna en andra valomgång, enligt samstämmiga mätningar. Han skulle få runt 60 procent mot 40 för den troliga motståndaren Le Pen.

Söndagens stora tv-debatt har haft stor inverkan på valkampanjen. En sista direktsänd debatt var planerad till den 20 april, tre dagar före valet, på statliga France 2. Men sedan flera kandidater hoppat av ställs den debatten in, meddelade tv-kanalen på torsdagen.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Två valomgångar

Presidentvalet i Frankrike äger rum den 23 april.

Om ingen kandidat får över 50 procent hålls en avgörande omgång mellan de två främsta kandidaterna två veckor senare, den 7 maj.

Om opinionsmätningarna visar rätt kommer fransmännen att ställas inför ett tydligt val den 7 maj: På ena sidan Marine Le Pen från invandrarfientliga och EU-kritiska Nationella fronten. På andra sidan oberoende mittenpolitikern Emmanuel Macron, som vill se ett öppet Frankrike och ett starkt EU.

Men bakom ledarduon närmar sig nu Republikanernas François Fillon och vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon. “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ En rysk *menedzjer* kan vara precis vad som helst

Jorden runt. Dagens ryska regim är mycket upptagen av patriotism. Samtidigt översvämmas det ryska språket av engelska låneord.

Ryskan har ett utmärkt ord för bageri. Det heter *pekarnja* och är ett ord som inte kan missförstås. Ryskan saknar med andra ord behov för ordet *bejkeri*, som vissa företagare nu har börjat kalla sina bagerier – det vill säga det är inte ens bagerier som kallas så utan kaféer som säljer bakverk de har köpt i partihandlar och som har föga gemensamt med riktiga, färska bagerivaror. Med det kyrilliska alfabetet skrivs det *бейкери*, ett ord så fult att det inger mig rysningar.

Ett annat ord som ryska företag betraktar som oerhört sofistikerat är *prajs-list,* det vill säga prislista. Det normala på ryska, ett språk med en annan och ofta mycket klar och tydlig logik, är att skriva *tseny*, vilket helt enkelt betyder priser. Alla förstår det ordet, däremot kan jag garantera att en stor del av den ryska befolkningen inte vet vad en ”prajs-list” är.

Det finns även anglicismer som ställer till det väldigt mycket för mig som journalist, eftersom det ger folk möjlighet att skruda sig med titlar vars betydelse är dunkel för dem själva och som de därför använder fel. Jag intervjuar ständigt personer som kallar sig *menedzjer* eller *manager*, vilket kan betyda precis vad som helst. Man kan sälja byxknappar eller koka kaffe åt chefen eller förestå en biltvätt och vara menedzjer.

Det är naturligtvis ingenting nytt med låneord i ryskan – de har alltid funnits, precis som i alla andra språk. Många väldigt frekventa ryska ord kommer från franskan och tyskan. *Kosjmar* kommer från franskans *cauchemar* och betyder också mardröm, *kartofel* (i folkmun *kartosjka*) är från tyskans *Kartoffel*, det vill säga potatis.

Jag kanske är inkonsekvent som gärna beställer kartosjka men reser ragg så fort någon vill visa mig ställets prajs-list. Men jag kan inte hjälpa det.

Det som får det att krypa mest i mig är bruket av ordet *sauna*, som i Ryssland nu för tiden kan beteckna vilket brädbeklätt rum som helst som har värmts upp lite och för syns skull har en bastuugn som det inte går att ösa vatten på. Varje gång jag ser det på gymmet sörjer jag i min finländska själ hur ordet sauna kan missbrukas så grymt.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

Handelsministern: En sluten värld slår hårt mot Sverige

Ökade handelshinder riskerar att slå hårt mot Sverige, varnar handelsminister Ann Linde (S). Och det handlar inte bara om ekonomi. Även andra konflikter riskerar att blossa upp i en mer sluten värld, hävdar hon.

Att världen går mot mer protektionism med tullar och andra handelshinder är dåliga nyheter för ett litet handelsberoende land som Sverige, konstaterar Sveriges handelsminister Ann Linde i en DN-intervju.

– Exporten är helt avgörande för Sverige. Den motsvarar hälften av BNP och 1,4 miljoner svenskar har jobb tack vare den, säger hon.

Vi träffar henne över en frukost med varor från världens alla hörn. Kaffet från Colombia är tullfritt tack vare ett frihandelsavtal som EU har med landet, slår handelsministern nöjt fast. I nästa andetag lyfter hon upp den svenska osten och utbrister:

– Den här osten bestämde Norge att lägga 277 procent tull på. Norge är ett av de länder vi handlar mest med. Men när vi frågade företag vilka länder som är krångligast att exportera till kom Norge etta.

Norge har visserligen ett frihandelsavtal med EU, men undantag görs för ett stort antal varor, särskilt jordbruksprodukter.

Frukostbordet visar handelns betydelse i svenskars vardagsliv, menar Ann Linde. Hon blickar ut över mangon från Peru, bananerna från Dominikanska Republiken och yoghurten från Finland och konstaterar:

– Du skulle inte kunna äta en så här stor, rik frukost, utan handel, säger hon.

Som handelsminister för ett EU-land har Ann Linde begränsad makt att bestämma vilka villkor som ska gälla för svensk handel. Så tycker hon exempelvis att det är fel att de koppar vi dricker kaffe ur, tillverkade i Kina, är tullbelagda med 20 procent. Det gäller allt porslin som är tillverkat utanför EU. Men det kan inte Ann Linde göra något åt, handelspolitiken bestäms gemensamt av EU-länderna.

– Vi tycker att konsumenterna ska få tillgång till den billigaste produkten och att man ska kunna välja vilken kvalitet man vill ha. Men andra länder i EU vill ha den här tullen.

Nu blåser protektionistiska vindar i världen och tullarna riskerar att bli fler om ett handelskrig med upptrappade skyddsåtgärder utbryter. Det oroar Ann Linde. Särskilt bekymrar hon sig för den skatt på import som den amerikanske presidenten Donald Trump har flaggat för att införa. Den går emot världshandelsorganisationen WTO:s regler, konstaterar hon.

– Dessutom skulle den troligen innebära att vi i EU, men också Kina, skulle svara med att lägga importskatt på amerikanska varor. Det är väldigt illa för Sverige.

I förlängningen riskerar minskad handel att leda till en nedgång i hela världsekonomin, befarar hon. Och att ha importtullar gynnar ingen part i dagens värld med komplexa handelskedjor.

– Vid tillverkning av de flesta produkter måste du också importera för att sedan kunna exportera. I varje Volvobil finns 10 000 delar från hundra länder. Det innebär att stoppar du importen så påverkar det också exporten. Jag undrar om Trump har tänkt på det. Jag har pratat med svenska företag som är helt beroende av import till USA för att kunna tillverka produkten där och sedan exportera den. Ett stort svenskt företag har sagt till mig att de får fundera på att lägga ned sin verksamhet i USA om det blir en importtull.

Hon tycker att Donald Trump har fel svar, ökade murar, på rätt fråga, hur man skapar fler jobb och höjer den ekonomiska tillväxten. I stället för att skydda industri som inte överlever i den globala konkurrensen borde USA stärka sitt sociala skyddsnät, anser Ann Linde.

– Trump och USA borde se till att ha en välfärdsstat så att de som förlorar jobben för att deras arbetsgivare inte klarar konkurrensen får nya möjligheter. I USA innebär en nedlagd fabrik en personlig katastrof för de anställda. I Sverige får du möjlighet att omskola dig, det finns arbetsmarknadsstöd och socialbidrag. I USA låter man de enskilda personerna betala priset, i stället för att stötta dem.

Hon konstaterar att stängda gränser inte är något nytt sett ur ett historiskt perspektiv. Erfarenheten av dess konsekvenser förskräcker.

– Tänk om vi i EU skulle säga Tyskland först, Frankrike först eller Belgien först. De tankarna fanns för ett antal decennier sedan och det gick verkligen inte bra. Jag tror att man måste samarbeta i internationella institutioner och bedriva handel. Det är det som är grunden för att vi ska ha ett öppet och fredligt samhälle.

Mindre handel och upptrappade handelskrig befarar hon lättare leder till konflikter även på andra plan.

– Trump har ju förutom handel sagt att han vill dra ned kraftigt på USA:s medverkan i internationella organisationer. Man kan tycka att FN bara pratar men i själva verket löser man mycket när man pratar. EU är det bästa exemplet på det.

I somras röstade det brittiska folket för att lämna EU. Ann Linde kommer att sakna sin brittiska kollega vid EU:s ministerrådsmöten. Britterna har tillsammans med Sverige hört till dem som hållit frihandelns fana högst.

– När de lämnar kommer det att bli tuffare för oss att stå upp för frihandel i EU. Vi är ett litet exportberoende land med andra åsikter än exempelvis Frankrike, som i hög grad vill skydda sin industri.

Samtidigt konstaterar en självkritisk handelsminister att politiker kan bli bättre på att förklara fördelarna med frihandel.

– Det är aldrig någon som säger att det skapades ett nytt jobb tack vare ett frihandelsavtal. Men skulle vi stänga EU:s gränser vore det en katastrof. Vi behöver bli bättre på att prata om handel och förklara för folk hur det hänger ihop.

Som exempel tar hon det frihandelsavtal som EU nyligen har slutit med Kanada, Ceta.

– Det gör att Stenströms kan sänka priset på sina skjortor i Kanada med 18 procent. Men det är något man sällan hör talas om.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Inga extra kostnader för mobilen inom EU

Från i sommar ska man kunna använda mobilen i andra EU-länder som om man vore hemma, utan extra kostnader. På torsdagen undanröjdes det sista hindret. DN:s techredaktör, Linus Larsson, reder ut saken.

1 Vad betyder det för mig som konsument?

– Från och med den 15 juni ska det kosta lika mycket som att använda mobilen i hemlandet. Det gäller inom hela EU och omfattar samtal, sms och datatrafik.

2 Finns det inga undantag?

– Några få. Det blir inte tillåtet att skaffa ett sim-kort från ett land där priserna är lägre och permanent använda det i sitt hemland. Operatörer ska få rätt att kräva bevis på att man faktiskt bor i landet där abonnemanget hör hemma.

3 Varför har det tagit tid?

– EU har arbetat i omkring tio år. Avgifterna har sänkts gång på gång, men förhandlingarna inbegriper många länder och otaliga operatörer över hela kontinenten, vilket har gjort att frågan har dragit ut på tiden.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Johan Schück: Glöm inte importen

Sveriges handel med andra länder visar ett stort överskott. Ändå gör regeringen mycket för att öka exporten. Men det sägs inte så ofta att även importen behöver växa.

Få andra länder har en så positiv inställning till frihandel som Sverige. Den tas ofta som så självklar att många svenskar kan ha svårt att argumentera när de möter protektionister, som i stället förespråkar handelshinder.

Men nu har världen kommit till ett läge där frihandeln måste aktivt försvaras. Det finns uttalade motståndare som USA:s president Donald Trump, som ser handel som ett nollsummespel.

Han vill ha ”rättvis handel”, vilket innebär att USA ska ha fördelar på andra länders bekostnad. Det tycks inte ha föresvävat honom att båda parter måste vinna på en affär, om den alls ska bli av.

Resultatet av de handelshinder som Trump vill sätta upp kan bli att USA:s utbyte med andra länder minskar. Det är till nackdel för alla, även för amerikanerna själva.

Företag i USA får mindre möjlighet att köpa halvfabrikat och råvaror billigt utifrån. Det betyder att amerikanska produkter blir dyrare och mindre konkurrenskraftiga, både på hemmamarknaden och om de ska exporteras.

Hushåll i USA ska samtidigt betala mer för importvaror från exempelvis Mexiko, kanske även från Kina och andra länder. Denna extra börda blir särskilt kännbar för den amerikanska medelklassen, där inkomsterna sedan länge har utvecklats svagt.

Alltihop visar hur mycket importen betyder för levnadsstandarden. Även stora länder som USA förlorar på att försöka göra sig mer självförsörjande.

På kort sikt kan det tyckas annorlunda, eftersom vissa företag kan skyddas från konkurrens utifrån. Det innebär också att en del jobb kan bevaras.

Detta betyder dock att företagen blir mindre effektiva. Jobb som har räddats med handelshinder ger därför en sämre löneutveckling. Det vinner i längden ingen på.

Problemet i USA är dock att andra jobb av liknande slag ofta inte går att hitta. Den amerikanska drömmen där individen klarar sig av egen förmåga fungerar allt sämre. En arbetslös kolgruvarbetare har ingenstans att gå, till följd av otillräckliga sociala skyddsnät och brist på fungerande omställning.

Frihandel – om den ska fungera väl – behöver numera kombineras med arbetsmarknadspolitik, vilket saknas i USA. Det gör att protektionismen får brett stöd där, medan frihandeln aldrig har haft någon större folklig förankring.

Där är Sverige i ett helt annat läge. Bland svenskar finns ingen större oro för att frihandeln ska leda till varaktig förlust av jobb och inkomster. Här brukar strukturomvandling, där företag läggs ned och nya växer fram, ses som fördelaktigt.

Hos oss finns en utbredd medvetenhet om exportsektorns betydelse, naturligt nog i ett litet land där utrikeshandeln motsvarar närmare hälften av BNP. Sverige brukar allmänt beskrivas som en liten, öppen ekonomi.

Däremot talas betydligt mindre om importen, trots att den är minst lika nödvändig för vår levnadsstandard. Det gäller inte enbart vad som serveras på frukostbordet.

De flesta konsumtionsvaror som säljs i Sverige är tillverkade i andra länder. Det gäller allt ifrån kläder och skor till leksaker.

För svenska exportföretag som ger mängder av jobb är importen, bland annat av komponenter, helt ofrånkomlig. Det går inte att tillverka allt själv, inom det egna landet.

Ändå verkar det ofta som om exporten, på något sätt, skulle vara viktigare än importen. Det rimmar illa med en, i övrigt, frihandelsvänlig hållning.

Regeringen har en exportstrategi där olika krafter ska samverka för att främja försäljning av svenska produkter. Delvis betalas detta med pengar från skattebetalarna.

Men Sverige har sedan länge ett stort överskott, motsvarande fyra fem procent av BNP, i utrikeshandeln med varor och tjänster.

Om vi lyckas exportera ännu mer, utan att importen ökar i samma utsträckning, blir följden att handelsöverskottet ytterligare växer. Det blir nog inte övriga världen så tacksam över.

Vårt överskott i utrikeshandeln motsvaras nämligen av andra länders underskott, som för dem kan vara till stort bekymmer.

Alla reagerar dock inte så aggressivt som Donald Trump. Han vill särskilt åt överskottsländer som Kina och Tyskland. Sverige har han nog, dessbättre, inte upptäckt än.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

Svenska exporten är större än importen

Sveriges export och import av varor och tjänster 1982–2016.

● Import ● Export Källa: SCB Grafik: DN

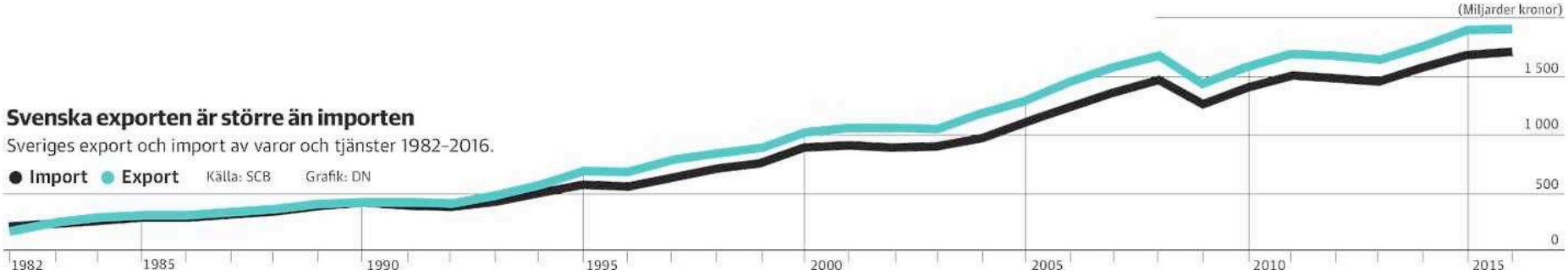

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“Grekland tror på grönt ljus för räddningspaket

Förutsättningarna är goda för att Grekland får grönt ljus för nästa utbetalning av räddningspaketet när euroländernas finans-ministrar möts på fredag. Det säger Greklands EU-minister Giorgos Katrougalos i en DN-intervju. Samtidigt går han till hård attack mot IMF:s ”neoliberala” krav.

Bara dagarna före det för Grekland viktiga mötet mellan euroländernas finansministrar, eurogruppen, på Malta träffar DN Giorgos Katrougalos, biträdande utrikes-minister med ansvar för Europafrågor. De senaste veckorna har tuffa förhandlingar pågått mellan de internationella långivarna och Grekland om nästa utbetalning av landets tredje räddningspaket. Nu tycks parterna ha närmat sig varandra och Katrougalos är optimistisk.

– Jag hoppas att det blir en överens-kommelse på fredag, säger han under ett besök i Stockholm.

Men lägger snabbt till:

– Förutsatt att IMF inte insisterar på att ställa anti-europeiska och irrationella krav.

IMF, Internationella valutafonden, är uppenbarligen ingen favorit hos Katrougalos. Han är starkt kritisk till de ”neoliberala” krav som IMF ställer. IMF har hittills visserligen inte bidragit till det tredje räddningspaketet. Men Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble har flera gånger betonat hur viktigt det är att IMF deltar och hotat att dra sig ur om så inte sker. Fast Katrougalos verkar tycka att IMF, som deltagit i Greklands två tidigare räddningsprogram, mest är till besvär.

– Det mest önskvärda vore om de europeiska länderna kunde sköta sina affärer själva. Men vi kräver inte att IMF lämnar programmet. Vi vet att en del av våra europeiska partner tycker att det är politiskt nödvändigt att de är med.

I juli står Grekland inför två stora räntebetalningar, totalt 6 miljarder euro, på den jättelika statsskulden. Då behöver pengarna vara på kontot. Men en snar överenskommelse är också viktig av andra skäl, framhåller Katrougalos.

– Osäkerheten som de här utdragna förhandlingarna innebär gör att ekonomin inte kan återhämta sig som den annars hade gjort.

Grekland fick sitt tredje räddningspaket efter en dramatisk sommar 2015 då landet var nära att gå bankrutt. För Syriza, som kom till makten i januari samma år, innebar överenskommelsen att man tvingats genomföra just det som partiet lovat väljarna skulle upphöra – ytterligare besparingar.

– Vi har inte lyckats med att sätta stopp på besparingspolitiken. Vi stod inför ett dilemma och var tvungna göra en smärtsam kompromiss. Valet stod mellan det och en oordnad konkurs. Man kan säga att vi var utsatta för en typ av ekonomisk och politisk utpressning.

De internationella långivarnas krav minskar regeringens svängrum markant. Men Katrougalos hävdar att Syriza lyckats genomföra åtstramningar på ett mer humant sätt än tidigare regeringar.

– Trots att vi skrivit under ett avtal som kräver ett nyliberalt program har vi genomfört reformerna på ett annat sätt än tidigare regeringar. Vi måste spara, men vi försöker neutralisera det med mot-åtgärder som minskar effekterna för de svagaste och fattigaste.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se "

" Fakta.

Krisen i Grekland inleddes 2008.

2010 kom EU och IMF med ett nödprogram på 110 miljarder euro, med krav på reformer och besparingar som motprestation.

Det andra räddningsprogrammet, 240 miljarder euro, kom 2012.

Det tredje, på 86 miljarder euro, skrevs under 2015.

Utbetalningar sker portionsvis och är avhängiga av att Grekland genomför de reformer de lovat. "

DN FREDAG 7 APRIL 2017

"Lysande Jan-Werner Müller om ungersk populism

"En händelse utan motstycke i Europas efterkrigshistoria". Den tyske statsvetaren Jan-Werner Müller skrädde inte orden när han talade på ABF i Stockholm om den ungerska regimens attacker mot universitetet CEU i Budapest. I själva verket, menade Müller, är det Viktor Orbáns Fidesz som är populismens tydligaste ansikte i Europa – en ledstjärna för många andra.

I ett lysande föredrag rensade Müller bland myterna om populismens väsen, bland annat den om att populister skulle vara dåliga på att regera. Många av dem är i stället skrämmande skickliga på att utöva makt.

Denna insikt understryker också Müllers huvudpoäng, som han för fram i sin nya bok "Vad är populism?" och även skrivit om i DN. Nämligen den att populister aldrig kan ta makten av sig själva. De behöver – alltid – hjälp av den etablerade konservativa eliten.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se "

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Plakat i London. Imponerande tidsresa till revolutionsåren

En samtida jätteutställning i en storstad måste förstås knyta samarbetspartners utanför sina lokaler. Så på vägen till Londons konstakademi för ”Revolution: Russian art 1917–1932” blir jag stående framför bondromantiskt klädda skyltdockor omgivna av vetekärvar på finvaruhuset Liberty.

100 år efter oktoberrevolutionen skorrar prislappen på lantblusarna illa mot de bistra ansiktena i Boris Grigorievs tavla ”Land of peasants” som timmen senare möter mig på Konstakademin. I temarummet med den olycksbådande rubriken ”Jordbrukarens öde” trängs tavlor, fotografier och propaganda som fångar samhällsförändringen. Bonden var kärnan i den ryska identiteten och fick känna av nationens krängningar hårt. Man behöver inte de initierade kuratortexterna för att förstå svälten och identitetsförlusten när byar förstördes och människor tvångsförflyttades. Det räcker att betrakta Kazimir Malevitjs abstraherade, ansiktslöse bonde i tavlan ”Head of a peasant” (1929) för att se hur lite individen betydde mot kollektivet.

”Revolution” består av över 200 verk, många aldrig visade utanför Ryssland. En tematisk indelning fångar hur energin som uppstod fanns överallt: i industrialisering, i städernas förändring, i de utopiska tankarna och i kriget. Utgångspunkt är en utställning i Sankt Petersburg 1932 – en retrospektiv om konstexplosionen dessa 15 år. I London förenas dåtiden godkända verk med det som gömdes undan. I dag står det klart hur rötan var odelbar från revolutionen som slukade sina barn. Som i Kliment Redkos mäktiga, länge förbjudna, olja ”Insurrection” (1925) där ikonmålaren ersätter Kristus med Lenin som dirigerar sin närmaste krets i en bur av eld.

Vid sidan av självklara namn – El Lisitskij, Kandinsky, Chagall samt Malevitj som får ett eget rum – är behållningen konstnärer som är mindre kända i väst. Kuzma Petrov-Vodkin är med rätta störst uppslagen. Blicken vaknar inför hans levande tavlor som förenar detaljrikedom med oväntade perspektiv. I ”Efter slaget” (1923) sitter soldater framför en blå bakgrund där vi ser de stupade. Det påminner om den samtida stumfilmens berättarteknik med dubbelexponeringar och kolorerade minnessekvenser.

Det är inte bara avantgarde-konsten i sig som är spännande; revolutionen innebar en förändring av kulturens infrastruktur. Lenin insåg vad som krävdes för att sprida bolsjevismen i ett imperium där många var analfabeter. Här finns Trotskij-textilerna och det ”agiterande porslinet” där man målade över imperiemonogram med arbetare, Majakovskijs agitprop-affischer och en sällsynt film med den fysiska ”biomekaniska” teaterstilen.

I mitten av utställningen ges nödvändig luft och perfekt symbolik när ett rum upptas av Vladimir Tatlins mäktiga glidare ”Letatlin” (1932). ”En flygande cykel för arbetaren”, sa Tatlin om sina fem meter breda vingar. Det enda som hörs är surret från den roterande glidaren som förenar den religiösa synen på revolutionen – alla dessa röda solar som stiger över Den Nya Människan! – med Ikarosmyten.

Så slutar det också. I ”Stalins utopi”, avantgarde-förbudet och den ”påbjudna” socialistiska realismen. I en tid då socialkonservativa

populister åter intresserar sig för att rensa i konsten och knyta kulturen till ”folket” är det ett rum som ger rysningar. Inte så mycket för de naturalistiska tavlor över fysiska toppexemplar som spelar fotboll, de som massan antogs gilla. Snarare för människosynen som gick hand i hand. Passade det inte konstnärerna att tjäna partiet, då fick konstnärerna bytas ut. Passade inte konsten folket, då fick folket bytas ut. I mitten av rummet står så ett bås där projektorn rullar fångbilder: Namn och yrke – nackskott eller Gulag. Det är en värdig och vidrig avslutning på en imponerande utställning.

Jag har dock en invändning. Att filmmediet behandlas styvmoderligt på konstutställningar är vanligt. Men på ”Revolution” håller det inte att filmerna rullar som korta snuttar på monitorer. Regissörer som Sergei Eisenstein förenade inte bara dåtidens experimentlusta och tekniska landvinningar – det var deras internationella framgångar som spred bilden av den framgångsrika revolutionen.

Så synd bara att en av Europas stora konstinstitutioner i stället för att söka samarbete med cinematek väljer ett varuhus där reklamfolket visar att de antingen inte besökt eller förstått utställningen. Eller hur var det egentligen Karl Marx uttryckte saken: Första gången som tragedi – andra gången som geschäft?

Hynek Pallas film@dn.se “
”Revolution: Russian art 1917–1932”
Royal academy of arts, London
T o m 17 april 2017 “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Därför hade förstörelsen av staten betydelse för Förintelsen i Norge

Den 9 april är det årsdagen av Nazitysklands invasion av Norge. Landet erbjuder ett exempel på vilken betydelse förstörelsen av staten kunde ha för Europas judar under andra världskriget – en lektion med bäring på nutiden, skriver Johan Wennström.

För många av oss står Auschwitz som en sinnebild för den övermäktiga statens och den självsvåldiga byråkratins ordning. Så har Förintelsens villkor också beskrivits av tongivande teoretiker, till exempel sociologen Zygmunt Bauman och den liberale tänkaren Friedrich Hayek.

Men är det verkligen i den starka staten vi finner mekanismerna som gjorde detta möjligt? En diametralt motsatt bild av Förintelsens nödvändiga förutsättningar presenteras av historikern Timothy Snyder i boken ”Den svarta jorden. Förintelsen som historia och varning”, som har uppmärksammats flera gånger i DN Kultur (till exempel Maciej Zaremba, 24/11 2015) och som jag har byggt vidare på i en ny studie av Förintelsen i Norge. Snyder menar nämligen att Förintelsen kunde verkställas först på territorium där stat och statsmakt destruerats.

De mest iögonfallande fallen av sådan statsförstörelse finner vi i länderna i ”de dubbelockuperade zonerna” i Östeuropa: östra Polen, de baltiska staterna, Ukraina och Belarus. I dessa områden hade först Sovjetunionen krossat de självständiga nationalstaterna och dess institutioner, och när nazisterna sedan anlände för att förstöra också den nya sovjetiska ordningen skapades ett tillstånd av anarki som beseglade

judarnas öde. I detta stats- och gränslösa tillstånd saknade judar varje form av rättigheter och kunde utan lagliga hinder dödas – även på nyckfulla och experimentella sätt. Genom att upplösa den sovjetiska nyordningen gav nazisterna också fritt spelrum åt opportunism, girighet och uppgörelser med det förflutna; något som gav lokalbefolkningen carte blanche att delta i dödandet.

Men även i andra länder var en statsförstörelse avgörande för att Förintelsen skulle kunna äga rum, hävdar Snyder. Han pekar till exempel på Nederländerna; som en följd av att en tysk rikskommissarie ersatte den lagliga regeringen och att centrala institutioner ”nazifierades”, dödades omkring tre fjärdedelar av de holländska judarna. När staten splittrades föll ”vassa bitar på marken” som nazisterna kunde plocka upp och använda för sina egna syften, som Snyder nyligen sa i en intervju (DN 12/11 2016). Däremot, där staten trots en nazistisk ockupation förblev intakt, såsom i Danmark och Frankrike, där överlevde de flesta av de judiska medborgarna. Till och med i Tyskland existerade det ett visst skydd för de judar som var tyska medborgare, så länge de befann sig inom Tysklands legitima gränser.

Statsförstörelse bör dock förstås längs en skala. I den ena ytterligheten av denna skala, i ruinerna av Östeuropas upplösta stater, var alla etablerade samhällsstrukturer demolerade och Förintelsen därmed möjlig att genomföra. I den andra ytterligheten av skalan, på territorium med ett relativt stort mått av självständighet och en fullt fungerande stat, kunde en förintelse inte äga rum. Däremellan existerade olika grader av statsförstörelse och, makabert nog, mätbara skillnader i hur många av de judiska medborgarna som miste livet.

I länder som hamnar runt mitten av skalan, där nazisterna inte kunde fullborda en statsförstörelse, dödades nästan var tredje jude, enligt Snyder. Mordfrekvensen i dessa länder skiljer sig ”tillräckligt mycket från frekvensen i den statslösa zonen, där ungefär nitton av tjugo judar mördades, för att ägnas allvarlig uppmärksamhet”.

Snyders förklaring av Förintelsen har inte oväntat ifrågasatts, även av andra historiker. I min studie har jag därför preciserat hans begrepp ”statsförstörelse” och därefter prövat denna definition mot ett av de få fall som inte analyseras i ”Den svarta jorden”, nämligen Norge. Det norska fallet är även intressant att undersöka eftersom det har använts som ett argument *mot* Snyders resonemang, till exempel av den norska författaren Marte Michelet. Hennes egen bok om Förintelsen, ”Det största brottet”, går ut på att det legitima Norges delaktighet i mordet på norska judar har förtigits. Men med stöd av fakta redovisade i bland annat Michelets bok har jag funnit att statsförstörelse kan förklara mekanismerna även bakom den norska Förintelsen, där cirka 40 procent av den judiska befolkningen dödades.

Statsförstörelse definieras genom elva olika faktorer:

1. Agenter för statsförstörelse – i Nazityskland var det framför allt SS – är verksamma inom landets gränser.

2. Den politiska ledningen är undanröjd.

3. Offentliga institutioner är infiltrerade av angriparen – ”nazifierade” i det här fallet.

4. Politiska och psykologiska ”resurser” som har skapats av en tidigare ockupant är tillgängliga för angriparen att utnyttja i syftet att värva lokalbefolkningen.

5. Materiella ”resurser”, som beslagtagen egendom, finns också till hands och kan utnyttjas i samma syfte.

6. Det nationella självbestämmandet är avskaffat.

7. En självständig utrikespolitik – under andra världskriget skild från tyska intressen – kan inte föras.

8. Den självständiga byråkratin är krossad.

9. Medborgarskapets rättigheter respekteras inte – i Förintelsens kontext varken för judar eller icke-judar.

10. Den liberala rättsordningen är raserad.

11. Internationell rätt är åsidosatt under den militära ockupationen.

Norge under den nazistiska ockupationen motsvarar minst åtta av kriterierna för statsförstörelse. Tämligen omgående åsidosattes internationell rätt genom att Tysklands *Reichskommissar* i Norge, Josef Terboven, upplöste det lagliga norska administrationsrådet. Han fick därmed full kontroll över landets styre. Samtliga politiska partier förutom nazisternas systerparti *Nasjonal Samling* (NS) upplöstes, och kungen och den norska exilregeringen förklarades maktlösa. Den legitima politiska ledningen var därmed undanröjd.

En ny regering bestående av främst NS-medlemmar bildades under Terboven, men eftersom denna inte kan betraktas som en legitim norsk regering var det nationella självbestämmandet förlorat. Samtidigt avskaffades det norska utrikesdepartementet. I flera fall visar Snyder att det var möjligheten att föra en självständig utrikespolitik under kriget som avgjorde om europeiska stater överlämnade sina judiska medborgare till tyskarna eller inte. I Norge fanns det inte något val.

Den norska byråkratin underordnades både Terbovens egen tyska förvaltning och en rikstäckande NS-apparat. Nazisterna lade sig ständigt i den legitima byråkratins beslut, och krävde politiska erkännanden av samtliga anställda. Politiska motståndare rensades ut. Det kommunala själv-styret avskaffades och den kommunala strukturen omdanades efter tysk nationalsocialistisk modell. I andra ockuperade länder där staten inte förstördes visar Snyder att byråkratin fungerade som en motkraft mot nazisternas politik. Men inte i Norge.

På samma sätt infiltrerades det norska rättsväsendet. De lagliga domstolarna politiserades och särskilda tyska ”SS- och polisdomstolar” inrättades, vilka hade närmast oinskränkt makt att gripa, fängsla och avrätta norska medborgare. Domstolarnas dekret verkställdes av tysk säkerhets- och ordningspolis som löd under SS och användes för statsförstörelse utanför Tysklands legitima gränser.

SS stora inflytande i Norge demonstreras även av att det var denna organisation som drev de flesta av de norska koncentrationslägren. Detta kan anses som betydelsefullt också mot bakgrund av vad lägren symboliserade. Enligt Snyder var de första koncentrationslägren som uppfördes i Nazityskland på 1930-talet ”små statslösa zoner inne i själva Tyskland”, där SS kunde öva på statsförstörelse och på att separera vissa grupper av människor från lagens skydd. Det var avgörande för Förintelsens hela förlopp. När Auschwitz togs i bruk som en av flera metoder för massmord, byggdes lägret nämligen på en plats där SS först hade eliminerat statsmakten.

När nazisterna på ett genomgripande sätt hade deformerat den norska staten kunde de också göra vad de ville med de norska judarna. På hösten 1942 bestämde Terboven och NS-ledningen att samtliga Norges kvarvarande judar skulle deporteras. Vid det första tillfället i november samma år fördes, enligt en svensk källa, sammanlagt 532 judiska män, kvinnor och barn med skepp till Polen och till Auschwitz. Adolf Eichmann krävde personligen att dessa skulle berövas sitt norska

medborgarskap så fort de lämnat norsk mark. Den norska regeringen ombads att inte ingripa, vilket inte bör ha varit något problem eftersom regeringen i praktiken var synonym med Josef Terboven.

Visserligen blev Norge aldrig ”dubbelockuperat”, inte heller blev dess byråkrati fullständigt krossad. Men Norge var ändå mycket nära statsförstörelse, tillsammans med Nederländerna kanske det närmaste något land i Västeuropa kom att se sin stat upplöst. Följaktligen fick Förintelsen där i det närmaste fritt spelrum.

Efter Auschwitz har staten och byråkratin rykte om sig att ha dödat judar. Men Snyder visar att det inte är statens institutioner i sig som tillåter folkmord utan först när den normala relationen mellan medborgare och stat upphävs och ersätts av en partistat, som Tredje riket eller Sovjet-unionen, där relationen med ett politiskt parti är det viktigaste, blir detta möjligt.

Vad gäller fruktan för statens makt är det så vi bör betrakta Förintelsen både som historia och som varning. Mot denna bakgrund är det naturligtvis olycksbådande att den amerikanska staten nu leds av radikaler som Donald Trumps råd-givare Stephen Bannon, som romantiserar Lenins revolution. Men tills vidare består en pluralism av institutioner i USA som kan bromsa självsvåldiga politiska initiativ. Och inom en sådan normalt fungerande stat kan varken en Führer eller en president göra vad han vill.

Johan Wennström är doktorand i statsvetenskap och arbetar på en studie om Norge under Förintelsen.

Johan Wennström “

DN FREDAG 7 APRIL 2017

“ Nypremiär för Chaplinklassiker

”Efter ett par års bortavaro kommer Chaplin hit igen med sin stumfilm ’Stadens ljus’. Som en befriare för den som fortfarande skyr ljudfilm”, skrev Dagens Nyheter när Chaplins ”City lights” hade premiär 1931. I den digitala eran gör Chaplins klassiker nu comeback på biograferna. I dag är det nypremiär för denna dramakomedi om kärlek, vänskap, social status och humanism som ingår i Nonstop Entertainments förnämliga filmhistoriska satsning. I filmen faller Chaplins ikoniska luffare med käpp och plommonstop för en blind blomsterflicka (spelad av Virginia Cherrill).

Nicholas Wennö nicholas.wenno@dn.se “

Attacken i Stockholm.

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Ni knäcker inte vår huvudstad

Så skedde det som vi länge fruktat. På fredagseftermiddagen blev Sverige åter måltavla för ett misstänkt terrordåd, då en lastbilskapare skapade kaos på Drottninggatan och körde in på Åhléns. Dådet ägde rum en kort promenadsträcka från platsen där självmordsbombaren Taimour Abdulwahab i december 2010 misslyckades med sitt planerade massmord. Alltså ett av Sveriges mest befolkade områden, stråk där tusentals stockholmare och turister befinner sig för att umgås, shoppa, ta en bit mat eller resa vidare.

Enligt det svarta mönster vi har sett inte minst i Frankrike, London och Berlin riktar sig våldet mot oskyddade civila, mitt i vardagen.

Det kommer att ta lång tid innan vi har tillräckligt med information om och överblick över exakt vad som hände. För att inte tala om vilka konsekvenser dådet kommer att få. Än så länge måste vi hålla oss till vad vi vet. Och den viktigaste vetskapen är denna:

Stockholm och stockholmarna klarade provet. Om ett av målen med attentatet var att skapa varaktigt kaos så var det misslyckat.

Skräcken och paniken alldeles efter det inträffade var ofrånkomlig. Bilderna från attentatsplatsen var fruktansvärda. Trots allt hade gärningsmannen riktat ett hårt slag mot Stockholms och Sveriges hjärttrakt.

Men de allra flesta reagerade med lugn. Tåg ställdes in, tunnelbanan stannade, bussar stod stilla, men såväl stockholmare som besökare accepterade situationen och skötte sig kyligt och värdigt.

Vad som står klart är att de senaste årens dåd i Europa har ökat även svenskarnas medvetenhet och kunskaper om hur man bör hantera det ohanterbara. Det finns en insikt i samhället. Medan allt ännu var kaos och olika rykten snabbt spreds i sociala medier var det många som uppmanade till lugn och återhållsamhet med att publicera obekräftade uppgifter. Stockholmarna lyssnade på polisens instruktioner.

De höll huvudet kallt.

Motivet, målet, med attacken är alltså ännu oklart. Det finns ingen anledning att spekulera. Låt oss dock slå fast att om det handlar om att få Sverige att ändra grundläggande värderingar, politik, sätt att leva – då kommer inga terrorister att lyckas.

Låt oss däremot se den hatiska attacken som en möjlighet att se över våra rutiner inför eventuella framtida dåd. Vad kan man dra för slutsatser om telenäten och den digitala kapaciteten? Hur har informationen fungerat från myndigheter som polis, Säpo och MSB? Lyckades man enligt planerna säkra regering, riksdag och andra nyckelfunktioner? Har polisen de resurser myndigheten behöver?

Och framför allt måste vi ständigt ställa frågan hur vi ska bli ännu bättre, ännu effektivare. De vitala samhällsorganen måste vara samkörda och tillräckligt övade. Det går naturligtvis inte att bortse från att det kan bli en nästa gång, och att kraften i slaget den gången kan bli ännu starkare.

I skrivande stund är ingen gripen för fredagens attack. Samtidigt som tankarna går till dem som skadats i dådet, och de anhöriga till offren, kan vi bara hoppas att polisen snabbt lyckas få tag på den eller de skyldiga.

Ytterligare en sak står utom allt tvivel: Vi har all anledning att vara tacksamma mot och stolta över de poliser, brandmän och ambulanspersonal som gjorde ett så resolut, modigt och skickligt arbete under de kaotiska eftermiddagstimmarna.

Men det finns många andra hjältar. Fredagen den 7 april kommer att bli ihågkommen inte bara för ett vansinnesdåd utan för alla de frivilliga privatpersoner som ensamma eller i grupper hjälpte skadade och tipsade om sätt för människor att ta sig hem. Kyrkor, organisationer och företag slog upp sina portar. Snabbt uppstod också en spontan rörelse i sociala medier där människor under hashtaggen #openstockholm upplät sina bostäder för strandsatta när kollektivtrafiken bromsade in och stod stilla.

När röken sakta började skingras stod det klart: illgärningsmännen, vilka perversa mål de än hade, misslyckades ännu en gång.

Människor slöt sig samman, improviserade, lagade efter läge, sträckte ut sina händer för att hjälpa.

Stockholm stängdes tillfälligt men började snabbt åter öppnas. Stockholm står starkt. Stockholm knäcker ni inte.

DN 8/4 2017 “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Gripne mannen kopplas till dådet

En person har gripits i en stor polisinsats efter lastbilsattacken i Stockholm. Mannen tros vara samma person som fångats av övervakningsbilder i anslutning till attacken, som dödade fyra och skadade många fler. Statsminister Stefan Löfven uttryckte sorg och vrede vid en pressträff på fredagskvällen. – Terrorismens mål är att undergräva demokratin. Men ett sådant mål kommer aldrig att uppnås i Sverige, säger statsministern.

På fredagskvällen greps en man i ett område i södra Märsta. Gripandet har koppling till attacken i Stockholm. Boende i området säger till DN att det pågick en mycket omfattande polisinsats under kvällen.

– Det är jättemycket polisaktivitet här. Polishelikopter och flera polisfordon och civila fordon som kör fram och tillbaka i full fart. Det är ett enormt polispådrag, säger en person som bevittnade insatsen.

En annan boende säger till DN:s Lasse Wierup att mannen stoppats när han färdades i en vit skåpbil.

På en presskonferens strax efter gripandet vid 21:15-tiden bekräftade polisen att gripandet hade koppling till attacken.

– Vi har kontrollerat ett antal personer under kvällen, som varit intressanta på ett eller annat sätt. Och har för en liten stund sedan gripit en person, säger Jan Evensson på Stockholmspolisen.

Polisen hade tidigare under dagen gått ut med en bild på en man som de sade sig vara intresserade av att komma i kontakt med.

– Den gripne personen stämmer överens med den bild som vi gått ut med tidigare.

Det är inte klart om personen som gripits också misstänkts vara den som körde lastbilen.

Enligt polisen väckte hans beteende uppmärksamhet i Märsta, och polis kunde tillkallas.

– Det var en person som rörde sig i Märsta i en butik, där hans sätt att röra sig gjorde att han blev intressant. En polispatrull i närheten kunde konfrontera honom.

Personen som är gripen är identifierad, men polisen vill inte säga om det är en svensk medborgare och säger att de inte har några uppgifter om att han är skadad, en uppgift som förekommit i medier.

Varken polismyndigheten eller Säkerhetspolisen vill berätta varför de tror att personen är intressant för utredningen.

– Signalementet stämmer in och är en person som varit i närheten av händelsen. Vi jobbar vidare på detaljerna, säger Jan Evensson.

Polisen säger att det inte finns något som bekräftar tidigare uppgifter om skottlossning i anslutning till attacken.

– Vi har inte kunnat bekräfta det. Det fanns uppgifter om smällare eller skjutningar vid Åhléns. Vi har haft personal som sökt igenom varuhuset, men inte fått det bekräftat.

Polisnärvaron är förstärkt i både Stockholm och runt om i landet.

– Det kan tyckas drastiskt att mobilisera hela Sverige, å andra sidan är det en åtgärd för att minska risken att det händer igen. Man ska inte behöva vara rädd eller ändra sin livsstil. Man ska inte låta angrepp av det här slaget att göra oss rädda, säger Stefan Hector på polisens nationella operativa avdelning.

Antalet döda och skadade är fortfarande osäkert men det står redan klart att attacken skördade många offer. Fyra har bekräftats döda, och ytterligare minst 15 personer har skadats.

Säkerhetspolisen hanterar det som ett fullbordat terrorbrott och har mobiliserat alla sina resurser. De vill inte säga om den gripne är känd av dem sedan tidigare. Polisen vill eller kan inte uppge om mannen har haft medhjälpare, men utesluter det inte.

Strax efter polisens presskonferens höll även statsminister Stefan Löfven en presskonferens på Rosenbad.

– Vi har i dag blivit utsatta för en fruktansvärd attack i hjärtat av vår huvudstad. Vi vet att fyra personer är döda, fler är skadade och ett helt land är samlat i sorg, vrede och beslutsamhet, säger statsminister Stefan Löfven och fortsätter:

– Terrorismens mål är att undergräva demokratin. Men ett sådant mål kommer aldrig att uppnås i Sverige.

Flera internationella ledare har gått ut och uttryckt sitt stöd för Sverige, säger statsministern.

– Ledare från hela världen har hört av sig för att visa sitt deltagande. Människor i Stockholm har öppnat upp sina hem och arbetsplatser för varandra. Ni är en stolthet för Sverige. Jag och regeringen kommer att arbeta oförtröttat med er trygghet. Ta hand om varandra.

På frågan om vad som kunde gjorts för att undvika attacken svarade Löfven:

– Det går inte att undvika allt. Det är omöjligt att säga att det aldrig kommer att hända. Polis och säkerhetspolis måste förbättra informationen. Vi kan inte garantera att det aldrig kommer att hända.

Samtidigt meddelade han att man har fattat beslut om att förstärka gränskontrollerna för resor ut ur Sverige.

Den misstänkte greps efter en stor polisinsats i Märsta.

Polisen gick snabbt ut med en bild på en man som fångats av en övervakningskamera.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

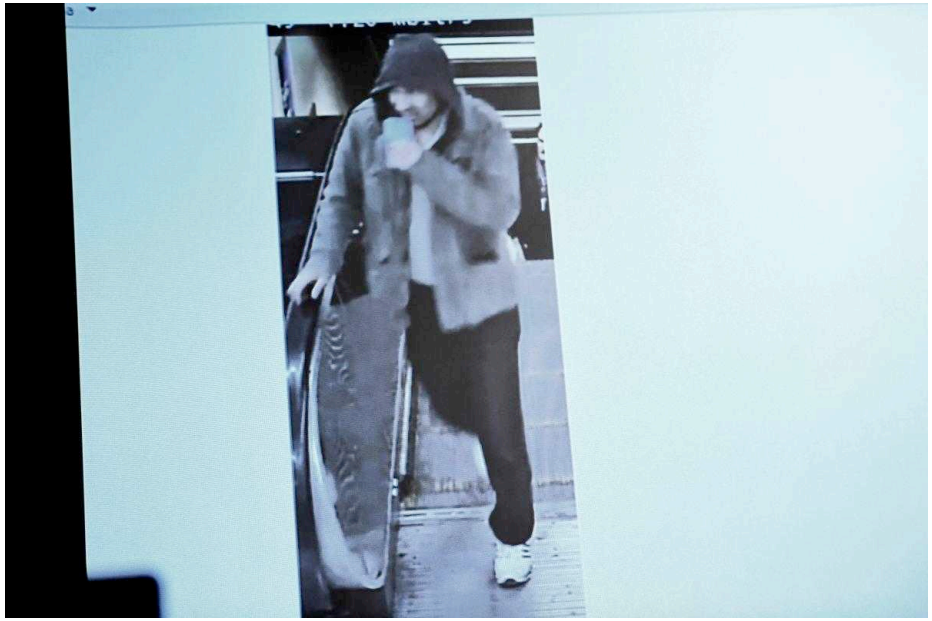

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Lastbilen plöjde genom folkhavet

Lastbilen som användes vid dådet i Stockholms city kapades strax före från en chaufför som levererade varor till en restaurang. Människor mejades ner när lastbilen kördes i vansinnesfart på gågatan.

Klockan 14:53 kom larmet till polisen om att en lastbil plöjt fram längs Drottninggatan och till slut kört in i varuhuset Åhléns City, där den började brinna.

På sin väg längs gågatan mejade lastbilen ner människor och många flydde i panik. Polisen spärrade av och arbetade långt in på fredags-eftermiddagen för att utrymma och säkra området. Först vid 18-tiden kunde personal och kunder i de närliggande butikerna börja släppas ut i omgångar.

Polisen uppmanade personer att inte röra sig i centrala Stockholm och att undvika folkmassor.

– Vi har anmodat hela Polissverige om skärpt bevakning och större synlighet. Vi har fler poliser ute, vi har bevakning på strategiskt viktiga platser som har särskild hotbild, sade polistalesmannen Mats Löfving under en presskonferens på eftermiddagen.

Säpochefen Anders Thornberg sade att man nu fokuserade på under-rättelseläget och att man aktiverat sina internationella nätverk.

Strax efter attacken kom uppgifter om skottlossning i centrala Stockholm, men det dementerades av polisen.

Stockholms sjukhus försattes efter attacken i katastrofläge, vilket innebär att fler resurser tillkallas och styrs ut efter beslut från landstingets centrala stab.

Lastbilen som användes i dådet kapades under dagen av en förare för ett bryggeri som höll på att lämna varor till en restaurang inne i Stockholm.

– Någon hoppade in i förarkupén och körde i väg med bilen, medan chauffören lastade av, sade kommunikationsdirektör -Mårten Lyth till TT.

Restaurangen där bilen kapades ligger på Adolf Fredriks kyrkogata, som är alldeles intill Drottning-gatan och bara några kvarter från Åhléns.

Enligt TT utrymdes flera stora köpcentrum i Stockholm, Mall of Scandinavia i Solna, Täby centrum och flera av Åhléns varuhus vid Odenplan, Fridhemsplan, Skanstull och Östermalmstorg i Stockholms innerstad.

Riksdagshuset ligger nära Drottninggatan och bevakades av polis och säkerhetsvakter. Ingen person fick lämna byggnaden.

All trafik i Stockholms tunnel-bana stoppades, även pendeltågstrafiken och busstrafiken begränsades kraftigt. All gatutrafik stoppades i området.

Alla fjärrtåg till och från Stockholm stoppades och Stockholms centralstation utrymdes. Polisen hävde stoppet i tågtrafiken till och från Stockholm under tidig kväll, men enligt Trafikverket väntas stora störningar i tågtrafiken under dygnet.

Flygplatserna runt Stockholm höll öppet som vanligt men med förhöjd säkerhet.

Vid Öresundsbron begränsades överfarten för att polisen skulle kunna göra fler kontroller av passerande bilar.

Vid 20-tiden gav polisen grönt ljus till SL för att dra i gång tunnelbanetrafiken igen.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Dådet har likheter med attackerna i Berlin och Nice

Analys. Det bara var en tidsfråga innan det måste hända: Terrorn har nått Sverige. Frågan var bara när, var och hur. Svaret kom på fredagen med det misstänka terrordådet i Stockholms city, som har många likheter med det senaste årets blodiga mordattentat i Nice, Berlin och London.

Precis som de senaste dåden i Europa verkar det ha handlat om en ensam gärningsman. Han hade dessutom gemensamt med de tidigare att han använde sig av en lastbil eller en stadsjeep för att med den som mordvapen döda och lemlästa ett maximalt antal människor.

Och precis som vid alla terrorattentat var syftet att skapa hat och sätta skräck i befolkningen. Och att samtidigt paralysera samhället och offentliga beslutsfattare.

Delvis lyckades det, och vi fick en svart fredag. Ett vårsoligt Stockholm förvandlades på någon timme till en spökstad, där varken t-banan eller bussar gick, och alla biografer, teatrar och större varuhus var igenbommade.

Metoden att använda motorfordon – och i London kompletterat med en kniv – stämmer väl med vad terrorsekten IS har uppmuntrat till. I förra årets novemberutgåva av IS-tidskriften Rumiyah (Rom) lyftes senaste sommarens terrordåd i Nice fram som ett exempel på ett slags attacker som kan utföras ”bakom fiendens linjer”.

I tidskriften heter det att ”trots att motorfordon är en väsentlig del av det moderna livet, så är det få som faktiskt inser deras destruktiva och dödliga förmåga att skörda stora mängder av offer på ett uttänkt sätt”.

Den typen av dåd hör också till de svåraste att förebygga eller förhindra, särskilt om en ”ensam-varg” står bakom attentatet. Inga underrättelsetjänster eller avlyssningar i världen kan gå in i en enskild terrorists hjärna.

Ett ”low tech”-dåd kräver inte sofistikerad utrustning, ingen avancerad planering och inga vapen som är svåra att få tag på. Och därmed är det i princip omöjligt att ertappa någon som är i färd med att planera terror.

Ändå är det denna typ av -händelser som polisen och Säpo har förberett sig på och planerat för, åtminstone sedan Taimour Abdulwahab sprängde sig själv till döds på Bryggargatan i centrala Stockholm den 11 december 2010. Hans dåd, det första självmordsdådet i Sverige, misslyckades. Sprängladdningen i hans självmordsbälte fungerade inte som avsett. Annars kunde uppemot 40 människor ha dödats.

Vi vet ännu inte vem, eller vilka, som står bakom nedmejandet av dussintals människor på Drottninggatan.

Men mönstret är exakt detsamma: det är de mjukaste och skyddslösa som är enklast att skada; helgshoppare, turister, butiks-anställda och kontorsslavar.

I nästan samtliga tidigare fall i Europa har förövarna varit jihadister, alltså extrema islamister som hatar den västliga liberala demokratin, som de betraktar som förkastlig och gudlös.

Om det finns någon skillnad mot dåden i stormakterna Frankrike, Tyskland och Storbritannien – som terrorsekten i flera fall har tagit på sig – och det att Sverige inte är en självklar måltavla för islamister.

Brittiskt och franskt stridsflyg deltar i USA-koalitionens operationer mot IS i såväl Irak som Syrien. Sveriges militära insats är begränsad till norra Irak, med en blygsam styrka.

Om de andra våldsdåden hade ett politiskt syfte, där till exempel Westminster, det brittiska parlamentet, sågs som är en symbol för en av västvärldens äldsta demokratier, var det troliga målet i Stockholms city inget annat än att tillfoga så mycket död och förstörelse som möjligt.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Fordon är terroristernas nya vapen

Nice, Berlin, London och nu Stockholm. Terrordåd där utövaren kör in ett fordon i en folkmassa har blivit allt vanligare på senare tid.

Fyra gånger på kort tid har västerländska städer drabbats av terrordåd som framförts på fyra hjul. De är svåra att ha koll på för säkerhets-apparaten och kräver ofta många liv. Det finns också uppgifter om att IS och al-Qaida har träningsmanualer för hur man ska köra in i folk-massor.

Förra sommaren i Nice, på Frankrikes nationaldag 14 juli, körde 31-åriga Mohamed Lahouaiej in med en lastbil, som han har hyrt, på Promenad des Anglais där tusentals människor hade samlats för att titta på fyrverkerier. 86 människor dog, inklusive terroristen. Bland de döda fanns tio tonåringar och barn. 303 skadade fördes till sjukhus för vård.

19 december i Berlin körde en 23-åring som svurit sin trohet till IS in i en julmarknad och mejade ner över 60 personer. 12 personer omkom och 48 skadades i attacken som IS via ett av sina propagandaorgan sade sig ligga bakom.

22 mars i år körde en bil in i en folkmassa på Westminster Bridge i London, precis utanför det brittiska parlamentet. Fem personer dog av attacken och 50 skadades. Fortfarande är sex personer kvar på sjukhus till följd av skador de fick i attacken.

Under fredagen, den 7 april, hände det igen. Den här gången i Stockholm. En man körde in en lastbil i en fokmassa utanför varuhuset Åhléns i centrala Stockholm. Hittills har polisen bekräftat att minst fyra dog i attacken.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Vittnet: Folk låg skadade mitt i gatan

”Skingra er! Åk härifrån! Det är inte säkert här.” En polis ropar i megafon utanför centralstationen. Gråtande människor försöker desperat förstå vart de ska ta vägen. ”Bort härifrån bara!” På fredagseftermiddagen blev Stockholm en stad i skräck.

En kvart efter att larmet kom är Drottninggatan öde. Omkullvälta blomkrukor, hjulspår, stängda -butiker. Räddningsarbetare letar metodiskt efter skadade längs med den långa gågatan.

– Några skadade här? Behöver någon hjälp, ropar en man i gul väst in mot tvärgatan där vi står.

Harvey Anturi jobbar mittemot Åhlens och skulle precis ta helg när han hörde oväsen utanför och såg en lastbil köra förbi.

– Jag såg folk springa utanför och gick ut, bort till Drottninggatan. Där såg jag två personer som låg skadade mitt i gatan. Jag gick vidare och såg en barnvagn. ”Varför står en tom barnvagn här?” tänkte jag. Sedan såg jag en tvååring som låg en bit bort, blodig i ansiktet. Mamman låg några meter från barnet, hon var medvetslös.

Längre upp på gatan såg han väskor och skor som slitits av sina ägares fötter. Runt honom försökte folk få fler ambulanser till platsen.

– Det känns så overkligt. Något händer i Paris och man tänker ”stackars människor”. Man förstår inte. Det är så läskigt.

Polisen spärrar av alla tvärgator till Drottninggatan. De föser bort människor, hetsigt, våldsamt. En man blir vansinnig när han inte får passera avspärrningen, en kvinna gråter. En polis spänner ögonen i oss och ropar ”Har du barn hemma som du vill träffa igen så sticker du härifrån nu. Det är inte säkert i innerstan. Lämna stan!”

Överallt stockholmare som försöker få kontakt med sina nära. En ung tjej gråter, familjen svarar inte. En helikopter hovrar i luften ovanför oss.

– Det känns som att det är krig, säger hon till sin kompis.

På en tvärgata till Kungsgatan har ett gäng poliser i kravallutrustning brottat ner en man i 30-årsåldern. Han ligger på mage, har flera polisknän i ryggen.

Folk runtomkring tar mobilfoton medan han förs bort, utom synhåll. Den polis som blir kvar vill inte svara på frågor, utan upprepar bara budskapet att vi ska ge oss iväg därifrån. Stockholm är inte en trygg plats.

På Pizza hut som ligger på samma gata som Åhlens sitter Josef Jawad och åt med en kompis när människor i hundratal börjar springa utanför fönstret.

– Tänk dig att hela Sergels torg börjar springa åt samma håll. Så var det. Först trodde jag de var sena till pendeln, men så såg jag att de grät och skrek, säger Josef Jawad.

Han hade sin bil parkerad bakom varuhuset och gick mot Åhlens för att försöka flytta på den. Tänkte att den kanske var i vägen om något hade hänt.

– På vägen hörde jag folk prata om att en lastbil hade kört in i en massa människor. Och sen såg jag henne, en kvinna som låg på -marken. Hennes fot hängde som på en tråd, den var nästan helt av. Jag kunde se hennes skelett, berättar han.

Kvinnan, i 50-årsåldern, var turist.

– Hon skrek på engelska att hon bara hade varit i Stockholm i två dagar. Sjukvårdarna bar henne hela vägen från Åhlens till Olof Palmes gata, jag gick efter och hon skrek hela vägen.

Vid Olof Palmes gata mötte Josef Jawads flickvän, som också befann sig i city denna fredagseftermiddag, upp. Hon är blek i ansiktet, matt i tonen.

– Jag känner mig fortfarande chockad. Jag tänkte liksom ingenting. Jag vet fortfarande inte vad jag tänker.

Paret står i närheten av centralstationen på Vasagatan. Josef Jawads bil är fortfarande fast intill skyltfönstret lastbilen kraschade in i.

– Jag är själv uppväxt i ett hemland där explosioner är vardag. Jag trodde inte att det skulle kunna komma ända hit, hela vägen till Sverige. Jag trodde jag var trygg här, nu kommer allting ifatt en.

En polis i polisbil åker runt utan-för centralstationen och ropar i en megafon att de som står där ska skingra sig. ”Lämna stan. Ta hand om varandra. Det är inte säkert här”, ropar han.

Kollektivtrafiken står stilla. Inga tåg går, resenärer på väg till Arlanda står med sitt bagage och undrar var de ska ta vägen.

Polisen upprepar sitt budskap, men nu på engelska. ”Leave the city. Om ni har hotellrum utanför Stockholm tycker jag att ni ska åka dit. Nu.”

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Kungen: Våra tankar går till de drabbade

Kungen och drottningen avbröt på fredagen sin resa i Brasilien för att komma hem till Sverige efter dådet.

”Jag och hela kungafamiljen har med bestörtning tagit del av informationen om eftermiddagens attentat i Stockholm. Bakgrunden till och omfattningen av det inträffade är ännu inte känd. Vi följer utvecklingen men redan nu går våra tankar till de drabbade och deras familjer”, säger kungen i ett pressmeddelande.

Han och drottningen avbröt på fredagen sin resa i Brasilien för att återvända till Sverige, enligt hovets informationschef Margareta Thorgren. De väntas landa i Sverige i dag, lördag.

Många politiker uttryckte på fredagen sitt medlidande till de drabbade och sin bestörtning över dådet på Twitter.

”Följer med bestörtning de fruktansvärda händelserna i Stockholm. Tankarna går till de drabbade och deras anhöriga”, skrev Annie Lööf, partiledare för Centerpartiet.

Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt twittrade:

”Nås av fruktansvärda uppgifter. Tänker på alla som drabbats och deras familjer”.

Moderaternas partiledare Anna Kinberg Batra uppmanade på -Twitter till att undvika spekulationer.

”Fruktansvärt attentat i Stockholm, många tankar till offrens familjer. Viktigt att undvika spekulation och låta polis mfl. göra sitt jobb”.

TT “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Inga hinder för bilar fanns på gatan

Trots terrorhotet med stora fordon fanns det inga fasta avspärrningar på Drottninggatan som hade kunnat försvåra vansinnesfärden.

Vid tidpunkten för attacken fanns inga fasta trafikavspärrningar längs den sträckan på Drottninggatan där lastbilen körde, uppger Daniel Helldén (MP), trafikborgarråd. På gatan finns enbart betonglejon och urnor som markerar att gatan inte är öppen för normal fordonstrafik, som ett fordon kan passera.

– Vid Rosenbad och riksdagen finns det hårda avspärrningar som inte ska gå att ta sig igenom. Drottninggatan är öppen då viss typ av transporter behöver tillgång till gatan, säger Daniel Helldén.

– Bedömningen av risken för den här typen av händelser görs av polisen och Säpo.

Som en direkt konsekvens av -terrorattentatet mot en julmarknad i Berlin ökade polisen i Köpenhamn säkerheten, bland annat på den stora gågatan Strøget. Betongsuggor sattes i december upp på en mängd platser längs Strøget, samt i närheten av populära besöksmålet Tivoli. Flera andra städer i Europa, som Paris, Bryssel och Nice, har genomfört liknande åtgärder.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Flera sjukhus redo att ge krisstöd

Sjukhusen i Stockholm gick i går in i katastrofläge för att kunna samla resurserna och ta emot skadade. På Karolinska universitetssjukhuset finns en krismottagning i entrén och flera sjukhus kan ge psykologiskt krisstöd. – Jag är chockad, men vi måste säker-ställa att alla tas omhand, säger Irene Svenonius (M) som bär det yttersta ansvaret för landstingets krisberedskap.

Larmet om dådet på Drottninggatan nådde landstinget klockan 14.45, som då drog i gång sitt krisledningsarbete.

– Vi gick ju upp i beredskap -direkt, så fort landstinget fick vetskapen, och vår tjänstemannaledning sitter samlad och samarbetar också med de övriga inom Samverkan Stockholm som är länsstyrelsen, Stockholms stad, polisen, säkerhetspolisen med flera, säger Irene Svenonius, som samtidigt -säger att hon är chockad.

– Det är till de drabbade och deras anhöriga som tankarna går när enskilda drabbas av ett sådant här vansinnesdåd. Sedan är det min uppgift att tillsammans med andra i landstinget att se till att sjukvården kan ta hand om drabbade, och att till att trafiken fungerar där polisen bedömer att den kan gå.

Strax efter larmet gick flera sjukhus in i katastrofläge för att mobilisera resurserna för att ta mot skadade, och landstinget samlade sjukvårdsresurserna. Karolinska universitetssjukhuset och Södersjukhuset tog på fredagen emot skadade.

– Vi har ju säkerställt på bästa sätt sjukhusens beredskap, men det handlar också om ambulanstransporter, att se till att det finns blod på de sjukhusen dit skadade har förts.

För den politiska ledningen har landstingets krisledningsutskott, där Irene Svenonius är ordförande, kontinuerliga möten.

– Vi var väldigt överens om när vi hade vårt telefonmöte i krisledningsutskottet att resurser inte är en frågeställning i en krissituation. Behövs det extraresurser så ska de tillföras.

Enligt sjukhusen har det dock funnits tillräcklig beredskap för att ta hand om skadade, bland annat när det gäller tillgången på intensivvårdsplatser. Sjukhusen gick också ner i beredskap under kvällen. Vid 20-tiden var både Södersjukhuset och Karolinska i stabsläge.

– Man får inte glömma att även om det är många som blivit fysiskt skadade, så är det oändligt många fler som varit med om en traumatisk upplevelse som kan kräva psykologiskt stöd och samtalsstöd, säger Irene Svenonius.

Flera sjukhus har öppnat särskilda telefonlinjer och kan ge psykologiskt krisstöd. Vid entrén till Karolinska universitetssjukhuset öppnade en krismottagning.

Anna Gustafsson anna.gustafsson@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

”Det är overklig stämning – det är folk överallt”

“ Stockholm blev en stängd stad efter terrordådet. Tunnelbanan låg nere och bussarna slutade rulla. Lämmeltåg av människor vandrade längs gator och över broar på väg hem. I dag lördag väntas trafiken vara i gång igen.

Stockholm gick snabbt in i krisläge efter fredagens terrordåd. Polisen uppmanade folk att hålla sig från innerstaden och de centrala delarna av Stockholm spärrades av.

Alla tunnelbanetåg ställdes in, centralstationen utrymdes och folk drog tunga resväskor på gatorna, rådvilla hur de skulle ta sig till sin destination.

”Stanna inte här. Det är inte säkert här”, uppmanade poliser med megafon på Stockholms centralstation.

Förvirringen var stor. Även pendeltågstrafiken stängde ner och människor fick hitta nya färdvägar hem.

Snabbt spred sig hashtagen #OpenStockholm i sociala medier med människor som öppnade sin dörr för de som var strandsatta. Flera personer erbjöd sig också att komma och hämta drabbade.

Ärkebiskop Antje Jackelén skrev på Twitter att S:t Johannes kyrka i Stockholm håller öppet. På plats i lokalerna finns skarvsladdar, mobilladdare, filtar och personal, meddelade Jackelén.

På sin hemsida meddelade Stockholms stad att man öppnade upp flera lokaler för dem som strandats.

Skolor och förskolor uppmanades att hålla barnen inne. Samtidigt höll de öppet längre än vanligt för att invänta föräldrar som hade svårt att komma och hämta sina barn.

– Vi har 50 förskolor och skolor inne i stan och vi förstår ju att föräldrarna har svårt att ta sig hem. Vi har öppet och personal finns där så länge det behövs. Mat och allt finns ju där, säger Paula Hammerskog, kommunikationsdirektör på Academedia.

Stockholms innerstad är paralyserad, berättade DN:s reporter Daniel Jacobs som var på plats. Alla affärer stängde och en del satt inspärrade flera timmar i pubar och butiker i väntan på tillåtelse att få lämna området.

– Det är en overklig stämning. Jag har aldrig sett så många, det är folk överallt, säger han.

Vid middagstid hade avspärrningarna begränsats till området i närheten av Sergels torg, där dådet inträffade. Men Towe Hägg, pressinformatör på Stockholmspolisen råder människor att hålla sig borta från innerstan.

– Har man ingenting där att göra så bör man inte ta sig dit. Vi arbetar fortfarande på plats. Men det finns inga avspärrningar i andra stadsdelar, säger hon.

Vid åttatiden på fredagskvällen fick SL klartecken från polisen att öppna tunnelbanan igen. Men än så länge kommer tågen att hoppa över Hötorget och T-centralen på polisens begäran.

Även pendeltågen förväntas börja gå under lördagen, liksom fjärrtåg.

Utanför riksdagshuset ljöd högtalare med uppmaningar om att ingen person tilläts lämna byggnaden. Flera rykten spreds under dagen och Åhléns utrymde även sina varuhus vid Odenplan, Fridhemsplan, Skanstull och Östermalmstorg. Obekräftade uppgifter kom om skottlossning vid såväl Fridhemsplan som Mall of Scandinavia i Solna, som utrymdes. En representant för Gallerian avfärdade dock att det ska ha inträffat. Också Täby centrum, norr om Stockholm, evakuerades av säkerhetsskäl.

Dramaten ställde in sin föreställning under kvällen och SF:s biografer stängde.

– Vi ställer in allt, det känns som att läget kräver det, säger Dramatens pressansvariga Mimmi Fristorp.

Folkoperan valde samma linje. Fredagskvällens föreställning ”Satyagraha” – en opera som handlar om Gandhi och civilt motstånd genom ickevåld – ställdes in.

Stockholms stad meddelade att man aktiverat sin krisverksamhet.

– Stadens berörda verksamheter har alla aktiverat sin krisverksamhet. Vi samverkar nu nära med polisen och andra berörda myndigheter, säger Stockholms finansborgar- råd Karin Wanngård.

Säkerheten vid Stadshuset har förstärkts och evenemang som skulle ha hållits där i kväll har ställts in. Visningarna i Stadshuset är också inställda under lördagen.

Andreas Nordström andreas.nordstrom@dn.se

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta.

All tunnelbanetrafik låg nere efter attacken.

Centralstationen utrymdes. Tåg till och från Stockholm ställdes in.

Flera busslinjer låg nere.

SF stängde sina biografer, teatrar ställde in sina föreställningar och skolor och daghem höll öppet extra länge för att föräldrar skulle kunna komma och hämta.

Området kring Åhlens city var totalt avspärrat.

Flera affärer och köpcentrum utrymdes.

Hela kulturhuset Stadsteatern utrymdes.

Cirkus ställde in en konsert med Magnus Uggla. Även Konserthuset ställde in, liksom ”Mamma Mia the party” på Tyrol.

Moderna museet i Stockholm ställde in en planerad vernissage och samtliga programpunkter för kvällen.

Flera restauranger och nattklubbar i centrala Stockholm höll stängt.

McDonalds stängde restauranger inne i Stockholms City. “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Stefan Löfven: Ni kommer aldrig någonsin att vinna

Sverige är ett land i sorg, vrede och beslutsamhet. Så kommenterar statsminister Stefan Löfven (S) lastbils- attacken i Stockholm. – Ni kommer aldrig någonsin att vinna.

På fredagskvällen höll regeringen ett extra möte. Bland annat fattades beslut om att stärka gränskontrollerna.

Statsminister Stefan Löfven säger att Sverige och dess invånare aldrig kommer att låta sig kuvas eller splittras:

– Polisen utreder det här som ett förmodat terrordåd. Om det är ett terrordåd så är målet med terrorismen att underminera demokratin. Vårt budskap kommer alltid att vara klart: Ni kommer aldrig någonsin att vinna, säger han.

En rad världsledare har hört av sig för att visa sitt deltagande.

Stefan Löfven var på fredagseftermiddagen egentligen på väg till Socialdemokraternas partikongress i Göteborg. Efter lastbilsattacken avbröt han omedelbart sin resa.

På en extrainsatt presskonferens på fredagskvällen kommenterade han sina tankar om dådet:

– Jag tänker på människor som går i Stockholms stad och säkert ser fram emot helgen, att få träffa familjen och umgås. Helt ovetande. Plötsligt förändras livet. Flera kom inte ens hem. Det känns fruktansvärt när det händer, att oskyldiga människor blir drabbade på detta sätt, säger Stefan Löfven.

– Vi kommer aldrig att kunna garantera att det här aldrig händer oss. Ändå känns det fruktansvärt. Oskyldiga människor är drabbade. Det är viktigt att vi nu visar beslutsamhet, säger Stefan Löfven.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Ewa Stenberg: Från och med nu står kampen mot terror överst på dagordningen

Det kommer att finnas ett före och ett efter denna dag i Sveriges politiska nutidshistoria, om det vi nu sett är en terrorattack. Den politiska debatten kommer att förändras.

Vid kris och hot mot landet brukar de politiska partierna samla sig bakom regeringen och lägga tvisterna åt sidan. Det gör de också denna gång, de kommer att göra upp över blockgränsen om det behövs snabba riksdagsbeslut.

Sent på fredagskvällen är fortfarande mycket oklart kring attacken i centrala Stockholm. Vem kapade och körde en lastbil längs Drottninggatan och mejade ner människor? Varför? Här i regeringskansliet Rosenbad, är allt avspärrat av polis och de journalister som släpptes in på statsministerns presskonferens fick genomgå dubbla säkerhetskontroller och visiteras.

Statsminister Stefan Löfven har sagt att Sverige har blivit attackerat och att allt tyder på att det är ett terrordåd. I Rosenbad sent på fredagskvällen talade han stramt men känslosamt om de avskyvärda mördarna. ”Vårt budskap kommer att vara klart: ni kan inte kuva oss. Ni kommer aldrig att vinna.”

Utanför Rosenbad står svarta statsrådsbilar på rad, innanför en ring av poliser. Regeringen har precis sammanträtt och bland annat beslutat förstärka gränskontrollerna.

Regeringen är mån att demonstrera att de snabbt kan fatta beslut om polisen eller andra myndigheter behöver stöd, och den vill också demonstrera att demokratin fungerar som vanligt. Också i en avspärrad stad fylld av poliser hålls det presskonferens. Och Socialdemokraterna planerar att hålla sin kongress som planerat i Göteborg, även om statsministerns närvaro kan påverkas.

Oppositionsledaren Anna Kinberg Batra (M) och de andra parti-ledarna har beklagat det som hänt och sänt kondoleanser till de anhöriga. Moderatledaren har ringt statsministern och frågat om han behöver stöd. Som de svenska partierna brukar göra i krisläge läggs konflikterna på hyllan och de forna kombattanterna samarbetar och berömmer varandra och de svenska myndigheterna.

Politiker från olika sidor enas i beröm av svensk polis för insatsen så här långt.

Statsminister Stefan Löfven talar om attacken i termer av terroristdåd. Han är den person i detta land som får den bästa informationen. Har han rätt i att det är ett terrordåd kommer detta att ändra det politiska läget i landet. När en självmordsbombare sprängde sig själv, men lyckligtvis ingen annan, till döds på Drottninggatan 2010 fick det stora effekter på svensk politik. Det ledde till skärpta lagar.

Också terrordådet i Paris ledde till en politisk samling här i Sverige, med en uppgörelse över blockgränsen om nya åtgärder mot terrorism.

När nu oskyldiga människor har dött i Stockholm på ett sätt som påminner om terrordåden i Berlin och Nice så får man gå tillbaka till när terrorgruppen Röda arméfraktionen ockuperade den tyska ambassaden 1975 för att hitta något liknande. Två personer ur gisslan och en ockupant dödades då. Under andra världskriget dödades fem personer i ett brandattentat mot den kommunistiska tidningen Norrskensflamman i Luleå. De var de dödligaste politiskt betingade dåden under 1900-talet i Sverige.

I dagsläget är det fyra som bekräftats döda i fredagens attack. Det kommer att vara ett av de allra värsta på hundra år.

I bland annat Frankrike, Belgien, Storbritannien och Norge har terrordåd förändrat inrikespolitiken. Trots bristen på bekräftad information är det rimligt att tro att det kommer att vara så också i detta fall.

Anser polisen eller andra myndigheter att de behöver stöd genom några politiska beslut eller lagändringar för terrorbekämpningen kommer polisen att få det. Likaså om polisen skulle behöva stöd av andra myndigheter, som till exempel Försvarsmakten.

Den svenska regeringen och myndigheterna kan också räkna med stöd från andra länder, i synnerhet från de andra EU-länderna. Det har kommit många stöduttalanden från ledare världen över. Sverige får troligen redan stöd i form av underrättelser, men skulle det behövas annat stöd kan Sverige troligen räkna också med det.

Hur den politiska debatten kommer att påverkas närmare beror på motiven till attacken, och de är ännu oklara. Frågan om hur terrorism bäst bekämpas står redan högt på dagordningen, från och med nu och en tid framöver står den överst.
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se”

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Mobilfilm från dådet visar skräckscener från gatan

En mobilfilm från terrordådet på Drottninggatan visar fruktansvärda scener efter lastbilens framfart. En söndersliten människa ligger på övergångsstället vid Kungsgatan, och även resterna efter en hund syns på bild.

Filmen visar också på nära håll en man som man försöker rädda till livet med hjärtkompressioner.

Det är en privatperson som filmat händelserna på Drottninggatan direkt efter att lastbilen kraschat in i ingången till Åhléns men innan räddningspersonal hunnit till platsen. Bilderna är så starka att DN har valt att inte publicera filmen, som kommer från en turkisk nyhetsbyrå.

Filmaren går med Åhléns i ryggen längs Drottninggatan mot Kungsgatan, och det är på övergångsstället i den korsningen som den svårast sargade kroppen ligger. Människan är söndersliten och det är svårt att se om det är en man eller en kvinna.

Längre fram på Drottninggatan ligger en ung man med skägg och blod runt huvudet, som flera personer försöker rädda till livet. Mannen är helt livlös medan en person utför hjärtkompressioner. Efter en stund lyfter man upp mannen och bär in honom i en butik.

En kvinna med förhållandevis lindriga skador sitter upp och är blodig på fötterna. Här hjälper filmaren till att bära in även henne inomhus.

Det sista offret som syns på filmen är en hund, som även den är helt söndersliten.

Juan Flores “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Statsministern: ”Sverige har blivit attackerat”

Skene. Sverige har blivit attackerat. Det var de första ord statsminister Stefan Löfven yttrade efter att han kommit ut från en sidoentré till Ängsskolan i Skene vid fyratiden på eftermiddagen.

Han såg samlad, lugn och sammanbiten ut när han gick ut till den stora skara journalister som samlats i anslutning till hans bil.

– Sverige har blivit attackerat. Allt tyder på att det är ett terrordåd. Regeringen är naturligtvis informerad hela tiden. Jag får kontinuerlig information. Regeringen gör allt för att stödja de myndigheter som är i gång och arbetar. Nu uppmanar vi allmänheten att vara uppmärksam och lyssna på inte minst polisens information. Enligt säkerhets-polisen har vi minst två omkomna i det här fruktansvärda terrordådet. Nu tänker vi på offren och deras familjer och nära och kära, och de skadade, sade statsminister Stefan Löfven efter ett besök på Ängsskolan i Skene med anledning av den tragiska bussolyckan i slutet på förra veckan.

Utan att svara på på några frågor fortsatte Stefan Löfven mot bilen för att därefter fortsätta tillbaka till Stockholm.

Det innebär också att han inte fortsätter till Göteborg och Socialdemokraternas planerade partikongress som tänkt.
Marcus Ålsnäs riksnatverket@dn.se DN “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Polis och militär övade ihop dagen före attacken

Dagen före dådet på Drottninggatan så övade polisen, Säpo och Försvarsmakten på hur de skulle möta ett allvarligt terrordåd. Någon militär sattes dock inte in efter fredagens dåd.

Det var under onsdagen och torsdagen som de tre myndigheterna genomförde den gemensamma övningen. Syftet var att träna på att hantera ett större terrordåd. Denna typ av övning genomförs en gång varje år. Enligt Försvarsmakten var det en mindre övning med ”såväl teoretiska som prövande inslag”.

Rikspolischefen Dan Eliasson talade efter dådet med överbefälhavaren Micael Bydén.

– Vi har inte satt in Försvarsmakten än, sade Dan Eliasson på den första presskonferensen efter dådet.

Det militära Högkvarteret intog efter dådet förhöjd stabsberedskap. Detta för att följa läget och förbereda om polisen skulle begära stöd från Försvarsmakten.

Det var efter terrordåden mot USA den 11 september 2001 som polisens möjligheter att kalla in hjälp från Försvarsmakten förbättrades. De första åren kunde polisen enbart rekvirera militära helikoptrar, båtar eller fartyg.

Från 2006 finns en lag som gör det möjligt för polisen att begära militär hjälp vid terrorismbekämpning. Det sker efter medgivande från regeringen. Om militär trupp ska användas i terrorbekämpning ska insatsen stå under polisens befäl.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Borde inte Säpos experter ha ryckt in?

Kommentar. En ensam terrorist kan vara omöjlig att hitta i förväg. Men att med alla medel säkra ett känt terrormål borde vara en självklarhet.

Timmar efter det fasansfulla dådet i Stockholms city är det fortfarande mycket vi inte vet.

Ändå har vi tillräckliga fakta för att dra vissa slutsatser om gärningsmannen och dennes tankebanor:

○ Han valde en metod som tidigare visat sig dödsbringande.

○ Hans agerande ligger i linje med vad terrorsekten IS uppmanat sina anhängare på internet.

○ Han slog till vid en tidpunkt då särskilt många människor var i rörelse.

○ Han utsåg en plats som tidigare varit föremål för ett terrordåd.

Åtminstone tre av dessa omständigheter är så förutsägbara att de möjliggör motåtgärder. Och kombinationen som sådan borde – efter fordonsattackerna i Nice, Berlin och London – vara självskriven i manualen för terrorprevention i stadskärnor.

Under fredagskvällen släpptes filmer från övervakningskameror längs med Drottninggatan. De visar fruktansvärda scener: människor flyr för sina liv in i butiker precis innan terroristens lastbil dånar förbi i hög hastighet.

Vinddraget får kläder som hänger till försäljning ute på gatan att vaja som om det blåste kuling.

Stockholms stad har antagit ett trygghets- och säkerhetsprogram där terror ingår i hotbilden. Ändå fanns inga trafikhinder som hindrade terroristen från att styra in den tunga lastbilen rakt in på Sveriges kanske mest populära gågata.

Polisen och Säkerhetspolisen genomförde en terrorövning kort före attacken. Om kommunens ansvariga på ett fatalt sätt missat givna skyddsåtgärder, borde då inte Dan Eliassons och Anders Thornbergs experter ha ryckt in? Enligt Thornberg jobbar ju i alla fall Säpos terrorbekämpare ”varje dag, varje timme, varje minut” med att förhindra inhemska dåd.

Tragedin har redan skett, misstänkt terror har skördat människoliv på svensk mark.

Alla som kan bidra med minsta lilla insats måste göra sitt yttersta för att det inte händer igen.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Dagen då Stockholm blev en världsnyhet

Det misstänkta terrordådet i Stockholm dominerar medierapporteringen världen över. Samtidigt uttrycker världsledare sin bestörtning över händelserna i den svenska huvudstaden. ”Vi står enade mot terrorn”, skriver den tyska förbundskanslern Angela Merkels talesperson.

Kort efter att den kapade last-bilen mejade ner människor i centrala Stockholm blev händelserna en toppnyhet i medier världen över. Bilderna från förödelsen kring den förmodade attentatsplatsen spreds snabbt i internationella medier. Videoklippen som visar hur människor flyr i panik längs Stockholms gator visas om och om igen av tv-bolagen.

Flera världsledare uttryckte på fredagskvällen solidaritet med Sverige. Tysklands förbundskansler Angela Merkels talesperson twittrade att ”våra tankar går till människorna i Stockholm, till de skadade, anhöriga, räddningstjänsten och poliserna. Vi står enade mot terrorn”.

Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen kallade händelserna för en sorgens dag.

– Det gör ont i hela hjärtat att vårt svenska broderfolk har blivit utsatt för ett så avskyvärt angrepp. Ett fegt försök att försöka undertrycka oss och vårt fredliga sätt att leva i Skandinavien, sade han i ett uttalande.

EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker passade på att hylla Stockholm i sin solidaritetsförklaring.

”En av Europas mest vibrerande och färgglada städer tycks ha slagits av dem som vill den, och hela vår livsstil, illa”, skriver Juncker och utlovade EU:s fulla stöd.

”En attack på någon av våra medlemsländer är en attack på oss alla”, skrev Juncker vidare på Twitter.

Händelserna i Stockholm toppade en rad utländska mediesajter som minut för minut uppdaterade med nya detaljer. Stefan Löfvens uttalande om att Sverige angripits – och att det troligtvis rör sig om en terrorattack – citerades flitigt. Bilder på skadade och flyende människor toppade tv:s kvällssändningar.

Det amerikanska tv-bolaget CNN visade videoklipp från när människor flyr i panik längs Stockholms gator. Tidningen New York Times citerade vittnen som berättar hur de sprungit för sina liv.

Rubriken ”Stockholm befinner sig i undantagstillstånd” dominerade de tyska tidningarna der Spiegel och Frankfurter Allgemeine Zeitungs sajter. I december skakades den tyska huvudstaden av ett terrorattentat som har många likheter med fredagens förmodade dåd i Stockholm. Tolv människor dödades och ett femtiotal skadades när en kapad lastbil körde in i folksamlingen vid en julmarknad i centrala Berlin.

I Frankrike, som den senaste tiden skakats av en rad terrorattentat, har händelserna i Stockholm fått stor uppmärksamhet. Tidningarna Le Monde och Le Figaro berättar om de skräckfyllda scenerna i den svenska huvudstaden, med paralleller till lastbilsattacken i Nice i somras då 87 människor dödades. Från Frankrike meddelades även att belysningen på Eiffeltornet i Paris skulle släckas senare under kvällen i solidaritet med Sverige.

Det ryska statskontrollerade mediebolaget Russia Today påminde om den självmordsbombare som år 2010 sprängde sig till döds i närheten av den plats där lastbilen for fram på fredagen.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Björn Wiman: Vi vill inte ha hatet. Det är hatet som vill ha oss.

Den här gången var det annorlunda. De professionella reflexerna fick vika för de privata. ”Var är du?” ”Har du hört från henne?” ”Han sms-ade just.” ”Säg åt henne att gå hem direkt!”

De flesta av oss – nästan alla – fick de besked vi ville ha. Alla – nästan alla – var i säkerhet.

Att terrorn och döden skulle komma till Sverige förr eller senare, det visste vi. Insikten om att allt kan hända vem som helst, var som helst, när som helst är numera välgrundad. På arbetsplatser pågick avtackningar och skålande i champagne för uppnådda säljmål. Nu aktiverades säkerhetsrutinerna, katastrofplanerna sattes i verket, maningarna till lugn gick ut trots rykten om skottlossning på vardagens mest självklara platser – Fridhemsplan, Globen, Täby…

Efter en timme ger jag mig ut för att hämta upp barn från olika platser i staden. Överallt människor – de som nu kommit upp ur tunnelbanan och ut från arbetsplatserna till en fredag de inte kunde föreställa sig. Överallt de spöklika tågen med människor som går över stadens stora broar, hand i hand, tysta.

Men så plötsligt finns också något annat: ett leende, en svängande matkasse, en liten färgglad ryggsäck, något i ett ansikte som spricker upp likt ett löv i denna gråa, fasansfulla aprileftermiddag då världen för oss som lever i Sverige blev en annorlunda plats än den var i går. Jag tror att det bara går att säga på ett sätt. Vi vill inte ha hatet. Det är hatet som vill ha oss. Det är det alla dessa ansikten säger. Det ska inte lyckas.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Så pratar du med barnen

Det är viktigt att lugna och trygga ditt barn efter en allvarlig händelse, säger psykologen Olof Risberg.

– Undanhåll inte information, men låt inte de minsta se på tv-nyheterna.

– Fråga barnet om det har frågor eller går och tänker på det här. Följ barnet under de kommande dagarna, för det kan utvecklas från att de inte påverkas alls till att de vill prata om det, säger Olof Risberg.

Han menar att det viktigaste är att lugna och trygga barn, och att vara ärlig och öppen med vad man inte vet.

– Barn behöver veta fakta. De frågar ju och märker att tunnelbanan inte går och att det är allmänt kaos. Säg som det är, att det är väldigt allvarligt det som har hänt, men också att det är en väldigt ovanlig händelse och att det inte finns risker överallt, säger Olof Risberg.

Även om det är viktigt att barnen får ta del av vad som hänt, behöver de minsta ändå inte ta del av nyhetsrapporteringen genom detaljerade tv-sändningar.

– Även sociala medier kommer inom närmsta tiden att svämma över med bilder lemlästade kroppar och där ska man skydda barnen så de slipper se, säger Olof Risberg.

Äldre barn och tonåringar har lätt för att leta upp just bilder och filmer från allvarliga händelser själva. Just nu cirkulerar filmer från attacken på Drottninggatan på sociala medier och Olof Risberg uppmanar vuxna att prata med sina barn om att inte sprida vidare filmerna.

– Det är viktigt att reagera mot barn som inte förstår allvaret i det här, utan i stället skickar runt dessa filmer. Det är en tragedi och det måste markeras.

Malin Hansson malin.hansson@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Sociala medier fulla av stöd

Kort efter den misstänkta terrorattacken i Stockholm fylldes sociala medier med sorgebudskap. Många uttryckte sin chock och förtvivlan, liksom stöd till offren och deras anhöriga.

Under hashtaggarna #PrayForStockholm och #Sthlm uttryckte människor från hela världen solidaritet med stockholmarna. Flödena fylldes snabbt med kärleksbudskap, hjärtsymboler och ledsna smileys. Andra uppmanade till att inte låta terrorn och rädslan segra.

Många stockholmare blev strandsatta när kollektivtrafiken stängdes ner. Via haschtaggen #openstockholm erbjöds nödställda stockholmare tillfälligt uppehälle hos -människor som öppnade sina hem. -Andra fick hjälp att hitta skjuts hem.

Facebook aktiverade sin funktion för att markera sig i säkerhet. Många använde den för att visa sina vänner och anhöriga att de själva inte drabbats. Men inte alla.

”Det gör alldeles för ont att tänka på de som inte kommer att kunna markera sig som säkra”, skriver en användare på Twitter.

Via sociala medier spreds även polisens övervakningsbild som föreställer den man polisen gärna vill komma i kontakt med.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

”Terrorsamröre ska vara kriminellt”

“Insatserna mot terrorsekten IS har varit otillräckliga, medger regeringen. Målet är nu att runda grundlagens föreningsfrihet och kriminalisera ”samröre” med terrororganisationer. – Vi ska ha en så effektiv lagstiftning som möjligt, säger inrikesminister Anders Ygeman.

DN har i veckan berättat att Sveriges jakt på inhemska IS-terrorister står sig slätt jämfört med Norges. Sedan 2015 har åtta norska IS-män dömts till fängelse och ytterligare ett par väntar åtal. Här i Sverige, där IS-rekryteringen varit tre gånger så stor, har bara två personer fällts.

Norska säkerhetspolisen PST förklarar framgångarna med den lagändring i Stortinget som 2013 gjorde det straffbart att delta i en terrorstämplad organisation – inte bara att begå specifika terrorhandlingar.

Nu vill inrikesminister Anders Ygeman (s) följa i norrmännens fotspår.

– Det finns anledning att titta väldigt noga på vad Norge och en del andra länder gjort. De svenska terrorlagarna är något av ett lapptäcke där det är svårt att ringa in exakt det kriminaliserade området, säger han till DN.

Stötesten är grundlagens regler om så kallad föreningsfrihet. Rätten att organisera sig anses här i det närmaste orubblig, även rörande organisationer som bildats i terrorsyfte.

– Det är den bedömning som gjorts hittills, bland annat när det gäller Rote armee fraktion (västtysk terrorgrupp från 70-talet, red:s anm). Och jag tror inte heller på att ändra grundlagen, bland annat eftersom det skulle vara en ganska långsam process, säger Anders Ygeman.

– Däremot kan man tänka sig att man kriminaliserar delar av deltagandet i den här typen av organisationer och drar nytta av de erfarenheter som Norge har gjort.

Den juridiska distinktionen kokar i praktiken ner till begreppen ”deltagande” respektive ”samröre”. Och medan det förstnämnda betraktas som otänkbart i svensk lagtext skulle alltså samröre vara en framkomlig väg, enligt inrikesministern.

– Det vill jag inte stänga någon dörr för. Vi ska ha så effektiv straffrättslig lagstiftning som möjligt mot terrorism.

Anders Ygeman förstår att omvärlden kan ifrågasätta varför Sverige inte tydligt prioriterar terror-bekämpning framför föreningsfrihet. Norska PST-chefen Bene-dicte Björnland sa i veckan till DN att hon inte kunde se något skyddsvärt i att tillåta IS-deltagande.

– Har man inte kunskap om Sveriges föreningsfrihet är ju det den - naturliga reaktionen. Men köper man premissen som grundlagsfäderna hade, då måste man hitta andra sätt att nå motsvarande mål. Och det tror jag är möjligt, säger Anders Ygeman.

Kriminalisering av terrorsamröre har varit uppe på bordet tidigare, bland annat efter att centerledaren Annie Lööf väckte förslaget hösten

2015. Hur S nu tänker driva frågan, och när en färdig lagtext skulle kunna ligga klar, vill Anders Ygeman inte uttala sig om.

– Men det bör ligga på den översyn av den straffrättsliga terrorlagstiftningen som görs just nu, säger han och hänvisar till justitieminister Morgan Johansson (S).

Johansson har meddelat DN att han inte har något att säga i frågan.

I hopp om att en del svenska IS-terrorister ändå skulle kunna bestraffas i närtid planerar regeringen att skicka polisutredare till Irak, -vilket SR Ekot berättat. Planen är att dessa, tillsammans med irakiska myndigheter, ska samla tillräckliga bevis för lagföring i Irak i de fall där IS-terrorister gripits i livet.

– Sverige är kanske det land i EU som driver det här hårdast. Jag utgår från att Irak välkomnar satsningen, säger Ygeman.

Enligt uppskattningar skulle mellan 25 och 50 IS-terrorister från Sverige kunna vara kvar i Mosul och andra irakiska IS-fästen.

– Syftet är att de inte ska komma hem utan avtjäna sina straff i Irak, säger Anders Ygeman.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Anna-Lena Laurén: Jag ger tusan i vilken falang som försöker utnyttja mina rapporter

Nu i veckan träffade jag Michail Zygar i Stockholm. Han är en av Rysslands mest framstående journalister och författare till den bästa insiderskildringen av beslutsprocessen i Kreml i modern tid (”Männen i Kreml”, som precis har kommit ut på svenska.)

I Zygars bok framstår Vladimir Putin som emotionell och lättstött, Dmitrij Medvedev som en löjeväckande driftkucku och hovet kring Putin som ett gäng korrupta småpåvar. Efter boken har Zygar blivit smutskastad på nätet. Dock inte av Putins trollfabrik – utan av Putinkritiska ryska författare som bor utomlands och som anser att det bara finns ett enda rätt sätt att skriva om Ryssland.

Zygars agenda är rent journalistisk: Att förklara vad som sker och varför. Hans förklaringar är väl researchade och kritiska. Ändå betraktar vissa ryska intellektuella honom som en överlöpare eftersom hans agenda inte går ut på att teckna en nidbild av Putin.

I motsats till många andra har Zygar förstått att det räcker så bra med att beskriva saker som de är.

Det är inte bara ryska emigranter som har en förkärlek för det svartvita perspektivet. Jag går stora lovar kring dagens västeuropeiska Rysslandsdiskussion eftersom den får mig att känna mig som hemulen i

Tove Janssons ”Kometen kommer”, han som bönar och ber om att få vara i fred för allt oväsen.

Det beror inte på att jag inte gillar debatt. Inte heller anser jag att man kan undvika ankommande katastrofer genom att begrava sig i sin frimärkssamling som hemulen gör. Problemet är att i varje debatt som blossar upp kring Ryssland eller Ukraina försvinner själva sakfrågan på en bråkdels sekund. Kvar blir pajkastning, svartmålande och ett försvarande av positioner.

Själv är jag journalist och ger tusan i vilken falang som försöker utnyttja mina rapporter i vilket syfte. Jag kan till exempel inte undvika att rapportera om Ukrainas svårigheter att kritiskt granska sin egen historia bara för att Ryssland annekterade Krimhalvön. Men samtidigt är det självklart att jag är förpliktad till att nämna saker vid deras rätta namn, oavsett reaktionerna hos vissa falanger. Dit hör att kalla en annektering en annektering och en lögn för en lögn.

Att försöka rapportera rättvist är inte samma sak som att syssla med den slags å-ena-sidan-å-andra-sidan-argumentationen som är mycket populär i Ryssland. Det vill säga ett resonemang som i slut-ändan gör gällande att allt beror på perspektivet och det inte finns någon sanning.

Vad som däremot är relevant är att förklara hur saker och ting ser ut inuti den andras huvud. Att förstå vad som händer i världen är lättare när man har ett hum om hur andra betraktar den. Det är just det här som är det intressanta med Zygar och hans bok. I motsats till många andra ryska journalister är Zygar inte cynisk – han är nyfiken och tror inte att han redan vet hur det är. Det gör hela skillnaden.

Sanningen ligger mitt emellan, är ett av mina ryska vänners favorit-uttryck. Resonemanget är ett självbedrägeri, eftersom det låter förstå att om en part ljuger och den andra talar sanning så befinner sig sanningen ändå mitt emellan.

För dem är det dock en över-levnadsstrategi. Ett sätt att klara livet under Putinregimen utan att bli galen.

Ryska dissidenter som har bosatt sig utomlands har ett annat problem. Med tiden får de nästan alltid ett avsmalnat perspektiv, ett tunnelseende som de klänger sig fast vid med näbbar och klor. De vägrar se något annat än sin egen bild, eftersom det skulle vara lika med att erkänna att det händer saker i deras gamla hemland som de inte längre förstår eller har förstahands-information om.

I klarspråk: Att de själva inte längre är relevanta. En mardröm för en rysk intellektuell, den värsta mardrömmen av alla.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ S-kongressen genomförs – men programmet ändras

○ Socialdemokraternas kongress i Göteborg kommer att starta som planerat i dag, lördag. Dådet i Stockholm innebär dock att det kan bli ändringar i programmet och att vissa programpunkter ställs in, uppger partiets presschef Håkan Gestrin för DN.

– Kongressen kommer att genomföras med start i morgon. Men det är ett fruktansvärt attentat som inträffat och självklart kommer det att påverka hur kongressen genomförs, säger Håkan Gestrin.

Hur kommer det att påverka?

– Det är inte klart. Men vi återkommer med mer information.

Det kan till exempel uppstå problem på grund av inställd tågtrafik för alla av de 350 kongressombuden att i tid ta sig till kongressen.

DN “

Övrigt utrikes.

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Trump på farliga äventyr

USA har bombat Syrien. Men om Trump har en långsiktig plan är den inte synlig.

På ett plan finns det en logik i Donald Trumps beslut att bomba Bashar al-Assads slaktarregim i Syrien. Att regeringsstyrkor bär skulden till den barbariska flygattacken med kemiska vapen i tisdags råder det egentligen inget tvivel om. Så, USA bestraffar en ren krigsförbrytelse.

Men den amerikanske presidentens 59 missiler mot en syrisk flygbas är också en chansning utan logik. Trump har gjort en helomvändning från sin tidigare syn på inbördeskriget i Syrien. Och med Ryssland djupt inblandat på al-Assads sida är riskerna stora för en konfrontation med bredare följder.

Att al-Assad använder stridsgas mot landets befolkning är ingen nyhet. Ofta har det handlat om klorgas, men liksom vid det senaste tillfället finns också indikationer på än dödligare substanser. Det har skett många gånger, med fruktansvärda konsekvenser. Under sex års tid har diktaturen fört kriget med ofattbar grymhet, och skoningslöst satt in stridsflyg och tungt artilleri mot försvarslösa människor. Uppåt en halv miljon syrier har dödats, och massmördaren framför alla heter al-Assad.

Trumps företrädare Barack Obama förklarade 2012 att kemiska vapen var en gräns som inte fick överträdas. Året efter dödade den syriska regimen 1 400 människor med gas i en förort till Damaskus, och USA hotade med repressalier. Obama backade, efter att varken ha fått stöd av

Storbritannien eller den amerikanska kongressen. Åtskilliga av hans rådgivare argumenterade för flygattacker. Efter ryskinitierade förhandlingar lämnade Syrien i stället ifrån sig sina kemiska stridsmedel, men uppenbarligen inte hela lagret.

Den gången uppmanade Trump envetet Obama att avstå från att bomba al-Assad. Under valrörelsen i höstas var han stenhård mot föregångarens vacklan, men presenterade ingen egen begriplig linje om Syrien. Han berömde på tvivelaktiga grunder al-Assad och Ryssland för att bekämpa terrorrörelsen IS.

Före tisdagens nidingsdåd hade Trumps närmaste medarbetare sagt att USA:s prioritering i Syrien är IS och inget annat, och att förutsättningen för en politisk lösning inte längre är att al-Assad lämnar makten. Och Trump har aldrig yttrat ett ont ord om Putins bestialiska bombregn över Aleppo eller Rysslands stöd till regimen.

Trump brukar hävda att han alltid var emot George W Bushs ”katastrofala” krig i Irak, vilket är en lögn. Men han har också uttalat sig föraktfullt om militära ingripanden av moraliska eller humanitära skäl, innan han nu gör ett sådant själv: ”inget av Guds barn ska behöva lida under sådana fasor”. Presidenten har ansett att USA endast ska tänka på sina egna intressen, och sluta bedriva onödiga krig i fjärran länder. Plötsligt är vedergällning mot en brutal diktator ett nationellt säkerhetsintresse.

Att Trump skulle ha en genomtänkt strategi i Syrien är inte sannolikt. Det är inte hans stil. Presidenten har dålig kontroll på sina impulser. Ibland när han tappar humöret skickar han en ilsken tweet.

Fredagsmorgonens händelser påminner om att han också har tillgång till avtryckare för missil-angrepp.

Militärt sett rör det sig om en begränsad attack. Ett antal flygplan har slagits ut, en militärbas har skadats. Det är inget som ändrar krigets gång. Försvarsdepartementet Pentagon säger sig ha varnat Ryssland, så att dess personal kunde undvika elden. Därmed lär även al-Assad ha fått lite tid att rädda det som gick.

Signaler har samtidigt skickats åt flera håll, bland annat Nordkorea. Dess kärnvapen, och missiler som snart befaras kunna bära dem ända till Kalifornien, är ett hot Trump har verkat prioritera. Attacken mot Syrien sker också mitt under Kinas president Xi Jinpings statsbesök i USA. Kina har tillsammans med Ryssland lagt in ständiga veton i FN:s säkerhetsråd mot allvarsord om al-Assads illgärningar. Trump har för sin del krävt att Kina hjälper till att desarmera den nordkoreanska faran, ”annars gör vi det själva”.

Frågan är hur Kina reagerar på USA:s missiler mot Syrien – och vad Ryssland drar för slutsatser. Vladimir Putin har tillsammans med Iran hållit al-Assad under armarna, först med vapenleveranser och sedan med direkta militära medel. Betydande resurser har satsats för att behålla ett brohuvud i Mellan-östern. Putin vill säkert inte ha ett krig med det militärt överlägsna USA, men har visat viss uppfinningsrikedom när det gäller att få andra makter på fel ben. Ryssland har luftvärnssystem i Syrien som kan hota amerikanskt flyg. Vad händer om ett plan skjuts ned, eller om eld från ryska ställningar besvaras?

Det går att tänka sig andra bevekelsegrunder för Trump. Hans första månader som president har kantats av debacle och motgångar. Domstolar har stoppat hans försök att porta medborgare från sju muslimska länder. Republikanernas försök att skrota Obamas sjukförsäkringsreform slutade i haveri. Trumps uppenbart felaktiga påståenden om att företrädaren avlyssnade honom under valkampanjen tvingade Vita huset till upprepade räddningsaktioner. En avledningsmanöver kan emellanåt behövas.

Flera undersökningar pågår också om Trumpkampanjens kontakter med Ryssland, som på olika sätt försökte påverka det amerikanska valet. Presidenten har verkat öppen för uppgörelser med Putin och uttryckt beundran för den auktoritära kollegan. Trump kan ha försökt visa att han inte är Moskvas springpojke.

al-Assad är en vidrig diktator. Men intrycket av Donald Trump som en farlig president består och förstärks. Oberäknelighet är ingen styrka i världspolitiken.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se”

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Högerdebattörer: Ett tecken på att Trump hade rätt

New York. Flera amerikanska -politiker uttrycker sina sympatier med offer och anhöriga i Stockholm. Bland amerikanska höger-debattörer var det däremot många som såg attacken som ett tecken på att Donald Trump haft rätt när han tidigare i år pratade om terrorismhotet i Sverige.

USA:s FN-ambassadör Nikki Haley inledde dagens möte med FN:s säkerhetsråd med att uttrycka -djupa sympatier med offer och anhöriga vid attacken i Stockholm.

– Vi har än en gång påmints om terrorismens plågor påverkar många länder och vi står enade i vårt gemensamma motstånd, säger Haley.

På amerikanska nyhetskanaler blev det en av huvudnyheterna. Flera kongressledamöter och senatorer uttrycker sorg och djupa sympatier med Sverige.

Bland högerdebattörer och radioröster ser man däremot nyheten som ett tecken på att Sverige -lider av ett akut säkerhetsproblem. Många påstår att Donald Trump hade haft rätt när han tidigare i år pratade om en terroristattack i Sverige. Trumps påstod i februari grundlöst att Sverige utsatts för en terroristattack. Han förklarade -senare att han hänvisat till ett inslag på Fox News om våldtäkter i Sverige. Inslaget kritiserades av

polisen i Sverige för att ha använt sig av tvivelaktiga journalistiska metoder och missvisande uppgifter.

Flera debattörer och aktivister i den så kallade alt right-rörelsen, ett informellt nätverk av yngre nationalister i USA, beskriver händelsen som ”ännu en terrorist-attack i Sverige”, med hänvisning till Trumps felaktiga kommentarer i februari.

Laura Ingraham, en högerpopulistisk radioröst, twittrade efter attacken: “Hemska scener från Sverige. När kommer Väst vakna upp?” Joe Walsh, en kontroversiell konservativ radiopratare i Chicago, skrev på Twitter strax efter attacken, då varken gärningsman eller motiv var kända: “Fem döda i muslimsk terroristattack i Sverige. Sverige, ni har ett muslimskt problem.”

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Toppmöte i skuggan av den syriska krisen

USA:s plötsliga attack i Syrien kastade skuggor över mötet mellan Donald Trump och Kinas president Xi Jinping i Florida.

Det viktiga första mötet mellan president Trump och Xi Jinping kom märkligt i skymundan efter USA:s missilanfall mot Syrien. Det amerikanska angreppet blev i sig ett underliggande spelkort i världsledarnas samtal, som efter en middag i torsdags kväll fortsatte under flera timmar på fredagen.

Den säkerhetspolitiska agendan var från början tung, med Nordkoreas kärnvapenprogram och provokationer, Kinas aggressiva agerande i Sydkinesiska sjön och Taiwan som viktiga punkter.

Trump har nyligen uttryckt att inga alternativ utesluts ifråga om Nordkorea, och han väntades sätta press på Kina att utnyttja sitt inflytande över den slutna diktaturen.

Det är inte otänkbart att Kina nu betraktar Trumps hot som mer trovärdiga än för bara ett par dagar sedan, även om en amerikansk attack på Nordkorea fortfarande skulle vara ett extremt riskfyllt projekt med oöverskådliga konsekvenser.

Kina ser å sin sida inte positivt på USA:s angrepp i Syrien. Kina står Ryssland nära och har upprepade gånger använt sitt veto i FN:s säkerhetsråd mot resolutioner i fråga om Syrien.

Trots att toppmötet inramades av oväntade händelser log president Xi Jinping, som föredrar välkoreograferade möten, och tog Trump i hand. Ledarna gjorde ömsesidiga uttalanden om vänskap och goda relationer.

Xi Jinping ska enligt ett uttalande genom Kinas utrikesdepartement ha sagt till Trump att det finns ”tusen skäl att sätta relationerna mellan USA och Kina rätt, och inga skäl att förstöra dem”. Enligt kinesiska medier har Trump accepterat ett återgäldande statsbesök i Kina, något som enligt The Wall Street Journal ännu inte har bekräftats av USA.

Men under leendena finns mycket friktion. I fokus under toppmötet stod också handelsfrågorna, där ett rent handelskrig i förlängningen inte utesluts. Trump har upprepade gånger anklagat Kina för att ”våldta” USA, för att ta jobb och välstånd och för valutamanipulation, och har hotat med att införa höga tullar på kinesiska varor.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ USA på kollisionskurs med Moskva

Fredagsmorgonens attack mot Bashar al-Assads Syrien var en oväntad helomvändning av president Donald Trump. De 59 kryssningsmissilerna ritar om kartan i det komplicerade syriska kriget och USA hamnar på kollisionskurs med kärnvapen-makten Ryssland.

I ett kort, känslosamt tv-tal motiverade Trump attacken som en vedergällning för tisdagens nervgasanfall som dödade minst 85 människor i staden Khan Sheikhoun – och som USA beskyller den syriska regimen för.

– Det var en långsam och brutal död för så många. Också vackra spädbarn mördades i denna barbariska attack. Inget barn av Gud bör någonsin drabbas av något så fasansfullt.

Kryssningsmissilerna av typ Tomahawk avfyrades från de amerikanska jagarna USS Ross och USS Porter söder om Cypern. Målet var installationer på flygbasen Shayrat utanför staden Homs, den bas varifrån tisdagens nervgasattack tros ha startat.

Ryssland – som deltar i det syriska kriget på Assadregimens sida – har militär och materiel på Shayratbasen, men de amerikanska missilerna ska medvetet ha undvikit ryssarna. Washington varnade också Moskva innan attacken genomfördes.

Enligt Syriens statliga tv ska fem personer, varav fyra syriska militärer, ha dödats och minst sju personer är skadade efter den amerikanska attacken, som även har orsakat stora materiella skador.

Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov fördömde attacken som han kallade ”en aggressiv handling under en komplett påhittad förevändning”. Den officiella ryska linjen – liksom Syriens – är att det var ett rebellkontrollerat nervgasupplag som orsakade tisdagens massaker, och att al-Assadregimen alltså är oskyldig.

Ryssland ställde också omedelbart in de militära konsultationerna med USA kring Syrien som har hållits som ett led i den gemensamma kampen mot terrororganisationen IS.

Resten av världen reagerade huvudsakligen positivt på den amerikanska vedergällningen. Storbritanniens regering meddelade att den hade informerats i förväg och att den ”till fullo stöder” attacken. EU-presidenten Donald Tusk twittrade att anfallet visade ”nödvändig beslutsamhet mot de barbariska kemattackerna.”

Med sitt oväntade schackdrag ser sig Donald Trump efter mindre än tre månader som president indragen i en konflikt långt borta från amerikansk mark. Och även om han motiverar anfallet som en ”vital del av USA:s nationella intresse” så utgör det en tydlig brytning med den isolationistiska politik han hittills pläderat för.

Så sent som för en vecka sedan lät han genom den amerikanska FN-ambassadören Nikki Haley förstå att USA inte längre kräver att Bashar al-Assad ska lämna scenen som en del i en kommande uppgörelse kring det krigshärjade landet. Häromdagen sa hans pressekreterare Sean Spicer att man ”måste acceptera den politiska verkligheten” i Syrien.

I USA påpekar många att Trump nu gör vad hans företrädare Barack Obama inte gjorde 2013, efter en än mer dödlig gasattack från den syriska regimens sida. Obama talade då om ”en röd linje” som al-Assad hade gått över – men valde i slutändan att acceptera ett förslag från Rysslands president Vladimir Putin om att frånta Syrien dess kemvapen.

Då, 2013, tog Trump via Twitter ställning emot en amerikansk vedergällning. I dag säger han att al-Assad har överträtt ”många, många röda linjer”.

Vissa av Obamas medarbetare berömmer nu Trump för hans beslutsamhet.

– Om du inte agerar så säger du i princip till al-Assad att han kan använda hur mycket sarin han vill, säger Phil Gordon, en högt uppsatt Mellanösternrådgivare till Obama, till Washington Post.

Vissa påpekar att Trumps oförutsägbarhet kan vara en tillgång även mot andra skurkstater som Nordkorea.

– Att skapa osäkerhet och att vara oförutsägbar kan ge mer än vad Obamaadministrationen gjorde, vilket inte var något, säger Syrienexperten Andrew Tabler.

På hemmaplan får Trump nu beröm av kritiker som republikanske senatorn John McCain, och även av många på den demokratiska sidan.

Hans supportrar inom den yttersta högern är däremot besvikna. Paul Joseph Watson på inflytelserika konspirationssajten Infowars twittrar att presidenten bara är en ”neokonservativ marionett” och att han nu

”officiellt kliver av Trump-tåget”. På många liknande sajter sprids nu teorin att amerikansk säkerhetstjänst i samarbete med IS låg bakom tisdagens nervgasattack.

Huruvida kryssningsmissilerna mot flygbasen följs av andra militära insatser mot den syriska regimen återstår att se. Tills vidare framställer Trumpadministrationen det hela som en engångshändelse, och utrikesminister Rex Tillerson hävdar att USA:s politik gentemot Syrien inte har förändrats.

Samme Tillerson väntas träffa Putin i Moskva nästa vecka, i ett möte som kan antas bli mycket laddat. Den amerikanske utrikesministern har i veckan anklagat Ryssland för att antingen vara ”medskyldig” till gasattacken eller ”inkompetent” på så sätt att man inte har lyckats lägga band på sin skyddsling al-Assad.

De hårda orden lägger åtminstone tillfälligt sordin på anklagelserna mot Trump och hans nära medarbetare om att vara i lag med Putin. Även från Moskva kommer ju allvarliga anklagelser om ”krigsbrott” mot Washington.

FN:s säkerhetsråd inledde tidigt på fredagskvällen sitt extrainkallade möte med anledning av det amerikanska robotanfallet, rapporterar AFP.

Tv-bilder från den förstörda flygbasen visades i syrisk statstelevision på fredagen.

En syrisk man tröstas av sina kamrater efter att ha förlorat sin hustru och sina tvillingar i gasattacken mot Idlib.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Donald Trump slår in på en riskabel väg

Den amerikanska missilattacken mot Syrien är begränsad och kommer knappast att nämnvärt påverka krigets utveckling. Men med det militära ingripandet är USA:s roll i världen, liksom relationen till Ryssland, redan en helt annan än vad Donald Trump föresatte sig.

Det är en riskabel väg Donald Trump ger sig ut på, när han endast 77 dagar in på sitt presidentskap startar sitt första krig och därmed bryter med vad som varit en grundsten i hans syn på vad USA *inte* ska ägna sig åt: att ingripa militärt i andra länders inbördes förhållanden – och deras krig.

”Stay out of Syria!” twittrade Trump redan i september 2013. Det var när president Barack Obama allvarligt övervägde att ingripa militärt den förra gången den syriske ledaren Bashar al-Assad satte in giftgas mot den egna befolkningen.

Nu har Trump gjort exakt det han motsatte sig att Obama skulle göra. Men Obama lyckades undvika att dras in i ett krig mot al-Assad.

Beslutet att gå till militärt angrepp är inte bara en dramatisk kursändring utan ett öppet brott mot vallöften från Trump sida. Under hela valkampanjen förespråkade han att USA håller sig undan konflikten; det enda undantaget var hans önskan att USA och Ryssland skulle samarbeta i kampen mot den islamistiska terrorismen.

Så sent som i början på veckan lät USA:s FN-ambassadör Nikki Haley och utrikesminister Rex Tillerson förstå att al-Assad gott kan sitta kvar vid makten.

Nu säger samma personer att det inte finns plats för den syriske diktatorn i ett framtida Syrien. Men det betyder sannolikt inte att Trumps huvudlinje, att inte söka ”regime change” har förändrats.

Snarare handlar det om att tvinga fram ett förändrat beteende. Visserligen markerade Trump att han har ändrat attityd till al-Assad, som han tidigare mer eller mindre räknat in som en potentiell bundsförvant i kriget mot huvudfienden, terrorsekten Islamiska staten. Och natten till fredagen sade han, som ett skäl till insatsen, att ”det som hände i Syrien var en skam för mänskligheten”. Han kallade också al-Assad för diktator, något han inte gjort tidigare.

För några dygn sedan kunde ingen förutse denna utveckling, men den visar hur oförutsägbar världspolitiken har blivit under den senaste tiden, särskilt sedan Trump tillträdde den 20 januari. För två år sedan hade få förutspått att den ryske ledaren Vladimir Putin – upptagen som han var med en militär intervention i Ukraina – inom kort skulle dra in Ryssland i ett omfattande krig i Syrien.

Men med den ryska insatsen lyckades Putin i ett slag få in en militär fot i Mellanöstern, och samtidigt återge Ryssland dess status som en stormakt att räkna med i en kommande uppgörelse om Syrien.

Nu gör alltså Trump, som gick till val på slagordet ”America First”, en dramatisk u-sväng. Det kan vara ett sätt att armbåga sig tillbaka in i konflikten som en relevant aktör, något USA till stor del har varit utestängd ifrån.

Än så länge är det oklart vad som händer i fortsättningen. Det ser just nu inte ut som om USA planerar att fortsätta med militära aktioner mot al-Assad, med alla de risker som det innebär.

Snarare ser missilbeskjutningen det ut som en politiskt motiverad engångsaktion, för att markera att USA är en supermakt att räkna med. Så långt presenteras också USA:s bombardemang av flygbasen som en straffaktion mot en regim som har överträtt en linje som inte får överträdas.

Den tolkningen får stöd i hur Trump formulerade sig när han i ett tv-sänt tal kungjorde missilangreppet mot Shayrat-flygbasen i Syrien: Han var tydlig med att USA:s avsikt är att avskräcka den syriska regimen och att det alltså är en signal om att man inte kommer att tolerera fler angrepp med kemiska stridsmedel. Om al-Assad använder kemiska vapen igen, kommer USA att vedergälla, men inte annars, är det underförstådda budskapet.

Det ligger i ”USA:s vitala nationella säkerhetsintresse” att stoppa spridning och användning ”av dödliga kemiska vapen”, klargjorde Trump i sitt tal vid attacken.

Beslutet att slå till mot endast en flygbas, just den varifrån USA misstänker att syriska Su-22-plan startade för giftgasangreppet i tisdags, kan enligt amerikanska säkerhetsexperter ses som ett tecken på att det handlar om en varning, men inte är startskottet på en större militär intervention.

Om Pentagon hade haft planer på att så småningom inleda ett reguljärt flygangrepp skulle missil-angreppet inte ha riktats mot ett flygfält, utan mot Syriens luftvärnsrobotbatterier.

Vilken ytterligare effekter som Trumps krigsinsats får kommer bland annat bero på om och hur al-Assad besvarar missilattacken. Inbördeskriget och den rysk-iranska militära interventionen lär fortsätta. Som Jennifer Cafarella, en Mellanösternexpert vid Institute for the Study of War, sade till nyhetsbyrån AP: ”Ett angrepp på en flygbas kan räcka för att avskräcka al-Assad från att använda saringas en gång till, men det kommer inte att avskräcka honom från att rikta sina angrepp på civila och sjukhus”.

Det kan betyda att trycket ökar på Trump att trappa upp USA:s insatser.

För första gången under sina turbulenta inledande elva veckor i Vita huset har Trump någonting som liknar ett brett inhemskt stöd över partigränserna.

De internationella relationerna är ett större problem, särskilt med tanke på Trumps uttalande ambitioner att reparera förbindelserna med Ryssland. De planerna måste nu läggas på hyllan en tid.

På tisdag ska utrikesminister Rex Tillerson bege sig till Moskva på ett tidigare planerat besök för att träffa sin kollega Sergel Lavrov och president Vladimir Putin. Det mötet kommer nu få en helt annan innebörd, sedan Putin har anklagat USA aggression mot ett suveränt land och för att ha förbrutit sig mot internationell lag.
Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “
DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Sunnimuslimer välkomnade USA:s ingripande

Hela det sunnismuslimska Mellanöstern välkomnade missil-attacken mot den okända militärbasen Shayrat. Också bedömare kända för sin antiamerikanism applåderade omvärldens allra första reaktion, efter drygt fem års blodbad, på katastrofen i Syrien.

Från landningsbanan i Shayrat har oräkneliga flygplan lyft på väg mot civila mål, lastade med klor, skrot, dynamit, splitterbomber, växtgifter och andra kemikalier. Den syriska oppositionen har mest noterat reträtter och nederlag sedan Ryssland gav sig in i kriget hösten 2015, och dess talesmän hade svårt att lägga band på sin förtjusning.

Hassan Ali, som för befäl över FSA-milisen på det frontavsnitt som attackerades med kemiska vapen i början av veckan, sade till Reuters att ”USA:s vedergällning visade syrierna att det fortfarande finns mänsklighet på denna jord”.

Issam Raes från al-Jabha al-Junubia, de förenade miliserna i sydvästra Syrien, sade att slaget mot Assad är rätt medicin mot den syriska statsterrorn. Ahmad Osman från den turkmeniska rebellgruppen Sultan Murad välkomnade ”allt som kan sätta punkt för historiens värsta förbrytarregim”.

Jaish al-Islam-milisen, som stöds av Saudiarbien, prisade Trump för hans ”djärva och riktiga åtgärd”.

Den saudiska regimen, som spenderar miljarder på den syriska oppositionen, prisade i ett pressmeddelande aktionen:

– En modig och resolut aktion som sprider hopp i regionen.

När den saudi-kontrollerade tv-kanalen al-Arabiya sände bildsekvenser av Tomahawk-missilerna som lyfte kunde kommentatorerna knappt lägga band på sin förtjusning. Nyheten förmedlades i samma anda av al-Jazira, tv-kanalen som kontrolleras av den qatariska kungafamiljen. Enligt al-Jazira förstördes 14 ryska Sukhoi-plan.

I Jerusalem berömde premiärminister Benjamin Netanyahu attacken:

– Vi stöder helhjärtat president Trumps beslut. Det här var ett meddelande från USA till Damaskus, men budskapet var riktat lika mycket till Iran och Nordkorea.

Den statliga iranska tv-kanalen fördömde attacken, som betecknades som ett oprovocerat överfall på en FN-medlem. Regeringstalesmän i Teheran varnade för att USA:s inblandning kommer att gynna IS och andra terrorister i Syrien. Irans expeditionskår Jerusalem spelar en nyckelroll i det syriska inbördeskriget, där den slåss på regimens sida.

Efter 300 000 döda i det syriska kriget är Mellanösterns tv-tittare tämligen avtrubbade, men bilderna av de gasade barnen i Idlib har vridit upp indignationen maximalt. Omvärldens och Arabförbundets passivitet under Assads och Rysslands attacker mot sunnimuslimska civila har skapat en begravningsstämning över hela regionen. En palestinsk parlamentsledamot för islamistiska Hamas – länge Assads allierade – sade till DN på fredagen:

– Jag trodde aldrig USA, och allra minst stollen Trump, skulle kunna sprida glädje hos oss. Men hur jag än kämpar emot så går det inte att förneka: Ingen har lyft ett finger, förrän nu. Gud give att någon annan ingripit, men det skedde inte.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Långt innan konflikten inleddes klagade många syrier på bristen på politisk frihet under president Bashar al-Assads styre.

I mars 2011 inleddes demonstrationer för demokrati.

Våldet eskalerade till ett inbördeskrig när hundratals rebellbrigader bildades för att kämpa mot regeringsstyrkorna.

Sedan Ryssland gick in med militär assistans hösten 2015 har regeringsstyrkorna återtagit stora områden.

Totalt beräknas över 300 000 människor ha dödats i kriget och fem miljoner ha flytt landet. Ytterligare 6,5 miljoner har flytt inom Syriens gränser.

DN “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Svårt förutse framtiden efter detta skifte

Analys. Washington. Runt Donald Trump pågår en maktkamp om inflytande som kan påverka också presidentens militära beslut – som det att bomba en syrisk flygbas natten till fredagen. Samtidigt kan kongressen kräva att få godkänna större militära operationer.

Exakt vad, eller vem, som fick president Donald Trump att fatta beslut om att bomba Syrien och att välja just detta relativt begränsade mål, vet vi inte säkert. Var det bilderna på de döda barnen? Något specifikt en rådgivare sa? Vad, eller vilka, som USA:s överbefälhavare tar starkast intryck av inför kommande beslut om Mellanöstern får oöverblickbar betydelse.

Ända sedan han installerades har en kamp om Trumps öra pågått i Vita huset, med starka personligheter och olika ideologiska ståndpunkter. Nästan hela hans närmaste krets av rådgivare var närvarande på Mar-a-lago, där Trump befinner sig för möten med Kinas president – och där han gav order om attacken mot Syrien.

Under de senaste dagarna tycks ett skifte har skett i Vita huset, klarast uttryckt i petandet av chefsstrategen Steve Bannon från det nationella säkerhetsrådet. Omflyttningen ses som resultatet av ett ökat tryck från en falang ledd av Trumps svärson Jared Kushner, som till skillnad från Bannons brötiga högerpopulism leder en falang som företräder en mindre extrem linje.

Gemensamt för Kushner och Bannon är deras ringa politiska erfarenhet. Men även om flera tunga områden tynger Kushners bord – han besökte nyligen Irak – får Trump input också från betydligt mer erfaret folk.

Dit hör den nationella säkerhetsrådgivaren och tidigare generallöjtnanten H R McMaster, som ersatte den sparkade Michael Flynn, och som har fått ökad tyngd. McMaster är en välrenommerad strateg som har skrivit böcker om vikten av att presidenter ges information som inte är tillrättalagd. Lång militär erfarenhet har också försvars-minister Jim Mattis. Däremot har utrikesminister Rex Tillerson en mer oklar position. När han nästa vecka besöker Moskva hamnar han oundvikligen i blickfånget.

Efter att i flera år ha varit negativ till direkt amerikansk inblandning i kriget i Syrien har Trump på bara några veckor bytt spår. Den plötsliga vändningen gör det svårt att förutspå framtiden – men en större militär operation kräver kongressens medgivande.

Efter ett knappt dygn har en rad kongressledamöter uttryckt olika åsikter om attacken, tvärs över partilinjerna. Debatten kan jämföras med den som fördes 2013 om Syrien, då Barack Obama hade visst stöd i kongressen för en första attack, men där många ledamöter krävde att ha något att säga till om för något mer omfattande. (Obama gav aldrig order om något anfall.)

Nu har flera senatorer gett sitt stöd, men bland kritikerna finns senatorer som menar att Trump saknade rätt att ensam beordra attacken, eftersom USA självt inte stod angripet.

Trump har för vana att spela ut sina rådgivare mot varandra, för att skapa osäkerhet som gynnar en intern maktkamp. Det spelet kan direkt påverka Trumps långsiktiga strategi för Mellanöstern.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Det var inte så här Putin ville ha det

Analys. Moskva. Putin hade knappast väntat sig att Trump skulle agera så kraftfullt i just Syrien, en region där Ryssland sedan flera år tillbaka är van vid att ha övertaget. Uppvaknandet blev obehagligt.

En sak är viktig att förstå när det gäller Putins förhållande till Trump: Det har varit klart från början att ryska och amerikanska utrikespolitiska intressen kommer att gå isär också med Trump som president. Något som Putin högst sannolikt har räknat med, åtminstone när det gäller uppenbara fall som till exempel Iran.

Men han hade knappast räknat med 59 Tomahawk-robotar mot en syrisk militärbas.

I flera år har Syrien varit en mer eller mindre öppen spelplan för Ryssland. Obama ville inte delta i kriget av principiella skäl han ansåg att USA borde sluta prioritera Mellanöstern framför alla andra regioner.

Trump i sin tur har hela tiden signalerat att just Syrien är en femte rangens fråga för honom.

När USA rentav gav signalen att al-Assad inte längre måste avgå verkade det som att Putin hade vunnit en permanent delseger. Allt tydde på att det ryska framhärdandet i att hålla al-Assad under armarna hade lönat sig.

Framför allt har Ryssland hela tiden haft ett militärt överläge i Syrien. Nu sände USA en påminnelse om vem som egentligen är starkast. Rättare sagt: 59 sådana påminnelser i form av kryssningsrobotar med en räckvidd på över tusen kilometer.

Ryssland blev förvarnat och hade luftförsvar på plats – som man beslöt att inte använda. Det är ett agerande som förbryllar. Den amerikanska säkerhetsexperten Mark Galeotti säger att robotattacken främst hade symbolisk betydelse och att den ryska passiviteten i själva verket är ett välbehövligt tecken på realism.

De ryska reaktionerna har dock varit ursinniga. Putin kallar attacken en aggression mot ett suveränt land. Viktor Ozerov som leder försvarsutskottet i dumans överhus kräver att Ryssland ska bryta alla militära kontakter till USA.

(Ryssland har lagt luftsam-arbetet i Syrien på is, vilket innebär att man inte längre informerar USA om sina flygningar för att undvika sammanstötningar.) Utrikesminister Sergej Lavrov jämför robot-attacken med USA:s och Stor-britanniens invasion av Irak år 2003.

Retoriken liknar i själva verket på pricken alla de uttalanden som Ryssland brukade göra om USA:s agerande under Obama-tiden. Det är förklarligt, eftersom Trump nu har gjort det som Obama gång på gång uppfattades göra: Marschera över ryska intressen.

Nu har Putin råkat i en situation där han inte längre är herre på täppan i Syrien. Den ryska hegemonin i området är bruten och Putin befinner sig i direkt konfrontation med USA. Och allt detta

innan han ens har hunnit träffa Donald Trump.

Det var inte så här han hade tänkt sig. Men en sak står klar: Varken USA eller Ryssland vill ha en militär konfrontation i Syrien. De kommer båda att göra allt för att undvika en sådan.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

”Trump är vår hjälte i dag”

“ Medan länder som Ryssland och Iran fördömde USA:s attack mot Syrien på fredagen, välkomnades den av delar av den syriska civilbefolkningen som hamnat i krigets skottlinje. Många hyllar Donald Trump som hjälte.

– Jag bryr mig egentligen inte vem som bombade flygbasen, men nu vet jag att det var Donald Trump och därför är han min hjälte. Kanske kan jag, min fru och våra två barn få sova tryggt i natt, utan oro för flygräder mot våra hus, säger 35-årige Mohamad Khatab som bor i al-Rastan som ligger mellan Shayrat och Khan Sheikhoun.

Fredagens 59 missiler mot flygbasen Shayrat var USA:s svar på kemvapenattacken mot Khan Sheikhoun i tisdags – som Trump beskyller den syriska regimen för. Mohamad Khatab beskriver de sex senaste åren som ett helvete med ett överhängande hot om att det inte blir en morgondag. Ljudet av stridsflygplan och explosioner är vardag.

– Trump är den första personen i världen som gör något verkligt för syriernas situation. Alla här pratar nu om hur fantastisk han är. Hoppas bara inte att Bashar al-Assad och ryssarna börjar bomba oss som galningar för vad USA har gjort, att vi ska behöva betala för det också, säger Mohamad Khatab.

Syrien har befunnit sig i inbördeskrig i drygt sex år, sedan demonstrationer under den så kallade Arabiska våren övergick i omfattande oroligheter.

– Jag vet inte om jag ska fortsätta vara glad eller om jag ska bli ännu räddare, men det är första gången på länge som någon ser på oss som människor. Vårt liv är som på ett zoo där de starka äter de svaga, och vi är de svaga mellan två starka.

Alla syrier delar inte Mohamad Khatabs och andra boendes i al-Rastan glädje över USA:s attack. Den statliga tv:n kallade Trumps beslut en våldshandling och andra regeringsföreträdare har försäkrat sina sympatisörer att man inte kommer att låta sig påverkas i kampen mot terrorismen.

Ryssland har lovat hjälpa Syrien att kompensera för fredagens materiella förluster.

– Alla är lyckliga här just nu, men det finns också en oro över vad som händer härnäst. Vi kan inte kontrollera våra egna liv, USA och Ryssland avgör hur vår framtid ser ut, säger Mohamad Khatab.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se
Abed al-Qaisi (DN) abed.al-qaisi@dn.se “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Gorsuch godkänd som HD:s nionde domare

Efter mer än ett års väntan blir den mäktiga Högsta domstolen i USA fulltalig. Senaten har röstat ja till Trumps konservativa val av HD-domare Neil Gorsuch efter en extraordinär regeländring.

Enligt nyhetsbyrån AFP röstade minst 53 av kammarens 100 ledamöter för Gorsuch.

– Han blir ett fantastiskt tillskott till domstolen, sade den republikanske majoritetsledare Mitch McConnell enligt nyhetsbyrån Reuters strax efter omröstningen.

McConnell prisade även Gorsuch ”idealiska juridiska temperament”.

Med Gorsuch som nionde domare får den höga instansen en tydligt konservativ prägel då en majoritet av domarna anser att USA:s grundlag från 1789 ska tolkas bokstavstroget. Det kan få stor betydelse när känsliga frågor som rör exempelvis aborträtt, preventivmedel och minoriteters rättigheter avgörs. Under våren väntas domstolen bland annat ta upp fall som berör religionsfrihet, hur valdistrikt fördelas och huruvida dödsdömda med lågt IQ verkligen ska avrättas.

Gorsuch kommer att ersätta den konservative HD-domaren Antonin Scalia som avled i februari fjol.

Dåvarande presidenten Barack Obama utsåg Merrick Garland som Scalias efterträdare, men stötte på problem i senaten. Republikanerna, som då som nu var i majoritet i kammaren, vägrade att ens förhöra Garland och platsen förblev tom.

Agerandet skapade stor ilska hos Demokraterna som hämnades genom att dra ut på processen med Donald Trumps kandidat Gorsuch. Men eftersom de enbart har 48 av senatens 100 platser var deras enda vapen att filibustra, att maratontala. Och på torsdagen tog den republikanska ledningen till en extraordinär åtgärd och ändrade kammarens regler så att en filibuster kan brytas med enkel majoritet, 51 röster, i stället för som tidigare 60 röster.

TT “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Protester i hela landet mot president Zuma

Johannesburg. Sydafrikaner över hela landet demonstrerade på fredagen mot den djupt impopuläre presidenten Jacob Zuma, som tagit regeringspartiet ANC till sin värsta kris i modern tid. Stämningen är spänd i det ekonomiska navet Johannesburg.

Medlemmar ur ANC-gardet Umkhonto we Sizwe hade sedan fredagsmorgonen slagit en ring kring partihögkvarteret Luthuli House i väntan på konfrontation med oppositionsanhängare. Men det största oppositionspartiet Democratic Alliance, DA, valde att förlägga sin demonstration till ett torg i utkanten av centrala Johannesburg där tusentals manifesterade sitt missnöje med president Jacob Zuma.

Missnöjet med Zuma har nått kokpunkten i Sydafrika efter att presidenten för en vecka sedan sparkade sin finansminister Pravin Gordhan.

Gordhan har rötter i kommunistpartiet men har omfamnats av såväl näringslivet som av det liberala DA. De ser honom som en symbol för motståndet mot Zumas vidlyftiga och oansvariga politik. Bara dagar efter att Gordhan sparkats valde ratinginstitutet Standard & Poors att nedgradera Sydafrikas kreditvärdering till skräpstatus. Andra institut lär följa efter.

Att ANC tappar stöd och bråkar internt är ingen nyhet – trenden började under tidigare presidenten Thabo Mbekis styre – men under Jacob Zumas sista tid vid makten har situationen eskalerat, bland annat efter att tre av sex medlemmar i den högsta partiledningen valt att ta avstånd från Zuma.

Presidenten kan inte ställa upp till omval i nästa val, 2019, och förväntas därför avgå som ANC-ledare vid kongressen i december i år. Nu handlar hans kamp om att få sin exhustru Nkosazana Dlamini-Zuma som efterträdare eftersom hon kan ge honom skydd mot 783 väntande rättsprocesser.

Ju längre ANC bråkar, desto fler väljare lär gå till oppositionen, men många av de DA-anhängare som demonstrerar kräver presidentens omedelbara avgång.

– Det är de fattiga som drabbas hårdast när vårt kreditbetyg nedvärderas. Vi kan inte offra deras välmående för att vi ska få fler röster. Han måste stiga åt sidan omedelbart, säger Bridget Steer, som är lokalpolitiker i Johannesburg för DA, till DN.

Vid Luthuli House är tongångarna annorlunda. Där har ANC-anhängare försökt visa upp en enad front till stöd för Zuma.

– Vad har han gjort för fel? Har han dömts för någonting? I alla familjer grälar man ibland och det bråkas även inom oppositionen, men det skriver ingen om, säger Thuli, en kvinna som varit ANC-sympatisör i hela sitt liv.

Demonstrationer pågick även i huvudstaden Pretoria, i oppositionsfästet Kapstaden samt i Durban på ostkusten.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Pensioner sänks i utbyte mot lån

Grekland har kommit överens med sina långivare om de stora dragen för nästa utbetalning från det tredje nödpaketet. I uppgörelsen ingår ytterligare minskningar av pensionerna.

Efter flera månaders intensiva förhandlingar har Grekland och de internationella långivarna enats om de ”stora reformerna”, som eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem uttryckte det efter fredagens eurogruppsmöte på Malta. Nu återstår att få detaljer på plats innan nästa utbetalning från det tredje räddningspaketet på 86 miljarder euro kan ske.

– Vi har en överenskommelse som täcker de övergripande reformerna som borde leda till en slutlig uppgörelse, sade Jeroen Dijsselbloem efter mötet.

I överenskommelsen ingår att Grekland ska spara 1 procent av BNP 2019, främst pensioner, och lika mycket 2020, men då handlar det om att bredda skattebasen. Samtidigt enades man om att Grekland får öka sina utgifter om landets ekonomi skulle utveckla sig bättre än förväntat.

Den närmaste tiden kommer tjänstemän från långivarländerna åka till Grekland för att försöka knyta ihop säcken så snart som möjligt.

Pierre Moscovici, EU:s ekonomikommissionär, välkomnade framstegen.

– Det är dags att få slut på osäkerheten i Grekland. Den har gjort det svårare för landet att få i gång ekonomin och få ned arbetslösheten.

Moscovici berömde Grekland för det arbete som landet har gjort och konstaterade att förra årets budgetöverskott var högre än målet.

För Grekland är ett enande viktigt. I juli står landet inför skuldbetalningar på över 6 miljarder euro på landets jättelika statsskuld.

Greklands ekonomi har långt ifrån återhämtat sig sedan landet dök ned i en djup kris 2008. Tvärtom är den senaste statistiken ganska deprimerande läsning. Förhoppningar om en någorlunda stark tillväxt i år kom på skam sedan det visat sig att BNP fjärde kvartalet förra året sjönk. Nu har årets tillväxtprognos skruvats ned från 2,5 till 1,5 procent. Samtidigt har förtroendet i näringslivet sjunkit och arbetslösheten börjat stiga igen. Ytterligare ett oroväckande tecken är att pengar fortsätter att flöda ut ur bankerna.

En del av ekonomins sämre utsikter förklaras av att förhandlingarna om utbetalningen från det tredje räddningspaketet från EU och IMF har dragit ut på tiden, vilket skapat osäkerhet om landets framtid.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“Fakta.

Eurogruppen består av euroländernas finansministrar.

EU tillsammans med IMF står bakom tre räddningspaket till Grekland.

Det tredje på 86 miljarder euro har IMF ännu inte deltagit i. “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Jacques Wallner: Ett förbud som är värt att ivra för

Det är ett pågående missförhållande som ingen gör något åt. Redan 2012 påtalade de europeiska lastbilsfabrikanterna för EU-kommissionen att något måste göras åt fusket. Men eländet består.

Vi tar det från början. Lastbilsfabrikanterna, och andra fordonstillverkare, jagas av allt tuffare utsläppskrav. De tunga lastbilar som säljs nu måste klara Euro 6. Det har de tvingats göra sedan 2013. För att klara det har lastbilsindustrin, med början från 2006, successivt infört en reningsteknik: selektiv katalytisk reduktion (SCR). För att denna ska fungera måste man också, i en separat tank, fylla Adblue (som är en urealösning i avjoniserat vatten). Den kostar cirka sju kronor per liter. Förbrukningen är ungefär 4–5 procent av dieselförbrukningen: på 100 liter diesel förbrukas 4–5 liter Adblue i reningen.

När de duktiga motoringenjörerna optimerar motorerna för Euro 6 förväntas kunderna därefter använda lastbilarna som det är tänkt. Men! Det finns andra optimerare här i världen. Tänk om du kan få din lastbil att ge mer effekt, till lägre bränsleförbrukning och att du slipper tanka Adblue. Vad sägs? Köp av motoroptimeringsprogram och en box som kopplar ur Adbluesystemet ger pengar i åkarplånboken.

Men det finns så klart ett annat pris än det som betalas för program och box. Det är miljöpriset. När reningen sätts ur spel i en Euro 6-lastbil så ökar utsläppen dramatiskt.

Scania körde nyligen en test mellan en ny modern lastbil och en från museet i Södertälje av årsmodell 1992. Den visade att bränsleförbrukningen sedan dess minskat med 25 procent – och utsläppen av kväveoxider med 95 procent.

Och det är just utsläppen av kväveoxiderna som SCR dramatiskt minskar! Därför kräver de europeiska lastbilstillverkarna genom fordonstillverkarnas organisation, Acea, att EU förbjuder marknadsföringen och försäljning av utrustning som manipulerar reningen samt satsar på att slumpvis kontrollera att lastbilar verkligen har de utsläpp som de är registrerade för.

Jag brukar inte ropa på förbud... men det här pågående missförhållandet kan vi bara inte acceptera.

Jacques Wallner jacques.wallner@dn.se “

“Rött lju “

DN LÖRDAG 8 APRIL 2017

“ Giftmordet på Kim Jong-Nam. ”Utifrån deras egna syften agerar de förnuftigt”

“Halvbrodern till den nordkoreanske diktatorn Kim Jong-Un giftmördades på en flygplats i Kuala Lumpur i Malaysia. DN:s Erik Ohlsson berättar om hur spåren leder tillbaka till Nordkoreas grymma och gåtfulla makttopp.

Den 5 maj 2001 rapporterar nyhetsbyråer att en 29-årig nordkorean gripits i passkontrollen på Tokyos internationella flygplats Narita. 29-åringen är ingen mindre än Kim Jong-Nam, äldste son till Nordkoreas ”käre ledare” Kim Jong-Il.

Anledningen till att polisen intresserar sig för presidentsonen är att han reser på ett förfalskat pass, utställt i Dominikanska republiken. Kim Jong-Nam uppger att han och familjen tagit sig till Tokyo för att besöka det japanska Disneyland.

Men i stället för att hälsa på Kalle Anka och Musse Pigg sätts Kim Jong-Nam och hans sällskap på ett plan till Kinas huvudstad Peking. Tillbaka till Nordkorea är de uppenbarligen inte välkomna.

Senare petas Kim Jong-Nam som faderns tronarvinge. I stället blir det hans tolv år yngre halvbror, Kim Jong-Un, som efterträder Kim Jong-Il som Nordkoreas ledare när denne avlider i slutet av 2011.

Men tillbaka till den 5 maj 2001. Kim Jong-Nams trassel med den japanska passpolisen är för dagen andranyhet från det normalt så slutna Nordkorea.

Huvudstaden Pyongyang har nämligen invaderats av utländska journalister som rapporterar om Sveriges statsminister Göran Perssons besök i Nordkorea. Persson reser på uppdrag av EU:s alla stats- och regeringschefer. Hans visit är den första som en västerländsk regeringschef gjort i Nordkorea.

Kim Jong-Il hade vid denna tid bestämt sig för att öppna dörren till Europa och omvärlden. Göran Persson får ett storslaget mottagande, ”med utkommenderade plastblomsviftande folkmassor och hederskompanier i givaktmarsch” som nyhetsbyrån TT:s utsände skriver.

– Jag fick möta en ledare som var närvarande och väl påläst, sade Persson efter mötet med Kim Jong-Il.

I sina memoarer beskriver Göran Persson Nordkoreas ledare som ”en småväxt hurtig man med glatt och öppet sätt”.

Detta skedde som sagt 2001, men det känns ännu längre sedan. I dag skulle Göran Perssons Nordkoreabesök inte vara möjligt. EU skärpte helt nyligen sina redan strikta sanktioner mot Nordkorea. För övrigt kämpar ju unionen för sin egen existens och har varken tid eller råd att agera globala brobyggare.

År 2001 var George W Bush helt ny på posten som USA:s president och hade ännu inte stämplat Nordkorea som en ”ondskans axelmakt”. I dag styrs USA av en president som är minst lika oförutsägbar som sin nordkoreanske kollega.

Och i Nordkorea rustar Kim Jong-Un upp landets kärnvapenarsenal. Det kommer ständigt nya rapporter om tester av medeldistansrobotar, främst avsedda för att hota ärkefienden Sydkorea men med kapacitet att nå Japan. Formellt är Nordkorea ännu i krig med grannen i syd, trots att Koreakriget avslutades 1953.

Det är mot denna bakgrund av hotfullt bottenfrusna internationella relationer som mordet på Kim Jong-Nam den 13 februari i år bör betraktas.

Efter debaclet på flygplatsen i Tokyo tycks Kim Jong-Nam ha tillbringat sin mesta tid i Macao, spelmetropolen och den tidigare portugisiska kolonin i södra Kina.

Enligt Michael Madden, Asienforskare vid Johns Hopkinsuniversitetet som också driver webbsajten North Korea Leadership Watch, hade Kim Jong-Nam genom åren skaffat minst sex barn med flera olika kvinnor. Han reste frekvent till Asiens storstäder – Peking, Singapore, Jakarta – utan några påtagliga säkerhetsarrange-mang. Hur han fick pengar till sin kostnadskrävande tillvaro är oklart.

I avgångshallen till terminal 2 på Kuala Lumpurs internationella flygplats fick Kim Jong-Nams rastlösa resande ett abrupt slut.

Klädd i en lätt ljusblå kostym och en mörkblå pikétröja strövar Kim Jong-Nam omkring i väntan på att Air Asias förmiddagsflyg till Macao ska ropas ut. Plötsligt övermannas han av två kvinnor. Medan den ena låser Kims armar bakifrån pressar den andra kvinnan en tygtrasa mot hans näsa och mun. Därefter rusar kvinnorna från platsen.

Kim Jong-Nam får nästan genast yrsel och andningssvårigheter. Han lyckas ta sig till informationsdisken vars personal ordnar fram en bår. Men det är för sent. Han dör bara tjugo minuter senare, i en ambulans på väg till sjukhuset.

Eftersom han inte rest under sitt rätta namn tar det en stund för polisen att identifiera kroppen. Analyser visar att dödsorsaken är kraftig och plötslig exponering av VX, ett kemiskt stridsmedel som angriper centrala nervsystemet. VX används enbart för militära syften och är både extremt giftigt – klassat som massförstörelse-vapen – och svåråtkomligt.

Händelseförloppet har fångats på flygplatsens övervakningskameror. Kvinnorna, som skyndsamt lämnat terminalen i taxi, kan gripas på ett billigt hotell i centrala Kuala Lumpur. De kommer från Indonesien respektive Vietnam.

I förhör berättar de att de lovats 400 ringgit – motsvarande 800 kronor – av en okänd man om de genomförde ett ”spex” som skulle filmas med dold kamera. Kim Jong-Nam skulle utsättas för ett fingerat överfall med en ofarlig substans, hävdade kvinnorna.

Men polisen sätter föga tilltro till uppgifterna. På övervakningskamerorna syns det att kvinnorna omedelbart rusar till

terminalens toalett för att skölja bort eventuella rester av det ”ofarliga” ämnet. Ganska snart grep polisen två män, en nordkorean och en malaysier, som misstänks vara inblandade i dådet. Fyra nordkoreaner som skulle höras om mordet flydde omedelbart från Malaysia till sitt hemland.

En dryg vecka efter mordet gjordes ett försök att bryta sig in i det bårhus där kroppen förvarades. Malaysias polismyndigheter skärpte därefter bevakningen kring byggnaden.

I förra veckan transporterade Kim Jong-Uns kvarlevor tillbaka till Nordkorea. Samtidigt fick nio malaysiska medborgare – diplomater och familjemedlemmar – tillåtelse att återvända hem från Nordkorea. Mordet på Kim Jong-Nam orsakade nämligen en smärre diplomatisk kris.

Nordkorea är utan konkurrens världens mest slutna land. Inte i första hand för att det är fysiskt svårtillgängligt – den som har tillräckligt god kassa och motivation kan resa dit som turist, även om rörelsefriheten på plats är kraftigt kringskuren.

Men ledarskapet och det politiska livet är i det närmaste totalt ogenomträngligt. Bedömningarna om politiska vägval i Nordkorea och framtidsscenarierna för landet blir därför högst osäkra. De nyheter som letar sig ut från Nordkorea präglas av denna oklarhet.

Å ena sidan beskrivs ledargarnityrets excentriska livsstil – historier om eskortflickor som flugits in från Sverige för vilda privatfester, berättelsen om Kim Jong-Ils näst äldste son Kim Jong-Chul vars främsta intresse är att följa rockgitarristen Eric Claptons turnéer.

Å andra sidan kommer rapporter om svält-katastrofer och en kronisk matbrist som tvingar befolkningen att äta gräs, och om hundratusentals politiska fångar, isolerade och fullkomligt rättslösa.

Attentatet som ledde till äldste sonen Kim Jong-Nams död har exakt de spektakulära och burleska inslag som så ofta återkommer i rapporteringen om Nordkorea. Men hans död är ju högst påtaglig och verklig. Frågan är inte vilka som röjde honom ur vägen – de två unga kvinnorna sitter häktade i Malaysia och kommer med största sannolikhet att förklaras skyldiga – utan vem eller vilka som beställde mordet, och vad de ansåg sig tjäna på det.

Nordkoreas slutenhet hindrar inte att de flesta bedömare pekar mot landets högsta ledning eller i familjeklanen kring presidenten. Vilket i stort sett är samma personer.

Kim Jong-Ils barn befinner sig av börd i den innersta kretsen, men maktutövningen är samlad till en av dem, den yngste sonen Kim Jong-Un.

Pappa Kim Jong-Il tyckte uppenbarligen inte att hans äldste son Kim Jong-Nam var av det rätta virket för att leda Nordkorea, trots att den konfucianska traditionen, som är djupt rotad i Nordkorea, stadgar att den äldste sonen ärver föräldrarna.

Men Kim Jong-Nam tilläts gå bort sig på väg till japanska Disneyland och försvann sedan ur spekulationerna om vem som skulle efterträda Kim Jong-Il.

Till saken hör också att Kim Jong-Nam vid ett tillfälle, i en mejlväxling med en japansk journalist år 2011, uttryckt kritik mot att Nordkorea ska ledas av en dynasti där makten går i arv.

Inte heller den näst äldste sonen, Kim Jong-Chul – han med Eric Clapton-vurmen – ansågs vara kapabel att ärva tronen. Kim Jong-Chul har en del officiella uppdrag, bland annat har han ingått i Nordkoreas delegation till FN:s barnfond Unesco, men han är långt från den verkliga maktens köttgrytor.

Det finns två döttrar också, Kim Sul-Song, som i dag beräknas vara 43 år. Hon uppges vara chef för litteraturcensuren, men hon har inte nämnts som presidentkandidat – en kvinnlig ledare är otänkbar i Nordkorea. Kim Jo-Jung, den andra dottern, är 29 år och chef för propagandaministeriet.

Återstår då yngste sonen Kim Jong-Un. Med sina cirka 33 år (den exakta åldern är okänd) är han en av världens yngsta statschefer. Men någon ungdomlig iver att förändra, kanske rentav reformera det förstockade nordkoreanska samhällsskicket, har han hittills inte visat. Tvärtom.

Visserligen har den unge diktatorn en faiblesse för att visa upp sig i sportiga sammanhang, som skidbackar och basketplaner (han är personlig vän med den kontroversielle amerikanske basketlegenden Dennis Rodman). Men hans ledarskap och attityd till omvärlden påminner om en mix av Stalins terror och det kalla kriget.

Sedan makttillträdet för fem år sedan har Kim Jong-Un gjort åtskilliga utrensningar i de övre ledarskikten inom regimen. Bland annat lät han i december 2013 avrätta sin ingifte äldre släkting Jang Song-taek, som allmänt sågs som Kim Jong-Uns mentor.

– Kim Jong-Un följer mönstret från totalitära ledare som Stalin och Mao: eliminera eller avlägsna alla personer som du står i tacksamhetsskuld till eller som kan tänkas hota din maktposition, säger en västdiplomat till DN.

Under samma tid har Kim Jong-Un fortsatt det maktspel mot omvärlden som hans far visade sig vara en sådan mästare på. I potten finns Nordkoreas kärnvapeninnehav.

Hotet om den stora smällen ger det fattiga isolerade landet goda möjligheter till vad som på diplomatlingo kallas för brinkmanship: att gå så nära ett sammanbrott eller en konfrontation som möjligt, för att dra sig tillbaka i sista stund. Och kallt räkna med att därmed vinna något från motparten.

I Nordkoreas fall handlar det bland annat om att få in humanitärt och tekniskt bistånd som ska förhindra att det fallfärdiga landet kollapsar helt och hållet.

Men vad har Kim Jong-Un för målsättning med sin lindansarpolitik på lite längre sikt?

Jag ställer frågan till västdiplomaten, som har omfattande insyn i hur de nordkoreanska ledarna tänker och fungerar.

– Det är ingen regim som är irrationell eller galen. Tvärtom, utifrån deras egna syften agerar de förnuftigt. Men målet har ju inte det minsta med invånarnas välfärd och säkerhet att göra. Det handlar egentligen bara om en sak: Kim-klanens fortsatta maktinnehav och överlevnad.

Och med ett sådant perspektiv på omvärlden kan ett brodermord te sig logiskt, ja, förståndigt.

Kim Jong-Nams liv.

1. Kim Jong-Nam föddes 1971, som äldste son till Nordkoreas andra ledare Kim Jong-Il.

2. Kim Jong-Nam, 10 år, sittandes intill sin far, diktatorn Kim Jong-Il. Kim Jong-Nam troddes länge vara öronmärkt som arvtagare av makten i världens mest slutna land.

3. En bild från Shanghai på Kim Jong-Nams Facebooksida där han använde namnet ”Kim Chol”, samma namn som fanns i passet han bar på flygplatsen i Kuala Lumpur.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ **Sju giftmord och försök till giftmord i politiskt syfte.**

Den romerska kejsarinnan Agrippinas förgiftade sin make Claudius år 54 e Kr – hon ville jämna vägen till kejsarmakten för sin son Nero. Arsenik i ärtsoppa påstås ha dödat kung Erik XIV år 1577. Här är några uppmärksammade fall av modernare datum.

Radioaktivt ämne på lyxhotell i London
London var platsen för det uppmärksammade lönnmordet på den före detta ryska spionen Alexander Litvinenko. Denne hade hoppat av från säkerhetstjänsten FSB år 2000 och fått asyl i Storbritannien. Litvinenko sade sig ha information om att Vladimir Putin planerat sprängattentat mot flera hyreshus i Moskva inför Tjetjenienkriget 1999, ett dåd som skylldes på tjetjenska terrorister.

Den 1 november 2006 träffade Litvinenko två tidigare kolleger från ryska säkerhetstjänsten på ett lyxhotell i London. Enligt en diger utredning från den brittiska regeringen smusslades det ned en dos av det radioaktiva grundämnet polonium i Litvinenkos tekopp. Tre veckor senare dog han på ett sjukhus i London, påtagligt märkt av förgiftningen.

Ampullen i milkshaken gick sönder
Den nyligen avlidne kubanske diktatorn Fidel Castro var under hela sin regeringstid utsatt för otaliga mordkomplotter och attentatsplaner, varav flera inbegrep olika former av förgiftning. År 1963 lejde amerikanska underrättelsetjänsten CIA ett barbiträde som skulle stoppa ned giftampull i en chokladmilkshake som serverades Castro på Hotel Havanna Libre. Men ampullen gick sönder i förtid och planen gick om intet.

Först förgiftad – sedan skjuten
Gift har också använts för att tillfälligt sätta en motståndare ur spel eller för att tillfoga svåra skador. Den regimkritiska ryska journalisten Anna Politkovskaja var i september 2004 på väg till södra Ryssland för att rapportera om tjetjenska separatisters gisslantagning i en grundskola i staden Beslan. Men på flyget ned blev Politkovskaja medvetslös efter

att ha druckit en kopp te. Enligt uppgifter från det sjukhus dit Politkovskaja fördes hade hon blivit förgiftad. Gisslantagningen slutade i ett blodbad sedan inrikestrupper stormat skolan. Två år senare sköts Politkovskaja till döds utanför sitt hem i Moskva.

Graven öppnades efter åtta år
Envisa rykten gav gällande att den palestinske ledaren Yassir Arafat, som avled 2004, inte dött en naturlig död utan förgiftats med polonium av israeliska agenter. För fem år sedan öppnades Arafats grav i Ramallah och prover togs på hans kvarlevor. Analysen har dock inte kunnat klargöra dödsorsaken: schweizisk expertis hävdar att förgiftning kan ha skett, medan de franska undersökningsdomare som utredde dödsorsaken kom fram till att bevisen var otillräckliga och lade ner fallet.

Dödlig yoghurt
Ett fullbordat men mindre uppmärksammat giftmord skedde i Irak 1980. Den shiamuslimska aktivisten Salwa al-Bahrani hade griptis och anklagats för att smuggla vapen till motståndsrörelsen mot Saddam Hussein. I häktet serverades Salwa al-Bahrani yoghurt som förgiftats med tallium. Hon avled 45 dagar senare efter en oavbrutet plågsam dödskamp.

Hans ansikte blev förstört
År 2004 blev Ukrainas blivande president Viktor Jusjtjenko förgiftad av dioxin. Symptomen drabbade den västvänlige politikern efter en middag med representanter för den ukrainska säkerhetspolisen. Han fick inre blödningar, ansiktsförlamning och svårartade hudförändringar. Jusjtjenkos presidenttid blev kort och misslyckad och han har i dag lämnat politiken.

Dödad av giftig paraplyspets
Ett av de mest omskrivna fallen i närtid inträffade i London en regnig septemberkväll 1978. Georgi Markov, en 49-årig dramatiker och författare hade tio år tidigare flytt från det då Sovjetkommunistiska Bulgarien. I Storbritannien hade han fått anställning på BBC:s Öst-europasändningar. Markov ansågs vara en nagel i ögat på Bulgariens ledare Todor Zjivkov som ville få honom tystad.

Väntande i busskön på Waterloo Bridge kände Markov plötsligt ett smärtsamt stick i låret. När han vände sig om såg han en man med paraply halvspringa från platsen.

Dagen efter drabbades Markov av hög feber och tre dagar senare var han död. Vid obduktionen hittades en liten ampull i hans ena lår, liksom spår av det dödliga giftet ricin.

Brottsutredarna kom fram till att giftampullen tryckts in i Markovs ben med hjälp av en specialpreparerad paraplyspets. Varken mördare eller mordvapen återfanns. År 2013 preskriberades brottet av de bulgariska myndigheterna. “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Orbán den oangriplige

När Europa är upptaget av tyska och franska val passar Ungerns Viktor Orbán på att göra nya auktoritära utfall. Ska han komma undan en gång till?

Viktor Orbán är Ungerns alltmer oangriplige premiärminister. Ja, till att börja med har landets väljare placerat honom långt utom skotthåll för landets försvagade opposition. Men med en bred majoritet av rösterna har han i lugn och ro också kunnat tappa medierna, civilsam-hället och domstolarna på blod.

EU har förskräckt sett på medan landet glidit i riktning mot ”illiberal demokrati”, som det heter på Orbánskt nyspråk. På enstaka punkter har premiärministern backat efter internationell kritik. I övrigt har den auktoritära taktiken mött litet motstånd och fått minimala konsekvenser.

Starka självständiga element finns dock kvar. Ett sådant har varit Centraleuropeiska universitetet, CEU. Det grundades efter murens fall av Budapestsonen och finansmannen George Soros. Trots sin litenhet – men tack vare sitt oberoende och sin gränsöverskridande prägel – rankas det numera högst av alla ungerska lärosäten. CEU är inget lobbyorgan i lånad doktorshatt utan en respekterad europeisk forskningsinstitution.

Universitetet har ett slags dubbelt medborgarskap. Ett i Ungern, ett i USA. Sådant överlöperi tillåts inte i Orbánland, vilket är orsaken till att en ny lag klubbades igenom i veckan som riskerar att få följden att universitetet måste avvecklas.

Byråkratiska svepskäl används som argument för lagen men det egentliga motivet handlar om att ”Sorosuniversitetet” ses som en fiende i de egna leden. EU-kommissionen, Tysklands regering och andra har protesterat högt mot angreppet på den akademiska friheten.

Regeringen förbereder samtidigt ännu en lag. Ideella organisationer som tar emot pengar från utländska givare ska framöver stämplas som icke-ungerska aktörer. I alla sammanhang ska de tvingas berätta om sin synd.

Det är samma sorts paranoida dimridåer som den ryske presidenten Putin brukar lägga ut. ”Utländska agenter!”, kan det heta när någon berättar om exempelvis mänskliga rättigheter. Likadana metoder i ett EU-land? Det är svartaste mörker.

Viktor Orbáns parti Fidesz ingår fortfarande i EU-parlamentets största partigrupp, Europeiska folkpartiet (EPP). Ledamöterna är partikamrater med svenska moderater såväl som tyska kristdemokrater.

Även i detta sammanhang har den ungerska premiärministern länge ansetts oangriplig. ”En gång var Viktor Orbán en ledande liberal och frihetskämpe”, konstaterade EU-parlamentarikern Gunnar Hökmark (M) i fredagens DN. Denna historia, om demokratins revansch i Öst- och Centraleuropa, är säkert en komplicerande faktor för europeiska högerpolitiker. Nu råder ändå ingen tvekan om vilka idéer som Ungerns regering slåss för nu. ”Putinfasoner”, säger Hökmark själv.

Men han vill inte utesluta Fidesz ur den moderata gemenskapen i EU. Det ”vore värre” om ungrarna gick över till den mer extrema sammanslutningen. Fast, på vilket sätt värre? Hittills tycks ju inte EPP ha förmått Orbáns gäng att besinna sig. Och med argumentet att det är bättre att ha alla vettvillingar under uppsikt än att låta dem löpa fritt vore den märkliga slutsatsen att Moderaterna borde välkomna ännu fler i sin partigrupp.

Någon gång borde måttet vara rågat även för EPP.

DN 9/4 2017 “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Hårdare terrorlagar stoppar få ensamvargar

Göteborg. Temat för den Socialdemokratiska kongressen i Göteborg, fastställt långt före lastbilens vansinnesfärd längs Drottninggatan, låter nästan ironiskt: ”Trygghet i en ny tid.” Dagen före kongressen blev tiden så otrygg att statsministern, som skulle ha invigt, nu bara deltog med en inspelning.

”Vi vet makten som ryms i orden: Votering är begärd och ska verkställas. Så partivänner, verkställ”, avslutade Stefan Löfven sin videohälsning. Orden var värdiga och förtroendeingivande, liksom Löfvens hela uppträdande under osäkerhetens, rädslans och förvirringens dygn.

Han sa tidigt att han nu skulle fokusera på ämbetet som statsminister snarare än partiledare och alltså avvakta med att resa på partikongress. Det råder inget tvivel om att han, när han väl kommer till Göteborg, kommer att hyllas som den landsfader vars roll han skickligt spelade i Stockholm. Det var långt från mannen som i tv ilsket beskyllde Annie Lööf för käbbel.

Den nya tidens otrygghet syntes på flera sätt inför och på S-kongressen. Ledamöter som tidigt på lördagen väntade på tåget från Stockholm kunde från perrongen se tio svenska flaggor på halv stång. Ändå var det normaliteten som var mest påtaglig. I centralhallen myllrade samma människor som alltid, de tittade förvirrat på skyltar, hade mobilen fastklistrad i handflatan eller fikade på kafé Ritazza med en röd hjulväska som enda sällskap.

I Göteborg, utanför Svenska mässan, väntade avspärrningar, poliser, metalldetektorer. Men efter kongressinledningen börjar ändå någon sorts vardag för ombuden.

I montern för Olof Palmes internationella center sitter veteranernas veteran, förre partiledaren och statsministern Ingvar Carlsson. Han tror inte att diskussioner eller beslut kommer att påverkas av dådet i Stockholm:
”Det är viktigt att man hittat personen. Det avdramatiserar det hela. Det ska inte påverka besluten, man ska så fort som möjligt komma tillbaka till det vanliga. Det är naturligt att det blir en förstämning i dag (lördag), men redan på söndag och måndag måste vi tillbaka till dagordningen.”

Frågan är om det är möjligt. Det kommer att bli tyngre för förespråkarna av partiets mjukare linje. Dådet faller in i en välkänd diskurs om tuffare tag. Det går utmärkt att argumentera för att attacken inte har mycket att göra med den svenska asylpolitiken – en av de troliga stridsfrågorna i Göteborg – men lika väl att hävda motsatsen.

Medan ledamöterna intog sina platser aviserade inrikesminister Anders Ygeman nya terrorlagar. Han öppnade för att gå längre än den liggande utredningen i frågan och ytterligare kriminalisera samröre med rörelser som IS. Han talade också om att kalla in militär och att hitta nya sätt att förhålla sig till terrormisstänkta som hittills inte kunnat utvisas.

Sverige har rätt att skydda sig. Norge har i sin terrorlagstiftning gått klart längre än vi och lyckats få IS-terrorister fällda utan att landet blivit en totalitär skräckstat. Men balansgången är alltid vansklig. Det är svårt att se vilka lagändringar som – utan att sätta djupa spår i det

liberala samhället – skulle kunna stoppa en gärningsman som får för sig att i IS namn utföra dåd med bara en bil eller en kniv som vapen.
Vad gäller försvar och brott lär det bli än lättare att väcka gehör för parti-styrelsens hårdare tag när ledamöterna ännu har Drottninggatan på näthinnan. Migrationsfrågan är mer oviss, här finns starka krav i partiet på att gå tillbaka till en mjukare linje. Men vi har redan sett effekterna när Sverige har generösare politik än övriga EU. Dit vill få tillbaka.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se "

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

"Peter Wolodarski. Det hände här. Stockholm kommer att resa sig igen.

Terrorn lämnar djupa spår. Vi kan alla se till att den inte förändrar Sverige i grunden.

Lördag morgon klockan 8. Bilresan går från tv-huset på Gärdet till DN:s redaktion i Marieberg. Jag kör via Norrmalms torg och -passerar NK, svänger höger vid avspärrningarna kring Sergels torg och in på Sveavägen. Tar vänster vid Olof Palmes gata och passerar korsningen vid Drottninggatan, där lastbilen vällde fram strax före klockan 15 i fredags.

Det är tyst och tomt, bortsett från alla utplacerade polisbilar och rapporterande tv-team. Det duggar lätt.

Området från Norrmalmstorg ner till Drottninggatan är inte mer än en dryg kvadratkilometer. Men det är samtidigt en yta som fem gånger sedan 1970-talet förknippats med omskakande händelser i vår nutidshistoria.

Norrmalmstorgsdramat, morden på Olof Palme och Anna Lindh, självmordsattentatet 2010 och nu fredagens lastbilsattack.

Jag tänker på haven av blommor, minnesbilderna och ljusen som placerats ut, stunderna då stockholmare samlats i sorg för att sedan resa sig. Nu är vi där igen.

Terror blir aldrig rutin. Man vänjer sig inte vid att höra från fritids och förskola att barn gråter av oro.

Men mitt i bedrövelsen påminner jag mig själv om att detta lilla område i Sverige rymt denna dramatik. Stockholmarna har tvingats lära sig vad det innebär att chockas, sörja, samarbeta och fortsätta leva i en öppen stad.

Hur kommer Sverige att förändras av fredagens illdåd? Svaret på den frågan ligger i vår egen reaktion.

Om vi bygger på tidigare erfaren-heter i vår historia, om vi behåller det behärskade lugnet i krishanteringen, om vi vårdar tilliten till varandra, då kommer terrorn visserligen att lämna djupa spår. Men den kommer inte att förändra oss i grunden.

Mycket i fredagens reaktion inger hopp om att det kan bli så också denna gång.

Samhällets vitala funktioner verkar ha fungerat ungefär som det var tänkt. Haveriet från tsunamikatastrofen upprepades inte. Ordning snarare än kaos präglade myndigheternas agerande, ofta med imponerande insatser från enskilda.

Tänk på de poliser som med fara för sitt eget liv bara skötte sitt jobb, och samtidigt hann med att sträcka ut hjälpande händer till flyende männi-skor. Tänk på all sjukvårdspersonal som kraftsamlade för att kunna rädda liv och lindra smärta. Tänk på den krisledning som snabbt såg till att relevant information samordnades och spreds till allmänheten.

Runt om i staden öppnades mängder av lokaler och privata hem för dem som inte kunde ta sig vidare, när kollektivtrafiken stannade upp av säkerhets- och spaningsskäl.

Stockholmarna höll ihop när det väl gällde. Samtidigt som familjer funderade på hur de skulle samlas i säkerhet fanns också utrymme för att hjälpa okända.

I sociala medier spreds budskap som andades solidaritet och medmänsklighet: ”Nån som behöver skjuts?”, ”Nu har vi pizza. Hojta om du är i närheten”, ”Finns tak över huvudet på Regeringsgatan om någon behöver”.

Det fanns också aggressivitet och hat i kommentarer. Men det är de överväldigande varma orden som dröjer sig kvar, som lämnar spår i vårt kollektiva minne.

Den civila reaktionen än minst lika viktig som den offentliga. Terrorister försöker så split mellan människor. De sprider rädsla och skräck, vill förändra vårt sätt att leva, få oss att backa undan.

Det har inte fungerat i Stockholm tidigare och det får inte bli så denna gång. Den mellanmänskliga tilliten är vårt unika kapital. Den är ett av våra bästa skydd mot försöken att splittra och söndra.

För att bekämpa terrorism räcker det inte med tillit. Men utan tillit blir motståndskraften så mycket lägre.

En man är gripen av polisen, misstänkt för terrorbrott.

Finns kopplingar till IS? Kriget i Syrien och Irak? Tidigare terrordåd i städer som London, Bryssel, Berlin, Nice och Sankt Petersburg?

Tids nog får vi veta mer.

Att IS uppmanat sina sympatisörer till att försöka upprepa förra sommarens lastbilsattack i Frankrike är ingen hemlighet. Ju mer tillbakapressat terrornätverket blivit i Irak och Syrien, desto mer tycks också risken för attentat i Europa ha ökat.

Utan skygglappar och illusioner måste vi lära oss att hantera risken för nya terrordåd utan att för den skulle acceptera dem. Faran är på riktigt, även om vi ännu inte vet motivet bakom fredagens attack.

Säkerhetsarbetet måste utvärderas igen, luckor i nuvarande beredskap kommer att behöva täppas till. Mer resurser behöver läggas på förebyggande arbete. Det har på sina håll funnits en naivitet.

Men förändringar måste ske utan att vi gör avkall på våra grundläggande fri- och rättigheter.

De måste genomdrivas utan att vi rusar iväg mot illa genomtänkta och förhastade motåtgärder, vilket delvis skedde efter den 11 september 2001.

De måste ske genom att det svenska samhället bygger vidare på sammanhållning, tillit och demokratins kärnvärderingar.

Kronprinsessan Victoria fick på lördagen frågan hur Sverige ska gå vidare. ”Tillsammans”, svarade hon kort och gav uttryck för många svenskars känsla.

Det hände här. Stockholm och Sverige kommer att resa sig igen.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski Chefredaktör “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

”Extremism möter litet motstånd i Sverige”

“ Säkerhetspolisen är i stort sett ensam i arbetet för att hindra våldsbejakande islamistisk extremism. Vi föreslår att regeringen skapar ett nationellt resursteam som arbetar operativt med återvändare och radikala miljöer och att MSB görs till permanent ansvarig myndighet för arbetet, skriver Peder Hyllengren och Magnus Ranstorp.

Fredagens terrorattentat i centrala Stockholm var fasansfullt om än inte oväntat. I skrivande stund har fyra människor dödats och ett flertal skadats där några fortfarande vårdas på sjukhus. Terrorattentatet är ytterligare ett som skakar om västvärlden på kort tid där ett fordon använts som vapen. Andra attentat i närtid med likande tillvägagångssätt har genomförts i Nice, Jerusalem, Berlin, Ohio och London. I samtliga fall har de utförts av islamistiska extremister med olika grad av kopplingar till Islamiska staten (IS). Preliminära uppgifter från Stockholm tyder på att även denna gärningsman delat liknande sympatier, även om mycket återstår att reda ut.

Både IS och al-Qaida har uppmanat till att använda fordon i form av lastbilar eller tungt lastade SUV:ar för att utföra just den här typen av attentat. Efter terrordådet i Nice varnade vi för att detta tillvägagångssätt kommer att bli ett återkommande faktum. Dels för att det uttryckligen uppmuntrats till, men även för att detta är lärande organisationer som snabbt ser hur mycket död, skada, förödelse och uppmärksamhet dessa tämligen ”enkla” attacker genererar.

Det skapar goda möjligheter för den som inspireras av en global salafist-jihadistisk ideologi, och vill gå från ord till handling i sitt lokalsamhälle. Den moderna jihadismen kan således i viss mån sägas agera i enlighet med miljörörelsens gamla mantra: tänk globalt – agera lokalt.

När riskerna för terrorattentat analyseras brukar individers avsikt och förmåga utgöra två nyckelparametrar. Ett bekymmer gällande denna typ av terrordåd är att det sänker tröskeln avseende grad av förmåga som är nödvändig för att lyckas genomföra ett attentat. Enkelt uttryckt: Det är inte alla som kan tillverka en bomb, att trycka gasen i botten och styra upp på en trottoar eller gågata är avsevärt enklare rent tekniskt. Detta medför att samhällets skydd i form av tekniska svårigheter att genomföra attentat tappar i relevans. För den som är tillräckligt motiverad, det vill säga besitter avsikten att agera, är kompetenströskeln väldigt låg för att också lyckas med ett mycket allvarligt attentat.

Denna typ av dåd är också i det närmaste omöjliga att skydda sig från. Betonghinder kan förvisso ställas ut vid tillfälliga folksamlingar, men för den som vill använda ett fordon som vapen och dessutom är beredd att offra sitt eget liv, kommer aldrig bristen på måltavlor vara ett problem. Drottninggatan i Stockholm borde dock likt Ströget i Köpenhamn utrustas med betonghinder på strategiska platser för att försvåra för liknande attentat framöver.

Huruvida den person som körde lastbilen även hade hjälp av andra återstår för utredningen att påvisa. Tidigare terrordåd visar att ensamagerande attentatsmän inte nödvändigtvis är detsamma som ensamvargar. Det finns ofta personer runt en ensam gärningsman som i olika grad varit delaktiga eller känt till förestående attentat. Exempelvis har endast 15 procent av IS-relaterade attentat i omvärlden genomförts av ensamvargar i ordets rätta bemärkelse, resterande har involverat fler än en person.

Attentatet i Stockholm bekräftar den bild vi under lång tid gett uttryck för. Sverige är ingen skyddad vik. Att nytt terrorattentat skulle ske i Sverige har mer handlat om när än om det skulle ske. Problematiken är överhängande och väl beskriven. Redan 2013 gav vi uttryck för att Säkerhetspolisen, som åtminstone ska vara den sista instansen, i stort sett alltid blivit den första och enda instansen för att förhindra våldsbejakande islamistisk extremism.

Vi kan dessvärre konstatera att det i stort fortfarande är en bild som står sig, extremism möter lite motstånd i Sverige. Vi ska dock inte beskriva problembilden i detalj här, utan konstaterar att Säkerhetspolisen fortsatt bedömer att det allvarligaste terrorhotet kommer från den våldsbejakande islamistiska miljön och att återvändande terrorister utgör en särskilt viktig del. Vi vill här fokusera på fem förslag på åtgärder regeringen bör överväga:

1 Kriminalisera samröre med terrorlistade organisationer. Detta har prövats med framgång i bland annat Norge, och Säpochefen beskrev nyligen den svenska och norska lagstiftningen som att ”jämföra äpplen med päron”. Ett annat sätt att uttrycka det vore att säga att den norska lagstiftningen fungerar och den svenska gör det inte. På en direkt fråga i DN (16/3) om även Sverige bör gå samma väg som Norge svarade chefsåklagare Agnetha Hilding Qvarnström på riksenheten för säkerhetsmål: ”Ja, om man nu vill få stopp på det här”. Det är en rekommendation justitieminister Morgan Johansson bör hörsamma och

ge direktiv om till utredaren Lars Werkström som ser över lagstiftningen.

2 Skapa ett nationellt resursteam som arbetar operativt med återvändare och radikala miljöer. Det kan till exempel vara utformat efter modellen mot hedersrelaterat våld under ledning av Länsstyrelsen i Östergötland eller enligt dansk modell med ett nationellt center för förebyggande arbete som kan arbeta operativt och individanpassat.

3 Gör MSB till permanent ansvarig myndighet för arbetet med återvändare och radikala miljöer. Samt ansvariga för den strategiska koordineringen för arbetet mellan myndigheter och mellan stat och kommun.

4 Den nationella samordnaren och dess efterföljare bör kraftsamla lokalt i de områden varifrån de flesta (cirka 80 procent) återvändande IS-terrorister kommer i från (Göteborg, Stockholm, Malmö och Örebro). Det kräver dock att informationsdelningen mellan Säkerhets-polisen – polisen – kommuner fungerar avsevärt bättre än i dag. I andra europeiska länder har kommunerna god kännedom om sina extremister, regeringen bör agera för att detta blir huvudregeln även i Sverige. Det kräver också att kommunerna börjar se uppsökande verksamhet mot dessa miljöer och individer som prioriterad, så har inte varit fallet hittills. Att vi inte utvecklat verktyg mot miljöerna har inneburit förlorade år. Här behöver kommunerna skjuta till mer resurser till det förebyggande arbetet.

5 Dra in bidragen till de organisationer och föreningar som inte vilar på demokratins grundvalar. Vi har under åren allt för ofta sett exempel på motsatsen. Den uppföljande revisionen är lättvindig och svenska myndigheter görs till åtlöje när uppenbart olämpliga organisationer med antigen våldsbejakande, kvinnoförtryckande eller odemokratiska polariserande agendor år efter år räknar hem bidrag från MUCF, Allmänna arvsfonden, kommuner med flera.

Fredagens attentat visade dock i all bedrövelse att det svenska samhället initialt klarade av att hantera situationen, såväl polis, sjukvård som ledande politiker agerade snabbt och förtroende-ingivande. Men även civila, vanliga, stockholmare visade prov på aktningsvärd sammanhållning och gav många personliga exempel på statsministerns ord om att vi inte låter oss kuvas av terror.

Peder Hyllengren, forskare vid CATS, Försvarshögskolan
Magnus Ranstorp, forskningschef Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier (CATS) vid Försvarshögskolan “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

”Han festade och drack som alla andra”

“ Den misstänkte gärningsmannen bakom fredagens terrorattack i centrala Stockholm är en 39-årig asylsökande från Uzbekistan. Han uppges tillhöra den jihadistiska miljön men har tidigare inte misstänkts för något brott. DN:s källor vittnar om en familjefar som kommit till Sverige för att försörja sin familj och som har hållit låg profil på jobbet.

Polis och åklagare anser sig vara säkra på att den man som greps i Märsta under fredagskvällen ensam utförde det dåd som dödade fyra och skadade 15 personer på Drottninggatan i Stockholm. Enligt åklagarmyndigheten är den misstänkte en 39-årig uzbekisk medborgare. Han förvaras nu inom Kriminalvården, och är på sanno-lika skäl misstänkt för terroristbrott genom mord.

– Det är ingenting som säger att vi har fel person, tvärtom så stärks misstankarna varefter utredningen fortskrider, sade rikspolischef Dan Elias-son under en presskonferens på lördagen.

Säkerhetspolisen berättar att 39-åringens namn ingår i det stora flöde av källinformation som granskats av myndighetens enhet för kontraterror.

– Det handlar om enstaka upp-gifter som Säkerhetspolisen har fått under förra året. Säkerhets-polisen följde upp de här underrättelserna och arbetade med uppgifterna, men uppgifterna gick inte att belägga, sa Säpos chef Anders Thornberg på samma presskonferens.

Just personer med uzbekisk bakgrund har intresserat Säpo i ett flertal utredningar med koppling till islamistisk extremism, bland annat har aktörer inom den svarta städbranschen misstänkts finansiera terror-verksamhet i utlandet. Enligt DN:s granskning har den misstänkte 39-åringen band till personer som förekommit i dessa sammanhang, men själv har han inga kända bolagsengagemang.

DN har varit i kontakt med mannens försvarare, advokat Johan Eriks-son. Han vill inte lämna några kommentarer med hänvisning till att han ska ha ålagts med yppandeförbud.

Uppmärksamma vittnen hade känt igen 39-åringen från de övervak-ningsbilder som polisen offentliggjort timmarna efter terror-attacken. Enligt uppgifter som inte bekräftats av polisen ska mannen vid gripandet ha haft skador på kroppen. Blod ska också ha anträffats längs hans förmodade flyktväg.

Kort efter gripandet slog tungt beväpnad polis till mot en lägenhet i Hjulsta ett par mil söderut. I lägenheten anträffades ett antal barn, varav flera minderåriga. Barnens mamma befann sig vid tidpunkten på annan ort, men hämtades till förhör på polishuset på Kungsholmen i Stockholm. Även kvinnans 17-årige son omhändertogs tillfälligt och förhördes.

Den 39-årige uzbekiska medborgare är folkbokförd på den aktuella adressen och detta utgör, enligt DN:s källor, ensamt grund för insatsen. Den kvinnliga lägenhetsinnehavaren – också från Uzbekistan – bekräftar för DN att polisen ville veta så mycket som möjligt om 39-åringen.

– Jag berättade att han aldrig bott hos mig, utan att jag bara låtit honom låna min adress för att ta emot post, sa kvinnan när DN träffade henne på lördagsmorgonen.

Detta säger hon sig ha gjort som en tjänst till en annan landsman.

– Vi är uzbeker och hjälper varandra. Den här mannen frågade om det var okej att en vän till honom fick sin post till mig och det godkände jag, fortsätter kvinnan.

De senaste åren har hon, enligt egen uppgift, bara haft sporadisk kontakt med 39-åringen i samband med att hon överlämnat post. - Mannen ska ha bott någon annanstans, men det är oklart varför han inte velat uppge denna adress till myndigheterna.

– Senaste gången vi hade kontakt var i somras, säger kvinnan och beskriver honom som en man som arbetat hårt för att tjäna pengar till familjen.

Enligt Dagens Nyheters kartläggning har mannen tidigare inte utretts för någon brottslighet i Sverige.

Kvinnan beskriver honom som en helt vanlig familjefar.

– Han ville bara tjäna pengar, det var därför han befann sig i Sverige och arbetade som byggjobbare. Frun och barnen bor kvar utomlands.

Hon har svårt att förstå att mannen är den som polisen nu tror utförde terrorattacken i centrala Stockholm på fredagen.

– Jag fattar inte hur någon skulle vilja döda oskyldiga människor, det är fruktansvärt. Att den här personen skulle kunna ligga bakom ... det är helt obegripligt. Jag har aldrig sett några tecken på att han skulle vara extremist eller bry sig om religion. Tvärtom, han festade och drack alkohol som många andra uzbeker i Sverige, säger hon.

DN har även varit och pratat med andra personer som känner 39-åringen.

– Han höll låg profil på jobbet och pratade aldrig politik. En lugn person, helt klart, säger en man som träffat mannen i byggbranschen.

Under den tidiga lördagskvällen genomförde polisen en insats på Kungsholmen som knyts till utredningen mot den terrormisstänkte mannen. Tre personer stoppades i en vit Mercedesbil varpå fordonet finkammades.

När DN kontrollerar ägaruppgifterna framkommer att bilen tillhör samma kvinna som är innehavare till den aktuella lägenheten i Hjulsta.

Polisen ville under lördagskvällen inte kommentera fordonstoppet, som gjordes bara några kvarter från polishuset.

– Vi är väldigt sparsamma med kommentarer i det här ärendet. Jag har frågat staben om det finns några nya gripanden och det gör det i alla fall inte, säger Kjell Lingren vid -polisens kommunikationsavdelning.

Senast på måndag klockan 12 måste åklagare Hans Ihrman vid riksenheten för säkerhetsmål besluta om den misstänkte ska begäras häktad eller släppas.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Bitterheten jäser i Uzbekistan

Analys. Moskva. Den uzbekiska statsledningen utsåg tidigt islamisterna som sina huvudfiender. Man har också förföljt den politiska oppositionen genom att stämpla dem som islamister. Resultatet är att Uzbekistan i dag är ett land fullt av oläkta sår.

Av alla diktaturer i Centralasien är Uzbekistan en av de värsta. Det är också ett av de länder som har haft den absolut hårdaste politiken för att kväva islamismen.

År 2005 dödades hundratals personer i Andijan i ett nedtystat massmord som det fortfarande är svårt att få vederhäftig information om, eftersom Uzbekistan är ett slutet land som ytterst få utländska journalister tillåts besöka. Offren hade demonstrerat i solidaritet med en grupp lokala företagare, som hade fängslats och anklagats bland annat för extremism. Enligt de uzbekiska myndigheterna var det en islamistisk demonstration, något som internationella människorättsgrupper förnekar.

Vad som däremot är sant är att den islamistiska grupperingen Hizb-ut-Tahrir tidigt utsåg Uzbekistan till ett av sina viktigaste länder. Uzbekistan är det folkrikaste landet i Centralasien och har en starkare religiös tradition än till exempel grannlandet Kirgizistan. Hizb-ut-Tahrir , som grundades i Jerusalem år 1953 och vill grunda ett världsomspännande kalifat, har varit aktiv i Centralasien ända sedan Sovjetunionens fall, framför allt i Uzbekistan. De flesta av dess medlemmar är uzbeker. I Uzbekistan har Hizb-ut-Tahrir framför allt haft Ferghanadalen som bas.

År 1999 exploderade sex bilbomber under en och en halv timme i huvudstaden Tasjkent, vilket resulterade i 16 dödsoffer och över 120 skadade. Den enväldige president Islam Karimov inledde därefter en systematisk jakt på islamister och arresterade troende muslimer, oavsett om det gick att bevisa att de hade kopplingar till terrororganisationer eller inte. Gripna personer torterades och många försvann spårlöst.

År 2004 exploderade flera bomber både i Tasjkent och Buchara. 47 människor dog. Några månader senare anfölls amerikanska och israeliska ambassaden med sju dödsoffer. Uzbekiska myndigheter anklagade Hizb-ut-Tahrir, men en annan islamistorganisation vid namn Jamoat meddelade senare att de stod bakom dådet. Vissa analytiker anser att förövarna var de uzbekiska myndigheterna själva som behövde en förevändning för att fortsätta förtrycket både den politiska oppositionen och islamisterna.

På grund av tortyr och försvinnanden har bitterheten mot Karimov varit stor, i synnerhet i islamistkretsar. Den gamle diktatorn dog i höstas och efterlämnade ett maktvakuum. Hans efterträdare Sjavkat Mirzijajev var Karimovs förtrogna men har släppt på tumskruvarna lite – bland annat har flera politiska fångar släppts. Några av dem har suttit mer än 20 år i fängelse.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Lastbilen vände runt för att köra in på gatan

Efter att ha kapat lastbilen körde mannen 570 meter längs Drottninggatan. Några minuter senare hade fyra människor dött, 15 skadats och mängder av andra chockats svårt.

För många av dem som befann sig på norra delen av Drottninggatan började det med en hög smäll. De som hann titta upp kunde se hur en stor lastbil i hög fart kom körande längs gågatan. Vid ratten satt en maskerad man, något som få hann uppfatta.

Intill sig hade mannen en väska med något som kan vara sprängämnen.

Fredagens attack inleddes vid 14.50-tiden när en chaufför från Spendrups precis hade lastat av en leverans till restaurang Caliente på Adolf Fredriks kyrkogata, något Spendrups, enligt uppgift till DN, gjorde varje onsdag och fredag. Chauffören stod bakom sitt fordon och var precis på väg att köra iväg när han fick se hur en man maskerad med rånarluva hoppade in i förarhytten och försökte stjäla bilen.

I ett försök att stoppa honom ställde sig chauffören framför lastbilen men fick kasta sig undan när mannen fortsatte rakt mot honom och till slut körde på honom. Medan lastbilen i hög hastighet försvann från platsen sprang chauffören efter den men kunde maktlös bara se hur mannen försvann med det tolv ton tunga fordonet.

Men mannen kunde inte ta sig ut direkt på Drottninggatan utan fick först ta vänster in på Holländargatan där han körde på en parkerad bil som trycktes in mot väggen, och fortsatte sedan förbi den enkelriktade Wallingatan för att sedan svänga vänster på Kammakargatan.

Där var han slutligen framme vid sitt mål – Drottninggatan. En gata där tusentals människor rörde sig. Gatan var avstängd för bilar med två stora betonglejon. Men han hade tur. Ett av lejonen var flyttat från sin fästanordning eftersom Stockholms stad höll på med arbeten.

– Jag befinner mig i köket i hörnet mellan Kammakargatan och Drottninggatan, berättar Jakob Cederquist som arbetar där.

– Jag har precis öppnat kylskåpsdörren då jag hör en enorm smäll och går ut på gatan. Där ser jag hur någon kört på ett av lejonen så att det flyttat på sig minst två meter.

Han ser också hur föraren svängt in på Wallingatan där han kört på ett par bilar för att kunna ta kurvan. En av bilarna är kraftigt demolerad.

För efter bara femtio meter har mannen mötts av ytterligare två stenlejon och väljer då att köra vänster in på Wallingatan där han krockar med två parkerade bilar. Han fortsätter sedan till höger på Holländargatan för att sedan för andra gången på några minuter köra längs Adolf Fredriks kyrkogata, där han kapade bilen, och slutligen åter ut på Drottninggatan för att fortsätta köra.

När mannen svänger ut på Drottninggatan forcerar han ytterligare ett betonglejon och kör därefter på två kvinnor.

– När jag kommer ut ligger två kvinnor på gatan, en helt stilla och den andra visar livstecken och rör på sig. De får snabbt hjälp av till-skyndande personer, berättar Kaj Lundberg som arbetar på en butik i korsningen.

– Efter en stund ropar någon att han kommer tillbaka och vi rusar in och låser om oss.

Men lastbilen kommer inte tillbaka. Istället kör den vidare på gatan.

När Jakob Cederquist tittar längs Drottninggatan ser han hur lastbilen är på väg genom folkmassan. Kvar på Drottninggatan syns ett par nästan tjugo meter långa bromsspår som sträcker sig runt kurvan in mot Wallingatan, som om handbromsen legat i.

Strax före klockan 15 på fredagen var Drottninggatan full av man-niskor. Det som var en vårfin fredag före påsk förvandlades under några minuter till ett inferno där flanerande stockholmare och turister fick springa för sina liv. Medan den dånande lastbilen i hög fart kör längs gågatan visar övervakningsfilmer hur människor springer i panik. Många tar skydd i näraliggande butiker. Andra hinner inte utan försöker fly genom att springa framför lastbilen.

Framför Centralbadet träffas flera människor av lastbilen och när den i hög fart passerar Kungsgatan tvingas en buss tvärnita för att inte krocka med den.

På sin väg kör lastbilen på ännu ett av de stenlejon som står längs Drottninggatan, lejonet fastnar framför lastbilen och släpas med medan mannen fortsätter mot Åhléns. Olja rinner från den skadade motorn.

Vansinnesfärden underlättas av att det inte bara är betonglejonet vid Kammakargatan som är satt ur läge, också flera andra har flyttats på av Stockholms stad.

Efter en stund kolliderar lastbilen med ytterligare ett betonglejon som kastas in mot Stadiums skyltfönster men utan att skada någon i butiken. Lastbilen kolliderar strax därpå med en större blomkruka och svart jord kastas ut över gågatan.

Till slut siktar föraren mot Åhléns ingång och kör med stor kraft in i parfymavdelningen. Ingen som befinner sig i butiken skadas fysiskt. Utanför är förödelsen desto värre.

– När jag kom upp från tunnelbanan såg jag hur det brann och en kvinna låg livlös på gatan. Tjugo, trettio meter från lastbilen stod en svartklädd man och skrek något samtidigt som han viftade med en pistol, men han sköt aldrig, berättar ett ögonvittne.

Sedan försvann mannen från platsen.

På några minuter och längs en 570 meter lång sträcka spred mannen död och förödelse. Fyra män-niskor dog, 15 skadades och otaliga chockades.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Hela händelseförloppet – minut för minut

Detta har hänt i det misstänkta terrordådet.

Klockan 14.53. SOS Alarm får samtal om att en lastbil kör in i folk på Drottninggatan. Några minuter tidigare hade en Spendrupförare fått sin lastbil kapad på Adolf Fredriks kyrkogata när han skulle lossa ölfat till en restaurang.

Klockan 15.15. Polisen uppger att det har inträffat en större olycka och att man har en stor insatsstyrka på plats.

Klockan 15.18. Minst tre personer uppges vara döda och flera är skadade. Ögonvittnen berättar att det ligger människor på marken och får livräddning. Flera skriker avsmärta och ännu fler gråter i uppgivenhet med mobiltelefoner mot mot örat.

Klockan 15.23. Polis och räddningstjänst börjar evakuera varuhus och andra byggnader kring Drottninggatan.

Klockan 15.47. Spendrups bekräftar att lastbilen som körde in i Åhléns var deras. Spendrups betraktar bilen som stulen och uppger att chauffören är chockad.

Klockan 16.00. Statsminister Löfven säger att Sverige har drabbats av en terrorhandling. All gatutrafik stoppas i det avspärrade området i city, som utökas till att även omfatta ett område västerut mot Kungsholmen. Även trafiken i Stockholms tunnelbana och delar av pendel-tågen och busstrafiken i innerstaden står stilla.

Klockan 17.38. Polisen håller presskonferens och visar en bild på en person som man är angelägen om att komma i kontakt med. Bilden visar en man med en mörk huva uppdragen över huvudet.

Klockan 18.22. All tunnelbanetrafik och pendeltågstrafik samt fjärr-tågen på Centralstationen i Stockholm stoppas på polisens order. Buss-trafiken i innerstan är inställd. Trafiken återupptas successivt under kvällen.

Klockan 19.00. En förundersökning om misstänkt terrorbrott inleds, uppger polisen. Det kan i nuläget och med tanke på händelser i övriga Europa inte uteslutas att detta handlar om ett terrorbrott.

Klockan 20.26. Polisen griper den 39-årige mannen i utkanten av - Märsta norr om Stockholm. Han hade då tagit ett pendeltåg från centrala Stockholm, gått av i Märsta centrum och förflyttat sig vidare till bensinstationen Circle K. På bensinmacken väckte mannen genom sitt agerande personalens uppmärksamhet, vilket ledde till att polisen kontaktades. Patruller skickades ut till området och efter en stund anträffades mannen på Steninge allé någon kilometer bort.

Klockan 20.43. Polisen bekräftar att fyra personer har dödats i samband med dådet.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Tusentals stockholmare kom för att hedra offren

Ljudet av tusentals människor som möts för att hedra de omkomna och skadade i fredagens attack är dämpat, nästan fridfullt. Det lägger sig som en mjuk filt över korsningen Drottninggatan-Klarabergsgatan när Karin Mörtberg säger: – Låt oss hoppas att den här känslan av solidaritet och medkänsla inte går över.

Lördag, kyrkklockorna slår 15 och det är nästan exakt 24 timmar sedan Stockholms city drabbades av det andra terrorattentatet i modern historia.

I korsningen som i dag är lika mycket en minnesplats som en terrorbrottsplats står människorna tätt, tätt. Det är människor från hela världen, människor som viskar till varandra på mängder av olika språk.

– I dag är känslan av tolerans och generositet mitt i sorgen fantastisk. Det som skrämmer mest är vad som kommer att hända sedan, när tiden fått gå. Jag fruktar att risken är stor för ökad främlingsfientlighet, för mer hat och hot, säger Karin Mörtberg.

Hon har kommit hit tillsammans med Tale Alsallom, de fäster en bukett precis intill en lapp där någon skrivit: ”Hur ska vi gå vidare – tillsammans?”

– Det är en viktig fråga att ställa sig när den första chocken och sorgen lagt sig. I dag vill vi visa medkänsla med dem som drabbades, det är en dag där vi förenas. Men jag vet att om bara ett par dagar kan känslan vara en annan, säger Tale Alsallom.

Det som skrämmer henne är hetsen och det ständiga upprepandet av ordet ”terrorattack”, något som för tankarna till att en stor organisation ligger bakom.

– Vi vet ingenting än. Det kan fortfarande handla om en ensam galning, men skadan är redan skedd. Risken för att det som hänt kommer att öka klyftorna och sprida rädsla mellan människor är uppenbar, säger hon.

Många vi möter vid den långa vägg av blommor som bara växer och växer tycks dela den uppfattningen. Tårar, kramar och visad vördnad inramar lugnet, men oron finns där:

– Jag trodde faktiskt inte att det skulle kunna hända här, men nu är det så. Jag vill inte vara rädd, men när något som tidigare varit diffust kryper så nära kommer man givetvis att bli mer uppmärksam, mer vaksam, säger John Viper, 20.

Han och Tim Möller har med sig var sitt stort knippe gula påskliljor, att komma hit var en självklarhet – ”det är ju så extremt otäckt, det som hänt”.

– Jag tänker att främlingsfientligheten redan har ökat under en -längre tid i Sverige, men förhoppningsvis kommer de som redan valt den -vägen inte att bli fler. Men risken är uppenbar, konstaterar Tim Möller.

När han ser sig omkring där han står på Drottninggatan, strax ovanför Sergels torg, möter han allvar-liga, samlade blickar från flera, flera hundra par ögon. Ögon i alla nyanser, hudfärger som skiftar.

– Här möts vi alla av och med kärlek och medkänsla, ändå vet jag att vi lever i så olika världar i dag, inte minst på sociala medier. När jag kliver ur min bubbla av solidaritet ser jag otroligt mycket hat, människor som skriver ”där ser ni vad invandrare kan göra”. Det är så äckligt, -säger Karin Mörtberg.

Men så skjuter hon bort tanken på det hon tror riskerar att hända. Doften av varmt vax från ljusen som brinner blir ett slags tröst och polisen som beväpnad med automatkarbin som övervakar folkhavet ett slags trygghet. Hon säger:

– Tänk att vi är så många människor här. Och att det ändå är så fridfullt och tyst.

Liknande små scener utspelar sig hela tiden runt den improviserade sorgeplatsen, i vad som vanligtvis är ett av Stockholms mest trafikerade övergångsställen.

Människorna som stannar till vid avspärrningarna visar inte bara sorg och deltagande utan också motstånd. Ibland även i de mest banala av handlingar, som att besöka en plats som man besökt många gånger tidigare.

– Jag kände bara ”våga vägra vara rädd”. Det är viktigt att vara här, säger Kungsholmsbon Liselotte Apelqvist som trotsade rädslan och begav sig ut på sin vanliga lång-promenad genom Stockholm.

Allt fler människor strömmar till. Politiker avbyter varandra, statsministern kommer förbi. Även kronprinsessan Victoria, svartklädd och tillsammans med prins Daniel, dyker plötsligt upp vid avspärrningarna. När en reporter frågar ”Hur går vi vidare?” svarar kronprinsessan:

– Tillsammans.

Den första delen av lastbilens färdväg på Drottninggatan är inte avspärrad, och där vandrar stockholmare och turister ohindrat. En del butiker och restauranger är stängda, men många är också öppna. Feridun Baresso blev själv vittne till dådet när han satt och åt på sin egen familjeägda restaurang.

– Det lät jättemycket, det dånade, och så var det människor som skrek så högt. Egentligen vill jag inte ha öppet, men vad ska jag göra. Det här är vårt levebröd, säger han.

En tyst minut ska hållas på måndag klockan 12 för att hedra offren.

Ulrika By ulrika.by@dn.se
Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

”Det började brinna i fronten på lastbilen”

“ Brandon Sekitto befann sig bara några meter från platsen där lastbilen kraschade. – Någon tog fram ett föremål och försökte banka på dörren där chauffören satt, säger han.

Brandon Sekitto var strax innan klockan tre på fredagseftermiddagen inne på ett kafé på Mäster Samuelsgatan. Han köpte en kaffe, gick ut och satte sig i förarsätet på den bil han parkerat utanför.

– Jag hörde plötsligt hur några kvinnor skrek: ’Spring, spring’. Samtidigt hördes ett högt läte. Plötsligt kom en lastbil från min -högra sida och körde rätt in i Åhléns-ingången, säger han.

– Allting hände precis framför ögonen på mig. Jag hann egentligen bara se vänstra sidan av fordonet och föraren som satt därinne. Personen var svartklädd. Han satt framåtlutad och verkade vara beslutsam, säger Brandon Sekitto.

Han berättar att människor började springa för att komma undan.

– Det var förvirrat. Människor skrek och sprang åt alla håll. Jag såg spår på marken efter lastbilen. Det kunde ha varit blod eller någon annan vätska, säger Brandon Sekitto.

En eller ett par civila personer försökte ta sig fram till -förarhytten på lastbilen efter att den kraschat.

– Det var någon som tog fram ett föremål och försökte banka på dörren där chauffören satt. Polisen kom snabbt och skrek för att få bort människor. Det började också brinna i fronten av lastbilen och vi -hörde en smäll, säger Brandon Sekitto.

Han tog några bilder med sin mobil-kamera. På marken såg han skadade människor som fick hjälp av väktare.

– Det var många människor i korsningen när det inträffade.

Brandon Sekitto minns tydligt hur flera människor på platsen agerade efter attentatet. En polisman som var tidigt på plats försökte ta kommandot över situation.

– Polisen försökte få en buss som stod i vägen att flyttas så att ambulanser kunde komma fram. Jag såg en väktare som sprang för att hämta en första hjälpen-väska. Det var otroligt att se hur människor -försökte hjälpa varandra, säger han.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Vittnet: Som en lavin som kom emot mig

Lastbilsattacken spred snabbt skräck inne på Åhléns. Panikslagna kunder sökte sig längre in i varuhuset när fordonet med full kraft körde in i entrén. – Det var som en våg som kom emot mig, säger ett vittne som befann sig precis i lastbilens väg.

Attacken på Åhlénsbyggnaden i centrala Stockholm har hittills krävt minst fyra människors liv.

Men det kunde ha gått mycket värre, enligt vittnen på platsen. Den del av varuhuset där lastbilen träffade är en av de där det brukar röra sig mest folk, berättar en i personalen för DN.

Christoffer Ung skulle just gå ut på gatan när han märkte att något var på väg mot honom.

– Jag var precis vid utgången när väggen bara kom rakt mot oss. Just då var det bara ett sådant adrenalinpåslag. Det var ju bara att vända och springa därifrån, säger han.

Till en början förstod han inte exakt vad som hände och hann inte uppfatta att ”väggen” som var på väg mot honom när han var några steg från utgången egentligen var en lastbil i full fart.

– Det var som en våg som kom, som en lavin eller en tsunami. Reptilhjärnan kopplade på. Jag var inte panikslagen men mer beredd på att reagera.

Enligt uppgifter ska många personer vid entrén ha fått panik och släppt vad de hade för händer för att springa längre inåt varuhuset. Christoffer Ung bekräftar den bilden.

Bilder inifrån avdelningen som ligger precis där lastbilen körde in visar hur stor förödelsen var efter attacken. Mängder av lådor, hyllor och bråte låg på golvet och kunder ska bland annat ha släppt sina väskor för att snabbt kunna ta sig ut ur lokalerna.

De personer som befann sig på markplanet tog sig snabbt ut via andra utgångar. Det var först när de kom ut som många verkade förstå vad det var som hade hänt. Samtidigt var situationen mycket oklar och olika personer ska ha beordrat folk att först gå ut ur byggnaden och sedan in igen.

– När vi kom ut var det ordningsvakter som skrek ”spring, spring, spring”. Det var då man blev rädd på riktigt, säger Christoffer Ung, som berättar att han även dagen efter är skärrad.

Julio Saint’Just Ribeiro arbetade på plan tre när brandlarmet plötsligt löstes ut. Han berättar att det var gott om kunder i varuhuset men att alla inte reagerade med allvar på situationen. Han fick se till att ett 20-tal personer började röra sig mot utgångarna.

– De sa att man inte skulle använda hissarna utan i stället ta trapporna. Jag tog det på allvar. När jag gick ner var det nån som sa att det hade varit någon explosion, säger Julio Saint'Just Ribeiro och menar att han trodde att det hade att göra med ombyggnaden som sker längre ner i huset.

Nödtrapporna var överfulla och flera personer fick mana på folk som hade stannat till. Men totalt sett tycker Julio Saint'Just Ribeiro att personalen var mycket bra på att få ut folk ur byggnaden snabbt. Totalt bedömer han att alla var ute ur huset på under fem minuter.

Men han berättar också, i likhet med många andra vittnen, att det tog tid innan han förstod att det var en lastbil som hade kört in i huset. Och uppe på plan tre kunde han inte heller känna någon röklukt, vilket man kände på bottenplan och plan ett, enligt vittnesmål.

Men när Julio Saint'Just Ribeiro kom ut ur byggnaden började han sakta förstå vad som hade hänt.

Adam Svensson adam.svensson@dn.se "

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

" Debatt om mer kontroll och övervakning väntar

Analys.Vi är mitt i en kris och alla riksdagspartier är angelägna om att lägga trätorna åt sidan och ställa upp för landet. Men vartefter läget klarnar och risken för följdattentat minskar går politiken åter in i konfliktläge.

Göteborg. Vårt land bär på en kraft som ingen terrorist, ingen ynklig mördare, kan ta ifrån oss, sade statsminister Stefan Löfven i en videohälsning till sin socialdemokratiska kongress, som i oro och förstämning samlades i Göteborg.

Han talde från sitt tjänsterum, framför en världskarta. Dessa dagar är Stefan Löfven sitt statsministerämbete. Han tar emot stöd från alla sina politiska motståndare och ledare över hela världen.

Politiken är i chockfasen. Mycket är oklart kring attentatet på Drottninggatan. Var det en -IS-sympatisör som urskiljningslöst mejade ner sina medmänniskor? Är det samma person som nu är häktad? Hade han medhjälpare? Hade Säpo kunnat hindra honom?

Ännu har vi inte svaren, och många prioriterar att stötta poliser, sjukvårdspersonal och räddningstjänst som arbetar hårt för att förhindra att fler dör. De flesta är stolta över deras insatser, och över den hjälpsamhet som stockholmarna visade varandra i nödens stund. Många hyllar också den svenska öppenheten. Ändå är det inte säkert att den kommer att bevaras som den varit fram till i dag, när den politiska debatten går tillbaka i konfliktläge. Det är vanligt att politiska ledare talar om att slå vakt om öppna och demokratiska samhällen efter attentat, och vanligt att terrorattentat leder till ökad övervakning, kontroll och mer sekretess.

De här fem frågorna kommer vi troligen att få se mer debatt kring de kommande månaderna. Några åtgärder redan av regeringen.

1 Ska FRA:s signalspaning få användas i förundersökningar, som bevis? När FRA-lagen infördes var ett starkt argument mot dem som ville värna den personliga integriteten mot risk för massövervakning just att signalspaningen inte fick användas i förundersökningar.

2 Hur ska Sverige kunna avradikalisera eller övervaka de invånare som kommer tillbaka efter att ha stridit eller arbetat för terrororganisationen IS? Den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism har fått stark kritik för att inte göra sitt jobb.

3 Ska det bli brottsligt att vara medlem i, eller engagera sig i, en terrororganisation, även om inga våldshandlingar kan bevisas? Är det förenligt med förenings-frihet och fri åsiktsbildning?

4 Ska polisen få plantera trojaner i misstänktas datorer i hemlighet, för att övervaka vad som sägs, skrivs och sker i rummet?

5 Om gärningsmannen var asylsökande och Säpo hade varningar om honom, borde han ha kunnat utvisas eller övervakas?
Som Försvarshögskolans Robert Egnell har påpekat finns det inga givna beslut för ett land efter terrorattentat. USA, Storbritannien, Norge och Frankrike har reagerat olika på dåden som drabbat dem. I Frankrike råder till exempel fortfarande undantagstillstånd och tungt beväpnad polis och militär patrullerar. I Norge och Storbritannien går polisen fortfarande ofta obeväpnad.
Frågan är hur hårt Sverige vill gå fram.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

"Vi kommer inte att vika oss för terrorism"

Ynkligt och fegt. Så sammanfattar statsminister Stefan Löfven fredagens attentat i centrala Stockholm. Han slår samtidigt fast att kampen om ett öppet samhälle måste gå vidare. – Vi måste tillåta oss att sörja men vi vet också att vi måste gå vidare. Vi kommer inte att vika oss för terrorismen, säger Stefan Löfven.

Knappt ett dygn efter det brutala attentatet på Drottninggatan i Stockholm besökte statsminister Stefan Löfven minnesplatsen som skapats utanför Åhlens vid Sergels torg. Han var märkbart tagen inför ansamlingen av blommor och ljus och bar med sig ett budskap om att Sverige måste stå fast vid sina grundläggande värderingar om ett öppet samhälle.

– Vi måste tillåta oss att sörja. Men vi vet också att vi måste gå vidare, säger Stefan Löfven.

Han framhåller att Sverige ska vara ett öppet och säkert land och att alla demokratiska krafter nu kommer att göra sitt för att människor ska vara så trygga som det någonsin går.

Han medger samtidigt att han är både arg och ledsen över det som har skett.

– Jag tänker först och främst på de människor som mist sina liv och att vi har svårt skadade människor. De döda kommer aldrig hem till sina familjer, säger Stefan Löfven.

– Men jag känner också en vrede. Det är en sådan ynklighet, en sådan feghet att ta en lastbil och köra på fullständigt oskyldiga människor. Det är så fegt så det gör mig vred. Men vreden måste också användas konstruktivt. Konstruktiviteten för oss är att kanalisera detta, stärka det demokratiska arbetet, stärka de demokratiska krafterna, stärka sammanhållningen i vårt land.

Statsministern hade under lördagen kontakt med rikspolischefen och säkerhetspolischefen samt de övriga ledarna för riksdagspartierna. På måndag klockan 12 kommer det att hållas en minnesceremoni och i samband med den utlyser regeringen en nationell tyst minut.

Stefan Löfven anser att det är för tidigt att dra några politiska slutsatser av dådet.

– Det här är en sorgens dag och vi måste ta oss det utrymmet att verkligen sörja och verkligen uttrycka vår empati med dem som har tappat sina nära och kära. Men också bestämdhet med att i Sverige vill vi inte ha något slutet samhälle. Vi vill ha ett öppet och demokratiskt samhälle och det kommer vi att fortsätta att leva efter, säger Stefan Löfven.

– Terrorismen vill att vi gör annorlunda, att vi sluter oss och blir stängda samhällen. Det kommer vi aldrig att tillåta. Jag är övertygad om att svenskar inte vill ha det. Vi ska ha ett öppet samhälle.

Han framhåller att utredningen av attentatet pågår och att det är för tidigt att säga vad den kan leda till.

– När den är klar och vi kan dra ytterligare slutsatser är vi naturligtvis beredda att göra mer. Skyddet för medborgarna i vårt land är nummer ett.

Han medger samtidigt att det aldrig går att garantera att sådana här attentat inträffar igen.

– Min viktigaste uppgift som statsminister, regeringens viktigaste uppgift är att konstant arbeta för och se till att människor ska leva säkert. Vi vill i Sverige ha ett öppet samhälle, ett demokratiskt samhälle, ett tillåtande samhälle där vi möter varandra. Det kommer vi att fortsätta stå fast vid, säger Löfven.

Vad känner du inför den här ansamlingen av ljus och blommor?

– Sorgen med de människor som aldrig kommer hem igen. Men också den värme som finns i en så här svår stund när människor har visat varandra ett oerhört stöd, tagit risker och som här visar sin kärlek och sorg och saknad. Det är också en tid för gemenskap och sammanslutning.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Björn af Kleen: Oljiga lastbilsspår löper genom min trygghetszon

Terrordåden var verkligen en attack på mitt kvarter.

När nyhetsrapporterna kom i mobilen och alla medier talade om Drottninggatan tänkte jag som de flesta andra på det stökiga affärs-stråket kring Sergels torg.

Sedan såg jag en pressbild tagen från Drottninggatans övre krön och tänkte: Herregud, det är ju hemma hos mig.

Jag bor på Rådmansgatan, fyra gator norr om Adolf Fredriks kyrkogata, där terroristen kapade Spendrupslastbilen och inledde sin vansinnesfärd mot Åhléns.

Hela min vardag utspelas kring det avspärrande området. Jag köper mitt kaffe och förlägger ibland intervjuer på Il caffé på Drottninggatan 85, jag äter så ofta jag kan lunch vid baren på Rolfs kök på Tegnérgatan 41, jag promenerar dagligen förbi antikvariaten kring Strindbergstornet.

I går löpte feta oljiga lastbilsspår rakt genom min trygghetszon. Ett stenlejon låg kvaddat vid hörnet Kammakargatan. Det kändes som ett personligt intrång.

Jag inbillar mig inte att mördaren handlade efter en exakt sociogeografisk kompass. Men det är heller ingen slump att denna del av Drottninggatan nu varit föremål för två terrordåd. Det finns ett slags kulturell oklarhet över gränstrakten Norrmalm och Vasastan som är befriande för oss som bor här men provocerande för den som vill förvandla hela västerlandet till en monokultur.

Om Stockholm är en strängt -skiktad stad finns fortfarande en oförutsägbar blandning i denna ficka: det överklassbetonade Enskilda gymnasiet ligger granne med en stenhård afrofrisör, en japansk sushibar med en Michelinstjärna delar kvarter med en jättebutik som säljer skördetröskor. Det finns hotell här – men de är mer övernattningsbunkrar för konsulter än några turistpalats. Tegnérlunden med Astrid Lindgrenstatyn i brons är världens charmigaste park men ingen passerar där av en slump.

I går eftermiddag var det annor-lunda.

En strid ström av människor promenerade från Vasagatan över Norra Bantorget och vidare över Upplandsgatan. De gick långsamt. Kanske för att skymningsljuset var så bedövande vackert, kanske för att de skulle orka hela vägen ut till Solna eller Sundbyberg. När jag skulle gå till Hemköp vid klockan sex hörde jag att vissa småpratade om kvarteret som främlingar: ja, här skulle man också kunna bo. Jag blev orimligt patriotisk över berömmet, som om dessa stumma stenhus från förra sekelskiftet rymde en stor kulturskatt som jag fått privilegiet att vakta.

Vi åt middag och gick ut. Det doftade jord från rabatterna och sköljmedel från källartvättstugornas varmluftsfläktar.

Vi cyklade mot enkelriktat på Holländargatan, stannade till utanför Centralbadet där en ambulans hämtade en åldrad romsk kvinna, krånglade oss genom passagen mot Hötorget där det var spöklikt stilla. De flesta handlare verkade ha övergivit sina varor hux flux: enorma vita sparris glänste som ljussablar i mörkret, en cyklist ryckte en blomsterkvast ur en obevakad hink, väskförsäljaren Sami, som flydde Afghanistan för fem år sedan, vaktade tålmodigt en uppsättning färggranna rullväskor. Han frös.

Haymarket, det nya hotellet i Pub-huset, bjöd gäster och poliser i gula väster på improviserad buffé. I foajén, en guld- och sammets-inredd 1920-talspastisch, spelades kabarémusik som vanligt och det kändes opassande och betryggande på samma gång, som den där orkestern på Titanic som inte förstått att de lägre däcken redan är fulla av kolsvart isvatten.

På Vasagatan vacklade frusna journalister och salongsberusade turister. Här var den politiska analysen redan i gång.

På Flying dog, en sylta i hörnet Vasagatan/Olof Palmes gata, satt en rödmosig takmålare från norra Stockholm och var riktningslöst förbannad på alla ”naiva trend--idioter på Södermalm”. Hans flickvän och hennes dotter befann sig hundra meter från Drottninggatan när det small.

– Hur länge ska vi hyckla med religionerna? Man kan inte behandla alla som tussilago. Det funkar inte med zebror i hästhagen, sa han.

Aprilnatten var svartblå och kylslagen och den lätt euforiska hjälpsamhet som präglat staden under eftermiddagen tycktes nu slå över i irritation och utmattning.

Jag återvände till mitt kvarter och beställde en belgisk våffla i baren på Rolfs kök, som alltid håller öppet. 70 procent av gästerna hade bokat av sina bord, men platserna hade snabbt fyllts upp av turister från hotell där köken stängt.

Det var ljust och varmt och kyparen erbjöd mig macchiato när det hade blivit sent.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“Terrorforskare: ”Betongsuggor skulle kunna dämpa farten”

Hårda trafikhinder saknas på Drottninggatan – trots hotet för terrorattacker med stora fordon. Dessutom hade betonglejon redan tidigare flyttats från sin position. – Det behövs inte jättesto-ra ingrepp för att skapa viss trygghet, säger Magnus Ranstorp, terrorforskare.

I dagsläget finns inga hårda trafikhinder på Drottninggatan. Ett fordon kan manövreras i hög hastighet på landets mest frekventerade gågata.

Under fredagens vansinnesfärd krockade lastbilen med flera betong-lejon och större blomster-urnor. Föremålen forcerades. Ett betonglejon släpades en längre sträcka framför lastbilen och ett slungades in i ett butiksfönster.

Betonglejonen och urnorna klassas inte formellt som hårda trafik-hinder. Föremålen markerar i första hand att Drottninggatan inte är öppen för normal fordonstrafik. Enligt uppgifter till DN hade flera lejon också flyttats från sitt ursprungliga läge.

– Vi har ingen uppgift om att lejonen var färre till antalet än normalt. Det pågår arbeten längs gatan och de kan ha flyttats från sin position. Men oavsett det står inte den typen av hinder emot en lastbil i full fart, säger Fredrik Jurdell, biträdande stadsdirektör.

Av säkerhetsskäl finns robusta trafikhinder, så kallade pollare, vid riksdagen och Rosenbad, uppförda efter terrorattackerna i Oslo och på Utøya 2011. Pollarna är uppsatta på inrådan av polis och kräver bemanning dygnet runt.

– Besluten kommer från polisens sida. Någon sådan signal om att det var förhöjd terrorrisk på Drottninggatan har inte kommit till min kännedom. Trafikhindren är alltid en fråga om balans. Det finns väldigt många gator i staden och det är inte praktiskt möjligt att ha pollare överallt, säger Fredrik Jurdell.

Fordon har använts vid flera terror-dåd i Europa det senaste året. Det finns också uppgifter om att terrororganisationerna IS och al-Qaida har manualer för hur man ska köra in i stora folkmassor.

– Hotet handlar egentligen bara om en gågata i Sverige. Det behövs inte jättestora ingrepp för att skapa viss trygghet. Betongsuggor skulle kunna dämpa farten och skapa hinder för fordon. Det finns en kritisk hastighet. Med barriärer kan man öka möjligheten för människor att hinna undan, säger Magnus Ranstorp, terrorforskare, till DN.

– Men det finns flera svårig-heter. Varuleveranser måste kunna komma in. Och det går aldrig att förhindra och stoppa trafiken helt. Sätts hinder upp tar förövaren trottoaren i stället. Man måste ha realistiska förväntningar kring hur mycket som går att förebygga, säger Magnus Ranstorp.

Till följd av hotbilden har flera europeiska städer ökat säkerheten kring större promenadstråk och samlingspunkter.

Det har bland annat gjorts vid Köpenhamns populära gågata Strøget på direkt order från den nationella underrättelse- och säkerhetstjänsten, PET.

– Det finns flera betongsuggor på och kring Strøget. Trots det finns möjlighet att komma in på gatan med fordon. Det är inte helt stängt, utan handlar i första hand om att dämpa farten för lastbilar och andra fordon, säger Magnus Ranstorp.

Kommunfullmäktige i Stockholm stad har tidigare diskuterat att öka säkerheten med trafikhinder på Drottninggatan, uppgav Daniel Helldén (MP), trafikborgarråd, på fredagskvällen för DN.

Han betonade samtidigt att bedömningen av eventuella säkerhetsinsatser för att förebygga attacken liknande fredagens görs av polisen och Säpo.

– Den kompetensen har inte staden. Om polisen och säkerhets-polisen (Säpo) gör bedömningen att risk föreligger, då gör vi de åtgärder som krävs, sade Daniel Helldén.

Karl Melin vid kommunikations-enheten på Säpo kommenterar inte förebyggande säkerhets-insatser på Drottninggatan närmare. Han uppger för DN att myndighetens uppgift är att bekämpa terrorism och skydda Sveriges demokratiska system, den nationella säkerheten och den centrala stadsledningen.

– Skyddet av den centrala statsledningen omfattar ett brett säkerhetsarbete. De skyddsåtgärder som genomförs ska förebygga, förhindra och försvåra ett angrepp mot skyddspersonerna, säger Karl - Melin i en skriftlig kommentar till DN.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Ministern vill försvåra bilkapningar

Infrastrukturminister Anna Johansson (S) är beredd att initiera en diskussion med branschen om hur man ska försvåra kap-ningar av tyngre fordon. – Man måste analysera och se om det finns saker vi hade kunnat göra som inte var gjort, säger hon.

– Jag är absolut beredd att ta ett sådant initiativ, även om jag inte har några konkreta besked i dag. Om det finns enkla tekniska lösningar som skulle kunna förhindra sådant här, så ska vi naturligtvis titta på det, säger Anna Johansson.

Samtidigt framhåller hon att det inte går att helt skydda sig.

– Om vi på allvar ska ha ett öppet samhälle och fritt samhälle så finns det begränsningar i hur mycket inskränkningar vi kan göra i form av kontroller.

Den som körde lastbilen måste ha haft kunskap om hur man gör. Utan den vetskapen är det svårt att stjäla en lastbil.

– Då kommer det inte att gå, det kan jag nästan lova dig, säger Ulric Långberg, branschchef på Sveriges Åkerier.

Exakt hur bilen stals är fortfarande oklart. Men enligt Ulric Långberg är det svårt att stjäla en lastbil. En parkerad lastbil har flera spärrar, som transponder och alkolås, innan man kan starta den.

– Man får inte i gång en lastbil hur som helst, säger Ulric Långberg.

Fast lastbilen kan ju ha stått på tomgång.

– Ja, det måste vara ett tillfälle när lastbilen är i gång. Men sedan måste du också veta hur man gör. Det liknar förstås en personbil, men du måste ändå ha kännedom, säger han.

På moderna lastbilar kan man stänga av bilen, låsa hytten och ändå manövrera lastfunktionerna. Rutinen är att föraren låser hytten vid lastning, men det kan ha varit en stressig situation, resonerar Ulric Långberg.

– Man måste jobba med rutinerna för att se till så att bilen inte är körbar, säger han.

Han har nu sett på sociala medier om hur lastbilschaufförer pratar med varandra.

– Många förare lär nu vara oerhört på sin vakt. Det här är ett uppvaknande som är smärtsamt, att våra redskap är en del av terrorismens redskap, säger Långberg.

Spendrups förare, vars lastbil blev kapad, stod bakom bilen när han såg en maskerad man komma springande och kasta sig in förarhytten, berättar Spendrups presschef Rose-Marie Hertzman.

Han ska då ha försökt ställa sig framför lastbilen som körde mot honom. Han lyckades dock kasta sig åt sidan, men blev lindrigt skadad då han blev påkörd.

– Han är rejält chockad, säger Hertzman. “

TT

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Rykten om skottlossning var falska

I samband med lastbilsdådet kom flera larm om skottlossningar runt om i Stockholm. I vissa fall kan ryktesspridning och falsklarm spridas medvetet för att försvåra polisens arbete, men det finns inget som tyder på att det har skett i det här fallet enligt terrorforskaren Hans Brun vid Kings College i London.

Strax före klockan 15 på fredagen inträffade vansinnesdådet med en lastbil som i hög fart mejade ner gående längs Drottninggatan i centrala Stockholm. Kort därpå började folk höra av sig till polisen om att det hade hörts skottlossning på olika håll: Fridhemsplan, Mall of Scandinavia i Solna, Globen och Sickla köpcentrum i Nacka var några av platserna. Flera medier, även Dagens Nyheter, skrev om några av uppgifterna, som kom från många olika håll.

Till en början kom det motstridiga uppgifter från polisen om skjutningarna, men på lördagen meddelade rikspolischef Dan Eliasson på en presskonferens att det inte har varit någon skottlossning i samband med lastbilsattentatet.

Att det uppstår liknande rykten i samband med större händelser är inte helt ovanligt, enligt Hans Brun. Uppgifter som kanske inte är helt sanna kan få ett eget liv på sociala medier och sedan snabbt få spridning.

– Sedan finns risken att personer med ont uppsåt medvetet sprider falska rykten eller iscensätter falska händelser för att skapa en orkestrerad informationskampanj, säger han.

Ett syfte kan vara att försvåra polisens arbete genom att larma om händelser på olika platser vid ungefär samma tidpunkt.

– Det kan finnas ett intresse av att tunna ut polisens resurser så mycket som möjligt och då är desinformation ett redskap för det, säger Brun.

Eva Nilsson, pressinformatör på polisens regionledningscentral i Stockholm, vill intespekulera i vad som ligger bakom gårdagens många larm om skottlossningar. Men generellt ringer allmänheten till polisen ganska ofta om att man har hört skott.

– Det är inte ovanligt att folk hör smällar som de inte kan lokalisera och som får avskrivas, säger Eva Nilsson.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Kungen finner tröst i svenskarnas omtanke

Kung Carl XVI Gustaf höll på lördagen ett kort tal med anledning av fredagens terrordåd. – Alla vi som vill hjälpa är många, många fler än de vill som vill oss ont. Den vetskapen ger mig tröst och tillförsikt, sade kungen.

Kungen befann sig på resa i Brasilien när han nåddes av beskedet om fredagens attack i Stockholm. Han tog omedelbart beslutet att återvända till Sverige, berättade han under sitt tal på Kungliga slottet i Stockholm.

– Först och främst vill jag framföra att mina och kungafamiljens tankar går till offren för detta avskyvärda dåd, medmänniskor som skadats och bragts om livet, sade Carl XVI Gustaf.

– Vi tänker också på deras familjer och vänner. Vi känner med dem i deras sorg och oro. Vi är alla omskakade av det som har hänt.

Han betonade samtidigt att det fanns en strimma av hopp.

– Det är hoppfullt att se den omtanke som människor visar varandra. Och det visar på kraften i vårt samhälle. Alla vi som vill hjälpa är många, många fler än de som vill oss ont. Den vetskapen ger mig tröst och tillförsikt.

Carl XVI Gustaf berättade att han precis avslutat ett möte med rikspolischefen och chefen för Säkerhetspolisen.

– De har informerat kungafamiljen och mig om polisens arbete efter fredagens attentat, sade han.

Kungen hyllade under sitt tal det arbete som utförts av polis, sjukvård och räddningstjänst.

Han avslutade sedan talet med orden:

– Vi har upplevt flera våldsdåd tidigare och vi har klarat av det då, och det ska vi göra nu också. Sverige är, har länge varit och ska fortsätta att vara ett tryggt och fredligt land, sade Carl XVI Gustaf.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se "

"**Fakta. Kungens tal ord för ord**

Kära svenskar, alla i Sverige.

I går när jag på plats i Brasilien nåddes av beskedet om den fruktanvärda händelsen i Stockholm var det naturligt för mig att direkt återvända hem till Sverige.

Jag har just avslutat mötet med rikspolischefen och chefen för Säkerhetspolisen. De har informerat mig och Kungafamiljen om polisens arbete efter gårdagens attentat.

Först och främst vill jag framföra att mina och Kungafamiljens tankar går till offren för detta avskyvärda dåd. Medmänniskor som skadats och bragts om livet. Vi tänker också på deras familjer och vänner. Vi känner med dem i deras sorg och oro.

Vi är alla omskakade av det som hänt. Det är samtidigt hoppfullt att se den omtanke som människor visar varandra. Det visar på kraften i vårt samhälle.

Alla vi som vill hjälpa är många fler än de som vill oss ont. Den vetskapen ger mig tröst och tillförsikt.

Polis, sjukvård och räddningstjänst har gjort ett fantastiskt arbete för att minimera skadeverkningarna. Nu är det viktigt att de får arbeta vidare i lugn och ro.

Vi har upplevt flera våldsdåd tidigare. Vi har klarat det då, och det ska vi göra nu.

Sverige är, har länge varit, och ska fortsatt vara ett tryggt och fredligt land. "

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Manifestationer på flera platser runt om i landet

Efter terrordådet på Drottninggatan anordnas manifestationer på flera platser runt om i Sverige. Artisterna Miriam Bryant och Sarah Dawn Finer ska uppträda när tusentals människor väntas komma till Sergels torg för söndagen för att stå upp mot våld och terror. – Vi ska ut på gatorna igen och ta tillbaka vår stad, säger Damon Rasti, initiativtagare.

I flera svenska städer har invånare gått ut på gatorna för att visa sitt stöd för offren.

På lördagseftermiddagen anordnades en ljusmanifestation i Döbelns park i Umeå. Hanna Jerndal, initiativtagare tillsammans med Röda korset och Refugees Welcome, berättar att de vill stå upp för medmänsklighet och humanism.

– Vi står tillsammans i solidaritet mot det våld som drabbade Stockholm i går. Vi vill samtidigt också stå upp emot det hat och den rasism som brukar följa på den här typen av våld, säger Hanna Jerndal.

På flera andra håll, bland annat på Stora torget i Uppsala, planerades under kvällen och morgondagen ljusmanifestationer för att visa solidaritet med de drabbade och deras anhöriga.

Störst uppslutning väntas klockan två på söndagen då ”Kärleksmanifestation på Sergels torg – Stockholm står enat!” anordnas bara ett stenkast från platsen där lastbilen kraschade in i Åhléns.

Når DN talar med initiativtagaren Damon Rasti har han precis fått klartecken från polisen och Stockholms stad att manifestationen kan genomföras. Nära 20 000 människor har anmält sitt intresse för att delta på evenemangets Facebooksida.

– Det kommer att vara tal från kända ansikten och artister som ska försöka trösta oss med sin sång. Klockan 14.53, på klockslaget för attacken, kommer det att hållas en tyst minut, säger Damon Rasti.

Artisterna Miriam Bryant och Sarah Dawn Finer har gett klartecken för att uppträda.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

”Barn behöver veta fakta – säg som det är”

“ Traumatiska upplevelser som lastbilsdådet kan ge stressreaktioner i flera veckor efteråt. I vissa fall kan man behöva söka hjälp hos sjukvården för att bearbeta händelsen. Det är även viktigt att prata med barnen.

– Vi har väldigt mycket kunskap i dag om hur man behandlar posttraumatisk stress, säger Lisa Clefberg, legitimerad psykolog och legitimerad psykoterapeut med stor erfarenhet och kunskap om rädslor och ångest.

Ett stort antal människor blev vittne till attentatet på fredagseftermiddagen. Men även andra påverkades när bland annat kollektivtrafiken stoppades eller via anhöriga som var på plats.

– Det var många som drabbades indirekt av händelsen och som blir en del av det. Men det är ovanligt att man utvecklar posttraumatisk stress, PTSD, om man inte varit utsatt för livsfara eller sett hur någon blivit livshotande skadad eller dör, säger Lisa Clefberg.

För personer som blev vittne till attacken kan chocken av upplevelsen ta sig olika fysiska och psykiska uttryck, men vanligast är att man direkt efteråt känner sig stressad och får upp minnesbilder av händelsen, berättar Lisa Clefberg. Det kan vara återkommande bilder av rädda människor som flyr i panik eller som är skadade eller döda.

– Det blir ofta en akut stressreaktion i början. Att se döda eller trasiga kroppar är jätteskrämmande och det brukar komma tillbaka som flashbacks; man ser det om och om igen. Ofta blandas de med andra bilder och det är vanligt att man får mardrömmar ett tag efteråt, säger Lisa Clefberg.

Förutom minnesbilderna kan man bli uppvarvad och börja leta efter information i nyhetsrapporteringen och på sociala medier för att få veta mer. Andra kan i stället känna sig fullständigt dränerade och tömda på energi. Sömnsvårigheter och hjärtklapning förekommer ofta. Skuldkänslor är också vanliga: varför klarade jag mig men inte andra? Eller att känna sig lättad över att man klarade sig och inte blev skadad eller dog.

– De flesta är rädda för att det ska hända igen och en del vill inte vara på platser som påminner om händelsen; de kanske inte vågar åka tunnelbana, vistas på stan eller i köpcentrum och liknande, säger Lisa Clefberg.

Reaktionerna kommer inte alltid direkt efter ett trauma utan kan dyka upp närsomhelst upp till en månad efteråt, men de visar sig vanligast de två första veckorna. Studier av terroristattacker visar att ungefär 20 procent av de som var direkt inblandade utvecklade posttraumatisk stress efteråt, vilket är färre än vad forskarna förväntade sig, säger Lisa Clefberg. En förklaring kan vara att eftersom så många drabbas blir det något man delar med många och som gör attentatet lättare att prata om och därför inte känns lika onormalt.

Det är även viktigt att prata om händelsen med barnen, många barn var på plats när den misstänkta terrorattacken inträffade. Psykologen Olof

Risbergs råd till vuxna är att vara ärlig och öppen med vad man inte vet och att lugna och trygga barnen.

– Barn behöver veta fakta. Säg som det är, att det är väldigt allvarligt det som har hänt, men också att det är en väldigt ovanlig händelse och att det inte finns risker överallt, säger Olof Risberg till DN.

För vissa kan stressreaktionerna bli så allvarliga att vardagen påverkas, till exempel att inte kunna arbeta eller att plågas av skrämseltankar. I de fallen rekommenderar Lisa Clefberg att kontakta sjukvården.

– Det varierar hur starkt hur man påverkas, men jag brukar rekommendera att man först pratar med en närstående. Sedan är det bra att kontakta vården för att få råd om hur man kan gå vidare. Om det inte hjälper är det bra att gå till vårdcentralen och be att få prata med en psykolog, säger hon.

Andra strategier för att hantera en traumatisk upplevelse är att försöka behålla vardagsrutiner, lägga in tider av vila, se till att få i sig mat och dryck, utföra lätt fysisk aktivitet som promenader och försöka att varva ner. Dessutom är det bra att begränsa tiden man lägger ner för att få mer information om det som har hänt.

– Det är naturligt att vilja veta vad som pågår men det får inte bli tvångmässigt. Då vidmakthåller man känslan av stress och fortsätter att vara på gång, säger Lisa Clefberg.

Personer som blivit vittnen till händelsen och chockats har också fått vård, uppger Stockholms läns landsting. Enligt chefläkare Johan Bratt är det viktigt att söka stöd när och om man behöver det, såväl i dag som längre fram.

– Det finns en organisation som vi sätter igång vid traumatiska händelser. Det är en krismottagning med personal utbildad för att ta hand om människor som behöver hjälp, säger Patrik Söderberg, chef för katastrofmedicinska ledningcentralen på Stockholms läns landsting.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

“ Fakta. Krisstöd

Direktnummer till landstingets krisstödstelefon är 08-123 578 78. Vårdguiden finns på telefonnummer 1177. “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Migrationen en het fråga för S

DN i Göteborg. Efter terrordådet i Stockholm vill justitie- och migrationsministern Morgan Johansson ha S-kongressens stöd för hårdare tag mot terrorism och fortsatt stram flyktingpolitik. Men på S-kongressen utmanas partiledningen av krafter som snabbt vill tillbaka till generösare asylregler.

Dagen efter att fyra personer dödats och 15 skadats av en lastbil på Drottninggatan i Stockholm samlades 350 ombud och hundratals gäster till Socialdemokraternas kongress i Göteborg. Dådet gjorde att rubriken för partiets 39:e kongress, ”Trygghet i en ny tid”, fick en ny innebörd. Partiledaren Stefan Löfven ställde in sitt inledningsan-förande och skickade i stället en videohälsning från Stockholm.

– Vårt land bär på en kraft som ingen terrorist kan ta ifrån oss, sade statsministern som valde att prioritera regeringsarbetet i Stockholm.

Han ersattes som öppningstalare av partisekreteraren Lena Rådström Baastad som hoppas att kongressen inte ska påverkas alltför mycket av terrordådet.

– Om kongressen var viktig i går är den ännu viktigare i dag. Att vi står upp för det demokratiska samtalet, säger hon.

Hon och resten av S-ledningen vill nu ha stöd för ytterligare lagändringar i kampen mot terrorismen. Den som leder arbetet är justitiminister Morgan Johansson som vill ha kongressens stöd för en hård politik mot terror och organiserad brottslighet.

– Jag vill ha ett starkt mandat från kongressen att fortsätta på den inslagna vägen, att bekämpa brotten men också brottens orsaker, säger Morgan Johansson.

Han pekar på åtgärder som har vidtagits, som kriminalisering av terrorresor och stärkt samarbete mellan Migrationsverket och Säkerhetspolisen. Analysen av vad som krävs ytterligare, i ljuset av händelserna i Stockholm, har enligt Morgan Johansson redan startat.

– Vi har pågående utredning som ser över hela terrorlagstiftningen. Jag är inte främmande alls för att utvidga lagstiftningen ytterligare.

Den första stridsfrågan på kongressen, migrationspolitiken, har åtminstone indirekt en koppling till terrordådet. Säpo har varnat för att personer med sympatier för IS eller andra grupper kan ha kommit till Sverige i samband med den stora flyktingvågen 2015.

Morgan Johansson hoppas att hårt prövade kommunalråd ska fälla avgörandet i partledningens favör. En återgång till de generösare regler, som det finns förslag om på kongressen, skulle allvarligt äventyra välfärden, varnar han.

– Vi måste hinna bygga bostäder, förstärka skolan, anställa fler socialsekreterare. Därför är det svårt för oss att igen göra vår lagstiftning till den mest generösa i EU. Då är risken väldigt hög att vi igen hamnar i samma läge som 2015, säger Morgan Johansson.

Men ett trettiotal motionärer tar strid och vill tillbaka till en mer generös flyktingpolitik. Terrordådet ändrar inte på det, anser Ulf Bjereld som är ordförande i Tro och solidaritet och ledamot av partistyrelsen.

– Det råder inget tvivel om att det råder ett mycket starkt stöd bland aktiva inom socialdemokratin för permanenta uppehållstillstånd och för att underlätta villkoren för familjeåterförening, säger Bjereld.

Han vill, till skillnad från partiledningen, att Sverige går före andra EU-länder och monterar ner gränskontrollerna.

– Om Sverige ska ha en migrationspolitik som Ungern och Rumänien är den inte socialdemokratisk, säger han.

Stockholms stad är ett av S-distrikten som vill se en generösare flyktingspolitik.

– Om man känt fara för sitt eget liv och vet att man har en familj som fortfarande lever under den stressen, så är det väldigt svårt att fokusera på att lära sig ett nytt språk och ta sig in på arbetsmarknaden, säger Stockholmsdelegationens ledare Emilia Bjuggren.

Även LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson vill, av arbetsmarknadsskäl, ersätta de tillfälliga uppehållstillstånden med permanenta. Men han vill inte att Sverige ska gå före andra EU-länder.

– Vi kan inte avvika från övriga Europa. Det går bara inte, säger han.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“ Fakta. Kongressen dag för dag

Söndag: Stefan Löfven väljs om till partiordförande, men det är osäkert om han kommer till Göteborg på grund av terrordådet. Därefter ska en av de stora stridsfrågorna avgöras – migrationspoli-tiken.

Måndag: Finans-minister -Magdalena Andersson talar inför avgörandet av välfärdsfrågor som sjuk- och föräldraförsäkringen.

Tisdag: Frågan om vinster i välfärden ska avgöras. Partiledningen har riktat in sig på begränsningar i skolan och äldreomsorgen, men krafter i partiet vill i likhet med Vänsterpartiet att vinstbegränsningarna omfattar alla välfärdsföretag. Även tiggerifrågan behandlas.

Onsdag: Kongressen avslutas. “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Björn Wiman: Det är en ny erfarenhet som bränts in oss – i dag är vi alla stockholmare

Jag är, om uttrycket tillåts, en äkta stockholmare. Min mamma och pappa – morsan och farsan som vissa av oss säger – är födda här. Mormor, morfar och farfar var det också. Det enda undan-taget var farmor, som kom hit med en livaktig dos svart pessimism från finska Karelen bara två år gammal men som sedan rotade sig i hyreslimpornas, bingohallarnas och talldungarnas Stockholm, söder om Söder.

Trots det, eller kanske just därför, vet jag inte om jag någonsin har tyckt om Stockholm. För mig är det inte längre en stad, utan ett tillstånd. Människor trängs och knuffas på gatorna, ser inte varandra i ögonen och släpper igen dörrarna i ansiktet på den som kommer efter – på samma gång överspända och ängsliga. De enda som reser sig för gravida kvinnor och barn på den överfulla tunnelbanan är de gravida kvinnorna och barnen själva. De nybyggda men underdimensionerade biltunnlarna är sprängfulla med adrenalin och aggressioner redan före klockan sju på morgonen. På gatorna försöker människor som i grunden är dåliga på att leva förtvivlat intala sig själva att de njuter av livet.

Kanske är det också därför som den mest kända och älskade poesin om Stockholm har skapats och gestaltats av dem som flyttat hit. Det var västkustskildraren Evert Taube som skrev ”Stockholmsmelodi” och värmländskan Monica Zetterlund som gjorde ”Sakta vi gå genom stan” oförglömlig. Jag förstår och erfar båda dessa styckens skönhet, men inget av dem går in i hjärtat och märgen på mig på samma sätt som Joakim Thåströms fråga om det är is på fotbollsplan i år eller hans bön om att inte bli begraven bland alla tallarna på Skogskyrkogården, ”halvvägs ut till Farsta”.

Nu är mina egna barn på väg att bli stora Stockholmstjejer. På fredags-eftermiddagen hade påsklovet just börjat och precis som andra tonåringar pratade de om var och hur de skulle gå vidare från skolan för att fika med kompisar, gå i affärer och fira ledigheten. City, Åhléns vid Drottninggatan, är en sådan plats dit de strävade – en plats som ingen stockholmare drömmer om att besöka men som alla ändå alltid hamnar på. Det är inte stadens romantiska hjärta utan dess maggrop, platsen där livsnäringen måste passera, vare sig den vill eller inte.

När min familj har återsamlats på kvällen gör vi som – nästan – alla andra stockholmare den här kvällen. Vi talar om hur vi kunde ha varit där. En hade passerat fem minuter tidigare med tunnelbanan och i stället hamnat på ett fik i Gamla stan. En annan blev uppehållen av en kompis frisörbesök. Alla har sin berättelse om hur vi *hade kunnat* vara där. För på ett sätt var vi ju alla där.

Jag tror att det är det som är den bestående erfarenheten av fredagens terrordåd på Drottninggatan. Den fråga som allt fler av oss i den tidigare trygga delen av världen i dag har fått vänja oss att leva med är inte längre en abstraktion. Att terrorn och döden skulle komma till Sverige förr eller senare, det visste vi. Men med detta har en ny erfarenhet bränts in i oss. Vi visste att det kunde hända, kanske till och med att det skulle hända. Nu vet vi också hur det känns.

Frågan är nu, som många med rätta understryker, vad vi gör med den insikten. Terrorns yttersta mål är att öka polarisering och motsättningar och försvaga samhällets institutioner. I längden är syftet att nöta ner vår övertygelse om att det är möjligt att fortsätta leva livet som vi känner det.

Och än en gång förtjänar det att upprepas, det som sagts efter Paris, Bryssel, Nice, Istanbul, Berlin, London och Sankt Petersburg: De som vill oss illa är varken en folkgrupp, en nation eller en religion, utan en dödskult som föraktar allt det som människor över hela jorden sätter värde på – som i detta fall besöka Drottninggatan i Stockholm en grå eftermiddag i april.

På ett sätt kan man säga att terrorismen redan är på väg att förlora. De senaste åren har den fungerat som en retning, en fluga som surrar runt för att driva oss till vilda smällar och vansinnesutbrott. Gång på gång försöker den provocera vårt stora, stabila samhälle till våldsamma motreaktioner. Det är vårt eget val om vi går med på det eller inte. Hittills har vi motstått. Jag tror att vi kommer att fortsätta med det.

På fredagen gjorde i alla fall Stockholm sitt val. Människor öppnade sina hem för varandra, höll upp dörrarna för varandra, väntade på grön gubbe innan de i stora tåg knatade hemåt till förorterna över de stora broarna. Här fanns cykelhjälmar, laptopväskor, ryggsäckar – ansikten, röster och rörelser från alla delar av Sverige och världen som just i kväll tycktes ha hittat den rätta gångstilen: släntrande, självsäkra, tårna utåt. Äkta stockholmare.

Sent på kvällen går jag till bensinmacken för att köpa glass till barnen och snus till mig själv. Till och med här finns en annan ton i luften, någon erbjuder sin plats i kön, tjejen bakom kassan säger ”Ha en trevlig kväll”. Det har aldrig hänt tidigare men det händer nu, den här kvällen då Stockholm åter blev inte bara min, utan allas hemstad.

Kanske är det också därför den dyker upp i bakhuvudet, dikten av poeten som kanske i första hand var en Stockholmskis från Folkungagatan på Söder och bara i andra hand Nobelpristagare i litteratur. I ”Allegro” skriver Tomas Tranströmer om stenar som rullar och flyger och om känslan efter en svart dag, när musiken återigen gör världen grön, livlig och stilla. Det betyder: ”Vi ger oss inte. Men vill fred.”

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Det är upp till oss att bevara tilliten

"Terrorister kan ta liv och spränga byggnader. Men vårt samhälle är det bara vi själva som kan förstöra”, skriver Maciej Zaremba.

Jag cyklar mot folkströmmen på Skeppsbron och undrar hur det kan vara möjligt att känna någonting som liknar glädje i en stund som denna. Från Hötorget hörs polissirener. Det är människor överallt, fler än någonsin. Tänk att vi är så många i denna stolta stad… På Klara-bergsviadukten, full av strandade resenärer får jag en känsla av andakt. -Människor rör sig målmedvetet men varligare än de brukar. Staden har saktat in. Som om det blivit opassande eller kanske vådligt med all sorts brådska, snabba rörelser och förhastat tal.

Jag tänker att den här atmosfären, bara en timme efter attentatet, är mera värd än alla kloka ord som kommer att framföras. Den säger någonting om Sverige som terrorister inte kan begripa. Och därför, tänker jag, är de dömda att förlora. Det gör man nästan alltid, i schack - liksom i krig, när man inte förstår motståndaren.

Det har sagt många gånger med tål att upp-repas: i motsats till 70-talets terrorister, som IRA eller Svarta september (nu gör ni som vi -säger, annars blir det värre) har islamisterna inga krav. De har bara en idé: att genom oss andra göra livet så olidligt för Europas muslimer, att de själva griper till jihad. I denna kalkyl ger varje terrordåd utdelning i en brinnande moské, vilket framföder nya jihadister och nya muslimhatare, och så vidare, tills Europa förvandlats till ett Syrien.

Häromveckan kom en rapport som borde ha stått på förstasidorna. Den berättar att fransmän är mindre rädda för muslimer i dag än de var före massakrerna på Charlie Hebdo, Bataclan och strandpromenaden i Nice. Det är forskningsinstitutet Commission nationale consultative des droits de l’homme (CNCDH) som med sofistikerade intervjumeto-der mäter nivåer av tolerans respektive rädsla för främlingar och rasism.

Enligt rapporten är det i dag 20 procent färre än 2013 som tycker att invandrarna är för många och slöjan ett samhällsproblem. Antalet hot och attacker mot muslimer har halverats under förra året, låt vara från en hög nivå. Acceptansen för muslimer har stigit med 10 procent sedan 2014. Allt fler – hela 80 procent av de intervjuade – svarar att de är ”fransmän som andra”. Förändringen är mest markant bland de unga.

Med tanke på de fasor som Frankrike genom-lidit är det häpnads-väckande resultat, på gränsen till otroligt. Eller är det ett utslag av trots? Det verkar som att också en del xenofober genomskådat islamisternas upplägg och vägrar spela sin tilldelta roll i västerlandets undergång.

Vilket kan betyda att attentaten faktiskt börjar få motsatt effekt.

Jag skrev att islamister inte förstår sin motståndare. Det jag menade är att de inte begriper sig på Europa. Det finns inte i deras värld att ett samhälle där så många frågor lämnats obesvarade samtidigt skulle kunna vara starkt. Att människor som inte tror på helvetet kan bete sig som om det fanns, misstro heliga befallningar men ändå hålla något heligt, fördöma islamismen men samsas med muslimer.

Det mest hoppingivande i den franska undersökningen (som pågått sedan 1990) är att det inte tycks finnas något automatiskt samband mellan terrordåd och främlingsrädsla. Efter attacken mot World Trade Center ökade rentav toleransen vis à vis muslimer. Däremot spelar det stor roll hur politiker, medier och andra auktoriteter hanterar det som

händer, samt hur man talar om invandrare och mångfald. Om jag läser rätt menar forskarna att Marine le Pen utgör en större fara för den franska samhälls-freden än självmordsbombarna.

Ibland säger en tweet mera än ett helt partiprogram. ”Äntligen” twittrade Jimmy Åkessons sekreterare Alexandra Brunell när självmordsbombaren Taimour Abdulwahab sprängde sig själv på Bryggargatan i december 2010. Det är det som skiljer den inre kärnan hos Sverige-demokraterna och Front national från andra partier och från de flesta av deras egna väljare. Deras affärsidé stavas *fruktan*.

Det är bara den sortens patrioter som känner hoppet stiga när deras landsmän dör på gatorna.

Nu är det sanningens minut för Åkesson och hans bekännare. Det är tid att välja sida. Vill de bevara Sverige svenskt – öppet, oförskräckt och tolerant? Det landet som i fredags visade upp sig för sig självt? Eller kommer de att bistå frihetens fiender med att underblåsa hat och fruktan?

Det tog århundraden av relativ jämlikhet och lagstyre att bygga upp den enastående tillit människor emellan som gjort Norden till en så fri, fredlig och välmående del av världen. Det kan gå mycket fort att riva ned den. Det är upp till oss. Terrorister kan ta liv och spränga byggnader. Men vårt samhälle är det bara vi själva som kan förstöra.

Maciej Zaremba Författare och medarbetare på DN Kultur.”

“ Han har skrivit en rad uppmärksammade reportage om bland annat om skolan och sjukvården. “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Elisabeth Åsbrink: Se varandra i ögonen. Småprata. Ge terroristerna största möjliga motstånd

Vissa morgnar vaknar man upp till att världen har förändrats. Utanför fönstret står visserligen verkligheten kvar med sina trafikljus, grusiga gångvägar och en och annan lekplats men ändå är inget riktigt likadant. Ljuset faller annorlunda, dofterna får en annan betydelse. En granatskärva overklighet har sprängts sig in.

Varje människas liv innehåller sådana stunder. Ibland har de uppstått av stor lycka, ibland genom stor smärta. Stockholm är den stad i världen där jag har levt mina avgörande stunder. Två gånger har jag vaknat till en ny verklighet bredvid ett nyfött barn – båda mina söner föddes i Stockholm, på var sin vårdag. En annan vårdag för några år sedan kom jag ut ur Stockholms stadshus, löjligt lycklig och nygift. Världen hade förändrats till ett leende.

Så finns de andra morgnarna, när allt förskjutits till mörker. Som den gång jag vaknade av att min granne hade radion på med hög volym. Genom väggen hörde jag en kvinnoröst tala med allvar och tyngd men jag kunde inte urskilja orden, bara tonfallet och den sorgmättade musik som följde. När jag vred på min egen radio fick jag veta att statsminister Olof Palme skjutits till döds, bara tre gator bort. Morgonen rasade. Dagen rasade. Min pojkvän och jag höll om varandra, våra hjärtan rasade, vår oro. Sedan gick vi de tre gatorna bort för att med egna ögon se om det verkligen hade hänt. Det hade hänt.

Vi har alla har en samling privata och en samling kollektiva tidpunkter då världen skiftar skepnad och dagarna plötsligt ter sig annorlunda: När Berlinmuren föll. Attacken mot World Trade Center. Mordet på Anna Lindh. En självmordsbombare helt nära Drottninggatans julhandel, och nu – den 7 april 2017 - ytterligare ett terrordåd på Drottninggatan.

Det sägs att terrorns främsta vapen är att skapa rädsla. Ja, de flesta av oss blir rädda. Men det verkliga vapnet är något annat. När lite tid passerat isoleras ju rädslan till några särskilda datum och specifika platser, och den lugnande vardagliga vardagen träder in. Rädsla är terroristernas metod. Terrorns verkliga vapen är mer förrädiskt och har en större långtidsverkan. Det handlar om att skapa en avgrund mellan människa och människa. Att vi drar oss längre ifrån varandra. Att vi ser på varandra med misstänksamhet. Granaten med overklighet detonerar och våra vanliga perspektiv förvrängs. Och det är just vad terrorns utövare vill åstadkomma.

De vill avstånd, åtskillnad, gräns. De vill skapa hat, aggression och rädsla. De vill skilja den ena från den andra. De avskyr tolerans. De hatar empati. De vill förstöra allt vi kallar medmänsklighet. Med våld sår de misstro, varje individ får ett eget svart frö och meningen är att misstron, misstänksamheten och avståndet mellan oss ska växa. Det är terroristernas egentliga syfte.

Det är också här vi alla kan göra motstånd.

För två veckor sedan stod jag på järnvägsperrongen i Gävle och väntade på tåget till Stockholm. Det var en kall, solig dag med nordlig vind. Jag sökte lä. Strax intill satt en trettioårig kvinna på en bänk. Hon var välvårdad med uppsatt hår och i en rosa kappa som hon inte knäppt. Det syntes att hon frös. Hon stirrade rätt framför sig. Ibland lutade hon sig framåt och spottade. Hon grät. Jag tvekade – skulle jag närma mig?. Jag kände spritlukten. Till slut gick jag fram och frågade om allt var okej. Hennes blick var tom, hon nickade och spottade igen. Helt säkert? frågade jag. Hon nickade, jag sa okej och vände ryggen till. Så kom mitt tåg. Just när jag skulle stiga ombord kände jag spritlukten igen, vände mig om och där stod hon, strax bakom mig, och sa tack. Tack för att du såg mig. Det händer så sällan, sa hon. Det betyder något. Sedan sa hon inget mer och jag var tvungen att kliva på tåget.

En motståndshandling? Ja.

Att bli terrorns motståndsaktivist är enkelt, gratis och helt riskfritt. Var och en kan motverka terrorismens effekter utan att det tar tid eller stjäl kraft. Jag lovar. Det är mer effektivt än vilken flygvärdinnediet som helst, och vinsten är större än på något befintligt lotteri. Det ger garanterat maximal utdelning på minimal insats. Och metoden är så enkel att varje barn, vuxen och åldring kan använda den:

Se varandra i ögonen. Småprata.

Din granne, busschauffören, mannen eller kvinnan som sitter utanför mataffären. Säg hej. Möt blicken hos den du passerar på trottoaren eller i korridoren på jobbet. Nicka till den som sitter på sätet mittemot i tåget.

Det handlar inte om att bli bästa vänner, utan om att utöva demokratins kärna. Att möta någons blick är att säga: jag ser dig, du ser mig, vi erkänner varandras existens. I några minuter delar vi det offentliga rummet: vi samexisterar. Så upprätthåller vi ett öppet samhälle.

Medmänsklighet är lika med att inte gå förbi, att inte låtsas som om den andra inte finns. Medmänsklighet är det värsta terroristerna vet.

Kittet som håller samman ett demokratiskt samhälle är vår förmåga och benägenhet att lita på varandra. Utan tillit, ingen demokrati.

Vår tid präglas av en allt mer polariserad syn på vad som är gott och ont, vad som är svart och vitt. Det pågår en oavbruten uppdelning av människor mellan vi och dem. Att utöva motstånd är livsviktigt. Att det är helt möjligt visar den värmevåg av medmänsklighet som sköljde genom Stockholm och resten av Sverige i fredags när hundratals människor öppnade sina hem och erbjöd mat, fika, skjuts, sällskap och sängplats i #openstockholm-rörelsen.

Den brutala sanningen är att terrorns utövare aldrig kan förstöra demokratin och det öppna samhället. Det kan bara vi. Om vi slutar se varandra, om vi inte hälsar, inte frågar hur den andre mår, om vi betraktar andra människor med misstänksamhet, om vi upphör att lita på varandra – då är det vi som förstör demokratin. Ingen annan. Terroristerna sår sina svarta frön men det är vi bär ansvaret för vad vi gör härnäst.

Stockholm har vaknat till en ny morgon. Bli en aktiv antiterrorist. Se varandra i ögonen. Småprata. Bygg tillit. Ge terroristerna största möjliga motstånd, varje dag: Visa medmänsklighet.

Elisabeth Åsbrink kulturdebatt@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“Dagens unga kan färre ord

Språkkrönika. Vad betyder *inkommensurabel*? Är det avbruten, ojämförbar, kompromisslös eller beräknelig?

Frågan är svår, men också populär. Bland de kvissar (på engelska *quiz* och osnyggt *quizen* i bestämd form plural) som översvämmar nätet är de som handlar om ord särskilt populära. I Språktidningen är ordpyssel en av de mest lästa och uppskattade sidorna och den ordkviss som läggs ut varje fredag på webben lockar flera tusen att testa sina kunskaper.

Ordkunskap är också avgörande för den som gör högskoleprovet. Provet är konstruerat för att se vilka som är mest lämpade att komma in på utbildningar på högskolan. Den så kallade orddelen av provet kan också användas för att ta reda på hur ordförståelsen utvecklas hos svensktalande. Det har Anna W Gustafsson och David Håkansson, språkvetare vid Lunds respektive Uppsala universitet, tagit fasta på. De har undersökt proven från år 2000 till 2011, vilket innebär att de tittat på sammanlagt 915 491 svar.

Forskarna konstaterar att resultaten har sjunkit. De som gjorde testet 2011 fick lägre poäng än de som gjorde det 2000. Det behöver i och för sig inte betyda att vi är sämre på ordförståelse i dag. Det kan vara provet som blivit svårare.

Därför har de gått vidare och delat upp provsvaren på ålder. Det visar sig då att åldersgruppen 25 till 39 år inte har blivit sämre. Och de som är 40 år och äldre har till och med blivit bättre. Det är åldersgruppen upp till 24 år som har blivit klart sämre.

Att den äldre åldersgruppen har så bra resultat tyder på att de generellt sjunkande resultaten inte kan bero på att provet har blivit svårare – då borde alla grupper ha försämrats.

Det som har hänt är enligt Anna W Gustafsson och David Håkansson att generationsklyftan växer. Helt naturligt har det alltid funnits en klyfta; äldre är bättre än yngre på ordförståelse. Med åren blir vi mer erfarna och förstår fler ord. Det nya är att denna erfarenhet blivit viktigare. Eleverna som kommer ut från skolan har mindre ordkunskap i dag än för tio år sedan.

Kanske är det därför många äldre är så förtjusta i ordkvissar. Vi vill helt enkelt visa oss på styva linan. I statistiken syns dock att lika många yngre provar lyckan. Möjligen är det bara så att de inte skryter lika mycket med sina resultat. Själv fick jag slå upp *inkommensurabel*. Det betyder ojämförlig och visade sig vara inlånat från franskan på 1700-talet.

Patrik Hadenius "

"SPRÅKET.
Nattvarden gav oss hokus pokus

Hokus pokus filiokus är en trollformel som lär härstamma från 1600-talet. Stämmer det att uttrycket har en koppling till den tidiga kristendomen?

Maria
Ja, enligt "Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien" är ordet *hokuspokus* troligen en förvrängning av den katolska nattvardsformelns *hoc est corpus*, 'detta är min lekamen'. Uttrycket är enligt samma ordbok känt i svenskan sedan 1600-talet. Tillägget *filiokus* i trollformeln tros vara en förvrängning av *filioque*, latin för 'och av sonen', som är en del av trosbekännelsen.
Ingrid Olsson

E-legitimation är samlingsnamn
Vilket ord brukar användas när myndigheter och bolag skriver om att logga in på e-tjänster? ska man använda e-legitimation, bank-id, mobilt bank-id eller något annat? Som jag har uppfattat det är e-legitimation ett samlingsnamn för både bank-id och mobilt bank-id, och därför borde det egentligen räcka att skriva logga in med e-legitimation.

Sofia
Ja, *e-legitimation* är den övergripande termen. Det framgår till exempel av en termutredning som Terminologicentrum har gjort. *Bank-id* (eller *BankID* som varu-märkesnamn) är det ojämförligt största systemet, inte minst i form av *mobilt bank-id*, och därför är det för de allra flesta det naturliga ordvalet.

Hur myndigheter och andra organisationer gör är inte undersökt, men det är vanligt att man vid inloggning får välja mellan alternativ som *bank-id*, *mobilt bank-id* och *övriga e-legitimationer*. I det sammanhanget är det ofta relevant att skriva ut de olika varianterna, eftersom det handlar om att välja en av flera tekniska metoder för att använda sin e-legitimation. Ordet *e-legitimation* i sig används som övergripan-de beteckning vid allmän information om hur man ska skaffa sig sådana handlingar.

Ola Karlsson "

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Antropocen – ett ord för framtiden

Det sägs allt oftare att vi lever i en ny epok: antropocen. Människan har levt över sina tillgångar och kraftigt påverkat jorden. Men vår tid kan också ses som vändpunkten då vi börjar förstå att vi och jorden är evigt förbundna, skriver miljöhistorikern Sverker Sörlin.

Antropocen. Är det inte trots allt bara ett ord? Betyder det något? Är det väsentligt om det finns en geologisk epok med detta namn?

Frågorna är berättigade. Åren som gått sedan den dag år 2000 när Paul Crutzen väckte ordet till liv i Cuernavaca i Mexiko, har präglats av omvälvande händelser. Aldrig förr har världen haft så många flyktingar som nu, 65 miljoner. Ironiskt nog lika många som antalet år som gått sedan det stora meteoritnedslaget på Yucatan som ledde till de landlevande jätteödlornas utdöende.

Jordens befolkning har sedan 2000 ökat med 1,5 miljarder människor samtidigt som den allmänna levnadsnivån stigit i strängt taget hela världen. Välståndet växer, men är lika ojämlikt fördelat som under plutokraternas och massfattigdomens 1800-tal. En av de mest uppmärksammade böckerna om ekonomi sedan 2000 är Thomas Pikettys ”Kapitalet i tjugoförsta århundradet” från 2013. Terrorism har blivit en global angelägenhet. Kulturella och religiösa spänningar präglar politiken och nyhetsflödena mer än under hela efterkrigstiden fram till 1989.

Dessa omvälvande förändringar kan beskrivas utan att ordet antropocen behöver användas. I själva verket brukar det inte användas. Så varför bryr vi oss om det?

Ord tänker åt oss. Ordet ”evolution” har fått sin moderna betydelse av Charles Darwins teori om det naturliga urvalet. I strikt vetenskaplig mening beskriver ordet förändring och nyskapande av arter. Men i praktiken används det om förändring på alla tänkbara områden. Vi förstår världen och oss själva annorlunda. Ett ord från en helt annan sfär är ”det undermedvetna”. Det härstammar i sin nu mest kända betydelse från Sigmund Freud, den österrikiske nervläkaren och författaren. Visserligen är Freuds teori omstridd och den har inte sin främsta konjunktur just i vår tid, men ingen kan förneka att vi alla förstår människan annorlunda sedan detta begrepp blev en del av västvärldens ordförråd under 1900-talet.

Ordet ”miljö” kan fungera som ett tredje exempel. Det är svårt att föreställa sig hur vi skulle kunna tala om de omfattande relationerna mellan samhället och naturen om vi inte hade tillgång till det. Ordet är gammalt, dess motsvarigheter i engelska och franska, environment/environnement, förekom under medeltiden. Men sin moderna betydelse fick det först efter andra världskriget. Genombrottet skedde i slutet av 1940-talet och en bredare politisk och folklig användning kom under 1960-talet.

Världen framträder genom orden. Hur skulle vi förstå oss själva utan ord som evolution, det undermedvetna, miljö?

Vi vet inte om antropocen kommer att bli ett lika omvälvande ord. De flesta människor lever ännu sina liv utan att känna till det, och känner man till det vet man kanske inte riktigt vad det betyder.

Jag själv är osäker. Ska man tro på ”big data” som prognosinstrument så finns det anledning att nyfiket följa ordet vidare. Dess digitala närvaro växer snabbt. Jämfört med ”miljö” är det ännu en dvärg.

Kan antropocen genomgå en liknande karriär? Ett skäl att tvivla är ordets hårda koppling till geologi. Andra geologiska tidsbegrepp har bara i begränsad utsträckning levt ett liv utanför sin geologiska sfär. De dyker ibland upp i populärkulturen, i filmer som ”Jurassic Park”, eller i mellanstadiebarnens dinosaurieperiod (som följer efter prinsess- och lastbilsåldern). Men geologin åberopas sällan i riksdagens debatter och den fyller inte utrikesbevakningens spalter eller kändispressens reportage. Det ska inte uteslutas att a-ordet stannar inom geologins domäner efter en kort blomstring som planetpolitiskt samtalsämne.

Men det går att tänka annorlunda. Antropocen kan bli en vattendelare, ett ord som delar upp världen och tiden på ett nytt sätt. Det kan kasta ljus över just de ting som diskuteras i parlament världen över och som fyller nyhetsmedierna och som även lever i människornas hjärtan.

Tiden och orden för tid är i uppror. Ett par decennier in i det som nyss var det nya århundradet upplever världen konvulsioner och förskjutningar som vi för bara några år sedan knappast trodde var möjliga. Centrala drag i samhällsutvecklingen sedan 1980-talet ifrågasätts av populistiska revolter. Vi ser den långa vågen av nyliberalism bytas mot en kraftig våg av nynationalism.

Ett gemensamt drag i dessa rörelser är förnekelsen av moderniseringen så som den har gestaltat sig under de senaste årtiondena, vi kan säga sedan 1989. Det var inte bara året då muren föll i Europa. Det var också den tid då Maastrichtöverenskommelsen tog form och den inre marknaden och de fyra friheterna gick från ord till verklighet. Nu skulle kapital, varor, tjänster och inte minst människor kunna flöda fritt över gränser. Det var den tid då nyliberal politik ersatte välfärdsstatens fördelningslogik och nationella sammanhållning med principer om global konkurrens och avreglering. Gränser revs och väldiga krafter släpptes fria och bidrog till att öka välståndet i Europa och i hela världen.

Globaliseringen, om vi kallar det så, hade emellertid en kostnadssida som inte fick särskilt stor uppmärksamhet. Förändringarna gynnade inte alla. Fram trädde därför bilden av en förlorad guldålder, tiden när jobben fanns hos ”oss”, när de tillhörde oss som har hemortsrätt här. När språket och kulturen tillhörde oss. Då vi också visste att det vi hade och alltid hade haft skulle förbli vårt och att det var vår rätt och skyldighet att använda våra tillgångar. I naturen och hos vårt eget folk, i kraften och lusten och hågen och viljan och glädjen. Utan kompromisser och utan eftergifter.

Det finns ett viktigt ord mitt i denna hållning: resursnationalism. Den utopiska nostalgin som är inbyggd i det tidiga tjugohundratalets populistiska våg är nära knuten till olja, gas och kol, men också mineraler, skog och jordbruk.

Globaliseringen hade också en annan kostnadssida: miljö, klimat. Välståndsprojektet hade alltid ökat belastningen på miljön. I globaliseringens epok växte den bara ännu snabbare. Det fanns ett mått av

hyckleri i alltsammans – en grön omställning ställdes i utsikt, gavs högsta prioritet i retoriken, men vad som i praktiken prioriterades var rikedomen. Vi förstår också varför. Människornas summa är svår att hejda. Miljarders enskilda beslut under stor frihet är en väldig kraft. Att de tas under demokratiska former gör inte denna kraft mindre mäktig.

Den populistiska politiken innebär att den nödvändiga omställningen skjuts upp eller avvecklas.

Detta mönster är särskilt tydligt i länder som utvinner fossila bränslen. USA försöker nu öppna de olje- och gasledningar som Obama stängde och tillåta industrin släpp som länge varit förbjudna. Det nyrika Polen är ett klassiskt exempel på kolnationalism och trotsar öppet EU:s ambitioner, trots att det är medlemskapet i EU som lika mycket som friheten från kommunismen förklarar landets snabba tillväxt. Ryssland, Indien och Australien uppvisar liknande tendenser, kopplat till misstro mot klimatvetenskapen.

Det som förenar dessa länder och många andra där samma nationalistiska rekyl förekommer är att löftena till dem som svikits av globaliseringen ställs ut med krediter som ska betalas av jorden och av alla andra.

I denna mening har antropocen en mycket tydlig politik. Antropocen – inledd av Den Stora Accelerationen efter andra världskriget – har varit den epok då den ekologiskt destruktiva livsstilen utvecklats. Då välståndet var liktydigt med bilen, biffen och bostaden – en stor villa i Suburbia med kolossala, konstbevattnade gräsmattor och en energiförbrukning per capita som saknar motstycke i den övriga världen, med undantag för Mellanösterns oljestater. Den Stora Accelerationen har nått sin delvis bisarra kulmen i USA men finns i liknande varianter i andra industrialiserade länder.

Det är nationalistisk och populistisk politik att ogenerat medverka till överskridandet av jordens planetära gränser. Trump, Putin, Kaczynski, Modi och deras populistiska meningsfränder använder Den Stora Accelerationen inte som ett tecken på att världen går åt fel håll utan som ett nostalgiskt löfte om hur jobb, välstånd och trygghet ska kunna bevaras, eller uppstå, just i deras länder. Deras förståelse av vad välståndets frukter består i saknar också varje spår av dygd och ansvar. Klassiskt medborgerliga värderingar som bildning, kunskap, solidaritet och belöningsuppskjutande moral står mycket lågt i kurs.

Den Stora Accelerationen skedde som sagt länge utan att vi hade den fullständiga bilden av dess konsekvenser. Nu när vi har den gör ordet antropocen oss uppmärksamma på hur långt det faktiskt har gått, vilken kuslig kraft som människornas summa utgör. Men det finns en möjlig, helt annorlunda, antropocenens politik som tar denna tanke på allvar och formulerar antropocen som en möjlig vändpunkt. Målet skulle då kunna vara att på ett värdigt, rättvist och ordnat sätt bryta Den Stora Accelerationens destruktiva logik.

En sådan politik skulle kunna kallas ”jordens politik” – en Politics of the Earth för att låna titeln på en bok av John Dryzek från 1997. Jordens politik handlar om ansvar för jorden och människorna.

Just i det ögonblick då antropocen föddes skrev Hanna Arendt i The Origins of Totalitarianism (1951) de ord som allt ännu handlar om: mänskliga rättigheter. Det måste vara en mänsklig rättighet att slippa utsättas för orättvisorna mot jorden, som alltid innebär orättvisor mot

människorna. Det måste också vara en mänsklig rättighet att slippa delta i förövandet av dem. Därför är uppgiften att fortsätta att försöka skapa rättvisa och uppgiften att rädda jorden en och densamma – det handlar om att rädda oss själva.

Antropocen är ett begrepp med Janusansikte. Det är redan begreppet för hur vi tillät oss att leva över våra tillgångar. För varje år som går tär mänskligheten som helhet allt mer på jordens krympande kapital. För varje år minskar reserverna och vår sårbarhet ökar, allra mest för dem som har minst. Det är ett skadligt politiskt projekt som just nu hotar våra fria och öppna samhällen – eftersom detta politiska projekt stjäl från oss alla. Det stjäl skönhet, trygghet, frihet, möjlighet och allt annat som finns hos en jord som bevarar sin livsuppehållande förmåga och stannar inom trygga gränser.

Men det finns det andra Janusansiktet. Det är riktat framåt och ser antropocen som en öppning för att ändra villkoren för den mänskliga hegemonin. Jag ser det som ordet för en ännu inte avgjord uppgörelse om vår framtid.

Antropocen skulle kunna betyda att vi avstår från att göra det vi har förmåga till. Epoken skulle på det sättet kunna bli en gränslinje i jordens utveckling som förenar det geologiska med det geopolitiska. Den stratigrafiska signalen finns där redan: isotoperna, plasten, teknofossilerna, de sönderfallande kulorna från de alltför många krigen. Signalen består som ett levande monument från den tid då människorna satte sig över jorden och tog dess stabilitet för given. Men på andra sidan den gränslinjen är det vår uppgift att inte längre bidra till att stärka denna signal, utan låta vårt stratigrafiska monument bli vårt globala Angkor Vat eller Macchu Picchu, mäktiga ruiner, men inte längre nödvändiga.

Det skulle i sig vara en signal – om att jorden och människorna hör samman och att vi färdas tillsammans i tiden, oupplösligt förenade.

Antropocen är en berättelse. Men inte vilken berättelse som helst utan en berättelse om en möjlig övergång till ett annat och bättre tillstånd.

Sverker Sörlin kulturdebatt@dn.se professor i miljöhistoria vid Tekniska högskolan, Stockholm. “

“ Han har gett ut en rad böcker, bland annat det tvådelade verket ”Världens ordning” och ”Mörkret i människan”, om den europeiska idéhistorien, för vilket han tilldelades Augustpriset i fackboksklassen 2004.

Hans senaste bok är ”Rädslan för svaghet”.

”Antropocen. En essä om människans tidsålder” kommer i dagarna ut på Weyler förlag. Texten här är en avkortad och bearbetad version av slutkapitlet.

Antropocen är i dag ett populärt begrepp som kan översättas med ”människans tidsålder”.

Ursprungligen är det en geologisk term för den epok då mänsklig aktivitet påverkat jordens ekosystem, klimat och jordskorpa så att

förändringarna kommer att bestå i miljontals år. Bland annat växthusgaser och spår av kärnvapensprängningar.

Det råder debatt om när antropocen anses ha startat. Förslagen sträcker sig från jordbrukets genombrott och ända fram till atombomben 1945 eller ännu senare.

Epoken avlöser holocen, som började vid slutet av förra istiden.

Termen föreslogs år 2000 av atmosfärkemisten och Nobelpristagaren Paul J Crutzen.

I dag används begreppet av fler än geologer, bland annat av humanister och konstnärer. “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Hongkongkines köpte en hamn åt försvaret

En rik donator har köpt den strategiskt viktiga Marinhamnen i Fårösund på Gotland för att upplåta den till Försvarsmakten. Bakom affären står Hongkongkinesen Ming Wai Lau som gått in i en affär som svenska staten inte kunnat göra upp om, uppger säljare och köpare för DN.

Hamnen i Fårösund har tillhört Försvarsmakten och Gotlands kustartilleriregemente KA 3 som lades ned år 2000. Därefter såldes hamnen till en privatperson, Joachim Kuylenstierna, som under en tid har velat sälja den.

Försvarsmakten har, på grund av det sämre säkerhetsläget och återetableringen förra året på Gotland, försökt köpa tillbaka hamnen. Fortifikationsverket, som svarar för försvarets anläggningar, lade ett bud som säljaren avfärdade som alldeles för lågt. Vem som skulle köpa hamnen har varit föremål för spekulationer och politiska utspel. Men nu har hamnen bytt ägare.

– De har tillträtt hamnen som de betalt med reda pengar, säger Joachim Kuylenstierna till DN.

Han vill inte uppge vad köpesumman blev, men tillägger:

– Jag är mycket nöjd över att ha fått en köpare som har anknytning till hamnen.

Det företag som köpt hamnen är svenskt med namnet Artmax AB men ägs till hundra procent av Hongkongkinesen Ming Wai Lau.

– Han har förvärvat hamnen med hamnanläggningar i syfte att låta Försvarsmakten nyttja faciliteterna. Det är det enda syftet han har. Han är beredd att låta dem utnyttja hamnbassängen utan hyra, säger Thomas Backteman som svarar för företagets kommunikation.

Ming Wai Lau är en förmögen Hongkongkines och beskrivs som en Sverigevän. Han har tidigare donerat stora belopp till Karolinska institutet. Ett forskningscenter för regenerativ medicin bär hans namn, Ming Wai Lau Centre for Reparative Medicine, och har en enhet i Stockholm och en i Hongkong.

Affären om Marinhamnen gjordes upp för en dryg vecka sedan och betalning för hamnen erlades på onsdagen. Artmax har haft en mycket blygsam verksamhet hittills och styrelsen består, förutom av Ming Wai Lau, av Fredrik Lundström som är reservofficer.

– Fredrik Lundström har anknytning till Fårösund och har en bakgrund som officer. Det var en av anledningarna till att de fick köpa, säger Joachim Kuylenstierna.

Försvarsmakten kontaktades på torsdagen av en advokat som företräder Artmax.

– Han förklarade att Försvarsmakten kunde få utnyttja den. Vi framförde att frågan om utnyttjande blir en fråga för Fortifikationsverket, säger brigadgeneral Rikard Askstedt vid ledningsstaben.

Fortifikationsverket fick genom DN reda på att hamnen nu sålts. Chefen för projektavdelningen vid myndigheten, Göran Wahlström, säger att han för en tid sedan kontaktades av Artmax.

– Artmax undrade om vi var intresserade av att hyra hamnen. Men det är vi inte eftersom vi har i uppdrag att förvärva den, säger Göran Wahlström.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Ökad oro när ryska krigsfartyg flyttas

Ryska flottstyrkor i Svarta havet har börjat röra sig i riktning mot Medelhavet, enligt israeliska militärkällor. Moskva meddelade redan på fredagen att man skickat ett krigsfartyg bestyckat med kryssningsmissiler till den ryska flottbasen i Tartous i Syrien.

Jerusalem.
Ovisshet och nervositet råder i regionen inför möjliga ryskamerikanska incidenter. Kreml trappade på lördagen upp ordkriget och gjorde klart att torsdagens amerikanska missilskur var sista gången Syrien kommer att attackeras utan att det ryska luftvärnskomplexet i Kheimim aktiveras.
Det ryska beskedet om förstärkning av luftvärns- och radarsystem i Syrien är dåliga nyheter för Israel. Det israeliska flygvapnet har i decennier haft oinskränkt luftherravälde över Libanon, vilket avskräcker den Iran-stödda -Hizbollah-milisen. I ett nytt krig mellan Israel och Hizbollah är det svårt att tänka sig att Ryssland skulle kunna hålla sig neutralt.
En israelisk före detta pilot sade till DN för ett och halv år sedan, då Ryssland gav sig in i det syriska kriget, att ”om ryssarna tänker parkera permanent i Syrien så kommer vi förr eller senare att ryka ihop med dem”.
Hittills har Israel och Ryssland samordnat sina operationer i det gemensamma luftrummet, men förtroendet länderna emellan är inte det bästa. Den israeliska regeringens måttlösa och gränslösa stöd åt Donald Trump var en bisak så länge Kreml delade Benjamin Netanyahus sympatier för den nya presidenten.
Men med USA och Ryssland på kollisionskurs och israeliska talesmän som öppet anklagar Ryssland och Syrien för gasattacken för en vecka sedan, så finns det rika möjligheter för en urartning av relationerna Moskva-Jerusalem. Under 1960- och 70-talen, då Sovjetunionen höll styrkor i Syrien och Egypten, drabbade israeliskt och sovjetiskt stridsflyg samman flera gånger, i regel med kata-strofala -resultat för ryssarna.
Den sunnimuslimska delen av arabvärlden fortsätter fira torsdagens amerikanska attack, som haft en mäktig psykologisk effekt.
Det syriska kriget, som varit en utdragen massaker på, och fördrivning av, sunniter har inneburit en förödmjukelse för sunnimuslimer överallt. Att gärningsmännen och bödlarna varit dels kristna ryssar, dels shiamuslimer, har inte bidragit till det långsiktiga samförståndet mellan regionens folkgrupper.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Fakta.

Amerikansk militär avfyrade på fredagsmorgonen 59 luftvärnsrobotar av typen Tomahawk mot flygfältet Shayrat i Syrien.

Attacken var ett svar på kemvapenattacken i Syrien tidigare i veckan, där många lägger skulden på Syriens regim. “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“Nationalister till attack mot Trump

Kommentar. Nationalister och den så kallade alt right-rörelsen i USA vänder Donald Trump ryggen efter bombattacken mot Syrien. Trumps vallöfte var att undvika militära ingrepp och nu känner sig många svikna.

New York.
USA:s unga nationalister och den informella rörelse som kallar sig alt right, alternativhögern, har länge varit Donald Trumps mest lojala anhängare. Under presidentvalet förra året hyllade man Trump som en hjälte för en ny nationalistisk höger, med tonvikt på hans restriktiva invandringspolitik, hans löften om att upphäva frihandelsavtal och hans kritik av tidigare republikanska presidenters utrikespolitik. Men efter Donald Trumps bombattack mot Syrien i veckan vänder många honom ryggen. Bland dessa unga nationalister är motståndet mot krig och militära ingrepp stort. Alt right-rörelsen formades i viss mån som en reaktion mot George W Bush och Irakkriget.

Richard Spencer, självutnämnd ledare för alt right-rörelsen, sade i ett videomeddelande i fredags:
– Miljontals väljare röstade på Trump så att vi kunde undvika den här sortens nonsens. Miljontals väljare röstade på Trump för att vi såg honom som autentisk motståndare till den här typen av krig.

Förra året lovade Trump konsekvent att begränsa USA:s inblandning i världspolitiken. Under parollen ”America first” pratade han om att lägga mindre resurser på militära ingrepp. Efter den kemiska vapen-attacken på civila i -Syrien 2013, då omkring 1 400 personer omkom, kritiserade Trump president Obama för att föreslå ett militärt ingrepp. Trump skrev på Twitter, 2013: ”Återigen, till vår väldigt korkade ledare, attackera inte Syrien – om du gör det kommer många dåliga saker att hända och USA kommer inte att få ut något av ett sådant krig”. Efter veckans bombattack mot Syrien fylldes nationalistiska webbforum på Reddit och 4chan av intensiva diskussionstrådar där tidigare Trumpanhängare uttryckte djup besvikelse.

Mike Cernovich, en inflytelserik högerdebattör och alt right-aktivist, som följs av 247 000 personer på Twitter, gjorde en elva timmar lång livesändning där han besvarade frågor från förtvivlade läsare. Cernovich har länge varit omtyckt av Trump-administrationen och presidentens son, Donald Trump Jr, sade nyligen att Cernovich förtjänar det prestigefulla Pulitzerpriset för sitt Twitterkonto.

Men efter veckans bombattack påstod Cernovich att Trump sålt sin själ till det politiska etablissemanget. Alex Jones, som driver den inflytelserika konspirationssajten Infowars, var också en av Trumps mest lojala anhängare under valet, men uttryckte i veckan för första gången kritik mot Trumps beslut. Paul Joseph Watson, brittisk redaktör för Infowars, skrev på Twitter: “Jag har officiellt hoppat av Trump-tåget”.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ Tillerson är besviken på Ryssland

USA:s utrikesminister Rex Tillerson är besviken på Rysslands reaktion på USA:s attack mot Syrien.

USA. – Jag är besviken på reaktionen från ryssarna eftersom det är en indikation på deras fortsatta stöd för president Bashar al-Assads regim, sade Tillerson på lördagen.

Han säger att han framför allt är besviken på Rysslands ”fortsatta stöd för en regim som utför den här typen av fruktansvärda attacker på sitt eget folk”.

– Jag tycker att det en stor besvikelse, men – tyvärr måste jag säga – inte alls särskilt överraskande, säger han.

En amerikansk högt uppsatt källa uppger att Syrien kanske hade hjälp med den påstådda kemvapenattacken, men källan anklagade inte Ryssland direkt.

– Vi utvärderar noggrant all information som kan indikera att ryssarna visste eller hjälpte till, säger han.

Den amerikanska attacken på fredagsmorgonen var ett svar på kemvapenattacken i Syrien tidigare i veckan, där många lägger skulden på Syriens regim.

En syrisk militärkälla har uppgett för AFP att landets militär varnades om en möjlig amerikansk attack några timmar före.

– Vi vidtog försiktighetsåtgärder på mer än ett militärt område, bland annat flygbasen Shayrat. Vi flyttade ett antal flygplan till andra ställen, säger källan.

Robotarnas mål var radar, flygfält och luftförsvarssystem, och runt 20 syriska plan förstördes. Flygfältets landningsbana ska ha klarat sig. USA meddelar att nya sanktioner mot Syrien kommer att införas.

TT-AFP “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“ETA har avslöjat sina vapenlager

Efter 40 år av väpnad kamp förklarar sig den baskiska terror-gruppen ETA som en ”vapenfri organisation”. En lista med tolv vapenlager har överlämnats till franska polisen.

Gömmorna ska finnas i regionen Gers i sydvästra Frankrike mot gränsen till Spanien, skriver -tidningen Sudouest.fr. Det ska handla om skjutvapen och sprängämnen.

I torsdags meddelade rörelsen i en kommuniké till medier, bland andra BBC, att ETA är ”en avväpnad organisation” och att lördagen skulle bli ”dagen för avväpning”. Överlämnandet sker enligt samma modell som använts i Nordirland, med organisationer ur civil-samhället som medlare och mellan-händer. Bland dem finns Harold Good, metodist som haft en viktig roll i fredsprocessen i Nordirland.

”Vi tog till vapen för det baskiska folket, i nuvarande stund återlämnar vi dem i dess händer för att fortsätta baskernas strävanden att uppnå fred och frihet i vårt land”, skriver organisationen.

TT-AFP “

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“Så har den kristna tron skapat Donald Trumps självförtroende

Tvärtemot vad man kan tro spelar kristendomen en stor roll för Donald Trumps framgång som politiker, liksom den gjort i hela USA:s politiska historia. Men religionens funktion i samhället beskrivs ofta på ett alltför negativt sätt, skriver Pekka Mellergård.

Två tredjedelar av USA:s befolkning anser att landets president bör ha en stark kristen tro. Under valkampanjen gjorde Donald Trump sitt bästa för att leva upp till denna förväntan – även om avsaknaden av rutin tydligt märktes. Men uppenbarligen räckte hans tafatta försök. 81 procent av ”vita evangelikaler eller pånyttfödda kristna” (som utgjorde cirka 26 procent av de röstande) valde Trump. Utan denna grupp hade han endast fått 35 procent av rösterna.

Den vita evangelikala gruppens rörelse bort från Demokraterna har pågått sedan Jimmy Carters presidentskap. Länge gick det att se en värdekonservativ logik i den rörelsen. Men här var en man som klev in i Miss Universum-kandidaters omklädningsrum och ansåg sig ha rätt att tafsa på kvinnor, som talade nedlåtande om invandrare, hånade de som uppfattas som misslyckade och svaga och slog alla rekord i att ljuga och vilseleda. Hans rikedom baseras på aktiviteter som brukar ifrågasättas av konservativa kristna (kasinon, överdådiga golfbanor, extrema lyxhotell) och hans ekonomiska meriter borde förskräcka de som har kvar det allra minsta av ett puritanskt arv: flera konkurser, tusentals juridiska tvister, skamlös skattesmitning och missbruk av en skattebefriad välgörenhetsorganisation för egen vinning. Det är inte helt

lätt att förstå att människor med ”kristna värderingar” gjorde denne man till USA:s 45:e president.

Donald Trump själv konfirmerades som presbyterian, men strax efteråt fick han en mycket viktigare kontakt: Från mitten av 60-talet började familjen Trump gå till Marble collegiate church på Manhattan, för att lyssna till den populäre predikanten Norman Vincent Peale. Denne hade redan 1952 publicerat bästsäljaren ”The power of positive thinking”, en bok som toppade New York Times bestsellerlista i flera år; en svensk översättning letade den sig till och med till min gamla farmors bokhylla i Långshyttan.

Norman Vincent Peale tonade ner allt tal om synd och skuld till förmån för ”energiproducerande tankar”, ”spirit-lifters” och ”sju enkla steg till ett lyckligt liv”. Han uppmuntrade folk att ta kontroll över sin värld genom mental träning och betonade att ”attityd är viktigare än fakta”. I boken skriver han bland annat: ”Formulera i din tanke en mental bild av dig själv som en som lyckas… Håll fast vid den bilden. Tillåt den aldrig att blekna bort.” Han var också en entusiastisk förespråkare för de fria marknadskrafterna och skrev om att ”kyrkan ska försvara kapitalismen”. Han var själv en entreprenör som lyckades sälja mängder av egna skivor och häften med titlar som ”Bli av med nervositet och spänning” och ”Inga mer trista tankar”.

Donald Trump beskriver i ”Great again” hur Peale förmedlade ”en väldigt positiv känsla för Gud, och fick mig att känna mig positivt inställd till mig själv”. Peale blev en personlig vän och förrättade vigseln med Trumps första fru Ivana och hans föräldrars begravningar. Enligt Trump betraktade Peale honom som ”sin allra bästa student någonsin.”

Norman Vincent Peale avled 1993. Trumps själasörjare sedan 15 år är nu i stället Paula White, en vältränad, alltid välklädd och välsminkad pastor i högklackat, med bakgrund i en megakyrka i Tampa, Florida. Även hon predikar ett mycket optimistiskt evangelium, uppmuntrar människor att bli ”partner” i hennes verksamhet genom en månatlig avgift och köp av hennes inspelade predikningar och annat material. Även om hon är försiktig att tala om sin relation till presidenten försäkrar hon bestämt att ”han är en pånyttfödd kristen”.

Även Barack Obama (som blev döpt först vid 27 års ålder) refererade ofta till en favoritteolog: Reinold Niebuhr och i synnerhet boken ”The irony of american history”. Genom sitt tal om ”kristen realism” har Niebuhr kallats ”politikernas profet” och är nog den teolog som även före Obama har haft mest inflytande på amerikansk politik på 1900-talet. Denna ”kristna realism” handlar om att varken bli cynisk eller luras av en idealism som inte tar hänsyn till ”syndens realitet”. I en ”fallen värld” behövs maktutövning, inklusive användande av våld, ”annars riskerar vi att rovdjuren får härja fritt”.

För Niebuhr ledde den kristna realismen bland annat till att han försvarade både atombomberna över Japan och USA:s inblandning i Vietnamkriget. För Obama innebar samma grundhållning ett accepterande av drönare för att anonymt döda misstänkta motståndare och att han prioriterade NSA:s avlyssningsverksamhet framför en rättvis hantering av visselblåsare som Edward Snowden.

Stödet för Donald Trump är vad många svenskar i dag förväntar sig av kristna. I det som i dag är standardberättelsen tycks det lätt att hitta likartade exempel: protestantiska Deutsche Christen–rörelsen som 1933 stödde det nazistiska maktövertagandet, eutanasiprogrammet och

arierparagrafen. Påvarna Pius XI och Pius XII som stödde general Franco och betraktade stärkandet av den katolska kyrkan i Spanien som viktigare än att försvara människoliv och mänskliga rättigheter. Vladimir Putin som allt oftare knyter an till ryskortodoxa värderingar och försvarar annektering av Krim med att det var där den slaviske storfursten Vladimir blev döpt och kristendomen därigenom nådde Ryssland. I Polen och Ungern går nermonteringen av demokrati och yttrandefrihet hand i hand med försvar av vad som beskrivs som traditionella kristna värden.

För att få med hela bilden behöver man förstås komma ihåg att i Nazityskland fanns också Bekännelsekyrkan och kristna motståndsmän som Martin Niemöller och Dietrich Bonhoeffer. Man bör minnas den katolske ärkebiskopen Oscar Romero som 1980 betalade med sitt liv i El Salvador, där militärens roll hade många paralleller med Francos Spanien och de sex jesuiterna som av likartade krafter mördades på ett decennium senare. Man kan påminna sig den ukrainska ortodoxa kyrkan som (tillsammans med andra kristna samfund) var en viktig kraft för den folkliga resningen för demokrati som fick Majdantorget i Kiev som symboliskt centrum.

Dessa och mängder av liknande exempel är inte tillfälligheter utan har stöd i vetenskaplig forskning. Ett exempel är boken ”God’s century – Resurgent religion and global politics”, där tre statsvetare visar på religionens (i synnerhet kristendomens) viktiga – ofta avgörande – roll i demokratiseringsprocesser. Den sydafrikanska Sanningskom-missionen och Johannes Paulus II betydelse för järnridåns fall är bara två av många exempel som visar att kristendomen kan ha avgörande positiva samhällseffekter.

På samma sätt finns det en kompletterande berättelse om det evangelikala USA. Evangelikala och katolska kyrkor förbereder sig nu för att hjälpa immigranter som riskerar komma i kläm. När Christianity todaynågra dagar efter valet intervjuade ett 20-tal amerikanska evangelikala ledarprofiler var många chockerade.

Ett ännu tydligare kritiskt perspektiv kom från en samling av internationella evangelikala ledare med bakgrund i Lausannerörelsen och World evangelical alliance. Den i dessa sammanhang välkände kroaten Peter Kuzmic sammanfattar: ”Vilken skada innebär detta för världen? Detta är något som berör alla oss kristna som älskar frihet, som värnar demokrati och som förespråkar ett pluralistiskt samhälle.”

Och studenter på det fundamentalistiska Liberty university bildar Liberty united against Trump, tar avstånd från sin Trumptrumpetande rektor och skriver i ett uttalande som citerats av bland annat Washington Post: ”Donald Trump är inte bara en dålig kandidat för presidentämbetet, utan han är dessutom en aktiv förespråkare för precis de saker vi som kristna borde protestera mot.”

Nu är ju kyrkans folk vana vid att inte räcka till. Det räcker att läsa de olika breven i Nya testamentet eller ta en kort kurs i kyrkohistoria för att se att den kristna kyrkan som helhet aldrig helt har lyckats leva upp till sin bekännelse. Går man tillbaka till Gamla Testamentet blir det ännu värre: det utvalda folket faller gång på gång tillbaka i otrohet och avgudadyrkan, de allra flesta av Israels kungar beskrivs som orättfärdiga och profeterna talade oftast till döva öron. Johannes döparens beskrivning av ”huggormars avföda” och Jesu hårda ord om ”vitmenade gravar” står i kontinuitet med ett återkommande bibliskt tema om avfall och svek.

Men trots detta har kyrkan överlevt och tidvis varit ett starkt vittnesbörd om hopp och rättvisa. Tid efter annan har det funnits personer och rörelser som förmått gestalta evangeliet på ett trovärdigt och hoppingivande sätt.

Folket, fosterlandet och Gud är betoningar som Trump har gemensamt med både Putin och nästan alla Europas snabbt frammarscherande högerpopulister, inklusive vår egen Jimmie Åkesson. Kan de som menar sig vara bärare av ett helt annat kristet hopp vara med och bidra med något annat?

I så fall finns inte mycket att hämta från vare sig Norman Vincent Peale eller Reinold Niebuhr. Jag skulle snarare föreslå en omläsning av berättelsen om profeten Jeremia. Verksam i den kanske mest dramatiska perioden av Israels historia, under fem olika kungar och med en politisk och religiös elit som genom högt politiskt spel försökte lösa landets problem, men hela tiden med ett öga på möjligheterna att säkra egna positioner och ambitioner. Hela tiden klarsynt och orädd att i klartext uttrycka vad han såg komma, beredd att betala priset för att vara obekväm. Hotad till livet, förföljd, bespottad – men hela tiden solidarisk med det folk han uppfattade sig kallad att tjäna. Aldrig en självgod påminnelse om ”Vad var det jag sa?”, utan gång på gång medlidande i konsekvenserna av de beslut han gång på gång varnat för.

En kyrka inspirerad av Jeremia skulle kanske kunna göra skillnad.

Pekka Mellergård läkare och skribent, tidigare verksam i redaktionen för den kristna tidskriften NOD. “

1. Sentosa
2. Gardens by the bay
3. National gallery
4. Arab quarter
5. Little India
6. Orchard Rd
7. Botanic gardens
8. Bukit Timah nature reserve
9. Point 6
10. Changi flygplats
11. Changi village
12. Pulau Ubin

DN SÖNDAG 9 APRIL 2017

“Singapore – både storstad och djungel

Orörda tropiska skogar och intensiva shoppingstråk. DN:s utsända njöt av grönskan och kontrasterna i megastaden och önationen Singapore. Följ med och upptäck Sydostasiens minsta land – bara en fjärdedel så stort som Gotland.

Skjortan är alldeles blöt av den fuktiga hettan och från pannan rinner svetten ner i ögonen som börjar svida. Sista backen – en smålerig, stenig stig genom djungeln, är också den jobbigaste, sedan följer en utförslöpa ner mot havet. Uppförslutet känns lite lättare tack vare apflocken inne bland träden. De tjattrar, kivas och får lövverket att prassla när de kastar sig från gren till gren.

Aporna – långsvansade makaker – har här på den djungelgröna ön Pulau Ubin sällskap av många andra vilda djur som vildsvin, utter, näshornsfågel, mushjort och färggranna djungelhöns. Och även om det blivit allt mer sällsynt ser man då och då sävliga sjökor och pilsnabba delfiner i vattnen närmast ön, trots de hundratals lastbåtarna i Singapores stora hamn, vars ankringsplatser sträcker sig ända hit längs landets hela sydkust.

Singapore är en ekonomisk framgångssaga – en av de fyra asiatiska tigerekonomierna. Rekordsnabbt lyftes landet ur fattigdom till ett modernt välstånd som kommer de flesta invånarna någorlunda till del, bland annat genom stigande löner och rejält höjd bostadsstandard.

På köpet har den lilla stadsstaten, på en ö bara en fjärdedel så stor som Gotland men med en befolkning på närmare sex miljoner, gått från att vara ett småtrist om än välordnat stopp på en Asienresa till ett resmål i sig med långt mer att erbjuda än de flesta besökare hinner med ens på en vecka.

Att det finns vild djungel kvar trots alla människor och skyskrapor kommer ändå lite som en överraskning. Pulau Ubin ligger nära flygplatsen, är natur-reservat och har bara något hundratal invånare trots att ön utgör 1,5 procent av Singapores hela landyta.

När vi kliver av taxibåten i öns enda by är det uppenbart vad de flesta invånarna sysslar med. Den enda gatan kantas av massor av cykeluthyrare, ett par enkla matställen och ett litet kinesiskt tempel.

– Du får inte missa att cykla till är Chek Jawa wetlands, säger Lim, som är född på ön och hyr ut cyklar sedan tio år tillbaka.

De flesta besökarna hyr cykel – det perfekta sättet att ta sig runt på ön. Men ganska många väljer att gå i stället, speciellt de stora grupperna av singaporianska ungdomar som kommit för att tälta någon natt.

Överallt ser man vackra fåglar, speciellt vid de numera vattenfyllda stenbrotten och vid ett avsides tempel finns en damm sprängfylld med sköldpaddor och kattfisk, som alla blir som tokiga när en besökare kastar i ett par söndersmulade kex.

För drygt hundra år sedan fanns det tiger här i trakten, men den enda Tiger som finns här nu är den lokala ölen som får svalka strupen vid lunchtid i väntan på skaldjursrätterna.

Den svettiga cykelturens mål är för de flesta våtmarkerna och besökscentret längst i öster där vi serveras intressanta kunskaper om mangroveskogens flora och fauna under en lättgången promenad genom skogen och på broar ut över vattnet. Väl tillbaks på cykelparkeringen har aporna tagit över på jakt efter mat och den kaxigaste av dem poserar villigt på mitt cykelstyre.

Till Changi Point varifrån färjorna till ön går tar man sig med en combo av tunnelbana och buss. Det blir samma väg tillbaks, fast för min del med dubbeldäckarbuss hela vägen – vyn från övervåningen är fin när man passerar genom förstäderna. Allt från stadsdelar med enbart hyreshus på 25-våningar till de som domineras av de rikas villor. Närmare centrum passerar vi också de än i dag traditionella stadsdelarna Geylang och Katong där kommersen knappt förändrats alls under landets modernisering: gator fulla av varor; mat, färsk frukt, järnprodukter, möbler och mycket folk... När kvällen kommer tar i stället prostitutionen över längs flera stråk, något en oskyldig besökare lätt missar då det sker singaporianskt diskret.

En annan stadsdel som bussen kör förbi är Changis väldiga fängelsekomplex. Men landet har bara ett enda fängelse på en befolkning lika stor som Danmarks och då är det kanske inte så konstigt att fängelset ser stort ut.

Britter och australiensare associerar oftast Changis fängelse med den japanska ockupationen under Andra världskriget, då många internerade soldater och civila gick under av svält och misshandel här. I dag finns ett litet kapell kombinerat med museum i närheten. Det är sevärt, men ändå snäppet mindre intressant än det nyare museet Old Ford Factory som tar ett helhetsgrepp på ockupationsåren. Fabriken som blivit museum ligger nära Singapores andra större vilda naturområde, Bukit Timah nature reserve som inkluderar öns högsta punkt, 163 meter över havet. Spana efter stora varaner när ni vandrar längs parkens leder.

Söker man ett mer genuint Singapore än de moderna skyskrapornas är Little India och Arab quarter rätt trakter. Den indiskdominerade stadsdelen känns som en snabbtripp till Sydindien, speciellt kvällstid med alla kulörta lyktor, gator packade av tygaffärer, billiga elektronikdito och massor av frukt- och grönsaksstånd uppblandade med otaliga vegetariska restauranger där det än i dag intas ät-så-mycket-du-vill-måltider på ris och currys serverade på nysköljda bananblad.

Som en magnet mitt i Little India tronar jättevaruhuset Mustafa, ett välorganiserat kaos där det känns som om de säljer allt. Gå inte förbi hyllor med varor som lockar för det är svårt att hitta tillbaks i virrvarret, speciellt tidig kväll när köptrycket är som mest hysteriskt. Som tur är har Mustafa öppet dygnet runt – och mitt i natten är man nästan ensam.

Jag kommer därifrån med stora påsar indiska kryddor, snacks, chutney, badmintonracket och bollar och några tillbehör till stereon. Trots en dyr singaporedollar känns det som man fyndar här.

I Little India blandas de typiska gamla två-våningslängorna med sina smala arkader där högar av varor ofta tvingar ut fotgängarna på gatan

med nya 25–30-våningsshus med tvätt på tork på stänger halvvägs till himlen.

I Arab quarter står däremot alla de gamla färgglada husen kvar, ett 20-tal kvarter omringade av skyskrapor där vissa gator helt domineras av traditionella butiker medan några i stället tagits över av hippa barer, matställen som främst lockar unga och ett snabbt växande antal turkiska affärer och matställen.

Vid ett bord på gatan utanför Blu Jaz sitter Jill och Nathan från Sydney:

– Vi älskar Arab quarter och bor på ett hostel några kvarter bort. Könsskilda sovsalar är väl ingen höjdare men vi är mest ute. Hit kom vi för att dansa, säger Jill.

De är rätt typiska för gästerna på gatans barer. Men bara en gata bort är allt lika traditionellt som det ”alltid” varit:

– Vi har haft vår tygaffär här i decennier. Många av kunderna handlar till bröllop och fest, berättar Masturah som har affär på Arab street. Hon gillar att området fått nytt liv – en sorts försäkring mot rivningar som utplånat så många andra traditionella områden i staden, som det mesta av Chinatown.

Det är i dag svårt att ana att Singapores främs-ta shoppingstråk – Orchard Road – fått sitt namn (orchard = trädgård) av de odlingar som vägen kantades av – muskot och peppar från mitten av 1700-talet, senare mest frukt. Men de sista plantagerna försvann för 100 år sedan. I dag dominerar shoppingtemplen, men gatan skuggas ännu av stora träd som i skymningen blir natthärbärge för tiotusentals högljudda småfåglar.

Ett område som inte hotas av grävskoporna är Singapores berömda botaniska trädgård som ligger på gångavstånd från Orchard Roads norra ände.

Botaniska trädgården öppnades 1859 som försöksodlingsstation. Mest berömt av alla försök är det när man 1877 lyckades få de från Brasilien utsmugglade gummiträdsfröna, som först fått gro i Kew Garden i London, att trivas i sin nya miljö. Tills dess fanns bara vilda gummiträd i Amazonas. Nu kunde andra odla dem och det blev gummiboom i Malaysia, då liksom Singapore under brittiskt styre.

I dag är gummiträden bara en av många tusentals arter här. Bara orkidéträdgården har över tusen arter och tvåtusen hybrider – en blomsterprakt som får en att tappa andan. I stället för heta växthus – överflödiga här där termometern pendlar runt 30-gradersstrecket året runt – finns ett stort kylt dito, där man visar orkidéer från bergstrakter och tempererade klimat.

Morgnar och kvällar fylls gång-vägarna av joggare och på eftermiddagar träffas barnlediga mammor, familjer och par för picknick på Palm Valleys böljande gräsmattor. Söndagar dominerar i stället stans hembiträden på sin enda lediga dag. Det går fint att hänga i trädgården enda till midnatt – otänkbart i många delar av världen, men inte i Singapore med sin obefintliga brottslighet.

Men även om inga bostadsplaner hotar den botaniska trädgården har stans senaste megaattraktion flyttat fokus till annat håll.

Redan när hotellet öppnade blev Marina Bay Sands världsberömt: Tre lätt böjda skyskrapor med en megastor pool och trädgård på toppen som förbinder de tre huskropparna. Då fanns också pariserhjulet Singapore Flyer och ett par spektakulära museibyggnader på de nyaste tre kvadratkilometrarna land erövrat från havet. Vad som skulle bli av resten hölls ännu hemligt.

Men så färdigställdes i rask takt en av världens mest spektakulära nya trädgård, Gardens by the bay, med två enorma växthus – det ena med ökenväxter, det andra med regnskog och mäktiga inomhusvattenfall. Ute är trädgården indelad i olika teman och mitt i hela härligheten - som blivit ett av världens tio mest populära ställen att checka in på Facebook – reser sig en gigantisk skog i metall med en svajande gul hängbro emellan trädkronorna. Varje dag tas tiotusentals bilder här och det är bara att kapitulera för denna av människor skapade skönhet.

Johan Öberg "

" Resa:
Den snabbaste vägen från Sverige till Singapore går med Singapore Airlines via Moskva (mellanlandning utan flygbyte) och med Finnair via Helsingfors, men utbudet av flyg är stort. Tur och retur-biljetter finns från strax under 4 000 kr.

Ta sig runt: Tunnelbanan, MRT, och de tydligt skyltade bussarna tar bara några kronor för enkelresor. Taxi använder alltid taxameter och kostar taxi hälften mot i Sverige.
www.smrt.com.sg

Bo:
Sovsalsbäddar går att få för en dryg hundralapp, dubbelrum från 500 kronor. Kan man tänka sig att betala närmare 2 000 kronor är utbudet av lyxiga hotell superbt.

Budget: Mori Hostel
Singapore är en dyr hotellstad, men det stora utbudet av vandrarhem gör att även budgetresenären trivs. På Mori kostar en sovsalsbädd från hundralappen, inklusive frukost.
www.morihostel.com

Mellan: Hotel Boss
Jättehotell i skyskrapa där det alltid är fullt av folk i lobbyn men lugnt på de våningsplan där rummen finns. Stor pool på taket ovan lobbyn och dubbelrum för under tusenlappen.
www.hotelboss.sg

Lyx: Marina Bay Sands
Blev från öppnandet för några år sedan omedelbart stans mest berömda hotell i konkurrens med världsberömdheter som Raffles. Takpoolen, utlagd ovan de tre skyskraporna är legendarisk. Dubbelrum från 3 000 kr.
www.marinabaysands.com

Mat:
Singapore är en fantastisk matstad där man fortfarande kan äta sig mätt på god mat för en tjuga. Här är några av alla favoriter:

Season Live Seafood, Pulau Ubin
Kineshak med enbart uteservering, 250 meter väster om taxibåtbryggan. Serverar precis vad namnet antyder: pinfärsk, ofta fram till tillagningen levande – skaldjur.

Chinatown Hawker Center, 46 Smith street
Ett jättelikt våningsplan med hundratals matserveringar i höghuskomplexet närmast Buddhas tandtempel. Anonym ingång – ta rulltrapporna en våning upp och börja botanisera bland allsköns kinesiska och malaysiska kök. Klassikern Hainan chicken rice är en höjdare för liten peng, skaldjurs- och nudelsoppan laksa likaså. Maxwell Road hawker center, fem minuters promenad bort på andra sidan South Bridge Road är också en höjdare.

Ananda Bhavan, Buffalo Road 1-10
Konkurrensen bland de många sydindiska restaurangerna i Little India är hård och alla har ungefär samma menyer, där den billiga linspannkakan dosa är kungen i mitt tycke. Ta en masala dosa med potatiscurryfyllning och kokoschutney och sambal därtill och ät gärna med händerna! www.anandabhavan.com

Mikuni, City Hall Bras Basah Road 80
Både utsökt sushi och sashimi och en rad klassiska varmrätter – ganska dyrt men utsökt på alla sätt. Räkna med 500–1 000 kr per person för en måltid att minnas.
www.fairmont.com/singapore/dining/mikuni

Joël Robuchon, Hotel Michael, Resorts World Sentosa Nöjesön Sentosa är en mix av stil och smaklöshet. Restaurang Joël Robuchon är bland det förstnämnda. Stans bästa restaurang den enda med 3 Michelinstjärnor. Lunchmenyer från strax under en svensk tusenlapp och middagsmenyer från 1 500 kronor. Boka i god tid och klä upp dig. Bakfickan L'Atelier de Joël Robuchon är nästan lika fin, har 2 Michelinstjärnor och både lunch- och middagsmenyer från under 500 kronor upp till 1 300.
www.joel-robuchon.com/en/restaurants-singapour-atelier.php

1-Altitude, 1 Raffles Place
Visst kan man äta gott här, utomhus på 63:e våningen i skyskrapan One Raffles Place, men väldigt många kommer enbart för att njuta av drinkar och öl med vidunderlig utsikt. Pricka gärna solnedgångstimmen! www.1-altitude.com

Shopping:
”Allt” finns i Singapore. Långa Orchard Road är känt för sina shoppinggallerior, men i dag finns det minst lika många på andra håll i staden. Utbudet av mode från hela världen är superbt, liksom teknikutbudet. För billiga vardagsprylar och matprodukter är Little India och stadsdelar som Geylang bäst.

Missa inte!
National Gallery är ett nytt mycket påkostat museum som inrymts i Högsta domstolens och stadshusets pampiga forna byggnader. Hyser en fin samling 1900-talskonst från regionen. 1 Saint Andrew's Road.
www.nationalgallery.sg

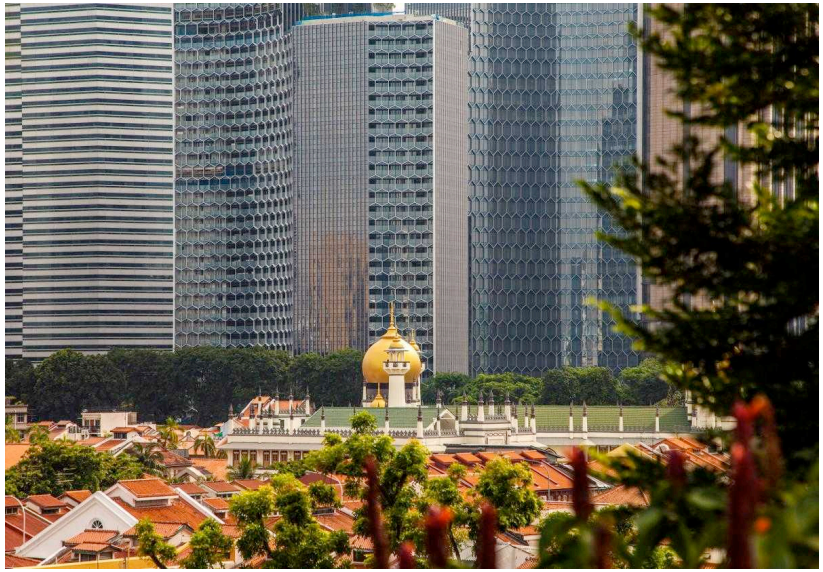

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“Blåa hårdhandskar på

Det var en kongressdag som ingen annan.
Under söndagen skulle två ämnesområden avhandlas av de socialdemokratiska ombuden: utrikes- och säkerhetspolitik samt migration. Ämnen som naturligtvis skuggades av fredagens misstänkta terrordåd i Stockholm.

Medan ombuden lyssnade på sin statsminister i Göteborg fylldes Sergels torg av människor som uttryckte sin sorg och solidaritet på det värdigaste av sätt. Manifestationens styrka och värme kändes ända in i kongresshallen på Svenska mässan 50 mil därifrån.

Statsminister Stefan Löfven kom till kongressen, en dag försenad på grund av dådet, och höll sitt starkaste tal hittills. Särskilt inledningen, där han talade länge om dådet och hans röst tycktes brytas, var oerhört stark och känslosam.

Sedan var det dags för nya S. De hårdare tagens parti.

Terrorismen ska förhindras med alla medel, sa Löfven i sitt tal. Försvaret ska stärkas. Fler poliser ska anställas. Attacker mot blåljuspersonal måste straffas hårt. Löfvens budskap till brottslingar löd ordagrant: ”Agerar du mot samhället och vår gemenskap, då jagar vi dig med allt vi har.”

Det är välbehövliga markeringar. De innebär otvetydigt att partiet tagit ett stort kliv till höger i ordnings- och värderingsfrågor.

Hur alliansen ska svara på detta är inte lätt att se. Kanske är det klokast att bara tacka för de nya insikterna och enas om nya lagtexter så snabbt som möjligt. Det är år 2017 nämligen mycket svårt att se hur socialdemokratiska värderingar om brott, flyktingpolitik, försvar och terrorbekämpning skiljer sig från allmänborgerligt idégods.

Även nyare svenskar, och deras barn, omfattas av de hårdare S-tagen. ”Gör dig anställningsbar”, lyder kravet på nyanlända. Skolan ska vara fri från religiösa inslag – vad detta innebär konkret ska regeringen återkomma till.

Stefan Löfvens efterföljande presskonferens var än mer präglad av attacken i Stockholm. Fokus kom att hamna på det faktum att den misstänkte gärningsmannen hade fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd och höll sig undan.

”Det gör mig frustrerad”, sa Löfven. ”Nej är nej och ja är ja”. Och han har rätt i att återvändandet för den som fått avslag måste bli effektivare. Vi har alltför länge låtit det vara för enkelt att stanna i Sverige efter ett nej.

Kongressens säkerhetspolitiska diskussion gick tämligen friktionsfritt. Det finns i dag ingen avgörande S-kritik mot (den tyvärr rätt blygsamma) upprustningen av försvaret. Inte heller mot det militära samarbetet med EU och Nato.

Den antimilitaristiska falangen, som har så starka traditioner i S, har i dag inte mycket att hämta. Inte heller de socialdemokrater, med Pierre Schori i spetsen, som ständigt försöker mildra Sveriges kritik mot Ryssland och skylla den ökade militära spänningen på Nato.

Utrikesminister Margot Wallström satte redan i debattens inledningsanförande ned foten: Den transatlantiska länken ska ligga fast. Putins agerande i Ukraina, i synnerhet på Krim, är ”den största utmaningen” mot Europas säkerhet. Alla länder har själva rätt att avgöra om de ska gå med i Nato eller inte, oavsett larmande från Moskva.

En eftergift kunde urskiljas. Till partistyrelsens förslag lades en tydlig mening: ”Vi säger nej till medlemskap i Nato.” Det var förstås inget nytt men väl ägnat att hålla partiets neutralitetskramare lugna. Det fungerade. I frågan om Natomedlemskap är S inte moget att tänka om – tyvärr.

Vad gäller migrationen var det tydligt att partistyrelsen nu slagit fast sin linje och att den kan sammanfattas i en enda mening: ”Det är inte möjligt för Sverige att ha en lagstiftning som väsentligen skiljer sig från övriga länders i EU.”

Debatt uppstod om den hårdare attityden men blev trots en lång talarlista aldrig riktigt brännande. Vissa detaljer i skrivningen om migrationen hade ändrats. Sverige ska ”verka för” fler lagliga vägar att söka asyl och ”arbeta för” permanenta uppehållstillstånd, inom ramen för EU. S vill också ta emot fler kvotflyktingar.

Men frasen om svenska lagar i harmoni med EU:s var den viktiga och slogs fast gång på gång före och under kongressen.

Fortfarande väntar diskussionen om vinster i välfärden. Där lär partistyrelsen få det hetare om öronen. Men det kan ändå bli en stilla fläkt jämfört med att gå till val på att av ideologiska skäl stänga populära och välfungerande privata skolor och vårdcentraler.

DN 10/4 2017 “

DN är “Oberoende borgerlig” och framför ibland åsikter som inte stämmer med socialdemkraternas politik.

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Europa brottas med Tyskland

Läxan från andra världskriget var att Tyskland måste hållas nere. Men historiens ironi vill att det nu är vi andra européer som sätter EU i gungning genom vår fruktan för att Europa ska bli för tyskt.

Lär vi något av historien?

Jag menar som enskilda människor, som nationer eller stater? Mycket litet, fruktar jag, och då nästan alltid enbart genom katastrofer som en skilsmässa eller ett krig. Fast sådana historielektioner är smärtsamma, de är bittra och förödmjukande, kanske anledningen till att både privatpersoner och hela nationer försöker undvika att ställa sig öga mot öga med det förflutna.

Den största av alla katastrofer är förstås andra världskriget. Inte minst för Europa. Har vi lärt oss något av kriget? Förhoppningsvis – att denna katastrof var så fruktansvärd att allt måste göras för att den inte ska upprepas igen. Denna övertygelse har i militära termer formulerats som att hålla ”*the Russians out, the Americans in, and the Germans down*”.

Till detta lades en obligatorisk historielektion för den tyska nationen: omskolning, rättegångar, utrensningar, diverse förbud och nya demokratiska spelregler skulle göra Tyskland mindre tyskt och mer europeiskt.

Det gällde att i en ny efterkrigsordning bädda in – eller milt fjättra – vad som snart igen skulle bli vår världsdels mäktigaste stat. Ty

européernas moderna historia kan sägas handla om Europas förhållande till just Tyskland.

Det är denna efterkrigsordning som nu hotar att brytas upp när Storbritannien lämnar EU samtidigt som Frankrike blir alltmer kritiskt till Europa och EU, galliska omskrivningar för Tyskland. Efterkrigsordningens kris har en förhistoria: den kan dateras till kommunismens sammanbrott. Plötsligt var Tyskland inte längre delat och snart skulle EU:s östutvidgning följa, traditionellt ett tyskt intresseområde och omland. Det Tyskland vann, var Frankrikes och Storbritanniens förlust.

Margaret Thatcher och François Mitterrand var förfärade, klara över den plötsliga maktförskjutningen i Europa, samtidigt hjälplösa. Korten föreföll att ha blandats på nytt, men de man själv hade på hand var svaga och inget trumf eller ess fanns i rockärmen. Ett helt nytt spel – eller efterkrigsordning – började framstå som möjligt alternativ till det man efter 1945 lärt Tyskland att så mönstergillt spela.

Men uppenbarligen inte längre som europeiskt sällskapsspel. Storbritannien har valt att lämna gemenskapen, ett beslut dikterat av en insulär, mycket brittisk blandning av lättsinnig ignorans och arrogans. Till inte ringa del utlöstes beslutet åtminstone omedvetet av Berlins generösa flyktingpolitik, den rörlighet för *aliens* som, redan tillämpad av EU-medborgare, stör britterna. Och resten av Europa. Tyskland öppnade Europas gränser. Men den tyska flyktingpolitiken har visat hur isolerat Berlin är i denna fråga samtidigt som tyskarna är mäktiga nog att utan konsultationer tvinga på de andra européerna en politik de inte vill ha.

Enda undantaget var Tysklands drabant Sverige, tills en politik av nära nog brittisk ignorans och arrogans (på svenska tillskriven en ”moralisk stormakt”) kollapsade. Denna tyska *Alleingang*, om också med de bästa avsikter, har stärkt många européers farhågor att Tyskland blivit alltför mäktigt. Tyskland skulle inte längre kunna hållas nere (*down*), dikterar i stället villkoren för alla andra, i sista hand i kraft av sin ekonomiska övermakt.

Av detta har Storbritannien fått nog och Frankrike skulle kunna följa efter. Men egentligen har det mer med deras svaghet än med tysk styrka att göra. Ingen av dem tvingades till den tyska historielektionen efter kriget; ännu har det inte riktigt gått upp för dem att segern över Hitler samtidigt bekräftade deras egen sorti från den europeiska scenen som suveräna stormakter: i stället uppträder britterna som om imperiet fanns kvar och *splendid isolation* vore en option medan fransmännen lockas av gaullistisk nostalgi, drömmen om svunnen storhet och suveränitet i Madame Le Pens populistiska tappning.

Paradoxalt nog är det inte längre Tyskland, som en gång skulle hållas nere och bindas in, som hotet mot den europeiska gemenskapen utgår ifrån. Historiens ironi vill att det är vi andra européer som fruktar att ett europeiskt Tyskland håller på att bli för mycket av ett tyskt Europa. Det gäller redan de av oss som inte kan (till exempel Grekland) eller de som inte vill (Storbritannien).

Fast vad skulle det bli av oss utan EU? Alla vi som i Tysklands sällskap kunnat framstå som starkare än vi är, skulle då genast konfronteras med vår egen svaghet. Och vad skulle det bli av Tyskland utan EU?

Europa är för tyskarna *Staatsräson*, knappast för någon annan. Skulle deras europeiska dygder överleva? Alltså ansvaret man axlat för kriget, det – intakta – partilandskapet och den demokratiska, nästan pacifistiska välfärdsstaten? Eller skulle den tyska nationen söka sig en ny identitet av mer traditionellt slag i det förflutna? Alternativet till europeisk gemenskap och samarbete tycks ju vara just populistiska utopier, projicerade på ett förflutet som har mer med myt än verklighet att göra.

Men vore inte ett sådant Tyskland för oss andra européer ännu obehagligare än dagens kanske alltför mäktiga, men europeiska Tyskland?

Säkert är bara att ”mindre Europa” skulle komma att tvinga fram svar på just sådana frågor.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

”Viktigt att vi i medierna lyssnar till besvikna kritiker”

De sociala medierna var i fredags en spegel av den fysiska verkligheten: orolig, osäker, och full av rykten. De som i stället vände sig till traditionella medier förväntade sig bekräftade uppgifter, men fick trots mediernas ansträngningar också obekräftade rykten. Vi journalister måste ta till oss kritiken. Vi kan alltid bli bättre, skriver Jack Werner.

Det är ännu för tidigt att framställa ett facit för hur fredagens attentat i Stockholms hjärta hanterades av medier och av medborgare på sociala medier. Många har fortfarande inte ens riktigt haft tid och ro att smälta själva dådets fruktansvärda omfattning, och än så länge märks det i mediekritiken.

Mediernas insats har av många framhållits som det stora misslyckandet som inträffade under fredagen, som ett oförbätterligt kaos i motsats till polisens, räddningstjänstens och medborgarnas orubbliga lugn. Även om journalistiken, om någon samhällsinstitution, i regel ska kunna acceptera, ta till sig av och till och med uppmuntra även överilad kritik, finns det skäl att nyansera bilden av mediernas insats som ett stort misslyckande.

Medierna utgörs av en mängd olika instanser, var och en med många anställda, och alla dessa stod för sin egen insats: vissa bättre, andra sämre. Sveriges Radios hastigt organiserade maratondirektsändningar var till exempel före-dömliga, och på DN jagade reportern Emma

Bouvin outtröttligt efter vittnesmål och information för läsarnas skull. Mediekritik blir inte seriös om inte även de goda exemplen nämns.

Det är dock aldrig för tidigt för att börja lära sig, och redan nu börjar vi skönja några av läxorna som går att lära av fredagen.

På sociala medier grep redan under fredagseftermiddagen vissa aktörer tillfället att färga de tidiga och osäkra uppgifterna med sina egna politiska talepunkter. Om man till exempel är av åsikten att svenska politiker avsiktligt låtit Sverige bli ett farligare och mer otryggt land de senaste decennierna känns det inte bara naturligt utan rent av som en plikt att framhålla fredagens attentat som det nya normala. Bara genom att peka på dessa konsekvenser av den landsförrådande politik man menar har bedrivits kan man ju få till stånd en förändring, tänker man. De som driver denna opinionsbildande linje gör det säkert i uppfattningen att det är för landets bästa, men resultatet under fredagseftermiddagen blev att felaktiga uppgifter fick större spridning och underbyggde oro, osäkerhet och panik.

Som medborgare bör man, under en kris, komma ihåg att sajter, Facebooksidor, twittrare och andra aktörer som driver en kompromisslös politisk linje knappast är de mest pålitliga källorna.

Djupast sjönk de som spred bilder av offer på Drottninggatan. Vissa gjorde det av chock, efter att ha snubblat över bilderna och oviljan att vara ensam om att ha sett dem, men andra gjorde det i en missriktad vilja att visa ”verkligheten”. Att sprida bilder på döda människor, i vissa fall tagna på så nära håll att de gått att identifiera, innebär att ta risken att man förvärrar den redan outhärdliga smärtan för en anhörig.

Spridningen av dessa bilder visar att det i vår tids mediemiljö inte bara är centralt att diskutera källkritik och mediekompetens, utan även etik. Att publiceringar alltid innehåller ett etiskt moment är självklart för de flesta journalister, men trots det myckna samtalet om att alla nu i någon mening är journalister har inte riktigt medvetenheten om etiken hängt med. Här finns ett viktigt ansvar för skola, medier och samhälle i stort: vi måste lyfta frågorna om hänsyn i våra publiceringar.

Samtidigt var de sociala medierna en spegel av den fysiska verkligheten: orolig, osäker, och full av rykten. Människor som rörde sig i Stockholms city hörde ljud och såg händelser som de tolkade som skott och explosioner, ofta i brist på verklig erfarenhet av hur sådant verkligen låter eller ser ut. De underrättade sina anhöriga, och utifrån det föddes rykten om skottlossning på olika offentliga platser. Med attentaten i bland annat Paris 2015 och Bryssel 2016 i färskt minne var det lätt att sätta ihop dessa rykten till en bild av välplanerade och koordinerade attacker på flera platser samtidigt, vilket också gav näring till ryktesspridningen. Dessa mekanismer är i grunden en psykologisk oundviklighet, som vi bara har att försöka förbereda och stålsätta oss inför var och en.

En tyngre ansvarsbörda vilar på de medier som rapporterade om skottlossningarna. I min telefon finns en pushnotis kvar från klockan 15.43 i fredags eftermiddag, signerad Dagens Nyheter: ”Skottlossning vid Fridhemsplan, enligt källor till DN.” Flera medier rapporterade vidare uppgifterna, som därigenom fick mångdubbelt större spridning än de redan hade på sociala medier och i människors sms och telefonsamtal. (Uppgiften rättades och förklarades av DN dagen efter.)

I en enkät i Resumé avfärdar Expressens chefredaktör Thomas Mattsson frågan om det förekom några övertramp i nyhetsrapportering. ”Att det förekommer enskilda uppgifter som senare visar sig inte stämma hör nyhetsförmedlingen till, det viktiga är att medierna källhävisar och säger vad man vet eller bara fått sig sagt”, sade han, och det är en förståelig hållning: när det är kaos i samhället är det såklart även kaotiskt på redaktionerna.

Men i en tid då nyhetsredaktionerna får konkurrens från allt och alla är det centralt att de bevisar sitt existensberättigande. Under fredagseftermiddagen rådde i delar av Stockholm panik, och den fick näring av rykten om skottlossningar. Inga bortförklaringar om att man faktiskt haft brasklappat med ord som ”uppgifter”, ”obekräftat” eller ”enligt X” förändrar det faktum att en människa som vid fyratiden i fredags befann sig vid Fridhemsplan måste känt sig otryggare, räddare och mer osäker på grund av mediernas rapportering, och inte tvärtom.

Om uppgifterna dessutom tvingade polis och räddningstjänst att utan rimlig anledning omfördela dyrbara resurser är det än värre. Av de medier som rapporterade om skottlossningar bör vi nu förvänta oss en ärlig förklaring, och en genomgång av hur arbetet ska se ut framöver för att det inte ska hända igen.

Sist men inte minst får vi journalister absolut inte slå ifrån oss kritiken. Vi vet att vi tillhör en av de mest utskällda yrkeskårerna i samhället, och vi vet att det är så det måste vara. Med privilegiet att få undersöka, granska och berätta om vårt samhälle följer alltid kritiken om hur vi gör det, och vi måste kunna stå ut med att vårt arbete skärskådas – särskilt efter det ögonblick då det behövs som allra mest.

”I dag läste jag bara traditionell media, lystrade bara till bekräftade uppgifter. Fick ändå uppfattning om flertalet skottlossningar. Varför?” Så skrev juristen Viktor Banke på Twitter i fredags kväll, och han och alla andra som valde att ty sig till oss journalister i fredags förtjänar ett svar. De som faktiskt tror att vi journalister är vanliga, hederliga människor, att vi försöker göra vårt bästa men att det inte alltid räcker till, och att vi alltid kan bli bättre, det är ju de vi måste orka lyssna på.

Jack Werner, frilansjournalist och en av tre grundare av Metros källkritiska satsning Viralgranskaren. Hans bok om felaktigheter, rykten, myter och bluffar på nätet utkommer i januari. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ 39-årige mannen skulle utvisas från Sverige

Den misstänkte 39-åringen från Uzbekistan skulle utvisas, men avvek innan polisen lyckades hitta honom. Två personer är nu anhållna i terrorutredningen.

Ytterligare en person har anhållits, skäligen misstänkt för terroristbrott genom mord. Den misstänkte är, enligt DN:s källor, en man i 30-årsåldern. Han greps tidigt på söndagsmorgonen när polisens nationella insatsstyrka tog sig in i en lägenhet i Sollentuna.

– Han och en annan man låg och sov och det hela skedde utan dramatik, uppger en källa med insyn i ärendet.

Den misstänktes nationalitet och identitet är ännu inte fullt utredd. I den följande husrannsakan hittades flera olika identitetshandlingar.

– Det handlar om forna sovjetrepubliker, däribland Uzbekistan, uppger källan.

På vilket sätt mannen ska ha deltagit i fredagens terrordåd är för närvarande okänt. Men det ska finnas en kontakt mellan den misstänkte och den tidigare anhållne 39-åringen.

Polisen har genomfört flera husrannsakningar och totalt cirka 500 förhör. Ett 40-tal digitala bevis har samlats in, främst filmer.

– Vi bedriver ett intensivt underrättelsearbete. Det är stora mängder underlättelser att gå igenom. Vi tittar också på uppslag i sociala medier, spanar och samarbetar med internationella partners. Vi har mycket material i det här läget, säger Johan Olsson, biträdande kommenderingschef vid Säkerhetspolisen.

Den misstänkte gärningsmannen som sitter anhållen sedan tidigare, en 39-årig man från Uzbekistan, ska vara den som körde lastbilen. Polisen är förtegen om ytterligare detaljer och vill till exempel inte kommentera hur den andra personen ska vara inblandad.

På DN:s fråga om hur många som just nu är frihetsberövade svarar polisen ”knappt fem”.

– Polisen har använt sig av tvångsåtgärder och utredningen fortgår, säger Jan Evensson, regional kommenderingschef hos polisen.

Den misstänkte gärningsmannen som greps i fredags kväll har ett beslut om utvisning till Uzbekistan vilket vann laga kraft i december 2016. Den 13 februari lämnades utvisningsbeslutet till Polismyndig-heten för verkställighet, eftersom mannen hade avvikit. Det diarie-fördes hos polisen tio dagar senare och den 27 februari efterlystes mannen – som en av 12 500 andra.

– Besluten skrivs på papper och skickas med post. Det är inte ovanligt att det tar så lång tid mellan Migrationsverket och Polismyndigheten. Det påverkar inte utgången i det här fallet, men ur andra perspektiv skulle det naturligtvis vara bättre om vi hade ett mer ändamålsenligt

och digitalt sätt att hantera utvisningsbeslut, säger Patrik Engström, chef på gränspolisen.

Vid en presskonferens på lördagen uppgav Säpo att 39-åringen är en person som tidigare ägnats visst intresse, dock utan att några konkreta misstankar framkommit. Detta var dock inte information som lämnades till polisen inför utvisningen. 39-åringen flaggades inte alls.

– Det finns inget system för någon flaggning eller markering. Det kan stå i ärendet om personen har begått brott eller sådana saker, men det finns inte någon särskild markering. Polisen har inte fått veta att Säpo ägnat personen visst intresse, säger Patrik Engström.

Om man från polisens sida hade lyckats hitta 39-åringen är det inte troligt att det hade spelat någon större roll, enligt Engström. Sverige utvisar ytterst sällan med tvång till Uzbekistan. Bakgrunden till detta är en dom i Europadomstolen från 2012 samt en rättslig kommentar från Migrationsverket från 2015. Huvudregeln är att endast frivilliga utresor, utan eskort och utan myndighetskontakt, kan genomföras.

– Faktum är att det förmodligen inte hade hänt särskilt mycket alls. Det är i princip uteslutet att utvisa till Uzbekistan och det begränsar polisens möjlighet att använda tvångsmöjligheter som förvar exempelvis. Det är alltså tveksamt om han hade kunnat tas i förvar. Möjligen hade man kunnat upprätta en anmälningsplikt så personen får anmäla sig regelbundet.

Polismyndigheten har just nu cirka 18 000 öppna verkställighets-ärenden som överlämnats från Migrationsverket. Av dessa har runt 12 500 personer avvikit.

– Om man säger så här. Det finns helt klart anledning att titta på hur gränspolisverksamheten är organiserad. Det finns anledning att titta på hur vi arbetar med verkställigheten och på vilka resurser vi har. Det finns anledning att titta på juridiken kring polisens arbete med verkställigheter. Migrationsverkets prognos är att de kommer att lämna över 50 000–60 000 ärenden till i år. Det är naturligtvis så att det är ett jättestort problem för polisen att hantera det, säger Patrik Engström.

Statsminister Stefan Löfven (S) kommenterade på S-kongressen att den misstänkte gärningsmannen ska ha blivit kvar trots att han nekades uppehållstillstånd.

– Man får söka asyl, det handlar om internationella regler. Sedan är nej ett nej och ja ett ja. I det här fallet är jag frustrerad om det inte har fungerat så att de som har fått avslag lämnar landet. Det måste vara så med en ordnad migrationspolitik. Även det behöver vi se över. Hur kan vi förstärka och effektivisera återvändandet? sade Stefan Löfven.

– Vi måste förbättra möjligheterna att verkställa, säger Löfven och tillägger att det också är viktigt för tilltron till systemet.

DN har kartlagt den misstänkte 39-åringens aktiviteter på sociala medier och vid sidan av en majoritet vardagligheter, lättsamheter och måttfull religiositet ger han stundtals uttryck för mer fanatiskt ideologiska övertygelser. Efter terrordådet mot Boston Marathon 2013

delade han exempelvis med sig av en hyllande text som i princip gick ut på att västvärlden fick skylla sig själv.

Kring förra årsskiftet delade han också med sig av två filmer signerade terrorsekten IS. Han har också delat med sig av och gillat flera andra IS-förhärligande inlägg på sociala medier.

Han och många vänner på sociala medier har samtidigt uttryckt sina sympatier för extremistiska organisationen Hizb ut-tahrir som är bannlyst i bland annat Ryssland, Tyskland, Turkiet och nästan hela arabvärlden.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se
Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se
Ossi Carp ossi.carp@dn.se
Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“Fakta
3 april 2017: Ett bombdåd i Sankt Petersburgs tunnelbana dödade minst elva personer och fler än 40 skadades. En 22-årig uzbek från Kirgizistan pekas ut som attentatsmannen.

1 januari 2017: Skjutningen på en nattklubb i stadsdelen Ortaköy i Istanbul under krävde 39 nyårsfirande människors liv och minst 70 skadades. Personen som tog på sig dådet var en 39-årig man från Uzbekistan.

28 juni 2016: Tre gärningsmän attackerade Atatürkflygplatsen i Istanbul med automatvapen och utlöste sprängladdningar som dödade 45 personer, förutom gärningsmännen. Över 200 skadades. En av angriparna kom från Uzbekistan. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Mannen ska ha gömt sig i Vårberg

Den terrormisstänkte 39-åringen tros ha gömt sig i en lägenhet i Vårberg. Grannar bekräftar för DN att mannen synts i fastigheten vid flera tillfällen. – Han hälsade när vi möttes i trappan, berättar en man i huset.

Polisens nationella insatsstyrka, NI, slog under lördagskvällen till mot fastigheten, som ligger i bostadsområdet Vårberg i södra Stockholm. Minst en person frihetsberövades och en omfattande husrannsakan inleddes.

– Poliserna tog med sig en av killarna som bor i lägenheten, berättar en av DN:s källor.

Allt talar för att det är här som den terrormisstänkte 39- årige uzbekiske medborgaren vistats sedan han i februari fick avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd. Till myndigheterna hade han uppgett en adress i Hjulsta norr om Stockholm, men som DN berättat var detta en falsk fasad.

Polisen vill inte kommentera den misstänktes bostadsförhållanden. Men flera grannar kopplar honom till lägenheten i Vårberg.

– Ja, jag har sett honom här flera gånger. Han var en av dem som bodde där inne, säger en granne när DN visar honom bilden av 39-åringen.

Grannen uppfattade 39-åringen som vänlig men pratade aldrig med honom.

– Nej, vi hälsade bara och sa hej när vi möttes i trappen, berättar han.

På frågan hur länge 39-åringen kan ha bott i fastigheten svarar han ”ett par månader”.

– Det är svårt att säga. Men jag såg honom senast för kanske en vecka sedan, säger mannen.

Lägenheten är en tvårummare som tillhör ett gift par med ett litet barn.

– Men de har inte bott där på länge, säger en annan granne.

I stället verkar lägenheten ha hyrts ut i andra hand till olika män.

– Jag vet inte exakt hur många som bott där, men när jag kikade in en gång såg jag flera madrasser på golvet, fortsätter grannen.

DN har pratat med mannen i den familj som formellt hyr lägenheten. Han gör klart att han inte vill prata.

– Jag har inget att säga, tack så mycket, säger han och avslutar samtalet.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Läkaren sprang mot Drottningatan

Läkaren Edin de Bri höll precis på att avsluta sitt arbete på operationsavdelningen när han hörde att något skett på Drottninggatan och tillsammans med sina kollegor rusade han ut för att hjälpa till. Där möttes han av en pojke som just förlorat sin pappa. Men också av hopp. – Alla visade på stor solidaritet den dagen, säger han.

När lastbilen forcerade fram över Drottninggatan flydde många i panik – samtidigt som andra rusade fram för att hjälpa till.

En av dem var den ortoped-kirurgen Edin de Bri. Han arbetar på Cityakuten som ligger i nära anslutning till Drottninggatan, på Holländargatan. Han visste inte vad som hänt när han tillsammans med sina kollegor tog akutväskor och sprang ut – mot platsen som andra sprang från.

– Vi visste inte vad vi skulle mötas av, ingen av oss hade tagit del av några nyhetsrapporteringar. Vi såg en del brandbilar från fönstret och tänkte att det kunde finnas skadade och när vi kom ut förstod vi snabbt att det var allvar. Det låg skadade och döda människor runt omkring oss, säger han när vi möts på samma plats som han bara ett dygn tidigare utförde hjärt- och lungräddning på en skadad.

Han pekar ut platser bakom oss där personer legat. Vissa uppenbart avlidna, andra skadade.

– Jag och en sjuksköterska gick och försökte hjälpa några av de mest allvarligt skadade med återupplivning. Det var hjärt- och lungräddning, men också en del som var mindre skadade där vi kunde hjälpa till och sätta nål, lägga förband och stabilisera förmodade frakturer, säger Edin de Bri och fortsätter:

– Det var overkligt att vara så nära sin arbetsplats och rycka ut på det viset.

Medan vi pratar tar polisen bort avspärrningarna på Drottninggatan, de som tidigare höll oss på avstånd från Åhléns varuhus där lastbilen kraschade in och ett misstänkt föremål hittades i framsätet ett dygn tidigare. Folk som stått och tittat på platsen verkar inte riktigt veta vad de ska göra för några sekunder, sedan börjar de flesta gå långsamt längs med Drottninggatan och gatan fylls snabbt med människor. Under fredagseftermiddagen var det tvärtom.

– Det var väldigt lugnt på platsen. Sedan, när vi jobbat i kanske 40 minuter sade polisen att det var osäkert vid Åhléns. De allvarligt skadade hade åkt iväg med ambulanser och vi andra fick söka skydd på spridda platser inomhus. Vissa hamnade i butiker och några av oss hann tillbaka till Cityakuten. Där fanns en hel del chockade männi-skor, säger Edin de Bri.

En händelse påverkade honom extra mycket under eftermiddagen och tiden efteråt. När Edin de Bri tog hand om de skadade mötte han en pojke. En pojke som visade sig vara son till en av de döda på platsen.

– Det är väldigt gripande och tragiskt. Han och andra hade sökt skydd i en närliggande butik bredvid. Jag tog med honom till Cityakuten där han blev omhändertagen. Jag vet inte exakt vad som hände sedan, men med hjälp av polis försökte vi hitta hans mamma, säger Edin de Bri märkbart tagen av händelsen.

– Man är väldigt fokuserad när man är på plats, men sedan när man väl kommer bort från skarpt läge blir det som att luften går ur en. Några var ledsna, grät och vi försökte prata om vad som hänt och stötta varandra.

Det var inte bara personal från City-akuten som rusade ut för att hjälp till. Förutom de åtta sjuksköterskorna och läkarna berättar Edin de Bri att han såg annan frivillig sjukvårdspersonal från kliniker i området. En narkosläkare som var ur tjänst ska också ha sprungit till platsen från ett hotell i närheten.

– Jag känner mig tagen och funderar på det som hänt, på de skadade vi hjälpt och hur de mår. Samtidigt slås jag av hur fantastiska stockholmare är. Flera av de skadade hade hjälpts in i butiker av förbipasserande. De hjälptes åt, hämtade filtar, höll i handen. Det var en fantastisk medmänsklighet, säger Edin de Bri.

–Det kändes otroligt fint, mitt i det hemska var det befriande att se hur alla ställde upp. Alla visade på stor solidaritet den dagen, och nu dagarna efter. Så här efteråt känner jag också en stor stolthet över mina kollegor som osjälviskt och utan tanke på sin egen säkerhet hjälpte de skadade.

Malin Hansson malin.hansson@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Företag erbjuder anställda krissamtal

Flera företag vid eller i när-heten av Drottninggatan erbjuder personalen krissamtal för att bearbeta sina upplevelser från fredagen.

Många butiksanställda blev vittne till terrorattentatet och några av dem fick sedan sitta inspärrade i butiker och kontor under flera timmar, innan de kunde lämna området på fredagen.

Redan under fredagen började dock en del av företagen som har verksamhet i området ta in krishanterare för att hjälpa de anställda att bearbeta chocken.

Klädkedjan H & M har flera butiker i området och hörde till de företag som på en gång tog in professionell hjälp för att stödja personalen. Det fortsatte också över helgen.

– Våra H & M-butiker på Drottninggatan och Sergelgatan öppnade i dag (söndag) och det fanns då såväl extra samtalsstöd som support, från kontor och andra butiker, på plats, berättar Joanna Morell på H & M:s pressavdelning.

Storbanken Nordea har också kontor längs gatan. Där har man också redan haft krissamtal med de anställda.

– Det hade vi redan på fredagen, berättar Nordeas presschef Petter Brunnberg.

Nordea, likt andra banker, har en beredskap för att hjälpa personalen att bearbeta kriser, i synnerhet för dem som drabbas av rån.

– Vi har ju erfarenhet av otäcka saker, som Petter Brunnberg uttrycker det.

Vårdkoncernen Capio har ett administrativt kontor med ett tiotal anställda mitt emot Åhléns på Drottninggatan. I dag, måndag förmiddag, kommer personalen att samlas för en stund så att alla som vill kan få prata om det som hände.

– Ingen av dem skadades, men de var instängda under några timmar. Vi kontrollerade att alla till sist kom hem ordentligt och vi har haft sms-kontakt med dem under helgen, berättar Capios informationsdirektör, Henrik Brehmer.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Alla de fyra offren har identifierats

Två svenskar, en britt och en belgiska var de som dödades vid attacken.

Under söndagen kunde polisen bekräfta att

Samtliga dödsoffer är identifierade och att deras anhöriga underrättats, bekräftar polisen.

En vuxen kvinna från Uddevalla var en av de svenska omkomna. Hennes familj bekräftade detta för tidningen Bohuslänningen.

En skolflicka från Stockholm blev det andra svenska dödsoffret för terroristen.

Britten var den 41-årige Chris Bevington, bosatt sedan flera år i Sverige. Hans far lämnade ett skriftligt uttalande till brittiska medier om sin son.

– Vi är alla förkrossade av hans förtida och tragiska död, sade fadern som beskrev sonen som talangfull och medkännande och omtänksam.

En talesperson för brittiska UD sade i ett uttalande att de ger stöd åt den omkomnes familj, både i Storbritannien och i Sverige.

– Vi står skuldra vid skuldra med Sverige när de hanterar denna tragedi, sade talespersonen vidare.

En 31-årig kvinna från byn Lembeek söder om Bryssel i Belgien var det fjärde offret.

Borgmästaren i kommunen Halle, där Lembeek ligger, Dirk Pieters, känner kvinnans föräldrar. Han uttryckte sin chock och sorg till den belgiska tidningen Le Soir. Pieters sade att kvinnan var på ett tillfälligt besök i Stockholm.

En av de fyra avled på sjukhus på fredagen, medan övriga tre miste livet på attentatsplatsen på Drottninggatan.

På söndagskvällen vårdades fortfarande nio personer som skadades i attacken på olika sjukhus i Stockholm. Fyra av dem har allvarliga skador och två vårdas på en intensivvårdavdelning.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Hotnivån höjs i Norge efter bombfynd

Det var en riktig sprängladdning som hittades i Oslo på lördagen. Den norska säkerhetspolisen har höjt hotnivån för terrordåd i landet från ”möjlig” till ”sannolik” de kommande två månaderna.

En 17-årig pojke greps i samband med att den hemmagjorda bomben hittades i lördags. Misstanken gäller än så länge olovlig hantering av sprängmedel.

På en presskonferens uppger Politiets sikkerhetstjeneste (PST) att sprängladdningen hade ”begränsad potential”.

– Det är oklart om 17-åringen hade planer på att genomföra en terroristattack, säger PST-chefen Benedicte Bjørnland.

Polisen undersöker nu om pojken, som var hemmahörande i Oslo, kan ha fått hjälp av andra.

17-åringen har kommit som asylsökande från Ryssland. Han var känd av säkerhetstjänsten sedan tidigare. Enligt källor till VG ska det ha gällt förebyggande arbete, och pojken ska ha uttryckt stöd för terrororganisationen IS, skriver tidningen VG.

Polisen vill inte kommentera om han varit föremål för övervakning.

Hotnivån höjs från en tre till fyra på en femgradig skala. Nu bedöms det som ”sannolikt” att ett dåd kan inträffa i Norge.

– Kontraterrorcenter har fram till i dag bedömt det som ”möjligt” att det kommer genomföras försök till terrorangrepp mot Norge under 2017. I det ligger att vi har värderat att en person eller grupp som sympatiserar med IS eller al-Qaida kan komma att utföra angrepp med enkla vapen mot mål med få eller inga säkerhetsskydd, säger Benedicte Bjørnland, enligt VG.

Hans Brun, terrorforskare vid King’s College i London, säger att höjningen av hotnivån i första hand är avsedd som en signal till myndigheterna att vidta en rad olika åtgärder, men även en signal till allmänheten att vara på sin vakt.

– Norrmännen har två saker att hantera: dels terrordådet i Stockholm och dels det faktum att man hittat en sprängladdning i Oslo. Sedan har de kanske tillgång till annan information genom underrättelseinhämtning som innebär att de måste göra det här, säger Hans Brun till TT.

Ett stort område i stadsdelen Grønland i Oslo spärrades av under lördagskvällen efter att den misstänkta bomben hittats. Pojken upptäcktes av en polispatrull och uppträdde på ett sätt som väckte polisernas uppmärksamhet. Han bar då på det misstänkta föremålet.

Bombgruppen kallades till platsen och kunde genomföra en kontrollerad sprängning av föremålet.

– Smällen blev större än vad vi räknat med, så det har funnits något däri som vi nu ska undersöka närmare, sade insatsledaren Svein Arild Jørundland.

Polisen har hört ett flertal vittnen i samband med utredningen.

TT “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Ytterligare tio lejon ställs ut

Stenlejonen på Drottninggatan har fått sällskap av tio lejoninnor. Stockholms stad höjer säkerhetsåtgärderna efter terrorattacken – men inga lejon stoppar en lastbil i full fart. – Ska man ha hinder mot terrordåd krävs en helt annan kaliber, säger biträdande stadsdirektör Fredrik Jurdell.

Under söndagskvällen placerades tio nya stenlejoninnor ut vid tre korsningar på Drottninggatan. De 890 kilo tunga betongkatterna sattes ut vid gatans korsningar med Kungsgatan, Mäster Samuelsgatan och Klarabergsgatan. Eftersom stenlejonen som vanligtvis står i innerstaden är slut, användes lejoninnor som annars huserar i ytterstaden. Några av de skadade stenlejonen från fredagens terrorattack byttes också ut.

– Det här är de trygghetsskapande åtgärder som vi kan vidta från stadens sida. Vi använder alla resurser vi har för att ställa ut de lejoninnor som vi kan få fram. Men räddningstjänst och varutransporter ska fortfarande kunna kryssa sig fram på gatan, säger biträdande stadsdirektör Fredrik Jurdell.

Stockholms stad har under helgen haft dialog med polisen för att höja säkerhet på gågatan. Planen var först att ha en tyngre avspärrning på Drottninggatan, precis som vid riksdagen, men den ändrades. Stenlejoninnorna kommer därför inte heller att kunna stoppa skenande lastbilar.

– Varken betongsuggor eller lejon är hinder som kan stå emot en lastbil i full fart. Ska man ha hinder som stoppar terrordåd krävs en helt annan kaliber. Sådant gör vi på anmodan av polisen, och polisen har gjort analysen i dag att det inte föreligger en sådan hotnivå nu att det kommer någon begäran av den typen av hinder, säger Fredrik Jurdell.

Polisen menar dock att säkerheten på gågator är stadens eget ansvar.

– Vi kan inte kommendera någon att sätta ut betongblock. Det är Stockholms stad som fattar det beslutet. Vi pratar naturligtvis med staden om vad som är möjligt och lämpligt, men sedan måste de själva fatta beslut. Vi måste ha lagstöd för att kunna beordra andra myndigheter att göra saker, säger Kjell Lindgren, pressansvarig på Stockholmspolisen.

Men utanför riksdagen och Rosenbad har polisen beordrat tung avspärrning med kraftiga pollare?

– Ja, men det handlar om säkerhetsobjekt på en helt annan nivå. Där är det säkerhetspolisen som står för närskyddet. Vanliga gågator får kommunen ta hand om, säger Kjell Lindgren.

Nu höjs politiska röster i Stockholms stad för att även gågatorna säkras med tung avspärrning. Den senaste tidens terrorattacker i Europa har utförts på gågator med tunga lastfordon, inte mot regeringsbyggnader. Målen har varit shoppande och flanerande människor, snarare än högt uppsatta politiker och kungligheter.

– Man måste sätta upp betonghinder, framför allt på Drottninggatan. Det är häpnadsväckande med tanke på det som hänt i Nice, Berlin och London att vi har så dåligt skyddade gågator i Stockholm. Det är ännu ett exempel på att Stockholm inte tagit terrorhotet på allvar, säger Erik Slottner (KD), gruppledare i Stockholm.

Han anser att ansvaret för säkerheten på Stockholms gator måste ligga på staden, inte säkerhetspolisen.

– Det ska inte vara upp till polisen att bestämma om betonghinder. Polisen ska användas som expertinstans för hotbedömningar, men staden måste fatta besluten. Även utan direkta terrorhot mot Stockholm, kan det ske vansinnesdåd. Därför kan vi inte bara lyssna på polisens säkerhetsläge, utan förbereda oss för allt, säger Erik Slottner.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

“SL har haft fler ordningsvakter och trafikvärdar i tunnelbanan och vid busshållsplatser under helgen än vad kollektivtrafiken brukar ha. Den förstärkningen kommer att finnas kvar även under måndagen.

– Vi vill bidra till lugn och normalitet, säger Henrik Palmér på trafikförvaltningens presstjänst.

– Vi kommer under morgonrusningen på måndagen att ha extra ordningsvakter och trygghetsvärdar vid de stora trafikpunkterna, och i synnerhet i city, tillägger han.

SL och deras entreprenörer kommer därefter att utvärdera om förstärkningen behövs även senare under veckan.

All trafik kommer att gå som vanligt.

Dan Lucas “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ I Italien bevakas Rom av militärer

Rom. Den italienska huvudstaden är en hårdbevakad stad. -Efter upprepade hot från Islamiska staten de senaste åren patrullerar tusentals tungt beväpnade militärer och poliser gatorna. Symboliskt viktiga platser hårdbevakas.

Mussolinis gamla paradgata Via dei Fori Imperiali som leder fram till Colosseum har sedan länge blivit gågata. Inte ens taxibilar får passera. Bara kommunala bussar. Men inte i dag, eftersom det är söndag.

Här finns inga betongsuggor. I stället står två stora tunga pansarbilar framför och bakom den berömda arenan. Båda bilarna står snett över körfälten och på vardagar måste bussarna sicksacka sig förbi. Varje pansarbil omges av minst två soldater med skjutklara automatvapen.

– När jag klev av järnvägsstationen i morse så tänkte jag att nu har jag hamnat mitt i en krigszon. Det känns som om vi är i krig, säger -Fernanda Trivisonno som kommit på ett dagsbesök i Rom. Hon är van vid en lugn och stilla tillvaro i hembyn Larino i den lilla regionen -Molise.

Den 21-årige studenten Can från -Ankara som är i Rom för första gången.

– För fem år sedan hade jag nog blivit rädd över den här synen. I dag förefaller den mig tyvärr normal. Känslorna är kluvna. Militärerna får

mig trots allt att känna mig trygg, samtidigt som jag önskar att de inte skulle behövas, säger han.

Hårdbevakningen av Roms och Italiens monument och utsatta platser är inte ny. 2015 kom Islamiska staten med täta hot om att de skulle attackera och inta Vatikanen. Experter påpekade att en drönar-attack mot påven och Petersplatsen inte kunde avfärdas som ren science fiction.

Inför kyrkans heliga jubelår som inleddes i december 2015 startade hårdbevakningen med militärer utplacerade på strategiska platser. Men bevakningen upphörde inte när kyrkans jubelår tog slut i novem-ber förra året. Bevakningen är kvar och har förstärkts.

Pansarfordonen framför Colosseum som blockerar trafiken kom upp i slutet av förra året efter fordonsattacken mot julmarknaden i Berlin.

Italiens nye inrikesminister Marco Minniti har arbetat med säkerhetsfrågor i flera år. I en intervju i Corriere della Sera analyserar han säker-hetsläget efter attacken i Stockholm. Det finns likheter mellan vad som hänt i Sverige och terror-attacken mot tidningen - Charlie Hebdo i Paris, menar han.

– Om det är sant att dådet utförts av en medborgare från Uzbekistan så handlar det återigen om en person som redan lever i landet där atten-tatet utförs. Men att koppla ihop migration med terrorism är helt fel. I stället är det uppenbart att det finns en koppling mellan terrorism och en misslyckad integration. Det finns därför en gräns för hur många personer vi kan ta emot och klara av att integrera, säger Marco Minniti.

Inrikesministern vill prioritera en ökad kontroll över landets territorium, se mer resurser till säkerhetstjänsten och satsa på förebyggande arbete för att hindra att attacker ska kunna ske.

Hittills i år har Italien av säkerhetsskäl utvisat 31 personer, en klar ökning. Inrikesministern ser detta som en viktig förebyggande åtgärd för att stoppa personer som håller på att radikaliseras.

– Detta måste göras innan personen blivit kapabel att planera och genomföra terroristattentat, säger inrikesministern till Corriere della Sera.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“ **Inrikesministern Marco Minniti** vill att alla ska ha ett identifika-tions- och avvisningscenter för att snabbare kunna skicka tillbaka migranter som inte har rätt att stanna i Italien.

Italien har en mycket utbredd telefonavlyssning som används för vanliga förundersökningar, typ maffiabrott och ekonomisk brottslighet. Till detta ska läggas säkerhetstjänstens underrättelseverksamhet. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Bilder på svårt skadade sprids till barn på sociala medier

Just nu sprids det otäcka bilder på svårt skadade människor på nätet. Hur gör man för att skydda barn och hur hjälper man de som redan har kommit i kontakt med dessa bilder?

Vid stora nyhetshändelser som attentatet på Drottninggatan kommer de flesta barn i skolåldern att nås av information och bilder som väcker rädsla. Nu sprids bilder på sociala medier som visar en svårt sargad kropp. Enligt Bris, Barnens rätt i samhället, behöver vuxna ha strategier och vara förberedda för att kunna handskas med barnens frågor.

Halle Jaensson, 11 år, och hans mamma Tove Jaensson, är på Sergels torg för att hedra de människor som förlorade sina liv i attacken på Drottninggatan.

– Jag vet vad som har hänt, berättar Halle. Lastbilen körde in i varuhuset, och han sprang ned i tunnelbanan, eller tog Arlanda express.

Halle Jaensson finns på sociala medier där det nu sprids en hel del blodiga bilder. När jag frågar vad han har sett där så säger han inget om något konstiga bilder.

– Jag har inte varit där och kollat i helgen, säger han.

Hans mamma säger att han skulle ha berättat om han hade sett något särskilt. Och att hon i så fall hade sagt att han inte får titta mer. När de träffades på Fridhemsplan tidigare i helgen sade Halle att det hade varit skottlossning vid Fridhemsplan, vilket senare visade sig vara fel.

– Så du vet ganska mycket om det som finns på nätet, säger Tove, och Halle nickar ivrigt tillbaka.

Han berättar att det var en kille i sexan som berättade om skottlossningen för honom.

– Jag vill veta vad det är som händer, säger Halle Jaensson.

Händelser som den på Drottninggatan kan väcka stor oro och gör att barnet drar egna slutsatser. Men hur barn reagerar är väldigt individuellt.

– Jag märker om Halle blir orolig, tror jag i alla fall, säger Tove, och berättar att hon försöker vara så redo hon kan för att samtala om det skulle behövas.

– Mamma, jag tror att du är mer orolig än jag är, säger Halle och tittar upp på oss med en trumpen min.

Det märks att han inte gillar att vi pratar ovanför huvudet på honom.

– Det kan vara svårt med direktsända nyheter, säger Tove, och Halle svarar direkt att han också vill se vad som händer i världen.

– I så fall hoppas jag att du berättar för mig om det är något som är otäckt. Det tror jag att du gör, om det är på Youtube eller någon annanstans, säger Tove, och Halle nickar.

När han har frågat om det är Islamiska staten som ligger bakom attentatet på Drottninggatan har Tove svarat att hon inte vet. ”Du kanske vet”, säger Halle till mig och jag svarar att jag inte heller vet.

Tove Jaensson tycker att det är svårt att veta hur man ska bete sig efter ett attentat av det här slaget. Ska man fortsätta hjälpa till med läxorna som vanligt, spela fotboll, käka godis framför tv:n som om ingenting har hänt?

– Det viktiga är nog att man pratar om det är något som känns konstigt. Till exempel när vi såg en bild på Expressen som var pixlad. Det tyckte Halle var konstigt och han frågade en massa om det.

Enligt Bris är det viktigt att vara lyhörd för barnets signaler, utan att överföra sin egen oro. Därför är det viktigt att försöka ta reda på hur barnet självt tänker. Det gör man bäst genom att visa att man kan prata om det som känns svårt även om man inte har svar.

I Rålis skatepark på Kungsholmen träffar vi Orvar Lindsten, 18 år. Han är mest på Instagram och Facebook där han har sett en hel del av de blodiga bilder som just nu cirkulerar.

Hans yngre kompisar har tagit skärmdumpar och sedan visat dem för honom med orden ”kolla på det här”. Orvar Lindsten säger att han inte har delat dem vidare.

– Man blir lite chockad och rädd när man ser dem, säger han.

Samtidigt som det är information som skrämmer honom, är det bilder som han också dras till och vill se.

– Det här är en sådan speciell händelse som inte händer så ofta. Eftersom jag inte var där så är det litet intressant att se hur det var, säger han.

Orvar Lindsten tror att det är samma mekanismer som gör att man ibland väljer att se en skräckfilm. Man blir livrädd och det gör nästan ont i kroppen när man tittar. Men ändå vill man veta vad som händer.

Hur tror du att man påverkas på längre sikt?

– Jag tror inte att man påverkas dåligt. Men det här är något som man kommer att minnas hela livet, eftersom det är en sådan stor händelse.

Om du hade ett yngre syskon som tittade på sådana här bilder?

– Då hade jag försökt få syskonet att sluta. Yngre barn kan ju bli riktigt rädda, och kanske inte ens våga gå ut. Men alla kan se de här bilderna. Man behöver knappast anstränga sig.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

“ Berätta att du vet att det finns hemska bilder på internet, att du vet att många barn har sett dem. Att de är skrämmande och att man kan må dåligt av att se dem.

Fråga om barnet sett något hemskt. Uppmana barnet att prata och berätta. Visa att du finns där.

Berätta att det är viktigt att inte titta på bilder eller nyhetssändningar som är skrämmande och läskiga, att det gör en ännu mer rädd och orolig.

Fundera tillsammans på hur barnet kan undvika att se fler hemska bilder. Det kan vara att undvika vissa sajter eller trådar.

Ibland tror barnen att det är deras eget fel efter att ha sett otäcka bilder. Därför är det viktigt att göra klart att så är det inte.

Källa: Bris “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ S vill samarbeta för att stärka terrorskyddet

Göteborg. Regeringen vill samarbeta med de borgerliga för att stärka landets skydd mot terrorism. Moderatledaren Anna Kinberg Batra välkomnar inbjudan som kom i statsminister Stefan Löfvens tal på Socialdemokraternas kongress. – Detta är en nationell uppgift som ska stå över allt annat, sade han.

S-kongressen fick starta utan partiledaren i lördags eftersom han valde att prioritera regeringsarbetet i Stockholm efter det misstänkta terrordådet på Drottninggatan. Först på söndagen kom Stefan Löfven till Göteborg.

Efter att ha blivit enhälligt omvald som partiordförande äntrade han talarstolen i en fullsatt kongresshall. Löfven höll ett känsloladdat tal där han ägnade inledningen åt de fyra dödsoffren och de 15 personer som skadats för dådet i fredags. Stundtals sprack S-ledarens röst.

– Några fick söka efter anhöriga på sjukhus. Några kommer aldrig att få höra sina älskades röster igen, sade en rörd S-ledare.

I sitt tal riktade han också en inbjudan till de borgerliga partiledarna. Med anledning av dådet i Stockholm vill Stefan Löfven se gemensamma ansträngningar över blockgränsen för att stärka Sveriges beredskap mot terrorism. Han hoppas på en fortsättning på den överenskommelse som slöts med de borgerliga efter terrordåden i Paris 2015. Då enades man om strängare lagstiftning mot terrorfinansiering och höjs insatsförmåga vid attacker.

– Vi kommer att bjuda in de partier som var med och genomförde den nationella strategin mot terrorism för att ta det arbetet vidare. Detta är en nationell uppgift som ska stå över allt annat, sade Löfven och fortsatte:

– Vi behöver fortsätta att förebygga, försvåra och förhindra terrorism med alla medel i vår makt. Vi ska jaga dessa mördare med den samlade kraften av den svenska demokratin.

M-ledaren Anna Kinberg Batra, som på söndagen deltog i den stora manifestationen mot terrorn på Sergels torg i Stockholm, välkomnar statsministerns initiativ.

– Ju bredare stöd vi kan ha för att göra det som krävs för att stärka Sverige mot terrorism, desto bättre. Det är jag beredd att diskutera, säger Kinberg Batra.

Hon anser att polisens resurser generellt behöver stärkas. Det kan krävas att fler handlingar kriminaliseras, liksom fler övervakningskameror och ytterligare tvångsmedel för spaning och avlyssning.

– Vi behöver se till att Sverige inte är naivt och att vi gör det vi behöver för att skydda vårt samhälle mot den terrorism som finns runtomkring oss och som använder metoder som inte fanns förut. Den värsta kränkningen av någons integritet den skedde faktiskt i fredags när människor miste livet på grund av attacken, säger M-ledaren.

Stefan Löfven vill inte precisera närmare vad han hoppas komma överens med de borgerliga partierna om. De slutsatser som Polisen och Säpo drar av den pågående utredningen av lastbilsattacken kommer att få betydelse för de politiska samtalen. Statsministern pekade dock på ett antal åtgärder som redan nu är under utredning.

– Vi håller på med att ge myndigheterna möjlighet att läsa krypterad information. Vi ser också över hur man kan utbyta information mellan myndigheter för att effektivisera detta. Det finns en del som talar för att vi behöver göra mer för annars ligger terroristerna före.

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson pekade i en intervju i lördagens DN på lördagen på att en utredare också gör en översyn av hela terrorlagstiftningen.

På en pressträff efter talet kommenterade Stefan Löfven att den misstänkte gärningsmannen ska ha nekats uppehållstillstånd i Sverige. Utvisningen har inte kunnat verkställas av polisen

– I det här fallet är jag frustrerad om det inte har fungerat så att de som har fått avslag lämnar landet. Det måste vara så med en ordnadmigrationspolitik. Även det behöver vi se över, säger Stefan Löfven.

Mats J Larsson

Hans Rosén “

“ Fakta. Löfven omvald

Stefan Löfven valdes till partiledare av partistyrelsen i januari 2013 sedan Håkan Juholt avgått efter rekordkorta tio månader på posten. I april 2013 valdes Löfven av kongressen och på söndagen omvaldes S-ledaren, som fyller 60 år i sommar, till partiets ledare i ytterligare fyra år. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Invandringspolitiken på bordet igen

Analys. Göteborg. Sverige går mot en ny uppgörelse mellan regering och den borgerliga oppositionen om skärpta åtgärder mot terrorism. Statsminister Stefan Löfven kom till sin parti-kongress med en inbjudan han visste skulle godtas. Han kom också med frustration över att många som nekats uppehållstillstånd finns kvar i Sverige. Men orkar oppositionen med en överenskommelse också där?

Nu pågår en kamp mellan två berättelser om vad som hänt i Sverige de senaste dagarna.

Den första framfördes av statsminister Stefan Löfven, med en sådan känsla att hans röst nästan sprack. Han berättade om solidariteten mellan människor och empatin med de människor som efter fredagseftermiddagen aldrig får höra rösten på sina älskade igen.

Många åhörare torkade bort en tår när han berättade om sammanhållningen, hur människor ställde upp för varandra efter attacken. ”Jag är så stolt över så många i Sverige. Som statsminister - och som svensk. Ni har visat Sveriges sanna ansikte”, sade han samtidigt som han lovade att ”jaga dessa mördare med den samlade kraften av den svenska demokratin.”

En statsminister som samlar landet, en poliskår och räddningstjänst som uträttar stordåd och snabbt griper gärningsmännen, det är den första, ljusare berättelsen.

Den andra är mycket mörkare. Nättidningen Samtiden, startad av Sverigedemokraterna, skriver att politikerna i de andra partierna har bjudit in hatet, denna och den förra regeringen bär ansvar för terrorn på grund av den förda invandringspolitiken.

Oppositionspartierna har hittills slutit upp bakom statsministern. ”Haft ett längre samtal med statsministern, som hanterat detta fruktansvärda dygn mycket förtroendeingivande. Sverige står starkt tillsammans.”, skrev till exempel Annie Lööf (C) på Twitter igår.

Efter terrorattentaten i Paris samlade sig den borgerliga oppositionen och regeringen och gjorde upp 13 olika punkter för att öka skyddet mot terrorism. När Stockholm drabbas upprepas det troligen.

Men frågan är om den borgerliga oppositionen också vill göra upp om invandringspolitiken, som står högt på väljarnas dagordning inför valrörelsen. Stefan Löfven upprepar att den som fått avslag på en ansökan om uppehållstillstånd ska lämna landet. Han vill gärna ha stöd från oppositionen också för detta. Moderaterna vill se mer resurser till polisen för att verkställa fler utvisningar och fler förvarsplatser bland annat. Det låter som de i sak skulle kunna komma överens. Men frågan är om M inte vill fortsätta att vara oppositionsparti i invandringspolitiken.

Löfven höll sitt bästa tal sedan han blev partiledare och hade kongressen i sin hand. Med söndagens beslut kan han också i fortsättningen ha en stram invandringspolitik. Efter en nattlig kompromiss med mer liberala partikamrater om att bland annat ta emot fler kvotflyktingar beslutade kongressen att arbeta för att EU-länderna gör upp om en överstatlig flyktingpolitik. En sådan kommer att bli mycket stram, att döma av de förslag som finns. S förberedde redan innan terrorn slog till att gå till val på starkare försvar, polis och stram migrationspolitik. Den agendan har blivit än tydligare.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ S-väljare önskar stram flyktingpolitik

Göteborg. Stefan Löfven har väljarnas stöd för att Sverige inte ska ha en generösare flyktingpolitik än andra EU-länder. En majoritet av svenskarna vill till och med att Sverige tar emot färre än i dag.

På Socialdemokraternas kongress i Göteborg har partiledningen utmanats av dem som vill se större möjligheter till anhöriginvandring och en återgång till permanenta uppehållstillstånd. Efter visst kompromissande ställde sig kongressen bakom att Sverige inte kan ha mer generösa regler än övriga EU.

Den strama linjen har starkt stöd bland väljarna generellt och även bland partiets egna sympatisörer, enligt DN/Ipsos mätning. Andelen av hela väljarkåren som anser att Sverige bör ta emot färre flyktingar ligger kvar på i stort sett samma höga nivå som i december 2015 då migrationskrisen kulminerade (51 procent nu jämfört med 55 då).

Till det kommer att 27 procent anser att dagens strama politik är väl avvägd. Endast 18 procent av väljarna vill att Sverige ska ta emot fler flyktingar.

Med tanke på att flyktingmottagandet har minskat rejält kan det tyckas överraskande att många vill strypa det ytterligare. Sedan toppen i oktober 2015 har permanenta uppehållstillstånd bytts mot till-fälliga, möjligheter till familjeåterförening inskränkts och gränskontroller införts.

David Ahlin, opinionschef på Ipsos, gör bedömningen att mätningens resultat inte ska tolkas som ett ställningstagande till den exakta utformningen av dagens regler. Snarare handlar det om en principiell ståndpunkt.

– Jag tolkar resultatet som att en majoritet av väljarkåren står bakom en restriktiv flyktingpolitik, säger David Ahlin.

Även bland Socialdemokraternas egna väljare är det bara en minoritet på 18 procent som vill ha öppnare gränser. 37 procent vill strama åt ytterligare och ungefär lika många anser att dagens regler är lagom.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Kompromiss enade ombud i asylpolitiken

Göteborg. Med en kompromiss fick S-ledningen fick med sig kongressen på att svensk migrationspolitik inte kan avvika från EU:s. Men löftet om fler kvotflyktingar innebär ingen ökning jämfört med redan fattade beslut.

Den principiella inställningen att Sverige inte ska avvika från EU:s linje i migrationsfrågan ligger fast. Men krafter inom Socialdemokraterna fick ändå igenom en del ändringar efter diskussioner i temagruppen på S-kongressen i Göteborg.

På söndagsmorgonen kom ett förslag från partistyrelsen med ändringar som bland annat innebär att skrivningarna kring önskan att återgå till permanenta uppehållstillstånd förstärks.

”Vi kommer i EU att arbeta för en förbättring i dessa avseenden”, står det i det nya förslaget som fick stöd av en bred majoritet.

Dessutom lovar partiledningen att Sverige ska antalet kvotflyktingar från årets nivå på 3400 i år, vilket enligt Migrationsverket nästan var en fördubbling jämfört med 1900 i fjol.

– Det har varit ett givande och ett tagande. Men det är en ansvarsfull kompromiss som både känns rätt i hjärtat och som jag tror har förutsättningar att bli verklighet på riktigt, både i Sveriges riksdag och i EU, säger SSU:s ordförande Philip Botström.

Enligt DN:s beräkning röstade som mest ett 20-tal ombud av totalt 350 emot olika ändringsförslag, bland annat om krav på amnesti för ensamkommande barn och ungdomar.

Men skrivningarna om att Sverige ska ta emot fler kvotflyktingar innebär ingen ökning jämfört med beslut som redan är fattade.

– Vi ökar till 5000 nästa år. Ska vi göra något ytterligare under nästa mandatperiod blir det nästa diskussion, säger Morgan Johansson.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Man gripen vid nytt tillslag

En person sitter anhållen misstänkt för koppling till fredagens terrordåd efter ett polistillslag på söndagsmorgonen i Sollentuna, enligt uppgift. DN har talat med två personer som var bekanta med mannens rumskamrat. – Jag tror att de har fel person, säger en av männen.

Den nationella insatsstyrkan ska enligt uppgifter ha slagit till mot en lägenhet i Sollentuna tidigt på söndagsmorgonen. Minst en person greps och anhölls senare. Mannen, som är i 30-årsåldern och med uzbekisk bakgrund, uppges ha kopplingar till fredagens terrorattack i Stockholm city.

Tillslaget skedde nästan omärkligt: Ingen av de personer som -Dagens Nyheter har talat med märkte att något ens hade hänt. Ändå är spåren efter polisaktionen tyd-liga, med både brytmärken på ytterdörren och ett sönderslaget fönster.

Chocken hos personer i området blev tydlig när de fick reda på att en person som möjligen är inblandad i attentatet bor där.

– Det är ju sjukt. Det känns lite otryggt, säger en kvinna.

Personer som bor i området vittnar om att det troligen bor två män i 30-årsåldern i lägenheten. Men -enligt vissa uppgifter ska det då och då ha varit andra personer som med jämna mellanrum ha besökt lägenheten.

Samtidigt finns det ingen som vittnar om att det ska ha varit stökigt där.

När DN befinner sig vid lägenheten kommer två män i 30-årsåldern som känner en av männen som bor i lägenheten.

– Jag tror att de har fel person, säger en av dem, samtidigt som han berättar att ha inte har fått tag på sin kompis under hela dagen.

Mannen, som bor i en annan stad, berättar för DN att han gissade att hans vän var en av de personer som hade gripits för dådet, eftersom han inte lyckades nå honom via telefon. Men han beskriver honom som "snäll och trevlig" och att det inte är troligt att han är inblandad i dådet.

Samtidigt berättar de för DN att de tycker att de personer som är skyldiga måste straffas för terrordådet.

– Det är tråkigt, det som har hänt. Om man har gjort det så förtjänar man att åka dit, säger mannen.

Adam Svensson adam.svensson@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Två bombattentat vid kyrkor – över 40 döda

Över 40 egyptiska påskfirare dödades och över hundra skadades på söndagen vid bombattentat mot kyrkor i städerna Tanta och Alexandria. Islamiska statens gren på Sinaihalvön, Jerusalem-templets försvarare, har tagit på sig dåden.

President Abdulfattah al-Sisi brännmärkte förövarna som ”människor utan Gud och utan religion” och gav order att öppna närbelägna militärsjukhus – där vården är långt bättre än på allmänna sjukmottagningar – för de många sårade. Dådet fördömdes också av al-Azhar-universitetet i Kairo, sunni-islams mest kända lärosäte.

Vid tiotiden på palmsöndagens morgon exploderade den första bomben mycket nära altaret i Sankt Georgs-katedralen i staden Tanta i Nildeltat. Minst 23 människor dödades. Guvernören i provinsen, Ahmad Deif, sade till egyptisk tv:

– Vi hade sökt igenom kyrkan minutiöst före gudstjänsten. Den enda förklaringen är att det var en självmordsbombare.

Två timmar senare, innan nyheten om den första explosionen hunnit sjunka in, och innan någon hämtat sig från de upprivande tv-bilderna därifrån, detonerade ännu en bomb – ett tiotal meter utanför porten till Markus-katedralen i Alexandria, den koptiska kyrkans cen-trum. En självmordsbombare som försökt ta sig in i kyrkan stoppades av säkerhetsstyrkor. Han utlöste då sprängladdningen, som dödade tre poliser och åtta eller nio koptiska helgfirare. Vid tillfället befann sig den koptiske påven Theodoros II inne i helgedomen. Han uppges vara välbehållen.

President Al-Sisi vet att även om kristna civila var attackens offer så var han dess mål. Al-Sisis militärdiktatur har, under ett omfattande taktiskt samarbete med Israel, tvingat IS i Sinai på defensiven. Terroristerna har på senare år dödat hundratals egyptiska soldater i Sinai, men på sistone har dessa placerats bakom betonghinder och blivit svårare att komma åt.

I sin jakt på mjuka mål har jihadisterna vänt sig mot Egyptens storstäder, där miljoner kristna kopter lever. I december i fjol mördades 25 kopter i ett attentat mot en adventsgudstjänst i Kairo.

Kopterna är ett tacksamt mål för de terrorister som vill försvaga regimen och genera den internationellt. Dels därför att mord på kristna genast höjer den inrikes temperaturen mellan muslimer och kristna, dels därför att regimen drabbas av klander från främmande kyrkor och regeringar för sin oförmåga att skydda sina kristna medborgare.

De sedvanliga anklagelserna från koptiskt håll om slarv och ointresse från myndigheternas sida möttes på söndagen strax av indignerade repliker från polis- och regeringstalesmän. De påpekar att alla de koptiska kyrkorna varit omringade av säkerhetspersonal, att flera av de dödade var poliser och att två bomber utanför en sufisk moské i Tanta desarmerades i sista minuten.

Den kristna passionsveckan inleddes alltså med en massaker mot en av världens äldsta kristna församlingar. Staden Tanta är berömd för sina bibliska tablåer och påkostade processioner under påsken.

I Jerusalem dit tusentals egyptiska kristna rest, trots sin regerings förbud, för att fira påsk, nådde nyheterna från Egypten till den heliga

gravens kyrka några minuter efter dådet i Tanta. På ett ögonblick var helgstämningen ödelagd, ersatt av gråt och förtvivlade försök att ringa anhöriga i Egypten. När pilgrimerna samlat sig och återupptagit sina ritualer, kom budet om bomben i Alexandria. Den katolske prästen fader Thomas sade till DN:

– Också den mest fasta tro vacklar vid sådana här smällar. Det är som om folken i Bibelns länder placerats på korset intill Kristus. Hur länge skall de orka? Vad är meningen med detta?

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Fakta. Kopter

Den ortodoxa koptiska kyrkan i Alexandria är den äldsta av alla kristna samfund, och grundades enligt kopterna av evangelisten Markus – vars ben förvaras på platsen för söndagens attentat.

Omkring en tiondel av Egyptens 90 miljoner invånare tros vara kopter. Kopterna finns på alla samhällets nivåer, från al-zabaliin, sophögsinvånarna i Kairo och många fattiga kopter i södra Egypten – till storstädernas europeiserade och högt bildade överklass. Det finns också en stor etiopisk koptisk kyrka, vars formella överhuvud är den egyptiske påven. Det finns nära en halv miljon kopter i Sudan, 60 000 i Libyen och 200 000 i USA.

Namnen Egypten och Kopt kommer bägge av samma rot, QBT, som går tillbaka på ett gammalegyptiskt ord. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Ryssland: USA-angrepp ska besvaras

Syrien. USA har med sitt robotanfall mot Syrien överträtt en röd linje, skriver Ryssland, Iran och den libanesiska Hizbollahrörel-sen i ett kraftfullt uttalande från ett gemensamt militärkomman-do. ”Varje amerikanskt militärt angrepp mot regimen kommer att besvaras”.

I det gemensamma meddelandet heter det enligt nyhetsbyrån Reuters att stödet till den syriska regeringsarmén kommer att ökas.

Rysslands och Irans presidenter Vladimir Putin och Hassan Rouhani är ense om att amerikansk aggression mot Syrien inte kan tillåtas, skriver den statliga ryska nyhetsbyrån Tass samtidigt med hänvisning till telefonsamtal mellan presidenterna.

Länderna beskriver den amerikanska truppnärvaron i norra Syrien som en ”ockupationsstyrka”, och att USA:s inblandning i kriget är ”illegal”. Ryssland och dess allierade är från och med nu ”redo att svara på varje aggression”, skriver de enligt Reuters.

Det skarpa uttalandet kommer efter USA:s robotattack mot den syriska flygbasen Shayrat. Enligt amerikansk underrättelsetjänst var syrisk militär vid flygbasen ansvarig för att kemvapenattacken utfördes.

USA:s president Donald Trump har varnat för att fler åtgärder i Syrien kan bli ”nödvändiga”. I ett brev till representanthusets talman Paul Ryan och finansutskottets republikanske ordförande Orrin Hatch

skriver Trump att USA ”kommer att vidta ytterligare åtgärder, om nödvändigt och lämpligt, för att främja landets intressen”.

Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov talade i telefon med sin amerikanske kollega Rex Tillerson på lördagen. Lavrov sade då att ”en attack mot ett land vars regering slåss mot terrorismen bara främjar extremisterna, och skapar mer hot mot regional och global säkerhet”, enligt Rysslands utrikesdepartement.

Lavrov tillbakavisade också USA:s påståenden om att syrisk militär använt kemvapen inte stämmer.

Markeringen från Ryssland och Iran behöver inte få några större konsekvenser, enligt Per Jönsson, Mellanösternanalytiker vid Utrikespolitiska institutet.

– Om inte Ryssland, Iran och Syrien skulle svara på det skulle det uppfattas som flathet. Att göra en sådan här markering är att visa hårdhet och principfasthet, säger han till TT.

Ytterligare militära handlingar från USA:s sida kan dock få situationen att eskalera, enligt Jönsson.

– Nu förklarar de väldigt tydligt att det här inte tolereras, och vi kommer att besvara det nästa gång. Då spelar de över bollen på Trump.

TT “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Erdogan jagar röster i motståndarfäste

– Europa kommer att få betala dyrt. De tittar ner på oss. Efter 16 april kommer de betala priset för vad de gjort. Så säger Turkiets president Recep Tayyip Erdogan under ett valtal i kuststaden Izmir under söndagen – en vecka före folkomröstningen om den turkiska grundlagen.

Vid grinden trängs folk för att komma in på det avspärrade området som har havet på den ena sidan och kuststaden Izmir på andra. De röda turkiska flaggorna hänger överallt, blandade med flaggor av den turkiske landsfadern Mustafa Kemal Ataturk och nuvarande president Erdogan och premiärminister Binali Yildirim.

En av dem som vill in till varje pris och få en glimt av landets president är Yildiz, 88, som kommer till valkampanjen i rullstol.

– Som en liten flicka kysste jag Ataturks hand eftersom min far jobbade som polis och vi fick möta honom. Nu vill jag se Erdogan och Yildirim också, säger hon.

På söndag hålls en historiskt viktig folkomröstning om grundlagen i Turkiet.

Förslaget som regeringspartiet AKP har lagt fram tillsammans med ultranationella partiet MHP innebär i korthet att Turkiet får ett presidentstyre i stället för ett parlamentariskt styre. Premiärministerposten försvinner och presidenten får nästan all makt med stark kontroll över rättssystem och parlamentet. Förslaget har röstats igenom i parlamentet med stark kritik från de oppositionella

partierna: prokurdiska HDP och det sekulära republikanska partiet CHP.

Regeringspartiet AKP och president Erdogan hävdar att grundlagsändringen kommer att stabilisera landet. Opinionsmätningar visar på seger för ja-sidan men det är fortsatt ganska jämnt och mycket kan hända de sista dagarna.

I Izmir, där vi befinner oss, har nej-sidan starkt stöd. Kuststaden brukar kallas hjärtat av det sekulära Turkiet som Mustafa Kemal Ataturk grundade. I förra valet i november 2015 fick CHP 46,8 av rösterna. Regeringspartiet AKP fick endast 31 procent. Och på gågatorna runt hamnområdet delas det frekvent ut lappar med orden ”hayir”. Det betyder nej på turkiska och används av hela den brokiska oppositionen inför Turkiets historiskt viktiga folkomröstning på söndag.

Det är därför symboliskt att president Recep Tayyip Erdogan tillsammans med premiärminister Binali Yidirim avslutar den officiella folkomröstningskampanjen i Izmir. Inne på området trängs folk. Flaggorna vajar intensivt och ibland skriker alla tillsammans:

– Allah Akbar, Allah Akbar.

När presidenten slutligen intar scenen är vissa gråtfärdiga av eufori.

– Är ni beredda att fylla röstlådorna med ja så att de exploderar, skriker han. Därefter pratar han länge om motståndarnas lögner och visar bilder på moderna sjukhus som han byggt. Starkast hurrarop blir det när han talar om Europa och dess kritik mot Turkiet.

Han tar upp att Europa stoppat turkiska ministrar att valtala i bland annat Nederländerna.

– De stänger dörren för våra ministrar, en var kvinna, de attackerade henne. Var är kvinnors rätt i Europa? I Tyskland samma sak. De kallar oss sjuka, men Europa är sjukt.

Han fortsätter sedan med att kalla Europa rasistiskt.

– Rasismen är som ett virus som sprider sig. Europas framtid beror på våra turkiska medborgare som åkte dit. Tyskar är i dag anställda av turkiska medborgare.

Slutligen säger han att efter folkomröstningen ska Turkiet diskutera Europa.

– Turkiet borde vara del av Europa men de vill inte ha oss. De reser med sina pass över hela världen, men vi måste vänta vid deras dörr. De attackerar mitt folk med hundar och hästar. Ska vi vara tysta mot dem?

När han lämnar scenen hurrar publiken men utanför området sneglar skeptikerna kritiskt. På söndag lägger det turkiska folket sin röst.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

“ Fakta

Den 16 april hålls en historisk folkomröstning om att ändra grundlagen. Ändringen, som redan fått stöd av parlamentet, innebär att Turkiet går från parlamentariskt styre till presidentstyre.

Om det turkiska folket röstar ja kommer premiärministerposten tas bort, presidenten får större makt att utse ministrar, samt får stark kontroll över rättsväsendet.

Opinionsmätningar visar stöd för ja-sidan men det är fortfarande mycket jämnt. “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

Laservapen har gjort entré

I science fictionfilmer har ljussablar och laserkanoner kraften att skära genom metall och spränga luftskepp. Men laser är inte bara fiktion. Redan nu har tekniken gjort intåg i den amerikanska försvarsindustrin.

Flera aktörer inom försvarsindustrin som Boeing, Lockheed Martin, Northrop Grumman och Raytheon har efter flera årtionden av utveckling börjat tillverka prototyper för försvarshögkvarteret Pentagon.

Samtidigt testar den amerikanska flottan en 30-kilowatts laser på ett av sina örlogsfartyg, USS Ponce.

Nyligen lanserade Lockheed Martin en laser för stridsvagnar med en kapacitet på 60 kilowatt. På några sekunder kan vapnet koncentrera energi och spränga infarande granater och slå ut drönare på en halv kilometers avstånd.

Fördelarna med laservapen är att ammunitionen är ändlös och billig att använda.

Men problemet är dess fysiska begränsningar. Än så länge står ingenjörer inför utmaningen att utveckla en mobil enhet som kan lagra tillräckligt mycket energi med ett lämpligt kylsystem. Detta gäller speciellt för stridsflygplan.

För att till exempel sätta en missil ur kurs beräknar man att det krävs lasrar med en styrka på över 150 kilo-watt och för att tillintetgöra en hel missil behövs en styrka på 300 kilowatt.

TT “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Propagandan fick snabb spridning efter terrordådet

Lastbilsattentatet på Drottninggatan utlöste en våg av desinformation och falska rykten i sociala medier. ”Ju större en nyhetshändelse är, desto mer ökar risken för desinformation”, varnar omvärldsbevakaren Fredrik Wass.

Kort efter fredagens misstänkta terrordåd i Stockholms innerstad spreds flera uppgifter och bilder på nätet och i sociala medier. Vissa av dem var manipulerade och avsiktligt vilseledande.

I en stillbild från SVT:s sändning intervjuas en präst ur Svenska kyrkan och till bilden har någon monterat ett citat som tillskrivs prästen: ”Vi måste kunna förlåta sådana här hemska handlingar”. Richard Jomshof, Sverigedemokraternas partisekreterare, spred bilden vidare på Twitter med kommentaren ”Nej, det måste vi inte alls”. Svenska kyrkan dementerade citatet via sitt officiella twitterkonto: ”Citatet som är monterat i bilden är falskt. Prästen som deltog i samtalet sa inte detta”. Jomshof tog sedermera bort sin tweet, men den hade vid det laget redan spritts vidare i nästan 300 retweets och gillats av 650 personer.

En annan bild som spreds i sociala medier föreställde en kvinna i hijab som till synes oberörd promenerar förbi de liggande övertäckta kropparna på Drottninggatan. Kvinnan var dock inte på platsen, utan har klippts in från en bild från dådet vid Westminster i London den 22 mars. Det har även, av en frilansfotograf på plats, påpekats att kvinnan inte är likgiltig utan i chocktillstånd.

Hatsajten Avpixlat skrev en artikel med rubriken ”Detta är den misstänkte terroristen” där en 38-årig man hängs ut med namn och bild.

Men den gripne 39-åringen som misstänks för dådet är inte samma person som Avpixlat pekar ut. Till Metros sajt Viralgranskaren skriver den beskyllda 38-årige mannen: ”Jag har fått stänga ner alla mina konton på sociala medier. De svär åt mig och planerar hur de ska - mörda mig och min familj. Jag vågar inte skicka mina barn till skolan”.

Sociala medier-kontot Politikfakta, en alternativmedial plattform som kallar sig ”en oberoende nyhetssida som belyser orättvisor, lögner och dumheter med vassa pennor, fakta och satir”, skrev på Facebook: ”Vittne till terrordådet i Stockholm: ’Tre män hoppade ur lastbilen, började skjuta och försökte hugga människor med kniv’. Hur kommer det sig att svensk media ger oss en helt annan bild av terrordådet i Stockholm?” Uppgifter har inte bekräftats från något håll men publiceringen låg fortfarande kvar på söndagen.

Politikfakta spred även en twitterbild tagen från TV4:s livesändning. Bilden föreställer en förbipasserande liten pojke som i bakgrunden gör en grimas och tummen upp mot kameran. I bildtexten tas detta som intäkt för att handla om muslimer som firar dådet framför kameror.

Fredrik Wass är omvärldsbevakare, anställd på Sveriges tidskrifter. Han menar att syftet med desinformationen är att utifrån en förutbestämd, ofta politisk agenda sprida propaganda som gynnar det egna intresset.

– På ett sätt är det också precis det här som terrorhandlingar syftar till, att sprida ett budskap som ska få oss att bli rädda, osäkra och minska vår tillit till varandra. Det här är inget nytt som bara sker nu, det sker hela tiden i våra flöden, och många aktörer tjänar på att piska upp motsättningar mellan grupper och polarisera frågor som i grunden är väldigt komplexa och svåra att svara på, säger Fredrik Wass.

– Det finns inga enkla eller snabba svar, speciellt inte när något precis har inträffat. Just det informationsunderskottet utnyttjar den som sprider desinformation genom att själv ge snabba och falska svar som har vinklats för att passa ett ideologiskt syfte, säger han.

Som sociala medier-användare är det viktigt i en sådan här situation att tänka på att ingen uppgift, oavsett var informationen kommer ifrån, kommer vara hundra procent korrekt mitt i nyhetshändelsen, säger han.

– Försök hitta fler källor. Om du nås av ett budskap som har en tydlig åsikt och som kommenterar händelsen snarare än att objektivt berätta vad som händer, fundera på vem som tjänar på att just det budskapet sprids.

Finns det någonting nytt i desinformationsaktionerna kring det här dådet, eller liknar det hur det sett ut vid tidigare attacker?

– Ju större en nyhetshändelse är, desto mer ökar risken för desinformation i form av falska uppgifter, manipulerade bilder och så vidare. En stor skillnad jämfört med andra händelser är förstås att det här inträffade på en plats med både kulturell och geografisk närhet till väldigt många svenskar.

– Jag vet inte om det har påverkat själva budskapet i det som sprids speciellt mycket, men sociala -medier-diskussionerna har haft ett starkt fokus på gemenskapen och stödet för polis- och räddningspersonal, vilket jag upplever har balanserat den falska och politiskt vinklade informationen. Det är dock för tidigt att göra en komplett analys av hur desinformation spridits eftersom rapporteringen pågår just nu.

Kristofer Ahlström kristofer.ahlstrom@dn.se “

Detta är den misstänkte terroristen

TERRORATTENTATET Detta är den 39-årige uzbekiske medborgare som under natten mot lördagen greps och nu är misstänkt för terrorbrott i Stockholm på fredagen, då fyra människor mejades ned och dödades och ett flertal skadades.

Politikfakta
Igår kl. 06:05 ·

Vittne till terrordådet i Stockholm: "Tre män hoppade ur lastbilen, började skjuta och försökte hugga människor med kniv". Hur kommer det sig att svensk media ger oss en helt annan bild av terrordådet i Stockholm..?

NyaSputnik
@NyaSputnik

Follow

Rashid Musa, Sveriges unga muslimer kommenterar lastbilsattacken i Stockholm. "Det är våra bröders hämnd för reportaget Kalla Fakta".

Translate from Swedish

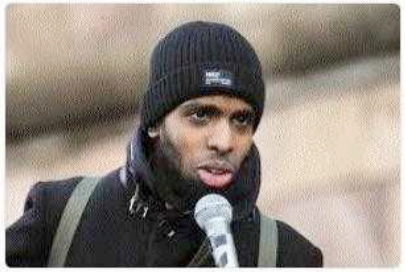

RETWEETS 50 LIKES 31

4:52 PM - 7 Apr 2017

32 50 31

Erdogan Kawaii Desu @handesune · Apr 7

Hahaha, our muslim brothers celebrating attack in your streets, front of your cameras 😂 #Sweden #Stockholm

201 454 180

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“ Sergels torg. 14.53. Någon släpper en röd ballong formad som ett hjärta.

Det är lite som i en film. Tusentals människor har samlats för att hedra offren för terrordådet i Stockholm och vi står inklämda bland främlingar snett bakom scenen vid Kulturhusets fot. Det är mamman med sina småflickor som bär långa vita rosor i händerna, det är den unge mannen med den textade skylten som säger ”Kärlek för alla, hat mot ingen” och så den vithåriga farbrorn med plakatet där ”Stockholm i mitt hjärta” står textat i tusch. Det klappande Stockholmshjärtat som är temat för dagen, och som också återkommer i initiativtagaren Damon Rastis inledningstal.

När Damon Rasti ropar ut mot folkhavet låter det bekant men ändå nytt. Han och farbron med plakatet använder sig av samma fras, den som fram till nu mest varit förknippad med gemytliga uppträdanden på Skansen – och så denna spalt. Men nu är innebörden djupare, nu är det på allvar. Orden ”Stockholm i mitt hjärta – nu och för alltid” möts av ett öronbedövande jubel.

Sarah Dawn Finer sjunger sedan så innerligt att det gör ont och vi uppmanas alla att göra armkrok med vår närmsta granne inför den kommande tysta minuten. Jag krokar i den lilla flickan från barnfamiljen med de vita rosorna. Så står vi tysta – främlingar, men ändå inte. Det är overkligt tyst, nästan som i en välregisserad film. Och som en slumpens egen dramaturgi, släpper någon en röd ballong format som ett hjärta. Upp, upp mot himlen över hustaken. Bort från Stockholm.

Catia Hultquist catia.hultquist@dn.se “

DN MÅNDAG 10 APRIL 2017

“Klockan 14.53: Stockholm tystnar

Klockan 14.53 den 9 april 2017, två dygn efter attentatet på Drottninggatan, tystnar den väldiga folkmassan i centrala Stockholm för att hedra offren med en tyst minut. På Sergels står alla stilla och starka tillsammans En stad är nästan alltid i rörelse. Men söndagens manifestation på Sergels torg blir ett undantag. När någon försökt tvinga Stockholms invånare på flykt står de stilla och starka.

Syftet med terrorismen summerade en kinesisk general redan för 2 500 år sedan: ”Döda en och skräm tiotusen”. Det är den logiken som utmanas när tiotusentals personer samlas på Sergels torg två dygn efter terrorattentatet på Drottninggatan.

Just den här dagen är stökiga Stockholm city med sina byggkranar en sällsynt vacker plats. Det beror inte bara på alla blommorna och flaggorna mot betongen vid trappan upp mot Drottninggatan. Skönheten kommer inifrån, från värmen bland deltagarna.

Johanna Söderström går runt på plattan med en skylt runt halsen med texten ”Krama mig” och många lyder hennes uppmaning. Det går inte att bota terrorister med kramar, men det går att visa motstånd med en omfamning.

Borta vid övergångsstället mot Åhléns, platsen där lastbilen kraschade, tultar ett barn fram med några rosor till en polisman. Det blir ytterligare en dekoration till en redan blomsterprydd neongul väst.

En kvinna i huvudduk delar ut choklad och smördegsbakelser, och mamma säger högt till sitt barn att det var väldigt, väldigt snällt gjort.

En äldre man stannar till. Han är gråtfärdig.

”Jag har aldrig sett så mycket kärlek i Sverige”, säger han, och klappar min kind.

Drygt en kvart efter utsatt tid startar själva manifestationen. Arrangören Damon Rasti uppmanar oss att inte ge efter för ondskan, vi som lever i världens bästa land. Politikerna från Stockholms stadshus lovar att inte låta sig kuvas. Förskolan, sjukvården och polisen får applåder för sina insatser. Det blir en till, för alla stockholmare som öppnade sina hem under fredagen.

En tax i publiken skäller. ”Så gulligt”, säger damen bredvid mig. Snart ska hon fatta ett fast tag om min hand.

Sarah Dawn Finer sjunger ”Moving on”, med textrader om att gå vidare, stärkt och utan tvivel. Några gråter.

En stad som Stockholm är ju nästan alltid i rörelse. Bara nu när någon försökt tvinga dess invånare på flykt står vi där stilla, i armkrok i en manifestation mot ondska och våld.

Klockan 14.53, exakt två dygn efter terrorattentatet, hålls en tyst minut för offren.

Sedan upphör friden. Samtidigt som programmet på scenen utanför Kulturhuset fortsätter med några peppiga tal till Stockholm, försöker några åskådare röra sig bort från Sergels torg. Det uppstår en stockning runt några barnvagnar, och en man som säger att han måste till jobbet skuffas lite. Några andra småmuttrar.

Men det är bara lite friktion – en påminnelse om den irriterande, välsignade vardagen som så småningom kommer att återvända för de allra flesta stockholmare. När Nano avslutat manifestationen med ”Hold on”, och konferenciern Rickard Sjöberg utbringat ett leve för Stockholm, löser köerna upp sig. Lugnt skingras folkmassan, och deltagarna promenerar åt olika håll i solskenet.

Vid ett övergångsställe på Drottninggatan tutar en busschaufför för att få ordning på fotgängarna. Det låter lite ilsket och vackert på samma gång.

Karin Eriksson karin.eriksson@dn.se “

“ Fakta. Kärleksmanifestationen

Arrangemanget drogs i gång på Facebook av bland andra Damon Rasti och Nisha Besara. Konferencier var Rickard Sjöberg. Bland andra finansborgarrådet Karin Wanngård (S) och oppositionsborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) höll tal. Miriam Bryant, Sarah Dawn Finer, Rikard Wolff och Nano var några av artisterna. “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Möt terrorn med kraft

Allt har förändrats, inget är förändrat. Ungefär så ter sig verkligheten för det stora flertalet stockholmare som nu återgår till vardagen efter attacken på Drottninggatan.

Vi saknar fortfarande pusselbitar kring vansinnesdådet. Den misstänkte föraren, Rakhmat Akilov, häktades på måndagen för terroristbrott genom mord. Ytterligare en person sitter anhållen. Men ingen organisation har ännu tagit på sig ansvaret för dådet. Agerade Akilov på eget bevåg? Just nu verkar det inte så. Vem och vad motiverade honom? IS skönjs i skuggorna, men terrorsektens eventuella inblandning är oklar.

Polisens besked på måndagen var att det kan dröja uppemot ett år innan brottet är utrett. Tills vidare lever vi med en ofullständig bild av den fasa som var både väntad och otänkbar.

Terrorn hade bekanta drag när den uppenbarade sig i form av en lastbil som skenade genom folkmyllret på fredagseftermiddagen. Tillvägagångssättet är känt från bland annat Nice, Berlin och senast London. Målet för dådet – -Drottninggatan – har attackerats tidigare.

Om några lärdomar kan dras i dådets omedelbara efterspel borde de ha dragits tidigare. En sådan gäller barriärerna kring gångstråk och torg där stora mängder människor samlas tätt.

Efter Anders Behring Breiviks dåd i Norge 2011 skärptes säkerheten bland annat runt Rosenbad och riksdagshuset. Med hjälp av höj- och sänkbara pollare, stolpar som ska stå emot stor kraft, byggdes hinder. Problemet är att sådana anordningar måste bemannas. Att utvidga systemet till hela Stockholms innerstad låter sig knappast göras.

Men fungerande barriärer kring Sveriges mest utsatta stråk borde ha prioriterats. Drottninggatans betonglejon är ett alltför bräckligt skydd – ett av dem slungades in i ett skyltfönster när lastbilen kom emot det i full fart. Säkerheten kan höjas.

På måndagen kallade regeringen också till ett möte med transportbranschen för att förebygga lastbilskapningar. Säkert kan modern teknik hjälpa. De datorer som installeras i lastbilarna blir alltmer avancerade. Att de snart skulle kunna hindra långa vansinnesfärder genom folkmassor är ingen omöjlig tanke.

En efterklokhet som lockar gäller samtidigt gärningsmannens utvisningsbeslut. Statsminister Stefan Löfven har visserligen rätt: ”Om man får avslag måste man åka hem.” Det borde Akilov också ha gjort när hans hopp om att få stanna i Sverige släcktes i december förra året. Fler måste återvända efter nej från Migrationsverket.

Men det stämmer inte, som krönikörer och politiker har antytt de senaste dagarna, att det främst är flathet som har hindrat svensk polis från att avvisa uzbeker. Ett skäl är att regimen i Uzbekistan har torterat medborgare som återvänt från Europa under tvång. Ett annat är att det vore stort slöseri med polisresurser att övervaka varje asyl-sökande. Alla länder i EU går en liknande balansgång med avvisningarna.

Att börja behandla människor som har fått avslag på sin asylansökan som hot mot rikets säkerhet vore en trubbig och farlig antiterroråtgärd. Det vanligaste är trots allt att gärningsmännen är europeiska medborgare.

Det är sant som ofta sägs om det öppna samhället att det inte kan värja sig mot alla tänkbara angrepp. Dessvärre är det ändå otillräckligt som svar på den -terror som härjade på Stockholms gator i förra veckan.

Terrorbekämpningen måste tas på större allvar. Större allvar än vad vi är vana vid. Våldsam extremism behöver bemötas med kraft och förebyggas med de verksammaste metoderna. Regeringens samordnare har varit ett fiasko som inte borde få fortgå.

Terrorforskarna Peder Hyllengren och Magnus Ranstorp skrev på DN Debatt (9/4) att en lag om samröre med terrorstämplade organisationer behöver införas. DN har tidigare berättat om den norska lagstiftningen som har lett till fällande domar mot IS-aktiva.

Att den starka svenska föreningsfriheten är ett hinder har visats när man försökt kriminalisera medlemskap i mc-gäng. Men grundlagen tillåter trots allt undantag som borde kunna utnyttjas. Tanken var aldrig att göra terrorist-aktiviteter till en mänsklig rättighet.

Terrorbekämpningen måste tas på större allvar. Det betyder också att det krävs eftertanke och viss besinning. Hårda reaktioner räcker inte. Svaret på det avskyvärda dådet måste träffa rätt.

DN 11/4 2017 “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Med oklar kurs mot Moskva

Länge var det mest uppenbara med USA:s utrikesminister Rex Tillerson att han var så osynlig. Det var oklart om det berodde på ex-direktörens ringa erfarenhet av diplomati eller om Vita huset lät andra sköta hans jobb. Efter förra veckans missilangrepp mot Syrien hamnar han oundvikligen i fokus.

Tillerson träffar först kollegor från G7-länderna, och åker på tisdagen till Moskva för att möta den ryske utrikesministern Sergej Lavrov. Kanske dyker till och med president Putin upp.

Ryssland har stagat upp Syriens diktator Bashar al-Assad under hela det sex år långa inbördeskriget, först med vapen och sedan 2015 med en direkt militär intervention. Ingen massaker, inget blodigt illdåd har fått Putin att ta sin hand från barbaren i Damaskus.

Donald Trump lät för sin del under valkampanjen som Putins bäste vän, hyllade den starke ledaren i Kreml och antydde att västsanktionerna kunde hävas. I Syrien verkade kandidat Trump förorda gemensam amerikansk-rysk bekämpning av terrorrörelsen IS.

Men al-Assads dödliga attack med kemiska vapen för en vecka sedan blandade om korten. Trump tvärvände och skickade 59 kryssningsmissiler mot en syrisk flygbas. Ryssland reagerade ilsket och lovade att ”svara på varje aggression”.

Från Washington kommer diverse olika budskap. Tillerson sa att Ryssland antingen var al-Assads medbrottsling, eller hade visat inkompetens genom att inte få Syrien att följa avtalet från 2013 om att lämna över sitt stridsgaslager. FN-ambassadören Nikki Haley ansåg att det var dags att byta ut regimen i Syrien. Men för Tillerson var missil-attacken en engångsföreteelse, och hans högsta prioritet var fortfarande att besegra IS.

Sannolikt har Trump ingen riktig strategi. Inbördeskriget är oerhört komplext, med massor av fronter, oheliga allianser och utländska aktörer. Om al-Assad med ryssarna i ryggen sätter in en stöt för att krossa rebellernas sista fäste i Idlibprovinsen, återgår då USA till åskådarläktaren?

Putin kommer inte att överge al-Assad, stora resurser har redan investerats för att hålla tyrannen kvar vid makten och säkra en rysk roll i Mellanöstern. Därmed blir det svårt för Trump att inleda några som helst samarbetsprojekt med Ryssland. Det är också vad det så föraktade utrikespolitiska etablissemanget och republikaner i kongressen har sagt hela tiden. ”Amerika först” lät så enkelt. Verkligheten har en tendens att göra sig påmind.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

”Generaliseringar om islam gör det svårt stoppa terrorn”

“ Den gemensamma nämnaren för terrorister med islamiska förtecken är en föga sofistikerad islamisk snabblösning, utvecklad för den som känner sig misslyckad och frustrerad. De som lanse-rat den har en mer strategisk målsättning: att stoppa det väster-ländska inflytandet bland sina anhängare. De känner sig trängda och under attack, skriver Eli Göndör.

På olika vis görs försök till att ringa in idén bakom islamiskt inspirerad terror och samtidigt hitta ett sätt att bekämpa den. Allt som låter rätt blir användbart. Muslimska Brödraskapet, jihadism, salafism, dawa, islamism och takfirism är några begrepp som det för närvarande jongleras med. Men begreppsdroppandet leder bara till att idén, dess syfte och attraktionskraft blir allt diffusare.

Så vad är det egentligen för idé som attraherar dessa terrorister, vad kan idén ha för syfte och hur bör den bekämpas?

Att döma av vad de flesta lastbilsterrorister och andra mer avancerade terrorister med islamiska förtecken uttryckt innan de utfört sitt dåd är den gemensamma nämnaren som kan kallas för en islamisk snabblösning. Den är utvecklad för den som känner sig misslyckad och frustrerad och den består av fyra grundingredienser:

Väst är ont och omoraliskt.

Väst måste därför bekämpas.

Du som gärningsman är god och utvald.

Våld är lösningen.

Stöd för detta går på olika nivåer att finna i olika tolkningar som anknyter till islams ur-kunder. Men eftersom urkunderna skrevs innan väst kom till är det tolkningarna av dem som det hänvisas till. Det finns även andra tolkningar och helt andra uttryck för islam. Men de passar inte in i snabblösningen. Snabblösningen har samlat delar ur olika idéer och blandat det till en explosiv brygd.

Inte alla lyckas uppnå sin dröm i det nya landet. Livet i väst skiljer sig på i princip varje möjlig punkt från vad många är vana vid i sina forna hemländer. Forskning visar hur framför allt män på grund av skillnaderna drabbas av kognitiv dissonans. De blir splittrade och frustrerade.

För vissa av dessa män är snabblösningen räddningen. Snabblösningen kastar nämligen om rollerna och ger den som känner sig misslyckad status och betydelse. Det han eftertraktat men inte lyckats nå devalveras till det onda och omoraliska. Genom snabblösningen upphöjs i stället den frustrerade individen till någon som är värdig och som har uppdraget att helt enkelt förgöra påminnelsen om sitt eget misslyckande.

Det är sällan avancerat eller sofistikerat. Det är inte Anders Behring Breivik som planerade i många år. Som byggde upp sitt dåd detaljerat med parallella attacker och med ett tydligt definierat mål. Snarare handlar det om att döda urskillningslöst. Allt som påmint förövaren om sina tillkortakommanden är målet. Det vill säga hela samhället. Det onda förgörs som en del av ett nyvunnet och värdigt uppdrag.

Målsättningen är inte att förändra det öppna västerländska samhället. Målsättningen är att mörda. Det är barbariskt och utan finess eller djup.

Däremot har de som lanserat snabblösningen en djupare och mer strategisk målsättning. Oavsett om det är lokala mer eller mindre ljusskygga aktörer verksamma i Europa som Anjem Choudary i England, eller krafter i länder som Saudiarabien eller Qatar vill de stoppa det västerländska inflytandet bland sina anhängare. De känner sig trängda och under attack. De kämpar för sin överlevnad.

Oron som uttrycks på vissa håll över att Europa islamiseras har sin motsvarighet i olika islamiska omgivningar. Ungdomar och vuxna behöver inte mer än en mobiltelefon för att var som helst och när som helst attraheras av den öppenhet och det liv som präglar livet i väst. Balansen är för närvarande inte till de inskränktas och de bakåtsträvande krafternas fördel. För närvarande är det därifrån människor flyr. Där reser sig kvinnor mot förtryck. Där tar människor avstånd från teokratier och vill leva fritt. Inte tvärt om.

Det är inte människor präglade av en västerländsk livsstil som flyr för att söka skydd i förtryckande omgivningar. Det betyder konkret en förlust av anhängare för de bakåtsträvande. Och det läckaget går bara att stoppa om en gräns eller en skiljelinje upprättas mellan muslimer och andra.

Genom att hitta splittrade, frustrerade och lättmanipulerade människor som gärna och utan religiöst djup dödar urskillningslöst väcks samtidigt en stabil muslimfientlighet bland de drabbade. Det är varken konstigt eller förvånande men likväl olyckligt. Men den muslimfientligheten hjälper till att hålla skiljelinjen intakt och stoppa läckaget.

Problemet ligger dock på två nivåer. Det ena är internationell. Det andra lokalt. På internationell nivå måste situationen hanteras varsamt. Ingen önskar att regimerna i Saudiarabien eller Qatar bryter samman över en natt. Om det skulle ske riskerar verkligheten att överträffa fantasin.

Det lokala planet ser annorlunda ut. Barbariet drabbar ett osäkert och förvirrat Europa, som gärna lyfter fram empati, eftergifter och omtanke som lösningen. Men det är ingen lösning. Förloraren hatar väst för att det påminner honom om allt det han egentligen vill vara men inte kan uppnå. Väst blir den spegel i vilken den potentielle gärningsmannen ser sina tillkortakommanden. Och vi kan inte sluta vara dem vi är för att han ska sluta hata.

Därför måste först och främst all sympati för ideologier, vare sig de är religiösa eller politiska, som gör väst till något djävulskt ont motarbetas. De bekräftar nämligen gärningsmännens världsbild i och med att de som påstås förtjäna döden på grund av sin ondska, erkänner sin skuld.

Europa i allmänhet och Sverige i synnerhet bör samtidigt mildra sin självkritik och återupprätta stoltheten över det som många eftersträvar att uppnå. Det är inget att skämmas över. Den som ser något sådant som fascistoid nationalism blottar sin egen oförmåga till att se gråzonerna mellan det absolut vita och det absolut svarta.

Därutöver måste väst skapa andra skiljelinjer. Det innebär allianser med muslimer, religiösa eller icke-religiösa, med eller utan huvuddukar som samtidigt vill värna om och skydda det liv som är signifikant för västvärldens demokratier. Skiljelinjen måste dras mellan de som är för det öppna samhället och dem som är emot det, oberoende av religion eller etnicitet. Villkoren för allianserna ska vara tydliga och definiera motståndet mot idéer som vill skada det öppna, fria och sekulära samhället.

Ett exempel på hur sådana skiljelinjer kan dras är när Anjem Choudary år 2016 dömdes till fem och ett halvt års fängelse för sitt stöd för IS. Inte för att han är troende muslim.

Försök att bilda allianser måste samtidigt göras med insikt om att det yttre trycket riskerar att utveckla en motståndsidentitet. Det kan leda till kraftiga interna påtryckningar från dem som upplever att deras tillvaro endast kan räddas genom ännu hårdare förtryck av sin omgivning. För det måste det finnas en beredskap.

De som har som uppdrag att hitta potentiella förövare bör lära sig vad snabblösningen består av och vara väldigt noga och detaljerade med vad de söker efter och hur faran ser ut. Deras punktinsatser måste vara kirurgiskt preciserade. Svepande generaliseringar som misstänkliggör fel uttryck tätar naturligtvis leden. Det i sin tur omöjliggör de allianser som behövs för att motarbeta de krafter som för närvarande är hotade till sin existens.

Eli Göndör, leder Timbros integrationsprogram och forskar om religion och integration vid Göteborgs universitet “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Akilov kräver muslimsk försvarare

Terroranklagade Rakhmat Akilov, 39, anser att hans advokat Johan Eriksson har fel religion. Endast en sunnimuslimsk jurist kan tillvarata hans intressen, menar Akilov och kräver att domstolen byter ut Eriksson. Stockholms tingsrätt anser att Eriksson måste fullfölja uppdraget.

Johan Eriksson – en av landets mest välrenommerade brottmålsadvokater – begärde att få bli entledigad i går. Då hade det bara gått två dygn sedan han förordnats av Stockholms tingsrätt.

”Som grund för min begäran åberopas att NN uttryckligen önskar att han försvaras av en advokat som är sunni muslim. Enligt NN kan bara en advokat med den bakgrunden tillvarata hans intressen”, redogjorde Johan Eriksson till domstolen.

Efter överläggning kom domstolen fram till att den anhållne Rakhmat Akilov, som förväntas häktas i dag, inte har rätt att få en ny försvarare. ”Det som har kommit fram är inte tillräckliga skäl för att byta offentlig försvarare”, skriver chefsrådman Malou Lindholm i sitt beslut.

DN nådde advokat Johan Eriksson under måndagskvällen.

– Jag böjer mig för rättens beslut och kommer att fullgöra mitt uppdrag, säger han till DN.

Hur hans klient ställer sig till terrormisstankarna vill han fortfarande inte kommentera.

– Åklagaren har ålagt mig med yppandeförbud. Men klockan tio imorgon, när häktningsförhandlingen inleds, kommer jag att redovisa min klients inställning, säger han.

Det kommer att dröja länge innan utredningen gällande vad som hände när fyra personer dog och 15 skadades på Drottninggatan, är klar. Hittills har över 600 förhör hållits och ett stort antal husrannsakningar genomförts.

– Min preliminära bedömning är att det kan ta upp till ett år att driva den här förundersökningen i hamn, säger Mats Löfving, chef för polisens Nationella operativa avdelning, på en pressträff under måndagen.

På måndagsförmiddagen gjorde polisen ett tillslag i ett industriområde i Solna, på en saneringsfirma. En poliskälla bekräftar för DN att det var med anledning av det misstänkta terrordådet.

– Det var väldigt lugnt. De kom hit i civila bilar och gick in i byggnaden, säger ett vittne som arbetar på ett annat företag i när-heten.

På adressen ska terrormisstänkte Rakhmat Akilov ha jobbat. Bolagets chefer är inte på plats men en av dem uppger för DN att de har arbetat med den gripne mannen.

Samtidigt som polisen undersökte Solnalokalerna tog de in en av firmans anställda, som fanns på plats i lokalerna, till förhör.

En person som arbetar vid Solnaföretaget berättar att den terrormisstänkte först började att arbeta med rivning, men att han senare vidareutbildades av firman.

Han ska dock ha fått sparken för cirka ett halvår sedan, enligt den anställde.

– Han var dålig. Han jobbade med ett uppdrag på ett hotell i city och när de gick för att inspektera arbetet låg han och sov. De körde ut honom direkt.

– Efter det fick han en ny chans men han misskötte det jobbet också och då fick han sparken av oss.

Den före detta kollegan träffade honom senast för en månad sedan.

– Jag var och hämtade en sak i den lägenheten där han bor, tillsammans med en annan anställd, och då öppnade han dörren. Jag frågade hur det var och han sa: ”Jag bara röker och sover”.

Husrannsakan i Solna skedde -dagen efter att polisen slagit till mot ett saneringsföretag i Sollentuna.

Enligt DN:s källor har Sollentunaföretaget anlitat Solnaföretaget som underleverantör för saneringsarbeten runtom i Stockholm. Den terrormisstänkte Rakhmat Akilov försökte under fjolåret få jobb hos Sollentunaföretaget.

– Vi höll en anställningsintervju med honom, men det fanns skäl till att han inte fick jobb hos oss, -säger en företrädare för Sollentuna-företaget.

Rikspolischef Dan Eliasson meddelade på måndagen att polisen känner sig trygg med att den terrormisstänkta Rakhmat Akilov är personen som körde lastbilen.

– Vi har flera olika former av bevis. Vi har teknisk bevisning, vi har fotografier och uppgifter från den enskilde själv, säger Dan Eliasson.

Den andra personen som sitter anhållen, misstänkt enligt den lägre misstankegraden, vill polisen inte lämna någon ytterligare information om. Behovet av att skydda -honom är ”större” just eftersom man inte har lika stark bevisning som i Akilovs fall.

Åklagaren har fram till på onsdag klockan 12 att begära den personen häktad, skriver Åklagarmyndigheten i ett pressmeddelande.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se
Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se
Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se
Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Regimen kallar alla kritiker islamister

Radikala islamister och terrorister – det är vad Uzbekistans regim rutinmässigt kallar sina kritiker i exil. I ett fåtal fall stämmer det.

Att den gamle diktatorn Islam Karimov dog i höstas ändrar inte bilden av stenhårt förtryck i Uzbekistan. Efterträdaren Sjavkat Mirzijajev verkar, trots vissa symboliska lättnader, fortsätta på den inslagna vägen. Det innebär bland annat ett finmaskigt angivarnät i uzbekiska bostadsområden, att en miljon människor årligen sätts i tvångsarbete under bomullsskörden, och utbredd tortyr i uzbekiska fängelser.

I ett okänt fall från 2002 mördades 35-årige Muzafar Avazov i ett fängelse genom att hans kropp sänktes ner i kokande vatten, enligt Human Rights Watch. Och i en rapport från Amnesty International som publicerades i fjol rapporteras om kvävning och fångar som hängs upp dygnsvis i handklovar.

Så sent som för en dryg vecka sedan kom ännu en Amnestyrapport som visar hur den uzbekiska regimens långa arm sträcker sig långt utanför landets gränser. ”Vi kommer att hitta dig, var du än är”, varnar en uzbekisk säkerhetsagent en kvinnlig journalist som flytt till Frankrike.

Att regimen i Tasjkent slår till mot västtillvända människorättsaktivister och journalister är kanske inte oväntat. Men det rör sig om en liten, modig grupp med små möjligheter att hota diktaturen.

Sedan länge är det i stället en annan kategori som den uzbekiska säkerhetstjänsten koncentrerar sig på, nämligen fromma muslimer.

Ända sedan Sovjetunionens upplösning 1991 har den uzbekiska staten satsat stenhårt på att kontrollera landets dominerande religion, och utövandet av islam är kringgärdat av en rad regler. Bara statliga moskéer tillåts, och religiösa möten i hemmet är strikt förbjudna. Ingen under 18 år får besöka moskén.

Verkliga eller påstådda brott mot dessa regler straffas hårt. De dömda och fängslade pekas ut som terrorister, sympatisörer med det förbjudna partiet Hizb ut-Tahrir, med al-Qaida eller IS.

Att jakten på icke-lojala muslimer är världsomspännande visade sig i jämtländska Strömsund 2012, när den konservative imamen Obid Nazarov sköts i huvudet men överlevde. Skytten, som dömdes till 18 års fängelse, agerade enligt domen på uppdrag från Tasjkent.

Men samtidigt som oskyldiga muslimer förföljs av regimen finns det också en grupp som faktiskt har radikaliserats.

Hundratals uzbeker har anslutit sig till IS i Syrien. I fjol publicerade IS en 60 minuter lång rekryteringsvideo på uzbekiska med rysk text, där en veteran vädjade till sina landsmän att ansluta sig till ”kalifatet”.

Attacken i Stockholm var inte den första som utförts av en uzbek utomlands. En av de tre som dödade 45 på Atatürkflygplatsen i Istanbul i juni 2016 kom från Uzbekistan, liksom den man som på nyårsnatten sköt ihjäl 39 människor i samma stad.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Han bedömdes inte som trovärdig

Terrormisstänkte Rakhmat Akilov, som även använt namnet Rahmatjon Kurbonov, nekades uppehållstillstånd i Sverige eftersom han inte lämnat en trovärdig berättelse till Migrationsverket. Hans påståenden om tortyr och övergrepp kunde aldrig styrkas.

39-årige uzbeken Rakhmat Akilov, som nu begärts häktad för terroristbrott genom mord, ansökte i november 2014 om uppehållstillstånd i Sverige under namnet Rahmatjon Kurbonov.

Han uppgav att uzbekiska myndigheter hade gripit honom i samband med en demonstration och utsatt honom för tortyr. Om han tvingades återvända till hemlandet skulle hans säkerhet vara hotad.

Migrationsverket bedömde inte berättelsen som trovärdig, bland annat eftersom uppgifterna om tortyr inte stöddes av något medicinskt utlåtande. Rakhmat Akilov hade heller inte kunna styrka sin identitet genom någon ID-handling och dessutom uppgett flera olika namn. Följden blev att hans ansökan avslogs den 15 juni 2016.

Rakhmat Akilov och hans juridiska ombud Madeleine Käärik överklagade till Migrationsdomstolen. Även här gjordes bedömningen att han saknade skyddsbehov.

Den politiska situationen i Uzbekistan utgjorde i sig ingen generell fara, enligt domen. Inte heller lyckades Rakhmat Akilov övertyga domstolen om att just han skulle vara föremål för en hotbild från statens sida.

”Hans berättelse uppfattas inte i någon del som självupplevd varför han därmed inte heller bedöms ha gjort sitt behov av skydd sannolikt”, står det i domen från september 2016.

Migrationsdomstolen ifrågasatte bland annat beskrivningen av den påstådda demonstrationen och den därpå följande fängelsevistelsen.

”Exempel på uppgifter som Rahmatjon Kurbonov lämnat som uppfattas som vaga är förhållandena i fängelset, hur det såg ut och vilka det var i övrigt som var där. Detta borde han rimligen kunnat be-skriva tämligen utförligt efter nio dagar. Han har inte heller några uppgifter att lämna om hur det gått för övriga demonstranter trots att han kände många av dem”, skriver domstolen.

Varför Rakhmat Akilov aldrig blev dömd för något brott förklarade han med att hans bror skulle ha betalat 10 000 dollar i mutor. Även detta betraktade domstolen som osannolikt eftersom han inte kunnat presentera några detaljer kring pengarna och vem som skulle ha fått dessa.

Migrationsdomstolen konstaterade vidare att Rakhmat Akilovs berättelse ”trappats upp” och förstärkts under processens gång. Däremot hade en uppgift om att han anklagats för terrorism passerat i förbigående, något som av domstolen också betraktades som märkligt om detta ska vara sant.

Under förhandlingen uppgav Rakhmat Akilov att han kom från en välbeställd familj, men lämnat fru och barn var kvar i hemlandet. Resan till Sverige skulle ha skett med lastbil via Danmark och arrangerats av hans bror. Inte heller på dessa punkter ansågs 39-åringen ha lämnat en hållbar berättelse.

”Sammanfattningsvis uppfyller Rahmatjon Kurbonov inte förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd i Sverige”, avslutade domstolen.

Beslutet överklagades till Migrationsöverdomstolen, som den 14 december 2016 meddelade att skäl för prövningstillstånd saknades. - Efter detta fick Rakhmat Akilov fyra veckor på sig att frivilligt lämna landet. Då så inte skedde överlämnade Migrationsverket i februari i år ärendet till polisen för verkställighet.

I domstolshandlingarna syns inga spår av de kontroller som Säkerhetspolisen uppger sig ha gjort med anledning av tips om att Rakhmat Akilov haft kopplingar till extremism.

Polisen, som alltså misslyckades med att hitta Rakhmat Akilov, säger att de som skulle verkställa utvisningen inte betraktat Akilov som en säkerhetsrisk – detta trots att han lagt ut IS-relaterat -material på sin facebooksida.

– Det har inte funnits några sådana indikationer, sa rikspolischef Dan Eliasson vid en presskonferens på måndagen.

DN har varit i kontakt med Rakhmat Akilovs ombud Madeleine Käärik. Hon vill inte svara på några frågor i ärendet.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“ För närvarande finns i Sverige cirka 10 000 personer, som i likhet med den häktade 39-åringen skulle utvisats, men gått under jorden.

Varje år nekar Migrationsverket ett stort antal personer uppehållstillstånd i Sverige och fattar beslut om utvisning. I fallet med 39-åringen som häktats för terrorbrott meddelade verket den 15 december 2016 att han frivilligt skulle lämna landet inom fyra veckor.

I februari upptäckte Migrationsverket att 39-åringen höll sig undan. Den 27 februari blev han efter-lyst. Totalt finns 12 000 personer som är ”avvikna” och efterlysta.

Enligt vad gränspolisen uppger för DN kan några av dessa 12 000 ha lämnat landet. Då återstår uppskattningsvis cirka 10 000 personer som gått under jorden här.

När det gäller uzbeker så har 137 av dem avvikit under perioden 2015 till mars 2017. Men att avvisa till Uzbekistan är inte riskfritt och i flera fall har personer råkat illa ut där.

Enligt en dom i EU-domstolen 2012 och en kommentar från Migrationsverket 2015 ska därför utvisning ske med ”försiktighet” och i regel utan tvång.

Totalt är det 260 personer från Uzbekistan som enligt Migrationsverket ska avvisas av -polisen. Av dessa ska cirka 120 -uzbeker till Uzbekistan och de övriga till andra europeiska länder. “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Maïlys blev det första dödsoffret

Den 31-åriga Maïlys Dereymaeker från Belgien var i Stockholm för att träffa vänner. Men de hann aldrig ses. Hon blev det första dödsoffret i terrordådet.

Efter dagar av ovisshet fick familjen i går morse bekräftelse på vad de fruktade. Maïlys Dereymaeker hade dödats i vansinnesdådet av den terrormisstänkta 39-åringen.

Dirk Pieters är borgmästare i staden Halle där Maïlys Dereymaeker kom ifrån, och god vän med hennes föräldrar. Efter dödsbudet har han varit i kontakt med familjen.

– De är helt förkrossade, säger Dirk Pieters.

Maïlys Dereymaeker arbetade som psykolog och bodde i Lembeek i Halle söder om Bryssel tillsammans med sin 1,5-årige son. De senaste åren hade hon arbetat med framför allt asylsökande på belgiska Migrationsverket, skriver den flamländska tidningen Het Nieuwsblad.

I fredags var hon i Stockholm för att träffa vänner som också kom resande från annan ort.

Men vännerna hann aldrig ses. Strax före klockan 15 mejades Maïlys Dereymaeker ner i hörnet av Drottninggatan och Olof Palmes gata av den framrusande lastbilen. Hon skadades så svårt att hon avled. Maïlys Dereymaeker blev den misstänkta terroristens första offer.

Först efter närmare två dygn var identifieringen klar med hjälp av en dna-kontroll. Då hade oroliga anhöriga rapporterat henne som saknad.

På söndagen bekräftade den belgiska ambassaden uppgiften:

”Det tog 48 timmar för vår landsman att formellt bli identifierad. Hon överlevde tyvärr inte attacken”, sade Belgiens utrikesminister Didier Reynders i ett uttalande.

Även Maïlys Dereymaekers vänner är chockade efter hennes tragiska död. Ett av hennes stora intressen var musik och hon spelade i en ensemble i Halle.

– Det är svårt för mig att prata om hennes död. Hon spelade flöjt och undervisade i musik för barn, säger en nära vän enligt Sudpresse.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ 11-åringens skolkamrater har sorg

Skolkamraterna till den 11-åriga flickan som dödades. Nu försöker skolan, Campus Manilla på Djurgården, svara på deras frågor och möta deras oro. – Det var en fin elev, säger skolans rektor Maija Möller Grimakova, som samordnar skolans krisarbete.

Maija Möller Grimakova, Campus Manillas rektor, befann sig på tjänsteresa i Singapore när en lastbil dödade fyra personer och skadade 15 på Drottninggatan. När hon fick veta att en av de dödade, en 11-årig flicka, var en av hennes elever, avbröt hon resan och åkte hem för att stötta personal och elever.

– Jag hade kontakt med föräldrarna från klassen och sedan bekräftades det att det var en elev hos oss från flickans föräldrar, säger Maija Möller Grimakova.

– Vi har en utarbetad krisplan. Skolan var öppen redan i går och den är öppen i dag (måndag). Allt professionellt stöd för våra elever. Det som är viktigt är att vi stöttar våra elever, säger Maija Möller Grimakova till DN.

Många av barnen har redan sett hemska bilder som sprids i sociala medier. Vissa av bilderna är väldigt otäcka.

– Man kan inte skydda dem från bilderna, vissa har redan sett dem. Men man kan hjälpa dem att bearbeta dem.

– Det är barn i sorg. De är ledsna, de ställer frågor som vi försöker svara på. Det är viktigt att vi bemöter dem och deras frågor. Vi är en otroligt professionell personalgrupp. Jag är otroligt stolt.

Skolan kommer att fortsätta ha öppet under påsklovet så länge som eleverna fortsätter komma. Redan nu samlar sig personalen också för att möta alla elever i nästa vecka. Maija Möller Grimakova vill finnas där för personalen och eleverna, men har själv också tillgång till samtalsstöd. Hon kände själv den 11-åriga flickan.

– Det var en fin elev som gick i vår skola i alla dessa år.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Brittiska Chris arbetade i Stockholm

Chris Bevington, 41 år och brittisk medborgare, är en av de döda efter terrordådet. Han var bosatt i Sverige sedan flera år tillbaka och arbetade för musiktjänsten Spotify.

Företagets vd Daniel Ek har via Twitter meddelat att medarbetaren är ett av dödsoffren.

– Det är i chock och med tungt hjärta som jag kan bekräfta att Chris Bevington från vårt Spotifyteam miste livet i fredagens attack mot Stockholm, skriver Ek.

Chris Bevingtons far har tidigare i ett uttalande för brittiska medier berättat att sonens liv släcktes i Stockholmsattentatet.

– Vi är alla förkrossade av hans förtida och tragiska död, sade fadern som beskrev sonen som talangfull och medkännande och omtänksam.

En talesperson för brittiska UD sade i ett uttalande att de ger stöd åt den omkomnes familj, både i Storbritannien och i Sverige.

– Vi står skuldra vid skuldra med Sverige när de hanterar denna tragedi, sade talespersonen vidare.

Fotnot: En vuxen kvinna från Uddevala är en av de omkomna. Hennes familj har bekräftat detta för tidningen Bohusläningen.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Vittnet: Jag tänkte direkt att det var ett attentat

Santiago Cueva återvände på måndagen till Drottninggatan, där han vid attacken fick lämna sin värdetransportbil för att hjälpa skadade och panikslagna människor.

Det duggregnar i Stockholm. Utanför Åhléns samlas fortfarande mängder av människor för att lägga ner blommor för att hedra offren efter terrorattacken på fredagseftermiddagen.

En av dem är Santiago Cueva, som tillsammans med sina barn Kelly och Steve, sin fru Ana och taxen Amadeus står vid ingången till Åhléns med ett fång gula blommor. Han är tillbaka på platsen där han var en av alla som hjälpte skadade och panikslagna människor bort från platsen där lastbilen kraschade in i Åhléns.

– Det är så synd att oskyldiga människor får betala, de har ingenting med det här att göra och få betala ett sådant pris. Det kommer sitta i hela livet. Det kändes tufft i början att börja gå här på Drottninggatan, men det börjar smälta nu. Men man har kvar den där bilden, säger han.

Santiago Cueva hade kört sin värdetransport till butiker i city sedan klockan åtta på morgonen på fredagen. Strax före klockan tre befann han sig vid korsningen Klarabergsgatan och Drottninggatan när han hörde starka ljud, och såg en lastbil komma i alldeles för hög fart nerför Drottninggatan.

– Jag tänkte direkt att det här är ett attentat. Jag såg hur lastbilen körde vilt eftersom det kom upp så mycket damm i luften, och stora krukor och stenlejon flög åt sidan. Vi kör ganska ofta på Drottninggatan och jag vet att ingen bil där kör i den hastigheten, man kan knappt röra sig när man kör där, så när jag såg det förstod jag att det var något som inte stämde, säger han.

Santiago Cueva upplevde det som att chauffören tappade kontrollen över lastbilen i höjd med Mäster Samuelsgatan. Han trodde att målet för attentatsmannen var att köra vidare längs Drottninggatan, förbi Åhléns. Därför parkerade han sin bil som ett hinder på andra sidan Klarabergsgatan, tog sig ut ur bilen och sprang fram till de skadade.

– Jag försökte hjälpa de skadade människorna som fanns där. Det var en hel del människor på platsen, och jag har en stark bild som sitter kvar av en kvinna som hade skadat sitt ben allvarligt. Jag har aldrig förut sett så allvarligt skadade människor.

Runt om kvinnan hade redan flera personer samlats för att hjälpa till, så Santiago Cueva vände sig i stället om och försökte hjälpa andra skadade och panikslagna människor. Under tiden började lastbilen brinna, och ett antal väktare, ordningsvakter och parkeringsvakter försökte tillsammans med Santiago Cueva att få bort människorna från platsen.

– Vi visste ingenting, vår prioritet var bara att få folk bort därifrån om det skulle smälla, säger han.

Santiago Cueva menar att han i sitt arbete som värdetransportchaufför och väktare har fått utbildning i att utrymma människor och därför har i ryggmärgen att försöka sätta folk i säkerhet.

– Vi väktare och ordningsvakter var ju först på plats och fick ta hand om situationen tills polisen kom. Och även om de kom dit snabbt var det några långa minuter av väntan. Jag är verkligen imponerad av alla mina kollegor, säger han.

Fram till klockan 18 på fredagskvällen hjälpte Santiago Cueva polisen med att spärra av gator och försöka lugna människor. Han berättar att många föräldrar var oroliga för att de inte kunde få kontakt med sina barn.

– Jag är också förälder, så jag vet hur svårt det är att inte veta var ens barn är. Det är hemskt.

Under fredagskvällen fick Santiago Cueva krisstöd av företaget han arbetar för. Och i helgen har han pratat om attacken med sin familj, och på måndagen var han tillbaka för att försöka förstå, och lägga blommor där oskyldiga människor föll offer för lastbilsattacken.

– Jag har fått en massa kärlek hemma. Man behöver sina nära och kära för att komma över det här.

Evelyn Jones evelyn.jones@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Ministern: Tror att det funnits en naivitet

Regeringen bjuder nu in fordonstillverkare, myndigheter och andra berörda för att hitta motåtgärder mot lastbilskapningar.

— Det är naturligt att fundera över om det finns åtgärder som förhindrar eller försvårar att en sådan här händelse upprepas. Vi tror att det finns saker man kan göra till exempel med tekniska lösningar på fordon eller åtgärder i stadsmiljön, säger infrakstrukturminister Anna Johansson (S).

Hon understryker att det är för tidigt att säga hur regeringen kommer att gå vidare med frågan, och tillägger att hon även kommer att ta kontakt med ansvarig EU-kommissionär för att lyfta frågan på EU-nivå.

– Det här är tyvärr inte första gången som ett fordon används som ett vapen i en terrorattack. Jag tror att det finns ett intresse även på europeisk nivå för att se om det finna saker som vi kan göra för att försvåra och förhindra, säger Anna Johansson.

Varför kommer det här initiativet först nu?

— Innan i fredags var det en så verklighetsfrämmande tanke att någon skulle kapa en lastbil i centrala Stockholm mitt på dagen.

Har det funnits en naivitet kring de här frågorna?

— Jag tror att det har funnits en naivitet, men det är svårt att tänka in alla möjligheter som finns.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ M kräver svar om attacken

Moderaterna tänker kalla både rikspolischef och Säpochefen till riksdagen med anledning av fredagens attack i Stockholm. Partiet vill bland annat ha svar på hur den misstänkte gärningsmannen Rakhmat Akilov kunde vara kvar i Sverige trots att han skulle utvisas.

Moderaterna kommer inom kort att begära att rikspolischef Dan Eliasson och Säpochefen Anders Thornberg kommer till riksdagens justitieutskott.

– Han hade inte rätt att vara i Sverige över huvud taget. Om lagstiftningen hade följts som den ska och polisen hade kunnat avvisa honom så hade han inte varit på Drottninggatan i fredags eftermiddag, säger M-ledaren Anna Kinberg Batra.

Hon vill att rikspolischefen och Säpochefen svarar på två frågor: Hur kommer det sig att någon som är känd av Säpo och inte får vara i Sverige kan vara det i alla fall? Och: vilka verktyg är det som saknas eller behöver förbättras för både polisen och Säpo?

– Polisen måste kunna genomföra de här avvisningarna. Det kan vara svårt men det måste prioriteras inom polisens organisation. Är det så att polisen saknar verktyg för det så måste vi lyssna på det, säger Anna Kinberg Batra.

Hon öppnar samtidigt för att fler som får utvisningsbeslut kan sättas i förvar.

– Ja är ja och nej är nej. Den principen måste upprätthållas. Det handlar om respekt för asylsystemet och den reglerade invandringspolitiken.

Inrikesminister Anders Ygeman (S) framhåller att det redan sker fler placeringar i förvar.

– Vi ökar antalet förvarsplatser kraftigt. Men för att placera någon i förvar måste det leva upp till lagens krav. Det måste finnas en ganska stark tro att den här personen riskerar att avvika.

Samtidigt tycker han att det är för tidigt att dra några självklara slutsatser om vad som behöver göras för att minska risken för liknande attentat som det som skedde i fredags.

– Det har bara gått några få dygn sedan den här händelsen inträffade. Jag tror att det i grunden är fel tid för en hård politisk fajt. Nu ska vi låta människor sörja och att den här fina enigheten och uppställningen får fortsätta ett tag till, säger Anders Ygeman.

Han är också frågande till att rikspolischefen och Säpochefen kallas till riksdagen just nu.

– Just nu kanske rikspolischefen och säkerhetspolischefen har lite andra saker som de ska sysselsätta sig med, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se”

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Förenade i en tyst minut

Sverige stannade upp under en minut av tystnad klockan 12 på måndagen. I en ceremoni vid Stockholms stadshus närvarade både kungafamiljen och statsministern för att hedra offren i fredagens våldsdåd.

Under en gråmulen himmel samlades de främsta företrädarna för det offentliga Sverige i Stadshusparken för att gemensamt delta i en ceremoni tillägnad de personer som föll offer för fredagens terrorattack.

Med Stadshuset i ryggen och blickarna ut mot Riddarfjärden var statsminister Stefan Löfven (S), kungafamiljen, flera ministrar och andra höga politiker närvarande när en nationell tyst minut inleddes exakt klockan 12.

Stockholms finansborgarråd -Karin Wanngård (S) talade efter att stadshusets klockor hade ringt och Arméns musikkår därefter framförde ”Allt under himmelens fäste”.

– I dag minns och hedrar vi dem som drabbades i fredagens våldsdåd i centrala Stockholm, inledde hon sitt tal.

Statsministern talade sedan kort under ceremonin.

– Jag har tänkt så mycket på er som i fredags förlorade någon ni älskar mer än något annat, sade han.

På många ställen runt om i Sverige deltog människor i den tysta minuten för att hedra offren. I Göte-borg stannade trafiken på Drottningtorget exakt klockan 12 och mängder av människor deltog i den nationella ceremonin. Även i Malmö stannade delar av staden upp och på trappan vid Malmö stadshus deltog både politiker och tjänstemän i tystnaden. I Östersund höll kommunen en tyst minut i Rådhuset.

Adam Svensson adam.svensson@dn.se “

Salafister

Personer som ingår i den så kallade salafistiska scenen i Tyskland, det vill säga en radikal tolkning av islam som ofta används synonymt med vålds-bejakande islamism.

13 avvärjda terrorattentat den senaste tiden*

*Polisen vill inte precisera exakt vilken tidsperiod som avses.

Förundersökningar

Just nu pågår 800 förundersökningar mot **1 000 personer** med kopplingar till terrorism.

Farliga personer

Antal på säkerhetspolisens lista över personer som anses ha vilja och kapacitet att genomföra ett terrordåd i Tyskland.

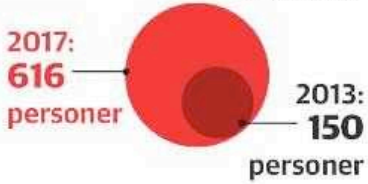

Återvändare

920 personer har rest från Tyskland till Syrien eller Irak sedan 2012. En tredjedel har återvänt till Tyskland.

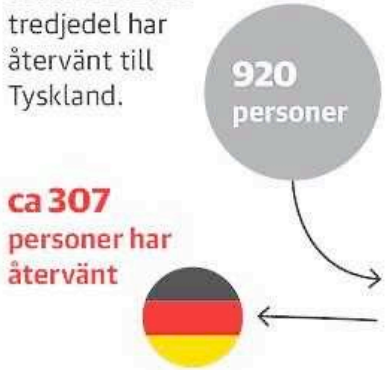

Grafik: DN

Källa: Den tyska rikspolisen (Bundeskriminalamt, BKA)

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Tyskland trappar upp terroristjakten

Julmarknadsattentatet i Berlin i december delar många likheter med fredagens dåd i Stockholm. Berlinarna reagerade med kärleksbudskap och manifestationer, samtidigt som den tyska säkerhetstjänsten har trappat upp jakten på misstänkta terrorister. Razzior, spektakulära gripanden och nya terrorlarm har blivit en del av vardagen.

Mer än tre månader efter att Anis Amri styrde in en kapad Scania-lastbil i julmarknaden runt Kaiser-Wilhelm-Gedächtnis-kyrkan i centrala Berlin breder ett hav av färska blommor och ljus ut sig på kyrktrappan. Bland blommorna finns hälsningar till de tolv människor som dödades och femtiotalet som skadades i det värsta terrorattentatet i Tyskland på decennier. Sedan i fredags finns där även svenska flaggor.

Efter attentatet mot julmarknaden i Berlin har den tyska säkerhets-tjänsten trappat upp jakten på andra misstänkta terrorister. Varje vecka kommer nya rapporter om antiterrorrazzior, gripanden och avvärjda attentatsplaner runt om i Tyskland. Dit hör det drastiska beslutet att stänga ett av landets största köpcentrum, Limbecker Platz, i Essen nyligen, efter uppgifter om ett nära förestående attentat.

I Hildesheim slog nyligen fler än 400 specialpoliser till mot en moskéförening som organiserat krigsresor till terrororganisationen Islamiska staten i Syrien och Irak. Och i Düsseldorf pågår just nu en rättsprocess mot en misstänkt terrorcell som tros ha förberett ett dåd i samma skala som dåden i Paris i november 2015.

Planen avslöjades när en av de tre nu åtalade männen fick kalla fötter och överlämnade sig själv till polisen. Tillvägagångssättet var utstuderat: två män skulle spränga sig själva i luften i utekvarteren i Düsseldorfs gamla stadskärna. Ytterligare personer skulle stå strategiskt utplacerade i gränderna och skjuta med automatvapen på de flyende människorna. När magasinen var slut skulle även de utlösa sina bombbälten, har mannen berättat i förhör.

Efter dådet mot julmarknaden i Berlin gjorde Berlinborna som stockholmarna och trotsade rädslan. Livet återgick till det normala. Samtidigt beskriver polisen en snabbt växande islamistisk scen i Tyskland – och befarar att nya attentat är att vänta.

– Vi har avvärjt 13 konkreta attentat den senaste tiden, säger Holger Münch, chef för den tyska riks-polisen Bundeskriminalamt (BKA) till DN.

Därtill kommer de attentatsplaner som avslöjats i ett tidigare stadium. Just nu pågår 800 förundersökningar mot fler än 1 000 terror-misstänkta islamister.

– Vi måste räkna med att IS efter de territoriella förlusterna i Syrien och Irak ökar sina ansträngningar att slå till i västländer, säger Münch.

Ett nytt attentat kan ske när som helst. Det kan ske via ganska enkla medel, med en lastbil som i fallet i Berlin och i Stockholm, eller en yxa som användes under attacken mot passagerare på ett tåg i Würzburg förra sommaren (se faktaruta).

Säkerhetspolisen uppdaterar ständigt sin lista över så kallade farliga personer (”Gefährder”) som antas ha vilja och kapacitet att genomföra ett attentat i Tyskland. Just nu finns 616 namn på listan, fyra gånger fler än år 2013.

Polisen och de tyska myndigheterna har fått utstå hård kritik efter att det blev känt att även Anis Amri fanns på listan över farliga personer – och att myndigheterna redan nio månader före julmarknadsattentatet varnat för att han kunde utföra ett dåd. Trots de eventuella misstag som begicks i fallet Anis Amri anser den tyske sociologen och terrorforskaren Stephan G Humer att myndigheterna i regel är skickliga på att förhindra nya dåd, särskilt i jämförelse med grannländerna Frankrike och Belgien.

– Vi vet att myndigheterna har intensifierat sitt arbete och också förbättrat det. Jämfört med övriga EU-länder hör Tyskland till de allra bästa. Sedan 11-septemberattackerna mot USA har man byggt nätverk i de här miljöerna, man har anställt religionsvetare och jobbat med integration. Det betyder inte att tyska myndigheter gör det perfekt, men de har de rutiner och strukturer som Frankrike och Belgien definitivt saknar, säger han.

Kort efter terrordåden mot USA 2001 stod det klart att flera av nyckelpersonerna hade sin bas i Hamburg och var knutna till en av stadens moskéer. En lång rad radikala moskéer och föreningar står även i dag i fokus för säkerhetspolisens arbete mot våldsbejakande extremism. Nyligen förbjöds föreningen Fussilet 33 som drev den moské i Berlin som Anis Amri brukade besöka, senast på attentatsdagen.

I en annan del av Berlin ligger Al Nur-moskén som sedan flera år utgjort en huvudvärk för de lokala myndigheterna. Borgmästaren i stadsdelen Neukölln har vädjat om att moskén ska stängas efter misstankar om att den fungerat som rekryteringsbas åt IS-krigare och vid flera tillfällen bjudit in hatpredikanter.

När DN besöker moskén i ett industriområde i sydöstra Berlin bjuds vi på falafel på gårdsplanen, men får inte komma in i lokalerna. I entrén dricker en handfull män te i väntan på nästa bönetillfälle, och i ett rum bredvid pågår islamundervisning. En man presenterar sig som ansvarig och förklarar att varken besök eller intervjuer tillåts utan en skriftlig ansökan. Moskéns ledning besvarar aldrig DN:s intervju-förfrågan.

Tyskland har en lång och våldsam historia av terrorism. Många minns Röda arméfraktionens (RAF) krig mot den västtyska staten under 1970- och 1980-talen. Vänsterterroristerna låg bakom ett 30-tal mord på toppar inom politiken, näringslivet och rättsväsendet, liksom spektakulära kidnappningar och flygplanskapningar.

Därtill kommer hoten från våldsbejakande högerextremister, nynazister och motorcykelgäng. Men den våldsbejakande islamismen innebär en utmanig i en helt annan skala, anser Rolf Tophoven, mångårig terrorforskare och chef för institutet för krisprevention (Iftus) i Essen.

– Med vår historia får vi inte underskatta högergrupperna, men de går inte att jämföra med det hot som islamisterna utgör. Den är av en annan dimension och kvalitet än den vi är vana vid. Att man opererar globalt och mot mjuka mål är något nytt, säger han.

Lina Lund lina.lund@dn.se”

“ Fakta. Tidigare islamistiska terrorattentat i Tyskland

Berlin 19 december 2016: Tolv människor dödas och ett femtiotal skadas när 24-årige Anis Amri kör in en stulen lastbil i folksamlingen vid julmarknaden vid Breitscheidplatz i centrala Berlin. Amri skjuts senare till döds av italiensk polis.

Ansbach 24 juli 2016: 15 personer skadas när en 27-årig man utlöste en självmordsbomb utanför en bar i Ansbach. Ingen utom gärningsmannen omkommer.

Würzburg 18 juli 2016: Fyra personer skadas varav två mycket svårt när en 17-årig man går till attack med en yxa och kniv ombord på ett tåg utanför Würzburg. Gärningsmannen skjuts sedan till döds av polis”

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Merkels systerparti kräver tyskt Guantánamo

Berlin. Med mindre än sex månader kvar till förbundsdags-valet väntas terrorhotet bli en av de stora valfrågorna. Partierna tävlar om vem som kan lova hårdast tag mot misstänkta terrorister. Merkels systerparti vill se vad kritikerna kallat ett tyskt Guantánamo.

Sedan julmarknadsattentatet i Berlin strax före jul har terrorhotet präglat den inrikespolitiska debatten och kommer att få en framträdande roll i valrörelsen som snart drar i gång. Även om Tyskland ännu inte drabbats av något terrorattentat i riktigt stor skala, såsom i Paris eller Bryssel, påminns väljarna ständigt om lastbilsattacken i Berlin, yxattacken på ett tåg i Würzburg förra sommaren och självmordsbombaren som sprängde sig själv utanför en bar i Ansbach samma sommar.

Med knappt sex månader kvar till förbundsdagsvalet i september tävlar partierna i vem som står för hårdast tag mot misstänkta terrorister. Förbundskansler Angela Merkels systerparti CSU i Bayern skapade nyligen rubriker när de drev igenom en lagändring som innebär att misstänkta terrorister ska kunna spärras in på obegränsad tid, även om de inte är dömda för något brott.

På så sätt hoppas man kunna avvärja framtida terrorattentat. Kritiker har jämfört principen med det amerikanska fånglägret Guantánamo, där misstänkta brottslingar spärrats in utan att först ha dömts i en rättegång.

Även Angela Merkels regering aviserade nyligen hårdare tag mot personer som av säkerhetspolisen anses ha vilja och förmåga att begå ett attentat i Tyskland. Dessa ska kunna förses med elektronisk fotboja och det ska bli lättare att utvisa dem från landet. På de punkterna är Merkels kristdemokrater och Socialdemokraterna SPD överrens.

Nyligen kom också en unik dom om att två terrormisstänka män med dubbelt medborgarskap ska utvisas på livstid – trots att de båda är födda i Tyskland.

Högerpopulistiska Alternativ för Tyskland (AfD), som just nu befinner sig i motvind i opinionen, sätter ett likhetstecken mellan ett stort flyktingmottagande och risken för nya terrordåd.

Efter julmarknadsattentatet i Berlin pekade företrädare för partiet ut Angela Merkel som personligen ansvarig för dådet. ”Det är Merkels döda”, twittrade EU-parlamentarikern Marcus Pretzell med anspelning på förbundskanslerns tidigare liberala linje i flyktingfrågan. Utspelet kritiserades häftigt.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Vårdpersonal fick blommor av politiker på tackturné

Här tackas vårdpersonalen av de ansvariga politikerna. – När det händer är man så uppe i jobbet. Nu blir man berörd, säger Daniela Sandberg, undersköterska på akutmottagningen.

– Från landstingets sida känner vi en enorm tacksamhet för att ni finns, sade finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M), och lämnade en blomma till akutpersonal på Karolinska Solna, som tog emot den första patienten klockan 15.28 i fredags.

Fyra av Stockholmssjukhusen fick på måndagsmorgonen besök av landstingspolitiker som genomförde en turné för att tacka landstingsanställda för deras insatser efter en intensiv helg.

– Det är mycket känslor och tankar. Men jag känner stolthet över kollegorna och jobbet som omvårdnadspersonalen gjort, säger Annika Rosell, omvårdnadschef på akutmottagningen på Karolinska Solna. Tillsammans med sina kollegor fick hon ta emot en blomma från de tre landstingsråden Irene Svenonius (M), Anna Starbrink (L) och Kristoffer Tamsons (M) under deras tackturné till landstingsverksamheterna.

– Att vara på jobbet igen är ett sätt att bearbeta. Och när man får tack så blir man ju berörd, säger undersköterskan Daniela Sandberg.

När situationen kräver är det samtidigt jobbet som går först.

– Å ena sidan är det jobbet, men det är ju också ens egna nära. Men när man är uppe i det tar man inte upp mobilen på flera timmar, för att ta reda på - ”hur är det med mamma och pappa?”, säger Daniela Sandberg.

Förutom Karolinska universitetssjukhuset besöktes bland annat ambulansverksamheten, Södersjukhuset, Danderyds sjukhus och slutligen S:t Görans sjukhus. Hälso- och sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink (L) säger att många hört av sig de senaste dagarna, och uttryckt sin tacksamhet.

– Många uttrycker att det är skönt att veta att vården finns med så professionella yrkesutövare, säger Anna Starbrink.

När larmet om dådet på Drottninggatan nådde sjukvården i fredags var Karolinska det första av Stockholmssjukhusen att gå upp i katastrofläge för att mobilisera alla resurser. Karolinska var också det sjukhus som tog emot flest skadade.

– Men redan innan vi gått in i katastrofläge hade den första patienten kommit in. Så fort gick det, säger Anna Jansson, överläkare och funktionsområdeschef på akutmottagningen Karolinska Solna.

Sjukhuset nåddes först av nyheten på informella vägar. Anna Jansson, som var bakjour, berättar hur en av underläkarna fick en push-notis från TV4, om ett en lastbil plöjt fram i folkmassan på Drottninggatan. ”Kunde det vara sant?”

Efter att ha lyssnat på polisens kommunikationssystem Rakel, förbereddes sedan sjukvården för ett masskadeläge.

Nina Nelson Follin, chefläkare på Karolinska, säger att i en krissituation måste ett brett spektrum av specialister vara beredda. Operationssalar måste stå klara med bland andra ortopedkirurger, neurokirurger, gastrokirurger och vaskulära kirurger på plats. Intensivvårdsplatser säkras, liksom tillgången på blod.

– Vi måste också vara beredda på en andra våg. Tänk om det kommer en kemisk del. Vad händer om det kommer en it-attack? Då måste vi vara steget före, säger Nina Nelson Follin.

Fredag eftermiddag var det samtidigt mycket personal i tjänst. Personal ringdes in. Många kom också in frivilligt.

På barnakuten på Astrid Lindgrens barnsjukhus hade ledningssjuksköterskan Kalle Holmberg en nyckelroll, och tog emot mängder av samtal.

– Vi förberedde oss på det värsta, säger Kalle Holmberg.

Den första patienten kom in 15.28. Barnakuten tömdes fort på patienter.

– Man gör en ganska snabb bedömning, för att avlasta akuten så mycket som möjligt. Sedan gjordes en fördelning till andra verksamheter i Huddinge och Sachsska, som tömde sina akutmottagningar på samma sätt, säger Malin Ryd Rinder, överläkare och funktionsområdeschef på barnakuten på Astrid Lindgren.

Hon instämmer med landstingsledningens bild av att allt fungerade väl.

Anna Gustafsson anna.gustafsson@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Vardagen åter när Åhléns öppnade igen

Kunder och personal kunde i går återvända till platsen där terror-attacken som krävde fyra människors liv slutade.

Annika Elenius gick rakt genom varuhuset när det öppnade klockan 10 på måndagen, inte för att handla, men för att vara på plats.

– Jag hade ett enormt behov av att åka hit. Det är viktigt att vara tillbaka här och möta verkligheten. Jag känner sorg men också enorm stolthet över att alla vi är här igen, säger hon.

Hon berättar att hon ofta rör sig i området runt Sergelstorg och Drottninggatan.

– Jag hade lika gärna kunnat vara här. Den här staden har gett mig så mycket glädje och stöd genom livet, säger hon.

Hennes man Stig Elenius säger att han vill hylla räddningspersonalen.

– Jag tänker på alla de som riskerar livet för oss. Vi kramade om en ung polis nyss. Hon riskerar sitt liv men står där helt lugn och cool.

Ledningen för Åhléns berättar att de genomför flera möten och stödinsatser under dagen. ”Det har varit frivilligt för enskilda medarbetare att komma in till varuhuset och möta kunder i samband med öppningen. Många har valt att göra det, även från andra varuhus”, skriver Åhléns i en kommentar.

Två finländska turister, som är bland de första kunderna ut ur varuhuset, säger att kände till att varuhuset blev slutpunkten för lastbilsattacken, men att de aldrig tvekade att åka dit.

– Nej, vi hade inga tvivel. Det är fruktansvärt det som hänt, men där inne kramar och pussar de varandra, säger mannen i paret.

Katarina som bor i närheten kommer ut med en liten påse med tvål.

– Livet måste gå vidare. Vi får inte ge upp. Det här är mitt promenadstråk som jag går varje dag. Det kändes varmt att gå in där, säger hon.

I hörnet av byggnaden där lastbilen körde in finns en provisorisk vägg uppbyggd. På den har förbipasserande skrivit hälsningar och tecknat hjärtan.

En av dem som är där är Abdulsalam Alshaikh, 18-årig hemspråkselev från Norrtälje.

– Jag är väldigt ledsen för deras skull. För de som dödades, och för de som skadades, säger Abdulsalam Alshaikh.

– Det här känns som mitt land, säger klasskompisen Gino som kom till Sverige från Irak för fem år sedan.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se”

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Första försöken avbröts – men nu kom lejonen dit

Söndagens lejonlyft på Drottninggatan fick avbrytas. Vid 22-tiden i går kväll gjordes ett nytt lyckat försök att ställa stenlejonen på plats för att förstärka säkerheten.

Ett tiotal stenlejonninor som egentligen bara placeras i ytterstaden transporterades på söndagen till Drottninggatan för att ställas vid tre korsningar för att göra det svårare att ta sig in på gågatan med bil.

– Tyvärr gick kranbilen sönder på plats, det läckte ut olja och vi ville inte riskera att behöva sanera Drottninggatan en gång till. På måndagkväll då vi hoppas att det inte är så mycket folk, säger stadsdirektör Fredrik Jurdell.

Stenlejonen väger 290 kilo och kommer inte att stoppa terror-angrepp men de försvårar för bilar att köra in på gågatan.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Iskall stämning inför Tillersons Moskvabesök

Både hökar och duvor i Kreml är nu överens om att Trump ur rysk synvinkel inte blev en bättre president än Obama – han blev värre. Det är sannolikt en kompromisslös -Sergej Lavrov som Rex Tillerson träffar i Moskva i morgon, onsdag.

Om Tillerson tänker komma till Moskva med ett ultimatum har han inget för det. Det fungerar inte med Ryssland. Det kan Trumpadministrationen inte ha undgått att notera, säger Aleksej Pusjkov, medlem i det ryska parlamentets överhus. Pusjkov uttalade sig i söndags i ett av de mest populära debattprogrammen på rysk statlig tv, Voskresnyj vetjer.

Upprördheten i det ryska etablissemanget över attacken mot Syrien är stor. Både duvor och hökar är nu överens om att det inte blev bättre med Trump, det blev värre.

– Trump har visat hur beroende han är av etablissemanget i Washington – samma etablissemang som han kritiserade så hårt i sitt installeringstal. Jag sade tidigt att allt kommer att bero på hur snabbt systemet hinner undergräva Trumps vallöften. Det tog bara två och en halv månad, skriver premiärminister Dmitrij Medvedev på sin facebook-sida.

– Han fattar inte beslut baserade på fakta utan på känsla, han agerar som en sheriff: Först skjuter man, sedan ställer man frågor, säger Dmitrij Kiseljov, Krelmls okrönte propagandakung. Han leder det populära söndagsmagasinet Vesti nedeli, och har tidigare öst beröm över Trump som en ”alfahanne” och ”en man som håller ord”. Nu har han ändrat ton helt och hållet och beskriver Trump som en direkt farlig politiker.

– USA, med sin enorma militära kapacitet, leds av en person som saknar erfarenhet av utrikespolitik. Det betyder att världen har blivit ett betydligt farligare ställe, sade Kiseljov i Vesti nedeli i söndags.

Den liberala ryska falangen kallar Kremls reaktioner ”emotionella och kontraproduktiva”.

– Tv sprider ny antiamerikansk hysteri. Som tur är har Putin själv tagit det lugnare. Det finns fortfarande en liten möjlighet till dialog med USA, skriver journalisten Vladimir Frolov i den oberoende nättidningen republic.ru.

Han påpekar att USA informerade Ryssland i förväg om robot-attacken mot den syriska basen och det står helt klart att syriska armén hann evakuera.

– Skadorna som bombningarna åstadkom är minimala. Allt gjordes mycket professionellt och tydligt, på ett sätt som inte är typiskt för Trumpadministrationen. Helt klart har operationen letts av kunniga personer, som till exempel James Mattis och Rex Tillerson.

Putin själv har kallat de amerikansk-ryska relationerna ”urusla” via sin pressekreterare Dmitrij -Peskov. Det är den enda gången han officiellt har kommenterat robot-attacken mot Syrien. För övrigt har han varit påfallande tyst, medan övriga beslutsfattare, Kremltrogna journalister och kommentatorer har rasat i flera dagar.

Frågan är nu hur Putin tänker fortsätta. Han har tidigare visat påtaglig generositet mot Trump då han före årsskiftet lät bli att deportera amerikanska diplomater, trots att Obama utvisade en större grupp ryska diplomater och Kreml nästan alltid vinnlägger sig om att svara på påtryckning med samma mynt. Putin är medveten om att den amerikanska robotattacken framför allt hade en symbolisk betydelse – de faktiska skadorna var små och USA förvarnade Ryssland. Samtidigt är det omöjligt för Putin att låtsas som om ingenting har hänt.

Ryssland är stolt över sitt välutvecklade luftförsvar, men faktum är att man inte hade tillräckligt med utrustning på plats i Syrien för att kunna försvara mer än enskilda objekt mot amerikanska Tomahawk-robotar. Samtidigt har Ryssland dragit ned på sin operation i Syrien – Putin har av allt att döma hoppats att al-Assad själv ska kunna ta hem segern, med benäget ryskt och iranskt stöd.

Varken Putin eller Trump vill ha en konfrontation på marken. Samtidigt ökar risken för var dag denna oklara situation fortsätter. Dmitrij Trenin, som leder det amerikanskfinansierade Carnegie-institutet i Moskva, skriver på Twitter att Tillersons Moskvabesök kan bli sista chansen att undvika en sammanstötning mellan ryska och amerikanska trupper i Syrien.

Trots detta kommer Putin inte ens att träffa Tillerson på onsdag, enligt ryska journalister i Kremlpoolen. Det blir enbart ett möte mellan utrikesministrarna, vars kemi inte såg ut att fungera särskilt bra under deras första möte i Bonn i februari.

Rex Tillerson anlände till Moskva redan på tisdagen.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“ **Fakta. Moskva: Vi känner inte till Syrienuttalande**

Moskva har ingen kännedom om uppgiften att Ryssland och dess allierade skulle vara ”redo att svara på varje aggression” mot Syrien. - Uttalandet som uppgavs komma från ett ryskt och iranskt gemensamt militärkommando, citerades på söndagen av nyhetsbyrån Reuters och spreds sedan av flera inter-nationella medier.

Vladimir Putins talesperson Dmitrij Peskov säger sig vara helt ovetande om varifrån uppgiften skulle kunna ha komma från.

Enligt den statliga ryska nyhetsbyrån Tass enades dock Vladimir Putin och hans iranske kollega Hassan Rouhani på söndagen om att amerikansk aggression mot Syrien inte kan tillåtas.

TT “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Hur går USA vidare efter robotattacken?

Analys. Washington. Kriget i Syrien kastar kyliga skuggor över USA:s utrikesminister Rex Tillersons besök i Moskva. Robot-attacken har satt relationen med Ryssland på spel, och stämningen väntas bli frostig.

The Welcome to the White house-moment” för Donald Trump. Så kallade den förre militärbefälhavaren och CIA-chefen David Petraeus konsekvenserna av USA:s svar på torsdagens kemvapen-attack, som av allt att döma utfördes av den syriska regimen. Kanske inser Trump nu till fullo vad det innebär att vara överbefälhavare.

När han nu ska välja hur han ska gå vidare i Syrien står han inför komplicerade överväganden.

Klart är att relationerna med Ryssland, som han har månat så om men som stöder Syriens president Bashar al-Assad, omedelbart sattes på spel i och med de 59 kryssningsmissilerna. Ryska styrkor i Syrien informerades i förväg om attacken enligt en överenskommelse från 2015 om att berätta för varandra om planerade militära operationer. Attacken fick Ryssland att frysa det regelbundna informationsutbytet, och de ryska reaktionerna har inte varit blida.

När USA:s utrikesminister Rex Tillerson nu besöker Moskva är stämningen betydligt frostigare än vad båda parter nog räknade med när mötet planerades. Tillerson ska träffa sin kollega Sergej Lavrov (de båda talade i telefon i lördags), något möte med den ryska presidenten blir det inte enligt ryska journalister i Kremlpoolen.

I flera amerikanska tv-intervjuer på söndagen var Tillerson mycket kritisk till Ryssland, och menade att Ryssland måste omvärdera sitt stöd till Syriens president Bashar al-Assad.

Däremot har enligt Tillerson USA:s långsiktiga strategi för Syrien inte förändrats i och med attacken.

Det anser inte heller Trumps nationella säkerhetsrådgivare H R McMaster, som också framträdde i intervjuer i helgen. Enligt McMaster var de amerikanska missilerna endast avsedda att stoppa den syriska regimen från att använda kemiska vapen – de var inte ett första steg i en operation i syfte att kullkasta Assad. Det är visserligen önskvärt, fortsatte McMaster, men även om han inte uteslöt flera militära ingripanden i Syrien sa han att det inte är USA:s egen uppgift att se till att Assad försvinner från makten. I stället lade han ansvaret på de länder som stöder diktatorn, och sa att de måste fundera på vad de sysslar med – Ryssland nämndes uttryckligen, men till dessa länder hör också Iran.

En delvis annan bild av USA:s prioriteringar gav FN-ambassadören Nikki Haley, som under helgen sa att en regimförändring i Syrien är både oundviklig och central för USA – en omsvängning från vad hon sa bara dagarna innan kem-vapenattacken och den amerikanska reaktionen. Haley, som på sistone har varit ytterst kritisk till Ryssland, uttryckte nu också sympati med de syriska flyktingarna. De kommentarerna kan ses i ljuset av det totala flyktingstopp som Trump infört.

När Donald Trump bestämde sig för en militär markering var han tydligt påverkad av bilderna av offren i Syrien. Hur han själv ser på framtiden har han däremot i detalj inte sagt. Kanske är hans reaktion en mänsklig sådan: när jag talade med vanliga amerikaner under en resa i Mellanvästern i helgen var de allra flesta positiva till USA:s angrepp – ”äntligen biter vi ifrån därborta” – däremot var de ytterst osäkra på hur de vill att USA går vidare. Dra sig undan världen, eller engagera sig i den?

Lägger man samman vad företrädarna för Trumpadministrationen vill är bilden också suddig. Vad vill man uppnå på sikt, med vilka medel och med vilka tänkbara eftergifter?

Klart tycks dock att Trump står under press att anta en mer traditionell och skeptisk syn på Ryssland och Vladimir Putin än den han hittills har haft. Klart är också att han står inför en bökig verklighet, där varje handling -sätter i gång en kedjereaktion.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Spänt läge i Egypten efter bombdåden

De terrorister som utförde söndagens attacker mot de koptiska kyrkorna i Egypten tog sig in i landet via Libyen, enligt militärkällor i Kairo. De häftiga koptiska demonstrationer som bröt ut efter massakrerna fortsatte på måndagen.

President Abdulfattah al-Sisi, som varslat om ett tre månader långt undantagstillstånd, sade att kampen mot terrorismen kommer att bli plågsam, bitter och långvarig:

– Muslimer eller kristna spelar ingen roll. Vi är alla egyptier. De som vill driva en kil mellan oss kommer att hugga i sten, sade presidenten.

På söndagskvällen begravdes de 27 kristna kopter som dödades i bombattacken samma morgon i staden Tanta. De 22 offren för bombattacken i Alexandria ett par timmar senare, 19 kopter och fyra muslimska polismän och – kvinnor, begravdes på måndagen i en spänd och laddad stämning. Presidentens appeller om nationell samling har inte gjutit olja på vågorna.

Kopterna, som behandlats styvmoderligt under de snart 70 åren av republik, är indignerade över vad de ser som sporadisk och oseriös vakthållning kring deras kyrkor. För att parera kritiken har al-Sisi givit order om kongressförhör med inrikes- och justitieministrarna, som utsetts till huvudansvariga och antagligen kommer att tvingas från sina poster.

De terrorister som utförde söndagens attacker i Egypten hörde till Sinaihalvöns IS-falang Ansar Bayt al-Maqdis.

Israel stängde på måndagen gränsövergången till Egypten söder om Eilat vid Röda havet och beordrade de över tiotusen israeliska turisterna på Sinai-halvön att skyndsamt lämna Egypten. Enligt de israeliska underrättelsetjänsterna har IS i Sinai konkreta planer på att slå mot turismen under den judiska påskveckan, som började på måndagskvällen.

IS i Sinai sköt på måndagen en raket mot israeliska samhällen i Negev-öknen. Rörelsen är hårt pressad av reguljära egyptiska styrkor, men också av sina kumpaner i Irak och Syrien, som befinner sig på defensiven under anti-IS koalitionens anlopp. IS tidskrift Dabiq och dess radiostationer uppmanar sina underavdelningar i andra länder att kompensera för IS vikande slagkraft i öster med attacker i Europa och Egypten.

Stora uppbåd från olika säkerhetsstyrkor patrullerar nu torg och gator i alla Egyptens storstäder, en kostsam mobilisering som blir ännu en börda för landets usla ekonomi.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Marine Le Pen i kontrovers om deporterade judar

Paris. Massarresteringarna av judar i Paris under andra världskriget kan inte skyllas på Frankrike. Det säger Nationella frontens kandidat Marine Le Pen, som leder i opinionsmätningarna med bara två veckor kvar till det franska presidentvalet.

– Om någon är ansvarig, så är det de som satt vid makten vid den tiden, inte Frankrike, sade Marine Le Pen i fransk tv på söndagen.

Den 16 och 17 juli 1942 greps fler än 13 000 judar i Paris, varav omkring 4 000 barn. Insatsen benämns Vélodrome d’Hiver-räden, efter namnet på arenan i Paris dit fransk polis förde dem. De gripna deporterades sedan till tyska koncentrationsläger, varifrån merparten aldrig återvände.

Franska myndigheters aktiva och stundtals pådrivande roll i jude-förföljelserna är väldokumenterad. Det erkändes också offentligt av president Jacques Chirac 1995.

När det begav sig kritiserade dock Nationella frontens dåvarande ledare, Jean-Marie Le Pen, president Chirac för att bara vilja ”återbetala en skuld till judar som hjälpt honom till makten”.

Öppen antisemitism av det slaget har Marine Le Pen medvetet försökt undvika på senare år. Men på söndagen tycktes hon plötsligt gå i sin fars fotspår igen.

Israels utrikesministerium fördömde Le Pens uttalande och skriver att det som kandidaten sagt ”står i strid med historiska sanningar” om den franska statens ansvar för Förintelsen.

På måndagen tycktes Le Pen försöka backa ur knipan när hon sade att det hon menat med ”Frankrike” var Charles de Gaulle exilregering, inte Vichys marionettregim.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Chockade handlare trotsar rädslan

Sedan 1873 har tygbutiken Sidencarlson funnits i sin affärs-lokal på Drottninggatan. Första reaktionen i fredags var att flytta. Men den har ersatt av trotsighet, butiken ska vara kvar.

Anställda och kunder trodde för ett ögonblick att en byggnadsställning rasat när det hörde det våldsamma oväsendet av lastbilen som var på väg mot Åhléns. Sedan såg de förödelsen.

– Pappas första reaktion var att ”nu flyttar vi butiken”. Han var här vid förra terrordådet, berättar -Annette Löfgren, delägare i Sidencarlson.

– Nu är vi snarare trotsiga. Vi ska vara kvar, inflikar medarbetaren Anita Karlsson.

De berättar att de fortfarande är darriga av det som hänt, känner sig illamående och rastlösa.

– Men vi har haft fin kontakt med varandra hela helgen. Det var bra att den kom emellan. Vi får se hur vi reagerar framöver, men det känns bra att komma i gång, säger Annette Löfgren.

När personalen samlades på måndagsmorgonen beslutade de

tillsammans att ta dagen som den kommer.

– Vi sa till varandra att orkar vi inte ha öppet får vi väl sätta en lapp på dörren, säger Anita Karlsson.

Medan de stora kedjeföretagen har egen säkerhetspersonal och viss vana med krishantering är det besvärligare för småföretagarna.

– Stora företag har då och då incidenter och är bättre förberedda. De har till exempel koll på sina försäkringar och vet vilken hjälp de kan få med krisstöd, säger Per Geijer, säkerhetschef för Svensk Handel och tillägger att när det smäller är det inte riktigt läge att leta fram och börja läsa försäkringspapper.

Han påpekar att småföretagare har samma juridiska och moraliska ansvar gentemot sina anställda som storföretagen har, utan att ha samma resurser.

Organisationen har sedan i fredags eftermiddag fått många samtal till sitt säkerhetscenter.

– På fredagen var det från företagare som var mitt i avspärrningarna. I den andra vågen handlade det mer om hur man skulle förhålla sig, om man ska hålla öppet till exempel, säger Per Geijer.

Terrorattacken är den andra i området. I december 2010 sprängdes en självmordsbombare till döds i hörnet Drottninggatan/Bryggargatan.

Är det farligt att ha sin butik på Drottninggatan?

– Nej, det är det inte. Om du skulle be handlarna där lista sina tio största problem skulle det bli folk som stjäl, viftar med kniv och annan allmän brottslighet. Det här är en extraordinär händelse, även om vi haft två attentat på relativt kort tid.

Per Geijer tror att fredagens -attack leder till att ansvariga - myndigheter, företag och organisationer på nytt ser över säkerheten på platser där det finns mycket folk.

– För vår del gäller det att titta på handelsplatserna. Jag tror att mindre justeringar är av godo, som att stärka betongfundamenten på Drottninggatan. Däremot tror jag inte att vi ska stressa fram olika större åtgärder, säger Per Geijer.

Svensk Handels säkerhetschef betonar att det måste finnas en balans mellan säkerhetstänkandet och framkomligheten, till exempel för rörelsehindrade.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta. Stängda handelsplatser

De flesta butiker och restauranger i de berörda kvarteren på Drottninggatan var stängda under helgen.

På fredagen utrymdes flera köpcentrumen i och runt Stockholm, bland annat Mall of Scandinavia i Solna, liksom flera Åhléns varuhus.

I Malmö utrymdes Emporia vid 20-tiden på lördagen sedan ett misstänkt föremål upptäckts. Det visade sig vara ofarligt. “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“ Många faktafel i kampen om att vara först

Larmet om ett terrordåd fick nyhetsredaktionerna att gå i gång i ett rasande tempo. Flera felaktiga uppgifter förmedlades. Nu anser kritiker att medierna hade för bråttom.

Klockan var 14.58 när Aftonbladet, som första nyhetsredaktion, rapporterade om terrordådet på Drottninggatan. Tidningen skickade ut ett pushmeddelande som nådde miljoner svenska mobiltelefoner: ”Just nu: Polisinsats i centrala Stockholm – larm om lastbil som kört in i folkmassa”. Fem minuter hade då gått sedan det första larmsamtalet ringdes in.

– Telefonerna ringer och folk uppger att människor bara skriker och springer. Väldigt snabbt får vi också höra att det ligger döda människor på gatan. Vi gör en första koll och sedan kör vi i gång direkt, säger Håkan Andreasson, redaktionschef på Aftonbladet.

Tidningens redaktion ligger ett par hundra meter från Drottning-gatan. Ett reporterteam skickades till platsen. Minuterna därpå inledde samtliga större nyhetsredaktioner i landet sin rapportering.

Sveriges Radios Ekot fick strax före klockan tre rapporter från flera medarbetare som befann sig området kring Drottninggatan. En av dem, Martin Svenningsen, satt på en buss som tvärstannade och såg lastbilen rusa förbi. Han sprang ut för att hjälpa skadade personer.

– Vårt fokus var att så snabbt som möjligt få i gång den digitala sändningen, även om otroligt många omständigheter fortfarande var oklara. Flera reportrar bara tog var sin sändningsryggsäck och stack till platsen direkt, säger Olle Zachrison, chef på Ekot.

Dagens Nyheter fick också information från personer i närheten av platsen för terrordådet. Samtalen och sms:en strömmade in till redaktionen. Flera reporterteam och fotografer skickades omgående till platsen.

– Vi vill komma så nära som möjligt och inte nöja oss med andrahandsuppgifter. Vi vill vara på plats, dokumentera, ta bilder och prata med människor som är där, säger Peter Wolodarski, chefredaktör på DN.

Det här är inledningen på den mest dramatiska nyhetshändelsen i Sverige på länge. I flera dygn rapporterade stora svenska redaktioner i stort sett oavbrutet om terrordådet. På vissa håll har dock kritiska röster höjs mot hur händelsen hanterats. Bland annat har det anmärkts på att obekräftade uppgifter spridits, vilket resulterat i obefogad oro och förvirring.

Frilansjournalisten Björn Werner skrev i lördags en krönika på tidningen Cafés hemsida. ”I akuta lägen får ens rapportering faktiskt konsekvenser. Det man skriver skapar oro. Får folk att agera, eller inte agera. Sprider lugn eller panik”, skriver han bland annat.

– Livelogik och jakten på att vara först om en nyhet trumfade här ett samhällsansvar som jag menar att man som en seriös redaktion år 2017

nog bör ta i sådana här svåra situationer – även om man inte formellt har något, säger han.

En annan kritiker är frilansjournalisten och medgrundaren av faktagranskningsinitiativet Viralgranskaren, Jack Werner, som även skrev en debattartikel (DN 10/4) om det: ”Vi journalister måste ta till oss kritiken. Vi kan alltid bli bättre.” Han menar att händelsen var ett eldprov, och när det kommer till eldprov måste man alltid acceptera vissa brister.

– Vi vet att rykten cirkulerar i kaotiska situationer, vi vet att de ofta inte är sanna, och vi vet att mediernas roll är att hålla ordning på vad som händer. Vi måste åtminstone försöka att inte sprida vidare falska rykten. Vi kan inte bara avskriva det som olycksfall i ämbetet, säger han.

Kritiken har i första hand gällt de uppgifter som spreds efter att den initiala rapporteringen satt i gång. Samtliga redaktioner nåddes av en massiv ström av information. Från flera håll, både via samtal, sociala medier – och även från poliser på marken – kom uppgifter om att det pågick skottlossningar på olika platser i Stockholm.

Klockan 15.36 skickade Dagens Nyheter ut ett pushmeddelande: ”Skottlossning vid Fridhemsplan, enligt källor till DN”. Det var en uppgift som senare visade sig vara felaktig och som tidningen då dementerade.

– Vi fick information från flera personer som vi visste var trovärdiga. Vi ställdes inför ett svårt publiceringsbeslut. Det behöver nödvändigtvis inte vara så att någon har lurat oss, men man kan ha miss-bedömt situationen. Exakt vad som hände på Fridhemsplan har nog ingen ännu svaret på – men om det hade varit skottlossning och vi inte hade rapporterat om den, då hade vi suttit i en annan diskussion kring att vi undanhållit information som var väsentlig, säger Peter Wolodarski.

Även Aftonbladets redaktion nåddes av uppgifter om skottlossningar på minst sju eller åtta olika platser i Stockholmsområdet. I liverapporteringen skrev tidningen om en misstänkt skottlossning vid Fridhemsplans tunnelbana och hän-visade till uppgifter från ett vittne.

– Vi hade reportrar som försökte ringa och kolla allting med polis och poliskällor. Vi hade många uppgifter som vi inte publicerade, men det kan verkligen vara svårt när det står poliser på marken och säger att det har skjutits. I det första skedet tar man egentligen utgivarbeslut var femte minut, säger Håkan Andreasson.

I Ekots sändning refererade man till andra nyhetsmediers uppgifter om skottlossning. Olle Zachrison säger att det är naturligt att hänvisa till andra medier, men att redaktionen är noga med att redovisa att informationen är obekräftad.

– Det är uppgifter som berör tiotusentals människor. Att över huvud taget inte referera till dessa känns konstigt. I efterhand förs frågor om varför medierna tog upp det här över huvud taget. Det är en viktig diskussion, men det är också viktigt att poängtera att det vid stora nyhetshändelser alltid kommer att cirkulera uppgifter. Då är det viktiga att vi är tydliga med vad som bekräftats och inte, säger Olle Zachrison.

Professor Christian Christensen vid IMS, Institutionen för medie-studier i Stockholm, betonar de etablerade mediernas ansvar för att inte

sprida obekräftade uppgifter, även om dessa redan fått spridning i de sociala medierna.

– Sprids uppgifter av ett etablerat medieföretag så uppfattas väldigt ofta informationen som granskad och bekräftad, ”Jag har läst detta i DN och hört det på SVT – därför är det ok att sprida det”. Det blir en dominoeffekt och en del av terrorismen går ut på att skapa okunskap i så här kaotiska situationer, säger han.

– Genom att inte rapportera obekräftade uppgifter så kanske de etablerade medierna missar något, men i längden vinner de på det. Och också som användare av de sociala medierna måste man ta hänsyn till detta, säger Christensen.

Ann Enander är professor och psykolog vid Försvarshögskolans institution för säkerhet, strategi och ledarskap. Hon är inte förvånad över att desinformation uppstår i en så osäker situation.

– Det viktiga är att gå ut med korrekt information så fort som möjligt. I det här fallet har polisen varit föredömlig, de har berättat vad de kan vid presskonferenserna och samtidigt visat att de haft kontroll över situationen. Tyvärr kan ju de sociala medierna så snabbt förmedla information mellan många människor och blir därmed forum för en massa rykten. Det är nog någonting vi måste vänja oss vid i samband med stora krissituationer, säger Anna Enander.

Efter det första, kritiska, nyhetsläget har nyhetsredaktionerna efter hand ställts inför en rad publicistiska och pressetiska dilemman. Hur ska man närma sin anhöriga till offer? Vilka bilder kan publiceras? Och när är det möjligt att gå ut med identiteter på offren och den misstänkta gärningsmannen?

Sammantaget anser samtliga redaktioner vi talat med att de stora mediernas rapportering om terrordådet har fungerat bra, men de välkomnar samtidigt en kritisk diskussion om vad som hade kunnat göras bättre.

– Jag har inte sett några riktiga magplask från någon. Det var flera nya aktörer i breaking news-lägen, exempelvis public service-bolagen, som tidigare har stått på hälarna men som helt plötsligt var väldigt aktiva och mer vakna än tidigare, säger Håkan Andreasson på Aftonbladet.

Peter Wolodarski:
– Det är väldigt komplicerade skeenden och de redaktioner som jobbar med detta sätts under ett stenhårt tryck. På det stora hela har svenska redaktioner skött sig bra, men ingen är ofelbar. Det finns hela tiden saker vi kan förbättra.

Kristofer Ahlström kristofer.ahlstrom@dn.se
Georg Cederskog georg.cederskog@dn.se
Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se “

“ **Under den första timmen** efter attentatet spreds motsägelsefulla och ibland obekräftade uppgifter i medierna. Medierna hänvisade ofta till varandra som källor. Många uppgifter stämde, men rapporterna om

skottlossningar och gripanden under den första timmen visade sig senare inte vara sanna. För att ge en bild av hur nyhetsflödet kunde se ut för en läsare har DN sammanställt ett urval av rapporteringen från Twitter och liveflöden på ett antal nyhetsmediers sajter. Många av uppgifterna korrigerades senare av medierna, men så här såg det ut i stunden.

15.00 Ekot twittrar: ”En lastbil har kört ner för Drottninggatan och rakt in på Åhléns. Det brinner.”

15.11 Aftonbladet Live: ”Det luktar rök och är dimmigt. Det började brinna från lastbilen och Åhléns city.”

15.16 Expressen twittrar: ”Tre personer döda efter att lastbil kört in i folkmassa på Drottninggatan i Stockholm, enligt Ekot.”

15.17 SVT Live: ”Vi har också fått vittnesuppgifter om skottlossning i korsningen Kungsgatan/Drottninggatan.”

15.23 Ekot twittrar: ”Brandröken ökar kraftigt vid Åhléns, säger @P4Extras Martin Svenningsen som blev vittne.”

15.37 DN twittrar: ”Skottlossning på Fridhemsplan i Stockholm, enligt källor till DN.”

15.37 Expressen twittrar: ”Skottlossning vid Fridhemsplan i Stockholm, skriver Dagens Nyheter.”

15.39 TT: ”Enligt obekräftade uppgifter till Dagens Nyheter ska det ha skett en skottlossning vid Fridhemsplan.”

15.40 Expressen twittrar: ”Paula och Andreas blev vittnen till misstänkta terrorattacken på Drottninggatan: Det lät som någon sköt.”

15.40 DN Live: ”En person har gripits Klara Norra Kyrkogatan, uppger DN:s Emma Bouvin. Det är oklart om gripandet har något samband.”

15.42 DN twittrar: ”Uppgifter om skottlossning på -Hötorget i Stockholm”

15.42 SvD twittrar: ”Bekräftat: Minst tre döda efter att en lastbil kört på Drottninggatan i Stockholm”

15.42 Ekot twittrar: ”Polisen bekräftar: Minst två döda. Flera skadade”

15.43 SVT Live: ”Det kommer uppgifter om skottlossning från flera platser i centrala Stockholm just nu. Detta är dock än så länge obekräftade uppgifter.”

15.45 Aftonbladet Live: ”Ett vittne uppger för Aftonbladet att det är skottlossning vid Fridhemsplans tunnelbana.”

15.47 Expressen twittrar: ”Tre beväpnade män ska ha hoppat ut ur lastbilen – Säpo bekräftar minst två döda.”

15.47 DN Live: ”Polisen bekräftar uppgifterna om skottlossning: ’Det har förekommit uppgifter om skottlossning men det är inte bekräftat i nuläget. Detta ska ha skett i närheten av/vid Åhlens centralt’ -skriver man på hemsidan.”

15.48 Expressen Live: ”Åhléns vid Fridhemsplan har låst alla dörrar. Inga besökare får lämna lokalerna, enligt uppgifterna till Expressen.”

15.49 Expressen Live: ”Fem människor är döda, uppger Ekot.”

15.49 Aftonbladet Live: ”Vittnen och källor berättar för Aftonbladet att en man omhändertagits av polis på Olof Palmes gata en kort bit från platsen där lastbilen körde in i Åhlens.”

15.52 Expressen Live: ”Vittnen och källor uppger att en person har gripits i centrala Stockholm, rapporterar Aftonbladet.”

15.56 Ekot twittrar: ”Statsminister Stefan Löfven uppger på en presskonferens att en person är gripen. Vem det är vet vi inte.”

15.57 SvD Live: ”Uppgifter gör även gällande att det pågått eller pågår skottlossning, bland annat vid Hötorget. Detta är dock än så länge obekräftade uppgifter.”

15.57 TT: ”Enligt Expressen bekräftar polisen att det har varit skottlossning vid Fridhemsplan.”

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Står vi pall för vårt eget hat?

Terrorister strävar efter att splittra samhället i ett vi och ett dem. Ola Larsmo utfärdar en varning för de samhällsimpulser som får den gillrade fällan att slå igen.

Rädsla och hat är terrorismens främsta vapen. Du har hört det förut, men det måste upprepas. Terrorn söker slå mot så oskyldiga människor som möjligt och så vardagliga mål som möjligt – därför att såväl rädslan som hatet då blir så gott som omöjliga att freda sig mot.

Jag var på väg till Norge några månader efter Behring Breiviks massmord. På planet läste jag norska Dagbladet, där hans offer intervjuades och själva berättade och i bild vittnade om de skador de skulle få leva med. Jag kände plötsligt ett intensivt hat jag sällan upplevt, och under några vitglödgade minuter önskade jag att han skulle dö. Jag visste att det inte skulle leda till något och inget skulle bli bättre. Men nu när vi förmodligen fått ett ansikte på den man som mördade fyra och skadade femton på Drottninggatan, liksom på hans offer, är det mycket möjligt att jag och många andra kommer att drabbas av samma känslor.

Det är precis det som är terrorismens avsedda effekt; att sådana känslor plötsligt styr både dig själv och politiken. Då har terrorn vunnit. När jag går förbi bagageskåpen på Centralen tänker jag halvmedvetet ordet ”bomb”. När vi på detta vis lever i otrygghet segrar ännu terroristen. Misstänksamheten och hatet mellan människor som delar samma gator är terrorns mål. Och oberoende av ideologisk ursäkt delar olika terrorismer samma kärna, som den djupt korrumperande idén om att ändamålet helgar medlen. Det är den första likheten. Det finns fler.

För det är nog den fråga som nästan alla ställt sig när liknande terrordåd ägt rum på andra platser: vilken tankevärld är det som gör det möjligt att angripa, döda och skada oskyldiga människor på måfå?

Gärningsmännen bakom dåden i Nice och Berlin var personer utan förankring i större sammanhang, på drift och utan styrsel, och saknade djupare religiös övertygelse. Mohamed Lahouaiej som mördade 86 i Nice använde sprit och droger och började först några dagar före dådet använda ett religiöst språk. Anis Amri som mördade 12 i Berlin var även han drogmissbrukare och tidigt våldsbenägen. Samtidigt var de utsatta för påverkan av personer i deras närhet som gav dem ideologisk styrning i riktning mot brottet.

Det är mycket troligt att polisen ser ett liknande mönster här och att det är sådana ”piloter” de just nu letar efter. Den man som nu är skäligen misstänkt för terrorattacken på Drottninggatan var enligt sina grannar inte särskilt religiös utan ”festade och drack alkohol” (DN 8/4). Det finns de som ser sådana människor som möjliga projektiler. Men: hur tänker de? Hur kan man försätta sig i ett tillstånd där man känner rättfärdig glöd när man kör över barnvagnar? Hur hamnar man i ett sådant ”mindset”? Somliga värjer sig mot att försöka ”förstå” (och det begriper jag), men hur ska man komma åt terrorismens kärna utan att analysera?

Vad olika sorters terrorism har gemensamt är idén om att splittra, fördjupa motsättningar, driva fram ”den sanna konflikten”. (Akta er *alltid* för människor som talar om det ”sanna” eller ”rena” ena eller andra.) Så tänkte RAF, så tänkte IRA/UVF på Nordirland, så tänkte Breivik och så tänker IS. Men den där ”sanna konflikten” finns inte. Den är ett sjukt hjärnspöke. Vad som finns på riktigt är samhällen där människor måste fungera tillsammans och där hatet och rädslan förgiftar allting, ända ned till blickar på bussen. Vill man verkligen gå terrorismens ärenden ska man försöka fördjupa ”motsättningarna”. Då har de lyckats med din hjälp. Dit vill de: att vi är rädda för varandra.

Problemet är att rädslan är så svår att värja sig mot. Men modiga människor klarar sådant; det har jag själv sett prov på till exempel i Storbritannien och på Irland. Och det här är viktigt. Vi bestämmer just nu vilka vi själva är. Vi bestämmer nu tillsammans vilket land vi lever i.

Rädslan och hatet är också nästan omöjliga att freda sig mot; det är därför terrorismen fortsätter att finnas. Det kommer den att göra till dess att rädslan inte längre fungerar som vapen. Men hur fredar man sig?

Vad jag sett omkring mig de senaste dagarna har gett mig skäl att tro att vi – för i sådana här lägen är det befogat att tala om ett *vi*, det är till och med en viktig poäng – är rustade. Människor beter sig rationellt och är hjälpsamma; timmarna efter attacken på Drottninggatan är det tydligt att tilliten människor emellan tvärtom *ökar*, man sträcker ut en hand, man stöttar och hjälper. De flesta politiska partier har tagit timeout från de billiga poängerna och signalerar enighet och uppslutning kring centrala samhällsvärden. Polisen fungerar väloljat och utan överdrivna åtgärder (som vi sett på annat håll). Jag tror vi ser en mer eller mindre uttalad insikt hos folkflertalet: vi tänker inte låta oss skrämmas, vi tänker inte leva på huk – för då vinner terroristen.

Orkar vi tänka så i längden? Orkar vi stå emot terroristens försök att splittra oss i ett vi och ett dem? Orkar vi se detta som ett brott som ska lagföras som andra brott? Bollen ligger hos oss. För i ett ögonblick som detta har det där ”öppna samhället” sitt hem inom dig själv.

Ola Larsmo litteratur@dn.se “

DN TISDAG 11 APRIL 2017

“Jesper Högström: Åhléns gav flärd och fläkt till folkhemmet

I går öppnade Åhléns dörrarna efter fredagens terrorattentat. DN:s Jesper Högström minns varuhuskedjan som förtrollade hans barndomsvärld.

Jag älskade att få följa med till varuhuset. Särskilt efter stängning, när min far hade något extra ärende, var det en drömlik värld, en förtrollad värld. Raderna av hyllor och bord i den stora varuhuslokalen, de långa gångarna, en fascinerande rymd som inte fanns någon annanstans. Inte så kyligt och ogästvänligt som i livsmedelsbutikerna, inte så sövande kvavt som i klädaffärerna dit jag fick följa med mamma och där jag alltid greps av en obetvinglig lust att lägga mig ner på heltäckningsmattan.

I varuhuset fanns filttäckta exponeringsbord där staplar av vackra flaskor och förpackningar tornade upp sig i perfekt symmetri mot hyllan mittemot, där fanns -reklamfotografier på hemlighetsfullt leende kvinnor i blanka landskap, där fanns färger lika klara som de tredimensionella bilderna som trädde fram när man stoppade in den runda lilla skivan i min viewmaster av plast. Allt var så fint.

När jag såg bilderna på lastbilen som kört in i Åhléns City såg jag också en bil som hade kraschat rakt in i min barndoms förtrollade värld.

Vi hade en bild hemma på väggen av Oscar II och hans familj. Kungligheterna satt inom ovala ramar, klädda i färggranna uniformer eller klänningar, männen i yviga skägg, kvinnorna i omöjligt komplicerade frisyrer. Min far hade i vanliga fall bara löje till övers för kungahuset: de borde sitta i en bur på Skansen, brukade han säga, så kunde folk betala för att komma dit och glo på dem.

Bilden hade han fått på sitt jobb. Den hade varit omtryckt vid ett jubileum. Företagets grundare, gamle Johan Petter Åhlén från Insjön, hade börjat sin bana med att sälja just denna tavla på postorder till svenska folket. Det var ett typiskt J.P. Åhlén-geschäft: han var en ryktbar försäljarpersonlighet, vars förhandlingsmetoder Tor Bonnier berättar om i sina memoarer: ”Tor, se mig i ögonen och ta mig i hand. Tror du att jag är en sån man som lämnar ett för lågt bud?” – ”Ja, Johan Petter, det tror jag.”

Varuhuset där pappa jobbade förde J.P. Åhléns arv vidare. Det var en materialiserad postorder-katalog, en folklig variant av de stora, flotta varuhusen i Stockholm, av NK och Pub. Namnet, Tempo, skulle symbolisera fart, fläkt, nutidsförankring. De föraktade billighetsvaru-husen – Tempo var bara ett finare EPA, vars blotta namn signalerade fuskverk och halvdana billighetsvaror – blomstrade på det sena sextiotalet. Det var den traditionella detaljhandelns sista storhetstid.

Min barndom tillbringades i städer runtom i Sverige, där de varuhus där min far arbetade fortfarande låg mitt i stadskärnorna – i Hudiksvall, i Linköping, i Hässleholm. Framgångarna bar fröet till undergång: de ledde till överetablering av lågprisvaruhus – kooperationen konkurrerade med sitt Domus – samtidigt som det ökade välståndet i landet ledde till mer bilburen shopping. De nya stormarknaderna placerade sig i städernas utkanter där parkeringsmöjlig-heterna var bättre och konkurrerade med kampanjer, extrapriser och aggressiv marknadsföring.

Men än så länge kunde rekordåren kompensera för alla illavarslande tecken. Det fanns något festligt över hela verksamheten, över alla de jippon jag minns från min barndom där jag och mina syskon kläddes i manchesterbyxor och dralontröjor och enrollerades som barnmannekänger. Thore Skogman lät mig sitta på hans axlar när han var konferencier på modevisningen i Hudiksvall, Lasse Lönndahl tog min tvååriga lillasyster i hand och ledde henne över scenen, Ricky Bruch körde en spexig tynglyftningstävling med Hoa-hoa Dahlgren när det nya Tempovaruhuset i Hässleholm -invigdes och snackade till sig pengar direkt i handen av pappa efteråt.

Allt det är borta nu. Framtiden tillhörde de stora moderskeppen i Stockholm som vi besökte ibland. Det ursprungliga varuhuset vid Skanstull, där pappa hade gått sin utbildning och där han fortfarande kunde peka ut den lilla detaljen som inte så många lade märke till, dalahästen från J.P. Åhléns Insjön som satt ovanför den stora klockan vid ingången. Och så flaggskeppet, det väldiga varuhuset som invigts vid Drottninggatan i Stockholm City 1964, året innan jag föddes, och som inte hette ”Tempo” utan döpts till det stramare ”Åhléns”. En amerikansk firma, berättade pappa, hade anlitats för att skaffa fram den perfekta klimatanläggningen som reglerade temperaturen i varuhuset. ”Vår i luften året runt” löd slogan.

Jag bor i Stockholm nu, jag går förbi det varuhuset ibland. Ibland stämmer jag möte med någon på Åhléns hörna, precis som tusentals andra stockholmare. Det slår mig alltid som en av de trasiga storstadsplatser där ingen människa stannar till någon längre tid, befolkad av Jehovas vittnen, spritdoftande bingolottoförsäljare med rullatorer, finska turistfamiljer med söner i Spindelmannen-mössor och bolivianer med panflöjter. Och så varuhusdörrarna som med jämna mellanrum glider upp och släpper ut en fläkt av en värld där det är vår i luften året runt.

Man hör J.P. Åhléns röst i varuhusets högtalare – ”Se mig i ögonen och ta mig i hand. Tror du att jag är en sån man som lämnar ett för lågt bud?” Just därför känner jag en fläkt av min barndom där, av Ricky Bruch och dralontröjor, av ett stökigt och motsägelsefullt Sverige som inte så lätt låter sig fångas av de stora honnörsorden men där färgerna är lika klara som i min gamla Viewmaster. Jag älskar det landet.

Jesper Högström litteratur@dn.se “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Fler poliser är en bra idé – synliga poliser ännu bättre

Göteborg. Temat för S-kongressen är ”Trygghet i en ny tid”. Ordvalet är förstås noga avvägt. I ”trygghet” ligger en stor del av socialdemokratins själ. S har ofta prioriterat det före ”frihet”. Hög skatt, ett finmaskigt socialt nät och rätten att behålla sitt jobb är kärnfrågor för Stefan Löfvens parti.

Men i begreppet kan också finnas det som traditionellt förknippats med den politiska högern – som ett rättssamhälle som effektivt skyddar individen från kriminalitet. Här har partiet oftare sviktat. Det finns starka strömningar som tycker det är viktigare med sociala åtgärder och ser på polis och straff med viss misstänksamhet.

Men här har S under Stefan Löfven tagit ett tydligt kliv högerut. Det märktes alltså redan i temat. På tisdagen tog det konkret form.

De två ministrarna Magdalena Andersson och Anders Ygeman, ytterst sammanbitna för att markera tidens allvar, intog presskonferenspodiet i Göteborg. Budskapet var enkelt: 10 000 fler poliser fram till 2024. Dubbelt så många som Polisen själv har efterfrågat.

Ambitionen är mycket lovvärd. Det är uppenbart att den svenska polisen på många håll sakta mals ner av höga krav i kombination med underbemanning och dåliga villkor.

Det viktiga är fler uniformer på gatan. Den siffran har minskat alarmerande. De behövs både för att avskräcka från brott och för att snabbt kunna ingripa när de sker.

Men lösningen har aldrig varit så enkel som ”mer resurser”. Det har gjorts satsningar på polisen förr, då har för mycket av de nya pengarna försvunnit i en ineffektiv organisations många svarta hål.

”Varför gav fler poliser inte ökad personuppklaring?”, är titeln på en rapport från Brå 2014. Där studerades alliansregeringens satsning som gav 2 500 fler poliser mellan år 2006 och 2010. En av slutsatserna var att ökningen gav resultat på vissa områden men inte på andra. Orsaken är förstås att ”mer pengar” eller ”fler poliser” i sig inte är en lösning. Det viktiga är hur pengarna och poliserna används.

Nästa fråga är hur regeringen ska göra polisyrket mer attraktivt, vilket Ygeman flitigt trummade in under tisdagen. Höjda löner är det vanliga och mycket rimliga kravet, men det vill inte Ygeman lägga sig i.

Det är knappast lätt att se hur man ska hindra folk att lämna ett yrke där de tjänar 24 000 i månaden och riskerar att bli beskjutna. Eller hur man ska få någon att söka sig dit. Här gav ministrarna inga konkreta besked.

Kanske borde regeringen säkerställa att en del av pengarna faktiskt går till höjda polislöner. Det skulle rent tekniskt vara ett avsteg från den svenska modellen, men kunde man göra det för lärare kan man för poliser. Om beslutet lämnas åt polisledningen ökar risken för att de svarta hålen tar sitt.

Dagarna efter terrordådet på Drottninggatan var det samma visa igen. Maskerade ungdomar i Hammarkullen kastade sten och brandbomber på polisen. Polisområdeschefen säger till GP att det handlar om ”kriminella personer som vill ha bort polisen från området då de stör narkotikaförsäljningen”.

Få saker är så glädjande som när kriminella känner sig störda. Brottslingarnas oro betyder nämligen att vanliga medborgare blir lite lugnare. Polisers närvaro på svenska gator är en fråga som varit sorgligt försummad i decennier. Det är bra att regeringen vill gå till handling med mer pengar – men det kräver att pengarna används klokt, inte bara används.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Storm och vrede utan mening

Efter alla huvudlösa retoriska angrepp på Kina under valkampanjen var Donald Trump påtagligt nedtonad under toppmötet med Xi Jinping. Så beroende som USA är av Kina har presidenten inte råd med några öppna provokationer.

Donald Trumps kommentarer om Kina under den amerikanska presidentkampanjen ingav inte direkt några höga förväntningar på de kinesisk-amerikanska relationerna. Trump fördömde Kina för att ha “tagit våra jobb” och “stulit” hundratals miljoner dollar genom intrång i våra immateriella rättigheter. Upprepade gånger anklagade han Kina för att manipulera sin valuta. Lågvattenmärket var i maj förra året, när Trump sa till sina anhängare att “vi kan inte fortsätta att låta Kina våldta vårt land, för det är precis vad de gör. Det är världshistoriens största stöld.”

Mot bakgrund av denna provocerande retorik är det fullt begripligt att många kände stark oro inför Trumps toppmöte med den kinesiske presidenten Xi Jinping på sin privatklubb Mar-a-Lago. Det var inte svårt att föreställa sig ett avvisat handslag eller överlämnandet av en faktura, som den Trump påstås ha givit den tyska kanslern Angela Merkel (en uppgift som Vita huset har förnekat).

I stället behandlade Trump Xi med avsevärd aktning. En förklaring är att han var distraherad av USA:s förestående missilangrepp på Syrien. En annan är att det är lättare att få Trumps respekt när man har ett hangarfartyg, 3000 militärplan och 1,6 miljoner marksoldater.

Men den bästa förklaringen är säkerligen att USA är alltför beroende av Kina, ekonomiskt och politiskt, för att ens en president som är så diplomatiskt vårdslös som Trump skulle utlösa en konflikt.

Ekonomiskt är USA och Kina alltför sammanlänkade i globala leverantörskedjor för att kunna kapa banden. Amerikanska företag inte bara konkurrerar med kinesisk import, de är också starkt beroende av den. Återförsäljare som Target och Walmart förlitar sig på kinesisk import för att fylla sina hyllor. Elektronikföretag som Apple förlitar sig på att arbetare i Kina ska montera deras produkter. Och tanken att USA lätt skulle kunna skaffa samma insatser från andra länder är ren fantasi. Det är helt enkelt så att även om Trump upprepade gånger har konstaterat att Kina säljer mer till USA än USA säljer till Kina så skulle ett handelskrig i syfte att korrigera denna påstådda obalans ändå stå amerikanskt näringsliv mycket dyrt.

Och om det är någon grupp som Trump alltid lyssnar på så är det företagarna. Aggressiva amerikanska handelssanktioner mot Kina skulle leda till ras på börsen, vilket i sin tur skulle framkalla bestörtning hos en amerikansk president vars måttstock på framgång inom ekonomisk politik är läget på aktiemarknaden.

Inte heller politiskt har USA råd med en allvarlig konflikt med Kina när man har en växande kris på den -koreanska halvön, en kris som Nordkoreas provokationer och Trumps förhastade reaktion har gjort akut. Det är en sak att visa upp en stursk attityd, men Trump kommer att tvingas inse att militär styrka inte är något alternativ. Ett försök till kirurgiskt tillslag mot Nordkoreas kärnvapenanläggningar skulle sannolikt misslyckas, medan ett massivt angrepp skulle provocera en ödesdiger vedergällning riktad mot Sydkorea.

Den enda realistiska strategin är hårdare sanktioner och politiska påtryckningar för att få Nordkorea till förhandlingsbordet. Och den enda part som kan skärpa sanktionerna och utöva effektiva politiska påtryckningar är Kina, vars inställning USA nu ser som avgörande.

Trumps helomvändning beträffande Kina är i nivå med hans “om-kalibrering” när det gäller Obamacare, reformeringen av skattesystemet, de storskaliga investeringarna i infrastruktur och omförhandlingen av frihandelsavtalet Nafta. I samtliga fall har hans lättvindiga kampanjparoller stött på motstånd i form av den praktiska politikens omedgörliga verklighet.

På alla dessa områden får Trump erfara att han är kringskuren av samma begränsningar som fick Barack Obamas administration att träffa de val man gjorde. Och precis som med Obama börjar förändringarnas man visa sig vara kontinuitetens man.

USA har en del legitima ekonomiska skäl att rikta klagomål mot Kina – till exempel när det gäller dess hantering av amerikansk immateriell egendom och av USA:s export av nötkött och spannmål. Men rätt plats för att lösa sådana tvistemål är WTO. Och det är där som Trumps administration till slut lär hamna, precis som Obamas gjorde.

Trumps administration skulle fortfarande kunna kalla Kina för valutamanipulatör och förebrå landet för att man håller sin växelkurs konstgjort låg. Det kan man göra nu eller senare i år. Men den anklagelsen skulle strida mot fakta: renminbin är nu rättvist värderad, och faktum är att Kina har ingripit för att stödja växelkursen, inte försvaga den ytterligare. Men att peka ut Kina för manipulering kan

fortfarande tänkas tilltala en president som sätter så stort värde på symbolik som Trump gör.

Men det skulle knappast leda någon vart. USA är alltför beroende av kinesiskt samarbete för att öppet provocera Kinas ledare. Att kalla Kina för valutamanipulatör skulle vara den ekonomiska motsvarigheten till att skicka iväg 59 kryssningsmissiler mot en isolerad flygbas i Syrien. Det skulle vara en åtgärd full av storm och vrede och utan varje mening.

Barry Eichengreen ekonomiprofessor vid Berkeleyuniversitetet och en av världens ledande experter på finanskriser.
Översättning: Mats Dannewitz Linder “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Myndigheter förberedde sig för en andra attack

Polis och ambulans var snabbt på plats efter terrordådet på Drottninggatan. Samtidigt började myndigheterna förbereda sig för en andra attack. DN har kartlagt insatsens första timmar.

Personalen på SOS Alarm har precis haft ett skiftbyte på den stora larmcentralen i Stockholm när telefonerna plötsligt börjar ringa.

Första samtalet, klockan 14.52: ”Person i lastbil försöker åka mot folk – ingen skadad.” Samtalet kopplas till polisen.

En minut senare visar monitorerna fler samtal i kö. ”Händer nåt vid Adolf Fredrik kyrka, ingen skadad – samtalet bryts.”

Tio samtal. Tjugo.

Drottninggatan går rakt igenom Stockholms folktätaste område. Fullt av varuhus, butiker, restauranger och en stadig ström av förbipasserande stockholmare och turister.

Det står snart klart att något mycket allvarligt inträffat.

Inom några få minuter är polis och räddningspersonal på plats. Enligt SOS Alarms loggsystem anmäler den första ambulansen att den är på Drottninggatan klockan 14:58.

Ungefär samtidigt publicerar polisen ett kort meddelande på sin hemsida: ”någon person i fordon har skadat andra personer på Drottninggatan”.

DN har granskat myndigheternas agerande under de första timmarna efter attacken. Det samlade intrycket är att insatserna har varit snabba

och att samarbetet har fungerat bra. Polisens nationella insatsstyrka är på plats efter cirka 15 minuter.

Trots ett enormt tryck på SOS Alarms inkommande linje är svarstiderna korta. Väntetiden är i snitt 16 sekunder.

Samtidigt som räddningsarbetet pågår uppe på gatan inleds terrorjakten under jord. Redan 15.07 är den norra delen av T-centralen utrymd och utgångarna mot Åhléns och Sergels torg har stängts. På Lindhagensgatan, tre kilometer från T-centralen, sitter SL:s trygghetsoperatörer och bevakar utrymningen. Genom några av tunnelbanans 4 500 övervakningskameror har de kunnat följa en man som springer genom stationen.

– Han flydde ned i tunnelbanan, sprang till den blåa linjens perrong och sedan upp via rulltrapporna och ut ur utgången mot Vasagatan, säger presskontakten Claes Keisu.

Det tar drygt 40 minuter från det att SL:s egna trygghetspatrull bevittnar terrorattacken till det att hela T-centralen är utrymd. Claes Keisu anser att det är snabbt jobbat. Varje eftermiddag mellan klockan 15 och 18 kliver cirka 110 000 människor av och på tunnelbanans linjer på stationen.

Stockholmsregionen har en särskild krisstab där ett 30-tal myndigheter och organisationer ingår. 15 minuter efter attacken går krisstaben ut med ett internt meddelande om att staden drabbats av ett ”förmodat terrordåd”.

Personal från myndigheterna kallas in till stabslokalen vid Johannes räddningscentral. Klockan 15.20 är staben aktiverad och allt eftersom ansluter representanter från SOS Alarm, polisen, räddningstjänst, landstinget, Trafikverket och lokaltrafiken.

Uppdraget är att stödja räddningsinsatsen och förutse hur terrordådet påverkar övriga samhällsviktiga system. Och förbereda för det värsta – en ny attack.

– Vi tittar på riskmiljöer där det är mycket folk i rörelse och symboliska objekt som regering, riksdag och så vidare, säger Ola Slettenmark, samordningschef i Samverkan Stockholmsregionen.

Socialstyrelsen inventerar platser på sjukhus i närliggande landsting och gör planer för hur en ytterligare attack ska hanteras.

Riksdagen och regeringskansliet går in i säkerhetsläge och låser alla dörrar vid 15:30-tiden. Ingen släpps in och ingen släpps ut. I regeringskansliet meddelar en högtalare att man gått i ”fryst läge”. Chefstjänstemän beordras att bege sig till -skyddade ledningsplatser och personalen uppmanas att röra sig uppåt i byggnaderna och hålla sig borta från fönstren.

På Stockholms gator patrullerar poliser i skyddsvästar, hjälm och med förstärkningsvapen. Liknande bevakning införs på viktiga platser runt om i landet.

På en presskonferens klockan 17:50 går polisen ut med tunnelbanans övervakningsbilder på mannen.

Två timmar senare, klockan 19:55, kan den misstänkte mannen gripas i Märsta norr om Stockholm.

I attacken dödades Lena Wahlberg, Maïlys Dereymaeker, Chris Bevington och en 11-årig flicka. 15 personer skadades, varav fyra allvarligt.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se
Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se
Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

14.52. SOS Alarm får in första samtalet om terrordådet.
19.55. Rakhmat Akilov grips av polisen i Märsta. Han erkänner sedan dådet och anhålls för terroristbrott.

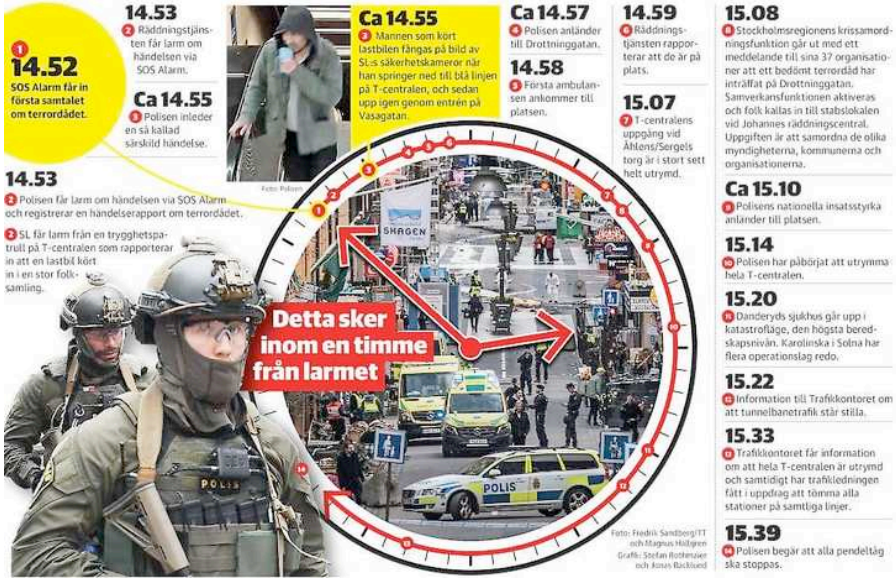

16.19
- Jernhuset får order av polisen att utrymma Centralstationen.

16.39
- SL får information av Keolis att alla bussar i city dras in.

17.50
- Under en presskonferens går polisen ut med en bild på en person som "de vill komma i kontakt med".

18.52
- Polisen ger klartecken att börja trafikera tunnelbanan igen. Problemet är att allt är utrymt, både personal och förare, först 19:42 är alla linjer i gång, med oregelbunden trafik.

19.15–19.35
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) håller en samverkanskonferens med en rad myndigheter. Länsstyrelsen i Stockholm meddelar de 56 deltagarna i telefonkonferensen att det då är tre personer bekräftat döda, nio skadade, varav fyra allvarligt (dödssiffran stiger sedan till fyra personer). På konferensen meddelar Socialstyrelsen att de inventerat sjukvårdsresurser i närliggande landsting och att de "tittar på en omfallsplanering i det fall ytterligare attentat skulle inträffa." SOS alarm har höjt beredskapen och meddelar att de klarar av belastningen.

19.55
- Rakhmat Akilov grips av polisen i Märsta. Han erkänner sedan dådet och anhålls för terroristbrott.

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

”Alla skyldiga ska inför rätta”

Rakhmat Akilov ser sig som terrorist och är stolt över sitt dåd. Han samarbetar med polisen och är beredd att ta sitt straff. Nu ska läkare utreda om han lider av en psykisk störning – samtidigt som jakten på andra misstänkta fortsätter.

Belagd med handfängsel och med en tröja över huvudet leddes den uzbekiske medborgaren Rakhmat Akilov, 39, i går in i säkerhetssal 1 i Stockholm tingsrätt för häktningsförhandling. Först sedan rådman Malou Lindblom bett honom ta bort tröjan visade han sitt ansikte, men då endast för rätten och åklagaren.

Skuldfrågan avhandlades direkt. Genom sin tolk medgav Rakhmat Akilov att det var han som i fredags avsiktligt mejade ner 19 personer, varav fyra dog. Han instämmer också i åklagarens påstående om att syftet var att skada Sverige och skapa skräck.

– Han erkänner terroristbrott och medger häktning, förklarade försvarare Johan Eriksson.

Motivet är fortfarande okänt. Detsamma gäller hur länge Akilov burit på sina planer.

– Det får jag inte gå in på eftersom jag är belagd med yppandeförbud, sa Johan Eriksson efter förhandlingen.

Fler saker talar emellertid för att Rakhmat Akilov tillhör den extremistiska islamistiska miljön:

Han har på Facebook delat material om terrorsekten IS.

Säkerhetspolisen har stött på hans namn i sin kartläggning av religiös extremism.

Att döda med lastbil är en metod som förordats av IS och som använts av IS-anhängare i Nice och Berlin.

Akilovs erkännande ligger också i linje med hur andra misstänkta islamistiska terrorister agerat sedan de gripits. 34-årige -Abdulkadir Masharipov, även han från Uzbekistan, berättade till -exempel i januari stolt hur han -dödat 39 människor på ett diskotek i Istanbul.

Trots Rakhmat Akilovs med-givande tar åklagare Hans Ihrman inte ut något i förskott. Bakom stängda dörrar presenterade han omsorgsfullt de bevis som ska tala för att Akilov verkligen är skyldig.

– Erkännandet är en viktig omständighet. Men en misstänkts inställning kan ändras under resans gång, det är inget ovanligt, sa Ihrman när rätten meddelat sitt häktningsbeslut.

Utredningen går nu ner i normalt tempo. Först om en månad måste åklagaren åter redovisa bevisläget. Till dess ska rättsläkare ha utrett om Rakhmat Akilov lider av en psykisk störning.

En central fråga är om Akilov agerat ensam eller inte. En man i 30-årsåldern, som i likhet med Akilov vistats illegalt i landet, har suttit anhållen som skäligen misstänkt men betraktas inte längre som lika intressant. Ännu under tisdagen hade varken IS eller någon annan terrorgrupp tagit på sig ansvar för terrordådet.

Åklagaren tror dock på nya gripanden.

– Det finns andra personer att följa och utreda vidare. Vi kommer att göra allt vi kan för att ställa samtliga skyldiga inför rätta, säger han.

Ett spår är att Akilov kan ha haft kontakt med någon eller några i anslutning till dådet. På en bild från t-banan ser det ut som om han håller en mobil framför munnen och enligt ett vittne ska Akilov ha hörts prata.

Det faktum att han flydde till just Märsta är också föremål för utredarnas intresse, då flera personer med kopplingar till terrorism varit bosatta här.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Omöjligt att utvisa uzbeker till hemlandet

Rakhmat Akilov misstänks för ett av de värsta brotten i modern svensk historia. Ändå kan han inte utvisas, vilket har väckt starka reaktioner hos allmänhet, i medier och bland politiker.

Men en person som avslöjas att ha sökt asyl räknas som förrädare och hotas av tortyr av uzbekiska regimen.

— Att söka asyl är förbjudet, säger Madelaine Seidlitz, jurist på Amnesty international.

Den 39-åriga uzbeken Rakhmat Akilov hade nekats uppehållstillstånd i Sverige. I stället för att återvända till hemlandet gick han under jorden och var efterlyst av polisen.

Fallet har satt fokus på asylprocessen och polisens arbete med att verkställa Migrationsverkets utvisningar. Gränspolisen har för närvarande cirka 12 500 utvisningsärenden, av dem uppskattar man att runt 10 000 personer är kvar olovligen i Sverige. En grupp gäller uzbeker, där 120 personer ska sändas tillbaka till Uzbekistan.

Men landet är en världens mest brutala diktaturer där verkliga eller påstådda brott kan straffas hårt, vilket komplicerar en utvisning.

När Migrationsverket gör en asylprövning ska det vägas in om det finns en framtida risk för förföljelse, tortyr eller annan grym omänsklig behandling. I Rakhmat Akilovs fall bedömdes han inte som trovärdig, bland annat uppgifterna om att han skulle utsättas för tortyr om han återvände.

— Här har svenska myndigheter uppenbarligen inte trott på honom, säger Madeleine Seilitz.

För Uzbekistan finns det en väldigt restriktiv praxis kopplad till Europadomstolen, enligt Madelaine Seidlitz.

Minsta misstanke om att en medborgare har sökt asyl eller på annat sätt engagerat sig i regimfientliga aktiviteter, eller utövat islam utomlands på ett sätt som regimen inte gillar, riskerar att leda till att personen straffas.

— Man måste vara extra försiktig när man gör en bedömning om man ska avslå en asylansökan när det gäller medborgare från Uzbekistan och ett eventuellt återsändande eftersom riskbilden är så hög, säger hon, och både Migrationsverket och Polisen är medveten om denna risk.

— Det finns flera avgörande domar i Europadomstolen för flera länder, inklusive Sverige, som har blivit fällda när det gäller beslut om att återsända uzbekiska medborgare till just Uzbekistan.

Generellt bygger systemet på att den asylsökande frivilligt ska återvända till hemlandet. För den som håller sig undan kan polisen

verkställa beslutet med tvång, som att flyga personen till hemlandet. Polisen har också rätt att frihetsberöva personen i avvaktan på utvisning – men bara om det finns en möjlighet att skicka ut personen.

När det gäller uzbekiska medborgare som inte självmant åker tillbaka har polisen små möjligheter att verkställa utvisningen, enligt Madelaine Seidlitz. En svensk myndighet som kontaktar en uzbekisk ambassad för att få ett pass utfärdat eller eskorterar personen till Uzbekistan riskerar att utsätta denne för fara.

— Det finns då en risk för att uzbekiska myndigheterna får reda på att personen har sökt asyl och det är förbjudet, då är man en förrädare som motverkat mot regimen utomlands, säger hon.

Utvisningsärendet med Rakhmat Akilov hade alltså inte kunnat verkställas även om polisen hade hittat honom?

— Nej, det tror jag inte. Inte med mindre än att man skulle bryta mot folkrättsprinciper och Europadomstolens avgörande.

Samma moment 22 gäller för många andra av de 10 000 som polisen ska utvisa till olika länder. Men alla har inte gått under jorden. En hel del människor befinner sig i limbo eftersom deras egna stater inte går med på att ta emot dem även om de aktivt medverkar.

Andra länder, exempelvis Iran och Irak, accepterar inte att medborgare skickas tillbaka med tvång.

— Det är inte så att alla håller sig gömda utan det kan finnas flera olika orsaker till varför vissa beslut inte går att verkställa, säger Madelaine Seidlitz.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

“ Fakta. Förbud mot att utvisa till brutala regimer

Att söka asyl är en mänsklig rättighet. Den som nekas asyl ska självmant lämna landet och kallas då till återvändandesamtal hos Migrationsverket. Uteblir man överlämnas ärendet till polisen, som går ut med en efterlysning.

Polisen har rätt att frihetsberöva efterlysta personer och sätta dem i Migrationsverkets förvar, men bara om det finns förutsättningar att verkställa utvisningen.

Uzbekiska medborgare riskerar att utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig behandling om de tvångsutvisas eftersom uzbekiska myndigheter då kan få kännedom om att de har sökt asyl.

Det finns ett absolut förbud för alla stater att skicka tillbaka en person till ett land där denne löper en verklig risk att utsättas för tortyr, kroppsstraff, dödsstraff eller andra allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter.

Källa: Madelaine Seidlitz, Amnesty

Huvudstad: Tasjkent. Andra kända städer är Samarkand och Bukhara.

Antal invånare: Drygt 31 miljoner.

Yta: Landet är nästan exakt lika stort till ytan som Sverige.

Klimat: Större delen av landet är öken och halvöken.

Befolkning: Cirka tre fjärdedelar uzbeker, minoritet av ryssar, tadzjiker, kazaker. Merparten av befolkningen bor i floddalar och oaser.

Förväntad livslängd: 72 år för kvinnor, 65 år för män.

Källa: Utrikespolitiska institutet “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

”Vi behöver hundratals nya gränspoliser”

“ Gränspolisen har endast cirka 200 poliser för att hitta de 10 000 personer som gått under jorden för att inte bli utvisade. Det behövs hundratals fler poliser, modern datateknik och utbildning för att gränspolisen ska kunna utvisa fler, säger gränspolischefen Patrik Engström till DN.

Terrorattacken på Drottninggatan har satt gränspolisen i fokus. Orsaken är att den nu häktade Rakhmat Akilov hade utvisats av Migrationsverket och skulle ha lämnat Sverige i januari. Polisen utvisar årligen 3 500–3 800 personer.

Men det finns cirka 10 000 personer som gått under jorden när de fått Migrationsverkets beslut om utvisning. Rakhmat Akilov var en av dessa och han var efterlyst av polisen sedan den 27 februari. Hans fall blixtbelyser gränspolisens generella problem.

– När jag tittar på det som fanns i ärendet när det gällde information om var personen kunde eftersökas så fanns det väldigt lite att gå på, säger Patrik Engström är chef för gränspolissektionen vid polisen nationella operativa avdelning, Noa.

Fanns det något ni kunde agerat på?

– Nej. Han efterlystes, det gjordes. Men det fanns inte mycket mer att göra, svarar Patrik Engström.

Han förklarar att i de flesta ärenden som Migrationsverket lämnar över till polisen finns inte mycket att gå på. I huvuddelen av fallen stannar polisens åtgärd därför vid en efterlysning.

– Har vi tips, eller om det i ärendena finns adressuppgifter, då spanar och eftersöker vi på olika sätt. Men i de flesta av fallen är det care of-adresser eller falska adresser där de här personerna aldrig har bott. Då återstår det att hoppas att man ska hitta dem vid en inre utlänningskontroll, vid en trafikkontroll eller om polisen medverkar i arbetsplatskontroller, säger Patrik Engström.

Cirka 1 200 poliser arbetar med gränskontrollen vid Noa och de sju polisregionerna. Men huvuddelen av dem har fullt upp med den skärpta yttre gränskontrollen, alltså passkontroll av inresande. Till det kommer utredningar och spaning. Ofta växlar enskilda poliser mellan olika uppgifter.

Hur många arbetar aktivt med att leta efter efterlysta?

– Det är några hundra personer. Det är några hundra årsarbetskrafter som arbetar med spaning och inre kontroll.

200 eller 500?

– 200 snarare än 500. Men det är väldigt ungefärliga siffror, därför vi redovisar inte personal på det sättet, svarar Patrik Engström.

Med tanke på de 10 000 som är efterlysta så räcker gränspolisens cirka 200 årsarbeten inte långt. Dessutom kommer många av de 163 000 personer som sökte asyl 2015 att tvingas lämnas landet.

– Vi behöver förvisso mera resurser. Vi behöver absolut några hundra medarbetare till, kanske mer. Men det vi framför allt behöver är att till polisen generellt få fler poliser i yttre tjänst som också kan ägna sig åt inre utlänningskontroller, säger Patrik Engström och tillägger:

– Det behövs också kompetens till de poliserna så att de kan lagstiftningen och vågar göra de kontrollerna utan att vara rädda för att någon ska skrika ”Reva” efter dem.

”Reva” är en förkortning för Rättssäkert och effektivt verkställighetsarbete, ett projekt som myndig-heterna drev 2009–2014 för att avvisa personer som vistades i Sverige utan tillstånd. Polisens kontroller, bland annat i Stockholms tunnelbana, fick då hård kritik.

Patrik Engström efterlyser också mobila datasystem där kontroller av utlänningar kan göras på plats, i dag måste det ske på polisstationerna. Men enbart fler polisresurser räcker inte. Rakhmat Akilovs hemland Uzbekistan är en diktatur och en dom från EU-domstolen 2012 hindrar utvisning med tvång dit.

– Folk säger ibland att ”det är väl bara att åka ut och hitta dem”. Även om det skulle vara enkelt att hitta människor så är identiteten inte fastställd för många av dem så väl att deras hemländer vill ta emot dem. Det är väldigt, väldigt komplext.

Säkerhetspolisen hade intresserat sig för Rakhmat Akilov, men gränspolisen fick inte reda på det, vilket har väckt en het politisk debatt. Säpo uppger att det inte fanns någon substans i uppgifterna om Akilov. Och Patrik Engström ser risker för rättssäkerheten med att ta emot ogrundade uppgifter.

– Då blir det som om Säkerhetspolisen skulle överföra något slags allmänt skvaller till oss.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“10 nov 2014
Ansöker om uppehållstillstånd.
15 juni 2016
Migrationsverket avslår ansökan, beslut om utvisning.
15 december 2016
Migrationsöverdomstolen meddelar inte prövningstillstånd.
15 december 2016
Migrationsverket meddelar tidsfrist att lämna landet frivilligt inom fyra veckor.
13 februari 2017
Utvisningsbeslut lämnas till Polismyndigheten.
23 februari 2017
Ärendet inkommer till Polismyndigheten.
27 februari 2017
Polisen efterlyser 39-åringen.
7 april 2017
Terrordåd på Drottninggatan. -Rahkmat Akilov grips.
Källa: Polisen “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Kampen mot terror ger tätare samarbete i EU

Analys. EU:s kamp mot terrorn har skärpts betydligt och svensk polis har för närvarande intensiva kontakter med europeiska kollegor. Men våldsverkarna ligger ofta ett par steg före och frågan är hur fri rörligheten i EU ska vara för terrorister.

Police appeal: Are you returning from Stockholm?

Dagen efter attentatet på Drottninggatan sattes stora affischer upp vid brittiska flygplatser. Polis undrade om flygresenärer som besökt Stockholm hade sett något misstänkt i samband med terrorattentatet på Drottninggatan.

Affischerna är ett litet, men tydligt tecken på att det europeiska polissamarbetet har blivit allt mer sammansvetsat. Efter de senaste årens många attentat har EU skärpt den gemensamma kampen mot terrorn på flera sätt.

EU-kommissionen har lanserat en ”säkerhetsunion” som sakta men säkert byggs upp med hjälp av nya gemensamma lagar. Samtidigt är det uppenbart att våldsverkarna ständigt utvecklar nya metoder för att komma undan.

Ett exempel är de nya, fördjupade gränskontrollerna vid det passfria Schengensamarbetets yttre gränser som började gälla samma dag som attentatet skedde på Drottninggatan.

Fram till i fredags förra veckan fick Schengenområdets yttre gränsbevakare enbart göra systematiska säkerhetskontroller på människor från tredje land.

Tidigare har det med andra ord varit uttryckligen förbjudet att göra allmänna säkerhetskontroller på EU-medborgare. Enbart vid misstanke har sådana kontroller tillåtits, vilket också är en av förklaringarna till att flera av förövarna bakom de senaste årens attentat har kunnat åka in i EU utan att upptäckas.

En av terroristerna i Paris i november 2015, den ökände belgiske jihadisten Abdelhamid Abaaoud, lyckades till exempel ta sig från striderna i Syrien och in i Schengen utan att något EU-land varnade.

En annan av de senaste årens förövare, Mehdi Nemmouche, som sköt ihjäl fyra människor vid det judiska museet i Bryssel i maj 2014, kom in i EU från Syrien via Frankfurt på sitt franska pass.

I Tyskland kontrollerades Nemmouche och Frankrike informerades om att han hade rest in i Schengen, men tysk polis hade inte tillgång till uppgifter om att han var jihadist.

Sådant ska inte kunna hända i framtiden, hoppas EU. Från och med i fredags ska unionens yttre gränsbevakare anlita den gemensamma databasen SIS, Schengen Information System, för att kontrollera alla som reser in i Schengenområdet.

Kanske låter det som en mindre åtgärd, men redan första dagen med de nya reglerna bildades långa köer vid Sloveniens gräns mot Kroatien, som inte är med i Schengen. Det blev sådant trafikkaos att Slovenien gav upp och slopade de nya kontrollerna.

Dessutom är systemet fortfarande under uppbyggnad. För att SIS ska fungera måste databasen fyllas med information från nationell polis och underrättelsetjänster i Schengenländerna, men misstron mot andra staters organisationer leder till stora luckor.

EU har alltså skärpt kontrollen av de yttre gränserna, men terroristerna bakom de två senaste attentaten, i Berlin och Stockholm, skulle inte ha stoppats av det. Människor som redan befinner sig i EU fastnar inte i en yttre gränskontroll.

Mannen som körde in i julmarknaden i Berlin i december 2016 var, liksom den misstänkte gärningsmannen i Stockholm, en asylsökande som hade fått avslag.

Efter dådet kunde dock förövaren i Tyskland ta sig till Italien utan att någon kontrollerade honom under resan. Precis som terroristen vid det judiska museet i Bryssel, som lyckades fly på en buss till Marseille där han greps mer eller mindre av en slump, utnyttjade mördaren i Berlin den fria rörligheten inom Schengen.

Därmed står EU inför en ny, och kanske ännu svårare fråga: Ska rörligheten i EU vara fri, också för potentiella terrorister?

Flera EU-länder, bland dem Sverige, har för närvarande tillfälliga gränskontroller, men det är enbart Frankrike som har infört sådana kontroller som en direkt följd av terrorattacker.

Ett och ett halvt år efter angreppen i Paris är den franska gränsbevakningen inte längre särskilt tillfällig.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ M-ledaren nöjd när S vill ha fler poliser

Socialdemokraterna vill ha 10 000 fler polisanställda till 2024. Beskedet innebär också en öppning för att poliserna kan höja sina löner. – Det är i grunden bra att du kan utvecklas i din yrkesroll och få betalt för det, säger inrikesminister Anders Ygeman (S).

Göteborg. På partikongressens fjärde dag presenterade Socialdemokraterna den nyhet som egentligen var tänkt att inleda kongressen i lördags. Efter attentatet på Drottninggatan ville S-ledningen avvakta med sitt besked om att partiet vill se 10 000 fler polisanställda de närmaste åren.

Inrikesminister Anders Ygeman understryker att en del av satsningen innebär förstärkt terrorbekämpning, men också ökad närvaro på gator och torg och att fler brott ska klaras upp. Attentatet i fredags har inte fått honom att ändra uppfattning om hur polisen i första hand behöver förstärkas.
– Det är för tidigt att dra några sådana slutsatser. Tids nog kommer tid för debatt och utvärdering, säger Anders Ygeman.

S-förslaget innebär också att polisutbildningen ska utvidgas med två nya lärosäten, ett i Malmö och ett i Göteborg eller Borås. Möjligheten att utbilda sig på distans ska också utökas.

Flera oppositionspartier har krävt högre polislöner för att locka fler till yrket men Anders Ygeman avvisar det med argumentet att politiker inte ska lägga sig i lönebildningen. Däremot välkomnar han om det skapas fler karriärmöjligheter för poliser så att de kan höja sin lön den vägen.

– Det är i grunden bra att du kan utvecklas i din yrkesroll och få betalt för det. Pengarna som polisen får kan absolut användas till bättre

arbetsvillkor för svensk polis. Polisledningen måste göra en avvägning av hur mycket som ska gå till att förbättra arbetsvillkoren och hur mycket som ska gå till att rekrytera fler poliser, säger Anders Ygeman. Rikspolischef Dan Eliasson välkomnar S-beskedet och kallar det ”fantastiskt”. Enligt Eliasson pågår redan en översyn av hur polisen ska kunna jobba med karriärutveckling, ingångslöner och annat som har betydelse för hur man ska kunna rekrytera och behålla sin personal.

– Vi har långtgående samtal med arbetstagarorganisationerna om hur det här ska kunna se ut och ska försöka komma överens om ett system till sommaren. Förutom ingångslönerna och de vanliga lönerevisionerna kommer det finnas komplement för att få en bättre löneutveckling än tidigare, säger Dan Eliasson.

Han understryker samtidigt att den stora fördelen med beskedet från S är att antalet poliser kan växa.
– Karriärutvecklingen kommer att vara en del men det stora är att anställa fler personer så att vi höjer vår operativa förmåga i alla avseenden, säger Dan Eliasson.

Även moderatledaren Anna Kinberg Batra välkomnar beskedet från S.
– Det är inte en dag för tidigt. Sverige behöver fler poliser och ju bredare stöd vi kan ha för det desto bättre, säger hon men framhåller att det behövs förstärkningar av polisen redan nu. Polisen måste få bättre betalt och bättre förutsättningar att göra sitt jobb redan i dag, säger Anna Kinberg Batra.

Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thor tycker att regeringens förslag är ogenomtänkt. KD föreslog nyligen en ettårig polisutbildning för att få fram 30 000 poliser till 2025 jämfört med dagens nivå på knappt 20 000.
– Ska man få fram så här många poliser på den tiden tror vi att det behövs även en ettårig polisutbildning, säger hon.

En sådan variant av polisutbildningen som Kristdemokraterna föreslagit säger inrikesministern bestämt nej till.

– Jag tror inte på B-poliser. Om man ser bilderna av hur oerhört professionellt svensk polis agerade när den ställdes inför den svåraste uppgiften av alla – då är det väldigt få som skulle vilja byta ut de poliserna mot några som hade snabbutbildats, säger Anders Ygeman.
Satsningen på 10 000 nya poliser beräknas kosta 6–8 miljarder kronor per år att genomföra.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“ Fakta. Partiernas polisbud

S föreslår 10 000 fler polisanställda till 2024. Huvuddelen bedöms bli poliser, Polismyndigheten får bestämma mixen av poliser och civilanställda.

M vill ha 5 000 fler poliser till senast 2025.
L vill ha 5 000 poliser till 2024.
KD har föreslagit 10 000 fler poliser till 2025.
SD vill ha 7 000 fler poliser till 2022.
C vill ha 2 000 fler poliser redan till 2020.

Bland partiernas förslag finns också fler civilanställda, snabbutbildade poliser, ordningsvakter och likande för att bistå den ordinarie polisen.
Källa: Partierna “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“Risk att S vallöfte blir plakatpolitik

Analys.Göteborg. Socialdemokraterna försöker toppa oppositions-partiernas krav genom att lova 10 000 fler polisanställda till år 2024. Det kan visa sig vara plakatpolitik, eftersom det är mycket svårt att få fram fler poliser snabbt.

Den stora nyheten som Socialdemokraterna länge förberett till sin partikongress ”Trygghet i en ny tid” är en satsning på 10 000 fler polisanställda. S vill bjuda över de andra partiernas krav, genom att erbjuda dubbelt så många polisanställda jämfört med de 5 000 som polisen bett om.

De borgerliga partierna och SD har alla redan gjort utspel om fler poliser. Senast var det Kristdemokraternas Ebba Busch Thor som lovade tiotusen nya poliser till år 2025. Nu lovar Socialdemokraterna alltså 10 000 fler polisanställda till 2024, i ett försök att toppa allt och alla.

Den socialdemokratiska ledarskribenten Widar Andersson på Folkbladet talade redan innan förslaget om ”en renässans för anständig populism av klassiskt socialdemokratiskt framgångssnitt”. Där har auktioner en given del.

Det är tydligt att S vill profilera partiet på lag och ordning. Den förra ordinarie partikongressen satte målet inför valrörelsen om Europas lägsta arbetslöshet till år 2020. Detta är denna partikongress nya mål.

Men går det verkligenatt genomföra? Många platser på polishögskolan gapar tomma. Varken under vår- eller höstterminen i år fylldes de 300 respektive 550 platserna. Ändå har kraven för att bli polis sänkts. Nu skulle platserna behöva långt mer än fördubblas. Inrikesminister Anders Ygeman (S) säger att polisyrkets status ska höjas genom rekryteringskampanjer, bättre arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor. Han säger också att alla 10 000 inte måste vara poliser, en del kan vara civila som till exempel it-specialister, kriminaltekniker eller ekonomer. Kristdemokraterna har föreslagit en snabbutbildning för poliser på ett år för att kara utmaningen, vilket S avvisar. Liberalerna vill fatta politiska beslut om att höja polislönerna för att locka fler. Socialdemo-kraterna avvisar också det, trots att man redan gjorde det när det gäller lärarlönelyftet.

Poliskrisen liknar lärarkrisen. Många har lämnat yrkena och för få söker utbildningarna. När partierna tidigare lovat mer undervisning och mindre klasser har det lett till att obehöriga lärare får undervisa. Över hälften av lärarna som har nyanställts det senaste läsåret saknar pedagogisk högskoleexamen. Men obehöriga poliser vill ingen se. Det finns en risk att löftena om många nya poliser är plakatpolitik.

10 000 fler polisanställda blir ett av Socialdemokratins viktigaste vallöften, som ska genomföras främst efter valet 2018. Men om det ska bli verklighet måste regeringen redan före valet ge Polisen ett uppdrag att förbereda två nya polishögskolor, och där behövs Miljöpartiets stöd.

Fler poliser är inte en hjärtefråga för MP, men i detta läge, efter ett terrorattentat som blixtbelyst behovet av kompetenta poliser, är det väldigt svårt att se att de gröna skulle bromsa Socialdemokraternas valplan.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

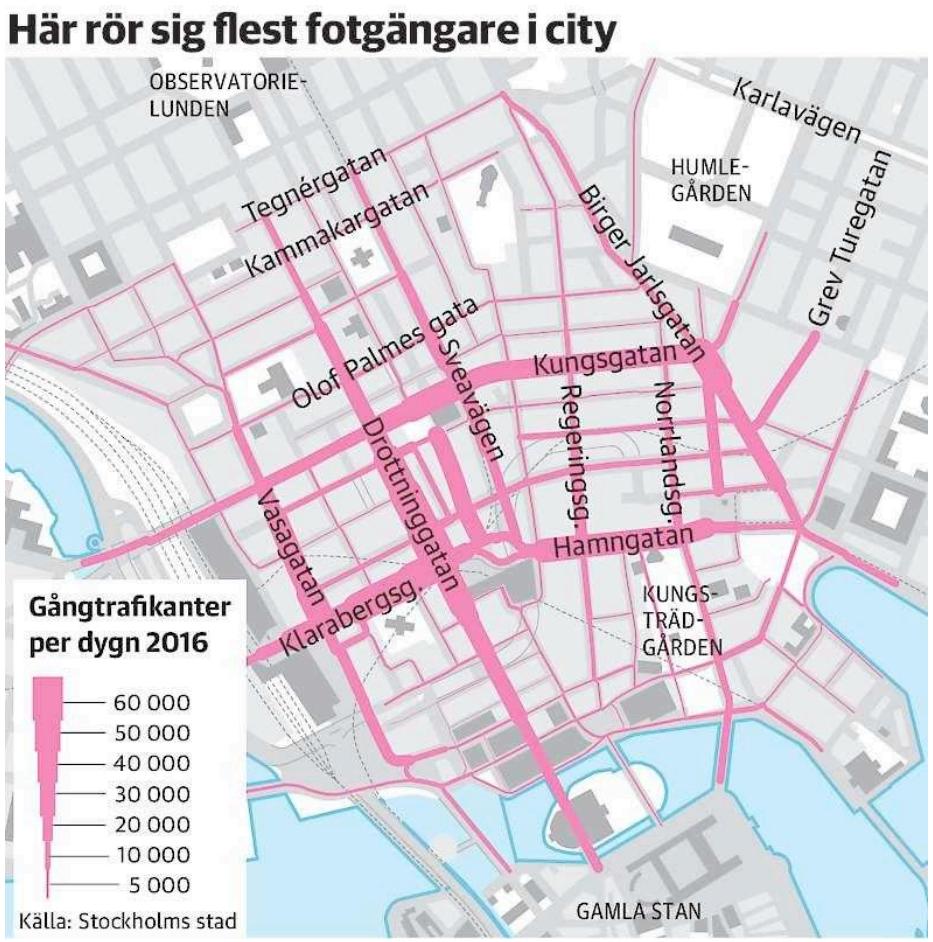

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Stockholm fortsätter satsa på öppna gågator

Stockholm tänker inte kapsla in stadens gågator bakom ogenomträngliga skydd. Satsningarna på fler och fler gågator som inbjuder till folkliv ska fortsätta. Trafikkontoret och trafiknämnden funderar dock på att placera ut tyngre betonglejon – eller liknande hinder – på några platser.

Terroristen körde i fredags in den kapade lastbilen i Åhlénsvaruhuset just på den plats i Stockholm där det finns flest gående – 70 000 per dygn. Drottninggatans centrala delar har fler gående än någon annan gata i stan, även om Klarabergs-gatan, Hamngatan, Stureplan och Kungsgatan vid Hötorget konkurrerar.

När trafikkontoret och trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP) på tisdagsförmiddagen hade sitt veckomöte dominerade förstås terrorttacken och dess följder dagordningen. Stockholm har i åtskilliga år satsat på att skapa fler gågator – särskilt sommartid – med extra mycket plats för folkliv i form av uteserveringar, tillfälliga försäljningsställen och liknande. Just sådana platser har varit mål för flera av de värsta terrorattackerna det senaste året.

– Vi kommer inte att ändra den inriktningen. Vi vill ha en öppen stad med mycket plats för folkliv. Vi tänker absolut inte stänga ner stan, det är ju precis det som attentatsmän vill, säger Daniel Helldén.

Däremot kommer trafikkontoret att se över vad som kan göras för att gågatorna ska bli svårare att forcera med exempelvis en lastbil.

– Brandkår, ambulans och polis måste kunna komma fram även på gågatorna. Det vi ska undersöka är hur vi kan hindra att en lastbil får upp farten på en gågata. Man kan tänka sig tyngre hinder än de lejon vi har på till exempel Drottninggatan, säger Daniel Helldén.

I sommar blir det något fler gågator än förra året. Framför allt tillkommer en lång sträcka på Hornsbergs strand på Kungsholmen. Flera av gågatorna öppnar redan i maj och är gågator till långt in i september. Planeringen för sommarens gågator fortsätter som vanligt även efter terrorattacken på Drottninggatan.

Ni har inte funderat på att öppna gågator för biltrafik, då finns det ju tunga hinder på dem?

– Nej, det är inte aktuellt. Det finns andra sätt att se till att det är svårt att få upp farten på en gågata än att ställa dit bilar.

På vilket sätt gågatorna ska göras mer säkra mot terrorattacker är ännu oklart. Det kan komma att klarna efter påskhelgen. Det kommer dock inte att sättas upp den typ av tunga höj- och sänkbara hinder som finns i området kring Rosenbad och Riksdagen sedan terror-attacken i Oslo 2011. Den typ av säkerhetsanordningar bidrar inte till gator med det rika folkliv och de uteserveringar som Stockholm vill ha.

Dagarna efter terrorattacken har många diskuterat vem som är ansvarig för betonglejon och andra hinder – polisen eller Stockholms stad.

Daniel Helldén och trafiknämndens vice ordförande Cecilia Brinck (M) ska träffa polisledningen för att reda ut vad som kan göras.

– Polisen vet mycket mer om säkerhet än vi gör. Vi hade diskussioner på samma sätt i samband med att judiska församlingen ville stänga av Wahrendorffsgatan. Då avrådde polisen, påminner DAniel Helldén “

Anders Sundström. “

“ Fakta. Gågator i Stockholms innerstad

Sergelgatan, huvuddelen av Drottninggatan, Götgatans norra del, Nybrogatans södra del och i stort sett hela Gamla stan är gågata året runt.

Med början i maj förvandlas flera andra gator till gågator över sommaren. Det handlar i år om Swedenborgsgatan, Nytorget och en del av Skånegatan, en del av Rörstrandsgatangatan, norra delen av Drottninggatan och en stor del av Hornsbergs strand.

De första sommargågatorna invigs i maj. “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Blommorna får ligga kvar tills vidare

Poliser och polisbilar prydda med blommor. Post it-lappar och brev med kärleksfulla budskap. Trappan till Sergels torg och platsen för attacken vid Åhléns har redan blivit inofficiella minnesplatser. – Det finns ingenting att jämföra de här reaktioner-na med, säger biträdande stadsdirektör Fredrik Jurdell.

I början hängdes blommor på kravallstaketen som hade satts upp runt platsen utanför Åhléns.

– Redan under fredagen insåg vi att blommorna höll på att få staketen att välta, förklarar Fredrik Jurdell.

De flesta blommorna har nu flyttats till trappan från Drottninggatan mot Sergels torg.

– De kommer att få ligga kvar så länge det är fint och inte börjar lukta. Att det är kallt hjälper, säger Fredrik Jurdell.

Medan kärleksförklaringarna strömmar in till minnesplatserna förbereder sig Stadsmuseet för att sammanställa vad som har hänt.

– Vi ska dokumentera Stockholms och stockholmarnas historia. Vi vill samla in människors funderingar och reflektioner, säger Ann-Charlotte Backlund, som är chef för Stadsmuseet.

Projektet heter Dokumentation 14.53 efter klockslaget då terror-dådet inträffade. Genom en hemsida kan privatpersoner skicka in alltifrån bilder till meddelanden i sociala medier. Ann-Charlotte Backlund ser behovet av minnesplatser, men poängterar att frågan inte är helt enkel.

– Att utforma en minnesplats på ett värdigt sätt är en komplex fråga. Både efter tsunamikatastrofen och Utøya har man sett att de närmast berörda inte alltid är bekväma med utformningen av nationella monument, säger hon.

Bara dagar efter beskedet om att ett monument efter tsunamikatastrofen 2004 ska invigas 2018 är det tydligt att minnesmonument tar lång tid att få på plats. Samtidigt är det tydligt att behovet finns.

– Intresset växer mer och mer. Vi får improvisera, men vi gör allt vi kan för att man på värdigt sätt ska kunna minnas terrordådet, säger biträdande stadsdirektör Fredrik Jurdell.

Henning Eklund henning.eklund@dn.se “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Lena, 69, och Ebba, 11, dödades på Drottninggatan

Fyra personer dödades i terrorattacken på Drottninggatan i fredags. En av dem var Lena Wahlberg, 69, från Ljungskile i Uddevalla kommun. Anhöriga bekräftar nu dödsfallet för DN och delar med sig av bilden av sin förlorade familjemedlem.

Sent på tisdagskvällen gick även familjen till den 11-åriga flickan ut med hennes namn till TV4 tillsammans med ett brev där de tackar svenska folket för stödet under deras sorg. Ebba Åkerlund skulle möta sin mamma för att ta tunnelbanan hem efter skolan. Familjen godkänner att DN publicerar namn och bild.

Även britten Chris Bevington, 41, och belgiska Maïlys Deyer-maeker, 31, dog i attacken.

DN “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“Museer samlar in minnen från attentatet

Museer. Stockholmarnas upplevelser från attentatet på Drottninggatan ska samlas in och dokumenteras för eftervärlden. Stadsmuseet och Stockholms läns museum går nu ut och efterlyser vittnesmål, privata bilder och inlägg i sociala medier från dådet i fredags, uppger P4 Stockholm.

Museerna har öppnat en särskild webbsida för projektet där stockholmare och andra kan dela med sig av sitt material. Sidan kallas ”Dokumentation 14.53” med syftning på klockslaget för attentatet, och där kan man dela fotografier och berättelser, men också skärmdumpar av konversations-trådar i sociala medier. Tanken är att forskare ska kunna ta del av materialet i framtiden.

”Det är en händelse som var och en kommer att bära med sig. Tyvärr kommer den också att bli en del av berättelsen om Stockholm”, skriver Stadsmuseet på sin hemsida.

TT “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Här hoppas de att Atatürks magi ska stoppa Erdogan

Människor stannar som paralyserade, vissa gråter, andra vill ta en bild. Många vill ta del av den turkiske landsfadern Mustafa Kemal Atatürks – eller hans kopia Göksal Kayas – aura. Särskilt nu när det land Atatürk skapade riskerar att rivas upp. DN har besökt president Erdogans motståndare inför söndagens folkomröstning.

Studenten Ömer Gulen, 20 år, är alldeles tagen efter att ha tagit en selfie tillsammans med skaparen av det moderna Turkiet, Mustafa Kemal Atatürk.

– Jag fick känna Atatürks magi, säger han blek i ansiktet.

Eller, det är förstås inte Mustafa Kemal Atatürk eftersom han dog 1938, utan Göksel Kaya, 53 år. Atatürkkopian är född i den turkiska kuststaden Izmir som var en av Atatürks favoritstäder. Där finns också är ett av president Erdogans starkaste motstånd inför söndagens folkomröstning om grundlagen. Och det är stressiga dagar för Göksel Kaya som är politiskt engagerad.

– Jag tror att nej-sidan vinner med 52 procent, säger han.

Redan som barn fick Göksel Kaya höra att han var en kopia av Mustafa Kemal Atatürk.

– Min mamma kallade mig sin Mustafa.

Under militärtjänstgöringen blev han inkallad till en av generalerna som sade att han var lik Mustafa Kemal Atatürk.

– Jag förstod att jag hade fått en gåva, att jag är en av Guds lyckliga, säger han.

Efter några år som proffs i turkisk brottning och affärsman beslöt han sig för att leva heltid som Atatürks kopia.

– Jag kan inte göra något misstag för då är det som att Atatürk gör det. Vi har många fiender nu.

Mustafa Kemal Atatürk skapade dagens sekulära Turkiet med fast hand. Han är fortfarande älskad av många men också hatad av andra, exempelvis av många kurder eftersom han ströp många av deras rättigheter.

På söndag hålls en historiskt viktig folkomröstning om grundlagen som kan ändra det Turkiet som Atatürk en gång började rita i askan av det ottomanska imperiets fall.

Förslaget som regeringspartiet AKP har lagt fram tillsammans med ultranationella partiet MHP innebär i korthet att Turkiet får ett presidentstyre i stället för ett parlamentariskt. Förslaget har röstats igenom i parlamentet med stark kritik från de oppositionella partierna: prokurdiska HDP och det sekulära republikanska partiet CHP, som skapades av Atatürk.

I Izmir, även kallad det sekulära Turkiets hjärta, har nej-sidan starkt stöd. I förra valet i november 2015 fick CHP 46,8 av rösterna. Regeringspartiet AKP fick endast 31 procent.

Göksel Kaya gör allt han kan för att folk ska rösta nej på söndag.

– Det är mycket farligt om all makt går till en person, särskilt en person som vill dra in religion i politiken, säger han.

Han är införstådd med att Atatürk också kritiserats för att ha varit auktoritär.

– Men Atatürk ville aldrig vara president, vad kritiker än säger. Och han blandade aldrig samman religion med politik, säger Göksel Kaya.

När vi går längs gatorna runt hamnen strömmar det fram folk som vill ta bild med honom. 15-åringarna Sila Ceylan, Bugra Erginal och Sevval Sila Kilic börjar gråta.

– Det finns ingen som Atatürk. Jag önskar jag var gammal nog att rösta på söndag. Klart jag hade röstat nej, vi vill inte ha ett enmanstyre utan behålla det sekulära Turkiet som Atatürk skapade, säger Sila Ceylan.

Överallt syns flaggor och affischer som det står ”hayir” på. Det betyder nej på turkiska. De flesta bär CHP:s namn.

Senare på kvällen, i ett av stadens arbetarkvarter, har CHP ett möte inför folkomröstningen.

En av talarna, Pelin Bektas, inleder med att säga att USA ligger bakom allting för att kontrollera Mellanöstern – ett av oppositionens argument.

Gûrsel Tekin, CHP:s biträdande partiledare, slätar över anklagelsen och talar framför allt om farorna med att all makt går till presidenten.

– Iraks förre diktator Saddam Hussein sade också att hans ledarskap skulle leda till ett stabilt Irak. Se vad som händer i dag, säger Gürsel Tekin efteråt.

Han tror att inte att ja-sidan vinner.

– Jag har sysslat med politik i 30 år och de kommer inte att vinna. Detta blir början på något nytt och vi kommer att fokusera på att skynda på processen med att bli EU-medlemmar, säger han.

På frågan om han tror att president Recep Tayyip Erdogan vill ersätta Mustafa Kemal Atatürk som landsfader svarar han kort.

– Det går aldrig.

Även Göksel Kaya som vi följt hela vägen till Atatürks museum säger att det är omöjligt.

– Han försöker, men vi har haft många ledare och ingen har ersatt Atatürk. Även Erdogan är en parentes vilket vi kommer att förstå på söndag.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

“ Fakta.

Den 16 april hålls en historisk folkomröstning i Turkiet om att ändra grundlagen. Ändringen, som redan fått stöd av det turkiska parlamentet, innebär att Turkiet går från parlamentariskt styre till presidentstyre.

Om det turkiska folket röstar ja kommer premiärministerposten tas bort, presidenten får större makt att utse ministrar, samt får stark kontroll över rättsväsendet.

President Recep Tayyip Erdogan, regeringspartiet AKP och ultranationella MHP hävdar att ändringen kommer leda till större stabilitet. Kritikerna menar att det kommer leda till ett auktoritärt envälde.

Opinionsmätningar visar stöd för ja-sidan men det är fortfarande mycket jämnt. “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Syrien viktigaste ämnet för mötet

Moskva. Rex Tillerson landade i Moskva i går utan några nya sanktioner i bagaget. I dag, onsdag, träffar han Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov. Enligt ryska källor är det inte helt uteslutet att han träffar Putin – även om något sådant möte inte är inplanerat, enligt Putins pressekreterare.

Rex Tillerson träffade först de övriga G7-länderna på ett möte i italienska Lucca och flög därefter till Moskva. Alla G7-länder – en grupp av världens största ekonomier som Ryssland uteslöts från efter annekteringen av Krim 2014 – är överens om att det är Bashar al-Assad som bär ansvaret för gasattacken på försvarslösa civila i Syrien.

Ingen oberoende utredning har än så länge klarlagt de skyldiga, men västvärlden anser att det bara är den syriske presidenten som har den här sortens vapen. Ryssland påstår i sin tur att al-Assad inte längre har några kemiska vapen. Attacken skedde mot rebellkontrollerat område i Idlibprovinsen.

Storbritannien föreslog att Ryssland, som stöder al-Assad både politiskt och militärt, skulle straffas med nya sanktioner mot vissa -utvalda ryska militärer. Det förslaget röstades ned, bland annat av Italien som ansåg att man inte vinner något på att måla in Ryssland i ett hörn.

Vladimir Putin slår helt och hållet ifrån sig och kallar attacken en provokation.

– Vi har information om att motsvarande provokationer förbereds just nu på andra ställen i Syrien. Till exempel i södra delarna av Damaskus planerar man återigen att pumpa ut något medel och sedan beskylla den syriska regeringen, sade Putin under sitt möte i Moskva med Italiens president Sergio Mattarella.

Han fortsatte sin taktik att kasta tillbaka bollen till USA genom att påminna dem om tidigare synder:

– Det här påminner mig om när USA invaderade Irak 2003 på grund av massförstörelsevapen som inte fanns. Jag har lust att citera våra fantastiska författare Ilja och Petrov: Tråkigt, flickor, det här har vi redan sett, sade Putin.

Den stora frågan i dag blir om Putin trots allt väljer att träffa Tillerson, samma person som han dekorerade med en rysk vänskapsorden år 2013.

När förre utrikesministern John Kerry kom till Moskva för att möta sin kollega Sergej Lavrov träffade Putin honom fyra gånger. Kreml meddelade aldrig på förhand om dessa möten, vilket får den ryska oberoende tidningen RBK att -spekulera i om inte Putin trots allt väljer att träffa Tillerson även nu. Hans pressekreterare Dmitrij Peskov säger dock att inget sådant möte finns inplanerat i Putins kalender.

Innan Tillerson flög till Moskva hade han också ett telefonsamtal med Ukrainas president Petro Porosjenko. I Ukraina har har det funnits oro för att Trumpadministrationen ska lätta på sanktionerna mot -Ryssland, en oro som vid det här laget framstår som tämligen obefogad.

Det viktigaste ämnet för mötet blir dock Syrien, där Tillerson flera gånger har krävt att Ryssland ska sluta stödja al-Assad. Tillerson anklagar också Ryssland för att ha misslyckats med att rensa Syrien på kemiska vapen.

Kravet på al-Assads avgång kommer Ryssland att avvisa på rak arm och anklagelserna om kemiska vapen förklarar man som helt ogrundade.

Ett annat land som kommer att vara på agendan är Nordkorea. -Efter att USA stärkte sin militära närvaro i regionen har Nordkorea gjort ett rasande uttalande där man förbehåller sig rätten att försvara sig, inklusive med hjälp av kärn-vapen. (Se även artikel nedan).

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“ Fakta. Möten mellan USA och Ryssland

Det är andra gången USA:s utrikesminister Rex Tillerson och Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov träffar varandra. Senast de träffades var i Bonn i februari, ett möte där stämningen beskrevs som obekväm.

Innan de amerikanska robotattackerna mot Syrien pågick en diskussion mellan USA och Ryssland om när Putin och Trump kan träffas. Efter robot-attacken har planerna lagts på is. Putin och Trump träffas av allt att döma tidigaste på G20-mötet i Hamburg i juli, enligt den ryska oberoende tidningen RBK. “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

”Nordkorea muckar gräl”

“ Nordkorea/USA. ”Nordkorea muckar gräl. Om Kina bestämmer sig för att hjälpa till vore det jättebra. Om inte kommer vi att lösa problemet utan dem!” skriver Trump i ett inlägg på Twitter.

Den amerikanske presidenten har tidigare hotat att agera mot den slutna diktaturen om Kina misslyckas med att stoppa sitt grannlands kärnvapenprogram. Nordkorea har hittills utfört fem kärnvapenprov.

Statliga medier i Pyongyang varnar för att en nordkoreansk kärnvapenattack mot USA kan komma i fråga, om den amerikanska militären visar några tecken på att vilja angripa Nordkorea. Ett amerikanskt krigsfartyg är sedan i helgen på väg mot Koreahalvön.

”Vår revolutionära, starka armé följer noggrant varje rörelse från fiendeelement. Vårt kärnvapensikte är inställt på de amerikanska invasionsbaserna, inte bara i Sydkorea och i Stilla havet, utan också på USA:s fastland”, skriver den statliga tidningen Rodong Sinmun.

Sydkoreas tillförordnade president Hwang Kyo-Ahn varnade under tisdagen för provokationer från Nordkorea. Presidenten har bland annat gett militären order att intensifiera bevakningen av grannlandets aktiviteter och uppmanar till nära kommunikation med USA.

Nordkorea å sin sida fördömer att USA har skickat ut krigsfartyg mot områden nära Koreahalvön, vilket enligt landets statliga nyhetsbyrå KCNA är ett steg närmare ”en amerikansk invasion”.

TT-AFP “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Allt fler barn tvingas utföra självmordsdåd

Barn som används i självmordsattacker blir allt vanligare i norra Nigeria där den radikala islamistiska gruppen Boko Haram terroriserar civilbefolkningen. Enligt FN:s barnfond Unicef har antalet attacker som involverar barn tredubblats sedan i fjol.

Den militära kampanjen mot terrorgruppen Boko Haram, som skapat oöverblickbar förödelse i norra Nigeria under det senaste decenniet, har under det senaste året varit relativt framgångsrik. Gruppen har splittrats i två fraktioner och pressas hårt på sina respektive fronter av förband från såväl Nigeria som från grannländerna Niger, Tchad och Kamerun.

Men de militära bakslagen på landsbygdens fronter, i kombination med en ökad säkerhet i tätorterna, har tvingat gruppen till alltmer desperata åtgärder.

FN-organet Unicef varnar nu för att antalet barn som används vid självmordsattacker har ökat markant under årets första månader.

Hittills i år har 27 barn använts i självmordsattacker i nordöstra Nigeria. Begreppet är föremål för diskussion då många av barnen är helt ovetande om att de kommer att dö när de agerar mulor för gruppen och bär på bomber som fjärrutlöses vid tätt befolkade platser.

Jämförelsevis förolyckades 30 barn under hela fjolåret i liknande attacker. Under fjolårets första kvartal hade nio barn använts för bombattacker vilket innebär en ökning med 300 procent hittills i år.

Det var för tre år sedan som Boko Harams reserv av frivilliga medlöpare började sina attacker och gruppen gjorde masskidnappningar till en nu etablerad strategi för kontroll av befolkningen. Tiotusentals människor har under hot tvingats gå med i gruppen och en stor del av dessa har varit kvinnor och barn. Den i särklass mest uppmärksammade incidenten inträffade under natten till den 15 april 2014, då 276 flickor rövades bort från en skola i staden Chibok. De så kallade Chibok-flickorna är bara en bråkdel av alla flickor som förts bort, men skapade global uppmärksamhet kring frågan.

Manliga kidnappningsoffer har tvingats strida för gruppen och kvinnor har gifts bort till soldater i unga år. En stor del av alla självmordsbombare har varit kvinnor, då de lättare kan ta sig igenom militärens kontroller. Men efter att säkerhetsstyrkorna skärpt kontrollen har gruppen vänt sig till barn, som upplevs som än mer oskyldiga av omvärlden.

Bortsett från de tragiska dödsfallen innebär användandet av barn som bärare av bomber att andra barn misstänkliggörs av polis och militär, vilket hindrar den redan svåra återanpassningen för barn som lyckats rymma från fångenskap.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“Stort sug efter lyxprodukter

Efterfrågan på lyxprodukter är stor runt om i världen, visar siffror från LVMH. Bokstäverna i står för Louis Vuitton, Moët och Hennessy, och koncernen är världens största bolag för lyxprodukter. Där ingår ytterligare en mängd varumärken som säljer sprit, parfym, kläder och juveler.

Koncernen ökade sin försäljning med 15 procent under första kvartalet i år, jämfört med motsvarande period i fjol.

TT “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Dåligt väder sänkte vinproduktionen

Vinproduktionen sjönk förra året, som en följd av dåliga väderförhållanden i många regioner. Totalt minskade produktionen i världen med drygt 3 procent jämfört med året innan, till 26,7 miljarder liter, enligt siffror från bransch-organisationen OIV. I volym tappade Frankrike och Argentina mest.

Världens vindrickare pimplade i sig 24,2 miljarder liter vin 2016.

TT-AFP “

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ Kändisskap blir plattform för budskap

Mandy Patinkin kommer att kämpa för flyktingarna tills han drar sin sista suck, säger han till DN. Han är en av många kulturpersonligheter som använder sin position för att påverka.

Mandy Patinkin trycker på varje ord, som ville han dunka in dem. Han låter så arg.

– Så många länder äts upp av skräck, obefogad skräck! Rädsla för att terrorism ska komma ur dem – dessa vackra, mänskliga familjer. Det är lögn och påhitt! Och det finns inga alternativa fakta. I USA försöker vår administration manipulera oss med den politiska historiens allra äldsta trick: att skrämma oss att tro att de är de enda som kan rädda oss. ”Jag är er räddare!”

Han hämtar andan, men pausen blir inte så lång att det ska gå att flika in en fråga.

– Sedan 1975 har USA släppt in tre miljoner flyktingar. Sedan 11 september 2001 har vi tagit emot 900000. Inte en enda av dem har begått ett dödligt terrordåd på amerikansk mark.

Lite lugnare berättar Mandy Patinkin om vad han just upplevt i Grekland, Serbien och Tyskland. Där har han besökt flyktingar, i sällskap med sin hustru och i samarbete med International Rescue Committee, en organisation verksam i områden drabbade av humanitär kris. Några möten innebar ett åter-seende med syriska familjer som Patinkin mötte förra gången han reste i flyktingarnas spår 2015 och som nu börjat skapa sig nya liv i Berlin. Då, för ett par år sedan, togs

människor fortfarande emot i Europa, säger han. Så är det inte längre, och han är ursinnig över det.

Mandy Patinkin, skådespelare och artist, känd inte minst som den kloka och mänskliga fadersfiguren Saul i ”Homeland”, har ett engagemang vid sidan av konsten: flyktingarna. Han kallar det livslångt, och på Facebook lägger han ut filmer och skriver om sina möten, inte minst med barnen, som den trettonåriga afghanska pojken Farhad, som han uppmanat att skriva ned sin historia.

Kändisskapet innebär en möjlighet att nå en stor publik, och han förklarar att det vore en stor synd att inte använda det privilegiet.

– Jag frågar dem jag möter: Vad vill ni att jag ska säga till världen? Jag kommer att tala med folk, jag blir intervjuad. De säger: ”Snälla, säg till dem att komma ihåg att vara goda. Snälla, hjälp oss med utbildning och sjukvård.” Och jag lovar dem att så länge min röst bär berätta deras historier.

Patinkin är inte unik. Många amerikanska filmstjärnor är vid sidan av sina arbeten som skådespelare aktivister inom olika områden, ibland genom egna stiftelser, inte sällan som FN-ambassadörer. Ett axplock bland aktivister inkluderar till exempel Leonardo DiCaprio, som har ett mångårigt engagemang för miljö- och klimatfrågan; Brad Pitt för hållbara bostäder; Angelina Jolie för barn och kvinnor i konfliktområden och för flyktingar, bland annat som särskilt sändebud för UNHCR och för FN; Colin Firth för miljö och hållbar utveckling; Matt Damon för rent vatten och George Clooney för mänskliga rättigheter bland annat i Haiti och Sudan.

Engagemanget har intensifierats genom Donald Trumps valseger.

I Hollywood dominerar vänster-värderingarna, och inom underhållningsindustrin har Trump länge haft svårt att hitta sympatisörer (och artister som vill uppträda med honom).

Trumps politik ökar aktiviteten inom områden som miljö, medborgarrätt och invandring, och protesterna sträcker sig utanför nöjesindustrin. I slutet av januari, strax efter Trumps första inreseförbud, lovade exempelvis kaffekedjan Starbucks att under en femårs-period anställa minst 10 000 flyktingar i de 75 länder där bolaget verkar.

För Mandy Patinkin var flyktingfrågan från början ett naturligt val av område: hans far- och morföräldrar var judiska flyktingar från Polen och Litauen, och hittade en fristad i USA. Liksom så många andra påpekar han att USA är uppbyggt av människor som en gång togs emot här, för att skapa sig ett bättre liv.

Men Patinkin gör sig i dag inga illusioner om öppna gränser, och han anser inte att några länder ska -behöva ta risken att råka släppa in en terrorist genom en generös famn.

– Absolut inte! Genom mitt arbete med ”Homeland”, där vi träffar ledande personer ur underrättelsetjänsten för att få veta hur de jobbar, för att kunna göra en trovärdig serie, vet jag också hur extremt noggranna utredningarna av flyktingar till USA är. Granskningen är minutiös, och den är inte slut bara för att man kommer in i landet, tvärtom. Den fortsätter när du får arbets-tillstånd, medborgarskap. Det är bra.

Han upprepar statistiken om noll döda i terrordåd av flyktingar i USA, jämför den med skjutvapendöden i USA, som han har svårt att minnas exakt men som ju skördar jag-vet-inte-hur-många-tusen liv (mer än 12

000 varje år, självmord undantagna – och de utgör 60 procent – för att vara lite mer exakt).

Sedan dundrar han:

– Lyssna! Här är MANDY PATINKINS FÖRSLAG TILL VÄRLDEN: alla länder måste samarbeta för att skapa ett system av högsta standard – likt det amerikanska, där våra underrättelsemyndigheter gör ett utmärkt jobb. I Europa tror jag inte att man hann skapa ett sådant, men jag tror att man måste det, för att på så vis också kunna ta emot alla de människor som snart kommer att bli stora tillgångar i varje land, inom varje område. Vetenskapsmän, konstnärer. Som Farhad!

Men i USA har Patinkin många att övertyga: i januari visade en rapport från Pew Research Institute att 46 procent av amerikanerna ser ett stort antal flyktingar från Syrien och Irak som ett hot mot USA:s -säkerhet.

På International Rescue Committee, som leds av den brittiska före detta Labourpolitikern David Miliband, är man tacksam över stödet från berömdheter som Patinkin, och som Lena Heady och Indira Varma (”Game of thrones”), skådespelaren Rashida Jones och artisten John Legend. I februari delade -Miliband scen i Hollywood med filmstjärnor på en gatumanifestation i samband med Oscarsutdel-ningen.

Efter ett tag går det att fråga något, och jag undrar hur Mandy Patinkin ser fiktionens roll, i förhållande till aktivismens, och om han tycker att ”Homeland” har blivit mer ange-lägen nu. Han svarar att hans främsta jobb – som skådespelare och musiker – är att underhålla.

– I bästa fall kan en serie som ”Homeland” också ha viss utbildningseffekt. Att göra film, tv, teater och musik är fyllt med mening för mig och jag kommer att fortsätta göra det, och jag försöker välja material som talar till det mänskliga hjärtat. Men jag vet också hur viktigt det är att få en paus från det svåra, och från smärtan. Alla behöver en paus, också flyktingarna – det finns 60 miljoner av dem i världen – precis som vi vill ligga i en soffa framför tv:n behöver de vila ibland. Vi måste bli bättre på att ta hand om dem.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ **Mandy Patinkin.**

I måndags sändes säsongsavslutningen av ”Homeland” i SVT 1 klockan 22. Thrillerserien är inne på sin sjätte säsong och följer CIA-agenten Carrie Mathison. Mandy Patinkin spelar en annan av huvudrollerna, som Carries vän och mentor Saul Berenson.

Mandy Patinkin är född 1952 och började sin karriär som musikalartist – 1980 vann han en Tony för sin roll i ”Evita”. Han gör fortfarande musikal- och teaterroller och har gett ut skivor, men är numera mer känd som skådespelare i film och tv. Han har nominerats till både en Golden globe och en Emmy för sin roll i ”Homeland”.

Andra kändisar som engagerar sig.

Laverne Cox

Hbtq-aktivist, särskilt engagerad i transkvinnors situation. Hon har bland annat kampanjat mot ett lagförslag i Arizona om att tillåta att vem som helst som misstänks för prostitution kan gripas, och gjort dokumentären ”Free CeCe” om en fängslad transkvinna.

Leonardo DiCaprio

Startade en stiftelse för miljö- och klimatmedvetenhet 1998. 2007 skrev, producerade och agerade han i dokumentärfilmen ”The 11th hour” om global uppvärmning. När han vann en Oscar 2016 ägnade han tacktalet åt att tala om miljöfrågor.

Angelina Jolie

Har engagerat sig i flera frågor, bland annat barns och kvinnors rättigheter, flyktingar, och mänskliga rättigheter. Hon är bland annat särskilt sändebud för UNHCR och har rest ut på ett dussintal uppdrag i bland annat flyktingläger i Turkiet.

Jesse Williams

Aktivist för mänskliga rättigheter, som bland annat producerat dokumentären ”Stay woke” om Black lives matter-rörelsen. Fick BET:s Humanitarian award och höll ett omtalat brandtal om eskalerande polisvåld.

Colin Firth

Är sedan länge engagerad i ursprungsbefolkningars rättigheter, och stöder organisationen Survival international. Han har också kampanjat för flyktingars rättigheter. Dessutom engagerad i miljö och hållbar utveckling.

Emma Watson

Kvinnorättskämpe som drivit frågor som flickors rätt till utbildning och startat en feministisk bokklubb. Är goodwillambassadör för FN och var med och lanserade kampanjen He for she för att få män att engagera sig för jämställdhet.

DN ONSDAG 12 APRIL 2017

“ <u>När tyranner lägger schemat</u>

Historieprofessorn Timothy Snyders senaste bok är en överlevnadsguide för demokrater i en turbulent tid. Elisabeth Åsbrink läser en kort skrift som vi behöver prata länge om.

Vi lever i en tid då antidemokrater använder demokratins verktyg för att försöka göra slut på den. Det är bara att inse faktum.

Falska nyheter sprids som terrorhandlingar, så att tilltron till självständig press och samhällsbärande myndigheter urholkas. Konspirationsteorier planteras i det offentliga samtalet så att tilliten mellan människor krackelerar. Utan tillit, ingen demokrati. Inkluderande begrepp som ”vi” förvandlas till något exkluderande för att det ständigt kombineras med ett ”dom”. Grupp ställs mot grupp, filterbubbla mot filterbubbla.

I länder som Polen och Ungern har åsiktsfriheten minskats genom nya lagar och politisk styrning av chefer inom medier och kultur. I Sverige finns ett parti som ser den politiken som ett föredöme. I vår offentlighet tar extremhöger och islamism allt större plats. Sist men inte minst är vi många som är djupt bekymrade över utvecklingen i USA. Den amerikanske historieprofessorn och flerfaldigt prisbelönade författaren Timothy Snyder tar den oron på allvar och det utgör drivkraften till hans senaste bok.

”On tyranny: Twenty lessons from the twentieth century” kom ut på engelska för ett par veckor sedan och är precis vad den heter: tjugo

koncist formulerade lektioner, konkreta råd om vad vi ska göra för att hindra det värsta från att hända igen.

Timothy Snyders mest omtalade böcker, ”Den blodiga jorden” och ”Den svarta jorden”, har tidigare översatts till svenska. Båda är omfångsrika, högintressanta granskningar av olika aspekter kring världskrigen samt Hitlers och Stalins miljoner dödsoffer. Den nya boken är något annat, ett slags moralisk manual för demokrater, och består av bara 128 sidor.

Tajmningen är guld. Många efterfrågar vägledning. Vad exakt betyder det att försvara demokratin, att stå upp för den? Vad kan en enskild individ åstadkomma? Snyder tar frågorna på allvar och vill att vi sätter i gång redan i dag – demokratin behöver oss.

Hans lektioner vågar upprätthålla värderingar som vissa skulle betrakta som gammaldags, amerikaniserade eller möjligen avfärda som politiskt korrekta. Men det är struntprat. I stället uppgraderar han demokratins viktigaste beståndsdelar: samtal, kunskap och medmänsklighet, värden som tycks ha sjunkit till botten i det offentliga samtalet trots att det faktiskt utgör det kitt som håller ihop det öppna, trygga samhället. Och Snyder uppmanar var och en att ta sitt individuella ansvar. Några exempel:

Lektion 1. Ge inte upp din makt i förskott. I de flesta fall då auktoritära krafter fått makt, har männi-skor frivilligt gett upp sin frihet. En medborgare som anpassar sig talar om för makten att makten har rätt.

Lektion 2. Försvara institutionerna. De upprätthåller anständigheten i vårt samhälle. Välj en institution – en domstol, en tidning, en enskild lag, ett fackförbund – och försvara den.

Lektion 4. Ta ansvar för hur vår värld ser ut. Lägg märke till hakkorssymboler eller andra synliga tecken på hat. Se inte bort, vänj dig inte. Ta bort dem på egen hand och bli en förebild för andra, så att de gör detsamma.

Varje lektion följs av en kortare fördjupande text med exempel som ofta hämtas ur de två världskrigen eller från dagens Ryssland. Det står klart att valet av Trump till amerikansk president är den utlösande faktorn till boken, och Snyder har redan fått kritik för att han genom de historiska jämförelserna trivialiserar nazismens brott genom att jämställa Hitler med Trump.

Det är en viktig invändning, men Timothy Snyder har så mycket han vill säga att nyanser inte alltid prioriteras. Vår tid ställer oss inför stora, allvarliga frågor. Både kommunismen och fascismen, skriver han, uppstod som reaktioner på globalisering, de verkliga och inbillade orättvisor den medförde och demokratiernas uppenbara problem att upphäva dessa orättvisor. Fascisterna avvisade förnuft och hänvisade i stället till folkviljan, de förnekade objektiva sanningar och hängav sig åt glorifierande myter; allt uttryckt av ledare som hävdade att han sa vad folk egentligen tyckte. Samtid och dåtid hör ihop, och Snyder vågar alltså dra slutsatser och formulera en motstånds-strategi för demokrater.

Timothy Snyder uppmanar oss att dra ner på nätet och i stället läsa böcker, till och med rekommenderar vissa specifika titlar, som George Orwells ”1984” eller Harry Potter-böckerna som inspiration till

motstånd mot auktoritära makter. Han uppmanar oss att finna ett eget språk, och inte bara upprepa vad vi hört andra säga.

En del lektioner handlar om att beskydda civilsamhället och de mellanmänskliga relationer som är själva grunden för tillit. Misstro, främlingskap och hat ska inte få gro. Andra lektioner riktar sig till dem av oss som arbetar beväpnade: ” … var medveten om att poliser och soldater plötsligt kan befinna sig i situationer bortom rutinerna. Var redo att säga nej.”

Vissa meningar är självklara och ändå så akut nödvändiga att jag vill brodera dem i korsstygn och hänga på väggen i varje folkhem.

”Livet är politiskt – inte för att världen bryr sig om hur du känner dig utan för att världen reagerar på dina handlingar.”

Ja, varje handling – och varje icke-handling – spelar roll.

Vissa partier är uppenbart riktade till en amerikansk publik, som: ”Se till att du och din familj har pass.” Snyder är djupt bekymrad över att ”de flesta” amerikaner saknar både pass och vilja att resa utomlands och därför varken känner männi-skor i andra länder eller har kontakt med andra verkligheter än den inhemska.

Trots sina svagheter är ”On tyranny: Twenty lessons from the twentieth century” helt enkelt en kort bok som vi behöver tala länge om. En motståndsbok, en handbok, en demokratins självhjälpsbok. Faktiskt akut nödvändig. Timothy Snyder ser nuet utifrån det som nyss skett. Inte för att historien upprepar sig, utan för att den är instruktiv. Vi kan lära oss. Vi kan hejda utvecklingen.

Elisabeth Åsbrink kulturdebatt@dn.se “

*“Timothy Snyder
”On tyranny: Twenty lessons from the twentieth century”
Bodley Head, 128 sidor “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Vi lever i politiknördarnas tid

Den intellektuelle är ute. Vi bryr oss inte länge om stora tänkare utan följer i stället mer sakfrågeinriktade ledare – eller helt enkelt dem som säger sig företräda vår egen grupp.

Den som blev vuxen under 1900-talet och var en tänkande ung människa satte med stor sannolikhet en etikett på sig själv och gick med i någon rörelse. Man kallade sig marxist, neokonservativ, freudian, existentialist eller liberal i en New Deal-anda.

Vissa författare höll man för heliga, de förklarade världen för en – från Jung till Camus, Dewey eller Chesterton. Antagligen fanns det en liten tidskrift där sektens doktriner hamrades in.

I dag verkar det mindre sannolikt att folk skulle sätta intellektuella etiketter på sig själva eller gå med i självmedvetna filosofiska rörelser. Unga människor formar snarare sin världsbild efter resor de gjort, kampanjer de deltagit i eller den intressegrupp, baserad på hudfärg, etnicitet eller kön, som de identifierar sig med.

Det där har påverkat karaktären på USA:s intellektuella scen, hur männi-skor närmar sig världen och vilka liv de lever.

I sin bok ”The ideas industry” säger Daniel W Drezner att vi gått från ett landskap som dominerades av offentligt verksamma intellektuella till en värld dominerad av idéburna ledare. En offentlig intellektuell är en sådan som Isaiah Berlin, som är bildad nog att kunna kommentera en lång rad olika frågor av allmänintresse och gör det från en viss moralisk ståndpunkt. En idéburen ledare strider för en viss stor idé som ska göra världen bättre – tänk Al Gores engagemang mot den globala uppvärmningen.

Enligt Drezner är intellektuella personer kritiska, skeptiska och tenderar att vara pessimister. Idéburna ledare är predikanter för sin sak och tenderar att vara optimister. Den Davosliknande konferensvärlden, TED-föreläsningar och Pop Tech-priser belönar idéburna ledare, inte intellektuella, menar Drezner.

Det intellektuella livet har förlorat sin dragningskraft av flera skäl, fortsätter han. I tider med lågt förtroende litar folk inte längre särskilt mycket på att de intellektuella giganterna ska kunna vara deras kulturella vägvisare.

Drezner kallar inte detta en försämring utan bara en förskjutning (vi bör inte underskatta hur dumma några av de storslagna och allvetande intellektuella kunde vara och hur fel de kunde ha). Men jag slås av hur folks förhållande till tankar och idéer har ändrats.

För det första ser sig vår tids offentliga tänkare som lagstiftarnas rådgivare. Drezner skriver en bok med titeln ”The ideas industry”, men i själva verket skriver han om politik, såsom den formas av ett lands ledare. När George Orwell, Simone de Beauvoir eller faktiskt även Ralph Waldo Emerson skrev något hoppades de att få till stånd radikala samhällsförändringar, men ingen skulle ha förväxlat dem med politiknördar.

För det andra fanns det, menar jag, en större känsla då än nu av att hela samhällsmodellen höll på att stöpas om. Kalla det ett spår av marxism eller kanske kristenhet, men det fanns en känsla av att den rådande samhällsordningen var bräcklig och att någonstans därute fanns en mera rättvis tillvaro att föreställa sig.

Slutligen betraktades det intellektuella livet som viktigare för samhällsutvecklingen. De intellektuella definierar de kriterier som används för att bedöma saker och sätta upp mål. De intellektuella anger ramarna för politikernas agerande. Hur kan man ha en plan om man saknar en teori? De intellektuella formar tidsandan.

Ett sådant tankearbete innebar att man kunde leva det exceptionella slags liv som gjorde det möjligt att komma ut ur grottan – att se sanningen som den är och att vara totalt engagerad i sin sak. Att skapa ett rättvist samhälle var detsamma som att förvandla sig till en moralisk människa.

För George Orwell innebar det att bo bland de fattiga och förtryckta – att leva som hemlös luffare i England, diskare i Paris, bli skjuten i halsen som soldat i det spanska inbördeskriget. Det medförde att han lärde sig själv hur man gör politiska texter till en konstform.

För den italienske kommunisten Antonio Gramsci betydde det ett totalt engagemang för idéerna, även om det medförde flera år i fängelse och underkastelse under den stränga disciplin som krävs för ett liv fyllt av seriöst tänkande. Mera vänster än han var kan man inte vara, men han trodde på traditionella läroplaner, det tunga malandet av latinsk och grekisk grammatik. ”Det är nödvändigt att stå emot tendensen att göra det lätt som inte kan göras lätt utan att förvanskas”, skrev han.

Det innebar också att ansluta sig till en tradition och en grupp. Kravet att lyda rörelsen medförde en rad moraliska prövningar. Man kunde ställas inför obehagliga sanningar, tvingas hoppa av eller få gå i täten för ett kollektivt levnadssätt vare sig det var feministiskt, marxistiskt eller libertarianskt.

1900-talet lyfte fram den typen av intellektuella, varpå man började misstro dem – alltför många hade alltför fel om kommunismen och fascismen. Men antagligen överkompenserade vi och har undanhållit en hel generation visionen av den hjältemodige intellektuelle. Det är bra att det finns folk som grubblar över hur Nordkorea ska fås att rusta ned. Men politik är som mest levande på en mer grundläggande nivå.

David Brooks amerikansk journalist och författare.
Översättning: Lars Ryding “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Turkiet bör säga nej till Erdogans envälde

Hela statsapparaten är engagerad för jasidan. Stad och land är tapetserade med dess affischer. Tv-kanalerna domineras av samma propaganda. Bara ett par tre tidningar vågar ens knysta om att nej är en möjlighet. Märkligt nog tyder opinionsundersök-ningarna ändå på att läget är jämnt inför söndagens folkomröst-ning i Turkiet. Och något utbrett valfusk brukar faktiskt inte ske i landet.

President Recep Tayyip Erdogan har i praktiken regerat i 15 år. Hans parti AKP förlorade den egna majoriteten i parlamentet sommaren 2015, men tog tillbaka den på hösten. Frågan i folkomröstningen gäller dock demokratin som sådan.

Statsöverhuvudets roll var egentligen ceremoniell, tills Erdogan tog över posten och struntade i reglerna. I valkampanjen är han överallt. Förslaget är att skriva om författningen så att han blir närmast allsmäktig. Vid ett ja får Erdogan tillsätta regering, styra med dekret efter behag, upplösa parlamentet och ta kontroll över rättsväsendet. Han kan sitta kvar till åtminstone 2029. Den nya grundlagen skulle fungera som en permanentning av det undantagstillstånd som har rått sedan kuppförsöket i juli.

Sedan dess har tiotusentals statstjänstemän fått sparken eller satts i fängelse. Journalister har avskedats, regeringskritiska medier och företag konfiskerats. Det kurdiska partiet HDP har 5 000 medlemmar bakom lås och bom, varav stora delar av ledningen.

Alla regimkritiker kletas ned med anklagelser om samröre med den kurdiska PKK-gerillan eller den islamiska Gülenrörelsen, som pekas ut som kuppmakare. De två har inget till övers för varandra, men buntas ihop till samma terroristgäng.

Att göra en nejröst hörd är svårt och ofta riskabelt. Men det stora oppositionspartiet CHP är emot den nya författningen, liksom givetvis HDP. Turknationalisterna i MHP är splittrade.

Erdogan har bland annat använt sin kampanj till att skälla på Europa, i syfte att locka till sig nationalister. Många konservativa kurder stöder presidenten. Allt sammantaget gör resultatet ovisst. Helt klart är bara att Turkiet tar ett långt steg in i ett auktoritärt mörker, om det blir ja i folkomröstningen.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

”Ge Polisen 800 miljoner för terrorbekämpning”

Polisen saknar resurser för att effektivt kunna arbeta mot terrorism i hela landet. Vi föreslår därför att Polisen ges 800 miljoner över en fyraårsperiod för att kunna intensifiera arbetet för att bekämpa terrorism. Vi presenterar här också ytterligare förslag till de kommande blocköverskridande samtalen, skriver Annie Lööf (C) och Johan Hedin (C).

För knappt en vecka sedan hände det som inte får hända. Vi drabbades av hat och terror. Oskyldiga människor dödades och skadades av en feg mördare. Terrorattacken skakade om oss alla. Den skapade skräck när människor i panik flydde längs Stockholms gator. Oro innan man visste att vänner och familj var i säkerhet. Bottenlös sorg hos de som förlorade en närstående.

Men attacken visade också på styrkan i vårt samhälle. Mod och lojalitet hos polis, ambulanspersonal, räddningstjänst och rättsväsende. Gemenskap hos alla de tiotusentals som samlades på gator och torg för att gemensamt sörja och visa att mördarens vilja att splittra vårt samhälle inte ska lyckas.

Alla de delar av samhället som stått mellan oss och terrorn förtjänar den uppskattning de fått. Polisen, de enskilda poliser som var först på plats på Drottninggatan, såväl som de vars agerande bidragit till att en misstänkt gärningsman är gripen. Räddningstjänst- och ambulanspersonal och medarbetare inom vården, både frivilliga och i tjänst, har gjort ett enastående arbete. Butikspersonalen på Drottninggatan som reagerade instinktivt. Personalen på våra skolor och förskolor som tog hand om barn när föräldrar inte kunde lämna jobbet. Den kraft som Stockholm och Sverige tillsammans har visat är storslagen.

På politisk nivå krävs nu att vi gör det vi kan för att förstärka arbetet mot terrorismen. Vårt samhälle kommer aldrig att bli osårbart, men våra insatser i kampen mot terrorn behöver skärpas. Här bär alla ansvarstagande partier ett ansvar att hitta vägar framåt som gör att vi kan utöka resurserna till de rättsvårdande myndigheterna och få en mer effektiv lagstiftning på plats.

Redan i somras föreslog Centerpartiet att de blocköverskridande samtalen om den nationella strategin mot terrorism skulle återupptas. Vi välkomnar därför de kommande samtalen om hur arbetet för att motverka terrorism kan stärkas. I frågor som dessa är det oerhört viktigt att vi kan stå enade och ge kraftfulla svar. Vi kommer därför att bidra konstruktivt i samtalen och presenterar här våra främsta prioriteringar samt förslag på budgetförstärkning.

1 800 miljoner till terrorbekämpning. Trots fantastiska insatser från polisen under den senaste veckan finns det ett behov av mer pengar till terrorbekämpning. Polisen har själva angett att de saknar resurser för att effektivt kunna arbeta mot terrorism i hela landet. Centerpartiet föreslår därför att Polisen ges 800 miljoner över en fyraårsperiod för att kunna intensifiera arbetet för att bekämpa terrorism. Pengarna behövs för att stärka resurserna för det särskilda nationella insatskon-ceptet och den nationella insatsstyrkan.

2 Kriminalisera samröre med terrorlistade organisationer. I dag är det förbjudet att strida för en terrororganisation. Det är en viktig, men inte heltäckande lagstiftning. Att bevisa vad en IS-rekryt företagit sig utomlands medför stora svårigheter. Vi behöver göra det enklare att straffa de som återvänder från utlandet, men även kunna straffa dem som i Sverige stöttar terrorlistade organisationers verksamhet. Centerpartiet vill att Sverige ska följa Norges exempel och förbjuda samröre med terrororganisationer. Det skulle innebära att en åklagare inte behöver bevisa ett explicit terrorbrott, istället räcker det att bevisa samröre med en terrorlistad organisation för en fällande dom.

3 Kriminalisera stödjande av terrororganisationer. Samhällets insatser kan inte endast rikta in sig på de som är de direkta utförarna av terrordåd. Vi behöver även komma åt de personer och organisationer som hjälper och stödjer terroristerna i deras handlingar. Även här är dagens lagstiftning otillräcklig och därför måste den förändras. Den som stödjer en terrororganisation utgör ett direkt hot mot hela vårt samhälle därför måste även stödjande av terrororganisation kriminaliseras och därmed vara straffbart. Det skulle innebära att det blev kriminellt att till exempel dela information med en terrorgrupp, att hjälpa till med finansiellt stöd och att hjälpa till med framtagande eller spridande av propaganda.

4 Stoppa offentliga medel till våldsbejakande organisationer. Våra skattepengar ska gå till att bekämpa de som med våld vill sprida skräck, rädsla och oro i vårt samhälle genom våld, vi ska inte finansiera deras verksamhet. I dag händer det fortfarande att vi finansierar organisationer som ser våld som en legitim metod med offentliga medel. Detta måste upphöra. Offentliga medel ska inte gå till organisationer som sprider våldsbejakande och antidemokratiska budskap. Det ska inte gå till organisationer som hjälper till att rekrytera eller uppmanar människor att stödja terrorlistade organisationer. Här har staten brustit och själv finansierat verksamheter som strider mot vårt samhälles grundvärderingar. Förutom att förhindra att offentliga medel går till dessa organisationer ska vi även kräva tillbaka pengar om de tidigare betalats ut.

5 Låt myndigheter dela fler uppgifter. Att myndigheter inte får dela information med varandra är ett stort hinder i kampen mot terrorismen. Viktiga uppgifter riskerar att falla mellan stolarna och information riskerar att inte nå de som berörs. Normalfallet bör även fortsättningsvis vara att de spärrar för sekretess som finns för att värna den personliga integriteten behålls. Men vid risk för terrorbrott måste framförallt de rättsvårdande myndigheterna åläggas en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet.

6 Skapa ett nationellt resursteam för att hantera återvändare. Terrorresor ska i första läget straffas, men det är tydligt att samhället inte klarar utmaningen att hantera de som återvänder efter att ha anslutit sig till terrorist-organisationer. Brister finns hos såväl kommuner som hos de statliga myndigheterna och övriga rättsväsende. Alla delar av samhället bär därför ett ansvar att prioritera denna fråga avsevärt högre för att värna den nationella säkerheten. Det tyngsta ansvaret vilar dock på staten. Vi föreslår därför ett nationellt resursteam som arbetar operativt med återvändare och radikala miljöer.

De värden som vårt samhälle vilar på behöver vara vägledande i arbetet med att förbättra vår lagstiftning. Rädsla och oro är inte en bra grund för förändring. Det riskerar att leda till att vår frihet snarare begränsas än skyddas. Ökade motsättningar, misstänksamhet och polarisering är

inte något som stärker oss, utan som snarare hotar grunden för ett demokratiskt samhälle. Det är den vägen terroristerna vill att vi ska vandra. Det krävs därför ett tydligt politiskt ledarskap som säkerställer att de förändringar som genomförs görs med gedigna underlag som garanterar en rättssäker lagstiftning. Vi ska inte äventyra den demokrati som vi försöker skydda.

Varken ilskan eller sorgen har försvunnit. Vi bär alla med oss de sår förra veckans terrordåd rev upp. Men ilskan och sorgen får inte lamslå oss. Nu är tiden för det politiska Sverige att ge ett samlat svar på denna attack. Vårt svar ska göra att vår demokrati står starkare och att öppenheten är bevarad.

Annie Lööf (C), partiledare

Johan Hedin (C), rättspolitisk talesperson “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Splittrad bild av misstänkte terroristen

En efterlyst, övertygad islamist som ville kriga i Syrien. Eller en arbetslös missbrukare som var ointresserad av religion. Beskrivningarna av den terrormisstänkte Rakhmat Akilov går isär. – Det fanns inget avvikande i hans beteende, jag uppfattade honom som lugn och samlad, säger hans tidigare juridiska ombud Madeleine Käärik.

Snart har en vecka gått sedan terrorattacken i Stockholm som krävde fyra människors liv. Den huvudmisstänkte är Rakhmat Akilov, en 39-årig man från Uzbeki-stan. Men uppgifterna om honom är motsägelsefulla och hos de svenska myndigheterna har han funnits registrerad under åtminstone två olika namn.

Det som är belagt är att Rakhmat Akilov är från Uzbekistans näst största stad Samarkand. Detta framgår i Migrationsverkets beslut om att ge avslag på hans ansökan om uppehållstillstånd. Som bevis har Rakhmat Akilov lämnat in ett uzbekiskt körkort och en rysk arbetsbok giltig mellan åren 2005 och 2012.

Enligt Migrationsverkets handlingar har han själv uppgett att han tillhör folkgruppen tadzjiker och är muslim. Han har försörjt sig som rörmokare och svetsare och i perioder arbetat i Ryssland.

Han kom till Sverige den 10 oktober 2014 och sökte uppehålls-tillstånd en månad senare. Då uppgav han ett falskt namn – Rahmatjon

Kurbonov – som även är namnet på en uzbekisk artist. Men senare angav han sitt riktiga namn.

Enligt Rakhmat Akilov var han på flykt undan den uzbekiska säkerhetstjänsten som han påstår har torterat honom och anklagat honom för terrorism och förräderi.

Uzbekistan är en av Centralasiens värsta diktaturer, men Migrationsverket skriver att det inte finns något som styrker Rakhmat Akilovs uppgifter om hoten mot honom. I september 2016 avslog Migrationsdomstolen hans överklagan, och Rakhmat Akilov nekades uppehållstillstånd. Han fick fyra veckor på sig att lämna landet efter det att domen trädde i kraft. Men Rakhmat Akilov stannade kvar.

Uzbekiska ambassaden i Berlin, som också handlägger svenska ärenden, uppger till DN att de är i kontakt med svenska polisen. Enligt en anonym ambassadtjänsteman har de skickat förfrågan om information till Uzbekistan. Myndigheterna i landet arbetar nu för att ta fram uppgifter om personen.

DN har sammanställt både offentliga uppgifter och vittnesbeskrivningar av Rakhmat Akilov. En stor del av det som kommit ut är fortfarande obekräftat, och bilden av den misstänkte terroristen är splittrad.

Under sin tid i Sverige har han varit skriven på en adress men bott på en annan i Stockholms-området, och i perioder arbetat med rivnings- och saneringsarbeten. DN har varit i kontakt med tidigare arbetsgivare och kollegor som bekräftar att mannen arbetat hos dem, men som inte sett några tecken på religiös extremism. Deras beskrivning ger snarare bilden av en man som missköter sitt arbete och sover på jobbet.

– Hade han fanatiska idéer var det i alla fall inget han visade på jobbet, säger en tidigare kollega till mannen.

Rakhmat Akilov saknar svenskt personnummer men i Skatte-verkets register finns han ändå registrerad. Under inkomståret 2015 hade han en inkomst på 128 800 kronor. Det senaste halv-året har han varit arbetslös och enligt uppgift i flera medier har han missbrukat narkotika.

Den ryska nyhetsbyrån Interfax citerar myndighetskällor i Uzbeki-stan som uppger att Rakhmat Akilov efterlystes i februari 2017 av uzbekiska myndigheter, misstänkt för brottet ”produktion eller spridning av material som hotar den allmänna säkerheten.”

Källorna uppger också att Akilov under 2015 ska ha försökt ta sig in i Syrien för att strida, men gripits vid den turkisk-syriska gränsen. Han ska enligt deras uppgifter därefter ha deporterats till Sverige. Detta motsägs dock av svenska myndighetskällor.

– Svensk polis har ingen vetskap att han skulle ha deporterats till Sverige, säger en centralt placerad tjänsteman som öppnar för att uppgiften kan ha planterats av uzbekisk säkerhetstjänst.

Fallet mot Akilov grundar sig bland annat på ”deltagande i religiösa och extremistiska organisationer”, uppger källan. Akilovs familj i Samarkand ska också ha förhörts.

Det USA-finansierade radio-nätverket Radio Free Europe rapporterar att Rakhmat Akilov radikaliserades i Turkiet 2012. Men bilden av en militant islamist delas inte av hans tidigare kollegor. Inte heller

Madeleine Käärik, som var hans juridiska ombud under förhandlingarna med Migrationsverket, känner igen beskrivningen.

Att Rakhmat Akilov nu kräver att få bli försvarad av en sunni-muslimsk advokat förvånar henne.

– Religion var inte någon fråga i mina kontakter med honom. Det händer att uzbekiska klienter inte vill ta mig i hand eftersom jag är kvinna, men sån var inte han. Vi kom bra överens, fortsätter Madeleine Käärik.

Senaste gången hon pratade med Rakhmat Akilov var strax före jul.

– Jag ringde och berättade att Migrationsöverdomstolen fattat beslutat om avvisning och att han hade fyra veckor på sig att lämna landet. Jag har varit med om att människor blivit chockade i den situationen, men han lät lugn.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se
Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Arlanda var helt obevakat

Arlanda och hamnarna i Stockholm var helt obevakade av tullen på kvällen efter lastbilsattacken.

Tullverket är ansvarigt för att övervaka godstrafik över rikets gränser. Myndigheten är en del av totalförsvaret och har skyldighet att hålla beredskap i samband med allvarliga kriser, till exempel ett terror-dåd. Tullen har vapensökshundar och särskilt utbildad personal för hot från bland annat kemiska, nukleära och kemiska ämnen.

Dagens Nyheter kan i dag avslöja att Arlanda och hamnarna i Stockholm var helt obevakade av Tull-verket efter terrordådet på Drottninggatan, under totalt drygt 15 timmar. Inte någon tulltjänste-man var i tjänst vid gränserna i Stockholms län, enligt DN:s källor.

– Det är mycket allvarligt eftersom Tullverket dessutom ingår i flygplatsens skyddsorganisation ifall det skulle inträffa något dåd på Arlanda, säger uppgiftslämnare.

Tullverkets ledning bekräftar för DN att det inte fanns någon yttre personal i tjänst i länet mellan klockan 20.00 på fredagen och 11.15 på lördagen.

– Vi kommer se över våra egna rutiner och göra en utvärdering av hur det har gått till, säger Mikael Lindgren, chef för gränsskyddsverksamheten vid tullen i Stockholm.

Bakgrunden är att personalen som tjänstgör på Arlanda flygplats begärde att få bära vapen för att kunna försvara flyplatsen om ett dåd skulle ske där. Vakthavande befäl beviljade att personalen, som

vanligtvis är obeväpnade, skulle få bära tjänstevapen. Men strax därefter backade Tullverkets ledning med hänvisning till myndighetens föreskrifter.

Då beslutade skyddsombudet om skyddsstopp och samtliga tulltjänstemän i Stockholms län gick hem.

– All yttre personal kallades hem. Från klockan 20 hade vi ingen tullkontroll i vårt län. Det är något som inte är riktigt bra, säger Mikael Lindgren, chef för gränsskyddsverk-samheten vid tullen i Stockholm.

Hur ser du på att Sveriges största flygplats saknade tullövervakning efter ett terrordåd i huvudstaden?

– Det känns väldigt olustigt att vi släppte all kontrollverksamhet under denna period. Det känns inte tryggt för samhället. Samtidigt förstår jag att personalen känner sig orolig.

Runt 11.15-tiden på lördagen hävde Arbetsmiljöverket skyddsstoppet och Tullverkets personal kunde återgå till sitt jobb.

Tulltjänstemännen ska inte förväxlas med säkerhetskontrollen på en flygplats. Tullens uppgift är främst att övervaka in- och utgående varor och gods.

– Vårt uppdrag är inte att rent fysiskt jaga terrorister, säger Mikael Lindgren.

Men Tullverket kan alltså assistera vid en krissituation på begäran av polisen. Det skulle kunna vara att förstärka den inre gränskontrollen. Vid tillfället begärde polisen aldrig någon sådan hjälp.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Riksdagen vill ha skärpta terrorlagar

Regeringen vill kriminalisera deltagande i terrororganisation och snabbutreder nu frågan. Men riksdagens partier vill se ytterligare åtgärder. Fler poliser, hemlig dataavläsning och mer kameraövervakning är frågor som har ett brett politiskt stöd.

Bara dagar har gått sedan fyra människor miste livet och minst 15 personer skadades i terrordådet på Drottninggatan. Redan kommer en rad politiska förslag på åtgärder som ska stoppa eller försvåra kommande attacker.

På Socialdemokraternas kongress i Göteborg presenterade justitieminister Morgan Johansson (S) och utbildningsminister Gustav Fridolin (MP) ett förslag om hur deltagande i terrorgrupp ska kriminaliseras.

Enligt Morgan Johansson kan det handla om att någon är aktiv och ger konkret stöd till en terrororganisation, till exempel erbjuder övernattning eller transporter.

– Gör man det så ska man kunna lagföras, säger han.

Just nu finns det en lucka i lagen som gör att deltagande i terrororganisation inte är kriminaliserat.

Kriminaliseringen ska gälla även om stödet inte går att knyta till ett speciellt terroristbrott, något som krävs i dag.

– Det här gäller mer allmänt stöd till en organisation, säger Morgan Johansson. Utredningen ska vara klar den 15 december.

Men det kan bli många fler åtgärder. DN har frågat samtliga riksdags-partier vilka insatser de vill se för att motverka och förhindra framtida terrordåd.

En fråga som lyfts av bland annat Socialdemokraterna och Moderaterna är hemlig dataavläsning. Det skulle bland annat kunna ge rättsväsendet möjlighet att kontrollera krypterad datatrafik och att i hemlighet avlyssna misstänktas datorer. Dagen efter terrordådet på Drottninggatan lyfte inrikes-minister Anders Ygeman (S) det som en konkret åtgärd för att sätta stopp för ensamma gärningsmän.

Det finns även flera förslag och krav på utökad kameraövervakning. Bland annat nämner både Miljöpartiet, Liberalerna, Krist-demokraterna och Sverigedemokraterna det som en av de viktigaste punkterna för att förhindra och utreda terrordåd.

Skärpta straff för terrorrelaterade brott tar flera av partierna upp. Flera av partierna vill också se satsningar på fler poliser. Rege-ringspartiet Socialdemokraterna vill ha 10 000 fler polisanställda 2024. Kristdemokraterna vill se 10 000 fler poliser och en fördubblad insatsstyrka. Liberalerna vill öka antalet poliser med 5 000 och att ytterligare 2000 av de redan befintliga poliserna ska arbeta i yttre tjänst.

Vänsterpartiet uppger att det är för tidigt efter terrordådet att lyfta några politiska förslag, och vill att rättsväsendet ska få tid att utvärdera händelsen och arbetet med den.

Sverigedemokraterna är överens med de andra partierna om bland annat utökad kameraövervakning, mer pengar till polisen och kriminalisering av deltagande i terror-organisationer. Men partiet går i flera frågor mycket längre än de andra. Bland annat föreslår SD att terrorister ska kunna mista sitt medborgarskap i Sverige, att de som anslutit sig till terroristgrupper utomlands ska stoppas från inresa i Sverige eller automatiskt häktas vid hemkomsten och utredas för brott.

Centerpartiet säger att de vill stoppa att offentliga medel går till organisationer som sprider våldsbejakande och antidemokratiska budskap. Och att kommuner och andra som betalat ut pengar till sådana organisationer kräver tillbaka dem.

Efter lastbilsattacken vill även åkeribranschen genomföra förändringar. På torsdagen träffar före-trädare för branschen och lastbilstillverkare infrastrukturminister Anna Johansson (S) för att diskutera nya åtgärder.

Ett förslag är bland annat automatiska bromsar.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“Polischefen: Stödet för oss var överväldigande

Regionpolischef Ulf Johansson hade precis fyllt sin kundvagn på Ica i Täby när larmet om lastbilen på Drottninggatan kom i fredags. – Det första jag tänkte var terrordåd, säger han Nu uppmanar han stockholmarna att vara vaksamma. Och så vill han tacka för det enorma stöd polisen fått.

Ulf Johansson hade smitit tidigare från jobbet i fredags, det erkänner han utan omsvep. Men när det ringde på telefonen i samband med att det första larmet kom lämnade han sin kundvagn orörd och tog sig så snabbt han kunde in till jobbet. Då hade Erik Widstrand, chef vid operativa enheten i region Stockholm, redan utsetts till kommenderingschef. Polisen utgick omedelbart ifrån att det handlade om ett terrordåd.

– Jag lyssnade på all kommunikation på väg tillbaka till jobbet. Vi förstod att det här riskerade att bli både stort och svårt, berättar Ulf Johansson.

Han var kommenderingschef 2010, då den radikaliserade jihadisten Taimour Abdulwahab sprängde sig själv på Bryggargatan, mitt i julhandeln. Då, liksom nu, hade konsekvenserna kunnat bli betydligt större.

– Efter insatsen på Bryggargatan lärde vi oss mycket. Vi stärkte kompetensen för så väl inre som yttre personal, vi köpte in flera förstärkningsvapen (MP5:or, reds anmärkning), mer skyddsutrustning samt köpte in sex bepansrade fordon. Allt hade vi nytta av nu, konstaterar Ulf Johansson.

I fredags var samtlig polispersonal medveten om att det fanns en risk för att det kunde smälla igen. Att leda en operation där man inte vet om personalen bör agera offensivt eller defensiv är svårt, men den här gången var det ingen som tvekade:

– Vi fokuserade på förstahandsåtgärderna, rädda liv och försöka säkra området. Vi fick fantastisk hjälp av väktare, ordningsvakter, civila och räddningstjänsten. Vetskapen om att det kunde smälla igen, när som helst gjorde förstås att vi kände en ständig skräck för att vår egen personal men också andra skulle kunna drabbas, berättar Ulf Johansson.

Bara några timmar senare beslutade polisen att offentliggöra bilden på en man som ”polisen var intresserad av att få kontakt med”, som de hette vid presskonferensen.

– Redan då var vi tämligen säkra på att det handlade om gärningsmannen, säger Ulf Johansson.

Bilden gjorde att vittnesuppgifterna strömmade in. När den nu häktade Rakhmat Akilov dök upp i bostadsområdet Steninge i Märsta kunde han efter att vittnen slagit larm gripas av en patrull från utryckningen i polisområde Nord. Ulf Johansson kan inte svara på om det var en slump att patrullen befann sig just där, just då.

– Jag vet bara att det var otroligt viktigt att det gick vägen.

Tidigt på lördagen hade hundratals (Johansson är inte säkert på det exakta antalet) poliser från övriga landet kommenderats till Stockholm. En kommendering som nu är betydligt mindre, men som kommer att pågå över påskhelgen.

Var du beredd på allt stöd och alla sympatier polisen har fått efter händelsen?

– Jag kunde inte föreställa mig att det skulle bli så överväldigande. Jag vet att det betyder oerhört mycket för alla de poliser som sliter i vardagen. Vi har haft mycket uppförsbacke och motvind under de senaste åren.

Vad betyder uppskattningen för kåren?

– Det har en enorm betydelse för stämningen, det är ingen underdrift att säga att vi behövde det.

Vad händer nu?

– Vi satsar fortfarande stort på trygghetsskapande arbete. Men samtidigt pågår vår ordinarie verksamhet i full skala, så vi har att göra.

Regeringen lovar 700 miljoner till polisen redan i år. Vad ska de användas till?

– De pengarna är redan intecknade, de fyller hål vi redan har. Vi har flera stora utmaningar framför oss. Vi måste lösa frågan om nyrekryteringen till yrket, få dem vi har att vilja stanna, bland annat genom att hitta en lösning på lönefrågan.

– Sedan får vi inte glömma att ur samhällsperspektiv måste det finnas en balans mellan satsningar på polisen och andra förebyggande samhällsinsatser som vård, skola och socialtjänst.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Grannländer redo att vårda svenskar

När många blir skadade i en olycka eller terrordåd kan patienter skickas till andra landsting men också till andra länder för sjukvård.

Vid ett terrorattentat eller en olycka med många skadade kan pressen på sjukvården i landstinget eller regionen bli hård. Socialstyrelsen kan då stödja och samordna de medicinska insatser som behövs. För att alla ska vara så förberedda som möjligt har man tagit fram en föreskrift om vad landstingens katastrofmedicinska beredskap bör innehålla. Men myndigheten samordnar också vad andra landsting kan bidra med eller vilken typ av vård som behövs.

– Vi försöker så fort som möjligt etablera kontakt med det berörda landstinget för att se om man behöver förstärkning eller skicka patienter till andra landsting för vård. I fredags gjorde vi till exempel en snabb inventering över hur många intensivvårdsplatser som fanns lediga i landet och som kunde ställas till förfogande, säger Johanna Sandwall, krisberedskapschef vid Socialstyrelsen.

Myndigheten gjorde även en inventering över tillgängliga ambulanser och helikoptrar samt det psykosociala stödet i hela landet. Socialstyrelsens roll är att samla information och förmedla den vidare, alla beslut om prioriteringar och vård av patienter tas av landstinget.

– Vi gör sådana kartläggningar dels för att stödja Stockholms läns landsting i det här fallet, men också för att ha koll om det skulle ske en olycka eller ett attentat någon annanstans.

Om många skulle skadas så kan Sverige också skicka patienter till våra nordiska grannländer.

– Vi informerade dem ganska tidigt om vad som hänt, gav vår lägesbild och vår bedömning om vi trodde att vi skulle behöva deras stöd eller inte. I det här fallet bedömde vi att vi inte gjorde det. Men vi har ett avtal som slår fast att vi ska hjälpa varandra vid en kris, säger Johanna Sandwall.

Efter terrorattentaten i Paris hösten 2015 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att på nationell nivå öva hur hälso- och sjukvården klarar av att hantera en olycka med många skadade. För ett år sedan genomfördes övningen, den första på nationell nivå.

Amina Manzoor amina.manzoor@dn.se “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“Fortsatt låsta positioner om kriget i Syrien

USA och Ryssland befinner sig fortfarande mycket långt från varandra i Syrienfrågan. Under utrikesminister Rex Tillersons besök i Moskva lyckades man i varje fall komma i något bättre stämning i jämförelse med den iskyla som har rått de senaste veckorna.

Moskva.
I över fem timmar diskuterade USA:s utrikesminister Rex Tillerson bland annat Syrien, Ukraina och Nordkorea tillsammans med sin kollega Sergej Lavrov. Kvällen kröntes med att Vladimir Putin tog emot Tillerson i Kreml. Detta möte var osäkert in i det sista – eller också ville Putin bara få det att framstå som osäkert. Han hade själv välkomnat Tillerson genom att ge en intervju till tv-kanalen Mor där han beskrev de rysk-amerikanska relationerna är sämre någonsin.

– Man skulle kunna säga att förtroendenivån, särskilt militärt, inte har förbättrats, utan snarare försämrats, sade Putin.

När Lavrov och Tillerson möttes vid lunchtid i ryska utrikesdepartementets pampiga villa i centrala Moskva såg bägge påfallande allvarliga ut. Den hjärtliga stämningen som brukade råda när John Kerry besökte Moskva var som bortblåst.

– Vi har flera gånger visat att vi är redo att förhandla. Men vi vill att förhandlingarna ska utgå från folkrätten. Inte från devisen: Antingen är ni med oss eller mot oss. Det här vet ni i Washington. För oss är det mycket viktigt att förstå vad ni egentligen vill, sade Sergej Lavrov. Han luftade också en varning.

– Robotattacken mot Syrien betraktar vi som mycket bekymmersam. Det är fundamentalt viktigt att den inte upprepas, sade Lavrov. Tillerson valde att hålla en mer diplomatisk ton.

– Jag hoppas att vi i dag ska kunna definiera vilka våra gemensamma intressen är, trots att vi närmar oss problemet på olika sätt. Vi måste ta reda på vilka våra skillnader är så att vi bättre kan förstå varför dessa skillnader existerar och hur vi kan minska avståndet, sade han.

Tillerson åkte till Moskva med det uttryckliga målet att få Ryssland att ta sin hand ifrån al-Assad. Ett krav som Ryssland prompt avvisade på förhand.

– Det är absurt att kräva någonting sådant av oss. al-Assad kämpar mot islamsk terrorism, sade Vladimir Putins pressekreterare Dmitrij Peskov.

Lavrov och Tillerson överlade i över fem timmar i villan på Spiridonovkagatan i centrala Moskva. Därefter åkte de till Kreml och diskuterade med Putin i ytterligare två timmar. Presskonferensen inleddes i försonliga tongångar.

– Vi kom överens om att utse särskilda representanter från respektive utrikesdepartementet för att förbättra våra relationer. De ska gå igenom alla orsaker till irritation som har uppstått under Obama-adminstrationen, sade Lavrov.

Han kommenterade indirekt anklagelserna om att Ryssland försökte påverka amerikanska valet genom att hacka sig in på känslig information.

– Ni förstår säkert alla vilken besvärlig situation som har uppstått i våra relationer och i världen. Hur många människor som missbrukar möjligheter som den moderna teknologin ger. Men både i USA och Ryssland finns tillräckligt mycket förnuftiga personer som kommer prioritera sina länders intressen, sade Lavrov.

Sedan gav han Tiller-son en eloge.
– Trots alla problem mellan oss, både de konkreta och de konst-gjorda, så är våra utsikter att jobba ihop inte dåliga. Alla de timmar Rex och jag tillbringade ihop var inte förgäves. Jag tror att vi bättre förstår varandra nu, sade Lavrov.

Också Tillerson slog an en försonlig ton till en början.
– Vi hade ett ärligt och öppet möte med herr Putin. Vi diskuterade om hur vi kan förbättra våra relationer. Men det fanns en bred skala frågor där vi är av olika åsikt och dem talade vi om. Vi måste göra allt för att stoppa denna försämring av våra relationer som inte är till nytta för någondera av oss.

Vad Syrien beträffar är USA och Ryssland fortfarande av diametralt olika åsikt. Tillerson upprepade att al-Assad måste gå.

– al -Assadregimen går mot sitt slut och det är deras eget fel, som de beter sig. Ryssland kan som allierad hjälpa al-Assad att förstå denna realitet. Vi vill att han ska avgå på ett kontrollerat sätt och att det ska ske genom politiska förhandlingar. Vi förstår att det kommer att ta tid. Men jag ser inte någon framtid för al-Assad i den syriska statens ledning. Vi vet att det var han som genomförde den kemiska attacken, sade Tillerson.

Lavrov vidhöll att bevis saknas:
– Precis som i fallet med de ryska hackarna skulle vi väldigt gärna se bevis. Några sådana finns inte, sade den ryska utrikesministern.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“Fakta. Stridsgas och robotattack

Tidigt i fredags morse avfyrade två amerikanska jagare i östra Medelhavet 59 kryssningsrobotar av typen Tomahawk mot den syriska flygbasen Shayrat.

De amerikanska robotarnas mål var radar, flygfält och luftförsvarssystem. Runt 20 syriska plan förstördes.

Flygbasens start- och landningsbanor ska ha klarat sig.

Robotattacken var ett svar på ett misstänkt syriskt kemvapenangrepp den 4 april mot Khan Sheikhun i nordvästra Syrien.

Över 70 människor, många av dem barn, dödades i bombräden. USA har pekat ut den syriska regimen som skyldig till kemvapenangreppet. Ryssland har å sin sida hävdat att syriska flygplan bombade en byggnad där rebeller förvarade kemvapen, alternativt att rebellerna medvetet genomfört attacken för att skjuta skulden på regimen.

Källa: TT “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ President Trumps kovändning är en risk i sig

Analys. USA har på kort tid skiftat tonläge i fråga om Ryssland och Nato, och tycks nu inta en mer traditionell hållning. Vad president Donald Trump själv vill är mer oklart. Det i sig är en risk.

Washington.
USA:s utrikesminister Rex Tillerson vet säkerligen att han har minimala utsikter att åstadkomma något genom att ställa Ryssland inför ett ultimatum.

Tillerson är ingen duvunge: han må sakna politisk erfarenhet, men som vd för det amerikanska oljebolaget Exxon Mobil har han förhandlat på högsta nivå i Ryssland förut. Hans uttalanden ska ses som en del av en komplex, kylig ordväxling. Relationer mellan länderna har snabbt försämrats.

Efter en hastig omsvängning av USA:s politik har Tillerson nu sagt att den syriska presidentens tid vid makten är på upphällningen. Det uttalandet kan ses som en signal till Ryssland att det börjar bli dags att ta sin hand från Syriens president Bashar al-Assad.

Att Tillersons synpunkter har någon effekt är osannolikt, och troligare är att hans avsikt är att försöka ta reda på vad som skulle kunna få Rysslands president Vladimir Putin att revidera stödet för al-Assad. Han kan samtidigt försöka övertyga Ryssland om att konsekvenserna

blir stora om kemiska vapen används igen, och framhålla att USA och Ryssland faktiskt har ett mål gemensamt: kampen mot terrorrörelsen IS.

Tonläget mellan Ryssland och USA har höjts kraftigt under de senaste dygnen, i kölvattnet av ömsesidiga anklagelser om händelserna i Syrien, där en attack med kemiska vapen (av allt att döma utförd av den syriska regimen), följdes av avfyrandet av amerikanska missiler.
USA har inte uteslutit fler -attacker i Syrien. Kongressen, som i så fall kräver att få godkänna eller avslå dem, har hittills inte fått några sådana förhandsbesked.

Med hänvisning till under-rättelsematerial säger sig USA ha gott stöd för att Ryssland kände till planerna på kemvapenattacken. Enligt källor i Vita huset som The Wall Street Journal talat med kan det har varit en rysk pilot i det flygplan som släppte ned dödlig gas över Khan Shaykhun – medan Ryssland hävdar att USA manipulerar.

På mycket kort tid har Trumpadministrationen helt bytt linje i -fråga om både Ryssland och synen på al-Assads framtid.

Vad som ligger bakom skiftet är inte helt klart – det är knappast en nyhet att Putin inte är en man att hålla i handen – men sannolikt har Donald Trump under sina första veckor som president fått se tillräckligt mycket av den storpolitiska verkligheten för att den ryske ledarens makt tycks honom mindre attraktiv.

Trump har omgett sig med rådgivare vars syn på Ryssland är mer nykter än naiv, bland dem H R McMaster, nationell säkerhets-rådgivare, och försvarsminister Jim Mattis. Den pensionerade generalen McMaster har av allt att döma successivt fått allt större inflytande i Vita huset och har börjat rekrytera sina egna medarbetare.

Det ryktas samtidigt om att chefsstrategen Steve Bannon faller i rang eller rentav kan vara på väg ut.

Maktkamp i Vita huset är inget ovanligt och sker i varje administration, särskilt i dess tidiga dagar, men att det handlar om konkurrens mellan två så skilda världs-bilder som under Donald Trump är unikt.

Att Bannons nationalistiska högerpopulism dalar stöds även av att Trump tycks ha övergett sin häftiga kritik av militäralliansen Nato, en organisation som han under sin kampanj dömde ut som ”obsolet”. Nu ska Trump själv närvara vid Natoledarnas möte i Bryssel i maj, och han godkände på tisdagen Montenegros Natomedlemskap. På onsdagen tog Trump emot Natochefen Jens Stoltenberg i Vita huset, för ett längre möte.

Ingenting av detta uppskattas givetvis av Ryssland.
Trump ägnade månader åt att hylla Putin, och när administrationen plötsligt gör ett lappkast är det förvirrande. När Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov efterfrågar större tydlighet från USA:s sida är det ett önskemål som också delas av andra länder. Enligt en rundringning som The Washington Post har gjort till en lång rad utländska diplomater är frustrationen stor över att man helt enkelt inte vet vilken linje USA håller, på område efter område.

Det kan vara värt att påminna om vad som har hamnat i skymundan av den senaste veckans fokus på kemiska vapen och missiler, -nämligen de pågående undersökningarna av kontakterna mellan personer i Trumps närhet och kampanj och företrädare för Ryssland. Vad de utredningarna, som görs av såväl kongressen som FBI, resulterar i återstår att se.

Vad Donald Trump själv egent-ligen tycker är i många fall svårt att säga: presidenten har på sistone varit tyst i fråga om Ryssland. Det är i sig riskfyllt, och ökar möjlig-heterna för oväntade beslut – eller nya lappkast.
Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“**Ryskt veto om syriska kemvapen**

Sent på onsdagskvällen, svensk tid, stoppade Ryssland med sitt veto i FN:s säkerhetsråd en FN-resolution som kräver en oberoende utredning av den misstänkta kemvapenattacken i Syrien.

Tio medlemsländer röstade ja, två röstade nej och tre länder lade ner sina röster, bland dem Kina.

Det är åttonde gången som Ryssland stoppat en FN-resolution om Syrien under det sex år långa kriget. “

“DN TORSDAG 13 APRIL 2017

Spicer sitter inte längre säkert efter Hitleruttalandet

Analys. New York. Vita husets talesperson kan förlora sitt jobb efter de kontroversiella kommentarerna om Hitler och Assads användande av kemiska vapen.

Sean Spicer har blivit känd världen över för sitt aggressiva tonläge gentemot amerikanska nyhetsmedier. Som talesperson för Vita huset har han brutit mot tidigare normer genom att gå till verbala attacker mot individuella reportrar och försvara en administration som har kallat nyhetsmedier för ”folkets fiende”. Men de senaste dagarna har det i stället varit Spicers tur att bli hånad i nyhetsmedierna, efter en rad märkliga uttalanden om Adolf Hitler och Syriens kemiska krigsföring. I ett försök att betona hur allvarligt Vita huset ser på Syriens gasattacker tycktes Spicer påstå att Hitler inte gjorde något liknande under andra världskriget. Gas var en av de vanligaste metoderna för massavrättningar i de nazistiska koncentrations- och förintelselägren. I det mest beryktade, Auschwitz, dödades under en period 6 000 judar varje dag med gas.

Det märktes snabbt att Spicer insett att han hade gjort ett misstag. Inom loppet av en timme skickade Spicer ut tre olika försök att förtydliga uttalandet.

Nancy Pelosi, Demokraternas ledare i representanthuset, sade omedelbart att Spicer måste avskedas för uttalandet. Amerikanska Anne Frank Center, en organisation som arbetar för att bekämpa antisemitism, krävde också Spicers avgång.

Man kan tolka Spicers kommentarer på olika sätt. Men som talesperson för Vita huset är det Spicers jobb att uttrycka sig klart och tydligt. Hans enda uppgift är att kommunicera vad Vita huset står för på ett begripligt sätt. Spicer verkar medveten om att han misslyckades med detta. Under det senaste dygnet har Spicer klart och tydligt tagit avstånd från kommentarerna i efterföljande intervjuer. ”Det är plågsamt att veta att jag har gjort något sådant”, sade han i en intervju på onsdagen. Det är ytterst sällsynt att någon i Trumpadministrationen ber om ursäkt för sina uttalanden. Det kan signalera att direktivet kom från Trump själv, vilket skulle innebära att Spicer inte längre sitter säkert på jobbet. Spicer har blivit globalt känd för sitt hårda tonläge mot journalister, men lät nu i stället skamsen och ångerfull. ”Jag har gjort presidenten besviken”, sade Spicer i en intervju på onsdagsmorgonen.

Donald Trumps korta tid som president har präglats av turbulenta förändringar i den närmaste staben. Hans säkerhetspolitiska rådgivare Michael Flynn fick sparken efter att ha avslöjats ha samröre med Ryssland. Trumps chefsstrateg Steve Bannon fick nyligen kliva ned från rollen i Nationella säkerhetsrådet, NSC, och i en intervju i veckan antydde Trump att Bannon kan bli av med jobbet. Därmed är det inte osannolikt att även Spicer kan ersättas. Även under normala omständigheter är det ett krävande jobb att vara talesperson för Vita huset. Med Trump, som ljuger och förvränger sanningen mer regelbundet än sina föregångare i Vita huset, har jobbet som talesperson blivit en oerhörd utmaning. En möjlig efterträdare är Kellyanne Conway, som själv fick global uppmärksamhet när hon försvarade Trump med att han ägnar sig åt ”alternativa fakta”.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Att exkludera populister är moraliskt fel

EU:s tystnad inför Ungerns angrepp på CEU är skamlig. Det anser professor Jan-Werner Müller, som också varnar för att utestänga populister och för missbruk av p-ordet.

Jan-Werner Müller besöker Stockholm samtidigt som massiva protester pågår i Ungern. Mer än 60 000 människor gav sig ut på gatorna i söndags kväll för att demonstrera mot ett lagförslag som hotar det prestigefyllda Centraleuropeiska universitet (CEU), där Jan-Werner Müller själv var gästforskare fram till mars i år. Därmed hamnade experten på populism mitt i den ungerska populismens nuvarande stormcentrum.

Högerregeringen som leds av premiärminister Viktor Orbán, en av Europas mest tongivande populistiska ledare, har hastat fram en lag med hårda restriktioner för utomeuropeiska universitet, enligt kritikerna skräddarsydd för att stänga CEU. För Ungerns högerregering har universitet som grundades av finansmannen George Soros 1991 varit en provocerande härd för liberala idéer.

– Som alla populister har Viktor Orbán ett problem med verkligt oberoende institutioner, som sysslar med kritiskt och på många sätt liberalt tänkande. Det spelar säkert också roll att George Soros grundade universitetet delvis för att sprida det öppna samhällets ideal, säger Jan-Werner Müller över ett glas grape-juice på ett hotell i Stockholm.

Ett indirekt skäl till offensiven mot CEU kan också vara det nya politiska läget i USA, tror Jan-Werner Müller: George Soros har varit en hård kritiker till Donald Trump.

– Jag ska understryka att det är en spekulation, men Viktor Orbán kan ha använt CEU som en strategi för att ställa sig in hos Donald Trump. Som för att säga: ”Titta, nu är vi världens antiliberala avantgarde, vi kan arbeta tillsammans!” Orbán var en av de första att uttala sitt stöd för Trump officiellt förra året. Jag tror att han hoppas på en belöning.

I Bryssel har Ungerns hot mot den akademiska friheten passerat relativt obemärkt. Jan-Werner Müller menar att EU:s konservativa partier ägnar sig åt hyckleri när de å ena sidan beskriver Marine Le Pen som slutet för Europa, å den andra tolererar en populist som Viktor Orbán i sina egna led. I EU-parlamentet sitter de ungerska nationalisterna i samma partigrupp som bland andra Moderaterna och Kristdemokraterna.

– Partigruppen Europeiska folkpartiet blundar för Orbáns populism eftersom han gjorde dem tjänsten att rösta på Donald Tusk som ordförande för Europeiska rådet för några veckor sedan. Den starkaste kritiken mot Viktor Orbán hittills har kommit från det amerikanska utrikesdepartementet. Det är en skam för Europa.

Med rosa scarf och transparenta glasögonbågar kan ingen anklaga Jan-Werner Müller för att ha snott stilen från de populister han ägnar sin forskning åt. Den tysk-amerikanske professorn i statsvetenskap har blivit känd för att ge en definition av ett begrepp som många använder men få försöker definiera. I nya bok ”Vad är populism?” beskriver Müller populismen som en antidemokratisk företeelse vars kärna till ena delen består i etablissemangskritik. Ett förenande drag mellan Trumps och Orbáns populism är till exempel den selektiva blicken samhällets eliter.

– Alla eliter är inte desamma. Varken generaler eller Wall Street-höjdare tycks vara en del av eliten. Att ha sådana människor i regeringen verkar vara fullt acceptabelt för populister. Men universitetsprofessorer? Självklart inte. Kanske inte heller jurister. En spekulativ tanke är att populister systematiskt försöker nedvärdera vissa typer av professionell kunskap.

Däremot är alla politiska krafter som kritiserar etablissemanget inte automatiskt populister. För att en politisk kraft ska klassas som populistisk krävs enligt Müller också en antipluralistisk idé om folket, en symbolisk representation som med nödvändighet kommer att exkludera vissa samhällsgrupper och därför gör populismen antidemokratisk. Jan-Werner Müller menar att mångfald är en förutsättning för demokrati och citerar landsmannen Jürgen Habermas formulering att folket ”bara uppträder i plural”.

– Populismen har olika orsaker i olika samhällen, men kärnbudskapet är relativt abstrakt: vi och bara vi representerar det sanna folket.

Att populismens antipluralistiska drag ibland glöms bort leder enligt Müller till ett missbruk av p-ordet, ofta i syfte att misskreditera en politisk motståndare. Med en formulering från en annan tysk sociolog, Ralf Dahrendorf, frågar han sig i boken om populismanklagelsen rent av har blivit populistisk i sig. Exempel på politiska rörelser och partier som obefogat beskylls för populism är -Syriza och Podemos, enligt Müller.

– Ibland klumpas de ihop som populister av lathet, men ibland görs det av ideologiska skäl. När EU-representanter ser stora och farliga populister som hotar Europa överallt, Marine Le Pen till höger och Podemos och Syriza till vänster, blir det ett sätt att undergräva alternativa berättelser om vad Europa skulle kunna vara.

– Det viktigaste är att inte smutsa ned vissa aktörer med etiketten populism när det inte är rättfärdigat, något som också skedde med Bernie Sanders. Det är klart att du kan säga att du inte gillar Sanders ekonomiska politik, eller att han måste vara en galen utopiker eftersom han, Gud förbjude, vill ha det som i Danmark! Men att säga att det finns en symmetri mellan honom och Trump hjälper bara Trump.

Det bästa sättet att hantera populister är enligt Müller att bjuda in dem till debatt. Att exkludera dem tycker han är fel både av strategiska och moraliska skäl: dels bekräftar exkluderingen deras berättelse om att eliten inte lyssnar och att det finns en massa tabun, dels representerar de medborgare som förtjänar något slags engagemang.

– Jag har förstått att det är en känslig fråga i Sverige, men att prata med populister är inte samma sak som att prata som populister. Hur naivt det än låter tror jag på kraften hos det bättre argumentet.

Sverker Lenas sverker.lenas@dn.se “

“ Jan-Werner Müller.
Professor i statsvetenskap vid Princeton University. Han är bosatt i USA med sin familj. Född 1970 i Tyskland. Aktuell med boken ”Vad är populism?”, utgiven på svenska av Daidalos förlag. Gästade nyligen Sverige på initiativ från ABF, Katalys och Arena Idé. “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Det dör som en stormvind i öknen bort

Jihadister kommer att fortsätta orsaka död och lidande, men de är redan på väg att förpassas till historiens skräphög. Peter Eng-lund får upp hoppet av att se Stockholm göra motstånd mot terrorismens logik.

Terrorism är inget nytt fenomen i den moderna historien. Under de 20 år som föregick första världskrigets utbrott – en tid som nu i det allmänna medvetandet framtonar som stilla och fridfull – var den så kallade civiliserade världen drabbad av en våg av politiskt motiverade våldsdåd. Gärningsmännen var i regel våldförsvurna anarkister av olika schatteringar, och till deras offer hörde sex statsöverhuvuden, bland andra en amerikansk president, en österrikisk-ungersk kejsarinna och två spanska statsministrar.

Till detta kom rader med andra ”småmord” och bomb-attentat. Dåden var synnerligen välbevakade i pressen, och spred fasa, men sedan kom 1914, och skräckbilder av ett helt annat slag kom att överlagra de gamla. Det tidiga 1900-talets terrorister uppnådde inte sina mål, krossades och förpassades till historiens skräphög.

Som fenomen är terrorism länkad till perioder av relativ stabilitet: dess effekt bygger på skapandet av spektakulära kontraster. (I, säg, ett land där tusentals människor dör varje natt av bomber fällda av främmande flygplan skulle ett dåd som skördade ännu en handfull liv knappt noteras.) Därför är det nog ingen slump att en annan stor våg av terror drabbade några decennier som också de, på tryggt avstånd, uppmålats som idylliska: 70- och 80-talen.

Särskilt 70-talet var bitvis förfärligt: då dog uppåt 300, ibland över 400 människor per år i Västeuropa i terrorhandlingar. Det gick sällan en vecka utan nya bombdåd, kidnappningar eller mord. Men 70- och 80-talets terrorister uppnådde inte sina mål, krossades och förpassades till historiens skräphög.

Sedan de försvann har nedgången vad gäller antalet offer i terrorhandlingar varit drastisk i Västeuropa. De senaste decennierna har i genomsnitt 50 människor dödats varje år, enligt The Global Terrorism Database. Så statistiskt sett är risken att drabbas av terrordåd inte större nu än då. Snarare tvärtom.

På ett vis haltar dock jämförelsen. Under 70- och 80-talen förekom det som sagt långt fler terrordåd än i dag, men samtidigt var antalet döda per attentat betydligt lägre. Den tidens terrorgrupper – som RAF i Tyskland, ETA i Spanien, IRA i Nordirland och Röda brigaderna i Italien – var i regel drivna av olika vänsterextrema idéer, och mördade många oskyldiga, men hade som huvudmål människor som identifierades med den ordning de ville bekämpa, det må vara poliser, samarbetsmän, arbetsgivarchefer, höga ämbetsmän eller politiska ledare. Nu för tiden är terrordåden långt, långt färre, samtidigt som de i sin urskillningslösa grymhet tenderar att skörda långt fler offer per tillfälle. För nu är måltavlan alla som man i sin blinda fanatism alls lyckas komma åt.

De grova men trubbiga medel som brukats i de senaste dåden – motorfordon, knivar, bomber av högst varierande effektivitet – är förfärliga, samtidigt som de i sin desperata brutalitet är en indikation på att de jihadistiska nätverken i Västeuropa blivit allt svagare. (Dessa är också, i motsats till olika förelöpare, bokstavligen talat självförstörande.) Nu är det av mycket att döma den sista reserven som agerar: ensamvargarna och kluddarna, bottenskrapet. Inslaget av förlorare, knäppgökar, småkriminella och – ej oviktigt tror jag – kvinno-hatare är slående.

Det är givetvis sant, det som så många redan har sagt: att det är hart när omöjligt att skydda sig till 100 procent från sådana här amatörterrorister med internetuppkoppling som agerar inspirerade men på egen hand. Men just omöjligheten att skydda sig gör att rädslan de hoppas underblåsa mister sin funktion och blir irrationell. Det är ingen poäng att vara rädd längre.

Kanske är det också det vi kunnat se i de högst sansade och därför hoppingivande reaktioner som följde på dådet i Stockholm. Eller för den del även i London och Paris. Att inte låta sig skrämmas, inte bli hysterisk, att fortsätta leva exakt som vanligt – det finns knappast något bättre sätt att nullifiera effekterna av terrorismen.

Dessutom finns det hos människor en i sammanhanget avgörande egenskap, vid sidan av den osjälviskhet och vackra beredvillighet att hjälpa som så många demonstrerade i fredags, och det är vår kolossala anpassningsförmåga. Den är inte alltid en välsignelse, därför att den delvis bygger på förträngning. Att människor stretar vidare, trots förfärliga omständigheter, är något vi kunnat se i 1900-talets samtliga människoskapade katastrofer. Till exempel kan nämnas att de ovannämnda flygbombningarna av diverse europeiska storstäder aldrig fick de följder militärteoretikerna förutsatte och politikerna fruktade, även efter hundratusentals döds-offer. Livet gick vidare. Trots allt.

Jihadister kommer ännu en tid fortsätta att orsaka död och lidande. Så polis, åklagare och andra rättsvårdande myndigheter kommer att behöva det stöd, de hjälpmedel och de resurser som krävs för att komma till rätta med den här speciella typen av brottslighet. Men får de bara detta, och håller vi alla bara huvudet kallt och inte låter oss dras med i de energier som terroristerna hoppas släppa lösa, så kommer det att gå med jihadisterna som med alla deras föregångare: de kommer inte att uppnå sina mål, de kommer att krossas och sedan förpassas till historiens skräphög.

Terrorhandlingar handlar till 99 procent om våra reaktioner på dem. Vi bestämmer själva vilka följder de ska få. Vi har klarat av långt värre. Och vi kommer att klara av även detta.

Peter Englund “

DN TORSDAG 13 APRIL 2017

“ Nuncio är kung på travbanan

När han kommer skrittande ser han ut som vilken häst som helst. Men när han stannar och majestätiskt vrider huvudet åt sidan kan man inte missa att det är Nuncio.

En av de bästa travare som världen skådat är en annorlunda häst. Inte bara för att han på 54 starter mot allra högsta konkurrens har vunnit 39 gånger, aldrig varit sämre än trea och tjänat nästan 30 miljoner kronor.

Annorlunda också för att han före loppen ibland ger spelarna skrämselhicka och väljer att galoppera några varv runt banan som uppvärmning i stället för att trava. Eller bara stannar till och ser sig omkring med högdragen min i flera minuter. Han gör lite som han vill. Men så fort det är dags för att tävla blir han en tiger i rätt gångart igen.

– Vad kan jag säga? Han är så snäll och klok att man nästan kan prata med honom. Han vet antagligen exakt vad han håller på med, och jag lägger mig inte i. Och det har ju gått rätt bra hittills, säger hans tränare och ägare Stefan Melander med ett leende.

På annandag påsk är det sex år sedan Nuncio föddes på anrika Hanover Shoe Farms i Pennsylvania, USA. Ett och ett halvt år senare fick Stefan Melander syn på honom på den stora årliga travhästauktionen i Harrisburg.

Melander, 59, är travfotografen som blev en av landets mest framgångsrika travtränare, med förkärlek för hästar från travets hemland USA. Han åker regelbundet dit för att köpa hästar och har kommit hem med den ena blivande stjärnan efter den andra. Med Scarlet Knight lyckades Melander 2001 till och med vinna världens största lopp för treåringar, Hambletonian i USA.

Men när han åkte till USA hösten 2012 förmanades han av sin sambo, Catarina Lundström, travtränare och i dag tillika Nuncios skötare: ”Köp inte för många hästar.”

– Jag är lite hopplös och kom hem med fem sex hästar. Men en kunde jag inte ta med hem, det var Nuncio, berättar Melander när jag besöker hans travanläggning i Enköping.

– Han var så fantastisk fin, jag såg direkt att han var en kanonhäst. Jag var tvungen att försöka köpa honom. Jag sa efteråt till killen som visade upp honom att Nuncio skulle vinna Hambletonian.

Stefan blev aningen snopen när han bara behövde betala 7 000 dollar för Nuncio på en auktion där många hästar såldes för över 150 000 dollar. Ett fyrkantigt reglemente sa dock bland annat att Nuncios mammas tävlingsresultat inte var tillräckligt bra för att Stefan skulle få klartecken för import. Han lämnade då Nuncio i träning till svensken Jim Oscarsson i USA, och senare till en annan svensk, Jimmy Takter.

Nuncio tävlade två säsonger i USA och radade upp segrar, dock inte i Hambletonian där han var knappt slagen tvåa. Och när Melander nu ville plocka hem honom fanns det inga reglementen som kunde sätta krokben. Nuncios tävlingsresultat talade för sig själva.

Sedan februari 2015 finns han på svensk mark utanför Enköping och har charmat hela trav-Europa med sin karisma. När DN är på besök är Nuncio ute på en joggingrunda på den imponerande anläggningen som förutom stallar innehåller bland annat rundbana, motionsslinga och rakbana.

Femton av de över hundra andra hästar som Melander ansvarar för är samtidigt ute i grupp och springer på rundbanan. Gruppträning är dock inget för Nuncio som alltid tränar ensam och med Melander i sulkyn. Han har också hagar där han får gå ensam.

– Alla mina hästar får bra skötsel, men jag erkänner att jag skämmer bort Nuncio lite extra, säger Melander.

Han får, förutom dagliga, ofta timslånga, travpass, bland annat ridträning och regelbunden massage. Nuncios muskulösa kroppshydda påminner om ett fullblods och behöver hållas i trim. Nästa start blir i Olympiatravets final på Åby travbana den 29 april. Sedan väntar Solvallas Elitlopp den 26 maj där han antagligen ställs mot Frankrikes superstjärna Bold Eagle.

– Det här kan vara sista säsongen för Nuncio. Men det bestämmer han själv, än så länge gillar han att tävla. Men om han tröttnar är det ok, han har verkligen inget mer att bevisa.

Hans Kronbrink hkronbrink@gmail.com “

“ Nuncio

Gratuleras till: Fyller 6 år den 17 april.

Gör: Är en av världens bästa travhästar.

Bor: Tillinge-Åby, Enköping.

Familj: Tränaren och ägaren Stefan Melander, Catarina Lundström, skötare, Örjan Kihlström, kusk.

Meriter i urval: Seger i Elitloppet 2016, tidigare bland annat segrar i Kentucky Futurity och Yonkers Trot i USA, Årets häst i Sverige 2016.

Divalater: Älskar att stå i fokus.

Smeknamn: ”Kungen”

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Allt fler plågas för sin tros skull

Terrorsekten IS slog till mot de egyptiska kyrkorna i Tanta och Alexandria inför stilla veckan. Dödssiffran är uppe i 45. Attackerna var bara de senaste i en mycket lång rad dåd mot kristna i Egypten och hela regionen.

Nu visar en ny undersökning att det blir allt farligare att vara troende. Förtrycket ökar både från grupper som IS och från regimer.

Just Mellanöstern och Nordafrika är fortfarande det område där det är vanligast med regimer som förtrycker olika religiösa grupper. Bara i 5 procent av länderna där undgår befolkningen detta förtryck. Men även i Europa är klimatet hotfullt för troende. I 89 procent av de europeiska länderna förekom under 2015 olika former av religiöst förtryck från stater.

Siffrorna framgår av en ny rapport från det ansedda opolitiska amerikanska institutet Pew Research Center. Studien slår fast ett oroväckande trendbrott. De globala inskränkningarna av religiösa rättigheter ökade år 2015 (det senaste året med färdig statistik) för första gången på tre år.

Institutet har undersökt två områden: inskränkningar från regeringar – lagar, politik och regeringsstödda handlingar – respektive ”samhälleligt” förtryck, från privatpersoner, organisationer och grupper.

Antalet länder med höga eller mycket höga nivåer av religiösa begränsningar ökade från 34 till 40 procent. Med andra ord är det i fyra av tio länder förenat med fara eller obehag att leva efter sin tro.

I 105 av 198 undersökta länder rapporterades ”utbredda trakasserier från regeringar” mot religiösa grupper, en ökning från 85 året dessförinnan. En stor majoritet av länderna där regeringen lägger hårda restriktioner på religiöst utövande är muslimska.

I Mellanöstern och Nordafrika är situationen som sagt värst. Hatet mellan shia- och sunnimuslimer blossar ständigt upp i våldsamheter, religiösa minoriteter och ateister förföljs brutalt och barbariskt. Diktatoriska eller auktoritära regimer skapar skräcksamhällen som omvärlden aldrig borde acceptera.

Men Pew slår också larm om situationen för Europas muslimer. I vår världsdel syntes den största ökningen av trakasserier och våld från regeringar mot religiösa grupper. I Frankrike straffas kvinnor för att de bär slöja, i Ryssland åtalas människor för att de utövat sin religion offentligt. Under mätperioden vägrade Slovakien att ta emot muslimska flyktingar och Ungerns premiärminister Viktor Orbán slog fast att den muslimska religionen och kulturen inte kan blandas med den kristna. Tyska poliser gjorde – rättsvidrigt, skulle det visa sig – tillslag mot en moské där de troende i flera timmar tvingades ligga på golvet i handbojor.

Vad gäller religiösa trakasserier i Europa utan regeringar inblandade var muslimer och judar lika utsatta år 2015. Trakasserier mot kristna ligger på en lägre nivå – men ökade också under mätperioden.

Att mäta religiös förföljelse är svårt. Det är förstås orättvist att jämställa slöjlagar eller hårda uttalanden av Viktor Orbán med, till exempel, IS barbari eller avrättningarna och tortyren av konvertiter i Mellanöstern.

Dock kan man se resultatet av Pews undersökning som symtom på ett större fenomen. På många håll i världen har toleransen mot oliktänkande minskat. Det liberala öppna samhället tycks vara på reträtt; i dess ställe kommer chauvinism och inskränkt nationalism. Och inte minst en mycket obehaglig tendens att dela in människor i grupper och grupperna i några som kan tolereras och andra som ska spärras in, kastas ut eller slås ner med våld.

När repressionen och intoleransen ökar finns några självklara svar. Det är att outtröttligt kräva att regeringar garanterar sina medborgares religions-frihet. Det är att aldrig lasta hela grupper för något som begås av individer inom samma grupp. Det är att aldrig acceptera att medmänniskor förtrycks vare sig av religiösa eller kulturella skäl.

Pew tar upp exempel på våldsamma franska hämndaktioner mot muslimer efter attackerna mot Charlie Hebdo och Bataclan. Man kan med lättnad konstatera att terrordådet i Stockholm – hittills – inte orsakat liknande större ”motattacker”. Kanske är det ett tecken på att vi blivit bättre på att motstå terroristernas strävan efter ytterligare polarisering, ytterligare hat.

DN 14/4 2017 “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Polisen: Vi ska vända på varenda sten

Över 700 förhör, 300 beslag och 1 000 tips utgör grunden i förundersökningen mot terror-misstänkte Rakhmat Akilov. Den avgörande pusselbiten för att Akilov kunde gripas var enligt kommederingschefen Stefan Hector att bilden på den misstänkte blev känd så tidigt.

Fyra personer dödades och 15 skadades då en lastbil rusade fram på Drottninggatan förra fredagen. Samma kväll greps 39-årige Rakhmat Akilov som misstänkt för terroristbrott genom mord. Han har erkänt dådet.

Förundersökningen mot Rakhmat Akilov väntas ta minst ett år. Det beror enligt polisens nationella kommenderingschef Stefan Hector på att brottet är ”ett angrepp på nationalstaten”.

– Vi vill styrka alla omständigheter i brottet, så att förundersökningen står på egna ben oavsett erkännande. Vi vill också i det här fallet vända på varenda sten, gå systematiskt tillväga för att inte missa något i den här förundersökningen, säger han till DN.

Några av de viktigaste frågorna som behöver besvaras är enligt utredaren Anders Wretling om Akilov var ensam och vad motivet var.

FN-kommittén för mänskliga rättigheter har i flera rapporter kritiserat Sverige för alltför långa häktningstider. Huruvida den misstänkte kommer att sitta häktad under hela utredningen vill Stefan Hector inte uttala sig om.

– Det är tveksamt för mig att säga om någon ska sitta häktad i ett år. Jag nöjer mig med att konstatera att den här förundersökningen kommer vi göra noggrant och att det kan ta lång tid. Sedan får man se någon form av proportionalitet, även i häktningstiden.

Polisen har tagit emot över 1 000 tips gällande terrordådet. Samtidigt kan de ha gått miste om en del information när tipstelefonen låg nere en stund under fredagen:

– Vår bedömning är att detta inte har påverkat förundersökningen negativt, men det kan vara en av sakerna vi tittar på när vi är färdiga med utredningen, säger Stefan Hector.

Polisen tror att Akilov och hans eventuella medhjälpare har ”neutraliserats”.

– Men det säger inget om eventuella andra kluster, säger Stefan Hector.

En annan man som greps misstänkt för inblandning i terrordådet släpptes i tisdags efter att misstankarna hade försvagats, men togs omedelbart i förvar eftersom det fanns ett utvisningsbeslut på honom.

Hur ser du på att en terrormisstänkt kan utvisas?
– Jag tror att man räknar med att hinna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att klarlägga eventuell delaktighet i brott innan dess, säger Stefan Hector.

Finns det något som tyder på att fredagen kunde ha slutat ännu värre?
– När jag talar om ytterligare angrepp är det utifrån empiri och erfarenheter från världen, inte specifikt Stockholm. Vårt arbetssätt, att avbryta pågående våld och vara beredd att möta nya angrepp är en utarbetad metod, en strategi. Det finns inget som säger att det låg för handen.

De senaste årens internationella attacker, med gärningsmän som fortsätter tills de dödats eller gripits har tvingat fram en mer offensiv polis-metodik och att poliser över hela ledet deltar i jakten, enligt - Stefan Hector.

– Det fanns en tid när grova brott skulle mötas med ett avvaktande förhållningssätt, det vill säga vi fryser läget, vi spärrar av och inväntar specialister.

Rakhmat Akilov ska ha gripits av en vanlig polispatrull.

– Jag kan konstatera att vi har ytterst kapabla poliser, som tog initiativet, hade rätt attityd och -genomförde ett gripande, säger Stefan Hector.

Poliserna som gjorde gripandet säger i en intervju med Aftonbladet att de anmälde sig för att åka och kontrollera en person som enligt en tipsare uppträdde märkligt:

– Men jag hade i bakhuvudet att det kunde ju vara den där terroristen, men de skickade bara en patrull och det var ju vi, säger polisen Emma till tidningen.

Patrullen hittade Akilov gående längs en väg i Märsta. När de fick ögonkontakt förstod de direkt att det var den misstänkte terroristen, berättar Emma:

– Jag tänkte ”den här personen måste vi få kontroll på blixtsnabbt, han ska ned på backen bara”.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se
Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

“ Detta har hänt.
Klockan 14.53 fredagen den 7 april får polisen det första larmet om att en lastbil kört in i en folkmassa och vidare in i Åhléns på Drottninggatan i Stockholm. Fyra personer dödas och 15 skadas. Attacken genomförs sedan en man kapat en lastbil från Spendrups och därefter kört en halv kilometer längs Drottninggatan.

Den misstänkte föraren lyckas fly från platsen men polisen går snabbt ut med en bild på en man som senare visar sig vara gärningsmannen.

Sent på fredagen grips en man i Märsta misstänkt för brottet. Klockan 01.15 natten mot lördagen anhålls den 39-årige uzbekiske medborgaren Rakhmat Akilov.

På söndagen bekräftas att de fyra offren var en brittisk man, en belgisk kvinna och två svenska medborgare, varav en var en elvaårig flicka.

På söndagen genomförs en manifestation, för att visa kärlek efter terrorattacken, på Sergels torg. Tiotusentals människor samlas.

På måndagen hålls en tyst minut över hela landet för att hedra offren i attacken.

På måndagen kommer uppgifter om att 39-åringen har kopplingar till radikala islamister.

På tisdagen häktas Rakhmat Akilov av Stockholms tingsrätt. Han erkänner då att det var han som låg bakom terrorattacken.

I korthet.

Spendrups chaufförer utsätts för trakasserier
Många av Spendrups chaufförer känner oro efter attentatet i Stockholm då en av företagets lastbilar kapades. Extra stöd har införts, men samtidigt blottades trakasserierna som chaufförerna utsätts för. Ett upprop gick ut till alla medarbetare på huvudkontoret om att följa med som stödpersoner i lastbilarna. Ett stort gäng slöt upp på terminalen på måndagsmorgonen och de chaufförer som kände ett behov av stöd fick en kollega med sig i bilen.

– Chaufförerna har berättat att folk visade fingret, fotograferade och fällde otrevliga kommentarer, säger Helena Nylén, direktör för varuförsörjningen på Spendrups Bryggeri.

Reklambilden som fanns på den kapade lastbilen har plockats då bort från alla andra fordon.

– Vi förstår att allmänheten tycker att det är jobbigt att se en exakt likadan bil som användes i dådet, säger Nylén.

Blomsterhavet försvinner från Sergels torg
Natten mellan måndag och tisdag försvinner blomsterhavet från Sergels torg, rapporterar P4 Stockholm. Blommorna, som tusentals människor lämnat för att hedra lastbilsattackens offer, har börjat vissna och drar till sig skadedjur.

Blommorna kommer att komposteras. Vad som händer med de andra minnessakerna är oklart.

– När det finns annat, till exempel gosedjur och meddelanden, är Stadsmuseet inkopplade för att se vad som är värt att spara ut minnessynpunkt, säger Ola Eriksson, vid Stockholms stads trafikkontor.
“

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Tyvärr – det finns inga säkra system mot kapningar

Analys. Vad kan göras för att förhindra att tunga lastbilar används som vapen av terrorister? Inventeringen av möjliga åtgärder har påbörjats av infrastrukturminister Anna Johansson (S).

Det är torsdag förmiddag – sex dagar efter terrorattacken på Drottninggatan. Jag går till jobbet. Det är skönt. Jag tänker på dagens arbetsuppgifter som bland annat inkluderar ett möte med Anna Johansson. På Sankt Eriks-gatan står en Mercedes-Benz Econic parkerad med motorn i gång. Det är en sopbil – och renhållningsarbetarna har lämnat bilen för att hämta det avskräde som stads-borna - lämnat efter sig. Vem som helst kan hoppa in bilen, lägga i körläge, släppa parkeringsbromsen och köra i väg. Det kräver inga större kunskaper.

Kan inte landets lastbilschaufförer sluta lämna bilnycklarna i lastbilarna när de lämnar dessa? Om så det bara är för att lasta eller lossa?

Jag förstår att det är omöjligt om dieselmotorn just då används till kraftuttag för kran, pump och så vidare – men alla andra kan väl ta med sig nycklarna?

Infrastrukturminister Anna Johansson bjöd med kort varsel in ett 30-tal engagerade från åkerier, lastbilstillverkare, fackförbund, myndigheter, kommuner med flera för att diskutera vad som kan och bör göras. Hon försäkrade att alla var djupt berörda av terrorn på Drottninggatan fredagen den 7 april och visade ”stort engagemang”. Och hon var noga med att problematiken med terror inte specifikt är kopplad till transportnäringen.

Så vad fanns det för förslag?

Tekniska lösningar som autobroms på tunga lastbilar; det är ett EU-krav på nya lastbilar sedan slutet av 2015. Åtgärder som gör att bara chauffören kan starta fordonet diskuterades. Men det får inte bli så att chaufförerna därmed riskerar att bli tagna som gisslan av terrorister. Så kallad geofencing är ett slags elektronisk inhägnad med stöd av exempelvis gps-satelliter. Lastbilar skulle tack vare sådana system med hjälp av elektronik kunna förhindras köra snabbt i stadskärnor.

Men som ministern konstaterade: Det tar lång tid att införa ny teknik i alla fordon.

Fysiska hinder i städerna är ytterligare ett spår. Men städerna försörjs med varor av just lastbilar. Brandkåren använder också lastbilar. Det kan inte bli för slutet. Därför diskuterades fysiska hinder som dämpar framfarten och som dessutom med ljud varnar gående.

Men, som Anna Johansson flera gånger underströk, det måste bli balanserade och väl avvägda åtgärder. Det är viktigt att inte gripas av panik, anser hon.

Informationsutbyte och utbildning får väl anses vara standardprocedur. Likaså inventering av om lagar och regelverk behöver förändras.

Man kan efterklokt tycka att det här arbetet skulle ha påbörjats redan efter terrordåden med lastbilar i Nice och Berlin. Ja, det är lätt att vara efterklok, anser Anna Johansson.

Men det är bättre sent än aldrig. Jag tror att vi har svårt att ta till oss att vi, som ett fredligt land, kan utgöra mål för terrorister.

Nu ska gruppen som deltog i mötet skicka in skriftliga förslag på vad som kan göras inför nästa möte den 18 maj. Och ministern har för avsikt att ta upp frågeställningen när EU:s ministerråd sammanträder den 8 juni.

Hon tror att mycket kan göras med enkla medel för att öka riskmedvetenheten och beredskapen.

De som efterlyser trygghet blir så klart besvikna på att inget konkret görs just nu.

Men det är också så att vi måste ta till oss att det är omöjligt att garantera säkerheten i ett öppet demokratiskt land som Sverige. Vi är alla mjuka mål för terrorister. Och det är svårt att identifiera dessa i förväg. Det finns inga idiotsäkra system, som Anna Johansson uttrycker det.

Tyvärr är det så.

Jacques Wallner jacques.wallner@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Bevakning av asylboenden trappas ned

Säkerhetspolisen har varnat för hämndaktioner från vit maktmiljön efter terrordådet i Stockholm. Men Migrationsverket har inte uppmärksammat några hot, och återgår nu till normal bevakning.

Sedan lastbilsattacken på Drottninggatan har personer i den brottsaktiva, högerextrema miljön blivit mer aktiva.

Det sade Säkerhetspolisens chef Anders Thornberg i söndags, och bekräftade att man följde utvecklingen i grupperna.

I olika grupper i sociala medier syns även enskilda personer som uppmanar till olika typer av aktioner mot både muslimer och asylsökande.

Efter fredagens attack ökade Migrationsverket säkerheten på sina asylboenden.

Men redan på måndagskvällen, dagen efter Säpochefens uttalande, återgick myndigheten till sina normala säkerhetsrutiner.

”Det fanns inget uttalat hot när detta beslutades och det har inte heller inkommit några konkreta hot mot vare sig asylboendena eller de sökande som kommit till vår kännedom”, skriver Migrationsverkets presstalesperson Michelle Bornestad i en kommentar till DN.

Däremot har muslimska företrädare uppgett att enskilda personer utsatts för trakasserier som bedöms ha koppling till terrordådet.

Till SR Ekot säger Salahuddin Barakat, ordförande i Islamakademin i Malmö, att han själv har mottagit dödshot via mejl och hatiska kommentarer där man hänvisar till attacken i Stockholm.

– Det man ser alltmer i sociala medier och rapporter som kommer till mig är att allt fler muslimer, särskilt kvinnor, blir utsatta för glåpord och kränkningar av olika slag, säger han till Ekot.

Uppsalapolisen skriver även att en person som bor på en vårdinrättning har omhändertagits och förts till psykiatrisk vård på grund av en hotbild efter dådet.

”Personen har gjort publiceringar i sociala medier kring fredagens attentat i Stockholm som medfört en hotbild mot personen”, skriver polisen.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Döva kritiska: Svårt att förstå vad som hade hänt

När terrorn slog till i Stockholm befann sig flera döva barn och vuxna i händelsernas centrum. Två av dem var Kitty Elovsson och Isamil Farrah. De chockades av attacken och förstod inte vad som pågick.

– Det kändes som att jag inte hade någon kontroll, berättar 13-åriga Isamil Farrah, som fick springa undan från lastbilen på Drottninggatan.

I närheten av Drottninggatan, på Olof Palmes gata i Stockholm, ligger Dukis, en fritidsgård för döva och hörselskadade barn och ungdomar. På fredagseftermiddagen var flera ungdomar på väg till fritidsgården när de plötsligt blev vittnen för terrorn.

– Flera döva ungdomar var precis i närheten, några såg döda kroppar. De sprang till Dukis gråtandes och chockade. Som mest var det cirka 30 ungdomar på plats här, berättar Linnea Karmgård ungdomskonsulent för Stockholms Dövas ungdomsråd.

13-åriga Isamil Farrah var på väg till fritidsgården med sina kompisar när lastbilen for förbi honom i full fart.

– Jag gick på gatan med kompisar och plötsligt kom lastbilen snabbt förbi och jag blev chockad. Alla sprang och försökte hjälpa till, många grät. Två döda låg på marken och en av dem var ett barn med blodigt huvud. Jag tyckte det var riktigt obehagligt och hemskt. Jag tänkte på

vad som hänt i andra länder och att det nu händer här i Sverige, berättar han.

Han beskriver en förvirrad situation på Drottninggatan.

– Jag visste ingenting om hur jag kunde komma hem eller vad jag kunde göra. Det kändes som att jag inte hade någon kontroll. Efteråt fick jag veta att de gripit en person men det fanns ingen tolk, säger han.

En bit bort på gatan befann sig även 42-åriga Kitty Elovsson. Hon är också döv och chockades av händelsen.

– Jag kom till Drottninggatan från tunnelbanan Hötorget. När jag kom ned till Drottninggatan kändes det som att stämningen var så konstig. Jag såg en död person och det var kaos runt om. Jag såg många människor springa rakt mot mig och då blev jag jättechockad och sprang med. Jag förstod inte vad som hade hänt, hittade inte mobilen och kunde inte fråga folk utan jag sprang bara mot Sveavägen. Där såg jag bilar, helikoptrar och poliser med vapen och förstod att något allvarligt hänt, men jag förstod inte vad. Jag kunde inte fråga folk och visste inte var jag kunde bli säker.

– Tankarna fladdrade och jag undrade om det är krig, kommer det bomber? Här i Sverige? Folk pekade och jag försökte följa med men ville bara hem. Jag såg också många som ramlade, till exempel ramlade en mamma med sin barnvagn och jag såg att många grät. Jag funderade på om jag kunde hjälpa till men det var svårt med kommunikationen, berättar hon.

Efter attacken åkte polisen bland annat runt utanför centralen och ropade i megafon: ”Skingra er! Åk härifrån! Det är inte säkert här.” I flera filmklipp från Drottninggatan hör man människor ropa till varandra. Men informationen om vad som pågick nådde inte Isamil och Kitty.

– Jag kände att det blev en svår situation för mig och andra döva när vi inte fick veta vad som hände. Alla har rätt få information, berättar Kitty Elovsson.

Tankarna fladdrade och jag undrade om det är krig, kommer det bomber?

Henrik Sundqvist, tf förbundsordförande på Sveriges Dövas riksförbund är kritisk till hur myndigheter och medier hanterade krisinformationen.

– Sådana känslor som uppstår på grund av brister i informationen skulle kunna undvikas om myndigheter och medier hade tagit sitt ansvar. Teckenspråkstolkning ska vara en naturlig del av krisinformationen, förklarar han.

I ett pressmeddelande från Sveriges Dövas riksförbund tillsammans med tolv andra organisationer för döva och hörselskadade kritiserar man nu hur myndigheterna i Sverige hanterade krisinformationen.

När kärleksmanifestationen höll till på Sergels torg blev Isamil besviken.

– Jag kände mig utanför och jag ville också delta i minnesstunden. I sorgearbetet är det viktigt att få hänga med. På Sergels torg fanns det en teckenspråkstolk men de filmade bara de som sjöng. Det tycker jag inte

var bra. Jag tycker att man ska tänka på det så det inte händer igen, berättar han.

Kitty Elovsson håller med:

– Jag tycker att vi självklart ska få möjlighet att vara en del i gemenskapen. Vi döva har samma känslor och upplevelser som andra.

Hon är väldigt kritisk till hur tv-sändningarna efter terrorattacken sköttes.

– Jag blev upprörd när det inte fanns någon tolk på tv, jag tycker inte att det skulle vara så svårt att ordna. Jag blev också överraskad att vi döva inte får den rättigheten till information. När informationen är så bristfällig och splittrad blir det svårt att greppa vad som hänt. Det är lätt att det blir missförstånd.

Enligt Christina Ågren, programchef på SVT, handlade fördröjningen om att det vid tillfället var brist på tillgängliga tolkar i Stockholm.

– Det fanns inte tolkar tillgängliga för att starta tolkningen direkt. Tyvärr hade vi ett stort sjukdomsläge i Falun där vår specialistkompetens för teckentolkning finns, det var inte helt enkelt och när vi fick tag i tolkar hade de en resväg för att komma in och starta tolkningar. Så det fanns en rad komplikationer som vi tyvärr inte rådde över, säger hon i ett inslag på SVT där hon möter kritiken.

Maja Flygt maja.flygt@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Teckentolk sände ideellt på Facebook

Det har riktats stark kritik mot krisinformationen för teckenspråkiga under terrorattacken i Stockholm. Teckenspråkstolken Charlotta Domegård bestämde sig för att hjälpa till och hyllas nu för sin insats.

– Det var jättemånga döva barn och vuxna som befann sig i området vid Drottninggatan. De såg bara människor springa i panik och förstod inte varför. Det är fruktansvärt, säger Charlotta Domegård som arbetar som teckentolk.

När hon upptäckte att det fanns brister i informationen för teckenspråkiga bestämde hon sig för att hjälpa till.

– Strax efter attentatet ringde en god vän till mig på Facetime. Han är döv och sa till mig: ”De pratar massa på tv men jag hör inte, kan du tolka?” Jag tolkade till honom i en timma ungefär men sedan kom vi överens om att det inte bara var han som ville se det utan alla döva, för det fanns ingenting på teckenspråk.

Charlotta började snabbt sända teckenspråkstolkningar av tv-sändningar och presskonferenser live i Facebookgruppen ”Deafhood behövs i Sverige”, en Facebookgrupp för teckenspråkiga. Där tolkade hon i flera timmar. Två gånger på fredagen och en gång på lördagen, allt gjorde hon ideellt.

– Jag tolkade nog totalt i fyra timmar själv. I normala fall är man två tolkar vid denna typ av uppdrag som byts ut var 15:e minut. På söndagskvällen var jag helt slut, säger hon.

– Teckenspråkstolkade nyheter visades tre gånger på fredagen med halvtimmespass, men inte från någon presskonferens, kungens tal eller det som kändes viktigast. Det kom dessutom flera timmar efter attentatet, säger Charlotta Domegård.

Det fanns direkttextad tv under SVT-sändningarna. Kan inte det ersätta teckenspråkstolken?
– Nej, för teckenspråket är deras första språk som de lär sig allra först. Sedan får de lära sig den skrivna svenskan, det är deras andra språk. Det är ungefär som att landet skulle informera på engelska vid en terrorattack, alla är ju inte bekväma med engelska, förklarar Charlotta Domegård.

På söndagen var hon på plats för att tolka under kärleksmanifestationen på Sergels torg. Hon stod bredvid talarna och artisterna men SVT valde att inte ha med henne i bilden.

– Jag sa att det var viktigt för alla döva att jag syntes i bilden och kameramännen sa att allt var fixat. Men fem minuter före sändning kommer den ansvariga från SVT och sa att jag inte skulle synas i bilden för att det var en annan avdelnings uppdrag, säger Charlotta.

Maja Flygt maja.flygt@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Krisexperter: Reaktionerna kan komma långt efteråt

En vecka har gått sedan terroristattacken på Drottninggatan i centrala Stockholm. Hur påverkas anhöriga, överlevande, de som i panik rusade från platsen och människor i allmänhet? Vi har talat med två experter på kristhantering.

Tom Lundin är professor emeritus i katastrofpsykiatri vid Uppsala universitet. Han har arbetat inom detta område i fyrtio år, och anses vara en av de ledande experterna i Europa.

– Vi har självmordsbombaren som sprängde sig till döds, även den gången på Drottninggatan, för sju år sedan. Då omkom inga civila, och en känsla av osårbarhet fanns därför kvar här i landet inför terrorhotet, säger Tom Lundin.

– Nu kan den nya situationen skapa en mer allmän oro och ängslan.

Tom Lundin säger att det är en skillnad mellan Sverige och europeiska länder som upplevt terrorattentat typ Frankrike, Tyskland och Storbritannien.

– Där är människor mer vana att leva med terrorhot. Många har också växt upp i skuggan av andra världskriget. Vi svenskar är förskonade från de erfarenheterna, och vi vet ganska lite om hur vi påverkas av terrorattacker.

Däremot finns det en rad internationella studier, bland annat efter terrordådet i USA den 11 september 2001.

– Vi vet att människor är mest sårbara när de avsiktligt skadas av andra människor, till exempel vid en terroristattack eller en väpnad konlikt, säger Sara Hedrenius, sakkunnig i krisstöd vid svenska Röda korset.

Kunskapsutvecklingen på senare år har förändrat synen på krishantering. Utifrån aktuell forskning och egna erfarenheter har Sara Hedrenius och Sara Johansson skrivit boken ”Krisstöd vid olyckor, katastrofer och svåra händelser” (Natur och Kultur).

Sara Hedrenius var själv en av få som 1994 överlevde Estoniakatastrofen. Sedan dess har hon ägnat sitt yrkesliv åt krishantering, bland annat i samband med tsunamin och attacken mot Utöya i Norge.

Hon säger att det varierar hur lång tid man behöver för att återhämta sig efter en allvarlig kris-situation.

– Vi som arbetar med krishantering pratar om riskfaktorer. Starka riskfaktorer kan vara att ha förlorat en närstående, att själv ha varit på plats, att ha känt ett starkt livshot, säger Sara Hedrenius.

Men det finns även mer allmänna riskfaktorer, som att man har en ökad sårbarhet i livet – till exempel pågående stress.

– Då kan en svår händelse bli det som får bägaren att rinna över. Vi kan aldrig avgöra hur en människa ska reagera, säger Sara Hedrenius.

Lika viktigt som riskfaktorerna är vilka vi är som personer, våra styrkor, om vi har nära relationer. Vissa människor är mer sårbara än andra.

– Även om man varit med om samma sak kan man ha haft helt olika upplevelser, säger Sara Hedrenius.

Också sättet att bearbeta ser väldigt olika ut. Vissa kan behöva prata om det de varit med om mycket den första tiden för att förstå och för att lugna sig. Andra behöver dra sig undan i tystnad.

– En del behöver gå till jobbet direkt för att vara lugna, andra föredrar att vistas i skogen.

Vanliga – och naturliga – reaktioner tidigt efter en svår händelse kan vara nedstämdhet, oro eller sömnproblem.

– Klingar det inte av efter tre, fyra veckor ska man inte vara rädd för att söka hjälp. För den som mist en närstående är en vecka eller en månad ingenting, säger Sara Hedrenius.

De som brukar lyckas bäst med att återhämta sig är människor med ett fungerande socialt nätverk av närstående, familj, släkt, vänner och arbetskamrater.

– Det viktigaste är att vara varsamma med varandra, säger Sara Hedrenius.

Psykiatriprofessorn Johan Cullberg skrev för fyrtio år sedan boken ”Kris och utveckling”. Den har lästs av hundratusentals svenskar och översatts till flera språk.

Boken är nu kompletterad med ett särskilt kapitel om kris och katastrofer av professorn Tom Lundin. Han påpekar att det även finns likheter i hur människor reagerar efter en medveten, planerad terrorattack och efter omfattande olyckor eller naturkatastrofer.

– Förutom offren finns deras anhöriga, och överlevande som fanns på platsen. De senare kan vara kroppsligt skadade, eller enbart varit utsatta för livsfara. En del känner en existentiell ångest över att de överlevde, och att de inte förmådde hjälpa andra.

Det finns mycket kunskap om hur människor reagerade efter tsunamikatastrofen och efter Estoniaolyckan.

– Det visar sig att de allra flesta har en god förmåga till återhämtning, men inte alla.

Psykiska krisreaktioner kan komma åratal efter själva händelsen, enligt Tom Lundin. Men det är inte säkert att de med kroppsliga skador också mår dåligt psykiskt.

Studier visar att minst 50 procent av nära anhöriga till omkomna vid olyckor får svåra sorgereaktioner som kanske kräver psykologisk behandling.

– Människor omkring dem, vänner och kollegor kan i det första skedet vara förstående och deltagande. När tiden går så minskar deras egen oro och livet fortsätter som vanligt för dem. Den sorgdrabbade kan då känna sig ännu mer utsatt.

Det finns också en skillnad mellan dem som varit på plats – känt röklukt, hört polisbilarnas och ambulansernas sirener – och dem som bara sett tv-bilderna.

– Men de senare kan tänka att jag eller mina barn kunde ha varit på plats, och känna oro och ångest för det. Terrorattacken påverkar därför människor på olika plan, säger Tom Lundin.

Hans Arbman hans.arbman@dn.se
Thomas Lerner thomas.lerner@dn.se “

“ Fakta. Terror och psykisk hälsa

Forskning har visat att avsiktligt våld, som terror, påverkar människors psykiska hälsa under längre tid än olyckor och naturkatastrofer. Men de allra flesta som drabbats av stressreaktioner återhämtar sig bra med tiden.

Störst risk att drabbas av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) har de som varit närvarande vid händelsen eller som har närstående som skadats eller dödats. De som mest följer nyheter om händelsen i medierna har också högre risk.

Tre till fem dagar efter terrorattacken i New York rapporterade 44 procent av amerikanerna minst ett symtom på PTSD. Några månader senare hade 4 procent ”trolig” PTSD, i New York 11 procent.

Källa: National center for PTSD, www.ptsd.va.gov

Fakta. Krishantering

På sajten krisinformation.se finns länkar till myndigheternas information om attentatet och vart man kan vända sig.

Stockholms läns landsting har öppnat en extra krisstödstelefon -efter attentatet: Tel: 08-517 700 00. Det går också att ringa Vårdguiden på tel 1177.

Stockholms läns landsting och Stockholms stad har till och med den 23 april ett gemensamt krisstödscentrum på Hantverkargatan 3 i Stockholm för den som behöver stöd. Öppet alla dagar 12–21. Det går också att ringa på tel 08-508 40 000. “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Jättebomb stoppar inte terrorgrupper

Analys. USA:s beslut att använda ”alla bombers -moder” i Afghanistan kommer inte att stoppa den sunniextremistiska talibanrörelsen eller dess terrorbröder inom IS. För det behövs mer än en enda bomb, hur skräckinjagande den än må vara.

Omvärlden gör nog bäst i att glömma allt som sagts om USA:s president Donald Trump – och som han själv sagt – om hans föregivet ”inåtvända” politik: att sätta ”Amerika först” och att minska USA:s globala roll.

Till dags dato har Trump varit amerikansk president i 83 dagar. Under den tiden har hans administration bland annat:

Trappat upp den amerikanska närvaron i inbördeskriget i Jemen.

Anfallit en syrisk flygbas med Tomahawkmissiler.

Omvärderat sin tidigare ringaktande syn på försvarsalliansen Nato.

Hotat Nordkorea med en attack och likaledes använt ett fientligt tonläge mot Iran.

Med den ”meritlistan” i bagaget är det på ett skruvat sätt logiskt att de amerikanska krigstrummorna nu mullrar högre även i Afghani-stan.

Där har nu den spektakulärt skräckinjagande MOAB-bomben använts för första gången i krigshistorien. Förkortningen MOAB kan både stå för ”Mother of all bombs”, ”Alla bombers moder” och ”Massive ordnance air blast”, fritt översatt ”Massivt luftexplosionsvapen”.

En MOAB innehåller elva ton trotyl, hexogen och pulvriserat aluminium och har en sprängkraft som ett smärre kärnvapen. Bomben är speciellt framtagen för att borra ned i hålrum och i Afghanistan har den använts i ett grottsystem i Nangarharprovinsen, inte så värst långt från huvudstaden Kabul, där IS-terrorister sägs uppehålla sig.

USA har en lång och tämligen misslyckad nutidshistoria av närvaro i Afghanistan. Efter terrordåden den 11 september 2001 gick en - amerikanskledd styrka in i Afghanistan för att driva bort de sunniextremistiska talibanerna, som tog över makten 1996. Talibanerna antogs ge skydd åt al-Qaidaledaren Usama bin Ladin, skyldig till 11 september-attentaten.

Men USA:s inblandning ledde till nya våldsamheter och det blev inte bättre av att den dåvarande presidenten George W Bush några år senare beslöt att rikta krigsansträngningarna mot Saddam Husseins Irak.

Bushs efterträdare Barack Obama gick till val på att avsluta kriget i Irak och i stället sätta fokus på Afghanistan. Som mest har det funnits 150 000 utländska soldater i landet.

Visserligen kan Barack Obama berömma sig med att ha straffat Usama bin Ladin – han dödades av ett amerikanskt specialförband den 2 maj 2011 utanför Abottabad i norra Pakistan. Men Obamas mål att först eskalera kriget i Afghanistan och sedan försöka dra sig ur måste sägas ha misslyckats ganska så kapitalt.

Nu finns en otillräcklig styrka på cirka 12 000 man i Afghanistan som försöker stödja den korrupta och omotiverade regeringsarmén. Talibanrörelsen är på frammarsch och har trappat upp sina attacker. Och även terrororganisationen IS har vunnit mark. Det enda som går framåt i Afghanistan är opiumodlingen: Afghanska odlare svarar för cirka 90 procent av världsmarknaden för heroin.

Det är i detta skede som USA släpper en bomb som nog måste karaktäriseras som ett mass-förstörelsevapen. En styrke-demonstration som med största sannolikhet inte kommer att minska terrorn i det plågade Afghani-stan.

Kampen mot terrorn kräver nämligen mer än en jättebomb. Om USA verkligen menar allvar med att vända utvecklingen med vapen måste de nog mobilisera även på marken. Kan Trump övertyga och motivera sina väljare att ställa sig bakom en sådan satsning? Och hur ser den långsiktiga strategin ut?

Nu bekämpar USA Afghanistanterrorn med en jättebomb som liknar Trumps utrikespolitik: Oberäknelig, med konsekvenser svåra att överblicka. Mycket farlig.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ USA-attack riktad mot IS-tunnlar

USA har anfallit terrororganisationen IS i Afghanistan med vad som kallas ”alla bombers moder”. Den nästan tio ton tunga bomben släpptes mot ett system av grottor och tunnlar.

Bomben, som heter GBU-43/B, är USA:s största bomb som inte bär kärnvapen och har aldrig tidigare använts i krig. Bomben släpptes sannolikt från ett flygplan av typen MC-130.

– Vi är mycket stolta över vår militär, så stolta. Jag har gett militären full frihet att göra detta, sa president Donald Trump men utan att säga om han själv gav ordern.

Enligt CNN hade bomben transporterats till Afghanistan innan Donald Trump blev president.

Den nio meter långa bomben släpptes klockan 19 lokal tid på onsdagen mot ett ”komplex av tunnlar” som enligt Vita huset används av IS-soldater i Nangarharprovinsen.

Den amerikanska regeringens presstalesman Sean Spicer sade vid en presskonferens på torsdagen att USA hade ”gjort allt för att minimera civila skador”.

– Vi släppte den mot tunnlar och grottor som används av IS-krigare för att kunna röra sig fritt och därmed utgöra ett hot mot amerikanska rådgivare och afghanska soldater i området, sade Spicer.

Bomben är inte tänkt att tränga ned i marken utan släpps i en fallskärm för att sedan explodera strax över marken där den skapar en enorm tryckvåg som ska krossa de tunnlar som den är gjord för att sättas in mot. MOAB-bomben utvecklades under Irakkriget och testades första gången 2003. Den väger 9,8 ton och har fått smeknamnet ”alla bombers moder”. När den versionen togs fram sågs den framför allt som ett vapen som skulle sända signaler till länder som Nordkorea och Iran som misstänktes ha forskningsanläggningar för kärnvapen djupt under marken. Och trots att den har funnits i det amerikanska flygvapnets arsenal sedan början av 2000-talet har ingen av de två presidenter som föregick Donald Trump valt att använda den.

2011 levererades den i 15 exemplar, under namnet GBU-43/B Massive ordnance air blast, till det amerikanska flygvapnet, skriver Los Angeles Times. Varje bomb kostar omkring 140 miljoner kronor.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Byarnas ungkarlar lurades på miljoner i giftermålsbluff

Minst 30 miljoner kinesiska män kommer de närmaste 20 åren att misslyckas med att hitta en fru. Underskottet på kvinnor har blivit så stort att det gjort dem till handelsvaror i byar. I en del av norra Kina såg fruar från Vietnam ut som den perfekta lösningen på problemet.

I 36 år pågick barnbegränsningspolitiken som hindrade de flesta familjer från att skaffa fler än ett barn. Det blev påfallande ofta en son. Nu byter det styrande Kommunist-partiet helt fot.

Kina planerar i stället för böter att införa belöningar för familjer med två barn. Men den sneda könsfördelningen kommer att finnas kvar som ett minne under årtionden framöver.

– För fem år sedan kunde vi -killar fortfarande välja. Men för dem som är födda efter 1995 är det omöjligt. I dag går det kanske fyra unga kvinnor på tio unga män här. Och det kostar minst 180 000 yuan (en kvarts miljon kronor) i gåva till brudens föräldrar för att kunna gifta sig, säger Liu.

Han är en av tre män i 25-års-åldern som en eftermiddag står på huvudgatan i byn Nanliyue, en dammig ort på slätten 40 mil söder om Peking.

I storstäderna skämtas det om ungkarlar och om kvinnor som blir över. På landsbygden i provinsen Hebei är det blodigt allvar. Ämnet är det

mest traditionstyngda av alla. Det är en oerhörd pinsamhet för en familj att inte kunna gifta bort en son. Flera personer i denna och andra byar i området bekräftar att storleken på penninggåvan för en fru bara växer.

– Det blir en hård konkurrens om de kvinnor som finns kvar. Vem bjuder mest? säger Liu och ler åt sin egen krassa kommentar.

En bil, ett kylskåp och möbler är andra utgifter som tillkommer för att kunna ta emot bruden, upplyser en annan av männen på bygatan.

Ettbarnspolitiken, landsbygds-familjernas förkärlek för söner och den moderna tekniken är vad som lett till den skeva födelsestatistiken.

Normalt i världen föds 105 pojkar per 100 flickor. I Kina har -kvoten som mest stigit till 121 mot 100, år 2004. Den senaste siffran, från 2014, är 116 pojkar per 100 flickor, enligt Kinas familjeplanerings-myndighet.

Det betyder att över 30 miljoner män inte kommer att hitta någon fru under de närmaste två årtiondena.

Anledningen är både praktisk och kulturell. Pojkar för släktens namn vidare. En son tar hand om föräldrarna när de blir gamla. När en kvinna gifter sig flyttar hon till sin mans familj. Enligt lagen är det förbjudet att göra abort på grund kön, men i praktiken är det vad -modern teknik använts till.

En starkt bidragande orsak till landsbygdens brist på unga kvinnor är att kvinnorna hellre flyttar till städerna. Där är chansen större att gifta sig med en man med pengar och framtidsutsikter.

Wu Meiyu kunde inte låta bli att lägga märke till den växande skaran av ensamma ungkarlar i trakten. Hon hade i mitten av 80-talet som 16-åring kommit från Vietnam till byn Zhaozhuang i norra Kina, gift sig med en kinesisk man och fått två döttrar. Hon såg potentialen för affärer och började hämta kvinnor från sitt hemland. Hon introducerade dem sedan som fruar åt de frustrerade ungkarlarna.

– Hon satte kvinnorna på stolar i sin frisersalong, minst tio stycken åt gången, och lät männen komma in och peka på vem de ville ha som sin fru. Sedan var det kontant betalning som gällde, säger Wang Zheng, en invånare som bor på gatan där Wu Meiyu hade sitt hem.

Priset på motsvarande 90 000–130 000 kronor var halva summan av kostnaden för ett äktenskap med en kinesisk kvinna. Ett bra tillfälle, tyckte familjer som skrapade ihop sparpengar och lånade resten av släktingar. De fick även muntliga försäkringar om att deras vietnamesiska brudar inte skulle lämna byarna på fem år. Skedde det skulle pengarna återbetalas.

Wu Meiyus verksamhet växte kraftigt under ett par år. Till frisersalongen kom en stadig ström av kvinnor från Vietnam och kinesiska ungkarlar. Hon öppnade filialer i fem, sex andra byar i trakten och skaffade sig medarbetare.

– Det var ett spring på kvinnor och män här, men nu är det slut, säger en majsodlande granne till den ökända frisersalongen i Zhaozhuang.

I dag står byggnaden övergiven. Ett stort bostadshus på tomten har lämnats halvfärdigt. Huvud-kvinnan befinner sig sedan två år på flykt, efter-lyst av polisen.

Wang Zheng pekar på huset där kvinnan bodde och berättar om chocken som drabbade byn. Det var en vanlig vintereftermiddag för två år sedan, solen höll på att gå ned. De vietnamesiska fruarna sa åt sina nyblivna kinesiska män att de skulle gå ut och träffa sina väninnor. Det var inte första gången det skedde. När de inte hade kommit hem klockan tolv på kvällen samlades folk utomhus och frågade sig vad som hade hänt.

– Några gick till frisersalongen, men där fanns inte Wu Meiyu. Det sades att hon hade åkt till Vietnam för att hämta nya kvinnor, berättar Wang Zheng.

Dagen därpå klarnade bilden när information om liknande händelser från kringliggande byar blev känd. Kvinnornas pass hade samlats in i förväg av huvudkvinnan.- Fyra vietnamesiska fruar hade försvunnit- från Zhaozhuang, men sammanlagt handlade det om över hundra vietnamesiska kvinnor som lämnat sina män samtidigt.

– Allt var välplanerat. Min granne hade betalat 100 000 yuan och bara varit gift i 13 dagar. Hade det fungerat som det skulle hade det varit en bra idé, men i dag är det ingen som vågar chansa på att kasta bort pengarna på en fru från Vietnam, säger Wang.

Svindleriet beräknas ha kostat kinesiska familjer i trakten över tio miljoner kronor och händelsen ligger ännu som ett förlamande täcke över aktiviteten i byarna i södra Hebei. Drabbade skäms för att ha blivit lurade. I några fall är de utblottade.

Yuan Yingbing öppnar till slut -porten till familjens hem i byn Ximalianggu. Hans mamma står och tittar över axeln. Yuan hade varit gift i nästan hundra dagar när hans vietnamesiska fru försvann den där dagen för två år sedan.

I det längsta trodde han att hon skulle komma tillbaka. Han kunde inte begripa att hon ville lämna -honom. Han hade köpt de finaste kläderna och skorna till henne. -Saker som kostade över 500 kronor, så dyra att han aldrig köpt något lika kostsamt till sig själv. Föräldrarna hade upplåtit husets bästa rum till de nygifta.

När hon rymde tog hon med sig de dyra kläderna, men lämnade de andra, sa Yuan Yingbing till en lokaltidning när han slutligen insåg att han blivit lurad.

– Det där är avslutat, jag vill inte prata mer om det, säger han nu på jordplanen utanför huset.

Men han har inte gett upp hoppet om att träffa någon. Det finns trots allt några inhemska kvinnor i hans ålder i byn.

– Fast det är inte säkert att man passar ihop, säger han.

I grannbyn springer skolbarnen ut efter dagens sista lektion. Uppseendeväckande många är pojkar, tio, tolv år gamla. De kommer stormande längs vägen med en hel skoldags överskottsenergi kroppen. Ännu lyckligt obekymrade om vad fåtalet flickor kommer att betyda senare.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“ Fakta. Skev könsfördelning
Den skeva födelsekvoten mellan pojkar och flickor är uppseende-väckande hög i Kina. Som störst var den 2004 då 121 pojkar föddes per 100 flickor. Tio år senare var den 116 pojkar per 100 flickor, enligt Kinas familjeplaneringsmyndighet.

Ett världsgenomsnitt ligger på mellan 103 och 107 pojkar per 100 flickor.

Som ett resultat kommer över 30 miljoner kinesiska män att misslyckas med att hitta en fru under de närmaste 20 åren.

Ett förslag till lösning kom 2015 från en kinesisk ekonom, Xie Zuoshi, vid Zhejiang universitetet. Hans idé gick ut på att tillåta fattiga män att gifta sig med samma kvinna, så kallad polyandri, som förekommer i vissa avlägsna delar av Tibet i västra Kina. Hans förslag möttes av en storm av kritik.

Den 1 januari 2016 skrotades Kinas gamla barnbegränsnings-politik och ersattes av tillåtelse för alla familjer att skaffa två barn. Men undersökningar visar att uppemot 60 procent av -familjerna är tveksamma.

Många anger att kostnaden för ytterligare ett barn är för stor.

Kina planerar nu att införa belöningar för familjer som skaffar två barn.

Exakt hur det ska ske är oklart. Men enligt myndigheterna krävs det fler barn i en tid när antalet människor i arbetsför ålder redan minskar med en miljon invånare om året. **DN “**

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ al-Assad om gasattacken: Hundra procent påhittad

Syriens president Bashar al-Assad säger i en tv-intervju på torsdagen att gasattacken mot samhället Khan Sheikhoun i Idlibprovinsen är ett rent påhitt: – Var barnen över huvud taget döda? Samtidigt publicerar den statskontrollerade nyhetsbyrån Sana uppgifter om ett amerikanskt anfall som skulle ha spritt dödlig gas.

Det är i en intervju med den franska nyhetsbyrån AFP på torsdagen som Syriens president Bashar al-Assad säger att gasattacken tidigt på morgonen den 4 april är ett rent påhitt.

USA har däremot sagt att man har bevis för att det var Syrien som låg bakom. En radarbild som visats för reportrar visar hur flygplan från flygbasen Shayrat lyfter och flyger mot Khan Sheikhoun vid den tidpunkt som det som, av USA och en rad andra länder, betecknas som ett gasanfall mot civila ägde rum. 89 människor dog.

Enligt al-Assad rörde det sig om en vanlig flygattack som riktade sig mot andra mål men träffade en depå med kemiska stridsmedel tillhörande ”terrorister”.

– Vi skulle aldrig göra detta, det skulle aldrig stödjas av allmänheten. Påståendet håller inte. Det är till hundra procent påhittat, säger al-Assad om att det var en gasattack genomförd av det egna flygvapnet.

al-Assad ifrågasatte också de hundratals bilder och filmer som visats från Khan Sheikhoun och ifrågasätter deras äkthet:

– Frågan är om barnen som visas på bild var döda över huvud taget?

Enligt den syriska presidenten har den efterföljande attacken som USA satte in mot flygbasen den 7 april inte påverkat det syriska flygvapnets möjligheter att fortsätta göra insatser mot dem al-Assad kallar terrorister runt om i Syrien.

– Vår möjlighet att slå till mot terrorister har inte påverkats av anfallet.

Enligt al-Assad försöker USA skydda terrorister som bekämpar hans egen regim:

– Vårt intryck är att väst, huvudsakligen USA, samarbetar med terroristerna.

Analyser av blod- och urinprov från tre av dem som drabbades av attacken mot Khan Sheikhoun har visat sig innehålla det giftiga ämnet sarin. Enligt Turkiets hälsominister, Recep Akdag, är detta ”konkreta bevis” för att nervgasen sarin användes i attacken.

När en reporter från tidningen The Guardian besökte platsen för anfallet kunde han inte hitta något som styrkte den syriska regimens påstående att ett lager med kemiska vapen skulle ha träffats. Allt han hittade var övergivna lager och spannmålssilor.

Ryssland har sedan tidigare sagt att det inte finns några bevis för att gasattacken genomfördes av det syriska flygvapnet och krävt en opartisk utredning av händelsen.

Ryssland stoppade också på onsdagen en FN-resolution som skulle ha tvingat Syrien att samarbeta med en internationell utredare. I stället har såväl Ryssland som Syrien sagt sig vara för en utredning men enbart en ”opartisk” sådan med länder som de själva kan godkänna.

AFP:s reporter fick tillstånd att ställa alla frågor som han ville men den syriska regimen ställde ett villkor: AFP fick inte filma själva. Det skulle göras av regimens filmteam som sedan lämnade över de delar som man ville få sända.

Så medan AFP:s reporter fick ställa vilka frågor han ville så var det bara de fem första frågorna och svaren som nyhetsbyrån fick tillbaka efter intervjun.

På torsdagen publicerade den syriska statskontrollerade nyhetsbyrån Sana uppgifter som ska peka ut USA som orsak till civila dödsfall till följd av en attack mot ett lager av kemiskt avfall.

Nyhetsbyrån citerar den syriska högsta militärledningen som uppger att anfallet skulle ha genomförts av den USA-ledda koalitionen mot en IS-depå i byn Hatla i Deir Ezzor-provinsen på onsdagen.

Enligt Sana skulle explosionen när depån träffades ha skapat ett giftigt moln som ”dödade hundratals människor, varav många civila, som kvävdes till döds efter att ha inandats giftigt material”.

Enligt CNN, som citerar källor i det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon, har ett anfall ägt rum och 18 USA-stödda milismän dödats när bomber missade sina mål. USA har ännu så länge inte kommenterat de hittills overifierade uppgifterna om att ett giftigt moln skulle ha spritts.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

“ Fakta. Detta har hänt

4 april. Hundratals civila i Khan Sheikhoun i Idlibprovinsen utsätts för ett flyganfall som kräver 89 människors liv. Bilder och filmer från platsen visar hur de skadade drabbats av något som verkar vara ett anfall med kemiska vapen.

11 april. Turkiet uppger att man hittat spår av nervgasen sarin i offren.

12 april. USA:s utrikesminister Rex Tillerson och Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov möts i Moskva. De båda ledarna kan inte enas om vem som låg bakom anfallet.

Samma dag lägger Ryssland in sitt veto mot en resolution som skulle ha tvingat Syrien att samarbeta med en internationell utredare. I stället har såväl Ryssland som -Syrien sagt sig vara för en utredning, men enbart en ”opartisk” sådan med länder som de själva kan godkänna. “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Flera kandidater vill lämna EU

Analys. Åtta av kandidaterna i Frankrikes kommande president-val vill att EU:s grundarland ska lämna unionen. Mest EU-vänlig är den oberoende kandidaten Emmanuel Macron som dock vill förändra unionen på ett sätt som Sverige bromsar.

Det var i maj 1950 som Frankrike tog initiativ till det samarbete som utvecklades till EU, men under det senaste decenniet har missnöjet med unionen ökat påtagligt i grundarlandet.

Fransmännen har till och med blivit mer EU-kritiska än britter och svenskar, visar en opinionsundersökning från Pew research center från förra året.

Förändringen är dramatisk och har gått fort. 2004 var 69 procent i Frankrike positivt inställda till EU och 31 procent var negativa. 2016 var opinionsläget nästan helt omkastat: 61 procent var negativa och 38 procent positiva. För Storbritannien och Sverige var motsvarande siffror för 2016: 48 respektive- *44 p*rocent negativa samt 44 och 54 procent positiva till EU.

Det förändrade opinionsläget i Frankrike märks också inför det kommande presidentvalet. Åtta av de elva kandidater som ställer upp i valet vill i princip att Frankrike ska lämna EU.

Långt ut på vänsterkanten står Nathalie Arthaud och Philippe Poutou som dömer ut EU och vill att Europa ska vara helt fritt från kapitalism.

Trotskisten Nathalie Arthaud hoppas kunna bygga -”Europas förenade socialistiska stater” och låter därmed som ett eko från 1940-talets slut, då många franska vänsteraktivister trodde på ett enat Europa.

Sådana visioner har inte Jean-Luc Mélenchon, Vänsterfrontens kandidat. Visserligen har Mélen-chon en Plan A som påminner om den franska vänsterns gamla Europadrömmar. Den går ut på att både sociala lagar och skatter ska harmoniseras, alltså vara helt EU-gemensamma. Men Mélenchon tycks vara inställd på förlust i en sådan omöjlig förhandling och har därför en Plan B som innebär att Frankrike ska lämna EU.

Samma krav kommer från kandidaterna längst ut på högerkanten. Att Nationella frontens Marine Le Pen avskyr EU är välkänt, men i årets valrörelse anklagas hon för att inte vara tillräckligt renlärig.

Le Pen försäkrar att EU:s flagga ska tas bort från alla officiella byggnader i Frankrike om hon vinner valet, men lovar inget omedelbart utträde ur EU. Först vill Le Pen förhandla med EU och försöka få garantier för Frankrikes självbestämmande. Sedan ska en folkomröstning avgöra om landet ska stanna kvar i EU eller gå ur.

François Asselineau, en borgerlig och nationalistisk president-kandidat, anklagar därför Le Pen för att svaja när det gäller utträdet ur EU. Jacques Cheminade, en annan nationalist på högerkanten, kräver också att Frankrike ska lämna EU direkt.

Starkt EU-motstånd präglar också Nicolas Dupont--Aignan, som leder ett parti som ingår i samma europeiska partigrupp som Sverige-demokraterna.

Den åttonde och siste i raden av djupt EU-kritiska kandidater är Pierre Lassalle, vars motstånd handlar om att unionen inte fungerar tillräckligt bra.

De tre som återstår, och som i princip vill att Frankrike ska vara kvar i EU, är borgerliga Republikanernas François Fillon, Socialist-partiets Benoît Hamon och oberoende kandidaten Emmanuel Macron.

Fillons EU-budskap är delvis motsägelsefullt. Han röstade nej till EU:s Maastrichtavtal 1992 och anser att EU-kommissionen har för mycket makt. Samtidigt kräver Fillon förstärkt gränsbevakning, gemensam asylpolitik och mer politisk styrning av euroländerna. Men Fillon vill att eurogruppen ska ledas av euroländernas politiska ledare.

Socialistpartiets Hamon har också många invändningar men pläderar samtidigt för ett ”starkt och enat” EU. Hamon vill ha ett mer gemensamt militärt försvar och föreslår att euroländerna ska ha ett ”demokratiskt styre” med en parlamentarisk församling, gemensam budget och gemensamt ansvar för euroländernas skulder över en viss nivå. Hamon anser också att skatter och sociala regler ska harmoniseras inom euroområdet.

Emmanuel Macron uttrycker sig mest EU-vänligt och vill försöka återställa förtroendet för unionen på olika sätt. Men Macron vill också ha förändringar och i flera frågor har han en annan syn på EU:s framtid än den som Sverige brukar stå för. Macron tycker till exempel att EU ska ha ett militärt högkvarter och vill förstärka EU:s yttre gränser med fem tusen EU-anställda gränsbevakare. Hittills har Sverige bromsat sådana förslag. Macron vill också ha en mer protektionistisk handelspolitik än Sverige och tycker bland annat att det behövs en

”Buy European Act” där företag med minst hälften av produktionen i Europa ska prioriteras i offentlig upphandling.

Presidentvalet i Frankrike påverkar med andra ord hela unionen. EU kommer att skakas om i grunden om någon av kandidaterna som vill att Frankrikes ska lämna samarbetet segrar, men det blir förändringar vem som än väljs till Frankrikes nästa president.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ Fakta. Fem kandidater har bäst chans att ta sig vidare

Det franska presidentvalet sker i två omgångar, 23 april och 7 maj.

Elva kandidater -ställer upp, men kampen står i praktiken mellan högst fem som kan ha chans att ta sig till den andra och avgörande omgången.

Marine Le Pen leder enligt en av de senaste opinionsmätningarna från Ifop med 25 procent av rösterna före Emmanuel Macron (24),- Francois Fillon (19), -Jean-Luc Mélenchon (17) och Benoît Hamon (10). “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

”Haveri för påvens pedofilkommission”

Vatikanens interna kommission som skall förebygga pedofilbrott inom katolska kyrkan håller på att haverera. Två medlemmar som själva -utnyttjats av präster i sin -barndom har lämnat kommissionen i protest mot att man inte ens kan komma överens om att sexuella övergrepp måste anmälas.

Rom.
– Vi försöker göra reformer med nya internationella regler som ska förebygga pedofilbrott inom kyrkan. Vårt arbete motarbetas starkt inom kurian (kyrkans utövande ledning, reds anm), säger en trött och mycket besviken Marie Collins på telefon till DN från Dublin.
Irländskan Marie Collins är 70 år fyllda och definierar sig själv som ”en överlevare”. Trots att hon som liten utsattes för grova sexuella övergrep har hon valt att stanna kvar i katolska kyrkan. Påve Franciskus var särskilt angelägen om att hon skulle var med i den Påvliga kommissionen för skydd av minderåriga. I mars i år valde hon att avgå.

– Att det år 2017 fortfarande finns män inom kyrkan som försvarar sitt eget territorium och sin egen makt och därför inte vill samarbeta med kommissionen blev till sist för mycket för mig, tillägger Marie -Collins.

Utöver Collins bestämde även Peter Saunders, den andre medlemmen som också utsatts för övergrepp, att lämna kommissionens arbete redan 2016.
Huvudproblemet är att kommissionen inte har kommit överens om att alla biskopar måste anmäla de övergrepp som sker inom ett stift – Italien har hela 226 stycken. I dag har katolska biskopar bara en

moralisk och inte juridisk skyldighet att anmäla pedofilbrott. Den som låter bli att anmäla riskerar inte ens en reprimand.

Påve Franciskus har, precis som sin företrädare Benedictus XVI, talat om nolltolerans för pedofilbrott. Franciskus har kallat pedofili för ”något absolut monstruöst, en dödssynd som står i radikal motsättning till allt det som Kristus talar om”.

Vatikanens kommission som ska värna om minderåriga utreder inte tidigare brott och övergrepp. Det råder en stark ovilja mot att gräva i det förflutna. Ett skäl kan vara att Vatikanen är rädd för att återigen behöva betala skyhöga skadestånd som skedde i Boston 2003.

Emer McCarthy är talesperson för Vatikanens kommission som värnar om minderåriga. På frågan varför man inte utreder de tusentals övergrepp som skett tidigare svarar hon så här:

– Det är inte vår uppgift. Kommissionens arbete består i att skapa nya regler för att förhindra och förebygga att nya övergrepp sker.
Francesco Zanardi är en av de aktivister som lyckats bäst med att stötta offer och avslöja präster som begått pedofilbrott. Hans nätverk mot övergrepp Rete L’Abuso ligger i Savona i Ligurien. En stad och ett stift som drabbats av flera pedofil-skandaler som har pågått i många år.

Zanardi kommenterar kommissionen och Emer McCarthy’s svar så här:
– Kommissionens syfte är inte att förhindra övergrepp, utan har enbart som mål att präster ska förbli oåtkomliga för rättsväsendet.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“Fakta. Övergrepp mörkades

Pedofilövergrepp mörkades länge inom katolska kyrkan, särskilt under Johannes Paulus II:s tid som påve (1978–2005).

Påve Franciskus har betonat nolltolerans för detta brott.

2014, bara ett år efter hans tillträdde, inrättade påven en kommission för att förebygga övergrepp.

Franciskus har träffat ytterst få italienska offer och aldrig offentligt. “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Ahmadinejad anses matcha Trump bättre än Rouhani

En betydelselös gest eller ett stopptecken för Irans närmande till västvärlden? Reaktionerna på att Irans råbarkade ex-president Mahmoud Ahmadinejad vill kandidera i valet nästa månad är blandade.

– Våren är här! utropade den vanligtvis så bistre Mahmoud Ahmadinejad när han under stor medieuppståndelse lämnade in de nödvändiga papperen till valmyndigheten som registrerar honom som presidentkandidat i valet den 19 maj.

Ahmadinejads inhopp har blåst liv i en valrörelse som länge ansetts odramatisk och förutsägbar. Förståsigpåarna har länge drivit tesen att Irans sittande president, den 70-årige teologen Hassan Rouhani, ganska enkelt skulle väljas om för en andra mandatperiod.

Rouhani brukar ofta kallas för ”moderat” och ”reformvänlig” när han omskrivs i västliga medier. Det är en något förenklad beskrivning.

Visserligen har Iran närmat sig västvärlden under de snart fyra år som Rouhani suttit vid presidentmakten. Det mest påtagliga beviset på detta är det avtal om begränsning av Irans kärnteknikprogram som slöts mellan regimen i Teheran och omvärldens stormakter sommaren 2015. Avtalet bromsar upp Irans kapacitet att utveckla kärnvapen och som motprestation har väst lättat på tidigare sanktioner.

Men samtidigt har Iran under Hassan Rouhani drivit en nog så offensiv och hårdför utrikespolitik. Det är på grund av stödet från soldater ur Irans revolutionsgarde och frivilligmiliser som Syriens president Bashar al-Assad har kunnat skaffa sig övertag mot regimmotståndarna i det syriska kriget. Det är också en inofficiell sanning att Iran stöder de så kallade huthirebellerna i kriget i Jemen.

Däremot har Rouhani försökt att öppna upp Iran för utrikeshandel och investeringar från västvärlden. Men där låter framgångarna vänta på sig. Den iranska ekonomin är fortsatt svag och arbetslösheten och fattigdomen har snarast ökat.

Det är detta faktum som gör att den konservativa falangen vädrar morgonluft, däribland Mahmoud Ahmadinejad. Varken han eller någon annan av Rouhanis presumtiva konkurrenter har visserligen presenterat några konkreta åtgärder för hur ekonomin ska förbättras – men de kan ju alltid spela på folks missnöje över den nuvarande situationen.

En del inhemska bedömare anser också att en mer vildsint ledare som Ahmadinejad bättre skulle matcha USA:s nuvarande president Donald Trump än den blide Rouhani.

Mahmoud Ahmadinejad, som var Irans president mellan 2005 och 2013, älskade nämligen att ikläda sig rollen som västvärldens fiende nummer ett och kan gjorde sig (ö)känd för kontroversiella och bisarra utspel.

Bland annat beskyller Ahamadinejad väst för att medvetet ha framkallat hiv-epdidemin i Afrika. Han förnekar bestämt att den finns en enda homosexuell man i Iran och han sympatiserar med de så kallade historierevisionister som hävdar att Nazitysklands mord på sex miljoner judar har överdrivits eller rentav är en myt.

Men det spekuleras också i att Ahmadinejads kandidatur är en valtaktisk manöver för att bana -vägen för hans skyddsling Hamid Baghaei. Denne 48-åring och tidigare underrättelseofficer var vicepresident under Ahmadinejad mellan 2011 och 2013. Baghaeis rykte har dock fläckats av en misstänkt korruptionsskandal.

En annan tänkbar konservativ kandidat är Ebrahim Raisi som är en ledande religiös lagtolkare och dessutom högste ansvarig för Imam Reza-helgedomen, en av de heligaste platserna inom shiaislam (Irans statsreligion).

Över de världsliga politiska stridigheterna svävar Väktarrådet, den viktigaste institutionen i det iranska statsskicket. Väktarrådet som består av sex mullor (skriftlärda) och sex lagtolkare avgör vilka som har rätt att kandidera till presidentposten.

Rådet utser också ayatollan, den högste religiöse ledaren. I den processen har också presidenten ett visst inflytande. Den nuvarande ayatollan Ali Khamenei är rätt ålderstigen – han fyller snart 79. Det är därför inte otänkbart att Irans nästa president kommer att få vara med om att välja en ny högste ledare.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Presidentvalet

Iran är en islamisk republik med folkvald president och ett folkvalt parlament. Men prästerskapet har den avgörande makten.

Den 19 maj i år går Iran till presidentval. Mandattiden är fyra år och en president kan sitta högst två perioder i rad – men väljas om på nytt vid ett senare tillfälle. Den nuvarande presidenten Hassan Rouhani ska ställa upp.

Hittills har 280 personer registrerat sig som kandidater. Den 27 april presenterar Väktarrådet listan på vilka av dessa kandidater som godkänts. “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Här tvingas du åka 3,5 timmar med buss från flygplanet till terminalen

Jorden runt. Nigerias flygsektor är på -papperet en av de mest utvecklade i Afrika söder om Sahara. 4,2 miljoner internationella passagerare och 10 miljoner inrikesresenärer landade eller avreste år 2015 från landets 20-tal flygplatser. Samtidigt är flygplanen ofta gamla och kundservicen obefintlig.

De större nigerianska städerna knyts ihop av många flighter per dag som opereras av en flora av lokala aktörer. Men flygplanen verkar ofta daterade till flygfartens barndom och det inträffar dessvärre en del olyckor, som häromåret när ett Dana Air-plan störtade mitt i megastaden Lagos tätbefolkade område Ikeja.

Bristen på alternativ till flyget – järnvägarna är i stort sett obefintliga och längre bilresor innebär risk för både rån och trafikolyckor – gör att nigerianerna tvingas genom-gå avsevärda prövningar när de har ett ärende i en annan del av det väldiga landet.

Kundservicen vid missöden är obefintlig även om systemet gett upphov till en viss flexibilitet.- Efter-som flighter som är två timmar försenade är mer regel än undantag kan du dyka upp på flygplatsen 30 minuter före avgång och trängas med ett tjugotal aspirerande medresenärer kring ett bås där du betalar biljetten och tio minuter senare sitter i gaten och svettas när luftkonditioneringen slutat fungera.

Internationella flygbolag har hotat att sluta flyga till huvud-staden - Abuja för att landnings-banan förstörde deras landningsställ och den ansvarige flygministern Hadi Sirika medgav att ”den är helt borta” och ”inte säker för användning” för att ”hela strukturen har kollapsat”, enligt tidningen Vanguard.

Således bestämde man sig för att i mars att stänga hela den internationella flygplatsen i Abuja under sex veckor för att bygga en ny landningsbana. Över 5 000 dagliga passagerare leds nu om till staden Kaduna som ligger två timmars bilfärd norrut, där en lada ute i buskmarken normalt hanterar 300 passagerare per dag.

Vid ankomst väntar bussar som sedan går i kortege under polis-eskort mot Abuja. Resan är varm och plågsam men inkluderar kiss-paus halvvägs. Trots att samtliga resenärer är på väg till huvud-staden går bussarna till den stängda flygplatsen ett par mil utanför och stannar först på landningsbanan där var och en får släpa sina väskor till terminalen.

Det går inte riktigt att upprätthålla illusionen om att allt är som vanligt när bussfärden tagit 3,5 timmar i stället för sedvanliga 45 sekunder från flygplan till terminal och inuti byggnaden ligger personal och sover på de stillastående baggagebanden.

– Jag landade i lördags, jag kom hem från USA för ett projekt inom byggsektorn. Eftersom jag måste ha möten med leverantörer i Lagos och byråkrater i Abuja har jag redan tvingats till denna omväg över Kaduna tre gånger och i dag är det bara onsdag. Det här kommer att bli plågsamt för mig, suckar en medresenär.

På en annan kontinent hade detta ansetts som vansinne och lett till omfattande protester. Men situationen i Abuja påminner- om när flygplatsen i Nairobi stod i lågor häromåret och hela ankomst-terminalen brann ned till grunden. Det fanns farhågor om att Öst-afrikas business- och biståndsnav skulle isoleras helt utan sin flygplats men två dagar senare hade man rest stora partytält på landningsbanan där såväl baggage-hantering som gränskontroll nästan gick smidigare än vanligt.

En passkontrollant prisade sin nya arbetsplats och sade till mig att ”luften är mycket friskare här än där vi satt tidigare”.

Ett system som redan är knäckt kan alltså inte bli så mycket sämre. Däremot väntar ett lyft runt hörnet. I Nairobi blev branden startskottet för två helt nya terminaler som nu är fullt operativa och även i Abuja passar de på att renovera den slitna huvudbyggnaden.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

”Nordkorea redo för nytt test av kärnvapen”

“ Nordkorea kan vara redo att genomföra ett nytt kärnvapenprov vid testanläggningen Punggyeri, enligt en rapport från den ansedda analyssajten 38 North.

”Kommersiella satellitbilder från Nordkoreas testplats Punggyeri från den 12 april visar pågående aktivitet kring den norra porten, ny aktivitet i det administrativa området samt personal kring anläggningens kommandocentral”, skriver 38 North vid Johns Hopkins University på sin hemsida.

Det stora antalet robottester i Nordkorea har ökat USA:s farhågor om att landet snart kan färdigställa en interkontinental ballistisk robot som kan skjuta en kärnvapenstridsspets till USA.

Det spekuleras i att landet förbereder en raketuppskjutning, eller ännu ett kärnvapentest för att högtidlighålla landets grundare Kim Il-Sungs 105-årsdag – Solens dag – på lördag.

Enligt radiostationen Voice of America, som bland annat hänvisar till USA:s regering, har Nordkorea ”tydligen placerat en kärnladdning i en tunnel och den kan avfyras på lördag morgon lokal tid”.

De 200 utländska journalister som finns på plats för att bevaka firandet av högtiden har blivit uppmanade att förbereda sig för ”en stor och viktig händelse”, rapporterar Reuters, vilket gav ytterligare bränsle till spekulationerna.

Men torsdagens stora och viktiga händelse visade sig vara att diktatorn Kim Jong-Un invigde ett nytt bostadsområde i huvudstaden - Pyongyang.

USA:s president Donald Trumps regering har kraftigt varnat Nordkorea för militära alternativ.

En grupp amerikanska örlogsfartyg, bland andra hangarfartyget USS Carl Vinson, har beordrats att flytta sig närmare Koreahalvön i en styrkeuppvisning mot Nord-koreas president Kim Jong-Un. Gruppen befinner sig fortfarande långt söder-ut, på övning med den australiska marinen.

TT “

“ Fakta. Nordkorea

Landet grundades med sovjetisk hjälp efter andra världskriget och har närmare 25 miljoner invånare. Diktatorn Kim Jong-Un tog över ledningen när fadern Kim Jong-Il dog 2011; denne hade i sin tur ärvt makten av sin far Kim Il-Sung.

Den officiella ideologin i enparti-staten hyllar nationellt oberoende och självtillit. I praktiken har det inneburit isolering, förtryck och svält. En demilitariserad zon, övervakad av bland andra svenskar, skiljer nordkoreanerna från ärke-rivalerna på Koreahalvöns södra halva, staten Sydkorea, alltsedan Korea-kriget i början på 50-talet. “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

“ Stenlejon får förstärkning

Nu vaktar 38 stenlejon Drottninggatan. Konstnären bakom lejonen beklagar att djuren inte lyckades stoppa lastbilen helt.
– Lejonen borde vara förankrade i marken, säger skulptören Anders Årfelt.

På den drygt kilometerlånga sträckan från Tegnérgatan till Fredsgatan finns nu 38 stenlejon utplacerade. Staden har förstärkt gågatan med fem nya stenlejon som väger ett drygt ton vardera. De skapades av skulptören Anders Årfelt för Stockholms stad 1995. Han hade tidigare gjort gutefår åt Visby och tyckte att det var naturligt att riksvapnets lejon skulle vara -modell för ett konstnärligt trafikhinder i huvudstaden.

Att lejonen skulle få huvudroll i ett lastbilsattentat kunde han aldrig tänka sig.

– Lejonen var inte alls tänkta som något stridshinder. De står lösa och går att forcera. De skulle bara markera att här är det inte lämpligt att köra, säger Anders Årfelt.

Flera av betonglejon blev rejält tilltufsade när den tunga lastbilen skenade utmed gågatan i fredags. Men helt stopp tog det först när lastbilen kraschade i Åhlénsfasaden.

– Det är tragiskt att lejonen inte kunde förhindra lastbilens framfart helt. Lejonen borde förankras i marken på ställen där det går. Då kan man få dem väldigt stabila.

Han har gjort liknande fästanordningar på andra skulpturer, som ändå gör att det går att flytta på vid behov.

– På lättare element har vi gjutit in rör i kropparna från början. Då kan man lyfta de ändå, Om man gör hål i lejonen och fäster de i marken blir de mycket mer motståndskraftiga.

Staden använder både lejon och lejoninnor som trafikhinder. Hanarna har av tradition placerats i innerstaden medan honorna huserar i ytterstaden.

– Det var en kvinna som jobbade i staden som frågade mig: Kan du inte göra ett lejon för oss? Honan är smärtare och har öron, hanen är stor och har man. De är inte gjorda för att ligga ihop, säger Anders Årfelt.

Efter attentatet ville trafikkontoret snabbt få ut nya trafikhinder på Drottninggatan och övervägde då att överge könsprincipen. Under helgen lyckades man ändå få tag på stenlejon med manar ur stadens förråd. Två skadade byttes ut och fem nya ställdes ut som förstärkning.

Enligt trafikkontoret är det inte möjligt att förankra lejonen på Drottninggatan.

– På Drottninggatan ligger det så mycket rör och fiber nära markytan så där är det väldigt svårt att fästa något nedåt. Om det skulle ske misstagskrockar så finns det en anledning till att de inte sitter fast för att göra krocken mjukare, säger Ola Eriksson, presstalesperson.

Trafikkontoret har fått i uppdrag av trafikborgarrådet att hitta lösningar för att säkra gågatorna ytterligare.

– Vi har fått ett uppdrag att titta på möjligheten ta fram någon form av större betonghinder som trygghetsskapande åtgärd. Vad det skulle vara är för tidigt att säga, men det är en prioriterad fråga, säger Ola Eriksson.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

DN FREDAG 14 APRIL 2017

”Trump har släppt ut rasmonstret ur garderoben”

“ Den sylvassa skräcksuccén ”Get out” är en satirisk och social kommentar kring spända rasrelationer. Nicholas Wennö ringde upp regissören Jordan Peele inför den svenska premiären den 19 april.

Som afroamerikan har Jordan Peele fått lära sig att vara lite på sin vakt. Donald Trumps inflyttning i Vita huset har inte direkt minskat hans paranoia.

– Trump har släppt ut det amerikanska rasmonstret ur garderoben. I den afroamerikanska erfarenheten ingår att hela tiden bevittna rasism samtidigt som alla säger att den inte existerar. Vi har alltid fått höra att vi är paranoida eller galna som tänker så mycket på rasfrågor. Trump-administrationen är någon som står och pinkar på ditt ben och påstår att det i själva verket regnar, säger Jordan Peele och skrattar lite på en historiskt usel telefonlinje till New York.

– Det är hög tid att prata om rasismen i det amerikanska samhället på ett seriöst och uppriktigt sätt, lägger han till.

Peeles bidrag till diskussionen är den humoristiska skräckfilmen ”Get out” som har svensk premiär efter påsk. Den är ett slags modern korsning av klassiker som ”Gissa vem som kommer på middag?” (1967) och Ira Levin-filmatiseringen ”Fruarna i

Stepford” (1975). ”Get out” kretsar kring den svarta New York-fotografen Chris (spelad av Daniel Kaluuya) som för första gången ska presenteras för sina vita liberala svärföräldrar i den övre medelklassen.

Chris är skeptisk till weekendtrippen trots att hans flickvän Rose (spelad av ”Girls”-skådespelaren Allison Williams) försöker bota hans paranoia med repliken ”Min pappa skulle ha röstat på Obama för tredje gången om han bara kunnat …”. Att svärfadern öppnar konversationen med samma replik gör inte Chris ett dugg lugnare. Lika lite som en rad dåliga omen staplas på hög; döda djur, mardrömmar och svärföräldrarnas helsvarta tjänarstab som stirrar på honom med en underlig, zombieartad blick.

– Jag ville göra en film som slog hål på den här myten om att vi hade lämnat rasismen bakom oss för gott med en svart president i Vita huset. Obama spräckte visserligen glas-taket, men samtidigt vaggades vi in i en falsk säkerhet medan de grumliga värderingarna kokade under ytan.

– ”Get out” är ett slags traumabearbetning av de obehagliga känslorna som återigen har släppts loss efter att ha lurat i vassen under åtta år, säger Jordan Peele som lyckades synka sin filmremiär med att Donald Trump installerades som USA:s 45:e president.

– Samtidigt ville jag göra en skräckfilm som lyfte fram teman som ras och rasism som inte riktigt behandlats i en skräckfilm sedan ”Night of the living dead”, säger Jordan Peele och syftar på George A Romeros 60-talsklassiker där en svart man jagas av en mobb av vita zombies.

Just när Peele arbetade med manuset till ”Get out” blev den 17-åriga highschooleleven Trayvon Martin skjuten till döds i en vit förort till Miami. Även om Jordan Peele inte själv har varit offer för öppet rasistiskt våld så finns det ett strukturell och osynlig rasism inbyggd i samhället, menar han.

– Jag insåg att detta faktiskt fortfarande var ett brännande ämne när Trump anklagade Obama för att inte vara äkta amerikan. Det var en av de mest öppet rasistisk taktikerna som jag någonsin sett inom amerikansk politik. En person som medvetet ljuger om en annan persons ursprung – och kom undan med det, suckar Jordan Peele.

Men ”Get out” siktar också in sig på den självgoda vita liberala eliten som skryter om att den är helt fördomsfri.

– Den liberala vita eliten som försöker säga att de inte är rasistiska på något sätt är ett lika stort problem som något annat. ”Get out” är en film om att vi inte vill erkänna den rasism som finns inom oss, säger Jordan Peele och tillägger:

– Fast, visst, jag kan villigt erkänna att jag ibland också ser rasism där den inte existerar. Men just denna osäkerhet är ett perfekt tillstånd för en huvudrollsfigur i en skräckfilm. Jag ville att publiken skulle uppleva omgivningen med Chris ögon i en och en halv timme.

Det visade sig att Peele haft finger-toppskänsla. Lågbudgetfilmen- ”Get out” som kostade 43 miljoner att spela in drog in nära 300 miljoner kronor första helgen. Åtta veckor senare har filmen spelat in mer än 1,6 miljarder kronor.

Själv har han analyserat vad som skrämmer oss sedan han var liten. Han växte upp på Upper East Side i New York med sin mamma och en gigantisk vhs-samling med filmer av regissörer som Steven Spielberg, Stanley Kubrick och David Cronenberg.

Medan hans jämnåriga kompisar var ute och dejtade varandra på helgerna satt han hemma och valde mellan titlar som ”Alien”, ”Rosemary’s baby” och ”Edward Scissorhands”. Som ung filmnörd fungerade också Ridley Scotts ”Thelma & Louise” som en viktig ögonöppnare.

– Det är en film som jag aldrig skulle ha trott att jag skulle gilla innan jag hade sett den. Jag var helt uppslukat av den eftersom den gav mig möjligheten att se världen genom dessa kvinnors ögon. Den betydde enormt mycket för mig som blivande filmskapare, förklarar Jordan Peele som också ser lik-heterna med ”Fruarna i Stepford” där en ondskefull herrklubb har ersatt stadens hemmafruar med hubotar.

– Om min film handlar om ras så handlar ”Fruarna i Stepford” om kön. Efter den filmen gick jag inte ut från biografen och kände mig anklagad för att vara man. Snarare kunde jag relatera till huvudpersonens (spelad av Katherine Ross) mentala tillstånd genom att uppleva det genom hennes ögon. På samma sätt hoppas jag att min film ska fungera, säger Peele.

Till en början var många skeptiska till att manuset till ”Get out” skulle passera Hollywoods filter för tabubelagda ämnen. Alla har heller inte varit lika förtjusta i filmen.

– Jag förväntade mig en betydligt större backlash än det blev. De mest högljudda kritikerna har som vanligt inte ens sett filmen. Storyn tycks fungera både som bra underhållning och som en social kommentar som tycks ha svetsat publiken samman. Min största skräck var att ha skapat ett konstverk som splittrar publiken som bara leder till mer rasism, skepticism eller motvilja, säger Jordan Peele.

En humorkarriär kom emellan och ledde till att debuten dröjde till han närmade sig 40. Peel har främst gjort sig ett namn i humorshowen ”Key & Peele” och ”MadTV” där han imiterat svarta celebriteter som Snoop Dogg och Bill Cosby. Under alla åren som komiker upptäckte han att humorn hade mycket gemensamt med skräckgenren.

– Båda genrerna tillåter oss att känna primitiva känslor och att gräva i tunga ämnen i ett tryggt sammanhang. Det är lite som terapi. Jag kände att jag kunde använda allt jag lärde mig i komedin i ”Get out”. Den bästa komedin och skräck-filmen utspelar sig i verkligheten, säger han.

Jordan Peele menar att det finns kusliga likheter mellan Trump--administrationen och skräckfilm.

– Ett av de mest effektiva verktygen i skräckfilm är ovissheten om hur det ska sluta. Ta till exempel filmer som ”Paranormal activity” och ”Blair witch project” där 90 procent av spänningen består av ovissheten om vart det ska ta vägen. Det är filmer som får åskådaren att fantisera om mardrömsscenarion.

– Trump är en mästare på att både skapa och spela på denna ovisshet. Det är ett slags långsam gasljus-effekt där grumliga värderingar gradvis

blir mer och mer -acceptabla på grund av kulturen han främjar. En del av det svåra med att förstå Trump är att det är omöjligt att säga var hans verkliga värderingar slutar och var hans strategiska utspel börjar. Vi vet inte vem han är – förutom att det är en snubbe som är motiverad av rädsla, ego och narcissism, säger Jordan Peele.

Har du fått någon reaktion från Trump eller Vita huset om filmen?

– Nej. Och jag hoppas att han inte har hunnit se filmen eftersom han egentligen borde jobba. Samtidigt så är han ju på golfbanan var och varannan dag, så man vet aldrig …

Trots allt väljer Jordan Peele att vara optimistisk inför framtiden. Han håller med Barack Obama om att framsteg och utveckling inte alltid följer en spikrak linje.

– Så, det handlar mer om att hålla huvudet kallt och tänka strategiskt än att bara vara arg och skrika. Det handlar om att skadereglera så gott det går och ta oss igenom detta tillsammans, säger Jordan Peele.

Nicholas Wennö nicholas.wenno@dn.se “

“ Skräckälskande komiker.

Jordan Peele är född 1979 i New York och är gift med komikern Chelsea.

Han drömde om att bli skräckfilmsregissör som tonåring, men började i stället studera marionettdockspel på en konstskola i New York. Där bildade han en humorduo tillsammans med sin rumskamrat Rebecca Drysdale, som numera skriver för Jordan Peeles Emmy-belönade humorshow ”Key & Peele”.

Han tvingades tacka nej till drömerbjudandet att imitera Barack Obama på Saturday Night Live på grund av att han satt fast i ett kontrakt med konkurrerande Fox.

Peele har skrivit och spelat i actionkomedin ”Keanu” (2016) och gjort en rad småroller i ett 40-tal tv-serier och filmer. ”Getout” är hans debut som filmregissör.

”Get out” har svensk premiär 19 april. “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

”Obligatorisk utbildning för statstjänstemän behövs”

“ Allmänhetens förtroende sjunker nu för flera viktiga myndigheter. Vi behöver därför kraftsamla för att öka tilliten i samhället. Det är helt centralt med demokratiska, ickekorrupta och effek-tiva statliga verksamheter. Vi föreslår därför att alla statligt an-ställda ska få en utbildning i statstjänstemannarollen, skriver Britta Lejon.

Vi lever i en tid när misstroendet mot våra gemensamma institutioner växer. Nyligen kom Medieakademins förtroendebarometer 2017 som visar att allmänhetens förtroende sjunker för flera viktiga myndigheter. Vi behöver kraftsamla för att öka tilliten i samhället. En viktig förutsättning för hög tillit är att våra gemensamma institutioner fungerar väl. Det är helt centralt med demokratiska, icke-korrupta och effektiva statliga verksamheter så som Polisen, domstolar, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Vårt samhälle bygger på medborgarnas tillit till våra myndigheter.

Civilminister Ardalan Shekarabi gjorde för kort tid sedan ett utspel om att minska korruptionen i staten i syfte att öka tilliten bland medborgare. Han lyfte bland annat fram riktlinjer för hur myndigheterna kan hantera misstankar om oegentligheter och hur det ska kunna underlättas att slå larm för anställda och andra berörda. I stort var det ett bra förslag förutom tanken om att anställda ska kunna stängas av utan lön under utredningstiden. Tyvärr skrapar Shekarabi bara på ytan vid problemet. Jag menar att det behövs mer av förvaltningspolitik och det krävs också förebyggande insatser.

En av grundstenarna i vår demokrati i Sverige är öppenheten. Det ger rätten att granska beslut som har fattats av myndigheter vilket förhindrar maktmissbruk och korruption. Öppenheten bidrar till rättssäkerhet och likabehandling av medborgare.

Genom denna öppenhet har medierna under senare tid granskat och funnit att flera myndigheter bryter mot den statliga värdegrunden. Exempelvis inom Riksrevisionen och Skatteverket. I några fall har övertrampen också handlat om lagbrott. Exempelvis inom Fastighetsverket som misstänks för korruption och grundlagsbrott och inom Polisen när en polischef hotade en ur personalen för att denne hade talat med medier. Det är välkommet att medierna rapporterar om dessa händelser för det visar att medierna fungerar i sin granskande roll.

Jag menar att det har varit fler fall av överträdelser på statliga myndigheter än tidigare och det gör mig bekymrad. Framför allt är det problematiskt med den okunskap kring det särskilda uppdraget i statsförvaltningen som vissa ledare uppvisar. En del kan säkert härledas till att chefer är pressade av krav på effektivitet och produktivitet och problem med begränsade budgetar. Men det leder till att statliga verksamheter inte förmår att leva upp till grundläggande värden som rättssäkerhet och likabehandling. Det behöver därför satsas mer på en god förvaltningskultur och på bättre kunskap bland statstjänstemän om vad det innebär att jobba på demokratins uppdrag.

Vi i ST vill att det införs en obligatorisk statstjänstemannautbildning. Nyanställda som jobbar på statligt uppdrag ska gå igenom en utbildning som ger kunskaper om exempelvis myndighetsutövning, offentlighetsprincipen, sekretess, bisysslor och meddelarskyddet. Det ska gälla så väl chefer som medarbetare. Det ska också kontinuerligt ske vidareutbildning i statstjänstemannarollen för de som har arbetat ett tag. Vi ser det som lämpligt att den gemensamma grundläggande

statstjänstemannautbildningen tillhandahålls av universitet eller högskolor och det bör finnas en fast struktur för utbildningen.

En del myndigheter genomför redan idag utbildningar för sin personal i vad som krävs för att fylla rollen som statstjänsteman. Det är bra. Men det kan inte längre vara upp till myndighetsledningar om de anser att det är prioriterat med utbildning i grundläggande rättsprinciper för staten. Att våra myndigheter, affärsverk och övrig statlig verksamhet fungerar är ett ansvar för regeringen och därför måste regeringen driva på för ett deltagande i statstjänstemannautbildning.

Det är också centralt att det avsätts tid på arbetsplatsen för utbildning så att det blir möjligt för alla medarbetare att delta. Dessutom anser vi i Fackförbundet ST att Statskontoret måste få mer resurser för att utveckla uppdraget kring god förvaltningskultur i staten.

Öppenheten och insynen i våra myndigheter ska värnas. Av vår undersökning ”Öppenhet på villovägar” framgår att fyra av tio medlemmar tycker att det har blivit lägre i tak under de senaste tre åren. Några exempel på upplevelser från medarbetare är chefer som efterforskar vem i personalen som har talat med medier, att det undanhålls information och det finns en rädsla för att bli utfryst bland kollegor. Därmed hotas också vår demokrati när statliga tjänstemän upplever att de inte kan slå larm om det sker oegentligheter och skyddet mot korruption i offentlig sektor är på väg att urholkas. När regeringen vill göra insatser mot korruption i staten vore det första naturliga steget att införa meddelarskydd i statliga bolag. Något som i dag saknas. Lagstiftningen skulle kunna se ut på ungefär samma sätt som i kommunala bolag. Vi i ST menar att verksamheter som är offentligt finansierade ska det finnas insyn i, både för att våra medlemmar ska kunna slå larm om oegentligheter och för att medier och medborgare ska kunna granska. Om det inte är möjligt att ändra lagen för insyn så bör inte statlig verksamhet bedrivas i bolagsform.

Trygghet är viktig för anställda både för att våga säga vad man tycker och för kvaliteten på arbetsplatsen. Nästan var fjärde som arbetar inom staten har inte en fast anställning. Det skapar tysta arbetsplatser där anställda inte vågar säga sin mening. Vi kräver att fasta anställningar blir norm för arbetsuppgifter som är varaktiga inom statliga verksamheter. Vi vill också att staten upphör med att använda bemanningsföretag för kärnuppgifter eftersom offentlighetsprincipen och meddelarskyddet då inte går att tillämpa.

En statstjänsteman ska förutom att utföra sitt arbete med kompetens och snabbhet också göra arbetet utifrån principer om rättssäkerhet, opartiskhet och saklighet. Dessa principer får aldrig försakas. Det är därför ett kvalificerat arbete att vara statlig tjänsteman och det behövs bra arbetsvillkor. En viktig regel för en statlig tjänsteman är att det ytterst är det allmänna, medborgarna, som är uppdragsgivare och anställda måste alltid kunna svara inför dem snarare än sina chefer.

Medborgarnas tilltro till att våra myndigheter fungerar är ovärderlig. Det är en central del för hur vårt samhälle är uppbyggt och håller ihop. Den senaste tidens överträdelser på myndigheter ska inte behöva följas av fler. Därför krävs det nu insatser för att bibehålla och höja förtroendet för de statliga verksamheterna. Att ge alla statligt anställda en utbildning i statstjänstemannarollen är ett bra sätt att börja stärka förtroendet.

Britta Lejon, ordförande i Fackförbundet ST “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Skapad till människans avbild

Med tanke på att vår tids terrorister påstår sig vara religiöst motiverade är det märkligt att de aldrig är rasande på Gud, utan bara på människorna. Troligen är det för att Gud i grunden är irrelevant och religionsbegreppet skymmer sikten.

Det var tur för Gud att han inte fanns förra helgen. Om vi betänker vad som skedde i form av lidande och död i Syrien, Egypten och Stockholm, för att bara nämna tre platser och ett veckoslut, kan Gud skatta sig lycklig att han inte finns och aldrig har funnits. Man får lätt intrycket i dessa upp och nervända tider att ateister är de enda som vårdar Guds sanna väsen och vad detta väsen rimligen bör innehålla för att kunna kallas Gud. Men sanningen är nog att även de som kallar sig fromma ser dissonansen och anar vad den innebär: att vi måste klara oss utan honom.

Hade då allt varit bättre om samtidens gudskrigare inte hade haft Gud att forma sina aggressioner kring? Troligen inte, för i grund och botten kommer alla idésystem ur samma källa, den mänskliga hjärnan. Vill man döda och våldta så hittar man sätt att rationellt rättfärdiga det, med eller utan Gud, och vill man det inte så hittar man argument för det också.

Mänskliga problem är inte religiösa, utan filosofiska och materiella. Gud hängs på idéerna efteråt som en accessoar, eller får tjäna som ett armeringsjärn. Hans påstådda vilja adderas till det som man redan anser vara rätt och sant. Det religiöst rätta och sanna går att motivera logiskt och rationellt men det är mer ansträngande än att hänvisa till Gud.

En gång skapades Gud av människan som en provisorisk hypotes i väntan på en bättre förklaring till de empiriska observationerna och moraliska förhoppningarna som gjordes här på jorden. I glipan mellan vad människan hade potential att göra och vad hon var benägen att göra uppstod de etiska ambitionerna. Utifrån dem utformades regler och rättesnören för mänsklig samvaro som någorlunda – i vart fall bättre än laglöshet och den starkes rätt – harmonierade med människors behov, funktionssätt och vad de stod ut med. Ät inte det där, tvätta dig så här, döda inte, lyd Gud så blir det bra, skilj på arbete och vila, låt straffet stå i proportion till brottet, slå inte tillbaka, slå inte din fru annat än om hon är uppstudsig.

Först därefter la man till demiurgen, hantverkaren bakom konstruktionen. Liksom en drejad kruka alltid hade en tillverkare antog man att även världs-alltet hade en hantverkare, och för att få reda på hans intentioner observerade man noggrant tingesten han skapat för att bakvägen lista ut vad han kunde ha avsett med den.

Att många sedan dess har slutit sig till att det inte finns några avsikter och ingen hantverkare spelar föga roll för idéernas utformande, ty dessa är sprungna ur den mänskliga hjärnans tankestruktur och den har inte ändrat sig. Antalet sätt att tänka om världen är begränsat. Det är just eftersom Gud aldrig har funnits som religiösa och sekulära idéer i grunden är samma; människan kommer inte ifrån sitt eget tänkande. På något sätt och med något slags principer måste vi leva även om ingen har skapat oss och ingen högre makt vill något med oss. Det räcker att vi människor vill något med oss för att vi ska behöva utveckla hållfasta idéer för vad det innebär att leva.

När Gud är död är allt tillåtet, sa Dostojevskij och det var fel just av det skälet att det var människan som skapade Gud utifrån en övertygelse om att allt absolut inte var tillåtet. Vad Dostojevskij troligen avsåg var att med värdenihilismens intåg i medvetandena skulle allt bli tillåtet. Det är sakligt sett sant och han hade goda skäl i teorin att frukta nihilismen, men inte i praktiken, för människan är till sin natur inte nihilist och inte anarkist och klarar därför inte av att vara det i mer än två minuter, sedan åkallar hon en högre rättvisa, inte sällan kallas den för rättsstaten, somliga kallar den för Gud. Båda kommer ur en orubblig känsla i människan av rätt och fel, rättfärdigt och orättfärdigt.

Det brukar sägas att människan är ett religiöst djur. Riktigare vore att säga att människan är ett filosofiskt djur. Det skulle även ha den fördelen att vi frimodigt och utan förlamande vördnad eller avfärdande etiketter kunde tala om idéer.

Av folks handlingar att döma tycks väldigt få människor vara gudstroende. De som säger sig dyrka Gud mest, och tar lagen i egna händer i hans namn, agerar och talar som om han vore helt kraftlös eller inte fanns. De klandrar människorna i stället för den makt som de påstår styr över oss alla. Detta är besynnerligt eftersom man, ställd inför en dåligt tillverkad produkt, vanligtvis lägger skulden på tillverkaren. Men när människorna felar agerar många gudfruktiga som om de ansåg att produkten hade skapat sig själv.

Den sofistikerade invänder här förstås att Gud är större än så och inte kan underordnas barnsliga förebråelser och fyrkantiga små formallogiska slutledningar. Men dessa teologiska sofismer bär bortförklaringens alla drag, och medberoendets. Det troliga är att Gud går fri därför att de flesta i djupet av sitt förnuft begriper att vi står ensamma i världen, med våra filosofiska överväganden rörande det rätta, anständiga och rimliga som enda fasta punkt.

Det är dessa överväganden som framgent borde vara föremålet för mänsklighetens intellektuella ansträngningar.

Lena Andersson författare, skribent och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ MP-krav: Fotbojor som del i terrorbekämpning

Mer pengar till Säpo, fotbojor på vissa människor som har fått avvisningsbeslut och avskaffad sekretess mellan myndigheter.Det kräver Miljöpartiet inför samtalen om terror-bekämpning som drar igång nästa vecka.

Efter attentatet på Drottninggatan förra fredagen bjöd statsminister Stefan Löfven in de borgerliga partierna till samtal om terrorbekämpningen. Alla partier utom Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet deltar i samtalen som beräknas dra igång nästa vecka.

Miljöpartiet kommer att ha med sig tre huvudpunkter. Den första handlar om att ge säkerhetspolisen mer pengar.

– Säpo behöver resurser för att klara den svåra uppgiften att kunna se dem som har radikaliserats. Det handlar om att ha koll på olika chattforum och att kunna ha kontinuerlig uppdatering av olika varningstecken, säger MP:s språkrör Gustav Fridolin.

Han menar att Säpo framför allt behöver medel för att kunna ha koll på alla de öppna källor som finns.

– Vi tror snarare att det är vägen än generella stora nya övervakningssystem. Men vi är beredda att diskutera alla frågor som kommer upp i samtalen, säger han.

Fridolin är skeptisk till att brett tillåta det som kallas hemlig dataavlyssning. Däremot anser han att lagstiftningen måste moderniseras när det gäller att kunna avlyssna telefonsamtal via exempelvis Facetime.

– När det gäller stora breda mass-övervakningar utan konkret riktning så finns det både praktiska och principiella invändningar.

MP vill också ändra sekretessbestämmelserna mellan Migrationsverket, säkerhetspolisen och polisen.

– Det är helt avgörande att de rättsvårdande myndigheterna har koll på de personer som man på olika sätt har information om, säger Gustav Fridolin.

– Många är oroliga över att det här dådet ska leda till en kollektiv svartmålning av stora grupper. Möjligheten att undvika det ligger i att vi har stark koll på dem vi faktiskt ska ha koll på.

Förslaget innebär att myndigheter som har säkerhetsinformation om en person ska dela med sig av den till de övriga. Så är det inte i dag, vilket har diskuterats i efterdyningarna av fredagens attack. Säpo hade uppgifter om gärningsmannen som inte vidarebefordrades till övriga.

Fridolin tror inte att ändrade sekretessregler leder till rättssäkerhetsproblem.

– Det här är tre myndigheter som vi måste kunna tilltro att värdera information man får in. Det är märkligt om man inte ens kan se informationen.

MP vill också överväga att använda fotbojor i större utsträckning för personer som fått avvisningsbeslut.

– Fotboja är en möjlighet för de individer där vi har olika typer av information och är oroliga för hur vi ska hantera en avvikandesituation. Där måste man kolla på om det går att använda fotboja i större utsträckning, säger Gustav Fridolin.

Exakt vilka som ska bli aktuella för fotboja är oklart. Fridolin framhåller att de som bedöms utgöra något slags hot i första hand ska placeras i förvar.

– För Sverige är det viktigt att vi inte nu hamnar i ett läge där en stor grupp beskrivs som potentiellt farliga när det här handlar om enskilda individer. För de enskilda individerna behöver vi ha de verktyg som krävs för att klara av uppgiften, säger han.

Gustav Fridolin anser att de kommande samtalen är avgörande för hur Sverige ska kunna förbättra terror-bekämpningen.

– Det finns förhandlingar där alla går in med sin hjärtefråga. Sen finns det förhandlingar där hjärtefrågan måste vara att vi lyckas med uppgiften. Det här är en sådan förhandling, säger Gustav Fridolin.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

"Jag är så tacksam över att vi alla återtar gatan"

"En vecka efter terrordådet på Drottninggatan har livet börjat återgå till det normala. Under långfredagen var gågatan återigen full av människor som hedrade offren och shoppade.– Jag är så tacksam över att vi alla återtar gatan, det onda får inte ta över, säger pensionären Berit Viklund.

Restauranger och butiker är öppna, turister och påsklediga stockholmare strosar fram i tusentals. De shoppar, fikar och hedrar offren för förra fredagens terrorist-attack. En vecka efter dådet är Drottning-gatan full med folk och livet har börjat återgå till det normala. Men ändå inte. Haven av blommor längs gågatan bara växer och på träskivorna som täcker Åhléns trasiga skyltfönster hänger lappar med kärleksbudskap och minnesord till de döda.

– Man har en rädsla i kroppen, det är en konstig känsla. Man ser på folk att det har hänt något, säger Katerina Dalgiannaki, 30.

Hon står framför Åhléns tillsammans med sin man och två barn, sex och två år gamla.

– Nu när det gått en vecka så tänkte jag att vi kan åka in och lägga ner blommor. Men vi stannar inte så länge, säger hon.

Pensionerade läraren Berit Viklund, 72, står i folkhavet vid ett övergångsställe en bit bort.

– Hur har han kunnat åka här? Det känns som ett under att inte fler omkom, säger hon.

Som många andra som kommit till Drottninggatan vill hon kunna förstå vad det var som hände och visa att hon inte är rädd.

– Jag är så tacksam över att vi alla återtar gatan, det onda får inte ta över, säger hon.

Röda korsets volontärer är också på plats, redo att hjälpa vittnen och anhöriga. Behovet av hjälp har varit stort under veckan.

– Vi är här varje dag för att ge medmänskligt stöd och psykologiskt första hjälpen, säger krisstödjaren Pernilla Tellström Bark.

Fyra personer dog i attacken, 15 skadades. Fyra personer vårdas fortfarande på sjukhus, enligt landstinget. En av dem är allvarligt skadad och vårdas på intensivvårdsavdelning, men enligt landstinget har läget förbättrats.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Uzbekistans ”varning” avfärdas

Uzbekistans utrikesminister hävdar att den misstänkte terroristen Rakhmat Akilov hade anslutit sig till IS och att Sverige varnats. Men svenska UD säger att de inte tagit emot någon sådan information och terrorexperter avfärdar utspelet.

Uzbekistans utrikesminister Abdulaziz Kamilov sade på fredagen att uzbekiska myndigheter lämnat uppgifter till Sverige om Rakhmat Akilov långt före attacken på Drottninggatan. Den misstänkte terroristen ska ha utretts av landets -säkerhetstjänst för kopplingar till IS. Rakhmat Akilov är uzbekisk medborgare, i Sverige hade han sökt asyl men fått avslag.

Informationen från den uzbekiska säkerhetstjänsten skulle ha skickats till svenska myndigheter, via ett annat västland, hävdar utrikesministern. Han preciserar inte vilket land det skulle röra sig om. Och om informationen lämnats är det oklart om den kom fram.

– Vi har inte någon sådan information. Vilken information andra myndighet tagit emot kan vi inte kommentera, säger Victoria Bell på UD.

Terrorforskaren Magnus Ranstorp vid Försvarshögskolan är skeptisk till uppgiften från Uzbekistans utrikesminister.

– Det finns ingen precision i uppgifterna som lämnats. Det går inte att verifiera om de stämmer eller inte, säger han.

Det är Uzbekistans ambassad i Berlin, som ansvarar för kontakterna med Sverige, men de ville på fredagen inte ge några kommentarer i ärendet. Tidigare i veckan uppgav de för DN att man fått en förfrågan från svenska myndigheter om att bistå svensk polis med utredningen och att de arbetade för att ta fram information.

Enligt utrikesminister Abdulaziz Kamilov, som citeras av nyhetsbyrån Reuters, hade Akilov blivit rekryterad av IS efter att han lämnat Uzbekistan och bosatt sig i Sverige 2014. Ryska nyhetsbyrån Interfax har tidigare uppgivit att Rakhmat Akilov försökte ta sig in i Syrien via Turkiet för att ansluta sig till IS. Enligt Interfax, som hänvisar till anonyma källor inom uzbekiska rättsväsendet, skulle ha då ha gripits och deporterats från Turkiet till Sverige. Enligt samma källa skulle han ha efterlysts av Uzbekistan i februari i år.

I december 2016 fick Rakhmat Akilov slutligt avslag på sin asylprövning i Sverige. Som skäl för asylansökan anförde Akilov att han jagades av säkerhetstjänsten, något som Migrationsdomstolen inte trodde på.

Säpo har inte velat kommentera de nya uppgifterna från Uzbekistan. Direkt efter dådet sade dock Säpochefen Anders Thornberg att Akilov inte förekom i några aktuella ärenden hos Säpo. Däremot fanns det underrättelser från i fjol om något slags säkerhetsrisk.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se
Juan Flores juan.flores@dn.se
Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Niklas Orrenius: Det är dags att på allvar uppmärksamma hotet som svenska islamistiska extremister utgör – mot oss alla

Några dagar före terrordådet i Stockholm gör jag den dystra sociala medierrunda som blivit en del av min arbetsrutin de senaste åren. Jag går in på konton som tillhör terrorsympatisörer och muslimska extremister runt om i vårt land.

Först: en ung skånsk antisemitisk Youtubeförkunnare. I en nystartad svensk islamisk Youtubekanal klagar han på muslimer som lyssnar på hiphopartisten Drake. Drake är ju jude! Det är fel att fördöma Israel och samtidigt digga musik från en ”yahoodi”, menar predikanten som mixar snabb skånska med arabiska ord.

I samma föreläsning sågar han muslimer som gillar fotomodellen och dokusåpastjärnan Kim Kardashian. Visst, Kim Kardashian kanske ser vacker ut, men hon är satans verk, upplyser förkunnaren. Kvinnor bör vara kyska och täcka sig, inte visa upp sig.

Innan jag lämnar Youtubekanalen ser jag att kontoinnehavaren – vars identitet jag inte känner – har gillat ett videoklipp med en flagga från Islamiska staten (IS).

Jag surfar vidare på min kollrunda, in på ett Facebookkonto som tillhör en IS-anhängare från Eskilstuna. Flera gånger har han hotat andra muslimer i hemstaden efter att de offentligt tagit avstånd från IS.

Tidigare har han lagt upp IS-propagandaklipp, där bilder på krigare med höjda automatvapen blandas med budskap om att slåss i islams namn och att aldrig visa svaghet. Nu läser jag en färsk Facebookstatus där Eskilstunabon dömer ut västerländsk demokrati: ”den finns inte, allt är bara lögner och illusioner”. Jag scrollar ner till en bild från januari i år, där IS-sympatisören poserar med ett hagelgevär på ett svenskt skjutfält. Han skriver att han håller på att ta ”jägare licens”.

Nästa Facebookprofil jag kollar tillhör en av de bröder från Landskrona som 2010 dömdes till fängelse för att ha satt eld på den av al-Qaida dödsdömda konstnären Lars Vilks hus. Bröderna har nu avtjänat sina straff och är fria. På Facebook är det tydligt att de fortfarande gillar terror i islams namn.

Lillebrodern beundrar Anwar al-Awlaki, som dog 2011 men fortfarande är en av världens mest inflytelserika terrorinspiratörer. Många av de runt 300 svenskar som gått med i terrorgrupper i Syrien eller Irak har inspirerats av Anwar al-Awlaki och hans engelskspråkiga föreläsningar som uppmanar till mord i islams namn.

På lillebroderns Facebooksida ser jag att han den 17 mars i år publicerade en idolbild av Anwar al-Awlaki. Det är inte första gången, tänker jag, och klickar mig vidare till nästa terrorsympatisör.

Min extremistkollrunda har tyvärr blivit ganska lång. Och ändå visar förstås inte de smarta terrorvurmarna sina rätta färger öppet, så det jag ser är bara en liten del av svensk radikal islamism.

Lastbilsterroristen Rakhmat Akilov är inte svensk. Men de extremister jag följer på nätet kommer från Malmö, Göteborg, Stockholm, Gävle, Västerås, Helsingborg och ännu fler städer. De är födda och uppvuxna här, deras syn på världen har formats i Sverige. De lyssnar till svenska förkunnare. Deras hat och deras terrorvurm angår oss alla.

Redan 2006 satt jag tillsammans med tre kollegor från Sydsvenskan och hörde entusiastiska unga terrorssympatisörer prisa Afghanistans talibaner i en källare i Rosengård. Vi skrev en omfattande artikelserie om hotet från muslimska extremister, men det var som om våra avslöjanden inte riktigt fick fäste i debatten.

Nu, elva år senare, är det är hög tid att fler svenskar lär sig känna igen namn som Anwar al-Awlaki. Att lägga upp en bild på den milt leende svartskäggige terrorledaren på Facebook är lika sjukt som att lägga upp en bild på Adolf Hitler.

Anwar al-Awlakis terrorföreläsningar kan man för övrigt få bekvämt i mobilen med hjälp av en populär app. Förra året pratade jag med en vän till en ung Linköpingskvinna som rest till Syrien för att ansluta sig till IS. Vännen klandrade sig själv. Hon tyckte att hon borde ha insett djupet i kompisens radikalisering.

”Hon hade ju till och med Awlaki-appen i sin mobil”, suckade vännen.

Hennes blick hade halkat. Som många andras blickar. Den 14 februari 2015 sköt IS-terroristen Omar El-Hussein ihjäl två människor i Köpenhamn. Trots att en svensk konstnär, Lars Vilks, var uttrycklig måltavla i attacken, och trots att den skedde bara någon mil från svensk mark, är det som om Sverige opererat bort Köpenhamnsdådet från sitt kollektiva medvetande. Man har inte riktigt velat se hotet och terrorn.

Nu, efter massakern på Drottninggatan, halkar inte blicken längre. Jag ser få som försöker bagatellisera hotet från den radikala islamismen. Det är inte heller särskilt många debattörer som dömer ut muslimer rakt av. De som ändå försöker tycks vråla i falsett, med alltmer desperata röster som ekar ute i periferin.

Utanför extremisternas snäva cirklar, i de breda svensk-muslimska sammanhangen, ser jag hur en lång rad svenska imamer och andra muslimska företrädare uttrycker sin förtvivlan och avsky inför terrordådet. Ofta blir dessa hårt kämpande muslimska demokrater hotade och bespottade från två håll, av två sorters extremister: blågula radikalnationalister och islamistiska terrorsympatisörer. Den första gruppen misstänkliggör alla muslimer. Den andra anser att muslimska företrädare som inte ställer sig på IS sida är förrädare.

De här båda extremistgrupperna har mycket gemensamt. De delar samma världsbild om ett pågående krig mellan muslimer och västerlandet. De har samma apartheidliknande föreställning om att muslimer och icke-muslimer omöjligt kan leva tillsammans. Demokratiskt sinnade muslimer som gillar att bo i Sverige är bådas värsta mardröm.

Tyvärr vågar få svenska muslimer öppet berätta om hoten de fått från radikala islamister. ”Jag har familj och barn”, säger en muslimsk ledare i Sydsverige som varnar för en skånsk ung man som vi kan kalla Amjad.

Jag har skrivit om Amjad förr. Han är kompis med Landskrona-bröderna som fälldes för brand-attacken mot Lars Vilks, och figurerade själv i utredningen. Han gav ett falskt alibi åt den al-Awlaki-beundrande lillebrodern. Polis och åklagare misstänkte att Amjad också kunde vara inblandad i Vilks-attacken, men lyckades inte knyta honom till brottsplatsen.

På Amjads Facebooksida finns propaganda för både IS och al-Qaida. En källa med insyn berättar att Amjad tillhör en krets av ”kanske femtio stycken” skånska unga muslimer som följer ”okunniga och väldigt extrema predikanter”. Min källa tillägger:

”Jag är väldigt orolig för vad han kan göra.”

Det är jag också. Det är dags att på allvar uppmärksamma hotet som svenska islamistiska extremister utgör – mot oss alla. Jag hoppas på fler och djupare granskningar, både från medier och från myndigheter. Vi har förlorat tid. Människo-liv har spillts, i Irak och Syrien, men även i Europa. 24-årige Malmöbon Osama Krayem sitter just nu häktad i Belgien, misstänkt för att ha införskaffat de bombväskor som användes vid terrordåden i Bryssel den 22 mars 2016, då 32 människor dödades.

Vi lever i en tid med starka antimuslimska strömningar. Det krävs ingen särskild extremistkollrunda för att se hur avhumaniseringen av muslimer ständigt tar sig nya uttryck på nätet: svepande, nedsättande kommentarer om muslimer kommer rakt in i mitt eget Facebookflöde.

Troligen har rädslan för att förstärka hetsen mot muslimer fått många debattörer och journalister att tveka när det gäller att djupgranska islamistiska extremister i vårt land.

Men jag tror att bra granskningar kan fungera precis tvärtom. Att noggranna genomlysningar av antidemokratiska, islamistiska miljöer faktiskt kan minska det blinda, generella hatet mot muslimer. Det är nämligen omöjligt att granska den radikala islamismen i Sverige utan att också upptäcka alla demokratiskt sinnade muslimer, och hur avskydda och förföljda de är av IS-terroristerna.

Då blir det självklara extra tydligt: att skiljelinjen inte går mellan muslimer och andra, utan mellan demokrater och antidemokrater.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Trumps bomber bryter mot vallöften

AnalysNew York. Inför presidentvalet lovade Donald Trump att USA ska ägna sig åt färre militära ingrepp globalt. Men som president har han gjort en utrikespolitisk helomvändning. De - senaste veckorna har Trump inlett en omfattande bomboffensiv i Mellanöstern. Nu hotar han att starta krig med Nordkorea.

Efter förra veckans bombattack mot Syrien, där 59 missiler skickades mot ett strategiskt mål, har Donald Trump trappat upp de militära ingreppen även i Irak och Afghanistan. I veckan avfyrades den största konventionella bomb som USA någonsin använt i strid mot en misstänkt terroristbas, där 36 medlemmar av terrorgruppen IS uppges ha dödats.

Under presidentkampanjen förra året lovade Trump gång på gång att USA skulle bli mindre -aktivt militärt om han blev president. Han hävdade att det inte var USA:s jobb att vara världens samvete och polis. Det fanns bara två tydliga mål med amerikansk utrikespolitik i Mellanöstern, enligt Trump: att bekämpa islamistisk extremism och att behålla kontrollen över regionens oljeresurser. Han tog tydligt avstånd från såväl de neokonservativa republikanernas ambitioner att förvandla Mellanösterns diktaturer till marknadsliberala demokratier, som demokraternas tradition av militära ingrepp med humanitära mål. Under parollen “America first” lovade Trump i stället att lägga mindre resurser på krig. Så sent som i mars sade Trump att det inte var någon prioritet att ingripa mot Assads regim i Syrien.

Som president har han i stället omfamnat de traditionella hökarna i Washington.

Utöver den upptrappade offensiven i Mellanöstern har Trump i veckan hotat med hårdare tag mot Nordkorea. Tonläget mellan de två länderna har eskalerat kraftigt de senaste veckorna och väcker nu alltmer oro bland veteraner i USA:s försvars- och säkerhetspolitiska kretsar. Tidigare CIA-direktören Mike Morell sade i en intervju på fredagen att Trump förvärrat situationen genom att bemöta Nordkoreas aggressiva tonläge.

Samtidigt är bilden av Trumps plötsliga skifte i utrikespolitiken något förenklad. Under valkampanjen pratade han om en mindre aktiv roll för USA:s militär, men lovade samtidigt att ta kål på terrorrörelsen IS. Trump tycks under många år ha formulerat sina politiska åsikter mer för att provocera eller för att bli omtyckt än för att ge uttryck för någon konsekvent politisk ideologi. Sedan han anlände till Washington tycks han ha formats av sin omgivning och behovet av att imponera på huvudstadens politiska tyckare. Där har man märkt ett klart skifte i tonläget gentemot Trump sedan han omfamnade en mer aggressiv utrikespolitik. Just det Washington-etablissemang som Trump rasade mot under valkampanjen har nu börjat uttrycka sig betydligt mildare om presidenten.

Fareed Zakaria, erfaren utrikespolitisk kommentator för CNN och Time magazine, har länge varit en av Trumps hårdaste kritiker, men sade efter bomberna mot Syrien att “det här var ögonblicket då Trump blev president”. Nyhets-ankaret Brian Williams beskrev i sin tur tv-bilderna från bombattacken i Syrien som “vackra bilder”. I en intervju med Maria Bartiromo på Fox Business Channel beskrev Trump

bombattacken mot Syrien som briljant, varpå Bartiromo nickade instämmande och höll med Trump: “Briljant, briljant”. Konservativa medier har i sin tur varit närmast i extas över Trumps bomber. På tv-kanalen Fox News, hos radiopratare som Rush Limbaugh och på högersajten Daily Caller skildrades den nya bomb-offensiven som bevis för att Trump är en handlingskraftig president som håller sitt löfte om att ta kål på IS.

Bland Trumps kritiker har man länge sagt att det enda som oroar dem mer än en stark president Trump är en svag president Trump. Efter en rad stora, inrikespolitiska misslyckanden verkar Trump ha insett att utrikespolitiken trots allt är det område där han har mest svängrum som president. Trump verkar hoppas att en ny, mer aggressiv utrikespolitik kan vända hans rekordlåga förtroendesiffror.

Att döma av de storögda reaktionerna från Washingtons etablisse-mang hittills är det inte alls omöjligt att hans dalande förtroendekurva nu vänder.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ En gripen för mordet på svenska FN-arbetaren

En person har gripits i Kongo-Kinshasa misstänkt för morden på svenska FN-arbetaren Zaida Catalán och hennes amerikanska kollega. ”Rättssäkerheten i landet är låg och det är inte ovanligt att syndabockar utses”, säger Afrikakännaren Maria Eriksson Baaz.

Ytterligare en misstänkt greps men lyckades rymma, säger Joseph Ponde, som är landets högsta militäråklagare, till nyhetsbyrån Reuters. De fyra poliser som ansvarade för att vakta de misstänkta har därför också gripits. Enligt militäråklagaren är den gripne mannen en ”rebell”. Ponde anger inte när gripandet ägt rum, men uppgifter tyder på att den misstänkte varit gripen redan den 4 april.

Zaida Catalán arbetade som expert för en FN-kommitté direkt under FN:s säkerhetsråd med uppdrag att övervaka sanktionerna mot landet och utreda misstänkta massakrer.

Morden på de två FN-experterna har väckt internationell uppmärksamhet och risken är stor att man försöker hitta en syndabock för att snabbt klara upp brottet, tror professor Maria Eriksson Baaz vid Institutionen för globala studier vid Göteborgs universitet.

– Det är ganska vanligt förekommande att syndabockar utses som får ta straffet i stället för den skyldige, om den skyldige har mycket resurser

eller kontakter högt upp i den politiska eller militära hierarkin, säger Maria Eriksson Baaz till TT.

En svensk förundersökning har inletts om mordet på Zaida Catalán, som leds av internationella åklagarkammaren i Stockholm.

Men myndigheten ville på fredagskvällen inte kommentera de nya uppgifterna.

– När det gäller vilka uppgifter som finns i vår förundersökning så är det sådant som jag inte vill berätta om. Det har att göra med att det är en känslig utredning, säger Sara Nilsson, en av de två åklagare som leder den svenska utredningen kring mordet på Zaida Catalán, till TT.

Martin Ezpeleta martin.ezpeleta@dn.se “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Mer än hälften av lammköttet som äts är får

Importerat fårkött säljs som betydligt dyrare lammkött av grossister. Mer än hälften av det lammkött som äts i Sverige är i själva verket fårkött. Nu har livsmedelsinspektörer uppmärksammat fusket och börjat sätta åt företagen. ”Alla gör så”, blev svaret från en grossist.

Lammsteken har blivit en tradition på svenska påskbord. I år, liksom tidigare år, är det brist på svenskt lammkött. De senaste åren har importen av lammkött ökat kraftigt och i det närmaste fördubblats de senaste tio åren.

Nu har livsmedelsinspektörer upptäckt att importerat fårkött, som heter *mutton* på engelska, säljs som betydligt dyrare lammkött.

– Vi har fått upp ögonen för det här på sistone. Vi har bestämt oss för att sätta ned foten och framför allt säga till i grossistledet att de inte får sälja mutton som lamm, säger Emma Nordvik Premfors, enhetschef på livsmedelskontrollen i Stockholm.

Prismässigt är det stor skillnad på lamm och får. En svensk lammproducent får mellan 50 och 60 kronor per kilo för lamm och mellan 5 och 10 kronor för får. Exakt hur stor skillnaden är i andra länder är svårt att säga, men även där är den betydande.

Att sälja får som lamm kan därför ge stora vinster och har hittills inte lett till några påföljder.

Vid sina inspektioner har livsmedelsinspektörerna fått uppfattningen att många företag rutin-mässigt säljer fårköttet som lamm.

– Den som gör det ser det inte som om de fuskar. Vi påtalade för en ganska stor grossist att vi inte anser att de får kalla mutton för lamm och fick som svar att ”alla gör så”. Men efter diskussion har de lovat att inte fortsätta och vi kommer att följa upp och se till att det stämmer, säger Emma Nordvik Premfors.

Bilden bekräftas när DN ringer några företag. ”Det är inte ovanligt att mutton säljs som lamm”, är en kommentar. Ingen vill bli citerad med namn, ”det här är minerad mark”, säger en person.

Frågan har blivit aktuell i ett pågående samarbetsprojekt mellan livsmedelskontrollen i flera kommuner där ursprunget på bland annat lammkött ska kontrolleras. På restaurangernas menyer står det lamm men vid livsmedelskontroller är det vanligt att inspektörerna hittar originalförpackningar i köken där det står mutton.

– Vi hittar det ganska ofta. Restauranger beställer lamm från grossister och importföretag men det som levereras är mutton, alltså fårkött, säger Victor Muñoz, livsmedelsinspektör i Solna stad och ledare för projektet.

Det som oftast hittas på restauranger är förpackningar med grytbitar, inte lammstek eller andra delar med ben. Om det finns fårkött som säljs som lamm i butiker är oklart eftersom problemet är nyupptäckt.

Förra året, 2016, var nästan tre fjärdedelar av det lammkött vi äter importerat, enligt statistik från Jordbruksverket.

När DN går vidare och granskar de siffrorna mer noggrant hos SCB visar det sig att fyra femtedelar, 82 procent, av den importen var fårkött och endast 18 procent lammkött. Andelen fårkött har dessutom ökat något under de senaste åren.

Det innebär att mer än hälften, 60 procent, av det lammkött som äts i Sverige egentligen är får.

Att livsmedelsinspektörer nu ska anmäla att fårkött säljs som lamm välkomnas av svenska lammproducenter.

– I fårägarkretsar är det ett allmänt känt problem att får säljs som lamm. Nu är det uppenbarligen någon i andra änden som har lyssnat. Tidigare har man inte riktigt förstått vidden av problemet och i takt med att konsumtionen och importen ökar växer också problemen, säger Magnus Jönsson ordförande i Svenska fåravelsförbundet.

– Det verkar ha blivit någon form av allmän acceptans för att får och lamm är lite samma sak. Får kallas för lamm på menyer hos restauranger, man slaktar ett får och stoppar i en korv och kallar det för lammkorv.

Vi äter allt mer lamm, konsumtionen har mer än fördubblats de senaste tjugo åren och den svenska produktionen har inte hängt med. För tjugo år sedan stod importerat kött för mindre än hälften av konsumtionen, 45 procent, och i dag handlar det om 72 procent.

– Tyvärr har inte vår produktion ökat lika mycket som konsumtionen. Till en del handlar om lönsamhet, vi har svårt att klara konkurrensen från det importerade lammköttet. Vi har högre kostnader för bland annat bättre djurskydd och klimatet gör att vi måste bekosta byggnader för djuren vintertid, de slipper de i varmare länder, säger Magnus Jönsson.

– Det blir än värre av att vi inte bara konkurrerar mot det utländska lammet utan även mot det utländska fåret som säljs som lamm.

För konsumenter är det ingen hälsofara att få fårkött i stället för lamm. Smaken är lite kraftigare och det kan vara uppskattat av vissa. Problemet som konsument är att man inte får den vara som man betalar för.

– Att märka om fårkött devalverar värdet på lammet och framför allt att man som konsument tror att man köper den fina dyra råvaran och får en annan, säger Magnus Jönsson.

Jannike Kihlberg jannike.kihlberg@dn.se “

“ Fakta.

I Sverige och EU klassas lamm som ett djur under 12–14 månader. Åldersbestämningen görs på slakteriet av Jordbruksverket. Man kontrollerar om djuret har fått vuxentänder och färgen på ledytorna. På unga djur har ledytorna en violett ton medan äldre djurs är vitare.

Den engelskspråkiga benämningen *mutton* står för får, alltså djur som är äldre än lamm.

Prisskillnaden är stor. För djur som klassas som lamm får producenten under våren, som är hög-säsong, cirka 50–60 kronor per kilo. För får är summan 5–10 kronor.

I länder utanför EU finns fler klassningar för lamm. En benämning är *hogget*, det är ett yngre får, alltså äldre ett år men yngre än två år.

Källa: Svenska fåravelsförbundet “

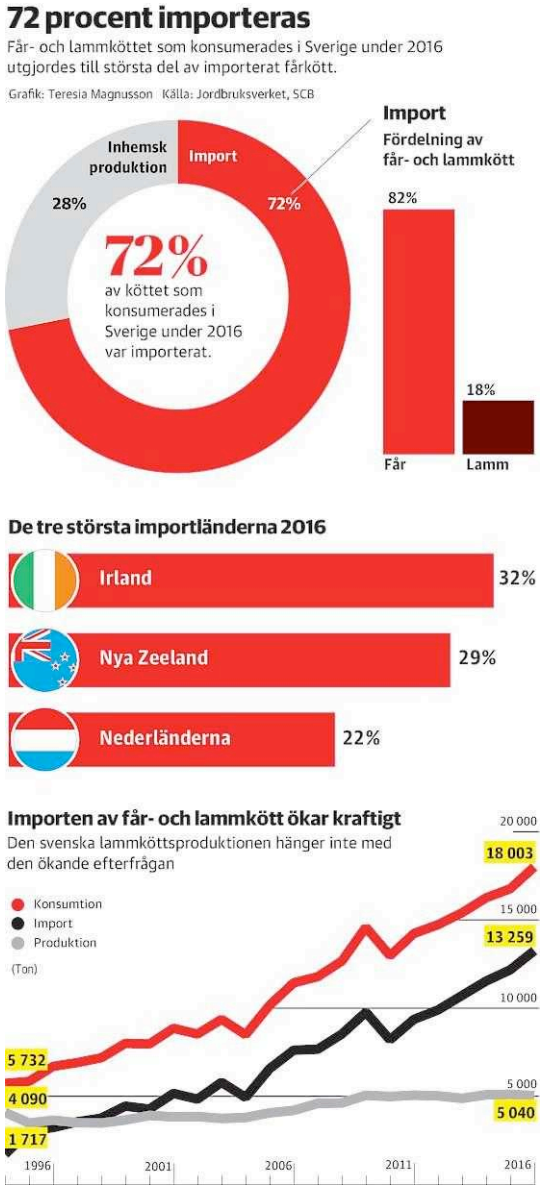

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

”Lönsamheten är dålig så det är frestande för folk att luras”

Svenska lammproducenter har svårt att få lönsamhet i verksamheten. Familjen Gabrielsson på Fårö valde att satsa på eget gårdsslakteri och butik för att slippa dela vinsten med mellanhänder.

Gårdsbutiken nära vägen några kilometer från Fåröfärjan är ljus och rymlig. Några kuddar av lammskinn ligger på en soffa, genom en glasvägg syns natur och byggnader utanför.

I disken ligger olika styckningsdetaljer från lamm; stekar, racks, kotletter, entrecôte.

– Det är enormt uppskattat. Nu till påsk är nästan alla lammstekar förbeställda av folk från Mälardalen, säger Anna Gabrielsson bakom disken.

Alla lamm är uppvuxna på gården och har även avslutat livet här. För ganska precis tre år sedan invigdes familjens gårdsslakteri. Det var en investering på 2,5 miljoner kronor som gjordes efter viss tankemöda när verksamheten befann sig vid ett vägskäl.

– Vi hade ökat verksamheten men fick inte några stordriftsfördelar. Vi var för stora för att vara små och för små för att vara stora, säger Bertil Gabrielsson.

Familjen hade en liten gårdsbutik där de sålde skinn och även kött som de tog tillbaka från det stora slakteriet. En idé var att utveckla den verksamheten, reglerna för att starta gårdsslakteri hade ändrats och gjort det mindre komplicerat.

Fram till 2014, då gårdsslakteriet öppnade, var Bengt Gabrielsson ordförande i Svenska fåravelsförbundet och hade ganska bra koll på ”Får-Sverige”.

Han visste att det var möjligt att få lönsamhet i ett gårdsslakteri och butik. Förebilden var Östörögård i Halland. Eftersom sonen Niklas ville fortsätta arbeta med får beslutade sig familjen för att satsa.

– Affärsidén är att vi själva får de marginaler och vinster som annars grossister och detaljister tar, säger Bertil Gabrielsson.

För att kunna leva på verksamheten krävs att alla delar på djuren tas till vara. Det som inte går att sälja som styckningsdetaljer blir färs och korv. Dagen då DN är där finns färsk lammkorv smaksatt med ramslök och lite kryddigare chorizo hänger och mognar i rökskåpet.

– Skinnen är räddningen, det är svårt att få volym och vinst på köttet, säger Bertil Gabrielsson.

– Vi är tre personer som kan leva på det här. På en gård av den här storleken skulle det inte gå utan eget slakteri, då hade vi varit tvungna att ha andra jobb.

Den största kunden är dottern Hanna som är ansvarig för maten på konferensanläggningen Stora Gåsemora, någon mil längre bort på Fårö. Största delen av försäljningen, uppemot 80 procent, sker på sommaren.

På gården finns 200 tackor, många har precis lammat. I en hage i den glesa tallskogen har drygt ett tiotal tackor släppts ut med sina lamm. De är ungefär två veckor gamla och snubblar runt nära sina mammor. Näpna bräkanden blandas med drillarna från storspoven som cirklar ovanför.

Att hålla får är arbetsintensivt, särskilt under lamningen. Förutom arbetstid tillkommer kostnader för veterinär, klippning två gånger om året och vaccinering mot fästingburna sjukdomar.

– Lönsamheten i den här branschen är dålig så det är väldigt frestande för personer att luras, säger Bertil Gabrielsson.

Han blir förvånad när han hör att så mycket som fyra femtedelar av det kött som importeras är får och bara en liten del lamm. Att livsmedelsinspektörer hittar importerat fårkött som säljs som lamm tyder på att allt inte går rätt till i branschen.

– Om grossisterna köper importerat fårkött billigt och säljer det som lamm tjänar de mycket pengar. Det är fusk det handlar om, säger Bertil Gabrielsson.

Jannike Kihlberg jannike.kihlberg@dn.se “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

”Vår Erdogan får världen att skaka och alla mödrar att gråta”

“ ○ I morgon, söndag, ska den turkiska befolkningen säga ja eller nej till att ge president Recep Tayyip Erdogan nästintill oinskränkt makt.
○ Förslaget till ny grundlag får stark internationell kritik men i Turkiet har presidenten starkt stöd.
○ DN har träffat hans allra trognaste anhängare.

Vi lämnar Istanbul tidig morgon. Det är tjock dimma och de röda flaggorna och banderollerna med ”Evet” – som betyder ja på turkiska – hänger tungt på linor över gatorna. Snabbt kör vi över bron Ozman Gazi, ett av president Recep Tayyip Erdogans iögonfallande projekt, döpt efter det osmanska imperiets skapare. Efter någon timme befinner vi oss i bergen med en vidunderlig utsikt över Istanbuls broar och Marmarahavet.

Vi parkerar i den lilla byn Çamçukur. Här bor numera runt 1 000 personer. I stort sett alla härstammar från Svarta havs-kusten som de flydde från under det osmanska rikets krig mot Ryssland 1877–1878. 77 procent av befolkningen röstade för regeringspartiet AKP i förra valet.

– Jag tror stödet är ännu större i dag, säger byäldsten Recep Volan som vi möter vid byns infart.

I morgon, söndag, är det folkomröstning om den turkiska grundlagen. Förslaget som regeringspartiet AKP har lagt fram tillsammans med ultranationella partiet MHP innebär i korthet att Turkiet får ett presidentstyre i stället för ett parlamentariskt styre. Premiärministerposten försvinner och presidenten får nästan all makt med stark kontroll över rättssystemet och parlamentet.

AKP och Erdogan hävdar att grundlagsändringen kommer att stabilisera landet och är det enda sättet att undvika en repetition av historiens röriga koalitionsregeringar med militära kupper som följd.

Kritiker menar att det gör Erdogan till en nästan enväldig ledare och riskerar att slå hårt mot oppositionen, yttrandefriheten och minoriteter. Bland annat har en rapport från Venedigkommissionen betonat ”faran med att det föreslagna systemet leder till en auktoritär och personstyrd regim”.

Ändå har såväl president Erdogan som hans regeringsparti AKP starkt stöd i Turkiet. Flera opinions-mätningar pekar mot att folket kommer att rösta för grundlagsändringen, dock inte med samma rungande stöd som i tidigare val.

Men om hela världen kritiserar förslaget, hur kan Erdogan och AKP ha så starkt stöd? Vilka är hans anhängare?

DN har åkt till en av de byar som har gett AKP starkast stöd i tidigare val. Precis vid ingången till Çamçukur håller byborna på att dekorera en nybyggd fotbollsplan som ska invigas av regionens borgmästare Ismail Yildirim senare under kvällen. Det är en stor dag i byns historia.

– För inte så länge sedan hade vi knappt vägar eller fungerande el. Nu har presidenten ordnat det för oss, säger byäldsten Recep Vonal och pekar ut över fotbollsplanen, de små vägarna med gatustenar och elstolparna som klättrar upp längs kullarna.

Han berättat att dessa förbättringar, samt att en liten fabrik som syr bebiskläder öppnat i byns gamla skola, har gjort att många har flyttat tillbaka eller överväger att göra det. Dessutom har ett nytt hotell och ett kafé öppnat för bara månader sedan. Eftersom Recep Vonal är lite stressad inför den viktiga kvällen så ger vi oss ut på en promenad längs de branta backarna.

Först möter vi släktingarna Pinar och Minar. De bor båda i staden Karamürsel, inte långt från byn, men har sin mark kvar. De är på besök för att fundera på hur det nya huset ska se ut när det snart blir tillåtet att bygga i byn igen.

– Tack vare nya vägar, busstrafik och bättre el har vår by gått från sovande till morgonpigg. Vi längtar efter att flytta hem till den friska luften, säger Minar.

Vi fortsätter förbi den lilla gravplatsen. Vid muren sitter den före detta byäldsten Saban Bat. Hans rygg är trött efter att ha burit en tung säck med grönsaker. Han pekar mot en av gravstenarna och säger med stolthet i rösten:

– Där vilar min bror Mostafa. Han är del av det fantastiska Turkiet som vi ser i dag.

Han berättar att brodern var det enda av syskonen som fick utbildning och så småningom blev domare i Istanbul. Familjens och byns stolthet. Han var en av dem som dömde till Erdogans fördel när denne som borgmästare stod inför rätta efter att 1997 ha läst en dikt i provinsen Siirt. Den ska ha hyllat islam vilket var kontroversiellt under en period då bland annat slöjor var förbjudet i offentliga miljöer.

– Efteråt mötte min bror Tayyip Erdogan på tu man hand. De åt en kebab och Erdogan berättade att han ville starta ett parti. Så vi känner oss som en del av AKP:s skapelse, säger Saban Bat, 73 år, och skrattar.

En bit upp på vägen sitter Ismet Kemal Ihlamur, 63 år, och hugger ved. Han bjuder in oss i huset som byggdes för 85 år sedan. Han visar upp oss på andra våningen varifrån vi ser Istanbul och alla dess broar.

– Du ser vad vår långe ledare har gjort. Han bygger saker som ingen tidigare har kunnat göra: broar, och vägar under vattnet och snart är världens största flygplats klar. Det är därför tyskarna är så oroliga, för att Turkiet får en större flygplats. Vår Erdogan får världen att skaka och alla mödrar att gråta, säger han.

Orden skulle kunna vara tagna från något av de regeringsvänliga medierna. Sedan det misslyckade kuppförsöket den 15 juli förra året har runt 150 medier stängts och det råder fortfarande undantagstillstånd vilket gör att informationen som kommer ut till turkiska medborgare är ensidig. Men Ismet Kemal Ihlamur tycker att även den kritiken är trams.

– Som om Europa vore bättre. De lät inte våra ministrar komma dit ens, svarar han och syftar på när Nederländerna stoppade turkiska ministrar från att valtala i Rotterdam.

Han berättar att han arbetat både i Libyen och Tyskland men att han valde komma tillbaka till Çamçukur. Det finns ingen bättre plats på jorden.

– Här är plommonen godast. Gud har gett mig detta, säger han och sveper med armen över sin knoppande trädgård.

När jag frågar varför han tror att Erdogan har så starkt stöd kommer han genast in på kuppförsöket. Minst 265 personer dog och 1 440 skadades när de gick ut för att stoppa kuppmakarna. Regeringens svar har också varit hårt.

Tiotusentals har fängslats och hundratusentals har sparkats från sina arbetsplatser. Ofta för att de anses ha någon form av relation till Fethullah Gülen-rörelsen som den turkiska regimen pekar ut som ansvarig för kuppförsöket. Men Ismet Kemal Ihlamur syftar framför allt på kuppnatten, efter att Erdogan via Facetime bett det turkiska folket om hjälp. Stödet var gudomligt, menar han.

– Att kuppen stoppades visar vilket stöd Erdogan har, både från folket och från Gud som skickade både människor och änglar för att skydda Turkiet.

En av dem han syftar på är trebarnsmamman Vahide Sefkatlioglu, 40 år. Vi har träffat henne ett par dagar tidigare på ett sjukhus i Istanbul.

Hon sitter i en rullstol intill sin sjukhussäng när vi kommer. På sänghyllan står en fågelholk i miniatyr.

– När jag förstod att min man var död kände jag mig ensam. Det var helgdag i Turkiet och vi har firat den tillsammans i mer än 20 år. Nu låg jag plötsligt i sängen utan ben. Men då kom två små fåglar utanför fönstret. Sen kom de varje dag och höll mig sällskap. Det var som om min man skickat dem från Gud, säger hon.

Vahides liv förändrades när president Erdogan bad folket att gå ut på gatorna den där natten under kuppförsöket. Hon och hennes familj hade hört om kuppen och de hade redan pratat om att ge sig ut, men hans meddelande stärkte henne och hennes make Mehmet Sefik Sefkatlioglu i deras beslut.

– Turkiet är det vackraste som finns och jag är beredd att skydda Turkiet till min sista droppe blod. Jag skulle göra det igen, säger hon.

När de kom ut på gatan köpte de först var sin flagga som de svepte sig i och sedan började de gå mot bron som kuppmakarna tagit kontroll över.

– När jag såg alla turkiska flaggor på gatorna kände jag mig oövervinnlig, säger Vahide.

Hennes röst är kraftfull, full av energi. Hon berättar att hon växte upp i den konservativa staden Sanliurfa utan att gå i skolan. När hon gifte sig smög hon i hemlighet ut om helgerna för att gå en utbildning. När hennes man upptäckte det blev han bara stolt. Han ville ha en stark kvinna som han kunde ge sig ut på gator och torg med. Men den 15 juli förra året slutade inte som de hade trott.

Redan när de kom ut på motor-vägen möttes de kuppmakarnas pansarbilar som kom i full fart.

– Min man skrek att vi skulle ta oss över på andra sidan genom en vägspärr. Han hoppade över den men jag böjde mig för att krypa under den i stället.

Därefter minns Vahide hur en pansarvagn började köra mot dem, ökade farten och körde rakt in i dem. Sedan hörde hon att någon skrek: vi måste rädda kvinnan.

Nästa sak hon minns är att hon vaknar på sjukhuset.

– Ett ben gick inte att rädda, det andra är skadat men kommer förhoppningsvis att bli bra. Min hand skadades också men den gick att rädda, säger hon.

Till en början trodde hon att hennes man bara var skadad men anade oråd när de tre barnen betedde sig märkligt. Till slut bad hon dem berätta sanningen. Hon fick veta att mannen hade dött omedelbart under pansarvagnen.

Trots det höga pris hon fått betala tackar hon under intervjun gång på gång Gud för allt han gett henne. Hon säger att hennes man är martyr och nu är i paradiset och att hon själv är kuppveteran, bland det finaste man kan vara.

– Jag ger mig ut igen i morgon om det behövs. Jag är beredd och vill dö för Turkiet och Erdogan om det är vad Gud vill. Jag hoppas det blir så, säger hon.

Sedan den 15 juli har hennes och andras agerande under kuppnatten hyllats gång på gång av president Erdogan. Han har hälsat på i deras hem och han ringer ibland till hennes barn och småpratar.

När vi senare träffar Vahide i familjens hem är även hennes döttrar Aisha, 19 år, och Zainab, 11 år, där.

– Vi är stolta över våra föräldrar, säger Aisha som går i en koranskola i Istanbul.

Hon säger att hon också stöttar president Erdogan och att hon aldrig kommer glömma att han tagit bort slöjförbudet och skyddar islam.

– Han skyddar vårt land, men i första hand skyddar han vår religion. Andra får tro vad de vill, men jag vill ha rätt att utöva min religion, säger hon och modern Vahide nickar.

– Han är vår store ledare. Jag kommer alltid att rösta för honom och självklart till de förändringar han föreslår, säger Vahide.

Tillbaka i byn blir det åter tydligt att det är de stora orden och de små gesterna som är viktiga. Sedan en tid sammankallar Erdogan landets alla byäldstar med jämna mellanrum. De får komma till hans nybyggda palats med över 1 000 rum där de först får en guidad tur, sedan en möjlighet att fotograferas med Erdogan och så ger han dem en present.

– Jag fick en penna med hans signatur. Den har en mycket särskild plats, säger byäldsten Recep Vonal.

Därefter får de uttrycka byns behov.

– Jag bad om en fotbollsplan. Vi har ett lag sedan flera år men de har varit tvungna att åka i väg för att träna. Men nu kan ungdomarna stanna i byn. Det är fantastiskt, säger Recep Vonal stolt.

Det är många som hyllar Erdogan för urbaniseringen av Turkiet. Skrytbyggena är broarna, moskéerna, den blivande flygplatsen och det nya palatset. Men många medborgare pekar framför allt på de små projekten som gatusten, elektricitet eller gas. Svårtillgängliga områden som knutits samman med storstäderna och infrastrukturen.

Som i Çamçukurs fall. Men det finns också skarpa kritiker som pekar på korruption i byggbranschen och som menar att det bara är regimens anhängare som får ta del av urbaniseringen.

Några kilometer från Çamçukur ligger byn Bog Giftlik Evleri. Den är nybyggd och de flesta husen används i första hand som fritidshus. Vägen dit är lerig och gropig, i det närmaste obefintlig. När vi kommer fram säger en av husägarna:

– Vi får inga vägar hit. Här har AKP inga väljare, de flesta här röstar på andra partier, så de struntar i oss. Lika bra det för nu blir vi lämnade i fred, tycker han.

Han vill inte att jag skriver ut hans namn eftersom han är rädd att söndagens folkomröstning bara är ett svepskäl för att identifiera oppositionen för att sedan fängsla alla som kritiserar regimen.

– Regeringen är nog trots allt orolig för resultatet. Om det blir nej tror jag att AKP kommer att falla samman inifrån, säger han med visst hopp i rösten.

Även nere i Çamçukur finns det viss tveksamhet till att rösta ja för att ändra grundlagen. Några av byborna säger att de inte är säkra även om de stöttar AKP.

– Det finns en del som är tveksamma, som fortfarande känner att Turkiets styrka är det sekulära och förstår att detta blir för auktoritärt, säger en person som är född i byn men som delvis bott i Istanbul. Men han säger också att många kan ändra sig i sista stund.

Det börjar skymma över bergen och fotbollsplanen ska snart invigas. Byborna har satt ett tiotal rader med plaststolar framför planen. Det hänger turkiska flaggor runt omkring. Här och där sitter en Evet-affisch inför folkomröstningen. När det börjar mörkna kommer allt fler ner från sina hus. Barnen spelar redan fotboll och de vuxna småpratar. Byäldsten Recep Volan har klätt upp sig i kostym och är lite nervös. Det är inte varje dag som regionens borgmästare Ismail Yildirim kommer till byn.

När bilen slutligen svänger in mot fotbollsplanen möts den av små fyrverkerier, hurrarop och hejaramsor om bland andra Erdogan.

Ismail Yildirim, som varit borgmästare i tre perioder, ställer sig framför den lilla folksamlingen och säger att han och regeringen är tacksamma för allt stöd som byn gett dem. Som tack är de värda vad de än vill ha.

I sitt tal säger han sedan att ingen är tvingad att rösta ja, men att han väntar sig att alla ska gå ut och påverka sin granne, kollega eller vän som är tveksam. De ska säga att ett ”ja” kommer leda till stabilitet och är det enda sättet att lyfta Turkiet ännu högre. Han säger att han förväntar sig minst 95 procents stöd från Çamçukur på söndag.

All kritik slår han ned som propaganda från terroristerna i PKK, Gülenrörelsen och Europa.

När vi en stund senare frågar vad han menar med att kalla Europa för terrorister ändrar han sig något.

– De låter terrorister som PKK demonstrera, säger han.

Han säger igen att kritikerna har missförstått folkomröstningen. Det handlar enbart om att stabilisera landet.

– Vi kommer att slippa mycket byråkrati som bara tar tid i dag. Det kommer att underlätta för mina beslut, säger han.

Hur kommer det sig att ni inviger en ny fotbollsplan precis före omröstningen?

– Det handlar helt enkelt om att byn ska bli mer självförsörjande och att städerna inte behöver ta allt, säger han. Det ska inte handla om röster inför söndag.

När jag frågar vad han anser om exempelvis Venedigkommissionens kritik undrar han vad Venedig har med Turkiet att göra? Jag förklarar att det är en del av EU och då upprepar han:

– Det handlar om inrikespolitik och kritikerna har missförstått allt.

Dagen därpå återvänder vi en sista gång till Çamçukur för att höra vad de tycker om invigningen. Först passerar vi moskén och talar med imamen Hüseyin Yildiz för att fråga om han kommer att tala om folkomröstningen i sin predikan.

Han svarar först att han inte vet vad han ska tala om, för predikningarna kommer skickade från Diyanet, den statliga religionsmyndigheten, ett par dagar före fredagsbönen. Sedan säger han att de inte pratar om politik i moskén.

– Men folkomröstningen är inte politik utan det handlar om landets vara eller icke-vara, konstaterar han slutligen och byborna som sitter runt honom på kaféet nickar instämmande.

En av dem kritiserar att vi är där. Han tror att jag vill att de ska säga att Turkiet är dåligt. Men det kommer vi aldrig att göra, säger han argt.

Innan vi lämnar byn, åker vi förbi byäldsten Recep Volcan igen. Han är mycket stolt över invigningen. Och dessutom kom borgmästaren med en present i slutet av kvällen.

– Vi ska få en gasledning. Det är fortfarande bara ett projekt men det kommer snart. Och kanske en skola också. Du ser. Vi får precis det vi ber om.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

“ Fakta.

Folkomröstningen

I morgon, söndag, hålls en historisk folkomröstning i Turkiet om att ändra grundlagen. Ändringen, som redan fått stöd av det turkiska parlamentet, innebär att Turkiet går från parlamentariskt styre till presidentstyre.

Om det turkiska folket röstar ja kommer premiärministerposten att tas bort, presidenten får större makt att utse ministrar och får stark kontroll över rättsväsendet.

President Recep Tayyip Erdogan, regeringspartiet AKP och ultranationella MHP hävdar att ändringen kommer att leda till större stabilitet. Kritikerna menar att det kommer att leda till ett auktoritärt envälde.

Folkomröstningen genomförs under undantagstillstånd vilket innebär att oppositionen har liten möjlighet att utföra demonstrationer och valkampanj.

Opinionsmätningar visar stöd för jasidan men många väljare har ännu inte bestämt sig.

Kuppförsöket 15 juli

Den 15 juli 2016 tog en grupp kuppmakare kontroll över delar av det turkiska flygvapnet och en rad pansarvagnar. De bombade parlamentet i Ankara och tog kontroll över en av broarna i Istanbul.

Mängder av turkiska medborgare lämnade sina hus och gick mot pansarvagnarna i protest. Minst 265 personer dog och 1 440 skadades.

Det blev sedan undantagstillstånd och regeringen har gripit tiotusentals samt sparkat hundratusentals från deras arbetsplatser med argumentet att de är misstänkta för relationer med Fethullah Gülen som Turkiet pekar ut som ansvarig för försöket till statskupp. 150 medier har stängts ned. “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“Erdogan siktar in sig på status som nationell halvgud

Den turkiska republikens grundare Mustafa -Kemal Atatürk har stått över all kritik och alla jämförelser. Lag nummer 5 816 fastställer stränga straff för den som ifrågasätter hans gärning. Men sedan flera år pågår en målmedveten kampanj för att ge president Tayyip Erdogan likvärdig status som nationell halvgud.

Den största händelsen är ibland det som inte händer. Varje år den 18 mars firar Turkiet den otroliga segern över stormakterna i slaget om Dardanellerna under första världskriget. Festligheterna kretsar alltid kring majoren Mustafa Kemal, den kallblodige härföraren som senare utropade den turkiska republiken och tog sig namnet Atatürk.

Men i år, då försvaret gjorde förhandsreklam inför evenemanget, fanns statsgrundaren inte med på någon av affischerna. Turkar, som är vana att möta Atatürks bild överallt, i små och stora sammanhang, hajade till. De förstod genast att Atatürks frånvaro i sitt mest givna sammanhang inte var någon tillfällighet.

Någon hade fattat ett beslut – och de som fattar beslut i Turkiet kan numera räknas på ena handens lillfinger, precis som under Atatürks storhetstid.

Detta kan endast tolkas på ett sätt. Atatürk, som förkroppsligat republiken och monopoliserat nationalmedvetandet sedan sin död 1938,

tar för mycket plats. För att dagens självhärskare Tayyip Erdogan skall kunna ta det sista klivet upp mot odödligheten måste den store föregångaren maka på sig – och efterhand träda tillbaka.

Förminskningen av det moderna Turkiets galjonsfigur har pågått i flera år, men diskret och under värdiga former. Turkiska skolor, med deras dagliga Atatürkritualer och obligatoriska Atatürkfoton på väggarna, har i alla år varit personkultens drivhus. Fram till häromåret skulle turkiska skolbarn flera gånger i veckan svära trohetseden till Atatürk: ”Oh store Atatürk. Jag svär att vandra den väg du stakat ut, mot de mål du har ställt upp!” Men i den nya läroplanen för historieundervis-ningen har Atatürks insats komprimerats radikalt. Trohetseden är borta.

Porträtten av honom är fortfarande oräkneliga, och bysterna och statyerna i mässing, stål och granit kommer ingen att röra vid på länge än. Men de nya bilderna av honom, på banderoller och väggar under nationaldagens parader, är inte lika kolossala som förr, och de flankeras allt oftare av lika stora Erdoganporträtt.

På Turkiets sedlar, där Atatürk länge var det enda motivet, samsas han sedan några år med litterära och vetenskapliga storheter. På regeringspartiet AKP:s kontor råder paritet mellan de bägge – Atatürks och Erdogans porträtt är precis lika stora, bara det en djärv markering när det begav sig. I dag, på tröskeln till folkomröstningen om ny konstitution, är bilderna av Erdogan för första gången både fler och större än landsfaderns.

Kulten av Atatürk var länge en sekulär religion. En författare som skrev att duvorna smutsade ned hans staty på ett torg polisanmäldes och en historiker som berättade att den store en gång klätt ut sig till kvinna för att rädda livhanken åtalades. När det framkom att Atatürks adoptivdotter, piloten och nationalhjältinnan Sabiha Gökcen, sannolikt var armenier och som barn överlevt massmorden 1915–16, tog det lång tid innan medierna tordes röra vid saken.

Erdogan har byggt sig ett palats som bräcker allt annat som nutiden kan uppvisa. Betjäningen är utstyrd i fantastiska uniformer kopierade från seljuqers och osmaners och andra turkiska dynastiers hov. I utländsk press och bland Erdogans motståndare har 1 150 rums-spektaklet skrattats ut, men för Erdogan är det en hjärtesak. Att det uppfördes mitt i det friluftsområde Atatürk -donerat till staten var förstås ingen tillfällighet.

Palatset, säger en före detta AKP-medlem till DN, ”var det första tecknet på att något hänt med Erdogan. Den nyktre pragmatikern nöjde sig inte längre med att befalla och vinna val. Han slutade analysera verkligheten, och krävde att den skulle underkasta sig hans vilja och spegla hans ära”.

Presidentpalatset ligger inte långt från sin -ideologiska motpol Anitkabir, det faraoniska mausoleet över Atatürk, där generationer turkiska skolbarn invigts i kulten. Men det blir ingen lätt sak att först skingra och sedan överglänsa den formidabla Atatürkmystiken. Turkiets moderna politiska historia har utspelats i en auktoritärt maskulin kultur, en kultur som än i dag har makt över många själar.

Den som vill detronisera Atatürk måste kunna visa upp något som smäller lika högt som segrarna över engelsmän, fransmän och greker och grundandet av republiken.

Vad kan Erdogan sätta emot Atatürks militära och civila bedrifter? Han har startat ett segdraget krig mot kurdiska PKK och givit order om begränsade operationer i Syrien, men han har inte skurit några militära lagrar. Turkiet under hans befäl har gång på gång hindrats och förödmjukats av USA och Ryssland. Erdogans enda entydiga segrar är mot försvarslösa journalister och andra ofarliga civila.

Men i somras spelade ödet Erdogan i händerna och skapade ett scenario där han, som Atatürk, kunde ikläda sig rollen av historiens verktyg och folkets räddare. Kuppförsöket, Erdogans flykt, den livsfarliga flygturen från Marmaris till Istanbul, ledarens passionerade appell till folket att ”ta tillbaka gatorna” och de tillgivna turkarnas osjälviska respons, är numera officiell legend.

Fakta i målet har hårdbearbetats för att ställa Erdogan i heroisk belysning. Liksom Atatürk en gång pekade ut vägen och turkarna följde honom då allt stod på spel, så ledde Erdogan folket förbi ett lika farligt historiskt vägskäl den 15 juli.

Den som beskriver situationen på annat sätt gör det på egen risk. Oppositionsledaren Kemal Kilicdaroglu, som leder Atatürks parti CHP, förstår att den gällande nationella mytologin, med Atatürk i huvudrollen, är i fara och på väg att kompletteras med en annan, med Erdogan som frälsare. CHP-ledaren sade häromdagen att han tror att regimen kände till sommarens kupplaner i förväg och lät kuppmännen gå i fällan i stället för att ingripa. Till svar fick han en hotfull uppsträcknng av Erdogan, som knappast kommer att tolerera sådana tongångar om han segrar i folkomröstningen i morgon, den 16 april.

Det är snart femton år sedan valet 2002, då Erdogans nya parti AKP kom från ingenstans och erövrade en massiv parlamentsmajoritet. Segern var ett resultat av skickligt politiskt manövrerande av Erdogan och hans viktigaste kollegor, Abdullah Gül och Bülent Arinc.

Också vid makten visade de sig ha ypperlig- verklighetskontakt, när de använde EU:s inträdes-villkor som ett inrikespolitiskt vapen mot det gamla, fientliga etablissemanget. Ingen trodde att AKP skulle kunna hålla stånd mot militären i längden. I stället blev det AKP, tillsammans med den mäktiga Gülenrörelsen, som tuktade militärerna och kastade dess ledning i fängelse.

Den tidige Erdogan hade lika hårda nypor som dagens, men han vann sina viktigaste framgångar med list och god planering. I dag är alla de självständiga rådgivarna utrensade, och både inrikes och utrikes ärenden sköts på ren magkänsla. En person som vet berättar för DN att Erdogan ensam och på stående fot fattar beslut om vilka journalister, akademiker och twittrare som skall åtalas eller disciplineras med andra medel.

Erdogan var en hårdhudad och tålmodig maktspelare. Militärens förföljelser och tiden i fängelse efter att han avsatts som borgmästare i Istanbul bröt honom inte. När han kom till makten var alla utom ett par, tre av landets viktigare tidningar emot honom, men han tog det med ro.

Nu, när alla utom ett par medier sjunger hans lov, är han komiskt ömhudad: den mest försynta kommentar räcker för att träffas av blixten.

Atatürk var militär, sekulär och dyrkade Frankrike. Erdogan är civil, islamist och obotlig euro-skeptiker. Men skillnaderna herrarna emellan bleknar vid sidan av likheterna. Bägge visade kurage och kreativitet under sina kampår, men när makten väl var säkrad inrättade de sig som assyriska kejsare, i en alldeles egen värld där invändningar tolkades som förolämpningar och kritik som uppror.

Det räcker inte att besegra dissidenter, de måste krossas. Liksom under Atatürk är turkisk politik i dag en serie oförutsägbara nycker och infall, där motståndare och allierade är lika oförberedda på vad som skall ske härnäst. Dessa likheter är knappast en slump. Den turkiska republiken har varit en lång ofrihet, med ett par korta mellanspel av frihet.

Är det enskilda ledare som berövar landet dess frihet – eller är det djupa auktoritära strömningar i samhället som ständigt leder aktörerna i samma riktning?

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Fakta. Tog namnet ”Turkarnas fader”

Mustafa Kemal föddes 1881 i Saloniki i osmanska väldet (i dag grekiska Thessaloniki).

Som ung officer anslöt han sig till nationalistiska ungturkarna som tog makten 1909. Ledaren Enver Pasha avundades Kemal hans framgångar i fält under första världskriget och förbjöd pressen att rapportera om dem.

Efter kriget, då stormakterna skulle stycka upp Turkiet, reste sig turkarna under Kemal och han blev snart motståndskampens ledare.

I den turkiska republik han skapade genomfördes de mest radikala moderniseringsreformerna någonsin i något land: orientalisk klädsel förbjöds i de flesta sammanhang, icke-europeiska alfabet förbjöds, islam skildes från staten och turkarna beordrades skaffa sig efternamn.

Själv tog han sig efternamnet Atatürk, ”turkarnas fader”. Han avled 1938 i sviterna av kopiös alkoholkonsumtion.

Fakta. Avsattes som borgmästare

Recep Tayyip Erdogan är född 1954 i stadsdelen Kasimpasa i Istanbul.
Han växte upp i Rizeprovinsen i nordöstra Turkiet och i -Istanbul, där han också spelade fotboll för sitt kvarterslag.
Läste ekonomi på Marmarauniversitetet i Istanbul.
Var sedan unga år aktiv i islamistpartiet, 1994 valdes han till Istanbuls borgmästare.
1998 avsattes och fängslades han av det nationella säkerhetsrådet, då landets verkliga styresmän.
Han bildade 2001 partiet AKP. Redan året därpå segrade partiet i valet.
Erdogan var premiärminister 2003–2014.
Från 2014 är han Turkiets president.
Erdogan är gift och har två döttrar och två söner. “

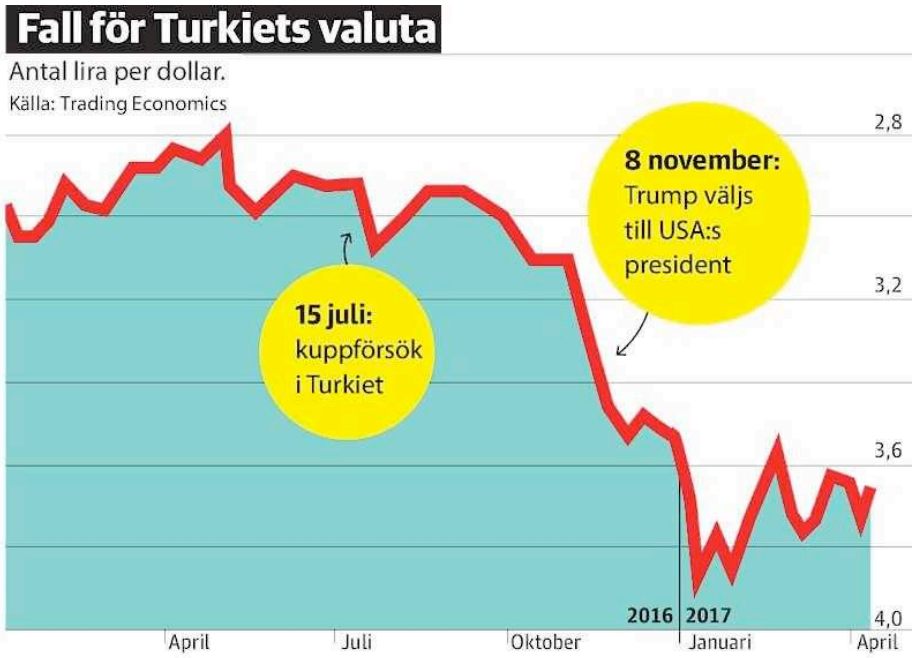

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Johan Schück: Trängd ekonomi bakom maktfullkomlig Erdogan

Bakom auktoritära politiska ledare döljer sig ofta en skakig ekonomi. Tydligast gäller det för Ryssland och Vladimir Putin. Men liknande kan sägas om Turkiet och dess ledare Recep Tayyip Erdogan.

Söndagens folkomröstning i Turkiet är främst en politisk uppgörelse mellan president Recep Tayyip Erdogan och hans motståndare. Det som med rätta uppmärksammas mest är hoten mot demokratin.

Men i bakgrunden finns ett allt mer trängt ekonomiskt läge. Från att tidigare under 2000-talet ha gått relativt starkt är Turkiets ekonomi numera alltmer pressad.

Det kan ge en del av förklaringen till varför Erdogan uppträder så aggressivt, både inom landet och mot omvärlden.

Från auktoritära ledare är detta inget ovanligt beteende, utan tvärtom välkänt från ryske presidenten Vladimir Putin. Han har drivit Ryssland i icke-demokratisk och mer nationalistisk riktning, samtidigt som ekonomin har försämrats.

Här finns en parallell med Erdogan som också har svårt att rå på ekonomin. Hur mycket han än hotar, så underordnar sig marknadskrafterna inte hans vilja. Att vara maktfullkomlig president räcker inte.

Turkiets ekonomiska problem beror delvis på sådant som ligger utanför landets egen kontroll.

Det geografiska läget som en brygga mellan Mellanöstern och Europa är i nuvarande situation inte till fördel. Flyktingvågen från Syrien tynger ekonomin, liksom att de europeiska turisterna sviker.

Med viss rätt kan turkarna tycka att andra länder vältrar över problemen på dem.

Denna känsla exploateras dock ohämmat av Erdogan, också när det gäller mer självförvållade bekymmer. Det beror inte främst på andra länder att Turkiets ekonomiska tillväxt försvagas eller dess valuta har tappat i värde.

Bristerna finns i första hand att söka inom Turkiet.

Dit hör den politiska instabiliteten med kupper och kuppförsök, liksom påföljande utrensningar. Osäkerheten slår hårt mot ekonomin när många nyckelpersoner försvinner ur bilden och framtiden blir mer oviss.

Ett annat fel är att Turkiet centralstyrs av Erdogan och kretsen kring honom. Detta bidrar i sin tur till en omfattande korruption.

Flera skäl finns till att ekonomin är ostadig: Turkiet har genom sina stora underskott mot omvärlden gjort sig beroende av lättflyktigt utländskt kapital.

Vid minsta störning kan följden bli att kapitalet strömmar ut. För Turkiets del räckte det att de amerikanska börserna började stiga, efter valet av Donald Trump till USA:s president, och det därmed blev mer attraktivt att placera pengar i USA.

Följden blev att den turkiska valutan föll med närmare 20 procent mot dollarn. Det fick inflationen i Turkiet att ta fart, samtidigt som arbetslösheten steg och tillväxten avtog i ekonomin.

Erdogan har försökt möta detta genom att rikta attacker mot ”räntelobbyn” och uppmana turkarna att överge dollarn. Ingendera har hittills lett till framgång.

I början av året nedgraderades Turkiet till skräpnivå av kreditvärderingsinstitutet Fitch.

Den turkiska finanssektorn är en svag punkt när konkurserna blir fler och andelen dåliga lån ökar. Någon verklig bankkris har ännu inte uppkommit, men skulle knappast bli en överraskning.

Någon enkel väg ut ur detta finns knappast. Men Erdogan underlättar inte situationen.

Till hans ofta framförda idéer hör att kvinnorna ska lämna arbetsmarknaden och i stället föda många fler barn.

Den synen gör att Turkiets ansträngningar att höja befolkningens utbildningsnivå bara blir halvhjärtade. I stället upprätthålls de stora skillnaderna mellan olika turkar, där vissa lever modernt och andra högst traditionellt.

Ändå skulle Turkiet kunna bättre. Det är ett stort land med närmare 80 miljoner invånare som ingår i kretsen av G20-länder.

Den snabbare tillväxten i den turkiska ekonomin tidigare under 2000-talet visar att det borde finnas potential. Men som det nu ser ut är faran att de missade möjligheterna i stället leder till hårdare polarisering och djupare missnöje.

Ledare som Erdogan förmår att utnyttja detta till egen fördel. Därför kan man räkna med att Turkiet får fortsätta mot det sämre.

Det betyder stora risker, även för Europa som skulle behöva en bättre fungerande granne.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Fakta. Turkiets ekonomi

Världens 18:e ekonomi i storlek. Turkiets BNP per invånare är strax över en tredjedel av Sveriges, mätt i köpkraft.
Tillväxten i ekonomin har svängt kraftigt. Den var 3,5 procent under fjärde kvartalet 2016, men -1,3 procent under kvartalet innan.
Turkiets valuta, liran, har under senaste halvåret fallit med närmare 20 procent mot USA-dollarn.
Centralbankens styrränta ligger på 8,0 procent och inflationen ligger på över 11 procent.
Den registrerade arbetslösheten är 12,7 procent. Sysselsättningsnivån är endast 46 procent av befolkningen i aktiv ålder.
Underskottet i bytesbalansen motsvarar nästan 4 procent av BNP.
Källa: Oanda och Trading Economics “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ En ovälkommen rysare

Emmanuel Macron har blivit hela världens gullegris. Ur det moras som är fransk politik har stigit en vältalig liberal. En presidentkandidat som värnar EU, fri ekonomi och ett öppet samhälle.

Nästa söndag, den 23 april, avgörs första omgången av presidentvalet och Macron har i veckan manifesterat hur säker han är på att gå vidare med en skidsemester i Pyrenéerna. På onsdagen talade han inför 5 000 åhörare i den sydfranska staden Pau. Han slog segervisst fast att han är den ende som kan ”samla fransmännen, ena Frankrike”, rapporterar Le Monde.

Och visst har det länge sett bra ut. Efter avslöjandena om att den konservative kandidaten François Fillon i åratal låtit parlamentet avlöna både fru och barn utan att de lyft ett finger förvandlades hans promenadseger till en kamp för att hålla sig ovanför ytan. Skandaler i sig är förstås ingenting som behöver ligga en fransk politiker i fatet, François Mitterrand blev påkommen med att ha två familjer, men Fillon hade profilerat sig som moralens väktare.

I vakuumet som uppstod kom Macron seglande och med 24 procents väljarstöd ligger han nu jämsides med ultra-nationalistiska Nationella frontens Marine Le Pen inför första valomgången.

Att Le Pen har så högt väljarstöd är visserligen beklämmande, men såg länge ut att inte medföra någon större risk att hon blir president. Om andra omgången står mellan henne och Macron tyder allt nämligen på

att övriga partiers kandidater skulle sluta upp bakom honom, likt 2002. Då missade socialisterna den andra valomgången och uppmanade sina väljare att rösta på den konservative kandidaten Jacques Chirac för att hålla Nationella frontens Jean-Marie Le Pen borta från presidentmakten.

Det är på så sätt många har trott att Macron ska ta hem presidentposten.

Men den senaste tiden har han tappat fart och socialistpartiets kandidat Benoît Hamon presterar uselt. I Ipsos -senaste undersökning är det bara 8 procent av fransmännen som säger sig vilja rösta på socialisternas kronprins. I den senaste tv-debatten var det i stället vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon som dominerade. En 65-årig tidigare socialist som nu kandiderar med stöd av kommunistpartiet och lockar allt större skaror.

Inspirerad av Bernie Sanders framgångar i USA har han satsat på att nå ut till människor som inte tar del av de etablerade medierna. Han är en slagfärdig retoriker som är stor på internet genom sin Youtubekanal – och spelet ”Fiscal Kombat” som går ut på att man är Mélenchon som ska fånga rika människor och skaka dem så att pengar regnar ur fickorna. En före detta allierad i Socialistpartiet säger till The Guardian att Mélenchon med sin kampanj uppfunnit en ny politisk stå upp-komedi.

Tyvärr hade även hans åsikter passat bättre som underhållning än som politiskt program. Han vill minska arbetstiden från 35 till 32 timmar i veckan, sänka pensionsåldern till 60 och höja minimilöner och bidrag. Marginalskatten ska höjas till 100 procent, presidentämbetet avskaffas och kärnkraften som står för 75 procent av Frankrikes elproduktion stängas ned. Dessutom vill han gå ur Nato, ”söka en ny roll” i EU och skapa bättre relationer med Ryssland. Förra veckan gick han om Emmanuel Macron som Frankrikes populäraste politiker.

Benoît Hamon å sin sida börjar inse att loppet är kört och uppgav i fransk tv förra veckan att han hellre skulle se Mélenchon än Macron mot Le Pen i den andra omgången.

Tyvärr är det inte längre en helt osannolik situation. Valdeltagandet förväntas bli ovanligt lågt, och en tredjedel av väljarna är fortfarande osäkra på hur de ska rösta. Medan 76 procent av Le Pens sympatisörer uppger att de bestämt sig, säger bara 55 procent av Macrons detsamma. Han är ung och fräsch men utan lång politisk erfarenhet. Han har inget parti bakom sig och det är osäkert om han kommer att kunna samla tillräckligt med stöd i parlamentet för att få igenom sin politik.

Macron har en vecka på sig att övertyga väljarna om att han kan leda landet. Annars kommer valet troligen att stå mellan ultranationalism och 100 procents marginalskatt.

DN 15/4 2017 “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“Ska Macrons optimism leda honom i mål?

Han är 39 år, har ett bländande leende och han lovar att allt kommer att bli bättre.

Den oberoende kandidaten Emmanuel Macron har seglat upp som en av favoriterna inför nästa veckas presidentval i Frankrike.

Det har varit en valrörelse olik alla andra där en efter en av de etablerade partiernas kandidater har slagits ut – eller lagt krokben för sig själva.

Den sittande presidenten François Hollande är så impopulär att han tog det unika beslutet att inte kandidera.

Den ettrige tidigare presidenten Nicolas Sarkozy slogs ut i högerns primärval.

Och sedan briserade korruptionsskandalen kring högerns kandidat François Fillon.

Det lämnar fältet öppet för ultranationalistiska Marine Le Pen, som intervjuades i Lördagsmagasinet i mars.

Och för Emmanuel Macron.

DN:s korrespondent Erik de la Reguera porträtterar den relativt oerfarne presidentkandidaten som nu jämförs med Kanadas Justin Trudeau och Storbritanniens Tony Blair.

Han reste till Emmanuel Macrons barndomsstad Amiens där presidentkandidaten tidigt fick erfara vad det innebär att vara en outsider. För visst känner eleverna på den katolska privatskolan La Providence till stadens son:

– Ja visst, det var ju han som blev ihop med sin fransklärare.

I dag, i de välbeställda, konservativa kvarter där Macron växte upp, är han inte längre lika illa sedd som tidigare.

– Det är ju en vacker kärlekshistoria, det där, säger skomakaren Berard Morchain lite skrockande.

Aldrig under den femte republiken har en oberoende kandidat lyckats vinna.

Emmanuel Macron ser ut att ha goda chanser att bli den förste.

Matilda E Hanson “

DN LÖRDAG 15 APRIL 2017

“ Barndomsstaden har förlåtit Emmanuel Macron. Kan hans optimism bära hela vägen?

Emmanuel Macron är den franska presidentkandidaten som utmanar det politiska etablissemanget och Nationella frontens ledare Marine Le Pen. DN:s korrespondent Erik de la Reguera porträtterar mannen som gifte sig med sin lärarinna och tidigt fick uppleva att vara outsider.

1. En ny sorts kandidat

Blicken är intensiv. De klarblå ögonen tycks brinna av en vilja att kommunicera, att övertyga. Kostymen han har på sig kompenserar något för det pojkaktiga utseendet, och på kavajslaget sitter dubbla mikrofoner, en på var sida av den marinblå slipsen.

Emmanuel Macron tar tag i pulpeten och ser ut över folkhavet. Den 39-årige presidentkandidaten väntar ut talkörerna innan han börjar tala till de 8 000 som trängs här inne i arenan.

– Det finns de som vill tvinga på oss fransmän värderingar som inte är våra. De förråder friheten genom att krympa vår horisont. De förråder jämlikheten, för de förkunnar att vissa är mer jämlika än andra. Och de förråder broderskapet, ty de avskyr ansikten som inte liknar deras egna. De talar inte i folkets namn; de talar bara för sig själva, i faderns, dotterns, och systerdotterns namn, säger han från scenen.

Adressaten är självklar för alla som följer valrörelsen: den politiska klanen Le Pen. ”Fadern” är åldermannen Jean-Marie Le Pen, ”systerdottern” Marion Maréchal-Le Pen och ”dottern”, så klart, Nationella frontens presidentkandidat i årets presidentval: den 49-åriga Marine Le Pen.

– De talar inte om folket, utan om ett Frankrike som aldrig har existerat. Så i kväll, mina vänner, i kväll svarar vi dem tillsammans. Till alla de som inte tror på något, till alla cynikerna, de uppgivna, till de som ansett slaget förlorat, till dem säger vi: vår bästa tid ligger framför oss, vår bästa tid är snart här!

När han tystnar utbryter jublet i arenan. Talkörerna tar ny fart:

”Ma-cron, Pré-si-dent”, ”Ma-cron, Pré-si-dent”.

En av de som står med händerna i luften är 18-åriga Louise Laborde.

– Jag är så trött på den gamla sortens politiker. Men Macron är ett nytt ansikte, han inordnar sig inte i den gamla höger-vänsterskalan. Och hans sätt att tala om politik känns väldigt nytt och spännande, säger hon.

Det är i sanning en ovanlig retorisk föreställning som Emmanuel Macron bjuder på. Ibland låter han som en klassisk populist, med utfall mot det politiska etablissemanget och de etablerade partierna. Ibland som en romanfigur i någon av de klassiker som han älskar att läsa och citera ur i sina tal. Och ibland som den oberoende mittenpolitiker han

faktiskt är, när han utlovar fortsatt EU-samarbete, globalisering och finansiell stabilitet.

Oavsett vilket finns det något i själva inramningen och tilltalet som får hans anhängare att tro på honom; att resan kommer gå framåt och uppåt – och att den inte bara är hans, utan även deras.

På vägen in på valmötet möts vi av vitklädda volontärer i t-tröjor med texten ”En Marche” (”Framåt”).

Rörelsen grundades så sent som förra hösten, men har på kort tid lockat tio-tusentals aktivister och blivit ett väloljat maskineri i Macrons tjänst.

Alla ställer upp ideellt, men få talar med medier innan de fått grönt ljus från någon pressansvarig. Exakt var pengarna kommer ifrån hålls också hemligt, något som bidrar till känslan av ett nystartat bolag, snarare än en genuin folkrörelse.

– Det finns kandidater i det här valet som vill att vi ska lämna Europeiska unionen, börjar Macron och fortsätter:

– Andra påstår att de älskar Europa och vill bygga vidare på projektet, men låtsas som om det inte innebär några politiska åtaganden. Det påminner mig om mannen som på sin dödsbädd ställer frågan till sin hustru: ”Har du varit mig trogen?” Och frun ger ett lysande svar: ”Ja. Ofta.”

Skämtet drar ned skratt.

– Precis så är det med våra politiker. De har ”ofta” varit trogna mot Europa. Men vi, mina vänner, vi kommer att vara trogna jämnt. För Europa är vårt tillsammans, och EU skapades för fred, välstånd och framsteg!

I publiken sitter Macrons hustru, Brigitte. Hon ser inte alldeles road ut över referenserna till otrohet. I fransk skandalpress cirkulerar det vid den här tiden uppgifter om att hennes man kan ha en utomäktenskaplig affär med en annan man.

Några dagar senare tvingas Emmanuel Macron förneka otrohetsryktena offentligt.

– Hon undrar hur jag över huvud taget skulle ha tid, eftersom vi umgås nästan dygnet runt, säger han med ett leende.

Brigitte Macron är tjugofyra år äldre än Emmanuel – och i ett land där män i maktställning ofta kopplas samman med yngre älskare har det skapat spekulationer om otrohetsaffärer i tidningar som Paris Match. Förstasidorna i skvallerpressen har ibland varit prövningar för paret, men används samtidigt av Macron för att göra sig riksbekant.

I bakgrunden finns en annan och mer intressant historia om en relation som inleddes redan när Emmanuel Macron var tonåring. En relation som tycks ha format honom både som människa och politiker, och som på senare år närmast förvandlats till en allians.

2. Kärleksskandalen briserar

Floden Somme delar Amiens itu. Arbetarna i denna stad med sina 130 000 invånare har av tradition bott norr om floden, medan borgarklassen och de mer välbeställda levt söder om den. Riktigt så uppdelat är det kanske inte i dag, men när vi rör oss i denna nordfranska stad märker vi snart att klyftorna finns kvar.

Emmanuel Macron växte upp i en läkarfamilj i en stadsdel söder om Somme. Han var parets första barn och visade tidigt en förkärlek för böcker och berättelser. Det var hans mormor som introducerade honom till litteraturen, genom att bjuda in honom i sitt stora bibliotek. Redan vid fem års ålder hade han lärt sig att läsa, och en del lärare minns honom än i dag som en brådmogen pojke som gärna stannade kvar och diskuterade dagens lektioner.

Vid 15 års ålder började han på La Providence – eller ”La Pro”, som den katolska privatskolan i Amiens kallas i folkmun. La Pro räknas fortfarande som Amiens bästa skola, och på baksidan av skolan sipprar vattnet ur en fontän föreställande Jungfru Maria. När DN frågar några elever om de känner till att Emmanuel Macron gått här, kommer svaret blixtsnabbt:

– Ja visst, det var ju han som blev ihop med sin fransklärare. Det är klart att vi har hört talas om det.

Filmbilderna är gryniga, men det går inte att ta miste. Det är en ung Emmanuel Macron som står där på scenen med armarna i vädret, utklädd till en fågelskrämma.

Året är 1993, han är 15 år gammal och deltar i en uppsättning på skolans teater. Regissör är hans fransklärare Brigitte Trogneux. Hon blir så stolt över hans insats att hon gratulerar honom med en kram.

Ett år senare ska de båda inleda en kärleksrelation. Då är hon 40 år gammal, gift och har tre barn. Han är 16 år.

Först tror Emmanuels föräldrar att det är Brigittes dotter deras son har en relation med, eftersom han så ofta besöker lärarinnans hus.

När sanningen kommer fram briserar skandalen med full kraft. Brigitte är ju inte bara hans lärare, utan också en Trogneux, det vill säga del av en av Amiens mest förmögna familjer, som äger en berömd chokladbutik i centrum av staden.

– Det där var en väldigt jobbig tid för Brigitte. Hon var ju gift och hade barn. Så nej, det var inte lätt för henne, säger Dominique Pernaud, som är en av Brigittes äldsta barndomsvänner.

Vi möts på gatan där Emmanuel Macron växte upp. Bageriet, slakteriet och skomakeriet finns kvar. I området bor fortfarande familjer i övre medel- och överklass, där katolskt konservativa värderingar dominerar.

På en tvärgata ett stenkast bort finns huset där Brigitte bodde med sin familj.

– Sådana där saker glöms inte bort i första taget. Det här är en liten stad, vet du. Folk pratar. Det tog tid innan folk lade den där historien bakom sig, säger Dominique Pernaud.

Emmanuel Macrons mor förbjöd honom att träffa läraren och skickade honom till Paris, där han tvingades studera på ett annat gymnasium. Men han gav inte upp. Han lovade dyrt och heligt att Brigitte och han en dag skulle gifta sig.

Vreden och sorgen hanterade han genom att skriva. Minst en roman hamnade i byrålådan, efter refuseringar från olika förlag.

Inte förrän vid 18 års ålder fick han slutligen tillstånd att umgås med Brigitte igen. Efter att hon skilt sig från sin man, kom det skandalomsusade parets relation långsamt att accepteras i bekantskapskretsen.

– Det är en sann kärlek mellan dem. De har verkligen bara ögon för varandra, det syns lång väg när man träffar dem, säger Dominique Pernaud, som äter middag med paret några gånger per år.

3. Brytningen

Året är 2007. Filmbilderna visar en bröllopsfest med många inbjudna. Och Emmanuel Macron håller tal.

”Vi är inte ett helt vanligt par, om det nu finns några sådana. Men att vi nu står här är tack vare er. Och jag vill särskilt tacka Brigittes barn…”

Han ser lycklig ut. Vid sin sida har han sin älskade Brigitte. Deras relation har slutligen accepterats av hennes familj.

Under åren i Paris har Emmanuel Macron studerat filosofi och statsvetenskap, och skaffat sig värdefulla kontakter. En del lärare beskriver honom som ”briljant”, medan andra, som filosofen Etienne Balibar, över huvud taget inte minns honom i dag.

Men vid det här laget har Emmanuel Macron redan valt en annan bana. Han har antagits till elituniversitetet École Nationale d’Admistration, där många i den franska politiska eliten har tagit examen.

Ett knappt år efter giftermålet öppnar sig dessutom en annan karriärväg: ett värdefullt jobb-erbjudande från investmentbanken Rothschild & Cie. I praktiken ger det honom möjlighet att mångdubbla sina inkomster.

2009 kommer det stora genombrottet på banken. Han är spindeln i nätet när Nestlé köper Pfizer barnmatsavdelning för omkring 100 miljarder kronor. En affär som ger honom själv en förmögenhet på omkring 30 miljoner kronor, enligt uppgifter i franska medier.

Tre år senare rekryteras han till François Hollandes stab, efter dennes seger i presidentvalet. Och 2014 blir Macron utsedd till ekonomiminister.

Den unge ministern gör sig snabbt känd som marknadsliberal och med smak för avregleringar. Det tilltalar mittenväljare – men provocerar samtidigt vänsterflygeln i Socialistpartiet och många av landets stridbara fackföreningar.

Och så plötsligt bryter Emmanuel Macron med president François Hollande.

Den 16 november förra året lanserar han officiellt sin rörelse ”En Marche” och ställer upp i presidentvalet som oberoende kandidat. I fransk press talas det om ett klassiskt fadersmord, om att Macron svikit sin mentor och beskyddare, president François Hollande.

Men i en nyutkommen bok spårar Le Figaro-journalisten Anne Fulda beslutet att kandidera längre tillbaka i tiden. Det ska ha tagits redan 2013, efter tilltagande personliga konflikter, enligt hennes källor.

Särskilt Hollandes reaktion efter Macrons älskade mormors död ska ha spelat in. Med några överslätande, empatilösa ord uppges Hollande oavsiktligt ha skjutit sin kronprins ifrån sig, en gång för alla. Om det stämmer, stärker det bara bilden av Macron som en impuls- och känslostyrd person som ibland agerar utifrån sitt hjärta, snarare än utifrån strategisk eftertanke.

Samtidigt: i mitten av november förra året hade Storbritannien röstat för Brexit och Donald Trump var just vald till USA:s president. Det är därför långtifrån omöjligt att beslutet att stiga av var kallt uträknat. Socialistpartiet var i kris och en populistvåg svepte in över Västeuropa. Ännu en iskall triangulering av Macron, hävdar hans fiender.

När Anne Fulda söker förklaringar till Macrons snabba karriär inom finansvärlden och politiken, möts hon också ständigt av ett och samma svar: att Macron är en de sociala relationernas ”don Juan”. En charmör, en skicklig social klättrare som tar alla han möter med storm, från högsta chefen på investmentbanken till assistenten på departementet till väljaren på gatan.

Ibland ger han nästan intryck av att likna Julien Sorel, huvudpersonen i Sten-dhals 1800-talsroman ”Rött och svart”, den samvetslösa klättraren vars enda mål är att ta sig uppåt på samhällets karriärstege och åtnjuta makt och rikedom. Macron håller Stendhal som sin favoritförfattare, jämte Albert Camus, och sägs kunna recitera långa stycken ur ”Rött och svart”. Men är han en modern Julien Sorel?

I ett intervjuprogram i fransk tv fick Macron frågan om hans tid i maktens korridorer inte i själva verket gjort honom till en del av etablissemanget. Svaret från kandidaten:

–Jag kommer från en landsortsprovins. Ingen av mina föräldrar har gått på någon av de stora, prestigefyllda skolorna. Jag är produkten av mitt eget arbete. Jag har kämpat för att nå dit jag har kommit. Och det är jag stolt över.

4. Stödet ökar

”Frankrike bör ge alla en chans.”

Så lyder Macrons slogan på valaffischerna.

I nästan allt han sagt och gjort det senaste året finns ett underliggande budskap om vikten av social mobilitet, konkurrens och meritokrati. Macron tycks ha vinnlagt sig om att öppna de franska, slutna rummen, säkra ”en chans för alla” och bekämpa den ökända elitismen.

Att han efter Donald Trumps makttillträde bjöd in USA:s klimatforskare till Frankrike är med andra ord fullt logiskt. Att han har

manat franska forskare och entreprenörer i Storbritannien att återvända till Frankrike likaså.

Hans vurm för delningsekonomin, som i Frankrike fått hård kritik och motarbetats av fackföreningar, kan också delvis förstås ur detta perspektiv.

Han förespråkar en arbetsmarknadspolitik mer lik den i Norden, med betoning på omskolning och vidareutbildning – men också ökade krav på arbetssökande.

Och han har sagt sig vilja minska antalet anställda i offentlig sektor med 120 000, vilket främst ska ske genom pensions-avgångar.

Programmet har gett honom stöd i höger-
flygeln inom Socialistpartiet. Bland annat har den tidigare premiärministern Manuel Valls gett Macron sitt stöd, vilket Socialistpartiets kandidat Benoît Hamon beskrivit som ”ett hugg i ryggen”.

För att säkra en parlamentarisk majoritet behöver Macron också stöttas av högern. Christian Estrosi är en av flera tungviktare i Republikanerna som fått inviter, sedan han och andra tagit avstånd från det egna partiets korruptionsanklagade kandidat François Fillon.

I de välbeställda, konservativa kvarter i Amiens där Macron växte upp är han inte längre lika illa sedd som tidigare.

– Det är ju en vacker kärlekshistoria, det där, säger skomakaren Berard Morchain lite skrockande, och får medhåll av sin fru Annick.

– Ja, egentligen står Fillon mig närmre om hjärtat. Men efter alla skandalerna runt honom funderar jag faktiskt på att rösta på Macron, säger hon.

I Fillons kampanj är man väl medveten om hotet. De senaste veckorna har det därför lanserats kampanjer på sociala medier som utmålar Macron som president Hollandes hemliga arvtagare. Öknamnet ”Emmanuel Hollande” sprids vitt och brett, och en ny privat kampanjgrupp, ”Tout sauf Macron”, alla utom Macron, har börjat affischera i Paris och andra storstäder.

Men Macron tycks just nu ha mer att frukta från sina egna klavertramp. På ett besök i Guyana kallade han detta franska territorium för en ö, när det i själva verket är en del av det sydamerikanska fastlandet.

Och Marine Le Pen har identifierat en annan svaghet: hans bristande stöd från arbetarväljare.

5. ”Vi kan inte ta emot fler nu”
Februari 2017.

I Brigitte Macrons familjeföretag Trogneuxs chokladbutik finns en fullskalig avbildning i choklad av prinsessan Leia från Star wars. Den välbesökta butiken ligger mitt på gågatan i Amiens, och är ett populärt stopp för många av stadens helgflanörer.

Men just den här lördagen demonstrerar ett femtiotal arbetare från Whirlpools nedläggningshotade fabrik på gågatan. Det amerikanska bolagets ledning har förklarat att tillverkningen ska flyttas till Polen – där lönerna är lägre.

En av arbetarna går in med ett flygblad i butiken, eftersom han vet att det är Macrons familj som äger den.

En stund senare kommer en kvinna ut och slänger flygbladet i en papperskorg. Hon gör det långsamt, närmast demonstrativt.

– Det där väckte irritation. Vi var lugna och sansade och ville bara försöka föra fram vår sak. Men vi hade inte räknat med den typen av reaktion, säger Cecile Delpirou, representant för en av fackföreningarna på fabriken.

Två månader har gått sedan demonstrationen. Men Whirlpools nedläggningsbesked ligger fast, trots att fabrikens produktion av torktumlare bevisligen går med vinst.

Emmanuel Macron har valt att uttala sig förhållandevis försiktigt om saken. Han tycks mer noga med att betona att protektionism fortsatt är ett skällsord för honom. Medan såväl högerpopulisten Marine Le Pen, som vänsterpopulisten Jean-Luc Mélenchon är betydligt tuffare i sina fördömanden.

– De flesta av arbetarna dras nu till Mélenchon eller Le Pen. Så är det. Det finns mycket bitterhet mot Macron. Att han inte ens kom hit för att tala med oss har väckt rätt mycket ilska, säger Cecile Delpirou.

I valrörelsens slutskede har globaliserings- och EU-kritikerna Le Pen och Mélenchon fått medvind. Båda är kritiska till Macrons liberala hållning och, vilket kan vara illavarslande för Macron: båda har betydligt fler följare på sociala medier.

Nästa dag står ett par ”En Marche”-aktivister och delar ut flygblad på gatan i närheten av chokladbutiken.

Plötsligt kommer en äldre man med solglasögon fram och börjar skälla på dem.

– Vad är det här? Vet ni inte att vi har en arbetslöshetskris? Och ni vill öppna gränserna mer – inte mindre? säger mannen, som heter Jean-Luc, men inte vill uppge sitt efternamn.

– Vi kan inte ta emot fler nu. Mina två söner är arbetslösa, och får bara korttidskontrakt. Så nej, om det blir Macron mot Le Pen i andra omgången, kommer jag nog att rösta på Le Pen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Kantar Sofres

Marine Le Pen 24%
Emmanuel Macron 24%
Jean-Luc Mélenchon 18%
François Fillon 17%
Benoît Hamon 9%
Frågan ställdes till 1515 personer 5–7 april.
Macron favorit i andra omgången
Macron 61%
Le Pen 39%
Macron 66%
Fillon 34%

Macron 53%
Mélenchon 47% “

5 främsta kandidaterna i presidentvalet. Elva kandidater ställer upp i valet den 23 april. Om inte någon får mer än 50 procent av rösterna hålls en andra omgång, mellan ettan och tvåan i första omgången, den 7 maj.

Emmanuel Macron. EU-vänlig Putinkritiker som var minister i Hollandes regering.

Socialliberal, oberoende kandidat som tidigare varit ekonomiminister i president François Hollandes regering.

Vill se avregleringar och neddragningar i offentlig sektor, men lovar också ett stort stimulanspaket för att få fart på den franska ekonomin.

Är EU-vänlig, förespråkar frihandel och är tillsammans med Benoît Hamon den av kandidaterna som är mest kritisk till Vladimir Putins Ryssland.

Marine Le Pen. Ultranationalist som vill stoppa all invandring.

Kandidat för ultranationalistiska Nationella fronten, ett parti med rasistiska rötter, som vill stoppa all invandring till Frankrike.

Vill också införa straffskatt på företag som anlitar utländsk arbetskraft, höja tullar för varor som kommer från länder som konkurrerar med låga löner eller som på andra sätt anses orättvisa.

Vill ha en folkomröstning om Frankrikes EU-medlemskap. I början av april besökte hon Vladimir Putin i Moskva, och hon är öppet Rysslandsvänlig.

Flera förundersökningar pågår, Marine Le Pen anklagas bland annat för att ha använt EU-pengar på ett olagligt sätt.

Jean-Luc Mélenchon. Radikal EU-kritiker vill se över grundlagen.

Talar varmt om protektionism och är djupt kritisk till EU, vars fördrag han vill förhandla om i grunden.

Vänsterkandidat som stöds bland annat av kommunistpartiet och går till val på ett radikalt program.

Vill sammankalla en konstitutionell församling, som ska få i uppgift att skriva om grundlagen.

Vill också ha en ”fredskonferens”, bland annat för att förhandla om Ukrainas och Rysslands gränser.

Benoît Hamon. Vänsterkandidaten vill införa medborgarlön.

Före detta bostadsminister som står till vänster inom Socialistpartiet och bland annat går till val på att införa en medborgarlön, eller basinkomst.

Vill utveckla och ”demokratisera” EU-samarbetet.

Har tagit tydlig ställning för muslimska kvinnors rätt att bära slöja i offentligheten, inklusive i form av burkini på stränder, vilket fått honom på kollisionskurs med Marine Le Pen.

Är kritisk till Vladimir Putins Ryssland.

François Fillon. Ekonomiskt nyliberal – konservativ i värdefrågor.

Det traditionella högerpartiet Republikanernas kandidat går till val på en radikalt nyliberal ekonomisk politik.

Bland annat vill han minska antalet anställda i offentlig sektor med en halv miljon på fem år.

Är konservativ i värdefrågor, bland annat vad gäller invandring och homosexuellas rätt till adoption.

Har öppnat för ett närmande till Vladimir Putins Ryssland, delvis för att skapa en allians mot det han kallar ”totalitär islamism”.

Anklagas för att ha avlönat sin fru och sina barn med skattemedel trots att de inte utfört något arbete. Förundersökning pågår. “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“Syndikalisten i Västervik som tog strid för den svenska demokratin

I dag för hundra år sedan inleddes hungerupproret i Västervik. Sverige präglades av svält och politiska sammandrabbningar. Arbetarna krävde demokrati. Författaren Ola Larsmo förklarar varför den svenska reformismen segrade – och inte revolutionen.

Det kunde vara en scen ur en film. Men enligt samtida vittnen var det så det gick till.

Den 16 april 1917 lägger arbetarna på Västerviks industrier ned arbetet och marscherar in till torget. Man protesterar mot bristen på mat och de ransoneringar under första världskriget som slog särskilt hårt mot dem och deras familjer – kroppsarbetare hade rätt till extra tilldelning av bröd, men ransoneringskorten var ofta värdelösa. De senaste veckorna har oron för svält legat i luften och myndigheterna är på sin vakt mot uppror och kravaller. Det är också vad som håller på att hända i Västervik. En grupp kvinnor fångar in fiskhandlaren i Salu-hallen och tömmer en silltunna över honom. Några pojkar slår in skyltfönstret på ett bageri, nappar åt sig bröden i fönstret och upp-täcker först långt därifrån att bullarna är av sågspån. En känd gross-handlare hotas med misshandel. Och mitt i tumultet reser en man en potatislåda på högkant mitt på Rådhustorget och börjar hålla tal: han är tunn och spenslig men stämman bär. VI, SOM BÄR SAMHÄLLET PÅ VÅRA SKULDROR.

Han heter Frans Johan Gustafsson, är ordförande för Västerviks syndikalister och sliperiarbetare. Han är trettiotre år gammal; året efter ska han dö i spanska sjukan. Det här är hans ögonblick. Det är här han spelar en roll i det demokratiska genombrottet i Sverige.

Hans improviserade tal finns inte bevarat, annat än rader som VI HA ALLA DEL I SYSTEMET FÖRSENT. Men vad han säger är att alla de som nu håller på att låta en välordnad demonstration gå över i plundringar har ett ansvar. Det är de som är folket. Han uppmanar alla att gå hem – och vid sjutiden samlas i Nykterhetslogen, där man tillsammans ska bestämma hur man går vidare.

Lokalen rymmer inte de tvåtusen som kommer. Backen utanför är mörk av människor. Men därinne pågår en lång diskussion: general-strejk eller ej? Till sist enas man om en resolution, till stora delar skri-ven av Gustafsson. Man kräver en återgång till samma livsmedels-priser som före kriget; åtta timmars arbetsdag; skattelättnader för kroppsarbetare; förbud mot rusdrycker (Gustafsson var nykterist); överenskommelse med de allierade så att livsmedelsimporten åter kan dra igång. Och man slutar med den hotfulla raden: ”Det är vår avsikt att om vi anse tillfället lämpligt sätta den makt bakom dessa fordringar som vi är i besittning av.”

”Västerviksresolutionen” telefoneras ut till fackföreningsavdelningar över hela landet. Och de närmaste veckorna blir dramatiska.

Åren 1916-1918 slår revolutionernas och inbördeskrigens pendel över Europa; från Irland i väst till Ryssland, Tyskland och Finland. I historieböckerna kan man få intryck av att den hoppar över Sverige. Det är både sant och falskt. Hungerkravallerna våren 1917 kunde lätt ha utvecklats till en hel räcka av Ådalen 31. Sverige är ännu inte en demokrati. I backspegeln kan man missa hur de dramatiska skeenden som utspelas under åren 1905-1921 är en sammanhängande dragkamp om vilken sorts land Sverige ska vara och bli. Att unionsupplösningen inte ledde till våldshandlingar var unikt i ett internationellt perspektiv – och ett resultat av politisk kallblodighet och pragmatism.

Storstrejken 1909 var ett nederlag för fackföreningsrörelsen som ledde till ökade spänningar mellan vänster och höger. Några år senare lyckas högern också sätta stopp för den liberala regeringen Staaf och dess planer på rösträttsreform genom Borggårdstalet i februari 1914, där kungen markerade sin makt gentemot parlamentarismen. Den påföljande konservativa regeringen leddes av Hjalmar Hammarsköld, som gick med på tyska krav att lägga ut minor i Öresund och avvisade ett engelskt förslag till handelsöverenskommelser. Resultatet blev att svenska fartyg med livsmedel hölls kvar i brittiska hamnar, samtidigt som Tyskland inledde det ”totala ubåtskriget”. Matbristen var ett faktum, medan Sverige fortsatte exportera livsmedel till Tyskland. I februari kommer revolutionen i Ryssland, som börjar just med hungerdemonstrationer, tsaren abdikerar och en liberal-socialdemokratisk regering tillsätts.

Nu tycktes samma mönster vara på väg att upprepas i Sverige. Historikern Håkan Blomqvist skildrar i sin nya bok ”Potatisrevolutionen” hela upptrappningen våren 1917: oron, hungern och protester finns på plats redan innan Gustafsson den 16 april ställer sig på sin låda. Men när Västerviksresolutionen börjar spridas går en samlad våg av hungerdemonstrationer med ens över landet, genom minst trettio städer och mindre orter, ofta med tiotusentals deltagare; historikern C G Andrae har räknat ut att en kvarts miljon demonstranter deltog i ordnade såväl som kravallartade protester. Spänningen i samhället stegras fram mot första maj 1917, då flera konservativa opinionsbildare öppet säger sig frukta att revolutionen ska bryta ut.

Den 21 april hade mer än 8 000 arbetare samlats kring Riksdagshuset i Stockholm - en demonstration som höll på att sluta i katastrof, vilket Karin Eriksson skrev om här i DN den 3/1. Polismästare Tamm planerade att arrestera Per Albin Hansson för uppvigling då denne höll tal från riksdagshustrappan och att polisen sedan skulle driva bort de åttatusen – vilket kunnat skapa en ”Blodiga lördagen 1917” i svensk historia. Men innan Tamm hinner ge tecken dras han med milt våld undan av sin underordnade, kommissarie Kempe, in i riksdaghusfoajén och allt slutar lugnt. Vad de åttatusen arbetarna vill är att

socialdemokraterna ska anta F J Gustafssons resolution. Hansson turnerar det hela till ett krav på författningsreform och allmän och lika rösträtt för män och kvinnor; det är partiets linje, att hungern skall lösas genom mer demokrati. Det märkliga är att socialdemokraten Per Albin Hansson ändå lånar långa formuleringar ur syndikalisten Gustafssons resolution innan han slutar med orden ”bröd, mera bröd!”

Polisen försöker infiltrera olika vänstergrupper och fångar upp försök att importera vapen från Norge, vilket inte går något vidare. Inom militären och högergrupper som Sveriges Nationella Ungdomsförbund (grundat 1915) pågår kampförberedelser inför första maj. Redan under Storstrejken hade det bildats ”skyddskårer”, paramilitära trupper av det slag som senare ska spela en mörk roll i såväl Tyskland som Finland. Polis och militär börjar organisera ”lojala” grupper – som studenter på Stockholms högskola. Krigshögskolans lokaler ställs till förfogande och kåren, som kom att omfatta tretusen man, skulle enligt rykten som spreds få tillgång till vapen från försvaret.

Den 28 april avslöjar DN skyddskårens existens på förstasidan: det är nu tre dagar kvar till första maj. Och skyddskårsdebatten i riksdagen blir en av de hårdaste någonsin. ”Det har bland representanter för öfverklassen bildats en sammanslutning av närmast sammansvärjningsaktigt slag”, inleder socialdemokraten Erik Palmstierna. Branting och liberalen Nils Edén stämmer in i hoten; hur ska man nu kunna undvika konfrontation den första maj? Debatten rasar i allt högre tonläge i timmar, tills den konservative civilministern von Sydow i en paus tar tag i Palmstierna och LO:s Herman Lindqvist och säger: ”Sluta debattera så ska jag ordna det här”. De nickar. DN:s kvälls-löpsedel förkunnar samma kväll: BORGARGARDET UPPLÖSES AV REGERINGEN.

Första maj förlöper utan att några skott avlossas; 75 000 demonstranter tågar genom Stockholm, inget våld och inga skärmytslingar, fanor och räta led. Ute på Gärdet drar Frans Johan Gustafsson från Västervik en rekordpublik till syndikalisternas talarstol. ”Hela demonstrationen präglades av det största lugn och den bästa ordning”, skriver DN.

Och här syns ett mönster. Även där det hettar till denna hungerns vår och sommar finns samma drag av pragmatism, av kylig återhållsamhet i den svenska politiska kulturen. För vänstersidan gäller det inte minst att visa att de som ännu inte omfattas av rösträtten är politiskt mogna subjekt, de är medborgare och inte den ”pöbel” eller ”massa” som högern fruktar. Efter valet samma höst tillträder den liberal-socialdemokratiska regeringen Edén och inleder den författningsändring som 1921 ska göra Sverige till en demokrati.

Men hungern viker inte. Försörjningsläget förblir svårt så länge kriget varar. Under hela 1917 och våren 1918 fortsätter oron; den hårdaste konfrontationen äger rum mellan arbetare och militär på Seskarö i maj då skott avlossas, låt vara mest lösa. Men det som sker i omvärlden lägger också ett dämpande filter över utvecklingen. Bolsjevikkuppen i Ryssland. Det blodiga inbördeskriget i Finland. Den Bayerska rådsrepublikens fall 1919.

På våren 1918 står det klart att Frans Johan Gustafssons TBC gör det omöjligt för honom att fortsätta i verkstaden på AB Slipmaterial. Men istället för att avskeda sin revolutionäre arbetare ger man honom ett nytt uppdrag - som säljare. Man utrustar honom också med en nymodighet: en Harley-Davidson motorcykel. På dagarna kuskar han runt i Småland och säljer slipmaterial, på kvällarna agiterar han för syndikalismen. Det blir hans sista sommar. Men jag ser honom framför

mig där han på dammande grusvägar drar fram genom tallskogarna på sin HD. Man måste tänka sig honom lycklig.

Ola Larsmo är författare och medarbetare i DN. Han skildrade händelserna i Västervik i dokumentärromanen ”Himmel och jord må brinna” (1993).

Ola Larsmo litteratur@dn.se “

“ Litteratur

Håkan Blomqvist: ”Potatisrevolutionen” (Hjalmarsson & Högberg, 2017) C G Andrae: ”Revolt eller reform” (Carlssons, 1998) Per T Ohlsson: ”Svensk politik” (Historiska medier, 2014) “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

”Dags för akut hjälp – och långsiktigt stöd till Somalia”

“ Sverige bör snabbt öka det akuta stödet till Somalia, ett av världens mest ”sköra länder” och nu hårt drabbat av svält. Men vi bör också återuppta stödet till högre utbildning och forskning i Somalia, ett långsiktigt och stabilt stöd som sedan kan bilda modell för stöd till andra sköra stater. Det skriver 18 forskare från svenska universitet och högskolor.

Sextiofem miljoner människor har flytt sina hem undan fattigdom, svält, krig och terror. Svälten är omfattande i Sydsudan och hotar nordöstra Nigeria, Jemen och hälften av Somalias 12 miljoner. Sverige har en tradition av solidaritet med de mest utsatta och gav under 70- och 80-talet långsiktigt utbildnings- och forskningsstöd till sköra länder som Somalia. Vi föreslår att Sverige både gör akuta insatser mot svälten i Somalia och satsar på landets framtid genom långsiktigt samarbete mellan somaliska och svenska universitet i medverkan av akademiker i diasporan. Detta kan bli modellbildande för svenskt stöd även till andra sköra länder.

Trots framsteg under de senaste 25 åren lever tio procent av jordens 7,5 miljarder i extrem fattigdom och försöker överleva på 2 dollar per dag och person. Idag är 65 miljoner människor på flykt undan krig, terror och hungersnöd varav 20 miljoner utanför det egna landet. Flyktingkrisen göder populistiska rörelser och främlingsfientligheten underminerar tron på en solidarisk värld.

De extremt fattiga lever ofta i ”sköra stater” (på engelska ”fragile states”). Regeringar i ”sköra stater” saknar ofta legitimitet.

Inbördeskrig och korruption skapar en otrygg befolkning med osäker tillgång till bostad, mat, utbildning och sjukvård. Somalia, Sydsudan, Centralafrikanska republiken och Sudan rankas som världens fyra sköraste länder. Åttahundra miljoner människor bor i de 20 och 225 miljoner i de tio sköraste länderna, varav sex i Afrika.

Sverige ger sedan många år utvecklingsbistånd till Somalia. Under 1980-talet satsade vi framgångsrikt på Somalias universitet. Inbördeskriget 1991 avbröt satsningen. Ett 30-tal somalier forskarutbildades och arbetar nu i Sverige eller internationellt. Terrorn håller ännu delar av Somalia och dess grannländer i skräck men det finns tecken på viss stabilisering. Nyligen valdes Mohamed Abdullahi Mohamed till president under relativt demokratiska former. Universitet och högskolor har startats på privata initiativ i medverkan av akademiker från diasporan, inklusive somaliska forskare utbildade i Sverige. Behoven av utbildad personal är enorma.

Vi arbetar vid fem svenska universitet och högskolor eller är medlemmar av Somalisk-Svenska Forskarföreningen SSRA. Via SSRA har somaliska forskare i det tidigare samarbetet fortsatt med insatser i Somalia i till exempel kampen mot könsstympning och i bybaserade program för mental hälsa. De hade också en aktiv roll i den första ”Nationella Hälsokonferensen” i Somalia på två decennier, som genomfördes i Mogadishu år 2013. Sedan 2013 har högskolan i Dalarna anordnat en unik delvis nätbaserad masterutbildning för barnmorskor och sjuksköterskor i sexuell och reproduktiv hälsa i samarbete med universitet och högskolor i Somaliland och Puntland.

I partnerskap med sex somaliska universitet och högskolor har vi med väsentligen egna resurser sedan 2013 inlett det unika samarbetet ”Forskning för hälsa i Somalia”. Vi har arrangerat två konferenser vid Umeå Universitet med upp till 50 deltagare från alla regioner i Somalia. Mötena har skapat ett förtroendefullt samarbete mellan universiteten och en gemensam plattform för hälsoforskning har vuxit fram, ”Healing the health system after civil unrest” (Glob Health Action 2015;8:27831). Förra året arrangerade vi en tvåveckors kurs i metoder för hälso- och sjukvårdsforskning i Somaliland för 24 lärare från universitet och högskolor från hela Somalia. I år genomför varje lärare ett projektarbete handledda av somaliska och svenska forskare. Studierna är självfinansierade av deltagarna, somaliska och svenska universitet.

Vi vill medverka till att skapa en kritisk massa av forskare och lärare vid universiteten och hälsoministerierna som främjar en kultur där forskningsresultat är grunden för utbildningar, prevention och utveckling av hälso- och sjukvården i Somalia. Samarbetet har pågått i fyra år med små externa resurser. Nu krävs långsiktigt och stabilt stöd.

Världens sköraste länder, dit Somalia hör, är hårt drabbade. Nu krävs återigen akuta insatser men detta får inte skymma behovet av långsiktigt stöd. En av oss (KBM) är på plats i WHO:s räddningsteam i Nairobi och Somalia och konstaterar i dag att svält-situationen är prekär och att man dessutom ”står inför ett kolerautbrott med hittills 20 000 rapporterade fall varav 500 dödsfall. Det är en kamp mot klockan för över 3 miljoner människor. Varje liv som sparas är en framgång. Det finns inget bättre tillfälle att visa Somalia att det internationella samfundet bryr sig och att det humanitära biståndet måste kopplas till långsiktiga insatser för motståndskraft, återhämtning och utveckling.”

Sverige bör bilateralt och i internationellt samarbete ge fortsatt utvecklingsbistånd med ökade satsningar på utbildning och forskning. Det ger framtidshopp, nya jobb, främjar öppenhet och försoning. Vårt samarbete mellan universitet i Somalia och Sverige tillsammans med diasporan kan vara en förebild. Somalia och andra sköra stater behöver egen kunskap och kompetens kring prevention, diagnos och behandling av viktiga sjukdomar. Då krävs investeringar i högre utbildning och forskning. Universitetsbaserad forskning har en central roll, till exempel vid utveckling av nya läkemedel, speciellt vid sjukdomar som hotar folkhälsan i fattiga länder.

Vi föreslår att Sverige:

- ökar det akuta stödet till organisationer som hjälper svältande i Afrika och Mellanöstern.

- återupptar stödet till högre utbildning och forskning i Somalia som var så framgångsrikt fram till 1991 när inbördeskriget startade. Vår modell för partnerskap mellan somaliska och svenska universitet och diasporan är värd att pröva.

- introducerar ett särskilt utvecklingsstöd till utbildning och forskning i världens "sköra stater" för att skapa långsiktig kapacitet för landsrelevant forskning.

- står värd för en internationell konferens om hur utbildnings- och forskningskapacitet ska stärkas i "sköra stater". Givarländer, relevanta FN-organ, filantropiska föreningar och universitet bör medverka.

Vi är inspirerade av Sveriges tidigare ledarroll med stöd till forskning för världens fattiga där nobelpristagaren Sune Bergström var pionjär i framgångsrika internationella satsningar på forskning för global hälsa.

Yusuf Abdulkadir, med dr, SSRA
Yakoub Aden Abdi, med dr, SSRA
Maria Emmelin, professor, Lunds universitet
Kerstin Erlandsson, docent, Högskolan Dalarna
Lennart Freij, docent SSRA
Lars L Gustafsson, professor Karolinska institutet
Anneli Ivarsson, professor, Umeå universitet
Annika Johansson, fil dr, SSRA
John Kinsman, docent, Umeå universitet
Marie Klingberg-Allvin, professor Högskolan Dalarna
Carina Källestål, docent, Uppsala universitet
Khalif Bile Mohamud, med dr, SSRA
Mats Målqvist, docent, Uppsala universitet
Fatumo Osman, doktorand, Högskolan Dalarna
Lars-Åke Persson, professor, Uppsala universitet
Klas-Göran Sahlén, med dr, Umeå Universitet
Stig Wall, professor em, Umeå universitet
Marian Warsame Yusuf, med dr, SSRA "

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Peter Wolodarski: Besinning i chocken enorm styrka för Sverige.

Terrorn försöker välta normaliteten. Att så långt som möjligt hålla fast vid den hjälper demokratin att undvika större problem.

Hur uppkommer ett långvarigt nationellt trauma? Genom bristande krishantering, lyder ett svar.

När Olof Palme mördades schabblade polis och åklagare med utredningen. Arbetet försvårades av tunnelseende, en avgörande vittneskonfrontation underminerades, justitieministerns fjärrstyrning urholkade allmänhetens förtroende.

Konsekvensen blev att ingen dömdes för statsministermordet. Misslyckandet gav näring åt privatspaning och konspirationsteorier.

När Estonia förliste försvårade myndigheternas agerande återigen läkningsprocessen. Den internationella haverikommissionen politiserades genom att Estlands transportminister utsågs till ordförande. Svenska rege-ringsföreträdare ställde ut löften som de fick backa från. Fartyget skulle först bärgas, sedan övertäckas, för att till sist lämnas i fred på havets botten. De anhöriga kunde inte lita på beskeden som gavs.

Tilliten tog allvarlig skada, alternativa katastrofteorier fick syre.

Efterspelet till tsunamin såg ut att framkalla ett nytt långvarigt trauma, på grund av den senfärdiga offentliga reaktionen. Men tack vare katastrofkommissionens skarpa genomgång och tydliga ansvarsutkrävande dämpades skadan. Förtroendet kom successivt tillbaka, misstron lade sig.

Såren från de senaste decenniernas kriser hade kunnat rivas upp av lastbilsattacken för en dryg vecka sedan. Lyckligtvis ser det inte ut att bli så.

Denna gång reagerade katastrof-systemen så som man kan förvänta sig. Inom några få minuter efter terrordådet var polis och räddningspersonal på plats, visade i veckan DN:s granskning. Polisens nationella insatsstyrka befann sig på Drottninggatan efter cirka 15 minuter. Det dröjde inte länge innan Stockholmsregionens särskilda krisstab började koordinera ett 30-tal myndigheters insatser.

Tunnelbanebilden på den misstänkte gärningsmannen spreds snabbt – och underlättade gripandet i Märsta senare samma dag.

”Det är viktigt att man hittat personen. Det avdramatiserar det hela”, sade tidigare statsministern Ingvar Carlsson när han medverkade på -S-kongressen förra helgen.

Han har rätt. Precis som efter mordet på Anna Lindh betyder det mycket att den misstänkte är gripen. Rättsstatens maskineri kan löpa på, det blir möjligt att börja återgå till vardagen och känslan av normalitet.

Den stora manifestationen i Stockholm förra söndagen uttryckte just detta: vi viker oss inte, vi tänker fortsätta att leva i en öppen stad.

Eftersom terrorns själva idé är att välta denna normalitet, har efterspelet till lastbilsattentatet väckt hopp i bedrövelsen.

De flesta har hållit huvudet kallt och fokuserat på det viktigaste: att ge stöd till offren, att försöka lagföra de -skyldiga, att visa enad demokratisk front mot terrorn.

Om Sverige håller fast vid denna kurs behöver inte attentatet utvecklas till ett långvarigt trauma. Det kan i stället hanteras av polis, åklagare och domstolar enligt regelboken, och på ett sätt som inger förtroende.

Denna besinning mitt i chocken är en enorm styrka för den svenska demokratin. Det utesluter inte att staten kan behöva stärka skyddet mot terror, bland annat genom lagändringar och resurstillskott. Men det bör i så fall ske lugnt och metodiskt, där avvägningen mellan olika legitima intressen prövas noga.

Efter 11 september 2001 begicks ett antal ödesdigra misstag i såväl USA som EU, eftersom beslut fattades i en stämning som piskats upp av rädsla och oro.

DN:s tidigare politiske redaktör Niklas Ekdal, som jag arbetade med under tiden efter 11 september, påminner i ett inlägg på Facebook om ett mörkt facit från de åren: olaglig tortyr, internering och krig som *ökade* hotet från terroristerna.

Även Sverige gled med i grupp-tänkandet. Under förnedrande former skickades två män från Bromma flygplats till förväntad tortyr i Egypten. Grundläggande rättsprinciper sattes ur spel när Sverige ville bistå CIA:s ljusskygga operation.

Terrorhotet är på riktigt och ska uppmärksammas. Det finns saker som måste bli bättre i bekämpningen. Men vi behöver, som Niklas Ekdal påpekar, också förstå att det öppna samhället är en tacksam måltavla för terrorister – just därför att det är ett öppet samhälle.

Om vi inte vill ändra på det måste vi fortsätta att hålla huvudet kallt och värna vår demokratis grundläggande principer. Särskilt när dessa är satta under press.

Även länder som rusat i repressiv riktning hemsöks av terror – tänk på Turkiet och Ryssland – vilket påminner om att det inte går att skapa ett heltäckande skydd.

Attentaten i Europa det senaste året är knappast ett uttryck för styrka hos IS. De är snarare en följd av att nätverket fått problem i Irak och Syrien, och nu försöker slå tillbaka genom att uppmuntra europeiska sympatisörer till illdåd.

Det sämsta Europa kan göra är att få den muslimska minoritetsbefolkningen att känna sig utstött och kollektivt skuldbelagd. Det riskerar bara att driva nya anhängare i famnen på de radikala islamisterna.

Globalt sett är de flesta offren för denna typ av terror muslimer. IS vill gärna se en civilisationernas kamp med islam på den ena sidan och kristendom/judendom på den andra, men det är det sista som Europa och USA bör bjuda på.

Terrorn försöker rubba oss. Vi ska bli rädda, osäkra och ge upp vårt sätt att leva.

Sverige har hittills visat sig ha en rejäl motståndskraft mot sådana provokationer. Den besinningen hjälper oss att undvika nya trauman.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

”Brister i hur man följde regelverket”

“ Den nya riksrevisorn Stefan Lundgren är kritisk mot hur externa experter användes av hans företrädare. Men det allvarligaste med fjolårets avslöjanden om korruption på Riksrevisionen var det misstroende som uppstod mot myndigheten, menar han.

– De enskilda sakerna i sig kanske inte alltid var allvarliga, men tillsammans gav de en bild av en myndighet som inte alltid följde det statliga regelverket.

Det sade den nya riksrevisorn Stefan Lundgren i Ekots lördags-intervju, som huvudsakligen handlade om de avslöjanden om korruption på Riksrevisionen som först publicerades av DN och som ledde till att alla tre riksrevisorer avgick.

De tre har sedan en månad ersatts av tre nya, bland dem Lundgren.

Det allvarligaste resultatet av avslöjandena var det misstroende mot myndigheten som uppstod, menade han i intervjun.

– Saken har utretts av Hans-Gunnar Axberger. Jag har inte satt mig in i detaljerna. Nu väljer vi att se framåt och återställa förtroendet, sade Lundgren.

På en fråga om det var acceptabelt att anlita externa experter på det sätt företrädarna gjort var han dock tydlig i sin kritik:

– Nej, man måste se till att de man kontaktar inte har jävs- och oberoendeproblematik. Att man inte tar in experter som drivit en viss linje.

Jävsproblemet med externt anlitade var ett av de allvarliga fel som kom fram under DN:s granskning. Dessutom fick utomstående läsa granskningar och påverka dem, och det gjordes nyrekryteringar direkt från regeringen, där anställningen utlovades innan anställningsprocessen var klar.

En av utredaren Hans-Gunnar Axbergers slutsatser var att Riksrevisionen bör undvika att rekrytera folk från regeringen, eftersom det ofta är regeringen som ska granskas. Stefan Lundgren var inte lika orolig för att anställa tidigare regeringsmedarbetare.

– Riksrevisionen ska rekrytera en bred krets av medarbetare med olika erfarenheter. Det vore oklokt att helt utesluta tjänstemännen i regeringen från den rekryteringen, men man ska vara väldigt noga med att granska jävssituationen då. Man ska inte jobba med exakt samma frågor som man jobbat med i regeringskansliet, sade han.

Lundgren trodde att ett skäl till att de tidigare revisorerna hamnade fel kan ha varit dåliga styrdokument.

– Styrande dokument förfaller ha varit ett underutvecklat område på Riksrevisionen.

– Även Axberger sade att man hade brister i hur man följde regelverket, och det kan ha berott på att det inte var tillräckligt väl utarbetat.

– Nu ska vi återupprätta förtroendet hos medarbetarna och se till att vi har ett bra, genomarbetat internt regelverk för att hantera jävsfrågor, ett regelverk som också följs.

Ett sådant ska finnas på plats ”om någon månad”, enligt Lundberg.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se “

“ Fakta. Granskningen av Riksrevisionen

DN inledde förra sommaren en granskning av Riksrevisionen.

Genomlysningen visade bland -annat att riksrevisorer lagt sig i granskningar som rörde dem själva, att de lovat bort tjänster som inte utlysts och att utomstående fått ha synpunkter på myndighetens oberoende arbete.

Samtliga tre riksrevisorer, Susanne Ackum, Ulf Bengtsson och Margareta Åberg, avgick efter avslöjandena.

Juridikprofessorn Hans–Gunnar Axberger utredde om fel begåtts i Riksrevisionens förändringsarbete.

För en månad sedan tillsattes tre nya riksrevisorer: Stefan Lundgren, Ingvar Mattson och Helena Lindberg. De tre var tidigare generaldirektörer för olika myndigheter. “

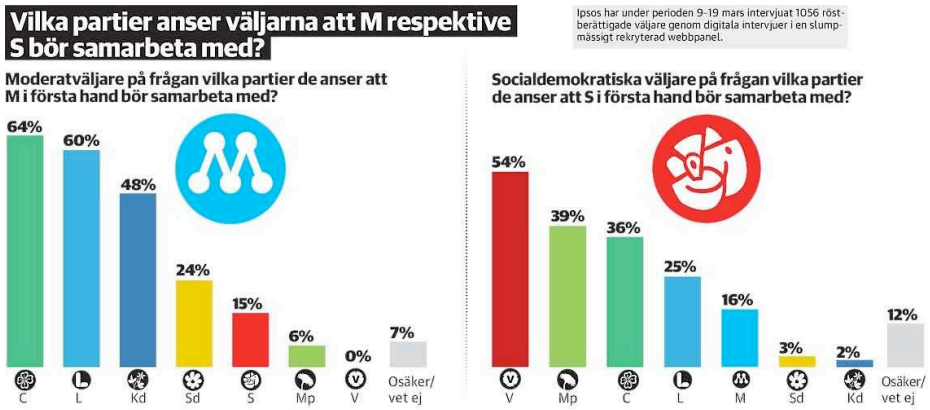

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Samarbete splittrar Moderaternas väljare

M-väljarna är splittrade i synen på vilka partier Moderaterna bör samarbeta med. En fjärdedel pekar ut SD medan 15 procent tror på ett partnerskap med S, enligt en mätning från DN/Ipsos. – De här väljargrupperna vill helt olika saker med partiet, säger David Ahlin på Ipsos.

Det parlamentariska läget är komplicerat och ingenting tyder på att det skulle bli enklare efter nästa val. Alliansen skapades för att borgerligheten skulle rå på den traditionella huvudmotståndaren Socialdemokraterna. Sedan dess har Sverigedemokraterna vuxit fram som en tredje maktfaktor i svensk politik. Att skapa samarbeten som ger hållbara majoriteter har blivit en stor utmaning.

Fortfarande är det ändå Socialdemokraterna och Moderaterna som gör anspråk på rollen som regeringsbildare. DN/Ipsos har frågat väljarna

vilka samarbeten de anser att dessa två partier i första hand bör satsa på.

Resultatet visar att M-väljarna drar åt olika håll och på splittring mellan olika borgerliga väljargrupper. Framför allt nämner borgerliga väljare andra allianspartier men 24 procent av de moderata väljarna anser att SD hör till de partier som M i första hand bör samarbeta med. 15 procent av M-väljarna pekar däremot på Socialdemokraterna.

– De här väljargrupperna vill helt olika saker med partiet. Det illustrerar att Moderaternas vägval i regeringsfrågan faktiskt kan leda till nya väljartapp, säger David Ahlin.

Då har M redan tappat stort i opinionen, efter Anna Kinberg Batras besked om att M är berett att fälla regeringen med hjälp av SD redan före nästa val. Hon öppnade också för samarbete med SD i enskilda frågor. Förre försvarsministern Mikael Odenberg (M) lanserade då den motsatta idén, att M i stället skulle vända sig till Socialdemokraterna.

De borgerliga partierna är djupt splittrade i synen på SD och det märks också i väljarnas syn på samarbeten. Bland Centerpartiets och Liberalernas väljare är det bara några få procent (4 respektive 5) som anser att Moderaterna bör vända sig till SD. Bägge är betydligt mer positiva till att Moderaterna närmar sig Socialdemokraterna.

– Det här sätter fokus på utmaningen i att bilda en moderatledd regering. Med nuvarande styrkeförhållande i opinionen är inte alliansen längre en riktigt trovärdig strategi, säger David Ahlin.

Centern har fått en speciell position i det förändrade politiska landskapet. Partiet är den mest populära samarbetspartnern bland M-väljarna. Samtidigt ser en stor andel av S-väljarna (36 procent) gärna att Stefan Löfven och Annie Lööf krokar arm. Socialdemokrater värderar därmed en allians med C i stort sett lika högt som en med MP. Men i första hand vill de att partiet jobbar ihop med Vänsterpartiet.

– Det är tydligt att även S-väljare är splittrade, säger David Ahlin.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Drömmen om en lyckad återuppståndelse

På påskdagen firar världens kristna att Jesus återuppstod från de döda. Att väcka döda till liv igen är också ett populärt tema i böcker och filmer. Somliga tror att det kan bli verklighet i framtiden och väljer att frysa ned sig själva efter döden. Men forskarna är djupt skeptiska.

Skogsgrodan Rana sylvatica klarar vintern norr om polcirkeln genom att bli nedfryst för att sedan väckas till liv när våren kommer. Om det kan fungera i djurvärlden, är det då möjligt för människor att återupplivas efter nedfrysning? Det har många hoppats på i över 50 år.

Det kanske mest kända exemplet är faktiskt en myt. Walt Disney är, tvärtemot vad många tror, inte nedfrusen. Men bara någon månad efter hans död gjordes det första försöket med nedfrysning av en människa. James Bedford blev kort efter sin död nedfrusen med hjälp av en tidig variant av kryonik. Han är fortfarande nedfryst i dag, 50 år senare.

Sedan dess har ett fåtal människor valt att betala hundratusentals kronor för att bevara sig för eftervärlden på liknande sätt, även om tekniken utvecklats något. I slutet av förra året fick försöken upp-märksamhet igen då en 14-årig cancersjuk flicka i Storbritannien ville frysas ned efter sin död i hopp om att kunna bli väckt i framtiden när hennes cancer skulle kunna botas.

Kryonik innebär att den döda kroppen behandlas med ett slags konserveringsvätska och därefter snabbt fryses ned till minus 130 grader. Kroppen läggs i en behållare med flytande kväve som har temperaturen minus 196 grader. För att huvudet ska förbli nedfryst även om behållaren börjar läcka placeras kroppen upp och ned. En variant är att skilja kroppen från huvudet och bara frysa ned huvudet. Målet är att se till att så lite av kroppen som möjligt förstörs och att de skador som ändå uppstår ska kunna repareras i framtiden. Det är särskilt viktigt att undvika isbildning eftersom det kan förstöra cellerna.

Men diskussionen om vilken teknik som ska användas för att bevara kroppen bäst och minska förstörelsen är helt irrelevant, förklarar Bengt R Johansson som är pensionerad professor i anatomi.

– Man glömmer bort att det handlar om en död, förstörd och förlorad hjärna. Även om vi lyckas frysa ned ett lik på ett snyggt sätt finns det med bästa fantasi ingen teknik som kan återställa processen i hjärnan. Att diskutera isbildning, nedfrysningshastigheter eller kryoprotektion är villospår.

Han har använt sig av elektronmikroskopi i sin forskning och då tillämpat nedfrysning för att kunna bevara cellernas inre struktur och få fram så tydliga bilder som möjligt.

– Lyckas man med en snabb infrysning får man ett utsökt bevarande av arkitekturen i cellen. Men det är en komplicerad och dyr process och det handlar om ytterst små prover för att det inte ska bildas iskristaller. Hur det då skulle gå att frysa ned en hel kropp gör mig alldeles trött, säger Bengt R Johansson.

Torsten Malm, överläkare i barnhjärtkirurgi och forskare, håller med.

– Sett ur mitt enkla perspektiv är det totalt utopiskt att kunna frysa ned en hel kropp, säger han.

Han är ansvarig för vävnadsbanken i Lund där det finns sju olika typer av vävnader som kan användas för transplantation. Alla vävnader tål inte att frysas, men till exempel stamceller, könsceller och hud klarar det. Även hjärtklaffar klarar nedfrysning.

– Fördelen med nedfrysning är att man kan bygga upp ett stort lager tills man behöver transplantaten. Hjärtklaffar är det mest komplexa som man kan frysa ned och ändå få att fungera i den levande organismen. Men nedfrysta hjärtklaffar är inget levande organ utan en vävnad som fungerar mer som ett slags byggnadsställning, säger han.

Hjärtklaffarna kommer från avlidna multiorgandonatorer där hjärtat av någon anledning inte kunde användas till transplantation. De behandlas med en antibiotikalösning för att bli bakteriefria och fryses sedan långsamt ned till minus 130 grader med hjälp av flytande kväve. De sterilt förpackade hjärtklaffarna förs sedan över till en speciell frys som har en temperatur på mellan minus 180 och minus 190 grader. Där kan de förvaras i upp till tio år.

Men nedfrysnings- och upptiningsprocessen är komplex. Särskilt känslig är vävnaden mellan plus fyra och minus fyra grader. Vatten vidgar sig när det fryser, och därför finns en risk för frostsprängning, som kan skada vävnaden. Sprickorna syns först när vävnaden tinas. För att minska risken för frostsprängning behandlas hjärtklaffarna med ett ämne som drar ut en del av vattnet ur cellerna.

– Det fungerar med hjärtklaffar, men det är annars en toxisk substans. Det går inte att lägga ett helt hjärta i det och tro att det skulle starta igen, det blir för stor skada på cellerna. Det är särskilt viktigt att inte skada celler som ska utföra ett arbete, exempelvis en hjärtmuskel, säger Torsten Malm.

Det är en utmaning, inga hela mänskliga organ klarar nedfrysning i dag. Det närmsta vi kommer är att kyla ned organ som ska transplanteras till mellan fyra och åtta grader för att sakta ned ämnesomsättningen. Det gör att kirurgerna köper sig lite tid innan organet måste vara inopererat. Men det handlar om timmar. En njure kan klara sig i upp till 30 timmar, ett hjärta bara i fyra.

Om organen i stället skulle kunna frysas för att tinas inför transplantationen skulle marginalerna öka och andelen kasserade organ minska. Och behovet är stort. Varje år avlider människor i väntan på ett organ. Därför försöker olika forskargrupper förbättra teknologin. Med hjälp av magnetiska nanopartiklar av järnoxid lyckades amerikanska forskare nyligen tina upp 50 milli-liter kryofrusen hjärtvävnad från gris utan att den gick sönder. Tidigare var gränsen en milliliter vävnad.

Forskarna, som publicerade sina resultat i Science Translational Medicine, hoppas att det ska gå att använda tekniken för att tina upp hela nedfrysta organ. Men det är fortfarande många steg kvar och den mänskliga återuppväckelsen är och förblir science fiction.

– Att människor vill, som på medeltiden, tro på underverk är mänskligt, men det är inte realistiskt. Några celler kanske kan återuppväckas efter en längre tids förvaring, men jag förstår inte poängen med det. Livet är

och förblir förlorat efter döden eftersom hjärnan är förstörd, Bengt R Johansson.

Amina Manzoor amina.manzoor@dn.se “

“ Fakta. Stort behov av organ

Den som vill donera organ och vävnader efter sin död måste ta ställning för det, genom att antingen anmäla sig till donationsregistret, fylla i ett donationskort eller berätta om beslutet för anhöriga.

Varje år genomförs ungefär 700 transplantationer av organ och ungefär 1 000 vävnadstransplantationer.

Under 2016 transplanterades 786 organ i Sverige. En del njurar kom från levande donatorer.

Förra året dog 22 personer i väntan på ett organ.

Den första januari fanns ett behov av 827 organ i Sverige.

I Sverige transplanteras organ som njurar, lever, hjärta, lungor, bukspottkörtel och tunntarm, och till personer med diabetes även cellöar från bukspottskörteln . Det transplanteras också vävnader som hjärtklaffar, hornhinnor, hud, hörselben och benvävnad.

Källa: Livsviktigt.se “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Karin Bojs: Konst och smycken var med i både öst och väst

När vi moderna människor började gå från Afrika för över 50 000 år sedan, måste konsten och musiken ha funnits med på våra vandringar. Det gällde både de som gick österut och de som gick västerut.

De senaste dagarna har jag tillbringat i Spanien för att lansera den spanska upplagan av ”Min europeiska familj – de senaste 54 000 åren”. Jag har träffat långa rader av spanska journalister. Givetvis har våra samtal kretsat en hel del runt den äldsta kända konsten, eftersom det är ett viktigt ämne i boken.

För en del spanjorer verkar det vara lite känsligt att prata om vilket land som har den äldsta föreställande konsten.

De äldsta målningarna i den berömda Altamiragrottan i Spanien kan vara uppåt 35 000 år gamla. Det vill säga ungefär lika tidiga som de äldsta daterade målningarna i Chauvetgrottan i Frankrike.

Å andra sidan har arkeologer hittat små statyer, så kal-lade figuriner, och även flöjter av fågelben och mammutelfenben, i grottor i Schwaben i nuvarande Tyskland. De äldsta har daterats till över 40 000 år.

Samtliga av de äldsta föreställande målningarna, figurinerna och flöjterna i Europa har tillskrivits den kultur som kallas Aurignacien. Det

anses vara den första grupp av anatomiskt moderna människor som koloniserade Europa under istiden och faktiskt överlevde.

Själv är jag övertygad om att musiken och den föreställande konsten var en avgörande orsak till att vi moderna människor överlevde i det karga Europa, till skillnad från neandertalarna som dog ut när vi anlände. Neandertalarna hade, såvitt de arkeologiska fynden kan visa, inte några flöjter, och inte heller någon föreställande bildkonst.

Arkeologen Nicholas Conard, som leder utgrävningarna i Schwaben, brukar till och med hävda att vi moderna människor *utvecklade* den föreställande konsten och musiken just när vi anlände till Europa. Den nya hårda miljön och konkurrensen med neandertalarna skulle ha provocerat fram denna uppblossande kreativitet, enligt Conard.

Han brukar dock få mothugg av de flesta andra experter i fältet. Och de senaste åren har bevisen hopat sig emot Conards hypotes.

Forskarna har nämligen kunnat datera några grottmålningar på ön Sulawesi i Indonesien. De visar sig vara minst lika gamla som de tidigaste i Chauvet och Altamira.

När vi vet detta öppnar sig två möjligheter:

Att människor både i Europa och i Indonesien uppfann den föreställande konsten, oberoende av varandra men ungefär samtidigt.

Eller att vi hade med oss konsten och musiken redan när vi startade vår resa i Afrika.

Vi kan börja med vad de senaste genetiska undersökningarna säger.

De pekar starkt mot att både människorna som gick hela vägen till Australien och de som nådde Europa härstammar från samma lilla grupp som lämnade Afrika.

Tidskriften PNAS redovisade i förra veckan nya rön om Sulawesi, och en grotta som kallas Leang Bulu Bettue.

Där har nu hittats pärlor av tänder från ett hjortdjur, som verkar systematiskt ”masstillverkade” enligt principer liknande dem som kulturen Aurignacien i Europa tillämpade. Bland de nya fynden finns också ett genomborrat ben från ett lokalt pungdjur, som verkar ha använts som hängsmycke, och flera stenar med inristade mönster. Där finns även bitar av röda och svarta färgpigment, samt olika föremål som verkar ha använts för att hantera färgen.

De nya fynden är lite yngre, omkring 30 000 år. Men de visar att även människor i öster tidigt använde smycken och konstföremål, och därmed verkar ha haft ett symboliskt tänkande precis som vi.

För mig framstår det som självklart att båda grupperna förde med sig dessa egenskaper från vår ursprungskontinent Afrika.

För att komma till Sulawesi måste människorna också ha haft kapacitet att ta sig över stora, okända vatten. Sådan nyfikenhet, liksom smyckena, konsten och musiken, tror jag är något som är unikt och gemensamt för hela mänskligheten.

Karin Bojs vetenskap@dn.se “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“Lyckan står den glade bi

Samvetsgrannhet, självkontroll och optimism bidrar till framgång. Just de egenskaperna ser det svenska samhället ofta ned på.

Rubriken är lockande: ”Fem egenskaper som leder till lycka”. Och nyheten, som gick ut i veckan, intressant. Forskare vid University College, London, har identifierat fem karaktärsdrag eller färdigheter, ”life skills”, som ökar våra chanser att nå ekonomisk framgång, god hälsa, och ett framgångsrikt sällskapsliv. Vilka egenskaper handlar det om? Jo, samvetsgrannhet, emotionell stabilitet, beslutsamhet, självkontroll och optimism.

Den som lyckats erövra dessa egenskaper som äldre – den yngsta testpersonen var 52 – har enligt forskarna bättre förutsättningar att nå en hel guldkruka av goda ting. Det utlovas rikedom, färre depressioner, närmare relationer, färre kroniska sjukdomar, mindre ensamhet och till och med ett raskare gångtempo.

Man ska förstås inte ta sådana här undersökningar som absoluta sanningar. Men ändå kan vi göra en fundersam paus och reflektera över en fråga: Hur mycket uppmuntras just dessa omnämnda fem egenskaper av det svenska samhället i allmänhet och kanske skolan i synnerhet?

Ett exempel: I den mer högljudda dagsdebatten är detta definitivt inget som premieras. ”SVT Opinion” har till exempel aldrig i programmets historia haft en gäst präglad av emotionell stabilitet, självkontroll och optimism. Manualen ser i dag ut ungefär så här: Debattör Ett skriver ett inlägg som formligen sprutar av instabilitet, okontrollerade känslor och pessimism. Texten plockas omedelbart upp av femhundra meningsmotståndare som med samma mått av instabilitet, okontrollerade känslor och pessimism twittrar, facebookar och instagrammar den. Samma medier som publicerade texten kan därefter skriva en indignerad artikel om ”hatet mot Debattör Ett”, och så körs alltihop ett varv till.

Samvetsgrannhet är ett begrepp som känns ungefär lika relevant i dagens svenska som ”skålpund”. Det definieras av Wikipedia som ”förmågan att vara målinriktad, noggrann och att agera utifrån ens samvetsliga övertygelser”. I mångt och mycket låter det som en beskrivning av gamla tiders tjänstemän. Det är en stor skillnad mellan att agera utifrån samvetets röst och, som många av dagens motsvarigheter, känna ett behov av att ideligen berätta om sina känslor i den ena eller andra dagsaktuella frågan.

Att följa sitt samvete är generellt något som diskuteras för sällan i dagens Sverige. Civilkurage tenderar att utmålas som att lättvindigt göra en mycket synlig aktion och sedan gnälla över att man straffas om ens handlingar visar sig bryta mot lagen. Men att verkligen utöva civilkurage är en svår konst som kräver att man är både grundligen genomtänkt och beredd att ta eventuella konsekvenser.

Beslutsamhet, för att ta den sista framgångsfaktorn, är något som samhället ofta ser skeptiskt på. Det förknippas med streberaktighet och girighet. Obeslutsamheten är däremot en dygd. Särskilt de unga är bräckliga blommor som ska slippa ”låsa sig” för tidigt och i stället få

pröva på ett överflödande smörgåsbord av möjligheter långt upp i 30-årsåldern.

Kanske är det poetisk rättvisa att fem egenskaper som betraktas så misstänksamt ändå bringar lycka till den som framhärdar i dem. Den samvetsgranna, stabila, beslutsamma, kontrollerade optimisten har fått ta sin skäppa ovett under livet. Men som äldre kan hen njuta av ett framgångsrikt liv, präglat av en solid kassa, nära relationer, god hälsa och en svikt i stegen som lämnar yngre gnällspikar långt efter.

DN 16/4 2017 “

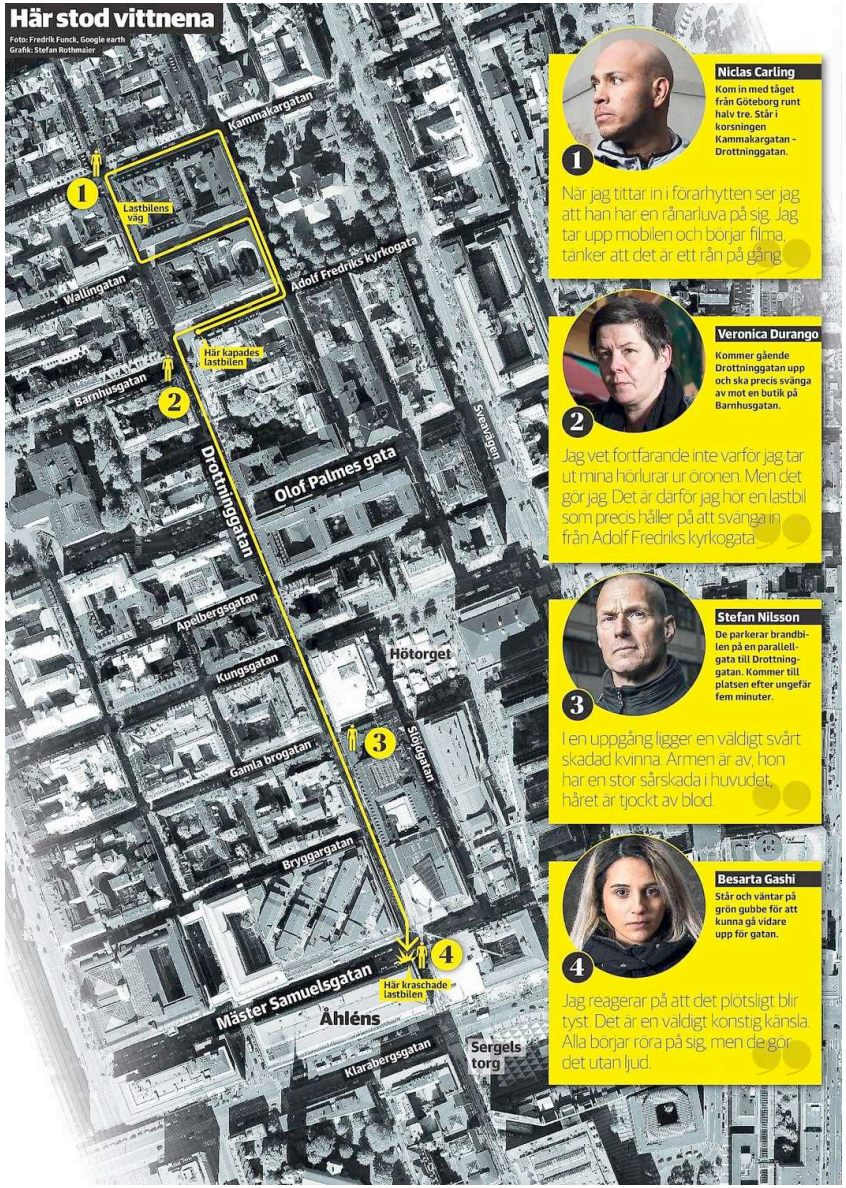

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Sekunderna av terror går aldrig att glömma

De hade alla sina egna anledningar att vara på Drottninggatan den här soliga fredagseftermiddagen.

Besarta Gashi skulle köpa bekväma skor för att underlätta under graviditeten, Niclas Carling ville dra i gång sin skådespelarkarriär, Veronica Durango hade för en gångs skull lämnat skogen och åkt in till stan för att träffa en gammal vän. För brandmannen Stefan Nilsson blev det en utryckning som han aldrig kommer att glömma.

DN:s Måns Mosesson och Fredrik Funck har träffat fyra personer vars liv vävdes samman under de mest fasansfulla av omständigheter. Här berättar de själva om sekunderna som förändrade deras liv.

Besarta

– Jag vaknade på fredagen och var otroligt förväntansfull. Jag var i vecka 26 i graviditeten och skulle i väg och lyssna på barnets hjärta för första gången.

– Alla ville följa med till barnmorskan i Vallentuna – det var jag och min dotter, min syster och hennes son, och så min svägerska. Allt såg bra ut för barnet och vi blev på otroligt gott humör, vi gick och åt en lyxig frukost på kafé efteråt.

– Då föreslog min syster att vi borde åka in till stan och shoppa, det var ju en så solig och härlig dag.

Stefan

– Vi är fyra grupper på Kungsholmens brandstation, och varje gäng kör dykövning var sin gång i månaden. Den här dagen var vi ute på Skeppsholmen och tränade på så kallade halvcirkelsök. Det är en teknik som vi använder om en person har ramlat från en klippa till exempel, när vi vet att vi kan söka på ett avgränsat område.

– Det var fantastiskt att vara ute hela dagen i vårsolen, dricka kaffe och garva med kollegorna.

Veronica

– Efter en bussolycka uppe i bergen i Palma förra sommaren har jag varit sjukskriven för utbrändhet. Sedan dess har jag spenderat mycket tid ute i skogen, jag har yogat och mediterat för att försöka hitta tillbaka till mig själv.

– Jag är sällan i city numera, jag blir så stirrig av det. Men nu gjorde jag ett undantag, för jag ville träffa en gammal vän som jag inte hade sett på sjutton år. Vi fikade och hade det jättetrevligt.

– Efter det lullade jag mest runt lite planlöst, och tänkte efter ett tag att jag lika gärna kunde gå till en butik för indisk läkekonst som ligger på en tvärgata till Drottninggatan. Jag behövde köpa triphala ros, en örtblandning som är bra för matsmältningen.

Niclas
– Jag kom in med tåget från Göteborg runt halv tre, kursen skulle börja ett par timmar senare. Hittills har jag haft några statistroller i olika filmer och det har varit riktigt kul, så den här skådespelarkursen hade jag sett fram emot som fan.

– Jag gick direkt mot hotellet, men hittade inte riktigt. Jag stod nästan högst uppe på Drottninggatan och hade just frågat ett par damer om vägen.

– Då ser jag en lastbil komma in från tvär-gatan mitt emot mig. Han börjar bränna på med full gas mot ett av de där stenlejonen som står på gatan, försöker forcera bort det av någon anledning. Det går långsamt, men han får med sig lejonet åt vänster, folk börjar vifta med armarna och undrar vad fan han sysslar med.

– När jag tittar in i förarhytten ser jag att han har en rånarluva på sig. Jag tar upp mobilen och börjar filma, tänker att det är något rån på gång.

– Han kör en bit ner på Drottninggatan innan han försvinner in på en gata till vänster och försvinner ur mitt synfält.

Veronica
– Jag kommer gående Drottninggatan upp, ska precis svänga av mot butiken med indiska naturläkemedel. Jag lyssnar på ett stycke som heter ”Devi Prayer”, det är väldigt vacker musik som hjälper mig att komma ner i varv, trots att det är fredagseftermiddag och en massa folk ute. Jag vet fortfarande inte varför jag tar ut mina hörlurar ur öronen. Men det gör jag, i höjd med Centralbadet ungefär.

– Det är därför jag hör en lastbil som precis håller på att svänga in från Adolf Fredriks kyrkogata, kanske femtio meter högre upp i backen. Det är som en liten öppning i det hörnet, utanför en 7-Elevenbutik, och jag reagerar på att den här jättestora bilen kör upp på trottoaren.

– Sedan hör jag hur han gasar något så förbannat och precis framför mig går en kvinna och han kommer i en otrolig fart redan på den här korta sträckan och dunkar i henne så att hon flyger i väg. Det går så otroligt fort.

– Jag hoppar upp, får ut foten och slänger mig över ett sånt där lejon som står till vänster om mig.

– Sedan är det en jävla smäll på personen som kommer gående precis bakom mig. Det är som att det är en banankartong han kör över.

Niclas
– Jag står kvar högt upp på gatan och filmar, liksom uppifrån. Jag ser hur han svänger tillbaka in på Drottninggatan vid 7-Elevenbutiken och sedan accelererar fort.

– Han börjar riva upp saker i sin väg och försvinner nedåt i ett moln av damm. Det här är inget rån, den här jäveln är ute efter att döda folk.

– Jag filmar i några sekunder till innan jag instinktivt börjar röra mig nedför gatan, springer efter idioten. Jag ser en överkropp som är avsliten, ett ben, en överkörd hund. Det är så jävla mycket blod.

Stefan

– Vi har precis packat ihop all dykutrustning och ska just avsluta dagen på Skeppsholmen när vi hör utlarmningen: ”Lastbil, Drottninggatan, många skadade.” Inte någon vanlig olycka, det inser vi direkt.

– Problemet är att vi inte har våra brandbilar med oss. Vi har dykbilarna i dag, med material för att kunna rädda folk ute i vatten.

– Men vi pratar ihop oss snabbt, ser scenerna i Berlin och Nice framför oss. Hög fart, trubbigt våld, lemlästade människor – vi inser att vi bara måste ner till Drottninggatan så fort som möjligt.

– Så utan att larmcentralen ens vet om det så hoppar vi in i bilarna och börjar trycka oss -igenom trafiken.

Besarta

– Vi letar efter en skoaffär långt ner på Drottninggatan, jag vill hitta ett par riktigt sköna skor som jag kan ha nu när jag har foglossning. Min 9-åriga dotter försöker övertala mig att köpa någonting i korvkiosken som står precis utanför Åhléns, men jag tycker att vi ska gå upp till Hötorget och äta i stället.

– När vi står och väntar på grön gubbe för att kunna gå vidare upp för gatan så reagerar jag på att det plötsligt blir tyst. Det är en väldigt konstig känsla. Alla börjar röra på sig, men de gör det utan ljud.

– Så ser jag lastbilen komma rusande nerför, den är kanske ett par hundra meter bort på gatan. Jag har själv kört buss på mitt jobb så jag vet hur det är att köra tunga fordon, och den här lastbilen kommer i 70 eller 80 kilometer i timmen – minst. Mitt bland alla människor.

– Min svägerska ser uppenbarligen att jag är helt likblek i ansiktet, för hon frågar om det är något som känns fel med bebisen i magen.

– Jag kan inte säga något, jag kan inte röra mig, jag är helt paralyserad. Det enda jag ser är stolpar och bänkar som bara flyger i luften.

Veronica

– När jag kommer på fötter igen och tittar ner mot Åhléns så är det som ett enda stort dammoln där nere.

– Utanför 7-Eleven sitter en ung tjej och skriker rakt ut. Jag går fram till en äldre dam, hon som hade promenerat precis framför mig, hon ligger nu i famnen på någon som har lagt en filt eller jacka över henne, hon lever och säger att hon är okej.

– Några andra har dragit in en kvinna i en portöppning, de håller på med hjärt- och lungräddning. Det visar sig att det är kvinnan som jag passerat på gatan bara några sekunder tidigare. Jag frågar om jag kan hjälpa till, men de säger att det verkar lönlöst. Hon är redan död.

Besarta

– Den första som faktiskt rör sig är min dotter. Hon vänder sig om och börjar springa bort från lastbilen, ner mot Sergels torg. Då får jag också

någon sorts kraft och lyckas slita tag i hennes jacka och dra henne till mig.

– Min systerson börjar i stället att springa snett mot Åhléns, precis när lastbilen gör en sväng och börjar köra ditåt. Den är på väg rakt mot honom när han snubblar och ramlar på gatan, precis bredvid korvkiosken.

– Jag ser hur min syster bara slänger sig rakt ner och drar honom åt sig, sedan dundrar lastbilen rätt in i byggnaden. Det handlar om millimeter alltså.

Stefan
– Vi är på plats i våra dykbilar efter ungefär fem minuter, vi hamnar på en parallellgata till Drottninggatan, hundra meter ovanför lastbilen. Vi ser den inkörd i fasaden, vi ser hur det brinner i kupén. Det är en person kvar, fastklämd under lastbilen.

– Vi har förberett oss för precis ett sådant här scenario, och i våra brandbilar finns sedan något halvår tillbaka det vi kallar för terrorväskor. De innehåller framför allt olika typer av förband, för att få stopp på en blödning eller hålla ihop ett huvud som har gått sönder, helt enkelt kunna göra det livsuppehållande grovjobbet innan mer avancerad sjukvård anländer.

– Men i dykbilarna har vi inte några terrorväskor, så vi får börja hjälpa till efter förmåga.

Besarta
– Jag ser en tjej som ligger med sitt huvud under lastbilen, precis framför vänster bakdäck. Hennes shoppingpåse ligger på gatan där bakom. Min syster springer dit och börjar dra i hennes axel för att få loss henne.

– Precis då kommer en civilklädd polis och skriker: ”Spring! Bort! Det kan vara en bomb i lastbilen!” Så jag börjar dra i min syster och skälla ut henne, vi måste bort härifrån!

– Lastbilen brinner och min dotter börjar gråta och skrika, rädslan tar över helt.

– Vi rusar bort mot Mäster Samuelsgatan, där jag är tvungen att sätta mig ner på en trappa. Jag har ingen kraft, det känns som att mina ben är av.

Stefan
– I en uppgång ligger en väldigt svårt skadad kvinna. Armen är av, hon har en stor sårskada i huvudet, håret är tjockt av blod. Det är redan ett antal personer där, som tar hand om henne. När jag kommer in i porten säger jag: ”Brand är här, ni kan träda tillbaka.”

– Då tittar en man upp, han håller i hennes felvinklade ben. Han är läkare, säger han. Hon som jobbar med huvudet visar sig vara sjuksköterska. De är förbipasserande som har tagit beslutet att göra skillnad, det är fantastiskt.

– Kvinnan är vid medvetande men i dåligt skick, hon har otroligt ont och möjligtvis även inre blödningar. Vi försöker att hålla hennes luftvägar fria och få dit en ambulans, men vi inser att det är stopp i trafiken.

– En läkare kommer springande från Cityakuten. Han ger henne två omgångar morfin, så att vi kan mildra hennes smärta och lyfta in henne i dykbilen i stället.

– Jag börjar köra henne till Karolinska sjukhuset.

Veronica

– Jag irrar runt där uppe, hela kroppen skakar och jag vet inte var jag ska ta vägen. Då kommer en kvinna och tar in mig på sin frisörsalong. Hon sätter mig i en stol, ger mig ett glas vatten, jag får prata med min bror i telefon och berätta att jag har klarat mig.

– Men så börjar en ny hysteri. Folk börjar skrika om att andra lastbilar runt om i stan är kapade. Polisen börjar utrymma butiker här uppe för att det finns ett bombhot mot Drottninggatan.

– Jag börjar gå bort mot Centralen, men då kommer folk springande därifrån och skriker att hotell Radisson är bombhotat. Så jag tänker okej, jag går till Odenplan i stället – då kommer folk springande därifrån och säger att det är skottlossning på Fridhemsplan. Vart i helvete ska jag ta vägen?

– Till slut springer jag in på ett hotell och rakt ner i deras källare.

Niclas

– Jag sätter mig ner och spyr på gatan tre eller fyra gånger, det är så jävla otäckt allting, jag har två små barn hemma liksom.

– Det går fortfarande att komma in på mitt hotell, så jag går upp till rummet och ringer min syster som har sett min film på Facebook och är orolig. Sedan är det bara en massa telefonsamtal med släkt och vänner och en massa medier som ringer.

– När jag kommer ner till lobbyn igen visar det sig att ingen får lämna byggnaden. Personalen har börjat duka upp pålägg och grejer, jag sätter mig och äter frukostpannkakor med ett par tungt beväpnade poliser som håller vakt mittemot.

Stefan

– När vi kommer tillbaka från Karolinska så är det bara att fortsätta jobba. Genom skyltfönstren känner jag av alla livrädda människor som har slängt sig in i någon butik och nu står där inne och väntar. De känns som skuggor.

– När man tittar upp längs Drottninggatan går det att följa gärningsmannens färdväg rätt tydligt. Bildelar ligger utspridda, och hela vägen från Kungsgatan till Åhléns sträcker sig ett mörkt, oljigt spår – kylarvätska som har runnit ut från det demolerade fordonet.

– Han har valt den vänstra delen av gatan på sin väg neråt, i mitten står både parkbänkar och stora blomkrukor som lyckligtvis har minskat hans manövreringsutrymme.

– Att han faktiskt inte har lyckats döda ännu fler handlar om att Drottninggatan är så pass bred och rak. Folk har sett honom komma och haft möjlighet att kasta sig undan.

– Hade det varit smalare... jag vill inte ens tänka tanken.

Besarta

– Vi hamnade på en bar på Mäster Samuelsgatan. De kom in med tolv glas vatten till oss fem, och bjöd på sockerdricka så att vi fick lite energi.

– Tunnelbanan hade stängts av nu, hela stan började bli avspärrad, men vi kunde gå Birger Jarlsgatan bortåt och så upp för Strandvägen. Sedan svängde vi in på Karlavägen och gick mot Tekniska högskolan, där vi hoppades att bussar fortfarande var i trafik.

– Hela vägen bråkade vi och skrattade och grät om vartannat, vi tryckte oss liksom mot husväggarna alla fem, för att inte bilda en egen liten folkmassa. Jag tyckte att de andra gick alldeles för långsamt, och då var det ändå jag som hade foglossning! Jag ville bara hem till Vallentuna.

Niclas

– Jag fick inte en blund den natten. Jag bara låg i hotellsängen och stirrade på film efter film utan att fatta någonting, jag tror att någon av dem var en James Bond. Utanför fönstret dånade helikoptrarna.

– Jag trodde att det jobbiga skulle avta när jag kom hem, men det har snarare blivit värre i takt med att jag har börjat fatta att det här faktiskt har hänt. Mitt huvud är liksom inte med, utan det är fortfarande borta på Drottninggatan, jag hör alla ljud fortfarande.

– I dag kom en sopbil som körde över ett gupp och jag blev helt livrädd. Jag ska faktiskt gå och prata med en psykolog nu i dagarna.

Veronica

– Det konstiga är att den här händelsen har löst upp alla traumatiska problem jag har haft det senaste halvåret, efter den där bussolyckan i Palma. Då hade jag ingen kontroll över situationen – jag kunde inte ta mig ur bussen, kunde inte styra eller bromsa, jag bara hoppades att jag skulle överleva.

– På Drottninggatan var det tvärtom jag som ägde kontrollen, det var mina egna handlingar som räddade mig. Att jag tog hörlurarna ur öronen, att jag lyckades komma över det där lejonet.

– Det låter kanske märkligt, men jag har aldrig känt mig så här stark i hela mitt liv. Nu har jag lurat döden två gånger under loppet av ett år, fått ännu ett bevis på att jag måste leva livet fullt ut. Jag ska inte hålla tillbaka, inte förneka mig själv. Jag tänker inte vara rädd för någonting längre, jag vägrar.

Stefan

– När vi kom tillbaka till Drottninggatan på lördag eftermiddag låg den söta doften av lik kvar i luften. Vi började plocka bort kläder och prylar och kroppsdelar. Utanför avspärrningarna strömmade folk till och det var oerhört att känna all den värme som låg i luften – att stå och spola bort blod och samtidigt se hur blomsterhavet nere vid Åhléns bara

växte. Folk ville ta kort med oss, jag gjorde high fives med småkillar. Det var ingen rädsla eller ledsamhet i luften, bara positivt.

– Någonstans tror jag att det kan komma något gott ur det här. Nu drabbar den här rädslan oss, den som finns runt om i världen precis hela tiden. Det är det här vi ser på nyheterna varenda dag. Jag hoppas att den insikten kan väcka en ödmjukhet inför hur världen ser ut, en empati och förståelse för vår omvärld. Vi måste lyfta blicken och ta hand om varandra.

Måns Mosesson mans.mosesson@dn.se “

“ Stefan Nilsson

Ålder: 50 år.

Bor: Södra Stockholm.

Yrke: Brandman.

Familj: Ja.

Favoritplats i Stockholm: Stora Björn, ute i skärgården. Där är det alltid så tyst och vackert.

Stefan hjälpte en allvarligt skadad kvinna vid ingången till H & M:s huvudkontor, och körde henne till Karolinska sjukhuset. Kvinnan överlevde. ”Att inte fler dog handlar om att Drottninggatan är så pass bred och rak. Hade det varit smalare... jag vill inte ens tänka tanken.”

Veronica Durango

Ålder: 42 år.

Bor: Bromma.

Yrke: Inspiratör inom personlig utveckling.

Familj: Ensamstående.

Favoritplats i Stockholm: Området kring Ivar Los park på Söder, dit går jag ibland och tittar ut över Riddarfjärden.

Veronica gick intill två andra kvinnor på Drottninggatan. En är nu död, och en skadades svårt. Hon själv klarade sig undan lastbilen genom att hoppa över ett betonglejon. ”Lena var bara någon meter bakom mig. Jag förstår inte varför jag klarade mig och inte hon”, säger Veronica om den omkomna Lena Wahlberg.

Besarta Gashi

Ålder: 31 år.

Bor: Vallentuna.

Yrke: Trafik- och informationsledare.

Familj: Man, två barn och ett tredje på väg. Plus ett bonusbarn.

Favoritplats i Stockholm: Kungsträdgården, jag tycker det är så fint att bara sitta där på en parkbänk och ta det lugnt.

Besarta och hennes dotter stod nära Ebba Åkerlund som hamnade under lastbilen och omkom. ”Vi såg henne. Vi lyckades kasta oss undan, men det hade lika gärna kunnat vara vi.”

Niclas Carling

Ålder: 32 år.

Bor: Göteborg.

Yrke: Snickare.

Familj: Ensamstående med en dotter och en son.

Favoritplats i Stockholm: Axelsberg, framför allt nere vid vattnet där det är väldigt vackert och rogivande.

Niclas såg lastbilen i början av vansinnesfärden. ”Han börjar riva upp saker i sin väg och försvinner nedåt i ett moln av damm. Det här är inget rån, den här jäveln är ute efter att döda folk.”

Fakta. Lastbilen

Lastbilen som kapades och kördes Drottninggatan fram är en Mercedes-Benz Actros 2532.

Den är 2,6 meter bred och 11,9 meter lång.

Vikten är 12 535 kilo (så kallad tjänstevikt: lastbil, förare och bränsle).

Lastbilen hade vid tillfället endast några tomma ölfat som last. “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

”Vi kommer att besegra alla fiender”

Panmunjom/Pyongyang. ”Vi kommer att besegra alla fiender så att de inte ens kan skriva under ett nytt avtal om vapenstille-stånd.” Det säger ett nordkoreanskt militärbefäl vid världens mest spända och militariserade gräns dit DN fått sällsynt tillträde under en resa i Nordkorea.

Officeren står på en terrass i Nordkorea och blickar ut över Sydkorea.

Det var här i Panmunjom som det historiska dokumentet skrevs under den 27 juli 1953. Men det betydde bara eldupphör och formellt råder fortfarande krig på Koreahalvön.

Den senaste tiden har situationen trappats upp till en farlig nivå och nu varnar Nordkorea USA och säger sig berett att slå tillbaka med kärnvapen.

Det sker sedan omvärlden länge förgäves försökt tvinga landet att sluta utveckla kärnvapen. Och sedan farhågorna har vuxit att Nord-korea står på tröskeln att framställa interkontinentala ballistiska robotvapen som inom några år tros kunna nå USA:s västkust med kärnvapenladdningar.

– Så länge USA inte ändrar sin policy mot Korea och så länge USA genomför militärövningar, som de kallar årliga, men som i själva verket är förberedelser för krig, så länge fortsätter vi att utveckla våra kärnvapen, säger det nordkoreanska militärbefälet, som inte vill säga vad han heter.

Han ler. Och är full av förtröstan.

– Vi har vår enastående ledare Kim Jong Un och med honom klarar vi allt, konstaterar han.

Det här är Nordkoreas version av konflikten som i dagarna har försatt omvärlden i förhöjd beredskap.

Det är Nordkoreas sida av gränsen.

– Vi utvecklar kärnvapen för att garantera säkerheten på den koreanska halvön och för det koreanska folkets stolthet, säger officeren.

På den andra sidan gränsen stod en gång den tidigare amerikanske presidenten Bill Clinton. Vad han då såg och tänkte fick honom att kalla detta den mest skrämmande platsen på jorden.

För en månad sedan besökte USA:s utrikesminister Rex Tillerson samma plats och sa att USA är redo att försvara Sydkorea mot nordkoreanska angrepp.

I mer än ett decennium prövade USA att hantera Nordkorea med strategiskt tålamod. Under tiden kom ledningen i Pyongyang långt på vägen mot att bemästra vapnen som kan användas som avskräckningsmedel. Nu har spänningen trappats upp till ett mer akut läge, och inget tyder på att ledningen i Pyongyang frivilligt ger upp sina kärnvapen.

Läxan har lärts från andra länder. Varken Irak eller Libyen hade kärnvapen och då gick USA in och störtade diktatorerna. Med kärnvapen, menar internationella experter, försäkrar sig Kim Jong Un

att inte gå samma öde till mötes som Saddam Hussein och Muammar Khaddafi.

Taggtråd, kameror, militärer med kikare och vapen är vad som syns vid den ökända gränsen en solig förmiddag i mitten av april.

Vi har åkt de 170 kilometerna från huvudstaden Pyongyang tillsammans med våra två följeslagare. De följer varje steg vi tar under en veckas rundresa i Nordkorea. Vi får inte se någon plats som inte de vill att vi ska se. Inte höra några kritiska röster. Men jag kan kort intervjua vissa invånare som jag väljer ut. Och genom bilfönstren ser vi landskapet passera.

Nordkorea är både i städer och på landsbygden fullt av cyklister som har lastat sina fordon tungt. På pakethållarna ligger tunga säckar. I korgarna fram på styret finns grönsaker och väskor.

Slättlandet breder ut sig i söder nära gränsen mot Sydkorea. Detta är en jordbruksbygd. På åkrarna drar oxar plogar. Män står och gräver i jorden med spadar. En traktor rullar, som ett undantag, på en åker

Kaesong är en mer än tusen år gammal stad, som i hundratals år var huvudstad i Koryo, ett koreanskt kungadöme. I dag är staden känd för industrizonen som var ett samarbete mellan Nordkorea och Sydkorea, men som nu står stängd som ett tydligt bevis för de iskalla förbindelserna.

På en gräsklädd bergssida i Kaesong syns på långt håll budskapet som ingen vågar trotsa: ”Vi följer vår enastående ledare i oändlighet”

Tio kilometer därifrån, vid gränsen i Panmunjom, löper en knappt synlig, endast tio centimeter hög betongavgränsning mellan en rad av blåa och vita baracker. Det är linjen som delar Koreahalvön i två delar. Bortom den skär en fyra kilo-meter bred demilitariserad zon längs den 38:e breddgraden genom hela halvön.

Zonen är därför också ett område som har lämnats ifred av människan i över 60 år. Följden har blivit ett rikt fågelliv och djurliv.

– Djuren vet inget om den demilitariserade zonen. Fåglarna flyger hur de vill, säger det nordkoreanska befälet, fortfarande nära till leendet.

Däremot får han ett bistert uttryck i ansiktet när jag frågar vad han brukar se när han stirrar över gränsen.

– Marionettregeringen till USA, marionettarmén och amerikanska soldater på vakt, säger han.

Sydkorea finns inte enligt den nordkoreanska propagandan. Kartor över den koreanska halvön avbildas ofta utan att gränsen är inritad.

I Panmunjom vallas vi runt någon timma på platserna där FN, Nordkorea och Kina förhandlade fram vapenvilan för snart 64 år sedan. Och där avtalet slutligen undertecknades klockan 10 på förmiddagen den 27 juli 1953.

En blek nordkoreansk flagga står bredvid en lika blekaktig FN-fana på varsitt skrivbord.

– Efter över 60 år har flaggornas färg förändrats men inte vår policy mot USA. Att USA genomför militärövningar och gör sig redo för krig visar att inte heller de har ändrat inställningen, säger den nord-koreanske officeren.

Vem man än råkar få tillstånd att fråga i Nordkorea så är synen samstämmig på hur Koreahalvöns framtid borde se ut: en återförening. Denna återförening ska enligt dekret gå ut på att Korea blir ett land med två olika system – hur nu det ska gå till.

– De finns inte ord att uttrycka vad en återförening skulle betyda. Det är vår högsta önskan och jag tror att det kan ske ganska snart. Vi har vår enastående ledare Kim Jong Un och han kan ordna det, försäkrar militärbefälet.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“ Fakta. Kärnvapenprover

Satellitbilder från bergstrakter i Punggyeri, visar enligt amerikanska 38 North, att Nordkorea förbereder sitt sjätte kärnladdningstest sedan 2006.

Sydkoreanska källor hävdar däremot att det för närvarande inte finns något särskilt som tyder på ett nytt prov.

Nordkorea har genomfört provsprängningar 2006, 2009, 2013 och två under 2016, i januari och september.

Varje gång det skett har omvärlden reagerat med fördömanden och FN har svarat med strängare sanktioner. “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Paraden en uppvisning av militär styrka

Medan världen väntade på ännu ett nordkoreanskt atombombsprov visade landets ledare Kim Jong Un flera nya vapen som ska ha kapacitet att nå USA och Europa.

Lördagens parad genom centrala Pyongyang blev en färggrann och samtidigt hotfull uppvisning där det slutna landets regim ville visa omvärlden bilden av folklig enighet och militär styrka.

Den 15 april, eller ”Solens dag”, är Nordkoreas viktigaste helgdag och har firats sedan 1968. I år genomfördes den till minne av landsfadern och ”den evige presidenten” Kim Il Sungs 105-åriga födelsedag. 27 stridsflygplan formade siffrorna 105 i luften över den omfattande paraden. Kim Il Sung är farfar till Nordkoreas ledare Kim Jong Un.

Bland flaggviftande, leende medborgare och strikta rader av marscherande soldater rullade bland annat sex interkontinentala missiler dragna av var sitt transportfordon och vad utländska bedömare tror är sex ballistiska missiler av typen Pukguksong-1, missiler som ska kunna avfyras från en ubåt.

”Men vi vet inget om vad som finns innanför skalet, eller om det över huvud taget finns något där, eftersom Nordkorea aldrig har testat missiler av den storleken tidigare”, skriver experten på internationell säkerhet, Ankit Panda, i en artikel i The Diplomat.

Lördagens parad beskrivs som den största militära uppvisningen Nordkorea hittills visat upp.

Som så ofta har omvärlden svårt att bedöma vad som är äkta och vad som är modeller när Nordkorea visar sin militära arsenal under en

parad. När några interkontinentala missiler rullade förbi vid en parad i Pyongyang den 27 juli 2013 bedömde flera amerikanska regeringsexperter att ingen av dem kunde flyga.

Sedan dess har Nordkorea hävdat att man har förmågan att nå den nordamerikanska kontinenten med sina missiler. Något man ännu inte har kunnat bevisa.

Militära bedömare som Washington Post och CNN har talat med säger oberoende av varandra att det verkar som om Nordkorea arbetar på att ta fram missiler med fast bränsle vilket gör att de kan avfyras snabbare och blir svårare att upptäcka av satellitövervakningssystem än missiler med flytande bränsle. De senaste dagarna har spänningen i området ökat sedan satellitbilder har visat en ökad aktivitet vid Nordkoreas försöksplats för atomvapen, Punggye-ri-basen. Särskilt kring den tunnel i norra delen av området där de fyra senaste atombombstesten har utförts. Oron för ett nytt test har gjort att USA har sänt hangarfartyget USS Carl Vinson och dess eskortfartyg till farvattnen runt Koreahalvön.

Nordkorea har svarat på USA:s närvaro i området med flera hårda uttalanden. På fredagen sade Nordkoreas vice utrikesminister Han Song Ryol att landet är berett att slå tillbaka om USA skulle anfalla. På lördagen upprepades detta när en av Kim Jong Uns närmaste män, Choe Ryong Hae, framträdde i statlig tv.

– Vi är beredda att svara på ett fullskaligt krig med ett fullskaligt krig och vi kan slå tillbaka med kärnvapenattacker mot en kärnvapenattack. Något nytt kärnvapentest blev det inte under ”Solens dag”.

”Men trots att Nordkorea inte genomförde ett nytt atombombsförsök under dagen är det de visade under paraden minst lika oroande”, skriver Ankit Panda.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Attack mot flyktingar kan ha krävt 100 liv

En kolonn med 70 bussar med flyktingar på väg mot västra Aleppo angreps på lördagen då en bomb gömd i en bil med mat sprängdes intill dem. Uppemot 100 personer kan ha dött.

Attacken ägde rum i Rashidinområdet utanför västra Aleppo på lördagseftermiddagen svensk tid. Bussarna och några ambulanser som angreps hade blivit stående i området sedan i fredags eftersom en överenskommelse om evakuering blivit försenad. Tusentals människor blev då lämnade på två olika platser i väntan på vidare transport, skriver nyhetsbyrån Reuters.

När attacken genomfördes var bussarna på väg att lämna platsen för att köra in i Aleppo. Men många människor befann sig fortfarande intill fordonen när attacken ägde rum.

– Många av bussarna är helt förstörda, rapporterade al-Jaziras reporter på platsen.

Bilder tagna efter explosionen visar mängder av skadade och döda människor.

Exakt hur attacken genomfördes var på lördagskvällen ännu oklart. Enligt den statliga syriska nyhetsbyrån Sana kan en sprängladdning ha smugglats ombord på en lastbil med mat och sedan fåtts att detonera bland människorna.

Enligt uppgifter från frivilligorganisationen Vita hjälmarna till nyhetsbyrån AP kan så många som 100 personer ha dött. Bland offren finns både kvinnor och män samt barn men också ett trettiotal rebellsoldater som befann sig på platsen för att skydda konvojen.

De flesta ska ha varit shiitiska medborgare från de två byarna Kefraya och al-Fouaa, skriver Sana, som hade en korrespondent på platsen.

De båda byarna hålls av regeringssidan och sammanlagt ska 5 000 personer evakueras därifrån.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se "

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

"Expert: Oklart om ett nejresultat skulle accepteras av Erdogan

Ska Turkiets parlamentariska styre ersättas med ett president-styre? Såväl ja- som nejsidan kan vinna med knapp marginal i dagens folkomröstning. Men vad händer efter att resultatet har annonserats? DN har talat med flera experter om framtiden.

Istanbul.
I dag, söndag, kan cirka 55 miljoner lägga sin röst om att ändra grundlagen i Turkiet.

Murat Somar, statsvetare vid Koc-universitetet i Istanbul, anser att valet handlar om att rösta för eller emot demokrati.
– Problemet är att väljarna har olika syn på det där. Nejsidan röstar för demokrati, men jasidan tror att de röstar om andra saker så som stabilitet och bättre service, säger han.

Förslaget som regeringspartiet AKP har lagt fram tillsammans med ultranationella partiet MHP innebär i korthet att Turkiet får ett presidentstyre i stället för parlamentarism. Förslaget har röstats igenom i parlamentet trots stark kritik från de oppositionella partierna: prokurdiska HDP och det sekulära republikanska partiet CHP.

Ändringen har kritiserats internationellt eftersom den riskerar att ge Turkiet ett auktoritärt styre, och folkomröstningen genomförs under en tid då oppositionen är näst intill tystad. Sedan kuppförsöket den 15 juli förra året har det varit undantagstillstånd, tiotusentals personer har

gripits, hundratusentals har förlorat sitt jobb, över 150 medier har stängts och lika många journalister har fängslats. I det klimatet har det varit svårt för oppositionen att göra sin röst hörd.

Men in i det sista är det mycket jämnt mellan de båda sidorna.
Vad händer om ”ja” respektive ”nej” vinner? President Recep Tayyip Erdogan har vid flera tillfällen sagt att det kan bli ytterligare en folkomröstning om Turkiets relation till EU. Han har också sagt att dödsstraff kan återinföras. Erdogans retorik är dock alltid mycket stark och kan svänga 180 grader. Enligt Murat Somar finns det två saker som kommer att ske omedelbart om jasidan vinner.

– Dels kommer presidenten ta kontroll över domstolarna, dels bli partiledare för AKP. De andra sakerna ska inte ändras förrän valet 2019 men det blir nog en gradvis förändring fram till dess. I realiteten kommer landet att styras av presidenten och hans rådgivare, säger han.
Murat Somar syftar på att Erdogan exempelvis inte kommer att utse vicepresident eller nya ministrar före nästa val. Om nejsidan vinner tror han att president Erdogan kommer att hitta ett nytt sätt att få presidentstyre, med en ny folkomröstning eller politisk majoritet i parlamentet. Men under tiden kommer oppositionen försöka att stärka sina relationer med Europa.

– Då är det mycket viktigt att Europa lyssnar och stöttar det.
Mutlu Civiroglu, en Washingtonbaserad analytiker av kurdisk politik, tror att ett ”ja” kan leda till fler militära operationer, framför allt i de kurdiska regionerna.

– Det blir troligen betydligt mer förtryck. Men det finns en möjlighet att Erdogan känner sådan självsäkerhet att han öppnar en dörr för nya fredsförhandlingar. Inte med HDP eller PKK men med någon ny kurdisk organisation.

Till skillnad från Murat Somar tror han att ett ”nej” kommer att accepteras.
– President Erdogan har försökt detta förut och till slut har han inte fler argument och måste acceptera folkets röst.
Sanem Özturk, akademiker som fokuserar på kvinnors rättigheter, är orolig för det sekulära Turkiet.

– Ordet på gatan är att om det blir ”ja” har regeringen fått okej att attackera alla våras liv. Blir det så? Vi ska inte bli deppiga i förväg, de har redan alla rättigheter att göra det.
Hon tror på kaos oavsett.

– Hat och polarisering kommer att explodera i vilket fall. Det är omöjligt att säga hur men jag hoppas att det blir med minimalt våld och skada.

Resultaten om folkomröstningen tros komma under söndagskvällen.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

“ Fakta.

Den 16 april hålls en historisk folkomröstning i Turkiet om att ändra grundlagen. Den föreslagna ändringen, som redan fått stöd av det turkiska parlamentet, innebär att Turkiet går från parlamentariskt styre till presidentstyre.

Om det turkiska folket röstar ja kommer premiärministerposten att tas bort. Presidenten kommer att få större inflytande över ministerutnämningar och starkare kontroll över rättsväsendet.

President Recep Tayyip Erdogan, regeringspartiet AKP och ultranationella MHP hävdar att ändringen kommer att leda till större stabilitet. Kritikerna menar att det kommer leda till ett auktoritärt envälde.

Folkomröstningen genomförs under undantagstillstånd vilket innebär att oppositionen har haft liten möjlighet att föra fram sina argument."

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

"Säkerheten kring vallokalerna skärps

Istanbul. Det finns en stark hotbild runt folkomröstningen i Turkiet, från såväl terrorgruppen IS som PKK. Regimen har satt in 250 000 poliser och en nationell säkerhetsstyrka med 128 000 personer för att skydda vallokalerna.

För ett par veckor sedan gick IS ut på sin hemsida och hotade den turkiska folkomröstningen. Enligt terrorgruppen är det en synd att rösta såväl ja som nej eftersom ingen kan ersätta gud. IS självutnämnda ledare Abu Bakr al-Baghdadi har redan tidigare förklarat krig mot Turkiet, efter att turkisk militär attackerat IS-baser inne i Syrien. Inför folkomröstningen har IS dessutom uppmanat sina anhängare att attackera vallokaler under söndagens kontroversiella folkomröstning.

Polisen har gripit flera IS-medlemmar, misstänkta för att planera attacker mot röstlokalerna, rapporterar turkiska medier. Sedan tidigare har nio misstänkta IS-medlemmar gripits i kuststaden Mersin, också de misstänkta för att planera -attacker på röstlokalerna.

Hotbilden kommer inte bara från IS. Den turkiska staten ligger sedan två år åter i krig med den kurdiska terrorstämplade PKK-gerillan. Häromdagen anklagades den för att ha grävt tunnlar under polisakademin i staden Diyarbakir och genomfört en attack som dödade tre poliser. Till en början sade inrikesministeriet att det var en olycka. Dagen därpå ändrade sig myndigheterna och kallade det ett terrordåd. PKK har tagit på sig attacken som inträffade bara ett par dagar före

folkomröstningen och som ökat rädslan för våldsamheter i samband med valet.

Den turkiska regeringen har sagt att den satt in 250 000 poliser samt en nationell säkerhetsstyrka med 128 000 personer för att skärpa säkerheten vid vallokalerna. Dessutom kommer 51 000 privata säkerhetsvakter och 18 000 volontärer att sättas in, framför allt i de kurdiska regionerna, enligt turkiska medier.

Den 10 april sade premiärminister Binali Yildirim under ett framträdande inför poliser:

– Ert arbete den dagen är mycket viktigt. Säkra varje röststation i varje hörn av vårt land och försäkra att denna nation garanterar folkets fria val vid röstlokalerna. “

DN SÖNDAG 16 APRIL 2017

“ Gräsrotsaktivister försöker få soffliggarna att rösta i valet

Det återstår nu bara en vecka till Frankrikes laddade presidentval och på gator och torg pågår en stenhård kamp om de osäkra väljarna, som är ovanligt många i år. I Paris förorter mobiliserar vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchons gräsrotsaktivister för att få soffliggarna till valurnorna.

Sjuåriga Inji rycker lite i mamma Anissas arm och säger:

– Vad är det där, mamma?

– Det är Mélenchons folk. Kom så går vi dit.

De lämnar marknadsstånden bakom sig och korsar gatan till pendeltågsstationen i Parisförorten Pontault Combault. Ett tiotal aktivister står och delar ut flygblad vid ett partytält med texten: ”Det upproriska Frankrike” (La France Insoumise).

Efter en stunds samtal skriver Anissa Kilinc upp sig på lokalgruppens e-postlista, medan hennes två små döttrar storögt ser på.

– Jag har följt Mélenchon sedan han ställde upp i valet 2012 och sympatiserar med mycket av det han säger om social rättvisa och att skydda miljön. Och nu vill jag bidra med något själv, säger hon.

Några meter bort står 30-åriga Julia Killian och håller upp ett A3-ark med texten: ”Lever vi fort-farande i en demokrati?”

– Den här sortens plakat sätter i gång livliga diskussioner och bidrar till att folk blir mer intresserade av oss, säger hon.

Vännen Romain Azema fyller i:

– Många som nog inte tänkt rösta alls verkar faktiskt fundera på att stöda Mélenchon nu. Det märker vi inte bara i medelklassområden som här, utan också i många fattigare kvarter, säger han.

Den franska vänstern var länge uträknad i årets presidentval. President François Hollandes misslyckande i kampen mot arbetslösheten (som ligger kvar runt 10 procent) har hållit tillbaka Socialistpartiets kandidat Benoît Hamon. Men socialisternas kris tycks nu oväntat ha öppnat för ett alternativ längre ut på vänsterkanten.

Jean-Luc Mélenchon låter sig inspireras av latinamerikanska vänsterledare som Hugo Chávez, och föreslår bland annat en total omställning till förnybar energi och 100 procent marginalskatt på inkomster som överstiger fyra miljoner kronor per år.

Ett par starka debattinsatser har slungat upp honom till runt 20 procent i opinionsmätningarna – och plötsligt har Mélenchon blivit en realistisk utmanare till högerextrema Marine Le Pen, mittenkandidaten Emmanuel Macron och högerns François Fillon.

För att på allvar ha en chans att ta sig till andra valomgången måste Mélenchon dock även få sina sympatisörer till valurnorna. En tredjedel av alla väljare är osäkra på vilken kandidat de föredrar, och andelen soffliggare riskerar i år att bli ovanligt hög, enligt opinionsinstituten.

”Din röst är lika mycket värd som en miljardärs”, står det på de flygblad som delas ut vid pendeltågsstationen. Det är ingen slump. Jean-Luc Mélenchon har stöd av 44 procent av alla väljare mellan 18 och 24 år.

Men det är också i denna åldersgrupp som antalet potentiella röstskolkare är som högst: 45 procent av unga under 25 år säger att de inte kommer att rösta alls.

En som tar det hotet på allvar är 28-årige Florent August. Denne marknadsförsäljare med välansat, rött skägg hämtar en bunt flygblad och lägger dem i sitt stånd med elektronikprodukter.

– I förra valet röstade jag på Hollande, men det blev ju bara skit. Så liksom många andra av mina vänner tänkte jag först inte rösta alls. Men ärligt talat skrämmer Le Pen mig, hon är farlig, säger Florent, som är gift med en marockansk kvinna och konverterade till islam för ett par år sedan.

– Ingen vet vad Le Pen kan hitta på om hon kommer till makten. Särskilt inte när det gäller oss muslimer. Så ja, jag kommer att rösta på Mélenchon, för han är den minst dåliga av kandidaterna, säger han.

När DN åker runt i Paris förorter blir också en sak tydlig: Mélenchon lockar inte längre enbart ”renläriga” vänsterväljare, utan också många som egentligen bara vill stoppa Le Pen och som inte litar på att Emmanuel Macron kan göra det.

– När min pojkväns bror sade att han tänker rösta på Le Pen insåg jag att jag måste agera. För mig är det viktigaste helt klart kampen mot rasismen, säger 27-åriga Aude Robert, som precis bestämt sig för att bli aktivist i Mélenchon-kam-panjen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Många osäkra väljare

Med en vecka kvar till det franska presidentvalet är bara omkring 66 procent av väljarna säkra på att de kommer att rösta. Ännu fler är osäkra på vilken kandidat de föredrar.

Vänsterradikalen Jean-Luc Mélenchon, Socialistpartiets kandidat Benoit Hamon och den oberoende mittenkandidaten Emmanuel Macron har störst andel väljare som säger att de ännu kan ändra sig. Marine Le Pen har flest ”säkra” väljare.

Presidentvalet i Frankrike hålls den 23 april, med en möjlig andra omgång den 7 maj. “

“ 4 kandidater, sex frågor – vad tycker de egentligen?

1. Arbetsliv

Pensionsåldern och 35-timmarsveckan är tunga frågor.

2. Skatter

Debatten handlar om förmögen-hetsskatten ISF på tillgångar över 1,3 miljoner euro.

3. Invandring/islam

Le Pens profilfråga, här är skillnaderna stora.

4. Terror/säkerhet

Alla vill ha fler poliser, men där slutar likheterna.

5. Utrikespolitik/EU

”Frexit” eller ”älska Europa” – här är alternativen tydliga.

6. Miljö/klimat

Satsa på kärnkraft eller avskaffa den.

Jean-Luc Mélenchon, oberoende vänster:

1. Sänk pensionsåldern från 62 år till 60. Sikta på att ersätta 35-timmarsveckan med en 32-timmarsvecka. En extra veckas semester, höjd minimilön. Inför en rätt till arbete för alla.

2. Öka intäkterna från förmögenhetsskatten. Gör inkomstskatten mer progressiv – upp till marginalskatt på 100 procent. Höjd skatt på aktieutdelningar.

3. Amnesti för papperslösa invandrare. Bygg bättre faciliteter för asylsökande. Nej till allmän finansiering av religiösa byggnader.

4. Stoppa polisens övergrepp mot svarta och etniska minoriteter. Anställ 10 000 nya poliser. Låt parlamentet rösta om ett slut på undantagstillståndet. Gå ur Nato.

5. Omförhandla EU-fördragen, håll därefter folkomröstning om medlemskapet. Lämna Schengenområdet. Emot frihandelsavtal. Vill ha avspänning gentemot Ryssland.

6. Avskaffa kärnkraften och fasa ut fossila bränslen. Målet är 100 procent energi från förnybara källor år 2050.

Emmanuel Macron, oberoende mitt:

1. Behåll pensionsåldern 62 år, med möjlighet att arbeta längre. 35-timmarsveckan behöver inte observeras strikt. Mer flexibel arbetsrätt.

2. Byt ut förmögenhetsskatten mot en ny fastighetsskatt på motsvarande tillgångar. Sänk företagsskatten till europeiska snittnivån 25 procent.

3. Har hyllat Merkels ”öppen dörr”-politik för flyktingar. Snabbare asylutredningar. Språkkrav för medborgarskap.

4. 15 000 nya fängelseplatser och 10 000 nya poliser. Återinför allmän värnplikt. Höj försvarsanslagen och modernisera Frankrikes kärnvapenarsenal.

5. Den store EU-vännen som vill stärka unionen på områden som skatter, miljö och försvar. För frihandelsavtal. Vill ”stå upp mot Ryssland” och anklagar Kreml för att sprida fejknyheter för att skada honom.

6. Minska användningen av kärnkraft på längre sikt. Inför ett bidrag på 1 000 euro till den som köper en miljöbil. Isolera en miljon franska hus.

François Fillon, Republikanerna:

1. Höj pensionsåldern från 62 år till 65. Slopa 35-timmarsveckan, låt före-tagen förhandla om arbets-tiden. Ta bort regler i arbetsrätten som försvårar för företagen. Inför tak för arbetslöshetsersättningen.

2. Slopa förmögenhetsskatten för att stoppa kapitalflykten. Sänk företagsskatten snarare än inkomstskatten.

3. Ett invandringstak bestäms av parlamentet år från år. Stopp för ”överdrifterna” i familjeåter-förening.

4. 16 000 nya fängelseplatser och 10 000 nya poliser. Stoppa jihadister från att återvända och frånta dem deras franska medborgarskap. Öka försvarsanslagen.

5. För EU, men vill ge mer makt åt medlemsländerna. För frihandel. Har sagt att Ryssland ”inte är något hot” och vill slopa sanktionerna. Ville tidigare förhandla med Syriens diktator al-Assad.

6. Öka användningen av kärnkraft, minska användningen av kol.

Marine Le Pen, Nationella fronten:

1. Sänk pensionsåldern från 62 år till 60. Behåll 35-timmarsveckan, med möjlighet att förhandla om övertid. Tvinga företag som anställer utlänningar, även EU-medborgare, att betala 10 procent straffskatt.

2. Behåll förmögenhetsskatten som den är. Sänk inkomstskatten med tio procent för lägre inkomstnivåer. Sänk företagsskatten för små och medelstora företag.

3. Inför ett årligt invandringstak på 10 000 personer. Stopp för familjeåterförening. Stäng extremistiska moskéer och förbjud utlandsfinansiering av religiösa institutioner.

4. 40 000 nya fängelseplatser och 15 000 nya poliser. Utvisa utlänningar som misstänks för radikalisering. Öka försvarsanslagen kraftigt och återinför allmän värnplikt.

5. Folkomröstning om ”Frexit” inom sex månader. Lämna Schengen och slopa euron. Vill närma sig Ryssland och stöds av Putin. Emot frihandel, för ”intelligent protektionism”.

6. Satsa på kärnkraft, minska konsumtionen av olja och kol.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Hungersnöden är tillbaka

Missväxt och matbrist är fasor som ständigt lurar runt hörnet i länderna kring Afrikas horn. Men det krävs ytterligare faktorer – långvariga krig och vanstyre – för att den akuta hungersnöden ska sätta in. Och just denna dödliga kombination av omständigheter hänger nu som en bila över befolkningen inte minst i Sydsudan och Jemen.

Somalia och Nigeria är länder som samtidigt har drabbats. Uppemot 70 miljoner människor, en unikt hög siffra, beräknas vara i behov av livsmedelsstöd. 20 miljoner av dem befinner sig just nu i den kritiska farozonen för svält.

Torkan har varit som mest påtaglig i Somalia, där skördarna har slagit fel flera gånger och boskapen har dött.

Väderfenomenet La Niña brukar kunna ge upphov till besvärliga torrperioder.

Det var också El Niños syster som låg bakom det somaliska nödåret 2011, då hundratusentals människor dog. Men när hon återvände i fjol slog torkan med sällsynt kraft mot landets matproduktion.

Nöden får svåra följder långt innan människor hungrar ihjäl. En är varaktig näringsbrist, vars yttringar och följdsjukdomar många småbarn aldrig kommer att repa sig ifrån. Men när jordbrukande familjer ruineras får det långvariga konsekvenser för både individer och samhällen. Nyhetsbyrån Reuters rapporterar om skolor i Somalia som töms på elever och fler flickor som gifts bort i unga åldrar. Hemgiften blir en livlina för familjer på gränsen till svält.

Den amerikanska myndigheten Nasas mätningar visar att torkan har varit svår i hela regionen. Men i exempelvis Etiopien är hungern inte akut. Det är alltså människan snarare än vädrets makter som har orsakat den värsta nöden.

Det gäller särskilt i Sydsudan. Så sent som 2011 blev landet självständigt, men kort därefter sprack regeringen. Ett inbördeskrig med etniska förtecken bröt ut 2013 och utsikterna för freden är mörka. Mer och mer blir Sydsudan en rövarstat, med en ekonomi körd i botten, ett starkt rebellfäste i norr och stridigheter som tvingar allt fler på flykt.

Regeringen förvärrar allt bland annat genom att agera bromskloss för det humanitära biståndet. Varken livsmedel eller hjälparbetare är välkomna. Både rebellsidan och myndigheterna har också hindrat FN från att släppa ned mat i hungrande områden. Kanske främst av rädsla för att motståndarsidan ska roffa åt sig.

Men matbristen är ett vapen som har riktats mot civila förr. Och oron växer nu för att grupper i Sydsudan svälts med berått mod. Hittills har FN:s säkerhetsråd avstått från att ingripa och försöka hindra regeringen genom vapenembargon. Men det kan mycket väl vara ett långsamt massmord genom undernäring som omvärlden nu slår blicken ifrån. Svälten pågår. Den kommer att bli värre de närmaste månaderna.

Ihållande krig är också det tillstånd som hotar livsmedelsförsörjningen i Jemen och Nigeria. Terrorsekten Boko Harams grepp om områden i

Nigeria har delvis gjort hungern osynlig. När gruppen tvingats till reträtt har byar upptäckts där befolkningen tvingats leva på löv och insekter. Jemen står samtidigt inför den allra värsta krisen sett till antalet män-niskor som svävar i fara. Det blodiga inbördeskriget hålls vid liv av Iran och Saudiarabien. Som om det inte var nog stryps importen. Mattransporterna till viktiga hamnar kommer mer sällan, priserna har skjutit i höjden.

2017 ser ut att bli ett globalt nödår. FN-organens kassor gapar samtidigt tomma. USA har varit en kraft att räkna med inom det humanitära biståndet, men är det inte längre. President Trumps stränga besparingar hotar att förvärra svälten. Just för de livsnödvändiga ändamålen råkar det vara särskilt enkelt att dra in pengarna.

EU behöver därför fylla på. Det måste göras innan tvinslagen börjar rulla om tiotusentals svältande barn.

Hjälpen kan rädda liv även under svåra omständigheter. I väntan på fred, demokrati och fungerande marknadsekonomi går det oftast att nå fram med mat. Men de som inte gör sitt för att hindra nöden och släppa fram biståndsarbetarna borde straffas hårt av omvärlden.

DN 17/4 2017 “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Krav på omräkning efter knapp seger för jasidan

Redan innan de sista rösterna var räknade började segerropen på regeringspartiet AKP:s högkvarter. Men det låg en besvikelse över ropen. Jasidan vann med svag majoritet, cirka 51,3 procent
– Vi hade hoppats på bättre resultat men jag tror det blir bättre till nästa val, säger läkaren Rumeysa Elbai.

Istanbul.
”Allah Akbar, allah akbar”, skriker en grupp unga män och viftar med flaggor med president Recep Tayyip Erdogans ansikte på.

Plötsligt går några fyrverkerier av och alla småbarn börjar gråta. Sedan dras musiken i gång på hög nivå och de flesta viftar försiktigt med flaggorna. Men folk ser lite förvirrade ut. Har vi vunnit eller vad gäller?

De sista timmarna under söndagen var nervösa. Sällan har det -varit så jämnt i ett val i Turkiet. När premiärminister Binali Yildirim till slut utropade segern var det fortfarande en procent kvar att räkna och segern var marginell med 51,30 procent. Det måste ses som ett nederlag för regeringspartiet som hade hoppats på mer än 60 procent.

Dessutom förlorade de i städerna: Ankara, Istanbul och Izmir.
Men premiärminister Yidirim förkunnade i sitt tal att detta bara var början på en ny tid och att alla skulle se sig som vinnare. Han sade också att resultatet var det bästa svaret som kunde ges till de som försökte genomföra kuppen den 15 juli förra året.

Även president Recep Tayyip Erdogan som höll ett tal senare under söndagskvällen sade:
– Denna folkomröstning är en vinst för alla som röstade, oavsett om det var nej eller ja.

Han sade också att ändringarna inte kommer att ske omedelbart utan att de kommer att förberedas fram till nästa val 2019.

Det finns gott om tid för förberedelser för dem som önskar att delta i presidentvalet.

Men allt pekar på att president Erdogan kommer att sitta vid makten till 2029 med den nya grundlagen.

Grundlagsändringen som det turkiska folket har röstat ja till är en stor ändring i det turkiska styret. I korthet innebär det att Turkiet får ett presidentstyre i stället för ett parlamentariskt styre.

Premiärministerposten försvinner och presidenten får nästan all makt med stark kontroll över rättssystem och parlamentet. Det är också presidenten som kommer att utse alla ministrar samt vice presidenten. AKP och Erdogan har under valkampanjen hävdat att grundlagsändringen kommer att stabilisera landet och är det enda sättet att undvika en repetition av historiens röriga koalitionsregeringar med militärkupper som följd. Efter två år av multipla terrorattacker samt ett misslyckat kuppförsök har just säkerhet varit efterfrågat hos det turkiska folket. Men kritiker menar att det gör Erdogan till en nästan enväldig ledare och att det riskerar att slå hårt mot oppositionen, yttrandefriheten och minoriteter. Bland annat har en rapport från Venedig-kommissionen betonat faran med att det föreslagna systemet leder till en auktoritär och personstyrd regim (DN den 30 mars 2017). Kritiken slås bort av AKP-medlemmar.

Tidigt på söndagsmorgonen möter vi en av AKP:s parlamentariker, Ravza Kavakçı Kan, utanför en av vallokalerna på den asiatiska sidan. Mängder av personer kommer fram och hälsar. Ravza Kavakçı Kan är egentligen mest känd på grund av sin syster Merve Safa Kavakçı. Hon blev en symbol efter att ha burit slöja i parlamentet 1999 då det var förbjudit. Hon blev utkörd från plenisalen och förlorade sin plats i parlamentet. Långt senare, 2007, vann hon i Europadomstolen men lever fortfarande i exil. Men systern Ravza Kavakçı Kan är fortfarande en stark profil i turkisk politik. Hon säger att hon har svårt förstå kritiken mot grundlagsändringen.

Det har kommit mycket fel information som säger att det inte kommer gå att kontrollera presidenten men det är inte sant.
– Han kommer ha lättare att utföra sitt arbete och det är det bästa för Turkiet, säger hon.

Under söndagsmorgonen trodde hon på seger för jasidan.
– Det kommer inte hända så mycket förrän vid valet 2019 men vi i parlamentet kommer att rösta genom en del harmoniserande lagar. Vi möts på tisdag i parlamentet för att tala om resultatet, säger hon och förklarar att det bland annat handlar om att skriva om lagarna inför valet 2019.

Många timmar senare började folk att samlas på AKP:s högkvarter i Istanbul, där vi befinner oss.
En av dem som kom till AKP:s högkvarter för att invänta resultatet med sin familj var läkaren Rumeysa Elbai.

– Jag är mycket glad över att Turkiet röstade så här. Detta behöver Turkiet och Erdogan kommer bli en bra ledare, säger hon.
Hon är emellertid besviken över den svaga majoriteten.

– Men det är folkets val, vilket måste respekteras. Men jag tror att det blir starkare vid nästa väl, säger hon och syftar på parlamentsvalet 2019.

En bit bort står Mehmet och hans familj. De skriker ut presidenten namn och höjer sina flaggor.
– Vi är så glada, det finns ingen som Erdogan, säger Mehmet.
De tycker inte att den svaga majoriteten spelar någon roll. Suat som står en bit bort tittar surt och kan inte hålla sig från att säga:
– Ni är från Europa, va? Ingen tycker om vår Erdogan. Men ni kommer få se, en dag kommer Turkiet vara större än hela -Europa.
Sent på kvällen kommer Ravza Kavakçı Kan till högkvarteret.
Under dagen har hon rest runt och talat med väljare och hennes röst är hes.

– Jag är trött men också upphetsad övar att så många deltog i valet och att vi segrade.

Att det var märkbart svag majoritet viftar hon bort.
– Vi vann och folket har talat. Nu ska vi fortsätta kommunicera fördelarna med grundlagsändringen. Jag tror att Turkiet snart kommer bli som vanligt igen, säger hon och lyssnar på president Erdogans tal.
Redan under kvällen kom det skarp kritik om att det skett valfusk och så väl det sekulära partiet CHP och prokurdiska HDP kräver att en stor del av rösterna ska räknas om. Anklagelserna mellan sidorna lär fortsätta under veckan.
Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Storstädernas nej ger segern en bitter bismak

Analys. Recep Tayyip Erdogan, politikern som aldrig har förlorat ett val, har triumferat ännu en gång. Turkarna röstade med knapp marginal bort de sista av demokratins kontrollmekanismer.

Oppositionens protestrop om röstfusk dränktes i kanon-salvor och fyrverkerier när presidentens anhängare tog gatorna i besittning. Men Turkiet går delat in i den nya framtid som Erdogan har stakat ut. Att de tre största städerna förkastade hans reformer torde ge hans seger en bitter bismak.

Landet är nu formellt vad det länge har varit i praktiken: Ett rike där inga beslut fattas, ingen dom faller och ingen förmögenhet byggs upp utan den obligatoriska nicken från palatset i Ankara. Erdogan har nu mandat att regera helt på eget bevåg, utan inblandning från opposition, parlament, press eller domstolar.

I ett beryktat uttalande liknade han en gång demokratin vid ett tåg: ”När man är framme vid sin station stiger man av.” Han är nu framme, tåget läggs ned och passagerarna tvingas stiga av vare sig de vill eller inte.

Erdogan har under kampanjen skyllt alla landets sorger på den gamla författningen, författad av en militärjunta 1982. Bara den skrivs om så skall portarna slås upp mot en förlovad framtid av välstånd, stabilitet och internationell respekt. Nästan alla turkar, också de som röstade ja,

vet att detta inte är sant. Erdogan har regerat i 15 år, och gjort det oinskränkt i åtminstone tre och ett halvt år. Det mesta i landet, bra som dåligt, bär redan hans signatur.

Den nya författningens arton tillägg har inte udden riktad mot generalernas gamla författning utan mot de demokratiska maktfördelningsprinciperna. Kommentatorn Halil Karaveli säger till DN:

– De nya tilläggen befäster tvärtom 1982 års kupp-författning och stänger dörren för all liberalisering under överskådlig tid.

Turkiet går sämre ekonomiskt nu än under regerande AKP-partiets glansdagar och relationerna till EU, USA och Ryssland är svårt ansträngda. Men en sak tycks oförstörbar: Erdogans folktycke. Alla självständiga AKP-politiker har rensats ut, men Erdogan kan fortfarande räkna med en förunderligt trofast kärna av väljare.

Som en trollkarl har han fått dem med sig i de tväraste svängar. De följde honom då han bröt mot den turkiska politikens stora tabu och förhandlade med kurdiska PKK-gerillan – liksom de följde honom då han 2015 satte igång ett krig mot samma PKK. Detta krig kom för övrigt väl till pass nu, efter-som en halv miljon kurder från de sönderskjutna gränsstäderna är på flykt och inte kunde nå sina valdistrikt.

För Erdogans trogna är nationell stolthet, tryggad försörjning och islams traditioner allt. Rättssamhällets och yttrandefrihetens finesser är lyxleksaker för gudlösa statsbor. Folkomröstningen var bara ytligt sett ett val. Dels därför att Erdogan, om han förlorat, varken hade avgått eller gjort några eftergifter. Dels därför att statens alla resurser ställdes till jasidans förfogande, medan nejsidan överallt, utom i de stora städerna, förföljdes och trakasserades.

Innan Turkiet kan kallas en totalitär stat måste minsta skollärare i de mest avsides provinser lära sig att dennes försörjning är direkt knuten till överhetens vilja. Det är fortfarande en bit kvar dit, trots de kolossala utrensningar som pågått sedan militärkuppen i juli förra året. Men den nya författningen låter presidenten granska och bestraffa anställda i den offentliga sektorn. Det turkiska advokatsamfundet hävdar att det ”i praktiken betyder att AKP:s ledning på varje ort, inte ämbetsmännen, får den egentliga makten över all förvaltning”.

Stora utmaningar väntar Erdogan. Både Donald Trump och Vladimir Putin aktar sig för att såra den lättantändlige kollegan, men på fältet blockerar de alla turkiska försök att förvandla kampen mot IS till ett krig mot Syriens kurder. Ännu mer trängande är behovet att lappa ihop relationerna till Europa, brännmärkt av Erdogan som ett ”nazist- och korsfararnäste”. I sitt sista valtal tog Erdogan upp den gamla 1800-talsklyschan om det osmanska väldet som ”Europas sjuke man”. Dagens sjukling, försäkrade Erdogan, är Europa.

Hösten 2015 drev Erdogan en migrantström mot Europa, i avsikt att skrämma det till tystnad. Det lyckades: Europas kritik avtog i takt med att förtrycket i Turkiet tilltog. Men det blir svårt att upprepa sprattet. Sydöstra Europa är i dag genomkorsat av stängsel och skärpta migrationsregler, och migration använd som vapen riskerar att gynna islam- och turkfientliga rörelser i berörda länder. Men all goodwill Erdogan en gång kunde räkna med i Europa är förbrukad.

Stabilitet är ja-sidans mantra, men det paradoxala förspelet till folkomröstningen vittnar om Turkiets inneboende instabilitet. Lägren och partierna är än såta vänner, än svurna fiender.

Initiativ-tagaren till folkomröstningen är högerextrema MHP:s åldrige patriark Devlet Bahceli, som länge var Erdogans ilskna kritiker. Men kriget mot kurderna förde dem samman. MHP blåste av motståndet mot AKP och till tack har Bahceli bland annat fått statens hjälp att trakassera och hota sin högljudda rival inom MHP, Meral Aksener, nejsidans mest orädda och passionerade talesperson.

Tack vare henne röstade MHP:s väljare nej och ignorerade sin ledare. Det skulle förvåna om Aksener kommer att kunna fortsätta verka fritt särskilt länge till.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com DN s korrespondent “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Erdogans nya lag splittrar turkiska familjer i Sverige

Turkiets folkomröstning splittrar turkar i Sverige. – Det är många familjer som undviker att prata politik eftersom det leder till konflikter, säger Serdar Yaygin, 45, från Handen i södra Stockholm.

När jasidan i den turkiska folkomröstningen utropade sig till segrare hade makarna Feride och Serdar Yaygin suttit fastklistrade framför tv:n hela dagen hemma i lägenheten.

– Jag är rädd. Det är ett stort steg bakåt för Turkiet, säger Feride Yaygin, 43.

Hon är medlem i CHP Sverige, Republikanska Folkpartiets svenska stödförening (CHP är ett social-demokratiskt oppositionsparti i Turkiet), där maken är sekreterare. De röstade båda nej till grundlagsändringen och känner stor oro över vad valutgången kommer att betyda för Turkiets framtid.

– Det är en enorm förlust. Regeln i en demokrati är att makten ska delas, inte ligga på en enda person. Vi har en president som kallar oppositionen för terrorister och den personen får nu all makt, säger Serdar Yaygin.

– Samtidigt har vi skyldigheter i en demokrati och i det ingår att acceptera valresultat, tillägger han.

Flera sverigeturkar som DN har pratat med vittnar om stor splittring i gruppen. För Serdar Yaygin har det inneburit att släktingar som stöttar regimen har blockerat honom på Facebook och brutit kontakten.

Men han och hustrun är överens om att det inte ska påverka deras sätt att leva.

– Vi kommer att åka till Turkiet som vanligt. Om man ska försvara demokratin måste man våga säga ifrån, säger Serdar Yaygin.

Baris Dagli på Turkiskt center i Malmö säger att han har läst de 18 paragraferna som det ska lagstiftas om och tycker att systemet passar bra. Han har röstat ja.

– De som röstar nej har stora fördomar, de behöver läsa på mer. Det är lite paranoia i detta också. Hade det varit som de säger hade Turkiet aldrig gått till en folkomröstning. Bara att göra det visar att det är folket som får bestämma. Det kommer vara så i framtiden också, säger Baris Dagli.

Han tycker att ämnet är laddat, men inte så laddat som medierna framställer det.

– Det går att snacka utan att bli osams. Det blir nog ett jämnt val, men det viktiga är att det är demokratiskt och att alla blir nöjda i slutändan.

Bilal Karabudak, ordförande i före-ningen Malmös unga svenska turkar, och journalisten Emre Oguz är två andra sverigeturkar som förtidsröstat nej i söndagens folk-omröstning.

– Jag röstade för min sons skull, för att jag ska kunna se honom i ögonen när han blir stor och för att han ska veta att hans far röstade emot en diktatur. Att jag gjorde vad jag kunde, säger Emre Oguz.

Men han känner flera andra sverigeturkar i Malmö som hade velat rösta nej men som inte vågat ta sig till turkiska ambassaden av rädsla för repressalier.

Inte för att det skulle ha spelat någon roll för utgången, menar Emre Oguz. Jasidan vinner oavsett vad folket har röstat, enligt honom.

– Institutionerna som ska räkna rösterna styrs av regeringen. Jag tror att detta är sista gången som turkarna kommer att få rösta om något alls, säger Emre Oguz.

Enligt Bilal Karabudak, som tidigare var kassör i Malmös muslimska församling men som i höstas tvingades bort från församlingsstyrelsen efter att han i Sydsvenskan uttalat sig kritiskt om Erdogan, finns det inom många turkiska familjer i Sverige såväl regimtrogna som oppositionella.

– Jag vet syskonpar som inte längre pratar med varandra på grund av sina politiska åsikter. Av den anledningen försöker många hålla middagsbordet fritt från politik, säger han.

Hakki Uludag är Turkiets honorärkonsul i Malmö. Han säger att alla sverigeturkar som är berättigade att rösta har haft möjlighet att göra det. Han vet ännu inget antal. I övrigt hänvisar han frågor till ambassaden i Stockholm.

– Det finns ingenting att säga om detta, säger han.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se
Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se”

“ Förra helgen röstade över 10 000 personer på Kistamässan i Stockholm.

Ett okänt antal har också röstat på ambassaderna i Oslo och Köpenhamn.

Valsedlarna skickades till Turkiet och öppnades i samband med att de övriga rösterna räknades.

Omkring tre miljoner människor i den turkiska diasporan har kunnat rösta på 120 turkiska beskickningar i 57 länder. “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Livet i terrorns skugga

Jerusalem. Det skall till många och svåra terrordåd innan ett samhälle spårar ur. Men när det sker är det ibland svårt att finna vägen tillbaka till normaliteten.

Jag fick mitt första smakprov på vardagsliv i terrorismens skugga en morgon hösten 1971. Buss 9 skramlade utför backarna mot Korsfararnas dal på väg mot Jerusalems universitet, då en okänd person stötte till mig:

– Är det din väska?

Nej, jag kände inte igen den svarta portföljen. När ingen annan heller gjorde det ropade man ”Chaufför! Misstänkt föremål!”. Bussen stannade tvärt mitt i gatan och alla steg av. De andra passagerarna fortsatte till fots. De hade varit med förr, och ingen utom jag stannade kvar för att se vad som sedan hände. Föraren bad mig att gå in i en butik, låna en telefon och ringa polisen medan han vinkade förbi trafiken.

Minröjare i skyddsdräkter kom för att desarmera bomben i väskan, men där fanns bara ofarliga papper. Samma år, på universitetets gräsmatta, satt två unga män ett stenkast ifrån mig på en bänk. Plötsligt upplöstes de i en knall och en rökpuff. Det var terrorister som pysslat med en bomb och kopplat sladdarna fel.

2002, under det andra palestinska upproret, fick islamistiska Hamas Israel i gungning med ideliga attentat. De som hade ärende till folktäta platser sneglade oroligt omkring sig. En arabisk gumma klev på Buss 9 med en stor resväska. När hon släpade väskan efter sig genom bussen, pustande av ansträngning, bleknade medpassagerarna. Vid nästa station steg alla av.

Om Israel haft en fredsvänlig regering hade den tvingats avgå, så uppriven var stämningen.

Nationalistregeringen lovade vedergällning och hårda tag, men sviktade ändå under ett rasande opinionstryck. ”Gör vad ni vill”, det var budskapet från gatan, ”men låt det ske kvickt!”

Det man då gjorde förändrade allt. Efter en månads krig i april 2002 var det palestinska självstyret avskaffat och dess president Yassir Arafat fånge på sitt kansli. Delar av Västbanken skildes från Israel med en mur och ett dramatiskt förbud – som gäller än i dag – infördes: palestinier får inte besöka Israel utan särskilt tillstånd och israeler får inte besöka palestinska områden.

Självstyret återupprättades efter två år under Mahmud Abbas, vars säkerhetsstyrkor sedan dess förskonat Israel från större Hamasattacker. Men skadan var skedd. Hamas terrorvåg etablerade ett trauma och eroderade bort fredslägrets väljarbas. Nationalisterna har sedan dess abonnemang på valsegrar och makt.

Är det sådana konvulsioner som stundar för Sveriges del efter terrorattentatet på Drottninggatan? Knappast, och så fall inte på länge än.

Samhällen absorberar terrorism i rätt stora doser innan de tar skada eller råkar ur kursen. Stora städer är maskiner som rullar vidare av egen kraft. Ett ensamt våldsdåd är inte mer än en liten sten under vagnshjulet. al-Qaidas tågbomber i Madrid 2004, som dödade nästan tvåhundra pendlare, ruskade om Spanien som ingen händelse gjort sedan inbördeskriget.

Men i dag är det svårt att finna några spår i terrängen efter tragedin. Strängare säkerhetsrutiner är fortfarande i kraft och bagage genomlyses på järnvägsstationerna. Men spanjorerna, deras världsbild och deras politik är desamma som före attacken.

Det är först när terrordåd upphör att vara spektakulära undantagshändelser och blir en del av vardagen som människor och samhällen börjar förändras. Folk säger till sina barn ”Ta taxi, jag vill inte att du åker buss”. De skjuter upp restaurang- och biobesök och stannar hemma vid tv:n – privata beslut som får ett väldigt ekonomiskt genomslag.

Inte bara matställen, också snabbköp och köpcentrum tappar kunder medan folk hukar sig därhemma. I Israel för femton år sedan och i Turkiet i dag går tusentals kaféer omkull och hotell bommar igen när inhemsk och utländsk turism rasar. Flera underbara konditorier på Istanbuls självständighetsaveny har slagit igen under terrorvågen och ersatts av apotek och sminksalonger.

För att hindra serviceekonomin att krascha dekreterar trängda regeringar att offentliga platser och nöjen skall bevakas av vakter som kroppsvisiterar besökare och håller uppsikt.

I tio år fanns beväpnade vakter, de flesta nyanlända ryssar och etiopier, på alla israeliska busshållplatser, matställen, biosalonger och skolor. I Istanbul är alla ingångar till tunnelbanor och köpcentrum bevakade. Sådana pådrag är dyra, men de stimulerar sysselsättningen.

Det finns en mycket stor skillnad mellan Jerusalem, Istanbul och Stockholm. Bomber mot israeler och turkar har en konkret avsändare och är moment i en historisk konflikt. De allra flesta kurder och palestinier är fredliga, men bara reflekterande och tänkande personer bland de drabbade gör den distinktionen.

Israeler och turkar vet och känner att ”det finns ett annat folk, strax intill, förtryckt av oss, som gör anspråk på vårt land eller delar av det – och som har brett stöd utomlands”.

Denna vetskap sätter terrorn i skarpare relief: Det handlar inte enbart om döda och sårade, utan om idéer och drömmar som utmanar allt det vi känner djupast.

Man kunde förstås säga att dådet i Stockholm är ett led i jihadismens kamp mot demokratierna. Men det låter mycket abstrakt. IS kan inte hota Sverige. Det finns inga opinioner som pressar Sverige att göra eftergifter åt IS. Ingen ifrågasätter Sveriges legitimitet eller kräver att Sverige skall utrymma territorier.

Men, jämte alla skillnader finns där också likheter. Terrorismen landar sällan på jungfrulig mark, utan på en arena där det drabbade samhället redan formerat sig ideologiskt.

De olika lägren är ivriga att tolka olyckan i enlighet med sina budskap. Man kan tycka att en explosion eller ett bilattentat är det mest entydiga som finns. Men människor är fenomenala när det gäller att dra motsatta slutsatser av en och samma sak: ”Där ser ni att fred med sådana odjur är omöjlig” – säger den ene. Men den andre utbrister lika tvärsäkert ”Vad var det vi sa!” och förklarar: ”Där ser ni att förtrycket/ockupationen/kriget måste upphöra”.

All terrorism inte är utländsk eller migrationsrelaterad. Oklahomabombmannen Timothy McVeighs och Anders Breiviks massmord utlöste ingen debatt alls eftersom alla normalt funtade landsmän bedömde deras dåd likadant.

Men attacker som den i Stockholm blir oundvikligen ett stridsäpple i lägrens, det migrationsvänliga och det migrationsfientliga, kamp om själarna. Om, Gud förbjude, Sverige skulle utsättas för upprepade islamistiska angrepp kommer de inte bara att polarisera stämningen utan också bli till en politisk gökunge, som tränger andra frågor ur boet.

Risken blir då att politiker och partier frestas kasta sina principer överbord och segla efter rådande vindar. När anständiga partier ser att rasism och extremism ger utdelning börjar de tona ned sin pluralism och sväva på målet, för att inte blotta sig för misstankar om släpphänthet och mjäkighet. Den israeliska fredsrörelsen, som en gång var förankrad i flera stora partier, liknar i dag en liten sekt, förföljd av allt fler myndigheter och av regeringen utpekad som fiendens hantlangare. Turkar som förespråkar förhandlingar med kurderna stämplas saklöst som ”terrorister” av sin egen regering – allt i den nationella säkerhetens namn.

Politiker och partigängare kommer att missbruka kampen mot terrorismen för dunkla syften. Men terrorismen är verklig och måste bekämpas. Det går kanske att bekämpa den utan att tumma på demokratin, men få har lyckats med det. Anti-terrorinsatser är till sin natur omilda och fördomsfulla. De riktar sig mot grupper som ringats in på förhand.

Antag att en tusendel av asylsökare i Sverige sympatiserar med Rakhmat Akilov och att hälften av denna tusendel är redo att kopiera hans mordiska attack. Det är väldigt få, mänskligt sett, men farligt många för Säpos del. I den mån det alls går att vaska fram dem ur havet av snarlika profiler, så går det knappast med öppna kort och sportsliga metoder.

Dagen då demokratins och terror-bekämpningens preferenser kolliderar kommer förr eller senare. USA:s myndigheter anade att medborgarna inte var redo att skrota grundläggande rättigheter under kampen mot terrorismen. Därför avstod man från att konsultera dem och suspenderade rättigheterna utan att berätta det – vilket avslöjades av Edward Snowden med stort rabalder som följd.

I hur många demokratier vet medborgarna vad de som bekämpar terrorismen tillåter sig?

Mycket få.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Franciskus fördömde förtryck

Vatikanstaten. Påve Franciskus pekade ut världens stora krishärdar när han på påskdagen, inför tiotusentals församlade på Petersplatsen i Rom, höll sitt traditionsenliga tal ”Urbi et Orbi” (Till staden och världen).

Den 80-årige påven framträdde från Peterskyrkans balkong prick klockan tolv efter att först ha firat en två timmar lång mässa. Den avslutades med en tur i den öppna vita påvemobilen för att hälsa på de troende på Petersplatsen. Säkerhetsprotokollet gör att poliser och vakter bara släpper in ett visst antal troende och besökare. Ingen fick komma in efter att mässan hade börjat klockan tio.

– Kära bröder och systrar, glad påsk! inledde påven sitt tal och refererade till Jesu uppståndelse som den kristna världen firar i dag.

– Han, den gode herden, tar hand om alla som är offer för nya former av slaveri: omänskliga arbetsförhållanden, människohandel, utnyttjande, diskriminering och tungt missbruk, sade påven.

Den som tror är inte ensam, fortsatte Franciskus och uttalade sin djupa medkänsla med människor som tvingats lämna sina hem på grund av krig, terrorattacker, hungers-nöd och förtryckarregimer.

Påvens ord gick särskilt till Syriens folk – ”offer för ett krig som aldrig slutar att sprida skräck och död”. Han fördömde lördagens dåd väster

om Aleppo där minst 112 människor dödades när en självmordsbombare angrep bussar med evakuerade.

– Så sent som i går ägde den senaste fega attacken rum mot migranter som var på väg att fly, sade påven upprört.

Påven bad om fred för Mellanöstern och länder som Irak, Sydsudan, Sudan och Somalia. Han betonade skarpt de nya stora svältkatastrofer som Afrika står inför.

Däremot undvek Franciskus som alltid att nämna dagsaktuella politiska konflikter som den pågående krisen mellan Nordkorea och USA. Donald Trump har Franciskus bara omnämnt i en diplomatiskt korrekt lyckönskning när han tillträdde presidentämbetet. Däremot kritiserade Franciskus i skarpa ordalag indirekt USA:s nye president redan innan han blev vald. Påven talade då om det orimliga i att bygga murar som skiljer människor från varandra, med tydlig referens till gränsen mellan USA och Mexiko.

Säkerheten runt påven har skärpts under påskveckan, bland annat med anledning av lastbils-attackerna i Stockholm och London, rapporterar nyhetsbyrån Reuters.

Peter Loewe “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Tusentals falska konton i sociala medier stängs

Med en vecka kvar till det franska presidentvalet uppger Facebook att företaget stängt ned 30 000 fejkkonton med kopplingar till landet. Men oron för att påhittade och lögnaktiga nyheter ska påverka valet finns kvar, och en del kritiker anklagar Facebook för att bara vilja ha ryggen fri.

Paris.
Den sociala nätverksjättens stängning av tusentals konton offentliggjordes av dess säkerhetsansvarige Shabnam Shaik i ett blogginlägg: ”Vi har givetvis prioriterat att ta bort de konton som lämnar störst avtryck, med mycket aktivitet och bred spridning”, skriver Shaik.
I den franska valrörelsen spelar sociala medier en central roll, inte minst för extremhögerns Marine Le Pen och vänsterpopulisten Jean-Luc Mélenchon.

Le Pen är den av de elva kandidaterna som har flest följare på Facebook och Twitter, tätt följd av Mélenchon, som också har en populär Youtubekanal.

För kandidater med program så långt från den politiska mitten är sociala medier ett viktigt sätt att nå ut med det egna budskapet. På söndagen försökte Mélenchon till exempel bemöta en kritikstorm mot hans förslag om att gå med i Alba – en samarbetsorganisation i Latinamerika som en gång skapades av Hugo Chávez.

– Alba är inriktad på sociala samarbeten, inte marknader. Det är det jag gillar, sade Mélenchon i ett Youtubeklipp – och slapp på så vis kritiska följdfrågor om Venezuelas krisande ekonomi och drift mot diktatur under president Nicolas Maduro.

Men att nå ut med en åsikt är en sak, att sprida lögner i form av nyhetsartiklar en annan.

I USA:s presidentval förra året tros lögnaktiga nyhetsartiklar, ”fake news”, ha spelat en viktig roll, inte minst i slutskedet av valrörelsen. Facebooks vd Mark Zuckerberg avfärdade först det som ”en galen idé” – men han har tvingats backa sedan det framkommit att falska nyheter blivit en källa till annonsintäkter för skrupellösa bolag i bland annat Makedonien.

I påskhelgen köpte Facebook helsidesannonser i flera franska dagstidningar, med praktiska råd för bättre källkritik. Bolaget har också börjat samarbeta med stora nyhetssajter om en ny sorts märkning av misstänkt falska nyheter.

Samtidigt har Google inlett ett samarbete med flera stora franska nyhetsmedier i ett projekt som kallas ”CrossCheck”, som har avslöjat minst ett trettiotal falska nyheter sedan starten i februari.

Men oron för manipulering finns kvar. Rapporter finns om att Donald Trumps anhängare i ”alt-right”-rörelsen i USA öppnat tusentals falska konton på sociala medier för att stöda Le Pen – och det är oklart hur många av dem som nu har stängts.

Mediesajten Techcrunchs bloggare Romain Dillet skriver att Facebooks åtgärder lika gärna kan ses som ”en smart pr-kampanj”, som syftar till att minska skadan för bolaget om Le Pen vinner valet.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Le Pen och Mélenchon störst

I sociala medier har Nationella frontens Marine Le Pen och vänster-populisten Jean-Luc Mélenchon en tydlig dominans i det franska valet.

1. Marine Le Pen, 2,7 miljoner

2. Jean-Luc Mélenchon, 1,9 miljoner

3. Emmanuel Macron, 918 000

4. François Fillon, 838 000

5. Benoît Hamon, 539 000

Siffrorna är avlästa söndag den 16 april och är en summering av antalet gilla-markeringar på Facebook och följare på Twitter. “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Hamon tänker inte stiga åt sidan

Paris. Socialistpartiets kandidat Benoît Hamon tänker inte stiga åt sidan för att ge den mer radikale vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon större chans att gå vidare till andra omgången i franska presidentvalet. Det säger Hamon i en intervju med tidningen Libération.

– Nej, jag ger mig inte. Jag är en kämpe, och jag tänker kämpa till slutet, säger Hamon, som i opinionsmätningarna dalat till under 10 procent, långt efter den kvartett som nu tycks göra upp om presidentposten.

Så sent som i mars var Hamon i högsta grad med i matchen. Han försökte då övertyga Mélenchon om att ge honom sitt stöd, men fick nej till svar.

I de båda tv-debatter som har hållits sedan dess har Jean-Luc Mélenchon gjort bättre ifrån sig – och stigit snabbt i opinionsmätningarna.

– Men det går inte att bygga en vänsterregering på att lämna EU, säger Hamon, som varnar för att Mélenchon inte kommer att lyckas omförhandla EU-fördraget om han blir president.

Många socialistväljare är dock desillusionerade efter François Hollandes fem år vid makten och tycks föredra ett oberoende alternativ framför Hamon: antingen Mélenchon eller mittenkandidaten Emmanuel Macron.

Benoît Hamon står till vänster i sitt parti och har tidigare sagt att han kommer att stödja Mélenchon i den andra och avgörande valomgången, om denne tar sig vidare och ställs mot någon av de andra kandidaterna.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ **Marine Le Pen och Emmanuel Macron har stöd av 22–23 procent** av väljarna inför söndagens presidentval. Högerns François Fillon och vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon ligger strax efter på 19–20 procent, och Benoît Hamon har stöd av 7–8 procent.

Om inte någon av kandidaterna får mer än 50 procent av rösterna i söndagens val, hålls en andra och avgörande omgång mellan ettan och tvåan den 7 maj. “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Uppskjutning av missil misslyckades

Nordkorea. Nordkorea misslyckades natten mot söndagen svensk tid med att skjuta upp en missil av typen KN-15 bara timmar efter att landet genomfört sin största militärparad på många år.

Uppskjutningen genomfördes från Sinpobasen i östra Nordkorea som är landets viktigaste ubåtsbas. Enligt Sydkoreas högsta militärledning exploderade missilen direkt efter start.

Sydkorea har i starka ordalag fördömt uppskjutningen och säger i ett uttalande genom landets utrikesminister att Nordkoreas missilprogram ”hotar hela världen”.

Clas Svahn “

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

”Vi har aldrig sett ett hot som trumpismen”

“ Aldrig förr har den amerikanska statsvetaren och filosofen Francis Fukuyama varit så orolig för USA:s demokrati. Det är tydligt att Trump har för avsikt att öka sin makt, menar han. Hur han lyckas beror på institutionernas motståndskraft.

Palo Alto.
– Det värsta som skulle kunna hända är att Donald Trump blir en framgångsrik president, säger Francis Fukuyama efter en stund, och jämställer ”framgång” med ekonomisk snurr.

– Om Trump skapar jobb och tillväxt, och om folk är nöjda kommer färre att klaga på hans oortodoxa metoder.

Metoder som inbegriper frontalkurs mot de myndigheter han borde samarbeta närmast med, angrepp på medier, på enskilda domare och grundlösa brottsanklagelser mot en tidigare president.

Scenariet är ett av de dystrare för den som värnar de demokratiska institutionernas hälsa.

Den världsberömde statsvetaren och tänkaren Francis Fukuyama är en av dem. Han har skrivit en lång rad böcker om demokrati och institutioner, och väckte enorm uppmärksamhet med sin tes om den liberala demokratins slutgiltiga seger i ”Historiens slut och den sista människan” från 1992, en teori han snart modifierade och så småningom övergav.

Sedan 2010 är han verksam på Stanforduniversitetet, där han har ett avlångt, bokbelamrat rum med skrivbordet i ena änden, besöksbordet i den andra.

Francis Fukuyama är inte överraskad över populismens framgångar i USA. Han ser väljarnas missnöje med ”Washington” som ett tecken på att den maktbalans och de kontrollmekanismer som finns inbyggda i statsskicket inte längre fungerar. Kontrollvägarna missbrukas, intressegrupperna har blivit allt mäktigare och den politiska polariseringen är nu så stark att förändringar praktiskt taget är omöjliga att genomföra.

– Fast jag hade väntat mig en populistisk våg från vänster, i kölvattnet av finanskrisen, som var en kris som var skapad av eliten, och som drabbade vanliga amerikaner.

Men ”Occupy”-rörelsen misslyckades med att omvandla protesterna till politiskt arbete och valbara kandidater.

I stället kom den populistiska reaktionen från höger, där Donald Trump fångade upp det pyrande missnöjet. Under inflytande av sin chefsstrateg Stephen Bannon är Trump nu ett exempel i en trend där ledare systematiskt försvagar demokratin i sina egna länder, på det sätt som sker bland annat i Ungern, Turkiet, Polen och Ryssland.

Den ryska författaren och journalisten Masha Gessen har framhållit att motståndskraften i USA är större än på andra håll, eftersom det civila samhället här är så mycket starkare. Fukuyama nickar.

– Ja, och här finns också en djupt rotad respekt för rättsstaten. Jag har svårt att tro att Trump kan gå åt exempelvis domstolarna på det sätt som Putin har gjort. Men problemet är exakt detsamma: en vald ledare som försöker ta bort de lagliga begränsningar som finns för hans makt. Det är, tror jag, precis vad Trumps instinkter säger honom – och nu betar han av en institution i taget. När de kommer i vägen för honom, angriper han dem.

Vad som nu väntar är en ”intressant prövning”, säger Francis Fukuyama.

– Institutionerna tar inte hand om sig själva, de är beroende av att det finns människor som försvarar dem. När (USA:s tidigare president Richard) Nixon började använda CIA och IRS, skattemyndigheten, för att sätta dit sina politiska fiender fanns det tillräckligt med folk inom dessa myndigheter som inte accepterade det, och som övergav Nixon. Trump har tillsatt ministrar som i flera fall har ägnat år åt att motarbeta just de departement de nu är satta att leda, och riskerar med sina utfall att undergräva förtroendet för grundläggande funktioner. Respekten för normerna ligger i första hand nu i republikanernas händer, och i vilken mån de försvarar systemet:

– I viss mån tror jag redan att det sker, till exempel när det gäller Ryssland. Både bland ministrar och bland säkerhetsrådgivare omges Trump av personer som är kritiska till Ryssland. Jag tror inte att eliten låter sig styras av hans prat om ”bättre relationer” med det landet. Å andra sidan, fortsätter Fukuyama, kan det dröja innan han utmanas på allvar.

– Om republikanerna i kongressen ser Trump som användbar för sin egen agenda, kommer de inte att bry sig om normala kontroller, och han kommer att tillåtas bryta mot normerna.

Om han däremot allt mer framstår som oorganiserad eller inkompetent, eller misslyckas med att hantera en extern kris, kan situationen bli en annan.

Väljarna gör emellertid inte alltid samma bedömningar som politikerna i DC. Att andelen konservativa väljare som anser det en god idé att förbättra relationerna med Ryssland har stigit kraftigt sedan valet, oroar Francis Fukuyama, som ser en direkt koppling till Trumps retorik.

Hans anhängare är tydliga med sitt avståndstagande från etablerade medier, och uppfattar rapporteringen som ett ifrågasättande av presidentens legitimitet.

Det krig om informationen som Ryssland ägnar sig åt, i USA och i Europa, spelar stor roll här, och utgör i förlängningen kanske det största hotet mot stabiliteten, fortsätter han.

Den ökade ojämlikheten är en drivkraft bakom populismen, både i USA och i Europa, men Fukuyama framhåller också den press som invandringen sätter på samhällena.

– Ojämlikheten kan vara svår att rå på, för den beror i hög grad på en teknologisk utveckling. När förarlösa bilar blir verklighet blir miljontals chaufförer arbetslösa. Jag ser inte hur man kan hindra det. Invandringen kan man däremot påverka.

Han tycker att Donald Trump har en poäng i att för lite vikt har lagts vid att upprätthålla USA:s invandringslagar och menar att ett land måste kunna upprätthålla sina gränser. Han avfärdar tanken på massdeportationer, men är inte främmande för ett arbetsgivaransvar som gör det svårt att anställa papperslösa. Också EU, säger han, måste hitta ett sätt att kontrollera sina yttre gränser ”utan att muta Turkiet”, för att inte falla isär.

Jag frågar om han, likt Svenska Akademiens Peter Englund gjorde i en essä nyligen, kan se ett större krig någonstans i världen inom de närmaste åren, och han nickar, och säger att det värsta är svårt att förutspå.

Det sista som Francis Fukuyama säger innan han reser sig är att han aldrig tidigare har varit så orolig för den amerikanska demokratins hälsa.

– Vi har sett många externa hot mot demokratin, men aldrig förr ett hot inifrån som trumpismen.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Francis Fukuyama.

Född i Chicago 1952, chef för Center on democracy, development and the rule of law vid Stanforduniversitetet.
Han har tidigare varit verksam vid Johns Hopkinsuniversitetet i Washington.
Skrev den uppmärksammade ”Historiens slut och den sista människan” 1992, där han utropade den liberala -demokratins seger som statsskick, en teori han snart modifierade.
Han förknippades under 1990-talet med neokonservatismen, en strömning han senare tog avstånd från.
Hans senaste bok heter ”Political order and political decay: From the industrial revolution to the globalization of democracy” (2014) “.

DN MÅNDAG 17 APRIL 2017

“ Hur går vi vidare? Tillsammans

Kronprinsessan Victoria hade just lagt rosor vid platsen för terrorattacken och med ett enda ord satte hon tonen för det fortsatta samtalet – och ryckte samtidigt undan mattan för de som hämtar näring ur mörkret. Eller som en klok sjuksköterska på Ersta sjukhus hospiceavdelning som arbetar med humor och glädje som terapimetod i vården uttryckte det:
Kommer man åt den lilla strängen så börjar allt dallra.

Tårarna fick mascaran att rinna längs Soraja Aishas ena kind. I lördags stod hon omgiven av tiotusentals andra och hedrade offren för attacken med en tyst minut av mänsklig värme. Att röra sig i folkmassan under manifestationen dagen efter dådet var relativt enkelt, sällan har så många människor samlats på en så liten yta utan att ordet trängsel fått plats. Det var trångt, men inte trångt på det vanliga jobbiga sättet. Vart man än gick möttes man av människors varma ögon.

Empati i sin vackraste form. Plural.

Poliser från när och fjärran hade strömmat till huvudstaden för att stödja, bevaka, utreda och vara närvarande i allra största allmänhet. Polisbilar överrösta med blommor var legio. Den initiala rädslan transmogrifierades snabbt till något helt annat. Terroristens mål, att skrämma och förvrida människors sinnen hade misslyckats helt. I stället skedde det motsatta. De flesta av våra politiker var goda ledare, fann de rätta orden och avväpnade i handling och ord mörkrets aktörer. Värme, sammanhållning och engagemang.

Högeranstrukna ledarsidor krampade bokstavligt talat upp inför folkets reaktion. En av dem satte citattecken kring kärleksmanifestationen på Sergels torg och kallade en sångerskas uppträdande på platsen för obekymrat.

När en medlem av högerextrema stödtrupper skrev att – det är något allvarligt fel på svenska folket. De borde vara rasande, inte kärlekstörstande – kommer jag att tänka på det gamla skämtet om mannen som kör på fel sida av motorvägen. Han hör i bilradion att polisen varnar om en farlig trafikant varpå han uppbragt utbrister:

En? Det är ju tusentals!?

Paul Hansen paul.hansen@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

”Allt mindre andel behöver stöd från ersättningssystem”

“ De offentliga finanserna har återställts efter åtta år med borgerligt styre. Andelen personer som är i behov av ersättningssystem är nu lägre än innan 90-talskrisen och fortsätter att sjunka fram-över. Detta möjliggör reformer som stärker människors framtids-tro, skriver Magdalena Andersson (S), Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V).

Den 7 april 2017 drabbades Sverige av ett avskyvärt våldsdåd. Det var en attack inte bara mot de direkt drabbade, utan mot oss alla. Attacken var ämnad att underminera vårt öppna och demokratiska samhälle. Det kommer inte att ske. Sverige håller ihop. Samhällsbygget ska fortsätta och präglas av beslutsamhet, tillit och framtidstro.

Det politiska arbetet för ett bättre, jämlikare och starkare samhälle fortsätter. I dag presenteras vårpropositionen för 2017, som bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Svensk ekonomi är i ett helt nytt läge. Samhällsbygget har gett resultat och vi har vänt underskott till överskott i de offentliga finanserna. Samtidigt står vi inför stora utmaningar som måste mötas med kraftfulla åtgärder. Sverige har nu både styrkan och resurserna att minska klyftor och otrygghet samt för att investera i vår gemensamma framtid. Det är att ta ansvar. Det är att bedriva en hållbar ekonomisk politik.

För två år sedan ärvde vi en ekonomi som gick med 60 miljarder kronor i underskott och där arbetslösheten hade bitit sig fast på en hög nivå, särskilt bland ungdomar. Åtta år av borgerligt styre med 140 miljarder kronor i ofinansierade skattesänkningar lämnade efter sig stora brister i välfärden. Regeringens fokus under de första två åren i regeringsställning har därför varit att återuppbygga kraften i svensk ekonomi.

Resultatet talar för sig självt. Underskotten har vänts till överskott och styrkan i de svenska offentliga finanserna har återställts. Jämfört med när regeringen tillträdde har 150 000 fler personer ett jobb att gå till. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på tretton år. Andelen personer som är i behov av ersättningssystem är nu lägre än innan 90-talskrisen och fortsätter att sjunka framöver. Genom historiskt stora satsningar på välfärden har fler lärare, kuratorer och förskollärare anställts och kunskapsresultaten i skolan vänder äntligen uppåt.

Med vår politik har Sverige tagit ledartröjan i klimatomställningen och genom klimatinvesteringar deltar hela landet i arbetet med att minska utsläppen. Ambitionen att är presentera ytterligare åtgärder för att nå det nationella klimatmålet till 2020 med inhemska åtgärder. Vi har gjort de största bostadssatsningarna på flera decennier och bostadsbyggandet är nu rekordhögt.

Styrkan vi har skapat i svensk ekonomi möjliggör för reformer som stärker människors framtidstro och ökar tryggheten. Med den svenska modellen som grund och moderniseringen som verktyg bygger vi ett hållbart samhälle, där ingen lämnas efter men ingen heller hålls tillbaka.

Styrkan i de offentliga finanserna ska bibehållas. Den ekonomiska utvecklingen i Sverige har under de senaste åren varit bland de absolut bästa i Europa. Ordning och reda i de offentliga finanserna tryggar investeringsklimatet, jobben och välfärden.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är god men mer behöver göras. Målet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020, som ett steg på vägen mot full sysselsättning, vägleder den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken. Alla ska ges förutsättningar att arbeta och bidra. Alla som kan arbeta ska arbeta. Staten ska fortsätta att understödja jobbtillväxten med en välavvägd finanspolitik och genom insatser för ökad kompetens, fler anställda inom välfärden, en aktiv arbetsmarknadspolitik, investeringar i bostäder och infrastruktur och en aktiv näringspolitik.

Regeringens mål är en jämlik kunskapsskola för alla. De svenska kunskapsresultaten har under lång tid försvagats. I den senaste Pisamätningen bröts den negativa trenden, men samtidigt ökar ojämlikheten. För att nå vårt mål krävs att de som har stora behov också får större resurser, att stödinsatser sätts in tidigare och att läraryrkets attraktivitet fortsätter att stärkas.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Världens förmåga att ställa om till hållbara lösningar är avgörande för vår framtida ekonomiska utveckling. Vi ska vara världsledande i att uppnå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Miljöskatternas styrande effekt ökar och bidrar till mer klimatsmarta transporter och energikällor.

Sverige ska vara ett tryggt land. Politiken ska därför vara hård mot både brott och brottens orsaker. Polismyndigheten har fått ökade medel för att fortsätta arbetet med att få fler poliser närmare med-borgarna och får nu ytterligare tillskott för 2017. Ökad polisnärvaro är angeläget. Men det krävs också mer förebyggande arbete. Satsningar på bland annat jobb, bostäder, skola, och socialtjänst stärker ung-domars möjligheter och minskar risken att fler hamnar i uppgivenhet och kriminalitet.

Samhällsbygget ska öka jämlikheten och sammanhållningen. Det växande välståndet ska komma alla till del. Detta är en förutsättning för att medborgarna ska känna ett fortsatt förtroende för samhällets funktion. Vinstjakten som incitament hör inte hemma i välfärdssektorn. Det är centralt att resurserna till välfärden används till just det de är avsedda för.

Vår tids utmaningar, oavsett om det gäller skolresultat, klimatförändringar, ekonomiska orättvisor, segregation, brottslighet eller kvaliteten i sjukvården, har alla en sak gemensamt. De går inte att lösa genom den borgerliga politiken med nedskärningar i vår gemensamma välfärd, ofinansierade skattesänkningar eller privatiseringar. Vår tids utmaningar kan bara lösas genom att bygga samhället starkare och hålla ihop vårt land.

För vad som nu behövs är kraftfulla åtgärder för att möta dessa utmaningar. Den svenska ekonomins och de offentliga finansernas styrka ska användas till ett gemensamt samhällsbygge som minskar orättvisorna. I en tid där våra demokratiska värden ställs inför tuffa prövningar, så ligger vår ekonomiska politik fast. Redan i vårändringsbudgeten vidtas en rad åtgärder för att svara upp mot dessa utmaningar. Så lever vi upp till människors förväntningar om ett tryggt, jämlikt och hållbart samhälle. Så tar vi ansvar för det Sverige vi lämnar över till våra barn och barnbarn.

Magdalena Andersson (S), finansminister
Per Bolund (MP), finansmarknadsminister
Ulla Andersson (V), ekonomiskpolitisk talesperson “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Polisen vinnare när tre miljarder fördelas

Polisen får det största tillskottet i regeringens vårbudget som presenteras på tisdagen. Enligt listan över utgiftsökningar som DN tagit del av går 700 miljoner kronor till att stärka polismyndigheten från och med den 1 juli. – Det är väldigt viktigt att öka tryggheten, säger finansminister Magdalena Andersson (S).

Till regeringens satsning för att komma åt gängkriminalitet och annan brottslighet räknar Magdalena Andersson också 500 miljoner kronor till skolor i utsatta områden, 150 miljoner kronor mer till barn- och ungdomsvård och 100 miljoner kronor extra till ungas psykiska hälsa. Sammantaget blir det nästan hälften av det samlade reformutrymmet från halvårsskiftet på 3,1 miljarder kronor.

Det tillkommer också en halv miljard kronor mer till försvaret enligt regeringens försvarsöverenskommelse med alla borgerliga partier förutom Liberalerna, som valt att stå utanför.

– Att stärka polisen har varit väldigt viktigt. Vi ser att gängkriminaliteten sjunker nedåt i åldrarna, säger Magdalena Andersson.

Hennes två och ett halvt år som chef på finansdepartementet har varit en berg- och dalbana. Den första rödgröna höstbudgeten föll när Sverigedemokraterna röstade på den gemensamma borgerliga skuggbudgeten i december 2014.

Därefter har två höstbudgetar och två vårbudgetar passerat riksdagen med stöd av Vänsterpartiet. Även årets vårbudget lär gå igenom.

I den har Vänsterpartiet tagit åt sig äran av 500 miljoner kronor extra till förlossningsvården och regeringspartnern Miljöpartiet vurmar extra för ytterligare 500 miljoner kronor till ”Klimatklivet”, där kommuner och organisationer får söka pengar.

– Det har blivit en succé med väldigt många ansökningar, konstaterar Magdalena Andersson.

Men vad är egentligen det socialdemokratiska avtrycket i vårbudgeten?

– Helheten, naturligtvis. Vi står bakom allting i den här vårbudgeten och vi tycker att den är väldigt bra.

Finansministern avbröt sin påskledighet på annandagen och åkte in till finansdepartementet, dagen innan hennes tredje vårbudget ska presenteras. Budskapet på presskonferensen och i riksdagsdebatten blir att svensk ekonomi står stark, att statsfinanserna förbättrats och att andelen i utanförskap minskar.

– Nu har vi haft överskott två år i rad. Ungdomsarbetslösheten har varit hög, men nu har 150 000 fler ett arbete att gå till och ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Det gör sammantaget att vi ser utrymme för att göra ökade investeringar, säger hon.

Magdalena Anderssons roll i regeringen är stark. Hennes chef, statsminister Stefan Löfven, har på senare tid ofta lyft fram henne. Ett exempel var Löfvens tal under S-kongressen i Göte-borg före påskhelgen där hon var den enda mini-ster som namngavs i hans av terrordådet en dag försenade tal.

Det är också Magdalena Andersson som för första gången ska tala i Almedalen på den 5 juli eftersom partiledaren Stefan Löfven i stället valt att ge sig ut på Sverigeturné under politikerveckan i Visby.

Men hennes popularitet hos allmänheten har hittills inte nått i närheten av S-företrädare på finans-ministerposten som Kjell-Olof Feldt (1983–1990) eller Göran Persson (1994–1996) eller för den delen den moderata företrädaren Anders Borg (2006–2014).

De borgerliga i riksdagen är också alltmer kritiska till finansministern, som de tycker lyssnar för mycket på Vänsterpartiet. Efter sommaren väntar motstånd mot den sista höstbudgeten före valet nästa år där de borgerliga med olika metoder hotar lägga krokben för tre av regeringens aviserade skattehöjningar: flygskatten, nya så kallade 3:12-reglerna för företagare och att fler ska betala statlig inkomstskatt.

Dessa förslag är ute på remiss, men nämns inte ens i vårbudgeten, trots att detta gjorts tidigare under mandatperioden med kommande skattehöjningar.

– Vi har gjort det ibland och ibland inte. Men nu hade vi så många andra faktarutor så vi har inte med det där, lyder Anderssons förklaring.

På senare tid har frågor väckts om regeringen skulle kunna tänka sig att backa på någon eller några av de kritiserade skattehöjningarna när skattepengarna strömmar in i statskassan. Några sådana förhoppningar vill inte Magdalena Andersson väcka, även om hon inte utesluter det.

– Regeringen kommer att ta ställning i höst hur vi ska gå vidare. Det handlar om att fler människor ska betala statlig inkomstskatt – å andra sidan motsvarar det ungefär kostnaden för den pensionärsskattesänkning som vi föreslår. Flygskatten finansierar att det ska bli billigare att anställa och 3:12-reglerna påverkar inte mindre företag, utan företagare med höga inkoms-ter, säger hon.

Den socialdemokratiska kongressen beslutade förra veckan att kommunerna ska få mer statliga pengar för att undvika stora höjningar av kommunalskatten. Organisationen Sveriges kommuner och landsting har varnat för att kommunal-skattehöjningar på i genomsnitt två kronor i annat fall kan vara nödvändiga.

– Det gäller inte minst under nästa mandatperiod. De pengarna kommer att behöva gå till att anställa fler i kommunerna för att ha råd till bra förskolor, skolor och äldreomsorg. Det kommer inte att finnas utrymme för stora ofinansierade skattesänkningar.

Hur ser du då på behovet av ytter-ligare skattehöjningar?

– Det är klart att man alltid kan behöva göra förändringar i skattesystemen för att ta bort undantag, ta bort nedsättningar, stärka jämlikheten eller öka miljöstyrningen. Men jag ser inte stora behov. Som det ser ut

nu har vi framväxande överskott under de kommande åren. Man kan också behöva höja skatten för att finansiera en skattesänkning.

Ett annat orosmoln för rege-ringen är hur många av de flyktingar som kommit till Sverige under de senaste åren, i synnerhet under hösten 2015, ska kunna hitta ett jobb. Men nu är tongångarna mer optimistiska än tidigare.

– Enligt prognosen kommer inte arbetslösheten att öka när dessa människor kommer ut på arbetsmarknaden. Däremot är det möjligt att den hade sjunkit tillbaka snabbare, säger hon.

Men enligt regeringens beräkningar i vårbudgeten kommer andelen personer som lever på bidrag att minska under de närmaste åren trots flyktingvågen.

– Det är oerhört glädjande. Med de insatser regeringen har gjort och med en stark utveckling på arbetsmarknaden är bedömningen att fler människor än vad vi kanske hade vågat hoppas på kommer att komma ut i arbete.

Men hur går det ihop med den tröga integration vi sett hittills? Är inte det en väl optimistisk prognos?

– Prognoser är alltid prognoser, men det är inte så att regeringens prognos ligger väldigt annorlunda jämfört med andra. Även om det är en del som har svårt att komma ut på arbetsmarknaden är det andra som snabbt kommer i arbete, inte minst bland ungdomar. Det gör sammantaget att vår bedömning är att antalet personer i ersättningssystemen kommer att minska.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se”

“ Fakta. Ökade utgifter

Från och med den 1 juli vill regeringen stärka budgeten med totalt 3,1 miljarder kronor på åtta områden:

Polisen: 700 miljoner kronor.
Försvaret: 500 miljoner kronor.
Förlossningsvård: 500 miljoner kronor.
Klimatet: 500 miljoner kronor.
Grundskolan: 500 miljoner kronor.
Gymnasieskolan: 150 miljoner kronor.
Barn- och ungdomsvård: 150 miljoner kronor.
Barn och ungas psykiska hälsa: 100 miljoner kronor
Källa: Regeringen

Här höjs skatten ...

Gränsen för statlig inkomstskatt ska bara räknas upp med de genomsnittliga prishöjningarna, inte med ytterligare 1 procent som i år.

Höjd särskild inkomstskatt för svenskar bosatta utomlands, från 20 till 25 procent

En flygskatt ska införas med tre nivåer beroende på avstånd från en svensk flygplats: 80, 280 och 430 kronor per resa.

Dyrare tjänstebilar och höjd fordonsskatt, framför allt för bränsleslukande modeller.

Nya 3:12-regler ökar skatten i vissa fåmansbolag.

... och här sänks skatten

Sänkt pensionärsskatt för 1,4 miljoner personer över 65 år med upp till 2 500 kronor per år.

Sänkt skatt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. En person med högsta möjliga sjukersättning, och genomsnittlig kommunalskattesats, beräknas genom förslaget få en skattesänkning med knappt 2 500 kronor per år.

Sänkt skatt för första anställningen. Regeringen vill utvidga en sänkning av arbetsgivaravgiften från 31 till 10 procent till att även omfatta handelsbolag och aktiebolag utan anställda.

Sänkt elskatt till datacenter och datorhallar.

Sänkt skatt på vissa personaloptioner.

Sänkt skatt på naturguider. Regeringen vill sänka skatten från 25 till 12 procent.

Källa: Regeringen “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Stark ekonomi men snart väntar avmattning

Kommentar. Finansminister Magdalena Andersson surfar på en högkonjunkturvåg när hon i dag, tisdag, lägger fram regeringens vårbudget. För tillfället går det bra för Sverige. Men uppgången kan hinna avta före valet i september nästa år.

De flesta kurvor pekar åt rätt håll. Tillväxten i ekonomin betyder att produktionen är högre än någonsin. Andelen som har jobb är uppe på samma nivåer som före finanskrisen.

De offentliga finanserna visar markant överskott, enligt Ekonomistyrningsverkets nya prognos.

Det kan tyckas som ett drömläge för en finansminister.

Nu kan Magdalena Andersson hävda att vad som har uppnåtts är frukten av hennes egen politik. Att konjunkturen hjälper till är inget som hon klagar på.

Vid en närmare granskning är dock inte bilden riktigt lika ljus. Så gott som alla prognoser pekar mot en avtagande ekonomisk tillväxt under de närmaste åren, särskilt när det gäller BNP per invånare.

Arbetslösheten ser ut att snart bottna, trots att siffrorna håller sig kring 7 procent. De offentliga finanserna hålls uppe av höjda skatter, varav en del kan komma att fällas i riksdagen.

Detta kommer dock inte så märkas mycket av, när finansministern ger sin syn på den ekonomiska politiken. Fortfarande finns möjlighet att ge en mycket positiv beskrivning, vilket säkert kommer att tillvaratas.

Restriktionen är att Magdalena Andersson inte får ta i så mycket att hon tappar greppet om utvecklingen. Överdriven optimism kan släppa fram ett mindre ansvarsfulla krafter, som tycker att hennes ord för väger tyngst.

Disciplin kommer även i fortsättningen att behövas om inte ekonomin ska spåra ur. Det gäller både Sverige och de offentliga finanserna som Magdalena Andersson har det direkta ansvaret för.

Därför finns det anledning att gå djupare in på de problem som finansministern har att kämpa med.

BNP-tillväxten är visserligen hög och beräknas av Konjunktur-institutet, KI, bli 2,8 procent i år. Men sedan väntas ökningen avta, när konjunkturen slår i taket. Då får man vara glad om BNP-ökningen kommer i närheten av 2 procent.

Räknat per invånare går BNP-ökningen betydligt långsammare, beroende på att Sveriges befolkning har blivit så mycket större.

Då rör det sig, enligt KI, om en tillväxt på 1,5 procent och väsentligt mindre under kommande år. Det blir avgörande för hur mycket som levnadsstandarden kan höjas.

Arbetslösheten har sjunkit kraftigt, men tycks inte denna gång komma så mycket lägre. Ungdomar och andra nytillkommande med utbildning får nu allt lättare jobb. Många arbetsgivare klagar över brist på arbetskraft, av det slag som de söker.

Kvar blir de med låg utbildning eller bristande svenskkunskaper, ofta dessutom i kombination.

Den gruppen ser dessutom ut att växa under de närmaste åren, när många från de senaste årens flyktingvåg ska ut och leta jobb. Följden av detta kan, till och med, bli att arbetslösheten stiger igen.

De offentliga finanserna är överraskande starka, mycket tack vare konjunkturen. Det nya överskottsmålet på 0,33 procent av BNP gäller ännu inte officiellt, men finns inom räckhåll att nå.

Däremot är det ont om ledigt reformutrymme och nye KI-chefen Urban Hansson Bruzewitz, som tidigare var Magdalena Anderssons budgetchef, manar till fortsatt finansiering ”krona för krona”.

Det är oklart om finansministern lyssnar på detta, eftersom hon själv har varit inne på att möjlig-heter numera finns till ofinansierade reformer.

Nu har hon dock skapat sig ett finansierat reformutrymme genom att inför vårbudgeten föreslå större höjningar än sänkningar av skatten. Men frågan blir hur långt det räcker.

Hur det går med skattehöjningarna återstår också att se. Allianspartierna tvinga Magdalena Andersson att ta tillbaka några av förslagen. Annars riskerar hon en omröstning i riksdagen som leder till regeringskris.

I höst är det ändå bara ett år kvar till valet. Då kan man räkna med att finansministern ska fylla sin kommande budget med flera kostsamma reformförslag.

Det är hon nog tvungen till, med de förväntningar som har byggts upp. Men följden kan bli att de offentliga finanserna försvagas. Då pekar inte längre alla kurvor rätt.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Symboliskt ljus hyllade livet vid minnesgudstjänst

Ljuset som symbol för att livet går vidare präglade den nationella ljusgudstjänst som på annandag påsk hölls i Storkyrkan i Stockholm, till minne av offren för förra fredagens misstänkta terrorattack.

”Jag tycker att det känns viktigt att komma hit till en samling för lugn och ro och fred”, säger 63-åriga Monica Rosell från Grums i Värmland. Hon är i Stockholm för att hälsa på sin dotter och är glad över att få gå till kyrkan.

Allmänheten var på plats, liksom kungaparet och från regeringen demo-kratiminister Alice Bah Kuhnke (MP). När biskopen i Stockholms stift, Eva Brunne, stod redo att inleda den timslånga gudstjänsten, hade besökare köat utanför Storkyrkan och noggrant men också med mycket vänligt handlag granskats inpå livet av polisen. Kylan bet, men inne i kyrkosalen var värmen påtaglig, dämpade samtal på skilda språk hördes besökare emellan. Metropoliten Cleopas Strongylis representerade den orto-doxa kyrkan i Sverige.

På slaget 16.00 gjorde kung Carl Gustaf och drottning Silvia entré. De tog plats bakom en pelare strax intill det enkla bord som på framskjuten plats ersatte altaret denna dag.

En äldre dam, som nöjde sig med att ange sitt förnamn Rosina, sade till DN att hon sökt sig till Storkyrkan och denna speciella gudstjänst för att hon ser Sverige som ”en gåva”.

– Jag kom hit för 60 år sedan som arbetskraftsinvandrare. Redan då hade jag känslan att här vill jag leva, här vill jag dö, som i nationalsången – som jag ju inte kände till då, berättar hon.

Med rötterna i det som i dag är Tjeckien har hon som katolik levt hela sitt vuxna liv i Sverige, men såg inget som helst problem med att denna dag gå till en protestantisk kyrka i stället för hennes egen katolska kyrka vid Kungsträdgården.

– Dådet, jag reagerade på dådet … Man ska i livet försöka rädda medmänniskor, på det sätt man kan och förmår.

Ärkebiskop Antje Jackelén predikade om det som är så svårt att förstå i sammanhanget: ”Varför får ondskan så mycket utrymme, vad var det som hände i vår huvudstad?”

Biskop Eva Brunne tände ljusen, som var gudstjänstens tema, till minne av de fyra som mötte döden på Drottninggatan, men även till minne av de dödade i Syrien och nu senast i explosionerna i koptiska kyrkor i Egypten.

Kungaparet deltog vid gudstjänsten i Storkyrkan för offren i terrorattacken, här med domprosten Hans Ulfvebrand.

Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Natt över Erdoganistan

Oppositionen kräver omräkning efter söndagens folkomröstning i Turkiet, men det lär den inte ha mycket för. President Recep Tayyip Erdogan har redan slagit fast att försök att ändra resultatet inte kommer att lyckas. Han tänker inte släppa den triumf han har strävat efter i åratal.

Turkiet är ett polariserat land. Drygt 51 procent sa ja till den nya författning som ger Erdogan närmast enväldig makt, men det innebär faktiskt att en stor minoritet sa nej. Bristen på tydligt mandat spelar tyvärr ingen roll. Presidentens demokratisyn har alltid varit att ”vinnaren tar allt”, och vem det blir tillåter han inga tvivel om.

2019 tänker han låta sig koras till statsöverhuvud enligt den nya grundlagen. Premiärministerposten avskaffas, presidenten tillsätter ministrarna, han kan styra med dekret, upplösa parlamentet och skriva budgeten. Dessutom fullbordas rättsväsendets under-kuvande, genom att Erdogan personligen får utse de viktigaste domarna. Han har redan total kontroll över regeringspartiet AKP, efter att ha marginaliserat alla med tveksam lojalitet.

I USA och Frankrike balanseras en stark presidentmakt av andra institutioner. I Turkiet finns inga kontroll-instanser. Erdogan bestämmer själv, och kan sitta kvar till åtminstone 2029.

Valrörelsen drevs efter samma premisser. Erdogan är förvisso populär i breda lager. Men folkomröstningen var motsatsen till demokratisk och rättvis.

Tv-kanalerna dränkte Turkiet i Erdogan-propaganda. De fria medier-na är numera knappt en handfull. Oppositionens affischer revs ned, dess möten stoppades av myndigheter, moskéer utnyttjades i statens tjänst. I presidentens ögon är nejröstarna terrorister och förrädare, hur nu en nation med 49 procent så opålitliga element över huvud taget kan fungera.

Undantagstillståndet som infördes efter kuppförsöket i somras gäller fortfarande. Det har tjänat som ursäkt för en klappjakt på oppositionella, och kom väl till pass även under folk-omröstningen. 40 000 människor har fängslats, däribland 5 000 medlemmar i det kurdiska partiet HDP och mängder av journalister. Över 130 000 statstjänstemän har fått sparken. Domare som dömer fel förlorar jobbet. Ett par hundra mediebolag har stängts eller konfiskerats, massor av andra företag också tagits över av staten. Rädslan råder i Turkiet.

Stabilitet i stället för svaga koalitioner har varit Erdogans argument för den nya författningen, men han har redan styrt landet i 15 år. I början genomfördes också förbättringar av kurdernas rättigheter och marknads-ekonomiska reformer som lade grunden för ett ekonomiskt uppsving. Turkiet sågs som ett land där AKP:s milda islamism och demokrati kunde samexistera.

I det skedet var Erdogan och den islamiske predikanten Fethullah Gülen nära allierade. Tillsammans tryckte de tillbaka militärens starka inflytande. Gülen-rörelsens sympatisörer inom rättsväsendet satte dit officerare på -löpande band, ofta med påhittade -bevis. Men när det slaget var vunnet blev gülenisterna ett hot. Efter att en korruptions-skandal avslöjades i Erdogans innersta krets kontrade han stenhårt. Redan då började massiva utrensningar inom domstols-väsende och polis.

Alla motståndare stämplas nu som terrorister, gülenister likaväl som kurdgerillan PKK. Efter ett tillfälligt valnederlag 2015 startade Erdogan om kriget i sydöstra Turkiet, och har sedan dess spelat högt på nationalistiska strängar. Engagemanget i Syrien handlar också i första hand om att hålla tillbaka kurdiska ambitioner.

Under valkampanjen har Erdogan svingat vilt mot ”nazistländerna” Tyskland och Nederländerna. Redan före folkomröstningen saknade förhandlingarna om EU-medlemskap förutsättningar för framgång. Så länge Erdogan styr måste ett sådant vara uteslutet.

De ekonomiska relationerna med EU är ändå fortsatt viktiga för Turkiet, särskilt i ett läge när landet går kräftgång. Tillväxten är klen, inflationen är hög, valutan har rasat. Det stora under-skottet i bytesbalansen skapar sårbarhet, samtidigt som utländska investerare drar öronen åt sig.

Erdogan har lovat att sätta fart på ekonomin igen, bara han får fria händer. Sanningen är att han har tappat viljan till reformer, eftersom de hotar att späda ut hans makt. I stället är risken att korruptionen frodas och växer. Offentliga kontrakt går till regimvänliga företagare.

Turkiet ligger där det ligger, och EU och Nato måste leva med det. Det är en annan sak än att säga ja till sultanatet Erdoganistan.

DN 18/4 2017

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Kritiken växer efter misstankar om valfusk

Röster höjs mot hur söndagens folkomröstning i Turkiet genomfördes, såväl från oppositionen, valobservatörer som delar av befolkningen. – Jag tror inte på resultatet som annonserats förrän alla granskningar är gjorda. Detta känns inte alls bra, det påminner om nazisttiden i Europa, säger Sevgi Tuzel som DN möter på måndagsmorgonen.

Det är ett polariserat Turkiet som vaknar efter söndagens omröstning. Det fanns en stark uppdelning bland befolkningen sedan tidigare men nu är det svart på vitt.

51,41 procent mot 48,59 procent.

En marginell majoritet röstade ja till grundlagsändringen som ger den turkiske presidenten Recep Tayyip Erdogan nästan all makt. Men nästan lika många röstade emot.

Redan strax efter att resultatet från folkomröstningen annonserades hördes klingandet av kastruller och skedar från stadens gator och torg – en form av protest som skapades under de stora protesterna vid Geziparken 2013.

Långt in på natten pågick protesterna i kvarteren Kadiköy och Besiktas, två områden där runt 80 procent röstade nej till grundlagsändringen.

Samtidigt som protesterna pågick kom stark kritik från oppositionen om valfusk. Bland annat poängterades att valnämnden ändrade reglerna mitt under omröstningen.

Enligt turkiska valregler ska val-kuvertet stämplas tre gånger innan det läggs i valurnan. Men under söndagen visade det sig att en del kuvert var ostämplade. DN talar med en av de turkiska observatörerna som säger att det hela var mycket rörigt.

– Vi påpekade problemet med de ostämplade kuverten men de lyssnade inte så i stället försökte vi registrera dem, säger han.

När det var ett par timmar kvar till stängningen av vallokalerna gick plötsligt valnämnden ut och -ändrade röstreglerna. Nu skulle även de ostämplade kuverten vara giltiga.

Det är oklart hur många kuvert det rör sig om men med bara 1,4 miljoner röster marginal kan de spela en roll för det slutgiltiga resultatet.

Detta kritiserade även OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, som haft valobservatörer på plats i Turkiet, på sin presskonferens under måndagen.

De menade att valet inte lever upp till internationell standard samt att röstsäkerheten inte varit tillräcklig.

– Sena förändringar i regelverket kring rösträkningen tog bort en viktig skyddsmekanism, säger Cezar Florin Preda vid OSSE.

De sade också valkampanjen genomförts på olika villkor.

– Ojämlika förutsättningar rådde under folkomröstningen, och kampanjens två parter hade inte likvärdiga möjligheter, säger Cezar Florin Preda.

Kritiken har räckt till för att så ett starkt tvivel hos de turkiska medborgarna.

DN besökte flera olika kvarter i Istanbul på måndagen för att höra invånarnas kommentarer. I Besiktas skyndade många vidare med en viskning om att det ”inte längre är säkert att tala”. En av männen - pekade på våra kameror och sade:

– Ingen demokrati, inga kameror.

Men småbarnsmamman Banu stannade till med sin ettåriga dotter Ilke.

– Hennes namn betyder principer och jag döpte henne efter Mustafa Kemal Ataturks principer, säger Banu.

Hon röstade nej och är besviken på resultatet.

– Jag vet inte ens vad jag ska säga längre. Inget positivt kommer att komma ut av detta, säger hon och suckar.

Hon är orolig för vad som ska hända med yttrandefriheten.

– Om vi vill kritisera regeringen, kan vi fängslas då? undrar hon.

På andra sidan Bosporen, på den asiatiska sidan av Istanbul, i kvarteret Kadiköy möter vi Sevgi Tuzel som är ute och promenerar med sin cockerspaniel Buddy. Hon är mycket skeptisk till resultatet och ryktena om fusk.

– Det är mycket som låter väldigt konstigt. Jag litar inte på resultatet som presenterats, säger hon.

Sevgi Tuzel röstade nej och är också orolig för vad som kommer hända med Turkiet.

– Jag har inte något emot varken människan eller partiet men jag tycker inte om systemet, säger hon.

De grundlagsändringar som röstats igenom innebär att Turkiet får ett presidentstyre i stället för parlamentarism.

Premiärministerposten försvinner och presidenten får nästan all makt med stark kontroll över rättssystem och parlament. AKP och president Recep Tayyip Erdogan har hela tiden hävdat att grundlagsändringen kommer att stabilisera landet men kritiker har hävdat att det gör Erdogan till en nästan enväldig ledare och riskerar att slå hårt mot oppositionen, yttrandefriheten och minoriteter.

Sevgi Tuzel ryser till.

– Systemet får mig att tänka på nazisttiden, säger hon.

På gågatorna en bit längre bort är många försiktiga. De vill gärna tala men inte vara med på bild.

– Vi vet inte vad som är korrekt, frågorna går runt i mitt huvud och det känns inte rätt, säger pensionären Suce Yilmaz.

Hon syftar framför allt på de ostämplade kuverten.

– Varför säger ingen något? När ska vi få veta vad det handlar om? Jag tycker att de rösterna ska ogiltigförklaras, säger hon.

Dogan Ergun jobbar för den granskande organisationen Hayir Ve Otesi som har fokuserat på att kartlägga orättvisorna såväl före som under röstningen. De har bland annat en app där befolkningen kunnat larma om orättvisor. Runt 15 000 volontärer granskar nu alla uppgifter som kommit in.

– Före valet var det såklart ett problem att oppositionen inte hade möjlighet att protestera under det pågående undantagstillståndet. Det var ett tydligt förtryck från regimen, säger han.

Men även under själva röstningen menar Dogan Ergun att det finns misstänkta oegentligheter.

– Vi håller fortfarande på att granska allt men dels är det problemet med de ostämplade kuverten, dels med att vissa valurnor bara hade ja-röster.

Han säger att det kan vara möjligt, men urnorna kom från områden där det tidigare varit starkt motstånd och nu fanns det plötsligt inte en enda nej-röst.

– Det var märkligt men det är svårt säga säkert varför, när observatörer inte får vara med hela tiden, säger han.

Han tror inte att något kommer att ändras på grund av kritiken om valfusk.

– Vi litar inte på valnämnden. De skulle kunna agera men de kommer inte göra det, säger han.

De resultatsiffror som har angivits är inte de slutliga. Det tar ytterligare 10 dagar innan de presenteras.

Terese Cristiansson terese.cristiansson@dn.se “

“ Fakta. Grundlagsändringen

Ersätter dagens parlamentariska styre med ett presidentstyre.

Ger presidenten makt att utnämna ministrar och myndighetschefer, att utse en majoritet av landets viktigaste domare och att styra via dekret där lagstiftning inte finns.

Avskaffar premiärministerposten och ger presidenten möjlighet att utse en eller flera vicepresidenter.

Ger presidenten utökade möjligheter att införa undantagstillstånd.

Utökar antalet parlamentsledamöter från 550 till 600.

Slår fast att parlamentsval ska ske vart femte år (i stället för vart fjärde). Parlamentsval ska ske samtidigt som presidentvalet.

Minskar parlamentets möjligheter att granska och ställa regeringen och presidenten till svars.

Ger presidenten möjlighet att sitta vid makten i 15 år.

Källor: AFP, al-Jazira och Institutet för -Turkietstudier vid Stockholms universitet “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Knapp seger riskerar stabilitet

Det jämna resultatet i folkomröstningen, där jasidan fick 51,3 procent av rösterna väntas öka polariseringen i ett redan splittrat land. Det säger Paul Levin, chef för institutionen för Turkietstudier vid Stockholms universitet.

51,3 procents stöd i folkomröstningen ger Recep Tayyip Erdogan det stöd han behöver för att förändra grundlagen.

– För många i Turkiet och många svenskar med turkisk bakgrund som stöttat Erdogan länge, är resultatet glädjande. Men nejsidan accepterar det inte än så länge. Det är en väldigt tunn majoritet, säger Paul Levin, chef för Institutionen för Turkietstudier.

För medan jasidan firar segern har nejsidan demonstrerat och krav rests på att valmyndigheten ska räkna om 60 procent av rösterna.

– Det finns många frågetecken kring hur valmyndigheten reagerade när man beslutade sig för att godkänna ickeförseglade valkuvert. Dessutom har redan OSSE:s val-observatörer (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) påtalat att nejsidan haft väldigt svårt att bedriva kampanj och jasidan har haft ett orättvist övertag i medier och i det offentliga rummet. Allt det här fläckar ner segern.

Kan man ändå se det som ett utslag av folkets röst?

– Erdogan har vunnit demokratiska val sedan 2002. Han är skicklig. Problemet nu är att valet genomförs under ett undantagstillstånd och att

kampanjen är så ojämlik. Men det fråntar inte det faktum att Erdogan fortfarande har ett ganska starkt stöd.

Den knappa valsegern gör samtidigt att folkomröstningen riskerar att inte ge den stabilitet i landet som delvis var avsikten, säger Levin.

– Hade det varit en rungande seger för jasidan kunde det ha varit lättare för oppositionen att smälta det. Nu är man dessutom orolig för innehållet i grundlagsförslaget – att det finns en risk för enmansstyre, vilket skulle vara ett allvarligt bakslag för den demokratiska traditionen.

Samtidigt visar resultatet på ett splittrat land, där de tre största städerna Ankara, Istanbul och Izmir röstat nej.

Vad betyder det?

– Siffermässigt betyder det ingenting, men att jasidan förlorade både Ankara och Istanbul är en prestigeförlust för Erdogan.

Paul Levin tror inte att de ganska ansträngda relationerna med EU kommer att förändras nämnvärt. Men en fråga är avgörande och kan snabbt förändra läget: dödsstraffet.

– I ett av två valtal har Erdogan sagt att han kommer att införa dödstraff. Om han nu går vidare så överskrider han den tydliga röda linje som EU dragit för ett turkiskt medlemskap, säger Paul Levin.

Anna Gustafsson anna.gustafsson@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“Hård drabbning inom EU väntar efter valutgången

Analys. Efter folkomröstningen i Turkiet väntar en EU-intern uppgörelse om unionens relation med landet. Särskilt besvärligt kan det bli för Sverige, som först bromsade men sedan blev en ovanligt hängiven förespråkare för Turkiets förhandlingar med EU.

Efter folkomröstningen i Turkiet kan det bli svårt att undvika en EU-intern drabbning om vilken relation unionen ska ha med regimen i Ankara.

Sedan 2005 pågår förhandlingar som formellt sett syftar till att Turkiet ska bli medlem i EU, men i praktiken är det länge sedan någon trodde på att det verkligen kommer att ske.

Trots det har samtalen fortsatt. EU har försökt undvika ett dramatiskt avbrott, men frågan är hur länge det går att ge sken av att samtalen kommer att leda till fullvärdigt turkiskt EU-medlemskap.

Om förändringarna av den turkiska konstitutionen blir verklighet kan Turkiet inte bli EU-medlem, eftersom landet i så fall kommer att styras på ett sätt som bryter mot grundläggande demokratiska principer.

Men även om president Erdogan mot förmodan låter bli att driva igenom ett auktoritärt presidentstyre lär det bli en livlig EU-diskussion om förhållandet med Turkiet.

Det kan också bli en ovanligt svår debatt för Sverige.

Den svenska regeringen bromsade först Turkiets väg in i EU, men har sedan blivit en ovanligt entusiastisk anhängare av EU:s medlemskaps-förhandlingar med regeringen i Ankara.

Under slutet av 1990-talet sade dåvarande utrikesminister Anna Lindh tydligt nej till Turkiets ansökan om att få inleda förhandlingar med EU, bland annat eftersom hon ansåg att landet inte respekterade minoriteters rättigheter.

Sedan blev Anna Lindh övertygad om att Turkiet var på väg att bli ett demokratiskt land.

Vid ett dramatiskt EU-toppmöte i Helsingfors 1999 accepterade Sverige, som ett av de allra sista EU-länderna, att Turkiet till slut blev ett så kallat kandidatland.

På kort tid gick därefter Sverige från att vara mest emot till att vara mest för EU:s förhandlingar med Turkiet.

Den positionen har sedan regeringarna i Sverige, oavsett politisk färg, följt allt sedan EU-samtalen satte i gång.

Trots de senaste årens allt mer auktoritära utveckling i Turkiet har den svenska regeringen fortsatt att tro på EU:s mjuka makt och möjlighet att påverka landet till det bättre.

Men i flera av EU:s medlemsländer – Frankrike, Tyskland, Nederländerna, Österrike – finns en växande kritik mot EU:s samtal med Turkiet.

Österrikes förbundskansler Christian Kern är en av dem som tycker att förhandlingarna med Turkiet ska avslutas så snart som möjligt.

Turkiets president Erdogan ”bryter mot Europas uppfattning om demokrati och rättsstatens principer”, twittrade Kern på söndag kväll och följde därmed inte den försiktiga EU-ton som tydligen var påbjuden.

Redan under valnatten upprepade dessutom president Erdogan att det kan bli en ny turkisk folkomröstning om landet ska återinföra dödsstraff, vilket i så fall skulle avgöra saken.

”Inget land som inför dödsstraff kan bli EU-medlem”, deklarerade EU:s utrikeschef Federica Moghe-rini redan i somras, när den turkiske presidenten luftade sådana tankar för första gången.

Också i Sverige kan en omprövning vara på gång.

I den svenska riksdagen har hittills nästan alla partier förespråkat fortsatta EU-förhandlingar med Turkiet. Enbart Sverigedemokraterna har sagt nej.

Efter söndagens folkomröstning tycker dock Birgitta Ohlsson, Liberalernas talesperson i utrikesfrågor, att det får vara nog.

”Det finns inget annat val för EU än att bryta medlemskapsförhandlingarna med Turkiet. Under Erdogans ledning och ledarskap finns det inte förutsättningar eller framtid som kan leda till EU-medlemskap”, argumenterar Birgitta Ohlsson.

Folkomröstningens ja-resultat i Turkiet kan leda till ett nej till medlemskap i EU.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“Splittring av tyskturkiska befolkningen skapar oro

Berlin. Ja-sidans seger i den turkiska folkomröstningen tas emot med oro i Tyskland, som har den största turkiska befolkningen utanför Turkiet. Den tyska regeringen varnar för splittring av det turkiska samhället.

Nazistanklagelser, inställda kampanjmöten och spionanklagelser präglade den turkiska valrörelsen i Tyskland, där det bor omkring 1,4 miljoner röstberättigade turkar – fler än någon annanstans utanför Turkiet. När rösterna räknats stod det klart att en övervägande majoritet av turkarna i Tyskland röstat ja till förändringen av grundlagen som bland annat innebär att mer makt flyttas över till presidentämbetet.

63,2 procent av turkarna boen-de i Tyskland röstade i enlighet med president Erdogans linje. Nej-sidan fick 36,8 procent, enligt de preliminära röstsiffrorna som Turkiets statliga nyhetsbyrå Anadolu presenterade på måndagen. Resultatet i Tyskland markerar en tydlig skillnad gentemot det samlade resultatet i folkomröstningen, där ja-sidan vann en mycket knapp seger.

Förbundskansler Angela Merkel och den tyske utrikesministern Sigmar Gabriel gjorde på måndagen ett gemensamt utspel med anledning av ja-sidans seger. Resultatet, skriver de, visar hur djupt splittrat det turkiska samhället är och innebär ett stort ansvar för den turkiska statsledningen och för president Erdogan personligen. Den tyska regeringen förväntar sig nu att Erdogan söker en respektfull dialog med alla politiska och samhälleliga krafter i landet.

De tysk-turkiska relationerna har varit mycket ansträngda under hela våren. Avslöjandena om att Turkiet bedrivit spionage på regimkritiker i Tyskland har väckt häftiga reaktioner i landet, liksom Turkiets beslut att häkta den tysk-turkiska journalisten Denis Yücel.

Turkiet har å sin sida anklagat tyska myndigheter för att använda nazistmetoder efter att tyska städer ställt in planerade kampanjmöten med turkiska ministrar.

Söndagens seger för ja-sidan kommer sannolikt inte att förbättra relationerna. Manfred Weber, vice ordförande för Merkels systerparti CSU i Bayern och ordförande för den konservativa gruppen i EU-parlamentet, krävde på måndagen att Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU avbryts omedelbart.

– Att bli fullvärdig medlem kan inte vara något mål längre, säger han till Süddeutsche Zeitung.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Batongpolitik biter inte på terrorismen

Storbritannien och Frankrike har valt olika vägar för att bekämpa terrorism. Saklig lagföring eller drakonisk nolltolerans? I Sverige kan vi lära oss mest av det inkluderande brittiska exemplet, skriver Katrine Marçal.

När terrorn slår till pratar vi alltid om att den aldrig kommer att kuva oss. Att just vårt land kan stå emot.

Stockholm kan stå emot! Sverige kan stå emot!
Hur vet ni det?
Det gör ni inte.

”Risken för terrorattacker är en del av att bo i en storstad”, sa Londons borgmästare Sadiq Khan förra året. Det fick Donald Trump Jr att gå amok på Twitter. Sadiq Khans uttalande är emellertid ganska representativt för britternas sätt att prata om terrorism. Man biter ihop och man gör inte för stor sak av det. Terroristen vill göra sin handling exceptionell, låt oss inte hjälpa honom på traven.

”Vår lag är polisiär. Men terrorister är inte kriminella. De är existentiella fiender”, skrev en ledarskribent på Svenska Dagbladet efter dådet i Stockholm.

”Det finns inget sådant som politiska mord, politiska bombningar och politiskt våld, det finns bara kriminella mord, kriminella bombningar och kriminellt våld”, sa Margaret Thatcher.

Två olika synsätt.

Och det är värt att diskutera deras olika konsekvenser.

Olika europeiska länder har olika förhållningssätt till terrorbekämpning. Hur kan Storbritannien och Frankrike, två länder som är så lika, svara på terror så annorlunda? Det är grundfrågan i Frank Foyles bok ”Countering terrorism in Britain and France”.

Där Frankrike har rusat in med hårdast möjliga handskar har det brittiska svaret varit mer försiktigt. Vi känner till Tony Blairs nya terrorlagar just eftersom kritiken mot dem var så omfattande. En liknande debatt fanns inte i Frankrike. Terrorister i Storbritannien hanteras i princip genom de ordinarie domstolarna. Så är det inte i Frankrike och den franska staten har därför kunnat vara mer drakonisk: just eftersom man ser terrorn som ett existentiellt hot mot den franska republiken. Frankrike har till skillnad från Storbritannien haft nolltolerans mot islamistisk extremism, även sådan som inte är våldsam.

Begreppet ”Londonistan” kom inte heller ur tomma intet. Det användes av den främlingsfientliga högern runt millennieskiftet och syftade på hur London hade blivit ett fäste för islamistisk extremism. Den brittiska staten lät mycket riktigt den våldsbejakande miljön runt vissa ökända moskéer vara.

Och det kom man att ångra.

Å andra sidan gick man inte lika långt som fransmännen när man väl började tackla problemen.

Storbritannien gick 2003 in i Irak. Frankrike gjorde det inte. Terrorhotet mot Storbritannien borde därför ha varit större. Samtidigt är det Frankrike som har drabbats av fler islamistiska terrordåd.

Ingen vet ännu riktigt varför detta är fallet.

Frank Foley vill inte dra några slutsatser utan mest peka på hur två liknande länder kan gå olika vägar.

Storbritannien ser det som att landet lärde sig den hårda vägen. Britterna var måltavla för en terrorkampanj som varade i 28 år. 1969 tog irländska republikanska IRA till vapen för att göra Nordirland till en del av Irland och först 1997 blev det fred. Däremellan sprängdes oskyldiga i luften, premiärministerns bostad attackerades med granater och britterna lärde sig allt om säkerhet. Att visa innehållet i väskan när du gick in på ett varuhus, att papperskorgar av metall kunde innehålla bomber och att man inte ska sitta vid fönstret på restaurangen i London.

De första 20 åren tog Storbritannien i med allt man hade mot terrorn. I början 1970-talet blev det tillåtet för brittisk armé och polis att fängsla tusentals misstänkta på obestämd tid utan rättegång. Tortyrmetoder prövades på fångar, brittiska fallskärmsjägare sköt obeväpnade civila, en brittisk stat i panik dömde sex oskyldiga för en bomb de inte hade placerat. Men effekten av de hårdare tagen blev att stödet för IRA bara växte bland katoliker på Nordirland. Margaret Thatchers berömda uttalande att det inte fanns politiskt våld, bara kriminellt våld, gjordes i kontexten av att IRA-fångarna ville bli behandlade som politiska fångar. Detta hade de gemensamt med dagens islamistiska terrorister: föreställningen att de är soldater i ett krig.

Den föreställningen ville Margaret Thatcher inte bekräfta.

Frågan om en terrorist är ett kriminellt hot, ett politiskt hot, eller ett existentiellt hot spelar roll för vilka metoder som blir tillåtna. En stat som känner sig angripen på en existentiell nivå, vilket Frank Foyle skriver att Frankrike gör, kommer att ta till extraordinära medel.

Men är det mer effektivt?

Den strategi som slutligen fungerade för Storbritannien mot IRA var en blandning av underrättelsearbete, polisiärt arbete, förhandlingar och sociala reformer för att bryta den diskriminering av katoliker som hade bidragit till problemen. ”Det finns inget exempel, som jag känner till, där man har lyckats besegra terrorism enbart med polisiära metoder eller med militär makt någonstans i världen”, sa Hugh Orde, före detta polischef på Nordirland.

Skillnaderna mellan dagens islamistiska terrorister och gårdagens IRA är förstås markanta. Den jihadistiska terrorn är global, den har inget tydligt politiskt krav och ingen formell struktur som det går att förhandla med. Islamistiska terrorister ringer inte och varnar civila innan de spränger bomber, vilket IRA i många fall gjorde. De vill största möjliga död.

De flesta dödsoffren är också andra muslimer.

I Storbritannien menar många att IRA antagligen hade mer stöd för sina handlingar bland irländare när det begav sig än vad jihadisterna i dag har bland brittiska muslimer. Detta tror man helt enkelt för att IRA

lyckades med så många fler attacker. Folk angav dem inte. I dag springer muslimska föräldrar, livrädda för att deras barn radikaliseras, till myndigheterna på ett sätt som inte var fallet med irländska föräldrar under IRA.

Synen på religion och på religiösa minoriteter är en annan av skillnaderna mellan Storbritannien och Frankrike. I Frankrike finns en tradition av aggressiv sekularism. Principen om Laicite ser det offentliga som en plats där religiösa uttryck inte ska finnas. I Storbritannien sitter däremot 21 av statskyrkans biskopar i parlamentet sida vid sida med muslimer, judar och hinduer. Det finns en officiell uniformsslöja för kvinnliga muslimska poliser och när långdistanslöparen Mo Farrah ber innan loppet höjer man inte på ögonbrynen. I Frankrike hörs däremot rop om att förbjuda muslimska fotbollsspelare från att be på planen.

Är det för att britterna är mer bekväma med muslimer, eller för att britterna är mer bekväma med religiösa uttryck?

Eller, hänger det ihop?

De svenska socialdemokraterna tar nu steg in på den franska vägen. Partikongressen vill förbjuda alla religiösa inslag i skolan. Undervisningen får sedan tidigare inte vara religiöst präglad och religiösa inslag får inte vara tvingande i svenska skolor. Nu vill man gå längre: i praktiken göra det förbjudet att exempelvis fira mässa i ett kapell kopplat till en skola. Tanken verkar vara att så länge man slår mot alla religioner lika mycket kan man inte anklagas för att vara intolerant. Men är det verkligen så? Är indirekta associationer mellan morgonbön i skolan och terror på gatan verkligen rimligt?

Eller är det tvärtom: att vi behöver mer religiösa uttryck i det offentliga för att lyckas integrera människor i vårt samhälle?

En stat kan vara sekulär på olika sätt: man kan exkludera religion från det offentliga utifrån tanken att religion är lägre stående tänkande.

Eller så kan man vara sekulär men med utgångspunkten att religioner har ett värde och något att bidra med i samhället.

Storbritannien och Frankrike står även här för olika vägar.

Vilken tar Sverige?

Adventsljusstakar ska i alla fall få vara kvar i de svenska skolorna har gymnasieministern deklarerat. De handlar mer om tradition än religion, hävdar hon.

Vilket onekligen kan diskuteras.

Utifrån en religionsfobisk position kommer vi aldrig lyckas förstå vare sig oss själva eller de som kommer till vårt land. ”Du får inga andra gudar hava utom svensk välfärdsstat” i kombination med synen att terrorn är ett existentiellt hot mot Sverige skulle vara att okritiskt anamma de mer problematiska delarna av den franska modellen.

Varför inte fundera mer på vad vi kan lära av Storbritannien?

Katrine Marçal katrine.marcal@dn.se “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Över tusen palestinska fångar i hungerstrejk

Tolvhundra palestinska säkerhetsfångar i israeliska fängelser inledde natten till måndagen en hungerstrejk ”i protest mot Israels brott mot Genèvekonventionen”. Israels polisminister Gilad Erdan svor att inte på några villkor förhandla med de strejkande.

Strejken proklamerades i en lång artikel i New York Times på söndagen. Israeliska talesmän säger till DN att artikelförfattaren Marwan Barghuti brutit mot reglerna när han publicerade artikeln. Barghuti är Fatah-partiets mest populäre -ledare och avtjänar sedan femton år flera livstidsstraff för sin verksamhet under det andra palestinska upproret 2000–2004.

De israeliska myndigheterna ser mycket allvarligt på hungerstrejker av denna typ. Om de pågår länge nog att sätta de strejkandes hälsa på spel, utbryter ofelbart protester och attacker på de ockuperade områdena.

Erfarenheten visar att det inte är helt säkert att polisministern kommer att kunna hålla sitt löfte att inte förhandla med fångarna.

I sin artikel hävdade Barghuti att -Israels rättssystem på de ockuperade områdena är ”en parodi på rättvisa” och att 800 000 palestinier, 40 procent av alla vuxna män, har gripits och fängslats sedan ockupationen inleddes för femtio år sedan.

Strejken är samtidigt en styrke-demonstration från Barghuti, vars popularitet är en nagel i ögat på president Mahmud Abbas. Under israelisk-palestinska förhandlingar om fångutväxling har Abbas enligt Barghuti krävt av Israel att inte släppa honom.

Flera israeliska politiker, bland dem förre försvars-ministern Benjamin Ben-Eliezer, har försökt få Barghuti fri, eftersom han anses vara den ende i Fatah med tillräckligt folkligt stöd att genom-driva och verkställa en generell fredsuppgörelse.

6 500 palestinier sitter i israeliska säkerhetsfängelser, 700 av dem hör till Fatah. På måndagen anslöt sig hundratals fångar från islamistiska Hamas och andra organisationer till strejken.

– Vi kontrollerar hur många av fångarna som faktiskt strejkar, efter-som en del av dem har sagt att de bara skulle genomföra en symbolisk protest och sedan börja äta, sade på måndagsmorgonen Assar Librati, talesperson för den israeliska fångvården, skriver TT.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“Den som är mest offer vinner

Vi ser andras lidande. Vi vet att vi själva bidrar till växthuseffekten. Och vi känner skuld. För att befrias från ansvar väljer vi offerrollen och kastar oss in i ett moraliskt krig mot ”privilegierade” grupper.

Filosofen Alasdair MacIntyre inledde 1981 sin bok ”After virtue” med en numera berömd passus. Tänk er att vi tappat bort vetenskapens teoretiska logik. Tänk er att vi fortfarande använde vetenskapliga beteckningar som neutriner och atomvikt, men saknade ett övergripande ramverk där de passade in.

Han menade att det är så det står till med vår moraldiskussion i dag. Vi använder fortfarande ord för att beteckna dygd och synd, men utan någon övergripande metafysik. Den allmänna debatten utspelar sig inte längre inom något religiöst ramverk. De sekulära filosofier som växte fram under upplysningstiden har kollapsat. Vi har ord och instinktiva känslor för vad som är rätt och fel, men inga fasta kriterier som kan hjälpa oss att reflektera, argumentera och fatta beslut.

Den diagnosen verkade vara korrekt och peka mot en avslappnad relativism. Utan gemensamma kriterier för att bedöma moraliska handlingar skulle vi alla bli utslätat icke-dömande – ett slags coola, pluralistiska varianter på rapparen Snoop Dogg: du kör ditt race och jag kör mitt och alla tycker det är cool. Allt är schyst.

Men så blev det inte. Livet i Amerika har sekulariserats och storslagna politiska ideologier har sjunkit undan, men de moraliska motsättningarna har bara ökat. Det är faktiskt de människor som är minst flitiga kyrkobesökare – till exempel de som tillhör den alternativa högern – som verkar vara de mest brinnande moralpredikanterna.

Vi lever under stor moralisk press även om vi saknar ord för att beskriva den. Det är verkligen så som Wilfred McClay påpekar i en strålande essä i The Hedgehog Review med rubriken ”The strange persistence of guilt”, skuldkänslornas märkliga fortbestånd: Religionen må vara på tillbakagång, men skuldkänslorna är lika starka och närvarande som någonsin.

Tekniken ger oss styrka och med styrkan följer ansvar och ansvar drar med sig skuldkänslor, noterar McClay. Vi ser en bild av ett svältande barn i Sudan och känner inom oss att vi borde göra mer. ”Mina ekologiska fotavtryck kan jag aldrig minska tillräckligt och inte kan jag ge tillräckligt till de fattiga … Kolonialism, slaveri, strukturell fattigdom, förorenat vatten, avskogning – listan med saker som du och jag kan få skäll för är oändlig.”

McClay beskriver en värld där vi fortfarande drivs av ett ohejdbart behov av att känna oss moraliskt klanderfria. Vårt tänkande formas fortfarande av nedärvda religiösa begrepp.

Och ändå har vi inte några tydliga ramverk eller någon form av ritualer som kan hjälpa oss i vår strävan efter godhet. Och, vad värre är, folk har en känsla av skuld och skam, men inte längre någon känsla av att de lever i ett kärleksfullt universum där Guds barmhärtighet och förlåtelse råder. Synden finns, men ingen väg till försoning.

I denna kultur är det enda pålitliga sättet att få känna sig moraliskt klanderfri att ta på sig rollen som offer. Så här skriver McClay: ”Att hävda att man är ett offer är det enda säkra sättet att ge sig själv förlåtelse och bevara den egna känslan av en grundläggande moralisk skuldfrihet.”

”Om man vill bli betraktad som oskyldig måste man finna ett sätt att hävda att man inte kan hållas moraliskt ansvarig. Det är precis vad offerrollen åstadkommer.”

Jag vill tillägga att en sådan handling tar hand om alla moraliska strävanden och politiserar dem. I stället för att betrakta den moraliska kampen som något mellan dig och din Gud (den religiösa varianten) eller något som utspelar sig mellan det goda och det onda inom dig (den klassiska varianten) så står den moraliska striden nu i första hand mellan grupper.

Vi betraktar händelser genom den moraliska marxismens prisma, som en strid mellan klasser eller etniska grupper, mellan den onde förtryckaren och den förment oskyldige förtryckte. Kolonialismens moraliska berättelse tillämpas i alla lägen. Begreppet arvssynd är tillbaka i rampljuset, fast i dag kallar vi det ”privilegier.”

För att citera statsvetaren Thomas U Berger: ”vi lever i en tid av ursäkter och motanklagelser”. Konflikterna på universiteten liknar häxjakter av medeltida proportioner. I Mellanöstern tävlar israeler och palestinier om vem som är mest offer. Till och med i det inre av USA betraktar sig populister som offer för den förtryckande östkusteliten. För de vita har Steve Bannon blivit vad avkoloniseringsfilosofen Frantz Fanon var för de svarta.

Synden är en befläckelse, en börda och en skuld. Men religioner erbjuder åtminstone folk en väg till självreflektion och bekännelse, till försoning och syndaförlåtelse. Den allmänna samhällskulturen har ingen tydlig väg upp ur synden, vare sig för individer eller för grupper. Således drar man fram syndabockar, hänger ut folk och kommer med svartvita fördömanden.

Jag har lagt märke till att somliga skolor och fängelser driver medlings- och försoningsprogram för att underlätta intagnas återanpassning till samhället. De tenderar att vara mer konkreta än den lättvunna nåden hos en omedelbar förlåtelse. Jag undrar om inte samhället i stort är i behov av sådana processer så att den personliga skuld som alla känner inte förvandlas till ett allmänt tillstånd av moralkrig.

David Brooks amerikansk journalist och författare.
Översättning: Lars Ryding “

DN TISDAG 18 APRIL 2017

“ Kritiskt läge för djur i tropikerna

Miljontals apor, människoapor, antiloper och tapirer dödas varje år i de tropiska länderna – för att ätas upp. Nu visar en undersökning att jakten håller på att tömma regnskogarna och savannerna på djur.

I undersökningen, som publiceras i Science, har forskarna analyserat 176 studier från 33 länder i Latin-amerika, Afrika och södra Asien.

Totalt återspeglar studierna jakttrycket på 97 fågelarter och 254 däggdjursarter. Resultatet antyder att läget är kritiskt. Tätheten eller förekomsten av fåglar i områden med jakt är i genomsnitt 58 (25–76) procent lägre, jämfört med tätheten i orörda områden.

Siffrorna för däggdjuren är ännu mer alarmerande, vilket troligen beror på att däggdjur är större än fåglar och därför mer eftersökta av jägarna. Tätheten i områden där jakt förekommer är i genomsnitt 83 (72–90) procent lägre än tätheten i orörda marker.

Vanliga jaktbyten i Latinamerika är hönsfåglar, papegojor, tapirer, spindelapor, bältor och sengångare. I Afrika jagas schimpanser, gorillor, markattor, dykarantiloper, myrkottar och leoparder. I södra Asien jagas och fasaner, langurer, gibboner, makaker, myrkottar och hjortar.

Alla faller de offer för jakten på djungelkött (bushmeat) som i dag omsätter miljardtals dollar. Enbart i Centralafrika konsumeras runt en miljon ton djungelkött varje år.

Detta har gett tydliga effekter. Hela ekosystem håller i praktiken på att ätas upp. Forskarna bakom studien påpekar att många skogsområden, som på ytan förefaller orörda, i själva verket är nästan tomma på levande djur. Marken täcks av patronhylsor och snaror.

Värst är läget i delar av Sydost-asien, men centrala Afrika ligger inte långt efter. I Sydamerika är situationen något bättre, en effekt av att stora delar av Amazonas har mycket gles befolkning.

Vad kan göras? Merparten av jakten är illegal, men myndigheterna är ofta ointresserade av att se till att lagarna efterlevs. Enligt forskarna måste det arbetas fram strategier för att åstadkomma en hållbar jakt, och nationalparker och reservat måste bevakas bättre.

Fakta. Djungelkött

Djungelkött är beteckningen för kött från vilda djur i de tropiska och subtropiska delarna av världen. Det härrör från det engelska ordet ”bushmeat”.

Enligt en tidigare studie hotas 301 landlevande däggdjursarter av utrotning på grund av jakten efter djungelkött. Här ingår arter som jagas för att deras kroppsdelar tros ha medicinska effekter.

Källa: Royal society open science “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Försök att se bortom populismen

Väljare som röstar på Marine Le Pen, Geert Wilders, Viktor Orban eller Donald Trump stöder inte bara populistiska rörelser. Här finns en skiljelinje mellan nationalister och globalister.

Valet i Nederländerna var den första ljusglimten på senare tid för dem i Europa och USA som är ytterst oroliga att motreaktionen mot globaliseringen ska föra ännu fler vita ”judisk-kristna” nationalistpartier till makten. Den nederländske premiärministern Mark Rutte besegrade den antiislamiska kandidaten Geert Wilders, som har krävt stängda gränser och velat bomma igen moskéerna och förbjuda koranen.

Det vanligaste sättet att beskriva politiska krafter från Viktor Orbans Fidesz i Ungern och Marine Le Pens Nationella fronten i Frankrike till Donald Trumps anhängare i USA är att kalla dem ”populistiska”. Men åtminstone i USA – där Trumps ideologi inte har mycket att göra med den traditionella republikanska konservatismen – går skiljeinjen inte mellan folket och eliten utan mellan nationalister och globalister.

I det första numret av American Affairs, en ny konservativ tidskrift ägnad ”utforskandet av den sanna innebörden av vårt gemensamma medborgarskap”, skriver Joshua Mitchell, professor vid universitetet i Georgetown: ”I flera generationer har de konservativa trott att den inhemska fienden var progressivismen. Nu tänker de sig att de står inför ett nytt problem: populismen.”

I själva verket, hävdar Mitchell, är det som faktiskt pågår inte en folkets massrörelse utan en ”revolt i namn av nationellt självbestämmande”. En revolt i namn av en sammanhängande nation, av medborgare som är förbundna med varandra, med sina ”städer, delstater och sin nation”. Som Mitchell framställer det är deras nationalism en rotad nationalism, med rötterna i den mångfald av frivilliga sammanslutningar som Alexis de Tocqueville identifierade som det amerikanska motgiftet mot den abstrakt rationella universalismen hos både den franska och den amerikanska revolutionen.

Kärnpunkten här är förhållandet mellan gränser, kultur och sammanhang. Genom att man upprätthåller självbestämmandet på den nationella i stället för den globala nivån kan man försvara gränser och definiera och upprätthålla samhällen. Om de gränserna upplöses, är det som binder samman människorna inte längre deras samhälle eller gemensamma kulturer utan bara deras identitet. På så sätt, menar Mitchell, förenas globalismen och identitetspolitiken, och båda frikopplas från den nationella identiteten.

Att betecknas som rotlös globalist är alltid farligt, vilket det judiska folket alltför väl vet. Det främsta sovjetiska antisemitiska invektivet var ”rotlös kosmopolit”, en term som användes för att beteckna judiska intellektuella och som Vladimir Putin inte alls skulle ha något emot i dag, när han är i färd med att återuppväcka en rysk nationalism baserad på den ryska ortodoxa kyrkan, moder Ryssland och den slaviska bondekulturen.

I USA skulle många Trumpanhängare också anklaga globalisterna för vad de upplever som föraktfullt hån. De rasar mot vad de uppfattar som vänsterns moraliska skenhelighet. Sam Altman, vd för en prestigefylld företagsinkubator i Silicon Valley, tillbringade flera månader efter presidentvalet med att resa runt i USA och tala med Trumpväljare. När samtalet kom att handla om vänsterns reaktioner på Trumps seger, hävdade många av hans samtalspartner att ”vänstern är mer intolerant än högern”. Altman noterar att denna synpunkt ”åter-kom ofta och med tydlig hätskhet i annars trivsamma samtal”.

Han citerar en person som sa: ”Sluta kalla oss rasister. Sluta kalla oss idioter. Det är vi inte. Lyssna på oss när vi försöker tala om varför vi inte är det. Och sluta skämta på vår bekostnad.” Man tycker sig uppfatta en kombination av arrogans och löje, och det blåser upp irritationen till raseri och fantasier om hämnd.

Mycket i den högre utbildningen handlar om att lära sig att ifrågasätta och hantera känslor. Juridikstudenterna i USA får under sitt första år lära sig att undertrycka sin naturliga intuition när det gäller rättvisa – en bristfällig bil orsakade en olycka som allvarligt skadade ett barn; visst borde tillverkaren betala – till förmån för noggrant genomarbetad analys av kostnaderna och nyttan för samhället i stort. Utbildningen innebär ofta att högt utbildade ”eliter”, som främst umgås sinsemellan, antingen glömmer eller avsiktligt ignorerar känslornas roll i politiken.

Känslan av att vara bortkopplad och avskydd är emellertid kraftfull, och den är tillräckligt stark för att förvända fakta till mörk alternativ verklighet. Därför är det av avgörande betydelse att se bortom den enkla historien om populism, om massan mot eliten. En berättelse om en rotad, sammanlänkad nationalism ställd mot en skenhelig, fritt svävande globalism kommer att finna stöd och livskraft också hos många välutbildade personer.

Det rätta bemötandet är inte att förneka existensen av – eller legitimiteten hos – vare sig önskan att förbli fast rotad mitt i kaotisk förändring eller kärleken till nationen och kulturen. Än mindre är det att se ner på de sämre utbildade. Det är i stället att skapa en ny berättelse om patriotism, kultur, sammanhang och inkludering. För även om Wilders förlorade förra månaden och Le Pen förlorar i maj, kommer de och deras anhängare inte att försvinna.

Anne-Marie Slaughterprofessor i stats-vetenskap och chef för tankesmedjan New America Foundation.

Översättning: Mats Dannewitz Linder “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Britterna får välja väg, igen

Jag kommer inte att utlysa nyval, sa Storbritanniens premiärminister Theresa May i september. Nu är det andra bullar. I ett tal utanför 10 Downing Street klargjorde May på tisdagsförmiddagen att regeringen precis beslutat att be parlamentet utlysa nyval den 8 juni. ”I denna stund av enorm vikt för vår nation borde det vara enighet i Westminster, men i stället råder det splittring.”

Utträdesansökan är redan inlämnad, men den slutgiltiga överenskommelsen med unionen måste godkännas av parlamentet. Där har det konservativa Tories visserligen egen majoritet, men den är liten och osäker. Och oppositionen har upprepade gånger hotat att den inte kommer att acceptera uppgörelsen hon förhandlar fram. ”Om vi inte håller val nu kommer deras politiska spel att fortsätta”, slår hon fast.

Och ja, ur Mays synvinkel är det här den perfekta tidpunkten att utlysa nyval. Enligt den nya lagen om fasta mandatperioder skulle nästa val hållas 2020. Vid den tiden kommer May nyss att ha tvingats göra en rad kompromisser med EU, vilket inte kommer att vara populärt hos Brexitanhängarna. Vinner hon valet i juni sitter hon säkert till 2022, och vid det laget har opinionen förhoppningsvis lugnat sig.

Och vinna valet, det räknar hon med att göra. Den senaste opinionsundersökningen från Guardian/ICM ger Tories ett försprång på hela 18 procentenheter framför tvåan Labour. Inte undra på att själv-förtroendet är gott.

Är det något de senaste valen har lärt oss är det dock att opinions-undersökningar är något helt annat än valresultat. Trenden med protesröster är knappast över och i stället för att få ett tydligt mandat riskerar May att göra splittringen i Westminster än större.

Tanken att låta folket välja vilka som ska styra efter den upp-slitande Brexitomröstningen är dock inte fel, den som ska leda landet genom skilsmässan behöver ett starkt mandat. Får May det resultat hon hoppas på kan hon ignorera oppositionen. Men utgången skulle också kunna bli att de som önskar en mjuk Brexit i stället stärks. May kommer att utmåla deras väg framåt som besvärlig och det har hon rätt i. Men hennes eget alternativ är inte bättre. Varken på den punkten eller någon annan.

Matilda Molander matilda.molander@dn.se “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Nytt val ska öka Theresa Mays personliga makt

Analys. Storbritanniens premiärminister Theresa May hoppas att ett val i juni ska stärka hennes personliga makt i partiet och i parlamentet. Utgången blir mycket viktig inför de tuffa Brexitförhandlingarna som väntar.

Förra årets folkomröstning om EU-medlemskapet fortsätter stöka till brittisk politik. Det oväntade resultatet, att en majoritet faktiskt vill att landet lämnar EU, följdes av dramatiska dygn där plötsligt Theresa May var ny partiledare och premiärminister.

Och detta utan att vare sig parti-medlemmar eller väljarkår hade röstat fram henne personligen.

Redan då höjdes röster för att Theresa May borde utlysa val för att skingra alla tvivel om att hon var rätt kvinna på posten. Flera debattörer pekade på att Labours senaste premiärminister, Gordon Brown, sannolikt lyckats bättre under sin regeringsperiod om han passat på med ett nyval när han efterträtt Tony Blair och fortfarande var populär.

Efter månader av besked om att det inte blir något nytt val har Theresa May nu alltså gjort en kovändning. Den 8 juni ska väljarna få möjligheten att bestämma vilka som ska styra landet.

Theresa May kalkylerar förstås med att hennes konservativa Toryparti ökar sin majoritet i brittiska underhuset. I dag har man 330 av 650 ledamöter. Men hon hoppas också att en ökad majoritet gör hennes regering mindre beroende av partiets så kallade backbenchers. Dessa vanligtvis ärkekonservativa män fungerar som en egen opposition inom partiet. De tvingade bland annat regeringen att backa på ett förslag om en skattehöjning för enmansföretagare i senaste budgeten.

Om Theresa May inte kan stå emot protester som rör blygsamma skattehöjningar är det lätt att föreställa sig vilka problem den här gruppen kan orsaka om förhandlingarna om Brexit inte går britternas väg. Med ett eget personligt mandat är det lättare att hålla dem på mattan och för Theresa May att göra eftergifter till EU för att få till ett ordnat utträde ut unionen.

Det kan till exempel handla om att Storbritannien ska fortsätta att betala till EU:s budget enligt de beslut som redan finns. Eller att försöka hitta en lösning för Gibraltar som passar invånarna där, likväl som EU (Spanien) och Storbritannien. Eller att garantera att tre miljoner människor från EU, som i dag bor och verkar i Storbritannien, får stanna.

Till Theresa Mays fördel talar också opinionsmätningarna. Hon leder stort mot Labour och dess ifrågasatta partiledare Jeremy Corbyn. Senaste sammanställningen visar att konservativa har 42 procent och Labour 27 procent.

Bland ledamöterna i parlamentet finns därför säkert de från Labour som oroas för att inte bli omvalda.

De konservativa ser dessutom EU-skeptiska missnöjespartiet Ukip som mer eller mindre borträknat. Ukip har inte längre den färgstarka Nigel Farage som ledare, dessutom har partiet svaga -finanser och hela dess existens byggde till stor del på att väljarna skulle få folkomrösta om EU. Vilket de som sagt redan gjorde i juni förra året.

Jokern i valet blir vilket parti de 48 procent av britterna som röstade för att stanna i EU stöder. EU-vänliga konservativa känner inte igen Torypartiet i den hårda retorik som rått sedan i somras. De gillar inte att Great Britain allt mer påminner om Little England.

Det är i dessa vatten som Liberaldemokraterna, förr i regeringskoalition med de konservativa, fiskar. Partiledaren Tim Farron reagerade snabbt på Theresa Mays utspel. Han lovade att en röst på Libdem ändrar Storbritanniens framtid och gör att landet blir kvar i EU:s inre marknad.

Tim Farron sade bland annat att landets sjukvård och bostadsbyggande är beroende av hårt arbetande medborgare från EU, och fångade därmed in två viktiga politiska frågor i dagens Storbritannien.

Sannolikt hoppas han också nå besvikna Labourväljare, som inte litar på Jeremy Corbyn i EU-frågan.

Liberaldemokraterna är i sammanhanget ett litet parti, men har varit framgångsrika i flera lokala val som hållits senaste månaderna. Till och med i valkretsar där en majoritet röstade för Brexit förra året.

Ett stort frågetecken måste sättas för hur stort valdeltagandet blir. Vid senaste parlamentsvalet 2015 röstade drygt 66 procent av väljarkåren. Efter det följde regionalval i Skottland, Wales och Nordirland och sedan en folkomröstning förra året, då 72 procent röstade.

Stannar valtrötta britter hemma den 8 juni finns all anledning för Theresa May, om hon vinner, att fråga sig hur starkt hennes mandat egentligen är.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta. Vägen mot Brexit

Processen kring Storbritanniens utträde ur EU sattes i gång formellt den 29 mars då landet åkallade Lissabonfördragets artikel 50.

EU:s permanente rådsordförande Donald Tusk lade sedan fram sitt förslag till grundlinjer i hur övriga 27 EU-länder ska förhandla.

Donald Tusks förslag ska sedan bearbetas fram till den 29 april då det är tänkt att ländernas stats- och regeringschefer ska kunna enas om sitt förhandlingsmandat.

Förhandlingarna kommer för EU:s del att ledas av den förre EU-kommissionären Michel Barnier.

Förhoppningen är att en upp-görelse ska vara klar till hösten 2018, för att sedan kunna godkännas av alla medlemsländer under den påföljande vintern och våren. **TT”**

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Brittisk inrikespolitik bakom beslutet

London. ”Inte igen” är reaktionen på gatan i Bishops Stortford, en liten stad utanför London där befolkningen som överallt i Storbritannien precis har kommit tillbaka från påskledighet. Nu möts man av nyheten att det blir val den 8 juni.

– Det känns som att det bara handlar om taktik. Premiärministern har sett att hon ligger tjugo procent före oppositionen i mätningarna och nu vill hon inkassera sitt försprång, säger Paul Collins som bor strax utanför Bishops Stortford.

Theresa Mays beslut att kalla till nytt val den 8 juni kom som en chock för journalister och förståsigpåare i London. För bara några veckor sedan gjorde premiärministerns stab allt för att döda de envisa valryktena. Men Theresa May har ändrat sig. Eller så är hon bara ovanligt bra på att hålla sina planer hemliga.

Premiärministern hänvisade till Brexit, Storbritanniens kommande utträde ur EU, där hon stod utanför Downing Street 10 på tisdagsmorgonen.

– Vi behöver ett nyval och vi behöver det nu, sa hon och riktade kritik mot oppositionen och överhuset.

De försöker sätta käppar i hjulet för Brexit och premiärministern ser nu ingen annan utväg än att gå till val.

I själva verket handlar Theresa Mays agerande inte så mycket om Brexit som om brittisk inrikespolitik. De konservativa leder stort över -

Labour, enligt den senaste mätningen från YouGov gjord den 17:e april. Att gå till val nu ser alltså ut att vara en nästan garan-terad väg till utöka den konservativa majoriteten i parlamentet.

Detta är särskilt attraktivt eftersom premiärministern har problem i sitt eget parti. Theresa Mays finansminister Philip Hammond fick backa från delar av sin vårbudget i mars. Förslaget om höjd skatt för egenföretagare gillades inte av partiets höger. Håller mätningarna i sig kan de konservativa gå från en majoritet av 16 platser till en på nästan 100 den 8 juni.

Det skulle ge Theresa May möjlig-heter att inte behöva förlita sig på partiets högerfalang i parlamentet.

Labourpartiets ledare Jeremy Corbyn har välkomnat nyvalet. Men bakom kulisserna råder stor nervositet.

– Labour kissar på sig i skräck. De kan reduceras till 150 platser i parlamentet och då kommer de inte ha något inflytande över huvud-taget gällande Brexit, säger Tim Bale, professor i statsvetenskap vid Queen Mary University i London.

Under Jeremy Corbyn har Labourpartiet gått åt vänster vilket uppskattas av partimedlemmarna – men väljarna flyr. Jeremy Corbyn är impopulär och partiet har präglats av interna strider och skandaler sedan han tog över.

– I det brittiska parlamentariska systemet är det mycket svårt att komma tillbaka efter en stor valförlust. Går Labour bakåt i juni så mycket som mätningarna visar kommer det att ta dem minst tio år att vinna ett nationellt val igen, säger professor Tim Bale.

Katrine Marçal katrine.marcal@dn.se “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

”Enda sättet att garantera stabilitet”

“Britterna går till val torsdag den 8 juni. Det överraskande beskedet gav premiärminister Theresa May vid lunchtid på tisdagen.– Vi behöver ett val och vi behöver det nu, sade May under sitt korta framträdande utanför 10 Downing street.

I ett läge där Mays konservativa parti Tories har klar medvind i opinionen, men svag egen majoritet i underhuset, väljer premiärministern – som lovat att lotsa Storbritannien ut ur Europeiska unionen – att gå till folket för att stärka sitt mandat.

Mot den bakgrunden är hennes och regeringens beslut kanske inte så överraskande, men tillfrågad om hon haft för avsikt att utlysa val har Theresa May, enligt brittisk press, förnekat sådana planer vid fem tillfällen mellan den 30 juni 2016 och den 20 mars i år.

– Jag har alldeles nyligen, och motvilligt, kommit fram till denna slutsats. Sedan jag blev premiärminister har jag sagt att det inte bör hållas några val förrän 2020. Men nu har jag kommit fram till att det enda -sättet att garantera stabilitet och trygghet de kommande åren är att hålla det här valet och få ert stöd för de beslut jag måste fatta, sade Theresa May.

Hon motiverar beslutet bland annat med att andra partier är emot regeringens Brexitplaner. May, som menar att hon ”levererat” i EU-frågan utifrån väljarnas vilja, vill stärka sin regerings förhandlingsposition gentemot Bryssel och unionens övriga 27

medlemsländer genom att tillfoga oppositionen ett tydligt nederlag den 8 juni.

Underhuset väntas på onsdagen rösta om utlysning av valet, vilket kräver kräver två tredjedelars majoritet för att gå igenom. Social-demokratiska Labour, det ledande oppositionspartiet, väntas stödja initiativet.

Skottlands försteminister Nicola Sturgeon gick på tisdagen ut och lovade moteld inför valet, genom att uppmana väljare på sin hemma-plan att backa upp sitt parti SNP:s krav om en ny folkomröstning om skotskt utträde ur Storbritannien, en alltjämt besvärande fråga att hantera för Theresa May.

EU:s permanenta rådsordförande Donald Tusk sade på tisdagen att han haft ”ett bra telefonsamtal” med den brittiska premiärministern efter hennes valbesked.

Londonbörsen inledde tisdagshandeln med ett fall, vilket tilltog efter Mays tal. Även pundet föll inledningsvis men stärktes sedan mot svenska kronan.

Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Missnöjet på landsbygden gynnar Le Pen

Nationella frontens Marine Le Pen är i knapp ledning inför söndagens rysarval i Frankrike. Le Pens popularitet blottar en klyfta mellan stad och landsbygd – men är också följden av en medveten strategi. DN har besökt Champagneregionen i nordöstra Frankrike, där såväl vinodlare som arbetare numera röstar på Nationella fronten.

Några maskrosor kikar upp mellan tuvorna i grässlänten, där den ligger inklämd mellan några vinfält.

– Det här är 0,3 hektar. Jag har inte kunnat odla upp den här marken på flera år på grund av en konflikt mellan oss odlare och EU om en regel. Det har kostat mig tiotusentals euros i intäkter, säger Aurelien Defrance och slår ut med armarna.

Runt oss höjer sig bördiga kullar, vars vinrankor varje höst producerar de druvor som är råvaran i det bubblande guld som gjort Champagneregionen i östra Frankrike så berömd.

Men mitt i det idylliska landskapet växer nu också ett missnöje.

Sedan 2008 riktas EU:s jordbruksstöd i hög grad till vinodlare som vill marknadsföra sina viner utanför regionen. Men för små och medelstora producenter, som Aurelien Defrance, är Frankrike den viktigaste marknaden – och den andel han exporterar säljs inom EU.

– För mig och många andra här är EU numera ett betydligt större problem, än en tillgång, säger Aurelien Defrance, som är femte generationens champagnetillverkare.

Han har sympatiserat med Nationella fronten i mer än tio år, berättar han. Förr brukade han undvika att tala högt om det, för att slippa försvara sig.

Så är det inte längre.

– I förra valet röstade fler än 50 procent för Nationella fronten här i byn. Så det har verkligen skett en stor förändring, säger Aurelien Defrance, som nu hoppas att Marine Le Pen vinner presidentvalet och att hon uppfyller löftet om en folkomröstning om EU-medlemskapet.

Ändå är EU-motståndet bara en delförklaring till Nationella frontens uppsving här i Grand Est, den administrativa region som Champagne tillhör. Traditionellt har denna region varit en bastion för den traditionella högern i Frankrike. Men såväl bland vinodlarna på landsbygden som bland arbetarna i de krisande industristäderna i nordost, finns i dag en växande känsla av att det politiska och ekonomiska etablissemanget i Paris har lämnat folk här åt sitt öde.

– Sedan Marine Le Pen blev parti-ledare har hon ändrat Nationella frontens tilltal. Om du frågar mig är grundbudskapet detsamma som förut. Men de senaste åren har det förpackats smartare, och det har fått många här att börja se Nationella fronten som ett seriöst alternativ, säger Aurelien Defrance.

Marine Le Pen tog 2011 över parti-ledarposten från sin far, den ökände antisemiten Jean-Marie Le Pen. Genast inleddes ett arbete för att tvätta bort rasist- och fascioststämpeln och föra in Nationella fronten i den franska republikanska gemenskapen.

Som chefsstrateg anlitade hon Florian Philippot, en tidigare okänd och då knappt 30-årig teknokrat från Lille i norra Frankrike.

Philippot var blyg och lite tafatt, men han kom utifrån, hade studerat ekonomi på elituniversitetet HEC och såg saker med nya ögon i ett parti som länge fungerat som ett familjeföretag. Viktigast av allt: han delade Marine Le Pens vision för partiets framtid.

Philippot hade alltid avskytt EU, och vände sig instinktivt bort när han såg en EU-flagga på en offentlig byggnad i Frankrike. Han drömde sig tillbaka till landets storhetstid, och säger sig än i dag vara en stor beundrare av Charles de Gaulle – frihetshjälten och landsfadern som lade grunden för femte republiken.

Under Le Pens och Philippots ledning har betydligt mer betoning lagts på nationell suveränitet, EU-motståndet och en ekonomisk politik byggd på protektionism och stärkande av välfärdsstaten. Det är ett budskap som gått hem även i de krisdrabbade arbetarstäderna på landsbygden, där vänstern tidigare styrt.

I Grand Est är arbetslösheten 12,5 procent, drygt 2 procent över riksgenomsnittet. Och bland ungdomar är siffran betydligt högre än så.

Regionen är något av ett typ-exempel på det som geografen Christophe Guilluy kallar ”det perifera Frankrike”. I sin bästsäljande bok med samma namn beskriver Guilluy dagens stora motsättning som den mellan storstäder, å ena sidan, och små- och mellanstora städer, byar och övrig landsbygd, å den andra.

Enligt offentlig statistik lever i dag bara omkring 5 procent av Frankrikes befolkning på det som kallas landsbygden. Men när Guilluy räknar ut hur många som lever i det han kallar periferin i Frankrike, så blir siffran i stället 61 procent. Han beskriver denna del av befolkningen som globaliseringens förlorare, och spår att detta kommer att ändra fransk politik i grunden.

Teorin har fått kritik av en del akademiker, men på Nationella frontens kampanjhögkvarter är Guilluys bok något av en bibel.

Det är med andra ord fullt logiskt att Florian Philippot 2014 blev invald som EU-parlamentariker i just Grand Est-regionen, trots att han är från Lille. Året därpå blev han även invald i regionens lokala parlament, där han nu leder Nationella frontens partigrupp.

– Mina föräldrar har alltid röstat på Republikanerna. Men för ett par år sedan svängde min far. Och nu röstar även min mor på Nationella fronten, för hon gillar Philippot, säger Aurelien Defrance med ett leende.

Receptet som Marine Le Pen och Florian Philippot ordinerar för patienten Frankrike är desto mer traditionellt: stängda gränser, värnande av ”traditionellt franska” värderingar och traditioner (ofta

godtyckligt definierade av partiets ledning), och – framför allt – mindre invandring.

– Här har vi inga invandrare, förutom en del säsongsarbetare som kommer hit när det är skördetid. Men vi har ju sett vad invandrare ställer till med i Paris, så vi vill inte ha några hit, säger Aurelien.

Under intervjun blir det tydligt att han får information främst genom Facebooksidor som ”TV Libertés”, vars öppet främlingsfientliga innehåll knappast kan ses som något annat än propaganda för Nationella fronten.

– Se bara vad som hänt i grannkommunen Bar-sur-Seine, dit de förlagt en flyktingförläggning. Massor av våld och ökad brottslighet! säger Aurelien Defrance.

När DN frågar ansvariga på myndigheter i Bar-sur-Seine om detta stämmer får vi bara förvånade miner till svar. Ingen som helst ökning av brottsligheten har skett sedan det tjugotalet flyktingarna anlände.

○○○

Samlingssalen i den lilla byn Arcis-sur-Aube, några mil norr om Aurelien Defrances vingård, är full. Tusen personer står tätt sammanträngda för att se Marine Le Pen, som valt att förlägga ett valmöte här, trots att det är slutspurt på valrörelsen.

Hennes kampanjarbetare intygar att platsen är noggrant vald.

– Det här är en av många byar som vi vill få att leva upp igen, säger Marie-Pierre Amilhau, som sitter i kommunfullmäktige i den närliggande staden Troyes, även det i Grand Est.

I publiken finns såväl vinodlare som arbetare från Troyes.

När Marine Le Pen kommer in på scenen möts hon av jubel och talkörer: ”On est chez nous” (ungefär: Vi är hemma hos oss).

Och när hon börjar tala är det med noga kalibrerad tunga. Det blir det vanliga budskapet om stängda gränser, kamp mot radikal islam och stopp för invandring. Men även en blinkning åt gamla vänsterväljare:

– En del kallar mig för vänster. Men den nationella solidariteten är varken vänster eller höger, den är bara väldigt fransk. Det viktiga är att vi inte lämnar de svaga bakom oss när vi går framåt, säger Marine Le Pen.

○○○

En av åhörarna på Le Pens möte är 23-åriga Mathieu Noblet. När vi träffar honom nästa dag har adrenalinet från valmötet lagt sig. Han står uppgivet och suckar utanför ett bemanningsföretag i Troyes, medan han skannar av jobberbjudandena i skyltfönstret. Där finns inget kockjobb som han kan söka.

– Jag har haft ett vikariat på en restaurang i tre månader, men det tar slut på onsdag. Så det blir väl enstaka inhopp igen, säger Mathieu Noblet, som berättar att han ofta har svårt att få ihop till hyran.

– Det blir ofta pasta till mat, trots att jag bor med min syster. Men så är det ju för många i min ålder här, lägger han till.

Troyes är ett anrikt gammalt textilcentrum, och bland annat Lacoste har fortfarande tillverkning här. Men industrijobben blir allt färre, och de som söker sig serviceyrken, som Mathieu Noblet, har det inte mycket lättare.

När jag frågar varför han stöder Nationella fronten kommer svaret snabbt: invandringen.

– Jag hoppas att Marine Le Pens förslag om 10 procents straffskatt på de företag som har utländska anställda ska kunna skapa mer jobb för oss fransmän, säger han.

Här i Troyes har han dock inte stött på så många utländska anställda.

– Jag minns en rumän som diskade. Jag tror att han fick mindre betalt än vi andra. Men jag är inte säker, säger han.

Socialistpartiet är i kris i Frankrike, efter François Hollandes fem år vid makten. Misslyckandet att få ned arbetslösheten under 10 procent har gjort att socialisternas kandidat Benoit Hamon nu ser hopplöst avhängd ut i söndagens val.

Den enda vänsterkandidaten med möjlighet att utmana i valet är Jean-Luc Mélenchon. Han är skeptisk till EU, vill förhandla om EU-fördraget och förespråkar ett visst mått av protektionism.

När DN åker runt i Troyes och på landsbygden i Grand Est är det också enbart Mélenchons valaffischer som syns, vid sidan av Marine Le Pens.

Le Pen själv pekar gärna ut Emmanuel Macron som huvudmotståndare. Det är inte svårt att förstå varför, eftersom denne oberoende mittenkandidat är den ende som öppet bejakar globaliseringen och är en varm EU-anhängare.

Men Le Pen pressas också av den traditionella högerns kandidat François Fillon, som ligger hack i häl på henne och Le Pen.

Minsta lilla felsteg kan leda till att Nationella frontens kandidat hamnar utanför andra omgången, som hålls mellan ettan och tvåan den 7 maj. En oförsiktig kommentar, som när hon i förra veckan sade att Frankrike inte kan klandras för jude-förföljelserna i Frankrike under andra världskriget, kan räcka för att förlora en viktig procentenhet.

Under valmötet i Arcis-sur-Aube märks denna balansakt tydligt. När en man några meter ifrån mig ställer sig på tårna och vrålar: ”Stäng moskéerna!”, hajar Le Pen till, som vi andra.

Hon småler lite, men fortsätter sedan enligt manus, inom gränsen för det tillåtna:

– Som ni vet är jag den enda som menar allvar vad gäller islamismen.

Svaret kommer genast från publiken.

”Frankrike åt fransmännen!”

Erik de la Reguera erik@delareguera.se”

“ Fakta. Favoriterna i valet

Opinionsläget: I de flesta mätningar ligger Marine Le Pen och Emmanuel Macron jämsides.

Marine Le Pen. Nationella frontens kandidat vill tillfälligt stoppa all invandring till Frankrike. Hon vill straffa företag som anlitar utländsk arbetskraft och lovar att förhandla om EU-medlemskapet.

Jean-Luc Mélenchon Talar varmt om protektionism och är djupt kritisk till EU, vars fördrag han vill förhandla om i grunden. Stöds av kommunistpartiet.

Emmanuel Macron. Socialliberal, oberoende kandidat. Vill se avregleringar och neddragningar i offentlig sektor, och lovar stimulanspaket och en arbetsmarknadspolitik mer lik den i Sverige. Är EU-vänlig och förespråkar frihandel.

François Fillon. Det traditionella högerpartiet Republikanernas kandidat går till val på en radikalt nyliberal ekonomisk politik. Fillon har skakats av en rad skandaler, men finns ännu bland de fyra kandidater som kan vinna valet.

Fakta. Presidentvalet

Elva kandidater ställer upp i Frankrikes presidentval, som hålls den 23 april. Om inte någon får mer än 50 procent av rösterna i första omgången, hålls en andra och avgörande omgång den 7 maj. “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Därför röstar min familj på Marine Le Pen

Om politiken inte kan erbjuda ett språk som omfattar även de svagaste i samhället kommer dessa väljare att fortsätta att utkräva hämnd. Franske författaren Édouard Louis minns sin uppväxt i en by som dyrkade Le Pen.

Mitt politiska liv började med tårar. Det var 2002, jag var tio år och Jean-Marie Le Pens högerextrema parti hade för första gången i historien kommit till andra omgången i presidentvalet.

Jag kom hem från skolan, och där stod min pappa framför tv:n och utstötte glädjeskrik. Han sa att snart skulle Frankrike slippa araberna och judarna – det var sådant jag hörde honom säga flera gånger i veckan, till och med flera gånger om dagen. Min mamma var också glad men hon uttryckte sig inte lika direkt. Hon drev lite med min pappa: ”Han kan ju gå och gifta sig med sin Le Pen så får jag lite lugn och ro.”

Själv satt jag i soffan bredvid och grät. Vår lärare hade sagt att Nationella fronten var ett farligt och rasistiskt parti och jag litade redan då betydligt mer på mina lärare än på mina föräldrar. Avståndet till familjen djupnade, jag gjorde vad som helst för att inte vara som de.

Tårarna fortsatte att rinna nedför mina kinder hela kvällen och till slut tappade min pappa tålamodet. Han vände sig mot mig och vrålade att så länge som jag bodde under hans tak, så fick jag inte tala illa om extremhögern. Han skickade in mig på rummet utan kvällsmat och jag fick inte komma ut förrän nästa dag.

Jag växte upp i en liten by i norra Frankrike där nästan 55 procent av invånarna röstade på extremhögern i senaste valet – om soffliggarna också hade röstat hade det förmodligen blivit 70 procent. Jag känner soffliggarna, jag har levt vid deras sida i flera år och vet att de för det mesta slits mellan leda och uppror och tvekar mellan att avstå från att rösta och att rösta på Le Pen.

I min barndom i början på 2000--talet röstade hela familjen på Nationella fronten. Min pappa följde med min storebror och storasyster in i röstbåset vid varje val för att vara säker på att de verkligen röstade på Jean-Marie Le Pen, och sedan på hans dotter Marine när hon tog över som ledare för nationalistpartiet. Borgmästaren och hans medarbetare sa ingenting när min pappa följde med sina barn in i röstbåset. De lät honom hållas. I vår by på några hundra invånare hade alla gått i samma skola, och alla, utom borgmästaren, hade jobbat på samma fabrik före massuppsägningarna. Ingen ville hamna i bråk med min pappa.

En röst på Nationella fronten var givetvis en röst präglad av rasism och homofobi – när han inte pratade om araber malde min pappa på om att homosexuella förtjänade dödsstraff och det sa han medan han såg mig i ögonen, jag som redan vid fem eller sex års ålder var dragen till pojkarnas kroppar på skolgården.

Men betydligt mer än resten, betydligt mer än xenofobin eller hatet, var valet min familjs sätt att kämpa mot osynligheten. De förklarade för mig att de gick och röstade för att Marine Le Pen var den enda som talade om oss, ”småfolket”, när alla de andra kandidaterna ignorerade oss.

Den där känslan av osynlighet fanns i hjärtat av våra liv, varje dag, och den var efterhängsen. Det gick inte en dag utan att min mamma sa: ”Det finns ingen som bryr sig om oss småfolk, särskilt inte borgarna.” När hon såg politiker på tv skrek hon och gick på: ”De är likadana allihop, de tänker bara på sig själva!”

Min pappa och hon hade känslan av att vänstern hade övergett dem. De visste att vänstern *borde* ha försvarat de svagaste, och att det var något som skavde, för de sa: ”Vänster eller höger, de är ju i alla fall likadana allihop nuförtiden.” Det uttrycket, ”i alla fall”, utgjorde koncentratet av all den besvikelse och den känsla av svek som förtärde oss.

När vänstern talade användes aldrig orden: *hunger*, *misär*, *ojämlikhet*, *lidande*, *smärta*, *utmattning*: hela den verklighet som slog ner på våra kroppar dagarna i ända och som fick våra ryggar att krökas. På grund av den konservativa revolution som förvandlade den franska vänstern till en teknokrati på 1980-talet använde politikerna som normalt sett borde ha försvarat oss nu i stället ord som: *samexistens*, *modernisering*, *försoning*, *social dialog*, *förhandling*. Ibland försökte de få oss att tro att de med dessa ord talade om oss, men våra kroppar visste att de ljög. Vi sökte i vår erfarenhet och vårt förflutna efter något som var besläktat med *försoning* eller *social dialog*, men hittade ingenting.

Jag var tretton när min pappa fick jobb som städare efter flera år som arbetslös. En dag under valperioden hade en politiker, en borgerlig minister, besökt hans arbetsplats.

Hela familjen avskydde honom, de skrek glåpord när de såg honom på tv. Ministern skulle dyka upp klockan åtta på morgonen i den lokal där alla sopkvastarna stod, och infann sig som väntat. Dagen dessförinnan hade min pappa betygat att han skulle säga precis vad han tyckte och

tänkte om honom. Han hade inte pratat om något annat under hela middagen. Han hade berättat exakt hur han skulle tilltala honom, med vilket eftertryck, vilka ord, vilka förolämpningar han skulle använda.

Men när han såg honom komma, denna man vars status kringgärdade honom som en gloria, med sina fina kläder och sin respektingivande hållning, denna man omringad av livvakter och assistenter, hade min pappa inte mål i mun. Han tystnade. Han höll tyst som om han plötsligt blivit ödmjuk och skrämd av dessa maktens attribut. Han kom hem och berättade att han inte hade skällt ut ministern, att han till och med hade tyckt att han verkade *trevlig*. Han tillade: ”Jag trodde det var en idiot men det var en trevlig typ.” Han sänkte blicken när han sa det. Jag kände mig förrådd.

Det är på grund av den här typen av minnen som det förljugna språket aldrig lurade oss. Var fanns den *sociala dialogen* i scenen med min pappa inför den där ministern? Den teknokratiska politikens nyord förvisade oss till vår ensamhet. De påminde oss om att ingen egentligen talade om oss, om vår tillvaro, om vår verklighet.

Politiken var inte det enda område som hade övergivit oss. Utan också journalistiken, konsten, filmen, böckerna. Varje år såg mina föräldrar på tv vilken författare som hade tilldelats Goncourtpriset. De såg att priset nästan uteslutande tilldelades en person ur medelklassen som skrivit en roman om sitt medelklassliv.

Några dagar efter att jag firat min tjugoårsdag skickade jag manus till min första roman, ”Göra sig kvitt Eddy Bellegueule”, till ett stort förlag i Paris. Romanen beskrev just min barndomsvärld, fattigdomen och utanförskapet. Det tog bara drygt två veckor innan jag fick svar från förläggaren: han skrev att han inte kunde publicera romanen eftersom den misär som jag gestaltade inte hade funnits på hundra år, och därför skulle ingen tro på berättelsen och heller inte köpa boken.

Jag läste förläggarens mejl flera gånger. Jag försökte låta bli att skrika rakt ut och kände hur skriket fastnade i halsen, som ett främmande, brännande föremål. Förklaringen var tragisk men enkel: det liv som varit mitt, och som fortfarande var mina föräldrars, var så frånvarande i det offentliga samtalet att de som inte upplevde det till slut trodde att det inte fanns. Att *vi* inte fanns.

Mina föräldrar stoppade Le Pens namn i ett kuvert på valdagarna för att ge igen för denna osynlighet. Att rösta innebar för dem inte att välja ett politiskt program eller att hävda en åsikt, det var en desperat kamp för att finnas till i andras ögon.

I dag, under dessa valtider i Frankrike men också på andra ställen, har vänstern ett oerhört ansvar för vår politiska framtid: om den inte kan erbjuda några ord eller ramar som kan få de exkluderade att känna sig representerade, så kommer dessa exkluderade att vända sig till vilken populistisk rörelse som helst som ger sig ut för att omfatta dem.

Att bekämpa Marine Le Pen innebär inte, som så många intellektuella och tidningsredaktioner tror, att bevisa att hon är en farlig rasist: det vet alla redan. Att bekämpa Marine Le Pen innebär inte att kämpa *mot* extremhögern utan att kämpa *för* vänstern.

Édouard Louis “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Så leder underbarnet Macron ett hoppfullt uppror från mitten

Söndagens presidentval i den moderna demokratins hemland Frankrike kan bli en kamp mellan en fascist och en man stödd av kommunister. Mot detta står optimismen och framtidstron i Emmanuel Macrons politik, skriver författaren Olle Svenning.

Révolution”, det är den upproriska titeln på den bok Emmanuel Macron gav ut i november förra året. Ett halvår senare har han hunnit bygga en stor politisk rörelse, ”En Marche!”. Den kan göra honom till Frankrikes president.

Macron leder ingen marsch mot Bastiljen; han är ingen Robespierre. Hans revolution ska inte störta och förgöra en härskande aristokrati. Macrons attack riktar sig mot de fallfärdiga partierna, till höger och till vänster. Mot den förvuxna, auktoritära statsapparaten, mot näringslivets oligopol och fackens skleros. Ett uppror från mitten.

Macron säger att han inspirerats av 1800-talsförfattaren Honoré de Balzacs berättelser om ”de unga vargarna” som drog från landsbygden till Paris för att erövra societeten, makten och äran. Som Balzacs romangestalt Rastignac kommer Macron från landet, från det välmående Amiens i norra Frankrike. 16 år gammal skrev han sin första roman, lämnade föräldrahemmet och förenade sig med sin fransklärare, Brigitte Trogneux. Hon undervisade också på den teaterscen där Macron förberedde en karriär som skådespelare. Litteraturen tog över, surrealisten René Char blev den utvalde, tillsammans med Albert Camus och André Gide. Efter litteraturen följde filosofin. Macron blev strax efter sin 20-årsdag medarbetare till en av vår tids mest betydande filosofer, Paul Ricoeur. Kanske, historieskrivningen varierar, samarbetade han också med Etienne Balibar, en av den marxistiska teorins centralgestalter.

Macron byggde ett svårslagbart kulturellt kapital; han måste också erövra de sociala, ekonomiska och politiska maktsfärerna. Han tog sig snabbt genom de flesta franska elithögskolor, bland dem ENA, och utnämndes till Inspecteur des Finances, ett slags statsapparatens övervakare och överstepräster, garanterade de högsta befattningarna i stat och näringsliv. I Frankrike gäller sedan Napoleons dagar - meritokratin och den yppersta eliten rör sig tämligen fritt mellan stat, politiska partier och privat näringsliv. Macron blev, 30 år gammal, bankir i den klassiska banken Rothschild. Han byggde sig en förmögenhet på runt 20 miljoner och blev ekonomiskt oberoende. Under samma period var han medlem av socialistpartiet. Han hade tackat nej till att bli kabinettschef hos François Fillon, högerns premiärminister.

Macron beskrivs ofta som gåtfull men alltid som en betydande social begåvning, bildad, elegant, självsäker och med utsökt blick för vänskaper som kan främja framgång och karriär. Hans första mentor blev Jacques Attali, en gång president Mitterrands kabinettschef och som mer än någon annan behärskar och styr maktens nätverk. Macron fick hjälp att flytta in i presidentpalatset som en av François Hollandes närmaste män. Några år senare blev han ekonomiminister.

Macron hade erövrat allt: kulturellt, socialt, ekonomiskt och politiskt kapital. Det stora språnget återstod, att bli landets president.

François Hollandes eländiga presidentskap hade lett landet in i stagnation, pessimism och till det som blivit ett franskt favoritord,

”declinisme”. Socialistpartiet förlorade alla val, från de lokala till de som gällde EU och föll sönder. Macrons val var självklart, han måste bryta både med François Hollande och med socialistpartiet.

Enligt fransk historieskrivning skapar djupa kriser ofta en av ödet utvald ledare, en *l’homme providentiel*. Charles de Gaulle under motståndet mot nazismen och Pierre Mendès France som gjorde slut på ett kolonialkrig är två moderna exempel. Macron vill följa i den traditionen. Därför måste han bygga en helt ny politisk rörelse med en ideologi som bryter mot traditionerna. Han gjorde som vänsterrörelsen Podemos i Spanien och Beppe Grillos högerorganisation i Italien. Med nätet, sociala medier och entusiastiska experter och medhjälpare växte ”En Marche!” och fick ett par hundra-tusen medlemmar.

Macrons egen politiska erfarenhet är knuten till den demokratiska vänstern, och den har två traditioner. Den ena är den centralistiska, jakobinska, nationalistiska och verbalt revolutionära. Den andra vänstern föredrar frihetlighet och bygger sin praktik på ”autogestion”, självstyre, industriell demokrati och ett aktivt civilsamhälle. Den andra vänstern bildade ett eget parti i protest mot socialistregeringens blodiga kolonialkrig.

Macron markerade tillhörighet till den andra vänstern i sitt begravningstal till Michel Rocard, den andra vänsterns historiske ledare, dessutom en av Macrons mentorer. Lojaliteten uttrycktes än tydligare under ett besök i Algeriet, där Macron fördömde de franska kolonialkrigen och klassificerade dem som brott mot mänskligheten – som barbari. Han lät som Rocard och Mendès France.

Michel Rocard ville skapa en vänster–center-allians. Demo-kratin och reformismen måste ha bred social förankring för att inte riskera att brista. Extremistisk och antidemokratisk ideologi har nämligen djupa rötter i Frankrike. Medvetandet om detta är avgörande för att förstå Macrons politiska projekt. Den stora avgörande frågan, som ställs i det franska presidentvalet och det parlamentsval som följer något senare, är skrämmande enkel att definiera. Den handlar om hur den parlamentariska demokratin ska kunna besegra eller åtminstone kraftfullt hålla emot en alltmer framgångsrik och aggressivt nationalistisk och rasistisk högerextremism.

Marine Le Pens Nationella fronten har en styrka, organisation och ideologisk medvetenhet, helt överlägsen andra högerextrema partier i Europa. Den ingår också i en mer än hundra år gammal förfärande fransk fascistisk tradition.

Marine Le Pen har som Macron litterära förebilder, främst då Maurice Barrès, det tidiga 1900-talets antisemitiske ideolog, skaparen av begreppet den nationella socialismen, teoretikern bakom de högerligor som försökte krossa demokratin. Barrès var respekterad i samhällets elit; han satt i franska akademien. Hans nationalistiska idé byggde på minnet av de döda, på jorden de odlat, på blodets och rasens gemenskap. Marine Le Pen citerar gärna de orden. Barrès mest kända roman ”Les deracinés” – De rotlösa – skildrar hur storstaden och det moderna korrumperar människor och driver dem till undergång. Le Pen ekar dessa fraser i sina attacker mot det europeiska, det globala, de icke-franska. Hon jämför muslimer med nazister, båda har ockuperat Frankrike. Nyligen lyfte hon bort allt ansvar från de franska kollaboratörer som under kriget deporterade tiotusentals judar till utrotningsläger.

33 procent av fransmännen säger sig dela Le Pens värderingar. De städer som valt borgmästare från Nationella fronten har som gemensam slogan ”Vi vill skapa invandrarfria kommuner.”

Den traditionella högern tycks vara hjälplös mot Le Pen. Presidentkandidaten François Fillon faller allt djupare ner i korruptionsträsket och hans försvarstal ekar av Donald Trump och Berlusconi: All kritik beror på rättsväsendets och mediernas konspirationer mot honom. Socialistpartiets kandidat, Benoit Hamon är på väg att föra partiet till det sämsta valresultatet på ett halvsekel. Däremot växer sig den socialistiska vänstern sig allt starkare. De kallar sig *La France insoumise* (Det Frankrike som inte låter sig kuvas). Rörelsen, med stöd från en rad vänstergrupperingar, miljöaktivister och det gamla stalinistiska kommunistpartiet, leds av Jean-Luc Mélenchon. Han, en förre detta socialistisk minister, har på en månad räknat in sju procents ökat stöd och skulle kunna gå till den andra, avgörande valomgången.

Presidentvalet i den moderna demokratins hemland kan, utan att vara alltför spekulativ, bli en kamp mellan en fascist och en man stödd av kommunister. Mélenchon har utmanat Marine Le Pen en gång tidigare, 2012, i ett val i en arbetarstad i norra Frankrike. Le Pen fick dubbelt så många röster som vänsterfrontens ledare.

De franska fascisterna marscherade en gång under slag-ordet ”Varken höger eller vänster”. Macron skriver om frasen och kallar sitt politiska program ”både höger och vänster”. Han vill sänka företagsskatterna, stimulera nyföretagande och minska de centrala fackliga organisationernas korporativa makt. Inte orimligt eftersom den fackliga anslutningen är runt 6 procent.

Macron vill inte riva upp välfärdssystemet eller privatisera, endast bygga om. Han är EU-federalist men motståndare till EU:s åtstramningspolitik och ifrågasätter sanktionerna mot Ryssland. En måttfull hållning jämfört med Le Pen och Fillon, båda finansierade av och lierade med Putin-systemet.

Emmanuel Macron har i motsats till de flesta politiker drivit valkampanj i de fattiga, slitna och socialt deklasserade förorterna. Den taktiska dimensionen är given; folket i förorterna röstar sällan men kan mobilisera. Macron skriver ett försiktigt program för förorterna. Skolorna ska rustas upp. Lärartätheten och lärarlönerna ska öka i de ”känsliga zonerna”. Skolklasserna ska halveras: tolv i varje klass. Han kritiserar polisens våld mot förortsungdomarna. Ett av många möjliga exempel på brutaliteten är ett par polisers våldtäkt på en ung man, Théo.

I en intervju med Cimade, en organisation som tar sig an invandrares och flyktingars rättigheter, beskriver Macron invandring som en möjlighet, som något positivt och som en tillgång för landet. Här finns en nyckel till Macrons framgångar: hoppfullheten, optimismen, framtidstron. I en ovanligt genomarbetad opinionsmätning visar det sig att folk stöder Macron på grund av hans optimism. Över 70 procent av hans sympatisörer tror på en bättre framtid.

En valstrategisk debatt pågår inom vänstern och bland radikala liberaler: Ska man rösta ”nyttigt” eller med sitt hjärta. Frågan borde ställas annorlunda: Vem ska man rösta på för att besegra fascisternas presidentkandidat?

Olle Svenning är journalist och författare och har i många år följt fransk politik.

Olle Svenning “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Bröder i dödlig strid vid folkomröstningen

DN i Diyarbakir. Turkiets polarisering når ändå in i familjerna. Under folkomröstningen drabbade två bröder med olika politiska ståndpunkt samman. Tre personer dödades i skottlossningen. DN har besökt byn som är splittrad i två läger.

Den lilla byn Yabanardi ligger nedsjunken i det dramatiska bergslandskapet. Ett vitt tält har satts upp precis vid infarten och folk strömmar dit. Några hundra meter bort ligger de nygrävda gravarna. Jorden har inte ens hunnit torka.

– Det är så sorgligt. Det här valet har inte varit hälsosamt för syd-östra Turkiet, säger Younes som är där för att beklaga sorgen.

Vi befinner oss cirka 1,5 timme utanför staden Diyarbakir i sydöstra Turkiet. Här bor framför allt kurdiska medborgare och vi har passerat flera turkiska militära vaktposter på vägen. Många i området är i opposition till president Reccep Tayyip Erdogan och hans regeringsparti AKP. I förra parlamentsvalet lade de flesta sin röst på det prokurdiska partiet HDP, vilket de fått betala dyrt för.

Sedan vapenvilan mellan den turkiska militären och den kurdiska rebellgruppen PKK bröts 2015 har vissa städer bombats hårt och hela kvarter raderats. Under söndagens val blev resultatet något annorlunda. Enligt de inofficiella siffrorna röstade 67,59 procent nej och 32,41 procent ja i Diyarbakir. Men i vissa byar var det tvärtom. I byn Yabanardi röstade 69,3 procent ja och 30,70 nej.

Det är en liten by med bara cirka 452 medborgare, varav 164 röstberättigade. Inte många känner till den. Men den blev omskriven över hela världen då folkomröstningen om grundlagen pågick i Turkiet i söndags. Det kom ut uppgifter om att tre dödats under röstningen, men därefter spretade informationen. Enligt vissa hade sammandrabbningen skett på grund av olika politiska åsikter, andra för att stoppa fusk och ytterligare andra sade att det var ett familjebråk.

Vi vill veta vad som verkligen har hänt. I byn blir vi inbjudna på te. Younes, en av släktingarna som rest från Istanbul för att beklaga sorgen, börjar förklara.

– Det handlar om två bröder som tycker väldigt olika, säger Younes.

Trätan började med bröderna Abdulrezzak Yildiz och hans bror som just nu sitter fängslad, misstänkt för mord. Abdulrezzak Yildiz är en traditionell nej-röstare och motståndare till regimen. Men hans bror tänkte rösta ja till att skriva om konstitutionen till ett presidentstyre.

– De bråkade om detta länge men det var under söndagen som det gick överstyr, säger Sedat Yildiz som också kommit för att beklaga sorgen.

Den nu gripne brodern tog med sina söner till vallokalen och när Abdulrezzak Yildiz kom dit med sin son Seyhmus Yildiz började skottlossningen. Abdulrezzak och Seyhmus föll snart till marken. Deras släkting Idris Yildiz – som röstade ja – sprang fram för att hjälpa dem och hamnade då i skottlinjen. Han dog senare på sjukhuset. Nu sitter de båda familjerna i varsitt hus och situationen är mycket spänd. De som kommit för att beklaga sorgen gör det i det uppsatta tältet.

– Det är fruktansvärt hur detta val har delat en familj och byn, säger Younes.

Precis när vi ska börja fråga om varför de plötsligt ville rösta till president Erdogans fördel kommer en militär pansarbil med sju beväpnade soldater. De kommer in bland de sörjande och börjar fråga

efter ”journalisterna”. Soldaterna kommenderar ut oss och kräver våra id-handlingar.

När de förstår att vi har alla papper som krävs, säger de att det är förbjudet att ställa frågor. De säger att vi inte kan stanna kvar eftersom de inte kan lova oss säkerhet. Byborna ser förtvivlade ut men vi väljer att lämna byn.

I Diyarbakir möter vi Gulcen Özer, en av få HDP-parlamentariker som inte är fängslad. Hon säger att hon inte känner till detaljerna i skottlossningen i Yabanardi. Men i andra byar har byäldste pressats av regimen att rösta ja. Detta har förnekats av regimen men Gulcen Özer säger att det har hänt.

– De har hotat med att sluta hjälpa dem annars, bränna ner byn och liknande. Vi förlorade 20 procent på det sättet, säger hon.

Hon är skeptisk till hela valresultatet och pekar på kritiken att valnämnden ändrade reglerna mitt under röstningen och tillät ostämplade kuvert, något som OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, också kritiserat. Gulcen Özer är också orolig för vad som väntar härnäst. Hon har själv suttit fängslad i nästan en månad och förväntar sig att gripas när som helst. Hon befarar också att president Erdogan kommer att beordra nya militära operationer i sydöstra Turkiet.

– Han har fått smak på krig och makt. Det handlar inte längre om Turkiet utan det är personligt, säger hon.

President Erdogan har ignorerat kritiken om valfusk och sagt att hela Turkiet är vinnare i folkomröstningen. Han kommer att bli AKP:s partiledare när de officiella valsiffrorna presenteras.

Terese Cristansson “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Förlorarna. Erdogans seger en repris av ett sårigt trauma

Resultatet från söndagens folkomröstning i Turkiet är en tragedi. Inte bara för landet, utan också för den fria världen som hade satt sitt hopp till Turkiet att, näst efter Israel, bli den andra demokratin i regionen.

Recep Tayyip Erdogan, som nu blir i det närmaste enväldig, har under de senaste tio åren systematiskt och framgångsrikt hetsat grupper mot varandra och målat upp nationen som en välsignelse från Allah. Islamiseringen av Turkiet under Erdogan är en bedrift i sig, då landet sedan republikens grundande 1923 har varit en rigid tvångssekulär stat.

Det måste smärta Erdogans lättkränkta ego att han vann omröstningen med en knapp majoritet. Men de små marginalerna får ändå katastrofala konsekvenser för befolkningen och landet som riskerar att slungas femtio år bak i tiden.

Min egen familj lämnade landet 1975. Det var tänkt som en tillfällig flykt, vi skulle återvända till Turkiet så fort landet demokratiserades och mänskliga rättigheter gällde alla, även oss kurder och, som min far, vänsteraktivister. Så blev det aldrig.

När jag som barn frågade hur det kom sig att vår familj hade så många vänner som satt eller suttit i fängelse svarade far att till skillnad från Sverige så fängslade Turkiet anständiga människor i stället för bovar. Humor, om än mörk sådan, är en av många överlevnadsstrategier, när bitterheten riskerar att kicka in.

Eftersom barn till flyktingar ofta lever i ett vakuum mellan dåtid och framtid är det egentligen bara en återförening med moderlandet som kan möjliggöra lycka. Det som är däremellan är i bästa fall en transportsträcka, av min föräldrageneration omnämnd som förlorad tid. Vi som växte upp eller föddes i Sverige kallas därför ibland för den förlorade generationen av våra föräldrar.

Nu har det gått över fyrtio år sedan vi flydde till Sverige. Turkiet är fortfarande inte en demokrati och mina föräldrar övergav planerna på att flytta hem för länge sedan. Även om intresset för turkisk politik fortfarande är stort så är den inte lika tvångsmässig som under min barndom då jag kunde rabbla upp partiledare, ministrar och de kurdiska namnen på städer och byar.

Men när resultatet från folkomröstningen presenterades i söndags var det som att jag slungades tillbaka till 70-talet och såren öppnade sig igen.

Författaren Vladimir Nabokov, född i en aristokratisk familj som tvingades fly under ryska revolutionen, har sagt att det han sörjde mest var att han i och med flykten blev bestulen sin barndom. Hans ord var mig länge främmande. Hur kunde han? Frihet är det bästa ting, som sökas kan all världen kring.

Men människan är mer komplicerad än så och det går att hysa motstridiga känslor – att glädjas över frihet och sörja en vanlig tillvaro. Den naturliga ilska som vällde fram när resultatet stod klart och Erdogan utropade sig till segrare påminde mig om sorgen som alltid kommer att vara en del av mitt liv.

Det som händer nu riskerar att bli en repris av en redan välbekant historia. Omvärldens krav på omröstning som kommer att viftas bort, kartläggningen av kritiker i diasporan och utrensningen av oppositionella kommer att eskalera. Och än fler kommer än en gång att fly Turkiet i hopp om en tillvaro i demokrati. Fler förlorade generationer.

Dilsa Demirbag-Sten “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Protester mot presidenten skördar offer

I dag inleds slaget om Venezuela. Oppositionen har kallat till protester mot regimen som allt mer styr landet som en diktatur. Redan har sex demonstranter dödats i oroligheterna.

– Vi vet att det är farligt, men det vore farligare att bara titta på när regimen fördärvar vårt land, säger Freddy Guevara på telefon från Caracas till DN.

Han är vicepresident i parlamentet och har det senaste året arbetat med att hitta en väg ut ur den kris som regeringen försatt landet i. Det saknas livsmedel och läkemedel och brottsligheten har gjort Venezuela till världens farligaste land som inte befinner sig i krig. Trots att en tredjedel av de folkvalda parlamentarikerna tillhör oppositionen har de inte lyckats förändra situationen. Deras försök att arrangera en folkomröstning och att utlysa nyval för att få bort ledaren Nicolas Maduro har stoppats av valmyndigheten.

– Regimen blockerar varje försök. Det finns ingen annan utväg än att gå ut på gatan och demonstrera, säger Freddy Guevara.

Problemet är att regimen inte garanterar den grundlagsstadgade rätten att demonstrera utan låter polisen gå till attack mot demonstranterna.

– Det kvittar hur fredliga demonstrationerna är – de skickar ändå sina elitförband på oss, säger Freddy Guevara.

Vad som triggat den senaste tidens oroligheter är Nicolas Maduros beslut att be domarna i Högsta domstolen att överföra parlamentets makt till HD. Först när omvärlden berättade för Maduro att det de facto innebär att han genomfört en statskupp lät han domarna lämna tillbaka makten. Att domarna i HD styrs av presidenten fungerar nu som bevis för oppositionen att Venezuela blivit en diktatur.

Redan i förra veckan begärde oppositionen tillstånd för en demonstration i dag, onsdag, men regimen sa nej. I stället uppmanade regeringen sina anhängare att samlas i en motdemonstration som i dag ska tåga från kåkstaden Petare i östra Caracas till centrum. Oppositionen har beslutat att deras demonstration ska utgå från 26 olika platser i Caracas. Tanken är att göra det svårt för polisen att slå till.

Kritiker menar att Venezuela följer Kubas exempel där militären tagit över landets ekonomi. För ett år sedan överförde Nicolas Maduro ansvaret för distributionen av livsmedel och läkemedel till försvarsdepartementet, vilket gör att militären styr den lukrativa svarta marknaden.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Oro för framtiden trots ökad tillväxt

Det ser ljusare ut för världsekonomin de närmaste två åren, enligt IMF:s vårprognos. Men historiskt sett är tillväxten ganska låg och IMF varnar för att ökad protektionism lägger sordin på utvecklingen framöver.

Världsekonomin tuffar på i ett lite snabbare tempo än tidigare. I år väntas en tillväxt på 3,5 procent (jämfört med 3,1 procent 2016) och nästa år väntas farten växla upp ytterligare ett snäpp, till en BNP-ökning på 3,6 procent. För Sverige spås en tillväxt på 2,7 procent i år och 2,4 procent nästa år.

Men trots förbättringen är Internationella valutafonden, IMF, långt ifrån lugn inför utvecklingen fram-över. De kommande årens tillväxttal är låga sett i ett historiskt perspektiv och flera faktorer riskerar leda till en sämre utveckling på medellång sikt, konstaterar organisationen.

Ett av de hotande mörka molnen är den våg av protektionistiska tendenser som sköljer över världen. I fronten för en sådan politik står USA:s president Donald Trump med sitt tal om ”America first” och hot om tullar i handeln mot Kina och Mexiko. Risken om den typen av handelshinder blir verklighet är att vi står inför ett handelskrig, varnar IMF.

Organisationen förespråkar i stället en politik med mer internationellt samarbete. Det var det spåret världsekonomin valde efter andra världskriget och även om det inte alltid har varit en smärtfri väg, så har ökad handel inneburit lyft för världsekonomin, argumenterar IMF. Särskilt har många tillväxtländer och utvecklingsländer blivit rikare tack vare ökad handel, framhåller man.

Samtidigt finns enskilda förlorare när den internationella handeln växer. Industrier har fått lägga ner till följd av ökad konkurrens och arbeten har försvunnit. Det bör åtgärdas med ökat stöd till den arbetskraft som påverkas negativt, skriver IMF:s ekonom Maurice Obstfeld i en kommentar till rapporten.

Vidareutbildning och åtgärder som ökar rörligheten av arbetskraft förbättrar deras chanser att få ett annat jobb, hävdar han. Om inte enskilda länder tar tag i den typen av reformer ökar det politiska stödet för protektionistisk politik ännu mer, varnar han.

Bakom de kommande årens ökade tillväxt ligger framför allt ett uppsving i tillväxtländer. Bland annat går Kina starkt och väntas få en tillväxt på 6,6 procent i år. Samtidigt väntas Trumps politik med ökade investeringar på infrastruktur snabba på tillväxthjulen i USA. Här finns dock en risk för ökad inflation som leder till snabbare räntehöjningar än väntat, vilket i så fall håller tillbaka ekonomin.

Även i Europa och Japan ser utsikterna bättre ut än tidigare. Däremot går det trögare i flera länder i Latinamerika, bland annat Brasilien, samt i Mellanöstern.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta. BNP ökar

IMF spår att världsekonomin växer med 3,5 procent i år och 3,6 procent nästa år.

USA:s BNP väntas öka med 2 procent i år och nästa år.

Euroområdet spås få en tillväxt på 2,3 procent 2017 och 2,5 procent 2018.

Svensk BNP spås öka med 2,7 procent i år och 2,4 procent 2018.

Kinas BNP spås öka med 6,6 procent i år och 6,2 procent 2018.

DN ONSDAG 19 APRIL 2017

“ Zuckerberg vill visa att Facebook tar ansvar

San Jose. Facebook lanserade en hårdsatsning på ”augmented reality”, förstärkt verklighet, under företagets årliga konferens F8. Men evenemanget överskuggades av grundaren Mark Zuckerbergs försök att bemöta kritiken mot Facebook som en destruktiv plattform för hat och antidemokratiska krafter.

Paraplybudskapet för Facebooks årliga utvecklarkonferens var anspråksfullt: att bygga en global gemenskap. Det speglar Mark Zuckerbergs nya, mer politiska tonläge, där han pratar alltmer om Facebooks samhällsansvar.

Med nästan två miljarder användare världen över har Facebook blivit ett företag med ofattbar makt. Det har mött allt hårdare kritik över att inte ta tillräckligt mycket ansvar för sitt inflytande. Årets upplaga av F8 var ett tydligt försök att bemöta kritiken. Sedan fjolårets president-val i USA har Zuckerbergs tonläge i diskussionen om Facebooks politiska ansvar förändrats markant.

Årets F8-konferens präglades av tydliga budskap om Faceboooks samhällsengagemang. Lösenordet för wifinätverket var talande nog ”gemenskap” och Zuckerberg klev in på scenen under parollen ”Building a community”. Men efter ett par korta, pliktskyldiga löften om att fortsätta utveckla teknik som främjar en global gemenskap ägnade Zuckerberg resten av talet åt att lansera en satsning på ”augmented reality”. Här var den stora nyheten att Facebook nu vill använda mobilkameran som en plattform för externa utvecklare, som kan utveckla egna appar, filter och tjänster inom ”augmented reality”.

F8 har under de senaste åren utvecklats till ett slags massmöte för hela internetbranschens elit, där man får en vink om vilken teknik som kommer att prioriteras av Facebook de kommande åren. Att döma av Zuckerbergs tal fortsätter Facebook prioritera förstärkt verklighet och VR. Man lanserade även nya funktioner i meddelandeappen Messenger, som nu allt mer börjar likna den kinesiska förebilden Wechat, som kan användas för att exempelvis göra kreditkortsköp, boka restauranger eller spela musik via Spotify.

I Silicon Valleys teknikpress hade många spekulerat i att Zuckerberg skulle lansera en hårdvaruprodukt, som glasögon. Men i stället påpekade Zuckerberg att vi redan har den perfekta hårdvaran för förstärkt verklighet, i kameran på våra mobiltelefoner. Zuckerberg hänvisade bland annat till Pokemon Go som ett exempel på vad vi kan förvänta oss av framtiden. Det var en bjärt kontrast mellan Zuckerbergs inledande, politiska budskap och de lekfulla exempel på hur Facebook kan användas för förstärkt verklighet som sedan visades på scenen.

– Om du bara ska minnas något från den här konferensen så är det detta, sade Zuckerberg, med en bild från Pokemon Go bakom sig.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“Fakta. F8.

Facebooks utvecklarkonferens F8 tar emot 4 000 utvecklare, journalister och investerare från Silicon Valley. Facebooks plattformar når nu nästan två miljarder människor världen över. “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Flera sjukdomar nästan utrotade

Kampen mot tropiska sjukdomar har gett resultat, visar en ny rapport från Världshälsoorganisationen WHO. På tio år har flera sådana infektioner nästan utrotats. Bara under 2015 fick en miljard människor behandling.

– Det här är verkligen en fantastisk framgång, säger miljardären och Microsoftgrundaren Bill Gates vid en pressträff i Genève.

Bill Gates har tillsammans med hustrun Melina Gates instiftat en fond som stöder WHO:s insatser mot infektioner som enkelt skulle kunna botas med rätt behandling, så kallade försummade tropiska sjukdomar (NTD), och som tidigare tog livet av 170000 människor årligen.

Fortfarande drabbas omkring 1,6 miljarder människor, mer än 500 miljoner av dem barn, av den sortens sjukdomar. I vissa fall, som för denguefeber, syns även en ökning.

Men enligt Världshälsoorganisationens nya rapport har antalet insjuknanden av de 18 listade sjukdomarna totalt minskat med över två miljarder fall sedan 2010. Exempelvis har antalet fall av sömnsjuka minskat från 37 000 fall år 1999 till knappt 3 000 fall år 2015.

För fem år sedan lanserades en internationell insats med bland andra läkemedelsbolag, politiker och privata donatorer i syfte att bekämpa försummade tropiska sjukdomar som oftast drabbar befolkningen i fattiga och avlägsna delar av världen. Nu kan alltså WHO visar att ansträngningarna har gett resultat.

– Det är banbrytande framsteg. Under de senaste 10 åren har miljontals människor räddats från funktionshinder och fattigdom, tack vare en av de mest effektiva globala partnerskapen i modern folkhälsovård, säger WHO:s generalsekretare Margaret Chan.

Trots de positiva resultaten återstår mycket arbete i den långsiktiga kampen mot försummade tropiska sjukdomar där tillgången till rent vatten och toaletter kommer att vara avgörande, enligt WHO. Organisationen uppskattar att 2,4 miljarder människor fortfarande saknar grundläggande sanitära faciliteter som toaletter och latriner, och drygt 660 miljoner får dricksvatten från otjänliga källor.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

“ Fakta. Försummade tropiska sjukdomar

“ Till försummade tropiska sjukdomar räknas bland annat:

Rabies: En virussjukdom som överförs till människor genom bett av infekterade hundar. Alltid dödlig när symptomen utvecklas.

Lepra: Orsakas av infektion främst i huden.

Trypanosomiasis (sömnsjuka): Parasitinfektion som sprids via tsetseflugor. Nästan 100 procents dödlighet utan snabb diagnos och behandling.

Visceral leishmaniasis (orientböld): Virussjukdom som överförs av sandflugor. 2015 hade sjukdomen utrotats i 82 procent av distrikten i Indien, 97 procent i Bangladesh, och 100 procent i Nepal.

Trakom: Infektion överförs genom direkt kontakt med ögat eller snuva. Orsakar grumling av hornhinnan och blindhet. “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

”Jag tänker ofta: Snart är de här för att skjuta oss”

“ Moskva. Hundratals homosexuella har fängslats och torterats i Tjetjenien. Många flyr. DN har träffat några av dem som väntar på att kunna lämna Ryssland. De lever under ett konkret dödshot.

– Jag har titanskruvar i käken. Kalla mig en liten terminator! Nu behöver jag bara köpa mig några medaljer och hänga på bröstet så kan jag kalla mig krigsveteran.

Musa skrattar kort. Han fingrar nervöst på sin cigarett, flyttar den från hand till hand. Vi har suttit och pratat på varsin smal brits mitt emot varandra i över en timme och han behöver röka.

Inne i munnen har han en stålkonstruktion som håller käken på plats. Det har han haft sedan slutet av mars då ett gäng okända personer i Moskva drog in honom i en bil och misshandlade honom i över en timme. De ville få honom att tala om var han bor tillsammans med sin ”bögkompis”.

– De hade svarta kläder på sig och svor oupphörligt medan de slog mig, vartannat ord var ”bögjävel”. De visste vad jag hette, de var ute efter mig och Said.

Musa bor ihop med sin bästa vän Said, som är homosexuell. Själv är han bisexuell och betraktas av sin familj som onormal. Bägge är tjetjener och har inte besökt Tjetjenien på flera år. Deras släktingar har satt ett pris på deras huvuden – trots att de bor i Moskva.

Det var redan innan de tjetjenska myndigheterna inledde en utrensningskampanj mot homosexuella, som nu har pågått i över en månad. Enligt den oberoende tidningen -Novaja Gazeta, som avslöjade förföljelserna, inleddes kampanjen efter att den ryska HBTQ-organisationen GayRussia i början av mars ansökte om att få ordna en gay-parad i Naltjik, Tjerkesk och Majkop. Alla de här städerna ligger i norra Kaukasien, i Tjetjeniens grannskap.

De tjetjenska myndigheterna, som har trakasserat homosexuella redan tidigare, tog det hela som en krigsförklaring. Personer som misstänktes för homosexualitet ringades in, deras telefoner genom-söktes och de torterades med bland annat elchocker för att fås att avslöja andra.

Till saken hör att ingen homo-sexuell i Tjetjenien är öppen med sin identitet. Det är helt enkelt livsfarligt. Man träffas i slutna rum. Många är gifta och har familj.

– Jag har aldrig talat om för en enda människa vem jag är. Jag har aldrig gått på en enda gayklubb ens i Moskva. Det enda jag begär är att få leva mitt liv i fred, gå till jobbet som alla andra. Ändå får jag inte vara i fred, säger Musa.

Enligt Novaja Gazeta har minst tre personer dött och av allt att döma flera hundra arresterats i den tjetjenska utrensningskampanjen. Den oberoende ryska nättidningen Meduza rapporterar att 25 personer har lämnat Tjetjenien och sökt sig till Moskva där den ryska HBTQ-organisationen LGBT-nätverket erbjuder dem tillfälligt skydd.

Vi träffar Said och Musa på ett sådant härbärge, där sex personer för tillfället befinner sig. De väntar på att få visum till Tyskland -eller Frankrike för att kunna lämna landet. Nästa mål är att ansöka om asyl.

– Vår enda möjlighet är att lämna Ryssland helt och hållet. Här blir vi dödade eller utlämnade till våra släktingar, vilket är detsamma som döden. Vi har alltid varit en skam i släktens ögon och att Kadyrov har startat en ny kampanj gör saken ännu värre, säger Said.

Tjetjeniens president Ramzan Kadyrov har tidigare gjort sig känd för sin skrupelfria kamp mot terrorister, där många oskyldiga har råkat illa ut. Enligt Musa och Said är kampen mot homosexuella en fortsättning på samma slags agerande. Kadyrov behöver fiender, och homo-sexuella är en bekväm sådan, trots att tjetjenska myndigheter samtidigt vidhåller att de inte ens existerar i Tjetjenien.

– Varför tror ni att Kadyrov inte kan röra sig någonstans utan att vara omgärdad av en kortege? Det är för att så många i Tjetjenien avskyr honom. Officiellt röstar 99,9 procent på Kadyrov, i praktiken är han avskydd av majoriteten. Han är en sjuk person, en psykopat. Det leder till den här sortens beteende, säger Musa.

Andra personer vi träffar på boendet har flytt direkt från Tjetjenien. En av dem, Isa, har också titanskruvar i käken efter att ha blivit misshandlad av polis. Andra har torterats med elchocker. Stämningen är dämpad, alla hoppas komma härifrån så snart som möjligt.

– En psykolog kom nyligen hit och pratade med oss. Det kändes bra. Men det är inte så lätt att hålla ihop mentalt. Vi har levt i skräck i flera år och sedan Musa blev misshandlad i slutet av mars har jag ibland svårt att hålla paniken borta. Jag tänker ofta: Snart är de här för att skjuta oss, säger Said.

– Sluta nu! utbrister Musa med hetta. Det blir inte bättre av att tänka på det där. Var lite positiv nu!

Det säger Musa utan minsta spår av ironi. Han vill överleva. En dag i taget.

Fotnot: Namnen i artikeln är ändrade för att skydda de intervjuade.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“ Fakta. Utrensningskampanj

I början av april publicerade den oberoende ryska tidningen Novaja Gazeta en artikel om hur tjetjenska myndigheter har inlett en utrensningskampanj mot homosexuella som går ut på arresteringar, tortyr och misshandel. Flera hundra ska ha arresterats. Tre personer ska ha dött.

Enligt Novaja Gazeta inleddes kampanjen efter att organisationen GayRussia hade ansökt om att få ordna en gayparad i bland annat Naltjik som ligger i närheten av Tjetjenien. GayRussia har nu dragit Novaja Gazeta inför rätta och kräver en miljon rubel i skadestånd för förtal.

Ryska presidentens pressekreterare Dmitrij Peskov säger att de ryska myndigheterna undersöker fallet. Tjetjenien är en del av Ryssland och den här formen av förföljelser strider mot rysk grundlag.

Novaja Gazetas personal har blivit hotad. I går anlände ett kuvert från Tjetjenien med vitt pulver till redaktionen. “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Klar majoritet för parlamentsval i juni

Brittiska parlamentet har med klar majoritet röstat för ett val den 8 juni. De politiska argumenten luftas redan nu och Brexit kommer att stå i centrum av debatten.

Med 522 mot 13 röstade ledamöterna för att hålla parlamentsval. Redan om två veckor löses nuvarande parlamentet upp och politikerna ger sig ut för att kampanja i sina valkretsar.

Valet kommer att präglas av Brexit. Premiärminister Theresa May hävdar att hon behöver en stark försäkran av väljarna för att få bästa utfall i de kommande förhandlingarna med övriga EU.

– Ett parlamentsval ger landet fem år av stabilt och starkt ledarskap under förhandlingarna och säkrar att vi kan bli framgångsrika efter dem, säger Theresa May.

Det argumentet underkänns av flera ur oppositionen, som anser att folkomröstningen förra året räcker som mandat. I stället pekar de på att May vill utnyttja Labours svaga opinionsläge.

Theresa May har slagit fast att hon kommer att besöka ”varje hörn av Storbritannien” för att träffa väljare. Däremot kommer hon inte att delta i politiska debatter som ordnas av tv-kanalerna.

När valet debatterades i parlamentet på onsdagen var kritiken hård från oppositionen mot att Theresa May inte vill möta övriga partiledare.

– Att en premiärminister vägrar att delta i en debatt är ohållbart under 2000-talet, sade Angus Robertson, gruppledare för skotska SNP i brittiska underhuset.

Labourledaren Jeremy Corbyn undrade retoriskt varför Theresa May, om hon nu är så stolt över vad hon har åstadkommit, inte är beredd att debattera med honom om Storbritanniens framtid.

Socialdemokratiska Labour ska i valrörelsen argumentera för att ta Storbritannien i en annan, mer rättvis, riktning.

– Det här valet kommer att handla om regeringens misslyckande att återupprätta ekonomin och levnadsstandarden för en majoritet av befolkningen, säger Jeremy Corbyn.

När det gäller Labourledaren har Theresa May starka argument för att ifrågasätta hans förmåga att leda landet. En stor grupp Labourledamöter har tidigare röstat mot sin ledare i en förtroendeomröstning. Mays självklara slutsats på onsdagen var ”om ni inte anser att han klarar att leda ert parti, hur kan ni då tro att han är lämplig att leda landet?”.

Lite i skymundan meddelade tidi-gare finansministern och EU-anhängaren George Osborne att han inte ställer upp för omval. Osborne ska i maj börja arbeta som redaktör för tidningen London Ewening Standard och har kritiserats för sina dubbla roller.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta. Brittiska valsystemet

Vid valet den 8 juni ska 650 ledamöter väljas in i parlamentets underhus. En mandatperiod är fem år, vilket betyder att nästa val blir 2022.

En valperiod kan brytas av att premiär-ministern går till parlamentet och får två tredjedelar av ledamöterna med sig i att utlysa ett nytt val.

Storbritannien har majoritetsval i enmansvalkretsar. Det betyder att endast en kandidat väljs från varje valkrets.

Källa: Nationalencyklopedin “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Blunda och välj May

Det kan tyckas gement av premiärminister Theresa May att hitta på ett nyval när oppositionen redan ligger utslagen på marken. Likaså verkar det dödsföraktande av Labour att gå med på det, med följden att parlamentet på onsdagen spikade den 8 juni som datum. Mays konservativa Tories ligger hästlängder före i opinionen, Labourledaren Jeremy Corbyns förtroende är knappt mätbart jämfört med regeringschefens.

För det första är dock Labours olycka självförvållad. För det andra ger ett nyval åtminstone en chans att låta en farligt hård Brexit därefter mjukas upp av en hygglig relation med EU.

Labour förlorade makten 2010, på grund av finanskrisen men också för att väljarna såg den förda ekonomiska politiken som medskyldig. Partiet drog motsatt slutsats och svängde åt vänster, vilket britterna tyckte ännu sämre om och gav Tories en liten majoritet i valet 2015. Efter det lät dimmiga sinnen Corbyns yttervänster kidnappa Labour.

Att säga nej till ett nyval vore att acceptera en förlorarstämpel. Dessutom har socialistisk renhet alltid varit viktigast för Corbyn, ”rörelsen” är större än målet och om den kan vinna val är tämligen egalt. Väljarna återgäldar det svala intresset. Partiledaren höll sig mestadels undan i folkomröstningen om EU, och är en synnerligen svag oppositionspolitiker. Sådant gläder en premiärminister, och möjligen var Theresa May orolig för att Labour skulle komma på bättre tankar i tid före ordinarie val 2020.

En positiv bieffekt av ett nyval kunde bli att Storbritannien åter får en opposition värd namnet. Men kanske räcker inte ens ett rejält nederlag. Corbynisterna har hittills visat sig resistenta mot förnuft.

Säkert kommer inrikesfrågor att spela en roll i valkampanjen. Men EU-utträdet gör om ramverket för den ekonomiska politiken och mycket annat. Det blir den största omvälvningen i landet sedan andra världskriget och därmed debattens givna bottenplatta. Hur Brexitmotståndare väljer parti utgör en viss osäkerhetsfaktor för May.

Liberaldemokraterna, ivriga EU-anhängare, hoppas på återuppståndelse. Koalitionen med Tories 2010–15 var ett modigt experiment, men skorrade brutalt mot gräsrötternas förväntningar och ledde till ett ras i förra valet. Vissa framsteg kan spåras, men opinionssiffrorna imponerar inte. Om Libdems tar några mandat av Tories i söder, ser regeringen ut att ta igen det med råge på Labours tillbakagång i norra England.

Skottland, där över 60 procent ville stanna i EU, är en annan spelplan. Nationalistpartiet SNP kräver en andra folkomröstning om självständighet, och tänker använda nyvalet som språngbräda. Men det är svårt att göra det bättre än 2015, när SNP tog 56 av 59 mandat. För Tories kan det egentligen bara gå framåt.

Någon EU-vänlig folkvilja har inte växt fram. Populisterna i Ukip förlorade sitt existensberättigande med Brexit. Premiärministern har ont om konkurrenter. Allt talar för en betryggande Torymajoritet i juni. Men hur ska den användas?

Theresa May röstade nej till utträdet ur EU, men har nu en bestämd syn på hur processen ska skötas. Allt måste i praktiken vara

färdigförhandlat med Bryssel hösten 2018, och dagens Torymajoritet i parlamentet är skör. Både Europavänner och EU-hatare i partiet skulle ha ständiga invändningar, oppositionen skulle trilskas. Med en trygg majoritet kan May sköta Brexit som hon vill.

Hon har slagit fast att tillgång till den inre marknaden inte är värd priset av fri rörlighet för EU-medborgare. Ut ur tullunionen, bort med EU-domstolen. Trots Mays till synes rigida hållning finns det pragmatiska drag. En stor-seger i valet i juni skulle ge manöverutrymme.

EU:s krav att britterna lägger upp tiotals miljarder euro för gamla åtaganden riskerar att stjälpa samtalen på ett tidigt stadium. Frågan om vilka rättigheter som gäller för EU-medborgare i Storbritannien, och för britter som bor i andra EU-länder, är komplicerad. Och ett frihandelsavtal måste fram, vilket kommer att kräva en flexibel övergångsperiod.

Bäst vore ingen Brexit alls, men detta är en fantasi. En kaotisk process, där brittiska positioner svajar och korrigeras hit och dit, skulle knappast uppskattas av EU:s förhandlare. Theresa May är ute efter fem år av fria händer. I det ryms åtskilliga risker, men förhoppningsvis också möjligheter. Det är trots allt tänkbart att hon använder sina befogenheter på ett klokt sätt.

Och hur Jeremy Corbyns Labour skulle hantera Brexit vill ingen veta.

DN 20/4 2017 “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Favorittippade Petry lämnar valrörelsen

Berlin. Frauke Petry, ledare för det högerpopulistiska tyska partiet AFD, var favorittippad som partiets toppkandidat i val-rörelsen som snart drar igång. Men i ett videomeddelande på Facebook meddelar Petry överraskande att hon inte ställer upp.

Med mindre än sex månader till förbundsdagsvalet lämnar Alternativ för Tysklands ledare Frauke Petry beskedet att hon inte kommer att leda partiet i valrörelsen. I det video-klipp som publicerades på Face-book på onsdagen säger Petry att partiet måste diskutera brådskande sakfrågor snarare än personfrågor. Därför ställer hon varken upp själv eller som del av ett team, meddelade Petry.

Det islamfientliga och högerradikala AFD är djupt splittrat i två falanger som motarbetar varandra. Frauke Petry, som jämförts med Marine Le Pen från franska Nationella fronten, tillhör den falang som vill att partiet rör sig mot mitten, medan andra ur partiets ledning vill att det fortsatt håller sig långt ut på högerkanten.

Det har tidigare spekulerats i om Petry, som är höggravid, funderat på att hoppa av. Hennes förtroendesiffror har dalat den senaste tiden och hon har skaffat sig allt fler fiender inom partiet. Men ryktena har envist tillbakavisats av partiet.

I helgen träffas AFD i Köln för att slå fast valstrategin och välja vem eller vilka som ska representera partiet i valrörelsen. Inför mötet presenterade Petry ett ultimatum till parti-vännerna – antingen får de välja henne heller högern. Utspelet föll inte i god jord hos delar av partiet. Nu står det klart att det inte är Petry som tycks ha segrat.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Trots alla skandaler går det uppåt för välklädde Fillon

Trots den pågående polisutredningen om hans frus anställningar och de misstänkta mutor han fått i form av exklusiva kostymer och lyxklockor fortsätter högerkandidaten François Fillon sin presidentvalskampanj. Och med bara fyra dagar kvar till valet börjar han få segervittring på nytt.

Herrekiperingen Berluti ligger i sjunde arrondissementet i Paris, och är omgiven av vackra sekelskifteshus och exklusiva butiker. Genom åren har denna anrika inrättning haft kunder som Andy Warhol, Jean-Paul Sartre och Yves Saint-Laurent, för att inte tala om alla de franska politiker och företagsledare som fått sina kostymer uppsydda här.

I årets valrörelse har ekiperingen dock blivit omtalad av ett något mindre glamouröst skäl. Tidningen Journal du Dimanche avslöjade förra månaden att en av Berlutis stamkunder, högerpartiet Republikanernas kandidat François Fillon, fått två av dess exklusiva Arny-kostymer i present av en vän i finansvärlden.

Gåvans värde: 13 000 euro (omkring 120 000 kronor).

När välgöraren visade sig vara Robert Bourgi, en inflytelserik advokat med ljusskygga intressen i Afrika, väcktes misstankar om att det kunde röra sig om en förtäckt muta.

”Det var en felbedömning att ta emot gåvan”, medgav Fillon, och lovade en snar returnering av plaggen.

Men häromdagen avslöjade tidningen Mediapart att den logotyp som Arnys använder sig av saknas på de kostymer som skickats tillbaka – och att det är högst osäkert om Fillon returnerat rätt kostymer.

De märkliga turerna kring kostymerna är bara den senaste i en rad skandaler som skakat François Fillon i årets valrörelse. Den första, och hittills allvarligaste, var avslöjandena kring hans frus misstänkta skenanställningar i parlamentet, en misstänkt förskingring av offentliga medel som kan ha pågått under flera år.

Men trots att polisen inlett en förundersökning och att en rättsprocess sannolikt väntar, har Fillon ihärdigt fortsatt sin kampanj – och anklagat regeringen och medierna för en storskalig komplott mot honom.

– I två och en halv månad har jag anklagats för dessa påstådda fiktiva anställningar. Men allt är lögn! Varenda medieföretag har attackerat mig, morgon, middag, kväll, och spridit rykte efter rykte, sade Fillon i en intervju på onsdagen.

Genom denna påtagligt aggressiva motoffensiv och tydliga inviter till katolskt konservativa väljare – som bland annat stöder honom för hans skeptiska inställning till homosexuellas rätt att adoptera – har Fillon lyckats återhämta sig. I dag ligger han i vissa opinionsmätningar bara en eller ett par procent-enheter efter Emmanuel Macron och Marine Le Pen, och har åter börjat känna segervittring.

När DN talar med väljare i centrala Paris märks också att många av Fillons kärnväljare i de övre samhällsskikten har förlåtit honom.

– Fillon är inte ensam. Sånt där håller alla politiker på med. Jag kan inte tänka mig att rösta något annat än höger, så det blir Fillon för min del. Jag tycker faktiskt riktigt bra om hans ekonomiska program – det inger förtroende, säger Martine -Zenouda, när hon stannar till i hörnet vid herrekiperingen Berluti.

Fillon vill genomföra en ”chock-terapi” för att få fart på fransk ekonomi, med en halv miljon färre jobb i offentlig sektor och stora skattesänkningar. Den enda av de andra ledande kandidaterna som ens är i närheten av en så liberal politik är mittenkandidaten Emmanuel Macron.

– Macron har en del intressanta idéer. Men han är för ung och saknar den erfarenhet som Fillon har, säger Martine Zenouda, som arbetar som säljansvarig på ett stort modeföretag.

Vid en tunnelbanenedgång en bit bort försöker några aktivister i Macron- kampanjen övertyga de förbipasserande om att deras kandidat ändå är värd en chans.

”Nej, nej, vem som helst men inte Macron”, ropar en kvinna som kommer upp ur tunnelbanan.

Macron-aktivisten Adrien Garnier skrattar lite.

– Så där är det! Och det där var ganska snällt, ska du veta. En del kallar oss för kommunister, säger han.

Men hans kollega Angele Cazes intygar att det också finns de som stannar till och lyssnar.

– Sedan skandalerna briserade har det blivit lite enklare. Nu tar de emot flygbladen i alla fall. Men visst, det är inte lätt att vara Macron--anhängare i det här området, säger hon.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“Fakta. Flera skandaler

François Fillon är 62 år gammal och före detta premiärminister. Han valdes till Republikanernas kandidat i ett primärval förra hösten, och sågs då som favorit till segern i årets presidentval.

I slutet av januari avslöjade tidningen Le Canard Enchainé att Fillons fru, Penelope Fillon, varit heltidsanställd i parlamentet som assistent under en rad år, utan att det fanns något som tydde på att hon faktiskt utfört arbetet. Polisen har inlett en förundersökning om bland annat misstänkt förskingring, och paret Fillon har hörts av undersöknings-domare.

Ytterligare försvårande omständigheter har framkommit, bland annat de exklusiva kostymer som kandidaten uppges ha fått i ”present”.

Fillon ska också ha fått ett odeklarerat, räntefritt lån på 50 000 euro från en fransk affärsman, och lyxklockor till ett värde av 27 000 euro av schweiziska affärskontakter. “

Tre ekonomiska utmaningar

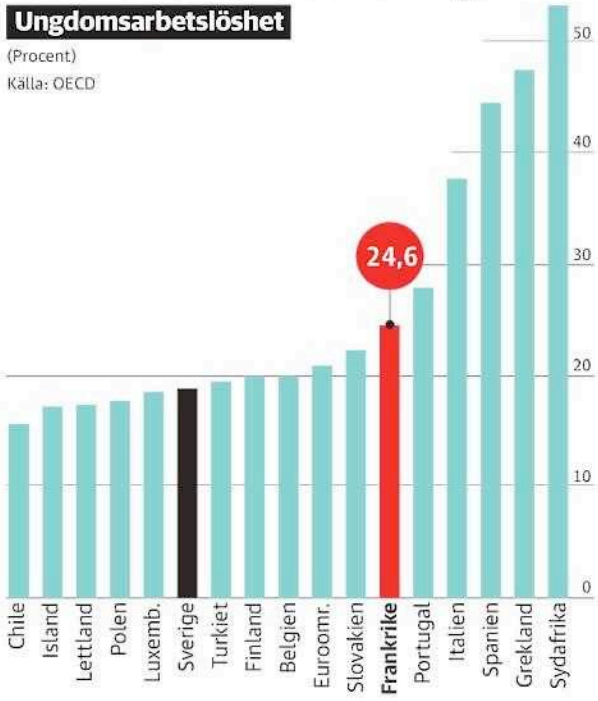

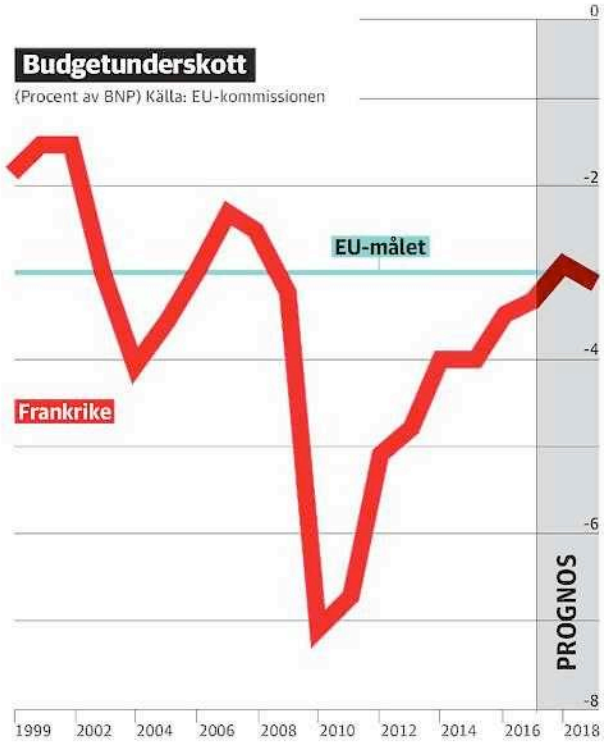

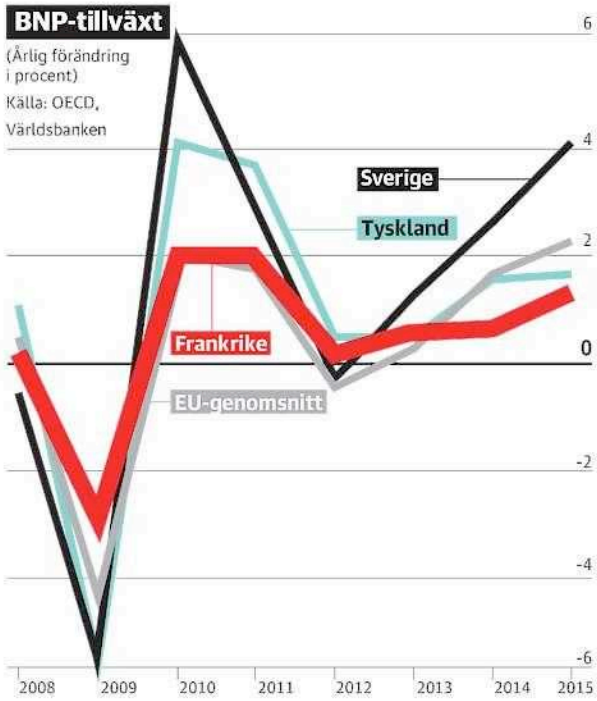

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Tuff utmaning väntar den nya presidenten

Hög ungdomsarbetslöshet, skrala offentliga finanser och trög ekonomisk tillväxt. Vem som än vinner det franska presidentvalet står inför en tuff uppgift: att väcka liv i den franska ekonomin.

Oberoende liberalen Emmanuel Macron, högerextrema Marine Le Pen eller vänsterpolitikern Jean-Luc Mélenchon? Vem som blir Frankrikes nästa president vet vi först efter andra omgången i presidentvalet, 7 maj. Men en sak står klar redan nu: den nye presidenten behöver kavla upp ärmarna om det ska bli någon fart på den franska ekonomin.

Visserligen är välståndet relativt högt i världens femte största ekonomi, Frankrike. Men i flera år nu har landet halkat efter konkurrenter som Tyskland.

Ungdomsarbetslösheten har länge etsat sig fast på nivåer kring 25 procent och den ekonomiska tillväxten går trögt. Samtidigt är budgetunderskottet på väg att åter bryta mot EU:s regler om ett budgetunderskott på högst 3 procent av BNP.

Då klarade sig ändå Frankrike ganska bra efter finanskrisen 2008. Endast ett år av negativ tillväxt följde efter kraschen som chockade världsekonomin. Men därefter har den franska ekonomin rört sig framåt med myrsteg. Arbetslösheten är runt 10 procent. Många är dessutom fast i arbetslöshet under lång tid. Enligt EU-kommissionen var 44,2 procent av de arbetslösa långtidsarbetslösa tredje kvartalet 2016.

Arbetsmarknaden beskrivs ofta som stel. ”Code du Travail”, en lunta på 4 000 sidor som reglerar lagarna på arbetsmarknaden, innehåller detaljer som toalettbesök. Dessutom är det dyrt och krångligt att göra sig av med personal. Det gynnar de som redan har ett jobb. Men att tränga sig in i tryggheten är svårare. Ungdomar och andra svaga grupper får ofta hålla till godo med tillfälliga arbetskontrakt som inte sällan löper kortare än en månad.

Att ta itu med den tudelade arbetsmarknaden blir därför en tuff utmaning för den nya presidenten. Raden av tidigare presidenter som har misslyckats är lång. Att ändra på arbetsrättslagar i Frankrike är nämligen en trög koloss som inte sällan möts av protester på gatan.

Den avgående presidenten Francois Hollande har visserligen genomfört en del uppluckringar under andra delen av sin presidentperiod. Arbetsgivaravgifterna har sänkts och butiker får ha öppet längre än tidigare.

Men många krångliga regler finns kvar, liksom 35-timmarsveckan, och på World Economic Forums konkurrenslista hamnar landet långt bak. Produktiviteten i Frankrike är låg och landet har svårt att mäta sig med utländska konkurrenter, vilket håller nere exporten.

Vad gäller finanserna bröt Frankrike mot EU:s stabilitets- och tillväxtspakt om ett budgetunderskott på högst 3 procent redan 2010. De senaste åren har en förbättring skett. Men nu är man på väg att överskrida underskottet igen, varnar EU-kommissionen i sin senaste landrapport om landet där ett underskott på 3,1 procent spås 2018. Samtidigt är statsskulden uppe på höga 96,4 procent av BNP och fortsätter att öka. Den utvecklingen begränsar en ny presidents

handlingsutrymme markant. I alla fall om hen bryr sig om EU:s regler och vilken status ekonomin har i investerares ögon framöver.

Vad föreslår då kandidaterna för ekonomisk politik? Den oberoende liberale kandidaten Emmanuel Macron har betonat att Frankrike bör hålla sig till EU-regler och få ner budgetunderskottet. Macrons ekonomiska politik har dock fått kritik för att vara vag i kanterna. Han lanserar en cocktail där avregleringar paras med stark välfärdspolitik. Hur det ska genomföras är oklart.

Marine Le Pen, ledare för högerextrema Nationella fronten, vill lämna euron och EU och lovar pengaregn åt alla möjliga håll. Hur de satsningarna ska bli möjliga om Frankrikes skuld räknas om till en ny nationell valuta, som sannolikt blir svagare än euron, är ett frågetecken.

Traditionella högerns kandidat, François Fillon, har föreslagit kraftiga besparingar, bland annat sänkt arbetslöshetsersättning. Fillon vill sänka bolagsskatten, arbetsgivaravgifterna, höja pensionsåldern, förlänga arbetsveckan från 35 till 38 timmar och minska den offentliga sektorn.

Uppstickaren från vänster, Jean-Luc Mélenchon, tycks inte bekymra sig om finanserna. Han vill rivstarta ekonomin genom att öka de offentliga utgifterna med 173 miljarder euro de närmaste fem åren. Sam-tidigt föreslår han kraftigt höjda skatter för de som tjänar allra mest och att pensionsåldern sänks till 60 år.

Till Frankrikes fördel talar demografin, under flera år hade landet bland Europas högsta födelsetal. Dessutom är utbildningsnivån hög och många franska företag har potential att lyckas i utlandet.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Varnar för att lämna euron

Ett franskt utträde ur euron skulle ändra allt. I så fall blir det mycket svårare att dra till sig utländska företag. Det menar Muriel Pénicaud som är chef för Business France, med uppdrag att marknadsföra Frankrike.

Det är så nära franska presidentvalets känsligaste frågor som Muriel Pénicaud kommer vid sitt besök i Stockholm. Som hög statstjänsteman vill hon förhålla sig politiskt neutral.

Men när det gäller euron har -Muriel Pénicaud ett tydligt behov av att markera. Ändrade spelregler skulle ställa allt på ända och göra -situationen svårhanterlig. Ett utträde ur valutaunionen skadar förtro-endet för Frankrike.

– Detta är ett faktum – ingen åsikt, framhåller hon.

Udden är ändå tydligt riktad mot Nationella frontens ledare Marine Le Pen, som väntas bli en av vinnarna i första omgången av presidentvalet nu på söndag. På hennes program står en folkomröstning om euron, med sikte på utträde.

Det tar Muriel Pénicaud tydligt avstånd från. Hon betonar i stället Frankrikes djupa europeiska förankring. Franska ekonomin är starkt integrerad med övriga -Europa.

– Omkring 60 procent av vår utrikeshandel sker med Europa och därifrån kommer 60 procent av de utländska investeringarna i Frankrike, betonar hon.

Brexit, det brittiska utträdet ur EU, betyder att det europeiska sam-arbetet försvagas, vilket Muriel Pénicaud beklagar. Hon väntar inga stora omedelbara vinster av att investeringar riktas mot Frankrike, i stället för Storbritannien:

– Men i längden blir det ändå Tyskland och Frankrike som har störst chans att vinna, jämfört med andra EU-länder, poängterar hon.

Jämförelsen med Tyskland när det gäller ekonomin är för fransk del ständigt återkommande. Särskilt på senare år har Frankrike inte kunnat hålla jämna steg.

Muriel Pénicaud har sin förklaring:

– Vi saknar de medelstora företag som bär upp det tyska näringslivet. Frankrike har många storföretag och småföretag, men det saknas en länk som håller ihop dem.

Hennes ambition är att ändra på detta, bland annat genom att locka utländska företag till Frankrike. Nu handlar det inte så mycket om traditionella storföretag. I stället -gäller det nya bolag som är forsknings-inriktade och högteknologiska, -varav en del från Sverige.

– Frankrike ger förmånliga skattevillkor för sådana verksamheter, säger hon.

Det står i skarp kontrast mot att skattenivån i Frankrike numera är högst i Europa, med Sverige längre ner på topplistan. Tillväxten i den franska ekonomin är också svagare än i den svenska.

– Vi har haft svårigheter efter finanskrisen, men nu går utvecklingen åt rätt håll. Där betyder de nya, tekniskt avancerade företagen mycket, intygar Muriel Pénicaud.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

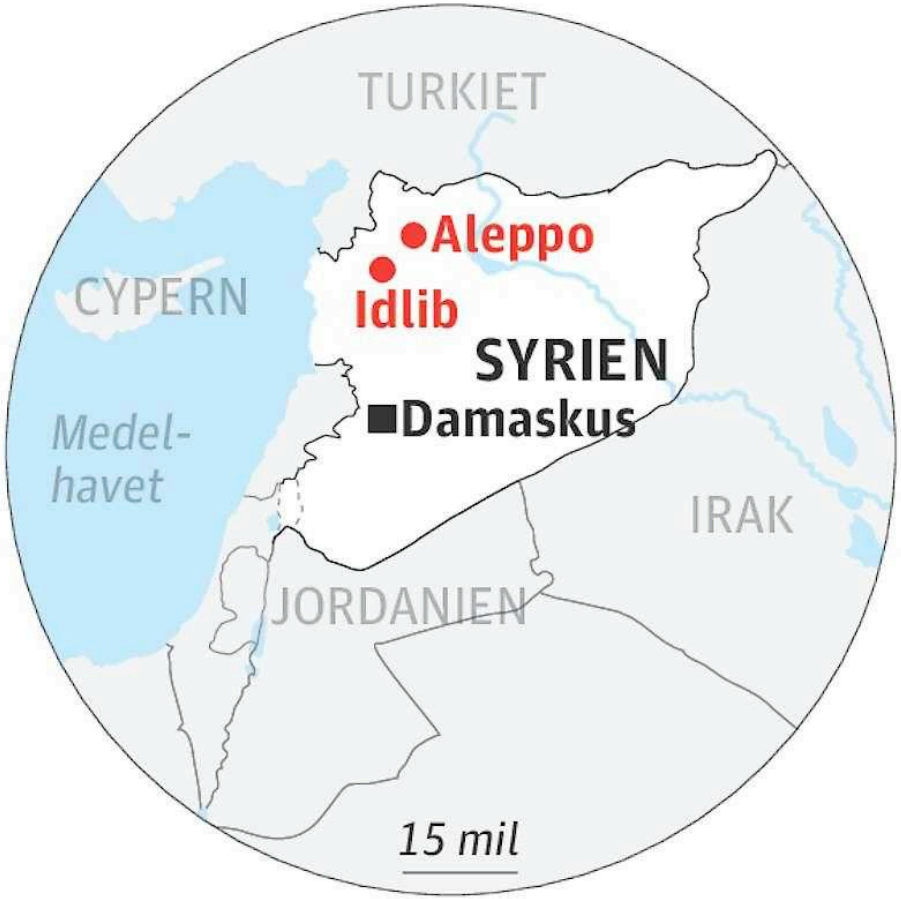

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“Oron ökar när civila flyttas runt i landet

Regimens evakuering av civila från de belägrade syriska samhällena Foua och Kefraya i Idlibprovinsen återupptogs på onsdagen. Samtidigt rapporterades om en dödlig bombattack i Aleppo.

Idlib befolkas i huvudsak av sunnimuslimer. Dit har president al-Assads regim transporterat sunniter från andra delar av Syrien som tidigare behärskats av regimmotståndare.

Men där ligger också två samhällen, Foua och Kefraya, med övervägande shiamuslimsk befolkning. De har sedan drygt två år tillbaka varit belägrade, avskurna från omvärlden av väpnade regimmotståndare, både islamister som Ahrar al-Sham och terrorstämplade jihadister som Jabhat Fatah al-Sham.

Som en konsekvens av en på-gående sekteristisk och etnisk ommöblering av Syrien – vissa kallar det etnisk rensning – överenskom regimen nyligen med de så kallade ”rebellerna” om en evakueringsplan.

Invånarna från shiasamhällena Foua och Kefraya evakueras till Aleppo. Samtidigt transporteras civila och stridande från samhällena Madaya och Zabadini i Damaskusområdet till Idlib. Madaya och Zabadini har varit kontrollerade av den väpnade oppositionen och har belägrats och flygbombats i över två år.

Enligt planen, som förhandlats fram med hjälp av Iran (som stöttar regimen) och Qatar (som backar upp delar av oppositionen), ska 5 000 civila ”bussas” från Foua och Kefraya och 2 200 från Madaya och Zabadini.

Den uppmärksammade attacken mot evakueringsbussar utanför Aleppo i lördags, då närmare 130 flyktingar varav många barn dödades av en självmordsbombare, har dock sinkat operationen.

Ingen grupp har tagit på sig attacken som skedde på rebellkontrollerat område.

DN har talat i telefon med en bybo från Foua, den 33-årige Ali Basmaji vars femårige son mirakulöst överlevde attentatet trots att familjen var alldeles i närheten.

– Vi gråter och kan inte sova. Varför dödar de små barn? De bryr sig inte om shia eller sunni. De dödar vår framtid, säger Ali Basmaji, som kallar attacken för ”djävulsk”.

Men på onsdagen rapporterades det från flera håll att evakueringen har kunnat återupptas. Emellertid kommer det också uppgifter om attentat inne i det numera regimkontrollerade Aleppo. På onsdagen exploderade en bomb i stadsdelen Salah al-Din nära Aleppos gamla stad. Minst sex människor dödades och över 30 skadades, uppger den syriska statstelevisionen.

Salah al-Din var en av de sista rebellhållna enklaverna i Aleppo, innan den syriska regimens styrkor, understödda av ryskt stridsflyg och iranska trupper, tog över i slutet av december förra året.

Erik Ohlsson

Abel al Qaisi

“ Fakta. Belägringarna

Enligt FN lever över 600 000 syrier i tretton definierade områden som är belägrade antingen av regimen eller av dess motståndare.

Belägringen innebär att civila stängs in och svälts ut som en del av krigstaktiken. Samhällsfunktioner som sjukvård och räddningstjänst påverkas och det är vanligt att regimen bombar de städer och samhällen som de utsätter för belägring.

FN:s biståndschef för Syrien, norrmannen Jan Egeland, kallar metoden för ”medeltida”. “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Trumps ”armada” var inte på väg till Nordkorea

Den grupp amerikanska örlogs-fartyg som USA har sagt vara på väg mot Nordkorea har i själva verket varit på väg bort från landet, rapporterar flera medier.– Vi skickar en armada, väldigt kraftfull, sade USA:s president Donald Trump till Fox News förra veckan.

Det var den 8 april som Pentagon uppgav att en grupp örlogsfartyg med hangarfartyget USS Carl Vinson lämnat Singapore för att segla mot Koreahalvön. Men i stället för att bege sig norrut mot Koreahalv-ön var fartygsgruppen på väg i rakt motsatt riktning – för att delta i övningar med den australiska flottan.

Enligt New York Times blev uppgifterna kända när den amerikanska flottan lade ut en bild på Carl Vinson på väg genom Sundasundet mellan de indonesiska öarna Java och Sumatra. Men nu uppges fartygen vara på väg mot Korea igen.

– Fartygen rör sig nu norrut mot västra Stilla havet. Det här borde ha kommunicerats ut tydligare vid tillfället, säger försvarshögkvarteret Pentagons talesperson Dana White till tidningen.

TT “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Sextrakasserier blev tv-profils fall

Den inflytelserika konservativa programledaren Bill O’Reillys karriär på Fox News är över. Efter en rad nya anklagelser om sexuella trakasserier har Fox News avskedat O’Reilly.

New York. Bill O’Reilly har länge varit den stora stjärnan på den konservativa tv-kanalen Fox News. Hans program, där han varit en stolt röst för konservativa värderingar och protesterat mot politisk korrekthet, når drygt 4 miljoner tittare varje kväll.

Men på onsdagen kom beskedet att O’Reilly får sparken från Fox News. Efter en rad grova anklagelser om sexuella trakasserier från fem olika kvinnor har dussintals annonsörer bojkottat O’Reillys populära kvällsprogram.

New York Times avslöjade nyligen att Fox News redan betalat mer än 13 miljoner dollar i uppgörelser med kvinnorna.

"Efter en ordentlig genomgång av anklagelserna har företaget och Bill O’Reilly kommit överens om att Bill O’Reilly inte ska återvända till Fox News", skriver tv-kanalens ägare 21st Century Fox i ett pressmeddelande på onsdagen.

De senaste skandalerna kring O’Reilly kommer i en särskilt känslig tid för tv-kanalen. Förra året fick Fox News grundare och långvariga chef Roger Ailes lämna företaget efter att mer än 20 kvinnor anklagade honom för sexuella trakasserier. I anklagelserna beskrev flera av kvinnorna Fox News som en arbetsplats där kvinnor konsekvent trakasseras och behandlas nedlåtande.

I det mest uppmärksammade fallet stämde Gretchen Carlson, en populär programledare på kanalen, Ailes för sexuella trakasserier. De gjorde upp i godo och Carlson fick 20 miljoner dollar från tv-kanalen. Megyn Kelly, en av de stora stjärnorna på Fox News, valde att inte förnya sitt kontrakt förra året. Hon är nu nyhetsankare på tv-kanalen NBC.

Trots att O’Reilly får sparken från Fox News lär han inte ha några problem att livnära sig. De senaste åren har han publicerat en rad historiska böcker med fiktiva berättelser om amerikanska presidenter, som blivit enorma kommersiella framgångar.

Sannolikt kan O’Reilly även få ett rejält avgångsvederlag. När Roger Ailes lämnade kanalen fick han 40 miljoner dollar.

Enligt ett reportage i Financial -Times tidigare i april är det Rupert Murdoch, som äger Fox News och moderbolaget 21st Century Fox, som i praktiken sköter Fox News efter Roger Ailes avgång.

Tidningen rapporterar om en växande intern konflikt mellan Murdoch och hans två söner, som vill se mer omfattande förändringar i företagets kultur efter de senaste årens våg av anklagelser om sexuella trakasserier.

I Sverige blev Bill O’Reilly nyligen uppmärksammad för sina intervjuer med Nils Bildt, som i programmet felaktigt presenterades som talesperson för det svenska försvaret. Fox News bad till slut om ursäkt för misstaget.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Med krångliga banksystem är kontanter bäst

Jorden runt. I landet där pengar styr allt är kontanter fortfarande synliga och bankerna ofta häpnadsväckande – och irriterande – omoderna.

USA är fullt av innovationer och teknikbolag som ligger i framkant, men det är på samma gång ett förtvivlat analogt land.

Även om det för det mesta går att handla med kort är USA fortfarande ett kontantsamhälle, med gott om också låga valörer. Här finns encentare till förbannelse (det är tioöringar, det) och det är lätt att samla på sig en bunt av dollarsedlar – att jämföra med den svenska tiokronorssedeln, som försvann för 27 år sedan.

I USA är chip en nymodighet som sakta började introduceras först sedan över 40 miljoner varuhuskunder hackades härom julen. Oftast behöver man dock vare sig kod eller underskrift när man betalar med kort.

I detta pengarnas land har bankerna i alla fall kvar sina kontor. Det går att förstå: för att digitalt föra över pengar från mitt konto till min mans i samma bank (att föra över till en annan bank kommer inte på fråga) måste jag tre, fyra dagar i förväg anmäla vilka konton jag vill koppla samman.

Ett par dagar senare uppmanas jag ange vilka två kontrollbelopp – mellan 20 och 50 cent – som har satts in på mitt konto som ett säkerhetstest. Jag gör det, men får ett felmeddelande från banken. När jag ringer kundtjänst för att klaga säger de att det bara går att föra över pengar mellan två egna konton. Den som vill göra en överföring får gå till bankkontoret och fylla i två talonger, en för uttaget, en för insättningen.

Då är det lättare att använda check, och miljontals amerikaner betalar räkningar och småskulder med detta uråldriga betalningsmedel. Och även om det går att betala de flesta räkningar via internet är det inte alltid det som i själva verket händer.

En gång fick jag ett krav från ett sjukhus på en räkning jag för länge sedan hade betalat för ett läkar-besök för ett av barnen. Efter en del detektivarbete lyckades jag reda ut vad som hade hänt, och det visade sig att banken, när den tagit emot min internetbetalning, skrev ut en check till sjukhuset, och lade den på lådan. På något sätt hade den hamnat i fel postfack, och aldrig bokförts. För att bevisa för sjukhuset att jag hade betalat fick jag faxa bankens sparade kopia av den check de hade skickat till sjukhuset.

Jag stod på ett kontor till en budfirma och betalade med mina dollarsedlar för att få använda deras fax, och svor.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN TORSDAG 20 APRIL 2017

“ Sanningsfundamentalism är inte alltid svaret på vår tids lögner

Postsanning och alternativa fakta har aktualiserat frågan om sanningens väsen. Men det finns frågor där faktakontroll och tvärsäkerhet inte är tillräckliga. De samhällsutmaningar vi möter i dag är exempel på sådana, skriver Maria Wolrath Söderberg.

När lögn och alternativa fakta breder ut sig är det förståeligt och på många sätt bra att vi efterfrågar mer faktakontroll och större plats för sanningen. Men slår pendeln över för långt mot sanningssökandet kan det få grava konsekvenser för vårt beslutsfattande. Några av våra viktigaste frågor är nämligen inte sanningsfrågor i Aristoteles mening.

Nu nedmonterar Donald Trump den tidigare klimatpolitiken och satsar på kolkraft, med hänvisning till att klimatförändringarna är påhittade. Allt fler personer avstår från att ge sina barn mässlingsvaccin för att de tror på en studie vars resultat tillbakavisats. Människor stänger in sig i sina facebookbubblor och matas med inlägg som bekräftar deras föreställningar om situationen i Rosengård, kolloidalt silver eller gurkmejans hälsobringande verkan. Det är heltokigt och man kan bli positivist för mindre.

Det är precis det som sker i dag: ropen efter sanningen hörs vitt och brett. Konsekvensen blir en ökad polarisering mellan olika tvärsäkerheter utan möjlighet till möte. På den ena sidan alla de som struntar i, underkänner, eller misstänkliggör källor som vi tidigare tagit på allvar. Och på den andra sidan de som hävdar sanningens primat – Sanningen med stort S som den enda kunskapen värd namnet.

Sanningen har stolta och gamla företrädare. Redan Platon drömde om det absoluta vetandet och funderade på hur man kunde nå det. Aristoteles fortsatte att utveckla vetenskapliga metoder för att bokstavligt talat studera allt mellan himmel och jord. Och i detta arbete upptäckte han något viktigt, nämligen att det finns en gräns för vilka frågor vi kan veta säkert om.

Vi kan till exempel ha säker kunskap om summan av vinklarna i en triangel. Aristoteles kallade sådan kunskap ”där det kan vara på ett sätt” för *epistême*. Detta vetande går ofta att formulera som regler och kan tillämpas på samma sätt, överallt, alltid.

Så finns det frågor som är av mer problematisk natur. Det är frågor som kan ses och förstås på många vis, problem som är beroende av situationen och sådana som gäller framtiden. Dem kallade Aristoteles för ”frågor där det kan vara på flera sätt”. Ett modernt exempel skulle kunna vara hur man ska se på konsumtion – som ett hälsotecken för ett samhälles ekonomi eller som ett hot mot jordens långsiktiga hållbarhet.

Det här är frågor där det kan finnas både fakta, regler och plikter att ta hänsyn till. God kännedom om förutsättningar gör ofta frågorna lättare att hantera, men den som tror att det räcker med fakta, regler och plikter har förmodligen inte förstått problemens komplexa natur. Vi behöver också kunna hantera när regler eller principer krockar med varandra, då situationen skiljer sig från det förväntade eller då det finns motstridiga värden.

De stora samhällsutmaningar vi möter i dag som har att göra med hållbarhet, rättvisa eller demokrati innebär ofta den här typen av frågor. Och det är då vårt omdöme verkligen utmanas. Om vi behand-lar den sortens frågor som sanningsfrågor är den säkerhet vi når bara illusorisk. Men det leder också till att omdömet åsidosätts. Det är allvarligt, för när vi handlar utifrån regler och tror att vi inte har några val, så tar vi inte ansvar.

Aristoteles insåg att det är viktigt att se skillnad mellan frågor som vi kan veta säkert om och sådana som vi inte kan veta säkert om och där vi måste använda vårt omdöme. I ”Nikomachiska etiken” beskriver han omdömeskunskapen eller handlingsklokheten *fronesis* som förmågan att hantera specifika situationer och frågor som inte kan avgöras på förhand och säger att vi då måste använda metoder som passar den här typen av problem. Det är metoder som tar osäkerheten på allvar och som erkänner att det kan finnas flera giltiga perspektiv.

Det är emellertid ett knivigt problem att på ett seriöst vis diskutera, kritiskt granska eller ifrågasätta utsagor eller tankar som inte kan prövas mot fakta, regler eller principer. Platons utgångspunkt var att eftersom det inte går är de här frågorna inte intressanta.

Aristoteles ansåg dem intressanta och gjorde som han brukade och på det vis som karaktäriserar vetenskapen: han samlade empiri. Han konstaterade att det trots allt verkade finnas många människor med gott omdöme. Hur gjorde de? Han kunde ju inte titta rätt in i hjärnan på dem, utan utförde i stället vad man skulle kunna kalla västvärldens första kända språksociologiska studie. Han samlade mängder av exempel på hur personer, som av omvärlden hade betraktats som särskilt kloka, hade resonerat inför svåra mångfacetterade problem. I det materialet kunde han urskilja vissa mönster, vissa återkommande resonemangssätt som tycktes inge förtroende. Han kallade dem *topos* (eller egentligen *topoi* med grekisk pluraländelse). Begreppet topos, som betyder plats på grekiska, användes redan tidigare för att beskriva återkommande synsätt, värden eller uttryckssätt och var också kopplat till den förskriftliga minneskonsten där man skapade virtuella landskap eller rumsliga minnen och så att säga lagrade sin kunskap på olika platser.

Det Aristoteles gjorde var att han formulerade en toposlära. Den finns i ”Topiken”, som handlar om de mer generella etiska frågorna, och i ”Retoriken”, som hanterar de praktiska etiska och politiska frågorna. Aristoteles fångar här resonemangssätt som har en god meritlista och diskuterar hur man kan återanvända dem på nya frågor. Han samlar återkommande fokus, värden, synsätt, slutledningsformer och tankefigurer så som metaforer, analogier, narrativ och motsättningar. Han sorterar dem, beskriver dem, ofta i form av ett modellargument eller ett exempel, och resonerar om hur och när de kan återbrukas i nya sammanhang och vilka problem man då bör vara uppmärksam på.

En utgångspunkt för Aristoteles är att när det gäller frågor där det kan vara på flera sätt, och som inte är av sanningsnatur, behöver vi kunna urskilja alternativ och kunna tänka mer än en tanke samtidigt. Bakom detta ligger ett antagande om att tänkandet i omdömesfrågor är en sorts intern överläggning, en argumentation eller förhandling mellan olika perspektiv eller topos. Den kan vara slarvig och omedveten, men den kan också vara samvetsgrann, kvalificerad och medveten.

Poängen med toposläran är att vi genom att tänka topiskt kan lära oss att liksom se, problematisera och förhålla oss ansvarstagande till vårt

eget tänkande. Det är lika viktigt för forskaren som på så vis kan bli medveten exempelvis om hur hen tolkar sitt material utifrån en dikotomi som gör det svårt att se sådant som inte passar in i motsättningen, som för den som kan upptäcka hur hen legitimerar sin Thailandsresa utifrån en kompensatorisk idé: ”Jag har ju åkt kollektivt och källsorterat hela året, så jag kan unna mig det.”

Det här är enligt Aristoteles något vi behöver träna oss i. Man kan inte vara klok på kammaren, säger han, utan vi är kloka först när vi handlar klokt. Därför måste vi öva så att det blir en vana. Omdömet är en muskel som behöver arbeta för att fungera väl.

Att kunna perspektivera, argumentera kring och kritiskt granska frågor som inte är sanningsfrågor är en central och underartikulerad dimension i kritiskt tänkande. Om den tränas behöver vi inte välja mellan tjurskallig sannings-fundamentalism eller totalrelativistisk förnekelse av verkligheten. Att flera tolkningar är möjliga innebär nämligen inte att alla är bra. Det är fullt möjligt att diskutera en utsagas kvalitet även om det saknas en yttre måttstock eller entydiga fakta.

Detta är inte samma sak som konstruktivism eller nihilism. Att likställa perspektivtänkande med löst tyckande och associera det med kunskapsförnekelse som nu händer i det offentliga samtalet missar målet. Så låt mig vara mycket tydlig: Sanningen är viktig och den bör vi söka. Det finns tendenser där faktakunskap nedvärderats i relation till andra förmågor och ibland har det tvivelsutan gått till överdrift. Poängen här är att ropen på sanning skymmer det faktum att den inte ensam räcker. Tvärtom är den ofullkomlig när vi ska svara på vissa frågor som är centrala för mänskligheten.

Aristoteles hade och har kritiker som menar att hans uppdelning är falsk. Dessa kritiker menar att all kunskap är topisk i viss utsträckning och att uppdelningen kan lura oss att till auktoritetstroende där vi borde öva omdöme. Det kan stämma, det är alltid klokt att vara medveten om att även vetenskapen i någon mening är beroende av exempelvis vårt mänskliga seende och vårt språk. Men det förtar inte den grundläggande poängen om att alla frågor inte är sanningsfrågor.

Jag menar att frågor om exempelvis hållbarhet och demokrati inte kan reduceras till sanningsfrågor, utan är frågor som kräver flera perspektiv, argumentation och kritik. Här finns det klara målkonflikter och baksidor som måste hanteras både av individen och i det kollektiva offentliga samtalet. Genom omdömesgilla resonemang kan vi faktiskt nå goda lösningar, vilket på sikt ökar förutsättningarna för att både behålla demokratin och överleva på jorden.

Maria Wolrath Söderberg är fil dr i retorik och utkommer inom kort med en bok om Aristoteles.

Maria Wolrath Söderberg “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ USA väljer Gotland som övningsfält

Visby. USA sätter in 1 000 militärer på och runt Gotland för att delta i den svenska försvarsövningen Aurora i höst. Amerikanerna ser Gotland som en grundbult för säkerheten i Östersjöområdet och statsminister Stefan Löfven (S) understryker hur viktigt samarbetet med USA är.

Det framgår för DN under de besök på hög nivå som skett på Gotland de senaste dagarna, först från USA och sedan av Sveriges regeringschef.

Den fyrstjärnige amerikanske armégeneralen David Perkins flög med helikopter över Gotland och bekantade sig sedan på marken med Sveriges militära återuppbyggnad här. Högt på USA-generalens agenda står den svenska försvarsmaktsövningen Aurora med över 19 000 deltagare som hålls i september.

– Vi kommer att vara här under Auroraövningen med armé- och marinstridskrafter. Besöket har gett mig en bra grund för vad som finns här och de framtida planerna. Gotlands läge och den säkerhet som svensk militär förser ön med är extremt viktig – inte bara för Sverige utan även för den här delen av världen. Ön är en grundbult inte bara för Östersjön utan den ger även tillgång till Nordatlanten, säger David Perkins till DN.

Hans syn på Gotlands betydelse återspeglar det försämrade säkerhetsläget. I takt med Rysslands upprustning, annektering av Krim och stora militärmanövrar har oron ökat i Natoländerna Estland, Lettland, Litauen och Polen. USA och andra allierade sänder i år mindre truppstyrkor dit för att avskräcka från ett ryskt anfall.

Och mitt i Östersjön ligger svenska Gotland. Den som behärskar Gotland kan med precisionsvapen med lång räckvidd också kontrollera luft- och sjöterritoriet i stora delar av Östersjöområdet.

Därför är just försvaret av Gotland en av övningen Auroras tyngdpunkter.

Det står nu klart att det också blir ett stort amerikanskt avtryck på och kring Gotland med sammanlagt cirka 1 000 amerikaner från flera av USA:s försvarsgrenar, enligt vad DN erfar från militära källor.

Det gamla flygfältet i Bunge på norra Gotland kommer att vara centrum för 300 amerikaner.

USA:s marinkår sänder ett kompani soldater utrustade med terrängbilar av typen Humvee.

Amerikanska armén ska flyga från Bunge med fyra attackhelikoptrar av typ Apache samt tre tunga transporthelikoptrar av typen Chinook.

Både Sverige och USA ska också flyga med obemannade drönare.

US Navy sänder två jagare med cirka 350 mans besättning vardera ombord, alltså 700 amerikaner. Om fartygen också lägger till i Visby är oklart.

Under Aurora kommer amerikanerna att samöva försvarsstrid med svenska och andra gästande utländska förband, men också agera som övningsfiende mot Sverige.

– Gotland är som ett osänkbart hangarfartyg mitt i Östersjön. Att kaptenen på det fartyget är vår goda vän Sverige är till stor nytta för oss. För mig som soldat understryker det vikten av kunna kontrollera och hålla terräng så att vi kan påverka läget i luften och på havet. Det är en unik kapacitet som är omistlig i den här delen av världen, säger general David Perkins.

När USA:s vice förvarsminister Robert Work i april förra året besökte Sverige slog han fast att USA ”skulle ta mycket, mycket allvarligt på om det uppstod ett hot mot Gotland”.

– Det vore en enorm förlust om Sverige inte kontrollerade Gotland. Det går inte att överskatta Gotland militära, ekonomiska och politiska betydelse, säger David Perkins.

Under Aurora är Sverige värdland. Kommer USA:s styrkor hit även i en riktig kris?

– Det avgör våra politiska ledare. Det mest kritiska faktorn är att man har säker tillgång till ett basområde. Det innebär säkra kommunikationslinjer både in och ut ur området med försvar mot luften och sjön. Det är omöjligt utan att det finns styrka på marken, svarar David Perkins.

I den svenska debatten talas det om att USA agerar provokativt genom att sända fler trupper till Europa.

– Det är som att säga: ”om ni sätter in poliser i den här staden så provocerar ni fram brott. Om ni bygger en brandstation där så provocerar ni fram bränder”. Nej, vad vi vill göra är att bygga en kapacitet för att ta itu med problemen och avskräcka en potentiell fiende så att dennes riskkalkyl blir så hög att de inte tar den risken, svarar David Perkins.

General Perkins värd under det två och en halv dag långa besöket i Sverige är arméchefen Karl Engelbrektson.

– Vi har fått ett politiskt uppdrag att utvidga vårt samarbete. Det gäller alltifrån det personliga planet till att utbyta kunskaper om våra olika system och hur vi kan stödja varandra i övningar, taktik och utveckling i framtiden, säger han.

Försvarsminister Peter Hultqvist (S) undertecknade i juni förra året ett avtal med USA:s försvarsminister Ash Carter om utökat militärt samarbete och han välkomnar den amerikanska närvaron under Aurora.

– Det är klart att den är viktig. Och den värderar vi. Vi ser det som väldigt positivt att andra länder är med och de är inbjudna av oss, säger han och påpekar att även nordiska och baltiska länder deltar i övningen.

Är det inte svårt för omvärlden att uppfatta vad Sveriges alliansfrihet består av?

– Vår linje är att utifrån en alliansfri position uppgradera vår försvarsförmåga, vilket vi gör och investerar i nu, samtidigt som vi samarbetar med andra länder på bilateral och multilateral basis men också att vi är i Natos partnerskap. Och övningsverksamhet med andra länder är ingenting nytt, säger Peter Hultqvist.

– Vi ändrar inte vår säkerhetspolitiska doktrin. Däremot kan ingen säga något om vår frihet att samarbeta med andra och utveckla vår samarbetsförmåga om så behövs.

Även statsminister Stefan Löfven understryker vikten av samarbete.

– Vi har ju ett bilateralt avtal med USA, som vad vi förstår kommer att behållas även med den nya administrationen. Det är en viktig pusselbit för oss. Vi ökar vår egen försvarsförmåga och därför vi måste själva ta ansvar – men vi har också bilaterala och multilaterala sam-arbeten.

Du säger att det finns inget direkt hot mot Sverige, men flera utredningar har visat att vi kan dras in i konflikt från första stund – inte minst Gotland. Är det något som bekymrar dig?

– Vi kan aldrig utesluta det, natur-ligtvis inte. Då är man för naiv om man tror att vi aldrig kan drabbas av något. Men vi måste vara tydliga mot svenska folket att det finns inget direkt hot mot Sverige. Men just mot bakgrund av vad som sker i vår direkta omvärld så måste vi på olika sätt öka vår försvarsförmåga. Gotland är strategiskt viktigt, en av de strategiskt viktigaste delarna av vårt försvar.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“ Fakta. Övningen Aurora 17

Försvarsmaktsövningen Aurora 17 är den största militära övningen i Sverige på över 20 år. Samtliga stridskrafter ingår. Syftet med övningen är att bygga ett -starkare försvar och öka den samlade förmågan att möta ett angrepp mot Sverige.

Antal deltagare: 19 000 män och kvinnor från Försvarsmakten, ett flertal myndigheter och andra länder.

Övningsperiod: September 2017.

Övningsområde: I hela Sverige, men främst i Mälardalen och Stockholm, på och runt Gotland samt i Göteborg.

Källa: Försvarsmakten “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Man öppnade eld med automatvapen

En polis sköts till döds och två andra poliser skadades allvarligt på torsdagskvällen när en man öppnade eld med automatvapen på parad-gatan Champs Elysées i Paris. Händelsen utreds som ett terrorbrott och inträffar tre dagar före presidentvalet i Frankrike. Den misstänkte gärningsman ska ha skjutits till döds.

Samtidigt med skottdramat hölls en tvutfrågning inför söndagens val, där terrorbekämpning är en viktig fråga.

Minnesstund för offren på tidningen Charlie Hebdo.

Blommor lämnades utanför rockklubben Bataclan efter dådet.

Klockan var strax efter nio på torsdagskvällen när en bil stannade på paradgatan Champs-Elysées i centrala Paris, och en man klev ut och började skjuta med ett automatvapen mot en polisbuss som fanns på platsen.

En polis dödades och två skadades allvarligt. Andra poliser på platsen sköt sedan den misstänkte gärningsmannen till döds.

Hundratals tungt beväpnade poliser deltog timmarna därefter i en massiv insats i området runt paradgatan Champs-Elysées. Hela avenyn utrymdes, flera tunnel-banestationer stängdes och obekräftade uppgifter förekom om en jakt på ytterligare en gärningsman.

– Vi har ännu inte säkert identifierat angriparen. Det går inte att utesluta att det kan finnas en eller flera medbrottslingar som kan ha deltagit på ett eller annat sätt i den här attacken, sade Pierre-Henry Brandet, talesperson för det franska inrikesministeriet vid 23-tiden på torsdagskvällen.

Enligt inrikesministeriet är det för tidigt att slå fast att det rör sig om ett terrordåd eller exempelvis ett misslyckat rån. Men bland annat det sätt som attacken riktades direkt mot poliserna gör att händelsen utreds som ett misstänkt terror-brott.

Obekräftade uppgifter i franska medier talade på torsdagskvällen om att husrannsakan gjorts på en adress i Paris som var kopplad till den misstänkte gärningsmannen.

Attacken ägde rum mitt under en stor tv-utfrågning med de elva franska kandidaterna i det franska presidentvalet. Datumet var satt sedan ett par månader tillbaka, och programmet var från början tänkt att innehålla en regelrätt debatt. Det ändrades dock till en utfrågning i sista stund, sedan flera kandidater, bland dem Jean-Luc Mélenchon och den oberoende mittenkandidaten Emmanuel Macron, hotat med att inte delta annars.

Programmet började klockan 20 och av de fyra ledande kandidaterna hann enbart Nationella frontens Marine Le Pen och Jean-Luc Mélenchon frågas ut innan dådet på Champs Elysées stal många mediekonsumenters uppmärksamhet. Le Pen ägnade stor del av de 15 minuter hon fick till terrorhotet.

– Jag vill vara väldigt tydlig: alla utlänningar som har det minsta att göra med radikala islamister ska utvisas! Det finns ingen nollrisk, men

vi måste göra allt vi kan för att undvika nya terrorattentat, sade Le Pen, som senare på kvällen twittrade solidaritet med vår ordningsmakt, som återigen utsatts för ett angrepp.

50 000 franska poliser och gendarmer har extrainkallats för att säkra söndagens presidentval. En tydlig hotbild finns, och sedan 2015 råder undantagstillstånd i landet. I valrörelsens slutskede har säkerheten också förstärkts vid valmöten och kampanjhögkvarteren. Bombhundar genomsöker lokaler inför alla större evenemang och samtliga väskor genomsöks.

Terrororganisationen IS har de senaste åren tagit på sig ansvaret för flera dåd i Frankrike, vilka krävt fler än 230 människoliv, och polisens fruktar att organisationen vill utföra nya attacker inför söndagens presidentval, för att polarisera landet och hämnas för det franska deltagandet i militäroperationer mot IS i Mellanöstern.

I tisdags greps två män i Marseille som svurit trohet till terrororganisationen IS och som misstänks ha haft långt framskridna attentatsplaner.

Dessa båda gripna är franska medborgare, 23 och 29 år gamla, och uppehöll sig i en lägenhet där polisen påträffade sprängmedel, två pistoler, en handgranat, ett maskingevär av märket Uzi och en hemmagjord IS-flagga.

I en video som polisen fick kännedom om den 12 april ska männen ha svurit trohet till IS något som ledde till en intensiv jakt efter dem, enligt poliskällor som citeras i fransk press. Männen ska ha använt sig av falska identiteter, förbetalda bankkort och bytt telefoner ofta, vilket gjort sökandet komplicerat.

Det är oklart om det finns någon koppling mellan dessa gripanden och torsdagens händelser. Men de ledande kandidaterna i valet har varskotts om att en förhöjd attentatsrisk föreligger och säkerheten har förstärkts vid valmöten och kampanjhögkvarter i landet.

Även en annan riskfaktor har dryftats i fransk press inför valet: att cyberattacker och psykologiska operationer kan påverka utfallet. Kandidaterna och deras kampanjer har varnats för att försök till hackerattacker, liknande de som påverkade valet i USA:

Då är det inte i första hand radikala islamister som utmålas som misstänkta, utan främmande makt och politiska krafter som vill se Frankrike lämna EU.

I en ny stor studie från den brittiska konsultbyrån Bakamo framgår att minst 19 procent av alla franska artiklar som delats på sociala medier om valet sedan i november förra året inte håller tillräckligt hög standard för att kallas journalistik, och att ytterligare fem procent innehåller rena konspirationsteorier. Omkring 20 procent av dessa undermåliga artiklar byggs, enligt studien, på referenser till ryska sajter som RT och Sputnik.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“Fakta. Tidigare terrordåd i Frankrike

14 juli 2016

I samband med nationaldagsfirandet dödades 86 personer och 434 skadades i samband med att en lastbil körde in i folkmassor på Promenade des Anglais i Nice. Den 31-åriga gärningsmannen, som var beväpnad, sköts till döds av polisen i samband med att fordonet stoppades.

13 november 2015

130 personer dödades och över 350 personer skadades i samband med terrordådet i Paris.

Beväpnade män öppnade eld i konsertlokalen Bataclan, mot barerna Carillon och Petit Cambodge samt mot restaurangerna Casa nostra och La Belle Équipe.

Bomber detonerade i närheten av arenan Stade de France och en - självmordsbombare sprängdes sig själv vid ett kafé på Boulevard Voltaire.

Vid Bataclan tas ett hundratal personer som gisslan, vilket gör att franska säkerhetsstyrkor stormar lokalen klockan 00:20 den 14 - november och terroristerna dödas.

7 januari 2015

Beväpnade män stormade beväpnade män tidskriften Charlie Hebdos redaktion i centrala Paris och dödade tolv personer och skadade elva personer, de flesta av dem journalister. Flera personer togs senare som gisslan i kosherbutiken Hypercasher där fem personer dog.

DN

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Säkerheten skärps inför presidentvalet

50000 franska poliser och gendarmer har extrainkallats för att säkra söndagens presidentval. En tydlig hotbild uppges finnas: så sent som i tisdags greps två män i Marseille som svurit trohet till terrorrörelsen IS och som misstänks ha haft långt framskridna attentatsplaner.

Paris.. De båda gripna är franska medborgare, 23 och 29 år gamla, och de uppehöll sig i en lägenhet där polisen påträffade sprängmedel, två pistoler, en handgranat, en kulsprutepistol av märket Uzi och en hemmagjord IS-flagga.

I en video som polisen fick kännedom om den 12 april ska männen ha svurit trohet till IS – något som ledde till en intensiv jakt efter dem, enligt poliskällor som citeras i fransk press.

Männen ska ha använt sig av -falska identiteter, förbetalda bankkort och bytt telefoner ofta, vilket gjort sökandet komplicerat.

Nu försöker fransk polis klargöra om det finns medbrottslingar. De ledande kandidaterna i valet har varskotts om attentatsrisken och säkerheten har förstärkts vid valmöten och kampanjhögkvarter.

Utöver de omkring 10000 soldater som redan patrullerar Paris och andra storstäders gator, har 50000 poliser och gendarmer kallats in inför valet.

Terrororganisationen IS har de senaste åren tagit på sig ansvaret för flera dåd i Frankrike, vilka krävt fler än 230 människoliv. Polisens fruktar att organisationen vill utföra nya attacker inför söndagens

presidentval, för att polarisera landet och hämnas för det franska deltagandet i militäroperationer mot IS i Mellanöstern.

Även en annan riskfaktor har dryftats i fransk press inför valet: att cyberattacker och psykologiska operationer kan påverka utfallet. Kandidaterna och deras kampanjer har varnats för att försök till hackerattacker, liknande de som påverkade valrörelsen i USA förra året, kan komma att riktas mot e-postkonton och datorsystem.
Då är det inte i första hand radikala islamister som utmålas som misstänkta, utan främmande makt och politiska krafter som vill se Frankrike lämna EU.

I en ny stor studie från den brittiska konsultbyrån Bakamo framgår att minst 19 procent av alla franska artiklar som delats på sociala medier om valet sedan i november förra året ”inte håller tillräckligt hög standard för att kallas journalistik”, och att ytterligare fem procent innehåller rena konspirationsteorier. Omkring 20 procent av dessa undermåliga artiklar byggs, enligt studien, på referenser till ryska sajter som RT och Sputnik, som kontrolleras av den ryska staten.
Rösträkningen i Frankrike sker för hand, så någon risk för manipulering av själva valresultatet tros inte finnas.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Hög attentatsrisk

Fler än 50000 poliser, gendarmer och soldater kommer att bevaka de omkring 60000 vallokalerna i Frankrike under söndagens presidentval. Undantagstillstånd råder i landet sedan 2015 och attentats-risken anses fortfarande vara hög.
I valrörelsens slutskede har säkerheten förstärkts ytterligare vid valmöten och kampanjhögkvarteren.
Bombhundar genom-söker lokaler inför alla större evenemang och väskor genomsöks.

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Marknaden hoppas på mitten i franska valet

Franskt näringsliv och marknadsaktörer är på helspänn inför det franska presidentvalet. Deras mardröm är en slutomgång som står mellan högerextrema Marine Le Pen och vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon.

Marknaden darrar inför första omgången i söndagens franska presidentval. Ett tecken på oron är en kraftig uppgång i franska räntor i förhållande till tyska. Gapet, som normalt ligger på 0,4 procent-enheter, är nu uppe på 0,7 procentenheter, den högsta nivån sedan slutet av 2012. Det visar att investerare ser på Frankrike som mer riskfyllt och därför kräver högre avkastning på att placera pengar i landet.

Ur marknadens och näringslivets synpunkt är en slutomgång mellan de två kandidater som förespråkar mest extrem politik, Nationella Frontens Marine Le Pen och vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon, sämsta tänkbara utfall. Båda dessa kandidater är skeptiska till EU och Le Pen har sagt att Frankrike ska lämna euron. Hon vill dessutom resa murar och föra en mer protektionistisk politik. Mélenchon står för en politik långt vänsterut. Han vill omförhandla Frankrikes position i EU, höja skatterna kraftigt och öka utgifterna. Det oroar i ett läge när Frankrike redan har svaga offentliga finanser.

Skulle Le Pen eller Mélencon stå som slutsegrare i valet efter andra omgången 7 maj spår Citigroup och UBS kraftiga nedgångar på börsen. Vinner däremot oberoende Emmanuel Macron eller traditionella högerns François Fillon räknar Citi-group med en börsuppgång på 10–20 procent innan året är slut.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Splittrat populistparti mot osäkert val

Essen. Högerpopulistiska AFD såg ut att bli höstens stora valvinnare. Men med mindre än sex månader till förbundsdagsvalet befinner sig partiet i fritt fall. Partiledaren Frauke Petrys överraskande besked att hon inte ställer upp som toppkandidat blottar den djupa spricka som hotar att splittra partiet.

Det var en sammanbiten Frauke Petry som till mångas förvåning meddelade att hon inte tänker före-räda sitt parti i valrörelsen. I det tolv minuter långa videoklippet som publicerades på Facebook i onsdags säger Petry att hon varken tänker kandidera ensam eller som del av ett ledarteam.

När mindre än ett halvår återstår till förbundsdagsvalet står AFD utan affischnamn. Partiet, som jämförts med Nationella fronten i Frankrike och Sverigedemokraterna, spåddes fram tills nyligen bli den stora valvinnaren i höst, men är på fallrepet.

Petrys avhopp markerar kulmen på den konflikt som skär rakt genom partiledningen och hotar att splittra AFD i två. När partiet i helgen samlas i Köln för att lägga fram strategin inför valrörelsen väntar allt annat än feststämning.

– Det är en graverande, mycket djup splittring. Men egentligen har den inte så mycket med innehållet i politiken att göra som med en personlig maktkamp mellan två fiendefalanger, säger Melanie Amann, författare till en nyutkommen bok om AFD och journalist på veckotidningen Der Spiegel.

Frauke Petry och hennes make Marcus Pretzell, partiets EU-parlamentariker som gjort sig känd för provocerande utspel, företräder de så kallade realisterna som vill föra partiet mot mitten och bli en möjlig koalitionspartner till Merkels Kristdemokrater. Endast då kan partiet nå verkligt inflytande, argumenterar de.

Mot realisterna står de så kallade ideologerna som befinner sig längre ut på högerkanten och opponerar sig mot det politiska systemet i stort. Dit hör bland andra Jörg Meuthen, som delar partiledarskapet med Petry, och Alexander Gauland som spås bli den som får företräda partiet i valrörelsen.

Utåt sett delar Frauke Petry flera likheter med Angela Merkel. Hon är uppvuxen i DDR, framgångsrik kemist och kvinna i ett mansdominerat parti. Men i övrigt skiljer de två sig åt. Internt uppfattas Petrys ledarstil som aggressiv och oresonlig. Hon kritiseras ofta för att frysa ut sina motståndare och vara en kallsinnig karriärist. Fienderna inom partiet är många. Inför partidagarna i Köln lade Petry fram ett ultimatum – som kan ha bidragit till hennes fall.

– Hon satte pistolen mot huvudet och sade att antingen får ni välja mig eller högerfalangen. Den stilen fungerar inte i något parti, men särskilt dåligt i AFD som motsätter sig auktoriteter, säger Melanie Amann.

Den eskalerande konflikten inom AFD följs med stort intresse av de stora partierna som nu drar en lättnadens suck. Både Socialdemokraterna och Kristdemokraterna har förlorat många

besvikna väljare till högerpopulisterna. Med sin högljudda kritik mot regeringens asylpolitik och en islamfientlig retorik har AFD ritat om det politiska landskapet i Tyskland, som sedan andra världskriget hållit partier till höger om Kristdemokraterna (CDU) utanför det nationella parlamentet.

Som mest har AFD nått 15 procent i opinionsmätningarna och drömresultat i en rad delstatsval det senaste året. I Sachsen Anhalt röstade var fjärde väljare på AFD, fler än dubbelt så många som på Socialdemokraterna SPD. Och i Mecklenburg-Vorpommern fick partiet var femte röst, fler än Kristdemokraterna. Dörren till förbundsdagen såg länge ut att vara vidöppen.

Men våren 2017 har vinden vänt. I takt med att de interna konflikterna fördjupats har även väljarna vänt partiet ryggen. På kort tid har det förlorat närmare hälften av väljarsympatierna och ligger nu kring åtta procent. Delstatsvalet i Saarland nyligen blev en besvikelse, då partiet med blott en procents marginal nådde över femprocentsspärren.

Den som mer än någon annan fått symbolisera AFD:s fall är partiets ledare i delstaten Thüringen, Björn Höcke. Höcke tillhör ideologernas falang och hotas av uteslutning efter sitt numera lika ökända som kritiserade Förintelsetal. Upprördheten var enorm efter att han kallat Förintelsemonumentet i Berlin för ett ”skammens monument” och vad många uppfattade som en uppmaning om att inte längre fokusera så mycket på den tyska skulden för brotten mot mänskligheten under andra världskriget. Det är närmast otänkbart i ett Tyskland där bearbetningen av det nazistiska förflutna är en central del av landets identitet. Melanie Amann säger att AFD:s väljare i regel har en hög acceptans för provokativa utspel, men att Björn Höcke definitivt gick för långt.

– Det finns en smärtgräns för vad människor är beredda att acceptera. Den visade sig nu. Många vill inte längre ha med partiet att göra.

När DN träffar Frauke Petry på ett kampanjmöte i industristaden Essen ett par veckor före hennes avhoppsbesked vill hon inte kommentera maktkampen inom partiet. Men lastbilsattacken på Drottninggatan i Stockholm diskuterar hon gärna. Det har gått mindre än ett dygn sedan fyra människor dödades och femton skadades i terrorattentatet. För Frauke Petry, som vill se en kraftigt begränsad invandring, kommer dådet lägligt och lyfts fram som ett bevis för vad en generös flyktingpolitik kan leda till.

– Det är det här jag har varnat för. Sverige är världskänt för sin liberala invandrings- och asylpolitik. Nu lider ni av följderna precis som vi andra, säger hon.

I en nyckelmening formulerar hon partiets politik.

– Titta på våldet mot kvinnorna, titta på terrorismen. Sverige har samma problem som Tyskland och övriga Europa. Den illegala invandringen måste upphöra och rättsstaten måste återupprättas.

Innan Petry kliver av scenen avslutas mötet i Essen med en tyst minut för Sverige. Tyska fanor vajar i vinden.

Kanske var det ett av hennes allra sista framträdanden som ledare för AFD. Beskedet om att hon inte ställer upp som toppnamn i valrörelsen kan tolkas som att hennes dagar som partiledare är räknade. I helgen fattar partiet beslut om vägen framåt.

Splittrat populistparti mot osäkert val

Partiet grundades 2013 som ett eurokritiskt parti. Med knapp marginal misslyckades partiet att ta sig in i förbundsdagen i förra valet. För två år sedan var AFD närmast uträknat. Men i samband med flykting-krisen och terrordåden i Europa gjorde partiet comeback. Fokus flyttades från EU-kritik till kritik av islam och asylpolitiken. AFD jämförs ofta med andra högerpopulistiska partier i Europa.

Lina Lund lina.lund@dn.se "

DN FREDAG 21 APRIL 2017

Ropen i Essen: "Merkel måste bort"

Essen. AFD har starkt stöd bland väljare i forna Östtyskland. Men även i västra Tyskland röner partiet stora framgångar bland de som känner sig svikna av de stora partierna. DN var med när partiet jagade väljare i det socialdemokratiska fästet Ruhrområdet.

"Merkel måste bort! Merkel måste bort!", ropar folksamlingen framför scenen på torget Altmark i norra Essen. Tyska fanor vajar i luften. På scenen står AFD:s lokala toppnamn Gudio Reil i flanellskjorta och dunväst och försöker övertyga potentiella väljare om att de etablerade partiernas tid är förbi.

– Det får vara nog nu, dundrar han.

I 25 år var **Guido Reil** ett känt namn inom Essens Socialdemokrater (SPD). Han kämpade för fackliga rättigheter och bättre villkor för arbetarna i Ruhrområdets många -fabriker. Men sedan ett år tillbaka kandiderar han för AFD.

– Jag fick nog av att SPD blundar för de problem som människor här möter i sin vardag. Partiet har förlorat kontakten med verkligheten. Titta bara på hur det här området har gått ner sig, säger han och sveper med handen över torget.

Bakom de slitna trevåningshusen skymtar fabrikernas skorstenar som en påminnelse om att regionen en gång utgjorde hjärtat av det västtyska

industriundret. I dag har många av jobben försvunnit och de tidigare så blomstrande fabrikerna lagts ner.

– Förr hade människorna bra jobb och tjänade bra. Nu har vi en deindustrialisering. Man pratar om strukturomvandling, men här handlar det om en ren avveckling, säger han.

På valaffischerna som sitter uppklistrade runt torget framträder Gudio Reil med skyddshjälm, pannlampa och sotiga kinder. Ingen ska kunna missa att han, som jobbar nattskift i ett bergsbruk, står på arbetarnas sida.

– Vi måste bygga kraftverk och industrier. Där man kan tjäna pengar, alla kan inte försörja sig på att klippa hår eller frakta varor.

Det låter som Donald Trump?

– Ja, och han vann också det amerikanska valet.

På torget samlas missnöjda och frustrerade Essenbor som tidigare röstat på SPD eller kristdemokratiska CDU och som nu känner sig svikna av de stora partierna. 64-årige Gerd Lehmann, pensionerad brandskyddsingenjör, har röstat på CDU i hela sitt liv men överväger nu att rösta på AFD. Och liksom för de flesta AFD-väljare är det framför allt flyktingpolitiken som skaver.

– Det finns nog med fattiga männis-kor här. Våra egna får sova på gatan medan vi ger ut miljarder euro till de som kommer hit, säger han.

– Vi måste definitivt få till ett stopp i flyktingmottagandet. De som fått avslag måste utvisas. Det är ett stort problem här i Essen, säger den 33-åriga försäljaren Melanie, som inte vill uppge sitt efternamn.

En järnring av kravallutrustade poliser har slagit en ring runt torget. Vänsterextrema Antifa håller motdemonstration och försöker med visselpipor och burop överrösta talarna på scen.

65-åriga AFD-väljaren Hans-Otto Dinse tar det som en intäkt för att den tyska demokratin har gått åt pipan. Tidigare röstade han på CDU, men är nu djupt missnöjd med förbundskansler Angela Merkels politik. Hon har misslyckats fatalt på en rad punkter, anser han. Dit hör bland annat energi- och EU-politiken, det han kallar genusfrågan och framför allt flyktingpolitiken.

– Det berör oss alla och är nog orsaker till att förakta fru Merkel. Jag föraktar henne djupt, säger han.

CDU/CSU (kristdem.) 36
SPD (socialdem.) 30
Die Grüne (miljöparti) 6
FDP (liberalt) 6
Die Linke (vänster) 9
AFD 8
Övriga 3
Undersökningen gjordes av opinionsinstitutet Forsa mellan den 10 och 13 april. 2 007 personer svarade på frågan om vilket parti de skulle rösta på om det vore val på söndag. “
(Inte undertecknat)

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Bollsport upptäckt på testanläggning för kärnvapen

Satellitbilder över Nordkoreas testanläggning för kärnvapen granskas noga av experter – särskilt sedan landet hotat USA med ”obarmhärtig ödeläggelse”. I söndags upptäckte experterna tecken på ny och ovanlig aktivitet på testområdet – en volleyboll-match.

– Det tyder på att anläggningen kan vara på väg att gå in i ett viloläge, säger Nordkoreaexperten -Joseph Bermudez, som är knuten till den ansedda analyssajten 38 North, enligt The New York Times.

Nordkorea har genomfört fem provsprängningar på testanläggningen Punggye-ri och det har spekulerats i att en sjätte är på gång.

Volleybollspelandet står i bjärt kontrast till det misslyckade robottest som Nordkorea genomförde samma dag, som fick spänningarna på Koreahalvön att stiga ytterligare. På måndagen varnade Nordkorea för ”ett totalt krig” om USA väljer att ta till militära åtgärder.

– Det antyder att dessa volleybollmatcher pågår med nordkoreanernas goda minne, och att de vet att vi skulle se dem och berätta om det, säger -Joseph Bermudez.

Han menar att den nordkoreanska regimen vill sända ett budskap med bollspelet, men exakt vilket är svårt att veta.

– Antingen så vill de säga till oss att de har satt anläggningen i viloläge, eller så försöker de föra oss bakom ljuset, -säger han till tidningen.
TT “

“ Fakta. Nordkorea

Nordkorea är en kommunistisk diktatur som styrs av ledaren Kim Jong-Un. Han tog över när fadern Kim Jong-Il avled i december 2011. Denne hade i sin tur ärvt makten av sin far Kim Il-Sung.

Nordkorea är ett av världens mest slutna länder och majoriteten av de 25 miljoner invånarna lever under hårt förtryck.

Landet får inte, enligt FN:s resolutioner, avfyra ballistiska robotar eller utföra kärnvapentester. Trots det har Nordkorea fortsatt genomföra provsprängningar och robottester, i syfte att utveckla landets kärnvapenprogram.

Källa: Landguiden och BBC “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Oro över planer på ändrade visumregler för högutbildade

USA:s president Donald Trump vill förändra reglerna för högutbildade invandrare. Bland Silicon Valleys teknikföretag oroar man sig över att de nya reglerna kan göra det svårare för små start up-företag att rekrytera och anställa folk.

San Jose.
Donald Trump har presenterat ett nytt initiativ för att förändra visumreglerna för högutbildade som vill flytta till USA för att arbeta. Under parollen ”Buy American and hire American” (”köp amerikanskt och anställ amerikaner”) vill han förändra fördelningen av så kallade HB1-visum, som gäller för högutbildade och i dag främst används av tekniksektorn här i Silicon Valley.

Trump menar att de nya reglerna ska gynna amerikanska medborgare, men bland Silicon Valleys teknikföretag märks en växande oro över att de kan göra det svårare för små start up-företag att rekrytera.

När Trump tidigare i år införde ett inreseförbud mot sju länder med stor muslimsk befolkning orsakade det enorma protester här i Silicon Valley. Dels för att många företag rekryterar från dessa länder, dels för att det här finns ett generellt stöd för invandring och mångfald. Många på teknikföretagen ser invandring som en viktig faktor för att regionen blivit så framgångsrik och innovativ. Man påminner ofta om att företag som Google och Tesla grundades av invandrare.

Längs motorvägen El Camino Real, som löper hela vägen genom Silicon Valley, från San Jose till San Francisco, är de flesta skyltarna på indiska, koreanska och spanska. En tisdagskväll i Ponderosa Park, ett stenkast från Apples nya rymdskeppsliknande högkvarter i Cupertino, är det basebollmatch med familjerna i området. Så gott som alla i parken har ursprung i Indien eller Bangladesh. Många arbetar i regionens teknikföretag.

Avik Sharma har nyligen flyttat hit från Bangladesh för en praktikplats på Paypal. Han har ett tillfälligt studentvisum och hoppas att kunna få ett förlängt HB1-visum om han anställs av företaget.
– För stora företag tror jag inte att de här nya reglerna gör så stor skillnad, så jag är inte så orolig.

Många kritiker har påpekat att Trump själv har företag med fabriker utomlands. Hans klädföretag tillverkade exempelvis tidigare sina slipsar i Kina. Presidentens nuvarande fru Melania Trump kom till USA tack vare ett HB1-visum, då hon arbetade som fotomodell. Just sådana visum som kan bli svårare att få.

Zoe Lofgren, kongressledamot för demokraterna, representerar det distrikt som omfattar mycket av Silicon Valley. Hon har varit djupt kritisk till de nya reglerna.

– Hälften av företagen i Silicon Valley skapades av högutbildade människor från andra länder. Presidenten och hans stab verkar inte förstå detta, säger Lofgren till New York Times.

I San Jose har Facebook sin årliga konferens F8. De drygt 4000 besökarna har rest hit från hela världen. Vid lunchpausen påminner

konferensen om matsalen i FN:s högkvarter, med dussintals olika språk som talas vid de olika bor

den. På Facebook har var sjunde anställd i dag ett HB1-visum. Xiaomin Zhu och Hans Chen har rest hit från Guangzhou i Kina, där de arbetar för det stora internetföretaget Alibaba. De är inte intresserade av att flytta till USA.

– Jag tror att ingenjörskulturen är mer intressant i Guangzhou. Men vi har mycket att lära härifrån. Hemma är fokus mest på att tjäna pengar. Här utgår man från att göra människors liv bättre, säger Xiaomin Zhu.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“ Fakta. Trumps nya regler

Donald Trump vill införa nya visumregler för högutbildade. För högavlönade jobb förändras reglerna inte nämnvärt, men för lägre avlönade jobb blir svårare att rekrytera kvalificerad arbetskraft utomlands.

Kritiker menar att det kan gynna de stora teknikföretagen, som kan betala högst löner, medan det skadar mindre start up-företag. “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Parabolerna på väg tillbaka i Mosul

Marknaden för parabolantenner blomstrar i Mosul i takt med att Irakledda styrkor återtar staden från terrorsekten IS som konfiskerade allt i samband med ockupationen 2014. Ännu återstår Mosuls västra delar att befria.

– Vi börjar tidigt på morgonen och sätter ihop parabolerna som vi sedan kör ut till kunderna. Så är det varje dag att folk kommer och köper paraboler, säger 16-årige Mosulbon Ali till AFP.

Efter nästan tre års tv-förbud under terrorsekten IS ledning kantas flera gator i östra Mosul av affärer som också säljer parabolantenner. Sedan ockupationen i juni 2014 har det varit förenat med risk för misshandel eller fängelse att sälja dem.

Svarta marknaden för parabol-antenner är stor och de billigaste går för omkring 70 kronor, enligt installatören Mohammed al-Turki i AFP:s inslag. Efterfrågan på tv som underhållning och omvärldskontakt är stor, och antenner är betydligt lättare att få tag i än rinnande vatten.

Iraks andrastad intogs förhållandevis enkelt av bara 800 IS-krigare i början av juni 2014. Sedan dess har civilbefolkningen levt under ständiga dödshot.

Intilliggande irakiska Kurdistans styrkor gjorde ett befrielseförsök i januari 2015, men slogs nästan helt tillbaka.

Den pågående offen-siven som inleddes den 17 oktober har föregåtts av en mer lågintensiv militär kampanj mot IS i Mosul.

De förhållandevis långsamma framryckningarna beror till stor del på försåtsmineringar, krypskyttar och på att civilbefolkning används som mänskliga sköldar.

Även om en halv miljon män-niskor flytt Mosul är nästan lika många fast i de västra äldre delarna, enligt FN som befarar en av de värsta humanitära kata-stroferna i modern tid.

– Vi gör allt vi kan, men slaget har pågått länge och har inte ens nått stadens gamla delar. Striderna i västra Mosul är helt annorlunda från dem i östra – mycket svårare, säger FN:s biståndskoordinator Lise Grande i ett pressmeddelande.

FN konstaterar även att bristen på mat och vatten är ett extremt livshotande.

– Mosuls civilbefolkning lever -under enorma, fruktansvärda risker. De blir beskjutna med spärreld, förråden sinar, läkemedel saknas och vattnet är avstängt. Det finns inget viktigare än att skydda civilbefolkningen. Inget.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Kritikstormen får Facebook att agera

Det senaste året har Facebook mött en kritikstorm för att de inte tagit itu med falska nyheter, hat och trakasserier. Under företagets årliga konferens i Kalifornien bemöter man kritiken och erkänner ansvaret för det globala nyhetsklimatet.

Facebooks årliga konferens F8 är i vanliga fall en munter tillställning. Även i år präglas evenemanget av enorma biodukar med lekfulla, pastellfärgade animationer, pumpande technomusik och en aldrig sinande ström av hurtiga utvecklare som håller föredrag om ”hur oerhört kul vi hade i vårt team när vi utvecklade den här produkten”. Den generella känslan är som att befinna sig i en gigantisk, digital godisbutik. Men i ett stort, fullsmockat rum där man diskuterar Facebooks roll i det samtida nyhetsklimatet är stämningen betydligt mer dyster.

Facebooks produktchef Chris Cox står på scenen och hans ansiktsuttryck är gravallvarligt. I publiken sitter 500 journalister som inte har kommit hit för att höra några optimistiska plattityder.

– När det gäller frågan om hur vi hjälper folk att hålla sig informerade om omvärlden har det här varit ett oerhört intensivt år för oss. I synnerhet de senaste sex månaderna. Vi vet att folk inte vill utsättas för lögner på vår plattform. Det är något vi tar ansvar för till hundra procent, säger Cox.

Hans ångerfulla tonläge utgör inte bara en bjärt kontrast till resten av konferensen. Det signalerar framför allt ett markant skifte jämfört med hur Facebook har uttryckt sig i alla diskussioner de senaste åren om företagets roll i det globala medieklimatet.

Med nästan två miljarder användare världen över har Facebook blivit ett företag med ofattbar makt över vår mediekonsumtion. Men Facebook har länge undvikit att ta ansvar för vilken typ av nyhetsmaterial som sprids på plattformen. Nu verkar man ha gjort en helomvändning i de här frågorna.

För två år sedan besökte jag Face-books då nyöppnade högkvarter i Menlo Park, för ett längre reportage för Dagens Nyheters lördagsmagasin om företagets enorma och växande inflytande över global nyhetskonsumtion (”Facebook har skapat ett unikt informationsmonopol”, DN 9 okt 2015).

Jag gjorde då intervjuer med flera av de ingenjörer och chefer som bar det närmaste ansvaret för Facebooks flöden. Företaget förnekade konsekvent att det har ett ansvar över vilken typ av nyhetsmaterial som sprids på plattformen. I stället upprepade samtliga medarbetare samma mantra om att ”ge användarna det de vill ha”. Där fanns inga funderingar över vilken värld detta skulle leda till, ingen oro för risken att användare ignorerar viktiga nyheter, eller riktiga nyheter, inga tankar på faran med att vi stänger in oss i ideologiska bubblor, att vi sprider lögner, hat och trakasserier. De ansvariga för news feed, nyhetsflödet, verkade djupt ointresserade av frågor om publicistisk etik och den fria pressens grundläggande roll i en välfungerande demokrati.

Så här uttryckte sig Greg Marra, produktchefen för news feed, då:

– I slutänden handlar det vi försöker göra inte om att bestämma vad vi tycker är viktigast, utan att försöka ge dig det vi tror att du tycker är viktigast. Jag undviker medvetet att kalla mig för redaktör. Det är du själv som har valt dina vänner och de nyhetsorganisationer, kändisar eller varumärken du valt att följa. Vi kan inte lägga oss i den processen.

Hans kollega Lars Backstrom, en annan nyckelperson på news feed, upprepade samma synsätt:

– Vår enda redaktionella ståndpunkt är den som användaren själv skapar, sade Backstrom.

Denna avspända inställning till Face-books roll i det globala nyhetsklimatet kan inte förklaras med att de inte förstod vad som stod på spel. Det fanns redan då en växande debatt om Facebooks växande monopolställning i det mediala ekosystemet.

På Tow Center, ett forskningsinstitut för digital journalistik på Columbia University i New York, publicerade man 2015 rapporten ”Lögner och viralt innehåll” där man kom till oroväckande slutsatser om i synnerhet Facebooks potential att bli en plattform för falska nyheter och vilseledande information, ofta med en tydlig politisk agenda. Ett par veckor före Facebookkonferensen i april pratar jag med Emily Bell, som är direktör för Tow Center och en flitig debattör om Facebooks roll i det moderna nyhetsklimatet. Hon noterar också att Facebook fullständigt bytt tonläge i debatten om sitt demokratiska ansvar.

– Presidentvalet förra året blottade en mediedynamik som har funnits länge. Den moralpanik som funnits sedan dess, i synnerhet kring fejkade nyheter, handlar om att omvärlden börjar komma i kapp de problem som funnits i tre fyra år. Facebook är knappast det enda företaget som är skyldigt till dessa problem, men de bär ett stort ansvar, säger Bell.

Under fjolårets presidentval i USA uppstod en världsomspännande debatt om falska nyheter och vilseledande information. Enligt Emily Bell var Facebook inte alls förberett på detta.

– Det fanns länge en kultur på Face-book där man intalade sig att en plattform inte har några inbyggda värderingar, utan att man bara tar bort all friktion så att användarna själva får bestämma så kommer alla problem att lösa sig. Det var okej att ha troll och trakasserier på plattformen, eftersom de goda och sanningen ändå kommer att vinna till slut. Det var en naiv idé som de aldrig riktigt korrigerade. Det var inte så att Facebook aktivt stödde den här utvecklingen, men de byggde ett system som gynnar en viss typ av innehåll. Plattformen är designad för att gynna innehåll som väcker starka, omedelbara reaktioner. Det är ofta det mest ideologiskt extrema innehållet, säger Emily Bell.

På Facebookkonferensen pratar många av företagets anställda om ”de senaste sex månaderna” som en traumatisk period. Man und-viker att referera specifikt till presidentvalet i USA, men det var just då Facebook började mötas av en kritikstorm för att ha misskött problemen som rör falska nyheter, hat och trakasserier. Mark Zuckerberg har uppenbart sett sig tvungen att ta itu med kritiken på ett helt annat sätt än tidigare. I mars publicerade Zuckerberg ett långt manifest för att markera hur allvarligt han såg på de här utmaningarna. Där skrev han utförligt om Facebooks målsättningar att ha användare som är välinformerade om samtidens världshändelser och politik.

Zuckerberg har förnekat att Facebook självt har något direkt ansvar för de antidemokratiska krafter som vinner politisk mark i land efter land, men Facebooks faktiska åtgärder tyder på att han vet bättre än så. Hans manifest har under de senaste månaderna ackompanjerats av en rad nya initiativ för att stoppa falska nyheter och hatsajter från att spridas på Facebook. Nyligen lanserade man en ny funktion för att anmäla inlägg med falska nyheter. Man har inlett en rad nära samarbeten med mediechefer och nyhetsredaktioner för att bli mer lyhörda för journalisters krav och synpunkter.

På F8-konferensen träffar jag Jeff Jarvis, en veteran bland USA:s medieanalytiker. Jarvis är en av många röster i den här debatten. Han har själv gjort en resa som tycks löpa parallellt med Facebooks uppvaknande i synen på de här problemen. Han var länge en av de mest optimistiska rösterna i debatten om sociala medier och nyhetsklimatet. Men på senare år har han mer börjat betona de utmaningar för journalistik och demokratiska grundvärden vi nu står inför. Jarvis verkar nu relativt hoppfull över att Facebooks nya initiativ speglar en genuin ambition att lösa dessa problem.

– Chris Cox har pratat om det här i två år, men jag har aldrig hört honom uttrycka sig så här tydligt förut. Just nu koncentrerar de sig först och främst på de problem som är enklast att lösa, som falska nyhetssajter, men det är ett bra första steg. Jag ser det som en genuin förändring, säger Jarvis.

Enligt Emily Bell har omvärlden till slut börjat hinna i kapp de slutsatser man kom fram till redan i Tow Center-rapporten för två år sedan.

– Det här är inte bara Facebooks problem. Alla som har en stor plattform där man kan dela nyheter är nu publicister och de behöver tänka ordentligt på sina roller i demokratin. Jag tror att det här är kniviga frågor att ta itu med för många teknikföretag, för de har länge präglats av idéer om att marknaden kommer att lösa alla problem. Att rensa upp bland skräpsajter och falska nyheter kommer inte nödvändigtvis att gynna aktieägarna på företaget, så det är en uppförsbacke att ta sådana initiativ.

På F8-konferensen råder det inga tvivel om att Mark Zuckerberg själv vill framställa Facebook som ett företag som står för något större än lönsamhet. Paraplybudskapet för konferensen är att ”bygga en global gemenskap” och han pratar numera om Facebook som en allmännyttig resurs.

– Det är hög tid att vi har en ordentlig diskussion om vilka regleringar som krävs för att dessa företag faktiskt ska börja tjäna sina användare, säger Emily Bell.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

“ Vetenskapens viktiga gräns

Det påstås att klimatfrågan blivit så viktig att vetenskapen bör gå före politiken. Det vore ett misstag, skriver Christian Azar inför lördagens manifestation March for science.

Vetenskaplig kunskap om klimatet ifrågasätts av allt fler ledande politiker och tjänstemän i USA. President Trumps påståenden att klimatförändringarna är en bluff och att de har hittats på av Kina är bara ett av många häpnadsväckande exempel.

Den här utvecklingen är allvarlig. Vi behöver vetenskaplig kunskap för att kunna fatta kloka beslut kring klimatet. Politiker och andra som medvetet ljuger eller skapar förvirring kring vad man vet och inte vet när det gäller klimatfrågan förtjänar all kritik och inget förtroende.

DN:s vetenskapsreporter Maria Gunther Axelsson har beskrivit det här väl i en krönika (26/12 2016). Men det finns ett påstående i artikeln som är problematiskt. Hon skriver att ”vi till varje pris måste komma ifrån att klimatet blivit en politisk fråga”. Rubriken till artikeln lyder: ”Låt vetenskapen gå före politiken”.

Den här typen av argumentation hörs ibland i klimatdebatten. Det sägs att ”vetenskapen kräver att vi minskar utsläppen” eller olika varianter på det temat. Det kanske oftast är politiker eller miljöengagerade medborgare som råkar uttrycka sig så, men det hörs ibland även från vetenskapsmän.

Här håller jag inte med. Vetenskapen kan nämligen inte säga vad vi bör göra åt klimatfrågan. Anledningen till att så är fallet är att vetenskap, den vetenskapliga metoden, erbjuder ett metodiskt sätt att få fram kunskap kring hur världen är beskaffad. Det handlar om att försöka ta reda på vad som är sant eller falskt.

Men vad vi bör göra åt världen är en normativ fråga, och om normativa frågor kan man tycka olika. Det finns alltså inga vetenskapliga objektiva svar på frågan om vad vi bör göra åt klimatet, lika lite som det finns några sådana svar vad vi borde göra åt Syrien, kärnkraft, flyktingkrisen och så vidare. För att svara på dessa frågor krävs värderingar och riskbedömningar.

Klimatfrågan är sålunda en fråga för både vetenskapen (för att förstå vilka konsekvenser våra utsläpp kan få) och politiken (för att bestämma mål och åtgärder). Vetenskapen behövs naturligtvis också för att uppskatta hur mycket koldioxid vi kan släppa ut för att nå ett givet temperaturmål. Men att klimatfrågan är en politisk fråga kan man alltså inte komma runt.

Det här är viktigt av flera skäl.

För det första. Vetenskap och kunskap är av stor betydelse i våra alltmer komplexa samhällen. Det är således viktigt att förtroendet för den vetenskapliga metoden att få kunskap upprätthålls. Men om vi hävdar att vetenskapen också kan bestämma vad vi bör göra åt svåra normativa frågor är risken att vi långsamt undergräver förtroendet för vetenskapen som kunskapskälla (eftersom vi då medvetet skulle överdriva vad vetenskapen verkligen kan svara på). Det vore olyckligt i dessa dagar då så många andra vill just relativisera fakta och vetenskaplig kunskap.

Ta FNs klimatpanel IPCC som ett exempel. Panelen sammanställer och bedömer forskningsläget kring klimatet vart sjunde år och har varit en väldigt viktig kunskapskälla för politiker, tjänstemän, företag, medborgare och journalister världen över. Men IPCC säger inte vad vi bör göra åt klimatfrågan, eftersom det är en normativ fråga. Att IPCC lyckats hålla isär fakta och värderingar så tydligt tror jag är en av orsakerna till att organisationen varit så framgångsrik och har så hög trovärdighet (jag tänker främst på arbetsgrupp I som ägnar sig åt de grundläggande naturvetenskapliga aspekterna av klimatfrågan och som skulle kunna beskrivas som IPCCs inre kärna).

För det andra. Om vi skulle anta motsatsen, att vetenskapen, alltså en grupp experter, och inte politiken, skulle få bestämma målen för klimatpolitiken (och kanske i förlängningen vilka åtgärder som skulle införas, kärnkraft eller inte, koldioxidskatter eller regleringar) då skulle vi begränsa demokratin kraftigt. Människor skulle få rösta, men deras åsikter skulle inte få genomslag i den faktiska politiken.

Det här vore allvarligt just eftersom åtgärder för att minska utsläppen kan komma att påverka stora delar av våra liv. Tänk bara på hur infekterad debatten blir när krav om minskat bilåkande, flygande och köttätande väcks. Tänk på alla protester som uppstår bland fack och näringsliv när åtgärder för att minska utsläppen riskerar leda till minskade arbetstillfällen i till exempel kolgruvor eller energiintensiv industri. Det är just för att åtgärder för att minska utsläppen har potential att påverka våra liv så mycket som demokratisk legitimitet för

dessa åtgärder är nödvändiga. Annars tror jag inte sådana åtgärder kommer kunna upprätthållas i längden.

Sammanfattningsvis, vetenskaplig kunskap måste naturligtvis spela en mycket viktig roll när vi utformar vår politik inom ett så komplext område som klimatet. Men om vi skulle överlämna klimatfrågan från politiken till vetenskapen, och låta forskare bestämma mål för klimatpolitiken, ja då skulle vi göra våld på vad som är vetenskapens uppgift och vi skulle kraftigt inskränka demokratin.

Manifestationen för fakta och vetenskap, March for science, arrangeras i morgon lördag runt om i hela världen. I Stockholm tågas det från Mariatorget kl 11.30 till Medborgarplatsen.

Christian Azar “

DN FREDAG 21 APRIL 2017

Sverige och Kalifornien ska samarbeta

Klimatminister Isabella Lövin har kommit överens med Kaliforniens guvernör Edmund Brown om samarbete på klimatområdet. Bland annat handlar det om ömsesidigt stöd vid internationella klimatförhandlingar.

– Vi ser fram emot ett konstruktivt och utökat samarbete inom områden som forskning, innovation, näringsliv, policy, styrmedel och åtgärder för att minska klimatutsläppen, säger klimatminister Isabella Lövin i ett pressmeddelande.

Kalifornien är världens sjätte största ekonomi och har länge varit en föregångare när det gäller att minska fossilberoendet.

Hans Rosén “

LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Våldet ska inte styra valet

Terrorn visade sitt ondskefulla tryne i Frankrike igen på torsdagskvällen, mitt under de sista tv-utfrågningarna med presidentkandidaterna. En polis mördades och två skadades i Paris hjärta, innan attentatsmannen själv sköts ihjäl.

Det går inte att veta om dådet påverkar den första valomgången på söndag. Maximal polarisering i samhället kan vara syftet, men det är inte säkert att Marine Le Pens främlingsfientliga fälttåg gynnas. De som inbillar sig att faran skulle försvinna om hon ledde landet röstar redan på henne. Men för flertalet fransmän är terrorismen ett otäckt hot som aldrig helt går att eliminera.

Ett lämpligt svar är att gå och rösta. Optimalt är att individer inte låter terrorn bestämma deras val. Säkerhet är viktigt, polisen ska jaga våldsverkarna och skydda befolkningen. Men detta är inte den avgörande frågan för landets framtid.

Fransmännen har tyvärr haft en vana att utse undermåliga presidenter. Den avgående, socialisten François Hollande, har fem så misslyckade år bakom sig att han inte vågade ställa upp igen. Företrädaren, republikanen Nicolas Sarkozy, lovade runt, höll ingenting och fokuserade på jetsetlivet. Dessförinnan tillbringade Jacques Chirac tolv år med att rulla tummarna, och dömdes senare för korruption.

Efter all denna stiltje är behovet av ekonomiska reformer stort. Frankrike har alltför långsamt kravlat sig upp ur finanskrisen. Var tionde är utan jobb. Arbetsmarknaden är stel, pensions-systemet svulstigt, en allt överskuggande stat sväljer 57 procent av BNP.

Fyra kandidater ligger runt 20-procentsstrecket, och eftersom antalet osäkra väljare är stort kan finalparet bli vilket som helst. I opinionsmätningarna ligger liberalen Emmanuel Macron och Marine Le Pen ett par snäpp före högerns François Fillon och vänsterpopulisten Jean-Luc Mélenchon. Det kan gå riktigt illa. Valdeltagandet är oförutsägbart.

Le Pen vore en tragedi. Rabiat motstånd mot invandring är hennes livsluft, därtill är målet att lämna euron och EU. Hon skulle splittra nationen och slå sönder ekonomin, i alla fall om hon vann en majoritet i parlamentet. Det ser lyckligtvis ut att vara uteslutet.

Mélenchon är en annan sorts avgrund. Han vill chockhöja skatter och ösa in hundratals lånade miljarder i offentliga sektorn. EU får anpassa sig till hans marxistiska dröm, annars går det lika bra att liera sig med Kuba och Venezuela. Kollapsen för Socialistpartiet, som valt en liknande men tråkigare kandidat, är till fördel för Mélenchon.

Fillon har ett program för reformer och rejäl trimning av staten. Han har också en fru som i åratal haft en lukrativ skenanställning på skattebetalarnas bekostnad, plus andra solkiga affärer i bagaget. Rättslig utredning pågår. Hur han med sin fläckiga trovärdighet ska få fransmännen att hugga i är en gåta.

Macron är före detta minister men har aldrig blivit vald till något. Här lovas det bästa från höger och vänster, med risk att det blir varken hackat eller malet i det franska köket. Han har inget parti utan ett slags

supporterklubb, entusiastiska nybörjare som hålls ihop bara av Macron. Därför blir det, liksom för Le Pen, närmast omöjligt att få en majoritet i nationalförsamlingen.

Han är en varm vän av EU, även om hans vision om en nylansering på franska premisser blir svårsåld i Tyskland. Fillon står för unionen, med vissa justeringar. En seger för Le Pen eller Mélenchon skulle däremot leda mot EU:s undergång.

Socialister och republikaner har växlat vid makten i 60 år, men ekonomins bakslag och misstron mot eliten har skapat nya förhållanden. En avgörande match den 7 maj mellan Le Pen och Mélenchon vore dock en mardröm. De två har mycket gemensamt, de appellerar till pessimismen och säljer en falsk nostalgi där välfärden är gratis och den elaka världen hålls på avstånd.

En annan risk är att valet inte leder någonvart alls. En frustrerad president sitter i Élyséepalatset för att han inte är Le Pen, men får inget gjort och blir bortröstad nästa gång. Frankrike förblir ett land obenäget till förändring.

Hoppet måste ställas till Emmanuel Macron. Hans planer är i vagaste laget, och höger som vänster kan blockera dem. Men han står för ett öppet och demokratiskt Frankrike, till och med ett optimistiskt projekt för ett land som misströstar om det mesta. En upprustad ekonomi är förutsättningen för både välstånd och bättre integration.

Terrorismen är bara alltför närvarande. Presidentvalet rymmer faror, men också en möjlighet. Frankrike kan fortfarande rösta för frihet, broderskap och jämlikhet. **DN 22/4 2017 “**

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Fransk oro inför helgens val

Marknaden är på helspänn inför första omgången i söndagens franska presidentval. Skräckscenariot är en slutomgång som står mellan högerextrema Marine Le Pen och vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon. Marknadens dröm: att François Fillon och Emmanuel Macron går vidare.

Nervositeten blev inte mindre av torsdagskvällens attack på paradgatan Champs-Élysée, Parisbörsen sjönk direkt i öppningen på fredagen. Under dagen hämtade sig dock aktiemarknaden, vid stängning hade kurserna fallit med 0,37 procent.

Ett annat tecken på oro är att Frankrikes räntor på långa statsobligationer har stigit i förhållande till de tyska inför valet. Det visar att placerare ser Frankrike som allt mer riskfyllt.

I det ovanligt jämna valet, där fyra kandidater har chansen att gå vidare till den andra omgången 7 maj, har marknaden ett drömutfall.

– En slutduell mellan Emmanuel Macron och François Fillon är helt klart bäst för marknaden. Båda står för fortsatt EU-samarbete och har ett reformfokus. Dessutom har de bäst chanser att få stöd i valet till nationalförsamlingen som sker i juni, säger Sina Kazemi, analytiker på finansanalysbolaget Söderberg & Partners.

Mardrömsscenariot är en slutomgång som står mellan de två mest extrema kandidaterna, högerpopulisten Marine Le Pen och

vänsterpolitikern Jean-Luc Mélenchon. Det skulle enligt de flesta analytiker utlösa ett kraftigt börsfall. Båda är EU-skeptiker och vill öka de offentliga utgifterna. Le Pen vill dessutom lämna euron och Mélenchon vill återinföra flera av de mest rigida reglerna på arbetsmarknaden samt höja marginalskatterna kraftigt.

Kazemi räknar dock inte med några större reaktioner om Le Pen går vidare mot någon av mittenkandidaterna. Det har de flesta räknat med och redan prisat in på marknaden, menar han.

Han tror dessutom att effekten av om Mélenchon eller Le Pen blir president kan begränsas. Båda dessa kandidater kan få svårt att få tillräckligt stöd i parlamentsvalet som sker 11 och 18 juni. Därmed kan parlamentet bli en stoppkloss för de mest extrema förslagen.

– Presidenten har trots allt begränsad makt och jag tror Le Pen skulle ha svårt att få något större stöd i nationalförsamlingen.

Det franska näringslivet har på senare tid blivit alltmer högljutt i den politiska debatten. I en artikel i Le Monde uppmanar 200 företagsledare väljare att inte stödja vare sig Le Pen eller Mélenchon som de menar ”säljer illusioner, falska löften och omöjliga gåvor”.

Jean-Luc Petithuguenin, vd för sophanteringsbolaget Paprec, mötte skarp kritik för att i ett brev uppmana sina anställda att inte rösta för Marine Le Pen.

– Jag har lån och jag måste betala tillbaka dem i euro. Nationella fronten säger att den franska valutan ska devalveras med 15–25 procent, så jag skulle få en skuld på 150 miljoner, sade han till fransk radio.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta. Franska presidentvalet

Franska presidentvalet sker i två omgångar. De två som får flest röster på söndag går vidare till den andra omgången söndag den 7 maj.

Även valet till det franska parlamentet, nationalförsamlingen, sker i två omgångar, 11 och 18 juni. Det valet kommer ha en avgörande betydelse för vilken politik den nye presidenten kan genomföra. “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Susanne Ljung: Mélenchon är en modern revolutionär i Maojacka och jeans

Med hjälp av hologramuppträdande och en egen Youtubekanal har franske presidentkandidaten Jean-Luc Mélenchon byggt upp en bas av unga fans.

Utan att överdriva skulle man kunna påstå att en av anledningarna till att Jean-Luc Mélenchon seglat fram som en seriös utmanare i helgens franska presidentval är hans stil.

Den oberoende radikale vänster-politikern Jean-Luc Mélenchon har varken body-guards eller bil. Han tar tåget till EU-parlamentet i Bryssel och åker tunnelbana när han besöker Paris.

När han inledde sin kampanj om presidentposten gjorde han det på ett tekniskt avancerat vis, jämförelsevis. Under sitt anförande på en scen i Lyon kunde man samtidigt se honom uppträda i Paris – som ett hologram.

Under sitt tal var han klädd i jeans, grå Mao-inspirerad jacka och vit skjorta öppen i halsen. En ledig klädstil som ingen tänker två gånger på i Sverige.

Men det gör man i det av traditioner präglade Frankrike, ett land där det för mindre än tio år sedan var omöjligt för en politiker att inte bära slips, oavsett partitillhörighet.

Det är något som Jean-Luc Mélenchon mycket väl känner till. På sina valaffischer 2017 poserar han därför i svart tröja och vit skjorta utan slips.

Ett strategiskt drag.

Genom att skaffa sig en garderob som påminner om Bernie Sanders har Jean-Luc Mélenchon medvetet distanserat sig från övriga kandidater i den franska valkampanjen. I likhet med den amerikanske politikern på vänsterflanken, som slogs med Hillary Clinton om att bli demokraternas kandidat till den amerikanska presidentposten, har Jean-Luc Mélenchon skaffat sig en ledig look som bjärt bryter av mot etablissemangets konforma kostymer.

Inte minst står hans stil i stark kontrast mot det konservativa partiets kandidat, François Fillon.

En man som inte bara tyngts av avslöjanden om att han rikligt avlönat både sin fru och sina barn med skattepengar för jobb som de inte har utfört. Han påstås även ha tagit emot kostymer från det exklusiva märket Arny’s för 60 000 kronor styck och avfärdat frågor om saken med ett snäsigt: ”vad är det med det då?”.

Det spelade rakt i händerna på Jean-Luc Mélenchon som replikerade att det var ju otroligt att François Fillon inte kunde begripa att det franska folket uppfattade att detta inte var riktigt klokt.

Men så är förstås den 65-årige Jean-Luc Mélenchon en slipad man med erfarenhet. 2008 lämnade han Socialistpartiet efter trettio år för att i stället 2016 skapa en egen rörelse ”La France Insoumise” (ungefär ”det upproriska Frankrike”.)

I dag säger sig Jean-Luc Mélenchon, bland annat, vilja minska arbetsveckan till 32 timmar, sänka pensionsåldern till 60 år, lämna militär-alliansen Nato, omförhandla Frankrikes EU-medlemskap, stoppa investeringsbanker, legalisera marijuana och få Frankrike att helt och hållet drivas av förnyelsebar energi 2050.

Han har byggt upp en lojal bas av unga fans genom att vara aktiv på Twitter och Facebook, men också genom att ha skapat en egen Youtube-kanal.

Men efter de stora tv-debatterna mellan kandidaterna, som sändes i fransk tv, har Jean-Luc Mélenchon inte bara slagit igenom på bred front. Han har även tagit sig till täten, efter Emmanuel Macron och Marine Le Pen, men i närkamp med just François Fillon.

Få trodde att hans radikala idéer skulle komma särskilt långt i årets valkampanj, men det har de alltså gjort. Eller det har snarare Jean-Luc Mélenchon gjort, klädd i praktisk uniformsjacka med liten krage och fyra fickor. Och jeans. Revolutionärt på sitt sätt.

Susanne Ljung lordag@dn.se “

”Han uppfann politisk ståupp. Han har blivit en showman”, säger en av hans tidigare kollegor. Och visst vet Jean-Luc Mélenchon exakt vad han gör, och bär. ”Jag är fredens kandidat”, sade han häromveckan under ett tal – med en olivkvist i bröstfickan.

Nyligen lanserade Jean-Luc Mélenchon ett videospel på nätet, ”Fiscal Kombat” (efter 90-talsspelet ”Mortal Kombat”) där man kan försöka slå sig fram i fransk politik och finansvärld. Med som figurer är bland annat IMF:s Christine Lagarde, presidentkandidaten Emmanuel Macron och Liliane Bettencourt, arvtagare till L’Oréal.

Att använda sig av hologram för att kunna tala på flera ställen samtidigt har även Indiens premiär-minister Narendra Modi gjort, både 2012 och 2014. Turkiets president Recep Tayyip Erdogan gjorde samma sak 2014.

Susanne Ljung är journalist och programledare för det hyllade mode- och kulturprogrammet ”Stil” i Sveriges Radio. Hon med-verkar i Lördagsmagasinet varje vecka. **“**

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Marine Le Pen är IS perfekta motståndare

Analys. Paris. Attacken på Champs Elysées kommer att ge avtryck i opinionen inför söndagens presidentval i Frankrike. Mycket talar för att hårdföra politiker som Marine Le Pen och högerkandidaten Francois Fillon kan gynnas av att fokus skiftar till radikal islamism och terrorbekämpning – men i hur hög grad är svårt att sia om.

På torsdagskvällen hade samtliga elva kandidater i Frankrikes presidentval samlats för en sista utfrågning i fransk tv. Med bara några dagar kvar till valet stod mycket på spel – med viss rätta har årets presidentval beskrivits som det mest laddade i Frankrikes moderna historia.

Sändningen hann bara pågå en timme innan larmet om det misstänkta terrordådet kom. Och i ett slag ändrades då förutsättningarna för slutspurten i valrörelsen.

Marine Le Pen har de senaste veckorna tvingats ägna mycket tid åt att försvara sig, efter att ha anklagats för förskingring av EU-medel och att hetsa mot landets minoriteter. Resultatet: långsamt sjunkande opinionssiffror.

Men efter skotten på Champs Elysées har plötsligt de andra kandidaterna stått på rad i fransk tv för att tala om säkerhet, terrorbekämpning och radikal islamism. I stort sett samtliga har hyllat poliserna, vars resoluta ingripande hindrade en ännu större tragedi. Men de båda

kandidater som i kampanjen har talat mest om kampen mot terrorismen är tveklöst Marine Le Pen och högerkandidaten Francois Fillon.

Le Pen lovade på fredagen att samtliga 10 500 misstänkta islamister som finns i säkerhetspolisens register ska interneras eller utvisas om hon blir president – trots att den akuta risk för rättssäkerheten som det innebär. Hon vill även ändra medborgarskapslagarna, så att det inte längre räcker med att ha fötts i eller bott i landet en viss tid för att få medborgarskap.

– Medborgarskap ska ärvas eller förtjänas, slog Le Pen fast i en intervju.

Francois Fillon sade, å sin sida, att det som hände på Champs Elysées nästan dagligen sker i Paris förorter – något som möttes av en del höjda ögonbryn, men också beröm från hans kärnväljare.

Kanske får vi aldrig veta säkert vad som rörde sig i gärningsmannens huvud på Champs Elysées, men det är inte omöjligt att målet med attentatet faktiskt var att Le Pen ska väljas till president. Nationella frontens ledare är på många sätt den perfekta motståndaren för IS, för terrororganisationen gör ingen hemlighet av att den genom sina dåd i Europa hoppas provocera fram statlig repression och diskriminering mot alla muslimer – inklusive den stora majoritet som avskyr IS och dess våldsglorifierande ideologi.

Platsen för attacken kunde heller inte ha varit mer symbolisk. I många fransmäns medvetande har Champs Elysées, denna världens mest berömda paradgata, blivit något av sinnebilden av Paris.

Men många väljare hade redan bestämt sig när dådet inträffade – och av de omkring 25 procent som fortfarande är osäkra är det inte säkert att alla lockas av att rösta på en kandidat som lovar hårda tag. Det kan inte uteslutas att det blir annan reaktion, där många väljare i stället söker sig till en mittenkandidat som Emmanuel Macron, som lovar nationell samling.

Besked får vi vänta på tills på söndag klockan 20, då de första officiella resultaten i presidentvalet väntas – eftersom opinionsmätningar är förbjudna i Frankrike under lördagen och söndagen.

Bortom valrörelsen är radikaliseringen bland unga muslimer i Frankrike ett verkligt problem. Landet är det i Västeuropa som har flest medborgare i IS led i Syrien och Irak, och det finns ett tydligt samband med utanförskapet och kriminaliteten i förorter till storstäder som Paris och Marseille.

För att komma till rätta med det hjälper dock inte bara repressiva åtgärder – sådana har redan prövats i åratal av franska myndigheter. Och om det är någonstans radikaliseringen pågår närmast ohejdat i Frankrike så är det på landets stora fängelser.

Jobb, utbildning och framtidstro är viktiga pusselbitar i kampen mot extremismen. Det handlar ofta om långsiktiga och komplicerade åtgärder – men frågan är om den debatten nu försvunnit ur den franska valrörelsen efter skotten på Champs Elysées.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Presidentvalet

Presidentvalet i Frankrike hålls på söndag. Elva kandidater ställs mot varandra, varav de främsta är: den oberoende mittenkandidaten Emmanuel Macron, högerkandidaten Francois Fillon, ultranationalisten Marine Le Pen och vänsterradikalen Jean-Luc Mélenchon.

Om inte någon av kandidaterna får mer än 50 procent av rösterna väntar en andra och avgörande omgång den 7 maj.

Vänsterliberale Emmanuel Macron leder fortfarande även i Odoxas nya mätning inför första omgången i det franska presidentvalet, med Nationella frontens ledare Marine Le Pen på andra plats.

Macron får 24,5 procent i Odoxas mätning medan Le Pen får 23 procent, en ökning med en procentenhet.

François Fillon och Jean-Luc Mélenchon får båda 19 procent, enligt Odoxa, vars mätning genomfördes efter attacken i Paris i går.

Källa: DN-TT “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ I terroristens förort pyr rädsla och ilska

Chelles/Paris. Ilskan och rädslan ligger alldeles under ytan i den lilla förstad till Paris som den 39-årige gärningsmannen bakom torsdagens attack kom ifrån. Här har muslimer, kristna, ateister och judar tidigare umgåtts relativt friktionsfritt, men med ett par dagar kvar till presidentvalet är det många som är oroliga för framtiden.

Det är fredagsbön i moskén i Chappe, ett bostadsområde i utkanten av förstaden Chelles, en timme öster om Paris.

Många är påtagligt oroliga och rädda.

– En sak vill jag göra klar: den här mannen hade vi aldrig sett i moskén. Han drack och rökte, och det han gjort är kriminellt, inget annat, säger moskéns talesperson, som inte vill uppge sitt namn av rädsla för repressalier.

Ilskan och frustrationen bland invånarna i området märks tydligt av. En man kör flera varv i rondellen där vi står. Han skriker aggressivt genom sidorutan och hytter med näven.

– Dra åt helvete! Försvinn! Vi vill inte ha några journalister här! Drar ni inte så kommer jag tillbaka och kör iväg er!

Den 39-årige man som på torsdagskvällen öppnade eld med ett automatvapen på Champs-Elysées i centrala Paris, var skriven på en adress i Chappe. Han sköts till döds av poliser när han försökte fly, och utredarna vill nu ta reda på om han hade några medbrottslingar.

Att terrororganisationen IS tagit på sig dådet gör naturligtvis utredningen extra prioriterad.

Natten till fredagen gjordes husrannsakan i mannens hus i Chappe. Huset ligger på en liten gata kantad av idylliska villor och träd. En vit skåpbil och en motorbåt står parkerade på uppfarten, och dörrar och fönster är avspärrade med polistejp. På grinden möts vi av budskapet: ”varning för hunden”.

39-åringen var känd av både polis och säkerhetspolis, bland annat för våldsbrott. Han hade dömts till 20 års fängelse för mordförsök på en polis, och avtjänat en stor del av straffet innan han blev villkorligt frigiven för några år sedan.

Längs gatan i Chappe står nyfikna grannar och småpratar. Ingen här är omedveten om att presidentvalet hålls på söndag.

– Låt mig säga så här: jag och alla jag känner här kommer att rösta på Le Pen. Vi behöver mer säkerhet och hårda tag, säger en granne, som beskriver sig som entreprenör men inte vill uppge sitt namn.

Han antyder också att moskén, som nyligen byggts ut, har provocerat honom och en del andra boende i området.

Ett stenkast från villorna finns ett höghusområde med fyrkantiga betongbyggnader. De flesta där har utländsk bakgrund, och många av de unga männen i området är arbetslösa. Polisen har satt upp övervakningskameror runt torget, för att bättre kunna övervaka de gäng som ägnar sig åt narkotikaförsäljning.

Pensionären Tegug Charrat har bott i Chappe i 45 år. Han rättar till sin kavaj och skakar sakta på huvudet när jag frågar hur saker och ting förändrats.

– När jag kom hit från Algeriet var detta ett ganska bra bostadsområde. Men nu är det så mycket problem här med droger. De unga röker cannabis och en massa annat, säger han.

Valdeltagandet är lågt i många av Paris förorter, men Tegug Charrat intygar stolt att han har åtta vuxna familjemedlemmar som kommer att gå och rösta på söndag.

– Le Pen är rasist, så för henne är det normalt att skylla en sådan här händelse på alla som har en annan hudfärg eller religion. Men jag kommer att rösta på Emmanuel Macron. Han är ung och kanske kan förbättra saker, säger Tegug Charrat.

Längre ned på gatan möter vi 24-åriga Fatima Sow, som är på väg till bageriet för att köpa en baguette.

– Det känns obehagligt, det som har hänt. Och visst kan Le Pen tjäna på det. Men jag tänker rösta på socialistkandidaten Benoît Hamon, säger hon.

Fatima Sow har ett jobb som assistent i köket på en restaurang i finanscentrumet La Defence, på andra sidan Paris.

– Det blir många och långa resor. Men det är i alla fall ett jobb – här omkring är arbetslösheten hög, säger Fatima Sow.

Jag frågar vad hon tänker kring framtiden.

– Framtiden? Ingen aning, suckar hon och går vidare.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Terrordåd i Frankrike
En rad terrordåd har drabbat Frankrike de senaste åren. Bland annat mördades tolv personer i januari 2015 i en attack mot satirtidningen Charlie Hebdo i Paris. Dagen därpå dödades fem personer i samband med att en beväpnad man tog flera personer som gisslan i en judisk butik. Förövarna hade svurit trohet mot al-Qaida respektive Islamiska staten (IS).

I november samma år gick beväpnade IS-jihadister till attack mot en fotbollsarena, flera kaféer och konserthuset Bataclan i Paris. 130 människor mördades i de samordnade attackerna – de dödligaste i sitt slag i fransk historia.

I juli 2016 dödades 84 personer av en man som med en lastbil plöjde genom en stor samling människor som samlats för att fira nationaldagen i Nice. IS har påstått sig ligga bakom det dådet. **TT “**

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Polismördare bekände trohet till IS

Mannen som misstänks för torsdagens terrorattack i Paris, som krävde en polismans liv och där två andra skadades, hade en historia av attacker mot poliser och har avtjänat flera långa fängelsestraff.

Den misstänkte gärningsmannen, 39-årige Karim Cheurfi från Parisförorten Chelles, dömdes 2003 till 20 års fängelse efter att ha skjutit och skadat två poliser och en civilperson. Under ett förhör lyckades han också komma över en pistol och skottskadade en polisman svårt.

39-åringen släpptes i förtid sedan hans straff förkortats med fem år. Under sin tid i fängelset begick Cheurfi flera nya våldsbrott.

Så sent som den 13 januari i år inleddes en förundersökning mot Cheurfi då han hotat att mörda poliser. Hans lägenhet undersöktes den 23 januari samtidigt som 39-åringen sattes i arrest. I lägenheten hittades jaktknivar, masker och en Go Pro-kamera men detta räckte inte för att hålla honom kvar. Den 24 januari var han åter en fri man.

Den franske åklagaren François Molins bekräftade att 39-åringen, som sköts till döds efter attacken, hade en handskriven lapp på sig där han bekände sin trohet till terrororganisationen IS.

Inne i 39-åringens bil fanns en lista med adresser till olika polisstationer.

– Men det fanns inga tecken på att 39-åringen radikaliserats under åren, sa Molins vid en presskonferens.

Bara drygt två timmar efter attacken hyllade IS genom sin propagandakanal Amaq gärningsmannen som ”en kalifatets son” och kallade honom för ”Abu Yousif al-Belgiki, vilket skulle antyda att 39-åringen var belgare.

Franska myndigheter har dock identifierat 39-åringen som fransk medborgare.

Fransk polis söker nu ytterligare personer som kan ha varit inblandade i attacken och under fredagen greps tre släktingar till den misstänkte.

Den polis som dödades har identifierats som 37-årige Xavier Jugelé som arbetat som polis i sex år. I november 2015 var han en av de poliser som skickades till konserthallen Bataclan när terrorister dödade 90 personer i publiken och skadade fler än 300.

USA:s president Donald Trump skrev på fredagen på Twitter att attacken kommer att få politiska återverkningar: ”Ännu en terror-attack i Paris. Det franska folket kommer inte att ta mycket mer av detta. Kommer att få en stor effekt på presidentvalet.”

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Svensk läkargrupp: Bluff om gasattacker

En grupp svenska läkare påstår att uppgifter om kemgasattacker i Syrien är en bluff. Ryska regeringen kallar dem expertvittnen och deras påståenden har använts av Syrien i FN:s säkerhetsråd. Men i Sverige är gruppen nästan helt okänd och dess trovärdighet ifrågasätts nu från flera håll.

Det är ”obestridligt” att kemiska vapen har använts i kriget i Syrien. Det slog Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) fast vid ett extrainsatt sammanträde i Haag i onsdags.

På mötet fick OPCW:s medlemsländer ta del av bevis för att en syrisk by attackerats med nervgas i början av april. Minst 87 människor dödades, varav många barn, i attacken mot byn Khan Sheikhoun i Idlibprovinsen.

Men Ryssland har hela tiden hävdat att anklagelserna mot den syriska regimen är falska. I de fall som kemiska vapen har använts menar Ryssland att det är de oppositionella rebellerna som ligger bakom attackerna.

Den ryska regeringens representant i OPCW slog direkt tillbaka mot de nya uppgifterna.

Han hävdade att anklagelserna mot den syriska regeringen bygger på rykten och falsarier som sprids av den kända hjälpgruppen Vita hjälmarna. Som bevis hänvisade han till svenska uppgifter från en organisation som kallar sig Swedish doctors for human right (Swedhr):

– Vi föreslår att alla bekantar sig med materialet som satts samman av experter från Swedish doctors for human rights som dragit slutsatsen att barnen som visas i Vita hjälmarnas filmer var medvetslösa och påverkade av narkotiska substanser, sa ryska utrikesdepartementets sändebud Mikhail Uljanov.

Den svenska organisationen grundades 2015 och säger sig vara en oberoende grupp svenska medicinska experter som arbetar mot krigsbrott. Men varken Läkarförbundet eller Sveriges Läkaresällskap känner till dem. Det gör inte heller några av de största hjälporganisationerna.

– Jag har jobbat med mänskliga rättigheter sedan 2003, och arbetat vid Europadomstolen, i Genève och på utrikesdepartementet. Och jag har aldrig hört talas om dem tidigare, säger Måns Molander, chef för Human rights watch i Sverige.

Trots att Swedhr är så okänd i Sverige har dess företrädare på kort tid intervjuats upprepade gånger i ryska medier, och i den ryska regeringens internationella propagandakanaler RT och Sputnik. De har också lyfts fram av representanter för både Rysslands och Syriens regeringar. Gruppens budskap har till och med nått in i FN:s säkerhetsråd, där Syriens ambassadör hänvisat till dem för att hävda den egna regeringens oskuld.

DN:s granskning av Swedhr och deras sajt The indicter visar att gruppen sedan starten 2015 driver en tydlig agenda. Gruppens företrädare anser bland annat att Wikileaksgrundaren Julian Assange är utsatt för en konspiration, att Ukraina styrs av fascister och att svenska medier, däribland DN, sprider ”russofob” propaganda.

Bakom gruppen står bland andra den pensionerade folkhälsoprofessorn Marcello Ferrada de Noli, läkare på en vårdcentral i Skåne, och den tidigare KI-professorn Anders Romelsjö som även driver debatt på en vänsterpolitisk blogg.

Gruppen arbetar hårt för att fria den syriska regimen från anklagelser om kemiska vapen. I flera artiklar som gruppen publicerat på den egna sajten The indicter hävdar den att bevisen för kemiska attacker förfalskats av hjälporganisationen Vita hjälmarna.

Enligt en artikel som publiceras den 6 mars utnyttjas döende barn i propagandasyften av Vita hjälmarna. Anklagelserna bygger på slut-satser som de säger sig ha kunnat göra utifrån filmklipp från Vita hjälmarnas hjälpinsatser som publicerats på videosajten You-tube.

Två dagar efter att artikeln publicerats intervjuas gruppens ord-förande Marcello Ferrada de Noli av den ryska engelskspråkiga propagandakanalen RT.

– Målet är inte att rädda liv, utan att visa en situation som kan gagna de krigshetsare som vill gå djupare in i konflikten i Syrien och avsätta den legitima regeringen där, säger han om Vita hjälmarna i tv-inslaget.

En vecka senare får den svenska gruppen ytterligare draghjälp. På en pressträff den 16 mars går det ryska utrikesdepartementets tales-person Maria Zakharova ut i en attack mot Vita hjälmarna. Hon uppmanar alla att ta del av slut-satserna som dragits av ”de oberoende svenska människorättsaktivisterna”.

– Artikeln avslöjar cynismen och den absoluta hjärtlösheten hos dessa talangfulla teaterregissörer, säger hon om Vita hjälmarna.

Under de följande veckorna medverkar Marcello Ferrada de Noli flera gånger i RT, Sputnik och i nyhetsprogram på ryska Kanal Ett. I intervjuerna uttalar han sig i frågor som går långt utanför hans egna medicinska område. Marcello Ferrada de Noli är doktor i psykiatri och folkhälsovetenskap. I tv-inslagen säger han att det är troligt att rebeller ligger bakom kemgasattacker i Syrien.

– Jag kände inte till den här organisationen men det är väldigt allvarliga anklagelser som de kommer med och som det enligt min kännedom inte finns någon saklig grund för, säger Elin Karlsson, ordförande i Läkarförbundets Etik och ansvarsråd.

Inte heller Svenska Läkaresällskapet känner till gruppen.

– Vi känner inte till organisationen och samarbetar inte med dem, säger Tobias Alfvén, ordförande i kommittén för global hälsa vid Svenska Läkaresällskapet.

Marcello Ferrada de Noli, ordförande för Swedish doctors for human rights, säger till DN att organisationen arbetar för en säkrare värld.

– Vårt huvudmål är att arbeta för fred. Vi gör allt vi kan för att minska risken för krig och konfrontation mellan stormakterna. Det som sker utomlands påverkar också Sveriges öde, säger han.

Han säger att de är en helt fristående organisation, att de inte har några kontakter alls med ryska myndigheter och att han inte kan svara på varför den ryska och syriska regeringen uppmärksammat dem.

– Men om vi bidrar till att minska risken för krig så är det naturligtvis positivt. Vi har gjort det som medierna borde ha gjort. Tyvärr är inte medierna i västvärlden, speciellt inte i Sverige, intresserade av att ta reda på sanningen om de påstådda gasattackerna i Syrien.

Ni anklagar andra för att bedriva propaganda, deltar ni inte själva i ett propagandakrig?

– Jo, propaganda för fred.

Frågorna som ni driver överensstämmer med den ryska regeringens linje…

– Nej, nu avbryter jag dig. Vi driver bara vår egen linje. Om den överensstämmer med olika länders positioner så är det inte vår avsikt.

Enligt Marcello Ferrada de Noli uttalar han sig enbart inom ramen för den medicinska expertis som finns inom hans grupp. Han säger att de har varit i kontakt med andra svenska läkarföreningar, och han beklagar att de inte vill kännas vid dem. Samtidigt säger han att deras fokus ligger på frågor utanför Sverige.

I rysk tv har Marcello Ferrada de Noli sagt att det troligen är de oppositionella rebellerna som använt kemvapen, och det står han fast vid när DN intervjuar honom.

– Jag tror inte att president Bashar al-Assad gör det. Det skulle vara politiskt ologiskt. Den syriska rege-ringen vinner kriget nu. Kemvapen tjänar bara oppositionen.

Även om det fortfarande inte är fastlagt vem som ligger bakom attackerna finns det fakta som tyder på att kemvapen faktiskt har

använts i Syrien. Det säger Åke Sellström, som tidigare lett FN:s jakt på kemvapen i Syrien.

Åke Sellström säger att han inte känner till den svenska läkargruppen och de slutsatser som den dragit av videoklipp på nätet. Han poängterar att det är svårt att bedöma bevisvärdet på filmer eftersom man inte vet under vilka förhållanden som de filmats.

– Därför är bevisvärdet mycket starkare när man hittar gasen i människor, säger docent Åke Sellström.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“ **Fakta. Swedish doctors for human rights**

Grundades i maj 2015. Ordförande är Marcello Ferrada de Noli, vice ordförande är Anders Romelsjö. I styrelsen sitter totalt sex doktorer. Målet är enligt gruppen att kämpa för fred. Har aktivt drivit frågor kring Julian Assange, Ukraina och Syrien.

Gruppen har den senaste tiden förekommit frekvent i ryska medier men är i Sverige okänd, varken Läkarförbundet eller Läkareföreningen känner till dem. Gruppen har vid ett fåtal tillfällen förekommit i svensk press, bland annat har de replikerat på debattinlägg i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Krigsbrott döljs av dimridåer

Analys. Med hjälp av förnekanden, motanklagelser, dimridåer och en armé av lojala webbsajter försöker Syrien och Ryssland distansera sig från anklagelser om krigsbrott. Och taktiken har varit framgångsrik.

Vid ett möte i FN:s säkerhetsråd om Syrienkriget i slutet av november förra året tog den dåvarande amerikanska FN-ambassadören Samantha Powers till orda.

Vid denna tid pågick regeringssidans offensiv mot östra Aleppo för fullt. Civila flydde för sitt liv eller gömde sig i förråd och källare undan bombplanen. Sjukhus och hjälpkonvojer attackerades.

Powers var frustrerad över att Ryssland och Syrien regelmässigt förnekade krigsbrotten eller skyllde på motståndarsidan. Hon kallade ryssar och syrier för ”auktoriteter i propaganda”.

– De har intresse av att skapa en ”post-sanningsvärld” i vilken alla fakta ifrågasätts, i vilken det inte finns några sanningar. När Ryssland och Syrien ljuger och dödar civila räknar de med att det inte finns någon domare, bara en mans ord mot en annans, sade hon.

Samantha Powers ord får förvisso mindre tyngd av att hon företräder ett land som svarat för nutidens kanske mest omfattande och förödande ”post-sanningsoperation”, nämligen påståendet att Irak förfogar över massförstörelse-vapen. Utspelet i februari 2003 – som visade sig vara lögnaktigt – blev som bekant startskottet för den USA-ledda invasionen i Irak, en åtgärd som kallats ”det största miss-taget i amerikansk militärhistoria”.

Men trots USA:s debacle i Irak sätter Samantha Powers fingret på något väsentligt när hon kritiserar den härva av förnekanden, skenmanövrar och dimridåer som regelmässigt uppstår när den syriska regimen eller dess ryska uppbackare anklagas för övergrepp.

Efterspelet till nervgasattacken för snart tre veckor sedan är ett typexempel på hur detta går till. President Bashar al-Assad förnekar allt – det brukar han göra. Jag har själv hållit i höljen till klusterbomber som fällts över bostadsområden i Aleppo, jag har sett kvarlevorna efter människor som träffats av bomberna. Men al-Assad nekar till att klusterbomberna, stämplade som inhumana av över hundra länder, över huvud taget har använts i kriget.

Ryssland använder sin vetorätt i FN:s säkerhetsråd för att stoppa oberoende utredningar av misstänkta krigsbrott i Syrien – det brukar de göra. Det har hänt sammanlagt åtta gånger under det sex år långa kriget. I förra veckan avvisade Ryssland en resolution i rådet som krävde att Syrien skulle medverka i en neutral undersökning om gasattacken ledd av FN.

Händelsen kommer hur som helst att utredas av Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW), men Ryssland har försökt avväpna och underminera uppdraget genom att ställa krav på att använda egna utredare.

Och som vanligt har en nätarmé bestående av allehanda al-Assad- och Putinvänliga sajter slutit upp bakom de rysk-syriska ställningstagandena och presenterat egna teorier om hur gasattacken gått till.

Dessa ”oberoende” nätsajter är en brokig samling bestående av islamofober, övervintrande Stalinkommunister, konspirationsteoretiker och extremhöger av det slag som brukar kallas ”alt-right”. Huvuddelen av dessa forum har två saker gemensamt.

Det första är ett intensivt hat mot ”MSM”, det vill säga ”Mainstream Media”, konventionella nyhetsförmedlare som New York Times, BBC och DN, för den delen. Det andra är symbiosen med ryska statskontrollerade propagandasajter som RT.com och Sputnik. RT.com, tidigare Russia Today, helägs av Kreml och når enligt egen utsago 700 miljoner människor världen över.

Här sprids informationen att gasattacken i Khan Sheikhoun i själva verket var iscensatt av räddningsstyrkan Vita hjälmarna, som är verksamma i det område där händelsen ägde rum, och att aktionen betalats av finansmagnaten George Soros. Vissa sajter spinner vidare på uppgifterna från Swedish doctors for human rights och hävdar att ”Vita hjälmarna mördade barnen i Khan Sheikhoun” (sajten veteranstoday.com).

Så lätt skapas en svårgenomtränglig informationsdimma som president Vladimir Putin kan hänvisa till när han talar om ”den västliga uppfattningen” (om gasattacken).

Rätt eller fel existerar inte. Attackens effekter i sin ohygglighet hamnar i bakgrunden. I stället diskuteras mer eller mindre spektakulära teorier om vad som hänt. När och om ett utredningsresultat kommer, har mediernas uppmärksamhet flyttats till nya krigsbrott, nya övergrepp.

Ingen ställs till svars. Samtidigt spricker vårt förtroende för den internationella rättsordningen och dess institutioner, som FN och Internationella brottsmålsdomstolen.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se DN s korrespondent “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Våldet avslöjar hur Venezuela förvandlas till en diktatur

Analys. Efter de senaste veckornas våldsamma protester mot Venezuelas president Nicolás Maduro, där minst 20 människor mist livet, står det klart att landets regering har blivit en elakt beräknande regim som de facto styrs som en diktatur.

När oppositionen för tio år sedan sade att regeringen håller på att förvandla Venezuela till ett nytt Kuba viftade jag bort det som bortskämt trams. Venezuela var en solid oljedemokrati som styrdes av den karismatiske Hugo Chávez som lyft stora delar av befolkningen ur fattigdom. Att Chávez såg upp till Fidel Castro trodde jag var ett utslag av latinamerikansk revolutionsromantik.

Landets institutioner, som Högsta domstolen och valmyndigheten, har förvandlats till lydande lakejer som gör vad regeringen säger. Inte ens den folkvalda oppositionen som har två tredjedelars majoritet i parlamentet har något att säga till om. Nyligen försökte president Nicolás Maduro att överföra parlamentets makt till HD.

Det tragiska är att det inte ens är Nicolás Maduro som styr landet. Inte ens i Maduros egna led hyser man någon respekt för honom. Han har tvingats lämna över den ekonomiska makten till militären. Den som de facto styr Venezuela i dag är försvarsministern Vladimir Padrino. Det är han som bestämmer hur regimen ska försvara sig från oppositionens allt mer desperata demonstrationer.

Oppositionen har vädjat till militärerna och poliserna som attackerar demonstranterna att gå över på deras sida, men precis som på Kuba, har ledningen insett att lojala militärer och poliser är det viktigaste i en stat som inte vill vara demokratisk. För att höja lojaliteten har militären och poliserna fått höjda löner och förtur till livsmedelsköerna.

När jag pratade med Freddy Guevara, vicepresident i parlamentet, i helgen berättade han hur ont det gör i honom att se folk leta efter mat i soporna. Venezuela var en gång i tiden Latinamerikas rikaste land och njöt av att ha världens största oljereserv. Nu när oljepriset är lågt får regimen inte in några pengar till att försörja vad Chávez kallade ”21:a århundradets socialism”. Landet är bankrutt och det finns inga pengar att köpa mediciner till sjukhusen. Det finns inte heller någon säkerhet. Caracas har blivit världens farligaste huvudstad med 130 mördade personer per 100 000 invånare.

De farligaste gängen i Venezuela är de paramilitära grupperna som Chávez bildade innan han dog i cancer för fyra år sedan. De består av regimtrogna män som kör omkring på motorcykel och skjuter in i folkmassor för att skrämma bort folk från demonstrationerna.

Hittills har ”los colectivos” dödat två studenter. Den senaste var 23-åriga Paola Ramirez som blev skjuten i huvudet. Hennes pojkvän berättar hur de jagades av män på motorcykel som sköt mot dem.

Försvarsministern förklarar morden med att de skett på grund av oppositionens ”intolerans och hat”. Han ser inte att morden sker för att Venezuela håller på att bli en diktatur.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

Jeff Sessions: ”Gripandet av Assange är prioriterat”

USA prioriterar ett gripande av Wikileaksgrundaren Julian Assange, enligt justitieminister Jeff Sessions. Uttalandet kommer samtidigt som medier rapporterar att USA utreder Assange, som 2012 tog sin tillflykt till Ecuadors ambassad i London.

– Vi kommer att anstränga oss ytterligare och vi har redan intensifierat våra insatser gällande alla läckor, sade Jeff Sessions under en presskonferens.

Sessions sade att den mängd av känsligt material som Wikileaks har läckt saknar motsvarighet.

– Det här är någonting jag aldrig tidigare stött på. Vi har yrkesverksamma som har arbetat med USA:s säkerhetsverksamhet i många år som är chockade över antalet läckor, och några av dem är ganska allvarliga.

– När utredningen är klar kommer vi att försöka sätta några personer i fängelse, sade han.

Julian Assange meddelade tidigare i år att han skulle gå med på att utlämnas till USA, om dåvarande presidenten, Barack Obama, benådade den tidigare soldaten Chelsea Manning som avtjänar ett fängelsestraff för att ha läckt hemliga militära uppgifter.

När den avgående presidenten sedan kortade straffet meddelade Assange att han är ”öppen för förhandlingar” när det gäller de amerikanska brottsmisstankarna mot honom.

Manning, som dömdes till fängelse i 35 år, släpps i maj efter att ha suttit av sju år.

Den australiske tidigare datahackaren har bott på Ecuadors ambassad i London sedan juni 2012 för att undvika utlämning till Sverige, där han är misstänkt för våldtäkt i augusti 2010.

Assange har hela tiden vägrat att återvända till Sverige för att höras om den misstänkta våldtäkten med argumentet att han då riskerar utlämning till USA – där han retat upp Washington genom Wikileaks publiceringar av tusentals militära och diplomatiska dokument, som läcktes av Manning.

Först i november 2016 förhördes Assange om den misstänkta våldtäkten i Sverige. Förhöret skedde på Ecuadors ambassad och genomfördes av ecuadoriansk åklagare. Förhöret ska vara översatt till svenska men den svenska åklagarmyndigheten har ännu inte meddelat hur man tänker gå vidare med fallet.

Assange har hela tiden nekat till våldtäkten och till ett nu preskriberat misstänkt sexualbrott mot en annan kvinna i Sverige under samma period.

TT”

“ Fakta. Fallet Assange

Vid ett Sverigebesök i augusti 2010 blev Julian Assange misstänkt för sexualbrott mot två kvinnor. Han häktades i november 2010 i sin frånvaro.

Efter diverse rättsliga turer tog Assange sin tillflykt till Ecuadors ambassad i London 2012 och beviljades asyl.

I augusti 2015 preskriberades brottsmisstankar rubricerade som olaga tvång och två fall av sexuellt ofredande av en kvinna. Den fjärde brottsrubriceringen, misstänkt våldtäkt, preskriberas först i augusti 2020. “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Vi övar för att slippa kärnvapen

Man vet aldrig med Trump vid rodret. Men hittills tyder, tack och lov, ingenting på att USA:s försvarsdoktrin gentemot Sverige förändrats.

DN har i veckan rapporterat om militärbesöken på Gotland. En amerikansk general dök ner, liksom försvarsminister Peter Hultqvist och statsministern. Sällan har en vuxen man sett så bubblande lycklig ut som Stefan Löfven på provtur i stridsvagn – och varför inte, så kan väl också den nyvaknade svenska försvarsviljan illustreras?

Men naturligtvis är det dystra tider vi bevittnar. För bara tjugotalet år sedan evakuerades ön på militärer, baser förseglades, staket revs ner. Gotland, en gång ett havsfort, blev i princip en demilitariserad zon. Det hade varit underbart om dessa tider hade fått bestå. Kanske kommer de åter.

Men vi vet vad som hänt. Ryssland under Vladimir Putin har återuppväckt sin imperialistiska omvärldssyn och skramlar med vapen i Sveriges närområde. Vi kan önska oss tillbaka till fredliga tider, och verka för att de ska komma skyndsamt, men innan så sker vore det idiotiskt naivt att inte förbereda oss för det värsta.

Mycket riktigt rustar Sverige. Men det görs snålt och går långsamt. Naturligtvis är vi ännu beroende av hjälp om något skulle hända. Då inte minst amerikansk sådan. Därför tränar vi tillsammans – som i höst med militärövningen Aurora. En övning som förstås aldrig hade behövts om inte Putin med svärd skrivit om den europeiska säkerhetsordningen.

Bland de skeptiska till Aurora finns Feministiskt initiativ. Partiets gruppledare i Göteborg, Stina Svensson, skriver i Expressen en debattartikel som skulle kunna användas som pedagogisk förklaring till begreppet ”fredsskadad”. Aurora, konstaterar hon, riskerar att släppa ut metaller i havet. Även plast kan spridas. ”Det är inte förenligt med Göteborgs stads miljömål.”

Det vore fint med en konsekvensanalys som visade hur ett militärt anfall skulle förenas med miljömålet. För att inte tala om en ockupation.

”Enligt Försvarsmakten finns det inga formella garantier att USA inte medför kärnvapen”, skriver Stina Svensson. Nej, men det finns än färre garantier för att en angripare inte skulle placera ut kärnvapen på svensk jord, oavsett Fi:s aldrig så entusiastiska synpunkter i frågan. Och kanske till och med använda dem. Vi övar nu för att undvika ett sådant scenario i framtiden.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Så vill Kina köpa sig till statusen som världens kulturella supermakt

Kraftmätningen mellan Kina och USA rör inte bara ekonomi och militär utan även det som kallas soft power – makten över våra hjärtan. DN:s korrespondent *Martin Gelin* berättar om hur Kinas miljardsatsningar i Hollywood leder till färre kinesiska skurkar.

Kraftmätningen mellan Kina och USA rör inte bara ekonomi och militär utan även det som kallas soft power – makten över våra hjärtan. DN:s korrespondent *Martin Gelin* berättar om hur Kinas miljardsatsningar i Hollywood leder till färre kinesiska skurkar.

Tom Cruise ligger fastskruvad på en järnbrits, redo att bli torterad. Det ser inte särskilt lovande ut för hans filmkaraktär i ”Mission: Impossible – Rouge nation”. Ett skumt gäng huliganer mörbultar honom långsamt och tålmodigt. När de till slut börjar prata med varandra hör vi ett välbekant språk. Är det svenska de pratar? Jo, i en av de senaste årens stora actionfilmsuccéer råkar skurkarna vara ett gäng kriminella svenskar.

Det är ingen slump att det inte är kinesiska vi hör.

”Mission: Impossible – Rouge nation” har nämligen precis som allt fler Hollywood-filmer i dag kinesiska producenter. Ett av deras krav för att finansiera filmen var att skurkarna inte fick vara kinesiska. Därmed hamnade vi i tortyrkammaren med de svenska huliganerna.

”Mission: Impossible” är bara ett av många exempel på Kinas växande inflytande över Hollywood. De senaste tio åren har kinesiska miljardärer och medie-
moguler gjort enorma investeringar i amerikansk filmindustri. Det växande ekonomiska inflytandet har följts av mer kreativ kontroll.

– Vi kommer att se allt färre kinesiska skurkar i Hollywoodfilmer framöver och betydligt fler kinesiska hjältar, säger Stanley Rosen, statsvetare på University of Southern California och långvarig expert på Kinas filmindustri.

2000-talets viktigaste globala maktstrid står mellan Kina och USA. De två supermakterna kommer att brottas om världsdominansen under de kommande decennierna. Men denna strid utspelas inte bara militärt och ekonomiskt, utan även på kulturens arena. Det är själva nationernas varumärken som står på spel.

Kina har under flera decennier försökt skapa en egen filmindustri som ska kunna mäta sig med Hollywood. Men det har gått så där. De senaste åren har man hittat en bättre lösning: att köpa in sig i befintliga Hollywoodproduktioner. Allt fler amerikanska storproduktioner finansieras nu av kinesiska miljardärer eller kinesiska företag.

Det här speglar i sin tur ett större skifte i maktbalansen i Hollywood. Det är i allt större utsträckning den kinesiska filmmarknaden som sätter dagordningen för amerikansk film.

På den stora konferensen för ekonomer och världsledare i Davos i Schweiz tidigare i år var det många som såg det som djupt symboliskt att Kinas president Xi Jinping höll ett tal om vikten av global handel

och ledarskap i klimatfrågor. Det betraktades som det ögonblick då Kina tog över stafettpinnen som världens ledande supermakt, från ett USA på dekis.

Men i analyserna av maktbalansen mellan de två länderna fokuseras det generellt på det som kallas ”hard power”: den ekonomiska och militära makten. Minst lika viktigt är det som kallas ”soft power” – kulturen och de mjukare värderingarna som får oss att tycka om och respektera ett visst land. Att förknippas med något positivt. *Soft power* handlar helt enkelt om de svårdefinierade och flyktiga egenskaper som formar ett lands globala image.

Även om Kina går förbi USA som ekonomisk kraft har det ofta sagts att USA kommer att behålla sin globala dominans under en överskådlig framtid, just eftersom landet är så överlägset när det gäller globalt kulturellt inflytande. Hollywood och den amerikanska underhållningsindustrin har under det senaste halvseklet haft en unik förmåga att sprida en positiv bild av USA. Inget land har varit bättre på att sprida berättelsen om sig självt.

Men nu försöker Kina göra något åt det.

Kinas mest förmögna affärsmän har de senaste åren gjort enorma investeringar i Hollywood. För fem år sedan köpte det kinesiska jätteföretaget Dalian Wanda USA:s största biografkedja, AMC, för 2,6 miljarder dollar (cirka 23 miljarder kronor). Det var det hittills största kinesiska köpet av ett amerikanskt företag och det var ingen slump att det var just inom filmindustrin denna affär ägde rum.

I Hollywoods branschpress går det så gott som dagligen att läsa om nya affärer mellan amerikansk filmindustri och kinesiska investerare.

Den digitala handelsjätten Alibaba, Kinas motsvarighet till Amazon, gjorde nyligen en överenskommelse med regissören Steven Spielberg om att producera fem av hans kommande filmer. Det här året förväntas Kinas biografindustri dra in mer pengar än USA:s biografer och därmed bli den största filmmarknaden i världen.

Kinas bioindustri har vuxit från 73 miljarder kronor 2015 till 100 miljarder förra året. Det finns nu mer än 12 000 biografer i Kina och under det kommande året beräknas det öppna tio nya biografer varje dygn.

Att Kina får allt mer makt över den globala filmindustrin märks inte bara i filmernas finansiering, utan även i filmernas själva innehåll.

– Investeringarna kommer främst från Kinas privata sektor och företag som Dalian Wanda, Alibaba och Tencent. Men den kinesiska regeringen ställer sig definitivt bakom dessa satsningar. Det är både en affärsinvestering och en global kampanj för att bygga upp landets image, säger Ying Zhu, professor i medievetenskap och författare till åtta böcker om Kinas medier och kultur.

Kina spenderar just nu motsvarande 90 miljarder kronor om året på *public diplomacy*, att sprida en positiv bild av Kina runtom i världen. Det är drygt femton gånger mer än USA spenderar på samma område. Detta är en historisk offensiv som mycket väl kan skynda på skiftet i maktbalansen mellan de två länderna.

En uppenbar historisk motsvarighet är USA:s investeringar i *public diplomacy* efter andra världskriget, då vinnarmakten spenderade hundratals miljarder dollar på att sprida en positiv bild av USA runtom i världen. Strax efter andra världskrigets slut sade den sovjetiska diktatorn Josef Stalin, som själv lär ha älskat amerikanska actionfilmer, att ”den som kontrollerar Hollywood kontrollerar hela världen”.

Att USA blev världens kulturella stormakt just under den andra halvan av 1900-talet var inte bara en automatisk följd av landets militära och ekonomiska makt, utan resultatet av gigantiska investeringar i dessa initiativ för att sprida en positiv bild av landet utomlands. Miljarder dollar satsades på att sprida kulturell propaganda i länder som Japan och Tyskland.

Och ingen faktor var viktigare för att sprida den positiva bilden av USA än Hollywood.

Begreppet soft power myntades på 1990-talet av statsvetaren Joseph Nye och syftade till de mjukare värderingar som formar vår uppfattning om ett land och som är minst lika viktiga som de hårda: militär och ekonomi.

Kina kan inte bli världens ledande super-
makt förrän man vunnit även detta mjuka krig mot USA. Allt tyder på att de är medvetna om det.

Sedan 2007 har Kina gjort enorma investeringar i *soft power*. Den dåvarande presidenten Hu Jintao påbörjade en offensiv strategi för att stärka Kinas anseende globalt, genom bland annat enorma investeringar i kultur, film och statligt sponsrande evenemang.

Förra året finansierade Kinas regering exempelvis drygt 2 000 kulturevenemang i 140 länder. Man hyrde enorma reklamtavlor på Times Square i New York, där det kablades ut statlig propaganda om Kinas rätt att återta ögrupper i Sydkinesiska sjön. Xinhua, den statliga nyhetsbyrån, öppnade 40 nya utländska byråer på två år och dubblade antalet korrespondenter, med målsättningen att konkurrera med BBC och CNN, med en nyhetsrapportering som satte Kinas regering i positiv dager. Enligt Xi Jinping är Xinhuas uppdrag att sprida Kinas röst och visa upp Kina som en ledare för världsfreden. Även internetföretag som Tencent och Alibaba har gjort stora investeringar i globala medier de senaste åren.

Men framför allt har man gjort en rejäl offensiv i Hollywood.

– I många år var USA:s berättelse om Kina att landets blomstrande ekonomi var en logisk följd av att man anammat amerikanska, kapitalistiska värderingar. Men den berättelsen blir allt mindre trovärdig. Globalt är det nu allt fler som ser Kinas ekonomi som resultatet av landets egna faktorer, säger Simon Winchester, som har skrivit om maktbalansen mellan Kina och USA i boken ”Pacific”.

Enligt Winchester har Kina ett stort försprång i kampen om *soft power* eftersom man generellt tänker mycket mer långsiktigt än USA.

– I USA tänker regeringen i fyraåriga cykler, eftersom det är en presidents mandatperiod. I Kina tänker man i århundraden. Jag minns ett besök på den statliga rymdstationen i Chengdu för några år sedan, där jag såg en skylt på engelska som löd: Utan hast och utan rädsla skall vi erövra världen. Jag tror att många kinesiska invånare delar den här övertygelsen om att de är den äldsta civilisationen på planeten, med

ett av de äldsta språken, och att man helt enkelt har en naturlig roll som världens viktigaste land.

Den viktigaste faktorn för kinesiskt inflytande över amerikansk filmindustri är dock inte de kinesiska investerare och producenter som entusiastiskt erövrat Hollywood de senaste åren. Det mest väsentliga skiftet i filmbranschen är i stället att de amerikanska filmproducenterna de senaste åren börjat ägna sig åt en uppenbar självcensur, för att tillfredställa den kinesiska biomarknaden.

– Det väsentliga är att Hollywood ägnar sig åt en självcensur av filmerna för att bibehålla tillgången till den kinesiska marknaden. Kinas regering behöver inte längre aktivt censurera filmer, eftersom Hollywoodstudior i dag vet att de inte får överskrida en rad särskilda regler om de vill ha en chans att nå ut på den kinesiska marknaden, säger Matt Sheehan, tidigare Pekingkorrespondent för Huffington Post.

Så sent som på 1990-talet stod hela den internationella marknaden för bara 20 procent av intäkterna för en amerikansk högbudgetfilm, medan den inhemska marknaden stod för 80 procent. I dag är förhållandet spegelvänt: den utländska marknaden står för 80 procent av intäkterna och Kina är den i särklass största marknaden.

En internationell kassasuccé får därför inte göra de kinesiska censorerna upprörda.

– Vi kommer att se färre filmer om Tibet, färre filmer som över huvud taget skildrar etniska minoriteter i Kina, och fler filmer som framställer Kinas regering i positiv dager, säger statsvetaren Stanley Rosen.

New York Times rapporterade nyligen att många Hollywoodstudior numera anordnar presentationer av nya filmprojekt för kinesiska konsulter i ett tidigt skede av filmproduktionen, för att de ska kunna avgöra om något i filmerna kan uppfattas som stötande för den kinesiska regeringens censorer.

Enligt flera amerikanska producenter och regissörer är det numera även kutym att amerikanska filmer som spelas in i Kina övervakas av statliga censorer, som medverkar vid inspelningen för att se till att filmen håller sig till det manus man godkänt. Regissören Rob Cohen berättar för New York Times om en filminspelning i Kina där en improviserad scen som inte fanns med i manuset omedelbart ledde till krismöte hos en statlig representant, som ville avbryta inspelningen. Efter en lång ursäkt från Cohen och ett löfte om att inte göra några fler improviserade scener fick han till slut fortsätta inspelningen.

Ett krav var dock att den onde kejsaren i filmen inte kunde ha några som helst utseendemässiga likheter med Mao.

Bland Hollywoods amerikanska producenter insisterar man på att det inte finns några krav på att rätta sig efter Kinas statliga regelverk.

– Hollywood är inte till salu som ett propagandaverktyg för utländska intressen, i synnerhet inte för ett land som Kina som befinner sig långt bort från de liberala värderingar som präglar underhållningsindustrin, sade Hollywoodinvesteraren Lloyd Greif nyligen till Los Angeles Times.

Men det finns gott om bevis på motsatsen. Hollywood verkar just nu ägna sig åt en sofistikerad kreativ akrobatik för att tillfredställa just den kinesiska filmmarknaden och den kinesiska regeringens censorer.

I ”The Martian”, en science fiction-film som kom förra året, räddas Matt Damons astronaut av en kinesisk rymdstation.

Ett annat aktuellt exempel är den nya äventyrsfilmen ”Arrival” med Amy Adams, där utomjordingar anländer till jorden, vilket riskerar att starta ett världskrig, då USA och Ryssland hetsar varandra till militär upprustning. Men så dyker Kinas president upp, lugn och klok, och verkar stilla konflikten.

För amerikanska filmproducenter finns det uppenbara ekonomiska incitament att göra så här. Fördelarna med att tillfredställa den kinesiska regeringen är att det ger tillgång till världens största filmmarknad. Att lansera en film som inte möts av något motstånd från den kinesiska regeringen öppnar upp distributionskanalerna, som styrs av Wang Jianlin och Wanda; och AMC; såväl som den oerhörda makt som de största kinesiska teknikföretagen sitter på, i synnerhet Tencent, Wechat och Alibaba, som är avgörande för att marknadsföra nya filmer.

– Alibaba kontrollerar exempelvis den största digitala tjänsten för att köpa biobiljetter i Kina. Bryter man mot de statliga kraven på Kinavänligt innehåll kommer man inte att få mycket utrymme på dessa plattformar, säger Stanley Rosen.

– Kinas dans med Hollywood tillfredställer såväl inrikespolitiska som globala ambitioner. På hemmaplan har den kraftiga tillväxten i filmindustrin snabbat på Kinas övergång till en mer konsumtionsbaserad ekonomi, säger Matt Sheehan på Huffington Post, som driver ett populärt nyhetsbrev om Kinas relationer med Hollywood.

Samtidigt som Kina investerat miljarder i att sprida en positiv bild av landet globalt har landets president Xi Jinping rört sig åt en mer auktoritär och antiliberal ideologi. Evan Osnos, författare till den hyllande boken ”The age of ambition” om det moderna Kina, kallade nyligen Xi Jinping för Kinas mest auktoritäre ledare sedan Mao.

Så vad är det egentligen för berättelse Kina vill sälja till omvärlden? När USA gjorde sin enorma *soft power*-offensiv under decennierna efter andra världskriget ville man sälja en kultur som utstrålade frihet, individualism och konsumentens valfrihet. Med Levis-jeans, Coca-Cola, rock’n’roll och attraktiva filmstjärnor försökte man erövra världens hjärtan – på världens mest spridda språk.

Dagens Kina brottas däremot med en rad motsägelsefulla berättelser om det egna landet. Vill man sälja en berättelse om det nya, urbana, liberala Kina – eller vill man hellre marknadsföra ett auktoritärt, traditionellt, hierarkiskt Kina?

Enligt Stanley Rosen är det mer sannolikt att man kommer att marknadsföra en konservativ berättelse om Kina som ett land av traditioner, hierarkier och ordning. Den nya generation av miljardärer som investerar i Hollywood, med Wanda Group-grundaren Wang Jianlin i spetsen, beundrar det amerikanska näringslivet och underhållningsindustrin, men de har knappast liberala värderingar.

– Wang är en patriotisk, konservativ nationalist. Han tillbringade fem år i armén. Jag skulle nog säga att han i första hand bryr sig om det som gynnar Wanda Group, och i andra hand om Kina. Men man ska inte ha några illusioner om att de här nya mogulerna har liberala värderingar, säger Rosen.

Damien Ma, Kinaanalytiker på den marknadsliberala tankesmedjan Paulson Institute i Chicago, tror att den antiliberala vändningen i landet kan göra det svårare att exportera en positiv bild av Kina globalt.

– Ett hinder för Kinas kulturella dominans är att de först måste bestämma sig för vilken typ av global makt de vill utstråla. För USA växte *soft power*-berättelsen fram på ett naturligt sätt kring idén om ett land format av invandrare. Den centrala idén för Kina är snarare att det alltid har varit Kina.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Hela världen står upp för vetenskapen

I dag samlas människor världen över för att ta ställning för fakta och vikten av vetenskap i samhället.

Det började som ett litet initiativ inspirerat av den stora protestdemonstrationen Women’s March i början av året. Några personer som var bekymrade över Trumpadministrationens ovetenskapliga uttalanden och budgetnedskärningar för myndigheter beslutade sig för att ordna en liknande demonstration i Washington, men för vetenskap.

– Forskare och många andra personer i samhället vill gå ut och visa att vetenskap har en oerhört viktig roll i samhället och att fakta inte kan jämställas med åsikter, säger Cissi Askwall, generalsekreterare för den ideella föreningen Vetenskap & allmänhet, som samordnar manifestationen i Stockholm.

Engagemanget har spritt sig långt utanför USA:s gränser. Vetenskapsmanifestationen March for science har snabbt växt till en global rörelse och människor i fler än 600 städer runt om i världen kommer att delta i olika aktiviteter i dag. I Sverige anordnas manifestationer på fem orter, Stockholm, Göteborg, Luleå, Umeå och Uppsala. Många organisationer vill vara med och stödja March for science i Sverige.

– Här i Sverige är inte vetenskapen hotad på samma sätt, vi förväntar oss inga stora neddragningar av offentliga medel till forskning och vi ser att allmänhetens förtroende för forskare är högt. Men har samtidigt en pågående diskussion om faktaresistens, postsanningar, falska nyheter och så kallade alternativa fakta. Att så många vill vara med tyder på en medvetenhet och oro för utvecklingen av samhällsde-

batten, men också för vad som händer internationellt, säger Cissi Askwall.

Runt om i landet kommer forskare, politiker, artister och andra delta i manifestationen. Forsknings-minister Helene Hellmark Knutsson kommer att tala i Stockholm.

– Vi ser tyvärr att det finns individer, organisationer och även regeringar som sprider desinformation. Fri forskning och vetenskap är en viktig demokratisk princip och det som hjälper oss att utveckla samhället och möta de utmaningar som finns. Därför är det viktigt att även vi politiker visar vårt stöd vid sådana här manifestationer, säger hon.

Vetenskap & allmänhet hoppas att flera tusen människor i Sverige kommer att delta och visa sitt stöd för vetenskap och ett kunskaps-baserat samhälle. Cissi Askwall påpekar att alla, inte bara forskare, är välkomna att delta.

– Det här är en manifestation för alla som tycker att vetenskap är en viktig del av samhället och hjälper oss att utveckla det. Vi vill också att det här ska bli startskottet för en fortsatt rörelse som på något sätt uppmärksammar att vi alla behöver anamma mer av kritiskt tänkande och ett vetenskapligt angreppssätt, säger hon.

Amina Manzoor amina.manzoor@dn.se “

“ Fakta. March for science – här kan du delta

March for science kommer att hållas i Washington under lördagen. Liknande manifestationer sker i fler än 500 städer runt om i världen, i Sverige hålls de i Stockholm, Göte-borg, Luleå, Umeå och Uppsala. I Stockholm inleds samlingen klockan 11.30 vid Mariatorget.

För vad som händer på andra orter, se www.marchforscience.se **“**

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Ojämlikhet hämmar tillväxten i världen

Protektionistiska trender och politisk osäkerhet påverkar i hög grad diskussionerna på Världsbankens och Internationella valuta-fondens stora vårmöten. Minskad ojämlikhet har flyttat allt högre upp på dagordningen, och är nu ett huvudtema.

Washington. Finansminister Magdalena Andersson, som deltar institutionernas möten i Washington, framhåller fördelarna med en utjämningspolitik så fort hon kommer åt:

– Globalisering och teknisk utveckling gör världen rikare, men gör inget åt fördelningen. Stora väljargrupper har inte sett någon välståndsökning, och både Brexit och Donald Trump kan ses som reaktioner på det. Vi ser nu ett stort intresse för den svenska modellen. Hennes medverkan under mötesdagarna kretsar helt kring hur ekonomisk tillväxt kan komma fler till del.

Ojämlikhet och sociala skillnader har getts allt större prioritet av IMF under senare år, inte enbart för att de är tillväxthämmande, utan även för att de ger upphov till social och politisk instabilitet – och ökad osäkerhet.

Ovissheten är just nu stor, både inför flera stundande val i Europa, och inför USA:s ännu nya administration, ledd av en president som har flaggat för att USA drastiskt kan minska sitt stöd till både klimatarbete och internationella organisationer: i det budgetförslag som Trump har lagt fram (men som måste godkännas av kongressen) föreslås en minskning på 650 miljoner dollar över tre år. Samtidigt ser många deltagarländer nu med avvaktan på var USA sätter ned foten, och det finns försiktiga tecken på att Trump-administrationen kan se fördelar med starka internationella institutioner. Världsbankens näst högsta chef

Kristalina Georgieva sa under en inledande diskussion att hon inte har fått några direkta signaler på att USA avser att dra sig ur. I stället hoppas Världsbanken att USA vill fortsätta bidra till att stärka en aktör som verkar i instabila och fattiga områden – för att det ökar den globala säkerheten, och därmed skyddar även USA.

En särskild fond för flyktingmottagande i medelinkomstländer som upprättades av Världsbanken förra året ses som effektiv, och har lett till tiotusentals arbetstillfällen i Libanon och Jordanien. Sverige ger nu fonden ett extra tillskott på 90 miljoner kronor, berättar klimat och utvecklingsminister Isabella Lövin.

Lövin har rest till DC från Kalifornien, där hon för Sveriges räkning har inlett ett djupare klimatsamarbete med delstaten.

– Särskilt mot bakgrund av den klimatpolitik som vi fruktar är på väg från Trump, måste vi trycka på att hållbarhet hänger samman med ekonomisk tillväxt och framgångsrika företag, och att det finns stora ekonomiska vinster att göra.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Fakta.
IMF och Världsbanken håller stora internationella möten två gånger per år, då deltagare från snart sagt alla länder möts i Washington. Tredagarsmötet avslutas i dag, lördag.

Enligt en färsk rapport spår IMF en ökad global tillväxt på 3,5 procent för 2017, i jämförelse med 3,1 procent året innan. IMF-chefen Christine Lagarde varnade dock för konsekvenserna av ökad protektionism och handelshinder.
Klimatförändringar, globalisering, ojämlikhet och jämställdhet är stora frågor under mötena, i såväl öppna paneldiskussioner som slutna förhandlingar. “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Bengt Ohlsson: Uttrycken för godhet kommer inte ur tomma intet

Om vår civilisation ska funka bör vi hålla upp dörren för varandra och hjälpa tanten vars kasse gått sönder och alla äpplena har rullat ut.

CBRN är en militär förkortning, och står för krigföring med kemiska (C), biologiska (B), radiologiska (R) eller nukleära (N) medel.

Häromåret gjorde jag grundkursen inom hemvärnet. En av dagarna veks helt åt CBRN. Vi lärde oss att montera ihop våra gasmasker. Och fort skulle det gå. I burken med gasmasken – men jag kan ta, öh, gift på att det kallades ”stridsmask” – fanns också gummihandskar och mätapparater, man var som ett vandrande litet laboratorium och allt var sinnrikt förpackat och inom parentes sagt vill jag säga till alla artonåringar som tvekar inför att göra militärtjänst att det är värt det bara för alla finurliga *gadgets*; man väntar bara på att Desmond Llewelyn ska komma in som Q och visa vilken knapp man ska trycka på för att skjuta ut giftpilar ur tåhättan.

Vi lärde oss att känna igen tecknen på gasförgiftning. Ögonen rinner. Det blir svårt att andas. Och man skiter på sig. Detta praktiserade vi förstås inte. Men vi lärde oss att rabbla tecknen som ett rinnande vatten.

Instruktören inledde hårt och pratade om hur enkelt det är att lamslå en stad av säg Stockholms storlek. Vi brukar trösta oss med att det är svårt för terrorister att komma över CBRN-vapen. Men det är inte säkert att man behöver några, sa han. Det kan räcka med ett rykte.

Han vandrade oss igenom ett scenario. Någon sprider ett rykte på nätet om att dricksvattnet har blivit förgiftat. Sen börjar oron pumpa ut över staden. Kanske stegras den till panik. Folk försöker ta sig hem tidigare från jobbet. Kollektivtrafiken korkas igen.

Sen bara fortsätter det. Det ena ger det andra som ger det tredje. Förtroendet för civilsamhället har fått sig en reva. I den revan kan fienden ta sig in. Och allt började med ett rykte på nätet.

Den svarta fredagen i Stockholm visade upp något helt annat. Och jo, jag inser att kvoten av självgratulerande texter om stockholmarnas hjälpsamhet fylldes för länge sen. Men det var trots allt ett ögonblick när alla samlade uttryck för godhet blev så överväldigande mycket större än det enstaka, ynkliga uttrycket för ondska.

Och uttrycken för godhet kommer inte ur tomma intet. Grunden för dem har lagts i mängden av alla omtänksamma åtbörder som vi utför varje dag, utan att tänka på dem. Att vi i praktisk handling visar att vi förstår att vi hör ihop, och att om vår civilisation ska funka bör vi hålla upp dörren för varandra och hjälpa tanten vars kasse gått sönder och alla äpplena har rullat ut över galleriagolvet.

Alla goda och välmenande gester lägger sig som ett tunt lager ovanpå ett annat tunt lager, och så vidare, och när katastrofen inträffar upptäcker man till sin förvåning att alla dessa tunna lager har blivit ett urberg.

Som ryktet om det förgiftade dricksvattnet, alltså. Fast tvärtom.

Jag kände samma omtumlande hoppfullhet när en anti-Trumpsajt reagerade på ”presidentens” dissning av Meryl Streep och fräste ”Hey Twitler...!” Ett enda fyndigt tillmäle räckte för att jag skulle genomfaras av en rysning av tillförsikt. En kontakt med ett urberg av satir och auktoritetstrots som har samlats i lager på lager, decennium efter decennium och jag tänkte: aldrig att han rår på det här. Det är för starkt.

I P1:s serie ”Allvarligt talat” får Horace Engdahl frågan om vilken vågskål som skulle väga tyngst om man summerade mänsklighetens alla goda respektive onda handlingar.

Han svarar bland annat: Krig, revolutioner och folkmord är stora dramatiska skeenden som drar till sig historikernas uppmärksamhet och ger stoff till romaner och filmer, och förstås till medierna. De miljontals små handlingar som garanterar livets fortbestånd kommer inte med. Därför gör vi misstaget att tro att tidningarnas förstasidor, präglade av alarmism och smaken för katastrofer, motsvarar världens verkliga tillstånd. Men om vi ser på våra egna liv förstår vi att det inte kan vara så.

Eller som en kompis sa en gång: Har du tänkt på hur många bilar som kör omkring på vägarna varje dag, och kör om varandra, och möts, med eller utan mitträcke, utan att krocka? Är det inte fantastiskt?

Bengt Ohlsson benke@swipnet.se “

Bengt Ohlsson är 53 år och bor i Stockholm. Han är född i Östersund och har medverkat i DN sedan 1984. Samma år debuterade han som författare med ”Dö som en man, sa jag” och har sedan dess gett ut ett dussin böcker samt skrivit flera pjäser. 2004 tilldelades han Augustpriset för sin bok ”Gregorius”. Hans senaste roman ”Drick värmen ur min hand” utkom 2016. “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Anna-Lena Laurén: Ondskan är oftast en platt historia

Jag har Bamse att tacka för mycket. Bland annat för att min dotter har lärt sig läsa. Hon ligger på rygg med ena foten uppslängd på motsatt knä och läser högt om Vargen som blev elak därför att han hade en svår uppväxt.

Hon tycker att det är synd om Vargen. Jag säger att det är det säkert, men alla elaka människor är inte elaka för att de hade en svår uppväxt. Det finns människor som är elaka därför att de vill vara det, med eller utan hjärteknipande skäl.

Ondskan finns. Men den uppenbarar sig sällan i form av Belsebub med bockfot och svans. I stället för att vara dramatisk och skrämmande är den ofta banal, löjeväckande och platt.

De unga männen och kvinnorna som reser ner till Syrien för att få uppleva ett häftigt krig betraktar sig själva som Vargen i Bamse, hänvisande till sin sociala marginalisering. I själva verket går de i Bill och Bulls opportunistiska fotspår och känner sig trygga bakom ryggen på elaka Måns, i deras fall en social bubbla av jihadistjidder.

Efter att ha bevakat Ryssland och ett större antal länder från det forna Sovjet har ondska för mig i många fall blivit synonymt med lättja. Etniska konflikter uppstår av olika skäl, men grundförutsättningen för att de ska uppstå är att man köper enkla förklarings-modeller och inte gör sig besväret att tänka. I till exempel Kirgizistan får man ofta höra att uzbeker är suspekta därför att de är uzbeker. Då behöver man inte heller ta ansvar för hur ens eget land beter sig mot dem.

Känslan av att se ossetiska legosoldater plundra brinnande georgiska byar utanför Tschinvali 2008 ska jag aldrig glömma. Värre än att se dem sticka husen i brand var hur de först bar ut allt värdefullt lösöre och proppade sina bilar fulla. Likgiltigheten inför människo-värdet går nästan alltid hand i hand med opportunismen.

Till saken hör att jag tror på godhet – jag gör det mycket starkt. I Ryssland har jag sett hur män-niskor i de svåraste av situationer kan välja att vara goda. De har lärt mig att man som människa nästan alltid kan välja att vara just det: en människa.

I Sverige går tron på godheten av någon anledning ofta hand i hand med uppfattningen att ondskan alltid har en bra förklaring. Det är sant att marginalisering och diskriminering alltid utgör en grogrund för andra problem. Men människor som väljer att göra ont kan göra det helt enkelt därför att det känns bra. Det känns bra att ha makt, att kunna skrämma andra till tystnad.

Att man skadar andra väljer man att bortse ifrån. Det kallas intellektuell lättja och det finns ingenting mystiskt i ett sådant beteende, det är bara banalt.

I ”Den banala ondskan” beskriver Hannah Arendt Adolf Eichmann som en fantasilös byråkrat. Han var inte ett monster, han var en småskuren opportunist som sände miljoner judar i döden därför att det var bra för karriären och inte skadade honom själv. I likhet med Anders Behring

Breivik hade han svårt att uttrycka sig självständigt – han kunde upprepa andras tankar men inte formulera egna. Samma fenomen går igen i Breiviks floskelsprängda engelska texter.

Ryska ombudsmannen för mänskliga rättigheter, Tatiana Moskalkova, meddelade nyligen att hon inte kan göra något för förföljda tjetjenska homosexuella eftersom hon inte vet vilka de är. Till saken hör att många av dem har flytt till Moskva och nu befinner sig på skyddat boende. Moskalkova skulle kunna träffa dem personligen. I stället skickar hon ut förfrågningar till polisen i Tjetjenien om de händelsevis har torterat homosexuella.

Polisen svarar att några sådana brott inte har registrerats. Moskalkovas undersökning är avslutad.

Är Moskalkova Belsebub? Nej. Hon är en fantasilös byråkrat som vill rädda sitt eget skinn. Hennes agerande är upprörande, men det är dessutom djupt löjligt.

Som likgiltigheten och dum-heten – ondskans bästa vänner – ofta är.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“Polisen saknade skyddsutrustning

Poliser som jobbade med terrordådet på Drottninggatan saknade skyddsutrustning – trots att problemet varit känt i flera år. Det visar anmälningar DN tagit del av. – Förutom terrorhotet fanns information om att poliser skulle lockas till bakhåll och där bli anfallna, skriver en utryckningspolis.

Polisen har fått mycket beröm för sitt arbete under terrordådet på Drottninggatan, men internt råder viss frustration.

DN har tagit del av tillbudsanmälningar från poliser som arbetade under insatsen. I dessa anmäler poliser från flera områden hur de tvingats åka till terrorinsatsen utan fullständig skyddsutrustning.

I vissa fall saknades västar, i andra hjälmar och i ett par fall fanns bara utrustning i fel storlek, vilket fick till följd att rörelsefriheten påverkades. En anmälan handlar om att ett spaningsteam stundtals inte kunde kommunicera eftersom alla inte hade radioutrustning och mobilnätet låg nere.

En polis som arbetade i yttre tjänst under terrordådet berättar för DN att ordern uppifrån var att alla skulle ha på sig full skyddsutrustning.

– Men det är svårt att ta på sig något som inte finns. Jag hade varken förstärkningsvästen eller hjälm. Det är ett stort problem att det saknas utrustning och det är i grund och botten en kostnadsfråga.

Situationen skapade en osäkerhet, berättar polisen:

– Det är kanske inget man går runt och funderar på i vardagen, men när man står i en sådan situation där rätt skydd kan vara avgörande mellan liv och död, då är det klart att det inte känns bra att vara utan.

Roger Östergren på Polisförbundet är huvudskyddsombud i Stockholmsregionen och väl medveten om problemen.

– Det är absolut inte bra. Vi har tryckt på sedan tidigare om att man måste se till att det finns. Förra gången det smällde i Köpenhamn och vi fick extra bevakning så hade vi den här diskussionen och det gjordes en beställning av skyddsutrustning, men det var inte tillräckligt, säger han.

Polisförbundet har i flera år drivit frågan om att alla ska ha personlig skyddsutrustning.

– Det är synd att det ska behöva hända något innan det görs något.

Enligt Roger Östergren är många poliser förbannade och frustrerade över att utrustning saknas.

– Till viss del var man också orolig över att ge sig ut i sådana här uppdrag utan att ha fullgott skydd. Det är därför man anmäler och påtalar bristen igen.

Alla poliser som jobbar i yttre tjänst, ett par tusen medarbetare, har personliga ”lätta” skyddsvästar, men den tyngre skyddsutrustningen delas på.

Erik Widstrand, kommenderingschef under terrordådet och till vardags chef på operativa avdelningen hos Stockholmspolisen, vill av säkerhetsskäl inte gå in på hur många tunga skyddsvästar som finns men säger att det rör sig om ”hundratals”.

– Vi har satsat mycket på utbildning och utrustning och det tycker jag att vi har visat i den här insatsen, medarbetarna har varit väl förberedda. Men det är ett ständigt utvecklingsarbete och det tar aldrig slut.

Finns det tillräckligt många västar för poliser i yttre tjänst?

– Det kan visa sig att det i det här exceptionella läget inte fanns det och då får vi göra komplettringar utifrån de här nya erfarenheterna. Men i ett normalläge där vi behöver tunga hjälmar och västar är det min uppfattning att det finns tillräckligt.

Är Stockholmspolisen inte utrustad för ett terrordåd?

– Vi behöver hela tiden titta på de erfarenheter som vi får från händelser och göra de kompletteringar vi behöver utifrån nya erfarenheter. Detta är en ny erfarenhet. Men det är inte så att vi har sparat på pengar, vi har köpt utrustning för miljoner för att förbereda för ett eventuellt terrorbrott.

Polisen ska nu på direktiv från regionpolischefen Ulf Johansson se över stockholmspolisens skyddsutrustning.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se

Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se”

“ **Fakta. Utdrag ur tillbudsanmälningar**

Utryckningspolis som anmält att det endast fanns västar i stora storlekar, något som gjorde att polisen fick svårt att ta sig in och ur bilen:

”...detta i sin tur skulle kunnat leda till en farlig situation om jag snabbt skulle behövt ta mig in och ut ur radiobilen. Att jag hade sen för stor väst påverkar också uthålligheten då den blir otymplig att bära och min rörelseförmåga försämras enormt”.

Utryckningspolis som anmält att skyddsutrustning inte fanns att tillgå:

”Det fanns bara två tungvästar och skyddshjälmar saknades helt... (...)... Förutom terrorhotet fanns information om att poliser skulle lockats till bakhåll och bli anfallna.”

Ordningspolis: ”Västar i mindre storlek är en bristvara. Som person i storlek S är det svårt att utföra en arbetsuppgift i en väst med storleken XL/XXL.”

Spanare som anmält att radioutrustning saknades: ”Även om vi lyckades lösa uppgiften, hade det kunnat gå riktigt illa om en eventuell gärningsman var kvar på brottsplatsen eller en sekundär attack hade skett. Under vissa perioder gick det inte att ringa till varandra på grund av överbelastning. Detta ledde till svårigheter att kommunicera inom teamet.” “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ M vill stoppa terror med fler kameror

Utökad kameraövervakning på allmän plats och större befogenheter för säkerhetspolisen att använda signalspaning. Det är två av kraven som Moderaterna har med sig i förhandlingarna om terrorbekämpning som inleds på måndag.

Drygt två veckor efter attentatet på Drottninggatan i Stockholm inleder sex av riksdagspartierna samtal om skärpta åtgärder för att bekämpa terrorbrott. Hittills har det inte uppstått någon politisk konflikt kring vad som bör göras. Partierna som möts har dessutom redan en gemensam överenskommelse om åtgärder mot terrorism.

Nu börjar dock partierna positionera sig inför samtalen och lyfter fram sina egna hjärtefrågor. Moderaterna har fem prioriterade punkter med sig till överläggningarna på måndag:

Skärpta straff för brott med terrorkoppling.

Ökade resurser till Försvarets radioanstalt, FRA och den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must.

Högre prioritet för riskbedömningar av personer som fått avvisningsbeslut.

Större möjlighet för Säpo att använda signalspaning.

Öka polisens möjlighet till kameraövervakning.

– Ska vi vara rädda om ett öppet och tryggt samhälle så kräver det hårdare tag mot dem som försöker ta det ifrån oss, säger Moderatledaren Anna Kinberg Batra.

Regeringen har sedan tidigare tillsatt en utredning om ökad möjlighet till kameraövervakning på allmän plats och de borgerliga har markerat i riksdagen att polisen bör få använda kameraövervakning i större utsträckning. Moderaterna vill gå ett steg längre och ge polisen möjlighet att själva kunna förstärka med kameraövervakning där det behövs.

– Det här handlar om att trygga säkerheten på offentlig plats, säger Anna Kinberg Batra.

Hon medger att ökad övervakning kan innebära integritetsproblem men att säkerheten ändå motiverar sådana åtgärder.

– Den största integritetskränkningen sker ju genom terrorbrottet som sådant. Om hotet från terrorismen gör att man inte vågar gå ut och träffa sina kompisar på offentlig plats, då har terrorismen nått framgångar över oss. Då tycker jag att övervakningskameror är ett rimligt medel, säger Anna Kinberg Batra.

Moderaterna vill även att säkerhetspolisen ska kunna få information från signalspaning samtidigt som det pågår förundersökning.

– Vi behöver stärka våra möjligheter att upptäcka hoten som terrorismen utgör. Inte minst hot som kommer utifrån, säger Anna Kinberg Batra.

Regeringen har varit tveksam till att tillåta signalspaning parallellt med förundersökning eftersom det skulle kunna röja FRA:s arbetsmetoder i samband med rättegång. Även Centern har tidigare varit skeptiska.

Moderaterna vill också se över sekretesskraven mellan Migrationsverket, polisen och säkerhetspolisen för att lättare kunna bedöma om personer med avvisningsbeslut utgör en säkerhetsrisk. I förra veckan ställde Miljöpartiet samma krav inför de kommande samtalen. MP vill också pröva möjligheten att använda elektronisk fotboja för personer som fått avvisningsbeslut och anses utgöra ett säkerhetshot, men det är Moderatledaren skeptisk till.

– När någon utgör en säkerhetsrisk är det bättre att kunna använda förvar. Det allra bästa är att man åker hem så fort som möjligt, säger Anna Kinberg Batra.

Hon kan inte se att det finns så stora skillnader mellan partierna att de inte skulle kunna komma överens i de kommande samtalen.

– Jag tror att det finns en stor efterfrågan och förväntan på att vi stärker Sveriges beredskap och förmåga att skydda oss mot terrorism, säger hon.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Metod för att minska biståndet får kritik

Regeringen har minskat biståndet i årets budget med drygt tre miljarder kronor mer än Migrationsverket förespråkade, enligt biståndsorganisationen Concord. Regeringens beräkningar kallas ”fruktansvärt missvisande” av Migrationsverkets expert i ett mejl som DN tagit del av. Nu ska metoden ses över.

I vårbudgeten som finans-minister Magdalena Andersson (S) presenterade i tisdags minskade avräkningarna från biståndet med 1,3 miljarder kronor på grund av att färre flyktingar väntas komma till Sverige i år. Men med den beräkningsmetod som Migrationsverket förespråkade skulle biståndet ha varit ytterligare 3,4 miljarder kronor större i år, enligt biståndsorganisationen Concord.

– Det är problematiskt att man kan landa i så olika siffror. Det saknas klarhet och transparens kring beräkningsgrunderna. Migrationsverket använder en modell och regeringen en annan. Nu behövs det ordning och reda, säger Erik Lysén, chef för det internationella arbetet i Svenska kyrkan, en av 61 organisationer som ingår i Concord.

Beräkningsmodellen som regeringen valt beskrevs av Migrationsverkets ekonom Marcus Karlsson som ”fruktansvärt missvisande” i ett mejl som han skrev till departementssekreteraren Magnus Frid på justitiedepartementet den 7 februari.

– Det var min tolkning just då. Men det är beroende på vad man vill visa, säger Marcus Karlsson.

Trots varningen valde regeringen den metod som expertmyndig-heten avrådde ifrån.

– Det handlar om en prognos om vilka kostnader vi har under kommande år. Det är därför vi har valt det eftersom vi tycker att det är mer rättvisande, säger Magnus Frid.

Men det är ju betydligt färre ensamkommande som väntas komma i år. Blir det inte så att ni tar bort mer pengar från biståndet än vad som borde vara fallet?

– Nej, så är inte vår bedömning.

Frågan om hur avräkningarna på biståndet görs har varit uppe i riksdagens utrikesutskott och togs upp i förhandlingarna om vårbudgeten.

– Jag har ägnat ganska mycket tid till att försöka förstå den avräkningsmodell vi har. Jag måste säga själv att jag har ganska svårt att förstå hur vi avräknar och vad vi avräknar för någonting. Det finns enorma problem med transparens här, säger Hans Linde (V), utrikespolitisk talesperson.

Han har tidigare inte sett något liknande exempel på bristande insyn i statens utgifter.

– Jag tror inte att man kan tänka sig något annat politikområde där man har så stora budgetposter som egentligen inte redovisas, säger han.

I vårbudgeten utlovas en översyn av hur avräkningarna i biståndet görs. Den pågår i regeringskansliet och ska vara färdig i år.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“ Fakta. Flyktingkostnader

Enligt OECD:s så kallade Dac-regler är det möjligt att göra avräkningar för flyktingmottagande med upp till 30 procent av biståndet. Under 2015 tog Sverige emot 162 877 asylsökande, en fördubbling jämfört med året dessförinnan.

Efter att Sverige förra året gått från att ha några av EU:s mest generösa flyktingregler till några av de mest strikta minskade antalet asylsökande till 28 939, enligt Migrationsverket. “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Nazister får plats i Almedalen

Uttalat nazistiska Nordiska motståndsrörelsen, NMR, kommer att finnas på plats under Almedalsveckan. Det är inte heller uteslutet att de skulle kunna få delta i det officiella programmet, enligt evenemangets ordförande.

För första gången sedan partiet registrerades för att kandidera till riksdagen har NMR ansökt om en plats.

– Vi har ganska nyligen bildat en parlamentarisk gren i form av ett parti och vi kommer att ställa upp i valet, säger Pär Öberg från NMR som står som ansvarig på NMR:s tillståndsansökan om platsmark och tillstånd att hålla tal på Almedalsveckan, till Hela Gotland.

Projektledare Mia Stuhre, som behandlar NMR:s ansökning att hyra markplats, säger att det är viktigt att vara neutral i sin bedömning.

– Vi har en grundlag och det här är ett registrerat parti. Jag kan inte säga nej för att deras åsikter skiljer sig.

Ansökan om markplats har inte formellt godkänts än men kommer enligt Anders Rådbjer, polisens kontaktperson för frågor kring ordningslagen och tillstånd under Almedalsveckan, att bli det.

– Vi har en grundlag som gäller alla och polisen ska skydda dem så att de kan genomföra detta. Sen får polisen göra en bedömning av vilka resurser som krävs, säger han till Hela Gotland.

Mia Stuhre påpekar att det finns en skillnad mellan att NMR får tillstånd att hyra mark och att de deltar i det officiella programmet.

– De har ansökt om en plats för att möta folk, dela ut flygblad och hålla tal. Om de senare ansöker om att vara med i det officiella programmet, då är det upp till de övriga åtta riksdagspartiernas lokala ombud att godkänna processen.

– Säger de nej, då rättar jag mig efter det.

NMR har inte ansökt om att delta i det officiella programmet. Men det är oklart om huvudarrangörerna skulle säga ja eller nej till en sådan ansökan.

– Det kan jag inte svara på i dag. Det får vi ta upp när partiernas ombud samlas för ett möte den 4 maj, säger Leif Dahlby (S), ordförande för Almedalsveckan 2017.

TT “

“ **Fakta. Nordiska motståndsrörelsen**

Svenska motståndsrörelsen (SMR) bildades 1997 och är en nazistisk organisation som även går under namnet Nordiska motståndsrörelsen (NMR).

SMR växte fram ur Nationell ungdom som bildades i mitten på 1990-talet och är enligt Expo en av de mest aktiva aktörerna i den högerextrema miljön i dag och den våldsammaste nazistorganisationen i Sverige. Källa: Expo “

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Bok- och Biblioteksmässan

Bok- och Biblioteksmässan har valt att tillåta Nya Tider att delta ännu ett år. Så länge högerextrema krafter närvarar på mässan kan inte vi göra det. I stället kommer vi att medverka till de alternativa händelser som just nu formeras och kommer att ske samtidigt med mässan på Världskulturmuseet och Göteborgs Litteraturhus.

Sara Abdollahi, kulturskribent
Ibrahim Abdulmalik, författare och översättare
Ghayath Almadhoun, poet
Johannes Anyuru, författare
Parvin Ardalan, journalist och författare
Gunnar Ardelius, författare
Jenny Aschenbrenner, journalist
Anna Axfors, författare
Lisa Berg Ortman, författare
Lars Berge, författare
Pernilla Berglund, författare
Amelie Björck, litteraturvetare och kritiker
Helena Boberg, författare
Anders Bodegård, översättare
Daniel Boyacioglu, författare
Jonas Brun, författare, översättare och psykolog
Jesper Brygger, författare
Elis Burrau, författare
Madeleine Bäck, författare
Ida Börjel, poet
Alice Kassius Eggers, författare

Naima Chahboun, poet och kritiker
Stewe Claeson, författare
Elin Cullhed, författare
Gunilla Edemo, skribent och utbildare
Andjeas Ejiksson, konstnär och författare
Peter Englund, historiker och författare
Per Engström, författare
Ulf Eriksson, författare
Helena Fagertun, översättare
Christine Falkenland, författare
Athena Farrokhzad, författare
Aris Fioretos, författare
Rasmus Fleischer, historiker och författare
Daniela Floman, skribent
Magnus Florin, författare
Tove Folkesson, författare
Kristofer Folkhammar, författare
Carin Franzén, författare och professor vid Linköpings universitet
Vendela Fredricson, författare
Peter Fröberg Idling, författare
Mattias Gardell, författare och professor Uppsala universitet
Tova Gerge, författare
Pernilla Glaser, författare
Jonas Gren, författare
Erik Grundström, författare
Sara Gordan, författare och översättare
Linus Gårdfelt, författare
Mattias Hagberg, journalist och författare
Lina Hagelbäck, författare
Hanna Hallgren, författare
Camilla Hammarström, författare
Annika Hamrud, journalist och författare
Pär Hansson, författare
Lars Hermansson, författare
Elisabeth Hjorth, författare
Johanne Lykke Holm, författare
Leif Holmstrand, författare
Anna Holmström Degerman, författare
Jesper Huor, författare
Jenny Högström, författare, översättare och kritiker
Elise Ingvarsson, författare
Gabriel Itkes-Sznap, poet
Stefan Jonsson, författare, kritiker, professor i etnicitet
Anneli Jordahl, författare
Viktoria Jäderling, författare
Anna Jörgensdotter, författare
Lina Kalmteg, journalist och författare
Elise Karlsson, författare
Kennet Klemets, författare och översättare
Agneta Klingspor, författare
Mats Kolmisoppi, författare
Helga Krook, författare
Kate Larson, författare
Mara Lee, författare
Ida Linde, författare
Malin Lindroth, författare och dramatiker
Patricia Lorenzoni, idéhistoriker, författare och översättare
Martina Lowden, författare
Åsa Maria Kraft, författare
Maria Küchen, författare
Alexander Mahmoud, journalist och författare
Carl-Johan Malmberg, författare

Enel Melberg, författare och översättare
Mette Moestrup, poet
Iman Mohammed, poet
Jasim Mohamed, författare och översättare
Jila Mossaed, poet
Aleksander Motturi, författare
Felicia Mulinari, poet och journalist
Viktoria Myrén, författare
Petra Mölstad, författare
Khashayar Naderehvandi, författare
Cilla Naumann, författare
Niclas Nilsson, författare och översättare
Malin Nord, författare
Hanna Nordenhök, författare
Marie Norin, författare1
Andreas Norman, författare
Fredrik Nyberg, författare
Moa-Lina Olbers Croall, författare
Anders Olsson, författare
Christina Ouzounidis, dramatiker
Hynek Pallas, journalist och författare
Anna-Karin Palm, författare
Cecilia Persson, författare och historiker
Henrik Petersen, redaktör, översättare och kritiker
Charlotte Qvandt, poet
Karolina Ramqvist, författare
Mikael van Reis, författare
Göran Rosenberg, författare
Oscar Rossi, poet
Helene Rådberg, författare
Kholod Saghir, översättare och kulturarbetare
Imri Sandström, textbaserad konstnär
Tone Schunnesson, författare
Marie Silkeberg, författare
Viveka Sjögren, författare och illustratör
Göran Sonnevi, författare
Siri Spont, författare
Sofia Stenström, författare och översättare
Kerstin Strandberg, författare
Sara Stridsberg, författare
Eva Ström, författare
Kajsa Sundin, författare
Staffan Söderblom, författare
Anna-Maria Sörberg, journalist och författare
Andrzej Tichý, författare
Jenny Tunedal, författare
Ann-Marie Tung Hermelin, författare
Vic Vem, artist, poet och författare
David Vikgren, poet
Emma Warg, poet
Jenny Wrangborg, poet
Daniel Åberg, författare
Klas Östergren, författare
Maria Margareta Österholm, författare och forskare
Helena Österlund, författare

DN LÖRDAG 22 APRIL 2017

“ Författare i stort upprop – hotar bojkotta Bokmässan

Författaruppropet mot Bokmässan tillkom på initiativ av Hanna Nordenhök. En av dem som anslutit sig är Peter Englund: – Att vara med på Bokmässan innebär inte att man ”tar debatten”.

Författaren Hanna Nordenhök förklarar att författarnas nej inte bara gäller Bokmässan 2017, utan som det står i den korta skrivningen: ”så länge högerextrema krafter närvarar på mässan”.

– Så som vi har formulerat det är det en fråga om mässan som plats, inte bara mässan i år utan också framtida mässor. Tills det finns ett annat beslut och en annan -hantering av de högerextrema kan vi inte närvara på mässan, säger hon.

En av de fyra Akademiledamöter som har undertecknat uppropet är författaren och historikern Peter Englund:

– Att vara med på Bokmässan innebär inte att man ”tar debatten” med dessa illasinnade högerextrema, som bara är där för att provocera; tvärtom, man skapar bara ännu en plattform för dem. Det vill jag inte bidra till. Inget säger heller att det kommer att stanna vid ”Nya Tider”: med tanke på Bokmässeledningens fyrkantiga sätt att resonera finns inget som hindrar att nästa år tågar än flera extremister av olika schatteringar in på mässgolvet.

Uppropet tillkom genom att Hanna Nordenhök för ett par veckor sedan mejlade sex, sju kollegor, som i sin tur adderade ytterligare författare till mejltråden. Efter ett tag var en snöboll i rullning.

– Jag vill understryka att vem som helst hade kunnat starta den här tråden, nu råkade det bli jag. Jag tror att många med mig har hållit det här ifrån sig lite grann, man har sitt eget liv och plötsligt står man inför detta med mässan. Jag kommer ut med en bok i höst och hade inte riktigt orkat ta in diskussionen. Men när inbjudningar började komma stod det klart att det skulle kännas otroligt olustigt att vara där. Då kastade jag ut frågan. Jag hoppas att fler vill ansluta sig till uppropet.

Flera av författarna på listan har antingen tackat nej till uppläsningar och seminarier eller dragit tillbaka sin medverkan i redan planerade evenemang. Bokmässans seminarieprogram är ännu inte fastställt, men sannolikt lär betydande ändringar behöva göras. Samtidigt är den alternativa Bokmässan, som arrangeras under slutet av mässveckan i protest mot Nya Tiders medverkan, i full färd med att lägga ett omfattande program på Världskulturmuseet och Göteborgs litteraturhus.

– Bokmässan betyder något för alla oss som skrivit under, den är vår arbetsplats i någon mening. Jag personligen tänker på det som en form av strejk, en arbetsvägran, säger Hanna Nordenhök.

DN har sökt Bokmässans vd Maria Källsson.

Sverker Lenas sverker.lenas@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Peter Wolodarski: Inget är så dåligt att det inte kan vändas till katastrof.

Trots turbulens ser Frankrike ut att välja breda mittenlösningar framför två politiska extremer. Vi är alla beroende av att det blir så.

Affischerna till söndagens val står uppställda på rad vid Luxembourg-trädgården. Apriltemperaturen är behaglig och det doftar från parken. På Boulevard du Montparnasse en bit bort är uteserveringarna fulla med människor, som precis inlett helgledigheten. Torsdagens terror har inte skrämt bort kafébesökarna.

Ytligt kan det mesta verka som vanligt i Paris. Samtidigt vittnar exempelvis den återinförda passkontrollen på Orlyflygplatsen om att något inte är som det brukar.

Detta ”något” är ingen liten sak. Det är en känsla av hotad normalitet, som därtill inte bara är fransk. Den har på sistone präglat den politiska diskussionen i stora delar av världen. Och den handlar om mer än upprepade terrordåd.

I slutet av 2016 undersökte Ipsos stämningsläget i 22 länder. Av alla tillfrågade svarade 64 procent att traditionella partier och politiker inte bryr sig om deras intressen. 69 procent ansåg att ekonomin är riggad för att gynna de rika och mäktiga.

Enligt Ipsos kan denna opinions-mässiga örfil översättas i en vilja att stödja en stark ledare som är beredd att bryta mot reglerna.

Inget annat undersökt land har ett så stort stöd för en sådan stark man som Frankrike. Där svarar 80 procent att de vill se den typen av ”peka med hela handen”-ledarskap. Motsvarande önskan är som svagast i Sverige och Tyskland, där andelarna ligger på 23 respektive 21 procent.

Om man vill förstå startfältet inför dagens presidentval är denna opinionsmätning en bra utgångspunkt.

Av de fyra kandidater som har en chans att gå vidare till den andra omgången kommer två från sidlinjen i fransk politik, och en driver ett nystartat parti. Enligt den konventionella visdomen borde ingen av dem ha någon chans, men i detta missnöjesklimat har de plötsligt alla chanser.

Så bräckliga är de traditionella politiska strukturerna.

Kasta det gamla överbord? Överge det beprövade? Många väljare tycks resonera att det inte finns så mycket att förlora.

Men det finns alltid saker att förlora, även i de mest utsatta av lägen. I Sverige formulerade Olle Wästberg denna insikt efter att ha varit statssekreterare i finansdepartementet under 1990-talskrisen och chefredaktör för Expressen: ”Inget är så dåligt att det inte kan vändas till katastrof”, sade Wästberg självironiskt efter två turbulenta erfarenheter.

Det Frankrike kan förlora efter detta presidentval är inga små saker, och det är fler än fransmännen som berörs. Det handlar om såväl EU:s som Natos framtid, som två av de ledande kandidaterna i valet ifrågasätter.

Det är organisationer med fel och brister, precis som allt annat i samhället. Det finns problem som behöver åtgärdas. Men det är samtidigt institutioner som i över 60 år har säkrat fred och relativ stabilitet i Västeuropa, ofta med hjälp av ett byråkratiskt maskineri som få älskar men som alla drar indirekt nytta av.

Europas efterkrigstidsmåtto har bäst formulerats av den tyske förbundskanslern Konrad Adenauer i uttrycket *Keine Experimente*; inga experiment.

Stabila demokratier ska vara mer beroende av sina institutioner än de personer som för tillfället har makten över dem. Svåra frågor löses med hjälp av beprövad erfarenhet och politiska kompromisser, inte genom radikala kast.

Det är motsatsen till populisters försök att angripa experter och måla ut syndabockar, att förkasta vedertagen problemlösning, att utlova storslagna förbättringar – om bara det etablerade sveps bort.

2016 bjöd på Brexit och Trump, två symptom på samma vilja att välta den befintliga ordningen. Resultaten hittills förskräcker. Om det franska valet bidrar till att slutligen krascha Europas efterkrigstidssystem, så är vi alla illa ute.

Det behöver inte bli så. Mittenkandidaten Emmanuel Macron, som inte heller tillhör något av de traditionella partierna, har goda chanser att bli president.

Det var ingen tillfällighet att han i veckan talade i telefon med Barack Obama. Hans kampanj försöker bitvis replikera den optimism, fräschör och breda liberalism som förde Obama till makten – och som fortfarande gör den förre presidenten populär.

Telefonsamtalet är unikt, några dagar före ett franskt val. Men det uttrycker hur mycket som står på spel denna gång.

Obama och Macron vill aktivera den stora opinion som i grunden är optimistisk, som inte vill se splittring och syndabockstänkande, som tror på öppenhet, reformer, internationellt samarbete och rimliga livschanser för alla.

Är det möjligt efter Trump? Valen i Österrike och Nederländerna visade att Trumpeffekten blev tvärtemot vad USA:s president hoppades. I stället för att fungera som inspiration har fastighetsmogulens framfart i amerikansk politik skrämt de flesta européer.

Den europeiska ekonomin har dessutom stärkts på sistone. Prognoserna ser ovanligt goda ut. Det borde försvaga populisternas chanser, även i ett onormalt politiskt klimat.

I veckan sade Donald Trump att Marine Le Pen är den kandidat som är ”starkast kring gränskontroller och starkast kring vad som pågått i Frankrike”.

Of course. Auktoritära ledare brukar uppskatta andra auktoritära ledare – och inte störas av deras bristande respekt för pluralism, maktdelning och minoriteter. Förra helgen gratulerade Trump Turkiets president Erdogan för segern i sitt lands djupt problematiska folkomröstning.

Frankrike ser ut att välja en annan väg än Trump. Sällan har vi varit så beroende av ett blåvittrött val.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski Chefredaktör “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Jobben största frågan i Le Pens starkaste fäste

I Hénin-Beaumont finns nedlagda gruvor och knappt en enda invandrare. Denna småstad i norra Frankrike har kallats ett skyltfönster och en experimentverkstad för högerextrema Nationella fronten. Det är också platsen som Marine Le Pen har valt som sitt valhögkvarter.

École Jean-Jacques Rousseau är en helt vanlig grundskola med 212 elever på en bakgata i centrala Hénin-Beaumont, en stad med 25 000 invånare inte långt från gränsen till Belgien. Grinden är stängd och på en liten skylt står det ”vallokal nummer 12”.

Det är tyst och knappt en människa syns till i duggregnet. Det är svårt att föreställa sig att den här gatstumpen snart kommer att vara belägrad av tv-team och säkerhetsmän.

Tvärs över gatan står ett par luggslitna män och röker.

– Javisst är det här Marine röstar. Det gör hon alltid, säger en av dem och gör tummen upp. Så sätter han pekfingret i sin omfångsrika mage:

– Och här har du en till som röstar på henne.

Marine Le Pen kommer från Paris och bor i huvudstaden, men redan för tio år sedan valde hon att flytta sin politiska bas hit till departementet Pas-de-Calais i nordligaste Frankrike.

Här är hon officiellt skriven, och det är som representant för denna region hon har valts in i EU-parlamentet. Hon kommer hit några gånger om året, ofta för att synas vid högtider som nationaldagen den 14 juli, liksom naturligtvis när det är val.

Pas-de-Calais är en genuin arbetarregion, och jättelika svarta slagghögar från nedlagda kolgruvor vittnar om traktens förflutna. De flesta industrier har också lagts ned och arbetslösheten på nära 20 procent är dubbelt så hög som i landet som helhet.

2007 anklagade många Le Pen för att hon låtit sig ”luftlandsättas” i denna avkrok, men själv motiverade hon beslutet politiskt:

– Den här regionen symboliserar Frankrikes stora problem: arbetslösheten, utflyttningen, osäkerheten.

Det var ett oväntat ärligt svar från en politiker. Och för den som lanserar sig som ”det riktiga folkets” representant är det naturligtvis ett smart val att hålla kvällens valvaka i en sporthall i Hénin-Beaumont, medan konkurrenterna flockas i lyxiga lokaler i fina Paris.

Men det finns också en mer personlig anledning till att Le Pen hamnade i denna avfolkningsbygd. Härifrån kommer Steeve Briois, en nära vän till partiledaren och en av Nationella frontens stora politiska stjärnor.

Det anses att det var Briois som övertalade Le Pen att installera sig i norr, som såg potentialen i en region som av tradition alltid har röstat åt vänster.

Briois fick rätt, och i dag är detta ett av Nationella frontens starkaste fästen. Själv är han sedan tre år tillbaka borgmästare i Hénin-Beaumont, där 26 av 35 i kommunfullmäktige har valts in för det högerextrema partiet. Inte så lite hjälptes han och partiet av att den tidigare socialistiske borgmästaren hade dömts för korruption.

Den dag vi besöker stadshuset är Steeve Briois inte på plats, han är ute och kör bil fram och åter över belgiska gränsen för att bevisa att det inte stämmer att gränskontrollerna har återupprättats efter torsdagens terrordåd i Paris, som rege-ringen hävdar.

– Ni kan konstatera, precis som jag, att premiärministern ljuger, säger den 44-årige borgmästaren på en Facebook-livesändning från sin bil som visas 800 000 gånger på ett dygn.

Utanför stadshuset i Hénin-Beaumont träffar vi två av hans medarbetare, Liliane Petit och Annie Wannepain, som båda sitter i kommunfullmäktige för Nationella fronten.

– Vi är väldigt stolta över vår borgmästare, och förstås över att Marine har valt att rösta i vår stad, säger Liliane Petit.

Annie Wannepain räknar upp allt som Briois har hunnit med under tre år i stadens ledning: nya blomsterarrangemang, sänkta skatter, avbetalda lån. Hénin-Beaumont har också officiellt förklarat sig som

”en kommun utan migranter” – vilket ska tolkas som att man säger nej till att staten bygger flyktingförläggningar här.

Har ni mycket problem med invandrare här? undrar jag.

– Nja, det finns ju många muslimer, precis som överallt. Vissa anpassar sig, andra anpassar sig inte, säger Liliane Petit.

Men muslimerna är inte någon framträdande grupp i Hénin-Beaumont. I centrum ser vi en turkisk och en marockansk restaurang. Det finns också ett slakteri som säljer halalkött, och vi talar med gymnasisten Mohamed Idouni som väntar på bussen hem.

– Jo, jag är praktiserande muslim. De flesta av mina kompisar är inte det, säger Mohamed som får rösta för första gången i årets presidentval. Han funderar på vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon eller mittenkandidaten Emmanuel Macron.

– Nationella fronten är det enda som är uteslutet, säger han. Fast vår borgmästare verkar vara en ganska bra man.

Att arbetarväljare tar steget direkt från vänstern till yttersta högern – utan att passera mitten – det är Hénin-Beaumont ett utmärkt exempel på. Men trenden existerar också i landet som helhet.

När opinionsinstitutet Ifop nyligen mätte stödet för presidentkandidaterna efter väljarnas sysselsättning var Le Pen överlägsen som ”arbetarnas kandidat”. 44 procent av arbetarna – definierat ungefär som motsvarande LO-yrken – skulle rösta på Nationella frontens kandidat, jämfört med bara 17 procent för vänster- och mittenkandidaterna Mélenchon och Macron. Socialisternas Benoît Hamon hamnade på pinsamma 8 procent.

Siffrorna är smickrande för Nationella fronten, men hjälper samtidigt inte långt eftersom kroppsarbetare är en minskande grupp i det postindustriella samhället. I Frankrike räknas i dag bara 20 procent som arbetare.

Och i en stad som Hénin-Beaumont har jobben mer eller mindre försvunnit.

Många unga män här hade en farfar som arbetade i gruvan och en far som arbetade i industrin. Själva går de utan jobb, medan de unga kvinnorna har flyttat till storstaden Lille inte långt härifrån, eller kanske till Paris.

Christian Simoncini, en 58-årig affärsman vi träffar på torget i Hénin-Beaumont, har själv anor från Italien. Hans farfar slogs för fransmännen i första världskriget och fick sedan arbete i en kolgruva här.

– Det har alltid kommit folk hit utifrån, som min farfar. Men det var lättare för italienare och portugiser att anpassa sig än vad det är för dagens invandrare från Mellanöstern, säger han.

– När sista gruvan stängde började de driftiga flytta härifrån. Inga industrier finns det. Så det är bara de fattiga kvar, de med dålig utbildning. Sådana som är omöjliga att anställa.

Vid en liten konstgjord sjö i utkanten av staden träffar vi ett gäng unga män, som slår ihjäl tiden med att fiska karp.

– Här finns ju ingenting, det enda man kan få är ett påhugg någon dag på ett bygge, säger Patric Level, en 28-åring i kamouflagekläder.

Han och kompisarna Frédéric och Jonathan har satt upp ett tiotal spön i klykor. Betena kastas ut och landar på botten, sedan är det bara att vänta på napp. Killarna har riggat upp ett tält för att kunna fiska hela natten.

– Med lite tur kan vi få upp en karp på 20–22 kilo, säger Patric. Den kan man sälja sedan, själva äter vi dem inte.

För Patric är det självklart att rösta på Marine Le Pen i presidentvalet.

– Jag gör det av två skäl. För att vi ska stänga gränserna och gå ur euron, säger han.

Vi träffas dagen efter det senaste terrordådet i Paris, men Patric Level tänker inte främst på terrorister när han talar om stängda gränser. Det handlar om konkurrensen om jobben.

– Andra kommer hit och tar jobb från oss fransmän. Snart är jag tvungen att dra härifrån själv, dra söderut. Nere vid Medelhavskusten finns det fortfarande jobb för en fransman. Det har jag hört, säger han.

Nästa morgon tittar vi till fiskegänget igen. Någon karp blev det inte den här gången.

I dag hoppas Marine Le Pen att Hénin-Beaumont ska bli första steget på hennes väg mot högsta makten i Frankrike.

Denna lilla stad hamnar för en dag i rampljuset, som ett kapitel i berättelsen om Brexit, Trump och vågen av högerpopulism som sägs svepa över världen.

I kväll går extremhögerns ledare upp på scenen i en sporthall som ironiskt nog är uppkallad efter François Mitterrand, den gamle socialistiske presidenten. Att hon då kan höja armarna till skyn i en segergest är en lågoddsare – hennes position som etta eller tvåa i opinionsmätningarna har varit stabil under hela valrörelsen.

Men samtidigt har valrörelsen bjudit på många överraskningar och inget är säkert. Högerkonkurrenten François Fillon har haft medvind, reagerade starkt på torsdagens terrordåd och kan överraska i spurten.

Inom sitt parti har Marine Le Pen en stark position, inte minst efter att hon rensat ut sin egen far, partiets grundare Jean-Marie Le Pen, och med honom många av hans anhängare.

Samtidigt kan denna första valomgång vara vinna eller försvinna för henne. Åtminstone vissa bedömare tror att förväntningarna nu är så höga att det skulle vara för-ödande om hon inte når andra omgången.

– Jean-Marie Le Pen satt i fyrtio år trots alla valförluster. Men jag tror inte att folk har samma tålamod när det gäller Marine, säger en person i frontens ledning till tidningen Libération.

– Hon har ju ingett så stora förhoppningar.

Skulle hon å andra sidan få flest röster i kväll kommer det att tolkas som en stor symbolisk seger för höger-populismen, sannolikt värd en Twitter-ryggdunk av Donald Trump och alarmistiska analyser i traditionella partier till vänster och höger över hela Europa.

Att hon sedan antagligen förlorar slutomgången den 7 maj är ett nytt kapitel. Och den gången – ryktas det i franska medier – kommer även Le Pens valvaka att hållas i Paris.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Favoriterna i valet

Opinionsläget: I de senaste opinionsmätningarna har Macron dragit ifrån och Le Pen tappat något.

24,5 %. Emmanuel Macron. Socialliberal, oberoende kandidat. Vill se avregleringar och neddragningar i offentlig sektor, och lovar stimulanspaket och en arbetsmarknadspolitik mer lik den i Sverige. Är EU-vänlig och förespråkar frihandel.

22,5 %. Marine Le Pen. Nationella frontens kandidat vill tillfälligt stoppa all invandring till Frankrike. Hon vill straffa företag som anlitar utländsk arbetskraft och lovar att förhandla om EU-medlemskapet.

19,5 %. François Fillon. Det traditionella höger-partiet Republikanernas kandidat går till val på en radikalt nyliberal ekonomisk politik. Fillon har skakats av en rad skandaler, men finns ännu bland de fyra kandidater som kan vinna valet.

18,5 %. Jean-Luc Mélenchon. Talar varmt om protektionism och är djupt kritisk till EU, vars fördrag han vill förhandla om i grunden. Stöds av kommunistpartiet.

Mätningen utfördes av det franska opinionsinstitutet Ifop dagen efter terrordådet i Paris.

Om ingen av kandidaterna får mer än 50 procent av rösterna blir det en andra valomgång den 7 maj med de två främsta kandidaterna. “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“Tiotusentals poliser bevakar valet

När 47 miljoner fransmän i dag har möjlighet att lägga sin röst i presidentvalet gör man det under stark polisövervakning och i skuggan av torsdagens terrorattack i centrala Paris.

Frankrike har levt under undantagslagar sedan terrorattackerna i Paris i november 2015. Med den senaste attacken i torsdags i färskt minne är säkerheten omfattande med 50 000 poliser och gendarmer samt 7 000 soldater på gatorna.

I söndagens val ska fransmännen rösta fram de två kandidater som den 7 maj sannolikt kommer att ställas mot varandra i en avgörande omgång eftersom ingen väntas få över 50 procent i dag. Av de 47 miljoner röstberättigade finns nästan en miljon i Franska Polynesien, Franska Guyana, Guadeloupe, Martinique, Réunion och Mayotte. Dessa har redan kunnat lägga sina röster.

Samtidigt som valet genomförs fortsätter fransk polis utredningen kring den 39-årige franske medborgaren Karim Cheurfi som på torsdagen sköt en polisman till döds och skadade två andra på Paris paradgata Champs Elysées innan han själv dödades av andra poliser. Polisen vet ännu inte hur Cheurfi lyckades komma över den kalasjnikov som han använde.

Trots att Cheurfi efter fyra fängelsestraff och nästan 14 år i fängelse hade rapporteringsplikt om han planerade att lämna landet reste Cheurfi till Algeriet mellan den 15 januari och 14 februari i år utan att upplysa polisen om resan.

När detta upptäcktes begärde den allmänne åklagaren i Meaux att Cheurfi skulle straffas. Men i stället för fängelse fick Cheurfi bara en varning, skriver Le Parisien.

När Cheurfi åter greps den 23 februari hittades ansiktsmasker och knivar i hans bostad. Men 39-åringen förklarade att han skulle använda knivarna till att filea fisk och maskerna till en kommande karneval och han släpptes åter.

I början av mars placerade myndigheterna Karim Cheurfi bland de 15 000 namn som ingår i den franska säkerhetstjänstens lista över personer som radikaliserats. Men Cheurfi ansågs inte extrem eller farlig nog för att bli föremål för övervakning.

Tidigare i veckan greps två män i Marseille misstänkta för att förbereda någon form av terrordåd i samband med presidentvalet. I männens lägenhet hittades ett stort antal vapen och tre kilo sprängämnen. De båda hade dessutom publicerat en video med sig själva tillsammans med en flagga med terrorrörelsens IS flagga och ett automatvapen.

På lördagen beslutade myndigheterna att kvarhålla männen ytterligare fyra dygn, alltså över valdagen.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Frihet, jämlikhet, och taktikröster

Presidentvalets första omgång brukar vara ett tillfälle att rösta efter sin övertygelse. Men med fyra kandidater sida vid sida i valspurten tvingas många franska väljare i stället tänka taktiskt i dag. Det gör valet än mer ovisst.

Avgörandets stund är inne, och det är svårt att tänka sig fyra mer skilda personligheter än de kandidater som i praktiken gör upp om de två platserna i presidentvalets andra omgång.

I fredags, den sista dagen opinionsmätningar var tillåtna, ledde fortfarande mittenkandidaten Emmanuel Macron strax före extremhögerns Marine Le Pen, båda på runt 23-24 procent. Men hack i häl var högerns François Fillon och oberoende vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon, med 18-19 procent.

Allt kan hända, och vem som egentligen gynnas politiskt av torsdagskvällens terrordåd på Champs-Elysées är svårt att säga. Snarast ökar det osäkerheten.

Politiskt är klyftorna avgrundsdjupa mellan de fyra ledande kandidaterna i de flesta av tidens stora frågor, som invandring, EU, skatter och säkerhet.

Här är det inte fråga om någon- trängsel i mitten. Den gamla -klyschan att ”alla politiker är likadana” gäller inte. I stället -erbjuds väljarna ett tydligt val.

Paradoxalt nog funderar många fransmän i det här läget ändå inte i första hand på vem de helst vill se som president. Frågan de ställer sig är ofta en annan: Vem får absolut inte gå vidare till andra omgången?

De flesta väljare jag talar med här betonar just detta. Få är särskilt entusiastiska inför sitt val. Det handlar i stället om att ”stoppa extremister” (syftande på Le Pen eller Mélenchon). Eller ”en myglare”- (Fillon). Eller en ”oerfaren bluff” (Macron).

På samma sätt går kända politiker, akademiker och direktörer ut och stöder den ena eller andra kandidaten-enbart för att ställa sig i vägen för andra. Häromdagen motiverade till exempel- den socialistiska ministern Juliette Méadel sitt stöd för Macron med att en andra omgång mellan Le Pen och Fillon vore ”en mardröm”.

Årets valrörelse kallas redan -historisk i Frankrike. Det är den bland annat för att båda de stora politiska partierna – Socialisterna och Republikanerna – riskerar att slås ut redan i dag.

Men det finns också en annan skillnad jämfört med tidigare, och den har att göra med hur väljarna tänker när de ställer sig i valbåset.

Politiska tyckare här talar ofta om ”le vote utile” – den nyttiga rösten, eller snarare taktikrösten. Det har ofta syftat på det faktum att många i en andra valomgång har sett sig tvungna att välja mellan två kandidater de inte stöder – välja det minst onda.

I år anser många att de måste tänka så redan i dag, i den första valomgången. Så här uttryckte sig den kände journalisten Alain Duhamel härom dagen i fransk tv:

– I vanliga fall är det i den första omgången man uttrycker sina passioner och väljer med hjärtat. Sedan i den andra utesluter man någon och röstar rationellt. Men den här gången fungerar det inte.

Ett exempel – för många ett skräckexempel – på hur det kan gå när man röstar med hjärtat är presidentvalet 2002. Då splittrade vänsterväljarna sina röster på en lång rad kandidater, vilket fick till följd att socialisten och dåvarande premiärministern Lionel Jospin slogs ut med minsta möjliga marginal av extremhögerns kandidat Jean-Marie Le Pen, som kom tvåa.

I finalomgången var socialistiska väljare tvungna att hålla för näsan och taktikrösta för högerns Jacques Chirac.

Men i år, med fyra jämbördiga kandidater och sex möjliga finaler, blir det nödvändigt att göra en kalkyl, menar Alain Duhamel. Och då blir grundfrågan just vem man absolut inte vill ska gå vidare.

Uträkningen är inte alltid särskilt lätt. Vill man exempelvis stoppa Le Pen är det troligen mer rationellt att rösta på antingen högerns Fillon eller vänsterns Mélenchon, snarare än Macron – även om det är den sistnämnde man sympatiserar mest med.

Om det enda man vill är att -Mélenchon ska slås ut kan en röst på Fillon eller Le Pen på samma sätt vara smartare än att stödja Macron.

En nyckelfråga är åt vilket håll de väljare som överger socialistkandidaten Benoît Hamon ska gå, sedan det stod klart att han var chanslös. Blir det en röst för Macron eller Mélenchon? Eller rent av på Fillon för att stoppa dem som har övergett det stora vänsterpartiet?

Sent i kväll står det klart vilken- av sex möjliga valfinaler som blir verklighet. Blir det den mest sannolika, Macron-Le Pen? Eller etablissemangets mardröm, extremist-duellen Le Pen-Mélenchon? Eller rentav en revansch för de etablerade krafterna i form av mötet- Macron-Fillon?

Det vi vet säkert är att en mycket stor andel av väljarna kommer att behöva göra ännu ett taktiskt val om två veckor.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se DN s korrespondent “

“ Så går det i den andra finalomgången, beroende på vilka kandidater som går vidare, enligt de senaste mätningarna:

Fillon Le Pen 56% 44%
Mélenchon Le Pen 57% 43%
Macron Mélenchon 58% 42%
Mélenchon Fillon 57% 43%
Macron Fillon 65% 35%
Macron Le Pen 61% 39% “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Annika Ström Melin: Utan Frankrike i EU skulle det politiska pusslet i Europa rivas upp

När Frankrike utser ny president blir det också ett ödesval för hela Europa. Det handlar inte enbart om Frankrikes och därmed EU:s framtid, frågan är också vilken väg Tyskland väljer om den historiska alliansen med Frankrike bryts upp.

För många år sedan intervjuade jag flera av de män – för det var nästan enbart män – som i början av 1950-talet var med om att skapa det europeiska samarbete som blev EU.

För mig var det omtumlande. De åldrande männens berättelser om hur de hade påverkats av 1900-talets två förödande europeiska krig var gripande. För första gången slogs jag också på allvar av insikten om att det faktiskt var människor av kött och blod som låg bakom den framgångsrika men byråkratiska och ibland monsterliknande beslutsapparat som kallas EU, och att de hade varit fyllda av förhoppningar om att skapa ett bättre och mer fredligt Europa.

Det fanns förstås andra drivkrafter bakom EU. Hur det gick med visionerna har européer dessutom olika åsikter om, men ingen kan förneka drömmarna som fanns med från början.

Aldrig glömmer jag beskrivningarna av hur svårt det var för tjänstemän från till exempel Frankrike, Nederländerna och Luxemburg att ens sätta sig ned vid samma bord som tyska EU-medarbetare. Ett par år efter andra världskrigets slut hade de egentligen helst velat slippa dela arbetsplats med människor som talade samma språk som den nazistiska ockupationsmaktens soldater.

EU:s föregångare handlade alltså mest om Tyskland.

Den historiska allians med dåvarande Västtyskland som Frankrike föreslog i maj 1950 ansågs nödvändig för att förhindra uppkomsten av ett nytt revanschsuget, aggressivt tyskt rike och därmed nya sammandrabbningar. Tre gånger sedan 1870 hade tyska soldater trampat över de franska gränserna och regeringen i Paris ville testa något nytt.

I Frankrike var kritiken mot EU:s föregångare samtidigt stark, ända från början.

Det stora kommunistpartiet tog helt avstånd, stålindustrin protesterade och motståndshjälten från andra världskriget, Charles de Gaulle, ville absolut inte begränsa Frankrikes beslutsmakt och låta tyskarna vara med om att avgöra frågor som han enbart ansåg vara en angelägenhet för fransk kol- och stålindustri.

EU-motståndet som präglar årets franska valrörelse är med andra ord inget nytt, men mer utbrett än tidigare. Av de elva presidentkandidaterna verkar bara Emmanuel Macron vara i huvudsak nöjd med EU. François Fillon och Benoît Hamon vill också att Frankrike ska vara kvar som EU-medlem, men båda är missnöjda med hur unionen fungerar, om än på olika sätt.

Inte bara Marine Le Pen och Jean-Luc Mélenchon, utan alla övriga vill i princip att Frankrike ska lämna dagens EU.

Det är svårt att tro att unionen skulle överleva utan Frankrike. Kanske kan Tyskland, Sverige och länderna i östra och södra unionen fortsätta någon typ av EU-liknande samarbete även utan Frankrike, men det blir i så fall en helt annan union.

Utan både britter och fransmän skulle dessutom tyskarna få ännu mer att säga till om. Att regeringen i Berlin skulle försöka få helt andra allianser, utanför EU, verkar inte heller osannolikt. Förbundet mellan Paris och Bonn/Berlin har varit själva utgångspunkten för och kärnan i EU.

Ända sedan 1950-talet har de tyska regeringarna varit EU-samarbetets mest lojala. Inställningen grundlades av Konrad Adenauer, Västtysklands förste kansler, som ansåg att tyskarnas framtid enbart kunde byggas som en del av Europas. Otaliga är de EU-kriser som Tyskland sedan dess har varit med om att lösa, ofta genom att betala mer än andra till unionens gemensamma kassa.

Därför är det ingen överdrift att kalla det ödesval när fransmännen ska utse ny president.

Om Frankrike lämnar EU vore det ett historiskt uppbrott. I ett slag skulle förutsättningarna helt förändras för det samarbete som började växa fram för snart sjuttio år sedan.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Intern maktkamp hotar splittra AFD

Partidagarna i Köln skulle bli startskottet för flyktingfientliga och euroskeptiska AFD:s intåg i förbundsdagen. I stället domineras de av en bitter maktkamp. Partiledaren Frauke Petry led ett svårt nederlag när hennes förslag till en mer pragmatisk linje inte antogs.

Köln.
Medan kravallutrustad polis slog en järnring runt Maritim Hotel i centrala Köln anlände de 600 partidelegaterna en efter en under lördagsmorgonen. Under två dagar samlas Alternativ för Tyskland (AFD) i den pampiga byggnaden för att slå fast valstrategin och välja vilka kandidater som ska leda partiet i valrörelsen. Helgen var tänkt som en kickoff inför förbundsdagsvalet om mindre än sex månader, men blev snarare en uppvisning i en intern maktkamp och konflikter som är så djupa att de hotar att splittra partiet.

Partiledaren Frauke Petry reste till Köln med förhoppningen att få stöd för sin linje om att driva partiet mot mitten och göra det till en möjlig koalitionspartner till kristdemokratiska CDU. Inför partidagarna lade hon fram ett ultimatum där partiet uppmanades att välja mellan hennes linje eller en mer högerradikal inriktning. Men redan vid lunchtid grusades hennes förhoppning. En majoritet av partidelegaterna röstade för att inte behandla hennes skrivelse, vilket betraktas som ett svårt nederlag.

Efter några tuffa veckor av växande intern kritik och svikande opinionssiffror är Petry i behov av en framgång. Det överraskande

beskedet om att hon inte ställer upp som partiets spetskandidat i valrörelsen har lett till fler frågor än svar – och spekulationer om att hon planerar att lämna partiet. När Frauke Petry mitt under överläggningarna kal-lade till en hastig pressträff var det många som förväntade sig ett dramatiskt besked.

– Jag vill fortsätta som partiledare, sade hon till sina anhängares glädje.

De interna konflikterna som skär rakt genom partiledningen grundar sig dels i en personlig maktkamp mellan två läger, dels i en strid om vilken ideologisk väg partiet ska välja. Mot Frauke Petrys mjukare linje står de som förespråkar en politik längre ut på högerkanten. Dit räknas bland andra Jörg Meuthen, som delar ordförandeskapet med Petry, och vicechefen Alexander Gauland.

En illustration av konfliktens allvar visade sig när varken Meuthen eller Gauland kände till att Petry planerade göra ett utspel inför pressen. Gauland lyssnade på henne via en direktsänd tv-kanal medan Meuthen stod en bit bort, suckade och konstaterade att han inget fått veta.

– Jag har ju ingen aning om vad hon säger. Men alla har ju rätt att prata med pressen när de vill, säger han till DN.

Hur allvarlig är konflikten inom partiet?
– Jag hoppas att den inte är så stor att vi inte kommer vidare ur den. Nu handlar det om att uppträda enigt i valrörelsen, och då kan vi inte hålla på med falangstrider.

Bland de hitresta partidelegaterna växer oron för att partiet ska splittras. Men Torben Barga från delstaten Thüringen vill helst tona ned konflikterna.

– Jag anser att det finns plats för både en realistisk och en ideologisk inriktning. Vi behöver olika personligheter som inte så enkelt anpassar sig.

Vid denna tidnings pressläggning hade ännu inga avgörande beslut fattats.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“ Fakta. AFD

Alternativ för Tyskland (AFD) bildades år 2013 med kritik mot eurosamarbetet som sin viktigaste fråga. Partiet misslyckades med liten marginal att ta sig in i förbundsdagen i valet samma år. Därefter tappade partiet i stöd och var närmast uträknat för två år sedan.

Men sedan flyktingkrisen 2015 har partiet gått starkt framåt. Genom att byta profilfråga till kritik av regeringens asyl- och invandringspoli-tik lyckades man nå nya väljargrupper. I flera delstatsval har partiet rönt stora framgångar och som mest nått 15 procent i opinionsmät-ningarna. Men under vårvintern har stödet minskat. AFD skakas nu av djupa interna konflikter och flera av partiets företrädare omgärdas av skandaler. “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Massprotest lamslog Köln

Köln. Ett slags undantagstillstånd lamslog på lördagen miljonstaden Köln, där tiotusentals demonstranter samlades för att protestera mot främlingsfientliga AFD. Med vattenkanoner, kravallstaket och hastigt införda gränskontroller mot grannländerna försökte polisen avvärja våldsamheter.

Kölnborna vaknade på lördagsmorgonen upp i en stad belägrad av polisbussar, vattenkanoner och kravallstaket. Stora delar av stadens centrala delar var avspärrade och vanliga Kölnbor fick finna sig i att visiteras och visa sin legitimation.

– Det känns som en krigszon, suckade Kölnbon Kersti Stahl.

Bakgrunden till den omfattande polisinsatsen, som är den största i Tyskland på flera år, var en oro för att våldsbejakande vänsterextremister skulle försöka stoppa Alternativ för Tyskland partidagar. Flera extremistiska grupper hade uppmanat sina anhängare till våld. ”Kom alla till Köln: det blir vår fest och deras helvete”, löd en paroll.

Polisen befarade att våldsbenägna demonstranter skulle resa från grannländerna och begärde därför extra gränskontroller mot Nederländerna och Belgien. Två poliser skadades under förmiddagen, men vid denna tidnings pressläggning hade de befarade våldsamheterna uteblivit, uppgav polisens presstalesperson.

Tiotusentals människor deltog i de fredliga manifestationer som avlöste varandra under lördagen. En rad fackförbund, medborgarinitiativ och alla partier i förbundsdagen visade sitt missnöje med AFD, som man anser vara odemokratiskt och hetsa mot människor med invandrarbakgrund. Kyrkorna deltog under parollen ”vårt kors har inga hakar”.

– Vi måste verkligen visa att vi inte är beredda att låta de fascistiska strömningarna ta plats i vår stad. Att vi har en helt annan inställning till politik, till Europa och värdet av frihet, säger demonstranten Marie-Theres Erz.

I skuggan av den massiva polisinsatsen fortsatte stadslivet någorlunda normalt. I rådhuset som ligger ett stenkast från kongresshallen där AFD samlades hölls vigslarna som planerat – även om närvaron av poliser par påtaglig och jublen ibland överröstades av sirener.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Över 140 uppges ha dödats i talibanattack

Fler än 140 soldater kan ha dödats i fredagens attack mot en militärbas i norra Afghanistan. Talibanerna har varit militärt framgångsrika den senaste tiden – men tappat stöd hos befolkningen, enligt Svenska Afghanistankommittén (SAK).

Talibaner förklädda i afghanska arméuniformer attackerade basen i Mazar-i-Sharif i ett angrepp som varade i flera timmar, enligt en militärtalesperson i Washington. De tog sig in på området i två militärfordon sedan de uppgett för vakterna att de medförde sårade soldater och därför måste släppas igenom snabbt.

Inne på basen angrep de soldater som kom ut från fredagsbönen i moskén, säger Nasratullah Jamshidi, afghansk armétalesman. Enligt en icke namngiven armékälla i Mazar-i-Sharif dödades fler än 140 afghanska soldater. Landets försvarsdepartement bekräftar dock bara att över 100 soldater dog eller skadades i attacken.

Talibanerna har varit på offensiven den senaste tiden, enligt SAK:s kommunikationschef Björn Lindh.

– De har varit militärt framgångsrika, säger han på telefon från en bil på den afghanska landsbygden.

– De har lagt fler områden under sig.

Man räknar med att ungefär en tiondel av landets befolkning bor i talibankontrollerade områden, säger Björn Lindh.

– Men det folkliga stödet för talibanerna minskar, säger han och hänvisar till en ny opinionsundersökning.

Alla angripare ska ha dödats eller tagits till fånga. Talibanernas talesperson Zabihullah Mujahid säger att rörelsens krigare utlöste en explosion, vilken tillät beväpnade självmordsbombare med vapen att tränga in på basen. ”Våra stridande har tillfogat den afghanska armén stora förluster”, sade han i ett uttalande.

På basen i Mazar-i-Sharif finns ett antal utländska soldater som ingår i den Natoledda styrkan som har till uppgift att utbilda afghanska soldater. Det finns inga uppgifter om att amerikanska eller andra utländska soldater ska ha berörts av angreppet.

Försvarsmakten uppger att inga svenska soldater finns på den angripna basen.

TT-AFP-Reuters “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

”Orealistiska förslag om att snabbt öka antalet poliser”

“ Det är inte möjligt att öka antalet poliser så snabbt som politikerna önskar i sin budgivning. Det går inte att starta nya polisutbildningar med hög kvalitet för så stora kullar så snabbt som det skulle krävas. En enögd satsning på fler poliser kan paradoxalt nog försvåra polisens jobb, skriver ledarna för de svenska polisutbildningarna.

Den politiska budgivningen om hur många poliser som behövs är i full gång. Från Liberalernas 2 500 poliser och 5 000 beredskapspoliser till Moderaternas 5 000 nya poliser. SD kontrade med 7 000 fler poliser och KD trodde nog att de skulle ta en säker tätposition med 10 000. Nu tangeras det med Socialdemokraternas förslag om 10 000 nya polisanställda till 2024. Vi vill lyfta två frågor med anledning av denna budgivning: är det möjligt och är det önskvärt?

1. Dagens 20 000 poliser nåddes 2009 som ett resultat av en mycket stor satsning efter Alliansens vallöfte 2006. Sedan har Sveriges befolkning ökat med nästan 10 procent, polisen har genomgått en stor omorganisation och fått vissa delvis nya arbetsuppgifter, till exempel gränskontroll. Brottslighet och lagstiftning har förändrats vilket ställer krav på polisen. Trots det ligger antalet poliser kvar på 20 000. Alla verkar överens om att det behövs fler.

Förra året startade en satsning på ökad numerär. Ambitionen är 800 polisstudenter per termin. Med årliga avgångar från polisen motsvarande 800–900 per år ger det en årlig nettoökning om 700–800 poliser. Trots många sökande är platserna inte fyllda. Vårterminen 2017 noterar vi 150 vakanta studieplatser och antalet platser inför hösten är osäkert, kanske 100 vakanser även för höstterminen. Beställningen från polisen till lärosätena för vårterminen 2018 är lagd, ambitionen är 800 studenter. Hur ens den nivån ska nås mot bakgrund av erfarenheterna från årets kursstarter är okänt. Ökningen kommer att bli lägre än den önskade 700–800 nya poliser när årets nya studenter är färdiga 2019.

Om problemet vore att det saknas utbildningsplatser för att nå ambitionerna så vore Socialdemokraternas idé om två nya lärosäten relevant men det är inte problemet. Problemet är att studenter saknas. Visst kan vi tro att några Malmöbor ytterligare skulle kunna tänka sig att bli poliser med ett lärosäte i hemstaden. Men det är inte rimligt att tro att det skulle göra mer än tämligen marginell skillnad.

En enkel plus-/minusövning visar att om antalet polisanställda ska öka med 10 000 varav de flesta ska vara poliser och den ökningen ska vara avklarad redan 2024 måste betydligt fler än 1 000 polisstudenter börja utbildningen varje termin från och med väldigt snart. Om antalet som lämnar sin poliskarriär för pensionering eller för att byta yrke beräknas till 900, behövs så många som cirka 1 300 studenter per år för att nå cirka 8 500 fler poliser i januari 2025. För att nå de 10 000 polisanställda behöver alltså ytterligare cirka 1 500, med annan bakgrund än poliser anställas. Med 1 100 studenter per år når vi cirka 6 800 fler poliser. I dag når vi inte ambitionsnivån om 800 studenter. Vår första fråga var om ambitionen är möjlig att nå. Svaret blir: Nej, inte med den information som vi som leder dagens polisutbildningar har i nuläget.

2. Kvar har vi då frågan om det är önskvärt med en sådan förändring i ett sådant tempo.

Att öka antalet poliser så mycket på så kort tid ger ett stort demografiskt problem i poliskåren. De nya poliserna skulle vara i samma ålder med stora behov av handledning. Det har polisen redan med dagens rekryteringstempo svårt att ge. En snabb föryngring av kåren gör att erfarenhetsbaserad kunskap inte hinner överföras. Nya poliser behöver få arbeta sina första år med erfarna kollegor.

De nya poliserna kommer ungefär samtidigt bli äldre och inte längre orka med att arbeta i ingripandeverksamhetens hårda skift, de kommer både samtidigt att behöva ersättas i radiobilarna och konkurrera om andra polistjänster.

De kommer ungefär samtidigt att vilja gå i pension, vilket skapar ett motsvarande behov av nyrekrytering 35–45 år senare. Det finns redan flera sådana ålderstoppar i systemet. De är resultat av tidigare politiska satsningar. Alla är mindre än de nu föreslagna, men nog så utmanande.

Med vår samlade erfarenhet menar vi att det inte går att starta nya polisutbildningar med hög kvalitet för så stora kullar så snabbt som det skulle krävas. Polisutbildning förutsätter dyra ny- eller ombyggnationer av stora och mycket specialiserade lokaler, genomtänkta kursplaner med god integration av ämnen, teori och praktik och rekrytering av personal med rätta polisiära och andra kompetenser. Poliser ska introduceras i lärarrollen och lärare från andra områden ska introduceras i kunskaper om polisiärt arbete.

Satsningar på polisen måste följas av satsningar på andra delar av rättsväsendet. Fler poliser upptäcker och utreder fler brott vilket ger mer arbete till Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och i slutändan Kriminalvården. Att lägga alla pengarna på polisen skapar en flaskhals som i slutändan inte bara ger önskade effekter.

Enögda satsningar av den här typen riskerar att ställa andra viktiga samhällsaktörer utanför, vilket paradoxalt nog kan försvåra polisens jobb. Viktigt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete bedrivs också genom arbete för till exempel minskad socioekonomisk utsatthet, bättre skola, bättre bostadsmiljö och bättre psykiatri.

Detta behövs:

En bred politisk överenskommelse med fokus på långsiktiga lösningar för hela rättsväsendet är angeläget. En ökning av antalet poliser är givetvis viktig del. Där behöver också polisens uppgifter och behov av olika professioner i polisverksamheten vara en viktig del. För detta krävs politiskt mod, politisk mognad och ansvarsfyllt samarbete snarare än budgivning i en för tidigt startad valrörelse.

Satsningen på fler poliser behöver spridas ut över längre tid för att garantera utbildningskvalitet och minska negativa demografiska effekter.

Det behövs en uppvärdering av polisyrket som både tar sikte på löneläget, arbetsmiljön och professionaliteten. Polisutbildningen behöver bli en högskoleutbildning. Det skapar möjligheter för framtidens poliser till djupare kunskap om sin egen profession och sin egen verksamhet. Förslaget om en högskoleutbildning från

Polisutbildningsutredningen 2016 ligger. Remissinstanserna har till övervägande del varit mycket positiva. Vi hoppas att det förslaget inte hamnar i någon ministers skrivbordslåda.

Eventuella nya utbildningsorter behöver få goda förutsättningar att starta polisutbildning av hög kvalitet. Frågan om ökad numerär får inte prioriteras på bekostnad av kvalitet.

Anders Fjällhed, prefekt, polisutbildningen vid Södertörns högskola
Ola Kronkvist, prefekt, polisutbildningen vid Linnéuniversitetet
Lars-Erik Lauritz, föreståndare, polisutbildningen vid Umeå universitet "

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

"Tullverkets generaldirektör kallas till förhör

Arlanda och alla Stockholms hamnar stod obevakade av Tullverket på kvällen efter terrordådet i Stockholm den 7 april, kunde DN avslöja dagarna efter attacken. Nu kallas Tullverkets generaldirektör Therese Mattson till justitieutskottet.

På kvällen efter terrordådet på Drottninggatan i Stockholm den 7 april togs Tullverkets personal ur tjänst. Anledningen var att tullpersonalen inte fick bära sina tjänstevapen för ledningen, vilket ledde till att skyddsombudet beslutade om skyddsstopp och all tullpersonal fick gå hem.

Arlanda och Stockholms alla hamnar stod obevakade från klockan 20 på fredagskvällen till 11.15 på lördagen – drygt 15 timmar.

Det fick riksdagsledamot Roger Haddad (L), som är ledamot i riksdagens justitieutskott, att reagera. Tullverket är en viktig myndighet för brottsbekämpningen i Sverige och ska fungera även vid extra-ordinära händelser. Därför föreslog han att Tullverkets generaldirektör Therese Mattson skulle kallas till förhör hos utskottet.

– Att våra funktioner som polis, säkerhetstjänst, men även Tullen, fungerar i dessa skarpa lägen är helt avgörande för att minimera säkerhetsriskerna, men också snabbt kunna gripa eventuella gärningsmän, sade Haddad.

Nu har ett enigt justitieutskott beslutat att kalla Therese Mattson till utfrågning för att klargöra tullens agerande i samband med terrordådet och berätta hur myndigheten arbetar med sin strategi mot terrorism. Beslutet fattades vid utskottssammanträdet i torsdags, berättar Roger Haddad.

– Vi får se vad hon kommer att berätta, säger han.

Riksdagsledamoten Helene Petersson (S) sitter också i justitieutskottet och uppskattade Liberalernas förslag.

– Det var ett enigt utskott som fattade beslutet. Även om Therese Mattson inte lyder under oss så har Tullverket ett stort ansvar när det gäller brottsbekämpningen. Det är bra för oss att höra vad som hände i samband med terrordådet och hon har inte varit hos oss tidigare, säger hon.

Exakt datum för när förhöret ska hållas är inte bestämt, men kommer med stor sannolikhet att ske innan sommaren.

Carl-Johan Kullving carl-johan.kullving@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ FN:s generalsekreterare vill se kvinnor på toppjobben

FN är fortfarande väldigt mansdominerat. Nu ska fler kvinnor rekryteras. Till hjälp har FN:s nya generalsekreterare anlitat det svenska startupföretaget Impactpool.

För två år sedan startade Henrik Rydén tillsammans med Magnus Bucht och Jon Olsson företaget Impactpool. Det är en karriärsida som samlar jobb som utannonseras av olika organisationer, bland annat FN.

Henrik Rydén har själv en bakgrund från organisationer som Sida och UNDP i New York. Tillsammans med Magnus Bucht fick han idén efter att ha märkt att det saknades ett företag som samlade alla jobb inom internationella organisationer, både statliga och icke-statiliga bistånds-organisationer, så kallade NGO:s.

– En person som gör karriär inom den här sektorn behöver ha väldigt goda förkunskaper och måste anstränga sig för att hitta jobb. Tidigare var du tvungen att gå till alla organisationers karriärsidor för att hitta jobb, vilket var tidskrävande, säger Henrik Rydén.

De började år 2015 under namnet UN Jobfinder och lanserade en enkel Facebooksida. Inom loppet av några månader hade de redan hundra tusen följare. I dag hjälper de organisationer som UNHCR, Unesco, Rädda Barnen och Unicef att matcha jobb med rätt kandidater. Enligt Henrik Rydén har de en kandidatbas på 170 000 personer.

Nu ska de även hjälpa FN med att leta fram framtidens ledare för FN:s fredsbevarande insatser. För ett par veckor sedan kontaktade FN Impactpool för att de ville ha hjälp med att få in nomineringar av seniora ledare. Ledarna ska verka under FN:s generalsekreterare och leda olika civila delar av FN:s fredsbevarande insatser.

– Dessa ledare kommer alltså bland annat att medla i konflikter och tidigare har bland andra Kofi Annan haft en tjänst på denna nivå, säger Henrik Rydén.

I ett inlägg på Linkedin länkar FN till Impactpools nomineringssida och skriver:

”Hjälp FN att forma framtidens ledarskap för FN:s fredsoperationer. Vi uppmuntrar speciellt nomineringar av kvinnor, fransk- och arabisktalande.”

Medlemsländer, organisationer och även i vissa fall privatpersoner kan göra nomineringarna. För uppdraget krävs minst 20 års erfarenhet.

Henrik Rydén tror att urvalet blir bättre nu.

– Vi ser till att rätt kandidater kommer i fråga. Den första maj stängs ansökningsperioden.

Henrik Rydén menar att det är intressant att FN nu vänder sig till ett svenskt startupföretag för att tillsätta tjänster med seniora roller.

– Det är första gången som FN går utanför sin egen struktur för att tillsätta tjänster på den här nivån. FN har haft problem med låg trafik på sina rekryteringssidor och har därför haft svårt att få in nomineringar. Nu vill de även öka jämställdheten och anställa flera kvinnor.

António Guterres, som är FN:s generalsekreterare sedan den 1 januari 2017, har varit tydlig med att han vill ha jämställdhet på alla nivåer inom FN. Den tidigare generalsekreteraren Ban Ki-moon tillsatte jobben personligen.

– Det här rekryteringssättet gör processen mer transparent, det blir enklare att nå ut och därmed att rekrytera kvinnor. Vi bidrar med att få in nomineringarna till FN, men sedan får de besluta vem de anställer.

I slutändan kan det även i vissa fall vara säkerhetsrådet som ger sitt godkännande i till exempel utnämningen av en förmedlare till ett konfliktområde.

– I dessa fall kan det vara de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet som har egenintressen i konfliktområdet som vill säga sitt, säger Henrik Rydén.

Tobias Bergman tobias.bergman@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

”Dags att visa varför vetenskapen finns”

“ Forskning, vetenskap och källkritik. Det var slagorden för manifestationen March for science som ägde rum på 605 platser världen över på lördagen. I Stockholm deltog drygt 2 500 personer i marschen.

Med poliseskort och fem taktfasta trumslagare i täten styrde manifestationen sina steg från Mariatorget till Medborgarplatsen i Stockholm. ”Science – not silence”, ”Vetenskap för en trygg framtid” och ”Fakta: [Källa behövs]” stod det på plakaten.

– Uppslutningen är enorm, jag trodde aldrig det skulle komma så många, säger Lotta Tomasson, samordnare för marschen. Hon arbetar som kommunikatör på den ideella föreningen Vetenskap och allmänhet.

Hon uppskattar att drygt 2 500 personer tagit sig ut för att gå i den historiska marschen – aldrig förr i Sverige har en så omfattande gräsrotsmanifestation för vetenskapen anordnats.

– Digitaliseringen har försett människor med mer information, samtidigt som fakta och kunskap inte har samma tyngd som tidigare. Det är dags att visa varför vetenskapen finns, säger Lotta Tomasson.

Manifestationen är politiskt -obunden, men Lotta Tomasson sticker inte under stol med att förslag på nedskärningar av utbildning utomlands och den amerikanska presidenten Donald Trumps vilja att skrota klimatlagstiftningen aktualiserar frågan.

– Vi har varit förskonade i Sverige,- men den tendensen känns av även här. Den här marschen är bara starten, men hur vi kommer att jobba vidare kan jag inte berätta nu, säger hon.

För att kunna ta aktiva och bra -beslut måste politiker använda fakta i beslutsunderlaget. För att motverka faktaresistensen kan forskare publicera mer öppen data, medborgare involveras mer i forskningen och akademiker kommunicera sina resultat med allmänheten bättre.

Marschen avslutades vid Medborgarplatsen där en scen byggts. Bland talarna fanns Ola Rosling, direktör för stiftelsen Gapminder, DN:s vetenskapsredaktör Maria Gunther (läs talet här bredvid) och socialdemokraten Helene Hellmark- Knutsson, minister för högre -utbildning och forskning.

– Vi ser hur det öppna samtalet manipuleras och det är viktigt att visa att riksdagens demokratiska partier stöttar vetenskapen, säger Helene Hellmark Knutsson och lyfter fram att tilliten till vetenskapen möjliggör demokrati och utveckling.

– Demokratin måste alltid försvaras och därför uppmanar jag Ungern att ändra sitt beslut om att stänga Central European University i Budapest, säger hon.

Det ungerska parlamentet har stiftat en lag för att åtgärda administrativa brister hos utlandsägda universitet i landet, vilket kritiker anser är ett sätt för premiärministern Viktor Orbán att stänga det liberala universitetet.

Carl-Johan Kullving carl-johan.kullving@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Maria Gunther: Vi är alla en del av vetenskapens framgångshistoria

Jag har ett ärr mitt på min vänstra överarm. Det är inte vackert, men det gör mig glad varje gång jag ser det. Det är ärret efter smittkoppsvaccinet jag fick som barn.

Smittkoppsviruset är ju utrotat sedan 1980, så skyddet behöver jag inte längre. Men för mig ger ärret en daglig påminnelse om vad vetenskapen har gjort för oss.

Smittkoppor var en vidrig sjukdom, som följde människan i mer än 3 000 år. Minst 300 miljoner människor har viruset dödat, och de överlevande kunde bli döva, blinda och vanställda. Ända tills den brittiske läkaren Edward Jenner ympade en åttaårig pojke med en kokoppa den 14 maj 1796, i världens första vaccination.

Mindre än 200 år senare blev alltså smittkoppor den första sjukdomen vi helt och hållet har lyckats att utrota. Och jag har ett vittnesmål om allt detta inristat på bara huden på min vänstra arm.

Alla vi som står här i dag är -framgångshistorier för vetenskapen.- Vi har inte dött i smittkoppor eller i lunginflammation. När vi föddes kom inte förlossningsläkaren direkt från en obduktion utan att ha spritat händerna först.

Ni hör mig tack vare högtalarsystemet.

Och är man lika kass på att hitta som jag kanske man fick använda gps:en på sin mobil för att ta sig hit. Och gps:en skulle inte fungera om inte den unge Albert Einstein hade suttit på patentkontoret i Bern för mer än 100 år sedan och funderat på vad det egentligen skulle innebära om ljushastigheten är den samma i alla referenssystem.

Twittrar ni härifrån går det tack vare att partikelfysikerna på Cern i Genève behövde ett enkelt sätt att dela data med varandra och därför uppfann http-protokollet, och därmed world wide web.

Visst är det lätt att älska vetenskapen?

Jag som är vetenskapsjournalist har också lätt att älska mitt jobb. Det är mitt jobb att berätta de här historierna. Det är mitt jobb att följa forskningsfronten på alla håll, och att göra torra forskningsrapporter till spännande artiklar.

Jag får följa med in till labbet med forskare som vill bygga levande hjärtan, undersöka isgrottor under Antarktis eller skicka rymdsonder till Jupiters månar. Och jag får hänga med Nobelpristagare och med nyblivna doktorander.

Men den största delen av mitt jobb är ändå att säga nej. Att tala om för mina kollegor att alla forskare inte alltid har rätt. För den forskning som journalister helst vill skriva om är kanske inte den bästa forskningen.

All forskning som görs är ju inte bra, och sanningen är ofta lite mer komplex än att mörk choklad gör dig smal, amning gör dig smart och att alla kvinnor behöver vila på soffan- när de kommer hem från jobbet.

Men även om man kan ha invändningar mot hur vetenskap framställs i medier, så är vetenskapsjournalistiken viktig för forskningen. Framför allt för att nå ut med resultat, och förklara vad ni forskare egentligen håller på med. Och varför.

Men inte bara. Tänk på att det faktiskt var grävande journalister som avslöjade kirurgen Paolo Macchiarini, och den före detta läkaren Andrew Wakefield, som hade manipulerat data och brutit mot andra etiska regler när han publicerade sin studie om en koppling mellan MPR-vaccin och autism.

Trots vetenskapens egna kontrollfunktioner krävdes det journalister för att avslöja deras forskningsfusk.

Nåväl. Mitt jobb innebär också daglig kontakt med människor som inte vill tro på vad vetenskapen säger.

Det är många olika sorters människor. Det är de som har hittat- universallösningen på världens- alla problem, och föräldrar som har hört så många skräckhistorier att de inte vågar ge vaccin till sina barn. Det är de som aldrig kommer att gå med på att våra utsläpp påverkar klimatet, och människor vars hela livsåskådning skulle falla om - evolutionsteorin stämmer. Och många andra.

Det enda som förenar dem, tycker jag, är en förmåga de saknar: förmågan att tänka om. Många av dem är rädda. Andra saknar en intellektuell ärlighet, om ni vill. De har svårt att ompröva sina slutsatser när alltför mycket talar emot dem.

Och det är den förmågan vi måste bevara, till varje pris.

För att citera fysikern Richard Feynman, en av mina idoler: Den första principen är att du inte får lura dig själv. Och du själv är den lättaste personen att lura.

Det är den bästa beskrivning av vetenskap jag vet: En metod för att inte lura oss själva. Och det är det vi måste stå upp för, och förmedla.

Tack!

Maria Gunther maria.gunther@dn.se DN:s vetenskapsredaktör, och en av talarna under manifestationen ”March for science”. “

Stora batterier är en förutsättning för storskalig användning av förnybara källor som bara producerar el när vinden blåser eller solen skiner. Batterierna kan lagra elen tills vi behöver den. Donald Sadoway utgick från aluminiumsmältverk i stället för ficklamps-batterier, och skapade ett stort, billigt och långlivat batteri av flytande metall och smält salt. Nästa år hoppas han att ett batteri på 500 kWh ska finnas på marknaden.

Text: Maria Gunther Källa: Ambri, Energirådgivaren, energiföretagen Grafik: DN

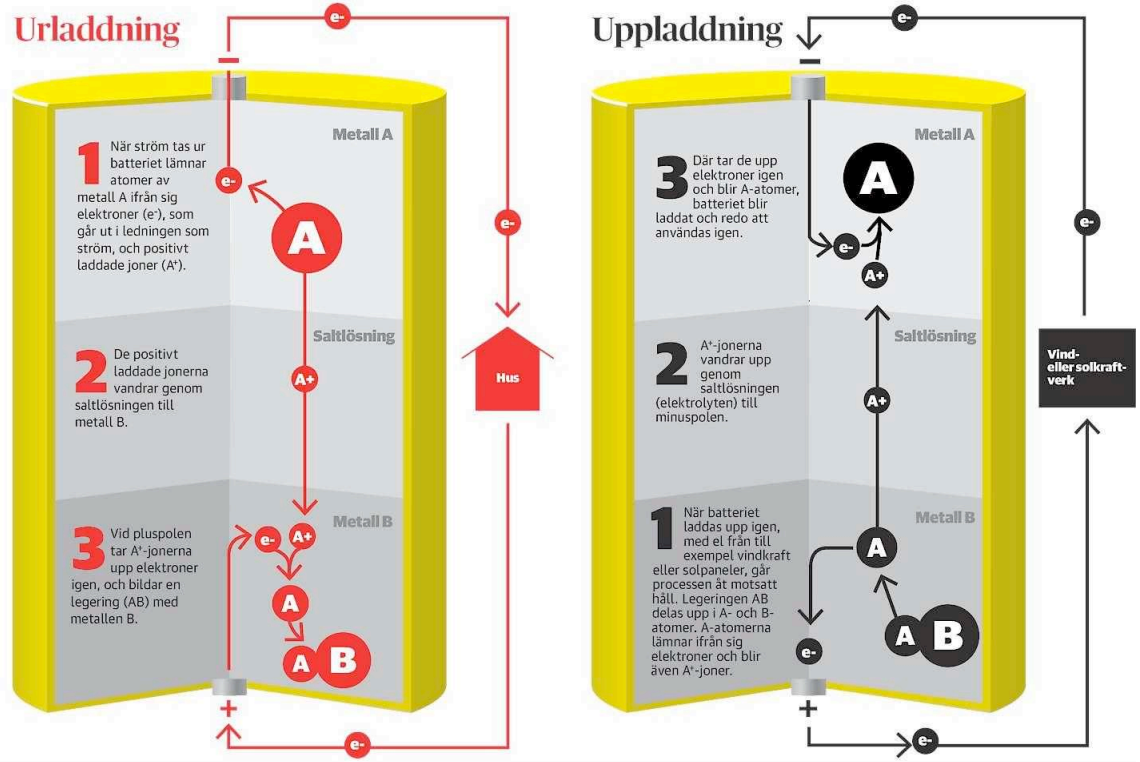

Batterierna sätts ihop av många små battericeller. Batteriet på 500 kilowattimmar (kWh) kommer att vara cirka 3x3x2,4 meter stort och innehålla fler än tusen battericeller.
Energiförbrukningen i en genomsnittlig lägenhet i Sverige är cirka 1 000 kWh per månad, varav 550 kWh uppvärmning, 200 kWh varmvatten, 200 kWh hushållsel och 50 kWh tvätt och torkning.
Energiförbrukningen i en svensk villa eller radhus med direktverkande el är i genomsnitt 2 000 kWh per månad, varav 1 200 kWh uppvärmning, 400 kWh hushållsel och 400 kWh varmvatten.
Sveriges största vindkraftspark Lillgrund, till havs söder om Öresundsbron, har 48 vindkraftverk och levererar i genomsnitt 27,5 miljoner kWh i månaden.

Metall A är en flytande metall med låg densitet.

Saltlösningen (elektrolyten) består av ett smält salt.

Metall B är en flytande metall med hög densitet

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“Professorn skapade hållbart batteri med flytande metall

Donald Sadoway tänkte nytt och valde en annan väg än Elon Musk. Han gjorde stora, billiga och hållbara batterier med flytande metall – och blev en av världens 100 mest inflytelserika personer.

– Det viktigaste jag har lärt mig om innovation är att vi först måste ställa rätt fråga, säger Donald Sadoway.

Han är professor i materialkemi vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, i USA. För fem år sedan utsåg tidskriften Time honom till en av världens 100 mest inflytelserika personer, tillsammans med bland andra Hans Rosling, efter att han hade utvecklat en helt ny typ av batterier med flytande metall och smält salt.

– Jag ville skapa något som kan lagra mycket el billigt och som håller i många år. Men jag tänkte inte på det som ett batteri: en cylinder man kan hålla i handen med ett plustecken i ena änden och ett minustecken i den andra, säger han.

El är en färskvara som produceras i samma stund som den används. Det är ett problem om vi vill ersätta fossila bränslen med förnybara källor som vind- och solkraft. Vindkraftverk levererar bara el när vinden blåser, och solceller producerar mest energi mitt på dagen när solen står som högst på himlen, medan det är på morgnar, kvällar och nätter vi behöver elen.

– I Sverige vill ni säkert kunna tända lampan och läsa även på natten, när solen har gått ned, säger Donald Sadoway.

Nu får vi använda andra energikällor, som gas eller vattenkraft, när solen försvinner och vindkraftverken står stilla. Men att lagra energin i stora batterier och ta ut den därifrån när vi behöver den skulle bli både billigare och enklare.

Det skulle också ge andra fördelar.

– Även med konventionell el måste det hela tiden finnas kapacitet att producera så mycket el som behövs när efterfrågan är som störst. Då krävs ungefär 40 procent mer el än genomsnittet, men bara under mindre än 2 procent av tiden. Det är verkligen att underutnyttja resurserna. Om vi i stället kunde lagra el kan vi bygga elkraftverk som är anpassade efter medelkonsumtionen, säger Donald Sadoway.

De flesta forskare i fältet och entreprenörer som Elon Musk satsar på att använda den bästa teknik vi känner till för att lagra energi: litiumjonbatterier, som finns i mobiltelefoner och bärbara datorer, och göra dem större. Donald Sadoway valde en helt annan utgångspunkt.

– Jag letade efter något gigantiskt som drivs med elektricitet, säger han.

Han fastnade för aluminiumsmältverk.

– De förbrukar enorma mängder el och omvandlar jord till metall för mindre än en dollar per kilogram. Om jag kunde räkna ut hur man gör om det till något som lagrar elen i stället för att förbruka den skulle jag ha ett gigantiskt batteri och inte behöva bekymra mig om hur det skulle skalas upp, säger Donald Sadoway.

Lösningen blev ett batteri med tre lager. Överst finns en flytande metall med låg densitet, som magnesium, litium, natrium eller kalcium. I lagret under den finns smält salt med högre densitet, och i botten en tung flytande metall, som bly, vismut, tenn eller zink.

Batteriet är alltså enkelt att göra i stor skala, och har även fler fördelar, menar Donald Sadoway.

– Eftersom aluminiumsmältverken kan framställa metall till så låg kostnad kommer ett batteri som är byggt efter samma princip att vara riktigt billigt, säger han.

Det måste också vara hållbart.

– Batteriet i din mobil eller din dator kanske håller i två eller tre år. För att kunna användas i elnätet måste vi ha något som håller i tio eller 20 år. Och med den här tekniken får vi riktigt lång livslängd, säger Donald Sadoway.

Tillsammans med sina studenter har han startat ett företag som tillverkar batterierna, och han hoppas att de ska komma ut på marknaden nästa vår. På tisdag föreläser Donald Sadoway om batterierna och om innovationer på konferensen Bringing New Materials to Market i Stockholm.

– När alla andra funderade på batterier tänkte de på hur de skulle förvandla ett batteri de kan hålla i handen till något som är stort som en fartygscontainer. Jag ställde en annan fråga, och undrade i stället på hur jag skulle kunna omvandla ett aluminiumsmältverk till något som kan lagra el, säger Sadoway.

Lika viktigt som att ställa rätt fråga som öppnar för nya sätt att tänka var att rekrytera rätt studenter och forskare till projektet.

– Nästan ingen av dem hade någon tidigare erfarenhet av batterier. Jag anställde antiexperter, säger han.

Donald Sadoway ville undvika att de skulle begränsas av vedertagna sanningar och förutfattade meningar om hur batterier tillverkas.

– Om jag hade rekryterat batterifolk skulle de anse att detta var omöjligt, säger han.

Han förringar inte fackkunskap.

– Visdom är bra. Men att vara alltför hemma i ett fält kan begränsa förmågan att tänka nytt, säger Donald Sadoway.

Experter kan lätt bli låsta vid en viss typ av kemi och en viss form för batterier, och det kväver fantasin, menar han.

Litiumjonbatteriet utvecklades också av personer utanför batteriindustrin.

– Tror vi att batteriinnovationer ska komma från batteriindustrin? Nej! Tror vi att innovationer av ståltillverkning ska komma från stålindustrin? Nej! Revolutionerande teknikgenombrott kommer utifrån. Det är vad revolutionerande betyder, säger Donald Sadoway.

Under sina 40 år på MIT har Donald Sadoway arbetat med olika former av elektrokemisk teknik.

– I 25 år studerade jag hur man konsumerar el för att producera metall. Men sedan började jag att tänka på att lagra elen i stället. Och jag hade lång erfarenhet av flytande material och salter.

Det är också en fördel att han arbetar på ett universitet.

– Aluminiumindustrin är enorm, och man kan fråga sig varför ingen där kom på den här idén. De har kunskapen som behövs, men inte motivationen. Arbetar du för aluminiumindustrin är ditt jobb att producera aluminium, inget annat, säger Donald Sadoway.

Då har han som forskare helt andra möjligheter.

– Kunskap, nyfikenhet, frihet att tänka och inspireras, det är det värdefulla med universitet. Folk tror ibland att professorer bara studerar meningslösa saker. Men när man får tänka fritt kan man hitta helt nya lösningar, säger Donald Sadoway.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se “

“ Fakta. Bringing New Materials to Market

På tisdag, den 25 april, är Donald Sadoway en av talarna på konferensen Bringing New Materials to Market anordnad av Stiftelsen för strategisk forskning och Vinnova på Hotel Sheraton i Stockholm. “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

”Robotars jobb borde beskattas”

“Skatt på robotarnas jobb? En av de franska presidentkandidaterna som i dag går till val, Benoît Hamon, vill se det. Han får stöd i frågan av Bill Gates, men många andra ser problem.

– Vi behöver ett skatteintag som inte hänger på antalet anställda utan som baseras på det värde som skapas i företaget. Ersätter en maskin en människa är det normalt att maskinen bidrar till välfärdens finansiering, säger socialistkandidaten Hamon, som i dag söndag deltar i det franska presidentvalet.

Diskussionen om en robotskatt har i vår också förts i EU-parlamentet. Till och med en av digitaliseringens fäder, Microsoftgrundaren Bill Gates, har stämt in i kören:

– Gör en robot samma sak som en anställd borde man kunna förvänta sig att roboten skulle beskattas på samma nivå, säger Gates till den amerikanska nyhetssajten Quartz.

Debatten pågår också på bred front bland forskare och ekonomer.

I en rykande färsk studie från tankesmedjan Global Employment Institute, under den internationella advokatorganisationen IBA, förutspås fundamentala förändringar på arbetsmarknaden, som kommer ställa stora krav på lagstiftarnas innovativa förmåga.

En tredjedel av alla jobb som i dag kräver treåriga högskoleutbildningar kan i framtiden utföras av maskiner eller intelligent

mjukvara, tror författarna till ”Artificial Intelligence and Robotics and Their Impact on the Workplace”.

Med ett tydligt exempel visar de på hur mycket billigare robotarbetskraften blir: En genomsnittlig arbetstimme i den tyska bilindustrin kostar i dag över 40 euro, motsvarande ungefär 380 kronor. En robot som utför samma uppgifter ligger runt 50–75 kronor.

En robot tar heller aldrig till stridsåtgärder, blir sjuk, får barn eller tar semester.

I en uppmärksammad studie varnade i februari i år forskare vid amerikanska Boston University och Columbia University för att de smarta maskinerna till slut kommer att bita de händer som fött de.

Deras ofta citerade slutsats: ”Utan en anpassad skattepolitik som omfördelar från vinnare till förlorare kan de smarta maskinerna långsiktigt leda till elände och olycka för alla”.

Men det finns också stark kritik mot robotbeskattning.

En hel del debattörer menar att den vore teknik- och utvecklingsfientlig, något som just franska politiker av olika kulörer ganska ofta beskylls för.

I Sverige hörs kritiken bland annat från industrifacket IF Metall och från Kungliga Tekniska Högskolans professor i nationalekonomi Pontus Braunerhjelm.

Än fränare är KTH-professorn och digitaliseringsdebattören Gunnar Karlsson, som på KTH:s sajt kal-lar robotskatten ”trams”, inte minst på grund av gränsdragningsproblem. Ska till exempel en robotdammsugare beskattas för att den kan ta arbete från en städhjälp?

Mycket av automatiseringen kommer dessutom att ske genom programvaror snarare än via fysiska maskiner som kan kallas robotar, påpekar Gunnar Karlsson. Varför skulle en maskin beskattas, men inte ett redovisningssystem som tar jobb från ekonomer?

Vidare riskerar en robotskatt att bidra till att inte ens de färre jobb som uppstår för att sköta om robotparken blir kvar i landet, framhåller Gunnar Karlsson.

Han anser att skattebortfallet i stället i första hand måste kompenseras genom minskade offentliga utgifter, främst mer digitaliserade offentligfinansierade tjänster.

– Sedan måste vi växla från inkomstskatt till konsumtionsskatter så att vi inte straffar ut arbete. Och så kan bolagsskatten baseras på vinst per anställd för att ge lättnad åt personalintensiv verksamhet.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se “

“ **Fakta. Förslagen om robotskatt**

De senaste åren har en ström rapporter varnat för att en digital tsunami ska skölja bort hundratusentals jobb. När färre personer har jobb minskar statens intäkter. Därför höjs nu allt fler röster internationellt för -”robotskatt”. Kritikerna menar dock att en sådan skatt vore teknik- och utvecklingsfientlig, och skulle falla på gränsdragningsproblem.

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Björn Wiman: Populismens krig mot vetenskapen är ett krig mot själva sanningen

Viljen I veta och viljen I förstå? Ja, texten till den gamla dansleken rymmer en uppfordrande fråga även för vår tid – också utöver det agrarhistoriska spörsmålet om hur bönderna plägade så sin havre. Att vilja veta och förstå hur saker och ting hänger samman är grundläggande för människan – och centralt för den fria vetenskapen och dess roll i det moderna samhället.

De senaste veckorna har mycket uppmärksamhet riktats mot hur ett av Ungerns mest kända och respekterade universitet hotas med stängning efter en ny lag som den nationalkonservativa Fideszregeringen har drivit igenom. Central European University, CEU, är grundat och finansierat av den ungerskfödde finansmannen George Soros och har, som statsvetaren Sara Svensson konstaterade i DN (5/4), blivit ett vattenhål för fri forskning i den ungerska universitetsvärlden, eftersom det vågar ta upp kontroversiella ämnen som genus och nationalism. Attacken på CEU är därmed ett försök att utradera det som återstår av akademisk frihet, öppenhet och kritiskt tänkande i Ungern – den tyske statsvetaren Jan-Werner Müller kallade nyligen regeringens angrepp mot universitetet för ”utan motstycke i efterkrigs-Europa”.

Någon isolerad företeelse är det dock inte. Kriget mot den fria vetenskapen är ett globalt fenomen. Tydligast ser man det förstås i Donald Trumps öppna förakt för den samlade forskningens slutsatser om klimatförändringarna och den globala uppvärmningen, men den nya administrationens första budgetförslag tog sikte även på vetenskapen som helhet. De drakoniska nedskärningarna av anslagen till många vetenskapliga institutioner chockade till och med de som var beredda på det värsta.

Inget av detta sker av en slump – vare sig i Ungern eller USA. Fascismen och andra auktoritära rörelser har alltid avvisat förnuftet och förnekat den objektiva sanningen till förmån för storslagna myter. Det totalitära tänkandet föraktar vardagens små, grå sanningar och ger fantasier företräde framför objektiv journalistik och historisk vetenskap. I sin nya bok ”On tyranny” skriver den amerikanska historikern Timothy Snyder vackert om hur en människa som undersöker saker och ting också är en medborgare som skapar och bygger upp något. Det är vår förmåga att urskilja fakta som gör oss till individer och vår gemensamma tilltro till vedertagen kunskap som gör oss till ett samhälle. Den ledare som motarbetar den insikten är per definition en tyrann.

Vetenskapen har alltid stått i en intressant relation till politiken. Men att politiska ledare i stora demokratier öppet och bokstavligt propagerar mot bättre vetande är ändå något nytt – som i Brexitkampanjen där etablerade politiker kunde uppmana till motstånd mot ”experter” eller i USA:s presidentval där den personliga ”känslan” kring ett sakförhållande värderades högre än evidensbaserad kunskap. I postfaktasamhällets groteska demagogi förvandlas sanningen till ett maktspråk som ”eliten” använder för att tysta ”folket”.

Kriget mot vetenskapen blir därför ett angrepp på det öppna samhällets kommunikationsmodell, och i förlängningen mot hela synen på sanningen – det vill säga mot vårt grundläggande mänskliga behov av att förstå oss själva och världen. Sanningen om sanningen är en gammal sanning. ”Ni ska lära känna sanningen och sanningen ska göra er fria”, säger Jesus i Bibeln.

I sin nya bok om kunskap, ”Det finns inga häxor”, poängterar historikern Arne Jarrick att den fria forskningen alltid måste försvaras från ogenomtänkta och kortsiktiga politiska impulser: ”Forskningens frihet är lika med dess strävan att göra sig likgiltig inför alla möjliga önskesanningar som florerar i samhället. Om medborgarna ska kunna sätta sin lit till vetenskapen, får den inte misstänkas följa intressen: kommersiella, politiska eller andra.”

Arne Jarrick tar ett exempel från 1600- talet: Om den tidens forskare hade tvingats sysselsätta sig med sin samtids mest ”angelägna” frågor, hur länge hade det då dröjt innan Isaac Newton upptäckt den till synes ”onyttiga” gravitationskraften? På så sätt har vetenskapen mycket gemensamt med kulturlivet – båda fungerar bäst om de får fungera i full frihet, på en stabil plattform. Det politiska stöd de behöver är förtroendet att få verka i fred.

Som svar på populisternas vetenskapsfientlighet syns nu ändå konturerna av en motrörelse. Protesterna mot stängningen av CEU har varit ljudliga, både i Ungern och i övriga Europa, och lördagens globala ”March for science” i städer över hela världen är ytterligare ett tecken på att motstånd börjar formeras. Initiativet kom från USA, men allt fler akademiker inser att de nu måste börja slåss för sin existens – kanske mer högljutt än hittills. Hoten mot vetenskapen riktas mot hela den vedertagna synen på mänsklig kunskap – och därmed mot vårt sätt att leva tillsammans.

Arrangörerna bakom ”March för science” påpekar att vetenskapliga framsteg genom historien har ifrågasatts när de har utmanat rådande sanningar. Det är sant. Man kan tillägga att vi i dag kan vara på väg mot en ny tid – där vetenskapen ifrågasätts för att den utmanar rådande lögner.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Den fantasilösa ekonomismen har undergrävt demokratin

Efter sjuttio år av okritisk segervisshet kan demokratin inte längre tas för given. Nyliberalismen har sargat det pluralistiska systemet och öppnat för populistisk politik. Statsvetaren Sverker Gustavsson efterlyser demokratisk stridbarhet.

På mötet i Davos i januari höll den kinesiske ledaren Xi Jinping ett timslångt anförande om globalisering och marknadsliberalism som världsomspännande system. För detta hyllades han som mera förtroendeingivande än Donald Trump.

Inför en sådan reaktion finns det skäl att höja på ögonbrynen. Bortser de som applåderar från att det råder marknadsliberal diktatur i Kina och att världens övriga länder alltmer får sin prägel av framvällande populism? Märker de inte hur demokratin pressas tillbaka?

Den trängda demokratin har spetsen riktad icke endast mot kommunism och fascism utan också mot populism. Demokratin förutsätter inte bara allmän rösträtt och majoritetsstyre utan också lagstyre, yttrandefrihet, föreningsfrihet och utrymme för legitim opposition. De alternativa grundhållningarna, däremot, vill ha allmän rösträtt men inget av det övriga.

Efter genombrottet för hundra år sedan har strävan att förena allmän rösträtt med politisk frihet varit nära att duka under. Första gången var under mellankrigstiden. Om fascismen och kommunismen då hade segrat hade demokratin gått till historien som ett misslyckande.

Andra gången är där vi nu befinner oss. Efter utgången av andra världskriget följde sjuttio år av segervisshet. Ända fram till helt nyligen förekom inga angrepp av motsvarande slag som under mellankrigstiden. De senaste åren har inneburit en desto kraftigare attack. Ännu en gång är frågan vad som gör demokratin praktiskt möjlig.

Utan lagstyre, yttrandefrihet, föreningsfrihet och legitim opposition blir ett samhälles ledning inte lika kringskuren. Detta gör att många marknadsfundamentalister i dag hyllar det kinesiska experimentet. Vad de inte tänker på är att en av Kina ledd globalisering har ett pris i form av växande populism i jordens övriga länder. Ty utmärkande för dessa är att staten inte har samma hårda grepp om opinionsbildningen som det kinesiska kommunistpartiet.

Mot denna aktuella bakgrund finns det skäl att påminna sig hur den första efterkrigstidens teoretiker resonerade. Vilka slutsatser drog de av mellankrigstidens erfarenheter? På vilket sätt har självförsvaret brustit under de sjuttio år av segervisshet på demokratins vägnar, som följde på andra världskriget och kulminerade efter sammanbrottet för Sovjetunionen?

Stöd för att ställa frågan på det sättet erbjuder den amerikanske historikern Udi Greenbergs bok från 2015 med titeln ”The Weimar century”. Den handlar om en grupp tyska statsvetare som hade hunnit etablera sig i hemlandet före 1933 men som kom att tillbringa nazisttiden som lärare och forskare vid amerikanska universitet. Därifrån återvände de efter kriget och blev inflytelserika i tysk och västeuropeisk samhällsdebatt efter 1945.

Framför allt var det frånvaron av tre grundläggande insikter, som enligt deras mening hade undergrävt motståndskraften under mellankrigstiden.

Den första bristande insikten var att demokrati förutsätter pluralism, det vill säga ett allmänt och ömsesidigt erkännande av att det finns fler än ett berättigat intresse. Inget parti får vilja ersätta demokratin med någon annan grundordning. Bara om partierna litar på varandra går det att uppnå kompromisser, som ändrar något i verkligheten och inte bara i teorin. Efter kriget borde följaktligen partierna överge idén om fullständig omgestaltning för att i stället vara partier med demokratin som överideologi.

Den andra bristande insikten var att demokratin måste kunna förlita sig på en med den pluralistiska grundinställningen förenlig professionalism. Alltför många tyskar hade under mellankrigstiden vägrat acceptera republiken. De hade förblivit lojala mot den ordning som hade gällt mellan 1871 och 1918. Saken blev inte bättre av att en minst lika stor grupp hoppades på en framåtsyftande nyordning på fascistisk eller kommunistisk grundval. Återstoden hade inte varit stor nog för att göra demokratin trovärdig. Efterkrigstidens demokratiska utbildnings- och förvaltningspolitik borde följaktligen ta sikte på saklighet och opartiskhet. Dessa dygder krävdes som stöd för att allmän rösträtt, majoritetsstyre och politisk frihet skulle gå att förena med lagstyre, yttrandefrihet, föreningsfrihet och legitim opposition.

Den tredje bristande insikten var att demokrati förutsätter stridbarhet. Weimarrepubliken hade alltför godtroget låtit fascister och kommunister fritt verka med stöd av yttrandefrihet och föreningsfrihet. Efter kriget borde man inte vara så naivt principiell utan grundlagsenligt kunna tillgripa partiförbud och yrkesförbud så snart en politisk gruppering eller enskild befattningshavare uppvisade bristande

lojalitet mot demokratin. Men grunden var förstås att demokratin genom egen handlingsförmåga behövde vara ägnad att rycka undan grunden för fascisters och kommunisters propaganda. Det fick inte finnas något sakligt stöd för att dessa bättre än demokratin kunde trygga full sysselsättning och en fungerande välfärdsstat.

Så långt om budskapet från de efter andra världskriget återvändande statsvetarna. Vad finns sjuttio år senare att säga om pluralism, professionalism och stridbarhet som riktmärken för det fortsatta självförsvaret?

För att börja med stridbarheten kom möjligheterna till parti- och yrkesförbud att användas mindre än vad idégivarna hade tänkt sig. Vad som däremot kom att mycket praktiseras var att med hjälp av valsystemet motverka fascistiska, kommunistiska och populistiska partier. Likaså har mycket gjorts för att genom internationella överenskommelser skydda den faktiskt förda politiken från inverkan av valrörelser och valutslag.

Avsikten var inte att göra våra dagars populister till politiska martyrer. Men dessa utnyttjar tacksamt möjligheten. Särskilt gäller detta sedan demokratierna låtit sig nyliberaliseras och därmed frivilligt avhänt sig handlingsförmåga och självförtroende.

Nyliberalismen – en ekonomisk lära med anspråk på att även vara politiskt vägledande – hade under de första trettio efterkrigsåren föga inverkan. Inte förrän på 1970-talet började dess strävan att motverka förekomsten av fackföreningar, blandekonomi och välfärdsstat göra sig starkt gällande. Framför allt var det två ambitioner, som i praktiken kom att rikta sig mot pluralism och professionalism som riktmärken.

Det som kom att göra strävan till pluralism illusorisk var den doktrinärt upprätthållna tanken om sociala nedskärningar och sänkta skatter som den enda vägen till växande välstånd. Idén om demokrati som val mellan alternativ gick därigenom förlorad. När alternativlösheten upphöjdes till dogm bidrog detta till politikerförakt och populism.

Det som kom att göra strävan till professionalism illusorisk var den i system satta misstron mot kollegialt upprätthållet yrkeskunnande. Nyliberalismen reducerar yrke till att bara vara en relation mellan beställare och utförare. Enligt sakens natur vet utföraren mer än beställaren. Därför antas den senare vilja lura beställaren och enbart gynna sig själv. Varje arbetsledning förutsätts vara inställd på att misstroget och yrkesneutralt – vilket i praktiken förutsätter pinnräkning – mäta förhållandet mellan insatta resurser och åstadkomna resultat. Så jämförs och värderas numera inte bara inom industrin utan också inom vården, skolan och rättsväsendet. När yrkeskunnande på detta sätt systematiskt undervärderas bidrar även detta till politikerförakt och populism.

Efter sjuttio år av okritisk segervisshet kan demokratin inte längre tas för given. Hur det kommer att gå beror inte bara på vilka parlament medborgarna väljer och vad för slags regeringar som får ansvaret. Utgången beror också på hur pluralism, professionalism och stridbarhet tolkas inom ramen för arbetslivet, föreningslivet och kulturen.

I en uppföljande artikel skriver historikern Ylva Hasselberg om kunskapens roll i en pressad och skör demokrati.

Sverker Gustavsson “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Fotboll. Zlatan har drabbats av en ”allvarlig korsbandsskada”

Manchester Uniteds svenske stjärnanfallare Zlatan Ibrahimovic har drabbats av en ”allvarlig korsbandsskada”, skriver klubben på sin hemsida. BBC och The Independent skriver att han missar resten av säsongen, men United säger att det än så länge inte går att bedöma hur länge han blir borta.

Det var i den 93:e minuten i kvartsfinalreturen i Europa League mot Anderlecht på Old Trafford som Ibrahimovic gick upp i en nickduell och landade olyckligt.

Marcus Rashford skickade United vidare till semifinal i turneringen med sitt mål i förlängningen. Men efteråt kom det mesta att handla om Zlatan Ibrahimovics befarade allvarliga knäskada.

I går skrev Sky Sports, med hänvisning till källor, att Zlatan skulle missa resten av säsongen på grund av skadan. Nu skriver alltså fler brittiska medier att så är fallet, till en början med hänvisning till att klubben bekräftar uppgifterna.

Manchester United skriver på sin webbplats att Zlatan har en ”allvarlig korsbandsskada” som kräver ytterligare bedömningar av specialistläkare inom de närmaste dagarna. Därför går det enligt dem inte att uttala sig innan dess om hur länge han blir borta. Men det kan dröja länge innan Ibrahimovic spelar fotboll på elitnivå igen. Kanske först nästa år, säger det svenska herrlandslagets läkare Anders Valentin.

– Nio till tolv månader. Ett år får man nog räkna med, säger han till TT.

Anders Valentin utesluter inte att Ibrahimovic kan komma tillbaka till toppfotbollen i framtiden. Om han vill.

– Det är nog mycket upp till honom själv, om han är motiverad. Det går ju att laga nästan vilket knä som helst.

Han lägger dock till:

– Man får räkna med att ett knä som är så här skadat ökar risken för en ny skada.

Zlatans kontrakt med Manchester United går ut efter den här säsongen, och det har spekulerats i att han har spelat sin sista match i den röda tröjan. Rykten kring en eventuell flytt till USA har florerat.

Uniteds argentinske Marcos Rojo ådrog sig också en allvarlig knäskada under matchen. Enligt BBC kommer den att hålla honom borta från spelresten av säsongen, men även i det fallet hänvisar Manchester United till att specialistundersökningar ska göras.

Erik Nilson “

DN SÖNDAG 23 APRIL 2017

“ Landslagsläkaren om Zlatans skada: Ovanlig

Mycket tyder på att både det främre och bakre korsbandet har gått av i Zlatan Ibrahimovics högerknä. Om det stämmer har han haft en rejäl otur. – Det är en väldigt ovanlig idrottsskada. Det är mer vid mcolyckor eller skidåkning i väldigt hög hastighet, säger landslagsläkaren Anders Valentin.

En duell i den 93:e matchminuten mot Anderlecht i Europa League kan ha satt punkt för Sveriges mest lysande fotbollskarriär. Flera än så länge obekräftade men trovärdiga uppgifter gör gällande att Zlatan Ibrahimovic trasade sönder båda korsbanden i högerknäet – och om det stämmer lär det dröja innan han är tillbaka i spel.

– Nio till tolv månader. Ett år får man nog räkna med, säger Anders Valentin, läkare för det svenska herrlandslaget i fotboll, till TT.

Stämmer uppgifterna så har Ibrahimovic dessutom haft en jäkla otur.

– En främre korsbandsskada är säkert 50 gånger vanligare än att bägge går, säger Anders Valentin.

– De här multiligamentsskadorna, om det nu är en sådan, är mycket mer ovanliga. Det är jätteovanligt egentligen.

När fotbollsspelare skadar ett korsband beror det oftast på att de fastnar med foten och vrider kroppen.

– Men han fick ju en översträckning, och det är inte så vanligt, säger Anders Valentin.

Otur, helt enkelt.

– Ja det har man. Det är klart att det är mycket värre.

Ju fler korsband som går sönder, desto mer komplicerat blir det att åtgärda och desto längre tid tar det innan spelaren är rehabiliterad, förklarar landslagsläkaren. Men slutresultatet kan bli bra – och det finns exempel på toppidrottare som kommit tillbaka och presterat på högsta nivå.

Åldern är däremot inte ett hinder för Zlatan Ibrahimovic att komma tillbaka till toppfotbollen vad gäller själva knäet. En äldre spelare kan till och med löpa en mindre risk för framtida förslitningsskador eftersom hen i regel har färre år av toppfotboll kvar framför sig, poängterar Anders Valentin.

Landslagsläkaren är väl bekant med såväl Zlatan Ibrahimovics kropp som hans karaktär, och därmed väl lämpad att svara på hur goda förutsättningarna är för anfallaren att komma tillbaka i matchform som 36-åring.

– Det är nog mycket upp till honom själv, om han är motiverad. Det går ju att laga nästan vilket knä som helst, säger Anders Valentin.

– Man får räkna med att ett knä som är så här skadat ökar risken för en ny skada.

Johannes Cleris/TT “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Macron är det självklara valet

Det franska presidentvalet är ingen revolution, men resultatet i söndagens första omgång är ändå ett slags jordbävning i det politiska landskapet. De två som går vidare till finalen om två veckor verkar alltså bli liberalen Emmanuel Macron, en nykomling som aldrig blivit vald till något alls, och den främlingsfientliga populisten Marine Le Pen.

De båda traditionella maktrivalerna, Socialistpartiet och det borgerliga Republikanerna, är därmed utslagna redan i försöken. Att fransmännen vill ha något nytt står klart, liksom att de gamla har sig själva att skylla. Trötta och korrupta, lyder väljarnas dom, men det handlar inte bara om allmän leda vid etablissemang.

Socialisterna har haft presidentposten under fem år av misslyckanden, och har tjänat ihop till ett utbrett missnöje. Efter att ha utsett en ytter-vänsterkandidat landade de nu på pinsamma 6 procent. Högerns François Fillon tog sig nästan upp i 20 procent, men borde ha lämnat kampanjen för länge sedan eftersom en rad skandaler sänkte hans chanser. Företrädaren för de Gaulles rörelse tycks ha fått ungefär lika många röster som en kommunistisk utopist och Kubakramare.

Bland de återstående kandidaterna borde det inte vara svårt att välja. Emmanuel Macron står för ett öppet och demokratiskt Frankrike, har en del goda idéer om ekonomiska reformer och är en varm EU-vän. Marine Le Pen är invandringshatets och den trångsynta nationalismens företrädare. Hon kombinerar en mörk verklighetsbild med vidlyftiga löften om gratisluncher, hon väljer en trångsynt protektionism framför det EU hon vill förgöra.

Enligt de opinionsmätningar som gjorts före första valomgången kommer Macron att besegra Le Pen ganska enkelt. 2002, när Le Pens far också nådde andra ronden, gick fransmännen man ur huse för att hindra honom från att nå makten. Men utan tvivel har Le Pens Nationella fronten gjort oroväckande framsteg sedan dess.

Varken Macron eller Le Pen skulle sannolikt lyckas få en majoritet i parlamentet. Det bådar även i Macrons fall för en besvärlig maktutövning. Hur många förändringar som verkligen blir av är därför ett frågetecken.

I bästa fall kan Macron bli den friska fläkt Frankrike behöver. Landet har problem som behöver åtgärdas, och en dos optimism är en del av medicinen. Le Pens kur vore däremot livsfarlig.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Nu väntar en historisk finalomgång

Analys. Paris. Två mycket olika kandidater som båda utmålar sig som outsiders ställs nu mot varandra i en fransk valduell som sätter hela efterkrigstidens politiska system på spel. En sak är klar: det styrelseskick som kallas Femte republiken befinner sig i en akut och mycket allvarlig kris.

När denna text skrivs talar allt för att den oberoende mittenkandidaten Emmanuel Macron och ultranationalisten Marine Le Pen kommer att mötas i en andra omgång i Frankrikes presidentval.

Vänsterkandidaten Jean-Luc Mélenchon väntade in i det sista med att erkänna sig besegrad, men inte mycket tydde på att han skulle kunna slå sig in i toppduon.

Redan tidigt på kvällen stod det dock klart att de båda politiska krafter som varit Femte republikens stöttepelare sedan Charles de Gaulle tog initiativ till en ny författning 1958 – Socialistpartiet och den traditionella högern i Republikanerna – blivit utslagna i första omgången av presidentvalet.

Det är inget annat än historiskt. En sann politisk jordbävning, som Frankrike inte kommer att hämta sig från i första taget.

Socialistpartiet gör ett katastrofval. Dess kandidat Benoît Hamon har gjort allt för att distansera sig från den djupt impopuläre sittande presidenten François Hollande, men såg på söndagskvällen ändå ut att få mindre än 10 procent av rösterna.

I ett sådant läge vore det naturliga tidigare att den traditionella högerns kandidat tog över. François Fillon har med andra ord haft öppet mål – men han sköt långt, långt över.

Polisens misstankar om att Fillon förskingrat offentliga medel är huvudförklaringen till att han nu hamnat under 20 procent. Men hans fiasko visar också på en mer djupgående kris för den franska demokratin, där många väljare säger att de misstror politiker i allmänhet – något som ibland öppnat för en längtan efter auktoritära ledare.

Nu börjar en ny valrörelse, som tar slut den 7 maj. Och ingenting är skrivet i sten.

På Emmanuel Macrons valvaka i Paris var stämningen jublande – men i sitt tal var den 39-årige uppstickaren något återhållen, ja, nästan försiktig.

– Jag vill vara patrioternas president, när de ställs mot nationalisterna. Uppgiften är enorm. Men jag är beredd, sade Macron, som om han anade att det kan bli allt annat än enkelt att ta sig an Marine Le Pen.

Ett av de största jublen på Macrons valvaka kom när François Fillon förklarade att han erkände sig besegrad – och att han tänker rösta på Macron.

Den som lyssnat på Fillon de senaste veckorna och månaderna vet att han stundtals låtit mycket lik Marine Le Pen när det gäller frågor som fransk identitet, islams roll i samhället och terrorbekämpning – för att inte tala om hetsen mot landets församlade press, som han stundtals har utmålat som delar av en enorm konspiration mot honom.

Men när det gäller synen på EU, frihandel och, för den delen, den franska republiken känner sig Fillon och hans partikamrater i Republikanerna tveklöst närmare Macron. Att även socialisten Hamon gett sitt stöd till Macron gör den 39-årige uppstickaren till favorit i andra omgången.

Men, och det är ett viktigt men: stödet från de etablerade partierna gör det också svårare för Emmanuel Macron att upprätthålla sin image som outsider.

Det är ingen högoddsare att Marine Le Pen kommer att göra allt som står i hennes makt för att hamra in bilden av Macron som etablissemangets kandidat.

Hon har redan fått mycket hjälp av Fillons kampanj, som stämplat Macron som François Hollandes hemlige arvtagare i massiva kampanjer på sociala medier. Och delar av den traditionella höger som stöttat FIllon – bland dem den katolskt konservativa organisationen Sens Commun – förklarade på söndagskvällen att den inte tänker följa Fillons råd att rösta på Macron.

– Men det finns inte en chans att Le Pen vinner nu. Alla kommer att rösta mot henne, sade Moulay Merouani, en av de många som firade på Macrons valvaka.

Samtliga opinionsinstitut tror också att Macron kommer att segra stort i andra omgången. Trots det finns flera variabler som kan ändra utfallet.

Den kanske viktigaste är valdeltagandet. I söndagens val missgynnade sannolikt Marine Le Pen av att så många fransmän till slut bestämde sig för att gå och rösta.

Hennes anhängare är disciplinerade – och Macron är långtifrån populär bland de flesta av Fillons väljare. Kanske kan även en del av de som lagt sin röst på Mélenchon rösta på Le Pen, i synnerhet om det skett mer som en protest, än av genomtänkta ideologiska skäl.

Är engagemanget mot ultranationalismens fanbärare lika starkt bland fransmännen den 7 maj? Det återstår att se.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Resultat * första omgången

Emmanuel Macron, oberoende mittenkandidat: 23,9 procent.

Marine Le Pen, Nationella fronten: 21,7 procent.

François Fillon, Republikanerna: 20,0 procent.

Jean-Luc Mélenchon, oberoende vänsterkandidat: 19,2 procent.

Benoît Hamon, Socialistpartiet: 6,3 procent.

*Ipsos vallokalsundersökning “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Le Pen i sitt tal: ”Ja, jag är folkets kandidat”

”Frankrikes överlevnad står på spel”. Högerextrema kandidaten Marine Le Pen väjde inte för de stora orden när hon höll sitt segertal inför entusiastiska anhängare på Nationella frontens valvaka. Andraplatsen i presidentvalet kallade hon ”historisk”.

Hénin-Beaumont.
Resultatet är nästan exakt desamma som i opinionsmätningarna – med Marine Le Pen som tvåa efter Emmanuel Macron, med 2 procentenheters marginal. På valvakan i Hénin-Beaumont tas siffrorna emot som en storseger.

Redan en stund före klockan 20 ekar hela lokalen av Marseljäsen, Frankrikes nationalsång, och talkörer som skanderar ”on est chez nous” – vi är hemma – ett av det högerextrema partiets patenterade slagord.

Och så, exakt på slaget klockan åtta, visar sig två ansikten på tv-skärmarna: Macrons och Le Pens.

Sporthallen, ironiskt uppkallad efter socialistiske presidenten François Mitterrand, exploderar av glädje. Alla trikolorer gör det omöjligt att se tv-skärmarna högt på väggen. Känslan är inte olik den på en landkamp i fotboll där hemmanationen just har gjort ett avgörande mål.

– Jag är lycklig. Nu kommer hon att gå hela vägen, ropar Le Pen-anhängaren Arnaud i mitt öra.

Han och de andra buar högljutt en stund senare när de slagna kandidaterna Benoît Hamon och François Fillon uppmanar sina anhängare att rösta på Macron i andra omgången.

Arnaud, precis som många andra jag talar med här, hade hoppats på François Fillon som motståndare i den andra valomgången, men tror inte att Macron är omöjlig att besegra.

– Vi har farten uppe nu. Macron är grön, han klarar inte pressen.
Efter en timme kommer ögonblicket alla har väntat på – Marine Le Pen stiger upp på scenen till öronbedövande jubel.

Hon håller ett kort tal, tackar ”Frankrikes patriotiska väljare” för att de har gett henne förtroendet, och framställer valets andra omgång som ett historiskt vägval för landet.

– Den stora debatten kommer äntligen att äga rum!
Det är nog en snabbanalys som många mer neutrala bedömare kan hålla med om. Det handlar ju nämligen om ett val mellan två helt olika program. En avgrund öppnar sig mellan Macrons och Le Pens politik. I Marine Le Pens version handlar det om att välja mellan att leva ”utan gränser, utan skydd” i Macrons globaliserade värld. Själv föreslår hon ”den stora förändringen”.

– Ja, jag är folkets kandidat, avslutar hon sitt tal.
Opinionsmätningar visade redan före valet att Macron vinner en finalomgång mot Marine Le Pen ganska komfortabelt – med runt 60 procent mot 40. Men det bryr sig inte hennes anhängare om en kväll som denna.

– Vi är redo för att ta över både presidentposten och parlamentet, säger Philippe Eymery, en politiker för Nationella fronten på regional nivå. Ett problem för både Macron och Le Pen är att de inte har något stöd i nationalförsamlingen, Frankrikes parlament. Macron för att han står

utanför partiväsendet, och Le Pen för att Nationella fronten endast har två platser – av 577 – i parlamentet. För majoritet behöver öka med 287 platser i valen i juni.

– Det ska inte vara omöjligt. Den som väljs till president brukar bäras upp av en våg, och så tror jag det blir även med Marine. Vi har kandidater överallt, säger Eymery, som själv ställer upp i parlamentsvalet.

Säkerheten kring Marine Le Pen under valdagen i Hénin-Beaumont har varit rigorös, med tiotals polis-bussar runt sportkomplexet där valvakan hålls, och säkert flera hundra beväpnade poliser. Lägg till det Nationella frontens egna säkerhetsmän.

Pådraget hindrade inte den feministiska proteströrelsen Femen från att genomföra en aktion på förmiddagen, bara några tiotal meter från den skola där Le Pen skulle rösta en stund senare.

Barbröstade och med ”team Le Pen” målat på överkroppen lyckades fem sex aktivister genomföra sin aktion som innefattade ”sprängning” av en leksaksbomb fylld med låtsaspengar. Polisen grep samtliga inom några minuter – inklusive en fotograf – men inte innan journalister från hela världen hade dokumenterat incidenten.
Säkerhetsfolket funderade säkert på vad som hade kunnat hända om det rört sig om ett attentat. När kandidaten en stund senare anlände lät hon sig köras ända fram till vallokalens dörr, utan att stanna för att prata med medierna.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Oroligt i Paris sent i går

Att högerextremisten Marine Le Pen går vidare till andra omgången i presidentvalet utlöste omedelbar ilska i vänsterleden. Place de la Bastille i centrala Paris spärrades av efter att det intagits av antifascister.

Det franska valet omgärdades av en rigid säkerhetsapparat med 50000 poliser och 7000 soldater på plats vid vallokalerna.

Direkt efter att de första resultaten trillat in och det stod klart att högerextrema Marine Le Pen gått vidare till andra omgången utbröt viss oro i Paris. Place de la Bastille intogs av antifascister som kallat till ”nuit des barricades”, en natt på barrikaderna.

Området spärrades av och polisen var beredd på ytterligare våldsamheter.

Ingen av de segrande kandidaterna faller demonstranterna på läppen. I inbjudan till manifestationen uppmanades till protester ”mot Marine och mot Macron”. En del demonstranter kastade flaskor mot den kravallutrustade polisen.

Ganska snart lugnade dock stämningen ner sig. Polisen motade bort demonstranterna från platsen, bland annat med hjälp av vattenkanoner. Tre personer uppges ha gripits och en kvinna skadats.

Valet genomfördes efter att Frankrike drabbats av en rad terrordåd, det senaste misstänkta attentatet bara tre dagar före valet, på paradgatan Champs-Élysées där en polis sköts till döds. En del tolkade dådet, som terrorrörelsen IS tagit på sig, som ett försök från islamistiska krafter att så split i landet och öka stödet för högerextrema Marine Le Pen.

Le Pen har under hela sin valkampanj gått hårt åt muslimer och utlovat hårda tag mot terrorism.

Under valdagen grep polis in när den feministiska protestgruppen Femen klev ur en bil i Hénin-Beaumont, Nationella frontens högkvarter, barbröstade och med ansiktsmasker föreställande bland annat Marine Le Pen.

Den franska polisen var förberedd på oroligheter. I ett internt dokument från Centrale de la securité publique, ansvarig för säkerhet inom den franska polisen, som den franska tidningen Le Parisien tagit del av varnade man redan i förväg för våldsamheter efter att valresultatet offentliggjorts. Hotet från jihadister är konstant och ständigt närvarande, står det i dokumentet där man också ser ett hot från de som stöder de mest extrema kandidaterna.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ De möts i slutomgången – men vad vill de? Löften om ”Frexit” lyfte Le Pen

Om vallokalsundersökningarna håller blir det Emmanuel Macron eller Marine Le Pen som blir Frankrikes president i valet den 7 maj. Vem det än blir så inleds en ny era i fransk politik – med en president som varken tillhör Socialistpartiet eller Republikanerna.En modernisering av faderns parti har fört Marine Le Pen närmare Elyséepalatset än någon tidigare högerextrem politiker. Men om hon ska nå hela vägen krävs något oväntat, som att konkurrenten Emmanuel Macrons kampanj kollapsar helt.

När Jean-Marie Le Pen 2002 gick vidare till presidentvalets andra omgång var det med minsta möjliga marginal och en god portion tur. En vecka efteråt marscherade en halv miljon människor på Paris gator i protest, och i den andra omgången var Nationella frontens grundare chanslös.

Femton år senare är dottern Marine Le Pens framgång väntad. Under hela valrörelsen har hon legat etta eller tvåa i opinionen.

Några omfattande protester lär valresultatet inte leda till, om man inte räknar det faktum att väljarna om två veckor väntas avvisa även den yngre upplagan av Le Pen.

Men inget är säkert. Medan Jean-Marie var en ganska isolerad figur är Marine en del av en global politisk trend. I dag får Trump, Orbán, Kaczynski och Brexit många att se hårdför nationalism och

protektionism som ett fräscht alternativ till ”den gamla vanliga” politiken.

Det är också så den 48-åriga juristen gärna framställer sig, som ett alternativ. ”Varken höger eller vänster” är en fras hon ofta upprepar. I själva verket är Le Pen både och. Från vänstern tar hon stora delar av sin ekonomiska politik – som att bevara 35-timmarsveckan, sänka pensionsåldern till 60 år och ha kvar förmögenhetsskatten. Från högern plockar hon betoningen på lag och ordning, fler poliser och mer pengar till försvaret.

Motståndet mot invandring och invandrare som har varit partiets huvudfråga finns naturligtvis kvar. Men i dag behöver inte så mycket mer sägas än att invandringen ska minskas kraftigt, eller att heltäckande ”burkini” på stranden ska förbjudas.

I stället är fokus nu på EU. Löftena att lämna euron och folkomrösta om ”Frexit” är Nationella frontens centrala budskap i dag.

Samtidigt är det otvivelaktigt så att Marine Le Pen har ansträngt sig för att göra sig själv och sitt parti rumsrena. Hon har rensat ut stora mängder företrädare ur Nationella fronten – inklusive sin egen far – ofta för att deras ståndpunkter legat för långt åt det ”bruna” hållet.

Öppen antisemitism är nu bannlyst i Nationella fronten. Och i kritiken mot islam är Le Pen noga med att inte dra alla över samma kam utan talar i dag hellre om ”jihadister” än om religionen i sig. Hon har också dumpat socialkonservativa profilfrågor som abortmotstånd och återinförande av dödsstraffet.

Kan Marine Le Pen gå hela vägen med sin moderniserade högerextremism? Det går inte längre att utesluta helt.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

1. Arbetsliv. Sänk pensionsåldern från 62 år till 60. Behåll 35-timmarsveckan. Straffskatt för företag som anställer utlänningar.

2. Skatter. Behåll för-mögenhetsskatten. Sänk inkomstskatten med 10 procent för lägre inkomstnivåer.

3. Invandring. Inför ett årligt invandringstak på 10 000 personer. Stopp för familjeåterförening. Stäng extremistiska moskéer.

4. Terror/säkerhet. 40 000 nya fängelseplatser och 15 000 nya poliser. Utvisa utlänningar som misstänks för radikalisering.

5. Utrikespolitik/EU. Folkomröstning om ”Frexit” inom sex månader. Lämna Schengen och slopa euron. Vill närma sig Ryssland. Emot frihandel.

6. Miljö/klimat. Satsa på kärnkraft, minska konsumtionen av olja och kol. “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ De möts i slutomgången – men vad vill de? Unge Macron är redan historisk

Om vallokalsundersökningarna håller blir det Emmanuel Macron eller Marine Le Pen som blir Frankrikes president i valet den 7 maj. Vem det än blir så inleds en ny era i fransk politik – med en president som varken tillhör Socialistpartiet eller Republikanerna.

Paris. Emmanuel Macron är redan historisk. Frankrikes femte republik har präglats av två stora partier, vars dominans nu har brutits. För att gå hela vägen måste dock den 39-årige mittenkandidaten övertyga en majoritet av väljarna om att hans relativt unga ålder och korta politiska erfarenhet inte utgör ett problem.

När Emmanuel Macron lämnade president François Hollandes regering förra året beskrevs det i en del franska tidningar som ett klassiskt ”fadersmord”: den unge, populäre ministern övergav sin mentor och beskyddare, sedan denne fallit dramatiskt i popularitet, och Socialistpartiet gått in i en allvarlig förtroendekris.

En del socialister försökte förgäves övertyga Macron om att stanna och ställa upp i vänsterns primärval. Men i stället vände han dem ryggen och lanserade sin egen oberoende kandidatur och rörelsen ”En Marche!” (Framåt!), som snabbt lockade tusentals frivilliga aktivister.

Macron har en bakgrund i banksektorn och har aldrig tidigare varit folkvald. När det gäller praktisk politisk erfarenhet kan han egentligen bara hänvisa till sina två år som ekonomi-minister, då han gjorde sig känd som en vän av konkurrens och avregleringar.

För många av hans väljare är detta en styrka, snarare än en svaghet. Macron upprepar gärna att han kommer utifrån, att han inte vill definiera sig enbart som höger eller väns-ter, och att han inte är en del av det politiska etablissemang som så många i Frankrike börjat tröttna på.

Kritiker till höger hävdar att alltihop är en charad. Att Macron representerar status quo och en fortsättning på regeringen Hollande, vars misslyckande med att få ned arbetslösheten tveklöst är roten till Socialistpartiets problem. Men uppstickarens korta tid inom partipolitiken gör att det är svårt att få vänster-etiketten att fastna på honom.

Macrons projekt är också tydligt socialliberalt: å ena sidan avregleringar, en minskning av antalet statsanställda med 120 000, och en bantad fransk arbetsrätt. Å andra sidan stimulansåtgärder för att få fart på ekonomin och betydligt färre barn i varje skolklass – i synnerhet i utsatta områden.

Han är förhållandevis EU-vänlig, förespråkar fortsatt globalisering och har tagit avstånd från Vladimir Putins Ryssland. När Donald Trump blev president i USA bjöd Macron via sitt Twitterkonto in amerikanska klimatforskare till Frankrike – ett för honom typiskt utspel, som illustrerar såväl tron på upplysning och liberalism som hur en effektiv pr-avdelning på kort tid gjort Macrons ansikte välkänt bland såväl sociala medieanvändare som läsare av dags- och skvallerpress.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Sex punkter. Macrons politik

1. Arbetsliv. Behåll -pensionsåldern 62 år, med möjlighet att arbeta längre. 35-timmarsveckan behöver inte vara strikt.

2. Skatter. Byt ut för-mögenhetsskatten mot en ny fastighetsskatt. Sänk företagsskatten.

3. Invandring. Har hyllat Merkels ”öppen dörr”--politik för flyktingar. Språkkrav för medborgarskap.

4. Terror/säkerhet. 15 000 nya fängelseplatser och 10 000 nya poliser. Återinför allmän värnplikt. Höj försvarsanslagen.

5. Utrikespolitik/EU. Den store EU-vännen som vill stärka unionen på områden som skatter, miljö och försvar. För frihandelsavtal. Vill ”stå upp mot Ryssland”.

6. Miljö/klimat. Minska användningen av kärnkraft. Inför ett bidrag på 1 000 euro till den som köper en miljöbil. “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Macrons delseger symboliskt viktig för EU-samarbetet

Flertalet politiska ledare i EU drar säkert en suck av lättnad över resultatet i det franska valet, kommenterar Dagens Nyheters EU-korrespondent Annika Ström Melin. Samtidigt visar resultatet att det politiska landskapet i Europa gungar.

1. Hur reagerar EU på det preliminära resultatet i det franska presi-dentvalets första omgång?

Det har inte kommit några officiella kommentarer, men det är ingen vild gissning att flertalet övriga EU-länders ledare är lättade över att Emmanuel Macron enligt vallokalsundersökningen fick flest röster.

Under valkampanjen har Macron haft det mest EU-vänliga budskapet av samtliga presidentkandidater och om resultatet står sig är det symboliskt viktigt för alla som tror på och vill fortsätta samarbetet i EU.

Ingen vet än hur det går i den andra och avgörande omgången i presidentvalet, men hittills har alla opinionsmätningar visat att Macron skulle vinna med stor marginal om han ställs mot Marine Le Pen i andra omgången. Om det blir så skulle alltså Frankrikes nästa president bli en mycket övertygad EU-anhängare.

2. Samtidigt går Nationella frontens Marine Le Pen också vidare till andra omgången, vad betyder det för EU?

Det är naturligtvis sensationellt att ledaren för det ultranationalistiska franska partiet, som har höger-extrema och rasistiska rötter, går så långt i presidentvalet.

Det visar att Marine Le Pen har lyckats förändra bilden av Nationella fronten och göra det till ett framgångsrikt politiskt parti som inte ska underskattas.

Att Marine Le Pen går till and-ra omgången av presidentvalet i Frankrike har också symbolisk betydelse för andra högerpopulistiska och högerextrema partier i EU. Dessutom har Marine Le Pen byggt upp ett nätverk med partier i andra europeiska länder som bland annat förenas av mycket stark kritik mot EU. Oavsett hur det går i den avgörande omgången av det franska presidentvalet kommer Marine Le Pen att fortsätta det arbetet.

3. Vad säger resultatet i Frankrike om de politiska vindarna i EU?

Det är ännu ett tecken på att det politiska landskapet i Europa gungar.

Socialistpartierna och de traditionella högerpartierna har stora problem i flera länder och utmanas från ena hållet av framgångsrika nationalistiska högerpopulistiska partier och från andra hållet av partier med mer grön, liberal och EU-vänlig politik.

Det mönstret var tydligt i Österrikes presidentval i december förra året och delvis också i parlamentsvalet i Nederländerna. Första omgången av Frankrikes presidentval förstärker intrycket att nya politiska vindar drar över Europa.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

Wallström gratulerar inte Le Pen

Utrikesminister Margot Wallström (S) gratulerar Emmanuel Macron till framgången – men inte Marine Le Pen. – Regeringen tror på samarbete grundat på demokratiska värderingar, ett starkt EU, frihandel och öppna, toleranta samhällen, skriver utrikesministern i ett uttalande till DN.

”Nu står det klart att Emmanuel Macron och Marine Le Pen har gått vidare till andra omgången av det franska presidentvalet. Regeringen spekulerar inte i vem som kommer att vinna. Det är upp till det franska folket att välja sin president.”, skriver Margot Wallström.

Liberalernas partiledare Jan Björklund välkomnar resultatet i den första valomgången.

– Det är glädjande att det är en balanserad mittenkandidat som vinner. I de senaste två årens val har det skett en polarisering, där högerextre-ma och vänsterextrema kandidater har segrat, säger han till DN.

Efter valet i Nederländerna ser Jan Björklund en ny tendens: framgång för liberala partier, en tillbaka-gång för högerpopulister och en katastrof för socialdemokratin.

Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson säger att söndagens resultat var väntat, men spännande, då de etablerade partiernas kandidater föll bort.

– Det visar att det går att utmana och besegra de gamla partistrukturerna. Det beror på att nya rörelser som lyfter nya problem kommer fram i stället, säger Jimmie Åkesson till DN.

Inför den andra valomgången kommer EU-frågan att ställas på sin spets med den EU-vänlige Emmanuel Macron mot Marine Le Pen som ifrågasätter Schengensamarbetet och vill se ökade gränskontroller.

– Det är två motpoler som ställs mot varandra. Det här är en fråga som berör hela Europa och debatten är nyttig och viktig, säger Jimmie Åkesson.

I en kommentar till DN säger Centerpartiets ledare Annie Lööf att ”Frankrike verkar visa att en annan väg än den främlingsfientliga är möjlig. Macrons framgång är en signal om att ett mer liberalt Europa är möjligt”.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Statsvetare: Nu måste han mobilisera väljarna

Om Emmanuel Macron lyckas få väljarna till valurnorna också den 7 maj då blir han sannolikt också Frankrikes nästa president. Det säger statsvetaren Marie Demker.

Det var två väntade vinnare som gick vidare till den andra omgången i det franska presidentvalet på söndagskvällen. Alla opinionsmätningar hade visat att det skulle bli Marine Le Pen och Emmanuel Macron som skulle stå som vinnare efter den första omgången.

– För Macron gäller det att få väljarna att förstå att valet inte är avgjort i och med kvällens val utan att man måste rösta även den 7 maj. Och även om jag tror att Le Pens möjligheter att vinna är mikroskopiska så måste Macron mobilisera väljare som inte har röstat den här gången, samtidigt som han lockar väljare längst till vänster och når fram till en del av François Fillons väljare, säger Marie Demker, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet.

Såväl Republikanernas François Fillon som Socialistpartiets Benoît Hamon uppmanade på söndagskvällen sina väljare att rösta på Emmanuel Macron i nästa omgång. Macron får också stöd från den tidigare konservative premiärministern Alain Juppé. Något som ökar Macrons möjligheter att vinna.

Marie Demker säger att Marine Le Pen har nått sin kärna av väljare:

– Hon har inte så mycket mer att vinna. De som har röstat på henne i den första omgången är hennes kärna och det är svårt för Le Pen att ta nya väljare. Nu talar allt för att Macron kan vinna nästa omgång.

Även statsvetaren Göran von Sydow, som är verksam vid Swedish institute for European policy studies, säger att allt talar för Macron.

– Men det finns väljare som inte i första hand röstar på Le Pen men som kan tänka sig att göra det. Men jag tror inte att det kommer att räcka även om det blir jämnare än 2002, då det var en Le Pen i andra omgången när Marines pappa Jean-Marie ställdes mot Jacques Chirac.

Göran von Sydow påpekar att Marine Le Pen nu kommer att rikta in sig på att det är hon som står för förändringen i fransk politik, att det är hon som är alternativet till etablissemanget:

– Eftersom Macron nu behöver stöd från många av dem som röstade på andra kandidater så kan han ses som en del av etablissemanget och det kommer Le Pen att sikta in sig på.

– Hur det än blir så är Frankrike på väg mot ett nytt politiskt läge, en fas av stor förändring, säger von Sydow.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Kraftig högergir för AFD inför valrörelsen

Den tidigare kristdemokraten och publicisten Alexander Gauland blir ett av två toppnamn som ska försöka ta det högerpopulistiska partiet Alternativ för Tyskland (AFD) in i förbundsdagen. Det enades det djupt splittrade partiet om på söndagen.

Köln.
Maktkampen och de infekterade konflikterna inom AFD har dominerat de stormiga partidagarna i Köln i helgen, då partidelegater från hela landet samlats för att lägga fram strategin inför valrörelsen. Innan partiet till slut enades om att utse Alexander Gauland och Alice Weidel till vallokomotiv fick mötesordföranden gång på gång be deltagarna att hålla sig till dagordningen och respektera reglerna. Vid ett tillfälle ombads en talare att ”hålla klaffen”, ”die Klappe”.

Alexander Gauland och Alice Weidel var båda förhandsfavoriter efter att partiledaren Frauke Petry tidigare i veckan meddelade att hon inte ställer upp som toppnamn i valrörelsen. Petry fortsätter dock att dela partiledarskapet med Jörg Meuthen.

Gauland är ett känt namn inom tysk inrikespolitik. Under 40 år var han aktiv inom Kristdemokraterna (CDU) och är en känd publicist. Han företräder en nationalkonservativ linje som står i konflikt med Frauke Petrys mer liberala falang. Men själv vill Gauland tona ned konflikten i partiet.

– Det finns ingen konflikt i partiet. Petry har tyvärr målat ut en konfliktlinje som ingen av oss andra ser, säger han till DN.

Även om Gauland valdes med klar majoritet anser vissa AFD-medlemmar att han befinner sig för långt ut på högerkanten. Många ogillar hans försvar av Björn Höcke, partiets ledare i delstaten Thüringen som hamnade i blåsväder efter sitt hårt kritiserade förintelsetal i vintras. Höcke hotas nu av uteslutning från partiet, vilket Gauland motsatt sig.

Kan Björn Höcke fortfarande vara en del av partiet?
– Naturligtvis kan han det. Han är lika mycket en del av partiet som jag eller fru Petry. Det finns ingen skillnad, säger han.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“ Fakta. Ny valplattform

AFD har beslutat om att gå till val med ett program som innebär en tydlig gir åt höger med skarpa formuleringar gentemot personer med invandrarbakgrund.

Partiet enades bland annat om att migranter som begår brott ska kunna bli av med sitt medborgarskap, att familjeåterförening ska stoppas och att partiet står bakom formuleringen om att ”islam inte tillhör Tyskland”. “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Trump sitter fast i träsket

Presidentens första 100 dagar är snart till ända. Han trevar efter en framgång att visa upp, men hittar i alla fall inte en skattere-form.

Donald Trump har beklagat sig över att det där med att styra landet var svårare än han trodde. Ingen visste väl att sjukförsäkringar var så komplicerat, suckade han, och så rasade försöket att avskaffa Obamacare ihop. Domstolar har stoppat inreseförbudet från muslimska länder. Och muren mot Mexiko dröjer visst.

På fredag firar Trump 100 dagar som president, och löftet var att snabbt rensa upp i träsket i Washington. Eftersom Republikanerna har hela makten, inklusive i kongressens båda kammare, finns inget att skylla på.

Ett av valrörelsens viktigaste teman var sänkta skatter, dessutom en reform av hela systemet. I teorin är Republikanerna eniga om detta, bara inte om hur det ska gå till.

I fredags sa Trump att han redan denna vecka ska leverera en ”massiv” skattesänkning. Åtskilliga medarbetare blev förvånade, inte minst finansminister Steven Mnuchin som har sagt att det inte går att få fram en reform som planerat – till augusti. Samtidigt tänkte Trump sätta fart igen på sjukförsäkringsfrågan. Skrotandet av Obamacare skulle ju spara hundratals miljarder som kunde användas till att kapa skatter. Realismen i allt detta förefaller begränsad.

Ambitionen på skatteområdet gäller både individer och företag. Alla som räknade på Trumps vallöften såg att hans sänkningar av inkomstskatter framför allt innebar väldiga lättnader för välbärgade. Dessutom skulle det kosta stora pengar. Det kunde uppvägas genom att stryka ränteavdragen för bostadslån, men det har presidenten uteslutit.

Bolagsskatten i USA är formellt en av de högsta i världen: 35 procent, att jämföra med Sveriges 22. Få betalar förstås så mycket. Avdrag och specialregler har skapat ett lapptäcke av kryphål och dåliga incitament. Att dagens modell är färdig för tippen är de flesta överens om.

Även företag kan kvitta vinster mot låneräntor, något som händelsevis är allra mest förmånligt i en särskild sektor: Trumps egen fastighetsbransch. Republikanerna i representanthuset vill spola möjligheten, och i gengäld låta kapital-investeringar dras av direkt i stället för att skrivas ned över tid. Presidenten verkar sugen på båda godbitarna, men inte så intresserad av att stänga kryphål.

Trump har hotat att straffa företag som flyttar utomlands. Han ger däremot olika besked om ett republikanskt förslag på importskatt, som skulle ge intäkter att finansiera annat med. Detaljhandeln är i uppror, eftersom priserna skulle öka för konsumenterna. Därtill gör internationella leverantörskedjor många amerikanska företag beroende av import.

Verkligheten bjuder på alla möjliga hinder för en genomgripande skattereform. Själva komplexiteten gör det knepigt att raska undan saken på några dagar. Republikanerna är splittrade, och många av dem stenhårt emot att riskera större budgetunderskott och skuldsättning. Förändringar skapar vinnare och förlorare, och båda grupperna har duktiga lobbyister. Kongressens regler gör att åtminstone några demokrater måste ställa upp.

Demokraterna måste hjälpa till med skatterna, tycker Trump. Börja med att offentliggöra dina inkomstdeklarationer, så att det syns hur mycket presidenten själv tjänar på olika förslag, lyder det första svaret.

Donald Trump har fortfarande problem med att ställa om från kampanj till administration. Inget blir lättare av att förberedelserna var usla eller att rådgivarna är amatörer. Det finns ingen strategi, och agendan tycks skifta från dag till dag. Skattereformen har en lång väg kvar att vandra.

DN 24/4 2017

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Syna protektionisternas bluff

De senaste försöken att förhandla fram stora nya frihandelsavtal har misslyckats. Men det betyder inte alls att vi är på väg in i en protektionistisk era. Alltför många har alltför mycket att förlora.

De senaste åren har det mesta som skrivits om globaliseringen handlat om dess problem, som att handelsvolymerna sjunkit och att försöken att förhandla fram nya stora handelsavtal har misslyckats. USA:s president Donald Trump har ju faktiskt avslutat TPP, ett handelsavtal mellan ett dussin stater runt Stilla havet, inklusive USA och Japan. Och förhandlingarna om TTIP mellan USA och EU har gått i stå.

Men rubriker kan vara vilseledande. Även om nya handelsavtal kan vara kontroversiella är det högst osannolikt att protektionismen kommer att breda ut sig.

Detta gäller faktiskt även i USA där Trump valdes på löften om att vara tuff mot stora handelspartner som Mexiko och Kina. Hittills har Trumps administration inte gjort något som antyder att en period av protektionism står för dörren. I Europa har fördelarna med ekonomisk öppenhet fått ett brett erkännande och för närvarande pågår förhandlingar om ett frihandelsavtal med Japan.

De flesta utvecklade länder är i dag fortfarande tämligen öppna och det mönstret kommer sannolikt att leva kvar. En ny våg till stöd för protektionism skulle kräva att en koalition av starka intressegrupper ordnar en kampanj för att ändra på status quo. När de genomsnittliga tullavgifterna nu ligger på negligerbara nivåer (under 3 procent i både USA och EU), vem skulle ställa sig bakom krav på högre tullhinder?

Förr i världen kunde arbetare och kapitalister i samma bransch lobba för skyddstullar. Deras intressen sammanföll eftersom att högre tullar gjorde det möjligt för arbetarna att begära högre löner medan kapitalisterna, i avsaknad av utländsk konkurrens, ändå kunde öka sina vinster. De ökända Smoot-Hawleytullarna 1930, som många anser bidrog till att utlösa den stora depressionen, var följden av en sådan lobbyverksamhet.

Men i dag sammanfaller inte längre arbetares och kapitalisters intressen. Den största delen av industrin domineras av multinationella företag som driver produktion i många länder. Det är särskilt tydligt i Kina där företag från USA och Europa gjort gigantiska investeringar. Varje åtgärd som skadar den kinesiska ekonomin kommer också att skada dessa företag.

Utlandsägda företag står för omkring hälften av Kinas export och amerikans-ka företag är landets största investerare. Så om Trump skulle göra verklighet av sitt kampanjlöfte att lägga 45 procents tull på kinesiska varor (högst troligt ett brott mot världshandelsorganisationen WTO:s regler) skulle han slå hårt mot vinsterna i de amerikanska multinationella företagen.

En annan stor skillnad i dag är att många företag är länkar i en global värdekedja där produkter sätts samman i länder som Mexiko och Kina av importerade komponenter, varav de mest sofistikerade kommer från USA. Om dessa länder skulle besvara USA:s importtullar med samma mynt skulle de företag i USA som exporterar dessa komponenter bli

lidande och samma sak skulle gälla de företag som från utlandet uppbär royalty för upphovsrätt.

Europeiska multinationella företag har också stora intressen i den kinesiska ekonomin och varuexporten från EU till Kina och andra tillväxtmarknader är nu nära dubbelt så stor som USA:s. Många européer ser handel som en möjlighet snarare än ett hot mot deras jobb och även Europas mest övertygade antiglobalister visar ett klent intresse för mer protektionism.

Men ändå, om det nu finns så dåligt stöd för att backa bort från frihandeln, varför hör vi då ett så högljutt motstånd mot omfattande handelsavtal?

I USA har industriarbetarnas löner stått stilla länge och arbetstillfällena i den sektorn har minskat snabbt. När dessa trender sammanföll med stora underskott i handelsbalansen blev de två frågorna politiskt sammanflätade trots att de flesta studier visat att automatiseringen har varit en mycket viktigare förklaring till industriarbetenas minskade andel av den totala sysselsättningen.

I Europa klarar sig industrisektorn bättre än den gör i USA. Ändå protesteras det mot TTIP, eftersom somliga uppfattar det som att lokala föreskrifter ska underordnas dem som gäller hos handelspartnern. Stora handelsavtal kommer ofta med nya hälso- och säkerhetsföreskrifter som blir mycket mera politiskt känsliga än sänkningar av redan låga tulltariffer.

Särskilt länder i norra Europa omhuldar sina lokala förordningar och avvisar tanken att de ska behöva äta klordoppade kyckling eller genmodifierade frukter och grönsaker, trots att det saknas bevis för att sådana produktions-metoder skulle utgöra någon hälsorisk.

Men att stora handelsavtal som TPP och TTIP är impopulära i avancerade ekonomier betyder inte att där finns ett brett stöd för att återgå till protektionism. ”Cykelteorin” inom liberalisering av handeln – att man kommer att falla omkull om man inte rör sig framåt – är fel. Europas politiker bör strunta i Trumpadministrationens protektionistiska bullrande och koncentrera sig på att försvara det nuvarande globala handelssystemet och den liberala världsordningen.

Daniel Gros chef för tankesmedjan Centre for European Policy Studies i Bryssel.
Översättning: Lars Ryding “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Barn ignoreras av surfande föräldrar

Föräldrar som surfar för mycket på sina mobiltelefoner förstör familjelivet, anser brittiska skolbarn. En stor undersökning visar att mer än en tredjedel av skolbarnen har bett sina föräldrar att lägga undan telefonen.

Organisationen Digital awareness UK, som arbetar för en sund användning av internet, har frågat 5 000 skolbarn och föräldrar om hur de påverkas av surfandet med mobiltelefoner, rapporterar BBC.

Enligt undersökningen känner sig många av barnen, som är mellan elva och 18 år, ignorerade. De är både bekymrade och upprörda över omfattningen av de vuxnas surfande. 14 procent av barnen uppger att deras föräldrar har -mobilen i gång under familjens gemensamma måltider. Bara 5 procent av de vuxna medger dock att de mobilsurfar under måltiderna.

En stor majoritet av barnen vill att måltiderna ska vara ”surffria” och 22 procent anser att föräldrarnas användande av mobilen förstör familjens samvaro. 36 procent av barnen har någon gång bett föräldrarna att lägga undan mobiltelefonen. Varannan förälder brydde sig inte om barnens vädjan.

Bara en av tio föräldrar anser att deras användning av mobiltelefonen innebär problem för barnen. 43 procent av de vuxna anser att de tillbringar för mycket tid online. En av 20 föräldrar kan surfa upp till 15 timmar under lediga dagar under veckosluten.

Tre av fyra skolungdomar säger att de är online mellan tre och tio timmar om dagen. Barnens största oro för det egna nätsurfandet är brist på sömn, 47 procent anser att detta är ett stort problem. Bland föräldrarna är det bara en av tio bekymrar sig över att barnens surfande kan leda till sömnbrist.

Emma Robertson, grundare av Digital awareness UK, säger till BBC att för få föräldrar vet hur länge deras barn är online, särskilt på natten, ”eller vad de faktiskt gör online”.

– Vi hoppas att resultatet blir en väckarklocka för familjer och motivera dem att ha seriösa samtal om säker och hälsosam användning av teknik, säger hon.

En grupp rektorer anser att skolan och familjerna behöver ta ett gemensamt grepp för användandet av mobiltelefoner, som blivit en integrerad del av livet i skola, hem och på fritiden.

– Undersökningen visar att barn är medvetna om många av de risker som är förknippade med över-användning av teknik, men de behöver vuxna i sina liv för att sätta tydliga gränser, säger Mike -Buchanan, som är rektor vid Ashfordskolan i Kent.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “
82 procent av skolbarnen vill att familjernas gemensamma måltider ska vara surffria. “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Protest hölls mot våld mot homosexuella i Tjetjenien

På söndagen hölls en manifestation utanför den ryska ambassaden på Kungsholmen i Stockholm mot behandlingen av homo- och bisexuella i Tjetjenien.

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter (RFSL), anordnade manifestationen och ett hundratal personer närvarade. Många höll upp plakat med budskap som ”It is a human right to be a LGTBIQ person in the whole world.”

Den ryska tidningen Novaja Gazeta har rapporterat att tjetjenska myndigheter för bort och torterar män som de misstänker är homosexuella. Tre personer uppges ha dödats.

– Det är viktigt att Sverige och andra länder trycker på så att Ryssland agerar och använder den rättsapparat de har. Ryssland har trots allt system för att ta tag i övergrepp när mänskliga rättigheter kränks, säger Magnus Kolsjö, vice förbundsordförande på RFSL.

Han vill se att Sverige tar ett större ansvar och erbjuder säkra vägar för de utsatta tjetjenerna ut ur landet. Han höll själv tal på manifestationen och framhöll då hur ofta det sägs ”aldrig mer” när mänskliga rättigheter kränks.

–Men ändå så sker det gång på gång igen, och just nu sker det i Tjetjenien.

Rysslands svar på manifestationen kom via ambassadens hemsida något senare. Där påstår man att det ”inte kommit några anmälningar till rättsvårdande myndigheter från eventuella ’offer’ för förföljelser, hot och våld.” Trots att man har frågat ”alla berörda ryska myndigheter”.

Tjetjeniens ledare Ramzan Kadyrov träffade under onsdagen Vladimir Putin och sa han inte ska tro på de ”provokativa” artiklarna som vittnar om förföljelse och dödande av homosexuella i Tjetjenien.

TT “

DN MÅNDAG 24 APRIL 2017

“ Ta i med hårdhandskarna – mot rätt personer

För drygt två veckor sedan körde terroristen sin lastbil genom folkmassan på Sveriges största shoppinggata. I torsdags sköts flera poliser på Frankrikes motsvarighet Champs Élysées.

På måndagen inleds samtalen mellan regeringen och allianspartierna om hur vi ska stoppa framtida terrorattacker i Sverige.

Förslagen om hur terrorismen ska stoppas har haglat från höger och vänster. Alla kräver hårdare tag. Och visst ska vi ha hårdare tag, mot terroristerna.

Flera av förslagen har dock i stället riktat in sig på hur vi ska kunna utvisa fler som fått avslag på sin asylansökan. Det är definitivt en viktig fråga, men det betyder inte att fler avvisningar är det bästa sättet att stoppa terrordåd.

Förslaget om fotboja på den som fått avslag och bedöms som en säkerhetsrisk är exempelvis på samma gång naivt och okunnigt. Någon som är beredd att meja ner oskyldiga människor kommer knappast att låta sig stoppas av en bit plast. Nej, den som bedöms vara en säkerhetsrisk bör sättas i förvar. Möjligheten finns redan i dag, men platserna i förvaret är alltför få och måste snarast bli fler.

För att stoppa terrorismen krävs dock som sagt andra åtgärder, och många har redan föreslagits. För det första behövs insatser för att motverka att terroristbrott begås.

En stor del av ansvaret för det förebyggande arbetet ligger i dag på kommunerna som själva ska göra kartläggningar, ta fram handlingsplaner och agera när invånare visar tecken på att sympatisera med våldsbejakande extremism. Föga förvånande saknas denna kompetens i många kommuner och när den nationella samordnaren undersökte saken förra året visade det sig att bara 7 procent av kommunerna hade en handlingsplan.

Här behövs en nationell insatsgrupp med expertis och ansvar som kan ha en helhetsbild och agera i enskilda fall där kommunerna inte själva har kompetens. Våldsbejakande extremism är en fråga om nationell säkerhet som inte bör lämnas åt kommuner.

Man måste också säkerställa att myndigheter och kommuner delar nödvändig information mellan sig, och många har efterlyst förändrade sekretessregler. Men det finns indikationer på att problemen med att sprida information, i alla fall till viss del, inte beror på lagstiftningen i sig utan på att de inblandade inte vet vilka regler som gäller. Då hjälper inte nya lagar. Vad som behövs är utbildning.

Hur bra vi än blir på det förebyggande arbetet kommer vi dock inte att kunna stoppa alla terrorister. Insatser för att kunna agera i den akuta krisen är därför nödvändiga. Den 7 april visade tydligt att både regering och polis var väl förberedda. Men arbetet slukar stora resurser och för att kunna klara sina andra åtaganden behöver polisen förstärkning. För att få fler poliser räcker det dock inte med att bara hälla ner pengar i

organisationen. Platserna på polishögskolan har redan utökats, men man lyckas inte fylla platserna. Få vill arbeta i en dysfunktionell organisation, och de får ännu mindre gjort.

Slutligen måste de som har begått terroristbrott straffas. Här har Norge varit framgångsrikt och det finns anledning att följa det exemplet. Allt stöd till mördarband som IS borde vara straffbart och återvändare följas noga.

De här åtgärderna borde redan ha vidtagits. När man nu agerar i stundens hetta finns det risk att man springer utan att fundera över vart man är på väg, men priset för missriktade insatser är högt. Ska vi ta oss igenom det här tillsammans måste politikerna hålla huvudet kallt och ögonen på målet.

Matilda Molander matilda.molander@dn.se Ledarskribent “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Macrons dubbla uppgift

En viss ambivalens är oundviklig efter första omgången i det franska presidentvalet. Å ena sidan kom den vettigaste kandidaten etta. Å andra sidan möter han en främlingsfientlig populist i finalen om två veckor. Totalt sett stödde uppåt hälften av väljarna antiliberala och Europafientliga alternativ. Så även om opinions-mätningarna förutspår en säker seger för Emmanuel Macron över Marine Le Pen finns det anledning till oro inför framtiden.

Macron har två beting: dels att vinna mot Le Pen, dels att få ordning på Frankrikes ekonomi. Om den första är genomförbar är den andra mer komplicerad, särskilt som en majoritet i parlamentet inte automa-tiskt följer med presidentposten.

Le Pen är ingen nykomling, och hennes framgång inte oväntad. Macron borde inte ha kunnat hända. Han startade sin rörelse En marche för bara ett år sedan, och den består av oerfarna entusiaster. Programmet har inte stötts och blötts, utan är Macrons personliga. Hur många ledamöter organisationen kan få valda till nationalförsamlingen går inte att veta.

Både Macron och Le Pen profiterade på etablissemangets samman-brott. Socialistpartiet och Republikanerna har bytts av vid makten, och haft decennier på sig att göra väljarna besvikna. Macron hade ändå tur när högerns frontman François Fillons kampanj knäcktes under tyngden av flera skandaler. Hos socialisterna hade pragmatikerna gjort sig extra omöjliga under fem år i regeringsställning. Vänsterflygeln fick i stället chansen och ledde partiet till rena raset.

Liberalen Macron har presenterat sig som outsider, vilket är en sanning med modifikation. Han har gått på de finaste skolorna och varit investmentbankir. Han satt två år i socialisternas misslyckade regering, även om han aldrig förut ställt upp i ett val. Motståndarna, inte minst Le Pen, försöker använda det för att klistra skällsordet elit på honom. Att Macron nu får stöd av ledarna för de traditionella partierna har sitt värde, men också nackdelar.

Utmaningarna för en ny fransk president är omfattande. Tillväxten har varit klen efter finanskrisen, arbetslösheten stannade kvar runt 10 procent. Staten slukar 57 procent av BNP, budgeten har inte varit i balans sedan 70-talet. Företagsklimatet är inget att skryta med.

Macron vill vara så i mitten som möjligt, han lovar att blanda det bästa från höger och vänster. När alla ska göras till lags medföljer en vaghet. Där finns företagsvänliga förslag som att luckra upp 35-timmarsveckan eller rensa i arbetsmarknadslagstiftningens nästan 4 000 sidor. Antalet offentliganställda ska minska gradvis. Men om Macron förmår bryta med den franska traditionen där staten styr över näringslivet, eller klarar att bygga om dyra välfärdssystem, återstår att se.

Le Pen för sin del saknar egentligt ekonomiskt program. Hon behöver inte reformera något, och har råd med allt. Hon är svårslagen i sina vänsterpopulistiska krav på sänkt pensionsålder och höjda bidrag, gammal som ung ska skyddas mot marknaden. Hon sprider myter om hur Frankrike skulle tjäna på att stoppa invandringen och låta industrin blomstra bakom tullmurar.

Och Le Pen vill skrota euron och lämna EU, även om hon talat tystare om det i valrörelsens slutskede eftersom riskerna skrämmer. Om hon fick sin vilja igenom skulle det utlösa konvulsioner på finansmarknaderna och en rask statsbankrutt. Macron propagerar däremot ivrigt för EU:s förtjänster, ekonomiska som andra. Ambitionen att skapa en tätare union lär dock stöta på motstånd hos en del grannar.

De gamla partiernas kris kan erbjuda öppningar för en president Macron. Både socialister och republikaner kan tänkas vilja hoppa på tåget, om inte annat för att rädda sina jobb. Samlar han däremot inte en majoritet i parlamentet riskerar han blockader. Teknokraters förmåga inför politiska hinder överskattas lätt.

Tidigare franska ledare har också haft svårt att hantera gatans parlament, fackföreningar som protesterar mot alla förändringar. Den statliga byråkratin har en viss motståndskraft. En president kan nötas ned och bli mer en symbolisk titelhållare.

Två helt olika världsbilder står mot varandra den 7 maj. Frihandel mot protektionism, öppenhet mot ultranationalism, optimism mot pessimism. Allt tyder på ett relativt klart utslag till förmån för Emmanuel Macron, men Marine Le Pen kommer säkert att få en betydligt högre röstandel än sin far Jean-Marie 2002.

Frankrike måste ge Macron chansen. Alternativet är en mardröm.

DN 25/4 2017 “

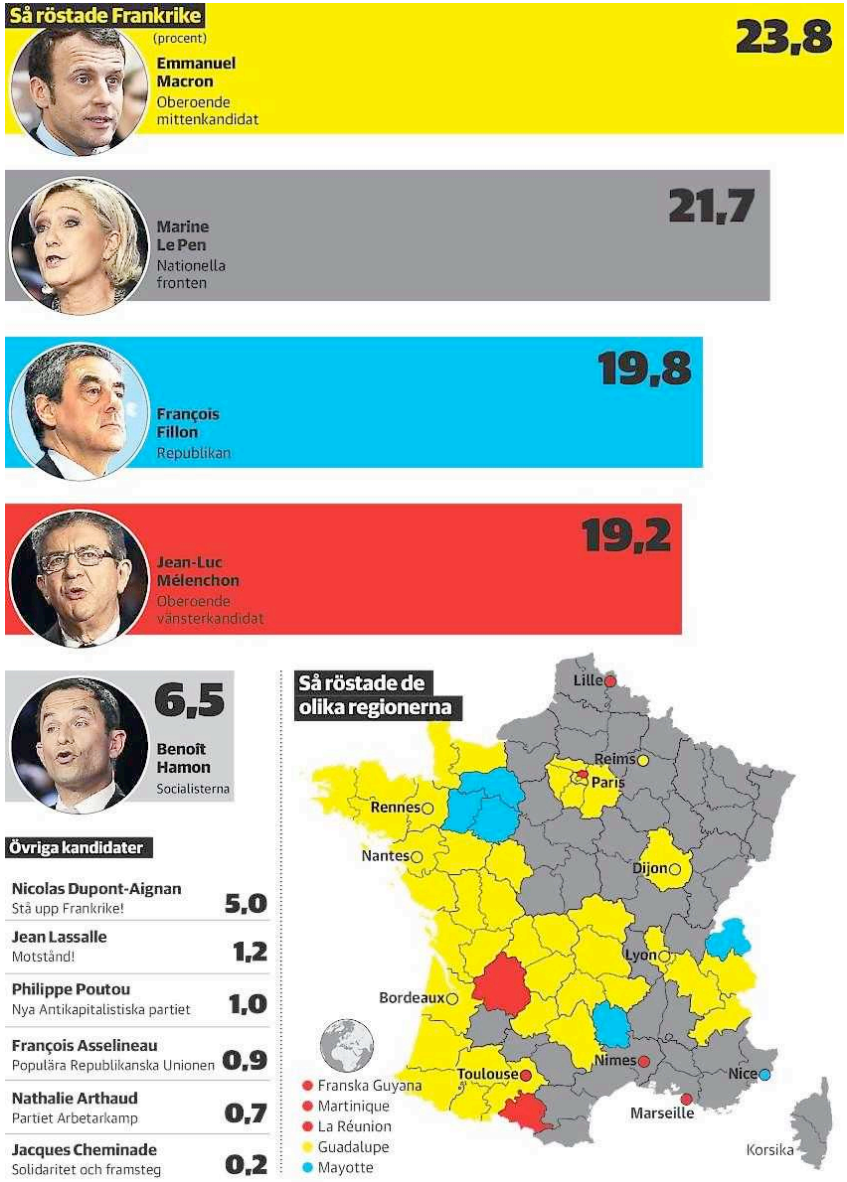

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ <u>För tidigt räkna ut Le Pen</u>

Analys. Paris. Marine Le Pen tar timeout från partiledarposten i Nationella fronten för att, som hon uttrycker det, försöka samla hela det franska folket bakom sig. Frågan är om Le Pen på det viset kan bredda sin väljarbas inför den andra omgången i det franska presidentvalet, där Emmanuel Macron anses vara stor-favorit.

Vi närmar oss ett avgörande ögonblick, Jag har alltid ansett att presidenten är hela folkets president, och bör samla alla fransmän bakom sig. Det är en övertygelse som måste omsättas från ord till handling. Det är därför jag lämnar posten som partiledare för Nationella fronten, och i kväll enbart är här som en kandidat som vill samla alla fransmän bakom ett gemensamt projekt”, sade Marine Le Pen till tv-kanalen France 2 på måndagskvällen.

Den oberoende mittenkandidaten Emmanuel Macron räknas som storfavorit inför den andra och avgörande valomgången i det franska valet, sedan han fått stöd av Republikanernas kandidat François Fillon, Socialistpartiets Benoît Hamon och i går även den sittande presidenten François Hollande.

Men Le Pen är långt ifrån uträknad. I flera delar av landet fick den högerextrema nationalisten Le Pen flest röster i söndagens val – även om hon inte fick mer än 21,3 procent i landet som helhet, klart efter Macron på 24 procent.

I Frankrike skär en djup klyfta mellan storstäder och landsbygd. På kartorna över röstfördelningen i landet framgår att Marine Le Pen vunnit i många av de små- och medelstora städerna, medan Emmanuel Macron tar hem segern i de flesta storstäderna.

I Grand Est, en region i nordöstra Frankrike som DN rapporterade från nyligen, får Le Pen exempelvis 31 procent av rösterna, mot Macrons 20 procent. Här är arbetslösheten högre än riksgenomsnittet och de anställningar som finns är ofta korta och otrygga – en situation som uppenbarligen gynnar Nationella fronten.

Mycket kan också hända än. Tre viktiga frågetecken:

1 Hur högt blir valdeltagandet?
Om valdeltagandet blir lägre i den andra omgången än i den första kommer det troligen att gynna Marine Le Pen, att döma av tidigare val. Såväl till vänster som till höger finns många väljare som bara högst motvilligt kommer att gå och rösta på Macron. Om de får intrycket av att risken är betydlig för att Le Pen vinner kan det leda till att få går till urnorna.

2 Hur tänker vänsterkandidaten Mélenchons väljare göra?
Nästan en av fem av väljarna lade sin röst på den radikale vänstermannen Jean-Luc Mélenchon, vars kritik mot EU och globaliseringen har en del gemensamt med Le Pen – men som också står i direkt konflikt med hennes invandringsfientlighet och hets mot islam.

Bland väljare mellan 18 och 24 år röstade hela 30 procent på Mélenchon, vilket gör honom till den mest populäre kandidaten bland unga. Tidigare har Le Pen varit störst i denna åldersgrupp, men några större strömhopp från Mélenchon till Le Pen lär det ändå inte bli. Många vänstersympatisörer kan dock välja att avstå från att rösta i andra omgången, vilket alltså indirekt kan gynna Le Pen.

3 Kommer högerväljarna att hörsamma Fillons råd?
François Fillons maning att rösta på Macron kommer troligen att respekteras av liberala väljare som värdesätter frihandel och låga skatter mer än invandringsmotstånd – åtminstone så länge Macron håller hyfsad distans till Socialistpartiet i rävspelet om en framtida majoritet i parlamentet.

Men de som tillhör den strömning som kan kallas katolsk socialkonservatism kan lockas över till Marine Le Pens läger – i synnerhet om hon fortsätter att distansera sig från det fascistanstrukna parti som hon var partiledare för fram till på måndagen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Traditionella partier laddar för revansch

Lens. Mindre än två veckor återstår till presidentvalets andra omgång, men det politiska Frankrike blickar redan mot parlamentsvalen i juni. Där startar söndagens vinnare Emmanuel Macron och Marine Le Pen från noll.

Dagen efter valet är Frankrike tillbaka i vardagen. I Hénin-Beaumont, där högerextrema Nationella fronten höll sin valvaka, har tv-skärmarna och Marine Le Pen-souvenirerna lastats in i stora flyttbilar. I sporthallen, som på söndagskvällen var full av flaggviftande väljare och stressade journalister, spelar skolbarn och gymnasister basket och volleyboll.

De båda finalkandidaterna har börjat sin kampanj inför den avgörande omgången den 7 maj. Redan måndag morgon var Marine Le Pen ute och kallade Macron ”en vekling” som inte kan försvara landet mot islamistisk terror, samtidigt som hon ironiserade över hans segermiddag på trendiga brasseriet La Rotonde i Paris.

De traditionella partierna var ju söndagens stora förlorare. Och såväl Socialisternas Benoît Hamon som Republikanernas François Fillon rekommenderade redan på valnatten sina väljare att rösta på Macron.

Samtidigt står det klart att både socialister och republikaner satsar på revansch i de viktiga parlaments-valen som äger rum redan om sex veckor, den 11 och 18 juni.

Socialisternas förstesekreterare Jean-Christophe Cambadélis menar i en intervju att det handlar om att ge Macron stöd, men inte ansluta sig till honom. Han hoppas att landet slipper en våg av ”macronomania”.

– I så fall kan vi nog lyckas välja in 80 till 100 deputerade i parlamentet.

Fillon tog redan på söndagen sikte på juni i ett tal till sina besvikna anhängare.

– I parlamentsvalen får ni chansen att låta högerns och mittens röst höras. Splittra inte upp er, håll ihop och var bestämda. Frankrike behöver er, sa han.

På järnvägsstationen i staden Lens träffar vi Paule Laurent, en pensionerad sjukhuschef som gav Fillon sin röst. Nu tänker hon följa hans uppmaning och välja Macron om två veckor. Men i parlamentsvalet blir hon sitt parti trogen.

– Då blir det självklart för mig att rösta på Republikanerna. De kan säkert få majoritet, då kan de hålla Macron i koppel och stoppa hans värsta förslag.

39-årige Emmanuel Macron var tills i augusti i fjol ekonomiminister i en socialistisk regering. Rörelsen En marche grundade han fyra månader tidigare.

För en fransk president som vill kunna genomföra sitt program är det ytterst viktigt att ha stöd av en majoritet i parlamentet. Macron har flera

gånger sagt att hans rörelse kommer att ha kandidater till alla 577 platserna i nationalförsamlingen, men det är av allt att döma överoptimistiskt.

Så sent som för tre veckor sedan presenterade Macron under stort ståhej 14 stycken En marche-kandidater till parlamentsvalen. En av dem var visserligen ett fynd – polischefen Jean-Michel Fauvergue, en riktig machoman och en av hjältarna under terrordåden i Paris 2015. Men mot de stora politiska maskinerierna till höger och vänster räcker det inte långt.

Olivier Bouis, en småföretagare från Paris på besök i Lens, röstade på Macron och hoppas att han kan få majoritet i parlamentet.

– Problemet är hur jag som väljare ska ge honom det. Finns det någon kandidat för En marche i min valkrets så är jag beredd att rösta på honom eller henne. Om inte får jag väl ta en funderare.

Le Pens Nationella fronten är visserligen ett parti med 45 år på nacken och gott om funktionärer runt om i Frankrike. Men i parlamentet har de i nuläget ynka två mandat – varav ett innehas av Marine Le Pens egensinniga systerdotter Marion Maréchal-Le Pen.

Philippe Eymery är en av Nationella frontens erfarna politiker på regional nivå, från storstaden Lille längst i norr. När jag talar med honom tror han optimistiskt att partiet kan öka från två till 300 mandat om Le Pen blir president.

– Det blir en Marine-effekt som kommer att smitta av sig runt om i landet, säger Eymery som själv kandiderar till en plats i parlamentet.

Detta är naturligtvis en önskedröm för det högerextrema partiet. 2002, det år Marine Le Pens far Jean-Marie gick till andra omgången i presidentvalet, förlorade fronten sitt enda mandat i parlamentet – inte tal om någon ”Jean-Marie-effekt” den gången.

Samtidigt har Philippe Eymery möjligen en poäng. I söndagens val kom Le Pen etta på rekordmånga orter i landet – med drygt 46 procent i ”skyltfönstret” Hénin-Beaumont som bästa notering. Partiet är starkt i norr, men också i Sydfrankrike och Alpregionen.

Det mesta tyder ändå på att den som vinner presidentvalet – oavsett om det blir Macron eller Le Pen – snabbt får sätta sig i förhandlingar med de gamla etablissemangspartierna.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Den 11 och 18 juni hålls val till Nationalförsamlingen, det franska parlamentets underhus.

577 deputerade finns i nationalförsamlingen, och 289 mandat behövs för majoritet.

I det sittande parlamentet har Socialisterna 289 mandat och Republikanerna 198. Högerextrema Nationella fronten har två mandat. “

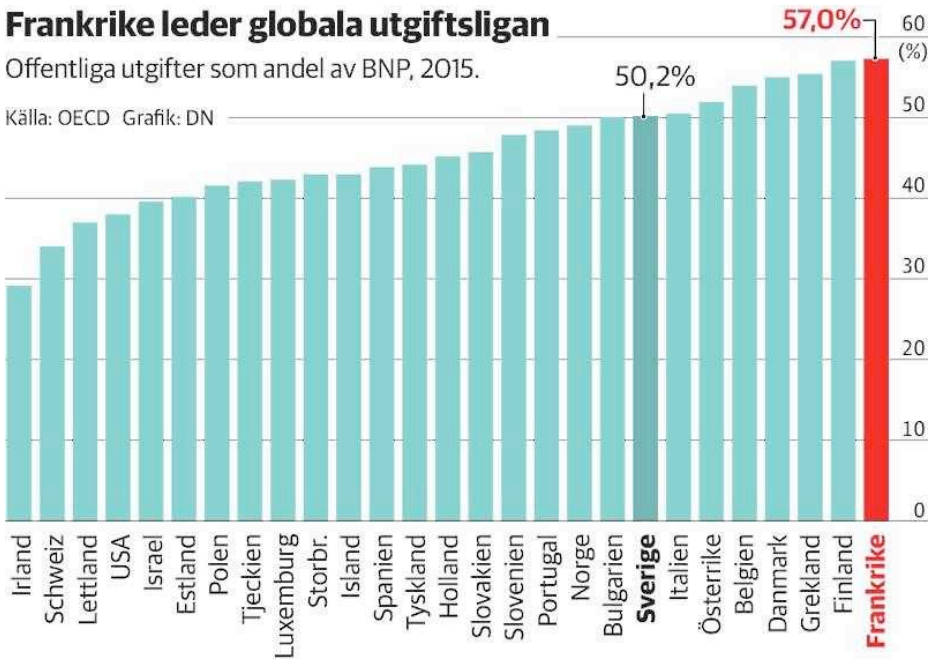

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Johan Schück: Macrons öde bestäms av fransk ekonomi

Emmanuel Macron ska inte räkna med en promenadseger. Även om han väljs till Frankrikes president, behövs också parlamentariskt stöd för hans ekonomiska politik. Där finns risk för besvikelse.

Det mesta talar för att andra valomgången, söndagen den 7 maj, gör Emmanuel Macron till Frankrikes nästa president.

Han har ett övertag mot Nationella frontens Marine Le Pen från förs-ta omgången och får nu dessutom stöd från sina tidigare medtävlare, republikanen François Fillon och socialisten Benoît Hamon.

Men Macrons seger är knappast given och den kommer inte av egen kraft. Han är beroende av väljare från både höger och vänster som inte har haft honom sitt förstahandsval.

Avgörande blir om mobiliseringen för att hindra Le Pen från att bli president visar sig tillräckligt stark. Hon är själv en beprövad kampanjpolitiker som man inte utan vidare ska räkna ut.

Troligast är ändå att Macron vinner, men för honom är det ändå mycket som återstår. Han har ingen parlamentarisk majoritet bakom sig och får det knappast heller genom valet till nationalförsamlingen, som äger rum i två omgångar den 11 respektive den 18 juni.

Valsystemet gynnar de två stora partierna, republikaner och socialister, även om deras kandidater har misslyckats i presidentvalet.

Macrons rörelse, ”En marche”, får svårt att vinna genomslag, även efter lanseringen som ett parti. För detta är tiden dessutom mycket knapp.

Därför kommer den nye presidenten att tvingas samarbeta med sina motståndare för att få något gjort. Det lutar åt en period med vad som

på franska kallas ”cohabitation”, alltså ett samboende där president och premiärminister kommer från olika politiska läger.

Troligare blir premiärministern en högerinriktad republikan än en vänsterbetonad socialist, med tanke på Socialistpartiets sammanbrott. Republikanerna är också sargade, men inte i samma grad.

Vad som kommer ut ur detta återstår att se. Macron har gått till val med ett reformprogram som ska ta tag i Frankrikes djupa ekonomiska problem.

Dessa handlar, bland annat, om svag ekonomisk tillväxt, hög arbetslöshet och ständiga budgetproblem. Ungdomar och personer med utländsk bakgrund, även i andra generationen, har särskilt svårt att få jobb.

Arbetsmarknaden beskrivs ofta som stel, samtidigt som produktiviteten i franska ekonomin utvecklas långsamt.

De offentliga utgifterna är högst bland OECD-länderna (se grafiken). Men de offentliga finanserna är i obalans, med stora underskott som bryter mot EU:s stabilitets- och tillväxtpakt samt en statsskuld på närmare 100 procent av BNP.

Frankrike har starka sidor, däribland en välutbildad elit och många framgångsrika storföretag. Födelsetalen är höga, vilket ger en fördelaktig demografi jämfört med övriga EU-länder.

Ändå sackar Frankrike sedan länge efter, särskilt mot Tyskland som har bättre konkurrenskraft och större bredd i sitt näringsliv.

De franska problemen är inte snabbt avhjälpta, även om konjunkturen har blivit bättre. Det finns starkt motstånd när det gäller långtgående reformer. Hot om strejker och demonstrationer har fått tidigare presidenter att ge vika.

Emmanuel Macron vill gå relativt försiktigt fram, men kan ändå stöta på besvärliga hinder.

Det gäller hans förslag om skattereformer och uppluckring av arbetsmarknadsregler, liksom en striktare budgetpolitik. Att hans republikanske medtävlare François Fillon ville gå längre betyder inte så mycket i dag.

Nu handlar det om vad en oerfaren president förmår att åstadkomma, när hans motståndare kommer att vara ute efter revansch. Hans EU-vänlighet får förmodligen tonas ned, även om han blir en av de hårdaste i förhandlingarna med Storbritannien om Brexit.

Macron måste bygga koalitioner där han visar förmåga att ge och ta. Samarbetet behöver riktas mot både höger och vänster, utan att politiken blir alltför urvattnad.

Hur ekonomin utvecklas blir i längden utslagsgivande. Om Macron lyckas där, kan han även nå en bredare politisk framgång.

Ett misslyckande kan däremot ge chans för Marine Le Pen att vinna nästa presidentval om fem år. Därför står ännu oerhört mycket på spel för Frankrike och Europa.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se
3 andra ord om Frankrike.

Opinionsmätningar. Överraskande träffsäkra inför första omgången av presidentvalet. Också vinnare, vid sidan om Emmanuel Macron.

Trump. Jämförs med Marine Le Pen, trots skillnader mellan dem. Liknar Macron genom att han blev president utan att tidigare varit folkvald.

Putin. Kan inte vara nöjd med valutgången, där flera kandidater som vill närma sig Ryssland förlorade. “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Kraftig uppgång på börserna i Europa

Kurserna på Europas börser steg över lag kraftigt under måndagen, som en reaktion på den första omgången av det franska presidentvalet.

Emmanuel Macron och Marine Le Pen går vidare till en andra, avgörande, valomgång om två veckor. Det tog aktiemarknaderna i Europa emot med lättnad.

Macron hålls som favorit och han står för en öppen ekonomi, liberala reformer och fortsatt medlemskap i EU. Marine Le Pen är hans motsats; hon är protektionistiskt lagd och vill att Frankrike inte bara lämnare euron, utan även EU.

Det är förväntan om en seger för Macron som gör att börserna stiger. Naturligt nog var det just Parisbörsen som rusade mest; dess ledande CAC 40-index steg med hela 4,1 procent under måndagens handel.

Men även andra stora europeiska börser noterade kraftiga kursökningar. Frankfurtbörsens DAX-index steg med 3,3 procent och Londonbörsens ledande index, FTSE 100, steg med 2,2 procent.

Stockhomsbörsens OMX-index stängde handeln på måndagen med en uppgång på 2,3 procent.

Euron stärktes mot dollarn och japanska yenen, men även kronan stärktes – mot både euron och dollarn. En euro kostade på måndagseftermiddagen 9:57 kronor mot 9:67 sent på fredagen. En dollar, som kostade 9:03 kronor på fredagskvällen, kostade 8:80 på måndagen.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Osäkert läge. Tre skäl till varför Le Pen kan vinna nästa omgång

Världen höll andan medan Frankrike röstade i presidentvalets första omgång i söndags. Resultatet innebär både goda och dåliga nyheter.

De goda nyheterna är att Emmanuel Macron, en 39-årig reformistisk eurofil vars politiska rörelse inte existerade för bara ett drygt år sedan, har stora möjligheter att bli president i en av Västvärldens mest skröpliga och övercentraliserade gerontokratier. De dåliga nyheterna är att 70 procent av de franska väljarna i söndags röstade på kandidater som står för antingen proto-marxism, nationalpopulism eller mer eller mindre öppen Putindyrkan, om inte en kombination av de tre.

Fransmännen brukar vilja kalla sig cartesianer, och syftar då på pragmatik och rationalitet. I själva verket är de romantiska och idémässigt vaga. Politik, som bör innebära konsten att hantera verkligheten, har till exempel, sedan länge i Frankrike blivit till en idéernas skönhets-tävling utan någon grund i, eller betydelse för, den verkliga världen.

Det förklarar varför politiker som Nationella frontens ledare Marine Le Pen eller vänsterns Jean-Luc Mélenchon aldrig bryr sig om att förklara hur de tänker genomföra vad de lovar (stoppa immigrationen, skrota euron, höja skatter utan att skada ekonomin) – allt de behöver fokusera på är utspel för gallerierna.

Det finns därför tre skäl till varför man definitivt inte bör ta den kommande andra omgångens valresultat för givet.

För det första har Marine Le Pen med stor framgång skapat bilden av en ideologisk kamp mellan privilegierade globalister och påhejare av vad hon ser som Bryssels diktatur, och det ”riktiga” franska folket. Flertalet i den lägre medelklassen som röstade på den Chavez-like Jean-Luc Mélenchon kommer att frestas rösta på henne i den andra valomgången.

För det andra kan den politiska polariseringen innebära att den så kallade ”21 april-effekten” – från den 21 april 2002 när Marine Le Pens far hamnade på andra plats i presidentvalets första omgång – inte blir lika viktig. Även om François Fillon har uppmanat sina väljare att rösta på Macron i andra omgången av årets val, kan en till antalet ännu okänd skara av dem som röstade på den konservative kandidaten i söndags, i stället luta åt den extrema högern.

För det tredje blir de franska muslimernas roll avgörande huruvida nationalisten Marine Le Pen eller Emmanuel Macron får styra nationen under de kommande fem åren. Islam har för en bred majoritet av de unga människor som identifierar sig som muslimer i Frankrike, för länge sedan upphört att vara en fråga om religion och blivit en fråga om ideologi, identitet och politik.

Att vara muslim i Frankrike i dag innebär att vara offer för konstant diskriminering och ständigt ifrågasättas av tre grupper: extremhögern, andra religioners fundamentalister, samt vad som möjligen skulle kunna kallas hysteriska sekularister. Medan den motbjudande inverkan

från de två förra grupperna är tydlig för de flesta, underskattas ofta skadan som den senare ger upphov till.

I namn av en ganska provinsiell uppfattning om sekularism (Frankrikes heliga ”laïcité”) vägrar den franska republiken tillåta sina medborgare att räknas utifrån religiös eller etnisk bakgrund (det är faktiskt illegalt att föra sådan statistik i Frankrike) och inga officiella data står att uppbringa om hur de franska muslimerna egentligen har det. Det innebär att inget egentligen görs för att förbättra de franska muslimernas liv i synnerhet, och många av dem anser att det finns en övergripande institutionell partiskhet mot dem.

Det lär resultera i att en betydande mängd av dem kommer att visa prov på ett av vår tids egendomliga och självutplånande beteenden i valbåsen. Med stor sannolikhet kommer många franska muslimer antingen ligga på sofflocket eller rösta på ett av de mest rabiata islamofobiska partierna i Europa.

Felix Marquardt “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Nya världsläget präglar debatten

Vad är senaste nytt från FN-medlaren Staffan de Mistura om fredsförhandlingarna i Syrien? Hur ser förre utrikesministern Carl Bildt på Donald Trump som snart varit USA:s president i hundra dagar? Och vad betyder det nya världsläget för nuvaran-de utrikesministern Margot Wallström? Det är några frågor som får sitt svar på DN:s utrikesdag i kväll.

Chinateatern i Stockholm är sedan länge utsåld när DN:s utrikesdag på tisdagen hålls för trettonde året på raken. Men hela kvällen går evenemanget att följa på DN-tv. Direktsändningen på DN.se inleds klockan 18.00.

Sedan starten av utrikesdagen 2005 har Dagens Nyheters utrikeskorrespondenter samlats för att ge sin bild av världsläget. Sedan förra årets dag har världsläget förändrats både i Europa och USA.

Det började med att britterna i juni röstade för att lämna EU och fortsatte med USA-valet där Donald Trump nu suttit som president i snart hundra dagar.

Det nya världsläget präglar årets utrikesdag som bland annat gästas av FN:s fredssändebud för Syrien, Staffan de Mistura. På scenen medverkar också den tidigare utrikesministern Carl Bildt som riktat svidande kritik mot USA:s president Donald Trump. Hur ser han på Trump som på fredag har suttit hundra dagar i Vita huset?

Från FN:s givarkonferens i Genève om den humanitära situationen i Jemen ger utrikesminister Margot Wallström (S) sin syn på det nya världsläget och konsekvenserna för svensk utrikespolitik och Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd.

DN-fotografen Paul Hansen och Mellanösternkorrespondenten Erik Ohlsson berättar om riskerna med utrikesrapportering. Paul Hansen skottskadades i oktober utanför Mosul i Irak.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“ Fakta. Utrikesdagen

DN:s Utrikesdag inleds klockan 18.00 och pågår i cirka två timmar. Här är några av hållpunkterna (ungefärliga tider):

18.00: **Inledning** av DN:s chefredaktör Peter Wolodarski.

18.05: **Terrorn** – med bland andra korrespondenterna Erik de la Reguera, Lina Lund och Annika Ström Melin och reportern Niklas Orrenius.

18.25: **Populismens Europa** – med bland andra korrespondenterna Annika Ström Melin och Ingmar Nevéus, samt Katrine Marçal, DN-medarbetare i Storbritannien.

18.45: **Det nya världsläget** – med bland andra utrikesminister Margot Wallström och utrikeskommentatorn Michael Winiarski.

19.00: **Trumps USA** – med korrespondenterna Sanna Torén Björling och Martin Gelin samt förre utrikesministern Carl Bildt.

19.15: **Putins Ryssland** – med bland andra Moskvakorrespondenten Anna-Lena Laurén.

19.30: **Journalister i farozonen** – med fotograf Paul Hansen och Erik Ohlsson, Mellanösternkorrespondent.

19.45: **Inifrån Nordkorea** – med mångårige Asienkorrespondenten Torbjörn Petersson och fotograf Roger Turesson.

19.50: **Kriget i Syrien** – med FN-sändebudet Staffan de Mistura och korrespondenterna Terese Cristiansson och Erik Ohlsson. “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ de Mistura: Civilbefolkningen måste skyddas till varje pris

Staffan de Mistura har vad som brukar kallas världens svåraste jobb: att försöka skapa fred i det oförsonliga kriget i Syrien. I dag tisdag möter han DN:s läsare på utrikesdagen i Stockholm.

Kriget i Syrien är inne på sitt sjunde år och alla yttre tecken pekar på att konflikten snarast förvärrats den senaste tiden.

Enbart under april månad har det hittills rapporterats om två fruktansvärda dåd som drabbat den syriska civilbefolkningen.

Det är dels gasattacken i Khan Sheikhoun den 4 april där minst 87 människor dödades. Dels självmordsdådet mot en konvoj av civila den 15 april i Rashidin utanför Aleppo som dödade över 120 människor. I bägge fallen var många av -offren barn.

Det är i den atmosfären Staffan de Mistura såsom FN:s särskilda sändebud för Syrien försöker skapa förutsättningar för en politisk lösning av konflikten. Han har haft sitt uppdrag i snart fyra år – längre tid än någon av sina två företrädare.

– Jag får ofta frågan: ”Kommer Syrienkriget någonsin att ta slut”, säger Staffan de Mistura.

DN når honom via telefon när han är på väg till Genèves flygplats för vidare resa till Stockholm. de Mistura ger själv svaret på sin fråga:

– Ja, jag är övertygad om det. Men under tiden måste vi som kan påverka skeendena göra allt för att minska lidandet för civilbefolkningen i Syrien. Därför är det av yttersta vikt att stärka överenskommelsen om eldupphör. Förhandlingar kan pågå länge, men under tiden måste civilbefolkningen skyddas till varje pris.

Ryssland har som militär uppbackare av president Bashar al-Assad stigit fram som en av huvudaktörerna i Syrienkriget. Iran och Turkiet försvarar sina egna geopolitiska intressen. USA under president Donald Trump för en konturlös politik som snarast ökar osäkerheten. Globala jihadistiska terrororganisationer som Islamiska staten (IS) och al-Qaida är påtagligt närvarande.

Men trots det utomordentligt spända läget har Staffan de Mistura envist och målmedvetet navigerat efter den resolution som FN:s säkerhetsråd enhälligt antog den 15 december 2015. Resolutionen förordar en fredsprocess som innebär vapenvila, förhandlingar mellan oppositionen och president al-Assads regim, utarbetande av en författning samt FN-övervakade val.

Direkta samtal mellan den syriska regimen och oppositionen anses inte sannolika i nuläget. Men annan typ av dialog i FN:s regi pågår regelbundet – en ny runda är planerad till mitten av maj i Genève.

– Under omständigheter som råder är det beundransvärt att Staffan de Mistura över huvud taget kan hålla i gång förhandlingsprocessen, även om de konkreta framstegen på marken i Syrien är få, säger en diplomat med insyn i förhandlingarna till DN.

Staffan de Mistsura själv har efter ett långt liv i FN:s tjänst en osentimental syn på sin egen roll.

– Jag som person är inte viktig. Syrienkonflikten handlar inte om en enskild individs framgång eller nederlag. Jag är ju utbytbar. Det viktiga är att det internationella samfundet fortsätter ansträngningarna att åstadkomma fred.

– Och när jag möter ”vanliga” syrier och ser deras önskan och beslutsamhet om att åstadkomma fred, då får jag själv styrka och -motivation att fortsätta, säger han.

Staffan de Mistura medverkar gärna i debatter och sammankomster för att informera om situationen i Syrien, men eftersom hans mötes- och reseschema är mer än späckat blir det inte så ofta som han har tillfälle.

På tisdagen får han dock möjlighet att möta delar av DN:s läsekrets under utrikesdagen på Chinateatern i Stockholm (ett evenemang som också kan följas direkt via webben).

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Staffan de Mistura

Han är född 1947, är delvis uppvuxen i Stockholm och tillbringade skolåren i Italien.

Staffan de Misturas far hade italienska rötter i Dalmatien (nuvarande Kroatien), och hans mor var svensk. Han har både svenskt och italienskt medborgarskap.

de Mistura har en drygt 40-årig diplomatkarriär bakom sig, främst i FN:s tjänst. Huvudsakligen har han ägnat sig åt krishantering i krigs- och konfliktområden som Rwanda, Sudan, Irak och Afghanistan. I juli 2014 utsågs de Mistura till FN:s särskilda sändebud för Syrien. “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Utbildning som skyddar flickor från könsstympning får pris

Molly Melchings arbete i Västafrika har lett till att invånarna i sju tusen byar har övergivit traditionen att könsstympa sina döttrar. Flickorna blir heller inte bortgifta som barn. I morgon, onsdag, kan Molly Melching och organisationen Tostan belönas med ”Barnens Nobelpris” vid en ceremoni i Mariefred.

Genom ett långsiktigt och tålmodigt utbildningsarbete har amerikanskan Molly Melching åstadkommit en demokratisk revolution i tusentals byar på landsbygden i Senegal och i flera grannländer i Västafrika.

Förändringen är mest påtaglig för de unga och Molly Melching känner sig hedrad över att ha nominerats av barn från hela världen till World’s children’s prize, som delas ut av en svensk stiftelse.

– Den viktigaste skillnaden är att fler barn överlever – att barnadödligheten har minskat dramatiskt när byborna fått kunskap om hälsovård och hygien. I de byar som -genomgått den treåriga utbildningen går både pojkar och flickor i skolan. Flickorna gifts inte längre bort innan de fyller 18 år, säger Melching.

Molly Melching kom till Senegal som utbytesstudent för mer än 40 år sedan och hon är fortfarande kvar. Arbetet för att stärka kvinnors och barns rättigheter ledde fram till bildandet av organisationen Tostan, som i dag har utvecklats till en massrörelse på gräsrotsnivå.

Tostans utbildning tar avstamp i bybornas egna önskemål och lokala traditioner. Sång och dans är självklara inslag i utbildningen. Språket är viktigt, enligt Molly Melching. När det inte fanns några böcker på det lokala språket wolof skrev hon egna.

– Förklaringen bakom Tostans framgång är att lärarna inte kommer till byarna med färdiga lösningar. Byborna har ofta tydliga prioriteringar som bestämmer inriktningen på utbildningen. Med tillgång till rätt information fattar människor kloka beslut i syfte att förbättra sina liv, säger Molly Melching.

– Genombrottet kom när vi tog mänskliga rättigheter som utgångspunkt. Alla människor har samma rättigheter men därmed också skyldigheter gentemot varandra. En man får inte slå sin hustru, men hustrun har också skyldigheter gentemot sin man och sina barn. Det kan byborna överföra på sin egen verklighet, säger Molly Melching.

Det var under ett samtal i klassrummet som en grupp kvinnor kom fram till att det inte är förenligt med barnens rättigheter att omskära sina unga döttrar.

Tiotusentals kvinnor, som tidigare inte hade rätt att tala offentligt, har valts till politiska uppdrag. I många byar har nya skolor byggts.

– Att det nu anses självklart att både flickor och pojkar ska gå i skolan gör att de unga får bättre förutsättningar i livet, säger Molly Melching.

Ett annat projekt syftar till att kvinnorna ska prata mer med sina bebisar och småbarn.

– Resultatet är häpnadsväckande positivt. Det har funnits en missuppfattning om att barnen börjar lära sig saker först i skolåldern, säger Molly Melching.

Att åstadkomma varaktiga förändringar tar tid. Molly Melching får ofta frågan av biståndsgivare om hon kan göra en kortare variant, men svaret är alltid nej.

– Det finns ingen genväg. De viktigaste egenskaperna är tålamod och att lära sig av sina misstag.

I dag har flera internationella organisationer, som FN:s barnfond Unicef, kopierat Tostans utbildningsmodell.

Till prisutdelningen på Gripsholms slott i Mariefred kommer Molly Melching tillsammans med två unga kvinnor från Gambia, som har genomgått Tostans utbildning.

Tanken med World's children's prize är att barn genom att rösta ska lära sig mer om sina rättigheter. Ytterligare två personer är nominerade av barnjuryn:

Rosi Gollmann från Tyskland har räddat tusentals flickor i Indien och Pakistan från att dö vid födseln.

Manuel Rodrigues från Guinea-Bissau kämpar för att barn med funktionsnedsättningar ska få ett värdigt liv.

Priset delas ut av drottning Silvia Vinnaren får 700 000 kronor att använda i sitt arbete. De två andra kandidaterna får 175 000 kronor var.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se "

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Sydstatssymboler tas ned i skydd av mörker

I skydd av mörkret har staden New Orleans i den amerikanska södern börjat montera ned det första av fyra konfederations-monument. Att det sker nattetid är för att undvika protester.

Beslutet om att ta bort monumenten fattades för över två år sedan, men har mött stort motstånd och även lett till dödshot mot tjänstemän i staden.

Symboler med koppling till inbördeskriget är fortfarande laddade i USA. Kritikerna ser dem som rasistsymboler, eftersom de hyllar sydstaterna. Andra betraktar dem som frihetssymboler och en del av historien.

Natten till måndagen började arbetare plocka ned en obelisk som restes 1891 som minnesmärke över ett misslyckat uppror mot att svarta tilläts ta plats i styrande organ efter inbördeskriget. Ytterligare tre monument står på tur. Men de ska inte förstöras, bara flyttas till en plats där de kan rymmas i ett historiskt sammanhang, enligt myndig-heterna.

Det amerikanska inbördeskriget mellan nordstater och sydstater i USA utbröt 1861 och pågick till 1865. Bakgrunden var långvariga motsätt-ningar mellan det industriella norr och det lantliga södern. Utlösande faktor blev slaverifrågan. I sydstaterna ansågs slaveriet nödvändigt för att bevara den ekonomiskt viktiga bomullsodlingen.

DN-TT

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Obama sätter hoppet till de unga i USA

Analys. New York. Barack Obama gjorde en lågmäld comeback i offentligheten. Under en diskussion med universitetsstudenter i Chicago i går, måndag, upprepade han sitt mest konsekventa budskap: att unga aldrig får ge upp hoppet om politik som ett verktyg för att göra världen bättre.

Med ett faderligt tonläge och lättsamma skämt försökte Barack Obama bibehålla en optimistisk stämning trots det dystra politiska läget för hans partikollegor i USA. Han undvek som väntat att göra några tydliga utspel mot Donald Trump. I stället samtalade han lågmält och lättsamt med de unga politiska aktivisterna som samlats på scenen.

– Det enskilt viktigaste jag kan göra är att hjälpa nästa generation av ledare att förbereda sig för att ta upp stafettpinnen och ta chansen att förändra världen, sade Obama.

Han höll sig därmed till det som varit hans mest konsekventa budskap under de 13 år han synts i den politiska offentligheten i USA: att unga måste våga hoppas på politiken som ett verktyg för att förändra världen. Under Obamas tid som president hade han för vana att säga till varje årskull av unga praktikanter i Vita huset: Bli aldrig cyniska.

Nu upprepades samma budskap när han samtalade med studenter och aktivister på University of Chicago, ett stenkast från huset i södra Chicago där hans familj länge har bott.

Demokrater och progressiva aktivister i USA väntar otåligt på att Obama ska ansluta sig till den växande proteströrelsen mot Donald Trump. I regel undviker tidigare presidenter att ge sig in det dagspolitiska slagfältet, men bland demokraternas strateger tror många att Obama kommer att synas mer i offentligheten i takt med att vi närmar oss mellanårsvalet nästa år. Där kan Obama bli en ovärderlig tillgång i demokraternas kampanj för att återfå en majoritet i åtminstone en av kongressens kammare.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Xi till Trump: Ta det lugnt runt Korea

Korea. Kinas president Xi Jinping har i ett telefonsamtal med sin USA-kollega Donald Trump manat till försiktighet kring Nordkorea.

– Kina hoppas att alla inblandade kan iaktta återhållsamhet och undvika åtgärder som skulle öka spänningarna på Koreahalvön, sade Xi enligt en kommuniké från Kinas utrikesdepartement på måndags-morgonen.

Samtidigt är det just nu extra svårt att undvika spänningar. USA:s hangarfartyg Carl Vinson anländer vilken dag som helst till området. Och på tisdagen firar Nordkorea 85 år sedan arméns grundande – ett evenemang som experter befarar kan innehålla nya provskjutningar av robotar.

TT-AFP “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Säpos hemlighetsmakeri kan ge fel terrorinsatser

Kommentar. Svenska politiker vet för lite om de potentiella terrorister som de nu vill stoppa. Säpos hemlighetsmakeri gör att riksdagens beslutade åtgärder riskerar att skjuta bredvid målet.

Hur ser en svensk terrorist ut?

Det är en högaktuell fråga när sex av åtta riksdagspartier ska prata ihop sig om hur Sverige kan göras säkrare.

Ju mer fakta politikerna har om hotets art, desto mer relevanta förslag kan antas komma upp på bordet. Omvänt: risken för dåliga beslut ökar förstås om de folkvalda lutar sig på antaganden och rena gissningar.

Den myndighet som har monopol på kartläggningar av rikets fiender är Säkerhetspolisen. Här har man, trots upprepad kritik från flera håll, hittills inte sett som sin uppgift att berätta för övriga samhället vad man vet om den i särklass största extremistmiljön, det vill säga den som utgörs av våldsbejakande islamister. Varken i enskilda fall eller på ett mer övergripande plan.

Annat är det i Norge. Här har säkerhetstjänsten PST gjort en detaljerad analys av de individer som finns och verkar inom terrorsekten IS och dess stödgrupper. Rapporten, som presenterades i september förra året, är publicerad på internet och kan läsas av vem som helst.

88 procent av de kartlagda personerna är män och två av tre är under 30 år. Huvuddelen har invandrat från muslimska länder, men de två största muslimska grupperna – pakistanier och somalier – är underrepresenterade. En av fem är inhemska konvertiter.

Vidare har nästan hälften av de radikaliserade norska männen tidigare utretts för våldsbrott och drygt två av fem använder narkotika. Andra riskfaktorer är avbruten skolgång, arbetslöshet och föräldrars tidiga bortgång.

Raka fakta, värdefulla för såväl lokalpolis som socialtjänst och skolpersonal i upptäckandet av tidiga tecken. PST-rapporten utgör dessutom sannolikt en ganska stabil grund för Stortingets folkvalda i diskussioner om vilka motåtgärder som kan förväntas ge effekt och inte.

De svenska riksdagspolitiker som nu deltar i samtal efter terror-attacken på Drottninggatan har däremot påtagligt dåligt på fötterna. Trots att den svenska extremistmiljön uppskattas vara betydligt större än den norska har nämligen inga motsvarande öppna kartläggningar gjorts. Det lilla som finns är ungefärliga klumpsummor och svepande geografiska angivelser.

Säpo har i flera år sagt att ”cirka 300” personer rest till Syrien och Irak för att ansluta sig till IS. Ungefär 150 av dessa ska nu vara tillbaka i landet. Angered i Göteborg, Vivalla i Örebro och Rinkeby i Stockholm har pekats ut som särskilt problematiska ur rekryteringssynpunkt.

Vad vi också vet är att Säpo har skickat drygt 200 namn till Skatteverket på personer som anses tillhöra den extremistiska islamistmiljön. Syftet är att Skatte-verket ska upptäcka eventuella svarta pengar. Men hur många av dessa personer som faktiskt befaras vara beredda att begå terror-dåd vet bara Säpo.

Det är inrikesminister Anders Ygeman (S) och finansminister Magdalena Andersson (S) som har makten över Säpos pengar. Flera gånger de senaste åren har de låtit sig övertygas om att myndigheten måste få ökade resurstillskott – utan att Säpo levererat särskilt mycket bättre i form av åtal och fällande domar.

Det vore rimligt att villkora nya förstärkningar med att Säpo lättar på förlåten och betalar tillbaka till riksdagen genom relevant information.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se Kriminalreporter “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Ännu en anhållen för terrordådet i Stockholm

Ännu en person har anhållits i utredningen om terrordådet på Drottninggatan i Stockholm den 7 april. Enligt tingsrätten är personen misstänkt för terroristbrott. – Det är bra att polisutredningen går vidare, säger inrikesminister Anders Ygeman.

Vice chefsåklagare Hans Ihrman har anhållit ytterligare en person i utredningen kring dådet den 7 april på Drottninggatan i Stockholm, meddelade polisen på måndagen.

Personen anhölls på söndagen. Det innebär att åklagaren senast på onsdag den 26 april måste fatta beslut om huruvida personen ska begäras häktad eller inte.

– Personen greps i söndags inom ramen för utredningen om händelsen på Drottninggatan efter ett stort underrättelsearbete, säger Nina Odermalm Schei, presschef på Säpo, till DN.

Tingsrätten i Stockholm uppger för TT att den anhållne misstänks för terroristbrott. Enligt tidningen Aftonbladet är den misstänkte 26 år gammal, och enligt Expressen greps han i Örkelljunga i Skåne.

Polisen går inte in på om det är fråga om den lägre eller den högre misstankegraden.

”Polisen och Säkerhetspolisen har tillsammans verkställt gripandet efter det att en mycket stor mängd förundersökningsmaterial har bearbetats”, skriver polisen.

Advokat Karl Harling är den som nu ska försvara den anhållne. Harling förordnades som offentlig försvarare under måndagen. Han vill inte säga om detta skedde på begäran av klienten eller om domstolen på eget initiativ föreslog just honom.

– I nuläget har jag inga kommentarer alls, säger Karl Harling till DN.

Inrikesminister Anders Ygeman vill inte säga vilken information han fått om den person som anhållits.

– Det är bra att polisutredningen går vidare. Det är också naturligt när en förundersökning går vidare att fler personer behöver höras och eventuellt gripas och anhållas om de kan misstänkas haft inblandning i dådet, säger Anders Ygeman till DN.

Sedan tidigare sitter den 39-årige Rakhmat Akilov från Uzbekistan häktad för attentatet den 7 april. Han har erkänt dådet.

Fyra personer dödades när Akilov i hög fart körde en stulen lastbil längs mer än 500 meter av gågatan Drottninggatan i centrala Stockholm.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se
Anders Bollinganders.bolling@dn.se “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Den anhållnes mor: Vi skulle finna lugnet här

Ännu en person har anhållits i utredningen om terrordådet på Drottninggatan i Stockholm. Det handlar om en 26-årig man som är bosatt i skånska Örkelljunga tillsammans med sin mamma.– Putin är terrorist! Assad är terrorist! Uzbeken i Stockholm – terrorist! Men min son, nej nej nej. Han är som ett vuxet barn.

Under en naken glödlampa i en källarlägenhet i Örkelljunga sitter en 50-årig kvinna i lång dräkt och gråter så att hela kroppen skakar. På de blommönstrade lakanen i den enkla träsängen bredvid henne ligger använda näsdukar utspridda. Det har gått drygt ett dygn sedan polisen tog sig in i lägenheten och grep hennes son, misstänkt för inblandning i terrordådet på Drottninggatan i Stockholm den 7 april.

– Det var flera poliser, två med automatvapen, och en hund. De bröt sig in och slängde ned honom på golvet, säger mamman och lägger sig i fosterställning under ett element för att visa hur det gick till.

Enligt tingsrätten är den nu anhållne 26-åringen misstänkt för terroristbrott och förd till Kronobergshäktet i Stockholm.

Mamman berättar att de båda kom till Sverige från Tjetjenien för två och ett halvt år sedan för att söka politisk asyl. Först kom de till Malmö, sedan flyttade de vidare till Klippan, för att i juli 2016 hamna i Örkelljunga.

– Vi skulle finna lugnet i Sverige, landet där Abba kommer ifrån. När polisen kom trodde jag att de var från Tjetjenien. Det här måste vara ett stort missförstånd, säger kvinnan och berättar att hon inte visste vart

sonen hade förts förrän hon fick höra av journalister att han fanns i Stockholm.

Fastigheten där 26-åringen greps ligger i ett lugnt bostadskvarter i Örkelljunga och har tidigare varit ett bageri. I dag hyrs flera av lägenheterna i av Migrationsverket. De flesta som bor här är asylsökande.

I en villa tvärsöver vägen står Tore Lagerkvist och väninnan Yvonne Johansson och beskådar nyfiket det mediala uppbådet som samlats utanför fastigheten.

– Jag bor en bit upp på vägen. Strax efter att jag hade kommit hem ringde Tore och berättade att här var maskerade poliser i civila bilar, säger Yvonne Johansson.

Både hon och Tore Lagerkvist beskriver området som lugnt.

– Och från huset där han bodde hör vi aldrig någonting. Man ser bara när de går ut ur huset och försvinner in till byn.

Hanna Johansson “

“ Vice chefsåklagare Hans Ihrman har anhållit ytterligare en person i utredningen kring dådet den 7 april på Drottninggatan i Stockholm, meddelade polisen på måndagen.

Personen anhölls på söndagen. Åklagaren måste senast i morgon, onsdag, måste fatta beslut om häktning.

Tingsrätten i Stockholm uppger att den anhållne misstänks för terroristbrott. Polisen går inte in på om det är fråga om den lägre eller den högre misstankegraden.

Sedan tidigare sitter Rakhmat Akilov från Uzbekistan häktad för attentatet. “

DN TISDAG 25 APRIL 2017

“ Överenskommelse klar före sommaren

En blocköverskridande överenskommelse om att förebygga terrorism väntas före sommaren. Det är beskedet efter att sex riksdagspartier inlett samtal om nya åtgärder mot terrorism.

På måndagen träffades samtliga riksdagspartier utom Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna för överläggningar om skärpta åtgärder för att bekämpa terrorbrott.

Efter samtalen var parterna överens om att arbetet ska gå snabbt och att en överenskommelse bör kunna vara klar före sommaren.

– Ja, det tror jag. Vi ser framför oss åtminstone tre–fyra veckor av diskussion där vi kan fördjupa oss i hur lagstiftningen ser ut. Det är viktigt att det inte bara går snabbt utan att förslagen som kommer fram blir effektiva i att bekämpa terror och förebygga terror, säger inrikesminister Anders Ygeman (S) och tillägger:

– Jag uppfattade det som att det från samtliga parter finns en vilja att både skärpa svensk terrorlagstiftning och komma överens om vägen framåt.

Även de övriga partierna betonade att det råder en samsyn om att det behöver göras mer för att motverka terrorbrott.

– Jag tror att vi kan komma överens i många frågor. Vi har en situation där vi alldeles nyligen har varit med om ett allvarligt attentat mitt i Stockholm. Jag tror att vi alla måste vara engagerade i att komma överens och i att vara konstruktiva, säger Beatrice Ask (M), rättspolitisk talesperson.

Hon får medhåll av Centerns rättspolitiska talesperson Johan Hedin:

– Vi är ganska överens om de stora dragen. Sen finns det lite olika idéer som vissa tycker är viktigare än andra. Men jag tror att vi kommer att komma överens, vi för samtal i en väldigt konstruktiv anda, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN ONSDAG 26 APRIL 2017

“ Terrormisstänkt 26-åring släpptes

Den 26-årige man som greps i sin bostad i Örkelljunga i söndags och anhölls släpptes på tisdagen och är inte längre misstänkt för terroristbrott i samband med dådet på Drottninggatan i Stockholm den 7 april. Det uppger Åklagarmyndigheten. Säkerhetspolisens presschef Nina Odermalm Schei, säger att man utreder många spår i en utredning som denna.

– Det är naturligt att man vänder på varje sten och nu fortsätter utredningen med oförminskad styrka, säger hon.

Finns det fortfarande misstankar om att andra kan ha varit inblandade i dådet på Drottninggatan?

– Säkerhetspolisen har fortfarande underrättelsematerial som vi bearbetar och analyserar, säger Nina Odermalm Schei.

Clas Svahn “

DN ONSDAG 26 APRIL 2017

“ Trumps skattereform skapar budgetoro

Analys. New York. USA:s president Donald Trump väntas i dag, onsdag, presentera en omfattande skattereform med kraftiga skattesänkningar för företag. Enligt oberoende analyser riskerar reformen att kraftigt öka budgetunderskottet.

Donald Trump har lovat att hans nya skatteomläggning ska vara ”den kanske största skattesänkning vi någonsin har sett”. Han vill framför allt sänka företagsskatten, från 35 procent till 15 procent. Det är en kraftigare skattesänkning än vad de flesta republikaner i kongressen har föreslagit.

Trumps argument för den historiska skattesänkningen är att USA har ”världens högsta företagsskatter”, vilket även var ett vanligt uttalande under hans valkampanj. I själva verket har företagen i USA möjlighet att göra stora avdrag som i praktiken innebär att de ofta betalar betydligt lägre skatt. Flera stora företag, som General Electric och Apple, har genom slug skatteplanering knapp betalat någon skatt alls de senaste åren.

Trumps skattepolitik skulle även markera att Republikanerna tycks redo att överge den oro över budgetunderskott som präglade partiet under Obamas tid som president. Tea partyrörelsen, den landsom-fattande högerpopulistiska protestvåg som tog form i reaktion mot Obama 2009, lyfte just USA:s budgetunderskott som den allra främsta frågan. Nu tycks Republikanerna vara redo att fokusera på andra saker.

Enligt en analys av tankesmedjan Brookings Institution skulle Trumps skatteförslag tillsammans kosta 7 200 miljarder dollar i förlorade intäkter under de kommande tio åren. Republikanerna har kritiserat den analysen med argumentet att den underskattar hur mycket till-växten skulle öka som en följd av dessa skattesänkningar. De flesta ekonomer ifrågasätter dock den teorin.

Flera tidigare presidenter, som Ronald Reagan och George W Bush, utlovade också att stora skattesänkningar skulle betala för sig själva, genom ökad tillväxt och produktivitet, men lämnade i stället efter sig gigantiska budgetunderskott. Paul Ryan, Republikanernas talman i representanthuset, har förespråkat en rad nya intäkter för att just undvika ett stort underskott. Exempelvis vill han se en ny skatt på importerade varor.

Precis som under förhandlingarna inför försöket att upphäva Obamas sjukvårdsreform verkar Trumps skattepolitiska reform inte riktigt ha förankrats ordentligt i kongressen. Under Trumps första månader som president har han konsekvent visat upp en ledarstil där han går sin egen väg, utan att ta särskilt mycket hänsyn till vad kongressen eller kolleger i Washington säger. Det kan innebära att skattereformen, precis som Republikanernas sjukvårdsreform, kollapsar.

Enligt Washington Post har flera av Paul Ryans medarbetare sagt att det saknas stöd för Trumps förslag bland republikanerna i kongressen. Orrin Hatch, republikansk senator i Utah, säger också att republika-nerna i kongressen riskerar att rösta ned ett förslag som så kraftigt ökar underskottet.

Stephen Moore, en av Trumps skattepolitiska rådgivare, har beskrivit en intern strid inom Republikanerna, mellan de som förespråkar kraftiga skattesänkningar och de som är måna om budgetunderskottet. ”De som inte bryr sig om underskottet verkar vinna”, säger Stephen Moore till Washington Post.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN ONSDAG 26 APRIL 2017

“Senaten i krismöte om Nordkorea

USA:s missilbestyckade ubåt USS Michigan har anslutit sig till de amerikanska och sydkoreanska styrkorna som övar utanför Nordkoreas kust. Samtidigt har Vita huset i en ovanlig åtgärd kallat till sig hela senaten för att informera om krisen med Nordkorea.

Den atomdrivna ubåten USS Michigan har anlänt till Sydkorea samtidigt som det finns farhågor om att Nordkorea ska genomföra fler vapentester, efter den misslyckade uppskjutningen för en tid sedan.

Ubåten är bestyckad med 154 Tomahawkmissiler och ska ansluta till en grupp krigsskepp, däribland hangarfartyget USS Carl Vinson, rapporterar amerikanska medier.

USA genomför tillsammans med Sydkorea en övning som är avsedd att vara en avskräckande styrkeuppvisning, men Nordkorea har reage-rat kraftigt på uppgifterna om USS Carl Vinson.

Pyongyangregimen hotar med att sänka hangarfartyget och att slå till med en ”supermäktig attack för att förekomma fienden”.

Nordkorea firade på tisdagen 85-årsdagen av arméns grundande. Det skedde bland annat med en artilleriövning i Wonsan vid Japanska havet, enligt Sydkorea.

Samtidigt har hela senaten kallats till Vita huset i dag, onsdag. USA:s utrikesminister Rex Tillerson och försvarsminister Jim Mattis kommer tillsammans med flera andra högt uppsatta personer inom USA:s regering att informera senaten om Nordkorea. Dragningen följer på ett möte som Donald Trump hade under måndagen med Säkerhetsrådets FN-ambassadörer, där han menade att de måste vara redo att skärpa sanktionerna mot Nordkorea.

Trump inskärpte att USA föresatt sig att stoppa Nordkoreas utveckling av kärnvapen.

– Status quo-läget i Nordkorea är oacceptabelt och rådet måste vara berett att införa fler och starkare sanktioner mot Nordkoreas kärnvapen- och missilprogram, sade han.

– Nordkorea är ett stort världsproblem, och ett problem som vi måste slutgiltigt lösa.

Kina har upprepade gånger manat till lugn, och på tisdagen talade landets högste ledare Xi Jinping med Trump och uppmanade alla parter att ”behärska sig och att undvika ageranden som kan öka spänningarna”.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

“Fakta. Nordkoreas kärnvapentester
Mellan 2006 och 2015 utförde Nordkorea tre kärnvapentest. Men bara förra året gjordes två större tester, vilket har retat upp Sydkorea, Japan och USA.

Många har visats upp i samband med politiska händelser.

Nordkorea får enligt FN:s resolutioner inte avfyra robotar eller utföra kärnvapentester. Trots det har landet fortsatt att genomföra provsprängningar och robottester i syfte att utveckla landets kärnvapenprogram.

TT “